

APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE

POD OCHRANOU
BLAHOSL. PANNY MARIE

Redaktor

FRANTIŠEK JEMELKA

1933

Nákladem Ústředí Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci

OBSAH XXIV. ROČNÍKU

- a. Panna Maria na křesťanském Východě, str. 41—42.
- Bozet B.: Milenium 1863 a čeští katolíci, str. 216—219, 254—260, 298 až 301, 342—343, 394—397, 435—439.
- Březina O. Josafat CSsR.: Stojanův vzkaz, str. 237.
- Dvořák Boža: Unie všeslovanská, str. 132—134, 177—179.
- Fillo Křištof z řádu sv. Basila Vel.: Jubileum řádu basilánského, str. 19 až 21. Prostý kvítek, str. 214—216. Kláštery OO. basilánů v Haliči a na Ukrajině, str. 260—263.
- Grievc dr. František: Dr. Leopold Prečan, milostí Boží arcibiskup velehradský, str. 383—385.
- Hoblík PhDr. Felix: Apoštolát jeslíček mezi nejmenšími, str. 15—17, 57 až 59. Světlo a stín, str. 393—394. V době bída, str. 430—431.
- Hanoš M., Řím: K jubileu Právinného kostola v Nitre, str. 122—125.
- P. J. H.: Něco z apoštolské činnosti P. Antonína Stojana v Příboře, str. 51 až 53, 97—98.
- Jemelka Fr.: Dr. Stojan a krajanské zahraničí, str. 263—267, 304—307. Nejbližší Východ, str. 268—270. Deset let předsedou ÚACM, str. 375 až 378.
- Jáchym P.: Čeští františkáni mezi krajany v Pondichéri v 18. stol., str. 55—57.
- Jurák Jeronym M., O. P., Řím: Svátý rok a křesťanský Východ, str. 159 až 161.
- J. K.: Biskup-mučedník, str. 82—84.
- Kalikin E.: Síla víry, str. 5—8, 48 až 51. Lupič, str. 125—127. Jak si komsomolci obstarali byt, str. 211 až 214. Nepotřebný, str. 301—304. Sašovo zatčení, str. 386—388, 427 až 429.
- Kantor J., Řím: K dějinám obrazu P. M. Ustavičné Pomoci, str. 84—86.
- Lazický P. Alois: Krajanské velikonoce v Bulharsku, str. 221—222.
- Makoš P. Peter: Ze života krajanův v Belgii, str. 343—347, 390—393, 431 až 433.
- Mastyľak J., CSSR., Obořiště: Maria Panno, miluješ Rusko?, str. 157. První žalm unionistický, str. 205. Koptická církev, str. 207—209, 250. Druhý žalm unionistický, str. 333. Roráty nad Ruskem, str. 421.
- Rezimov Alexej, přel. dr. J. Matula: Bílé velikonoce, strana 120—122. Vykonal pokání, str. 163—165.
- Melgunova M., přel. dr. M. Matula: Ceny babiček stoupají, str. 251 až 253.
- Michalovič L. P., CSsR.: Vzhledni na mňa!, str. 294.
- Mikulka dr. Martin: Sv. Cyril Jerusalemský o nejsvětější Eucharistii, str. 18—19, 59—60, 94—95, 134—136, 175—176, 267—268, 347—349.
- Neužil prof. In.: Dojmy z ciziny — mezi našimi krajany, str. 307—310.
- Olšar Josef, T. J.: O. Vladimír Piontkiewicz T. J., str. 165—170. P. Jindřich Jackowski T. J., str. 240—249. Obrázky z misí mezi podlašskými učiteli, str. 209—211, 295—296, 334 až 337, 379—383, 421—426.
- Polevoj Sevir: Dopis z SSSR, str. 86—88. Pout, str. 339—341.
- Posol B. S. J.: Blah. Ondřej Bobola — apoštol Pińska, str. 161—163.
- Pospíšil P. Lev: Oběť života, strana 8—12.
- Sejbuk Czeslav, T. J., přel. O. P. T. J.: Nebezpečný apoštolát, str. 130 až 132, 172—175.
- Smolová M.: Z galerie hrdinů křesťanství na Východě, str. 2—5, 45 až 48, 91—94, 127—130, 170—172.
- Střížovský František: Pozdraven buď, kříži, str. 117. Výkřik, str. 374.
- Šorm Ant.: Svatoklimentská svatyně v naší vlasti, str. 397—399, 433—435.
- Šuránek Ant.: Maličký se nám narodil, str. 1—2. Hrdinské matky, str. 43—45. V čekárně, str. 81—82. K zahájení Milostivého léta, str. 118 až 120. Touha po matce, 158—159. Srdce v plamenech, str. 205—207. Schopen, str. 297—298. Srdce Slovanstva, str. 238—240. Na Velehrad, str. 337 až 339. Jednatelská zpráva o činnosti Cyrilometodějského družstva Velehrad za rok 1932, str. 349—352, 399—400, 439—440.
- Vilinský dr. S. G.: Stefan S. Bobčev — osmdesátníkem, str. 95—97.
- Vilinský dr. V.: Pokřesťanění života v Bulharsku, str. 12—15, 53—55. Sovětský vyzvědač ve Vatikáně? str. 88—90. Polská cesta do Ruska, str. 136—138. Arcibiskup dr. Leopold Prečan a Rusko, str. 333—390.
- Redakce: Křesťanský východ, str.

21—31, 61—72, 99—108, 138—148, 179—193, 223—228, 270—284, 310 až 319, 352—364, 400—411, 440—447. — Katolický obzor, str. 31—38, 72—77, 108—114, 148—154, 193—202, 228 až 234, 284—291, 320—330, 365—371, 411—419, 447—450. — Literatura,

str. 330—331, 450 a ostatní na obálkách.

Na obálkách jsou uveřejněny výkazy členských příspěvků na zahraniční misie a jiné dary, církevní kalendář a seznam exercicií na různých místech za celý rok.

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. Pohled na Cařihrad, str. 3.
2. Svěcení vody před řecko-katolickým seminářem ve Lvově (Jordan), str. 6.
3. Poslední podobizna P. Ad. Jaška z Prahy v Nebrasce, str. 9.
4. Slovanští posluchači na Východním ústavě v Římě, str. 13.
5. Malí apoštolé, str. 15.
6. Vladimírská, posvátný obraz vladimírské Matky Boží v Moskvě, str. 42.
7. Obraz slovanských světců východních, namalovaný ruským pravoslavným malířem G. Malcevem pro Východní kapli v Římě (sv. Cyril a Metoděj, sv. Vladimír a sv. Josafat Kuncevič), str. 47.
8. Památný kříž na Kotouči u Štramberku, str. 52.
9. České děti ve Waterschei (v Belgii) po prvním svatém přijímání. Uprostřed katecheta Frant. Šilhán T. J., str. 56.
10. Malí apoštolé, str. 57.
11. Vilno. Ostra Brama, Mater Misericordiae, str. 83.
12. Kříž nad hlavním oltářem katolického kostela v Sofii, str. 87.
13. Rodný dům Tadeáše Smičiklasy, předsedy Jugoslávské akademie v Šošicích, str. 93.
14. Šošice, rodiště hrvatského dějepisce Tad. Smičiklasy, str. 98.
15. Ovoce sv. kříže — nejsvětější Eucharistie. Obraz v katolickém chrámu sv. Josefa v Sofii, str. 119.
16. Vilno, katedrála a zvonice, str. 121.
17. Starobylá kaple na nitranském hradě — pozůstatek křesťanského chrámu Privinova, str. 123.
18. Františkánské vyšší gymnasium se seminářem a konviktem ve Visokém v Bosně, str. 129.
19. Oslavená Bohorodička (obraz v katolickém kostele v Sofii, str. 159).
20. Blah. Ondřej Bobola T. J. — apoštol Pińska, str. 162.
21. Jesuité východního obřadu v Albertyně s protoigumenem P. Piont-kiewiczem uprostřed, str. 167.
22. Primice krajana v Římě (P. Cyrila Navrátila O. Cap., z Domaželic u Přerova, str. 171).
23. Profesori a posluchači Východního ústavu římského po audienci u Sv. Otce 9. března 1933, str. 173.
24. Papežský seminář východního obřadu v Dubně (r. 1932—1933), str. 208.
25. První svaté přijímání dětí ve Srijemské Mitrovici, str. 212.
26. Prodavači vody v Kahýře, str. 215.
27. Pohaně osla a felažská žena, strana 219.
28. Sv. Cyril a Metoděj na obraze v italské Grottaferratě, str. 239.
29. P. Henryk Jackowski na Podlaší, str. 243.
30. P. M. Wysokiński T. J., misionář v Synkowiczach u Albertyna se svým „automobilem“, str. 252.
31. České děti v Chustu na Podkarpatské Rusi, před prvním svatým přijímáním, str. 259.
32. Řeckokatolická katedrála a residence v Prešově, str. 262.
33. Kristus Král, stropní obraz v katolickém kostele v Sofii, str. 338.
34. Řeckokatolický kostel v Gjurjevu, str. 340.
35. P. Peter Makoš v průvodu dvou inženýrů připraven k návštěvě dolů v Belgii, str. 344.
36. Dr. Antonín Cyril Stojan, str. 293.
37. Ikostas v novém chrámu slovanско-východního obřadu v Narvě (Estonsko), str. 295.
38. Zemřelý P. Emanuel Kubíček T. J., zasloužilý ředitel Papežského ústavu na Velehradě, str. 300.
39. Česká delegace na V. kongresu katolických akademiků v Poznani roku 1933, str. 305.
40. Moravský metropolita arcibiskup dr. Leopold Prečan deset let arcibiskupem, str. 373.
41. Teodory Sozaňski T. J., misionář podlašských unitů, str. 379.

42. Umučení sv. Josafata, stropní obraz, malovaný prof. Bokšajem v
cerkvi OO. basilianů v Užhorodě,
str. 381.
43. Slovenští robotníci v Belgii s
misionářem P. Makošem, str. 391.
44. Přesvatá „Bohorodica Vladimírská-
ja“ na ikonostasu domácí kaple

- Ruské katolické akademie v Římě,
str. 423.
45. P. Josef Stríž na misiích u kranjů
volynských (Polsko), str. 425.
46. Narození Páně na ikonostasu do-
mácí kaple Ruské katolické du-
chovní akademie v Římě, str. 428.

ДВЪСН НДН

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 1.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Maličký se nám narodil	1	Apoštolát jesliček mezi nejmenšími	15
Z galerie hrdinů křesťanství na Vy- chodě	2	Svatý Cyril Jerusalemský o nejsvě- tější Eucharistii	18
Síla víry	5	Jubileum řádu basiliánského	19
Oběť života	8	Křesťanský Východ	21
Pokřesťanění života v Bulharsku .	12	Katolický obzor	31

Hovorna redakční.

Velikou službu lásky našim zahra-
ničním vystěhovalcům prokáže, kdo
jim pošle přečtené katolické
noviny nebo časopisy, kterých si
oni v nynějším bídném postavení ne-
mohou nijak objednat nebo předpla-
tit. Zásilky rače adresovat přímo ja-
ko tiskopisy na tyto adresy: Pro Po-
rýní: Václav Voláček, předseda spolku
svatého Václava, Duisburg-Ham-
born, Uhlandstrasse 59a, Německo.
Pro Francii: Msgr. dr. Rudolf
Zháněl, superior katolické misie
krajanské, Paris VII., rue Monsieur
20, Francie. Pro Holandsko: Fr.
Silhan S. J., Tongersche Str. 53,
Maastricht, Holland (Limburg).
Pro Belgii: sl. Vlasta Kubičko-
vá, učitelka, Winterslag, Hôtel
du jeu de Balle, Belgique; pro Bré-
my: J. Chládek, Bremen,
Wormserstr. 5. Pro Volyň: Jar.
Židlický, Kupiczów, Nový Dvůr,
powiat Kowel, Polsko. Pro Rumun-
sko: Josef Nejedlý, učitel, Eiben-
tal, Jud. Severin, Banat, pošta Pla-
visevita-Romania. — Knihy pro za-

hraniční krajany přijímá vděčně se-
kretariát ACM., Olomouc, Wilsono-
vo 16.

Členské příspěvky. P. T.: Josef Vož-
da, Bojanovice, 20 Kč; Adolf Hlavá-
ček, Koryčany, 7; rodina Poděbrado-
va, Olomouc-Řepčín, 5; Helena Petrá-
šová, Valaš. Klobouky, 5; farní úřad
Náměšt na Hané, 60; farní úřad Kře-
lov, 203; sbírka z arcib. konsistoře,
2832.30; farní úřad Dol. Němčí, 63;
ct. bohoslovci, Olomouc, 140; farní ú-
řad Tlumačov, 150; farní úřad Pole-
šovice, 37.20; farní úřad Loštice, 144,
farní úřad Újezdec u Luhačovic, 100;
Marie Olivová, Kunovice, 8 Kč.

Misie. P. T. Mariánská družina, O-
lomouc, 33 Kč.

Knihy, známky, staniol darovali. P.
T.: Rudolf Vrba, Praha; M. Janečko-
vá, Prostějov; pobočka Katolických
žen a dívek v Poličné; ct. bohoslovci,
Olomouc.

Pro chudé kostely darovali. Vdp.
Lev Pospíšil, Val. Meziříčí: 1 rochetu, 6
humeralů, 12 purtů, 9 korp., 5 pal a
1 bursu na zaopatřování. P. T. Bo-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Leden 1933.

Číslo 1.

Maličký se nám narodil ...

Ant. Šuránek.

Pojďte se ohrát na chvíli do betlemského chléva. Do té zimy? Ano. Je chladná noc, ale je vřelá láska, která přijímá dítě na svět. Láska mateřská. Svatá rodina je prohráta, zalita teplem, i když mrzne kolem. Jaký nedostatek! Tvrdé jesle, trochu sena. A co to dítě čeká? Nemyslí na to matka? A přece jí zdobí úsměv, radost jí září z očí. Dostala největší dar, jaký může dostat žena — dítě Boží. Není to odměna pokorné, svaté, přechysté dívky? Třeskutou zimu, největší nedostatek, sociální krizi přemáhá vítězně láska k tomuto dítěti.

Pojďte, radujte se opět! V soukromém domku někde v Betlemě leží Dítě Ježíš. Je osmého dne po jeho narození, při rodinné slavnosti obřezání. První kapky krve. Na Golgotě bude pokračování. To dítě trpí, trpí s ním matka a přece se raduje, že mohla splnit přikázání zákona, poslechnout vůle Boží. Co je utrpení proti lásce? Všecko zmůže láska, všecko přetrpí. Láska mateřská. Kolikrát bude ještě zkoušena? I Kalvarii statečně přetrpí a bude ta láska odměněna po slavném vzkříšení, v děčném dítětem bude vzata na nebe tato silná matka a bude korunována za královnu andělů.

Zamysleme se při pohledu na Maličkého nad cenou dítěte a nad vznešeností mateřství. Koho vidí Maria v tom Dítěti? Dar Boží lidstvu. Není jen pro ni. Přinese spásu všem. Je to dítě Boží. Je pravda, lidská matka může ve svém dítěti, když je po prvé vezme do náruči, se slzou radosti v oku políbí je a poznamená na čele křížem, viděti jen dítě lidské, chudého potomka Adamova. Ale přece v něm musí vidět veliký dar Boží lidstvu. Což nezvolala Eva radostně, když obdržela první dítě: Obdržela jsem člověka pomocí Boží? Ale koho vidí i lidská matka, třebaš i nejubožší ve svém dítěti po křtu svatém? Dítě Boží, bratra toho Maličkého z Betlema. Bohatého dědice jeho království. A k rodičům znějí na prvním místě slova betlemského Dítěte: „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili. Hleďte, abyste nepodceňovali žádného z těchto maličkých, neboť pravím vám, že andělé jejich ustavičně patří na tvář otce mého. A kdo přijme takové dítě ve jménu mém, mně přijímá. Kdo by však pohoršil, to jest ke zlé-

mu svedl, nebo zlým příkladem pokazil jedno z dětí, které ve mne věří, tomu bylo by lépe uvázat na hrdlo mlýnský kámen a pohroužit jej do hlubokosti mořské. Běda člověku tomu, z něhož pohoršení pochází. Nechte maličké přijít ke mně a nebraňte jim, neboť takovým patří království nebeské . . .“

Tak se z a s t á v á Kristus, který se chtěl sám narodit m a l i č k ý, svých malých bratrů. A hlas jeho zní celým světem a neleká se nikoho, ani pyšných filosofů, ani nesvědomitých lékařů, ani tak zvaného veřejného mínění, ani zbabělých otců a matek. Z a s t á v á se dětí v š e c h, i n e n a r o z e n ý c h, které se ještě bránit neumějí a můžeme slyšet jeho hlas: Nechte maličké přijít na svět a n e b r a ň t e jim. Kdo přijímá mého bratříčka ve jménu mém, mne samého přijímá a neztratí odměny své . . . A já, jemuž byla dána veškerá moc na nebi i na zemi, se o své bratry postarám. Nebudou umírat hladem, poslechnete-li hlasu mého a necháte-li je přicházet ke mně, nebudete-li jich pohoršovat . . . Ti maličtí jsou bratři moji, jsou miláčci moji. Učte se od nich i dospělí jejich prostinké lásce, víře, poslušnosti. T a k o v ý m patří království nebeské. — —

J e k r i s e, b í d a — letí zlověstně světem na začátku nového roku — je nás m n o h o, země nám nestačí . . . Děti, ať to odnesou děti! — Nehrozí ten M a l i č k ý, v chudobě narozený, krvácející Syn Boží? Nehájí nezadatelných práv maličkových? Nevola: Je vás mnoho, protože je mezi vámi málo těch, kteří d ů v ě ř u j í? Já jsem přemohl svět, já přemohu všechny vaše krise, jen pojdte ke mně všichni . . ., a vezměte maličké s sebou. N e b o j t e se děti, ale bojte se hříchu, pro který se chystám prolít všechnu svou krev. Rodiče, v a ŝ t e si děti jako daru Božího, mých bratrů a miláčků, a d ě t i, buďte tak vděčné rodičům jako jsem já své matce a svému pěstounovi. — Pojdte, klanějte se Jemu!

Z galerie hrdinů křesťanství na Východě.

M. Smolova.

Je 27. ledna 438. Nesčetná světla ozařují Bospor a svými nádhernými barvami dodávají mu zvláštního lesku. Na tisících bárkách jedou zástupy zbožného lidu vstříc ostatkům onoho muže, který před třiceti lety musel za tmavé, nevlídné noci prchat touže cestou jako zločinec do zajetí. Nyní chtějí jeho tělo se vši poctou uložit v kostele Sv. apoštolů v Cařihradě, v místě, kde odpočívají císařové a patriarchové. A sám vládce východního Říma, Theodosius II., a jeho svatá sestra Pulcheria, jsou největšími ctiteli toho, na němž se jejich rodiče tak těžce provinili.

Tato jubilejní slavnost byla oslavou života, jenž šířil okolo sebe nesmírné požehnání, a byla zároveň i ukončením smutného souboje, v němž mravní zkaženost zápasila — jako málokdy — s vynikající svatostí. Všecka ta sláva platila sv. Janu Zlato-

ú s t é m u, k němuž se doba pozdější ukázala mnohem vděčnější, než byli jeho vrstevníci: slaví ho jako největšího patriarchu cařihradského, jako knížete řečníků a statečného vyznavače pravd Božích.

I. Život plný nadějí.

Bohatství a radost obestírala kolébku malého Jana, narozeného asi roku 344 nebo 347. Dítě nemělo však užívatí šťastného života v oslnivé nádheře Orientu. Brzy po narození hošíkově uhostilo se v rodném domě neštěstí. Zemřel otec Sekundus, vysoký důstojník, zanechav po sobě mladou, sotva dvacítiletou vdovu. Tím bylo štěstí a radost rodiny zkaleny. Aby je hošíkovi

Pohled na Cařihrad.

nahradila, umínala si matka věnovati se jen jemu a odepřela vstoupiti po druhé v manželství. Věrně a obětavě plnila své mateřské povinnosti po celá dvě desetiletí, takže vznešený pohan Libanius ve svém obdivu nad jejími ctnostmi neváhal pronést výrok: „Hle, jak vzácné ženy nalezájí se mezi křesťany.“ A když Jan později mluvil tak ohnivě a nadšeně o velkém mravním vlivu křesťanské ženy v rodině, byla jeho slova ozvěnou toho, co přijal od své matky.

V době Janově bylo zvykem, že synové vznešených rodin, kteří se nechtěli věnovati službě vojenské, volili zpravidla studium řečnictví a práv. Totéž učinil i Jan. A jedním z nejvýznamnějších učitelů stal se mu zmíněný již pohanský vychovatel Libanius, jemuž bývali svěřováni i synové rodin křesťanských. Znamenitý vychovatel se ve svém žáku nezklamal. Jan vynikal nejen mimořádným nadáním, ale i nevšední pílí, jež opravňovala k velkým nadějím. Svědčí o tom sám jeho učitel.

Jedenkráté předčítal totiž Libanius Janův úkol — byla to řeč, napsaná k oslavě císařově — a když se všeobecně líbila, doložil učitel: „Šťastný řečník, který může chváliti takové císaře, šťastný však též císař, v jehož době má svět takového řečníka.“ — A když se později důvěrní přátelé tázali umírajícího Libania po nástupci, dostali za odpověď: „Byl bych volil Jana, kdyby mně ho nebyli odloudili křesťané.“ — I když snad tyto výroky nejsou dějinně plně doloženy, jisto však je, že Libanius neměl žáka, který by svým vlastním přičiněním byl v řečnictví tak vynikl jako Jan.

Leč všecko toto vynikající klasické vzdělání přispělo přece jen málo k tomu, že se Jan stal „Chrysostomem“ — Zlatoústým — na kazatelně antiochijské a cařihradské. Mohlo z něho učinit skvělého řečníka pohanského, nikdy však hlasatele evangelia. K tomu bylo třeba dokonalého sebepoznání a oné obdivuhodné znalosti Pisma sv., jaká se jeví ve všech jeho řečech a dílech?

Dosáhl toho hlubokým studiem Pisma sv., jemuž se Jan věnoval již před svým křtem. Podle tehdejšího zvyku dal se pokřtít teprve ve 20. roce, ale již před tím žil po příkladu své matky životem dobrého křesťana. Přispěl k tomu nemálo také vliv dvou znamenitých přátel Janových; šlechtěného a ctnostného mladíka Basila a biskupa antiochijského Melitia. Tohoto si Jan zvolil svým duchovním vůdcem. Biskup brzy poznal vzácné vlastnosti jinochovy a vzal jej později k sobě, aby pokračoval v pečlivé výchově a doplnil mezery dřívější školy pohanské.

Po tři leta bydlel Jan v obydlí patriarchově. Potom se však musel se svým vychovatelem rozloučiti. Nastalo pronásledování katolíků, jež odervalo věrného pastýře od jeho stádce. Rozloučení Janovo s dobrým duchovním otcem působilo na osvíceného mladíka hlubokým, bolestným dojmem, ale zároveň probudilo v něm touhu, která se již dříve ozývala v jeho nitru: aby se totiž úplně zaslavěl Bohu a žil v samotě. Tehdy ještě nebylo však možno tento plán uskutečniti. Bránila tomu myšlenka na matku, která se mu byla zcela věnovala a nyní by zde stála opuštěna. Kde měla hledati ochrany, ne-li u syna? Proto se Jan odhodlal provésti svůj plán teprve po smrti matčině. A tato chvíle přišla, jak se zdá, dříve, než se oba nadáli.

Tenkráté bylo uprázdňeno několik biskupských stolic poblíže Antiochie. Za jejich kandidáty byli mezi jinými vyhlédnuti také oba přátelé Basil a Jan. Ve své pokoře nechťeli však přijati tak vznešeného úřadu. Když ale na Basila stále doléhali, dal se pohnouti k přijetí hodnosti biskupské, domnívaje se, že také Jan svolí. Ten však, chtěje se všemu vyhnout, uchýlil se na osamělé pahorky antiochijské. Jeho nesmírná pokora zrodila opravdovou bázeň před hodnostmi a provázela jej po celý život.

Asi čtyři leta žil Jan na poušti pod vedením starého poustevníka. Aby však mohl ještě dokonaleji s Bohem obcovati, umínil si vyhledat úplnou samotu v odlehlé jeskyni, kde jediným jeho zaměstnáním byla po dvě leta modlitba, pokání a čtení Pisma sv.

A právě tato doba. plná velkomyslného odříkání a studia Knihy knih dala Janovi dvě vzácné vlastnosti, zdobící zvláštním leskem jeho svatost a výmluvnost. Otevřela mu v Písmě sv. nevyčerpatelné prameny myšlenek, obrazů a podobenství k strhující kráse řečnické, ale také otevřela mu zdroj útěchy a síly Ducha sv., jímž nasycoval Zlatoústý svá kázání a své výklady v homiliích. Mimo to upevnila v něm velikou mravní sílu, apoštolskou horlivost a neochvějný klid za všech okolností, tedy ony heroické ctnosti, jež mu pak v životě zjednaly neobyčejnou vážnost a úctu i u odpůrců. A když se potom Jan, donucen zdravotními poměry, vrátil do Antiochie, byl již Boží milostí a svým přičiněním dobře připraven k provádění mravní obnovy své doby.

Síla víry.

E. Kalikin.

Rusko je veliké. Je tam možno užít každého podnebí, i věčného léta, i věčné zimy. Najdete v něm ještě kraje úplně nedotčené, čisté, kam dosud nedosáhl vliv lidské společnosti, kde si můžete zařídit svůj život volně, jak za dobré uznáte. Jedním z takových koutů je severní Ural — drsný, divoký, ale přece krásný kraj. Hory porostlé pralesem. táhnou se do nekonečna. Mezi nimi v údolích protéká mnoho bublajících potůčků a dřímá mnoho tichých jezer. Tam lidská noha ani nezabloudí. Vítězné království přírody, jen zřídka vyhledávané ve své okouzlující kráse. Můžete projít sta a sta kilometrů a nepotkáte člověka a neuvidíte lidského obydlí. Cítíte se ztraceni v těchto lesích a údolích jako špendlík ve stohu sena.

Živobytí je tam těžké. Úroda skrovná, vždyť zima je tak dlouhá. A přece i tam žijí lidé. Málo je jich sice, ale je to statečný lid. Život jejich jednotvárně ubíhá dnes jak mýjel mnoho let předtím. Těžký, neustálý zápas s přírodou naučil tam člověka spoléhat především na sebe, vytvořil z něho svérázného individualistu. Proto se s nedůvěrou setkávaly snahy komunistů, když přišli na Ural získávat lidi pro sebe. Jen povrchně, aby oklamali úřady, smířovali se tam s komunismem. Cizí úředníci, poslaní z ústředí, nemohli porozumět tomuto kraji: hory i lesy i lidé zůstali pro ně nadále tajemstvím.

Po celém Rusku vedou dnes komunisté boj proti náboženství. Zavírány jsou chrámy a z nich jsou zřizovány místnosti pro obveselení bezbožného lidu. Víra v Boha je prohlašována za hloupou a škodlivou pověru, znemožněn je život kněží i věřících. Jako kdysi ve starověku křesťané museli se skrývat v katakombách, tak dnes na Rusi odcházejí mnozí do odlehlých krajů, aby se tam mohli nerušeně oddávat své víře.

*

V malém údolí mezi skalami, nedaleko pramenů řeky Pečory stojí několik malých domků, zbudovaných z mohutných starých kmenů, jaké je možno najít jen v takových odlehklých krajích, poněvadž odtamtud je nemožná doprava k moři a tudíž i nemožný vývoz do ciziny. Ani nejsilnějších zimních mrazů nelekají se obyvatelé těchto obydlí. Dříví je všude dostatek, a kdo si nelení a pamatuje na zimu, může klidně sedět u plápolajícího ohně a v teple naslouchati, jak venku skučí mrazivý vítr...

A lidé, kteří se odstěhovali do těchto končin, dovedli pracovat!

Svěcení vody před řecko-katolickým seminářem ve Lvově (Jordan).

se skrývají před úřady. Sv. Mikuláši zasvětili svou kapli, poněvadž byl patronem dvou z nich. Později přišli k nim ještě jiní vyhnanci. Sešlo se jich celkem 10, a všichni žili přísný, ukázněný život pod vedením nejstaršího otce Mikuláše, který byl dříve mnichem v jednom klášteře poblíž Permy. Celé dny vyplňovali práci. Tři z nich uchýlili se tam již roku 1922, když nemohli dále setrvat mezi bezbožnými a útočnými komunisty. Postavili si „skit“ (poustevnu), jak odedávna jmenují v Rusku útulky věřících, kteří a modlitbou. Každý měl přiděleno určité zaměstnání, které pečlivě vykonával. V létě sázeli zeleninu v údolí, jež bylo chráněno od severního větru. Chovali dobytek a proto se museli také starati o krmivo na dlouhou zimu. V zimě chytali ryby... Celkem

vždy se něco našlo, co vyplnilo jejich život . . . V malé kapli, upravené s největší péčí, scházivali se ke společné bohoslužbě, po níž se vždy modlivali za záchranu Ruska.

Život jim plynul klidně a pravidelně. Někdy zavítali do skitu domácí obyvatelé, aby se vyzpovídali ze svých hříchů a pomodlili k sv. Mikuláši. Skit byl již znám mezi nimi a těšil se veliké úctě. Jeho sláva se šířila kolem dokola. Ale přesto zůstával skryt a chráněn před nepovolanými. Jednou dokonce hledaly ho úřady, když cosi o něm doslechly, ale vyslání čekisté po dlouhém, marném hledání vrátili se vyhladovělí zpět s nepořízenou.

Poslední, který se před dvěma lety přistěhoval do skitu, byl sotva 30letý kněz, otec Leonid. Pocházel z Charkova. Byl jedním z těch, jež přivedlo k víře neustálé a surové rouhání komunistů všemu, co bylo dosud člověku svatým. Stal se knězem a brzo si získal důvěry lidu, jež krásně dovedl poučovat o křesťanské víře. Překážel však bezbožníkům v jejich zhoubné práci a proto byl brzo zatčen a poslán na nucené práce na Urál. V Charkově musel zanechat bez jakýchkoliv prostředků svoji starou matku. Kácel dříví u řeky Pečory. Jednou v zimě vysílením upadl do mdlob. Čekisté jej sice křísili, aby povstal, ale když se přesvědčili, že skutečně nemůže, nechali jej v lese ležeti. Byli přesvědčeni, že tam zahyne zimou. Stalo se však jinak.

Jeden z domorodců, jenž svým koněm vypomáhal trestancům v práci, byl svědkem necitelnosti čekistů a poněvadž několikrát mluvil s otcem Leonidem, věděl, že je to kněz. Ten den zrovna se skončila jeho výpomocná práce, dostal za ni vyplaceno a byl propuštěn. Mohl tedy volně zajet pro tělo otce Leonida, aby je odvezl domů a křesťansky pochoval. Jak byl však překvapen, když shledal, že otec Leonid jest ještě na živu. Ošetřil jej co nejpečlivěji a když se uzdravil, dovedl ho do skitu, aby se tam prozatím ukryl.

Otci Leonidovi se tam zalíbilo, zůstal v skitu i nadále a byl vděčný Bohu, který jej tak podivuhodně zachránil na živu a přivedl do tichých lesů mezi dobré a zbožné lidi. Pouze vzpomínka na milovanou matku působila mu bolestné obavy. Často myslíval na to, co se s ní asi stalo, a vroucně se modlíval k sv. Mikuláši za jeho přímlovu, tak mocnou u Boha.

Uplynuly dva roky. Na začátku prosince pracovali mniši v lese a připravovali k jaru klády, jakmile se oteplí, aby mohli ihned začít s budováním nového baráku pro poutníky, kteří nyní častěji a častěji navštěvovali skit. Tou dobou panují na Urálu silné mrazy a proto poblíž pracujících plápolal mohutný oheň, k němuž se chvílemi přicházeli ohřát. Dni byly krátké, sotva se slunce ukázalo na obloze, již zase zapadalo. Bylo tedy třeba si pospíšet.

Otci Leonidovi bylo dnes nějak zvláště úzko. Myšlenka na matku neopouštěla ho ani na chvíli.

„Jen na vteřinu ji spatřiti . . .“ šeptala občas jeho ústa: „Podívat se, jak se jí daří, živá-li a zdravá, a potom zase sem do těchto klidných lesů . . .“

„Co jsi tak zamyšlen, Otče?“ oslovil jej otec Ivan, staříčský muzík s plnovousem, na němž se mu usadila silná jinovatka.

„Jen tak, ani nevím,“ odpověděl otec Leonid, pokračuje v práci.

Mniši nerádi mnoho mluvili a proto nastalo opět mlčení. Jen otec Ivan se občas podíval starostlivě na svého přítele a bylo mu na tváři viděti, že je nad ním znepokojen. Den byl již u konce. Na nebi vyšel jasný měsíc a svým světlem ozařoval kolem vše tak, že ani nebylo pozorovati nastalou noc.

„Půjdeme již domů,“ rozhodl konečně otec Nikolaj, představený skíta, který sám vždy pracoval zároveň s ostatními: „je již pozdě. — Jste hotovi?“ obrátil se s otázkou ke všem.

„Ano,“ zněla odpověď.

Všichni se vydali na cestu, pouze otec Leonid se trochu zdržel u ohně a zůstal pozadu. Rád byl sám a v myšlenkách ubíral se malou stezkou, naslouchaje hlasům ostatních, jež se k němu nesly čistým, mrazivým vzduchem. Do skíta nebylo už daleko. Když přišel na pokraj mýtiny, kde stály domky; všichni již vešli domů. Mezi domky, obklopenými s druhé strany zasněženými skalisky, rostly jen spoře jedle, které široce rozkládaly své zmrzlé větve. A vysoko na nebi plul jasný měsíc. Bylo ticho... Tak ticho, že otec Leonid slyšel tlukot svého srdce. A pojednou nevýslovná úzkost zalila jeho nitro a ve své duši pocítil nezměrnou tesklivost po matce. Padl do sněhu na kolena a modlil se vši vroucností své silné víry k Bohu:

„Hospodine! Cítím, že umírá má matka. — Umírá mezi cizími lidmi, vzdálená všech, jež měla ráda. Hospodine, dopřej mi, prosím, ve své nesmírné lásce a dobrotě, abych ještě jednou spatřil maminku...“ A skloniv se k zemi, necítil ani mrazu ve tváři, ani sněhu pod sebou. Jako by se byl čas na chvíli zastavil... vstává, ale před jeho zrakem zmizel skít a za ním zasněžené skály. Vidí se ve velké místnosti, kde u zdi na podlaze kdosi klečí, okolo jsou lidé, nezná z nich však nikoho, nedbá jich... Jde blíž a poznává svou matku...

(Dokončení.)

Oběť života.

P. Lev Pospíšil.

Blíží se smutné výročí. Dne 11. ledna 1933 bude tomu už 10 let, co vydechl v Clevelandě v Severní Americe svou šlechtnou duši P. A d o l f J a š e k, katecheta z Kroměříže jako delegát Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Dvě veliké lásky jeho života, láska k muží svaté pověsti, arcibiskupu dr. A. C. Stojanovi a láska k Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, dvě sušilovské hvězdy, ozařující Slovanstvo a Církev, vedly ho za moře ke krajanům. Byli tenkrát na časných statcích šťastnější. U nich chtěl P. Jašek co nejvíce roznítili oheň lásky k Apoštolátu, živený i v Americe několika nadšenci, kteří snad milostí Boží pochopili o mnoho roků dříve, čeho

bude Slovanstvu jednou tolik třeba a k čemu ostatní později museli býti teprve hlavou Církve, svatým Otcem, vybízení a puzení.

P. Jašek byl Moravan, rodem ze Štramberku. Byl upřímným, nadšeným a obětavým vlastencem. Ale křivdil by mu každý velice, a byl by ho nesmírně zarmoutil, kdo by byl chtěl tvrdit, že jeho vlastenectví ustrnulo jen na lásce k rodné zemi moravské. To byly příliš úzké hranice pro jeho vlastenectví. Nevím, kolik lidí chápalo

*Poslední podobizna † P. Ad. Jaška
z Prague v Nebrasce.*

jeho jakousi hrdou radost, že Velehrad, kolébka víry Slovanstva, stojí na Moravě! Ale i při tomto místním nadšení stále o tom snil, k tomu pracoval, proto psal, cestoval a přednášel, aby razil cestu přesvědčení, že Velehrad nepatří jen Moravě, ale celému Slovanstvu. A tak také i jeho celá práce pro duchovní Velehrad, pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, nechtěla mít nikdy cílem jen Moravu, on vždy a všude měl na zřeteli Slovanstvo, jeho sjednocení u víře, jeho sílu v jednotě Církve katolické.

Proto také i v Americe vždy mluvil, psal a jednal tak, aby již předem vyvrátil každé i sebemenší podezření, že by mu šlo jen o zájmy moravské. Bylo-li však přece někdy třeba, aby mluvil o obtížích a nedostatečnosti Moravy neb Československa, nikdy nikdo rozumný a poctivý nemohl z jeho slov usoudit, že prosí pouze o něco pro Moravu nebo Československo. Každý musel hned pochopit, že mu jde o zájmy Slovanstva, na které Morava a Československo celé bez cizí pomoci nestačí.

Proto také s velkou rozhodností odmítal všechny prosby místního rázu, které se za námi do Ameriky hrnuly. Ukazoval mi dopis horlivého, nadšeného kněze, profesora, který prosil o přímmluvu v Americe, aby mu bylo umožněno koupit některé vědecké knihy anglické, na které svými příjmy nestačil. Pravit: „Rád, velice rád mu pomohu, protože ho mám rád a vím, jak pracuje. Ale pomohu, budu-li moci, ze svého. Naše prosby však nesmějí mít tak malé zájmy.“ A nikdy se o tomto dopisu nezmínil. Z mého působistě, Valašského Meziříčí, poslal mi výbor Lidového domu prosbu o přímmluvu u amerických krajanů, aby pomohli uhradit dluh, který je tak zle tížil. Sám jsem byl rozhodnut, že v té věci nic dělat nebudu, ale přece jsem dal dopis přečíst P. Jaškovi. „Brachu, pravil mi, vím, že je to zlé, ale my jsme zde pro Apoštolát...“

Upřímný přítel P. Jaška, horlivý jeho spolupracovník pro Stojanov, poslal dopis s prosbou za Stojanov, na který nemáme zapomínat. P. Jašek, tenkrát už hodně churavý, odmítl i tuto prosbu s poukazem, že je to věc příliš místní, pro kterou těžko shánět širší pochopení. Ba P. Jašek nechtěl naše poslání spojovat ani s naším diecésním olomuckým Apoštolátem, aby neuškodil myšlenke celocírkevní a všeslovanské. Tímto směrem nesla se i jeho, řekl bych, programová řeč pro naši práci v Americe, přednesená na sjezdu Svazu českých katolíků v Chicagu. Líčil v ní bídu a nouzi katolíků na Podkarpatské Rusi, v Bulharsku, Srbsku a Rusku, a to všechno z vlastní zkušenosti, nabyté z cest těmito zeměmi. Jak pokorně tenkrát prosil, jak snažně zapřísahal posluchače, jak se dovolával i hlasu svatého Otce! A tomuto smýšlení zůstal věren do posledního dechu.

Jako jeho láska k Apoštolátu vyvěrala z lásky k Církvi a Slovanstvu, tak i Církev a Slovanstvo byly pramenem jeho lásky k arcibiskupu Stojanovi. Jsem jist, že každý, kdo jen trochu znal P. Jaška, mi dosvědčí, že nebyl veden žádným sobeckým, prospěchářským přátelstvím a že v arcibiskupu Stojanovi nadšená duše Jaškova milovala jen muže svatého a upřímného Slovana, tedy vlastně Církev a vlast. A arcibiskup Stojan věděl dobře, že P. Jašek nehledá svých zájmů. Proto ani trochu jsem se nerozpakoval prohlásiti při pohřbu, že ho pan arcibiskup miloval jako bratra a já za toho tři čtvrtě roku spolupráce jsem se přesvědčil, že této veliké lásky nevěnoval nehodnému. Nikdy nezapomenu slov p. arcibiskupa Stojana, když mhe posílal s P. Jaškem do Ameriky: „Velebný pane,“ pravil, „bojím se o P. Jaška, aby se mu tam, což Bože nedej, ně-

co stalo.“ A ti, kdo byli svědky okamžiku, kdy se p. arcibiskup dověděl, že P. Jašek je mrtev, dosvědčí, jaká nesmírná bolest zkrušila jeho duši.

A je to skoro podivno, že tutéž krutou bolest si vytrpěl i P. Jašek několik dní před svou smrtí. Tázal se ho jeden kněz, obětavý přítel, snad trochu neprozřetelně: „Adolfe, co bys tomu řekl, kdyby přišla zpráva, že pan arcibiskup Stojan je mrtev?“ Zarazil se, slzy mu vyhrkly z očí, zaplakal jak dítě a už si to nedal vymluvit. Ty dvoje slzy by bylo třeba položit na vážky přátelství a nevím, které by převážily. Že jsem já tenkrát byl tak daleko! Snad by byl alespoň mně uvěřil, že pan arcibiskup ještě žil. Ačkoliv jsem však hned po obdržení zprávy, že jeho nemoc je beznadějná, co nejrychleji spěchal do Clevelandu, přijel jsem až druhý den po jeho smrti. Z dopisů, poslaných z Ameriky do Evropy, první a poslední byly adresovány arcibiskupu Stojanovi.

A jeho práce pro Apoštolát v Americe? Kdybychom ji posuzovali podle výsledků, které on ještě viděl, museli bychom říci, že jsme toho udělali opravdu málo. Vždyť jsme skoro půl roku „seděli“ na jednom místě. Nechtělo se nám, či jsme byli neschopni? Nemluvíme o sobě. Mám zapsaných přes 260 dopisů, ale, jak je to mizivé proti jeho 468 dopisům, kromě celé spousty rozeslaných letáků a jiných tiskopisů. Co se naprosil, navysvětloval, naobhajoval. Kněží, kteří ho zvali na pobožnosti, netuší ani, jakou radost mu způsobili. Ale bylo toho tak málo a on by byl tak rád jezdil, mluvil, kázal, zpovídal, třeba do úpadu. Zvali nás do Texasu. Nejrady bych ho byl sebral a jel hned. Ale stále odkládal. Konečně v prosinci mne volal telefonem, abych jel do Texasu a on že přijede za mnou. Sjeli jsme se v Clevelandě na pobožnosti, ale to už nebyl P. Jašek. Nemocný byl, na bolesti hlavy si stěžoval a mne přecházela chuť odejet. Co jen dělat? Jel jsem přece. S jakou radostí jsem mu sotva 3 dny po příjezdu do Texasu oznamoval, že 5 osad si přeje misie nebo tridua. Ještě neměl tohoto dopisu a už jsem mu psal o nových pěti osadách. Na první dopis mi ještě odepsal sám, že se cítí churav, že přijede až v lednu. Na druhý odpověď už diktoval v nemocnici P. Ryšánkovi, že je nemocen a že do února si musím poradit sám. A pak už šly zprávy denně, jedna smutnější než druhá, až konečně 10. prosince telegram oznamoval, že není naděje. Prvním rychlíkem jsem uháněl na sever a jaké jsem si ještě dělal naděje! Že přijedu do nemocnice a P. Jašek bude sedět na posteli a uvidí mne a řekne: „Ale, brachu, co tu chceš, vždyť mi nic není.“ A já přijel do Clevelandu a P. Jašek ležel v rakvi. Chtělo se mi popadnout ho za ty jeho složené ruce, zatrást jím a vykřiknout: „Adolfe, vstaň, pojď do Texasu, čekají tě tam.“ Ale P. Jašek byl mrtev!

(Smrt P. Jaška stala se pro myšlenku apoštolátní v Americe opravdu semenem Božím, zasetým k bohaté úrodě, jak nad jeho rakví dojemně kázal clevelandský biskup msgr. Schrembs. Byla obětí výkupnou, která lépe než všechna kázání delegátů a články

časopisecké osvětila velikost ideálů cyrilometodějských, pro něž P. Jašek položil mladý svůj život. A krajanská Amerika je pochopila! Pozn. red.)

Pokřesťanění života v Bulharsku.

Dr. V. Vilinský.

Věnovali jsme v posledním ročníku našeho „Apoštolátu“ více pozornosti životu bulharského národa a bulharské církve. Redakce časopisu přinášela jak články o Bulharsku, tak i v náboženském přehledu zmiňovala a osvětlovala jednotlivé události z církevního života bulharského. Nedělo se to nahodile. Máme za to, že náboženská myšlenka v Bulharsku je dnes ve stavu jakéhosi přerodu, který má nemalý význam netoliko pro Bulharsko samotné, nýbrž také i pro celé Slovanstvo a v první řadě pro myšlenku unijní.

Bylo by ovšem omylem domnívati se, že Bulharsko projevuje nějakou obzvláštní náklonnost k sjednocení s Římem. Spíše naopak: bulharská zbožnost je dnes v takovém stavu, že by se jen těžko dalo na sjednocení pomýšleti. Leč je také nesporno, že se tam dnes dějí upřímné pokusy o návrat k původní slovanské zbožnosti. A toto úsilí bulharské hierarchie jest vysoce důležité pro další vývoj snah unijních. Nejjistější cestu k jednotě připravuje vždycky upřímná snaha o dobrý, opravdový život křesťanský. A právě proto vřele vítáme každou takovou obrodnou snahu, která sice namahavě, ale přece klíčí v neutěšených poměrech bulharských.

Netajili jsme nikdy našeho žalu nad rozháranými náboženskými poměry, jež panovaly a dosud panují na bratrském Balkáně. Pokud jde zvláště o Bulharsko, svádí se obyčejně vina jednak na zvyklosti z dob tureckého otroctví, jednak na vliv někdejší řecké hierarchie. Než takový úsudek je sotva správný; v každém případě aspoň není naprosto postačujícím, ani vyčerpávajícím celé jádro věci. Turecká nadvláda... za prvé patří již delší čas minulosti a smutné turecké dědictví mohlo být už dávno napraveno a zapomenuto. Za druhé: toto „turecké dědictví“ nebylo snad ani tak tragické. Mohli bychom citovati knihu mladého, nadaného bulharského historika, který míní, že morální poměry za dob tureckých byly dalece příznivější, nežli jsou dnes. V letech národnostního útisku obyčejně celý národ se sbližuje, lpí na svých kulturních statcích. I bulharští revolucionáři byli věrnými syny své církve, a teprve po osvobození začal odklon národní společnosti od náboženství.

Totéž platí i o řecké hierarchii. Je pravda, že se snažila, odnárodnit Bulharsko zejména v oblastech macedonských, je pravda, že kněžstvo bylo nevzdělané, a lidové bulharské povídky zachovaly nám sta špatných anekdot o kněžích, o jejich la-

komství, hrabivosti a duchovní ubohosti. Ale to všechno jest již dávno pryč, Bulhaři mají svou hierarchii, která svým vzděláním odpovídá běžnému, ne-li evropskému, tož aspoň slovanskému průměru. Kněžstvo je vzdělanější, zámožnější, více se stará o věřící, leč tito, zdá se, na církev zapomněli.

Bulharská společnost prožívá nepopíratelnou náboženskou krizi, která je patrna všude: v politice, v literatuře, ve veřejném životě, v kostele, ve škole i v rodině. Při zahájení zimního sezení sv. Synodu metropolita Neofit považoval za vhodné odsouditi ostrými slovy tuto krizi a sdělití, že hierarchie jest ochotna hledati cesty k nápravě. Co bylo příčinou této krise a jak ji Bulhaři chtějí vyléčiti?

*Slovanští posluchači
na Východním ústavě v Římě.*

Po osvobození od turecké nadvlády mladá bulharská inteligence hromadně odjížděla do Ruska a do západní Evropy, aby tam nabyla patřičného vzdělání a osvěty. Obyčejně se však navracela domů nasáklá „osvětou“ ve specificky pokrokařském smyslu tohoto slova. V Rusku tehdy zuřil nihilismus a tuto anarchistickou vzpurnost přenášeli bulharští vzdělanci na rodnou půdu; z ostatní Evropy valila se vlna materialismu a racionalismu. Rusko, osvobodivši Bulharsko, dalo mu, čeho tehdy ani samo nemělo, totiž velmi demokratickou konstituci. Národ bulharský nebyl však pro ni náležitě připraven a tak byl veřejný život zbytečně zpolitisován, na základě osobních zájmů vznikaly příliš četné politické strany, které se zuřivě navzájem potíraly. Stará svornost, tolik příznačná pro časy tureckého panství, zmizela beze stopy. Nyní v Bulharsku při změně ministerstva vyměňuje se i celý úřednický ústroj — člověk, který včera byl sekč-

ním šéfem, může se zítra octnouti v žaláři, a včerejší vězeň na ministerském křesle. Nikterak nepřeháníme: vždyť zesnulý Alexander Stambolijskij byl přímo z vězení povolán v čelo vlády a roku 1922 jeho stoupenci ztýrali a uvěznilí řadu bývalých ministrů. Politický zápas je naprosto bezohledný, nikdo nepočítá ani s evangelními příkazy, ani s pouhou lidskou ctí. Tento zápas vyvrcholil v politice macedonských revolučních organizací, které pěstují politickou vraždu: nemine téměř dne, aby na ulicích sofijských nebyl zavražděn nějaký stoupenec buď té anebo oné macedonské skupiny. A k tomu všemu se dnes z Ruska do Bulharska valí mocný proud komunistické propagandy, která rozvrací rodinu a náboženství. Chtěl-li dříve bulharský inteligent býti ateistou, aby tak dokumentoval svoji pokrokovost, jest dnes zuřivým bezvěrcem proto, že je komunistou.

Příčiny vzrůstu odstředivých komunistických živlů jsou docela jasné: jednak je to tradiční vliv Ruska, jednak — následek neutešeného hospodářského stavu země. V Evropě teprve nyní poznává obyvatelstvo celý rozsah hospodářské krise — v Bulharsku tato krise řádila již dávno. Mírové smlouvy uložily Bulharsku příliš tíživé břemeno, a nutno říci, že národ toto břemeno nesl s opravdovou statečností. Ve jménu reparací byl u bulharského sedláka zabírán poslední dobytek, takže jeho dítě hladovělo, z bulharských továren byly odvázeny stroje, ba i ze sofijské university Rumuni si odvezli téměř všechny drobnohledy. Malý bulharský člověk viděl, že není žádného východiska a proto hledal záchranu v komunismu. Bulharský komunismus je především výslednicí specifických poválečných podmínek domácích a jen v druhé řadě důsledkem ideového zmatku. Dnes se komunismus upevňuje mezi mládeží a téměř každý měsíc v nějaké provincijní škole objeví buňku komsomolců, mladistvých spiklenců, jejichž sociální citění zavedlo je do nejhrubších a nejtěžších omylů.

Ve veřejném životě nejsou tedy uplatňovány náboženské zásady a tak utrpěla i veřejná mravnost. „Pro většinu našich spoluobčanů tyto dva pojmy — politika a mravnost — se navzájem vylučují“ — hořekuje na stránkách časopisu „Mir“ (ze dne 8. prosince 1932) dr. Nikolaev. „Bohužel v našem krátkém politickém životě neobjevili se takoví političtí vůdci, kteří by se projevíli jako mravní osobnosti a jako lidé, důslední a věrní i při nejtěžších podmínkách. Politika je pařením kompromisů, bezzáradovosti, lži a drobného egoismu...“ Ivan Lěkarskij („Mir“ ze dne 25. listopadu 1932) v článku „Církev a morální rozklad“ žádá, aby církevní hierarchie zahájila kroky k očištění veřejného života a v první řadě, aby očistila samu sebe. „Nejenom bohoslužby, ale také bezprostřední styk pastýřů s věřícími — vychovatelské a kulturně-osvětové působení zejména na vsích — toť úkol dnešního kněze. Vytvořte vydavatelstvo knih přístupných obsahem i cenou pro nejširší vrstvy, nechť pastýřská péče dá li-

du novou víru, která by dovedla zaměnití otravnou četbu různých sekt a bolševické propagandy...”

Takových a podobných stesků mohli bychom citovati do nekonečna. Zde přicházíme k druhému prameni nynější bulharské krise — k nedbalosti bulharského kněžstva a jeho celkové lhostejnosti k odpovědným úkolům dnešní duchovní správy. Církev bulharská (pravoslavná) byla zatažena do politiky, obecně nepříznivé podmínky politického a hospodářského vývoje nezůstaly bez vlivu na dnešního bulharského kněze. Kněz musel hledatí přízně silných a mocných, často se stával agitátorem, hledal protekci, aby pomohl sobě anebo své rodině. Z kněze, jenž měl býti pilířem obecné mravnosti, stal se fideální společník anebo přísluhovatel dočasného držitele moci. To přivodilo pokles úcty ke kněžskému stavu a zmenšení vlivu duchovenstva na široké lidové vrstvy. A následek všeho toho? — Snížení úrovně mravnosti, lhostejnost k víře, neschopnost mravní odolnosti v boji proti zlu. (Pokračování.)

Apoštolát jesliček mezi nejmenšími.

PhDr. Felix Hoblík.

Sedím u stolu, na kterém budíček tiká svou jednotvárnou píseň. Vpravo stojí skříň a na ní papírový „betlem“. Bylo by mi líto, kdybych neviděl před sebou luzného obrazu Betlema s Ježíškem. A co tak hledím vzhůru ke skříni a zatím co krouží hlavou různé vzpomínky na vánoce, uslyším z blízkého sousedství hrát gramofon. Skřípavý hlas ošumělých ploten mi donesl do okna slova: „Nekecej, nekecej...”

Vyrušilo mě to z mých myšlenek o Pacholeti, o pastýřích a o světle velkém a jakoby ve filmu vyvolalo obraz jiný, ale ponurý.

Týká se dětí. Ale dětí takových, které bohužel nejsou vychovávány pod jasnou a trpytem hvězdy betlemské. Smutné a nasycené sedí na břehu života; oko jejich spočine chvíli na rodičích, jakoby tázavě od nich žádaly rozumné řeči, zdravého

mléka, poučení o všem, co je ve světě. A rodiče mlčí. Nic o Bohu, ani slůvka o věčnosti, o andělech, o Ježíšku, o kříži, o nebi. Ztratili víru. Vzal jim ji nějaký ten moderní Herodes. Aby mu uvěřili, nasadil si masku; někdy masku vědy, někdy lidství, někdy zájmů národních nebo třídních. Myšlenka na Mesiáše před 19 sty lety zrozeného je pak ovšem rodičům cizí. Místo víry v Boha a místo blahého vědomí, že se snaží podle této víry žítí, mají takoví rodiče obyčejně jinou t. zv. „víru v sebe!“ Všimli jste si těchto oblíbených slov v našem tisku? Co to je „víra v sebe“? Zeptejte se někoho na to a budete viděti, že slovo a obsah slova jsou dvě rozdílné věci!

Ale vraťme se! Takoví rodiče tedy dítěti nevypravují obyčejně nic z obsahu Zjevení. Jsou sice někdy dokonce přesvědčeni o tom, že něco po smrti musí „bejt“. Ale co? To nevědí. Rozhodně to však podle jejich názoru nemůže býti Bůh osobní, živý, který by měl právo mluvit se svým tvorem o jeho životě na zemi a žádati odpovědnost za jeho činy.

Když u rodičů dítě nenajde náboženské výživy, kde ji najde a kde ji má hledati? Kdo mu ji dá? Snad trpká cesta životní? Až pozná rozdíl mezi ovocem víry a nevěry? Ale nebude už potom pozdě? Myslí na to rodiče?

Nesmírně je mi líto dětí, jež rostou v rošti a v pustině nevěry. Takový otec a matka nedají svému dítěti na cestu životem do nejnütnější výbavy vlastně nic. Je jim milejší nějaká jepičí moudrost filosofa-pochybovače nebo hmotáře; a s tou má jíti jejich dítě životem a světem? Ta má brzditi vášně, chrániti dítě v pokušení, vésti je k zdokonalení, k radostnému pojmání života?! — Ukrutníci! —

Dějiny křesťanství jsou rozsety po celém světě! Mají tolik svědků, tolik knih, ústního podání; ba i kamení stavbou svou a nápisy volá a mluví o Spasiteli, který se narodil všem, tedy i jim, dětem! A proti těmto dějinám, proti skutečnosti čiré a jasné, kladou rodiče mnohdy svoje nebo cizí odrhovačky do duší malých tvorů a tak je už z mládí hned otravují. Případá mi na mysl toto přirovnání:

Viděl jsem jednou u břehu řeky společnost, která se přijela koupat. Byly tam i děti. Matky se bavily. Gramofon hrál. Asi tříletý chlapeček se sám připlížil až k řece a házel tam kamínky. Ale najednou ztratil rovnováhu a spadl do vody. Matka neviděla nic. Rolník kosil právě obilí u břehu a zahlédl dítě padající do vody. Skočil pro ně, trásl s ním a obrátil je, aby voda vytekla. Dítě se rozplakalo. Vtom se teprve ohlédla matka. Zbledla. Uchopila dítě do náručí, začala je líbat a rychle spustila gramofon, aby je spíše utišila. A gramofon hrál odpornou odrhovačku: „Nekecej, nekecej...“ — Ale nepomohlo to! Dítě bledlo, trásl se zimou. „Běžte s ním domů a uvařte mu mléka nebo čaje,“ ozval se hlas jednoho z hostů. Zardělá matka poslechla a šla.

Neříkám, že matka byla zlá. Ani zdaleka ne! Ale děje se zde

něco podobného ve výchově dětí. Mnohdy rodiče místo věčně krásné písně o slávě Bohu na výsostech a o pokoji na zemi lidem dobré vůle, hrají melodie, jež vedou konec konců do propastného světa hmoty a proto do neštěstí. Malí žádají zdravého chleba. Mají naň právo. Ale rozumáři jim dávají výpotky svého rozumu, plného domněnek předsudků! Jaká zář může zalévati duši takového nevinného tvora? Proč se mu vykládá o různých velikánech, kteří jsou dnes už dávno nebo na polo zapomenuti, a proč ne o Bohu? A přece každý slyší rád o kráse věčné a nehybnoucí, a tím více dítě!

Stál jsem loni v sakristii jednoho kostela s místním panem farářem. Vtom vběhne k nám ministrant: „Pane faráři, Josef N. zde je v kostele, dívá se na betlem a je přece bez vyznání, a nechce jítí odtud.“ — „Vy ho vyháníte?“ řekl pan farář. „To nedělejte. On si také chce prohlédnouti náš betlem a Ježíška.“ Vyšli jsme ven ze zakristie. Houf dětí stál před jesličkami a opodál chlapec asi 7letý, chudý a otrhaný. Bázlivě se díval, ale prosebně. Pan farář mu s úsměvem pokynul. Jako by pukly ledy, prolomila se tma a zasvitlo slunce. Radostně se rozběhl k betlemu a stál a hleděl. Když odcházel, obrátil se u dveří a znovu se díval na všechno v kostele, až zavadilo jeho dětské oko znova o jesličky. A s jakýmsi steskem v oku odcházel z kostela ven...

Dovedu se vžítí do jeho stavu. Hořko mu bylo a jistě nechápal, proč zrovna je mu u nedovolí otec a matka jítí k Pacholetí, k Bohu v jeslích zrozenému? Vzrostla tím jeho láska k rodičům? Víím, jak nám dětem bývalo líto, když někdo dával chléb nebo co jiného svým dětem, a nám, třebas cizím, ale přece dětem, nedal ničeho. A co, když to dělají svému dítěti vlastní rodiče a nechají je bez betlema duševně hynouti?

Ubíral jsem se jednou v Praze po chodníku u Břevnova. Chlapec si hrál u cesty. Neměl k tomu ani dost pisku ani náradí. Dělal si čáry a stavby. Spatřil mě. Ustoupil, pohlédl s obavou na svou stavbu a pak na mne. Báł se, že mu ji rozšlápnu a zničím jeho plány? Pohládl jsem ho po hlavince a pochválil ho, že si tak pěkně hraje. Až vzlykl chudák, jak se mu ulehčilo. Oči se mu rozšířily a místo odpovědi se sehnul hned s úsměvem a s radostí stavěl pilně dále!

Není to jen neohrabanost, ale je to pyšná a surová nadutost, která odnímá dětem náboženská vědění o Mesiáši. Zašlápnouti v duši svého vlastního dítěte první výhonky ženoucí se k Světlu světa! Bože milosrdný, kde mají takoví rodiče srdce! Nejkrásnější stavbu, čáru vedoucí člověka k věčnosti, odkud přišel Beránek, Vládce země, tu máme zastřítí před nevinným okem dítěte a ukázati jim snad nějaké yo-yo nebo je učiti jen saňkovati?

(Pokračování.)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

O způsobách svátostných

Tertulián (Marc. l. 3, c. 19) a Augustin (Enarr. in Ps: 2) nazývají chléb a víno při mši sv. obrazem těla a krve Kristovy, protože nejsv. Eucharistie připomíná utrpení Páně. Tak dí sv. Augustin: „Přijímejte pod obrazem chleba to, co na kříži přibito bylo. Přijímejte z kalicha to, co teklo z boku Kristova. Neboť ne život, nýbrž smrt bude přijímati ten, kdo má Život za lháře.“ (Sermo ad Neoph.) Tu slovo obraz má své místo, protože se jím míní ona podobnost, kterou je zobrazena v nejsv. Svátosti smrt Kristova: oddělené totiž způsoby svátostné připomínají, že se při smrti Ježíše Krista na kříži oddělila krev od těla. Na oddělené způsoby nesmíme však pohlížeti, jako by pod způsobou chleba bylo přítomno jen tělo a pod způsobou vína jen krev. Tělo to se výslovně nazývá Kristus, je tedy celý Kristus přítomen pod každou způsobou jako Bůh a člověk. Praví se totiž dále o nás, když přijímáme nejsv. Svátost, že se stáváme Kristonoši. Nebyli bychom jimi, kdyby bylo v Eucharistii mrtvé tělo. A také by se nemohlo říci, že se stáváme účastnými Boží přirozenosti, kdyby nebyl tam Kristus zároveň jako Bůh přítomen.

Že se rozchází tělo a krev Kristova po našich údech, učí také sv. Ireněj. Praví, že kalich obsahuje krev Kristovu, která se smíchává s krví naší, a chléb obsahuje tělo Kristovo, které živí naše tělo. Tím má být vyjádřeno nejuzší spojení, jímž Kristus přechází v nás po způsobu pokrmu. V tomto ohledu praví Kliment Alex. o Eucharistii: „Slovo jest dítěti vším, otcem, matkou, pěstounem, živitelem. Jezte, praví On, tělo mé a pijte krev mou. Tento zvláštní pokrm podává nám Pán; On dává tělo a vylévá krev. Jaké přepodivné tajemství.“ (Paed. l. 1, c. 6.)

Pták pelikán živí svá mláďata živými rybami, jež trhá a rozdává malým písklatům a tak si svá prsa potříšňuje krví ryb. Odtud vzešla pověst, že pelikán, nemá-li jiné potravy pro mláďata, zraní zobanem svá prsa a živí je vlastní krví. Katolíci odedávna pozdravují podle této pověsti P. Ježíše v nejsv. Eucharistii jako božského pelikána a na dveřích svatostáneků a na eucharistických nádobách a rouchách ho zobrazují, jak živí své mláďata vlastní krví; proto ho také toužebně vzývají, volajíce: Pie Pelicane, Jesu Domine, munda nos in tuo sanguine! (Svatý Pelikáne, Pane Ježíši, očišť nás ve své krvi!)

Dojemná je liturgie Maronitů, když se modlí za mrtvé a při tom se odvolávají na tělo a krev eucharistickou, které odpočívají v hrobě s těly zemřelých. „Pohled, ó Pane, na ně ve svém milosrdenství a odpusť jim jejich hříchy pro tělo a krev jedno-

zeného Syna svého, které jsou spojeny s tělem jejich a zde po-
hřbeny odpočívají." Přijímáním svátostných způsobů přechází do
těla věřících ona přetvořující síla, která je připravuje pro bu-
doucí oslavení a ustavičné trvání v blaženosti věčné.

(Pokračování.)

Jubileum řádu basiliánského.

(Píše Kristof Fillo z řádu sv. Basila Vel.)

Basiliáni jsou dnes organisováni na způsob římskokatolických
řeholů. 1. Představení klášterů, i h u m e n i — jsou voleni na pět
roků a jsou podřízeni správci provincie — proto i h u m e n o -
v i. 2. Všichni protoihumeni a ihumeni mají nad sebou archi-
m a n d r i t u (opata), voleného na deset let v generální kapitule;
archimandrita sídlí v Římě. 3. Konají společné kapituly (porady)
provinciální a nejvyšší kapitolu generální, v níž je zastoupen ce-
lý řád. 4. Každá provincie má svůj noviciát, svá gymnasijská, filo-
sofická a bohoslovná studia.

V jubilejním roce 1932 vydala římská Kongregace pro Církev
východní s úchvalou sv. Otce dekret, aby se řád basiliánský na-
zýval „basiliánským řádem sv. Josafata“ a schválila volbu archi-
mandrity O. Dionysia Tkačuka. Generální kurie řádová má míti
stálé sídlo v Římě, v generální budově má býti též řádový semi-
nár pro filosofická a bohoslovná studia basiliánského dorostu; ju-
bilejním dekretem se ustanovují tři p r o v i n c i e : 1. Haličská
sv. Spasitele. 2. Podkarpatská sv. Mikuláše. 3. Americko-kanadská
B. Srdce Ježíšova a 4. Brasílská viceprovincie sv. Josefa.

Protoihumenem haličské provincie zvolen O. Štěpán R e š e t y -
l o ve Lvově a protoihumenem provincie sv. Mikuláše v Česko-
slovensku O. Polykarp B u l y k se sídlem v Užhorodě. Pod správou
O. protoihumena Bulyky patří všechny basiliánské kláštery v Čes-
koslovensku, Rumunsku, Maďarsku a Jugoslavii.

Členstvo řádové se skládá z kněží a řeholních bratří. Bratři
jsou zaměstnáni ve všech oborech práce, zvláště však v tiskár-
nách. Kněze-misionáře vychovává si řád sám. Kandidáti se při-
pravují nejprve v noviciátě, který trvá rok a šest týdnů, potom
se věnují studiím scholastickým a retorice (řečnictví), dvě leta
studují filosofii a čtyři roky bohovědu. Profesori řádoví se vzdě-
lávají na různých universitách evropských, zvláště však v Římě.
O výchovu dorostu pečují dva ústavy: v haličském B u č a č i a
v našem U ž h o r o d ě.

V posledním roce před reformou bylo v Haliči všech členů 50
ve 14 klášteřích, z nich bylo 40 kněží, 9 kleriků a 1 řeholní bratr.

V jubilejním roce 1932 všech basiliánů bylo 534, z toho 148
kněží, 197 kleriků a 189 řeholních bratří. Klášterů v Haliči je
dosud 16. Za reformy přibýly dva kláštery: v Michajlivce a Pře-

myšlu. Mimo to má řád na Podkarpatské Rusi 4 kláštery: v Mukačevě na Černečej hoře, Malém Berezném, Užhorodě a Imstičevě, kromě klášterů v Rumunsku, Maďarsku, Kanadě a v Brasílii. Ve Varšavě a v Římě má též své domy.

V papežské koleji v Římě, jsou dva z OO. basiliánů členy (konsultory) posvátné Kongregace pro Církev východní. V Jugoslavii vedou basiliáni řeckokatolický seminář v Záhřebě. Čtyři členové řádu basiliánského dosáhli hodnosti biskupské, jsou to biskupové ve Lvově, Přemyšlu, Prešově a v Kanadě. Za reformy zemřel basiliánský biskup v Americe, Soter Ortinskij.

OO. basiliáni pracují jako misionáři na Volyni a na Podlesí. A byli činní misionářsky také v „Červeném sovětsku“. Misionář O. Miron Karovec působil mezi bolševiky až do roku 1930. Také v brasílských pralesích rozvíjejí své misijní dílo. Doma uplatňují své důležité poslání v přčetných misijních pobožnostech a exerciciích. Na Podkarpatské Rusi prosluli jako lidoví misionáři O. Štefan Rešetlylo, O. Theofan Skyba a správce exercicií O. Onufrij Burdjak.

Sotvaže počali reformovaní basiliáni svou misijní práci, hrnul se věřící lid ze všech stran na misie a do klášterních kostelů. Nastala opravdová apoštolská práce. Dnes už kostely nestačí, aby pojal všechny účastníky různých bohoslužeb a eucharistických pobožností. Každého roku dostává řád tolik žádostí o misie, že nemůže ani všem vyhovět.

OO. basiliáni věnovali péči též ukrajinskému vojsku a zanechali po sobě milé vzpomínky. Vedle své činnosti misijní a pastorační nezapomínali OO. basiliáni na apoštolát knihy a časopisu. V roce 1895 založili si vlastní tiskárnu v Žovkvě, kde vydali dosud 150 různých náboženských knih a vytiskli na milion exemplářů duchovní četby. Vydávají lidové měsíčníky „Misionár“, a „Blahovistnyk“, které jsou pravou rukou v misijní práci, dále „Zapisky Čína sv. Vasylija Velykoho“, které zajímají vědecký svět; dopisují také do cizích časopisů a deníků.

Apoštolsky horlivá činnost řehole sv. Basila nezůstala bez vlivu též na duchovní život světského kléru řecko-katolického. Opravdový církevní duch, upřímné smýšlení katolické mezi duchovenstvem a světskými lidmi je ovocem obětavé práce basiliánské. Směřovaly k tomu zvláště exercicie, které dávali význační řeholníci basiliánští, jako byli zemřelí Otcové: Fyljas, Lomnickij, Ortinskij, Veselij atd.

Na obrozeném kmeni řehole basiliánské vyrostly nové větve, dvě ženské kongregace řecko-katolické: „Zhromaždženja SS. Služebnyc Preč. Divi Mariji“, které po 39 let pracuje mezi ukrajinským národem. V Haliči mají asi 100 vlastních domů, ale též na Podkarpatské Rusi, v Jugoslavii, v Brasílii a Kanadě. A druhá ženská kongregace jest: „Zhromaždženja SS. Myronosic“; pečuje o osoby zestárlé věkem.

Na Podkarpatskou Rus byli reformovaní basiliáni povoláni

z Haliče v roce 1920; převzali klášter na Čarněcké Hoře u Mukačeva. V roce 1924 přenesli svou činnost i do Užhorodu. V září 1925 postavili si tam vlastní tiskárnu, v níž vydávají časopis „Blahovistnyk“ a různé náboženské knížky (modlitby, kalendáře a pod.).

Basiliánský řád svatého Josafata získal si velikých zásluh o svatou jednotu Církve na Východě; proto se právem jmenuje „sloupem sjednocení“. O něm řekl jeho obnovitel, papež Lev XIII., ve své encyklice (ze dne 12. května 1822), že má být pokládán za plodný strom, jehož kořen je svatý a proto může vypučeti v nové výhonky a přinášeti hojné i utěšené ovoce! Padesát let blahodárné činnosti basiliánské řehole dalo sv. Otcí za pravdu.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

O metodách protináboženského boje ruských bolševiků přednášel nedávno před vybraným obecnem římským předseda Papežské komise „Pro Rusko“ msgr. d'Herbigny. Až do roku 1930 prováděla Moskva, pravil přednášející, protináboženský boj, pokud mohla, z m a s k o v a n ě, teprve až po celé zemi zorganizovala svazy „bojovných bezvěrců“, vystoupila o t e v ě n ě. Cílem tohoto boje má být úplné vyhubení náboženství v Rusku (do roku 1937) a rozvíření protináboženské propagandy po celém světě. K tomu snaží se Moskva získati nečetné, ale rozhodné a všeho schopné agitátory bezvěrecké, kteří roznítí v nemyslících masách lidových bezohlednou zášť proti náboženství, jakmile propukne revoluce. Nejlépe se jí k tomu hodí mládež od 14 let výše, ačkoliv si už i mezi dětmi od 6 let vychovávají „mladé pionýry“. Někde, jako ve Francii, Španělsku a Mexiku, skládají bolševici veliké naděje na komunistické učitelstvo a jejich činnost ve školách.

V zahraničí postupují bojovní bezvěrci bolševičtí velmi chytře, berouce zřetel k místním poměrům kulturním a národnostním. Tak na příklad v Indii neprojevují bolševici svého nepřátelství proti domácímu náboženství indickému nebo proti islamu, nýbrž organizují protináboženské svazy, namířené proti křesťanství. Podobně v Peru, kde šíří hesla návratu ke staré tradici dějinné a k pohané kultuře Inků, proti níž stavějí křes-

ťanství jako cizozemský „import“ (dovoz) ze Španělska. V Japonsku svolali komunistický sjezd na 12. prosince, jehož ostří směřuje proti misionářům, jak tomu bylo už roku 1927 na sjezdě v Nankině. Na protináboženském kursu v Moskvě vyškolili si nedávno 200 černochů, aby prý uměli dávat „vědecké odpovědi“ na katechismové otázky.

Mládež ruská přestává věřit mnohomluvným bolševickým novinám, které příliš dlouho už ohlašují nastávající rozvrat buržujní a kapitalistické Evropy a blížící se všeobecnou revoluci v ní. Proto by ráda získala spolehlivých zpráv o skutečném stavu Evropy tím, že posílá za hranice „chodokovy“ (posly), kteří se tam na čas usadí, všechno důkladně pozorují a pak sdělují své zkušenosti do Ruska. Tak oznamuje dopisovatel časopisu „Dni“ G. Městnyj s polsko-sovětské hranice, kde měsíčně na sto uprchlíků utíká z Ruska na západ. — T o u h u po pravdě možno dlouho rdousit, ale nemožno ji vyhostit ani ze sovětské Rusi!

Mluva číslic. V roce 1921 navštívil Angličan John Gerd místnosti Čeky (bolševické policie) v Oděse a prohlížel si její statistické tabulky visící na stěně. Bylo na nich zaznamenáno, že toho roku 1921 bylo v oděské gubernii potrestáno 21.000 lidí. Zvláštní tabulka ukazovala počet těchto trestanců podle věku od 12 do 76 let. John Gerd pobyl 30 let v Rusku, naučil se dokonale rusky a nyní vypisuje své zkušenosti v knize vyšlé v Londýně. Mezi jiným tam ta-

ké pravi, že od 1. ledna do 29. května 1931 povolily oděské sovětské úřady pouze jedinému člověku odjezd do zahraničí, letité stařence; když ji sovětský úředník dával visum na pas, pravił jí: „Vaši prosbě jedině z 200 tisíc bylo vyhověno.“

Pokus za pokusem... Skupina sovětských reformátorů, vedená Mikojanem a Jakoblevem, připadla na nový záchranný plán. Chce rozřešit nesnáze sovětů se sedláky tím, že je jako samostatnou třídu obyvatelstva zlikviduje (zruší), nadělá z nich úplných proletářů. Sedlák bude mít právo usadit se na půdě a pracovat na ní jenom potud, pokud bude plnit všechny povinnosti k bolševické vládě. Jakkmile by nesplnil těchto povinností, pozbude svého práva, jeho obydlí se mu odebere a on s celou rodinou bude poslán tam, kde bude chtít vláda. Tentýž Jakoblev navrhl také osazení volného kraje na severním Kavkazu „německými nezaměstnanými továřiši“, kteří tam mají založit „Německou sociál. sovětskou republiku“. Její hranice by tvořily: Saratov na severu, Groznyj a Vladikavkaz na jihu, Volha a moře Kaspické na východě.

Proč opouštějí američtí inženýři ruské sověty, výstižně naznačil vůdce sedmdesátičlenné jejich skupiny, která se nedávno přes Berlín vracela domů, p. Sydney Morell. Pravił: „Odjíždíme ze SSSR. po dvouletém tamějším pobytu. S počátku nám vyplácela vláda gáží v dolarech a my jsme si nemohli stěžovat na žádný nedostatek. Ale ovzduší panující v továrnách bylo hned tehdy nepříjemné. Dělníci se chovají s velikou nechutí k cizozemcům. Velmi rychle jsme poznali, odkud ta nechť. Cizinci ze zahraničí dostávají všechno, co potřebují k živobytí. Zatím však obyvatelé „ráje“ (sovětů) chodí hladovi, otrhaní a bez přístřeší. Počátkem tohoto roku (1932) začala se naše gáže zmenšovat, nedostávali jsme ji v dolarech, nýbrž v sovětské valutě, činila jen 5 dolarů měsíčně. Také nám přestali dodávat maso, máslo a vejce. Byli jsme nuceni tyto věci kupovat na trhu s velikými těžkostmi a za přehnané ceny. To vše nás přimělo, že jsme opustili zemi, kde lid trpí nedostatkem a kde se cizozemci stále chvějí o svou kůži.“ Už počátkem roku 1932 odjelo z bolšev-

vického Ruska 350 amerických inženýrů a podle sdělení Morellova, dalších asi 500 inženýrů se chystá k návratu do Ameriky.

Moskevská rozhlasová stanice komunistické internacionály připravila v rámci protivánoční kampaně přednášku o marxismu a leninismu, která se konala v řeči německé. Měla obohatit štedrovečerní program německých komunistů a volnomyslenkářů bez nebezpečí domácí censury a měla šířit mezi německým dělnictvem nadšení komunistické. — Zasluhou sovětů stane se otázka radiového rozhlasu palčivou otázkou mezinárodní, poněvadž žádný stát nebude moci klidně přihlížet k podkopávání svého pořádku a pokoje sovětským rozhlasem.

Nový předmět vyučování zavedly závazně ruské sověty na všech školách od 1. prosince 1932. Děti se jednou za týden po celé dopoledne učí zacházet s maskami proti otravným plynům, a to nejen teoreticky, nýbrž i prakticky. Má to být včasná příprava nejmladší generace pro příští válku, v níž útoky jedovatými plyny budou mít rozhodující úlohu dosud nevidaného barbarství.

Volný odjezd z SSSR... za peníze. Jak je známo, vyhláška sovětského „Inturistu“, uveřejněná v „Izvěstijách“ a pojednávající o právu na volný odjezd z SSSR, je stylisována velmi nejasně a ponechává neřešeny některé otázky. Nyní se oznamuje, že osoby chtějící povolati k sobě své příbuzné nebo přátele ze SSSR, mohou se obracet na odbor „Inturistu“, jenž zpravidla je zřízen při sovětských bankách nebo v sovětských zahraničních úřadech. Při tom je takový žadatel povinen přiložit ke své žádosti tyto doklady: 1. Visum, to je povolení k příjezdu a pobytu v tom kterém státě oně osoby, za jejíž volný odjezd ze SSSR je žádáno; 2. adresu a zevrubné zprávy o povolávaných osobách; 3. poplatky v zahraniční měně. Za každého dospělého (nad 16 let), zapsaného v seznamech pracujících třídy, vybírá se poplatek: a) 6500 frs do sovětské pokladny státní, b) 10 proc. ve prospěch Červeného kříže, to je 650 frs, a 10 proc. ve prospěch „Inturistu“ za přijetí a vyřízení žádosti. Za každého dospělého tudíž musí žadatel složit na obdržení pasu a povolení k odjezdu ze SSSR. 7800 frs.

Za dospělé osoby, zařazené v SSSR. do kategorie lidí nepracujících, vybírají se poplatky dvojnásobné, to jest 13.000 a 1300 a 1300, čili dohromady 15.600 frs za každou osobu. Děti mladší 16 let mohou jeti na pasy dospělých a jsou od jakýchkoliv poplatků osvobozeny. Svrchu zmíněnými poplatky v částce 7800 frs nebo 15.600 frs hradí se pouze vydání cestovního pasu a povolení k odjezdu. Všechny ostatní výdaje spojené s odjezdem ze SSSR., jdou ovšem dále z kapsy žadatelovy. Povolení k odjezdu ze SSSR. může být dáno jen osobám na svobodě žijícím. Osoby bydlící v SSSR., mohou žádati odbory „Inturistu“ v SSSR., aby pro ně opatřily povolení k odjezdu, předloží-li visum, podají-li údaje o své osobě a složí-li žádané poplatky bezpodmínečně v zahraniční valutě. V případě odmítnutí žádosti vrací prý „Inturist“ žadatelům složené poplatky. — Sovětské Rusko potřebuje nyní naléhavě cizí valuty, proto zavádí vysoké výkupné ze svého otroctví. Každý občan, který má v cizině zamožné příbuzné anebo přátele, může se vykoupiti ze sovětského „ráje“ do buržoasní Evropy. Ti, kteří nemají peněz ani bohatých přátel, jsou ovšem nuceni i nadále přecházeti sovětskou hranici tajně a riskovati život za nadějí svobody. Sověty se odsoudily bezděčně samy stanovením tak vysokého výkupného (10.000 Kč, resp. 20.000 za osobu), jako země krutého otroctví. Vždyť výkupné si dávali platiti jen otrokáři — a čínští bandité!

Protináboženské museum v Tjumeni. V Tjumeni existovalo, či správněji živořilo protináboženské museum. Podle slov „Pravdy“ městský sovět (rada) nepovolil na vydržování musea ani kopějky, ba dokonce odmítl dáti mu dříví na otop, takže v zimě roku 1931—1932 muselo býti museum uzavřeno. Ředitelství postoupilo budovu na 6 měsíců pedagogickému ústavu s podmínkou, že ji uvede do pořádku. Vloni na jaře však městský sovět najednou se rozhodl budovu zbourati. Ředitel musea byl vyzván, aby co nejrychleji všechn majetek musea vyklidil. Ředitel s tím nesouhlasil, ale městský sovět poslal své zřízence, kteří vypáčili dveře a všechny sbírky vyházeli na dlažbu. Ta-

kový konec protináboženského musea je ovšem výmluvným dokladem sovětských poměrů!

Redukce úřednictva. „Pravda“ uveřejnila nařízení sovětu lidových komisařů o zmenšení počtu sovětského úřednictva. Počet úřednictva zmenšuje se o 10, 20 až 50 procent, podle významu a výkonnosti toho kterého úřadu. Státnímu dozorcímu úřadu bylo nařízeno, aby do 20 dnů omezil o celou polovinu počet moskevských zastupitelství krajských organizací. Zároveň se o stejný počet zmenšuje úřednictvo v zastupitelstvích ústřední vlády i v samosprávných republik Sovětského svazu. Napříště počet sovětských zaměstnanců v kterémkoliv komisařství nesmí býti rozmnožen bez zvláštního svolení státního dozorcího úřadu. „Pravda“ uveřejňuje seznam 330 organizací, které mají býti zrušeny. Propuštění úředníci jsou ihned vypovídáni ze svých bytů, budou poslání pracovat v kolchozech a „obývací plocha“ (byty) jejich dává se k volné dispozici moskevskému sovětu (magistrátu).

Sovětská humanita. „Komsomolskaja Pravda“ píše plna soucitu: „Dejte „obývací plochu“ prasatům. V prasečích chlévech je málo vzduchu a světla. Na ploše půldruhametrové bez jakéhokoliv steliva tísní se svině s 8 právě vyhlhlými prasátky. Může za takových poměrů býti zachována a ještě rozmnožována plodnost vepřového dobytka?“ táže se starostlivý list. Prasečí chlévy (na příklad v Murmanu) jsou tak přecpaný, že 6 prasat nemá vůbec kousičku plochy, kde by mohlo ulehnouti. Toulají se zasmušile po dvoře, kde tonou v kalu a v blátě. A tak je tomu na mnoha místech sovětského svazu.“ — Soucit k nerozumné tváři je jistě chvályhodná ctnost. Což ale, když se v sovětském Rusku zle žije lidem, ti nezasluhují soucitu a zastání? Není-li „obývací plochy“ pro prasata i pro lidi, komu má býti dříve věnována péče? V sovětských listech vyskytují se (na příklad v „Krasnoj Gazetě“, čís. 219.) v insertní části takovéto inseráty: „Mladý osamělý inženýr hledá pokoj nebo aspoň koutek a je ochoten přimnouti jakékoliv podmínky.“ — „Žena, lékařka, úplně osamělá, hledá volný pokoj. Zaplatím i nevelkou opravu.“ — „Koutku k obývání hledá

mladý úředník, osamělý, za dobrý plat, má i dříví k dispozici" atd., atd. Za carského režimu lékaři — zdravotníci — protestovali proti takovýmto koutkům z důvodů možné nákazy pro stísněnost, špinu atd. Avšak za carských dob v takových „koutcích" obývali jenom otrhanci, přišli z vesnic, sezonní dělníci a j. Usedli občane takových koutů obývatí nehodlali a také neobývali, byť byli sebechudší. Ale za sovětského režimu inženýři, lékařky, učitelky a jiný „lid", nejprospěšnější bolševickému „budování", hledá aspoň koutku, nemaje naděje naléztí nebo dostati „obývací plochu", to jest samostatný pokoj. Intelligence se tísní všemř v koutech. Sovětský soucit k vepřům stísněným na půldruhametrové ploše už se probudil, kdy se probudí i k sovětské inteligenci, která přece „buduje socialismus" a při tom bídně živoří jako „koutkoví nájemníci"?

Fronty na chléb v Petrohradě. „Krasnaja Gazeta" z 27. listopadu píše, že v Petrohradě fronty na chléb jsou zjevem už docela pravidelným. Zvláštní brigády dělnických dopisovatelů prohlédly mnohé petrohradské pekárny, před nimiž všude našly dlouhé fronty lidí, čekajících na chléb a na housky. Chleba však v pekárnách téměř není. Před pekárnou č. 218 stála dlouhá fronta kupujících od 12. hodiny polední až do 10. hodiny večerní, kdy teprve byl chléb přivezen. Lidé mrznou, jsou podrážděni, nervosní, nadávají a spílají. V pekárně č. 210 na Suvorovském prospektu chleba mají, ale v pokladně není kontrolních pásem a lístků. Fronta každou chvíli se prodlužuje, lidí přibývá. V pekárně č. 355 na Velkém Samsonievském prospektu stávaly rovněž ohromné fronty. Poslední dny neměli tam vůbec chleba. Správce prodejen Timofějev lenivě se dívá na lačné zástupy a melancholicky odpovídá: „Čekáme, čekáme. Snaž nám chleba přivezou."

Veliký Simonovský klášter v Moskvě, zbořený bolševiky před třemi lety (22. ledna 1930), leží dosud ve smutných rozvalinách. Tehdy se bolševici chlubili světu svým dílem zkázy, dávali se fotografovat při pustošení svatých míst a slibovali, že místo domu „tmy" vystavějí veliký dům osvěty pro dělnictvo. Uplynula tři le-

ta a bolševické sliby čekají dosud na splnění a rozvaliny kláštera žalují mimotočím, vyčítají hlasitě němu pustotu — že těžko jí nevidět a neslyšet. Proto se ozývá moskevský tisk (na příklad „Večernaja Moskva") a slibuje zase, že na rozvalinách Simonovského kláštera postaví bolševici veliké divadlo pro 6000 diváků... Bořit je snadno — hůře je stavět!

Báseň a próza. Komunistický básník V. Bobinskij utekl nedávno z Haliče do sovětského „ráje". Na rozkaz bolševiků musil se nyní z Charkova odstěhovat na Krym. Ještě větší „štěstí" potkalo však ukrajinského spisovatele K. Polyšenků, kterého také přilákal sovětský ráj z Haliče; byl poslán bolševiky na Solůvky, kde musí zamrznout každé pero.

Pohřeb Stalinovy ženy, Naděždy Allilujevy, která zemřela náhle, bezprostředně po jubilejních oslavách listopadových, konal se s velmi okázalou pompou. Podél rakve „mladé a straně nekonečně oddané bolševicky" defilovali mimo jiné také profesoři vysokých škol, ač se ve skutečnosti Stalinova manželka nijak nezúčastnila veřejné činnosti bolševické. Byla rodem Gruzínka, vynikala tělesnou krásou a studovala před svým zasnoubením podle novinářských zpráv na průmyslové akademii. Při jejím pohřbu se opět ukázalo, že v ruském lidu žije dosud carská úcta k samovládcům a jejich rodinám.

Hospodářské tísně, které bolševici sice veřejně nepřiznávají, snaží se sovětská vláda ve skutečnosti odpomoci propouštěním mnoha tisíc zaměstnanců. Jenom v Moskvě sloučením různých úřadů ztratilo službu 4000 osob, jejichž práce podle „Izvěstí" byla k ničemu. O stoupající drahotě svědčí také zvýšení žoldu vojákům a poddůstojníkům o 6 až 30 rublů měsíčně, a zvýšení gáže důstojníkům nejméně o 41 proc.

„Progulky" — to jest nedbalé docházení dělnictva do práce — odstraňuje sovětská vláda tresty velmi přísnými. Pro jediný bezdůvodně zameškaný den práce má být dělník okamžitě propuštěn a po dobu půl roku nesmí být v jiném závodě přijat. Povážíme-li, že nepracující člověk pozbývá v sovětech práva na státní aprovisaci, postihuje nové sovětské nařízení dělníka opravdu krutě. Vždyt

často zamešká práci jen proto, že musel dlouho shánět potřebné živobytí.

Jesuité a Rusko. V pařížském deníku „Posledníja Novosti“ (č. 4126.), uveřejňuje ruský kníže Barjatinskij velmi zajímavou studii o svém předku knížeti Ivanu Barjatinském, bývalém pařížském vyslanci císařovny Kateřiny. Autor nalezl v různých archívech neznámý dosud materiál, který uveřejňuje však jenom ve vybraných výňatcích. Mezi jiným uvádí zprávy francouzského vyslance v Petrohradě Duranda o vztazích císařovny Kateřiny k představitelům tehdy zrušeného řádu jesuitského. V listopadu 1773 sděluje Durand o příjezdu jesuity P. Sigala, kterému se dostalo od císařovny odměny za zvláštní diplomatické služby. Durand se domnívá, že jesuité zapůjčili ruské císařovně značný obnos peněz k pokračování ve válce s Tureckem. Zpráva ta zní hodně senačně, a je dosud pouhou domněnkou francouzského vyslance Duranda. Ať se k ní pisatel studie kníže Barjatinskij vrátí s určitějšími doklady, nebo nevrátí, zasluhuje, aby k ní zaujala pramenná historie pevně stanovisko, než se novinářským letem-světlem stane novou bajkou o jesuitech.

Z POLSKA

Sdružení „Polské péče o zahraniční krajany“ rozeslalo k poslednímu vánocům 15.000 dárků všem polským duchovním správám vystěhovaleckým, všem spolkům charitativním a všem polským vyslanectvím a konsulátům v zahraničí s přáním radostných vánočních svátků a štědrých milostí Božích pro nový rok. Dárky vedle tradičního oplátku obsahovaly nástěnný obraz Matky Boží čenstochovské a zelenou větvíčku smrkovou s blahopřáním předsedy Sdružení, kard. Hlonda. Také polské školní děti přichystaly a rozeslaly svým zahraničním druhům a družkám mnoho malých dárků, jež samy vyrobily (malůvky, řezby a pod.). Pro utužení národní soudržnosti a mravní síly polské emigrace vykonají i takové skromné dárky své veliké poslání.

Ve známém soudním procesu, v němž byl vůdce polských mariavitů Kowalski odsouzen pro mravní delikty, byla z hlavních svědkyň proti němu svědčících Žofie Prochówna z

Leszna u Varšavy, klášterním jménem Teodora. Po procese hledala si Prochówna zaměstnání ve Varšavě, ale nikde se nemohla existenčně uchytit. Proto navázala znova styky s mariavitskými sektáři, byla přijata zpět do jejich kláštera a nyní rozesílá na všechny strany listy, v nichž odvolává své dřívější svědectví a prohlašuje, že „jejich bratr arcibiskup (Kowalski) je ideálem a vzorem čistoty, neporušené žádným hříchem smyslným, jako čistá voda ve sklenici“. — Mariavité doufají tímto způsobem vyvolat obnovení prohraného procesu svého „arcibiskupa“ a osvobodit ho od žaláře.

Politické pojmání unijního díla v Polsku vyvolává přes jasný projev Sv. Otce Pia XI. stále znepokojování v katolických kruzích. Wladislaw Jésmán v časopise „Słowo“ (č. 237. ze 14. listopadu 1932) obviňuje dokonce polské biskupy, jako by špatně informovali o polských poměrech Sv. Otce. Ve snahách o sjednocení vidí veliké nebezpečí pro polský stát proto, že prý duchovenstvo východního obřadu jednak porušuje obyvatelé východních pohraničních oblastí polských, sloužíc bohoslužbu v obřadě ruském a hlásajíc jim slovo Boží po ruskou, jednak prý svojí činností zaviňuje boje mezi sjednocenými a pravoslavnými křesťany a tím zdržuje a zeslabuje státní konsolidaci Polska. — S těmito důvody a názory ovšem nemohou přijít k Sv. Otci polští biskupové, třebas milují osvobozenou svoji vlast aspoň takovou láskou jako p. Jésmán, prostě proto, že dílo unijní sleduje cíle čistě náboženské a nikoliv politické. Nikoho neporušuje ani liturgie, která je stejná jako u pravoslavných, ani kázáním slova Božího, pro něž užívá řeči posluchačů, ruské pro Rusy, ukrajinské pro Ukrajince, běloruské pro Bělorusy, české pro Čechy atd. To by se museli porušování Polska dopouštět i duchovní pravoslavní i různí sektářští kazatelé baptistů, štundistů a j., když mluví k ruskému lidu rusky. Dokud pak moderní stát, tedy i Polska, dává svému obyvatelstvu svobodu svědomí, nemůže být katolická církev viněna z rozněvání rozbrojů v lidu, když koná své božské poslání podle Kristových slov: Jděte a učte všechny národy! A chce skuteč-

nit Kristovo přání: Aby všichni jedno byli! Ty „rozbroje“ přispějí jen k prohloubení a rozkvětu náboženského života v Polsce, nebude-li se do nich míchat zaujatá politika, ani přepjatý národnostní šovinismus!

Ve Varšavě usadil se prozatímně po svém návratu z ruského zajetí katolický kněz východního obřadu, D. Navicki, rodem Bělorus. Prožil jako zajatec sedm let na ostrovech soloveckých, kde ho tajně na kněze vysvětil spoluzajatec biskup Sloskan. Kromě toho pobyl D. Navicki ještě dvě leta v zajateckých táborech. Přivezl si tedy z ruského ráje bolševického bohaté zkušenosti.

Dosavadní předseda „Vědecké společnosti Ševčenkovy“ ve Lvově, prof. K. Studynskij, byl mimořádnou valnou hromadou zbaven předsednictví a místo něho zvolen prof. dr. Volodymyr Levycckij. Prof. Studynskému byly vytýkány jeho zájezdy na sovětskou Ukrajinu a jeho nepokrytá láska a obdiv bolševismu, zatím co pro vědeckou činnost Společnosti a pro kulturní život ukrajinský v Polsku nejevil mnoho zájmu. Finanční stav Společnosti Ševčenkovy je sice těžký, ale nikoliv beznadějný.

Boj proti negramotnosti mezi polskými Ukrajinci zahájila lvovská „Prosvita“. V provolání, jímž se obrátila k veřejnosti, se praví: „Mezi Poláky připadá na každých sto lidí 25 negramotných (neznajících číst a psát), mezi Lotyši je 19 procent negramotných, mezi Estonci jenom 12 procent, mezi Finy jenom jedno procent, ale mezi Ukrajinci v Polsku připadá na sto lidí — sedesát negramotných. Není tedy divu, že všichni řečení národové, ačkoliv jsou početně mnohem slabší než Ukrajinci, mají nyní své samostatné státy a žijí svým svobodným životem. Jenom náš národ, ačkoliv má téměř 50 milionů příslušníků, žije tak, jak všichni známe.“ „Prosvita“ vydala ve Lvově nový slabikář pro negramotné. Při všech jejich čítárnách i při ostatních kulturních spolicích mají být utvořeny kroužky, které sepiší všechny místní negramotné ve věku od 16 do 40 let, opatří slabikáře a zorganizují kursy pro negramotné.

(Slov. Přehled.)

Z JUGOSLAVIE

Profesor státního gymnasia v Lublani, bývalý prefekt v „Marianišču“, P. Antonín Kordin, byl jmenován konsultorem (kanovníkem) přizrenského biskupa dr. J. Gnidovce. Nový konsultor vedl dosud studentské mariánské kongregace slovinské, založil a řídil kongregační věstník „Naša Zvezda“ a byl spolupracovníkem krásného mariánského měsíčníku lublaňského „Bogoljuba“.

Poslední biskupské konference jugoslavské, konané od 16. do 20. listopadu za předsednictví zářebského arcibiskupa dra Bauera, usnesly se na sedmi důležitých resolucích, jimiž zasahují hluboko do náboženských a školských otázek celé Jugoslaviie, zmítané právě nebezpečným nepřátelstvím vůči katolické Církvi. Resoluce byly poslány na příslušná vedoucí místa. Přísná censura nedovolila ovšem jejich uveřejnění. Episkopát mezi jiným učinil usnesení ve prospěch dobročinné akce pro nezaměstnané a trpící bídu zvláště o letošní zimu.

V neděli, dne 8. ledna 1933 byl předčítán ve všech katolických chrámech v Jugoslavii společný okružní list jugoslavského episkopátu usnesený na posledních konferencích zářebských. Katoličtí biskupové zaujímají v něm zásadně odmítavé stanovisko k sokolskému duchu směru Tyršova, prohlašující jej za zhoubný pro náboženský a mravní život mládeže, za zhoubný pro katolickou církev i — po jejich hlubokém přesvědčení — pro stát. A proto varují katolické rodiče, aby toto nebezpečí oddálili od svých dětí, za něž budou kdysi přísný počet klásti Pánu Bohu z toho, jak se starali o jejich náboženskou a mravní výchovu. „Zůstaňme pevní,“ končí pastýřský list, „ve víře našich otců a nedopustme, aby nás od této víry odvrátilo Sokolstvo, které se nechce znát k Spasiteli našemu, ani k našemu početnému hrvatskému (slovinskému) jménu!“ Povážíme-li, že v Jugoslavii je Sokol téměř státním zřízením a to tak výhradním, že jiné organizace mládeže nejsou dovoleny, pochopíme rozruch, jaký způsobila usnesení jugoslavského episkopátu v

celé říši. Po českých zkušenostech těžko zavírat oči před sokolskou ideologií. Biskupové jugoslavští ukázali se bdělými a statečnými strážci katolického stádece a Sokolstvo, není-li mu svoboda svědomí jen prázdnou frází, musí snést klidně slova pravdy!

Nejnovější statistika národnostních menšin v Jugoslavii napočítala: 510.000 Němců, 470.000 Maďarů, 440.000 Albánců, 180.000 Rumunů, 150.000 Turků a 100.000 Čechů a Slováků. Kromě toho je menší počet španělských Židů, cikánů, Italů a jiných. Obyvatelé národnosti bulharské vůbec nebyli ani touto statistikou zjištěni, ač z někdějšího bulharského státního území připadl po válce Srbsku celý kraj bosilegradský a caribrodský. A právě oficielní neuznávání bulharské národnosti menšiny v Srbsku je trvajícím příčinou sporů mezi oběma slovanskými státy balkánskými, jak to otevřeně přiznal nedávno ve svém parlamentním projevu bulharský ministerský předseda Mušanov.

Profesorem církevních dějin na bohoslovecké fakultě v Záhřebě byl jmenován dr. Michal Barada, kněz diecése splitské a profesor biskupského gymnasia ve Splitu.

V Sarajevě musela správa srbského pravoslavného semináře vyloučiti 53 bohoslovce pro neposlušnost. Na základě úředního vyšetřování (synodu) byla většina z nich vyloučena provždy ze všech jugoslavských seminářů. Jenom bohoslovci pátého ročníku, které postihl trest vyloučení, smějí po roční přestávce podati si žádost, aby byli přijati do jiného pravoslavného semináře. — Pravoslavná srbská církev má pět bohoslovných učilišť či seminářů; nazývají se „bohoslovije“, ale jsou to vlastně odborné střední školy. Maturitní zkouška na nich opravňuje absolventa k duchovnímu povolání a ke studiu na bohoslovné fakultě v Bělehradě. Nedostatek profesorů a vychovatelů v pravoslavných seminářích působí srbské církvi veliké starosti a těžkosti, takže se vážně zabývá otázkou zřízení ústředního semináře a bohoslovného učiliště na způsob bývalých ruských duchovních akademií. Příklad sarajevský učinil tu otázku ještě nalahavější.

Přesídlením řecko-katolického biskupství z Križevců do Záhřebu stal se záhřebský farní chrám sv. Cy-

rila a Metoděje katedrálním chrámem pro všechny katolíky východního obřadu v Jugoslavii a došavadní križevacký vladyka dr. D. Njarađi bude slout záhřebským východním biskupem. Papežský dekret o těchto změnách byl slavnostně prohlášen v Záhřebě o svátku sv. Josafata, biskupa a mučedníka za svatou jednotu (dne 27. listopadu podle starého kalendáře).

Na biskupských konferencích jugoslavských v Záhřebu bylo jednáno také o vzájemném poměru katolického obřadu římského a řeckého v případech smíšených sňatků. Dřívější ustanovení ze dne 30. prosince 1924 bylo pozměněno v ten smysl, že děti obojího pohlaví náležejí k obřadu řecko-katolickému, když muž — opak, přiznání-li se řecko-katolik do rodiny obřadu řecko-katolického a naopak, přiznání-li se řecko-katolik do rodiny římskokatolického obřadu, patří děti z tohoto manželství obřadu římskokatolickému. (Rozhodnutí ze dne 8. října 1932.)

Z BULHARSKA

Modlitby za sjednocení. Na přání Svatého Otce rozeslal katolický bulharský biskup Kurtev pastýřský list na všechny sjednocené kněze, kterým nařizuje každou sobotu posledního týdne v měsíci konati prosebnou pobožnost za sjednocení Církve. Při pobožnosti má být zvláště zdůrazňováno přání, aby bulharská církev se navrátila k jednotě s Římem. Rovněž je kněžím uloženo, aby co nejčastěji při kázání zdůrazňovali potřebu jednoty. Bulharské pravoslavné časopisy zaznamenávají tuto zprávu, aniž nějak proti ní nepřátelsky vystupují, anebo dávají najevo nějakou nespokojenost.

Nový katolický kalendář. Právě vyšlý katolický kalendář „Sv. Cyril a Metod“ je obsáhlý svazek, čítající 156 stránek a 50 obrázků. O. Ševikov uspořádal část kalendářní (východní kalendář), O. Arov a známý přítel Československa O. Markov, obohacují kalendář pěknými básněmi; O. A. Jovčev, V. Čaplikov a řada jiných přispěli články poučnými a beletristickými. Ze soukromých prostředků, kterými vládnou bulharští katolíci, vydat pěkný lidový kalendář, bylo jistě vě-

cí velmi nesnadnou, tím větší chvály zasluhuje nakladatelství, které kalendářem opatřilo věřícím dobrou a lacinou četbu.

O sv. Cyrilovi přednášel dne 1. prosince 1932 v bulharské akademii věd prof. Jordan Trifonov. Přednáška byla ohlášena na téma „Sv. Cyril jako císařský vyslanec u Saracenů a Chazarů“. Řečník srovnával údaje slovanské legendy s novějším badáním historickým a dospěl k úsudku, že nutno uznali autentičnost (původnost) legendy. Opravit třeba však na základě svědectví arabského kronikáře Tabariho zprávu legendy potud, že svatý Cyril odjel k Saracenům nikoliv ve stáří 24, nýbrž 29 let. Podle mínění prof. Trifonova diplomatická mise, kterou byl světec pověřen od císaře Michala III., byla odůvodněna mimořádným nadáním sv. Cyrila a jeho filosofickou přípravou, již nabyl pomocí Teoktista, svého otcovského příznivce na císařském dvoře. V sídle chalifově sv. Cyril neměl celkem příležitosti osvědčiti své znalosti filosoficko-theologické, avšak zcela prokázal své osobní nadání, zdatnost a důvtipnost. Velmi často si vypomohl „přiléhavým důvodem“ (argumentum ad hominem) a tak skvěle reprezentoval křesťansko-byzantskou kulturu jako protiklad kultury mohamedánské.

Jiný ráz mělo jeho poslání v hlavním městě chazarském. Tam svatý Cyril-Konstantin musel vésti učené debaty s židovskými učiteli a proto také používal nejvíce důvodů rozumových, logických, odtažitých, na něž chazarští theologové byli zvyklí. Zdá se, že stále zdůrazňoval myšlenku, že byzantská říše není více říší římskou, poněvadž je křesťanská, a tím také se zřekla původní pohanské římské tradice. Křesťanství sv. Cyril všemožně vyvyšoval nad židovství, kterému vytýkal, že četné jeho obřady plynou z osobní nezdrženlivosti a nedostatku askese (sebezapírání). Vždy však svatý Cyril byl pamětliv toho, že není jenom svobodným filosofem, nýbrž také vyslancem byzantského císaře, a tento svůj úřad plnil svědomitě a s náležitou důstojností a taktem. — „Mir“, čís. 9726.

Kult svatoklimentský v Bulharsku. Dne 9. prosince 1932 uctila bulharská universita v Sofii slavnostně památku

svého patrona sv. Klimenta Ochridského, a při té příležitosti většina místních časopisů přinesla obsáhlé zprávy o kultu svatoklimentském. Časopis „Zora“ (č. 4031.), obšírně vzpomíná působení světce na Moravě; uvedeme několik odstavců z článku universitního profesora G. J. Kacarova: „Jedině působením Klimenta a jeho žáků, kteří pokračovali v díle začatém sv. Cyrilem a Metodějem, slovansko-bulharská řeč stala se mocným prostředkem k rozšíření křesťanské civilisace a k spojení různých etnických [národnostních] prvků, jež byly vklíněny do bulharského státu, v jediný mocný národní celek.“ Když sv. Kliment musel přchnouti z Moravy — profesor Kacarov zdůrazňuje, že byl obětí národnosti, nikoliv náboženského pronásledování — byl přijat v Bělehradě, jenž tehdy ležel na hranicích bulharské říše. Guvernér Boritarkan přijal jej velice blahosklonně a doprovodil ho k caru Borisovi, který světce a jeho žáka Naumovi umožnil vytvořiti dvě osvětová střediska v zemi. Sv. Kliment se usadil v Kutmičevici v Makedonsku, kde mu byly darovány 3 domy. Organisoval dva druhy škol: pro dospělé a pro děti. V prvních se připravovali budoucí učitelé a kněží, v druhých si děti zvykali čtení a písmu. Svatý Kliment neúnavně pracoval a osobně vychoval více nežli 3500 žáků. Pokračoval ve své činnosti i tehdy, když byl vysvěcen na biskupa v diecési veliké, jež mu byla dána roku 893 od cara Simeona. Jenom vlivem pozhnané činnosti sv. Klimenta se stalo, že pozdější řečtí metropolitové ochrldisti nebyli s to, aby vymýtili z národa slovanské bohoslužby.“ — Tak se vine z Moravy níť až do Makedonie a moravská tradice pomáhá udržeti slovanské bohoslužby přes odnárodňovací snahy řecké. „I nyní“ — píše profesor Kacarov — „svatý Kliment je vzorem hodným úcty a nápodobování, vzorem, kterým se má řídit bulharská inteligence a bulharský národ.“

Zahájení svatého Synodu bulharské pravoslavné církve bylo konáno velmi slavnostní formou. Předseda Synodu po krátké poradě s metropolitou oznámil, že prozatím nepovažuje za vhodné přivolávat k práci všechny biskupy, poněvadž s počátku bude se jednati jen o věcech administrativ-

ních. Pak vidinský metropolita Neofin ohlásil důležité memorandum o stavu bulharské církve a zejména o stavu bulharské lidové zbožnosti. Rekl toto:

„Všichni vidíme, že náš národ trpí pod břemenem ostré hospodářské krise. Je to jedna z nejdůležitějších příčin, proč v duši Bulharska se usídlila neřice a podivná rozdvojenost. My, biskupové, jsme na našich visitačních cestách nejednou konstatovali smutné fakty, že všude zuří duch rozporů, zloby, nepřátelství, stranických nespokojeností, skepticismu a sektářství. Duch mravnosti je v úpadku, lehkomyšní lidé, svedeni cizím zlatem, zapomněli na svou otcovskou víru a jako nejfanatičtější sektáři ničí duchovní a církevní jednotu bulharského národa. Bulhaři, již ztratili víru a dychtí po cizím zlatě, zapomněli na svou národnost a dali se do služeb utopistických ideí, které uskutečňují krvavými a barbarskými prostředky. Zitra je „den křesťanské mládeže“, avšak musím se smutkem konstatovati, že právě mezi mládeží nejvíce bouří bohoborecké blesnění. Myšlenka života bez Boha a bez morálky snadno zláká lidi lehkomyslné.

Všeobecně panující prudká náboženská a mravní krise vzbuzuje nepokoj a obavy bulharské církve. Abychom ji zdolali, musejí církevní pracovníci obětovati největší úsilí. Nejdůležitějším prostředkem je organizace dobře připravených pastýřů, kteří by se postavili proti zápornému duchu doby. Jenom zbožnost, evangelické zásady, pravda a mravní čistota mohou býti hrází proti obecné záplavě. A nejvyšší církevní správa učiní všechno, co je v jejích silách, aby uskutečnila tento cíl...“ - „Zora“, č. 4026.

Debaty o přenesení sídla exarchátu z Cařihradu do Sofie nabývají stále ostřejší formy. Vedení macedonských, tráckých, dobrudžských a západo-bulharských organizací vystoupila s důrazným protestem proti chystané reformě. Odůvodňovala svoji opozici tím, že exarcha žijící v Sofii reprezentoval by jediné ony Bulhary, kteří přísluší k bulharskému státu, a tak by přestal býti hlavou i Bulharů cizozemských, čemuž v jejich zájmu je zapotřebí se vyhnouti. Ve spojení s tímto memorandumem zpravodaj časopisu „Zora“ navštívil předsedu biskupského sně-

mu metropolitu Neofita, který řekl, že neví, zdali se sněmu podaří nalézt nějaké východisko z této situace. Osobně však se domnívá, že i v budoucnosti zůstane situace nezměněna. — „Zora“, čís. 4036.

Bulharský exarchát. Jeho dějiny. Bulharským tiskem rozvířená otázka o reorganizaci bulharského exarchátu potřebuje podrobnějšího osvětlení po stránce historické a také i, pokud jde o rozsah věci. Bulhaři zahájili svůj odboj proti turecké politické nadvládě a řecké nadvládě církevní kolem r. 1832 a r. 1870 byl tento odboj korunován zdarem. Sultán vydal zvláštní „firman“, kterým byla uznána samostatná bulharská pravoslavná církev a sankcionováno její právo míti vlastní hlavu — „exarchu“. V samotném pojmu „exarchy“ byla obsažena jistá závislost na řeckém patriarchovi cařihradském; „firman“ však nic nemluvil o sídle budoucího exarchy.

Roku 1871 byl v Cařihradě svolán národně-církevní sněm, který vypracoval první exarchální statut, rovněž byl jmenován první exarcha. Avšak již příštího roku (1872) řecký patriarcha cařihradský, aby seslalil vliv nového exarchy, prohlásil bulharskou církev za schismatickou (rozkolnou): Tím stal se exarcha shodou okolností od počátku samostatným a byl zbaven poručníctví Řeků. Z politicko-kulturních důvodů sídlem exarchátu stal se Cařihrad. Exarchát byl kromě svých funkcí čistě církevních ještě jakýmsi ministerstvem osvěty: podporoval školy, probouzel národní uvědomění, zkrátka byl střediskem, ke kterému se upínaly naděje všech zotročených a po svobodě dychtících Bulharů.

Po balkánské válce zůstal exarcha v Cařihradě, čímž byla zdůrazněna jeho exteritorialita a tím mu také bylo možno, aby obhájoval i zájmy bulharských menšin v Macedonii, Dobrudži, Bessarabii a v Americe. Poslední exarcha Josef I. přijel za světové války do Sofie, aby se tam léčil a v Sofii také roku 1916 zemřel. Od té doby zůstal exarchát neobsazen.

Nové ustanovení. Podle nového návrhu „exarchálního statutu“ má být exarchou vždy metropolita sofijský. To však nezna-

mená, že musí žítí v Sofii. Otázka jeho sídla zůstává nerozřešena, v čemž se dodržuje stará tradice. — Tak Antim I. byl současně metropolitou vidinským, Josef I. metropolitou lovcanským a přece oba žili v Cařihradě. Ani nyní není v zásadě vyloučeno, že sídlo exarchátu zůstane z prestýžních důvodů v Cařihradě.

Diskuse veřejnosti (zvláště zasluhuji zmínky články v „Míru“, č. 9715, a 9716, a 9722.) jde dvěma směry: jednak se debatuje o tom, má-li vůbec býti zachován exarchát, jednak o sídle exarchově.

Patriarcha či exarcha? Pokud jde o samotný exarchát, lze říci, že by tento titul mohl býti skutečně odstraněn a nahrazen titulem patriarchy. Bulharská církev není dnes závislá na církvích jiných; jediná její závislost pozůstává v tom, že dostává od nich posvátný olej. Proto není ani zapotřebí vyjadřovati v titulu nějakou závislost, o níž ve skutečnosti není ani řeči. Při bohoslužbě nevzpomíná jména cařihradského patriarchy. I Bulhaři by tedy mohli mítí svého patriarchu. Avšak pro zachování dosavadního názvosloví mluví důvody hospodářské a historické. Jednak není vhodné za dnešní bídý zaváděti do církevních záležitostí nějaký obzvláštní lesk, jednak zvykli již Bulhaři na tento titul, posvěcený historickou vzpomínkou na těžké doby národního protitureckého a protifeckého odboje. Je tedy neopchybné, že k hlasům nečetných nespokojenců nebude přihlíženo a že dosavadní název exarchy zůstane i nadále.

Kde bude sídlo exarchovo? Otázka sídla budoucího exarchy je mnohem složitější. Státní důvody a zájmy náboženské mocně volají po tom, aby exarcha se usadil v Sofii, zejména, když solijský metropolita bude podle nového „statutu“ eo ipso exarchou všech Bulharů. Avšak nelze zapomínati na to — a mnozí na to právem poukazují — že exarcha je ve skutečnosti patriarchou všech Bulharů, domácích i zahraničních. Jako jejich duchovní hlava může snadněji obhajovati jejich národnostní a náboženská práva, nežli bulharská vláda. Pokud je exarcha v Cařihradě, smí se zastávat i práv Bulharů v Makedonii a Dob-

rudži, je samostatnou institucí, uznanou mezinárodním právem. Nemůže sice tak mocně působiti k obrodě náboženského života v bulharském státě, ale přinese za to Bulharům nesčetně více užítka na fóru mezinárodním. Bude-li však žítí v Sofii, i kdyby se ve skutečnosti nepodroboval domácím vlivům politickým, přece bude na něj pohlíženo jako na exponenta bulharské vlády, a tak utrpí na svém významu. — Na druhé straně zase — dnešní poměry vyžadují toho, aby se exarcha nejednou opřel proti vládní politice bulharské, a proto je snad vhodnějším, aby zůstal v Bulharsku!

Jde tu, jak vidno, o otázky velice komplikované. Zůstane-li i titul exarchy nezměněn, nutno počítati s možností jistého překvapení, pokud jde o určení sídla exarchova, zejména s tím, že jeho residence i nadále zůstane v Cařihradě, jako tam zůstalo i sídlo patriarchy cařihradského, ač tam dnes nemá ani 50.000 věřících. Nejpravděpodobnějším kandidátem na stolec exarchy je poměrně mladý a velice nadaný metropolita solijský Stefan Abadžiev, který nikdy nebyl nepřitelem snah sjednocovacích. Je to muž velkého rozhledu i vzdělání, velká mravní osobnost, která dovedla vždy naléztí správné východisko. — Dr. V. Vilinský.

Z ASIE

Vyhlašovací protináboženský boj zachvátil také ruskou Armenii. Veliké a dějinně památné její město Erivan prožívá tytéž násilné změny, jako všechna křesťanská města ruská, jeho starobylé chrámy jsou bořeny nebo zabírány pro bolševické účely. Mnohé monumentální stavby erivanské, vzácné památky východního perského slohu, padly už za obětí protináboženskému fanatismu bolševického režimu. Ale i duchovní přestavba bezvěreckou výchovou nového pokolení mění tvárnost arménského národa, který kdysi vynikal hlubokou zbožností, krásou svého východního obřadu a rozkvětem náboženského a řeholního života. Jako katolíci jsou na tom smutně i armenští nesjednocení křesťané. Sídlem jejich hlavy, patriarchy zvaného „katholikos“, je město Edžimiazin. Bolševická vláda zabrala patriarchovi

všecek majetek, z něhož bylo vydržováno kněžstvo, a ponechala mu jen několik světnic k obývání a několik starců-kněží za spolupracovníky. Dorostu kněžského nesjednocená církev armenská vůbec nemá. Když nedávno zemřelý armenský patriarcha těžce onemocněl, ukázala bolševická vláda velkomyslnost tím, že mu poslala stát-

ního lékaře a dala k dispozici automobil. Po jeho smrti byli dva kandidáti na stolec ekumenického patriarchy, biskup z T a b r i s u, kandidovaný národem, a biskup z Tiflisu, jako kandidát bolševické vlády. Koncem září 1932 došlo k volbě patriarchy-katholika, jímž se stal biskup z Tabrisu.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Světová oktáva modliteb za sjednocení Církve koná se každoročně od 18. ledna (Památky Stolce sv. Petra v Římě) do 25. ledna (svátku Obrácení svatého Pavla). Roku 1909 byla tato oktáva, zavedená konverzitou P. Pavlem J. Francis, schválena papežem Piem X. a dne 26. února 1926 byla obdařena odpustky papežem Benediktem XV. Na světovém kongresu protestantských a východních církví roku 1920 byla též schválena a přijata, a roku 1921 se usnesl katolický episkopát Spojených států severoamerických, aby byla oktáva modliteb konána ve všech severoamerických diecích. V říjnu roku 1922 podal melchitský patriarcha z Antiochie Demetrio Cadi jménem všech východních prelátů prosbu k Sv. Otci Piu XI. o zavedení oktávy pro celou Církev. Rada biskupů, arcibiskupů a kardinálů, kteří se k této prosbě připojili, převýšila již počet 1300; mezi nimi je i náš pan arcibiskup olomucký. Pořad úmyslů na jednotlivé dny oktávy a text modlitby viz na obálce tohoto čísla!

Velehrad ve vzpomínkách preláta Ledóchowského. V pražském časopise „Vlast“ začal uveřejňovati (r. 1933) prelát Zikmund Halka-Ledóchowski „K nihu své životní pouti“, jež bude jistě nejen zajímavou autobiografií člena jedné z nejstarších šlechtických rodin polských, ale také ohlasem velikých styků a životních zkušeností autorových. Z úvodní stati citujeme zde vzpomínku na Velehrad, v jehož blízkosti na moravském Slovácku prožil autor své mládí:

Velehrad. Jak vznešené dojmy

a náboženské vzpomínky budi ve mně toto jméno! Viděl jsem již jako dítě — při tisícileté slavnosti příchodu slovanských apoštolů r. 1863 a při tisícileté památce úmrtí sv. Cyrila r. 1869 a pak často později nespočetné řady poutníků a poutnic přecházejí přes mosty a zbytky starých bašt podle našeho otcovského domu do nynějšího Velehradu a jeho milostného kostela. Později my větší dítky putovaly jsme každoročně pěšky do velehradské svatyně, vzdálené asi půl druhé hodiny. O tisícileté slavnosti úmrtí sv. Metoděje, o svátku sv. Václava r. 1885 putoval jsem společně s dobrým přítelem mého mládí, svobodným pánem Leonem ze Skrbenských, pozdějším kardinálem, arcibiskupem pražským a olomuckým, já již oděn jsa talárem a on v uniformě dragounského dobrovolníka, bezprostředně před vstupem do semináře, abychom tam přijali svaté přijímání. A viděli jsme tisíce a statisíce zbožných poutníků v jejich krojích jíti touž cestou a nekonečné řady žebráků, invalidů, mrzáků s různými neduhy a otevřenými, hnisajícími ranami, oblečené v hadry, budily soucit na dlouhé cestě.

ČECHY

Ke sporům mezi církví československou a česko-bratrskou píše J. L. Hromádka v „Křesťanské revui“ (roč. VI., čís. 3., str. 69): „Je známo, že ČČS. dlouho posílala své bohoslovce na Husovu fakultu (česko-bratrskou), ano, že měla na ní i jednoho profesora (prof. K. Statečného). Po smrti profesora Statečného roku 1927 projevila však Ústřední rada ČČS. nezájem o uprázdněnou stolicí; uvěřila slibům některých politických stran, že

dostane samostatnou fakultu. Při tom velmi rozhodovalo, že jediný vážný kandidát na uprázdněnou stolicí, prof. Spisar, byl tenkrát persona ingrata (neoblíbenou osobností). Po letech, když s nadějí sešlo, vstoupilo vedení ČCS. v nové jednání s úřady i Husovou fakultou. V létě a na podzim roku 1930 měla Ústřední rada novou možnost dosáhnouti čtyř stolic a Husova fakulta připravovala již návrh na jmenování dvou profesorů-čechoslováků. Ale při resystemisaci vyšla ČCS. s prázdnou, ač ministerstvo školství slíbilo svou pomoc a učinilo příslušný návrh. Ještě jednou se Ústřední rada pokusila o jednání s Husovou fakultou, v únoru roku 1932, ale náhle, aniž profesorskému sboru Husovy fakulty loyálně vyložila své plány, zřídila na podzim t. r. samostatnou Vysokou školu bohoslovceckou a odvolala své posluchače z Husovy fakulty." To je asi hlavní pramen vzájemného zneprátení. Profesor Hromádka dává mu průchod v hodně trpkých závěrečných slovech svého článku: „Všechny církve jsou dnes na tom špatně, nejen ČCS. Ale je rozdíl, jak která si uvědomuje tíži doby a jak touží po mocném duchovním probuzení. V dnešní době nepomůže strejcovsky bodré potřásání rukou, ani hejskovská buršikosnost farářská, ani chvalotečnictví, ani osobní politikářská obratnost. Všichni potřebujeme vskutku kajícího ducha a velké víry. Ani ČCS. není z této potřeby vyňata. Necht si pokorně její vedení uvědomí svou odpovědnost za rostoucí izolovanost (osamocení) své církve: veřejné mínění v evangelických církvích je k ČCS. stále kritičtější, Volná myšlenka již také nad ní láme hůl, pokroková veřejnost nedá mnoho na její pokrokovost, intelektuálové se o ni nezajímají. A tak jí pomalu zbude jen Norbert Čapek!" Profesora Hromádku roztřepila brožura profesora Spisara, kterou odpověděl na kritické, zprvu blahovolně psané články Hromádkovy.

Proč se stalo studentské misijní sdružení v arcibiskupském gymnasiu v Praze-Bubenci zakládajícím členem ACM., odůvodnil ve svém proslavu při misijní akademii ředitel tohoto Sdružení, profesor Emanuel Kubíček T. J. Pravil mezi jiným: „Patron

všech misijních podniků, svatý František Xaverský, nestal se velkým apoštolem jen proto, že pokřtí mnoho set tisíc pohanů v Indii a Japonsku, ale že měl odvahu a touhu obrátiti celou Čínu a pak se vrátiti do Evropy a spojití s pravou Církví protestantskou severní Evropu a odloučené Rusko.

Svatý František Xaverský obrací tedy naši pozornost k ubohému Rusku. On sice umírá v tom okamžiku, kdy se mu otvírá brána do „nebeské říše“, ale jeho plány zůstávají milým dědictvím všem, kteří milují Krista a jeho Církev. Je to viděti hlavně z toho, že během XIX. století se organizovaly dva spolky světového významu, aby celý plán svatého Františka Xaverského mohl býti proveden. Jeden světový spolek je „Dílo šíření víry“ na podporu misíí zámořských mezi pohaný z ústředím v Římě; vznikl v Lyonu, založen byv dívkou. A druhý je „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, s ústředím v republice československé, v Olomouci, založený roku 1892 na Velehradě venkovským farářem moravským, pozdějším arcibiskupem olomuckým, drem Antonínem C. Stojanem. „Apoštolát“ má pracovati na uskutečnění tak zvané idey cyrilometodějské, ale cíl ten je tak důležitý, že nynější Svätý Otec Pius XI. povýšil „Apoštolát“ na světový spolek náboženský a doporučil jej všem národům, nejen slovanským.

Má-li tedy býti v našem misijním hnutí zdravý vývoj a stálý pokrok, tu je třeba podle příkladu svatého Františka Xaverského bráti zřetel nejen k pohanům, ale neméně i k našim bratřím pokrevným — k Slovanům na Balkáně a v Rusku. Jsme též Slované, jsme Češi v republice československé, která má od Prozřetelnosti Boží poslání, aby byla spojovacím mostem mezi evropským západem a východem. I básníku Durychovi (v „Lidových listech“ roku 1922) nejsou hranice našeho státu jen nemotorným e-laborátem mezinárodních obchodníků. nýbrž jsou od Prozřetelnosti účelně i symbolicky ustanoveny. Figura našeho státu na mapě upomíná idealistu na most, spojující západ s východem. Již dlouho před Durychem mluví i sám německý historik v minulém století, působící na pražské universitě, dr.

Konstantin Höfler, o papežské církevní politice vzhledem k říši Svato-plukové v IX. století a o vyšším poslání této říše, hlavně vzhledem k východním Slovanům. Naše republika přejímá i toto dědictví prvního slovanského státu na půdě naší říše. Ale ještě více! Republika naše je nástupním státem českého státu Karla IV. Otce vlasti, toho Karla, který získal cáře srbského Štěpána Dušana, chystajícího se na Cařihrad, pro myšlenku unie, který založil klášter „Na Slovanech“, povolav do něho mnichy obřadu staroslovanského (Palacký, Dějiny národu českého, VI., 2., str. 607).

Ale třeba upozorniti na velmi důležitou okolnost při rozšiřování „Apoštolátu“. Tento chce pomoci nábožensky našim bratřím slovanským, kteří nejsou ani pohany, ba ani bludaři, ale byli až do roku 1870 jen rozkolníky, to jest věroučně se od nás nelišili ničím. Teprve od prohlášení dogmatu o neomylnosti papežské se různí po této stránce také dogmaticky. Proto nelze mluvit o misijní činnosti ve vlastním slova smyslu, nýbrž o tak zvané činnosti unijní, aby se spojilo, co se v Rusku v XVI. století úplně rozdvajilo. Schisma do roku 1870 nebylo hříchem proti víře, nýbrž proti lásce. Láska pak dá se získati zase jen láskou. Podklad pravé lásky ovšem musí býti spravedlnost. Proto naše misijní sdružení musí i k „Apoštolátu“ bráti zřetel a jej podle možnosti podporovati. Tak bude jeho misijní činnost — ovšem jen po stránce extensivní — úplná, a jen tak může jeho činnost býti korunována. Z toho důvodu se rozhodl výbor misijního sdružení předložiti všem členům „Díla šíření víry“ návrh, aby se stalo zakládajícím členem „Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje“.

Praha hostila koncem listopadu v síních Mánesa po 12 dní výstavu sovětské architektury. Byla zajímavou v několika směrech: Duch kolektivismu, v němž se ztrácí jednotlivý pracovník, ať je to navrhovatel či stavitel, vanul celou výstavou architektonických snímků, pohledů, plánů — vesměs anonymních (bezejmenných)! Vychloubačnost sovětského režimu chtěla ohromovat buržujní návštěvníky ohromnými projekty Dněprostroje, Donecké pánve

atd., podmaňovat je ukázkami „domů kultury“, parků, dětských jeslí, nemocnic, staveb sportovních stadionů, dělnických klubů, biografů, divadel atd..., mrtvých věcí, samých o sobě pěkných a obdivuhodných, ale nesměli jste vzpomenout na skutečný život v nich! Nesporná agilnost sovětské propagandy tiskové a plakátové hlásila se k slovu hned v předšní výstavě, průbojnost, jež využívá nejmodernější reklamy. Ale mluvila k českému návštěvníku v slovanské Praze nápisy většinou německými a ruskými, nikde však českými,

SLOVENSKO

Z kruhu našeho čtenářstva. (Dopis ze Slovenska od ruského rodáka.) Viackrát dostal sa mi do rúk Váš časopis. Keď som ho prečítal, vždy pozval, oduševnil a tiež radosťou naplnil, že je aj v našej republike časopis, oboznámujúci verejnosť o unionistických prácach a o udalostiach v slovanských zemiach, hlavne však o hroznom stave v sovietskych Rusku. Velmi mi ono leží na srdci, lebo sám som Rus.

Narodil som sa r. 1911 v Moskve. Čoskoro som osirel. Svoj detský vek do osmého roku prežil som na vidieku (v krajine) pri Moskve. Prišla svetová vojna, prišiel bolševizmus a s ním bieda a hlad. Ťažko a bolno je opisovať biedu tomu, ktorý ju už zažil. Aby som nezahynul, musel som jesť chlieb zo sena a chodiť po žobráni — prosiť „milostinku“ (almužnu). Toto je ten bolševický ráj, o ktorom si mnohí myslia, že je tam dobre, že je tam všetkého hojnosť!

Úmysly a cesty božie sú nevyspytatelné. Boh vytrhnul mňa i matku z pazúrov bolševizmu. Moj nevlastný otec-Slovák, ktorý sa ako zajatec seznámil s mojou matkou, vrátil sa r. 1919 na Slovensko. Ono je teraz mojou novou vlasťou, novým domovom. V Tarchovej pri Žiline, kde teraz bývajú rodičia, prestúpil som z pravoslavia do katolíckej Cirkve. Radujem sa, že v nej som našiel svoje šťastie, pokoj svojej duše. Rozhodol som sa ako kňaz účinkovať na rozkvet a rozšírení Ovcina Kristovho. Hneď na začiatku svojho stredoškolského štúdia bol som prijatý do biskupského

ústavu-internátu v Nitre. Som veľmi povďačný za túto láskavosť a dobrotu J. E. pánu biskupovi Karolovi Kmetkovi. On ma ráčil prijať a pripraviť k tak vznešenej a veľkej práci vo Vinici Pána, a keď príde doba pracovať na sjednotení Východu s Rímom. Aby som poznal viac unitistické práce, prihlasujem sa za odбирateľa časopisu „Apoštolát sv. Cyrila a Metoda“. B. J., bohoslovec.

PODKARPATSKÁ RUS

Nové řeckokatolícké biskupství má byť podľa zprávy „Podkarp. Hlasů“ zřízeno během 6 měsíců v Chustě. V Římě prý je ta otázka rozhodnuta, vyjednáva se toliko o finanční stránku založení nového biskupství.

Jazyková otázka na Podkarp. Rusi ootla se úplně v zajetí politiky. Dva bojovné tábory ruský a ukrajinský opírají se zřejmě o politické strany. Za táborem ruským (respektive rusofilským) stojí političti agrárníci, národní socialisté, kurtjakovci (stoupenci právě zemřelého poslance Kurtjaka) a maďarští opoisičníci, za táborem ukrajinským zase strana sociálně demokratická a rušínsí lidovci. Zatím však, co směr

ukrajinský, mající oporu v domácí inteligenci podkarpatoruské, je ve svých jazykových požadavcích jednotný a má jasný cíl, trpí program ruského směru zásadní nejasností. Žádají sice všichni zavedení „ruského“ jazyka do škol, úřadů a písemnictví, ale jedni jím rozumějí lidový jazyk, „který má na Podkarpatské Rusi tisíciletou tradici“, jiní míní tím čistou velkoruštinu, jiní opět ruštinu ve výslovnosti podkarpatoruské. Na posledním „Všenárodním karpatoruském kongresu v Mukačevě (9. října 1932) vystoupil ruský směr velmi ostře pro deklaraci práv ruského jazyka“, t. j. pro zavedení ruštiny do škol, úřadů, učebnic, obchodů atd., ale téměř všichni řečníci mluvili jazykem lidovým. Ministr školství dr. Dérer zakázal úředně neschválené školní učebnice ruské, když se jich začalo zneužívat k agitaci pro směr ruský. V době převratu bylo na Podkarpatské Rusi 517 národních škol, na nichž všude byla vyučovací řečí maďarština kromě 43 škol rusinských a 47 škol rumunských. Není tedy divu, že vybudování rusinského školství naráží na takové překážky.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Nová ústava Vatikánského Města vejde v platnost od Nového roku 1933. Podle ní je nejvyšším představitelem vlády gubernátor, mající na pomoc tak zvanou „ústřední radu“, která se skládá z ředitelů tří úřadů: sekretariátu, odboru památek a muzeí a sekce technické.

Papežská Akademie věd, jejímž předsedou je P. Gianfranceschi, zahájila před vánocemi svůj nový akademický rok za přítomnosti Svatého Otce, který je jejím velikým příznivcem. Akademie zúčastnila se významných mezinárodních sjezdů vědeckých, jako byl mezinárodní kongres entymologů v Paříži, sjezd pro studium elektriny v Paříži, sjezd matematiků v Curychu, sjezd hvězdářů v Cambridge v severní Americe, kde byl zástupcem Akademie ředitel vatikánské hvězdárny P. Stein. Učený svět přijal s velikým uznáním zprávu

o dokonalem vybudování nové hvězdárny v papežském letním sídle v Castelgandolfo, která je opatřena nejnovějšími přístroji hvězdářskými a odbornou pracovníou astrofysikou (hvězdářsko-fysickou). Sv. Otci byly podány svazky učených publikací, jež vydala v posledním roce Akademie; nejvíce ho zajímaly zprávy o rozhlasu mluveného deníku Akademie, tak zv. „Scientiarum nuntius radio-phonicus“ (radiový zpravodaj vědecký).

Vánoční projev Sv. Otce Pia XI., rozšířený radiovým rozhlasem do celého světa, tlumočil nejprve jeho bolest nad pronásledováním svaté Církve v Mexiku, Španělsku a v Rusku, i nad utrpením nevinných obětí světové hospodářské tísně, toužil po zavedení sociální spravedlnosti a mezinárodní důvěře a přál všem blahého pokoje duchovního i zabezpečení hmotného. Utěchou nejvyššímu pastýři Kristova stádece byly radostné udá-

losti církevního života, jako byl skvělý sjezd eucharistický v Dublině, rozvoj misí mezi pohany a úspěchy Katolické akce v katolických zemích. V novém roce vyhlásil Svatý Otec pro dobu od 9. dubna 1933 do dubna 1934 „svaté léto“ na památku devatenáctistého výročí utrpení a smrti Spasitele světa. Přesné datum smrti Kristovy nepodařilo se dosud učencům bezpečně zjistit, souvisí to s otázkou přesného stanovení roku narození a délky pozemského života Spasitelova. — To ví ovšem Svatý Otec lépe než ti „vševědoucí“ redaktoři, v náboženských otázkách obvykle dokonale ignoranti, kteří hned ho obviňovali z vědeckého omylu! Svatému Otci šlo především o duchovní prospěch věřících, jimž svaté léto přináší veliké milosti — v jubilejních plnomocných odpustcích. Řešení vědecké otázky úmrtního data Spasitelova ponechává Svatý Otec povoláním odborníkům.

Na Papežském východním ústavě římském studuje ve školním roce 1932 až 1933 asi 25 posluchačů. Zrovna pětina z nich jsou Slované, a to: A. Gričenko, pravoslavný Rus, v II. ročníku. P. Štěpán Draganovič z diecése sarajevské z Jugoslavie, v I. roč. P. Jeronym Jurák, O. P., z Olomouce, v II. roč. P. Mečislav Leszczynski, z piňské diecése v Polsku, v II. roč., a dr. Vincenc Pořízka z olomucké diecése, v I. roč. (Viz v textu fotografický snímek, vzatý na terase před posluchárnami Východního ústavu.) Celkem je letos na všech ústavech římských méně posluchačů — také v důsledku hospodářské tísně, pro něž jsou studia v Římě náramně drahá. Náš dopisovatel P. J. Jurák navštěvuje letos kurs historicko-dogmatický, hlavním předmětem si zvolil dějepis. — V prvních dvou týdnech prosincových byla ve Východním ústavě uspořádána zajímavá výstava ruského umění, obrazů malíře L. Brajlovského.

Z ALBANIE

Pout, kterou vloni v létě uspořádali albánští katolíci se svými biskupy do Říma a do Padovy k slavnostem svatého Antonína, rozlítla v nich velké nadšení náboženské, ale zároveň vznetla i řevnivost u spoluobčanů mohamedánských. Tak se stalo, že mo-

hamedáni ve Skadaru i jinde konali hned oslavy narozenin Mohamedových velmi okázale. V Drači otevřeli nedávno velikou mešitu a v Tiraně stavějí nákladem 120.000 zlatých franků „medresu“ (seminář). Také tiskové akci věnují zvýšenou péči. Vedle měsíčníku Zani i Nalte vydali „Mohamedův život“, spisek rázu apologetického, a Koran (svaté písmo mohamedánské) tisknou po albánsku. Po osadách čistě katolických osazuje státní komise přistěhované rodiny mohamedánské, aby se všude rozšířil vliv mohamedánský.

Z ANGLIE

V otázce školské v Anglii věnoval kritickou pozornost liwerpoolský arcibiskup msgr. Downey ve své nedávné řeči, pronesené v Bootle u Liwerpoolu. Právil mezi jiným: „Kdokoliv se zamyslí nad stavem elementárního a středoškolského vyučování ve Velké Británii, má mnoho důvodů k nespokojenosti.

Dnes je v obecných školách milion míst prázdných. Zdalipak to svědčí o moudré prozřetelnosti? Na úbytek porodů a jiné činitele životní nebral se ohled při nákladném budování obecných škol a nadto ještě se počítá, že se v nejbližších dvou letech zmenší počet žáků asi o 300.000. Naproti tomu jsou školy katolické nadmíru přeplněny a v odpomoci tomu překáží nám ustanovení, která mají málo co, anebo vůbec nic společného s vyučováním. V poslední době vyzývají nás, abychom se stali „corpus vile“ (hrůškou) pokusů různých komplikovaných a nákladných reorganizačních návrhů, kterých ještě parlament neschválil a které jsou pro nás škodlivy. Žádáme jen tolik, abychom směli uspokojit své skromné potřeby a zaručujeme se za to, že jako dosud, tak i v budoucnosti ponese naše vyučování dobré ovoce.“ Arcibiskup upozornil dále na fakt, že roční náklad na 1 žáka činí ve školách katolických a soukromých, které nedostávají žádných podpor, pouze 25 šterlinků, kdežto na školách obecných (státních) dosahuje roční náklad 45 až 60 šterlinků. Při tom zvýšené výdaje nepřicházejí snad k dobru výchově školské, nýbrž je pohlť úřední byrokracie. Dnešní systém směřuje k odsu-

nutí rodičů od jakéhokoliv vlivu na vyučování dětí a může se stát, že kteréhosi dne bude nějaký inspektor, doktor psychologie, rozhodovat o povolání školních dětí. „Je už čas,“ pravil nakonec arcibiskup, „aby rodiče opět nabyli své autority a vlivu jim patřícího. Oni znají lépe své děti, než kterýkoliv psycholog, znají okolí, ve kterém děti žijí, a vědí, jak jim může prospět v životě. Psychologie jest pěknou a užitečnou naukou, ale může se též od rodičů něčeho dovědět, když jde o to, čemu se mají děti učit. Je třeba těsné spolupráce tří autorit, na nichž závisí vyučování, rodiny, Církve a státu.“ Msgr. Downey — jako by mluvil o školské otázce u nás!

Několik set anglikánských pastorů podepsalo manifest (provolání) ve prospěch sjednocení s Církví katolickou. Prohlašují, že věří v učení katolické Církve o vykoupení, že uznávají pravomoc papeže jako nástupce svatého Petra, přijímají závaznost apoštolské a církevní tradice a výkladu Písma svatého, jak jej podává Církev katolická. Římský list „Osservatore Romano“ přikládá tomuto projevu anglikánského duchovenstva veliký význam, poněvadž se jim vlastně zřikají základních novot náboženských, jež odědily kdysi anglikánskou církev od kmene katolického. Svatý Otec Pius XI., který apoštolskou láskou podporuje všechny snahy o jednotu Církve, chystá novou encykliku, určenou pro anglikány.

Z BELGIE

Lovaňská bohoslovecká fakulta oslavila roku 1932 pětisté výročí svého založení. Vynikla během dlouhých věků nejen jako ohnisko bohoslovdy, ale i v obraně zájmů Církve, zvláště za bojů s Lutherovou lžireformací. Na sněm tridentský vyslala lovaňská universita několik význačných profesorů a ke konci století XVI. zasloužila se o náboženský a politický mír v zemi. Později za století XVII. a XVIII. byla lovaňská universita zmítána bohoslovnými spory (beanismu a jansenismu); sotvaže spory utichly, diktovala revoluční vláda její zrušení roku 1797. Obnovena byla roku 1834, kdy povstala v Mechlině nová universita, která toužila po vzkříšení dávného „Studium Generale“. Toho roku byla

znovu zřízena v Mechlině též bohoslovná fakulta, a ta zároveň s dvěma druhými fakultami přenesla pak své sídlo do starých budov university lovaňské. Odtud začíná její nový rozkvět, podporovaný starostlivou péčí římské Stolice apoštolské i belgických biskupů. Pětisté výročí bylo oslaveno ve velké aule university za přítomnosti kardinála Van Roeya, apoštolského nuncia Micary, belgických biskupů a zástupců všech úřadů státních i samosprávných. Slavnostní proslav měl děkan bohoslovecké fakulty kanovník Bettremieux, zástupce odchovanců P. Capuyns a biskup Ladueze.

Na počest sv. Alberta Velikého pořádali belgičtí dominikáni v Bruselu veliké slavnosti za účasti řádového generála P. Gilleta. Při té příležitosti byly přeneseny ostatky svatého Alberta z Kolína nad Rýnem, kde se přechovávají, do Bruselu. Až na belgické hranice provázal je kolínský biskup s četným duchovenstvem a v Bruselu je očekával generál P. Gillet, obklopen německým a belgickým řádovým provinciálem, vyslanci obou zemí, zástupci vlády německé, francouzské, italské a belgické a kněžími kolínských farností sv. Ondřeje vedle nepřehledných zástupů věřícího lidu. Do ovzduší válečné nedůvěry německo-belgické přinášejí slavnosti svatoalbertské pokojnější a důvěrnější smýšlení prozatím aspoň v oblasti náboženské.

IRSKO

Sílu katolického Irsku je už po dvacet let časně svaté přijímání. V hlavním městě Dublině, které má 320 tisíc obyvatel, chodí denně na mši svatou 50.000 lidí, to jest skoro každá šestá osoba. To je tam také úrodná půda pro povolání kněžská a řeholní. Malé Írsko má dnes 4000 kněží a 2600 bohoslovců. Několic set irských kněží pracuje v misiích.

Z FRANCIE

Zpráva o činnosti katolické misie pro čsl. vystěhovalce ve Francii za rok 1932. Kněží, působivší mezi krajany-vystěhovalci ve Francii r. 1932, jsou tito: Msgr. dr. Augustin Stancl z Hranic v olomucké arcidiecési, byl vyslán Apoštolátem sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, na období svato-dušní. Konal řadu duchaplných před-

nášek v katolickém centru v Paříži. Kaplan Vojtěch Magnussek, diecése nitranská, vyslaný p. biskupem drem Karlem Kmekem, navštívil ve velikonocní době velikou řadu vystěhovaleckých kolonií, zvláště Argenteuil, Gennevilliers, Bourges, Laverdines, Beffes, Marseilles-les-Aubigny, Chalette-Vésines, Méru, Vesoul a j. Konal též velikonocní duchovní přednášky v Paříži. Mezi krajany v Paříži působil dále arcib. notář Matyáš Wilhelm z Prahy, mezi krajany v Argenteuilu dlel kaplan P. Petr Makoš z diecése spíské, který tam i založil katolický spolek sv. Cyrila a Metoděje. Oba ti to kněží zdrželi se ve Francii v měsících červenci a srpnu. Představený misie msgr. dr. Rudolf Zhaněl, apoštolský protonotář, konal pravidelné bohoslužby v Paříži a v Argenteuilu, kterouto obec jako nejpočetnější krajanskou osadu častěji navštěvuje; kromě toho navštívil tyto naše kolonie: Corbeil, Breteuil-sur-Iton, Bordeaux, Chalette-Vésines, Vesoul, Clamart, Guignes-Rabutin, Bruay, Vaux-le-Pénil, Douville-sur-Andelle, Vaucoulours, Breuillet-Colombes a j. Dále navštívil též kolonie v Liége-Juppille v Belgii, Duisburg-Hamborn v Porýní a okolí města Met v Lotrynsku. O vánocích vypomohli v krajanské misii kněží řádu františkánského ze Slovenska, a to: P. Celestýn Lepáček v Bordeaux a Argenteuilu, P. Lev Isakovič v Chalette-Vésines a v Argenteuilu, vdp. Josef Pitko z diecése rožnavské, ve Vesoulu a ve Vigneuil-Saint-Firmin. — Duchovních funkcí bylo roku 1932: 7 křtů, 1 vyznání víry, 5 sňatků, úředních spisů projednáno více než 2600 čísel. — Ač ubýlo vystěhovalců, agenda misijní se nemenší; jenom menší je počet sňatků, následek to kritického hospodářského stavu. — O krajany obřadu katolicko-byzantsko-slovanského staral se s nevšední obětavostí francouzský jezuita P. Karel Vasyľ Bourgeois, známý z našeho Velehradu a z Podkarpatské Rusi.

V č. 9. časopisu „Nový puť“, orgánu to svazu ruských křesťanských dělníků, vyznávajících zásady papežské encykliky „Rerum novarum“, je umístěna obsáhlá zpráva o výsledku odborových porad, konaných v Rives ve Francii. Porad se zúčastnilo asi 40 delegátů; ruské duchovenstvo bylo za-

stoupeno O. Sergiem Orlovem, francouzská federace poslala svého zmocněnce p. Menneleta. Předseda organizace dr. A. Lodyženský učinil obsáhlý projev, v němž zdůraznil, že Svaz kromě cílů čistě odborových sleduje i úkoly morální — v první řadě boj proti duchovnímu detaťismu, zljhosťejnění a postupné ztrátě křesťanských a vlasteneckých ideálů. Nutno hledati oporu tam, kde ji lze nalézt: v křesťanství, a to nejenom v křesťanství mystickém, nýbrž také praktickém, v onom křesťanství, které odporuje komunistické nákaze. Referáty jednotlivých delegátů nakreslily obraz života pracujících ruských emigrantů. Dělnické hnutí ve Francii setkává se s obecným porozuměním, a to jak mezi emigranty, tak i mezi francouzským obyvatelstvem. Má jednak zdravou ideovou základnu, jednak pevnou základnu materiální, poněvadž francouzské zákony připouštějí vyplácení podpor nezaměstnaným cizincům, členům odborových svazů. Čsl. zákon žádá v podobném případě recipocitu (které přece nemohou zaručit vystěhovanci za sověty!), pročez ztroskotál pokus, vytvořit podobné hnutí v Československu.

Z NĚMECKA

Smysl pro sociální bídu doby prověil saský princ Kristián, syn nedávno zemřelého krále Bedřicha Augusta. Po svém otci zdědil dva šlechtické statky. Toto dědictví rozdělil princ na 50 dílů a dne 1. října 1932 nastěhovali se noví majetníci bez jakékoliv náhrady na pěkná selská hospodářství jim darovaná. Mezi nimi je 18 bývalých dělníků z velkostatků.

V Mnichově založil kardinál Faulhaber první Orientální kolej sv. Ondřeje (Wittelsbacherplatz 2., dům Lidového spolku) pro výchovu budoucích ruských misionářů. Ředitelem nové koleje jmenoval známého odborníka v řecké patristice a životopisce sv. Jana Zlatoústého dra Chrysostoma Baura O. S. B. Při svěcení kolejní kaple promluvil kardinál Faulhaber před vybraným obecnstvem o účelu a významu Východní koleje, která má spolupracovati v intencích Svatého Otce pro sjednocení křesťanského Východu se Západem. V zasvěcení ústavní kaple svatému Ondřeji, apoštolu východní Církve,

jenž byl rodným bratrem sv. Petra, vidí kardinál symbol celé budoucí práce koleje. Služby Boží budou se denně v koleji konati podle řeckého obřadu.

Nový biskup budyšínský, Petr Legge, brzo po svém nastolení (v listopadu 1932) uděloval svaté bířmování v kraji lužických Srbů. Při návštěvě osady Ralbic, která je čistě srbská, pochválil katolické Lužičany za jejich věrnost k řeči, kroji, zvykům a k víře otců. Pro smýšlení lužických Srbů je významné faktum, že při posledních říšských volbách katolíci volili většinou centrum, evangelíci pak Hitlera, německé nacionalisty anebo sociální demokraty. — Vlivem bezcených německých odřhovaček upadá i u lužických Srbů záliba v krásných národních písních. Proto byla jistě časová přednáška, kterou měl na schůzi Sdružení lužických katolických učitelů ve Worklecích o národní písní lužický mladý učitel a hudební odborník J. Winař. Brzo po ní uspořádal v Budyšině „Zwjazk Serbskich Spěwnych Towarstwow“ velkolepý koncert s heslem „Lužica — moja domizna“ s velkým morálním i hmotným úspěchem. — (Slov. přehled.)

Z RAKOUSKA

Literární a uměleckou činnost katolických řeholnic snažil se zachytit linecký kanovník Bedřich Pesendorfer v zajímavé knížce, vydané nákladem „Christliche Kunstblätter“ pod názvem „Künstlerinnen und Schriftstellerinnen im Nonnenkleide“ (Umělkyně a spisovatelky v řeholním rouše). Na 1400 jmen posbíral autor s mravenčí pilí nesčetnými dopisy, anketami a výzvami s pole krásného písemnictví a umění, pokud je obdělávaly katolické řeholnice, seřadil abecedně jednotlivé kláštery řeholních umělekyní, podal stručné informace o každé řeholi a pak zaznamenal jejich uměleckou nebo literární činnost i s kritickým jejím oceněním. Autor nazývá své dílo jen skromným přípravením materiálu, ale přesto je i tento první jeho pokus krásnou apologií katolického zátiší řeholního.

Rok 1933 přináší Rakousku a zvláště hlavnímu městu Vídní významné jubilejní vzpomínky. Pět set let bude tomu, co byl dostavěn ve středu Vídně velkolepý gotický kostel

svatého Štěpána, zčernalý kamený svědek tolika dějinných událostí. A 250 let uplyne dne 12. září 1933 od onoho slavného dne, kdy byla Turky obležená Vídeň osvobozena vítěznou pomocí polského krále Jana Sobieského. Ačkoliv dnešní Vídeň je v moci protikatolických vládců socialistických, chystají se přece vídeňští katolíci vděčně oslavit památná jubilea, jež se svým významem dotýkají i zemí okolních, spjatých celé věky s osudem hlavního města na Dunaji.

ZE ŠVÝCARSKA

Katolická mládež švýcarská prohlásila na svém posledním sjezdě v říjnu 1932 v městě Olten ústy státního rady Eschera tento svůj program: „Musíme býti — co se nám tak rádo vyčítá — klerikální. Klerikální do kosti, pomoc a opora našeho duchovenstva ve smyslu Katolické akce; naše mladá četa musí býti plna církevní poslušnosti. Musíme býti ultramontáni. Co to znamená? Mládeži, která se řídí směrnicemi Sv. Otce, která je poslušna jeho bojovného hesla a jde za ním. Mládeži, která uznává Krista za svého Krále a papeže jako jeho viditelného zástupce na zemi. Budete-li takoví: klerikální a ultramontáni, v srdci i veřejně, pak budete bojovníky schopnými, a náš boj proti bezbožnosti je zároveň zabezpečením zákona a křesťanské rodiny. Vzhůru tedy, do křížáckého boje!“ Bouřlivý souhlas 4000 katolických mladíků provázel projev řečníkův a jeho svědkem byl sám prezident švýcarský Motta.

Předseda národní rady švýcarské Arnošt Perrier vzdal se svého úřadu a vstoupil do řádu benediktinského. President Perrier pochází ze švýcarského Frýburku (nar. roku 1881), vynikl jako znamenitý právník, stal se roku 1911 generálním prokurátorem frýburského kantonu, roku 1916 státním radou, osvědčiv se v různých úřadech, byl od roku 1927 ředitelem veřejného vyučování. Jako poslanec byl vůdcem švýcarské strany konservativní. Ve svém vynikajícím postavení politickém byl neobyčejně agilitní, pracoval i vědecky, ale vždy zůstával podivuhodně skromným. Nyní uzrála jeho moudrost a skromnost v rozhodnutí pro život řeholní,

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských
družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svě-
cení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kanafasů, sypkovin, pláten,
zefírů, grádů, prostěradel a. j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

Doporučujeme:

3·50 m dlouhé zbytky pánských vlněných látek 140 cm šíře za
pouhých Kč 59.—, 3·50 m dlouhé zbytky dámských látek 115
cm šíře za pouhých Kč 31.— za celý kus zasilá přímo továrna

L. KRAUS, Vír na Moravě.

Pište ještě dnes!

pracují rychle, vkusně a levně

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

humila Menšíková, Konice: 1 pokrývku oltární, P. T. farní úřad v Bělčicích: 1 červenou, černou, bílou, fialovou, modrou a zelenou kasuli s příslušenstvím, 1 bílé velum a 1 antipendium oltární. „Pán Bůh zaplat!“

Příležitost poznati přátelskou Francií a zdokonaliti se v jazyku. Missio Catholica pro emigrantis e ČSR. in Gallia (Mission Catholique pour les Tchécoslovaques en France, Paris VII-20, Rue Monsieur) quaerit sacerdotem-collaboratorem; ipse recipiet 1 mille coronas čsl. per mensem. Petitiones dirigantur Paris.

Modlitba a úmysl pro světovou oktávu modliteb za sjednocení církvi

(od 18.—25. ledna 1933).

Antifona: (Jan 17, 51): „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; aby i oni v nás jedno byli; aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.“

V.: Já pravím tobě: ty jsi Petr.

R.: A na té skále vzdělám Církev svou!

Modleme se!

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstávám vám, pokoj svůj dávám vám,“ nehleď na moje hříchy, nýbrž na víru své Církve a utvrď ji podle vůle své v míru a jednotě. Jenž žiješ a kraluješ, Bůh na věky věkův. Amen. (Odpustky: 200 dní denně po celou oktávu.)

NB.: Doporučuje se, aby věřící se pomodlili denně alespoň 1 desátek růžence na zvláštní úmysl každého jednotlivého dne. Ke stolu Páně nechť přistoupí tak často, jak možno, nejraději denně: jistě však prvního nebo posledního dne oktávy, aby získali plnomocné odpustky.

Denní úmysly:

18. ledna: Za návrat všech, kteří jsou mimo Církev, do jediného stádece svatého Petra.

19. ledna: Za návrat všech odloučených Východanů ke katolické jednotě, zvláště však za sjednocení všech

odloučených Slovanů podle úmyslu Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje.

20. ledna: Za odstranění propasti vzniklé v XVI. století mezi Anglií a Římem.

21. ledna: Aby luteráni a ostatní protestanté Evropy našli cestu do sv. římské Církve.

22. ledna: Aby všichni křesťané v Americe sjednotili se ve víře a spojili se se Stolicem Petrovým.

23. ledna: Za obrácení všech vlašných katolíků a odpadlíků.

24. ledna: Za obrácení Židů.

25. ledna: Za vítězství misionářů na celém světě pro Krista Pána.

Církevní kalendář.

Leden 1933.

6. Sv. tří králů. Ve východní církvi jmenuje se tento svátek „Božjavoavljenje“ (Boží zjevení — Zjevení Páně) a je vedle velikonoce nejstarším a největším svátkem východním. Na památku pokřtění Pána Ježíše v řece Jordánu koná se ten den ve východní církvi slavné svěcení vody v nejbližší řece, z níž si pak věřící berou vodu posvěcenou domů. Členové Apoštolátu získávají o svátku Zjevení Páně plnomocné odpustky za obvyklých podmínek a pamatují štědrou almužnou na velké úkoly ústředního ACM.

8. Svátek sv. Rodiny. Proti moderním pokusům rozvrátit křesťanskou rodinu a znemožnit náboženskou výchovu dětí, třeba slyšet a plnit hlas Svatého Otce Pia XI., který ve svých encyklikách neohroženě hájí posvátnosti rodinného života a zdůrazňuje povinnost křesťanské výchovy dětí.

10. Sv. Agathon, papež, vynikající svatostí a učeností, řídil Církev Boží v letech 678—681. Po římské synodě roku 679 poslal na východ proti bludařům monotheletům naučný list, jehož věroučný obsah byl přijat na církevním sněmu cařihradském.

14. Sv. Hilarius, biskup, vyznačavá církevní učitel. Jako svatý Atanasáš bojoval na Východě proti bludům Ariovým, tak svatý Hilarius na Západě hájil proti nim katolickou víru a vytrpěl proto dlouholeté útrapy vyhnanství v Malé Asii a v Galii. Žil ve IV. století po Kristu.

16. Sv. Marcel, papež a mučedník, pomáhal odpadlíkům od víry k pokání a ke smíru s Církví a za to byl pronásledován bludaři donatisty a poslán císařem Maxentiem do vyhnanství, kde ve veliké bídě zemřel roku 309.

17. Sv. Antonín, otec poustevníků, zemřel roku 356. Jeho životopis napsal svatý Atanáš, biskup alexandrijský. Ze svědectví svatého Augustína (Vyznání) víme, že přemnoží děkovali za své duchovní obrození četbě tohoto životopisu sv. Antonína.

18. Stolice sv. Petra v Římě. Památka dne, kdy svatý Petr po svém zázračném osvobození z jerusalemského žaláře přišel do Říma (asi roku 42), aby tam založil biskupství. V chrámě svatého Petra se dodnes uchovává biskupský stolec Petrův jako vzácná památka. — Začátek světové oktávy modliteb za sjednocení Církve. Plnomocné odpustky pro členy ACM.

20. Sv. Fabián a Šebestián, mučedníci z III. století. Svatý Fabián byl papežem, zavedl svěcení svatých olejů na Zelený čtvrtek, bděl nad charitativní činností jáhnů a podjáhnů, přikázal zapisovat zprávy o mučednické smrti křesťanů. Umučen byl roku 250, svatý Šebestián roku 280.

21. Sv. Anežka, římská panna a mučednice, ve 13 letech zaslíbila se Kristu a vytrpěla pro něho mučednickou smrt koncem III. století. V Římě o jejím svátku jsou žehnání beránci (latinsky Agnes = A-

nežka — agnus = beránek), z jejichž vlny se zhotovují arcibiskupské odznaky — pallia.

24. Sv. Timotej, učedník a průvodce svatého Pavla, který pomáhal apoštolu národů „v hlásání evangelia jako syn otci“. (Fil. 2, 22.) S ním zakládal první křesťanské obce, s ním prožil rok zajetí v Římě a stal se pak biskupem v Efesu. V Novém zákoně se nám zachovaly dva listy svatého Pavla k Timoteovi.

25. Obrácení sv. Pavla. Ve svých listech vzpomíná svatý Pavel kající a vděčné díla milosti Boží, jež z kořene změnila jeho život. — Konec světové oktávy modliteb za sjednocení Církve, den plnomocných odpustků pro členy ACM.

26. Sv. Polykarp, žák svatého Jana, apoštola, biskup ve Smyrně v Malé Asii. Za pronásledování Kommodova byl uvržen do plamenů, a když zůstal jimi nedotčen, byl stat mečem po 86leté věrné službě Pánu.

27. Sv. Jan Zlatoústý, biskup, vyznavač a učitel církevní. Viz článek v textu.

29. Sv. František Saleský, biskup, církevní učitel, zvláště křesťanské mírnosti a pastýřské moudrosti. Jeho „Bohumila“ stala se oblíbenou duchovní četbou v nejrůznějších řečích. Katoličtí novináři a spisovatelé ctí ve svatém Františku Saleském svého patrona.

31. Sv. Petr Nolask, zakladatel řádu „de Mercede“, jehož členové vykupovali křesťany z otroctví i za cenu vlastní svobody.

Ziskáním nového odběratele „Apoštolátu“ pomáháš k vítězství veliké myšlenky sv. jednoty!

ДАВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 2.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Panna Maria na křesťanském Východě	41	Čeští františkáni mezi krajany v Pondichéri v 18. stol.	55
Hrdinské matky	43	Apoštolát jeslíček mezi nejmenšími	57
Z galerie hrdinů křesťanství na Východě	45	Svatý Cyril Jerusalemský o nejsvětější Eucharistii	59
Síla víry	48	Křesťanský Východ	61
Něco z apoštolské činnosti P. Antonína Stojana v Příboře	51	Katolický obzor	72
Pokřesťanění života v Bulharsku	53		

Hovorna redakční.

Za věcnou recenzi XXIII. ročníku našeho časopisu v „Našinci“ ze dne 22. ledna 1933 je redaktor pisateli upřímně vděčný. Upozornil jistě na četbu dobrou, o níž se, bohužel, mlčí i tam, kde se registruje všechno možné exotické zboží literární. „Pokračování“ dlouhých článků je nesporně přítěží měsíčníku, ale i takový „dvouročák“, jako bylo „Vypravování ruského poutníka“ patřil právem do „Apoštolátu“ jako klasická mosaika ruské zbožnosti — poučnější než sebe odbornější traktáty o tomto tématě. Unionistickou literaturu, zvláště cizojazyčnou, mají registrovat obnovená „Acta AV.“. „Apoštolát“ jako časopis více populární činí tak tu a tam spíše ze stanoviska informace věcné než literární. Dík a pozdrav!

Pro Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje darovali prostřednictvím p. dra Hynka Dostála, red. „Hlasu“ ze St. Louisu, Mo.: Anna Malkoulová,

Iowa, 4.75 dol.; Anna Bochnířková, Nebraska, 3 dol.; sl. A. Materová, Kans., 0.50 dol.; A. M. Mater, Kans., 1 dol.; J. Stelterová, Kans., 1 dol. Celkem 10.25 dolarů.

Rev. Oldřich Zlámal z Clevelandu, Ohio, poslal Ústřednímu ACM. za sebe a svoji osadu 1000 Kč. Pán Bůh zaplať!

Církevní kalendář.

Únor 1933. 1. Sv. Ignác, mučedník a druhý nástupce svatého Petra na biskupském stolci v Antiochii. Byl předhozen dravé zvěři v Římě začátkem II. století. Ve svých listech popsal svoji smutnou cestu do Říma.

2. Hromnice, Očišťování Panny Marie obětí, kterou podle zákona obětovala v chrámě jerusalemském. Viz článek v textu.

3. Sv. Blažej, biskup a mučedník ze IV. stol. Je uctíván (sv. Vlah) zvláště okázale u Jihošlovánů v Dalmácii. Slavnosti k jeho cti v městě Dubrovniku konají se dodnes s někdejšími leskem středověkým.

7. Sv. Romuald, opat a zakladatel řádu poustevníků kamaldol-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Únor 1933.

Číslo 2.

Panna Maria na křesťanském Východě.

Jako v krásné zahradě Boží naštipena byla zároveň s křesťanskou vírou na Východě i vroucí úcta k Panně Marii-Bohorodičce. Snahy bludařů — počínajíc Nestoriem (v V. stol.) — namířené proti úctě mariánské jenom ještě ji zvelebily, rozšířily a zvroucněly. Úcta přečistě Bohorodičky stala se zevnějším znamením pravé víry, ozývala se v posvátné liturgii dojemnými modlitbami a chvalozpěvy, mluvila k lidu nádhernými ikonami (obrazy) a měla své výsostné právo v přečetných a okázale slavených mariánských svátcích.

Ve východní církvi je hned první den po Narození Páně (26. prosince — podle starého ovšem kalendáře) zasvěcen Bohorodičce (u Rusů „Sobor přeč. Bogorodicy“), která ze všech lidí nejbližší stála novorozenému Spasiteli jako jeho panenská Matka. Vedle svátků mariánských, které se slaví i na katolickém Západě (Zvěstování P. Marie = Blagověšćenie přeč. Bogorodicy, Nanebevzetí P. Marie = Uspenie přeč. Bogorodicy, Narození P. Marie = Roždestvo přeč. Bogorodicy), vzpomínají Řekové 2. července Položení roucha Bohorodičky v kostele vlachernenském, jež se stalo roku 458 v kostele vystavěném císařovnou Pulcherií v Egri-Kapu-Balat, a dne 31. srpna slaví svátek Položení pásu Bohorodičky, chovaného ve vatopedském klášteře na hoře Athosu. Rusové, kteří se v nejhorších dobách nepřátelských nájezdů tatarských utíkávali pod ochranu P. Marie, konají dne 1. října svátek „Ochrany přečisté Bohorodičky“ (= Pokrov přeč. Bogorodicy) a dne 21. listopadu svátek „Uvedení P. Marie do chrámu“ (= Vvedenie vo chram přeč. Bogorodicy).

To nejsou ovšem ani zdaleka všechny sváteční vzpomínky, jimiž křesťanský Východ a zvláště „svatá Rus“ uctívala Bohorodičku. Ruský učenec Malcev vypočítává 235 „divotvorných“ obrazů P. Marie, které mají své svátky a památné dny v ruském církevním kalendáři (na př. svátek Matky Boží kazaňské dne 22. října), a dodává: „Rusko se nedá v uctívání Matky Boží překonati žádnou zemí na světě.“ Když Petr Veliký zbudoval nové hlavní město ruské říše, Petrohrad, chtěl mu dodat v očích věřícího lidu přitažlivé vznešenosti a proto dal tam přenést jeden

z nejslavnějších mariánských obrazů, i k o n u k a z a ň s k é M a t k y B o ž í.¹

Je přirozeno, že přemnohé posvátné ikony ruské buďto přímo pocházejí z Cařihradu, nebo vznikly podle starých vzorů tamějšího umění malířského; jiné zase byly malovány v ruských monastýrech

Vladimirskaja, posvátný obraz vladimirské Matky Boží v Moskvě.

na posvátné hoře Athosu v Řecku. Nejstarší byly přičítány přímo malířskému umění s v. e v a n g e l i s t y L u k á š e (na př. jerusalemská Matka Boží). Typickými známkami těchto starých byzantských obrazů Bohorodičky byly: nepoměrně velká hlava P. Marie, veliké, podlouhlé oči, úzký nos, malá ústa a ostře vyčnívající bra-

¹ Nynější Svatý Otec Pius XI. má tento obraz kazaňské Matky Boží na svém psacím stole a před ním denně se modlí za nešťastné Rusko.

da. Ježíška v náruči Bohorodičky znázorňovaly tyto ikony jako dítě 3—6leté s velikou vážností a důstojností.

V u s p e n s k é m c h r á m u P. M a r i e na moskevském Krem-lu, kde bývali korunováni ruští carové a patriarchové, těšil se po věky veliké úctě posvátný obraz v l a d i m í r s k é M a t k y B o ž í (V l a d i m í r s k a j a). Ústní podání označovalo tento obraz za dí-lo sv. Lukáše. V polovici 12. století byl přivezen z Cařihradu do Kyjeva, potom do Vladimíru a konečně do Moskvy. Za doby tatar-ských vpádů spěchávali Rusové v zástupech před obraz vladimír-ské Bohorodice a úpěnlivě k ní volali v modlitbách: „Matičko Bo-ží, zachraň Rus, zachraň pravoslaví!“ Jí přičítali zázračné zachrá-nění Moskvy před Tamerlanem a později před obávanými chány krymskými: Achmetem Giréi a Machmetem Giréi.

Táž bolševická nenávisť protikřesťanská, která bořící rukou sahá na ruské svatyně i sebedupatelnější, neušetří ovšem ani po-svátných starobylých ikon mariánských. Zlato, stříbro a drahé ka-mený, jimiž je ozdobila kdysi vroucí víra předků, staly se už dávno kořistí svatokrádežného barbarství bolševiků, obrazy samy, pokud jich nespálilo nepřítelů vandalství komsomolců, zapadnou v prach bezbožeckých muzeí. Ale v srdcích zmučeného křesťanského lidu na Rusi zůstane obraz přecitlivě B o h o r o d i č k y nezničitelný. Maria, Matko křesťanské jednoty, oroduj u Syna za svůj lid! —a.

Hrdinské matky.

(K 2. únoru.)

Ant. Šuránek.

A n n a, manželka Elkanova, modlila se před stánkem Hospodi-novým v Silo plačíc. Učinila slib: „Hospodine zástupů, shlédneš-li milostivě na trápení bezdětné služebnice své, rozpomeněš-li se na mne, nezapomeneš-li na služebnici svou a dáš-li jí chlapečka: d á m j e j H o s p o d í n u na všechny dny života jeho...“ Po čase porodila syna a dala mu jméno S a m u e l. Když jej odstavila, vedla jej s obětními dary k domu Hospodinovu v Silo. Chlapec byl ještě děčko. I přivedla ho k veleknězi Helimu a řekla: „Za tohoto chlap-ce modlila jsem se a dal mi Hospodin, zač jsem ho prosila. Proto také já ho d á v á m H o s p o d í n u; na všechny dny života svého budiž darován Hospodinu!“ I modlila se Anna: „Plesá srdce mé z Hospodina..., ano, radost mám, že mi přispěl. Není tak silného, jako je Bůh náš! Hle, i b e z d ě t n á r o d í m n o h o d ě t í.“ Chla-pec tedy sloužil před obličejem Hospodinovým. A p o z ě h n a l Heli Elkanovi a manželce jeho řka: „Dej ti Hospodin potomstvo n á- h r a d o u za to, co jsi p ů j č i l Hospodinu.“ Hospodin také Annu navštívil, že počala a porodila tři syny a dvě dcery... (1. kniha Královská, hlava 1. a 2.)

Když se naplnily dnové očišťování M a r i i n a podle zákona Mojžíšova, donesli Ježíše do Jerusalema, aby ho představili před Hospodinem (jakož jest psáno v zákoně Páně: každý pacholík, který otvírá život, buď zasvěcen Pánu) a aby dali oběť podle toho, jak pověděno jest v zákoně Páně, dvě hrdliček nebo dvě holoubátek. A hle, v Jerusalemě byl člověk, jehož jméno bylo S i m e o n, a člověk ten byl spravedlivý i bohabojný a očekával potěšení Izraelova, a Duch Svatý byl v něm. A on dostal zjevení od Ducha Svatého, že neumře, leč dříve uzří Vykupitele. I přišel v Duchu do chrámu, a když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby za něj učinili podle obyčeje zákona, vzal jej i on na lokte své a v e l e b i l B o h a. I řekl: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji, neboť viděly oči mé . . . světlo k osvětlení pohanů a k slávě lidu svého izraelského.“ I divili se otec i matka jeho těm věcem, které byly praveny o něm. A Simeon je b l a h o s l a v i l . . . A když vykonali všecko podle zákona Páně, navrátili se do Galileje do svého města Nazareta . . . Dítě pak rostlo a sílilo, jsouc plno moudrosti a milost Boží byla v něm . . . — Tak o b ě t o v a l a Maria své dítě nebeskému Otci. Čiň s ním podle své svatě vůle. — Po třiceti letech: „Stála u kříže Ježíšova jeho M a t k a . . .“ Druhé hrdinské obětování. (Srovnej evangelium sv. Lukáše, hlava 2., a sv. Jana, hlava 19.)

*

Křesťanská matka n a ú v o d ě : „Dobrotivý Bože, toto dítě jsi mi svěřil, abych je vychovala podle tvé svatě vůle. Chci tak učiniti, já pokorná dívka tvá. Dej mi k tomu síly. Ty jsi mi to dítě dal, na křtu svatém jsi je za své přijal, bude-li dále žítí, růsti, prospívatí milostí a moudrostí, pak to budou opět dary z tvoji svatě ruky. T o b ě t e d y t o d ě t ě p a t ř i t b u d e. Čiň s ním, jak za dobré uznáš, mne uživej vedle jeho anděla strážného jako svého nástroje . . . A byla-li by to tvá vůle, aby ti někdy o b ě t o v a l s á m s e b e a S y n a t v é h o u oltáře, b u d ů l e t v á. Děkuji ti za to dítě, ale prosím, aby zůstalo vždycky t v ý m dítětem . . . Jeho srdce ať plane k tobě, k nebi, jako plamen té svíce, kterou držím v ruce, pokorná služebnice tvá . . .“

Po letech . . . Vypravuje matka:¹ „Pozvedla jsem oči . . . Byl právě okamžik svěcení rukou. Viděla jsem svého syna Františka klečeti před biskupem a potom se vraceti na místo. Při tom pohlédl na mne. Ruce měl pevně svázaný bílými páskami a v tváři byl neobyčejně vážný . . . Co jsi mi chtěl, Pane, při tom říci? Vím: „Sníš snad o tom, že se ti dostane jako matce sladkých útěch z kněžských rukou synových? Není možná, jsou s p o u t á n y. — Sníš o tom, že po tolika starostech, kteréš obětovala pro něho, se ti konečně dostane pokoje a štěstí? Není možná, jsou spoutány! — Sníš o útulné faře poblíž starého kostela? O zahradě, o loubí, o čerstvé, pra-

¹ Z překrásné knihy: Lhaude: „Mé dítě knězem“. Ze vzpomínek matčiny. Vydaly sestry Neposkvrněného Početi v Přerově, Šířava 7.

menité vodě, o bílém pšeničném chlebě? Není možná, jsou spoutány! — Chvěješ se při myšlence, že tyto ruce ti budou podávat chléb nebeský, svatý olej umírajících, svěcenou hromničku, očišťující vodu rozhršení, že zasadí růže na tvůj hrob? Není možná, jsou spoutány! Jsou o b ě t o v á n y jíným.“ Ač jsem si v tom okamžiku nevypočítávala všechny tyto vyhlídky pro budoucnost, přece jsem je tušila. Věděla jsem, že, čím více se duše povznáší k Bohu, tím více h r d i n s t v í se od ní žádá, že musí o b ě t m i stoupati výš a výše a teprve v nebi že se smí zastaviti ve svém letu! Ó Bože, vem si jej tedy, vem si jej z mé ruky navždy, mé, t v é dítě . . . Srdce mi puká blahem . . . Proč, Bože, tak velice oslazuješ ubohým matkám hodiny loučení, když ti přivádějí své děti?”

*

Před svatostánkem . . . Není tu nikdo, jenom ona sama, chudá služebná, se srdcem přebohatým, s rukama štědrými . . . „Slyšíš, Pane? Dnes jsem dostala své roční služné. Přinesla jsem je, abys mi je požehnal a abys je se mnou rozdělil těm, kteří potřebují . . . Mamince pošlu zítra, nemocnému bratrovi také . . . Ještě zbývá tolik a tolik . . . Něco pro případ nemoci a na pohřeb mám uloženo. Vdávát se nebudu. Srdce jsem dala tobě ve tvých chudých, nemocných, opuštěných . . . Nač bych tedy potřebovala, ne-li pro ně? To, co by mělo tedy spravedlivě zůstatí mně, těch několik set, komu dám? Slyšela jsem na kázání, že je třeba podporovat kněžský dorost. Vezmeš je ode mne, Pane, na kněžský s e m i n á ř ? O b ě t u j i je ráda na tvé kněze. A budu dávat každoročně. Nemohu ti obětovat s v é h o dítěte, pomohu těm, kteří se ti dobrovolně oběťují! . . .“ Vstává a odchází, aby odevzdala vše, co si za rok pracně vydělala . . . Bůh ze svatostánku jí ž e h n á . . . Není vhodné použít o ní slov Anny, manželky Elkanovy? „H l e, i b e z d ě t n á r o d í m n o h o d ě t í . . .“ Svobodná a přece starostlivá m a t k a mnoha budoucích kněží. Hrdinská matka!

Z galerie hrdinů křesťanství na Východě.

M. Smolova.

(Pokračování.)

II. N a k a z a t e l n ě a n t i o c h i j s k é.

Mezitím po dlouhé době zajetí zasedl otcovský přítel sv. Jana Zlatouštího, Melitus, opět na biskupský stolec. A hned po nastolení vysvětil svého milovaného žáka jáhnem. Nedal mu však příležitosti k veřejné činnosti, ač se zdá poněkud divným, že při obrovské práci, jakou žádala správa jeho diecése, nepoužil sil svého tak vzdělaného jáhna a nevysvětil jej brzy na kněze. Leč — vše bylo dílem boží Prozřetelnosti. Podle její vůle měl se Jan ještě šest let připravovati a tichou prací rozmnožovati své teologické vědomosti.

Činil tak s neobyčejnou pokorou, která nemálo přispěla k tomu, že svěcení kněžské bylo oddáleno. Pokládal se stále za nehodna této milosti, což úplně odpovídalo jeho smýšlení o stavu kněžské, jak je vylíčil ve svých šesti knihách, napsaných ve zmíněné době.

Tyto knihy náležejí nejen k nejlepším dílům Zlatoústého, ale i k nejvýbornějším, jež byla dosud o kněžství napsána. Zde se snažil světec, který použil všech schopností a všech citů svého srdce, podat něco opravdu důstojného, snažil se vyzpívati své chvály o stavu kněžské. A ještě něco víc. V nich zároveň objasnil, proč prchal, když jej chtěli zvoliti biskupem.

Úřad pastýře duší zdál se mu příliš vznešeným. Viděl v něm pozeňhání pro celý národ a proto také tisíckrát blahorečil všem, kteří tento „božský úřad“ svědomitě zastávají. Srovnával jej s tím, co je na zemi nad jiné vznešeným a krásným, s důstojenstvím královským, se vznešeností otcovskou, s kněžstvím Starého zákona. Vše ustupuje však do pozadí před nejvyšší důstojností Nového zákona, jež pochází z božích rukou, z boží milosti.

Ale jak velká je kněžská hodnost, tak velká i odpovědnost a tak nutným i plnění povinností, jež podmiňuje vliv kněze na věřící, onen vliv, po němž už hodně hlasitě volá i doba dnešní, i u nás, a to na nepovolanejších místech. Jan vylíčil tyto povinnosti ve svých knihách a sám podal nejlepší vzor, jak je plniti.

Úřad kněžský, o němž tak důstojně smýšlel, byl jemu udělen roku 386. Nevysvětil jej však již Melitius, nýbrž jeho nástupce Flavián, který pak svěřil novosvěcenci úřad kazatele v Antiochii, úřad, jenž vyžadoval opravdové apoštolské lásky a řečnické obratnosti.

Antiochie byla tenkrát po Alexandrii a Konstantinopoli největším městem říše byzantské a měla asi 200.000 obyvatel, většinou křesťanů. Jan se ujal svého úřadu s radostí a nadšením. Po dvanáct let byl jeho povoláním, jež ovšem neskýtalo žádných slastí. Tehdy nebyla ještě křesťanská města rozdělena na samostatné farnosti a proto musel Jan vícekrát v týdnu, někdy i dvakrát denně, kázati v různých kostelích města, aby poskytl všem věřícím příležitost k slyšení slova Božího.

V Antiochii zachoval se nám po slavném kazateli velký počet homilií, které tam přednesl. Ve všech vystupuje jako „Zlatoústý“, jako největší řečník, jímž se církev východní může honositi. Nebyla to však jen zlatá ústa, jež k sobě vábila tisíce posluchačů, ale i zlaté kněžské srdce, jež dovedlo vždycky dobře porozuměti radosti i bolu svých bližních, jež dovedlo jásati, když kol něho zářilo štěstí, ale jež dovedlo také sdíleti zármutek a těšiti strast a bídu.

Pro tuto lásku srdce lid takřka visel s nadšením na svém kazateli, ač Zlatoústý neváhal také přísně kárati chyby svých posluchačů. Jeho jediným cílem byla chvála Boží a dobro lidu. A Bůh žehnal poctivé snaze. Za dvanáct let kněžství podařilo se Zlato-

ústému změnění takřka úplně mravy Antiochie a obrátiti mnoho bludařů a nevěrců.

O jeho vpravdě kněžské, a to nejen duchovní, ale i sociální činnosti v Antiochii svědčí mezi jiným i péče o obyvatele města, jak ji projevil v roce 387. Tehdy byla totiž předepsána nová daň. Jakmile o tom vyšlo nařízení, povstali obyvatelé jednoho domu,

Obraz slovanských světců východních, namalovaný ruským pravoslavným malířem G. Malcevem pro Východní kapli v Římě. (Svatý Cyril a Metoděj, svatý Vladimír a svatý Josafat Kuncevič.)

srotili se a ve zlosti svrhli obrazy císaře i jeho rodiny, rozbili je a střepy přenechali dětem k hraní. Vrchnost zakročila teprve tehdy, když nevole dostoupila vrcholu. Ještě však nebyl ani zjednán úplný klid a již se obyvatelé začali nesmírně obávatí trestu vladařova, neboť si uvědomili svůj přečin. A jejich bázeň byla odůvodněna, ježto Theodosius I. byl jejich vzpourou nesmírně pobouřen.

Strach lidu rostl den ze dne a mnozí počali prchati z města ven.

Nebylo nikoho, kdo by se byl odvážil hněv císařův mírniti. Jediný biskup Flavián, který vše sledoval, odhodlal se k vladaři s prosbou o milost přes to, že musel zanechat i v městě na smrt nemocnou sestru. Úctyhodný tento stařec objevil se na dvoře panovníkově s výrazem hlubokého zármutku a, ač převzal celou tíhu viny svých spoluobčanů, nebál se žádati o slyšení. Když pak si Theodosius trpce stěžoval na nevděk lidu, pronesl biskup dojemnou řeč, asi dílo Zlatoústého, která rozhněvaného vládce uklidnila. Mluvil tak krásně a prosil tak snažně, že se císař nemohl zdržeti slz a odvětil konečně biskupovi: „Vrať se, můj otče, rychle k svému stádcí a přines mu s mou milostí zase klid a pokoj!“

Zatím shromažďoval Zlatoústý všechny, kteří v městě zůstali. Nouze je naučila se modliti. V kostele bylo možno viděti i ty, kteří se tam jinak málokdy ukázali. Byla právě doba postní. Zlatoústý pronesl tehdy svých 21 vzácných homilií, do nichž vložil všecku sílu své výmluvnosti a všecku lásku k sobě svěřeným. Jimi jednak těšil a povzbuzoval, jednak se snažil, aby utrpení přivedlo lid k polepšení života. A docílil skutečně výsledku, z něhož se sám radoval. Jeho radost byla pak dovršena, když se o velkonocích vrátil biskup Flavián a donesl radostnou zprávu o milosti, již císař udělil obyvatelům města.

V ten den radostně končil své kázání slovy: „Poděkujmež tedy ještě jednou Bohu nejmilejšímu nejen za odvrácení zla, ale i za jeho dopuštění. A dejme se zároveň poučiti Písmem svatým a svojí vlastní zkušeností, že On vše řídí k našemu dobru a podle své bezměrné dobroty, z níž se zde všichni těšíme a již chceme v nebi požívatí v Kristu Ježíši, našem Pánu, jemuž budíž čest a sláva od věčnosti do věčnosti.“

(Pokračování.)

Síla víry.

E. Kalikin.

(Dokončení.)

Charkov je střed nejmilejší krajiny evropského Ruska. Kdysi byl bohat hojností různých potravin. Vše zde bylo velice levné, i největší chudák mohl se za pár kopejek najísti do syta. Ale to vše bylo kdysi...

Když otce Leonida zatkli a odvedli, paní Mišahová, jeho matka, zůstala osamocena. Měla ještě na starosti svého vnuka, pětiletého hošika, jehož matka zemřela po těžké nemoci následkem nedostatečného lékařského ošetření. Velice špatně se jím dařilo. Věřící utvořili tehdy v Charkově tajný spolek, aby spojenými silami podporovali kněze a jejich příbuzné. Tak i paní Mišahová byla tímto spolkem podporována. Ale to jí nestačilo. Byla nucena si něco přivydělat. Šlo to ovšem těžce pro tak starou paní. Do továrny jí nechtěli přijat, jelikož pocházela z pravoslavné kněžské rodiny a tudíž byla považována za nepřítelku sovětské vlády. Soukromé podniky byly hned od začátku pětiletky zavírány a v těch, kde se ještě pra-

covalo, nikdo nepomýšlel vzít novou sílu, spíše očekával každý zastavení práce. Ostatně, co by byla také platná k těžké práci věchá stařenka. Zbyl ještě jeden obor, k němuž se uchýlovala většina příslušníků bývalých lepších tříd: tito lidé prodávali po ulicích perníky, pirožky, koláče a pod., jako v Československu prodávají Jihoslované všelijaké drobnosti. Jenomže v Rusku se trestalo, co je jinde dovoleno. Časem více, časem méně, ale vždycky byli takoví prodavači v nebezpečí, že přijdou o své zboží.

Tak se dala paní Mišahová do pouličního obchodu a její malý vnuk Saša jí napomáhal tím, že jeho roztomilý obličej snadněji přilákal kupce a nejednou zachránil stařenku před přísnou milicí (sovětskou policií).

Osud syna, otce Leonida, zůstal stařence zatajen. Mnohokrát byla se ptát v G. P. U., co se s ním stalo, ale vždycky ji hrubě odbyli. Přesto přinášela policii na přilepšenou synovi něco k jídlu. Vždy jí to vzali, ale neřekli jí nic bližšího. Sousedé utěšovali starou paní, že, když berou pro syna jídlo, bude podle všeho vězněn v Charkově. Stařenka poslouchajíc kývala k tomu hlavou a doma v dlouhých bezesných nocích plakávala a modlila se o záchranu svého syna.

Tak utíkal měsíc za měsícem. Pětiletka a výstava nového socialistického Ruska pokračovala zrychleným tempem. Všude se pracovalo o překot: stavěly se nové továrny, zřizovala velká státní hospodářství, divadla, kina, rozhlasové stanice, noviny psaly o velikolepých úspěších techniky, ale nouze mezi lidem přibývalo čím dále tím více. Potraviny začaly se vydávat pouze na lístky a na koupení nějakých šatů nebylo ani pomyslení.

Na stařenku Mišahovu dopadly těžké doby. Potravin, jako matka knězova, vůbec nedostávala, pomoc od spolku věřících se stále tenčila, jelikož chudáci sami neměli co jísti... Stařenka sice sama mnoho nepotřebovala, stačil jí kousek suchého chleba a trochu vody, aby nezemřela hladu, ale hůře bylo s jejím malým chlapcem. Chřadl vůči hledě; jeho jindy jasné oči se nyní smutně dívaly do světa. Nenaříkal, věděl, že babička mu nemůže nic dát, jenom večer přidával ke slovům modlitby znova vroucí prosbu: „Pošli nám, Bože, zítra trochu chleba!“...

A stařenka se po každé nad tím rozplakala!

Konečně přišlo, co se dalo čekat. Bůh povolal k sobě nevinnou duši dítěte a stařenka zůstala na světě sama. Na druhý den po pohřbu vnukově zašla si stařenka do kanceláře G. P. U. poprosit, aby jeho úmrtí sdělili otci Leonidovi. Nebyla tam již dlouhou dobu. Když nemohla synovi nic přinést na přilepšenou, raději tam ani nešla.

„Co chceš zde, stará?“ přivítal ji čekista, který byl tentokrát v nezvykle dobré náladě a dosti vlídně se podíval na příchod.

„Syna zde mám,“ odpověděla.

„No, a jak se jmenuje?“

„Leonid Mišahov.“

„Jak je zde dlouho?“ tázal se čekista dále.

Stařenka se podivila jeho povídavosti, dosud ani jednou s ní tak nemluvil.

„Asi půl druhého roku, ne-li více,“ odpověděla.

Čekista se zamyslel a pak prohodil: „Počkej, hned se na to podívám.“

Paní Mišahová se posadila na židli. Srdce jí začalo bušit naději, že snad přece jí syna propustí. Čekista se dlouho nevracel a zatím tolik lidí vcházelo a odcházelo, zanechávající stopy rozmoklé obuvi po celé sině. Všude viděla tváře ustarané a jakoby polekané, až na jakési dva mladíky v dlouhých, až po zem splývajících vojenských kabátech, kteří se hlasitě smáli a s pohrdlivým pohledem kvapně odešli do těchže dveří, v nichž předtím zmizel čekista.

Stařenka trpělivě čekala. Hlavou jí letěly teď vzpomínky na vnuka, který už odpočívá ve zmrzlé zemi. Nikdy už jí nezahřeje svou dětskou láskou, nepotěší, nezasvítí čistým očkem do temné její samoty... Vidí ho tak živě před sebou... Najednou jí někdo zatřásl za rameno. Probrala se ze svých myšlenek. Před ní stál čekista s kouskem papíru v ruce a díval se na ni, jak se jí zdálo, s politováním.

„Občanko,“ řekl, hledě do papíru: „Mišahov Leonid, příslušník kultu, byl poslán na nucené práce na sever...“

Stařence se až zatmělo v očích.

„A potom přišly zprávy,“ pokračoval čekista, „že tam brzo onemocněl a zemřel.“

Účinek těchto slov byl pro stařenku zdrcující. Bez hlasu padla na zem...

Odnесли ji do vedlejší místnosti, kde se zdržovali čekisté konající službu, a položili ji tam ke zdi na nějaké hadry. Ležela nehybně, jen chvílemi se ozvalo tiché zasténání, jehož si však nikdo nevšímal. Jen když hlasitěji vykřikla, odpovídal jí drsný hlas:

„Co řveš? Lež tiše a netrap zbytečně lidi...“

Stařenčin dech se každou chvílí úžil. Cítila, že přichází její poslední hodinka a kolem ní jsou všady jen cizí, nevlídní lidé... Vykřikla opět.

„Co chceš?“ obořil se na ni jeden z čekistů.

„Umírám...“

„No, tak umírej.“

„Zavolejte mi, prosím, kněze...“ Hrubý smích byl jí odpovědí.

„Popa chce... ta stará...“ a spustlá slova mladého komsomolce začala jak bičem šlehati stařenku.

„Synu, můj synu!... Kde jsi? Proč nepřijdeš ke své staré matce?...“ úpěla bolestí své křesťanské duše a horoucně se modlila k Bohu, aby se nad ní smíloval v její poslední hodince.

A v jejích slovech bylo tolik síly, že i tupí čekisti se přestali smát a mlčky se dívali na umírající ženu.

„Bože, smiluj se nade mnou a dej mi ještě jednou uvidět mého

syna, ať přijde ke své staré matce . . . Bože! . . . Bože! . . . Ty můžeš všecko . . .“

Tu pojednou shasíná elektrické světlo a v měsíčním jasu, jenž se linul do ztemnělé síně, vidí stařenka svého syna, otce Leonida, jak stojí před ní a jí žehná . . .

Padla na zem a tu v místnosti zdálo se všem, že slyší slova přicházející odněkud z neznáma a slova ta zněla: „Spi v pokoji, má drahá matko! . . .“

Ohromeni seděli čekisté a když se opět rozsvítilo, spatřili u zdi ležet pouze mrtvé tělo stařenčino.

Něco z apoštolské činnosti P. Antonína Stojana v Příboře.

(P. J. H.)

Jako kaplan pracoval dr. Stojan v Příboře 11 let. Jeho horlivost a pilnost pro Boha a spásu duší nelze perem popsat; tu zná jedině Bůh. Jeho život byl věnován modlitbě a duchovní práci. Celý den chodíval v klerice, cingulu a s biretem na hlavě; do škol, k nemocným, k trestancům do vězení atd. Sebe neznal, na sebe zapomínal, byl ustavičnou obětí pro čest a chválu Boží, blaho a spásu duší lidských. Rozdával chudým, ano dával více než sám měl. Proto byl miláčkem zbožného lidu příborského. Děkanem příborským byl tehdy P. Frant. Holeček, skromný, ctihodný kmet, který svého dobrého „P. Antona“ jako otec miloval. Jako „testis oculatus“ (očítý svědek, byl jsem kaplanem na blízkém Štramberku od r. 1880 do r. 1889) chci jen tři znamenité události z jeho požehnaného působení v Příboře připomenouti.

První jest loterie velehradská, pro níž P. Stojan sbíral jak pilná včelička dary a výhry za účelem vyzdobení svatyně velehradské k 1000. výročí úmrtí svatého Metoděje, k roku 1885. Pracoval pro ni několik let; měl písaře, kandidáty učitelství, a když v kaplánce neměl dosti místa, zařídil si kancelář i jinde v místnosti najaté. Známeček bývala plná slaměnka na stole a on psával adresy a házel jednu za druhou do velkého koše. Darů a výher sešlo se tolik, že byla jimi hůra (půda) na děkanství tak naplněna, že neměli kde všet prádlo. A teprve potom jel pan děkan Fr. Holeček na Hukvaldy, prosit pana kardinála Bedřicha Fürstenberga o povolení loterie velehradské, které také obdržel. Kdo této veliké práce neviděl, nemůže si ji představit — a k tomu přidejme velikou duchovní správu příborskou.

Co P. Antonín podnikal, to prováděl vždy ve velikém stylu. Zmiňuji se nyní o druhé jeho práci z Příbora.

U Štramberka jest nablízku hora Kotouč, na které se křesťané zachránili před Mongoly nebo Tatary před svátkem Nanebevstoupení Páně. Z vděčnosti k Pánu Bohu byly tam potom od křesťanů

postaveny kříže. Když jesuité měli panství novojičké, postavili podle cesty z Nového Jičina až na Štramberk ke Kotouči kaple křížové cesty — některé z nich stojí ještě dodnes — na samé hoře Kotouči pak vystavěli dva kostely; jeden větší, zasvěcený Nanebevstoupení Páně, a druhý menší, zasvěcený Povýšení sv. Kříže, na nejvyšším místě blízko propasti. Ve skalní slují zřídili Boží hrob, blízký potok nazývali Cedron. Z dalekého a širokého okolí konaly se tam poutě. Jesuité zpovídali tisíce a tisíce poutníků a posilňovali je chlebem andělským. Bohužel za Jose-

Památný kříž na Kotouči u Štramberka.

fa II. byly oba kostely zbořeny (ze zdiva byla dolů na Štramberku vystavěna nemocnice; jako kaplan chodíval jsem ještě po základech kostelů). Poutě historická se však zbořiti a zrušiti nedala; koná se doposud každoročně na svátek Nanebevstoupení Páně z celého okolí dolů do farního chrámu Páně, ač je zasvěcen sv. Janu Nepomuckému. Na vrcholu hory nad propastí postavil farář Otopal z kvádrů vysokou pyramidu a vztyčil na jejím vrcholku železný kříž s podobou Krista Pána. V roce 1883 strhla se nad Štramberkem hrozná bouře; hrom rachotil, blesky jen kmitaly, voda se valila dolů, bylo, jak soudný den. Pořád vidím jednu paní, jak klečela ve dveřích obchodu se sepjatýma rukama a se modlila. A tu uhořel blesk do oné pyramidy, roztrhal ji, kříž srazil dolů — figurka Krista Pána byla od kříže oddělena, ale nebyla nic poškozena. Aby se ona pyramida opravila a aby se na ní opět nový kříž vztyčil, sbíral jsem po mnoho dní peněžní milodary v celé farnosti, prosil jsem i známé dobrodince a tak jsem nasbíral 500 zlatých, za který obnos byl kříž na Kotouči s velikou ná-

mahou a s nebezpečím života opět postaven. Nyní se jednalo o slavnostní posvěcení tohoto kříže. A k provedení této velkolepé slavnosti přispěl svou neobyčejnou podnikavostí a horlivostí náš P. Antonín Stojan z Příbora. On učinil z toho celou krajin-skou prout pro Čechy a Němce z celého okolí. Zařídil, že na Koutouči (v lese) bylo zároveň šestero kázání českých a německých, takže jeden kazatel druhého neslyšel, po nich následovalo slavné svěcení kříže, které vykonal místní farář P. Josef Nehudek, pak líbání sv. kříže a po něm slavná velká mše sv. s asistencí na hoře na místě, kde dříve stával kostel Povýšení sv. kříže. Velkou mši sv. sloužil pan děkan příborský Fr. Holeček, při ní se zpívalo při harmoniu; po mši sv. bylo sv. požehnání, po němž přistoupily tři nebo čtyři osoby ku sv. přijímání, mezi nimi poutník jerusalemský, kostelník ze španělské kaple z Nového Jičina.

V roce 1884 byl svatokrádežně vyloupen farní chrám Panny Marie v Příboře a náš P. Antonín sbíral a hledal svaté Hostie s plačícím lidem na Kamenci na řečišti Lubiny.

Třetí událost konečně, o které se zmíniti chci, svědčí o národním duchu, o kulturní podnikavosti a neohroženosti dra Stojana, která však byla pro něj bohužel tragickou.

(Pokračování.)

Pokřesťanění života v Bulharsku.

Dr. V. Vilinský.

(Dokončení.)

Bulharská hierarchie dobře pochopila celé nebezpečí takového vývoje. Leč jaká může býti náprava? Třebas tato mravní bída do značné míry je též zaviněna bídou hmotnou, nelze hledati prostředků nápravy jediné v zlepšení hmotných poměrů. I kdyby celé Bulharsko bylo náhle osvobozeno od tísnivých hospodářských poměrů, přece by mravní rozvrat zůstal i nadále — je příliš hluboko vžit, než aby tak snadno pomínil. Ostatně za dnešních časů taková čistě materiální pomoc není ani myslitelná.

Zbývá tedy jediné východisko: postupná reorganizace a obrození ideové. Hierarchie právě nastoupila tuto jediné možnou cestu a zahájila řadu akcí, které mají způsobiti ozdravení churavějícího bulharského národa. V první řadě je to reforma „Exarchiálního statutu“. Má se podle nového statutu zříditi samostatný exarchát v Sofii, uspořádat kněžský život v jednotlivých diecésích a vůbec má dostat bulharská církev pevnou páteř.

Tato reforma nesetkává se ovšem s obecným souhlasem. — Tak na příklad profesor St. Romanski ve stati: „Je to časové?“ („Mir“ 2. prosince 1932) popírá nutnost přenesení exarchátu z Cařihradu do Sofie a tvrdí, že v dnešní době je důležitější, aby vládnoucí biskupové více dbali pokřesťanění života ve svých diecésích, nežli aby zápolili o to, kdo bude prvním exarchou. Myslíme, že prof.

Romanski nemá pravdu. Přenesení exarchátu má být právě vnějším podnětem k soustavnému ozdravování veřejného života. Biskupové — i jednotlivě i v celku — usilují o to, aby učinili svým povinnostem zadost: takovým společným pokusem bylo na příklad uspořádání „dne křesťanské mládeže“. Ale přece jejich úsilí jsou dosti nesvorná a nestejnoměrná. Exarchát má spojití jejich snahy a usměrniti jejich činnost. Má to být střed celého náboženského života pravoslavného a jde nyní právě o to, aby podobný střed byl konečně vytvořen. Právě zřízení exarchátu umožní bulharské církvi, aby hlasitě promlouvala o svých potřebách a mohla se snad v případě nutnosti postaviti i proti státnímu vlivu, často tak neblahému. Bulharská církev více nežli kterákoliv jiná potřebuje cosi jako „K a t o l i c k o u a k c i i“ a podobná akce musí mít svůj střed. Zkušenosti let minulých názorně ukázaly, že sv. Synod není s to, aby zaujal místo podobného jednotčícího středu.

Jako velmi důležitý krok na cestě ozdravení církevních poměrů bulharských můžeme uvést i n á v r h n o v é h o t i s k o v é h o z á k o n a, který zakazuje hanobení církve a její zesměšňování. Několik pokrokových bulharských spisovatelů považovalo sice za nutné, protestovati proti tomuto návrhu proto, že jím tak bude znemožněno bojovati proti zchátralým institucím. Míníme však, že Bulharsko příliš mnoho bojovalo v minulosti a že tento boj za pokrok bulharské duši rozhodně nesvědčí. Vezmeme třeba jako příklad nadaného spisovatele, nyní již zemřelého Petku Todorova a jeho povídku „V Getsemanské zahradě“ — jaké je tam zprofanované (zneuctivající) pojetí osobnosti Kristovy! A Todorov byl ještě jedním z nejlepších — jiní bulharští spisovatelé prostě se vysmívali náboženství. Vzpomínáme třeba na řádky jistého básníka:

„Rozžihají svíce z vosku
pravoslavní oslí . . .“

Bulharská literatura naprosto nebyla duchovní. Musila-li se dotýkati otázek náboženských, činila tak v nejlepším případě velice racionalisticky. V případě nejhorším, a to, bohužel, až příliš častém, omezovala se na brutální rouhačství. Nevychovávala po této stránce lid a tak se mnoho a těžce na něm prohřešila. Proto ani bulharští spisovatelé nemají legitimace k tomu, aby upírali církvi právo na ochranu před jejich bezideovým „pokrokovým“ psaním.

Samozřejmě, že ani zřízení exarchátu, ani tiskový zákon, ani zlepšení poměrů kněžstva nepřinesou okamžité nápravy. Avšak přece bude položen první kámen obnovy. Pak ovšem musí následovati dlouhá, úmorná práce, kterou vezmu na sebe nejenom kněží, ale i laikové. Čím úžeji přimkne se laická skupina ke kléru, tím lépe bude pro bulharský národ. Problém pokřesťanění života není snadný — avšak rozřešení jeho potřebuje Bulharsko více, nežli jakéhokoliv jiného reformátorství. Na cestě k této obrodě setká se jistě bulharská hierarchie se sociálními otázkami. Je-li

důsledná, musí je řešit tak, jak je řeší katolíci — v duchu encykliky „Rerum novarum“ a „Quadragesimo anno“. Ostatně již dnes v Bulharsku existuje svaz ruských dělníků, který přijal za svůj program encykliku „Rerum novarum“, tedy ani bulharská inteligence nemusí chodit daleko za příkladem. Práce na poli sociálním může a má sblížit pravoslavné Bulhary s jejich katolickými spoluobraty. Je to vše, čeho si lze přát pro nejbližší dobu. Avšak i toto málo by přineslo mnoho užitku bulharskému lidu a bulharské církvi.

Čeští františkáni mezi krajaný v Pondicheri v 18. stol.*

P. Jáchym.

Snahou dobrých katolíků i Čechů jest, aby se naši krajané, žijící v zámoří anebo v cizích zemích, neodcizili ani Církvi ani národu. Jsou proto tedy podnikány různé kroky, aby naši krajané neutohli v cizím prostředí. Jsou k nim posíláni misionáři a i jiným způsobem jsou utvrzováni ve svém národním a církevním smýšlení. Ovšem nebyla tato snaha vždy tak organisována jako v dnešní době.

V dějinách českomoravské provincie františkánské máme zprávy o tom, že dva čeští františkáni vykonali náhodně misie mezi svými krajaný v P o n d i c h e r i, kam se tiito misionáři dostali na své zpáteční cestě z Habeše. Jeden z nich, P. R e m e d i u s P r u t k ý, zanechal po sobě své cestopisné poznámky velmi obsažné, které jsou chovány v provinčním archívu františkánském v Praze a v nichž zmíněný misionář popisuje své zážitky v Pondicheri.

V 17. a 18. století pracovalo totiž několik našich krajanů — českých františkánů — v Egyptě, kde byli činní jako misionáři. Protože to byli mužové většinou velmi zdatní, získali si veliké vážnosti, a když v polovici 18. století habešský král prosil o katolické misionáře, byli k tomu vybráni čeští františkáni. Vůdcem výpravy byl P. Remedius Prutký a jeho průvodci byli P. Martin Lang, rovněž z Čech, a P. Antonius d'Aleppo, rodem Řek. Výprava katolických misionářů potkala se však pro veliký odpor koptických kněží a pro slabost královu s nezdarem a proto se františkánští misionáři až na P. Antonína vrátili. Dostali se na své zpáteční cestě také do Pondicheri, kde našli Čechy a Němce. O této náhodné misii nechám tedy vyprávěti samého P. Remedie a podávám proto část jeho rukopisu v českém překladu, protože P. Remedius psal latinsky, jak bylo tenkrát zvykem.

„Když jsme se dostali ze své lodí, která nás dopravila do Pondicheri, na břeh, viděli jsme velký zástup různých lidí, kteří vítali

* Čti: Pondýšery, jméno města na východním pobřeží asijské Přední Indie. jižně od Madras.

příchozí pozdravující je s velikým hlukem a způsobem obvyklým u orientálců. Mezi nimi jsme slyšeli mnoho lidí mluviti česky a německy a volání: „Ó my nešťastní, tak dlouho jsme tu už bez kněze, který byl znal naši řeč, a dnes měli přijít misionáři znalí našeho jazyka a nepřišli. Kde jsou? Nevidíme je.“ — Nemohli nás poznati v našem přestrojení, neboť jsme měli na sobě turban a šaty polo-habešské. Když jsem je slyšel takto volati, prohlásil jsem jim, že jsme také misionáři a kněžími i že známe jejich řeč, jenom že jsme

České děti ve Waterschei (v Belgii) po prvním svatém přijímání. (Uprostřed katecheta jejich Fr. Šilhan, T. J., a místní pan kaplan.)

ji již dlouho neslyšeli. Není možno vysloviti a vyjádřiti radost těchto lidí, kterých bylo asi tři sta. — „Otče, tak dlouho už jsme se nezpovídali a máme ještě mnoho věcí, o kterých bychom si přáli poraditi se s knězem.“

Po tomto přivítání byli čeští františkáni uvedeni ke gubernátorovi jménem Marchioni, který přijal oba řeholníky velmi laskavě a postaral se o jejich ubytování a zaopatření. Prvním důkazem jeho přízně bylo, že dal misionářům k dispozici jednoho ze svých 24 služebníků, který na ulici misionáře předcházel se stříbrnou hůlkou, aby jim razil cestu. Byli ubytováni v klášteře kapucínů. Mimo kapucíny působili v Pondicheri také jesuité, ale obyvatelé obou klášterů se věnovali pouze domorodcům a tak Evropané zůstávali bez kněze. Proto tím radostněji byli čeští františkáni pozdraveni všemi Evropany, dleci v Pondicheri . . .

„Již časně z rána přicházeli k nám Češi i Němci a rozmluvou s nimi jsme zase nabýli zběhlosti v češtině i němčině. Vyučovali jsme katechismu, křtili jsme, napravovali jsme mnohé špatně uzavřené manželství, odstranili konkubináty, urovnali četná nepřátelství a tak jsme pracovali dlouho do noci. Mezi těmi, kdož k nám přicházeli, našli jsme mnoho Čechů, Moravanů i Pražanů, byli to většinou váleční zajatci, kteří proti své vůli byli až sem dopraveni.“

Oba misionáři byli shledáním se svými krajaný velmi potěšeni, a jak P. Remedius dále dodává, byli tím jaksi odškodněni, když se jim jejich poslání do Habeše bylo nezdařilo. Byli by proto velmi rádi v Pondicheri zůstali, aby věnovali své síly svým krajanům, ale P. Remedius byl volán povinností do Říma, aby tam podal referát o výsledku cesty do Habeše, a proto při nejbližší příležitosti musel se svým společníkem opustit Pondicheri k velké bolesti všech Evropanů, kteří české františkány velmi neradi pouštěli.

Před svým odjezdem byli oba misionáři pozváni opět ke gubernátorovi. Jelikož bylo o P. Remediovi známo, že je milovníkem a znalcem hudby, byl vybidnut, aby vzal s sebou svou harfu. Uposlechl a svou produkci získal velikého obdivu, zapělť zmíněnému úředníkovi i mariánskou hymnu a byl odměněn náležitým uznáním. Když se pak naši krajané nedali pro své závazky přemluvit k delšímu pobytu, byli hojně obdarováni a s lítostí propuštěni.

Dne 19. října 1753 opustili Pondicheri; obeplutím Afriky se dostali až do Francie, kde ukončili svou plavbu v přístavu Port Louis, kam dospěli 26. května 1754.

To jest jenom malá ukázka působení českých františkánů mezi Čechy v Pondicheri. P. Remedius se pak dostal ještě do Ruska, ale o tom zase při příležitosti.

Apoštolát jesliček mezi nejmenšími.

PřDr. Felix Hoblík.

(Dokončení.)

Mluvil jsem jednou s trestancem o jeho minulosti. Otce neznal, matka mu záhy zemřela. Honili ho — p a s á č k a — z chléva do

chléva, lásky k němu neměli — cizí lidé. Zatvrdil se proti všem a klesl. — Ale co když vlastní rodiče vodí dítě do doupat zkázy, na filmy nestydaté, do divadel a bůhví kde, ale k betlemským jesličkám, zalitým září nebes, svého dítěte nikdy nezavedou? Jaký bude konečný výsledek výchovy a úsudek dítěte o lidech, o světě a o životě? Nepadne také? A kdo je zvedne?

Jesličky povznášejí obrazotvornost dítěte a vtisknou mu do duše nesmazatelné stopy. Je proto třeba využití několika těch dní, co jsou jesličky vystaveny. Aby jesličky vyzařovaly co nejvíce myšlenek do duší nevinných dětí, bylo by velmi radno, kdyby aspoň jednou katecheta nebo učitel zavedl děti osobně k jesličkám. Tam je třeba činem i hlasem ukázat, že mají zachováti úplné a posvátné ticho. Dojem ticha jesliček, osvětlených malými světly, už působí sám o sobě mohutně; a děti budou odcházet, jako by Ježíšek „hahal“. Při tom se jim může hned říci, že pastýřové nehlučeli a nemluvíli před jesličkami tak jak obyčejně na pastvě, ale že ztichli, padli na kolena a klaněli se Bohu vtělenému.

Vliti účtu k místu u jesliček je rozhodně třeba. Souvisí to ovšem s učením o nejsv. Svátosti oltářní. Dům chleba musí vyvolat v dítěti vždy sdružené dvě představy: o Kristu Pánu-Dítěti, jež se narodilo v jeslích a božství své však utajilo v podobě dítky, a o Kristu Pánu v nejsv. Svátosti oltářní, kde je skryto nejen Jeho božství, ale i člověčenství.

Když si zvyknou děti myslet na Ježíška tímto způsobem, budou jejich návštěvy u jesliček opravdovou modlitbou klanění, diků, prosby a smíru a budou litovati, až se budou zase ukládati na příští rok. Snad by nebylo nevhodné, kdyby se na malou ceduličku každou neděli nepsal nějaký pěkný výrok ze sv. Otců, dětem ovšem přístupný, a upozorniti tak na božství Ježíše Krista. Hned s tím však spojit i světélko předsevzetí a napsati tedy další větu: „Oč poprosím Ježíška?“ A třetí: „Jakou chybu z lásky k němu odložím?“ Takovou ceduličkou by se dala látka k rozjímání i dospělým a usměrni se hned několik duší a sroste okolo jednoho kmene, jímž je Kristus.

Rozhodně se doporučuje okolo jesliček a za jesličky dáti hodně lesních stromků. V některých kostelích se hodí pro jesličky roh pod kazatelnou, neboť tvoří jakousi jeskyň úhlem dvou stěn a kazatelnou.

Děti velmi rády pak půjdou k sv. přijímání, aby byly Ježíškovi co nejbliže. Apoštolský vliv jesliček na celé pokolení se musí uplatnit též účtou k jménu „Ježíšek“. Jenom tramská klackovitost, hrubost v pohybu i ve slovech užívá ve všedním životě místo slova „tatínek“ nebo „tatíček“ raději slova „můj tatík“ nebo „moje mutr“. Dokonce i studenti v autobusu to vypustí z úst; nebo odchovanec odborné školy, máje při tom americké (!) brýle na očích a americkou lulku v ústech! — Řekněme to dětem, že tak se o rodičích mluví nesmí a tím méně Ježíškovi říkati Jeho svaté jméno na-

darmo! (Zde by patřilo též upozorniti na uhýbavé a zbabělé užívání v novinách rošťáckého „pámbů zaplat“. Malým „p“ a malým „b“ a zkomolením chtějí takové vzdělané „huby“ utéci od vyznání Boha?)

Ale nejenom to. I to třeba dětem hned připomenouti, že za Ježíška se nesmí nikdo stydět. Kdyby nadával někdo maličkému bratříčkovi nebo sestřičce anebo je dokonce chtěl bít, co by udělali starší bratři a sestry? Utekli by? A nechali by nevinné chudátko na pospas zlosti surovcovy.

Za Nejlepšího a Nejkrásnějšího se nikdo stydět nemusí! To je Ježíšek! Proto musí katolické sebevědomí dětí začínati už zde u jesliček. Aby nebylo dítěte, jež by si neřeklo u jesliček: „Jsem občanem Betlema; klečím před Kristem Pánem; jsem na to hrd jako pastýři a jako svatí tři králové... Krista vyznám slovem, skutkem, čtením.“

Přilévati oleje nadšení do mladých srdcí u jesliček rozohněných musejí pak katolické časopisy dětské. Vánoční čísla mají někdy rozhodující vliv na celý život dětí. Kdo má děti opravdu rád, dá jim četbu o Kristu a žádnou jinou. „Dětský svět“, „Anděl strážný“ a jiné katolické časopisy dětské spojují srdce dítek okolo jesli Kristových, živi je nebeskými myšlenkami a vedou s radostí a s veselím do obydlí rodičů. Hle, apoštolát nezbytný doma i za hranicemi u těch nejmenších!

Viděl jsem jednou ve vlaku hošička tříletého. Milý a dobrý byl. Usmíval se, žvatlal, dával, co měl, i cizím. — Všichni v železničním voze vstávali a hleděli naň. — Vlak života nás unáší k věčnosti. Ježíšek je s námi. Nechme maličkých přijíti k Němu, aby jejich cestování bylo v Jeho společnosti veselé a svaté!

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

Ve všech liturgiích nacházíme obyčej, že se leje do vína před proměněním voda, která znamená v tomto tajemství lidskou přirozenost. Již sv. Cyprián připomíná tento zvyk (Epist. ad Caecil): „Víme, že se vodou rozumí lid, víno však naznačuje krev Kristovu. Zatím co se v kalichu smíchává s vínem voda, připouje se Kristu lid... A tak při požehnání kalicha Páně nelze obětovati pouhou vodu, jako nemůže ani samo víno býti obětováno. Neboť obětuje-li někdo toliko víno, začíná býti krev Kristova bez nás, je-li tu však toliko voda, začíná býti lid bez Krista; míchá-li se však obě, tenkrát se připravuje duchovní a nebeská svátost.“ Cyril Alex. znázorňuje toto nejužší spojení příkladem, jako když se tekutý vosk smíchává s jiným tekutým voskem, „tak se spojuje ten, kdo přijímá tělo a krev Kristovu, s Kristem, že Kristus

přechází v něho a on v Krista". Při tom nesmíme ovšem zapomínati, že my Krista potřebujeme a máme z něho užitek, on nás však nepotřebuje a živí nás z lásky. Sv. přijímáním bereme totiž podíl na jeho božské přirozenosti, která se tělem a krví jeho rozvádí po všech našich údech a je přizpůsobuje budoucímu proměnění a oslavení.

Mluví-li se zde zvláště o účincích nejsv. Eucharistie na nás a tělo, nemá tím býti opomíjena ani duše. Sv. Cyril nemluvil sice posud přímo o svátostném působení na duši, ale samozřejmě je předpokládá, nazýváje nejsv. Eucharistii pokrmem duchovním, tedy k duši se vztahujícím. Základem našeho spojení s Kristem je milost posvěcující, bez níž bychom nemohli býti příbytkem Kristovým. Touto milostí se stáváme dítkami Božími a domácími nadpřirozeného duchovního stanu, v němž se nám dostává práva sedět u stolu Otcova. „Tělo požívá tělo a krev Kristovu, aby také duše nasycena byla Bohem,“ připomíná Tertulián. (De resurr. carnis c. 8.) Kristus je proto v nejsv. Svátosti celý, s tělem i s duší a božstvím svým pod každou způsobou přítomen, jinak by mrtvému tělu a neživé krvi nebylo možno připisovat jmenovaných účinků.

Jaké tělo a jakou krev božského Mistra máme si představovati ve Svátosti oltářní, učí sv. Cyril, dovolávaje se 6. hlavy evangelia sv. Jana:

„Kdysi rozprávěje se Židy pravil Kristus: Nebudete-li jísti mé tělo a pít mou krev, nebudete mítí života v sobě. Jelikož však oni to, co bylo řečeno, nepřijali duchovně, uražení odešli opět, majíce za to, že se jim poroučí, aby jedli maso.“ Více o této události svatý Cyril nemluví, necháváje posluchačům domyslit, jak mají hleděti na tělo a krev Páně. Naznačuje to slovy: „nepřijali duchovně (jeho slova) . . . , majíce za to, že se jim poroučí, aby jedli maso.“ Považoval událost z evangelia za příliš známou, než aby se o ní šířil. Pán Ježíš tam vysvětluje učedníkům svá slova, jimiž přislíbil nejsv. Eucharistii. „Řekl jim: To-li vás pohoršuje? Což tedy, když uzzříte Syna člověka, an vstupuje tam, kde byl dříve?“ Odpověď na tuto otázku dává nepřímou: „Duch jest, jenž oživuje.“ Tedy ne hmotně, nýbrž duchovně máme hleděti na tělo jeho ve smyslu otázky: Což tedy, když uzzříte Syna člověka, an vstupuje tam, kde byl dříve? S oslaveným tělem vstoupil na nebesa a takové tělo máme vírou viděti v nejsv. Svátosti. Tělo pouhé, které by nebylo spojeno s božstvím, nic neprospívá k životu věčnému, poněvadž samo v sobě ho nemá a nemůže dáti jiným. Ale božství Kristovo, jímž oslaveno bylo jeho tělo, jest zdrojem všeho života a veškerá oživující moc vychází z něho. S oslaveným tělem Kristovým sděluje se údům našim zároveň jeho božství, které chrání i tělo i ducha našeho před zkázou a porušením, takže v důsledku svého spojení s Kristem nabýváme života věčného. Tímto oslaveným, s božstvím Kristovým spojeným tělem stává se Eucharistie „artos pneumatikos“ = duchovním pokrmem věřících.

(Pokračování.)

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Jindy a nyní. Asi 70 km severně od Moskvy slyňala po věky slávou Troicko-Sergievská lavra (klášter), jedno z význačných poutních míst starého Ruska a středisko jeho nábožensko-kulturního života. Založil ji ve XIV. století ruský národní světec Sergij Radonežskij (r. 1340) uprostřed divoké přírody v neprostupných houštinách. Klášter byl s počátku tak chudíčkový, že kněžská roucha byla zhotovována z hrubého barevného plátna, kostelní náčiní bylo dřevěné, bohoslužebné knihy byly psány na březové kůře a kostelík byl osvětčován louči. Svatost Sergiova proslavila jej však tak, že k němu odevšad pospíchaly zástupy poutníků, že tam hledali úlevy nemocní a zarmoucení, útechy bojaři i knížata. K hrobu světově neopomenul později žádný ruský car přijít se poklonit po své korunovaci v Moskvě. Troicko-Sergievský klášter vzrostl ve velkou obec mnišskou, která byla navenek opevněna zdmi podle všech pravidel středověké pevnosti, takže se o ně tříštily všechny útoky polských a francouzských vojsk. Car Petr Veliký se tam skryl při povstání střelců. Uvnitř celého opevnění bylo postaveno 13 kostelů, v rozsáhlých místnostech klášterních měl své sídlo moskevský metropolita, zřízena byla duchovní akademie (vyšší bohoslovecká škola) s bohatou knihovnou a vzácnými staroslovanskými rukopisy a prvopisy, i velká církevní tiskárna. Nedaleko opevněné lavry byl v lese tak zvaný getseman'skij skit (klášter poustevníků), kde vedli mniši přísný, uzavěřený život, někteří jako starověcí poustevníci v oddělených jeskyních. Celé ovzduší tohoto kraje bylo prosyceno modlitbami, kajícími a sebeobětovným úsilím životů zasvěcených službě Boží a spáse duše. Tak tomu bylo kdysi. — A dnes?

Dopisovatel velikého listu „New York Herald Tribune“ navštívil minulý podzim Troicko-Sergievskou lavru, a takto píše o tom, co viděl: „Bylo právě v neděli zrána; jasné, chladné podzimní jitro. Zdaleka má klášter (Troicko-Sergievský) s množstvím kos-

telů a zvonice dosud starý vzhled. Když jsme se mu však přiblížili, viděli jsme veliké změny. Je neděle. Ale na prostranství před klášterními vraty konal se veliký trh. Ze společných státních hospodářství (kolchozů) přijelo přes dva tisíce vozů s polní úrodou; většinou brambory a ovocem. Žalostný byl pohled na hřbitov. Všechny náhrobní kameny jsou vyvráceny a sházeny na hromadu. Mnoho je jich rozbito a otlučeno. Na kamenné lávce sedělo několik děvčat, zákyň bolševického učitelského ústavu, umístěného v dřívější vyšší bohoslovecké škole. Nedaleko hřbitova zazvonili k nedělní službě Boží. Je to mimořádně divné, protože v Moskvě už delší dobu neslyšet žádného zvonění. Ale zvon zněl žalostně, jako na pohřeb. Šel jsem do jediného chrámu, který zůstal zachován pro bohoslužbu. Bylo tam shromážděno asi 70 starých žen, jenom 4 osoby byly mladší. Z třinácti kostelů velikého kláštera používá se 12 k různým osvětovým a hospodářským účelům. Několik chrámů je přeměněno ve společné jídelny, jakési obchody. Po zdech jsou tam rozvěšeny obrazy Lenina, Stalina a Vorošilova. Hlavní chrám Nejsvětější Trojice (Troickij sobor) je proměněn v protináboženské museum. Rakev svatého Sergia je dosud na dřívějším místě při oltáři, ale světcových tělesných ostatků již tam není. Návštěvníkům ukazují hromadu zpráchnivělých kostí, jakoby na důkaz, že neporušenost kostí světců je pouhý klam. Půl hodiny od hlavního kláštera je menší klášter, Betanija (Vifanija). Klášterní kostel je na zevnějšek takový, jaký byl před 15 lety. Jakmile tam však vejde, překvapí nás kdákání a křik 18.000 slepic a kuřat na kamenné dlažbě chrámové a na chrámových chorech. Z kostela udělali veliký kurník.

Jak hrozný to rozdíl mezi klášteřem před dvaceti lety a dnes! Jako by minulo už dva tisíce let. Dřívější náboženské středisko je jako vymřelé. Křesťané museli zmizet do zákoutních úkrytů!”

Pravoslavná ruská emigrace vzpomněla dne 2. (15.) ledna stého výročí smrti „starce“ Serafima Sa-

rovského, kterého svatý synod roku 1903 prohlásil za svěťce. Občanským jménem služ Prochoz Isidorovič Mošnin, pocházel z města Kurska, přijal jako jeromonach (řeholník) sarovské pustiny jméno Serafim a vynikl svým zbožným životem.

Tajné mlýny zbudovali si ve velkém počtu po vesnicích sovětských sedláci, aby v nich mleli utajené zásoby obilí, bojíce se nedostatečného zásobování státního. Sovětská vláda ovšem zahájila proti tajným mlýnům nejpřísnější boj, ničí je, kdekoli je objeví, a majitele zavírá. Jenom v poslední době bylo na Ukrajině objeveno v lubenském rayoně 27 tajných mlýnů, v rayoně saričanském 75, v majkopském rayoně na severním Kavkaze 40 a v slavjanském rayoně (na Ukrajině) přes 100 mlýnů na ruční pohon. Moskevská „Pravda“ podotýká k těmto zprávám: „Okolnosti, že obilí je tajně mleto, krazeno a ničeno, jsou důkazem, že třídní nepřítel se dal do své činnosti, aby rozvrátil naše obilné zásobování.“ („Jedinstvo.“)

První biskup nejvýchodnější Sibíře, msgr. Karel Sliwowski, zemřel dne 6. ledna 1933 ve Vladivostoku v 88. roce svého věku. Pocházel z kraje varšavského, v Petrohradě stal se nejprve inženýrem dopravnictví a pak se oddal studiu bohosloví v duchovním semináři v Sejnách a na Duchovní akademii v Petrohradě. Jako děkan v Kazani postavil tam vlastním nákladem krásný chrám Páně. V roce 1911 byl jmenován děkanem ve Vladivostoku, kde opět z vlastních prostředků dobudoval nádherný gotický kostel katedrální. Svým osobním ušlechtilým vystupováním nabyl takové vážnosti, že se bolševici báli ho uvězniti, třebaže ho neušetřili mnohých útrap a pronásledování. V roce 1932 byl dne 2. února vysvěcen od arcibiskupa Constantiniho v Charbině za biskupa a stal se apoštolským vikářem východní Sibíře. Poslední leta dotírali naň bolševici čím dále tím větším násilím, zabrali mu jeho příbytek a donutili ho, že se musel z Vladivostoku přestěhovat do předměstské vily, vzdálené od města asi 20 km. Letos měl biskup Sliwowski slavit své zlaté kněžské jubileum. Jeho smrtí osiřela celá východní Sibíř, poněvadž

i poslední katolický kněz P. Jurkiewicz byl nedávno poslán do vyhnanství na Solověcké ostrovy. Vladivostocká katedrála přešla do rukou bolševiků. Hospodi, pomiluj!

Jsou jubilea, která jaksi není zvykem oslavovati. V Americe nikdo neoslavoval výročí zavedení popravčí elektrické židle, nikdo také nevzpomíná jubilea francouzské guillotiny. V sovětském Rusku neznají podobných skrupulí. Nyní GPU — pověstná státní politická policie — oslavuje své patnáctileté jubileum. Všechny noviny jsou plny oslavných článků, čítek, jejichž ruce jsou zbrocené krví, uveřejňují své vzpomínky na první leta své záslužné práce. Ano, sovětská vláda má beze sporu dosti příčin k tomu, aby se chlubila touto svou výmogeností — takovou policii nemá nikdo na světě. Je to skvělý stroj, daleko lepší, nežli ony technické mašiny, které vyrábějí sovětské továrny. Všechny „buržoasní předsudky“ o spravedlnosti, právních zárukách, právech člověka a občana jsou zamítnuty jako nepotřebné. GPU není orgánem soudním, nýbrž zvláštním orgánem, jehož úkolem je „ničeni třídního nepřítelů“. Ničení, vyhubení, vyhlazení — bez formalit, bez okolků! Vzpomínáme si na slova čekisty Petrse, uveřejněná před 16 lety v druhém svazku „Ježenedělníka V. Č. K.“: „Abychom zjistili, zdali vyšetřovaný je naším třídním nepřitelem, musíme se ho zeptati, jaké má vzdělání a jakou polévku jí k obědu.“ A tímto měřítkem GPU opravdu se řídilo po celou dobu svého trvání.

Vyšetřovací metody GPU jsou neoddělitelné od provokace. Je to továrna, ve které se vyrábějí zločinci, aniž chudáci vědí, čím se provinili — a mrtvolý. GPU se řídí obecnými formulami a hromadně ničí domnělé nepřátele. Nezajímá se o osobnost, nehledá polehčující okolnosti. Kdo se dostal do ozubených kol tohoto nelidského stroje, je navždy ztracen. Krivdili bychom však čekistům, kdybychom se domnívali, že pracují jedině pro „likvidaci“ (odstranění) odpůrců. Naopak, uskutečňují někdy velice jemné úkoly. Když neprozřetelnou politikou Stalinovu octla se Rus na pokraji bídy a zoufalství, GPU dovedně „usvědčilo“ inženýry,

že chtěli poškodit sovětskou výstavbu, a tím odvrátilo nebezpečí lidových vzpour. Odtud vznikly pověstné procesy „šahtinskij“, „torg promu“ a proces sociálních demokratů, GPU prostřednictvím svého agenta Tučkova chtělo ovládnouti pravoslavnou církev a spolupůsobilo k rozštěpení pravoslavi a zeslabení moci patriarchovy. Hromady kněžských mrtvol, zneuctěné svatyně — toť práce GPU. ... Ano, toto jubileum opravdu vzbuzuje mnoho, snad až příliš mnoho vzpomínek.

Poslední vánoce v sovětech. Moskevský zpravodaj „Sunday Times“ sděluje, že protináboženská předvánoční kampaň nelišila se téměř ničím od obvyklého protikřesťanského štvání, jež sovětská vláda každoročně pořádá před vánočními a velikonočními. Přesto však podle jiných zpráv návštěva chrámů všude byla mimořádně velká. V obchodech určených pro cizince, byl čilý ruch, diplomaté mohli nakupovati za cizí valutu, avšak zboží bylo velice málo a ceny stále stoupaly. Proto většina vyslanectví prováděla své nákupy v Říze a dávala si je posílati v diplomatických zásilkách. Největší takové „diplomatické zavazadlo“ prý obsahovalo 11 pytlů s krocany, husami, uzenými šunkami a malými vánočními stromky, jejichž prodej je zakázán ve všech městech sovětského Ruska. Tedy alespoň pro pány diplomaty to nebylo tak zlé — sovětskému obyvatelstvu bylo rozhodně hůře.

Boj sovětů proti národní tradici ruské. Sovětská vláda vede bezohledný boj proti každé vzpomínce na památnou minulost národa. V Rusku bylo jí beztak poskvrnu; pouze Moskva, kde se sbíhaly všechny důležité nitky ruských dějin, byla jí plna. Petrohrad má za sebou jen dvě století, Kijev ztratil v bouřlivých dějinách velice mnoho památek, jen v Moskvě byl skutečně každý kámen posvěcen vzpomínkami na práci i krvavé oběti četných generací. Moskva — jako Londýn, Řím, Paříž — má svoje neopakovatelné ovzduší, má svoji jedinečnou „duši“. Sovětská vláda vede boj právě proti této „duši města“. — „Nelze poznati Moskvu“ — se slzami v očích vypravují uprchlíci. — „Nelze už poznati Moskvu“ — s divokou radostí fanatiků prohlašují budovatelé

socialistické výstavby sovětů. Chrám Krista-Spasitele a Simonovský klášter byly vyhozeny do povětří. Iverská kaple byla zbořena, poněvadž prý byla „semeništem náboženského opojení“. „Vítězný oblouk“ musel zmizet jako symbol ruského carství. Nyní dochází na jinou významnou památku Moskvy, tak zvanou „Sucharevskou věž“, kterou neopomenul navštívit žádný Rus, když si prohlédl Kreml, vystoupil na zvonici Ivana Velikého a pomodlil se ve chrámě Spasitelově. „Sucharevka“ byla opředená v lidové tradici podivnými pověstmi, jako asi pražská „Daliborka“. Jinak to byla jen obrovská nádržka moskevského vodovodu o mohutných základech, a Rusové věřili, že v její stavbě jsou zazděny tajemné knihy, jež obsahují záhady nesmrtelnosti a v nichž je zapísán osud Moskvy. S vrchu věže otevíral se nádherný pohled na „čudnou krasotu“ matičky Moskvy a proto jí Rusové nazývali „nevěstou zvonice Ivana Velikého“. Bolševikům nejde tedy o to, aby odstranili nenáviděný chrám, nebo carskou památku, boří další kus své památné minulosti.

Předsednictvo moskevského sovětu, jak oznamuje „Večernjaja Moskva“, rozhodlo se strhnouti také zvonici v „Kosmoděmjanském pereulku“. Opatření toto odůvodňuje tím, že zvonice zužuje vchod do bývalého chrámu, v němž je nyní knihovna zahraniční literatury. Mimo to prý zvonice ruší harmonii celkového architektonického slohu Kosmoděmjanského pereulku a Tverského náměstí. V nejbližších dnech moskevský sověť přikročí k rozebrání zvonice. („Izvěstija 22. prosince 1932.“) — Dnes ovšem, kdy v Rusku umírají ve vězeních tisíce lidí, nemůžeme lkáti nad zbořenou věží — avšak příznačné je to pro celý dnešní režim: vláda, která si není jista zítřejším dnem, obává se včerejška!

„Dělnicko-selská milice“ nazývá se reorganisovaná (od Nového roku) sovětská policie. Hlavní její správa bude podřízena přímo komisariátu (ministerstvu) vnitra a GPU (státní politické správě). Náčelníkem nové „dělnicko-selské milice“ byl jmenován dekretem rady lidových komisařů, ale na návrh a doporučení GPU — G.

E. Prokofěv. Hlavním úkolem reorganisedvané policie bude: kontrolovat obyvatelstvo vzhledem k nově zavedeným pasovým předpisům a pomáhat při vnitřní kolonizaci sovětské, jež bude jakýmsi domácím stěhováním sovětského obyvatelstva a jeho očisťování od „nežádoucích“ živlů. Bolševická přestavba Ruska má se tedy i nadále dít pomocí tvrdé disciplinované policie.

Už se vracejí. Lidový komisariát osvěty vydal nová pravidla pro učitel-ské ústavy a dělnické fakulty. Podle nich se zavádí částečně opět starý, předrevoluční studijní řád: obnovuje se zkoušení studentů na známky, které budou čtyři: velmi dobrá, dobrá, uspokojivá a neuspokojivá. Na konci roku budou skládat studenti zkoušky z hlavních předmětů před zkušební komisí. K postupu do vyšší třídy oprávnjuje známka aspoň uspokojivá ze všech předmětů. Kdo dostane neuspokojivou známku z jednoho předmětu, podrobí se opravné zkoušce po prázdninách. Neuspokojivá známka ze dvou nebo více předmětů má za následek vyloučení ze studia nebo opakování celého roku studijního. Opakovat možno však za celou dobu návštěvy školy jen jednou. Na konci studia podá posluchač písemnou práci a vykoná ústní zkoušku před zvláštní kvalifikační komisí. — Bez příčiny se jistě sověty nevracejí ke staré školské praxi!

Proč se přistrojuje policejní režim sovětský? Casopis „Dni“ přináší zprávu, že v dělnických čtvrtích Moskvy byly rozšiřovány protikomunistické plakáty tohoto znění: „Rudí bojovníci! Kapitalisté pomocí Stalina a Vorosilova připravují rozdělení SSSR. Čti pokračování!“ Po několika dnech objevily se všude nové plakáty, v nichž ve formě otázek a odpovědí bylo slíbené pokračování. Znělo takto: „Proč Mussolini podporuje vládu Stalínovu? Proto, že Stalin připravuje vyloučení Italů v Oděse a na Krymu.“ — „Proč Pílsudski podporuje Stalina? Proto, že Stalin připravuje rozšíření polských hranic až k Dněpru.“ — „Proč němečtí baroni jsou pro Stalina? Proto, že území od Dněpru až po Ural má být německou osadou!“ — Všude jsou rozšiřovány tajné mapy Ruska s významnými nápis-y: Zakaspijská oblast patří Angli-

čanům, jižní část Sibíře je označena jako japonská kolonie, území od Kamčatky až po řeku Irtyš má náležeti Americe. Evropské Rusko je rozděleno mezi evropskými velmocemi. A v titulu mapy jsou vytištěna slova: „Program kapitalistů. Taktika kapitalistů záleží v podporování Stalina, dokud obyvatelé Ruska neuvítají cizí jařmo jakožto osvobození.“ Tato temná propaganda je velice svůdná a ukazuje, jak se dívá lid na dnešního rudého samovládcе a proč byla zostřena vláda policie.

Osířelý diecési tirsapolské zemřel ve vyhnanství na Krymě její bývalý biskup msgr. Antonín Zerro, titulární biskup salonský, který sídlil v Saratově. Vyhnanství, žaláře a smrt v pustinu proměňují vinici Páně na Rusi!

Koncem loňského listopadu podařilo se čtyřem skupinám ruských rybářů ujetí z Vladivostoku na malých lodičkách do japonského města Chakodate. Byli úplně vyčerpaní, nemocní, a místní obyvatelstvo japonské přijalo je soucitně, pohostinně. Když o jejich příjezdu zvěděla městská policie, hledala cestu k zabezpečení ubohých uprchlíků. Na neštěstí se však obrátila o pomoc k sovětskému konsulovi, který hned projevil „starostlivou“ péči o krajan-y a poskytl peníze, ale zároveň dojednal s japonskými úřady, že pošle uprchlíky zpět do Ruska. Než se to doveděly emigrantské organizace ruské a než mohly krajanům přispět ku pomoci, nalodil už sovětský konsul 21 rybáře na ruský parník a vypravil je zpět do bolševického ráje. Co je tam čekalo, netřeba podotýkat!

Katolický kostel v Omsku změnili bolševici na museum, odstranili z něho oltáře a s věže snali kříž. Místního faráře a děkana P. Michala Bugienise už přede dvěma roky uvěznil-i a odsoudili na 10 let nucené práce. Na jeho ruská kázání přicházivali v zástupech nejen katolíci, ale i pravoslavní, proto mu bolševici zakázali vůbec kázat a pověřili úřadem kazatele P. Josefa Voroslava, těžce chorujícího plicním neduhem, že nebyl naprosto schopen kázat. Brzo po odsouzení děkana P. Bugienise zemřel nemocný P. Voroslav, kterého osadníci pochovali na kozáckém hřbitově. Ale i když farnost osířela, scházeli se vě-

řící (většinou Poláci, Lotyšů a Němci) k skromé pobožnosti o nedělích a svátcích do svého kostela k pobožnosti křížové cesty, růžence atd., až i to jim nyní bolševici znemožnili.

Kozáci se bouří. Se značným opožděním došli zprávy o velkém povstání kubánských kozáků, které se odehrálo počátkem prosince v okolí města Tichoreckaja. Kozáci pěti okresů čítajících devatenáct vsí s celkovým počtem 150.000 obyvatelstva (kozácké vsi, tak zvané „stanice“ mívají často 8—12 tisíc obyvatelstva), organizovali ozbrojenou vzpouru proti sovětské vládě; dokonce i 60letí starci se jí zúčastnili. Vzbouření se rozdělilo na devět oddílů a obsadilo plochu 300 čtver. kilometrů, měli kulometry a jiné zbraně. Vojské posádky se daly od povstalců klidně odzbrojit. Příčinou vzbouření byl hlad. Obyvatelstvo již delší čas přepadávalo obilní transporty dopravované pod dohledem čekistů přes kubánskou oblast. Povstání zúčastnilo se celkem asi 6000 lidí a bylo vedeno bývalým generálem Govorinem. Všechny úřady byly zrušeny, vojenské oddíly poslané z Rostova proti povstalcům byly rozptýleny a musely se dát na ústup. Z Kavkazu a Moskvy přišly čerstvé sovětské pluky, avšak i těmto povstalcům vzdorovali. Celkem trval boj 12 dní. Po pádu Tichorecké byli všichni zajatci popraveni. Na Stalinův rozkaz musí být i všechno mladší obyvatelstvo kraje posláno na sever do koncentračních táborů. Tento trest postihne přes 19 tisíc lidí. Poněvadž však po špatných železnicích lze denně posílat nanejvýše 300—400 lidí, bude deportace sotva ukončena do první polovice ledna. Všichni odsouzení bydlí v „zemljankách“ nebo jsou vůbec bez příštěří, čekající, až na ně dojde řada. — „Vozroždenie“, čís. 2764, „Dnevnik“, čís. 47.

Bolševické nevolnictví přitahuje. Sověty uveřejnily dne 27. prosince 1932 dekret, jímž se zavádí jednotný pas pro všechny občany SSSR. Toto správní opatření, tak běžné ve všech státech evropských, vzbuzuje nemalé obavy, že se stane dalším krokem k zotročení ruského lidu. V pasu bude totiž uveden stručný životopis jeho majitele, jeho původ, všechny tresty a vyznamenání, místa

pobytu, kde se zdržoval, povolání, a to jak za dobu předrevoluční, tak i v letech pozdějších. Na požádání správních úřadů musí každý občan okamžitě předložit svůj pas a jím se prokázat při povinném policejním hlášení, kamkoli přijde. Vláda Stalinova zahajuje tím ostrý boj proti všem lidem politicky nespolehlivým a proti osobám tak zvaného „buržuiního původu“. Nové pasové předpisy znemožňují, aby dělník utekl s místa, jež mu nevyhovuje, anebo aby „buržoazie“ se uplatnil, třeba pod falešným jménem, ve veřejném životě. Velké obavy chovají také všichni tak zvaní „úchylkáři“, to jest komunisté opoziční, kteří nesouhlasí se Stalinovým režimem; nové pasy usnadní značně jejich persekuci. Nezaměstnaní, kterých v sovětském Rusku stále přibývá, budou nyní lehce zjišťováni a posíláni do rodných obcí. Každá potulka a útek od povinností budou znemožněny. Je to v podstatě totéž, co dřívější připoutání rolníků k půdě, jak tomu bylo za císařovny Kateřiny. Zavedení sovětských pasů nemá jiného účelu, než znesnadnění politického odboje, udržení samovlády dosavadních tyránů! — „Vozroždenie“, čís. 2770.

Bolševická kariéra. Přinášíme zajímavý doklad z vypravování osobnosti, jež se nedávno vrátila z SSSR.: „Vyšel jsem z Mariinského divadla a najal jsem si kočár. V divadle dávali „Labutí jezero“ s balerinou Semenovovou. Měl jsem chuť s někým si pohovořit. Právě jsem izvozčíkovi: „Krásně hráli v divadle, brachu. Slečna, viš, sama tančila a piruetty byly vesměs různé. Velmi pěkné.“ — „V „Labutím jezeře“ je málo piruett,“ (tanec na špičce palce nohy) zdvořile odpovídá izvozčík. „Zlatý hřeb kusu jest spíše s nesčetných fouet.“ — „No, dovolte,“ zabručel jsem. — „Talent Semenovové je opravdu klasický,“ pokračoval izvozčík klidně, mlaskaje na koně. „Není sice schopna dáti tanci pestrý ráz, zdůraznit jeho folklor, ale v klasice je nenahraditelná. Její tanec je výjimečně ušlechtilý, jeho kresba je čistá, také její pupanty i poškok...“ — „Kdo vlastně jste?“ táží se, vzpamatovav se konečně. — „Ukončil jsem akademickou baletní školu trochu dříve než Semenovová,“ odpovídá izvozčík, „ale nepodařilo se mi dostati se k divadlu. Mám

ve vologodské gubernii dědečka, který tam sedlači. Vzal jsem si od něho koně, přivezl sem, nu, a tak jezdím." Izvozčik umkl. Zasmušilý kuň ochab- le běžel po hrbolcích a výmolech chatrné dlažby. — „Russunion“.

Před patnácti lety byl zavražděn poslední vrchní velitel ruské armády, generál Duchonin. Padl za oběť divoké soldatesce: zfanatisovaní námořníci a vojáci vtrhli do jeho vozu a v přítomnosti sovětského velitele Krylenky (dnes návladní SSSR) zavraždili generála. Mrtvola byla hozena do dobytčího vozu. Druhý den vláčili nahé tělo zabitého po ulicích města, bili po tvářích a dávali mu do úst cigarety. Generál Duchonin se všemožně snažil, aby zastavil rozklad armády; jeho přátelé nejednou mu nabízeli možnost útěku a záchranu, ale on vždy odepřel, chtěl setrvať na svém místě až do konce. Věděl, že je odsouzen k smrti, nešlo mu však o vlastní život, nýbrž o vlast. Po jeho smrti se rozpoutala bakchanalie vraždění. Bolševičtí emisáři nešetřili nikoho a štváli zfanatisovaný dav proti každému poctivému ruskému důstojníkovi. Je snad na místě vzpomenouti oběti sovětské justice, když právě oslavuje své hanebné jubileum.

Z POLSKA

Unijní týden konal se na přání polského episkopátu ve všech diecésích od 18. do 25. ledna (světová oktáva modliteb za sjednocení církví). V neděli 15. ledna ohlásili duchovní správcové unijní týden kázáním na téma „Kristus založil jednu církev“ a v týdně samém, v neděli 22. ledna, kázali opět na téma „Jak pracovat pro jednotu Církve“. Denně po mši sváté modlili se s věřícím lidem modlitbu za sjednocení Církve!

Katolíci polští zbudovali po obnovení své státní samostatnosti na 1600 kostelů, kromě menších kaplí. Mimo to téměř v každé farnosti, zvláště v městech, zřídili Domy katolické jako střediska Katolické akce, prováděné činnosti náboženskou, osvětovou a charitativní.

Na Ukrajině začíná se šířit odstěpek americké sekty zvané „Vyvolenci Boží“. Podle učení této sekty byla světová válka bojem mezi Bohem a satanem, budoucí válka přine-

se prý už konec světa. Negramotné vrstvy lidové ochotně rozmnožují řady nové sekty — namnoze v beznaději svých těžkých poměrů.

Podlašský biskup Henryk Przeździecki vydal k letošnímu unijnímu týdnu (18.—25. ledna) zvláštní pastýřský list, věnovaný otázce sjednocení. Vzpomíná v něm svědectví svatého Jana Zlatoústého o prvenství římského papeže, na něž upozornil už slavný ruský filosof Vladimir Solovjev ve své knize „Rusko a Církev obecná“, napsav tato slova: „Svatý Jan Zlatoústý vítězně vyvrátil ty výtky, které ještě dnes hledí činit proti prvenství sv. Petra.“ A svatý Jan je světce uctívaným na Západě i Východě křesťanském. Biskup Przeździecki vybízí své věřící k modlitbám za sjednocení zvláště na Podlesí, v kraji staré jednoty, ale i k obětavé podpoře, aby sjednocení nezůstalo bez vlastní svatyně.

Profesor duchovního semináře v Lucku, dr. František Skalski, odejel v půli ledna do Spojených států severoamerických jako misionář polských vystěhovalců. Je to už druhá jeho misijní cesta ke krajanům severoamerickým.

Bývalý pravoslavný duchovní O. Teodor Pasičnyk sjednotil se s Církví katolickou dne 6. ledna, složiv vyznání víry katolické před luckým biskupem drem Adolfem Szelonžkem. Potom se odebral k OO. redemptoristům východního obřadu do Kovlu, aby se tam zúčastnil slavnosti Božího narození podle východního obřadu.

Město Toruň oslavuje 700. výročí svého založení a s ním i tamější kostel svatého Jana. Z té příčiny požádal chełmský biskup Svatého Otce, aby se starobylému chrámu svatého Jana dostalo čestného titulu basiliky.

Podle usnesení poslední piňské unijní konference počne v nejbližších dnech vycházeti nový unijní časopis polský pod názvem „Orient“, který si bude všímát východních církví a obřadů, a to jak sjednocených, tak i odloučených od Říma. Zvláštní pozornost bude ovšem věnovat unijní práci na polských „kresách“. Redakci nového časopisu, který bude ilustrován a v rozsahu dvouarchovém bude vydáván jako dvouměsíčník, povede známý unijní pracovník polský P. Jan Urban T. J.

v Krakově. Úkoly, jejichž řešení bude napomáhat „Oriens“, jsou sice těžké, ale vděčné a pro polskou katolickou veřejnost akutní. Přejeme novému u-nijnímu spolupracovníkovi hojného po-žehnaní Božího staropolským: „Ščenšč Božel“

V dějinách polského povstání r. 1863
— jehož 70. výročí vzpomínala letos v lednu celá Polska — zůstanou vděč-ně zapsána jména tehdejších katolic-kých kněží a biskupů. Postavili se ne-ohroženě do řad utýraného národa na bojistích povstání, aby spolu s ním pak snášeli kruté tresty vítězného mstitelů na popravištích, v žalářích a ve vyhnanství Sibíře. Jak správně vy-stihoval carský režim podíl katolic-kých kněží polských na povstání ro-ku 1863, patrně nejlépe z toho, že kněží-vyhnanci i na Sibíři byli odlou-čeni od ostatních trestaných krajanů, aby nemohli mít na ně žádného vli-vu, a že byli důsledně pomíjeni, když car uděloval obětem povstání milost. Teprve po roku 1880, kdy už vyhnan-ství zlomilo tělesné síly odsouzených kněží a malarie zničila jejich zdraví, povolován byl i některým kněžím ná-vrat z vyhnanství domů. Trest vy-hnanství stihl po nezdařeném povstá-ní i biskupy polské, jako varšavského arcibiskupa Feliňského, plockého bis-kupa Popiela, vileňského biskupa Kra-siňského a jiné. Je zajímavé, že i ně-kterí kněží pravoslavní, jako O. Ni-kolaj Morozov a mnich Dymin-skij zúčastnili se revoluční agitace a ovšem vzali též odměnu stejnou s kněžstvem polským — ve vyhnanství.

V městě Křemenci konaly se kon-cem loňského prosince porady pravo-slavného duchovenstva volyňské die-cese za předsednictví samého metro-polity Dionysia. Shromáždění jedno-myslně žádalo, aby zůstaly i nadále všechny diecéšní farnosti. V zájmu obrany proti nevěrecké propagandě bude v roce 1933 svolán misijní sjezd, bude vydávána apologetická lidová literatura a v seminářích má se věnovati zvláštní pozornost obraně víry proti nevěrcům. Otázka bohoslu-žebné řeči (jde o zavedení ukrajinšti-ny do bohoslužby) bude odložena až do příštího sněmu. Na žádost rodičů bude se náboženství vyučovat v řeči ruské, nikoliv polsky.

„Witaj, towarzyszku Kryzisie!“ Zatím co rostoucí bída a hlad širokých

vrstev nezaměstnaných bolestně se dotýká každého lidsky citícího srdce a co těžká hospodářská tíseň starost-mi plní hlavy státníků, sociologů, ná-rodohospodářů a všech přátel lidské-ho rodu, jak ji zažehnat, našli se lidé, kteří pozdravují a vítají ra-dostně dnešní — krizi. Jsou to volnomyslenkáři. V polském časopi-se „Wolnomysliciel“ ze dne 1. led-na 1933 napsali tato slova: „Ve dvo-raně strojů není místa pro božstvo! Likvidační proces oboru náboženské-ho postupuje zároveň s rozvojem vel-kého průmyslu! Činitelem, který boří náboženské smýšlení, stává se v ny-nější době hospodářská krize, ničící masy drobného měšťanstva a rolnic-tva, opravdové základy konservatis-mu a klerikalismu! Vítej, tísní, náš druhu!“ — Ať zhynou poctiví lidé ve městě i na venkově, jenom když to půjde k duhu „Volné myšlenky“, kte-rá se už nemůže dočkat „sovětského ráje“ v Polsku — i u nás.“

Při Východní ústavě ve Varšavě byla nedávno posvěcena východní škola, která má připravovat pol-skou mládež k důkladné znalosti Východu, aby pak mohla zaujat místa při polských konsolátech na Východě i v zahraničním obchodě. Posvěcení školy vykonal prelát dr. Trzeciak, bývalý profesor Duchovní akademie v Petrohradě, který také ve své pro-mluvě poukázal na veliký význam sblížení Východu a Západu v ohledu kulturním, vědeckém, politickém i ná-boženském. Volal zvláště polskou mládež k činnosti na tomto poli.

Stav východní větve Tovaryšstva Ježíšova koncem roku 1932 jevil se takto: V Polsku pracuje už 9 kněží a 6 bratří a připravuje se: 29 scholas-tiků, 11 noviců scholastiků a 7 noviců bratří. Mimo Polsko je 5 kněží a 7 scholastiků; tedy celkem čítá východ-ní větev jezuitského řádu 74 členů. V Polsku jsou dosud usazeni: v Alber-tyně (kde mají noviciát), Sykowi-cích, Vilně a Dubně (kde mají kněž-ský seminář). Ve Vilně vydávají dva měsíčníky: ruský „K sojedinič-nju“ a běloruský „Da zlučennia“.

Sestry východního obraďu, misionár-ky nejsvětějšího Srdce Ježíšova mají 6 domů: ve Vilně (mateřinec), v Ró-ši pod Wolkowyskem, Albertyně, Dubně, Tallině v Estonsku (založen v srpnu roku 1931) a v Bereznu na

Volyni (zal. v listopadu roku 1932). Celkem bylo koncem roku 1932 sester východního obřadu 30, a to 23 po sli-bech, 4 novicky a 3 kandidátky. Po-dle zaměstnání 14 sester je katechet-kami, 6 se jich zabývá ručními prace-mi ženskými (vyšíváním atd.), 4 do-mácími pracemi a 6 je odborných oše-řovatelek.

V papežském semináři východního obřadu v Dubně studuje letos 24 alumnů, 9 v prvním roku, 9 v druhém a 6 ve čtvrtém. Více nebylo jich mož-no přijat pro nedostatek hmotných prostředků. Uroveň studia východní-ho semináře v Dubně je v mnohém ohledu vyšší nežli v seminářích die-césních, jak to potvrdila zkušební komise, vyslaná ze lvovského semináře, i alumni, kteří tam přišli z jiných se-minářů studovat na kněze východního obřadu. Rektorem dubenského semi-náře je O. Antonín Dombrovskij T. J., profesory: O. Štěpán Sakač T. J. (Chorvat), O. Dostal T. J. (Slovi-nec), O. Murillo T. J. (Španěl) a P. Buračevskij, světský kněz, vicerektor.

Kancelář apoštolského visitátora východního obřadu, biskupa Čarnec-kího má být zřízena ve Varšavě; je-jími členy byli by dr. N. Kulak z Piń-ska a protoierej O. Tabinskij.

Z JUGOSLAVIE

Římský rituál (obřadní kniha) ve slovinském překladu byl Svatým Ot-cem Piem XI. schválen (23. listopadu 1932) a smějí ho užívat všichni kně-ží slovinského jazyka v celé Jugosla-vii. Když vydal zesnulý papež Bene-dikt XV. (14. dubna 1921) zásadní roz-hodnutí o užívání národní řeči při po-svátných obřadech — vyjma mši sva-tou — vzal si tehdejší lublaňský bis-kup dr. Ant. Bon. Jeglič ihned na starost pořízení dobrého překladu ce-lého rituálu, dohodl se s tehdejším mariborským biskupem drem Na-pot-níkem a už dne 17. června r. 1921 jmenovali zvláštní výbor, kterému byl svěřen slovinský překlad římského ri-tuálu. Kniha je nyní právě dotištěna a stává se důležitou církevní příruč-kou, jednotnou pro slovinské diecése lublaňskou a lavantinskou (maribor-skou).

Hrvatská bohoslovná akademie v Záhřebě zahájila v neděli, dne 22. ledna kurs universitních ex-

tensí vědeckou přednáškou kanov-níka a universitního profesora dra Fr. Barace na téma „Ježíš Kris-tus v dějinách“. Kurs obsáhne 10 přednášek z různých oborů, dotýkajících se živě náboženského ži-vota přítomné doby; přednáší se vždy v neděli od 11. do 12. hod. dopoledne ve dvoraně Družstva sv. Jero-nýma. (Trg. Kralja Tomislava č. 21.)

Pastýřský list jugoslávského episko-pátu, jenž upozorňoval katolické ro-diče na nebezpečí sokolské výchovy pro jejich děti, pohnul, jak se dalo očekávat, širokou hladinou veřejného života v Jugoslavii i za jejími hranicemi. Odpověděno naň dvojím způsobem: 1. farizejským ujíšťováním (i v našich „Lido-vých novinách“), že Sokol není proti náboženství, že ponechává svému členstvu svobodu svědomí, že má ve svých řadách dobré katolíky a podob-né fráze, jakých i u nás užíváno, nežli bylo možno Sokolu bez nebezpečí u-kázat pravou tvář protikatolickou. 2. Druhý způsob diktovala už dávno uta-jovaná nenávisť sokolských politiká-rů, kteří nechťejí a neumějí bojovat otevřeně, čestně, nýbrž se snaží lži a podezříváním zakalit vodu, aby snad-něji mohli v ní lovit. A tak udělali sokolští obhájci z pastýřského listu celého jugoslávského episkopátu „je-suitský výrobek“ a zahájili bombardování bělehradského minis-terského předsedy objednanými tele-gramy, v nichž s velikým rozhořče-ním žádají vypovězení jesuitů z Jugoslavie. Jiní zase uváděli pastýř-ský list s „punktacemi“ politiků (dra Korošce a jiných), prohlašovali jej za diktát Říma, ba dokonce i za splněné přání Mussolini-ho. Čím více takových pomluv a podezírání, tím jistěji myslili dosáh-nout jediného cíle — uvést katolic-kou církev v Jugoslavii v širokou nenávisť lidu. Proti této spleti lží vy-stoupil nyní předseda biskupských konferencí, záhřebský arcibiskup dr. Bauer, veřejným projevem v „Ka-toličkim listě“ (ze dne 26. led-na 1933, čís. 4.) a prostě konstatuje: „Po čtyřročním téměř bez-úspěšném usilování, po úst-ních i písemných prosbách a memo-randech biskupové na schůzi dne 17. listopadu 1932 jednoduše přijali a po-tvrdili text onoho pastýřského listu,

který byl už roku 1931 z biskupských konferencí ohlášén — a právě na můj návrh bylo rozhodnuto, aby nebyl ihned uveřejněn. A proč? Proto, že jsem měl nový slib, že se brzo upraví sokolská otázka. Tehdy bylo stanoveno, že se v opačném případě uveřejní dne 8. ledna 1933 v neděli, která je zasvěcena svatě Rodině.... Dne 17. listopadu 1932 nevěděli jsme o žádných „punktacích“. Náš pastýřský list je čistě náboženského významu a obsahu... Co nejrozhodněji prohlašuji, že Otcové jesuitů neměli naprosto žádné účasti na pastýřském listě. Ono tvrzení protivníků je zlobná pomluva, pronesená pouze proto, aby se mohlo proti jesuitům zahájit štvání a bouření i aby se tak našla aspoň nějaká záminka pro jejich vyhnání z Jugoslaviie. Já naproti tomu vím a zde veřejně sděluji, že se už dávno v Bělehradě projevovaly tužby, aby byli jesuité z Jugoslaviie vyhnáni... a o minulých katolických vánocích přinesl mně z Bělehradu zprávu jeden vysoký státní hodnostář, že „kdosi“ připravuje zákon o vyhnání jesuitů...

Prohlašuji také co nejrozhodněji, že Svatá Stoliice ani nic nevěděla o našem pastýřském listu, ani nijakého vlivu neměla na jeho vydání. Veškerá odpovědnost za onen pastýřský list padá jenom na nás, katolické biskupy Jugoslaviie, a my jsme jej vydali z čistě náboženských důvodů v plném přesvědčení, že to bude jen k dobru katolické Církve a křesťanské víry vůbec a zároveň i k opravdovému prospěchu království jugoslávského. Dosavadní jeho úspěch — a to nikoliv malý — je ten, že se „zjevily myšlenky mnohých srdcí“ (Luk. 2, 35.) a že celému národu bylo odhaleno, kolik a jakých nepřátel má katolická Církve v Jugoslaviie.

V jugoslávském budžetu ministerstva osvěty na školní rok 1933—1934 dostává se státní podpory na pravoslavné školství bohoslovné 7 mil. 600 tisíc din., na katolické semináře a bohosloví 5,952.180 din., na mohamedánské šerijatské gymnasium, šerijatskou soudcovskou školu v Sarajevě a velikou medresu ve Skoplji 3,465.733 din., na starokatolické bohosloví v Záhřebu 40.000 dinarů. Pravoslavní vydržují celkem 5 bohoslovných

ústavů: v Sarajevě, Bitolji, Cetyni, Prizrenu a Srem. Karlovcích; katolíci mají 7 bohosloví: v Mariboru, Đakově, Sarajevě (dvě), Mostaru, Splitu a Makarské, a 14 gymnasií, resp. internátů: v Mariboru, Št. Vidu, Záhřebě (arcibiskupské gymnasium a řecko-katolický internát), Travniku, Varaždině, Visokém, Širokim Brieagu, Splitu, Šibeniku, Sinji, Korčule, Dubrovniku a Prizrenu. Profesori na pravoslavných bohoslovích a na mohamedánských náboženských školách všichni jsou zařazeni jako státní úředníci (o pravoslavné se nyní stará svatý synod). Z katolických učitelů bohoslovných a gymnasiijních jsou zařazeni: 1 rektor, 1 vicedirektor, 17 profesorů, 3 prefekti, 5 duchovních, 3 ekonomové a 4 kandidáti. Celková státní podpora z ministerstva spravedlnosti a osvěty činí na církevní správu i školství: pravoslavné 45,926.630 dinarů, katolické a řecko-katolické: 33,648.620 dinarů, starokatolické: 413.456 dinarů, mohamedánské: 18,842.935. Protestanté dostávají jen od ministerstva spravedlnosti 1,444.000 dinarů, a židé 1,131.320 dinarů.

Otázka menšin. Rumunské časopisy sděluji, že se má v nejbližší době konati konference mezi rumunským a jugoslávským ministrem vnitra, na níž bude vyřešena otázka rumunských farností v Jugoslaviie. Podle bukureštské smlouvy z roku 1913 Jugoslaviie se zavázala pečovati o rumunské kostely a školy v Macedonii; přesto prý je však násilím zavírala. Také z rumunských far a kostelů v oné části Banátu, která připadla Srbům, zůstala prý pouhá čtvrtina, ač byly chráněny konvencí o menšinách. Roku 1927 bylo sice v této otázce docíleno dohody, avšak příslušná smlouva dosud nebyla schválena jugoslávským parlamentem. Srbské školství v rumunském Banátě naproti tomu, ač není chráněno žádnou smlouvou, je prý dnes v lepším stavu, nežli bylo za doby maďarského panství. — „Univer-sul“, 24. prosince 1932.

Náboženský projev pravoslavného metropolity. Předseda ruské biskupské synody v Jugoslaviie, metropol. Antónin, poslal okružní list ke všem pravoslavným kněžím a biskupům v emigraci, v němž ostrými slovy odsou-

díl z ednářství a všechny nauky a organisace, jež se zednářstvím souvisejí, zejména však theosofii, antroposofii a americkou sektu, zvanou „křesťanskou vědu“ i organizaci YMCA. Všichni duchovní správci i misionáři mají bojovati proti bludným názorům, nesmějí dáti rozhršení ve svatě zpovědi členům těchto organizací, kdyby se zdráhali z nich vystoupiti, a nesmějí jich připustiti ke stolu Páně. Kdyby přesto neposlechli a v organizacích zakázaných setrvali, mají býti z církve vyobcováni. Pravoslavná encyklika úplně se postavila na stanovisko, které vůči zednářství zaujímá Církev katolická, — „Dnevnik“ č. 46.

Z BULHARSKA

Pravoslavný křest prvorozené dcery královských manželů bulharských stal se nejen doma, ale i za hranicemi politickou událostí, jež hodně zaměstnávala noviny, dávajíc jim příležitost k mnohým nesprávným úsudkům. Mnozí viděli už přerušené styky mezi Vatikánem a Sofií, psali o odvolání apoštolského delegáta arcibiskupa Roncalliho z Bulharska, nevědouce, že funkce apoštolského delegáta nemá rázu diplomatického, nýbrž že se vztahuje pouze na záležitosti náboženské. Že Vatikán musel zaujít nějaké stanovisko vůči záležitosti jinak jistě povahy soukromé, nestalo se jeho vinou. Král Boris učinil přece písemný závazek o katolickém vyznání budoucích dětí, když chtěl slavit katolický sňatek s italskou princeznou-katoličkou v Assisi, jak to žádá kanonické právo v každém případě takového manželství. Jednání krále Borise nepřekvapilo ovšem nikoho, kdo zná těžkou přítomnost i vzdálenější minulost. V zemi to vše stranickými spory i podkopnou činností podvrátných živilů, převážná většina národa je pravoslavná, nestrěpěla jen katolický sňatek svého krále, musel mít po druhé oddávky pravoslavné — co tehdy nalomeno, doloženo bylo pravoslavným křtem prvorozené dcery — královské slovo, právní závazek. A k tomu ovšem strážce právního řádu světové Církev mlčet nemůže. Jinak je známo, že král Boris byl katolicky pokřtěn

(zemřelým arcibiskupem Meninim), ale z diplomatických ohledů přešel k pravoslaví — tehdy byl zvláště silný vliv Ruska. A jeho manželka-katolička rodem, pochází po matce z pravoslavné kněžské rodiny černohorské — zase tu diplomacie změnila příslušnost náboženskou. Kdy ustoupí nešťastná diplomacie upřímnému sjednocení v opravdové Církvi Kristově?

Exarchiální statut prozatímně schválen. Upozorňovali jsme již v „Apostolátu“, že otázka jmenování bulharského exarchy je dosti obtížná a že přenesení exarchátu do Sofie setkává se s odporem zahraničních Bulharů. Tak se skutečně stalo. Proto biskupský sněm zvolil cestu kompromisu: Přijal exarchiální statut v prvním čtení, ale definitivní rozhodnutí odložil do čtení druhého. V květnu 1933 bude svolán nový biskupský sjezd, který teprve celou záležitost definitivně rozhodne. — Statut je formulován tak, že dosud není určeno místo pobytu nového exarchy, musí jím však býti sofijský metropolita. Není tedy vyloučeno, že i v budoucnosti bude exarcha žít v Cařihradě. Rozhodnuto dále, že lovčanská diecése se zruší a nová kjustendilská diecése nebude zřízena. Farnosti lovčanské budou rozděleny mezi diecési sofijskou a vratčanskou. Kláštery s malým počtem mnichů prozatím nebudou zrušeny. V létě 1933 má býti nový statut schválen národním shromážděním. Předseda synody, metropolita Neofit, projevil svou nespokojenost s politikou ministerstva národní osvěty, které se ve školském zákoně ani nezmiňuje o povinném vyučování náboženství. Blížší informace o rozhodnutí synody stran osoby exarchovy nebudou prozatím sděleny tisku, aby nebylo zbytečných polemik, které poškozují náboženské jádro věci. — „Zora“, čís. 4038, 4040, 4041.

Hledání cest k obrodě náboženského života bulharské pravoslavné církve rozvířilo zajímavou debatu o významu náboženství pro bulharský národ. Tato debata však se brzo zvrhla v dosti prudkou polemiku; zahájili ji laici, duchovenstvo jen odpovíдало, ale nenacházelo často ani slechu. O církevních poměrech troufal si kde-

kdo psát a pronášet neomylné soudy, jichž ostří se vždy obracelo proti duchovenstvu. Do debaty zasáhl také trojanapolský biskup Antim, který uveřejnil zajímavý úvodník v deníku „Mir“. Biskup Antim spravedlivě poukazuje na to, stojí-li dnešní bulharské duchovenstvo na dosti nízké společenské úrovni, že není tím samo vinno, nýbrž stát a především dřívější vlády, které se všemožně snažily zeslabit moc duchovenstva, zlehčovaly jeho autoritu a tak zavinily onen žalostný stav, na který si dnes každý právem stěžuje. A přece církev, právě biskup Antim, byla ochrannou nejlepších tradic bulharského národa, jediné ona může mu dát potřebnou duchovní jednotu, které tak těžce postrádá. Co říci o státnících, kteří na jedné straně uznávají potřebu církve, na druhé straně však ztěžují její postavení a její práci? Biskup Antim vidí cestu k obrodě bulharského národa v tom, že se církev musí osvobodit ode všech škodlivých vlivů a vychovat si co nejvíce vzdělaného duchovenstva, dobrých pastýřů, kteří z lásky budou konati své kněžské povolání. — „Mir“, čís. 9731.

Vysvětlění hrozného atentátu z roku 1925? Bulharská policie obdržela zprávu, že v Lucembursku pro krádež zatčený jakýsi Bulhar se ve své cele oběsil a že zanechal dopis, ve kterém sebe označuje za původce pumového atentátu, spáchaného na sofijskou pravoslavnou katedrálu roku 1925. Tehdy se všeobecně mělo za to, že je to dílo komunistů. Dne 16. dubna 1925 byl totiž v katedrále sv. Neděli v Sofii pohřben poslanec Georgieva, zavražděného komunisty. Pohřbu se zúčastnil car Boris a všichni představitelé oficiální společnosti. Neznámí pachatelé umístili dynamitový stroj mezi oltářem a zvonicí nablízku jižní kopule. Výbuch byl tak silný, že zbořil část střechy a celou zeď. V ssutinách zahynulo 140 osob, zraněno bylo 220 lidí. Mezi zabitými byl sofijský primátor, šéf bulharské policie, guvernér, generál Najdenov, čtyři poslanci a několik vysokých důstojníků. Nyní bulharská policie pátrá po totožnosti lucemburského samovraha, který udal nepravé jméno. Sofijská vláda požádala vládu lucemburskou, aby jí pomohla v dalším pátrání. — „Vozroždenie“, čís. 2770.

Úmrtí zasloužilého ruského kněze. Ve Velkém Trnově tragicky zemřel starý ruský kněz protojerej Teodor Miljanovskij. Stal se asi obětí neštěstí; očekával vlak a byl zachycen pod lokomotivu. O. Miljanovskij byl spolu s generálem Kutepovem v Gallipoli a mnoho se přičinil o to, aby duchovně povzněl klesající mysl ruských emigrantů. V posledních letech byl duchovním správcem v Trnově a měl v nejbližší době odjet do Belgie a tam převzít duchovní správu ruských emigrantů. Jeho hmotné poměry byly dosti uspokojivé, takže pověsti o sebevraždě z nouze sotva jsou věrohodny. O. Miljanovskij vždy horlivě pečoval o své stádce a stále spolupracoval i v ruském tisku. Proto zpráva o jeho smrti těžce zarmoutila ruskou kolonii v Bulharsku. — „Golos“, čís. 421., a „Rossija i Slavjanstvo“, čís. 208.

Z RUMUNSKA

V Rumunské Besarábii je z celkového počtu obyvatelstva 43 proc. tak zvaných Moldavanů, asi 30 proc. Rusů, ostatní jsou Němci, Bulhaři, Židé, Turci a Poláci. Rumunská administrativa učinila od počátku ten omyl, že prohlásila ruštinu za řeč nepřátelskou a demonstrativně se jí vyhýbala, nyní stále roste nespokojenost místního obyvatelstva, které na ruštinu zvyklo, kdežto rumunština je mu cizí. — „Naša rječ“, čís. 360.

Pravoslavné Rusy v Besarábii navštívil na pozvání rumunského ministra Chalippy vídeňský biskup Serafim Lade. Chtěl tam zříditi samostatnou ruskou farnost pod pravomocí metropolitů Antonína. Duchovenstvo a věřící, kteří těžce nesli porumunšťování ruských chrámů, hojně k němu docházeli. Ale to právě vyvolalo neolibost tamějších církevních kruhů, na jejichž nátlak byl biskup Serafim z Besarabie vypovězen. Byla to jistě neprozřetelnost ministra Chalippy, volat cizího biskupa do besarabské diecése pravoslavné, a rumunská vláda právem vypověděla ze země příliš ochotného biskupa Serafima, ale neupokojí-li spravedlivých požadavků ruských pravoslavných v Besarábii, bude nalévat jenom oleje do doutnajícího ohně rozvrácených besarabských poměrů.

Z ASIE

Unijní hnutí, zahájené sjednocením se jakobitského arcibiskupa Mar Ivaniosa a biskupa Mar Teofila s Církví katolickou v jižní Indii, neslábne. Svátý Otec Pius XI. vytvořil už dříve zvláštním apoštolským listem (Magnum nobis z 13. února 1932) dvě diecése pro syromalabarské věřící antiochejského obřadu, a to jižní se sídlem v městě Trivandrum (na západním pobřeží nejjižnějšího cípu přední Indie) pod správou Mar Ivaniosa, titulárního metropolitě Fasi, a severní diecési pod správou Mar Teofila, titulárního biskupa aradského. Nyní určil Svátý Otec konstituci „Christo

Pastorum“ oběma diecésím přesné hranice a spojil je ve zvláštní církevní provincii, povýšiv Trivandrum za sídlo arcibiskupství. — Srov. Acta Apost. Sedis, 1932, str. 289.

Z Palestiny. Katolické sestry boremajky, které mají na Východě tři velké nemocnice (v Haifě, Bejrutě a v Kairo-Gizeh) a útulnu pro starce v Alexandrii, otevřely v Haifě už roku 1920 na přání arabských katolických rodin školku, která vloni měla 32 žáků, 21 děvčat a 11 chlapců. Podle náboženského vyznání bylo ve školce 24 katolíků, 4 mohamedáni, 2 rozkolníci a 2 židé. Vyučování náboženské děje se většinou v arabské řeči.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Pomoc ruským studentům. Koncem roku 1932 rozešel se brněnský komitét pro umožnění studia ruským studentům, jehož předsedou byl gen. Vojcechovskij, moravský zemský velitel. Po dobu svého trvání pomáhal komitét 33 studentům, z nichž 22 ukončilo universitní studia a 6 složilo druhou státnici. Celkem bylo na podporu ruských studentů věnováno přes 100.000 Kč, z nichž ovšem značný obnos spotřebován pro nemocné a nezaměstnané. Péči o tyto nejubožši, zejména tuberkulosní, převzal nově organisovaný komitét.

Starobrněnský opat augustiniánský, infulovaný prelát František Sal. Bařina, dožil se letos dne 27. ledna 70 let života. Rodem z Břestu na Hané, studoval šest tříd v kroměřížském semináři, septimu a oktávu dokončil v Přerově, kdes vyznamenaním maturoval (roku 1883). Vstoupiv do kláštera řádu svatého Augustina na Starém Brně, byl roku 1887 vysvěcen na kněze a zůstal v duchovní správě řádové farnosti starobrněnské. Vedle horlivého plnění kněžských povinností zúčastnil se pilně tehdejšího spolkového života českého, zvláště v „Besedě starobrněnské“, jejímž byl předsedou. Zvolen opatem roku 1901, dává se věsti nejen ve správě

kláštera, ale i v celé své činnosti veřejné, politické, národní a sociální sušilovskou tradicí lásky k Církvi a vlasti. Klidná hanácká povaha, moudrá rozvaha, osobní ušlechtilost a добрota srdce uschopňovaly preláta Bařinu k odpovědným úkolům na zemském sněmu a v zemském výboře moravském, zvláště v době česko-německého vyrovnávání na Moravě; za Rakouska byl i členem panské sněmovny; po převratě zasedal v revolučním Národním shromáždění. O lásce preláta Bařiny k umění svědčí nejlépe starobrněnský klášter svými obrazy a uměleckými sbírkami a zájem o literaturu neopustil jubilanta od mládí, kdy psával literární posudky do „Obzoru“ a „Literární hlídky“ Vychodilovy, kdy překládal z polštiny a ruštiny a v „Našem domově“ lyricky opěvoval rodnou Hanou. V jeho časopiseckých feuilletonech („Den“) nezestárla dosud hanácká bodrost a žertovnost, jež se na vás dívá zpod zlatých brejlů a na vás číhá za úsměšnou tvář autorovou, jenom že snad uzrála za těžké doby posledních let ve vážné knize samorostlé sociální reformy — jistě dobře míněné hanácké utopie. Čeho si však na prelátu Bařinovi nejvíce vážíme, je jeho věrná láska k cyrilometodějskému Velehradu, kde už po třicet let o hlavním svátku

slovanských apoštolů sloužíva pontifikální mši svatou na znamení své věrnosti i k duchovnímu Velehradu. Kdyby se mohla obnovit někdejší hodnost čestných opatů velehradských, prelát Bařina by si ji zasloužil plným právem. Pán Bůh nám ho zachovej na mnogaja ljeta!

ČECHY

V Praze odešel z řad ruské emigrace — raněn mrtvicí 9. ledna — universitní profesor A. A. Kizeveter. Pocházel z Petrohradu (n. 1866), roku 1903 stal se magistrem (učitelem) ruských dějin, jež pak přednášel na Lazarevském institutu a na universitě v Moskvě. Přispíval do mnoha ruských časopisů, redigoval „Russkaja Mysl“, byl členem redakce „Russkich Vedomostej“ proluzakládal stranu „Národní svobody“, a v druhé „Gossudarstvennoj“ dumě byl poslancem za město Moskvu. Roku 1911 opustil s Manuilovym a jinými profesory moskevskou universitu na znamení protestu proti násilí a vrátil se na ni až roku 1917 za režimu bolševického, s nímž se nikdy nesmířil. Znepokojován Čekou (policí), několikrát i žalářován — byl nakonec nucen opustit rodnou zem, kterou tak miloval. Usadil se roku 1921 v Praze, kde pilně vědecky i literárně pracoval, těše se v emigraci upřímně účtá a vážnosti. Pro vzájemnost rusko-českou vykonal mnoho!

SLOVENSKO

Pribinovy slavnosti v Nitře. Ve dnech 13. až 15. srpna 1933 budou v Nitře uspořádány Pribinovy slavnosti na paměť toho, že již před 1100 lety byl v Nitře postaven první křesťanský kostel. Myšlenka nachází porozumění ve všech kruzích slovenských a vynikající osobnosti projeví velký zájem o tyto slavnosti. Zemský prezident Josef Országh zdůrazňuje veřejně význam těchto slavností: Pribinou postavený kostel je

první kostel křesťanský nejen na půdě československé, ale i v celé střední Evropě a znamená zároveň i první určitý doklad našich dějin. Tento kostel je představitelem nejstarších osudů slovenských, jakož i začátků slovenské kultury vůbec. Zde přijetí křesťanství znamenalo vstup do řady kulturních národů. Tento fakt je tak eminentního národního významu, že jubilejní slavnosti nebudou jen rázu církevního, ale celonárodního a celostátního a jsou povolány k tomu, aby oživily slavný dějinný obsah slovenských národních tradic a vědomí. Zemský úřad s velkým porozuměním se ujal myšlenky uspořádání těchto slavností a mravní i hmotnou podporou umožnil provést vykopávky na nitranském hradě a napomáhal k obnovení starobylého kostelíka. Ušnesením ministerské rady převzala čsl. vláda protektorát nad Pribinovými slavnostmi, jak o to žádal nitranský biskup dr. Kmetko.

PODKARPATSKÁ RUS

Na prosby několika východních biskupů, zvláště z Podkarpatské Rusi a Rumunska, vypracovala Východní kongregace římská novou formuli svěcení vody (od sv. Ignáce) ve východním duchu a v jazyku staroslovanském. Budou jí nyní používat kněží východního obřadu.

Obě dosavadní řeckokatolické eparchie: mukačevská (v Užhorodě sídlem) a prešovská podléhají dosud latinskému arcibiskupovi v Ostrihomě (v Maďarsku), který je pro ně druhou procesní instancí. Záležitosti vnitrocírkevní, projednávány v diecésích řeckokatolických rusínsky, musejí se k druhé instanci překládat do latiny nebo maďarštiny, což jistě působí obtíže, nhlledíc k zvláštnostem církevního práva východního na Podkarpatské Rusi. Proto je otázka zřízení třetího biskupství řeckokatolického důležitá. Závisí na ní zřízení řeckokatolické metropole.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

V Římě působí po pět let už katolické jednatelství „Agentia Fides“, jehož účelem je podávati spo-

lehlivé informace o věcech misijních. Za tím účelem má 425 dopisovatelů z celého světa, v Evropě pak z těch krajů, které podléhají římské kongregaci de Propaganda fide (Rozšíření

víry). Význam a zásluhy tohoto jednání se zvláště ukázaly tehdy, když byly v Ženevě porady o otázce nevolnictví (otroctví). „Agentia Fides“ dodala toho druhu materiál, že bez něho nebylo možno vůbec vyříditi této záležitosti. Služeb „Agence Fides“ použil 1620 listů celého světa. Jejím ředitelem je kněz P. J. Considerie.

Památný chrám sv. Marka v Benátkách potřebuje nákladné opravy. Italská vláda zvláštním královským dekretem přispěla na nejnutnější práce obnosem 600.000 lir.

Papežská konsistoř je svolána Sv. Otcem na den 13. března k mimořádnému zasedání, v němž budou jmenováni kardináli-legáti k slavnostnímu otevření „svaté brány“ v hlavních basilikách římských u sv. Pavla za hradbami, u sv. Jana v Lateránu a u P. Marie Větší (Maggiore). Něm cvšem též vyloučeno, že Sv. Otec bude jmenovat i nové kardinály v ohlášeném mimořádném zasedání papežské konsistoře.

Z ANGLIE

V cisterciáckém klášteře ve Whitwicu pod Coalvillem v Anglii přijali z rukou nottighamského biskupa podjáhennství a jáhennství dva bývalí mniši anglikánští, kteří se vrátili do katolické Církve a vstoupili do řehole cisterciácké. Klášter ve Whitwicu vyniká nezvyklým v Anglii počtem řeholníků, jichž má nyní 67; a jde přece o řeholi velmi přísnou!

Z BELGIE

V malé vesničce belgické Beauraingu (Bórengu), patřící k diecési namurské (v Ardennách), vzbudila veliký rozruch zpráva, že se tam na večer zjevuje pěti školním dětem Panna Maria. Před vánocemi přijelo tam 18 lékařů zkoumat podivné ty události, dokonce i profesor psychologie z pařížské Sorbony, který prohlásil, že je u dětí vyloučeno pouhé předstírání nebo hypnosa. Diecéšní biskup zakázal všem kněžím jakoukoliv účast na podivných zjevech, které budou bedlivě vyšetřeny. Pověst o nich se však roznesla po celé zemi a z Bruselu pořádány byly pravidelné večerní zajíždky autobusové do Beauraingu. Katolická Církev věří v zázraky, ale postupuje v každém takovém případě s nejprísrnější opatrností.

Z krajanské Belgie. (Dopis z Winterslagu.) ... P. Šilhan byl už trikrát ve Winterslagu. Dne 1. prosince přivezl s sebou promítací přístroj a promítal obrázky ze Starého zákona a ke konci panorama Prahy. Sešlo se hodně českých dětí, takže nám nestačila skoro ani třída. Děti v naší čl. škole je k 70 a některé české děti chodí do školy francouzské, jiné do flámské. Dne 2. prosince šly děti k sv. zpovědi a po zpovědi jsme měli sv. požehnání. A od té doby se nestalo nic zvláštního, až teprve o vánocích přišlo mnoho slavností a radostí: 23. prosince v dívčí škole stromeček a dívky zpívaly koledy a recitovaly básničky. Pozvaly si také maminky. Na Boží hod vánoční jsme měli „českou“ mši sv., kterou sloužil jeden z dpp. kaplanů v prostorné kapli u čl. školy a při níž se svolením svých představených a místního p. faráře měl ctihodný pán Šilhan české kázání, děti zase zpívaly koledy za doprovodu harmonia a mladého houslisty. Přišlo jich na 30 a asi 20 dospělých, ačkoliv jsme musili začít už o 8. hod. ranní, což je pro horníky příliš brzo! Bylo všeobecné přání, aby takových „českých“ mší sv. bylo více. Po mši sv. dali jsme se fotografovat. Odpoledne zahrály české děti divadlo „Jak se Ivánek princem stal“.

Z Waterschei. „Už druhý rok vyučuje na čl. škole ve Waterschei náboženství český jezuita Fr. Šilhan z Maastrichtu, ovšem jen dvakrát měsíčně! Po prázdninách přišel k nám nový p. učitel, slečna zůstala. Spolkový život po odchodu p. učitele Strašpytle skoro úplně zanikl. Jinak by se tu dalo ještě mnoho napravit jen poněkud pravidelnou pastoračí. Děti ve škole působí i svému katechetovi mnoho radostí; při každém zájezdu jim promítá odpoledne cineskopem náboženské světelné obrázky. Je jich letos ve škole něco přes 70. Přikládám obrázek českých dětí, které byly u prvního sv. přijímání. — Stálý český kněz — trochu jen podnikavý — by tu měl krásné pole apoštolské působnosti jako P. Hoffmann u Poláků a P. Obržan u Slovinců.

Z FRANCIE

V basilice nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše na Montmartru v Paříži byla

slavena světová oktáva modliteb za sjednocení Cirkve (od 18. do 25. ledna) službami Božími v různých obřadech katolických. Prvního dne sloužil mši svatou biskup Le Hunsec, generál kongregace Svatého Ducha, druhého dne byla mše svatá v obřadě syrském (msgr. Khayette), třetího dne v obřadě staroslovanském (ruský archimandrita Jevrejnov), čtvrtého dne v obřadě armenském (msgr. Bahobau, biskup z Angory), pátého dne v obřadu latinském (apoštolský nuntius pařížský arcibiskup Maglione), šestého dne v obřadě maronickém (msgr. Feghali, zástupce patriarchy na Libáně) a na zakončení pobožnosti pontifikoval arcibiskup pařížský kardinál Verdier.

Nejstarší dcerou Cirkve katolické nazývá se Francie. Stala se jí zásluhou svatého Remigia, biskupa remešského, který pokřtil frankého krále Chlodvika a tím učinil počátek velikého rozšíření evangelia v celé říši franké. Město Remeš stalo se od té doby korunovačním místem francouzských králů. Letošní 1400. výročí od smrti svatého Remigia († 533) oslavila katolická Francie v neděli, dne 22. ledna. Svátý Otec poslal z té příčiny zvláštní list arcibiskupu remešskému msgru Suhardovi, v němž vzpomíná záslužné činnosti prvního věrozvěsta Francie a připojuje vroucí přání, aby se „nejstarší dcera Cirkve“ vrátila k plnému životu křesťanskému. List byl předčítán při jubilejní bohoslužbě, kterou sloužil apoštolský nuntius za přítomnosti celého francouzského episkopátu, přechetného kněžstva, zástupců úřadů, spolků a nepřehlédných řad poutníků z celé země. Slavnosti skončily odpoledním průvodem, v němž byly nesený ostatky svatého Remigia.

Křesťanské spolky odborové ve Francii zorganizovaly jen asi jednu třetinu továrního dělnictva. Nemají jednak opory v politické straně při vládním rozhodování, jednak též opomíjejí — mimo Alsasko — úplně dělnictvo zemědělské. Přesto zaznamenaly při posledních volbách (koncem roku 1932) do smírčích soudů práce značný úspěch. Získaly 22 nových míst (10 jako zástupců dělnických a 12 zástupců soukromých úředníků) na účet socialistů, zorganizovaných v „Confédération Générale du

Travail“. K vítězství tomu přispěly hlavně severní průmyslové okresy (Lille, Tourcoing, Roubaix), kde rozvinul horlivou péči o dělnictvo lilský kardinál Lienart. Tam získala křesťanská kandidátka o 50 procent více hlasů než roku 1929.

Katolická misie krajańska ve Francii. V Paříži v kostele cizineckém (église diocésaine des étrangers, Paris VI. 33 Rue de Sévres) koná se pravidelná nedělní a sváteční bohoslužba s českým zpěvem a kázáním. Tamtéž se zpovídá: česky, slovensky, francouzsky, italsky, maďarsky, německy, a to: v sobotu od 17. do 18. hod.: v neděle a svátky od půl 8. hod. ranní do půl 9. hod.; kromě toho v kaplích: Paris VII. — 20 Rue Monsieur; Paris VI. — 14 Rue de Bagneux kdykoliv se kdo přihlásí. — V Argenteuilu u Paříže (dép. Seine & Oise) v hlavním chrámě čili basilice jsou bohoslužby ve všechny výroční svátky ve čtvrt na dvanáct hod. dopol., každou třetí neděli v měsíci ráno o 9. hod. Ty dny, kdy je v Argenteuilu bohoslužba, též se tam i zpovídá. — Adresy katol. kněží z ČSR. ve Francii: Představený misie: Msgr. dr. Rudolf Zháněl, apoštolský protonotář, Paris VII, 20 Rue Monsieur. Misijní prefekt: P. Marcel Horniak, kněz kongr. salesiánů, Paris VI. 14 Rue de Bagneux. Výpomocní misijní prefekti: P. Celestýn Lepáček O. F. M., P. Lev Izákovič O. F. M., oba kněží řádu františkánského ze Slovenska na studiích v Paříži, Paris XIV, 9 Rue Marie Rose. Slovenský kněz studující: P. Josef Ambruš z diecése rožnavské, Séminaire International, 1 Rue Richard Wagner, Strasbourg, dép. Bas-Rhin. — Misie, t. j. návštěvy krajanů počátkem roku 1933 vykonány: Département Seine: Gennevilliers, Montreuil sous Bois; Département Seine & Oise: Argenteuil, Sévres, St. Nomla-Bréteche. Département Oise: Courcelles-des-Gisors.

Z H O L A N D S K A

Při nedávném požáru (4. ledna) dominikánského kláštera v holandském městě Zwolle byla zničena i cenná knihovna, řádový archiv a mnoho pěkných obrazů. Zvláště je nenahraditelná ztráta četných starých rukopisů, jež nebyly nikde opsány. Kláš-

ter byl vystaven roku 1900 v gotickém slohu.

Z NĚMECKA

Dražba carských památek. Koncem prosince vydražovala berlínská dražební komora „Ball and Haupe“ věci a skvosty z majetku bývalé carevny Alexandry Fedorovny a cara Mikuláše II. Berlínské sovětské obchodní zastupitelství, obávajíc se skandálu a výbuchu veřejného rozhořčení, zvláště pokud šlo o majetek hessenské princezny, bolševíky zavražděné, a jejich děti, žádalo dražební firmu, aby uveřejnila zprávu, že věci náležely německé knížecí rodině. Teprve v den dražby poznali shromáždění, že všechny prodávané předměty pocházejí z carských paláců. Dražba však měla pro sovětský fiskus výsledek velmi nepříznivý. Koupěčtivých dostavilo se pramálo. Tisnivým dojmem působil pohled na několik miniatur, práci zemřelé carevny Alexandry Fedorovny, vystavených na prodej. Nikdo se jich ani nedotkl. Dvě francouzské miniatury z XVIII. století byly prodány za 90 Mk. Mnoho zlatých tabatěrek z konce XVIII. století bylo prodáno po 170, 280 a 380 Mk. Dražší nenašly kupců. Ani takové věci, jako tabatěrky z nefridu se smaltovou miniaturou (drobnomalbou) bývalého císaře Viléma II., poseté brilianty, špendlíky do nákrčníků, zlaté krabičky na zápalky, pouzdra na cigarety a doutníky, zlatá pouzdra s iniciálkami carovými nebyly prodány. Americký diplomat Olivier Bergston, jenž byl dražbě přítomen, dověděl se, že jde o klenoty a památky z majetku bývalé carské rodiny, odmítl zúčastniti se dražby. Pozornost vzbuzovalo divadelní kukátko posázené brilianty, dar tureckého sultána Hamida ruské carevně. Kukátko bylo oceněno na 5000 Mk, a koupila je starožitnická firma za 5550 Mk. Celkem bylo dražbou ztrženo 42.000 Mk, kterážto částka sotva uhazuje dražební režii, to jest inserci, tisk seznamů prodávaných věcí a odměny komisio-nářům. — „Vozrožděnie“.

Katolický tisk v Německu je reprezentován asi 400 různými deníky, z nichž některé mají 30.000—90.000 náklad. Povážíme-li ovšem, jak rozšířený je tisk nekatolický, na příklad

Hugenbergovský „Berliner Lokalanzeiger“, jenž se tiskne skoro ve 250 tisících exemplářích, nebo ullsteinovská „Berliner Morgenpost“ má 607.000 předplatitelů — nejsou to číslice příliš vysoké, ale přesto vliv a význam některých katolických deníků, jako „Germanie“, „Augsburger Postzeitung“ nebo „Kölnische Volkszeitung“ je v říši veliký, ba přesahuje i její hranice.

Pověstný německý generál Ludendorff vyzval nedávno všechny své stoupence, zorganizované v tak zvaném „Tannenber-Bund“, aby přerušili své styky s jakýmkoliv křesťanským vyznáním i aby bojovali proti vyučování náboženství ve školách! Mnichovský arcibiskup, který už několikrát upozornil na protikřesťanskou zášť generála Ludendorffa, novým projevem varuje před jeho bezbožným „Tannenber-Bundem“. Němečtí katolíci mohou si nyní aspoň představit, jak by se jim bylo vedlo, kdyby se byl dostal takový Ludendorff k plné moci jako vítěz po světové válce!

Z AMERIKY

V Novém Yorku zemřel v úžasné chudobě nejbohatší muž Gruzínska, kníže Dadiani, přímý potomek gruzínského krále Davida. Zesnulý narodil se roku 1875 a byl důstojníkem osobní gardy posledního ruského cara. Vyznamenal se za světové války velikou statečností, když v roce 1916 spolu s 60 jezdci protřhl rakouskou frontu a přivedl 200 zajatců. Pohřbu zchudlého knížete zúčastnilo se na 2000 lidí; pohřební obřady vykonal pravoslavný biskup Apolinarij. — „Rupor“, čís. 323.

Ruská „živá církev“, bolševíky vyvolaná k životu, poslala do Ameriky jakéhosi kněze Kedrovského, který se nazývá metropolitou a usiluje zmocniti se majetku 115 ruských farností, roztroušených po Spojených státech. Kedrovskij odvolává se na sovětské zákony, obrátil se k americkému soudu a ruské kněžstvo jen stěží čelí tomuto náporu, financovanému z prostředků sovětské vlády. Nyní se obrátili členové několika ruských farností ve Francii zvláštěním memorandem na americkou vládu a výzvou na celou americkou veřejnost a dokazují, že

„živá církev“ není dědičkou bývalé oficiální pravoslavné církve, nýbrž pouhou uchvatitelkou, která byla založena jen k tomu, aby zeslabil duchovní moc a roztříštila jednotu ruského pravoslavlí. Toto memorandum je vydáno se schválením arcibiskupa Serafima. — „Russkaja gazeta“, USA., 11. prosince 1932.

Volání po smíru mezi pravoslavnými biskupy. Skupina pravoslavných Rusů v Americe, kteří náležejí k církevní pravomoci obou rozvádných biskupů, metropolitů Antonína i metropolitů Jevlogie, vydala výzvu ke svým hierarchům a všem věřícím, aby se znovu spojili a navázali bratrské styky. Ve výzvě se píše: „Nejlepší představitelé episkopátu hledají už dávno cesty vzájemného sblížení. Biskup Tichon se se-

šel s metropolitou Platonem, biskup kanadský Arsenij a biskup newyorský Pavel horují pro církevní jednotu. Mládež následkem rozkolu se odvrací od církve, všichni hluboce trpíme dnešním neudržitelným stavem. Ani na chvíli nepřipouštíme myšlenky, že by při obnovení jednoty některý biskup měl být ponížen anebo utrpět na své důstojnosti. Naopak, tento výsoco křesťanský skutek lásky ozdobí je gloriolou opravdové slávy. Duchovenstvo se žádá o sjednocení v modlitbách, aby pohledy všech byly obráceny k našemu Vykupiteli...“ Se strany stoupenců metropolitů Antonína prohlášení podepsali L. Grigorjev a L. Naevalov, za skupinu metropolitů Jevlogie K. Jarovikov a A. Markarov. — „Russkaja gazeta“, 11. prosince 1932.

Z výborové schůze ÚACM, konané dne 18. ledna za předsednictví světicího biskupa msgra J. Stavěla v Olomouci. Předseda věnoval pietní vzpomínku zasloužilému prvnímu tajemníku ACM † P. Adolfu Jaškoví k letošnímu desátému výročí jeho předčasné smrti a vzpomněl papežského vyznamenání msgra dra Františka Přikryla, jednoho z nejpilnějších a nejstarších průkopníků myšlenky cyrilometodějské. Místo ochuravělého pokladníka profesora V. Horáka přečetl tajemník pokladní účet za rok 1932, podle něhož přijal ACM na příspěvcích zakládajících členů 13.465.40 Kč, na ostatních příspěvcích a darech 41.358.90 Kč. Podpor udělil ÚACM 39.959 Kč, kromě výdajů na unionistický sjezd (39.982.75 Kč) a na časopisy a knihy pro zahraniční krajany. Z referátu tajemníkovy: Zakládajícím členem se stala rodina: Josef a Marie Matochovi v Pitíně, dr. H. Dostál ze St. Louisu poslal 350 Kč členských příspěvků z „Hlasu“, far. úřad v Újezdci u Luhačovic 100 Kč. Příspěvek na krajanskou péči zahraniční a činnost unionistickou za rok 1932 od ministerstva zahraničních věcí 10 tisíc Kč. Tridua měl tajemník v posledním měsíci 4. O kanadských misiích krajanských přednášel P. Albert Florián S. V. D. z Nitry v Olomouci, Repčíně a Předmostí. Pro

chudé kostely v Bosně poslali ACM další dary: P. L. Pospíšil z Val. Meziříčí a farní úřad v Bělčicích. Poslanec Světlik ujal se s úspěchem na žádost ACM katolických krajanů zahraničních u ministerstva sociální péče (Hamborn) i u jiných ministerstev. Prostřednictvím ACM navázaly přerovské sestry N. Početí P. Marie styky s Mariánskými družinami slovinckými a 1. února byly v jejich klášteře oblékány tři Slovinky. Dva býv. žáci velehradské školy apoštolské studují nyní v Krakově jako jesuité východního obradu. Knihy pro zahraniční krajany daroval dr. Al. Žalčík z Kyjova. Sekretariát poslal krajanovi Šrámkovi do Topletu v Rumunsku české knihy (15). O katol. krajany v Belgii horlivě se stará Fr. Šilhan T. J. z Maastrichtu a sl. učitelka Vl. Kubíčková ve Winterslagu. — a.

Boj proti chřipce. Nejlépe čelíte nákaze chřipkou řádnou desinfekcí dýchacích ústrojí pravou mentholovou francovkou „ALPOU“. Kloktejte častěji a vyplachujte ústa zředěnou francovkou „ALPOU“. Také velmi dobře působí vdechování vůně nezředěné „ALPY“. Rozetřete několik kapek na dlaně a vdechujte. Rozprašujte „ALPU“ v pokoji a společenských místnostech, čímž desinfikujete vzduch!

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských
družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svě-
cení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kanafasů, sypkovin, pláten,
zefírů, grádů, prostěradel a. j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

Doporučujeme:

3·50 m dlouhé zbytky pánských vlněných látek 140 cm šíře za
pouhých Kč 59.—, 3·50 m dlouhé zbytky dámských látek 115
cm šíře za pouhých Kč 31.— za celý kus zasílá přímo továrna

L. KRAUS, Vír na Moravě.

Pište ještě dnes!

p r a c u j í r y c h l e , v k u s n ě a l e v n ě

Nákaze chřipkou

podlehne vždy méně otužilý organismus. Otužujte proto soustavně své tělo masážemi. Chřipce

zabráníte

mentholovou francovkou

ALPOU

Řádnou desinfekcí úst, nosních dutin a dýchacích ústrojí čelíte také nákaze. Kloktejte a vyplachujte ústa zředěnou Alpou. Vdechování nezředěné Alpy má blahodárny účinek. Desinfikujte vzduch rozprašováním Alpy v obývacích místnostech!

Poradte se s lékařem.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučená důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

ských. V přísném a kajícím životě do-
čkal se 120 let, zemřel roku 1027.

8. Blah. Mlada Přemyslov-
na, abatyše, neteř svatého Václava,
založila klášter benediktinek při chrá-
mu svatého Jiří na Hradčanech, kde
je také pochována. U papeže vypro-
sila zřízení pražského biskupství.

9. Sv. Cyril Alexandrijský,
biskup a církevní učitel, předsedal
památnému sněmu efeskému a stál v
čele bojovníků proti bludům Nestori-
ovým; zemřel roku 444.

11. Sv. Řehoř II., papež, řídil Cír-
kev Boží v letech 715—731, zachránil
Řím před Longobardy a hájil úcty sv.
obrazů proti Lvu Isaurskému.

14. Úmrtí den sv. Cyrila
thesalonského. Nejstarší hla-
holské bohoslužebné knihy chorvatské
kladou na 14. února svátek našich sv.
apoštolů společně se svátkem svatého
Valentina. Doklad starobylé úcty cy-
rilometodějské. Členové ACM. mohou
získat plnomocné odpustky.

17. Sv. Aleksej (Aleš) Falconie-
ri, jeden ze 7 zakladatelů řádu Ser-
vitů (Služebníků) blah. Panny Marie;
zemřel 110letý roku 1310.

24. Sv. Matěj, apoštol. Byl zvol-
len na místo zrádce Jidáše a hlásal
evangelium v Etiopii, kde zemřel smrtí
mučednickou.

28. Sv. Hilarius, papež, obnovil
křesťanský Řím, zpustošený Góty a
Vandaly, pečoval o pokoj v Církvi;
zemřel roku 468.

**Kde budou exercicie v únoru a
březnu?** V Želivě pro ženy od 6. do
10. února. — V Hlučíně pro panny
od 7. do 11. února. — Na Velehradě
pro absolventy hospodářských škol od
8. do 12. února. — V Hlučíně pro
muže od 11. do 15. února. — Na Ve-
lehradě pro funkcionáře hospod. druž-
stev z Čech od 15. do 19. února. —
V Hlučíně pro ženy od 15. do 19.
února. — V Hlučíně duchovní obno-
va 19. února. — Na Velehradě pro
ženy od 22. do 26. února. — V Že-
livě pro jinochy od 23. do 27. úno-
ra (příhláška do 15. února). — Na
Velehradě pro dívky od 1. do 5. břez-
na. — V Želivě pro dívky od 27. úno-
ra do 3. března (příhláška do 15. ú-
nora). — V Rajhradě pro dívky od
1. do 5. března. — Na Svatém Kopeč-
ku pro dívky od 1. do 5. března. —
Na Velehradě pro muže a jinochy od

15. do 19. března. — Na Velehradě
pro muže a jinochy od 15. do 19.
března. — Na Velehradě pro dívky
od 22. do 26. března. — Na Svatém
Kopečku pro ženy od 24. do 28. břez-
na. — V Hlučíně pro III. řád (ženy a
dívky) od 24. do 28. března. — V
Hlučíně pro ženy od 28. března do
1. dubna. — Příhlášky adresujte: Pro
Hlučín: Exerciční dům, Hlučín,
Slezsko; pro Sv. Kopeček: Kláš-
ter sester premonstrátek, Svatý Ko-
peček u Olomouce; pro Rajhrad:
Exerciční sekretariát, Brno, alumnát;
pro Velehrad: Papežská kolej na
Velehradě; pro Želiv: Exerciční se-
kretariát, Praha II., Ječná 2. — Po-
platek 50 Kč, Velehrad 60 Kč. — E-
xercicie začínají vždy večer první-
ho dne, který je uveden, a končí po-
sledního dne ráno. Přihlaste se aspoň
týden předem, aby vám mohlo
býti sděleno, kdyby už místa nebylo.

Prosba. Obrací se na nás předseda
ruského komitétu pomocí ruským stu-
dentům nemocným tuberkulosou a žá-
dá, abychom upozornili čtenáře „A-
poštolátu“ na těžké poměry v
Praze. Rádi tak činíme, poněvadž
zplna uznáváme, že postavení nemoc-
ných emigrantů je vskutku tragické.
Dosud byla v Čechách ozdravovna
pro Rusy — nyní i tento poslední ú-
stav je zlikvidován následkem nedo-
statku peněz. Nemocní jsou odkázáni
na komitét, který nemá téměř žá-
dných prostředků. Procento tuberku-
losních mezi všemi obyvateli Prahy
činí pouze 1.8 procenta, mezi praž-
skými emigranty ruskými však 12.2
procenta. V letech 1921—1930 zemře-
lo v ČSR 92 ruských studentů — z
nich na tuberkulosu 57, čili 60 procent
všech úmrtí. Ruský červený kříž za-
znamává 535 případů tuberkulosity,
což je přímo hrozné, zejména pokud
jde o mládež. Existenciální minimum
ruského emigranta obvykle stojí
hodně níž pod 500 Kč měsí-
čně — je jasno, že za těchto podmí-
nek nemůže nemocný dostatečně sám
pečovat o svoje zdraví. Zdroj příjmů
Podpůrného komitétu stále klesá. V
roce 1925 mohl udělit na podporách
19.693 Kč, kdežto v roce 1932 už je-
nom 5.000 Kč. Co však bude v roce
1933? Prameny příjmů téměř vyschly,
emigrace dává, co může, leč mnohdy
sama nemá tolik, co by stačilo na ži-

vobytí. Nezbyvá než apel na veřejnost. Podpůrný komitét doufá, že čeští katolíci, zejména duchovenstvo a čtenáři „Apostolátu“ přispějí nemocným pravoslavným bratrům. Každá pomoc i sebemenší přinese užitek. Také šatstva a prádla je velice potřeba, poněvadž mnozí nemocní jsou naprosto nemajetní a nemají co obléci. Zde lze skutečně projevit upřímnou bratrskou lásku. Nedejte zahynouti nemocným Rusům! Podpory lze poukazovati buď na adresu „Apostolátu“, anebo přímo předsedovi Podpůrného komitétu, univ. prof. dru D. Kišenskému, Praha-Bubeneč, ulice u zeměpisného ústavu č. 505, dv. č. 4. — Fr. Jemelka, taj. ACM, a dr. V. Vilinskij.

LITERATURA

Liturgie svatého Jana Zlatoustého, řecko-německé vydání, vyšlo nakladem Catholica Unio v Mnichově, 1932. Řecký text úvodem, překladem a poznámkami opatřil P. Placid de Meester, O. S. B., profesor řecké koleje v Římě.

Zapisky čina sv. Vasilíja Velikoho, Tom. IV., sv. 1.—2. Žovkva 1932. Přínašejí články: St. Tomašivskij, Úvod do historie Církve na Ukrajině, V. Hadžega, J. Vološynovskij, biskup mukačevský a J. Malachovskij, biskup přemyšlský jako biskup mukačevský. Doklady: O neexistujícím basiliánském klášteře v Čortkově (T. Kostuba), Zápisník metropol. J. Vynnyckého z roku 1706 (N. Andrusiak), Pastýřský list O. Gr. Bulko, O. S. B. V., marmarošského vikáře biskupa G. Blažčevského (G. Kynach), Studenti basilánští ve vilenské akademii (J. Popljatek), Životopisy basilánů (J. Skrutén). Bohatá směs a bibliografie.

Sponenica kalendar grkokatolika križevačke biskupije 1933. Redigoval dr. Janko Šimrak, který uveřejnil v tomto ročníku kalendáře obsáhluou studii o marčanském biskupu Pavlu Zorčičovi. I ostatní články kalendáře jsou poučné a zajímavé, zvláště pokud si všimají života jugoslavských řecko-katolíků a jsou doprovázeny vhodnými ilustracemi.

Sborník velehradský, nová řada, čís. 4. Vydává archeologický spolek Starý Velehrad se sídlem na Velehradě, 1933. Obsah: A. Zelnitius, dr. Lubor Niederle, Životopisná data (s podobiznou). K. Hanák, Po stopách zaslých hradisk na půdě staroslovanského Velehradu, K. Hanák, Nádobka s črtami písma, Ant. Zelnitius, Stručný přehled archeologie a archeologického výzkumu v okrese uher.-hradištském, Ant. Zelnitius, Slovanská pohřebiště ve St. Městě u Uher, Hradiště, dále výkopy v Boršicích u Buchlovic a v Dol. Němčí, Jiří Bláha, Mohylová pohřebiště a sídliště v Čeložnicích, Ant. Zelnitius, Na rov badatelů velkomoravského Velehradu, J. Hudeček, Paběrky ze studií cyrilometodějských. Příloha obsahuje: J. Hudeček, Listy papeže Hadriána II., Jana VIII. a Štěpána V. a Zprávy Anastasia, bibliotekáře, o Konstantinovi, Fr. Bartys, Český překlad listů a zpráv.

Dr. Valerij S. Vilinský: V Rusku boj trvá. Nákl. Šolce a Šimáčka v Praze, 1933, cena 24, v celoplátěné vazbě 30 Kč. — Obsáhla (přes 300 stran) kniha dokladů o politických vraždách, procesích a spiknutích, jež autor pečlivě nasbíral z pramenů dosud neznámých a málo přístupných, aby odhalil pravdivý obraz vnitřních poměrů současného Ruska. Jak tal touto knihou dr. Vilinský do živého, svědčej nejlépe ta okolnost, že o hlavních tématech knihy ohlášena byla na den 20. ledna v evrasijském semináři v Praze disputace zástupců rolnického Ruska, Mladorusů, evrasijců a spisovatele. Úvodní slovo měl prof. P. N. Savickij a hlavním řečníkem byl dr. D. P. Maksimov.

Náboženský týdeník „Neděle“ patří do každé katolické rodiny české. I její „Ročenka“, uspořádaná red. drem Krusem T. J. Objednati lze v administraci, Praha II., Karlovo náměstí č. 5.

Hlučinská sbírka „Životem“ nastoupila již VII. ročník; jednotlivé brožury stojí 50 hal. Objednávky vyřizuje: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko.

Přehled, ilustrovaný měsíčník, vydává Svatováclavská liga, Praha IV., Hradčanské nám. 8. Roční předplatné 30 Kč.

ДѢВЬСН КѢН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 3.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnulí: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

V čekárně	81	Svatý Cyril Jerusalemský o nej-	
Biskup-mučedník	82	světější Eucharistii	94
K dějinám obrazu Panny Marie		Stefan S. Bobčev — osmdesátní-	
Ustavivé Pomoci	84	kem	96
Dopis z SSSR.	86	Něco z apoštolské činnosti P. An-	
Sovětský vyzvědač ve Vatikánu? .	88	tonína Stojana v Příboře	97
Z galerie hrdinů křesťanství na		Křesťanský Východ	99
Východě	91	Katolický obzor	108

Naše obrázky.

Panna Marie uctívána na Východě. Slavná Ostra Brama ve Vilně; nad průjezdem ve výklenku obraz Matky Milosrdenství (Mater Misericordiae) a po stranách je nápis: Sub Tuum praesidium — confugimus (Pod ochranu tvou se utíkáme).

Kříž nad hlavním oltářem v katolickém kostele v Sofii je kopie kříže v San Damiano, kde božský Spasitel vyzval kdysi svatého Františka, aby opravil jeho Církev. Kopii krásně provedenou darovali italsí františkáni jako svatební dar princezně Giovanně, ta pak jako bulharská carevna darovala ji sofijskému katolickému kostelu svatého Josefa.

Sošice (okres Jastrebarsko, Hrvatsko), rodiště slavného dějepisce hrvatského, Tade Smičiklasa, univ. profesora záhřebského a předsedy Jihoslovanské akademie, i rodiště řecko-katolického biskupa Gabre Smičiklasa (1834 až 1856). V této farnosti vzpomínají se roku 1572 z Preradovičů, z jejichž rodu pochází i slavný básník hrvatský Petar Preradović.

Rodný dům Tade Smičiklasa v Sošicích. Smičiklas byl též archivářem Jihoslovanské akademie, napsal dvojdílné Dějiny Hrvatska (Poviest Hrvatske, II. 1879, a I. 1882), Dějiny Slavonie, „Obranu a rozvoj hrvatské národní myšlenky“ (od 1790 do 1835), živo-

topisy Račkiho, Strossmayera, Kukuljeviće a byl ve styku i s naším „staríčkem“ Wurmlem.

Členské příspěvky. Farní úřad, Domažlice, Kč 100; P. Petrášová, Mysločovice, 38 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 10 Kč; sbírky z arcib. konsistoře roku 1932 767.80 Kč; farní úřad, Výšovice, 84.20 Kč; nejmenovaný, Těšetice, 10 Kč; odbor Apoštolátu C. a M., Šternberk, 100 Kč; vdp. F. Jiříčíný, farář, Tršice, 50 Kč; vdp. Jan Minář, katecheta, Vítkovice, 70 Kč; farní úřad (vdp. Kašpar, kanovník), Kroměříž, 380 Kč; farní úřad, Frenštát p. Radhoštěm, 123 Kč; vdp. Ferd. Alexa, děkan, Velký Týnec, 58 Kč; farní úřad, Loučka, 57 Kč; vdp. Alois Luska, farář, Slavonín, 10 Kč; farní úřad, Litultovice, 64 Kč; farní úřad, Lipník n. B., 105 Kč; farní úřad, Cotkytle, 50 Kč; Mar. družina paní a dívek, Svätý Kopeček, 35 Kč; farní úřad, Těšetice, 100.40 Kč; farní úřad, Polešovice, 26 Kč; farní úřad, Polešovice, 123.15 Kč; nejmenovaný, Olomouc, 6 Kč; farní úřad, Dolní Bečva, 30 Kč; nejmenovaný, Olomouc, 6 Kč; vdp. Alois Kolář, farář, Jaroměřice u Jevíčka, 34 Kč; vdp. Aug. Navrátil, kaplan, Pavlovice u Přerova, 13 Kč; farní úřad, Soběchleby n. Bečvou, 252 Kč; farní úřad, Brodek u Přerova, 10 Kč; farní úřad, Zborovice, 105 Kč; farní úřad, Prusinovice, 75.50 Kč; slečna Anna

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Březen 1933.

Číslo 3.

V čekárně.

K 19. březnu. — Ant. Šuránek.

Přišel jsem první. Nikdo mi neodpověděl na zaklepání, vešel jsem, posadil se, vzal knížku a tužku do ruky. Za chvíli klepání. Vejde starší dáma, zřejmě chorá. Usedne, vytáhne ruční práci a háčkuje. Vejde slečna, sedne ke stolu a listuje klidně ve „Světózoru“. Jsme tři a úplně sobě cizí. Každý má své zájmy, druhého si nevšímá. Je chladno v čekárně. Vtom přichází skupinka pacientů. Po zaklepání vběhne do čekárny dítě, chlapeček. Za ním babička, pak asi maminka. Posadí se, dítě chvíli jako zaražené, pak se začne rozhlížet a podívno: setká se s očima každého z nás. V čekárně jako by se oteplilo, jako by slunce vyšlo, našel se předmět společného zájmu. Skutečně i ta stará dáma hledí při své práci po očku na dítě, i slečna se na ně usmívá a já hledám pomalu obrázek v knize, abych jej mohl dát chlapečkovi ve vhodné chvíli. A všechny pohledy na to dítě jsou laskavé, teplé. Což divu, že se dítě cítí brzy doma, prochází čekárnou od jednoho ke druhému, nakoukne, opět se vrací a opět se rozbíhá. Čtu, tužkou podtrhuji, ale dítěte s očí nespouštím. I ke mně přiběhne, usměje se a opět utíká, úsměvem provázeno. Slyším zašeptání: Velebný pán. A slyším slovo, které už načisto ozaruje čekárnu. Ježíšek. Bylo naráz jasno mezi námi, byli jsme příbuzní... To dítě má rádo Ježíška, modlí se. Jistě, jistě se modlí... Hledí na mne, jak pomalu vytahuji z knihy obrázek... hledí upřeně na něj... a pak běží z náručí matky... běží si pro obrázek... „Jak říkáš...?“ Pán Bůh zaplať! Vtom otevírá lékař dveře, musím vejít, podívám se ještě na chlapečka, jak líbá obrázek, jak jej ukazuje... A když se po chvíli vrátím do čekárny, leží obrázek na stole před slečnou, která se bavila „Světózorem“. Dítě se chlubilo, chodilo patrně od jednoho ke druhému a pro to dítě i ten obrázek se Spasitelem našel laskavého přijetí, pochopení... Loučím se krátce s rodiči; praví, jak se chlapec rád modlí, jak chodí do kostela... Pozval jsem ho, aby si přišel pro nový obrázek... Přišel jsem do čekárny cizí, odcházím jako známý, sbratřilo nás v té chladné čekárně dítě, které mělo rádo Ježíška...

Čím to, že jsou děti svaté a že dospělejší jsou méně svatí

i nesvatí... Ze školy zbožné matky odcházejí do rukou jiných pěstounů a ti buď v nich lásku k Bohu pěstí, nebo nepěstí, takže zakrní, vyvane ze srdce... Své nejdražší poklady svěrují rodiny škole, školním učitelům, pěstounům. Mimoděk se rýsuje před námi postava svatého Pěstouna Páně. Bůh mu svěřil Syna svého a Bůh mu pomáhal svými milostmi, aby svůj úkol dobře splnil... Položte si, čtenářové-otcové a čtenářky-matky, ruku na srdce a zodpovězte si upřímně otázku: Pomáhám svými modlitbami pěstounům, vychovatelům svých dětí? Učitelům? Místo postranních náděvek aspoň jeden Otčenáš denně za to, aby Bůh na přímluvu svatého Josefa chránil nebo vrátil našim vychovatelům víru v Něho a úctu k jeho miláčkům na zemi, ke svatým dětem. A i my, dospělí křesťané, po světě rozházení, očekávající v chladu cizáctví a nepochopitelné nenávisti věcí příštích, postavme opět dítě do svého středu. Děti, které mají rády Pána Ježíše, mohou svět vrátit Bohu. Pokud vím, zatím pouze v jednom sirotčinci chodí děti občas ke svatému přijímání na úmysl sjednocení křesťanů. Nemohli byste získat pro tuto myšlenku v postní době aspoň jedno školní dítě? Neztratíte odměny své!

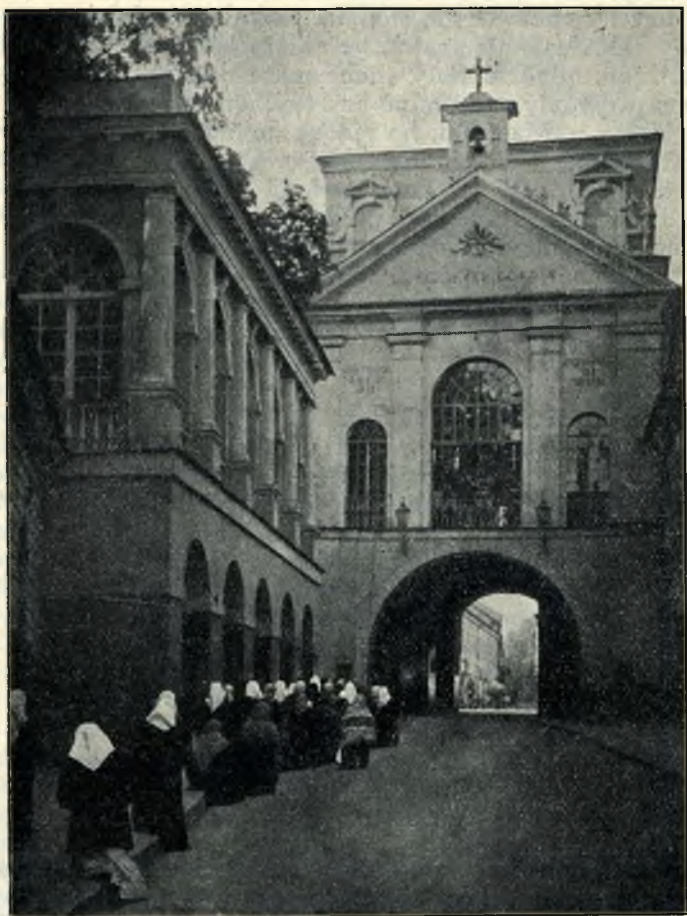
Biskup-mučedník.

Katolický biskup Boleslav Sloskan, který prožil od roku 1927¹ strašná muka v ruských žalářích, ve vyhnanství na Soloveckých ostrovech a v sibiřských plánech nad Irkutskem, vrátil se nedávno z Ruska do Rigy, kde navštívil apoštolského nuncia Zecchinia a tamější bohoslovný seminář. V ústavní kapli semináře po prvé promluvil na svobodě o svých zkušenostech. Mluvil po svatém požehnání před vystavenou nejsvětější Svátostí. Pravil, že v blízkosti nejsvětější Svátosti cítí větší odvahu a větší jistotu, aby mohl vyprávěti svá utrpení i utrpení svých katolíků v sovětském Rusku. Mluvil celou hodinu, ale posluchačstvo naslouchalo s napjatou pozorností jeho slovům.

Biskup Sloskan je skvělý řečník. Začal v krátkém úvodě líčit své duchovní strádání, jež vytrpěl v žaláři a ve vyhnanství. Tehdy nejvíce cítil posilu modliteb, jež za něho obětovali katolíci a zvláště jeho matka. Nežalostnil nad stálým utrpením hmotným, tížeji pociťoval útrapy duševní. Avšak pro Ježíše Krista všechno snášel s radostí. Bůh mu svěřil péči o duše v Rusku, a pro tyto duše chtěl pracovati, trpět a umřít. Přes velikou svoji lásku k rodnému Lotyšsku, jakmile ho Svatý Otec Pius XI. ustanovil biskupem pro Rusko, zapomněl všeho, co ho poutalo k vlasti, a chtěl žítí jen svému stádcí. Že mu bylo dopřáno vrátiti se do svobodné

¹ Viz „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, roč. 1929, str. 13—15, článek „Jako za doby Neronovy“, kde je uveřejněna také jeho podobizna.

vlasti lotyšské, v tom vidí dobrotivé řízení vůle Boží. Sám nikdy už nemyslel, že se vrátí, ani nehledal cesty k vysvobození ze sovětského zajetí, ani nechtěl opustiti místa svěřeného mu zástupcem Ježíše Krista na zemi. Ačkoliv je nyní daleko od svých věřících, kteří zůstali v sovětském Rusku v nejhroznější bídě fysické

Vilno. Ostra Brama, Mater Misericordiae.

i mravní, modlí se za jejich nešťastnou vlast a vyzývá k tomu i věřící všech národů.

Postavení svaté Církve v Rusku je hrozné. Jestliže jsou tam kostely, není kněží. Jsou-li kněží, není věřících a kdyby i byli, bojí se přiblížit ke knězi. Několik kněží, kteří ještě zůstali na svobodě, nemůže dělati skoro nic pro spásu duší. Věřící musejí se obávat pronásledování a ztráty postavení, práce a chleba, proto

se knězi hledí vyhnouti. Duchovním, kteří navštěvují kostely, pokud nejsou ještě zavřeny, jest bývati ve studených a prázdných sakristiích; tak je to na Bělorusi, a v samotné Rusi je ještě hůře. Se skličeným srdcem vzpomíná zpustlosti mravní, která za sebou v zápětí přivádí bídu, hlad a slzy. Hluboce dojal všechny přednášející biskup, když jím ukázal malou stříbrnou skleničku, kterou možno skrýti v ruce; ta mu sloužila za kalich v době pronásledování, kdy sloužíval mši svatou ve sklepích nebo v úkrytech, kde mohl státi jen úplně sehnutý anebo musel klečeti.

Jak mu připadaly nyní úplně jiné ty chvíle první svobody, které prožíval právě v Rize! Jak ho mocně dojívalo, když místo v ruských katakombách sloužil nyní mši svatou v katedrále svatého Jakuba a slyšel zase velebnou melodii varhan a nadšené zpěvy svatých žalmů. Za jak šťastné pokládal mladé seminaristy v Rize, že se mohou svobodně oddávati svému povolání, štěstí, které v Rusku není dáno žádnému. Tam jsou semináře zavřeny anebo jsou proměněny v bezbožecké školy.

Biskup Sloskan mluví dobře lotyšsky, ačkoliv byl již vzdálen z domova po 15 let a žil v takových poměrech, že zřídka kdy mohl slyšeti a mluvit mateřským jazykem. Všichni jeho spolupracovníci se radovali z jeho návratu do vlasti, vidí v něm ozdobu katolického Lotyšska. Jsou mu však vděční i Poláci, ježto biskup Sloskan byl dobrým duchovním otcem i mnoha tisícům jejich rodáků, kteří opuštění strádali v bolševickém Rusku. A právě této jeho apoštolské lásky k Polákům zneužili bolševici k tomu, že obvinili biskupa Sloskana z politické akce, podnikané prý ve prospěch Polska, aby měli nový podnět k opětovnému pronásledování nevinného apoštola svaté víry. Katolický svět ctí v biskupu Sloskanovi nezdolného hrdinu a mučedníka za víru Kristovu. — J. K.

K dějinám obrazu Panny Marie Ustavičné Pomoci.

J. Kantor, Řím.

Skvělým důkazem společné úcty mariánské křesťanského Východu a Západu je římský obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci. Je původem z Východu, a to z ostrova Kreta. V XV. století byl přivezen před tureckým nebezpečím do Říma. Nejprve uctíván byl v kostele sv. Matěje, potom za napoleonských válek ztracen a r. 1862 šťastně byv nalezen, dostal nové sídlo v kostele svatého Alfonsa u OO. redemptoristů mezi S. Maria Maggiore a Lateránem.

Tehdy Řím připravil Panně Marii pravý triumf. Sám veliký mariánský papež Pius IX. se ho zúčastnil a byl téměř u vytržení při pohledu na Pannu Marii, volaje: „Jak je krásná!“ Její kopii pak si dal Svatý Otec zavěsiti ve své soukromé kapli. — Z Říma se

úcta Panny Marie Ustavičné Pomoci rozšířila záhy po celém světě. Tisíce a tisíce kaplí a kostelů jí zasvěcených, miliony a miliony kopií obrazových a medailí jsou toho důkazem.

Avšak Panna Maria Ustavičné Pomoci nezapomněla na svoji vlast na Východě. Ona je nejmocnějším hlasem, který volá naše odloučené bratry k jednotě Církve, ke svému Synu v náruči. Na Východě byla její úcta velmi rozšířena. Odtud asi také pronikla do Ruska, kde byla uctívána pod názvem „Strastnaja“ (Panna Maria bolestná). I ze svého sídla římského obrací Panna Maria Ustavičné Pomoci své oči k Východu. Biskup z Candie, Ludvík Cannavò, přinesl zpět na Kretu kopii jejího obrazu pro veřejnou úctu. Pius IX. poslal obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci do Žitomíru v Rusku, kde byla rovněž veřejně uctívána. Lev XIII. odevzdává misionářům v Adrianopoli v Bulharsku prapor a obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci. Pius X. poslal bohatou mosaiku téhož obrazu do Taitu, královně habešské. Pod ochranu Panny Marie Ustavičné Pomoci se utíkají ruští vojáci za světové války. Náš Svatý Otec Pius XI. v r. 1922 svěřuje pomocnou misii hladovějícím bratrům v Rusku právě pod ochranu Panny Marie Ustavičné Pomoci. A jistě ne náhodou byl milostný obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci svěřen klášternímu kostelu redemptoristů, kteří tak něžnou láskou, zděděnou od svého zakladatele svatého Alfonsa, lnou k Matce Boží. Nebudeme se proto ani diviti, že Panna Maria Ustavičné Pomoci volá tolik synů tohoto řádu pro vznešený apoštolát unionistický. Před milostným jejím obrazem v Římě byl přede dvěma lety posvěcen na biskupa slovanského obřadu msgr. Čarneckij pro naše bratry na Východě. Dnes kostel svatého Alfonsa, kde trůní na oltáři Panna Maria Ustavičné Pomoci, je pěkně opraven. Vedle kostela je postavena nová budova pro generála na paměť 200. jubilea řádu redemptoristického. Z římského ohniska úcta Panny Marie proniká všude, kde pracují redemptoristé a zvláště jejich synové východní větve, nadšení apoštolé svaté unie.

Opravdu, Panna Maria Ustavičné Pomoci je nadějným květem toužebné jednoty. To měl také na mysli veliký unionistický papež Lev XIII., když pravil o společné účtě mariánské na Východě a Západě toto (Enc. „Adiutricem populi“, 1895): „Všichni vědí, jak mnohé obrazy Panny Marie z Východu přišly na Západ, zvláště do Itálie a Říma. V tomto skutku třeba poznati zvláštní mateřskou lásku Panny Marie. Tyto její obrazy jsou jako svědkové jednoty, která kdysi pojila celou křesťanskou rodinu; jsou jako záruka společného dědictví; jsou mocným voláním a burcováním do lůna katolické Církve pro ty, kteří se od ní odloučili.“

Tato překrásná slova Svatého Otce platí právě o Panně Marii Ustavičné Pomoci. Ona, zdá se, jako by volala k odloučeným bratrům a svým krajanům na Východě: Synáckové moji, hleďte, jak strastiplnou pout jsem pro vás vykonala, než jsem přišla do Říma; nuže, následujte mne i vy! V Římě je ona Skála, na které

můj Synáček v náruči založil svou Církev, které jsem se stala Královnou a Matkou."

Dej Bůh, aby co nejdříve její děti, odloučené na Východě, uposlechly mateřského sladkého volání své dobré Matičky Panny Marie Ustavičné Pomoci!

Dopis z SSSR.

Sevir Polevoj.

Drahý synu! Nevím, dostane-li se tento dopis do tvých rukou; chci doufat alespoň ve šťastnou náhodu. Piší ho na psacím stroji, též i adresu na obálce. Jinak není možno, zdejší špehounství je výtečné.

Tvá sestra Kateřina odjíždí za týden do Moskvy a cestou vhodí tento dopis někde na nádraží do poštovní schránky. Taková opatrnost se u nás velice doporučuje pro dopisování se zahraničím. Pro jistotu jsem změnila také všechna naše jména, ale ty jistě porozumíš, koho to míním.

Otec už nepracuje. Propustili ho. V týdenním výkaze práce se obyčejně píše: „dělníci a technický personál“. Otec to napsal naopak: „technický personál a dělníci“. Tím se prohřešil proti vládnoucí třídě. Já pracuji v redakci časopisu, jako dřív. Někdy, když proti všemu očekávání přece k nám dojde od vás nějaké sdělení jako by z jiného světa, mám z něho velikou radost. Jinak se tu nic nezměnilo. Obsah článků v časopisech pořád stejný: Vypočítávání dobytých úspěchů a sebechvála sovětské vlády. Před nedávnem byl tu uveřejněn dokonce jeden článek, ve kterém stálo, že komunistická strana je druh řehole. Bezděčně jsem se usmála. Neznám (a jsem přece ve světových dějinách dosti vzdělaná) ani jedné řehole, jejíž zakladatel byl by umřel následkem nejhorší nákazy (pohlavní) a tolik jeho stoupenců ho následuje v šíření mravního rozvratu v národě. Je to doopravdy zvláštní „řehole“! Smích a hřích!

Naše poměry? Oblékáme se chatrně, většinou máme šaty z pytlového plátna. Obuv nosíme nejrozmanitější, jakou si jen lidská fantazie může vymyslet od baletních cviček — do těžkých — hřebíky okovaných bot. Všude převládají šedé, špinavé barvy.

A život běží pořád ve stejných kolejích: pořádají se průvody a schůze, odhalují se nové pomníky, pronášejí se řeči, usnávají se resoluce — ve městě; a na venkově dělá vládě těžkou hlavu kolektivní hospodářství, spolupráce tříd, dělnické a selské, elektrifikace, potírání negramotnosti a povstání, ano i povstání!

Snad tě budou zajímat právě ta povstání. Náš tisk je ovšem umlčuje. Ale mluví o nich transporty sibiřských trestanců a žaláře! Mnoho jsem přemýšlela o našem lidu a o naší národnosti, přesněji řečeno o národním citění ruském. Byli jsme na ně před revolucí pyšní. Ale jaký to byl nacionalismus národa, když tak

lehce propadl komunistické beznárodnosti? A proč se to stalo? Zdá se mně, že komunismus nepřipadal našemu národu ničím novým, nýbrž spíše systémem, k němuž byl už dávno vychováván. Vzpomeň si jenom, komu u nás patřila půda? Byl to už tehda kolektiv, neboť jednotlivci nemohli nakládati s půdou, jak chtěli.

Kříž nad hlavním oltářem katolického kostela v Sofii.

Stejně tomu bylo i při různém podnikání a ve mnohém odvětví průmyslu. A jaká byla a je až doposud naše ruská tradice? Pamatuješ, co se říkalo? „Naše zem je velká a bohatá a pořádku v ní není; přijďte k nám, vy knížata, a vládnete námi!“ Až doposud dělal u nás pořádek vždy někdo cizí, my jsme se zříkali odpovědnosti za to, co se u nás dělalo! Osud náš řídili jiní, a my jsme se stávali méněcennými, ztráceli jsme část svého národního „Já“, ne-li celé uvědomení národní. Jak se tato tradice u nás vžila jako cosi samozřejmého, je vidět i z poslední samozvané vlády

komunistů. Píšu poslední, protože myslím, že se po ní ruský národ probudí k živému sebevědomí — sám si udělá pořádek a sám si též bude vládnout! Píšu to jako uvědomělá Ruska a jsem přesvědčena, že jitřenkou nové naší národní orientace jsou právě ta nynější povstání, třeba je sverepě potlačují a v novinách umlčují.

Tvá druhá sestra Ludmila, stejně jako Kateřina, se nedostala na vysokou školu pro nepřízeň mocných, vlastně pro odmítnutou přízeň! (Pořádek je, bohužel, u nás takový, že kdo chce něco po vládnoucích, tomu jejich vůle ve všem musí se státi zákonem s okamžitou platností!) Odpověděli jí, jak to činí každému, kdo nevyhověl, že nemůže být přijata pro úředně zjištěný *n e p r o l e t á ř s k ý p ů v o d*. Ludmila tedy slouží, je písáčkou na stroji. Kateřina udělala mistrovskou zkoušku ze zámečnictví. Posílají ji sem a tam zařizovat dílny. Ve straně nejsou. Nepřijmou je do ní nikdy. Jsou tomu však velmi rády.

Kdybys myslil, že Ti tak málo píšu, nezapomeň, že život u nás už není tak pestrý a veselý, jako býval dříve. Jako ty šaty naše — je šedý, monotonní. Denní práce a fronty na potraviny, na uhlí a jiné potřeby vyplňují náš čas. Někdy si i myslím, že jsou i ty fronty přece k něčemu dobré. Zabíjejí aspoň náš prázdný čas, seznamují nás s nejrůznějšími lidmi, nahrazují nám i divadlo s jeho životní komikou i tragikou. Do skutečného divadla beztak se nedostaneme, nemáme na vstupné a bolševickému umění bychom ani nerozuměli!

Protináboženská propaganda neustává, ba přidružuje se k ní očividné násilí všeho druhu. A přece doopravdy věřících nemohou vyhubit — jako nemohou zabránit někomu, aby se modlil v duchu. Snaží se však znemožnit *s p o l e č n é m o d l i t b y*. V našem městě nezůstal ani jediný kostel. Asi dvacet lidí se schází u nás, ovšem jen jakoby náhodou. Přichází O. Mitrofan, ale nesmí zpívat, nýbrž jen šeptem se modlí, také sboru není. Modlíme se všichni opravdově, mnozí se slzami v očích. Tyto bohoslužby jsou naší jedinou útěchou.

O čem Ti mám ještě psát? Kéž by Pán Bůh dal, abychom se ještě před svou smrtí shledali! Snad . . . ano! Buď zdrav! Nezoufej! Vytrvej! Líbají Tě všichni a zvláště

Tvá matka.

Sovětský vyzvědač ve Vatikáně?

Dr. V. Vilinský.

Před námi leží tlustý balíček polských novin a několik časopisů ruských. Tučné titulky přes celou stránku, křiklavé nadpisy . . . *Szpieg w Watykanie*" (Kurjer poranny, č. 28.), „*Bolševismus a východní obřad*" (ABC., č. 32.), „*Špionská aféra ve Vatikáně*" (Express poranny, č. 32.), „*GUP. v Comissio pro Russia*" (Gazeta polská, č. 28.) atd. Bylo by snad zbytečno uváděti všechny tyto nápisy — z polských a ruských časopisů — které si pochutnávají na

tomto tučném soustu („kachna“ vždy chutná novináři nejlíp), jako vilenské „Slovo“, varšavská „Molva“, až nepříčetná ve své protikatolické zášti, a „Karpatorusski Golos“, redigovaný profesorem bohosloví drem Fencykem. Pařížské listy emigrantské byly natolik slušné, že buď o věci vůbec nepsaly, anebo věnovaly jí jen několik řádek a současně upozornily na oficiální dementi, které dvakrát přineslo „Osservatore Romano“. To však některým Polákům a řecko-katolíkům z Podkarpatské Rusi asi nestačilo. Oč vlastně běží?

Podle líčení polského tisku podařilo prý se sovětskému vyzvědači A. Deubnerovi v přestrojení rusko-katolického kněze vetřít se na nejvyšší místa ve Vatikáně, kde po leta prováděl výzvědné služby ve prospěch bolševické policie GPU. Konečně prý si opsal a ukradl pro GPU. všechny tajné doklady o „katolické propagandě v Rusku“, utekl do Berlína, kde se dal civilně oddat s komunistkou, a pak se svou kořistí římskou, hlavně z archivu „Komise pro Rusko“ ukradenou, odejel prý do sovětského Ruska. S činností tohoto přestrojeného sovětského agenta v Římě, jež hned povýšil onen tisk za osobního tajemníka biskupa msgra d'Herbignyho, souviselo prý poslední pronásledování katolických kněží v Rusku i „protipolský“ postup Svaté Stolice na kresách polských. Vševědoucí redaktoři dokonce věděli, že prý nešťastný A. Deubner provázel msgra d'Herbignyho na jeho třech zájezdech do Ruska v letech 1925—1926 a že všechny důvěrné rozhovory s ním zrazoval hned sovětům, z Říma pak že řídil celou akci unionistickou ve prospěch sovětů podle intencí GPU. Proto prý také „dosáhl“ zrušení mohylevské metropole a vůbec odstrkoval Poláky. Také bavorští jesuité, kteří chtěli soustřediti unionistickou činnost ve svých rukou, nevěděli prý, že jsou pouhou hračkou v rukou zkušených čekistů. Z toho všeho usuzoval onen tisk, že msgr. d'Herbigny musí odstoupiti, „Comissio pro Russia“ musí býti zrušena, východně-slovanský obřad v Polsku musí býti likvidován atd.

„Osservatore Romano“, úřední list vatikánský, přinesl toto vysvětlení: Žádný dokument z „Papežské komise pro Rusko“ nebyl ukraden ani ze sídla této komise, ani z „Papežského východního ústavu“. Ubohý nemocný Alexander Deubner nebyl nikdy sekretářem ani „Komise pro Rusko“, ani „Institutu orientálního“, ani jejich presidenta nebo nějakého biskupa nebo jiné církevní katolické osobnosti. Nebyl nikdy průvodcem msgra d'Herbignyho na žádné cestě. V Rusku msgr. d'Herbigny chodil sám, jezdil sám, pracoval a jednal sám bez pomoci kohokoliv, nemaje žádného spojení s autoritou bolševickou. Alexander Deubner odešel z Ruska roku 1912 a více se tam nevrátil. Byl vysvěcen za kněze na Východě na základě svědeckých listů od jednoho biskupa z Polska, dříve ještě, než byla zřízena „Papežská komise pro Rusko“. Sloužil nejprve ruskému metropolitovi Eulogiovi, později přišel kajicně k bisku-

povi v Nizze, msgr. Ricardovi, v září 1928. Byl přijat jako kajíc-
ník, ale nemohl vykonávat svatý úřad (kněžský), jelikož mu to
nedovolovala jeho nemoc. Překládal tedy ve veřejných knihovnách
v Římě články z ruských novin (aby se nějak uživil, pozn. red.).
Některé jeho překlady, kontrolované a opravené, sloužily k se-
psání knihy „Biskupové ruští ve vyhnanství“, uve-
řejněné ve sbírce Papežského ústavu východního, zvané „Ori-
entalia Christiana“ (svaz. 21.) v r. 1931. Ale tato spo-
lupráce nevyžadovala žádného styku s důvěrnými dokumenty.
Velmi četné žalářování katolických kněží v SSSR. zastihlo r. 1923
otce téhož Alexandra Deubnera, rovněž kněze Jana Deubnera; a
právě to byla příčina, která přitížila značně nemoci synově.“

To je všechno, co se přihodilo. Ostatní omáčku na vlastní risiko
přidali žurnalisté.

Nedivíme se některým Polářům, kteří nikdy nebyli spokojeni
s tím, že „Comissio pro Russia“ má pravomoc i na polském území.
Ostatně jsou to hlasy tisku, který není výhradně katolickým —
seriózní tisk, jako „Przegląd katolicki“ o věci takto nereferoval.
Rovněž se nedivíme ani pravoslavné „Molvě“, v jejímž čele stojí
pověstný protikatolický štváč p. Filosofov. Divíme se však „Kar-
patoruskému Golosu“ — snad dr. Fencyk, profesor theologie, by
mohl býti, mírně řečeno, opatrnější! Nikomu rozšiřováním vědo-
mých nepravd neprospěje, tím však poškozuje ono ruské dílo, za
něž chce převzít odpovědnost.

Je nutno pochopiti, že dnes není časovým psáti o „hrůzách in-
kvisice“, „vatikánských tajemstvích“, „tajné politice jesuitů“ a
pod. Nejsou ani „hrůzy“, ani „tajemství“, ani „tajná politika“ —
ba ani „tajné dokumenty“ ne. Vůbec není ničeho, co by se mohlo
„prodati sovětským vyzvědačům“. Je nesmírně naivní ten, kdo si
představuje, že unionismus dělá něco ve Vatikáně pod pokličkou,
že někdo chce uskutečnití sjednocení Církve cestou nějakého taj-
ného smlouvání a dohadování. Celý unionismus pozůstává v tom,
že pravoslavní a katolíci se modlí o brzké sjednocení a nestran-
ným studiem připravují svého ducha k tomu, aby mohl přijati
církevní jednotu — tento kýžený dar Boží. Tedy bolševický vy-
zvědač by mohl nanejvýš odvézt do sovětského Ruska zprávu
o těchto modlitbách, nebo svazky celé už knihovny „Orientalia
christiana“ — to však nejsou tajemství.

Právě proto, že unionismus je spontánním hnutím, nikoliv jen
výtvorem nějakých kancelářů, nemůže býti poškozen žádnými vy-
zvědači. Není nic, co by mohlo býti prozrazeno — ten, kdo tvrdí
opak, prozrazuje buď svoji neinformovanost, anebo fedruje zlo-
myslný klep.

Z galerie hrdinů křesťanství na Východě.

M. Smolova.

(Pokračování.)

III. Sv. Jan Zlatoústý patriarchou cařihradským.

Požehnaná činnost Zlatoústého v Antiochii měla býtí náhle skončena. Dne 27. září 397 zemřel Nektarius, biskup cařihradský. Kdo zasedne na uprázdněný stolec?

Na dvoře císaře Arkadia byl tehdy všemocným pánem Eutropius, bývalý otrok, který si nekalým způsobem razil cestu až ke stupním trůnu. A tento muž stal se nástrojem Prozřetelnosti, aby přivedl Zlatoústého k nejpřednějšímu sídlu biskupskému.

Eutropius poznal slavného řečníka za svého pobytu v Antiochii. Poznal i přednosti, jimiž vynikal. Snažil se tedy prosadití povolání Zlatoústého do Cařihradu, což se mu také podařilo. Věděl dobře, jak antiochijsťi lnuli ke svému kazateli, kterému se odchodem do Cařihradu dostane zasloužené cti a vyznamenání. Znal však také pokoru Zlatoústého, jeho obavy před hodností a jeho pohrdání zevnější slávou a nádherou. Proto musel použít lsti, aby donutil skromného kazatele k přijetí nového úřadu.

Poslal k němu poselství s prosbou, aby se dostavil k důležitému rozhovoru k městské bráně. Tam však už čekal připravený povoz, do něhož Zlatoústého po jeho příchodu posadili a odvezli do hlavního města, kde bylo již vše uchystáno k svěcení. Překvapený kněz podvolil se těmto plánům, poněvadž je považoval za řízení Boží.

Nitrem nového biskupa zmítaly však obavy. Cítil těžkou odpovědnost svého úřadu. Jeho bystrozraku neušlo, že všechna sláva, kterou mu připravili, je vlastně počátkem křížové cesty, počátkem bojů a utrpení. A neklamal se. Brzo vypožoroval, jakých nepravostí a poklesků dopouští se nejen prostý lid, ale i vznešení, poznal pletichy a bezpráví na dvoře císařském a celé to zkažené ovzduší hlavního města. K tomu ovšem nesměl mlčetí a také nemlčel.

V prvé řadě se snažil povznést mravy mnohých kněží a mnichů. Předchůdce jeho, biskup Nektarius, byl slaboch a za jeho správy někteří zbloudilí kněží dávali věřícím i lidu zlý příklad a dopouštěli se mnohdy i těžkých přečinů. Patriarcha Jan vystoupil ihned proti všem nepravostem, laskavě napomínal, varoval, a když bylo třeba, také přísně trestal. Sám ovšem předcházal všem svým skvělým příkladem svatého života.

Tehdy bylo v Cařihradě zvykem, že se patriarchové často objevovali v purpuru a veliké nádheře na dvoře císařském, v kružích mocných tohoto světa i na hostinách boháčů. To vše odporovalo duchu Zlatoústého, který hledal jen Boha a se stravoval v neúnavné práci a péči o spásu duší. Proto nedbal nádhery a

omezoval své osobní výdaje na nejnutnější. Zato všechny své příjmy obracel tím ochotněji k ukájení bídy trpícího lidu. Chorobince měly v něm svého nejlepšího přítele. Nemocným, poutníkům a cestujícím zbudoval nový útulek. Sám osobně navštěvoval nemocné, chodil do vězení, těšil a pomáhal, kde mohl, ujímaje se nešťastníků, otroků a utlačovaných. Všude, kde tekly slzy, kde volala bída a nouze, přichází patriarcha Jan se svou pomocí.

Tak žil uprostřed nádhery a lesku velkoměsta životem naprostého sebezáporu. A právě tím nabýval práva a síly, aby s neochvějnou stálostí plnil povinnosti svého těžkého úřadu.

Kariéra všemohoucího Eutropia octla se tehdy na nebezpečném srázu. Zmocnil se vlády tak dalece, že mladý neschopný císař Arkadius nemohl bez něho — tím méně proti němu — nic podniknouti. Všecko spočívalo takřka úplně v rukou tohoto panovačného a nenasytného muže, který si nespravedlivě присvojoval pozemky, budovy, cenné předměty ze zlata a stříbra, bez ohledu na to, komu náleží. Ani svatyň nešetřil, a poněvadž mu v tom překáželo právo, zabezpečené státními zákony, vymohl u císaře zrušení zákonné ochrany svatyn.

A nikdo se neodvážil Eutropiovi odporovati. Jediný patriarcha Jan měl tu odvahu vystoupiti rozhodně i proti svému dosavadnímu příznivci. Napomínal jej napřed laskavě i přísně, poukazoval na pomíjivost všech pozemských statků, na možnost, že všecka sláva a štěstí jednoho dne se zhroutí, ale marně. Eutropius nedbal ani laskavých domluv, ani přísného napomínání, neuposlechl. Až přišel trest! Téhož roku, kdy dosáhl konsulátu a patriciátu, protivník jeho Trigibild, vůdce Gotů, vymohl těžkými hrozbami na císaři jeho propuštění a vypovězení.

Ještě nebylo rozhodnutí císařovo ani řádně vyhlášeno a již propukla dlouho tajená nenávist lidu. Kdekdo se snažil Eutropia polapiti a zničiti. V hrozně nouzi hledal nešťastný povýšenec útočiště tam, kde ho jiným bránil hledati, v křesťanském kostele. Tam se dovolával někdejší ochrany zákona. Leč podle zákona, který sám na císaři byl vynutil, směl býti i z chrámu násilím odveden. Na sta rukou se po něm vztahovalo. Koptaje strachem, držel se zbabělec pevně chrámového sloupu a prosil úpěnlivě za odpuštění. Všecko by však bylo bývalo marným, kdyby jej nebyl zachránil patriarcha Jan. Ten jediný směl se odvážiti mírnit zlost lidu. Pohnutými slovy snažil se nejprve přiměti císaře k tomu, aby udělil milost Eutropiovi a odmítl požadavky Tribigildovy. Poté kázal věřícím shromážděným v kostele, kde Eutropius ještě stále prosil o milost. A ku podivu, řečí výmluvného patriarchy byl lid tak pohnut, že propukl v pláč a ustal od své pomstychtivosti. Eutropius byl na čas zachráněn. Po nějaké době byl však neopatrný a opustil o své vůli město, při čemž byl zajat a popraven.

Případ Eutropiův nebyl však jediným dokladem tehdejších smutných poměrů a neohrožeností spravedlivého patriarchy Jana. Byl přísný nahoru i dolů.

V pašijovém týdnu roku 399 řádilo tak hrozné počasí, že všechno osení zdálo se býti úplně zničeno. Lid ustrašen utíkal se o pomoc do chrámů, modlil se a postil. Ale když po dvou dnech se počasí změnilo, zmizela s nebezpečím i zbožnost lidu, který přesto, že byl pašiový týden, o překot se hnál do cirků ke hrám a běhům o závod. Patriarcha pozoroval vše mlčky, ale o velikonočním svátku otevřel své srdce hlubokým zármutkem sklíčené v důtklivém kázání: „A zase hry v cirků...“ Velmi přísně káral v něm věřící, hrozil i trestem, že provinilcům nebude příště dovoleno přistupovati ke stolu Páně. A slova jeho nezůstala bez

Rodný dům Tadeáše Smičiklasy, předsedy Jugoslav. akademie, v Sošicích.

účinku nejen tehdy, ale i při jiných pozdějších příležitostech. Jaké pozornosti se těšily promluvy patriarchovy, svědčí i ta okolnost, že každé jeho slovo vždy zapisovali rychlopisci a tak je zachovali i věkům budoucím.

Činnost patriarchova nebyla však omezena pouze na Cařihrad. Duše tak ohnivá nemohla se spokojiti jen prací o spásu nejbližších věřících, nýbrž pečovala také o zbloudilé ve všech diecích jemu podřízených, jež na dlouhých cestách visitoval a uspořádal.

Apoštolská horlivost rozněcovala v něm misijní myšlenku, kterou se zabýval již v Antiochii. Viděl, že na území okolo hlavního města říše bylo křesťanství ještě stále na slabém stupni. Proto zřizoval tam nové chrámy a pečoval o dostatečný počet kněží. Ujímal se i mnohých Gotů, kteří sloužili ve vojsku císař-

ském a strádali duchovní opuštěností. Postaral se o to, aby měli v Cařihradě kázání v rodném jazyku a propůjčil k tomu účelu jeden z tamějších kostelů. Také do Foenicie posílal věrozvěsty, hlavně mnichy, aby tam šířili učení Kristovo. (Pokračování.)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

5. „Byly také ve Starém zákoně chleby předkladné. Avšak tyto, náležejíce Starému zákonu, přestaly. V Novém zákoně jest nebeský chléb a kalich spasení, jež posvěcují duši i tělo. Jako totiž chléb odpovídá vhodně tělu, tak také Slovo vyhovuje duši.“ — Celý Starý zákon byl předobrazem Nového, proto pomínul, když byl splněn v Novém zákoně. Neztratil sice úplně své platnosti, avšak co v něm bylo předobrazným, nutně ustoupilo svému uskutečnění: Starozákonní chleby předkladné ležely „před obličejem Hospodinovým“ (Lev. 24, 5. Ex. 25, 30.) a tím byly posvěceny, ale zůstávaly přece jen chleby, prospívajícími tělu. Ustoupily samému Pánu, když přišel připravit pokrm duši. Tam byl stín toho, co se mělo v Novém zákoně naplniti, ibi umbra, hic veritas (tam stín, zde pravda).

„Kalich spasení“ praví tu sv. Cyril a míní krev Páně. Kalich značí v Písmě sv. tolik, co osud, podíl. „Dštít bude na hříšné ohnivé uhlí a síru, bouřný víchor bude kalich jim daný.“ (Žalm 10, 7.) Při hostinách na východě předkládají pokrm ve společné míse, jenom nápoj pije každý ze svého poháru. Odtud se stal kalich, zvláště jeho obsah, obrazem osudu, který čeká člověka v budoucnosti; hořký kalich značí osud trpký. Tak i Pán Ježíš nazval své utrpení kalichem, který mu byl seslán nebeským Otcem. A jinde praví žalmista Páně (22, 5): „Vystrojuješ hostinu před mou tváří, navzdor mým protivníkům. Pomazáváš hlavu mou olejem, plná má číše jak vzácná jest.“ Hostinnost na východě pokládá se podnes za povinnost. Vidí-li však nepřátelé, že člověk, jež chtěli zničiti, bydlí jako host u mocného ochránce, neodváží se mu škoditi, protože věří, že se zastane hosta svého. U takového hostitele nalezne host také kalich oplývající až do vrchu chutným vínem.

V Eucharistii nalézáme nejlepšího Hostitele, který nás nepropustí lačny, a který jest dosti mocným, aby nás chránil před kterýmkoliv nepřítelem; u něho nalezneme spásu, záchranu od věčného zavržení. Proto kalich, jež nám podává, je kalichem s p a s e n í. Bezpečně smíme očekávati, že nezklame naší naděje, protože je v něm Logos, Slovo.

Až posud vykládal sv. Cyril ve své katechesi častěji, že Eucharistie spojuje se s n a š í m t ě l e m; její působení na duši nazna-

čil jen mimochodem, když nazval Eucharistii pro její zvláštní vztah k duši chlebem duchovním. Teprve nyní praví výslovně, že Eucharistie posvěcuje duši i tělo. Zase však neudává blíže, v čem záleží toto posvěcení. V 7. hlavě této katechese však přirovnává Eucharistii k obětem pohanským, při nichž zlý duch spolustoloval s lidmi, kdežto v Eucharistii stoluje Bůh s námi. Nutným toho důsledkem je pak naše posvěcení naše podílnictví na božské přirozenosti Kristově.

Ale i našemu tělu dostává se posvěcení, protože se dotýká těla Kristova. Proto již Tertulián žádá, aby i tělo naše bylo čisté, má-li se přiblížit stolu Páně: „Ty ruce přiblížit tělu Páně, které připravují démonům těla. Přijímají se do řádu církevního zhotovitelé bůžků. Jaký zločin! Jednou vložili Židé ruku na Krista; oni denně drásají jeho tělo. Ó ruce, jež by měly býti uřaty.“ (De idolatria c. 7.)

Eucharistie připravuje tělo lidské pro oslavení, jak se o tom vyslovuje sv. Ignác Antiošský: „Lámeme chléb, který je lékem nesmrtelnosti a zárukou, že nezemřeme, nýbrž žiti budeme v Kristu Ježíši.“ (Ep. ad Eph. n. 20.) V duši pak působí mnohé milosti, dodává jí vytrvalosti v dobrém, chrání ji před útoky zlého ducha. Milost posvěčující se však při Eucharistii už předpokládá, jak vysvětluje z napomenutí Cyrilova: sancta sanctis, svaté svatými!

6. „Proto nepovažuj chléb a víno za prázdné a obyčejné věci. Jsou podle slov Páně tělem a krví Krista. Neboť i když ti to nepovídají smysly, víra tě učiní jistým a pevným. Nesuď o věci té podle chuti, nýbrž z víry čerpej přesvědčení bez jakékoli pochybnosti, že jsi byl učiněn hodným daru těla a krve Kristovy.“

Čím více nahromadil sv. Cyril důkazů, čím zřetelněji odhalil roušku s tajemství eucharistického, tím rozhodněji útočí na mysl posluchačů, aby v nich probudil pevnou a živou víru v přítomnost Kristovu. Kdyby byly chléb a víno obyčejnými věcmi, prázdnými obrazy, nevyplněnými podstatou Boží, nebylo by třeba tak velké námahy, ale že jsou skutečným tělem a krví Krista Pána, žádná námaha není úměrna jejich důležitosti. Blud impanace, totiž učení, jako by tělo a krev Páně byly zároveň s podstatou chleba a vína přítomny v Eucharistii, vylučuje úplně Cyril těmito slovy: Smysly sice mluví o chlebě a víně, avšak jsou to pouze zevní způsoby. Více dlužno spolehnouti na víru, která čerpá jistotu ze slov Kristových, že je v Eucharistii podstatné tělo a podstatná krev jeho. Tak by nás mohla klamati chuť, která postřehuje, co Eucharistii zůstává na venek nezměněno, víra však nás přesvědčuje o pravém těle a pravé krvi Vykupitelově. Proto jsme také zevnější případy chleba a vína správně nazvati způsoby. Případy zůstávají v Eucharistii, i když se mění podstata chleba a vína v podstatu těla a krve Kristovy. A tuto změnu obětních darů vystihuje katolický křesťan slovem přepodstatnění.

(Pokračování.)

Stefan S. Bobčev — osmdesátníkem.

Univ. prof. dr. S. G. Vilinskij.

Dne 2. února 1933 dožil se osmdesátin jeden z největších kulturních pracovníků bulharských, univ. prof. dr. Stefan Savič Bobčev, rektor Volné university v Sofii a předseda Slovanského družstva v Bulharsku.

S. Bobčev narodil se dne 2. února r. 1853 ve východo-bulharském městyse Eleně. Toto městečko, ač malé, má značný význam v dějinách novodobého Bulharska, poněvadž je rodištěm četných kulturních pracovníků, ba i budovatelů současného Bulharska. Postačí uvést jména metropolity Hilariona Makariopolského, St. Stambulova, Momčilových, St. Michajlovského, Todorových, Radevových a j., aby se stalo jasným, že i nepatrná Elena nemálo se zasloužila o rozkvět bulharského kulturně-politického života. Po maturě zapsal se S. Bobčev na lékařskou akademii v Cařihradě, brzy však byl pro svojí vlasteneckou práci pro Bulhary vypovězen z hranic turecké říše. V roce 1876—77 rediguje v Bukurešti emigrantský časopis „Stara Planina“ a tak pokračuje ve svém publicistickém zápase proti Turkům. Po osvobození svého národa stal se Bobčev spolupracovníkem knížete Čerkasského, který byl pověřen organisací administrativní správy v Bulharsku. Po ukončení rusko-turecké války věnuje se St. Bobčev studiu a absolvuje právnickou fakultu moskevské university. Po návratu do své země znovu se věnuje žurnalistice a zastává řadu funkcí v ministerstvu spravedlnosti — konečně je jmenován ministrem. R. 1886—89 po převratu Alexandra Batenberského žije jako politický emigrant v Rusku — v Oděse a v Moskvě; v roce 1911 je opět ministrem, tentokrátě však národní osvěty; v letech 1912—13 je bulharským vyslancem v Petrohradě.

V posledních 15—18 letech Stefan Bobčev se takorča ani nevěnuje činnosti politické; neodstoupil však do ústraní, nýbrž ujal se práce kulturní a osvětové. Od roku 1903 je předsedou Slovanského družstva a plných 30 let takto pracuje na realizaci myšlenky slovanské vzájemnosti. V r. 1909 účastnil se tak zv. „květnových slovanských porad“ v Petrohradě a v Moskvě. Roku 1910 byl jedním z nejpozoruhodnějších účastníků slovanského sjezdu v Sofii, r. 1930 — se stejnou horlivostí pracoval na V. sjezdě ruských učenců, kde dokonce přednesl skvělý referát z oboru dějin turecko-bulharských právních styků. Roku 1920 prof. Bobčev organisoval v Sofii „Institut pro blízský Východ“, později přejmenovaný na „Vlnou universitu“, jež má oddělení obchodní, konsulské a finančně-hospodářské, rektorem tohoto ústavu je prof. Bobčev až podnes.

Ač je mnohostranně činný jakožto vůdce politické strany, žurnalista a profesor — dříve státní university a dnes i „university volné“ — prof. Bobčev je také neúnavným pracovníkem v oboru

bulharského práva. Roku 1897 uveřejnil pět svazků „Sbírký bulharských právních zvyků“, později vydal čtyry svazky přednášek kanonického práva. Nemluvíme zde o řadě menších článků a monografií, uveřejněných ve spisech Sofijské university a bulharské Akademie věd. Nejpozoruhodnějšími jsou: „Lidové manželské právo“, „Východní Rumelie“, „Římské a byzantské právo ve starém Bulharsku“, „Novější politické a sociální dějiny“, „Rakovskij — publicista“ a mnoho jiných.

St. Bobčev je znám slovanskému světu netoliko jakožto učený právník a národopisec, nýbrž spíše jakožto slavjanofil, který pokračoval v tradicích ruského slavjanofilstva. Již jako student moskevské university sblížil se Bobčev se slavjanofilským kroužkem J. S. Aksakova, který prokázal na mladého Bulhara značný vliv. V tom duchu působil Bobčev i v Bulharsku ve všech oborech své vsutku mnohostranné činnosti. Je dnes jistě nejvybranějším a nejdůslednějším bulharským reprezentantem myšlenky slovanské vzájemnosti. Idea kulturního sblížení slovanských národů byla vůdčí myšlenkou St. Bobčeva, jí také oddaně sloužil, ať perem publicisty a vědátora, či slovem a skutkem veřejného pracovníka a politika evropského formátu.

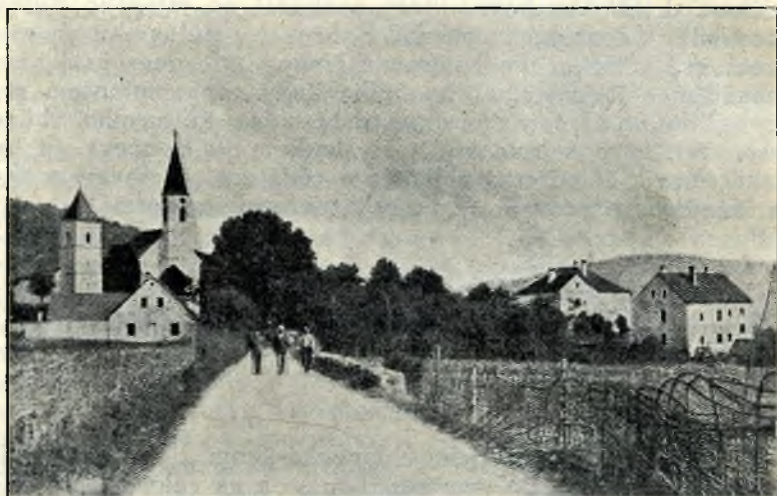
Něco z apoštolské činnosti P. Antonína Stojana v Příboře.

(P. J. H.)

(Dokončení.)

V Příboře bývala piaristická chlapecká škola a piaristické nižší německé gymnasium. Po vymření řádu — a na věky škoda, že ho již nemáme — chtěl náš P. Antonín roku 1885 zřídit v Příboře české gymnasium za vlády ministra Gautsche, zarytého Němce. Žádal v ministerstvu o dovolení, aby se české gymnasium (I. třída) začátkem školního roku mohla otevřít, pronajal dům „U zeleného stromu“ za klášterem a zařídil v něm úplný konvikt pro studenty, aby v něm společně bydleli, se stravovali a studovali a měl již vyhlédnutého suplenta Hagara z Kopřivnice, jenž měl mít dozor nad studenty v konviktě. Když dovolení nedocházelo a studenti již přijeli, otevřel náš milý P. Antonín sám české gymnasium slavnými službami Božími ve farním chrámu Panny Marie — doufal, že povolení dojde — měl sám slavnostní kázání (byl jsem přítomen) a pak bylo „Veni Sancte Spiritus“ a slavná mše svatá. To bylo radostí. V českém městě — máme české gymnasium! Než naše radost byla velmi krátká. Radost ale velikou měli odrodilci a Němci příborští, když o 12 hod. v poledne došel od vídeňské vlády zákaz otevření gymnasia. Tu měl P. Antonín práce a starosti, studenty posílat na jiná blízká gymnasia a jim výlohy hradit. Avšak nejbolestnější rána jej teprve nyní očeká-

vala. Byl náhle přesazen za administrátora do Veřovic u Frenštátu pod Radhoštěm; aby se tam ale nemusel stěhovat, dojížděl na své útraty dvakrát týdně z Příbora do Veřovic vykonávat duchovní správu; tak se chtěl udržeti v Příboře, jenž mu přirostl k srdci. Když ale byl ustanoven nový duchovní správce pro Veřovice a P. Antonín žádné nové štače neobdržel, přijel ke mně z Veřovic na Štrambersk do kaplanky a zarmoucen se mne tázal: „Co bude nyní se mnou?“ Já jsem mu s bolestí odpověděl: „Antonínku, už nepřiďeš zpět do Příbora“, a milému příteli vyhrkly z očí slzy. Tak se i stalo. Jak on, tak i pan děkan obdrželi z konsistoře nařízení, že tajně, aniž by co komu oznámili neb řekli, má se

Sošice, rodiště hrvatského dějepisce Tad. Smičiklasy.

P. Antonín Stojan odebrati za expositu do Svěbohova. P. Antonín poslechl jak beránek a mlčel; v noci psal listky na rozloučenou, ráno je hodil do schránky poštovní na dráze v Příboře, jimi dával přátelům svým i mně „s Bohem“; a aniž farníci příborští co věděli, odjížděl již od nich jejich „P. Anton“ do Svěbohova. Za dvě leta, když zemřel pan děkan Frant. Holeček (v listopadu 1887), přijel také jeho bývalý dobrý kaplan P. Antonín na pohřeb a po obřadech u hrobu se loučil po dvou letech se svými milými Příboráky a dával jim zde „s Pánem Bohem!“ Při pohřbu měl v kostele kázání štramberský farář Josef Nehudek na téma: „Milý Bohu a lidem, památka jeho zůstává v požehnání...“ a podotknul, že v Pánu zesnulému k jeho zármutku „vzali pravou ruku“ a touto byl jeho horlivý kaplan P. Antonín Stojan.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

K čemu slouží zkonfiskované zvony ruských kostelů? Známy ruský skladatel S. Prokofjev měl rozhovor se zástupci amerického tisku. Vypravoval jim o uvedení zpěvohry „Pskovitjanka“ od Rinského-Korsakova na scénu moskevského divadla, při čemž bylo použito zvonů z bývalých ruských chrámů. Po zrušení kostelů sovětská vláda nevěděla, jak má použití jejich zvonů, a proto se rozhodla věnovati je k účelům divadelním, aby byly prováděny i takové scény, kde je zapotřebí znázorniti vyzvánění zvonů. Veliký dojem prý zanechalo předvedení opery „Borise Godunova“, při níž zvonilo 50 zvonů z devíti moskevských kostelů, a neménším dojmem působilo prý i ono jednání z „Pskovitjanky“, kde za hlaholu zvonů vychází na jeviště car Ivan Hrozný. O sobě a o vlastním životě neřekl Prokofjev téměř ničeho, toliko zdůraznil, že se vrací zpět do sovětského Ruska. — Tim si také vysvětlíme jeho nadšení pro sovětské experimenty na poli divadelní techniky. („Vozroždenie“ čís. 2820.)

Boj na život a na smrt! Na ruskopolských hranicích, na sovětském území, v rajoně Krajska i Zaslavlja byl zatčen pravoslavný kněz Nikita Krasov, který vedl odvážnou propagandu proti bolševické vládě. Krasov vybízel sedláky k otevřené vzpouře anebo aspoň k pasivní resistenci, kdy je nemožné povstání. Bolševici prohlásili jej za nepřítelného a prohledávali celý okres, aby zatkli smělého kněze. Jejich úsilí bylo však marné, poněvadž sedláci poskytovali svému pastýři dobrý úkryt. V druhé polovici února byl přece zatčen ve vsi Směloviči. Když byl dopravován do Krajska, sedláci přepadli jeho doprovod, zabili dva čekisty a osvobodili Krasova, který znovu se uchýlil mezi své věrné. — („Vozroždenie“ č. 2820.)

Moskevský chrám Vasile Blaženého, známý celému světu svými baňatými zvonicemi, byl obecně považován za skvělý vzor architektury 16. století. Nyní se dokázalo, že chrám byl obnoven ve století 17. a teprv tehdy obdržel svoji nynější podobu. Památkový

úřad zjistil, že pod omítkou jsou umělecké ozdoby z cihel, rovněž i původní sloupy jsou cihlové. Zdá se, že původní chrám, vybudovaný staviteli Bar-mou a Postníkem, má větší uměleckou cenu, nežli pozdější opravy. Pod kamennou podlahou byla nalezena čtvercová dřevěná podlaha, připomínající soudobé parkety. — Jeden portál je již nyní restaurován ve své starobylé kráse; pozdější malby byly odstraněny a pod nimi byly nalezeny staré fresky. Rovněž bylo objeveno mnoho starých, nyní zazděných arkýřů, dveří a oken — pouze v západní věži přišli na osm podobných oken. („Večernjaja Moskva“.)

Barbarství neustává. Chabinský časopis „Zarja“ (č. 17) přináší článek A. Žitneva o zboření orenburské katedrály, o němž dosud nepsal evropský tisk. Orenburská pravoslavná katedrála byla budována celých deset let a stála milion rublů předválečných peněz. Chrám byl jedinečnou kopií cařihradského chrámu sv. Sofie. Stál uprostřed města a bylo ho viděti na všech cestách, jež vedou k Orenburgu. Uvnitř choval četné umělecké poklady, z nichž nejvzácnějšími byly obrazy proslulého malíře V. A. Vas-něcova. Avšak mohutná budova nepřechkala ani čtyřiceti let. Místní bolševická administrace se rozhodla, že na náměstí vybuduje „d ů m s o v ě t ů“ a toto budování zahájila tím, že dvěma výbuchy dynamitu vyhodila do povětří vzácný chrám. Autor poznamenává, že za bolševického panství bylo v Orenburgu zničeno mnoho důležitých a cenných budov. Jediná ozdoba, kterou sovětský režim tam zavedl — je poprsí Leninovo na jedné z hlavních ulic. Za patnáct let je to trochu málo.

Černé seznamy. Dne 7. února sovětská vláda rozkázala rozšířit systém „černých seznamů“ na všechny zemědělské oblasti říše. Tento systém použitý minulého podzimu pozůstává v tom, že všechna místa, zanešená do „černého seznamu“, jsou obsazena vojskem, že tam působí vojenský soud a vojenské oddíly mají neobmezenou plnou moc, pokud jde o trestání neposlušných sedláků. V uveřejněných seznamech jsou uvedeny jednotlivé rajony Ukrajiny, Povolží, severního Kav-

kazu, Uralu, Běloruska a středního Ruska. V Moskvě se pochybuje o tom, že jarní osevy mohou být úspěšně provedeny bez pomoci trestních vojenských výprav. („Poslednja Novosti“ č. 4341.) Smutné konce budování sovětského!

Stěhování. Vzhledem k chystanému a z části také již uskutečněnému vypovězení velkého počtu moskevských obyvatelů jsou v Moskvě prozatím zakázány sňatky, rozvody a adoptace. Tento zákaz je vyvolán tím, že mnozí z vypovídaných hledí uniknouti krutému nařízení cestou fingoovaných sňatků anebo naopak rozvodů s osobou, jež má zajištěný pobyt v Moskvě. Vypovězení odchází všemřes pěšky z Moskvy, poněvadž vlaky jsou přecpány a není možno obdržeti lístek. — Podle líčení sovětských novin tento odchod připomíná útěk Napoleonovy armády. („Poslednja Novosti“ č. 4322.)

Znovu hlad? Ze zpráv konsulátních raportů, důvěrně rozesílaných obchodním odborem německého ministerstva zahraničí správám průmyslových svazů a ředitelům říšské banky, vysvitá, že celé jižní Rusko je doslova zachváčeno hladem. Celé vlaky z jihoruských krajů jsou naplněny dělníky a sedláky, jedoucími směrem k velkým městům a hledajícími tam chleba. Před Charkovem na rostovské dráze byly rozestaveny vojenské uzavírací čety, které nepouštějí cestujících dále bez povolení místních úřadů. V Kijevě, Oděse i Charkově nemine jediného týdne bez vydrancování skladiště potravin. Totéž lze pozorovati v četných venkovských městech. Potravinová skladiště ve velkých městech střežou zvláštní vojenské stráže a přivezené náklady převážejí se z vlaků jen za noci. Téměř o 50 procent klesla výroba cukru, protože není surovin. Příčiny katastrofy jsou tak rozmanité, že všechny je vyjmenovati je velmi obtížno. Avšak hlavní úlohu hraje tichý, jednosvorný odpor obyvatelstva proti kolektivisaci. V jiných výrobních krajích — na Volze, Kamě a v západní Sibiři — není vyživovací otázka tak kritická jako na jihu, ale zato je tam, zvláště v Sibiři, katastrofálně rozvrácena doprava. Pronikavý pokles stavu dobytka a koní je již cítiti v celé zemi. Vagonový park sibiřské, samarsko-zlatoustovské a sýzrno-vjazemské dráhy je tak zubožený, že se k dopravě

nehodí. Vinou opotřebovaných a dávno už nevyměňovaných kolejí dochází k četným železničním katastrofám. Často je nutno přivolati vojsko, aby byl zjednán průchod vojenským a potravinovým vlakům, které jedou ze západní Sibiře do Moskvy často déle než 3 měsíce. („Vozroždenie“ 1. II. 33.)

Sovětský militarismus. V Petrohradě bylo rozhodnuto, uspořádati k 15. výročí založení rudé armády „široký střelecký výcvik pracujících vrstev“ a střelecké závody k získání odznaků „Vorošilovského střelce“. Tímto výcvikem má být získáno 20.000 vzorných střelců. Budou uspořádány také obvodní střelecké závody, jež vyvrcholí závody všeměstskými. Tedy vida — „ostrostřelci“ nebyli jenom v Rakousku! Budou sovětsí ostrostřelci prozřavější nežli byli jejich rakouští kolegové? („Pravda“ 2. II. 33.)

Trockij o balzamování mrtvoly Leninovy. V listě „Liberty“, odpovídaje na dotazy redakce, sděluje známý bolševický diktátor Trockij mezi jiným, že byl rozhodným odpůrcem balzamování Leninovy mrtvoly a jejího uložení v mausoleu. Trockij poukázal přý na to, že sám Lenin by byl co nejrozhodněji protestoval proti tomu, aby jeho mrtvola byla proměněna v jakousi mumii egyptského faraona. Vdova po Leninovi Krupská se rovněž vyslovila proti tomu, a to z toho důvodu, aby přý balzamané pozůstatky v obecně přístupném mausoleu neposílily v masách lidu náboženského citění. Naproti tomu Krasin, bývalý sovětský velvyslanec v Paříži a Londýně, nyní už zesnulý, zase namítal, že právě tím se široké masy přesvědčí, jak lehce dovedou „bezvěrci“, vyzbrojení vědou, udělat „zázrak“, jež mohla podle mínění lidu dříve učiniti toliko Prozřetelnost. („Vozroždenie“ 8. II. 33.) Jenom aby někdy zklamán lid nevystoupil proti Leninovi balzamanému zázrakem vědy tak, jak bolševici činili s ostatky svatých!

Naivnost anebo drzost? Dopisovatel „Timesů“ oznamuje, že sovětská vláda se rozhodla zrušiti některá valutová omezení, chtějíc udělati z Moskvy mezinárodní bankovní středisko. Již dříve byly pro cestující zavedeny některé úlevy, jež byly nyní při poukazování peněz ještě rozšířeny. Komisařství financí uveřejnilo usnesení, v němž ukazuje na to, že mnohé kapitalistické

státy jsou nyní nespolehlivé a ukládání kapitálů v nich je velmi nevhodné. Proto sověty nabízejí cizincům, aby převáděli své peníze do státní banky sovětské. Cizinci, praví se ve vládním ustanovení, mohou ukládati své peníze do státní banky sovětské na běžné účty na 7proc. úrok. Komisařství financí upozorňuje vkladatele na to, že v žádném jiném státě neplatí se dnes tak velký úrok. Některé země dokonce vůbec nevyplácejí úroků z běžných účtů. Státní banka sovětská slibuje, že peníze budou stále k úplné dispozici vkladatelově s právem vypovězení vkladů kdykoli. Vkladatel může svých peněz použití jak v sovětském svazu, tak i k poukazům za hranice bez jakéhokoliv omezení. Nastala doba, kdy sovětské banky mohou vyjíti vstříc zahraničním vkladatelům, uštváným všemožnými omezovacími nařízeními, zavedenými v tom kterém státě. Zvláště běžné účty znějící na zahraniční valutu budou nazývány účty A., aby se předešlo směřování jich s obyčejnými účty. — Věru, rádi bychom viděli „kapitalistu“, který v obavě před nespolehlivostí evropského bankovníctví bude se utíkat do státní banky sovětské!

Prorocství Serafima Sarovského. Ruský oblíbený národní světec a poustevník Serafim Sarovskij (narozený 19. července (st. stylu) 1759 a zemřelý 2. ledna (st. st.) 1833) před svou smrtí v serafimo-divějevském klášteře pravil, že vidí, jak bude vypadat Rusko o 100 let později. Podle jeho slov, jež zaznamenali jeho vrstevníci, počne se ruský národ za sto let po jeho smrti, t. j. roku 1933, uzdravovati z nemoci a nastane jeho úplné vzkříšení, svolán bude oekumenický sněm a nastane všeobecné obrození. Sté výročí smrti bl. Serafima Sarovského připadlo podle nového kalendáře na 15. ledna t. r. nedávno spatřilo světlo světa a přehojně se rozšířilo v sovětském Rusku. Bl. Serafim předpověděl, že brzy po svatořečení jeho ostatků nastane v Rusku období hrůzoplých béd a řeky krve zaplaví všechno. To se stane ze zvláštního dopuštění Božího, aby prý byl ruský národ očištěn ohněm a krví od kamenné necitelnosti a tuposti dneška a připravil se k velikému úkolu, jež mu sverhl Bůh. O ruských uprchlících předpověděl, že budou rozptýleni po všem světě, aby seznámili

celý lidský rod s Ruskem. Kdo vykoná toto své poslání, tomu dá Bůh odčkatí se návratu do vlasti. Zdůrazňujeme, že k této předpovědi, učiněné roku 1831, dodal bl. Serafim, že se má ruský národ připravit na veliké události všeobecným pokáním. („Vozroždenie“ a „Russunion“ ze dne 14. ledna 1933.)

Sovětská láska k vědě. V sovětském Rusku zeměl vynikající ruský historik, univ. prof. S. F. Platonov. Narodil se roku 1860, absolvoval filosofickou fakultu petrohradské university roku 1882. Obdržev diplom magistra, zahájil přednášky na petrohradské universitě v hodnosti soukromého docenta. Vědecká jeho činnost byla velmi bohatá. Jeho „Učebnice ruských dějin“ byla znovu vytištěna v Praze roku 1924-25. Jeho „Přednášky“ byly přeloženy do franštiny (Histoire de la Russie des origines 1918 Payot 1929). Roku 1922 sčastnil se Platonov spolupráce ve sborníku „Nástin dějin kolonizace Severu“, roku 1923 spolupracoval ve sborníku: „Minulost ruského severu“, roku 1928 spolupracoval v „Russische Historiker-Woche“, založené v Berlíně prof. Hetschem, a měl tam přednášku na téma: „Das Problem des russischen Nordens in der neueren Historiographie“ (Problém ruského severu v novější dějepisné literatuře). Zesnulý vyznačoval se svrchovanou opatrností v ohledu politickém, aby se udržel i za sovětského režimu, ale nepomohlo mu to. Bolševici, rozhodnuvše se zničit všechny ruské dějepisce, zorganizovali „soud nad Platonovem“. Resumé veřejného žalobce při tomto „soudním procesu“ vyznělo ve slova: „Platonov je v podstatě svérázný „dvorní“ dějepisec, ospravedlňující a oslavující krvavé dějiny (carského) domu Romanovců, plné posměchu, zločinů a násilí. Vědecké práce akademika Platonova dlužno kvalifikovati jako historickou podlizavost věrného poddaného a sluhy domu Romanovců.“ — V lednu 1930 byl prof. Platonov zcela neočekávaně zatčen a uvězněn. Oficiálně byl obviněn ze „styků s cizinou“, ze šíření „monarchické ideologie“, ale nemalou úlohu tu sehrála také osobní nenávisť rudého akademika Pokrovského. S. F. Platonov ztrávil ve vězení rok a 8 měsíců. Jeho knihy byly úplně zakázány, jeho jméno vyškrtáno ze seznamu akade-

miků a Platonov prohlášen za „lišence“, t. j. byla mu odňata všechna občanská práva. V žaláři vznikla těžká srdeční choroba, která jej konečně zklátila do hrobu. V září 1931 byl propuštěn ze žaláře a deportován do Samary. Uchýlití se do města samého se mu nepodařilo, poněvadž nenašel volného pokoje. Žil proto v předměstské obci, v jakémsi malém domku bez knih, téměř o hladu. Přes nesnesitelné poměry si Platonov na bolševický režim nikdy nestěžoval.

Zdražení chleba v Moskvě a zmenšení porcí nařídila a ohlásila podle „Tempsu“ sovětská vláda. Ceny byly zvýšeny o šestinu. Mnohým osobám byly vůbec odňaty listky na odběr potravin. Ženy, které mají děti starší 12 let, nedostávají už chleбенek. Pro starce vydávají se listky teprve počínajíc 65. rokem. Z usnesení moskevského sovětu (rady) budou hospodyně, ženy dělníků, inženýrů, techniků, úředníků a studentů zásadně dostávat listky na potraviny jediné tam, kde jejich mužové jsou služebně zaměstnáni.

Nové zdanění. Ústřední výkonný výbor a rada lidových komisařů SSSR určily stupnici zdanění „pro potřeby bytového a kulturního budování ve městech a selských krajích“ na rok 1933. Obyvatelstvo ve městech — vyjma dělníky a úředníky — bylo rozděleno na 4 skupiny. Do první skupiny byli zařazeni spisovatelé, učenci a techničtí vynálezci; platí ročně 30 proc. daň měsíčního důchodu. Do druhé skupiny patří malovýrobci a řemeslníci a musejí ročně odváděti 55 proc. měsíčního výdělku. Třetí skupinu tvoří ti malovýrobci a řemeslníci, kteří používají námezdné práce jiných; těm je už předepsána roční daň 85 proc. měsíčního výdělku. Konečně do 4. skupiny jsou započítávány osoby, které zaměstnávají víc než 2 dělníky, a příslušníci náboženských kultů. Jejich roční daň činí 260 proc. měsíčního výdělku — čili výdělek téměř za tři měsíce. („Izvestija“ 1. II. 1933.)

Sovětské státní nakladatelství bezbožecké vydalo k protináboženské kampani tyto „bezvěrecké“ knihy: „Nebe — popům, půda — nám“, „Vánoční legenda a kapitalistická skutečnost“ a „Pohádka o Kristovi“. („Krasnaja Gazeta“, „Pjatidnevka Gosizdat“.)

Stísněná nálada. Dne 22. ledna byla

v Moskvě ve Velkém divadle uctěna památka Leninovy smrti. Člen ústředního výboru Stěckij měl přednášku o sovětských úspěších za 9 let uplynulých od smrti Leninovy. Svou řeč ukončil lichotkami Stalinovi, jež nazval „prvním hrdinou pětiletky“. Podle zpráv zahraničních dopisovatelů nezbudila však letos oslava památky Leninovy žádného ruchu, ani nadšení. Na státních budovách a pomnicích smutné a schléple visely státní vlajky s černou obrubou. Obyvatelstvo nemělo nálady k nějakým slavnostním projevům. Každého více zaměstnávala myšlenka, podaří-li se mu obdržeti nový „pas“ a tím i povolení, aby zůstal v Moskvě. („Izvestija“ 23. ledna, „Vossische Zeitung“ 1. února.)

Národnostní otázka v sovětech. „Pravda“, shrnujíc výsledky desetiletí, které uplynulo od ujednání společné smlouvy sovětských republik — tento den vlastního zrození sovětského Ruska připadl na 30. prosince — ukazuje na nebezpečí velkoruského šovinismu a šovinismu jednotlivých národností. Velmocenská úchylka snaží se pod praporem internacionalismu revidovati základy národnostní politiky komunistické strany... Míří tím na podrytí sovětské moci a diktatury proletariátu, ježto národní republiky, sdružené v sovětském svazu, tvoří státní útvar diktatury proletariátu, kterou musíme posilovati dále v zájmu dobudování socialismu v naší zemi a pro vítězství mezinárodní bolševické revoluce. Na druhé straně projevy místního nacionalismu pokoušejí se oslabiti jednodolitost národů SSSR před tváří mezinárodního proletariátu.“ Je tedy viděti, že ani sovětská revoluce nedovedla upevniti národnostní smír mezi všemi kmeny obývajícími bývalou říši ruských carů!

Zásobování lidu. Systém chleбенek a vůbec poukázek na všechny předměty životní potřeby, který u nás byl za války, vládne dosud v sovětském Rusku. Obhájci ruského bolševismu tvrdí, že je to v podstatě totéž, co běžná kooperace. Rozdíl je ovšem v tom, že v kooperativě můžete koupiti takové množství zboží, jaké se vám zlíbí, kdežto v sovětském obchodě dostáváte jen pevný přiděl. Abychom si mohli utvořiti jasnou představu o životě sovětského dělníka, musíme pamatovati, že v Rusku není dělník jako

dělník. Množství potravin, které dostává, je podmíněno dvěma okolnostmi: 1. významem továrny, ve které pracuje, a 2. spolehlivostí i nepostradatelností samotného dělníka. Dělnictvo je rozděleno na několik skupin, z nichž každá úzkostlivě střeží své výsady: 1. „první dělníci“, 2. „druzí dělníci“, 3. „třetí dělníci“ — tato poslední kategorie má dva menší oddíly — „dělník“ a „nedělník“. První, nejvyšší kategorie, dává právo na 1 kg chleba denně, druhá na 80 dků, třetí na 60 dků a „nedělník“, t. j. kancelářský úředník, dostává jen 30 dků. Podle stavu zásob mohou být tyto přiděly zmenšovány, nikdy však se nezvětšují. Děti a ženy dostávají polovici přidělu dělníkova. Ostatní potraviny jsou rozdělovány takto: cukru 100 až 400 gr měsíčně, krupice 100 až 800 gr měsíčně, sádla 50 až 200 gr měsíčně, masa 50 až 400 měsíčně, ryby 300 až 1000 gr měsíčně — tedy masa nedostává dělník více nežli 40 dků měsíčně, případně 1 kg, má-li obzvláště četnou rodinu. Nyní uvedeme ceny na volném trhu: kg masa — 25 až 30 rublů, deset vajec — 6 rublů, kg brambor 12 rublů, 40 dků (libra) másla — 20 až 25 rublů, ryba — 6 rublů kg, chléb, podle jakosti 4 až 10 rublů za kg, cukr — 8 rublů, krabice rybích konzerv — 4 až 6 rublů. Aby se dalo sehnati postačující množství potravin, musí se obětovati 1000 až 2000 rublů měsíčně — ve skutečnosti však měsíční výdělek se pohybuje mezi 70 až 500 rublů, jenom nečetní odborníci vyšší kvalifikace vydělávají 600 až 800 rublů. Pro nekvalifikovaného dělníka průměrná mzda je asi 350 rublů, pro kvalifikovaného — 450. Hlavní potravou proto zůstává ryba a chléb. — („Krestjanskaja Rossija“ č. 12.)

O posledních dnech života Leninova zaznamenal spisovatel Percival Phillips tuto zprávu: „Ten člověk (Lenin), který s největší chladnokrevností dal pobít na dva miliony svých krajanů, stížen byl dlouhotrvající nemocí, jejíž příznaky byly pro něj — zbožňovaného vladaře — strašně ponižující. Jeho rozum se zvolna zatemňoval; všecko podnikal, aby se zbavil nemoci, ale nadarmo. Na konci svého života, prodlévaje na svém statku v místě Gorki nedaleko Moskvy, dostával záchvaty, že se jako zvíře čtvernožky plazil po zemi, chytil se

nohou nábytku ve své světnici a upěl o odpuštění svých zločinů!“

Z POLSKA

Ve Varšavě konal se koncem ledna kurs t. zv. „Modrých“ (błękitni), kteří chtějí zahájit nové období sociální péče opírající se jen o čisté „lidství“ — tedy bez ohledu náboženských a národních. Kurs vedla „Volná univerzita“ známá svými protináboženskými projevy. Polský radiový „Rozhlas“ stál jím ovšem velmi ochotně k službám, zatím co odřekl slíbené už vysílání akademie uspořádané na počest královny polské Jadvigy (Hedviky) v Krakově. Má to pan generál Stankiewicz, předseda „Polského radia“, jakési divné měřítko pro potřeby a účely rozhlasu v katolické Polsce!

Stanovisko Svaté Stolicе římské k lednovému povstání polskému r. 1863 je dějinným svědectvím papežovy lásky k trpícím a pronásledovaným. A nebylo to stanovisko lehké. Ruské vládě záleželo tehdy na tom velice, aby získala Apoštolskou Stolicí pro svoji věc proti polskému povstání a zvláště proti účasti kněžstva na něm. Byla proto ochotna souhlasit s jmenováním apoštolského nuncia pro Petrohrad a povolit mu mimořádné plnomocenství. Ale Řím ani za tu cenu nemohl schválit carského násilí. Na jaře r. 1863 projevuje papež arcibiskupu Feliňskému upřímný soucit s kněžstvem i národem polským pronásledovaným za víru a hájení svých práv. Dne 22. dubna 1863 píše Pius IX. obšírný list caru Alexandrovi II., v němž líčí hrozný útisk Poláků ze strany ruských úřadů. V audienci dne 18. června 1863 odmítá papež návrh ruského vyslance Kišeleva na jmenování petrohradského nuncia apoštolského v době, kdy se Polska topí v krvi povstalců. V pastýřském listě z 31. srpna téhož roku ohlašuje kardinál-vikář římský přání Sv. Otce, aby se konaly modlitby za nešťastnou Polsku. Papežská Stolicе vstoupila do koalice států hájících Polsky pro lednové její povstání. Za nejhorší persekuce Poláků ujal se jich Pius IX. projevem v kolegiu Propagandy (24. dubna 1864) a vinil cara Alexandra II. z pronásledování Polsky, dne 30. června 1864 vydával zvláštním listem polský episko-

pát k vytrvalosti v obraně práv Církve i národa. V důsledku toho odvolal ovšem hned nato car svého vyslance z Říma a ponechal tam jen sekretáře bar. Meyendorfa. Ale i ten byl r. 1866 odvolán a styky mezi Apoštolskou Stolicí a Ruskem byly přerušeny až do doby papeže Lva XIII.

V Krakově na Wawelu těší se velice účtě polského lidu hrob královny Hedviky, dcery Ludvíka I., krále uherského a polského (nar. 1371, zemř. 1399), jejíž zásluhou došlo vlastně k sjednocení Polska a Litvy. Ač byla původně zasnoubena Vilémovi, synu rakouského vévody Leopolda, na naléhání polských stavů od něho upustila a podala ruku litevskému velkoknížeti Jagellovi r. 1386, když se dal před tím pokřtít (na jméno Vladislav). Tím založena byla dynastie jagellonská. Královna Hedvika je vlastně průkopnicí sjednocení církví v Polsku, neboť za tím účelem povolala tam řeholníky benediktinské slovan. obřadu z Prahy. Učený profesor varšavské university, dr. Oskar Halecki, přednášeje nedávno o královně Hedvice, zdůraznil její veliké zásluhy o křesťanské obrození Polsky, z níž chtěla mít opravdový křesťanský stát (civitas christiana), její hlubokou lásku k lidu i její zbožný ascetický život a vyslovil přání, aby se jí dostalo pocty oltáře.

Časopis „Slovo“, polooficiální orgán polské pravoslavné církve, přináší ve svém 15. čísle úvodník věnovaný událostem v klášteře benediktinů v Amay s, Meuse v Belgii. Již dříve tato otázka byla projednávána na stránkách lednového pařížského „Věstníku“ křesťanského ruského hnutí studentského, který během poslední doby nezanedbává ani jediné příležitosti, aby nějak nevystoupil proti hnutí unionistickému. Nyní oba časopisy s gústem se ujmají domněle „pronásledovaných“ amayských benediktinů, jejichž klášter po počátečním rychlém rozkvětu ocl se v přechodní krizi. Domníváme se, že pravoslavné časopisy plně zaměstnané vnitřními nespáry a urovnáváním svých interních sporů učinily by lépe, kdyby nevynášely příliš unáhlených a zbytečně apodiktických rozsudků ve věcech, o nichž nejsou informovány a jejichž průběh není definitivně ukončen. Dočasné krize provázejí každé no-

vé podnikání a jest pochopitelné, že těchto chvilkových krizí nestálo ušetřeno ani Amay s, Meuse.

Honba za sensacemi. V samostatném článku t. č. píšeme o rozruchu, jež vyvolala v Polsku domnělá aféra ruského kněze A. Deubnera, který v rozrušení myslí nad zatčením svého přestárlého otce opět změnil své církevní příslušství a odejel z Říma (nikoliv však do sovětského Ruska). Nyní oficiální orgán polské pravoslavné církve „Voskresnoje čtenie“ (č. 7. ze dne 12. února 1933) rozprává na šesti sloupcích velkého formátu novou „aféru“, horší Deubnerovy. Na základě sdělení pařížské evrasijské tiskoviny „Utverždenija“ vypravuje, že se Vatikán spojil se zednáři, aby mohli čelit fašistům. Zednáři potlačeni Mussolinim vstoupili prý do katolických spolků a nyní za tiché účasti Vatikánu vedou prý boj proti fašistům. V souvislosti s aférou Deubnerovou tvrdí dále pravoslavný orgán, že komunisté v Polsku houfně vstupují do východního obřadu, aby mohli provádět iridentistickou propagandu ve prospěch odtržení Ukrajiny od Polska. Oboje zprávy jsou stejně věrohodny! Vatikán, zednáři, fašisté, komunisté, ukrajinští separatisté... té pestré fantastické směsi nesvědčí ani tak mírný název „Vatikánská tajemství“. Mohl znít sensačněji, měl být vysázen rudou barvou! Je smutným zjevem, že se oficiální orgán pravoslavné církve v Polsku nestydí přinášeti tak fantastické a naprosto nedoložené zprávy a jako pramen uváděti „Utverždenije“, časopis vydávaný skupinou bývalých ruských intelektuálů, z nichž část již přijala sovětskou státní příslušnost a zbylá část je v opovržení u celé ruské emigrace. Žádný orgán katolický nepočíná si tak lehkomyšlně a klevetivě vůči církvi pravoslavné.

Polsko a Vatikán. Časopis „Shanghajskaia Zarja“, orgán ruských emigrantů, zabývá se ve zvláštním článku poměrem „Vatikánu a Polska“. Pisatel poznamenává, že před válkou poměr mezi Svatou Stolicí a Ruskem postrádal vřelosti hlavně proto, že se Vatikán velmi vřele ujmál polských zájmů, o které nedbala ruská vláda v dostatečné míře. Nyní však ti Poláci, kteří se staví proti římské „Comissio pro Russia“ a proti současným papežským směrnicím uni-

onistické práce, poškozují jak světový katolicismus, tak i Rusko. Hledisko Vatikánu je nad národní a je velice široké. Když bylo zapotřebí, ujímal se Řím Polska; nyní se ujímal zase Ruska a tím jen osvědčuje svou prozíravou moudrost, která mu umožňuje dělati kroky, jejichž význam ozřejmí snad až po dlouhých desetiletích. Politika však příliš extrémních polských nacionalistů vede k tomu, že se zrazují zájmy náboženské ve jménu chvilkových potřeb státních. Článek končí výzvou k jednotě, která je nezbytná, a to zejména teď, když bojující ateismus ohrožuje všechna náboženská vyznání.

Ruské školství v Polsku. V časopise „Pravda“ píše A. Popov o katastrofálním stavu ruského školství v Polsku. Ruská gymnasia — v Brestu, Lucku, Rovně a Vilně — trpí naprostým nedostatkem všeho, jde o bytí a nebytí posledních škol. Příjmy naprosto nestačí na vydání; proto se vyučuje bez elektrického světla, bez otáčení, bez výplaty učitelů. A žáci jsou tak chudobní, že nemohou platit. Autor se obrací na všechny ruské vystěhovalce a žádá je, aby vytvořili fond záchrany ruského školství, jemuž hrozí jinak neodvratná záhuba. — „Pravda“, čís. 91.

Z JUGOSLAVIE

Přidržené zrcadlo. V katolickém deníku „Slovenec“ (č. 32 ze dne 8. února) čteme sensační článek o tom, že Sv. Otec měl na ostrově Prinkipo schůzku... se Stalinem, diktátorem rudého Ruska. Výsledkem této nanejvyšší tajné schůzky bylo ujednání, že Stalin pomůže habsburskému a hohenzollernskému domu opět na trůn, musejí však slíbiti, že zavedou sociální monarchie. Papež zase bude mít možnost volně šířit v Rusku katolictví a vůbec celé Rusko bude prohlášeno za jeho osobní diecési. — Článek je upraven tak, jak se upravují sensační zprávy — a mnozí — nalitli. Vážně se dotazovali, zdali je to skutečná pravda? Autor článku zřejmě chtěl zesměšnit psaní protikatolických listů proti Vatikánu a papeži, jak jím při každé příležitosti balamutí své čtenáře (viz aféru O. Deubnera, hirtenbergskou atd.). Není sice ještě apríl, ale sensační vtíp „Slovenec“ podržel

zrcadlo krivým ústům nesvědomitým redaktorům protikatolickým.

Novým farářem hlavní bělehradské farnosti při kostele Krista Krále byl jmenován dr. Matija Petlić, dosavadní profesor bohosloví v Đakově. Nový duchovní správce je znám svoji činností charitativní a svým nadšeným porozuměním pro Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje u bratří Svatých. Před třemi lety se zúčastnil katolického sjezdu slovanských akademiků v Bratislavě a měl též podíl na přípravných pracích k poslednímu unionistickému sjezdu velehradskému v poradách nitranských a trenčansko-teplických.

Známe unionistické pracovníci, Miss Anně Christiřové, zemřela v Londýně koncem ledna její zbožná matka paní Alžběta Christiřová, dobrá anglická spisovatelka katolická. Byla rodem Irčanka a její manžel byl vynikající srbský státník. Stáří své prožívala s dětmi v Londýně, kde dcera Anna je spolupracovnicí předních katolických časopisů anglických a průkopnicí snah unionistických. Jménem UACM. kondoloval vzácné přítelkyni našeho Velehradu k matčině úmrtí předseda, pan arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan.

Nad úpadkem náboženského života v srbské církvi pravoslavné nařiká v časopise „Hriřčanski Zajednici“ (čís. 12., r. 1932) srbský mnich Vasilij Kostić. V srbské církvi — tak píše — velická většina duchovních nedbala o svatou zповěď; podávala svaté přijímání i bez svaté zповědi, ba udělovala i svátostné rozhrěšení společně většímu množství věřících... Tím se ovšem oddálili od křesťanského učení i od svatého Šavy, ale tím také odvraceli od náboženského života zbožný lid, který v tom ohledu má lepší porozumění pro svou víru, než jeho kněžstvo. — Z této zprávy srbského mnicha si snadno vysvětlíme protikatolické útoky některých srbských duchovních.

Recko-katolický biskup kriřevacký dr. Dionisij Njaradi, poslal počátkem března první tři recko-katolické aspirantky z Grabaru přerovské kongregaci Neposkvrněného Početí Panny Marie. Vedle slovinských sester a kandidátek přibýly tím i hrvatské členky nadějně se rozvíjející české misijní kongregaci přerovské. Dejž

Bůh, aby tyto navázané úzké styky s jugoslavskými katolíky byly na prospěch svaté Církve i Slovanstva!

Pastýřský list jugoslávského episkopátu proti materialistickým zásadám sokolské výchovy rozběsil všechny nepřátele katolické Církve v Jugoslavii. Uvedl v pohyb celý organizační aparát státního Sokola, který nařídil hromadné protestování všech sokolských jednot u bělehradské vlády, v tisku domácími i zahraničními bilo se na zpachtovaný vlastenecký buben a zrádcovali katolíci hrvatští a slovinští, chytali se nerozvážní katoličtí kněží k novinářským interviewům (jako čestný kanovník splitský a člen správní rady privilegované Agrární banky bělehradské, Don Frane Ivanišević), v nichž se podstatě pastýřského listu úplně vyhnuli — a konečně podán i v bělehradské sněmovně návrh na vyhnání jesuitů z Jugoslaviie a zkonfiskování jejich majetku ve prospěch národní výchovy katolické kněžstava. Odůvodnění tohoto násilí je právě klasickým dokladem, jak sokolská výchova už nyní uspávala katolické uvědomění i u Hrvatů a Slovinců a tak připravovala zvolna úplnou nevěru. Přišel tedy pastýřský list v nejvyšší čas.

Z BULHARSKA

Sociální otázka. Nejednou jsme již upozorňovali na to, že sociální otázka stane se v brzkou mocným činitelem sjednocovacím pro katolíky a pravoslavné. Pravosláví se dosud nezabývalo řešením sociálních problémů, nyní je postaveno před ně a nezbyvá mu než řešiti tyto otázky ve smyslu i duchu encyklik „Rerum novarum“ a „Quadragesimo anno“. Rusové již takto činí, nyní zdá se, přichází řada i na Bulhary. Časopis „Mir“ v č. 9749 přináší článek O. D. Janakieva, pravoslavného protopresbytera, pod názvem „Sociální učení Kristovo“. Jsou to spíše meditace, nežli konkrétní podněty, avšak z tohoto článku vyplývá pro nás poznatek veliké důležitosti, totiž že i bulharská církev, stejně jako ruská, stojí nyní před řešením svého vztahu k sociálním problémům. Bylo by na čase, aby bulharští katolíci se přičinili o seznámení svých pravoslavných bratří s programem katolickým. Tak se naváže nové pouto

a tím také se upevní ona jednota myšlení, která je nezbytná pro vážnou práci unionistickou.

Stanovisko bulharského cara v otázce křtu jeho prvorozené dcery tlu- močí asi sofijský zpravodaj vídeňské „Neue Freie Presse“ (z 9. února 1933). Článek je přetištěn bulharským deníkem „Mir“ (v čísle 9781 ze dne 16. února). Pisatel sděluje, že pravoslavný křest nebyl prý proveden z důvodů jen náboženských, nýbrž z příčin kulturně-politických. Dynastie prý chce se státi národně-bulharskou a přetrh- nouti své tradiční svazky, jež ji pou- taly k německému domu koburskému. Car Boris prý se domnívá, že křest jeho dcery podle obřadu pravoslavné- ho upevní jeho prestiž v očích lidu. Proto také prý byl kmotrem nikoliv člen panujícího rodu, nýbrž předseda národního shromáždění, Al. Malinov. Křest byl prý vykonán bez nátlaku se strany vlády. Bulharská konstituce mluví sice o náboženství ná- slední- ka a trůnu, nezmiňuje se však o jeho sourozencích, kteří mohou býti i jiné- ho vzvání než pravoslavného. Křest prvního dítěte předurčil vyznání i o- statních dětí — budou rovněž pokřtě- ny podle obřadů pravoslavných. Jakou však má cenu carské slovo? A na svoji prestiž v očích lidu měl pamato- vat car dříve než podpisoval své snub- ní závazky. Pan Scheinhardt z „Neue Freie Presse“ nenapraví carovu věro- lomnost.

Kláštery byly kdysi v Macedonii je- dinými středisky kultury, vzdělanosti, křesťanství a národní myšlenky. Nej- známějšími v Bulharsku byly kláštery sv. Klimenta, sv. Nauma, Bigor, Chy- landar, Zograf, Pčinský a j. Dnes jsou ovšem bulharské kláštery v žalostném úpadku a bulharští mniši nemají téměř žádného vlivu. Nákladem „Macedon- ské knihovny“ vyšla právě obsáhlá kniha Jiřího Trajčeva, připomínající slavnou minulost bulharských klášte- rů. Lze jen vítati tento hodnotný spis, zasluhující doporučení pro každého, kdo se zajímá o církevní život v Bul- harsku.

Otázka nastolení nového exarchy vyvolala řadu otázek vedlejších, jako na příklad otázku poměru církve bul- harské a řecké. Jak je známo, cari- hradský patriarcha uvalil svého času klatbu na Bulhary. Biskup Boris, jenž sídlí v Caribradě a spravuje záležitosti

tamějších pravoslavných Bulharů, prohlašuje nyní (v čas. „Journale d'Orient“ z 10. ledna 1933), že patriarchální klatba je neplatná. Nebylo prý dbáno kanonů, jež příkazují, aby patriarcha před uvalením klatby třikrát vyslechl obviňovanou stranu. Proto otázka domnělého rozkolu pro Bulhary vůbec neexistuje. Záležitost sídla budoucího exarchy má stejně důležité politické pozadí, jakožto i pozadí čistě náboženské. Dokud všechny bulharské menšiny nejsou sjednoceny v jediném státě, exarcha musí podržeti nad nimi pravomoc, jelikož je jejich duchovní hlavou a současně také jediným pojítkem s národní tradicí. Proto je velmi pravděpodobno, že sídlem exarchátu zůstane Cařihrad, aby byly znemožněny námitky, že exarcha je zbraní v rukou bulharské vlády. Jediným uspokojivým řešením bylo by ovšem: sjednotiti všechny Bulhary a dáti jim možnost, aby se mohli učit, modliti a obcovati ve své mateřštině. Břežnové sezení sofijské synody nepřinese asi nic nového, zejména nelze očekávati jmenování nějakého prozatímního zástupce exarchova, poněvadž by to nijak nerozřešilo celou situaci volající po definitivním uspořádání.

Prohlášení biskupa Borise vyvolalo odezvu z řecké strany. — Časopis „Estia“ (ze dne 12. ledna) uveřejnil obsáhlý článek, v němž píše, že biskup Boris se dotkl toliko formální stránky otázky o klatbě uvalené na bulharský národ, aniž se však byl zmínil o příčinách povahy dogmatické. Ostatně dnes prý je bezpředmětné zdůrazňovati otázku rozkolu, když všechny pravoslavné církve usilují o vzájemné sblížení. Další obsah článku je útokem na biskupa Borise za jeho slova o spojitosti otázek církevních a politických. — Podle řeckého výkladu exarchát, ocarňuje-li bulharské menšiny, podporuje iridentu a fedruje propagandu nepřátelskou Řecku. Samozřejmě, že „Estia“ se nezmiňuje o tom, zdali v Řecku žijící Bulhaři směji se modliti ve své mateřštině.

Rodina v Bulharsku. Sofijské noviny přinesly zajímavou rozvodovou statistiku, která osvětluje jasně rodinný život současného Bulharska. Podle ní bylo v roce 1927 rozloučeno 1339 manželství, v roce 1928 1287, v roce 1929 1360, v roce 1930 1468.

Zajímavé je, že z celkového počtu připadá 3260 rozloučených manželství na obyvatelstvo vesnické, kdežto na města pouze 2194. V 1749 případech příčinou rozluky byla manželská nevěra, z toho 943 případů nevěry ženiny. Ze statistiky vyplývá, že se v městech muži častěji dopouštějí manželské nevěry nežli ženy, kdežto na vsích je tomu naopak. Na druhém místě zavinuje rozluky úmyslné opuštění jednoho manžela druhým, dále opilství a výtržnictví. Podle povolání uvádí statistika počet rozloučených: u zemědělců 2600 případů, u zaměstnanců v průmyslu, dělníků a pod. 1100, u svobodných povolání 434; mezi bulharskými umělci a spisovateli jsou rozvody poměrně řídké, pouze 102 případy za čtyři roky. — „Zora“, čís. 4051.

Z ASIE

V Syrii roste reformní (feministické) hnutí mezi mohamedánkami. Jeho organisátorkou je Sitt Nur Hamadah, která už roku 1930 svolala první sjezd feministický do Damasku a nyní zase připravuje v hlavním městě syrském nový sjezd mohamedánských žen ze Syrie, Palestiny a Zajordánie. Třetí kongres chystá v Persii. Sitt Nur Hamadah projevila přání před králem Faisalem, aby byl Bagdad vybrán za sídlo feministického Svazu arabského, který organisuje tyto kongresy. Král souhlasil. — Po světové válce byla mohamedánská žena zbavena bývalého ponižení harémového života a v opojení z nabyté svobody vrhá se do extrému reformního (feministického) hnutí ženského. Extrema se tangunt!

Také turecké ženy jako by chtěly dohonit, co v dřívějším svém ponižení zanedbaly, závodí s mužskou mládeží nejen ve studiu medicíny, práva, profesury, ale i v naukách praktických. Cařihradské listy sdělují, že mezi kandidáty na vyšší školu rolnické obdržely též tři dívky diplomy.

O živém náboženském ruchu v ruském Charbině (v Číně) referuje časopis „Russkoje Slovo“ (čís. 2027); dopisovatel konstatuje, že jsou tamější chrámy přeplněny, knihovny nestačí půjčovat filosofické a náboženské knihy, všude se pořádají debatní večírky a přednášky na náboženská témata.

Ve městě působí řada kazatelů a pastorační kursy jsou navštěvovány inteligentní mládeží. Pod vedením rektora bohosloveckého učiliště O. N. Vozněsenského chystají se týdení soustavné přednášky a debatní večírky. Pravoslavní Rusové v Charbině vždy vynikali obzvláštní tolerancí a porozuměním pro katolictví a myšlen-

ku unionistickou. Tak zesnulý ředitel katolické školy ruské v Charbině dr. Diodor Kolpinskij nejednou uveřejňoval v tamějších ruských časopisech obsáhlé zprávy a články o hnutí unionistickém a přikládal vzdálenému Východu velký význam pro šíření sjednocovací myšlenky.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Z činnosti cyrilometodějského kroužku v olomuckém semináři. Cyrilometodějský kroužek je odborem Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomuckých. Chce pěstít ideu cyrilometodějskou. Ve správním roce 1932-33 nesla se činnost CM kroužku několika směry. Předně seznamovali se členové s otázkou unionistickou, a to přednáškami i soukromým studiem příslušné literatury. Přednášky před prázdninami připravovaly půdu VI. unionistickému kongresu na Velehradě. V cyklu desíti přednášek dosti podrobně byl probrán vznik rozkolu, věroučné rozdíly církve východní a západní, povaha odloučených křesťanů, dějinné pokusy o unii a j. Většinu přednášek zpracovali členové CMK, pouze dvě měl msgr. Jemelka. Po prázdninách si kroužek blíže všiml ve svých přednáškách dnešních poměrů na Rusi. Chceme-li pracovat pro unii, musíme se seznámit s těmi, s nimiž jednotu připravujeme. K těm v první řadě náleží národ ruský. Jím se zabývaly prozatím tři přednášky. Mimo to přednášel po vánocích v kroužku CM. opětně msgr. Jemelka o nových směrnicích ACM.

Druhým úkolem našeho kroužku bylo seznamovat katol. studentstvo s ideou cyrilometodějskou. Stávalo se tak jednak přednáškami, jež konali členové ve stud. sdruženích, jednak příspěvky do CM. hlídky v „Jitře“. Mimo to zasílá kroužek na požádání informace k zakládání a vedení CM. kroužků při SSS.

Kroužek má za třetí na starosti pečovat o slovanskou vzájemnost. Činíme tak jednak korespondencí, jednak o prázdninách osobními

styky. Korespondence se dosud vede pouze s bohoslovci lublaňskými. Na prázdniny je připraven zájezd do SHS.

Jinak kroužek modlitbami, malými peněžitými příspěvky, sbíráním známek, staniolu a j. snaží se podporovat dílo cyrilometodějské.

Z větších podniků cyrilometodějských, jež provádí celá Stojanova literární jednotka, třeba upozornit na bohoslovecký sjezd na Velehradě s programem unionistickým. Také VI. sjezdu unionistického se zúčastnilo asi 50 členů. Jednotu a uplatnil se zde zvláště kroužek pěvecký. Před svátkem sv. Josařata každoročně pořádá Jednota vhodnou pobožnost před obrazem světcovým. Večer před svátkem sv. Cyrila konala letos pietní vzpomínku v CM kapli na zemřelého arcibiskupa Stojana. K uctění památky tohoto velikána, před desíti lety zesnulého, připravuje Stojanova literární jednotka zvláštní Sborník vzpomínek na něho. Sborník bude obsahovat úplnou bibliografii všeho, co bylo o arcibiskupu Stojanovi napsáno, a celou řadu nových zpráv o něm dosud nikde neuveřejněných.

Tolik o naší činnosti. Snad se nám podaří v příštím roce vykonat více.

ČECHY

Z činnosti arcidiecésního odboru ACM v Praze v roce 1932. Práce naše pohybovala se celkem ve starých kolejích. Pozornost jsme obraceli na jednotlivé myšlenky cyrilometodějskou tím, že jsme i loni pravidelně pořádali měsíční apoštolátní pobožnosti u sv. Klimenta. Na svátek sv. C. a M. uspořádali jsme v téže kostele dopoledne slavnostní východní liturgii a večer pobožnost, při níž při přeplně-

ném kostele kázal nadšeně kanovník vyšehradský P. Boh. Stašek. Den na to podnikli jsme pout ke sv. Prokopu v Dalejích, při níž sloužena byla opět východní liturgie, doprovázená pěveckým sborem Ukrajinců. V neděli po svátku sv. Klimenta jsme slavnými bohoslužbami uctili památku patrona našeho apoštolátního chrámu.

Jinak všechny naše starosti patřily většinou péči o řádný chod prozatímní řeckokatolické duch. správy u sv. Klimenta. Marně jsme na různých rozhodujících místech státních ústředních úřadů v Praze častěji intervenovali, aby ti, na nichž to závisí, konečně jednou už příznivě vyřešili otázku definitivních místností pro budoucí řeckokatol. farní úřad. S bolestí a se zahanbením konstatujeme, že vyjma krásných slibů vyšli jsme i loni na prázdno pro nedostatek dobré a poctivé vůle. Jeden odkazuje na druhého a pomoci doopravdy nechce nikdo. S díky sice kvítujeme stálou podporu nezávadnou, jež nám uhradila loni většinu platu aspoň pro kněze, ale nelze to ani zdaleka srovnati s blahovůlí, se kterou se vychází vstříc splnění přání pravoslavných: blízká budoucnost tento náznak blíže osvětlí. Řeckokatolickému knězi pražskému platili jsme i úklid a hlídání kostela, přispěli mu na světlo, na paschu i na vánoce, aby mohl shromáždit kolem sebe své věřící, roztroušené po celé periferii Prahy. Studující inteligence zřejmě pod cizím vlivem dělá mu mnoho zbytečných starostí, zato řemeslný dorost vede se nadějně. Poněvadž z přihlášeného členstva sotva třetina plní své morální finanční závazky k našemu A. C. M., povolila nám naše nejd. arcib. konsistoř kolem svátku sv. C. a M. chrámovou sbírku po diecési, která nám vynesla na 8000 Kč. Ke konci roku přijali jsme pod svou ochranu akci našich mladých členů ACM pro podporu našich českých zahraničních vystěhovalců, hlavně v Polsku a pak i v Jugoslavii. Akci dobře vede čilý a obětavý p. Jindř. Dušek v Praze XI, Záhřebská 15, a jak víme z jeho korespondence, skládají jeho známí ze zahraničí v jeho agilitu mnoho nadějí. Zaslouhuje naší přízně i podpory. S neméně radostí jsme přivítali do našich řad téměř 40člennou novou apoštolátní skupinu, založenou p. Alf. M. Mit-

nachtem o. er. s. Aug. u sv. Tomáše v Praze III. v tamějším studentském konviktu. Hoši dobře řízení projevují o myšlenku apoštolátní pěkný zájem. Z hloubi duše si přejeme u nás: Vivant sequentes! Ze skupin projevily život zvláště u sv. Bartoloměje, u sv. Klimenta, v Karlině a ve Štěpánovicích; jiné — Bohu žel! — jako by zcela odumřely. Ze zemřelých členů želíme zejména smrti našeho prvního předsedy, biskupa dr. Ant. Podlahy, jenž projevoval tolik zájmu o zdar apoštolátní myšlenky u nás. Doufejme, že u Boha oroduje za zdar našeho A. C. M., při jehož vzniku pomáhal radou i činy. Všem příznivcům našich snah vroucí „zaplat Pán Bůh!“

Noví světití biskupové v Praze. Jmenování byli jimi vyšehradský kapitulní probošt dr. Fr. Zapletal v uznání svých zásluh jako bedlivý strážce a rádce v těžkých otázkách církevních a metropolitní kan. u sv. Víta dr. rom. Ant. Eltschkner, který se stal zároveň světitím biskupem pražským. Oba jsou zakládajícími členy našeho ACM. Na mnohá i blagá ljeta!

Výstavku darů pro zahraniční naše krajany v Polsku a v Jugoslavii uspořádal v minulých dnech zahraniční odbor pražského ACM, řízený p. Duškem. Byla zdařilá a k podivu bohatě obeslána. Otevření se zúčastnil za čsl. zahr. úř. řed. Tlapák a za Nár. radu čsl. sekr. Seifert a řed. Hejret, kteří ve svých proslovech akcentovali nutnost i duchovní péče o naše krajany za hranicemi. Za ACM promluvil prof. Pechuška a za Spolek sv. Rafaela kan. dr. Švec.

Ruské školství u nás. Již přede dvěma lety vzpomínalo ruské ref. reál. gymnasium v Moravské Třebové desetiletého svého trvání, neboť bylo založeno 5. prosince 1920 v Cařihradě, ale už rok nato se stěhovalo do Československa, aby zde nalezlo lepší porozumění a prostředí pro výchovu a vzdělání v duchu slovanském. A nyní oslavuje i druhá ruská střední škola, ruské ref. reál. gymnasium v Praze-Strašnicích rovněž již celé desetiletí od svého založení. Počátek jeho spadá až do roku 1921, kdy od „Temgoru“, nejsilnější ruské organizace emigrantské, vyšel popud zříditi v Praze první ruskou školu ke sblížení obou bratrských slovanských národů. Tak vznikla bla-

hovolnou pomocí čsl. vlády národní škola ruská v Praze dne 15. září 1921. Z ní povstalo o rok později ruské ref. reál. gymnasium v Praze-Strašnicích, s počátku jen o pěti třídách, takže teprve roku 1926 vyšli odtud první abiturienti. Bylo jich dosud na půldruhého sta. Všech žáků na ústavě bývalo přes 300; dnes má gymnasium 250 žáků, z nichž 101 žije v internátě, ostatní pak docházejí z města. Nejvíce žáků bylo ovšem vždy národnosti ruské (70 proc.) a kalmycké (13 proc.), ale i Čechů bývalo až dosud průměrně na této škole 15 proc. (zbytek připadal na jiné národnosti). Poněvadž počet emigrantů se stále zmenšuje a jejich děti odrůstají škole, počet Čechů stále vzrůstá: Ve školním roce 1931—1932 bylo z úhrnného počtu studujících ruského gymnasia (283) celkem žáků české národnosti 70, to jest celá čtvrtina, příslušnosti pak československé dokonce 109, to je na 40 proc.

Byl to těžký úkol ruských emigrantských škol, zvláště s počátku, vměstnati tak různorodé dětské duše do učebních síní a podříditi je společné výchově a vzdělání; ale vytrvalému úsilí se to podařilo, a dnes odchovává ruské gymnasium svoji mládež s rovnocenným vzděláním jako školy československé. Dejž Bůh, aby tato setba přinesla někdy dobrou úrodu pro lepší budoucnost nešťastné Rusi i pro bratrskou vzájemnost obou národů!

SLOVENSKO

Z činnosti OO. redemptoristů východního obřadu v Michalovcích v roce 1932. Dne 15. března založena matrika Bratrstva sv. růžence. Domácích i přespolních řekokatolíků zapsáno do konce loňského roku 1399 členů. V místech, kde byly misie a kde kněz má volnou chvíli, udržují se členové v horlivosti soukromou i veřejnou modlitbou a měsíčními schůzkami. Maličkou měsíční ofěru odvádějí částečně klášteru na podporu dobrého tisku. Proto začali michalovičtí redemptoristé vydávati laciné brožurky, aby každá farnost, alespoň členové bratrstva, snáze zachovali svá předsevzetí a zamezili úpadku křesťanského života uprostřed židovské a „pokrokové“ zkázy a náказы. První brožurka „Nákaza“ ukazuje duševní

i tělesnou záhubu z nemravného života. Chystá se druhé vydání. Druhá brožurka upozorňuje na léčivý pramen, vyvěrající ze svatostánku, a radí k pilnějšímu svatému přijímání. Sluje ve zdejším jazyku „Svjate Pričastyje“ (svaté přijímání). Mimo pořad vydány „Koledy“ ruské, které docházejí veliké obliby. Třetí číslo brožurek má titul „Členam sv. rozanca“, ale podává každému řekokatolíku vzácné poučení. Je to zatím maličko proti příválu lži a nemravnosti, jaký se valí z tiskárny odpadků pravoslavných, ale Bohu je snadné zvítěziti i nepatrnými prostředky. — Noviciát v Michalovcích je teprve v začátcích, ale modlitbou a úpravou bohoslužeb posiluje naději na úspěchy svaté jednoty. — Hlavní činností zůstávají lidové misie a obnovy, třídní a příležitostné pobožnosti a výpomoci v duchovní správě. V roce 1932 měly svatou misi tyto farnosti: Stebník, Cernina, Olšava, Dubové, Rakovec, Fulanka, Markovce, Šumjac, Telgart, Vernár, Krempach, Jarabina, Cabov, Domonince. Obnova po předchozí misi konána byla v obcích: Kraška, Kereštev, Lutina, Štelbach, Klečenov, Slovinky, Košice, Rešov, Ortutová. Tridium konáno bylo v Repejově, Prešově a Sulíně. Z malých výpomocí uvádíme zájezd do Bratislavy, kde je asi 300 řekokatolíků. Částečnou katechesi prostého lidu podporují přednášky se světelnými obrazy nebo dokonce s filmem. V příhodné době konaly se v kapli exercicie mužů. A 3 kněží měli soukromé exercicie v monastýru. Zvláštní duchovní osvězení poskytl Michalovcím osmidenní pobyt p. biskupa Čarneckého po celé vánoce v monastýru, pout na Svatou Horu v Čechách, účast na sjezdu velehradském a osobní návštěva pánů biskupů: A. Stojky, J. Čárského, a J. Bučka (ze Lvova). Z hrstky redemptoristů východního obřadu, kromě gymnastů, jsou dva v Čechách, dva na Moravě, dva ve Stropkově a 18 v Michalovcích. Nyní nastává nejtěžší kus práce: postaviti kostel při monastýru. Začalo se sbírat, ale těžké poměry finanční a hospodářské oddalují dílo na neurčité „později“. Příspěvky lze posílati též šekem: 108.198 na adresu: Monastýr redemptoristů, Michalovce, Slovensko.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Zahájení jubilejního „Milostivého léta“ v Římě děje se zvláštním slavnostním obřadem otevření tak zvané „svaté brány“ ve čtyřech hlavních basilikách římských: u sv. Petra, sv. Pavla za hradbami, P. Marie Větší (Maggiore) a u sv. Jana v Lateráně. Oficiálně datuje se tento posvátný obřech z doby papeže Alexandra VI., který po prvé r. 1500 nařídil otevření svaté brány, ale sahá do doby daleko starší. Je známo, že se už za času pohanského Říma udržovalo právo (asylu), podle něhož dosahoval bezpečnosti každý, kdo překročil práh svatyně stávající na místě nynější basiliky lateránské. Když první křesťanský císař Konstantin Veliký odevzdal palác na Lateráně k užívání římských biskupů a na místě pohanské svatyně postavil chrám křesťanský, stará tradice práva asylu, živá ještě v paměti lidu, přenesena byla na basiliku lateránskou, nejstarší křesťanský chrám římský a papežský. Poněvadž však časem bylo tohoto práva nadužíváno, omezili je papežové jen na léta zvaná „milostivými“, v ostatní čas zůstávala „svatá brána“ zavřena a do basiliky se vcházelo bočním vchodem, jenž práva ochrany neposkytoval.

Obřad otevření „svaté brány“ vykonává u sv. Petra sám papež, u ostatních tří hlavních basilik kardinálové zvláště k tomu delegovaní. V průvodu kardinálů, kněží a věřícího lidu přistupuje papež zvenčí k zazděné „svaté bráně“ basiliky svatopetrské a po vykonání příslušných úvodních modliteb třikrát udeří kladívkem do brány, zpívaje slova žalmu: „Otevři mi, Pane, bránu spravedlnosti...“, po čemž zedníci rychle rozeberou zdívo a uvolní bránu. Papež vejde jí do kostela s hlavou nepokrytou a s hořící pochodní v ruce a za ním všichni ostatní. Podobným obřadem otevrou se i „svaté brány“ ostatních tří basilik římských.

Z ANGLIE

„Britská sekce internacionály proletářských volných myslitelů“ jmenuje se organizace, která byla založena

a žije přímou pomocí sovětské propagandy a sovětského zastupitelstva. Cílem této organizace je: 1. odhalovati pravdu o církvích a jejich věrouce a o náboženské ideologii, jež přímo nebo nepřímo podporuje buržoázní řád a překáží osvobození dělnické třídy; 2. odhalovati skutečnou podstatu lidumilné a charitativní činnosti církvi a dokazovati, že charita ponižuje a demoralisuje proletariát; 3. všemožně podporovati studium a vývoj dialektického materialismu, neodlučně spjatého se jmény Marxe a Lenina a obhajovati je proti všem nesprávným a křivým výkladům; 4. obhajovati politiku sovětského svazu v otázkách církevních a vysvětlovati dělníkům, že tato politika sleduje jen úplné oddělení státu od církvi a úplné vymýcení náboženských nauk ze škol. Jako první svůj čin provede „Sekce“ protináboženskou kampaň velikonoční. — Není asi větší sensace, nežli protivelikonoční kampaň v konservativní Anglii, a nevěří očekávají, že tato sensace vzbudí všeobecný zájem. „Sekce“ vydává časopis „Volnomyšlenkář“, mezi jehož spolupracovníky nechybí ovšem ani jméno pověstného Bernarda Shawa. Zmínili jsme již v „Apoštolátě“, že Anglie byla obšťastněna návštěvou sovětského „rudého biskupa“, jehož jméno se přísně tajilo — nyní patrně jde o výsledky této první návštěvy. Domníváme se však, že výsledky nebudou úměrný nadějším, poněvadž anglická společnost sotva se nadchne pro ruské metody protináboženského boje. („Vozroždenie“, čís. 2785.)

Z FRANCIE

Časopis „Novyj Putj“, orgán Svazu ruských křesťanských dělníků věnuje své desáté číslo ruské ženě a ruské rodině. Jak dříve Svaz a jeho orgán začaly propagovati encykliky „Rerum novarum“ a „Quadragesimo anno“, tak nyní patrně chtějí pracovati ve smyslu encykliky „Casti connubii“. Nečiní tak nijak okázale, asi proto, aby nenarazili na zbytečný odpor, nicméně postupují cílevědomě a soustavně. Znovu a znovu vítáme tento pokus našich pravoslavných spoluobratů. Je to dobrý unionismus, kte-

rý nehlásá jen nějaké příliš okázalé heslo, nýbrž se snaží v lůně pravoslavné církve a pravoslavné společnosti vzbudit sociální myšlení, jaké současně propaguje Církev a společnost katolická. Tímto způsobem dá se dosáhnouti onoho stavu smýšlení a zbožnosti, který je předpokladem vzájemného porozumění a sblížovací práce mezi oběma díly křesťanského světa. Jak se dovídáme, jednatel Svazu a náš spolupracovník, dr. Kalikin, přikročí v nejbližší době k založení podobného všedoborového ruského sdružení v ČSR — arci s počátku ve skromném měřítku, poněvadž stávající praxe nepřipouští vyplácení podpor v nezaměstnanosti emigrantům, Francie to již činí dávno, ale naše oficiální „slovanská“ politika je jako obyčejně pozadu a žádá od emigrantů, kteří jsou zbaveni sovětského občanství, sovětskou reciprocitu (vzájemnost), tedy věc naprosto nemožnou!

Metropolitá západoevropských ruských pravoslavných církví a exarcha cařihradského patriarchátu Jevlogij dovršil 24. ledna 30 let své biskupské činnosti. Jako rektor cholmské akademie byl v Cholmu r. 1903 vysvěcen na biskupa. Působil s počátku v Cholmu, později na Volynsku. Za stálých styků s jinými křesťanstvem od r. 1921 vede duchovní správu ruské emigrace v západní Evropě. Prožil těžké chvíle vzpoury v zahraniční ruské církvi a provedl nutné odloučení církevní administrativy od moskevského patriarchy, jenž se dostal pod jeho církevní oddělení GPU.

Misia v kraji svatého Martina, t. j. v meste Tours a v département Indre et Loire, bola prevedena v prvém týždni mesiaca Februára. Radostne tuto oznamujeme, ako pekne sa duchovní vrchnosť vo Francii stará o našich vystahovalcov. Najdost, pán arcibiskup msgr. Ludvík Josef Gaillard v Toursu sám sa o misiu velice zajímal a dal si o ni podati zprávu. V meste Tours je zvláštni jeden kňaz francouzský poveren tím, starati sa o duchovní správu všetkých cudzincov v diecézi. Krome toho je tam od republiky francuzskej ustanovena zvláštni inspektorka, ktorá má adresy všetkých deväť a žen z cudziny, ktoré sú zamestnané v tom okrese. V nedelu dňa 5. Februára 1933 bola misia v

obci Gizeux. Farnosť ta je velice rozsáhlá, zamestnávateľ nechal svojim osobným autom doviezť svojich robotníkov, jejich ženy a detky do kostola. Francúzi prítomní v kostole sledovali veľkým zájmom naše pobožnosti a vyjadrovali sa o našich vystahovateľoch veľmi uznale: že sú dobrí kresťania, že naša svätá viera preniká naša srdca a pod. Pomocí státné inspektorky boli o príchode misionára vyzozumeny všetky ženy a dievky z ČSR v okrese. V Tours bol jím označen zvláštni kostol, totiž káplonka svätej Tváre, kde i misionárovi dán je byt. Kňaz, poverený péčou o cudzince a miestni farár chodili s našim misionárom po predmestie tourském, St-Pierre-du-Corps, kde meškajú a pracujú naši krajanovia. Tito boli nemálo potešení, keď ponajprve za svojho pobytu vo Francúzsku počuli svoju matersku reč z úst kňazských.

Z NĚMECKA

Kupuje se svoboda. Jak jsme již psali v „Apoštolátě“, vydala sovětská vláda nařízení, podle něhož je možno vykoupiti se penězi ze sovětského ráje. — Mnozí příbuzní sovětských občanů, žijící v Berlíně, vyjednávají nyní s berlinským odborem „Inturistu“ o výkup svých nejbližších. Židovský emigrant M. žádal pro své dvě sestry o povolení k odjezdu ze SSSR. Po dlouhém smlouvání dohodly se konečně obě strany na 2.750 Mk za obě sestry. „Inturist“ ochotně ustupuje tam, kde jde o osoby starší 60 let; tu stačí už obnos 800 Mk za osobu! Čím však je osoba mladší, tím je dražší její výkup. Zástupce berlinského „Inturistu“ prohlásil, že do 1. května očekává se Stalinův „manifest“ o zkrácení trestní lhůty v koncentračních táborech. Potom prý bude stanovena cena 4.000 Mk za předčasné propuštění každého, komu zbude ještě rok věznění v koncentračním táboře. Sovětská vláda hodlá tak cestou milosti sebrati značný obnos v cizí valutě. Inturist zřídil nyní pasovou kancelář, či vlastně otevřel filiálku GPU, poněvadž všechna prohlášení o výkupy příbuzných musejí projíti touto kanceláří. A jen se svolením GPU může dojít k odjezdu propuštěných za hranice. („Vozroždenie“ 19. ledna 1933.)

Z Hambornu na Porýní. Duchovní

správce farnosti sv. Norberta v Hamborně na Porýní, P. Bernard Heckmann, byl za dlouholeté zásluhy o své české farníky od kralovéhradského biskupa, msgr. dra M. Pichy, jmenován biskupským notářem. V Hambornu žije už po třicet let silná česká kolonie krajanů, které tam přivábil svého času vzkvétající německý velkopřůmysl. Od r. 1910 mají katoličtí krajané v Hambornu své středisko ve spoju s v. Václava a vedle bývalého kaplana P. Theisselmanna, kons. rady olomucké diecése, byl to právě P. Heckmann, který ve své otcovské lásce k našim krajanům vždy o to pečoval, aby se jim čas od času dostalo příležitosti, v rodné řeči slyšet slovo Boží, česky si v kostele zazpívat a česky se vyzpovídat. Proto přijali naši krajané vyznamenání svého faráře s upřímnou radostí a ve velikém počtu účastníků se slavného odevzdání jmenovacího dekretu, které vykonal ve slavnostní schůzi spoľku sv. Václava jeho předseda děkan P. Theisselmann z Walsum (na Rýně) v zastoupení kapitulního vikáře münsterské diecése. Vyznamenaný p. farář Heckmann byl mile překvapen. České děti zpestřily slavnostní program pěknými reji a přednesem vhodných básniček a celá slavnost skončila pak českou pobožností v kapli ústavu (Agnesstift), kde bylo i české kázání a příležitost k české sv. zpovědi. P. Heckmann je asi jediný katolický kněz v Německu, který se stal biskupským notářem české diecése. P. Theisselmann je zase radou diecése olomucké za svoji lásku pastýřskou k našim krajanům, káže jim i zpovídá je česky.

„Bavorský katolický spolek tiskový“ má 625.555 členů, vydává 8 svých deníků, kromě řady krajových listů, má bohatou půjčovnu světelných obrázků k vypracovaným textům přednášek, pořádá vzdělávací kursy pro řečníky a knihovníky, rozpůjčil za poslední rok ze své bohaté (852.000 sv.) knihovny 1.300.000 knih, zakoupil za 231.673 marek knih nových, má 9 veřejných čítáren a 43 čítáren okružních. Když mnichovský „Evangelický spolek“ podnikl útok na katolickou církev, zrozeslala centrála Katolického spolku tiskového zdarma do všech domů v Mnichově 200.000 exemplářů obranné brožury „Krása naší katolic-

ké Církve, dosvědčená universitními profesory a pastory protestantskými“. — Jistě dílo, zasluhující obdivu — i následování.

Z ESTONSKA

Známý z našeho Velehradu a ze svých misíí na Podkarpatské Rusi O. Vasil Bourgeois, jesuita východního obřadu, píše redaktorovi z Narvy v Estonsku:

Veledůstojný Otče! Poněvadž už nebývám ve Francii, prosím Vás, abyste mně posílali „Apoštolát“ do Estonska na moji novou adresu. Já se stále zajímám o váš časopis a on mně i zde bude velmi prospěšný. Vy často na příklad vzpomínáte na všechna hnutí pro sjednocení církví, jak se uskutečňují a projevují ve světě. Takových článků mohu zde velmi dobře použít. Otevřeli jsme zde kapli východního obřadu. Lidé se o to zajímají a výkladů o tom býva nemálo. Co dále bude, záleží na vůli Boží. Vaše memorandum o velehradském sjezdě poslal jsem dvěma francouzským časopisům, ale odpověděly mi, že dostaly už zprávy od O. asumptionisty, který se osobně zúčastnil sjezdu.

Co nového na milé Podkarpatské Rusi? Já jsem na ně nezapomněl a modlím se k Bohu, aby jim ukázal svoji pravdivou cestu. Velice jsem Vám vděčen, že jste ve svém časopise vzpomněli mé malé práce mezi řecko-katolíky z Podkarpatské Rusi v la Grand'Combe ve Francii.

Zůstávám vždy upřímně oddaný v Kristu O. Vasilij Bourgeois.

Z ŘECKA

Řecké pravoslavi na obranu Ruska. Časopis „Hellenike“ (č. 1789.) přináší obsáhlý článek o pronásledování náboženství v sovětském Rusku. Článek obsahuje jeden zajímavý detail, který dosud nebyl zaznamenán ve světovém tisku. V Moskvě je dnes mezi komunisty módou kupovati posvátná brokáťová roucha církevní a zejména „plaščjanucy“ — t. j. obraz Kristův vyšitý na dlouhém a širokém pruhu brokáty — a používatí jej jako koberce. Je to považováno za poslední slovo módy, za cosi nesmírně originálního a vtipného. Autor vybízí pravoslavné Řecko, aby se konečně

vzchopilo a jakožto nejstarší církev pravoslavná — pozvedlo svůj hlas na obranu křesťanství v Rusku. Poznamenáváme, že právě Recko projevvalo dosud nepochopitelnou vlažnost vůči svým trpícím ruským spolubratřím.

ZE ŠPANĚLSKA

Legenda o Careviči Alexejovi, synu cara Mikuláše II., jenž prý se zachránil před bolševickou kulkou a šťastně se dostal do západní Evropy, občas se vždy znovu vynoří v různých krajích. Podle této legendy následník ruského trůnu dostav se za hranice, nalezl prý útulek v katolickém klášteře u Cordovy (ve Španělsku), kde prý mešká dodnes. Spolupracovník „Illustrovaného Kurieru Codziennego“ odeje, nedávno do Cordovy, aby pátral, co je na legendě pravdy. Mnozí místní obyvatelé mu vypravovali, že prý carevič Alexej je v klášteře v horách Sierra Morana. Když tam přišel, prohlásili mnichové kláštera, že není první, kdo se u nich ptá po careviči Alexejovi. Sami prý nevědí, jak tato legenda vznikla, ale pravidelně několikrát za rok prý přijíždějí do jejich kláštera lidé v přesvědčení, že následník ruského trůnu stal se katolickým mni-

chem. V každém případě je tato legenda velice zajímavá. („Russunion“ 26. ledna 1933.)

Z AMERIKY

Pronásledování duchoborců v Kanadě. Jak je známo, žije v Kanadě mnoho „duchoborců“, ruských sektářů, kteří hlásají učení blízké názorům Lva Tolstého. (Blíží viz: Vilinskij, „Náboženský život ruského národa“, Kotrba 1930.) Duchoborci neuznávají světské vlády jakožto spočívající na násilí a odmítají veškerá omezení své náboženské svobody. Nechtějí také svých dětí poslati do státních škol a platiti daně. — Proto kanadská vláda ostře proti nim zakročuje. V časopise „Posledníja Novosti“ uveřejňují duchoborci dopis, v němž vyličují svůj vskutku strastiplný život. Duchoborci jsou deportováni na neobydlený ostrov na sever od města Vancouveru, jsou biti a mrskáni dýtkami, věznění a trápeni hladem. Děti jsou násilím odnímány rodičům a posílány do různých asylů, takže rodičové ani nevědí o nich, kde jsou. Dopis končí slovy odpuštění vůči anglicko-kanadské vládě, která tak nelítostně se chová k nešťastným zatměným sektářům. („Posledníja Novosti“ č. 4317.)

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kاناfasů, sypkovin, pláten, zefírů, grádů, prostěradel a j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

*Lidové závody
tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.
v Olomouci*

Nákaze chřipkou

podlehne vždy méně otužilý organismus. Otužujte proto soustavně své tělo masážemi. Chřipce

zabráníte

mentholovou francovkou

ALPOU

Řádnou desinfekcí úst, nosních dutin a dýchacích ústrojí čelíte také nákaze. Kloktejte a vyplachujte ústa zředěnou Alpou. Vdechování nezředěné Alpy má blahodárny účinek. Desinfikujte vzduch rozprašováním Alpy v obývacích místnostech!

Poradte se s lékařem.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávadně zdarma. Četná
odporučená důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Fialová, Olomouc, 3.60 Kč; farní úřad, Těšetice, 371 Kč; farní úřad, Dřevohostice, 280 Kč; p. K. Osina, Olomouc-Bělidla, 5 Kč; farní úřad, Frenštát p. Radhoštěm, 123 Kč; farní úřad, Nivnice, 51 Kč; duchovní správa poutnického kostela P. Marie na sv. Hostýně, 20 Kč; farní úřad, Čehovice, 36.30 Kč; farní úřad, Podhoří, 13 Kč; proboštský farní úřad, Dub n. M., 128 Kč; pí Bohumila Trefná, Plzeň, 70 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M. ve Frýdku, 550.90 Kč; farní úřad, Laškov, 392 Kč; farní úřad, Polešovice, 94 Kč; farní úřad, Pavlovice u Přerova, 1.100 Kč; farní úřad, Hlinsko (Nové Dvory-Lhotá), 71 Kč; farní úřad, Hoštice na Hané, 12.20 Kč; farní úřad, Mistek, 170 Kč; ctp. p. bohoslovci, Olomouc, 121.50 Kč; vdp. V. Jakubík, kaplan, Město Libavá, 8 Kč; vdp. G. Maitner, katecheta, Uničov, 100 Kč a 9 akcií Morav. banky; nejmenovaná z Těšetic 100 Kč; P. T. Růžena Zaturevská, Hulín, 25 Kč. „Pán Bůh zaplat!“

Zakládající členství. Vdp. Václav Kouba, farář n. o., Beroun, 1000 Kč; P. T. Josef a Marie Matochovi, Pitín, 1000 Kč; vdp. St. Suchánek, farář, Albrechtický, 1000 Kč. „Pán Bůh zaplat!“

Pražskému odboru ACM. poslali příspěvky: Vikar. úř. v Kostelci n. Č. lesy 1000 Kč, arcid. úř. u sv. Ludmily na Vinohradech zaslal 639.90 Kč, diec. odbor v Č. Budějovicích 500 Kč, far. úř. u P. M. Sněžné v Praze 321.60 Kč, far. úř. Nejsv. Srdce Páně na Vinohradech 270.20 Kč, prob. úř. na Sv. Hoře 190 Kč, děk. úř. v Berouně 150 Kč, děk. úř. v Příbrami 150 Kč, far. úř. na Vyšehradě 146 Kč, msgr. Holeček z Prahy 132 Kč, far. úř. u sv. Jindřicha v Praze 118 Kč, vdp. Nováček, kat. na odp. ve Štěpánovicích v č.-budějovické diecési 130 Kč a děk. úř. v Kouřimí 108 Kč; ostatní farní a vik. úřady a jednotlivci poslali po částkách pod 100 Kč. Z toho jsme darovali 1.000 Kč Jednotě sv. Metoděje ve Vídni na české bohoslužby, p. bisk. Stojkovi v Užhorodě 1.000 Kč pro chudé řeckokatolíky na Verchovině a 1.000 Kč p. bisk. Njaradimu pro jeho církevní účely zemětřesením poškozené v jižní Jugoslavii. Příjmů jsme měli 25.766.50 Kč, vydání 20.204.15 Kč. Tedy zachránila náš jen diecéšní sbírka loni mimořádně příznivá. Pán Bůh zaplat!

Církevní kalendář.

Březen:

6. Sv. Perpetua a Felicita, dvě mladé matky, Perpetua z urozené rodiny, Felicita, chudá žena služebná, která v žaláři se stala matkou. Ani rodinné svazky je neodloučily od lásky k Pánu Ježíši, podstoupily proň mučednickou smrt v Kartagu asi roku 203.

7. Sv. Tomáš Akvinský, veliký učitel církevní, který vybudoval obdivuhodnou soustavu křesťanské filosofie a při tom vynikal neposkvrněnou čistotou života a láskou k nejsvětější Eucharistii, již opěvoval v nádherných hymnech božitélových.

12. Sv. Řehoř Veliký, papež (590—604), jehož zásluhy, zvláště o církevní zpěv, dodnes připomíná pojmenování zpěvu gregoriánského. Východní církve slaví jeho památku už 11. března a zpívá o něm ve své bohoslužbě, že „pravdou víry osvitil celý svět“.

15. Sv. Klement Hofbauer, náš moravský rodák, který z pekařského tovaryše se stal knězem-redemptoristou a svým apoštolským působením ve Vídni obnovil náboženského ducha pokleslého velkoměsta. Zemřel roku 1820.

17. Bl. Jan Sarkander, kněz a mučedník za zpovědní tajemství. Jeho památka spojuje ve zbožné účte katolické Čechy i Poláky. Bývalá mučirna v Olomouci je proměněna v pěknou kapli, kde dosud stojí trouchnivějící skřípec na svědectví jeho hrdinské víry.

18. Sv. Cyril Jerusalemský, církevní učitel. Z jeho vzácných promluv ke katechumenům, jimiž je připravoval k přijetí svatých svátostí křtu, biřmování a nejsvětější Svátosti, uveřejňujeme v člancích letošního ročníku katechese eucharistické.

19. Sv. Josef, Pěstoun Páně, viz úvodní článek.

21. Sv. Benedikt, opat, býval právem nazýván otcem západního mnišstva. Jeho řádová pravidla jsou výchovnou knihou pro všechny doby; zdůrazňují především liturgickou modlitbu za prostředek posvěcení života řeholního.

25. Zvěstování Panny Marie, počátek duchovního jara. Celo-

roční ozvěnou jeho jest modlitba „An-
děl Páně“.

27. S v. Jan D a m a š s k ý, neohro-
zený obránce úcty svatých obrazů
proti císaři Lvu Isaurskému. Učení sv.
Otců shrnul v díle „Pramen vyznání
(víry)“.

28. Svatý Jan Kapistrán,
kněz františkán, žák svatého Bernar-
dina Sienského, slavný lidový kaza-
tel, který svojí statečností a nadšenos-
tí přispěl k vítězství křesťanského voj-
ska nad Turky v bitvě u Bělehradu
(1456).

30. S v. Jan Klimax dostal své
příjmení podle své knihy „Klimax“, to
jest Boží žebřík, v níž ukazuje na nej-
lepší prostředky k dosažení křesťan-
ské dokonalosti.

LITERATURA

Jan Valerián Jirsík. Pod tímto ti-
tulem vyšla právě brožura K. Reba-
na, v níž spisovatel oceňuje nesmírný
význam biskupa Jirsíka, ušlechtilý
vzor věrného kněze i upřímného vlas-
tence a lidumila. Cena brožury vkus-
ně vypravené 3 Kč, na 10 kusů je-
denáctý zdarma, poštou vyplaceně.
Objednávky přijímá: Jihočeský lidový
deník „Hlas lidu“ v Českých Budě-
jovicích, pošt. schránka čís. 70.

„Svět“, obrázkový čtrnáctideník,
překvapí každého čtenáře svým pes-
trým programem. Z obsahu 1. čísla
zde uvádíme: Krkonoše, ráj lyžařů.
Inflace? Reportáž z trenčanské sto-
lice. Chudák, který daroval světu
špendlík. Dva poutavé romány. Ob-
rázky. Anketa: Sport nebo tělových-
ova? Sportovní zprávy a obrázky. Sou-
těž fotoamatérů. Sachový turnaj. Há-
dankářský turnaj. Dětská soutěž. Mó-
da. Domácnost. Porady. Návod ke
zhotovení radia atd. — Odebírejte
tento časopis a doporučujte jej! Ad-
ministraci zasílejte také adresy, ko-
mu jej může zaslati na ukázkou. Admi-
nistrace časopisu „Svět“, Praha II.,
Karlovo nám. čís. 5.

Sursum corda. Úvahy pro kněžské
triduum. II. cyklus. Podává P. Josef
Rybák S. J. 80, 135 sran, cena 8 Kč.
— Tento druhý cyklus krásných úvah
P. Jos. Rybáka T. J., pro kněžské e-
xercicie je právě tak zdařilý, jako je-
ho první cyklus „Vademecum“. Autor
se ve svých spisech vyznačuje tím, že
skýtá stravu jak rozumu, tak srdci:

rozumu podává jemný výklad i dů-
vody a srdce dojmá mocnými po-
hnutkami. Přímo strhující jsou něk-
teré příklady, na příklad v úvaze o
smrti kněze. Autor v každé úvaze si
předmět jasně rozdělí a klade myš-
lenku logicky na myšlenku jako kvádr
na kvádr, čímž exercitant celou úva-
hu snadno přehledně. Byl-li první
cyklus kněžských úvah příznivě při-
jat ve všech československých diecé-
sích i na Slovensku, bude jistě i „Sur-
sum corda“ našemu kleru vítané.

**Šťastná pout životem od kolébky ke
hrobu** je název velké ilustrované ro-
dinné čítanky pro českosloven-
ský lid. Upravil P. Jan Hrubý, T.
J., tiskla Čsl. akciová tiskárna v Pra-
ze. Cena 120 Kč. Kniha je upravena
úplně v českém duchu a podle potřeb
našich českých rodin, ozdobena 20
krásnými obrazy se Slovenskou
madonou v čele. Zasluguje, aby
se stala opravdu rodinnou čítankou
v každém katolickém domě.

**V. S. Vilinský, Mařenka chce jinou
vládu,** vydala Občanská tiskárna v
Brně, cena 18 Kč. Pod rouškou satiry
a za humorem a karikaturou dnešní
společnosti skrývá se líčení osudu rus-
kého běžence, který ani v tomto rám-
ci vtípu a komiky nepozbývá tragic-
kého podbarvení. Dr. Vilinský dobývá
si i v naší beletristické literatuře za-
jímavé místo svou svérázností a širo-
kým rozhledem životním.

**Duchovní cvičení ve Stojanově na
Velehradě do prázdnin 1933.** Duben:
Od 9. do 13. pracovníci ve veřejném
životě; od 17. do 21. terciárky svaté-
ho Františka i svatého Dominika; od
23. do 27. mariánské sodálky. Kvě-
ten: Od 13. do 17. ošetřovatelky ú-
stavů státních i soukromých; od 20.
do 24. úřednice státní i soukromé; od
24. do 28. železničáři, I. část. Čer-
ven: Od 5. do 9. paní a dívky, hlav-
ně z měst; od 18. do 22. muži a ji-
noši, zejména mariánští sodálové a
terciáři; od 25. do 29. farské hospo-
dyně a pomocnice v domácnosti. —
Exercicie začínají uvedený den večer
o 6. hodině a končí poslední den ráno
v 7. hodin. Poplatek za stravu a uby-
tování (bez otupu) 50 Kč. Přihlášky
pokud možno týden před exerciciemi
přijímá Papežská kolej T. J. a farní
úřad na Velehradě.

ДАВЬСН КЕДН

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 4.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar. Zákadatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Pozdraven buď, kříží	117	Nebezpečný apoštolát	130
33—1933	118	Unie všeslovanská	132
Bílé velikonoce	120	Svatý Cyril Jerusalemský o nej-	
K jubileu Právinného kostela v Nitře	122	světější Eucharistii	134
Lupič	125	Polská cesta do Ruska	136
Z galerie hrdinů křesťanství na		Křesťanský Východ	138
Východě	127	Katolický obzor	148

Hovorna redakční.

Vzácnému příteli, americkému důvěrníku ACM, p. dru Hynku Dostáloví, redaktoru „Hlasu“ v St. Louisu, Mo, projevujeme i jménem našich čtenářů neupřímnější blahopřání k vysokým vyznamenáním, jichž se mu dostalo od Sv. Otce Pia XI. za jeho neúmornou práci pro dobro katolické Církve a jejichž vnějšími odznaky byl nedávno slavnostně dekorován českým biskupem americkým, msgrm Kučerou, za účasti zástupců celé české katol. Ameriky a k její veliké radosti. Kéž je ta láska Sv. Otce zárukou i Božího požehnání k další záslužné práci pro Církev a vlast. Nejserdečnější pozdravy od všech přátel a známých!

Redakce oznamuje ct. čtenářům, že číslo konta pro předplatné časopisu je 14.289 a pro členské příspěvky 7.947; neračte čísla zaměňovati.

Naše obrázky.

1. Ovoce kříže Kristova — je nejsv. Eucharistie. Obrázek je vzat z obnoveného katolického kostela sv. Josefa v Solii v Bulharsku, kde se konají bohoslužby i pro naše solijské krajany. Duchovní správu vedou tam OO. kapucínů.

2. Památná katedrála a zvonice v polském Vilně.

3. Nejstarší křesťanský kostel v Nitře, založený knížetem Pribinou před 11 sty lety. Viz článek v textu.

4. Františkánské vyšší gymnasium se seminářem a konviktem ve Visokém v Bosně. Chudobní katolíci z Bosny a Hercegoviny se obraćejí znova a znova na náš Apoštolát s prosbou o pomoc. Odeslali jsme tyto dny dvě velké bedny parament a kostelního prádla, jež jsme nasbírali od šlechtetných dobrodinců, p. arcibiskupovi dru Šaričovi do Sarajeva pro jeho chudé kostely. Nové prosby docházejí od OO. františkánů z Visokého a z Niše. Neustávají-li prosby, kéž neustává ani obětavá láska.

Členské příspěvky. Nejmenovaná. Zlobice, 20 Kč; nejmenovaná z Těšetic 10 Kč; nejmenovaný z Těšetic 20 Kč; řím.-katol. farní úřad, Polanka nad Odrou, 471.60 Kč; Terezie Petrášová, Mysločovice, 30 Kč; Arnošt Žizka, Brno, 20 Kč; řím.-katol. farní úřad. Bernartice nad Odrou, 60 Kč; řím.-katol. farní úřad, Kojetín, 60 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Zakládající členství. Nejmenovaný, Uničov, 4.400 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Církevní kalendář.

Duben. 5. Svatý Vincenc Ferrarský, z řádu dominikánského, vy-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Duben 1933.

Číslo 4.

František Střížovský:

Pozdraven bud, kříži – –

*Pozdraven bud, kříži, strome života,
zasazený v skálu Kalvarie,
který kveteš nejsvětějším Květem,
zraješ Plodem, který nasycuje duše.
Devatenáct věků strmiš k nebi
prostřed zmateného lidstva kolotání
k pohoršení jedněm, druhým k spáse.
Náručí tvé, přístav míru, otvírá se,
aby našli tam odpočinek unavení.
K tobě oči zvedá hříchem pokořená duše,
k tobě vzpíná ruce ujařmené lidství,
k tobě utíká se štvaná Svoboda.
V tobě ctnost a svatost mají bytí,
v tobě řád a zákon svoje posvěcení,
z tebe věčnou sílu čerpá Ideál.
V tobě člověk naučil se bratra milovati
pro lásku, jež tebou byla v Bohu zjevena.
Vše, co mimo tebe jest, je zahynutí,
co je z tebe, věčný život má,
co je proti tobě, kletbě propadá,
v tobě jen je milost požehnání. —
Kdy v tvém stínu lidstvo vykoupené
zpokorněné dikem spočine?
Kolik ještě věků krev tvá kanout bude
na duše, než bleskem šlehneš vítězně
a nepřemožitelně zapláš k soudu?*

Zajímavý obraz se objevil ve výkladě jednoho uměleckého závodu v Olomouci: veliký kříž, na něm umírající Vykupitel, při jeho pravé ruce číslice 33 — při levé ruce letopočet 1933. Pod křížem s jedné strany olomucký arcibiskup s představenými kněžského semináře, s druhé strany 36 mladých mužů, kteří zrovna na prahu Milostivého léta dne 2. dubna přijali z rukou svého arcipastýře kalich a patenu, připravené k oběti... Veliká myšlenka je vyjádřena na tom obraze. Umírá Spasitel světa, ruce rozepíná, volá své nepochopitelné: Žízním... Ve hrozně muce rozpjaté ruce vztahuješ, Pane, k světu! Odchází ze světa, ale protože miloval lidstvo, našla jeho vynalézavá láska prostředek, aby mohl zůstat stále na zemi. Před svou krvavou obětí na kříži obětoval se způsobem nekrvavým pod způsoby chleba a vína ve večeřadle při večeři poslední. Tenkrát nařídil apoštolům: „To činite na mou památku... Apoštolům to nařídil a jejich nástupcům, ježto nechtěl zůstat mezi lidmi jen, pokud budou na živu apoštolé. „Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa... Kdo vás slyší, mne slyší...“ A pod tím křížem v řadě nástupců sv. apoštolů je i olomucký arcipastýř. Má moc nejenom proměňovati sám chléb v Tělo Páně a víno v Jeho Krev, má právo rozdávat tu moc i jiným, světit obětníky nové a nové a posílat je do chrámů své diecése, aby tam s kalichem v rukou pozdvíženým byli prostředníky mezi nebem a zemí. Bohu aby vzdávali oběti mše sv. nejvyšší čest a slávu, lidu věřícímu aby z nebe svolávali odpuštění hříchu, milost, sílu k plnému, činnému životu podle sv. zásad Kristových.

Moře milostí stékalo před 1900 lety s kalvarského kříže; nutno to moře rozvésti s Kalvarie do jednotlivých věků, světadílů, zemí, na všechna místa, kde touží věřící po ovcí vykoupení... Na každém oltáři vyvěrá živý pramen, který vyprýštil na Kalvarii... Tak se roztéká milost světem... A kněz, Bohem povoláný, nástupcem apoštolů vysvěcený a mocí obětní vybavený nabírá z toho pramene a dává pít každému, kdo ruku vztáhne... Trhá ovoce se stromu kříže a podává... A kdo z toho ovoce se srdcem očištěným okouší, kdo z číše vytrvale pije sílu Boží, ten zakusí, jak pravdivě zvěstovali andělé nad Betlemem, že s Vykupitelem přichází na svět pokoj lidem do dobré vůle... Jenom ten, který se z lásky k lidstvu dal ukřižovat, může dát lidským srdcím sílu k veliké, obětavé lásce, které je třeba k tomu, aby zavládl obecný mír. Milostivé léto, vyhlašované Sv. Otcem Piem XI. za bouřlivých poměrů světových, má být všemu lidstvu velikým zářivým uká-

*Ovoce sv. kříže — nejsv. Eucharistie.
Obraz v katol. chrámu sv. Josefa v Sofii.*

zatelem přes potoky krve v minulých stoletích — na Kalvarii. — Má zalomcovat uspaným srdcem lidstva, aby si uvědomilo svůj cíl..., i svou velikost, i své bratrství... Za všechny umřel, všem se chce státi Bratrem, aby všichni byli ochotnými, milujícími a poslušnými dětmi jediného Otce v nebesích. Má upozornit na cenu lidské duše, na přechodnost

smrti... na slavné zmrtvýchvstání... A od Golgoty nutně zamíří zrak lidstva k oltáři, kde stojí kněz, přísluhující Vykupiteli světa, živému a milujícímu, v jeho každodenní oběti. Mše sv. je nekrvavá obnova krvavé oběti na kříži a má tytéž nezměrné účinky, jaké měla oběť kalvarská: oslavuje, usmíruje Boha, shlazuje viny lidstva, nabízí toky milosti... Nemůže každý v Milostivém létě navštívit Kalvarii v blízkosti Jerusalema, ale může každý denně klečet pod kalvarským křížem ve svém kostele, neboť při pozdvihování se tyčí na našich oltářích kříž Vykupitelův. Chcete-li účinně vzpomenout velikého jubilea, přibližujte se co nejčastěji k oltáři! Okolo něho ať se sbírají obce, farnosti, země a státy, okolo něho, a jediné okolo něho je místo pro všeobecné sbřazení a sjednocení lidstva! Buď pozdraven, svatý kříži, buďtež pozdraveny ty mladé kněžské ruce, které nám budou podávat tvé sladké ovoce! Buď zvelebeno svaté kněžství Ježíše Krista, které za 1900 let rozlelo na zemi tolik Božího požehnání!

Bílé velikonoce.

Alexej Remizov. Přel. dr. J. Matula.

Když nastane temný, chladný čas s třeskatými mrazy, — není zimě konec.

Přijde pak Spiridon — slunovrat, začne přibývat dní o ovesné zrna, a tu se zvedne vítr a duje a duje — a za větrem začne sypat pápěří skučící a hvízdající metelice: oči neotevřeš!

Pop Vakul s dáčkem Jakovem jen pořád topili v peci. Ale dříví se nedalo právě lehce štípati. Jakov už odvázal od zvonu srdce — srdcem tloukl do sekery a tak štípal dříví.

Buď žhavá pec nebo bílá metelice vypudily z popovy paměti dni.

„Už je asi konec postu,“ přemýšlí Vakul, „ale kdy budou velikonoce, ví Bůh!“

I posílá dáčka:

„Zajdi, Jakove,“ praví, „k popovi Anikovi za řeku, zeptej se, kdy budou velikonoce?“

Pop Anika — je na deset verst od Vakuly a není to s ním o nic lepší: do kostela nedojde, protože by uvázl ve sněhu. Pop Anika sám se zamyslí k vůli té době a posílá dáčka k Vakulovi s tímž posláním.

*

Tak v půli cesty potkal Jakov kmotra.

I nevědí, co mají dělat.

Postavili se prostřed cesty, dívají se, kde se ve vesnici topí v peci. A rozhodnou se, že půjdou tam, kde uvidí sloupek kouře, zeptat se: zda neví někdo z křesťanů...?

Vtom vidí, jak stařena Savicha vleče hrnec mléka.

„Babičko, kam to běžíš s mlékem?“

„Jakpak, dětičky, vždyť jsou zítra velikonoce!“

Kmotr — k Aníkovi.

Jakov — k Vakulovi.

*

Jakov přišel, ale už byla noc.

„Tatičku, zítra jsou velikonoce: je čas zvonit na jitřní pobožnost.“

Vakul se vzrušil.

Vilno, katedrála a zvonice.

„Běž rychle, zvoň!“

Jakov vyběhl na zvonici, popadl provaz, ale u zvonu není srdce. Jaká nehoda! Slezl se zvonice, vzal lopatu a hned začal rozrývat sníh u suširny, kde štípal dřevo.

A zatím, co tak hledal srdce, než je našel a přivázel, začalo svítat.

Tu se shromáždil i lid, rozžehli svíce — velikonoční světélka.

Vzal Vakula kříž — ruce stydnou — a počal žehnati křížem:

„Kristus vstal z mrtvých!“

I zapěli velikonoční zpěv:

„Kristus vstal z mrtvých!“

A venku sype pápěří metelice, pronikavě hvízdá, hustě padá, skučí a tvoří závěje vánice.

Savicha poslouchá — červený plamének svíce se chvěje — babička vzpomíná.

„Kde asi jsou ubohé dětičky?“

A starými slovy se modlí a prosí za rodné Pomoří — za pokřtěnou zemi.

Po pustém Pomoří leží hluboké sněhy.

K jubileu Privinovho kostola v Nitre.

M. Hanoš, Řím.

V lete bude Nitra javiskom jubilejných slávností, jedinečných svojim významom v celom Slavianstve. Tisícstoročného jubilea dožíva sa tam prvá kresťanská svätýňa v západnom Slavianstve — kostol kniežaťa Privinu na hrade nitrianskom. Hľa, tu niekoľko slov o ňom, o jeho zakladateľovi a o jeho osudoch za 1100 rokov.

Najstaršia zmienka o nitrianskom kostole je úzko spjata so zmienkou o prvom menovanom kniežati na Slovensku — o Privinovi. Prameňom je starý latinský spis z rokov 871—873, menovaný „*Conversio Bagoariorum et Carantanorum*“, t. j. Obrátenie Bavorov a Korutanov. Spis hovorí, že Privina bol vyhnaný veľkomoravským kňazom Mojmirom zo svojho kniežatstva, a preto sa utiekol k Ratbodovi, grófovi Východnej marky. Ten ho predstavil v Regensburgu (Řezně) kráľovi Ludvikovi Nemcovi († 870). Ludvik dal Privinu vyučiť vo viere kresťanskej a i pokrstiť v meste Treisma. Privina sa stal veľmi horlivým kresťanom. Listiny znamenaly, že později na svojom panstve v Pannonii u Blatenského jezera vystavil asi tridsať kostolov. Že vystavil kostol aj v Nitre, to spomína spis „Obrátenie Bavorov“ výslovne. Hovoriac o Privinovi má i tieto slova: „...ktorému kedysi Adalráam, arcibiskup, za Dunajom, na jeho majetku, v meste menovanom Nitrava, posvätil kostol...“ To je tam výslovne napísané. Ponevác sa však vie, kedy bol Adalráam arcibiskupom (v Solnohrade), obmedzuje sa čas výstavby a posviacky kostola v Nitre — prvého kresťanského kostola u západných Slovanov — na jedenásť rokov, od roku totiž 825 do 836. Presne rok nemožno určiť, ale pravdepodobne to bolo roku 833, a preto i teraz, roku 1933, za slávi to tisícstoročné jubileum Privinovho kostola.

Už z týchto dát vysvitá, prečo Slováci s takou radosťou a s takým nadšením chystajú sa na tie slávnosti. Veď čo to znamená? To znamená, že tí Slováci, o ktorých kedysi vedel svet (za Svätopluka), ale potom za tisíc rokov neobjavili sa osobne, významne v histórii, že tí Slováci sú prvým kresťanským národom západoslovanským. Zatým čo bratia Poliaci sotva dačo počuli o kresťanstve, zatým čo bratia Čechom až roku 845 posvätila krstná voda 14 lechov v Regensburgu — zatým čo susedov Maďarov v Európe ešte ani nebolo: Slováci mali už svojho vlastného, veľmi zbožného kresťanského náčelníka-knieža Privinu. A Nitra, asi

hlavné mesto vtedajšieho slovenského kniežatstva, bolo vedľa Veľhradu prvé mesto u západných Slovanov, ktoré dostalo svojho biskupa — Wichinga roku 880. Slováci nechcú sa tým všetkým nijako vypínať, vynášať, ale chcú len dokumentovať, že nie sú národom barbarskejším než všetci ich susedia, ba že ich kultúra je

Starobylá kaple na nitranském hradě — pozůstatek prvního křesťanského chrámu Privinova.

staršia než kultúry susedov a čo aj jich kultúrny vývoj pre zvlášť nepravnej pomery behom stáročí nepostúpil tak, jako by sa dalo očakávať, že predsa nemôžu byť zaznávaní, ale že majú právo na čestné miesto medzi evropskými národami.

Ale aj iný význam má Privinov kostolík. A to tento: Je temer isté, že bol posvätený i prítomnosťou našich slovanských viero-

zvestov sv. Cyrila a Metoda. Temer iste sa to dá tvrdiť aspoň o sv. Metodovi. Roku 880 bol totiž Privinov kostolík povýšený na biskupskú katedráľku a prvým biskupom bol Wiching. Ponevác však v tej dobe panonským arcibiskupom bol sv. Metod, tak veľmi pravdepodobne bol on Wichinga, svojho pomocníka, sám v Nitre inštalovať. Čo to znamená? To znamená, že unionistická myšlienka, ktorej patrónmi sú práve naši svätí vierozvesti, má na Slovensku nielen žiť, ale byť silná, účinná. Svätí apoštoli snažili sa získať Slovanov pre Cirkev rímskokatolícku a tej práci venovali veľkú časť svojho života. A my, Slováci, potomkovia tých otcov, na ktorých hlavy liali svätú vodu sami veľkí apoštoli, my by sme sa nemali snažiť získať svojich blúdiacich bratov znovu do Cirkve rímskej — pokračovať tak proste v snahách sv. Cyrila a Metoda? Začiatky sú už položené a dá Hospodín, že nastávajúce slávnosti prispejú ešte hojnejšou mierou k rozšíreniu unionistickej idey nielen na Slovensku, ale v celej našej republike.

Kostolík kniežaťa Privinu bol tedy vystavený a vysvätený v Nitre okolo roku 833. Zachovalo sa z neho až dosiaľ niečo? Profesor Hodál napísal o tom pred tromi rokmi peknú vedeckú prácu. Tvrdí tam na základe dokumentov i oprávnených dohadov, že stará kaplnka, zachovaná na nitrianskom hrade vedľa barokovej katedrály, je onen starý Privinov kostol. Jeho dôvody sú presvedčujúce. Že skutočne bol vystavený a vysvätený okolo roku 833, to je historický fakt. Bezpečne sa dá sledovať jeho jestvovanie až do pádu Veľkej Moravy roku 907. Potom však zmiznú z listín všetky zmienky naň a objavujú sa až okolo roku 1030 v životopise sv. Zorarda a Benedíka, spísanom od päťkostolského biskupa Maura v rokoch 1064—1070. Jedná sa teraz o to, či tento kostol „Basilica S. Emmerami“ v Nitre je totožný s kostolom Privinovým? Prof. Hodál po prísnom uvážení všetkých možností prichádza na názor, že kostolík je ten istý, čo pred pádom Moravy. (Bazilika bola zasvätená sv. Emmerámovi, bývalému biskupovi v Regensburgu a mučeníkovi. Ponevác však v nej boli uložené i tela prvých slovenských svätcov Zorarda a Benedíka, neskôr dostala do titulu všetkých troch svätcov.)

Za maďarských vpádov bol kostol isteže poškodený, snáď viackrát i spálený, ale nijako nemusel byť sborený do základov. Ostatne, úplné svetlo na otázku dajú asi vykopávky.

Kostolík však už sostarel (od roku 833 do 1030 uplynuly dve storočia!). O jeho prestavbe máme však istú zprávu až roku 1271. Je to obrázok na pečati nitrianskej kapituly na listine z toho roku. Prestavba sa pravdepodobne vykonala koncom dvanásteho storočia alebo začiatkom trinásteho. V štrnástom storočí bolo treba znovu ho prestaviť, alebo, lepšie povedano, vystaviť nový väčší kostol, lebo starý bol už primálny a veľmi poškodený Otakarom II. a Matúšom Trenčianským. Nový kostol severne od starého vystavil obetavý biskup nitrianský Meško, z rodu Piastovcov. Tvar

jeho prestavby sa nám zachoval na starom obraze Nitry a jej hradu (XV. alebo začiatok XVI. stor.). Starý kostolík však už vtedy neslúžil za kostol, ale za sakristiu, kde sa overovali verejné významné listiny. Časť jeho, oddelená a rozdelená na dve komôrky, slúžila za archív domáci i krajiný. Krajinský archív sa však čoskoro preniesol inam.

Tristo rokov stál kostol Meškov. Až v rokoch 1622—42 biskup Telegdy prestavil kostol znovu. Dnešný tvar nitrianskej katedrály je od neho. Najviac opráv vykonal na ňom biskup Erdödy v rokoch 1711—1721.

Čo sa vlastne zachovalo z pôvodného kostola Privinovho dosiaľ? Podľa oprávnených dohadov prof. Hodála, dohadov, ktoré pravdepodobne vykopávky ešte úplne potvrdia, bol pôvodný tvar kostola bazilika. Jednak preto, že už v jedenástom storočí sa tak nazýva, potom i preto, lebo jeho vzor — bazilika sv. Emmeráma v Regensburgu, je tiež bazilika a konečne i zachovalé rumy kostola Privinovho v Blatne poukazujú na baziliku. Pôvodne to bola tedy bazilika s loďou skoro štvorcovou (asi 10 a pól m dĺžky) a pomerne širokou apsidou. Apsis zaujímala skoro tri štvrtiny kruhu. Kostol, obrátený apsidou k východu, mal dve okienka na juh a dve iné v apside. Čo je z toho všetkého dosiaľ? Apsis je zachovaná celá, ovšemže prestavená. Z pôvodných múrov zostala len južná čiastka apsidy, spojená s južnou stenou lode. Loď je veľmi zmenšená, lebo vyše polovica jej dĺžky bolo vzaté do dnešného dolného kostola. Jedna komôrka, bývalý archív, je tiež ešte zachovalá.

Slováci sa tešia na veľavýznamné slávnosti. A prichádzajú tie slávnosti ozaj veľmi vhod — práve teraz, v hroznom boji viery s neverou! Kiež by si Slováci dobre upovedomili teraz, čo to znamená pre nich, že sú kresťanmi, a to už od tak dávnych čias! Boh dá, že tomu veľká väčšina porozumie, a vtedy iste zo zástupcov, shromaždených okolo Privinovho kostola v Nitre, povznesie sa k nebu úprimná, dôverná modlitba: „Dedictvo otcov zachovaj nám, Pane!“

Lupič.

E. Kalikin.

Panu inženyru Jelínkovi se již zdálo, že se příliš dlouho zdržuje v Moskvě. Měl již podle svého mínění dávno odcestovati na určené místo, zařídit novou továrnu, avšak ještě to nešlo. Různé kanceláře nebyly pořád ještě hotovy se všemi formalitami a na své intervence a dotazy dostával jen odevšad patrně dobře míněné rady:

„Jen tak nespíchejte, vždyť máte dost času, své peníze stejně dostanete!“

Tak ubíhal den za dnem a panu inženyrovi se zdálo nepochopitelným, proč mu platí takové peníze zadarmo.

No, je to proletářský ráj, myslil si; zde patrně o mne a mou práci nikdo moc nestojí.

Kteréhosi večera vracel se pan Jelínek z divadla domů a zamýšleně se blížil svému obydlí. Pojednou zahlédl v okně svého pokoje zákmit světla. Ale jenom zablesklo a hned zase zmizelo. První myšlenka byla na lupiče.

Co nyní dělat? Policie nablízku nebylo a než by ji sehnal, měl by být vykraden a lupič by zmizel. Pan Jelínek nebyl takovým bázlivcem, proto se rozhodl, že zakročí sám a zjistí, kdo to přišel k němu na návštěvu v jeho nepřítomnosti. Neměl sice ve svém bytě žádných pokladů, ale v rudém ráji byla každá maličkost cestovního inventáře evropského velkou vzácností.

Vchod do domu vedl s druhé strany, než bylo okno, které ho tak znepokojilo. Proto inženýr, aby neztrácel z dohledu, co se děje v jeho pokoji, rozhodl zcela jednoduše vyšplhat se k oknu po okapové rouře. Nebylo to příliš vysoko. V okně opět zakmitlo světlo a inženýr k své radosti zahlédl, že je poněkud pootevřeno. V okamžiku byl nahoře a zachytiv se za rám, nahlédl do pokoje. V matném světle rozžaté svíčky spatřil nejasně se rýsující postavu, která mu prohlížela kufr. Vtom asi zaslechla vrznutí okna, ale ani se neobrátila, jenom zavolala šeptem:

„Proč tak dlouho nejdeš, Peťka? Již jsem všecko připravila; je zde toho spousta . . .“

Jedním skokem ocitl se pan Jelínek v pokoji a jednou rukou pevně uchopil vetřelce a druhou rozsvítil elektriku. Světlo ozářilo pokoj a před očima udiveného inženýra zjevila se mladá, štíhlá dívka, chatrně oblečená, jejíž ušmouранá tvář prozrazovala přece původní krásu. Trapnou chvílí se dívali jeden druhému do očí.

„Co zde hledáte?“ zeptal se konečně inženýr.

„Což nevidíte?“ temně mu odpověděla dívka: „Kradu . . .“

„Kradete?“

„Ano, kradu!“ V těchto jejích slovech bylo tolik odhodlanosti a klidu, že inženýr až užasl a nevěděl, co jí má teď odpovědět. —

„Když jste mě chytl, tak zavolejte policii, anebo mě pusťte! Neodnesla jsem vám ještě nic . . .“ tak chtěla skončit toto neblahé setkání.

„A kdo je ten Peťka?“ vzmohl se konečně Jelínek na bezvýznamnou otázku.

„To je náš,“ vyhýbavě odvětila dívka a snažila se vyprositi ruku z jeho zajetí. Nepodařilo se jí to však!

Pan Jelínek nyní úplně setřásl se sebe své překvapení a přísně pohlédl na zajatkyňi. Sklopila oči a zarděla se.

„A proč kradete?“ zeptal se; „což nemůžete pracovati? Nevypádate na lupičku!“

Dívka zarputile mlčela a zarděla se ještě více. Inženýr poznal už v poslední době, že se v Moskvě ledacos děje poněkud jinak než v jeho vlasti, tušil i ve své noční návštěvnici jakousi podivnou záhadu a proto se jí snažil rozluštit.

„Aspoň mně řekněte, proč kradete?“ otázal se klidněji.

Dívka zvedla oči, v nichž se zaleskly slzy, a tiše zašeptala: „Jsem dcera šlechtice . . .“

„Nu, a co je na tom?“

„Jste cizinec a proto tomu nerozumíte. Jsem přespočetnou osobou v této zemi.“

„Jak to?“

Dívka se tak hořce pousmála, že inženýr neviděl už před sebou lupiče, který mu chtěl odnésti jeho skromný majetek, nýbrž ubohou mladou dívku, jejíž obličej prozrazoval nějaké velké hoře.

„Jsem dcerou šlechtice,“ vysvětlovala dívka dále; „to znamená nyní u nás, že pocházím z třídy nepřátel sovětské vlády. Proto není tu pro mě žádné práce. Smím jen buď krásti anebo jít na ulici . . .“ Odmlčela se a pak dodala: „A poněvadž se nechci stát choutkou čekistů a vedoucích proletářů, proto raději kradu . . .“

„Ale vždyť vás uvězní . . .“

„Uvězní? Aťsi! . . . Už jednou mne zavřeli, kdy jsem si hledala práci v továrně a tam se dověděli, že jsem šlechtice. Ale, věřte mně, že je o moc horší, když vás zavrou jako třídního nepřítele, než když vás zavrou jako lupiče. Lupiči jsou dnes v úctě v této zemi . . .“ Trpkostí těch slov se jí zlomil hlas a opět nastalo ticho. Inženýr bezděky uvolnil její ruku a ustoupil zpátky.

„Pustíte mě anebo zavoláte policii?“ otázala se dívka.

„Jak bych vás mohl odevzdati policii po tom, co jsem od vás slyšel?“

A když štíhlá dívčí postava zmizela ve tmě, pan Jelínek najednou pocítil, že by bylo mnohem lépe, kdyby co nejdříve odejel pryč z této země, kde se buduje nějaký nový, jemu úplně nepochopitelný život.

Z galerie hrdinů křesťanství na Východě.

M. Smolova.

(Pokračování)

IV. Hrdinou v utrpení.

Tak pracoval patriarcha Jan v každém ohledu obětavě, neúnavně a obezřetně. A přece táž práce, která přinášela nesmírné pozhledání, budila zároveň i nepřátelství, a to zejména ve vyšších kruzích. Tak u císařského dvora považovali napominání a výtky patriarchovy za osobní urážky a světácky smýšlející biskupové a nehodní kněží vzpírali se vedení dobrého pastýře. A stačila pak jen maličkost, aby propukla nahromaděná zatrpkllost vůči horlivému patriarchovi.

Příležitost naskytla se brzy a v čelo všech protivníků postavil se — bohužel — smutně proslulý alexandrijský biskup Teofil, ctižádostivý a neústupný muž. Oporu našel u císařovny Eudo-

xie. A tak začala nyní vlastní křížová cesta patriarchova, jež mu přinesla mnoho bolu, ale také rozmnožila jeho vnitřní svatost a ukázala světu její vznešenost.

Po pádu Eutropiově ocitl se nerozhodný císař Arkadius úplně v moci císařovny Eudoxie. Mohlo to býti štěstím pro říši, neboť Eudoxie vynikala neobyčejnou rázností a nevšedními schopnostmi. Pohříchu oddávala se často svým náruživostem, a zpustlé okolí dovedlo jejích slabostí znamenitě využítkovati ke škodě poddaných, kteří za její vlády museli mnoho trpěti. Svědectví o tom podává — byť i poněkud přemrštěný — posudek vrstevníka-pohana Cosima, podle něhož byl v té době poddaným tak ztrpčován život, že rozumní a spravedliví lidé pokládali tehdy smrt za největší štěstí.

Je jisto, že za těchto okolností muselo dojít k rozporu mezi patriarchou Janem a císařovnou, ač jejich vztahy byly na počátku velmi přátelské. Patriarcha považoval se za ochránce Bohem stanoveného práva a spravedlnosti a musel tedy potíratí bezpráví. Již v roce 401 ukázaly se první známky začínajícího boje. K jeho pokračování se Eudoxia zatím neodhodlala, ježto si byla dobře vědoma, že patriarchu chrání proti značnému počtu nepřátel láska lidu, které se obávala. Tu však jí přispěl na pomoc ctižádostivý patriarcha alexandrijský Teofil, který velmi těžce nesl povýšení Zlatoústého.

A nepřízeň Teofilova ještě vzrostla, když mniši, nemohouce snést jeho pýchy a panovačnosti, prchali z nitrozemních pouští a hledali útočiště v Cařihradě. Proto osnoval boj proti patriarchovi a snažil se pro sebe získati co nejvíce biskupů, a to jak ve svých diecích, tak i v těch, jež podléhaly soudní moci cařihradské. A naklonil si skutečně mnoho těch, kteří s bezúhonným mravokárceem na patriarchším stolci cařihradském nebyli spokojeni.

Zatím však záležitost s mnichy nabyla náhle zcela jiného rázu a patriarcha Teofil byl císařem povolán do hlavního města, aby se zodpověděl za svoji ukrutnost vůči mnichům před synodou, jíž předsedal Zlatoústý. Teofil odešel však z Alexandrie ne jako obžalovaný, ale jako člověk jistý svého vítězství. Na cestě Palestinou, Syrií a Malou Asií získal pro své záměry mnoho biskupů, takže jeho příjezd do Cařihradu byl opravdu majestátní. Po svém příchodu nenavštívil však patriarchy Jana ani v jeho sídle, ani v kostele, nýbrž se snažil jen získati v městě co nejvíce přívrženců.

Výdatnou pomoc našel u císařovny, která byla tehdy vůči patriarchovi velmi pobouřena. Zlatoústý káral totiž ve svém kázání velmi ostře přestupky a chyby ženského světa. Jeho slova byla sice míněna všeobecně, císařovna však je považovala za osobní urážku. K tomu všemu začali jiní popuzovati proti patriarchovi Janovi její hněv a tak se stalo, co se dalo očekávati. Eudoxia donutila císaře, aby ihned zakročil, ježto prý urážka choti jest také jeho urážkou. Vůle císařovny byla splněna a Teofil pověřen svo-

láním synody proti biskupu císařského města. A tak ten, který byl vlastně původně obžalován, měl nyní pronášet rozsudek nad svým soudcem.

Synoda se sešla na jeden venkovský statek poblíž Chalcedonu. Na soudě zasedalo 36 biskupů, kteří měli vyřídit celou řadu žalob proti Zlatoústému. Touž dobou sešlo se však v Cařihradě 40 biskupů k obraně patriarchově.

Zlatoústý, který si byl vědom své nevinny, zachovával naprostý klid i tehdy, když dali prozkoumat jeho život v Antiochii, kde žil přes 50 let. Tam však neshledali na něm žádné viny; celá Antiochie znala dobře Janův svatý život. Čeho se měl vlastně báti?

*Františkánské vyšší gymnasium se seminářem a konviktem
ve Visokém v Bosně.*

Byl proto ochoten dostavití se před synodu a dokázatí svoji nevinu, žádal však o vyloučení 4 biskupů, kteří byli zřejmě zaujati proti němu a kteří proto nemohli soudit spravedlivě. Mezi nimi byl ovšem také Teofil.

Spravedlivý požadavek patriarchy Jana synoda neuznala, nýbrž ho jednoduše sesadila, poněvadž nevyhověl pozvání a k stranicky zaujaté synodě se nedostavil. Císař Arkadius potvrdil výrok synody a nařídil, aby byl patriarcha z města vypovězen.

Když se o tom dověděl lid, byl nesmírně pobouřen. A jen jedna osobnost byla s to, aby jej upokojila, a to byl odsouzený patriarcha sám. Na sebe zapomínaje, učinil pro pokoj lidu vše, co mohl, a pak se rozloučil se svým stádcem řečí provanutou nejsrdečnější láskou.

Lid byl sice na několik hodin upokojen, ale zato se rozpoutaly po odchodu Janově přírodní živly. Hned následující nocí nastalo

ve hlavním městě velké zemětřesení, jež způsobilo hrozný zmatek. Císařovna Eudoxia viděla v tom trest Boží a proto plna strachu pospíšila k císaři a prosila ho, aby ihned povolal patriarchu z vyhnanství.

Císař — slaboch — jako vždycky přivolil. Nyní posílala Eudoxia v nevyličitelném rozechvění posla za poslem, aby vyhnance vyhledali a za každou cenu pohnuli k návratu. Konečně ho našli. Rychlí veslaři přinesli tuto zprávu do města. Nepopsatelná radost zmocnila se zástupů a když se pak Chrysostom objevil, byl lid radostí takřka bez sebe.

Sesazený patriarcha zdráhal se s počátku vrátit slavnostně do chrámu a ujat se svého úřadu, dokud nová synoda jeho záležitost neprozkoumá. Ale nadšený lid nechtěl čekat. A poněvadž jeho sesazení bylo vlastně neplatné, neměl patriarcha důvodu, proč by měl vyčkatí rozhodnutí koncilu, který by jeho nevinu potvrdil. Proto se odebral za nesmírného jásotu věřících do kostela Svátých apoštolů. A lid, jak byl shromážděn, tak jej následoval, s hořícími svícemi v rukou a s písněmi díky na rtech.

Bohužel netrvala tato radost dlouho. Císařovna svých mravů nezměnila a patriarcha nemohl mlčet tam, kde mu pastýřská povinnost ukládala mluvit. A tak došlo po několika měsících k nové bouři.

(Dokončení.)

Nebezpečný apoštolát.

(Z misii na někdejším ruském Podlaši)

Czeslav Sejbuk T. J., přel. O. P. T. J.

Před šesti roky odešel si k Pánu pro odměnu za dlouhý, zbožný, prací a těžkostí plný život velkodušný misionář P. Leopold Markefka T. J. Narodil se 16. září 1851 v Bytomi, zemřel 12. června 1926 v Krakově.

Byl jedním z oněch horlivých a nebojácných apoštolů na bývalém ruském Podlaši, které bylo násilím převáděno k pravoslaví. Pln jsa důvěry v pomoc Boží nedbal na hrozivá nebezpečí, pronikal řetězem pohraniční stráže ruského carství, aby posloužil duchovní pomoci, sílil a utvrzoval ve svaté víře pronásledované mučedníky-unity.

Již deset let byly konány katolické misie mezi podlašskými unity přesto, že byli uvězněni už dva jesuitští misionáři, P. H. Jackowski a P. M. Szaflarski, a přesto, že policie, četníci a detektivové zdvojnásobili svou bedlivost a tak činili každou apoštolskou práci skoro nemožnou. Každého roku jednou i vícekrát pronikali tito misionáři na několik dní do míst nejvíce ohrožených přestrojení za dráteníky, potulné kupce nebo učitele, a v největší tajnosti pod pláštěm temných nocí udíleli shromážděným unitům svaté svátosti.

Roku 1890 vyzval tehdejší jezuitský provinciál Michal Mycielski kněze celé provincie k těžké misijní práci na Podlaší. Hned se jich přihlásilo přes deset. Z nich dosáhl toho štěstí toliko P. Markefka.

Nabízej se k misijní práci, ličí v dopise ze dne 12. února 1890 své povolání do Tovaryšstva Ježíšova a do misii takto: „Již od mládí cítím v sobě tuto touhu. O desíti letech jsem měl býti břmován. Horlivě jsem se připravoval a maje si tehda sám vyvoliti patrona, chtěl jsem jen takového, který by se hodil pro moji budoucí práci. Sám jsem se tázal, čím bych chtěl býti. Když jsem pak přemýšlel o různých zaměstnáních a úřadech, stavěl se mi opět a opět na oči obraz kněze, pracujícího ve východní misii po příkladu svatého apoštola Pavla, který korunoval svou práci mučednictvím. Ačkoliv jsem byl ještě malý a nevěděl, co to znamená, tak jsem se tím voláním roznítil, že jsem se rozhodl nabídnouti někdy k této práci na Východě, doufaje, že Bůh, který mi dává takové vnuknutí, dá mi se svátostí břmování i milost mučednictví. S tím úmyslem jsem přijal sv. břmování a vyvolil si pro budoucí život za patrona sv. Pavla. Dlouho jsem se tím však nezabýval, ba pomalu na to úplně zapomněl. V noviciátě milost Boží mi to znovu připomněla a mne k tomu rozněcovala. Proto jsem později na ten úmysl složil v Tovaryšstvu sliby, pracoval a modlil se za to až do dnešního dne. Tuším nyní, že přišel můj čas; a poněvadž dosud toužím po tomto způsobu misijní práce, myslím, že nesmím déle milosti překážeti. Proto co nejsnažněji prosím, abych byl vyslyšen.“

Provinciál Mycielski přijal nabídnutí řeholníka tak poslušného a do vůle Boží odevzdaného a poručil, aby se připravil na nebezpečnou výpravu. Nyní šlo jen o výběr nějakého zaměstnání, které by mu umožnilo apoštolskou práci a chránilo ho před oštražitou ruskou policií.

Právě tehdy dovolila ruská vláda nakupovati vepřový dobytek a posílati jej do Horního Slezska. P. Markefka si tedy vybral zaměstnání obchodníka vepři, aby se mohl tím snáze a bezpečněji dostat do vesnic a sídel unitů. Kdo mohl mít podezření, že tento kupec, takový hromotluk celou duší, jak se zdálo, oddaný obchodu, kupující ve velkém stáda vepřů, je vlastně kněz-jesuita? Na Podlaší dojížděli tehdy kupci z Prus často. Pročpak by se nemělo i jemu dobře dařit?

Ale na toto vážné a obtížné, jak sám říkal, zaměstnání, bylo se třeba náležitě připravit, aby snad neobratným počínáním všechno nepokazil. Na doporučení P. provinciála se P. Markefka odebral na dvouměsíční praxi do Zassowa, na statek hraběte Lubieňského. Za vedení pohostinného a celou duší záchraně unitů oddaného správce seznamuje se nastávající obchodník s různými druhy, cenou a nemocemi vepřů. Při tomto praktickém, ale vzhledem na misijní cíl výpravy podřadném zaměstnání, učil se P. Markefka nazpaměť dvě mše svaté a různé modlitby pro udě-

lování sv. svátostí. Činil tak pro větší bezpečnost, aby nebyl nucen bráti s sebou obřadní knihy. Jednou přijel k hraběti Lubieňskému P. Morawski T. J., profesor P. Markefky. Když mu ho pod jiným jménem představili, nepoznal ho. Velmi se pak divil, když se mu dal poznati: dlouhá brada, vousiska a kupecké způsoby změnily ho k nepoznání.

Tenkráté bydlela v Zassowě také sestra hraběte Lubieňského, vdova po ruském generálu. Při odjezdu dala mu na památku — snubní prsten po svém manželovi. „Jen si jej, prosím, vezměte,“ pravila, „možná, že vám zachrání i život.“

P. Markefka nosil skutečně tento dárek i s jinými prsteny na rukou, aby tím lépe mohl skrývati své kněžství. S bývalým misionářem mezi unity P. Sozaňským T. J., který vykonal před pěti lety s velkým užítkem čtyři misijní cesty na Podlaší, dohodl se důkladně o podrobnostech a svědomitě se ujistil o všech povoleních a prominutích udělených svatou Stolicí podlašským misionářům. Psal o tom též P. provinciálovi. Tak žádá na příklad vysvětlení, zda smí přijímat jako řeholník odměnu za své služby, zda smí prosit či i žádat náhradu na krytí výdajů misijní cesty a plat pro své vůdce a pomocníky při kupování vepřů, jak se zaříditi v případě, když si nemůže zapamatovati dlouhé a těžké modlitby při žehnání různých předmětů a přijímání do bratrstev. Zvláště chce míti jistotu, zda může ve světském šatě sloužit mši svatou.

V Bytomí, rodném městě P. Markefky, byl vyhledán řezník, který na hranici v Sosnovém měl odbíratí koupená stáda vepřového dobytka.

(Dokončení.)

Unie všeslovanská.

Ze svého archivu sděluje architekt Boža Dvořák, Pardubice.

V prosinci 1920 po ukončení schůze senátu rozmlouval jsem ve vlaku z Prahy do Pardubic se senátorem dr. Stojanem o krakovském biskupu dr. A. Sapiehovi, kterého královéhradecký biskup dr. J. Doubrava osobně znal a kterého vychvaloval jako příkladného polského vlastence a Slovana. Tenkráté byla ještě myšlenka všeslovanská nejen touhou dobrých vlastenců, ale i nadějí v lepší doby. Senátor dr. Stojan, potěšen přátelským projevem Polska, přál si věděti, jaké cíle sleduje nově utvořená „Unie slovanská“ v Paříži. Pravil: „S církví východní musíme vejíti v užší styk, ne-li v úplné spojení. Vždyť z Východu přišli svatí věrozvěstové Cyril a Metoděj. Ta pevná pouta víry křesťanské nedají se rozvázati tak, jako touha po bratrském spojení všeslovanském. Škoda, že se velikých myšlenek kardinála Rampolly o posílnění sv. Stolicе římské církve východní tak málo dbá.“

Dopsal jsem do Paříže, kde se utvořila „Všeslovanská¹ Unie“, která chtěla pomoci všech kmenů slovanských zřídit mravní křesťanskou vládu slovanskou proti násilnému bolševictví v Rusku. Žurnalistika i vláda Francie přála tomuto sdružení, dokud cizí nepřátelské noviny neudělaly z „Unie všeslovanské“ spolek monarchistů.

Tuto nepravdu musím se vši rozhodností popřít; neboť ve všech dopisech, které jsem s Paříží vyměnil, není nejmenší zmínky o utvoření nějakého c a r s t v í.

Význační mužové, jimž mravní zájmy všeslovanské byli vším, stáli v čele pařížské „Unie“; byli to: kníže Lvov, president Padarewski, kn. A. dr. Sapieha, generalissimus Nikolaj Nikolajevič, hr. VI. Bobrinskij, ministr Semenov, Kartašev, Fjodorov, Tretiakov, Kleczkowski, Abbé Machay, dr. Theodorov, Trnko, prof. Arnautovič, dr. Trubič, dr. Trojanovič, prof. Denis, prof. dr. Jestreblov a jiní. Když viděli, jak vláda v Rusku je hluchou a nechce slyšet rad dobrých přátel, dovolávali se pomoci všech národů slovanských.

Pozoruhodno je, když ministr Miljukov musel hledat útočiště v cizině a promluvil dne 9. ledna 1921 rozhodnou řeč v Paříži, zůstalo vše bez účinku na sovětskou vládu. Prof. Miljukov, realista, dobrý Slovan, osobní přítel presidenta dra Masaryka, vyčítal ruské vládě, že nehledí zachovati čest a důstojnost velké říše ruské a tím národ celý v očích ciziny snižuje. Sjednocení Slovanů nemá být metlou bolševismu, ani určitých tříd (Židů), které se chtějí v Rusku uchopit vlády, nýbrž obrozením všeho lidu ruského, vlastenecky citícího.

Třeba sáhnouti k mravním nápravám v celém Rusku. Co dobrého a lidského nese s sebou bolševismus, co se nepřiči pravdám evangelia, jako je dobro sociálního života, nechť zůstane zachováno. Vztáhne po tom své ruce dobrý věřící ruský mužík, stejně jako i zasloužilý badatel vědecký. Všecky krásné rady prof. Miljukova vláda sovětská ignorovala.

Z „Unie všeslovanské“ v Paříži dostal jsem dne 20. prosince 1920 dopis krátkého, ale význačného obsahu:

„Generalissimus Nikolaj Nikolajevič byl velice potěšen sdělením Vašeho dopisu, že srdce význačných mužů všech národů slovanských ozývají se živě a radostně pro veliké myšlenky sjednocení a zájmy všeslovanské.

¹ Vzájemné styky všeslovanské mohly mít svoje středisko po světové válce jen v Paříži; neboť Paříž jako středisko nové světové politiky měla v mezinárodních stycích první slovo a proto všechny kmeny slovanské nalézaly tam opory a útočiště. Dříve než se utvořil Slovanský výbor v Paříži, do něhož později činně vstoupila československá kolonie za úspěšného vedení leg. rady Jelínka a Fr. Sise, byla tam již skupina přátel tvořících „Unii slovanskou“. Z Ruska: ministři Semenov, Kartašev, Fjodorov, Tretiakov, vesměs pařížští emigranti, z Poláků: Koczorowski, Kleczkowski a Abbé Machay, z Bulharů: dr. Theodorov a Trnko, z Jihoslovanů profesor-orientalista Arnautovič, dr. Trubič a dr. Trojanovič.

Nejsrdečnější pozdravy račte sdělit všem — tak mi ukládá se vší pozorností sám generalissimus Nikolaj Nikolajevič."

Sekretář (asi Jestrebov nebo Iskrickij).

Vyřídil jsem písemně obsah pozdravného listu dru Stojanovi do Olomouce,² biskupovi dr. Jegličovi³ do Lublaně, arcibiskupovi dr. Sapiehovi do Krakova, min. Ganadieovi do Bělehradu, metropolitovi dr. Szeptyckému do Lvova, ústně pak biskupovi dr. Doubravovi v Hradci Králové.

(Dokončení.)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

V hlavě 8. a 9. svých katechesí mluví svatý Cyril opět o účincích svatého přijímání, které nově pokřtění přijali. Ovšem i zde se jich dotýká pouze všeobecně, aniž je chce všechny uvést.

Hlava 8. „Proto také Šalomoun chtěje naznačiti tuto milost, praví v Kazateli (9, 7): „Přiď, poživej s radostí chléb svůj;“ chléb duchovní. „Přiď,“ volá hlasem spásonosným, který činí člověka blaženým, „a pij víno své s dobrým srdcem,“ víno duchovní.“ — Nejedná se tedy o pokrm jakýkoliv, nýbrž o duchovní pokrm, který má také duchovní účinky. Které to jsou, hned uvidíme. Zatím zmiňuje se svatý Cyril v dalším o přípravě na svaté přijímání. Záleží v tom, abychom přistupovali k stolu Páně vždy v rouchu bílém (quae sunt spiritualiter candida = které je duchovně bílé). Žádá po posluchačích, aby jinak se nepřibližovali nejsvětější Eucharistii než v rouchu posvěcující milosti; jinak by nemohli říci s Isaiášem (61, 10): „Plesá duše má z Boha mého; neboť oblékl mě v roucho spásy, šatem spravedlnosti přioděl mne.“ Roucho spásy je podmínkou našeho spasení a nosí je ten, kdo má milost posvěcující. Ona je to, která nás ospravedlňuje před Bohem.

Hlava 9. „Byl jsi takto poučen a posilněn pravou věrou, že chléb, jenž se takovým zdá, není chlebem, ač se jím podle chuti zdá býti, nýbrž tělem Kristovým, a že víno, které se jím býti zdá, ač tě k tomu smysly svádějí, není vínem, nýbrž krví Kristovou; byl jsi poučen, že o tomto tajemství před věky pěl David (ž. 203): A chléb posiluje srdce, aby leskl se obličej olejem; nyní posilni ducha svého, přijí-

² Dr. Stojan odpověděl tímto dopisem: Velectěný pane architektke! Děkuji Vám co nejuctivěji za zprávu. Kéž se uskuteční. Nejsem ještě arcibiskupem. Pro nový rok přeji Vám náplň dober pozemských i nebeských na milém Pánu Bohu! S úctou oddaný dr. Ant. Cyril Stojan, kapitulní vikář v Olomouci. V Olomouci (asi v prosinci 1920).

³ Odpověď lublaňského biskupa dra Jegliče: Velecenjeni gospod! Lepo se Vam zahvaljujem, da ste me spomnili. Tudi jaz Vam za novo leto želim vso božjo pomoč za Vašo časno in večno srečo. Bog daj, da bi se vsaj mi Slovani versko združili in z združenimi močmi odbijali protiverske napade. Pozdrav in blagoslov! † Anton Bonaventura, škof. V Ljubljani 29. XII. 1920.

maje chléb onen jako duchovní, a vyjasní obličej mysli své. Kterýžto obličej kěž zakryt máš čistým svědomím, pozoruje slávu Páně jako v zrcadle, a kěž kráčíš tak ze slávy do slávy, v Kristu Pánu našem, jemuž moc a sláva na věky věkův." Opět připomíná tu svatý Cyril, aby posluchači nedbali na to, co jim praví smysly, které klamou. Chléb a víno jsou jen zdánlivě tím, zač nám je smysly vydávají. Víra nás však učí, že pod způsoby chleba a vína je podstata těla a krve Kristovy. Činí se tu zřejmě rozdíl mezi tím, co je v Eucharistii skutečným a co zdánlivým; jako dříve nazvána byla zdánlivým chlebem a zdánlivou krví (— řecky: artos phainomenos kai haima phainomenon —) tak nyní uvádí se, v čem záleží tato zdánlivost a odkud její původ. Jsou tím vinny lidské smysly, které mohou přijímati jen hmotné poznatky a podle nich také soudí. Proto nelze na ně spolehnouti a jim věřiti; pravdou je naproti tomu, co potvrzuje víra, učíc, že je zde tělo a krev našeho Vykupitele. Smysly nás poučují o z p ů s o b á c h, jež vnímají, víra o p o d s t a t ě ukryté pod těmito způsoby.

Pokračuje, uvádí svatý Cyril volně přirovnání krále Davida ze žalmu 103, 16: Víno obveseluje srdce lidí, olej činí lesklým obličej jejich a chléb posiluje srdce lidské. Veselí srdce způsobené vínem prozrazuje nadšení tryskající z nadbytku životních sil; jako viditelný účinek tohoto nadšení je pak naše lesklá, vyjasněná tvář dobrého svědomí. Toto místo lze velmi krásně obrátit ve smyslu přizpůsobeném na účinky Eucharistie, která je chlebem a nápojem našich duší, sílí jejich nadpřirozený život a naplňuje je nebeským nadšením." (Hejčl, Kniha žalmů, str. 347.) K tomu připojuje svatý Cyril napomenutí, aby přítomní hojně požívali svatě přijímání jako prostředek posilující ducha. David ve Starém zákoně měl na mysli více sílu tělesnou, protože zákon ten byl tělesný a připravoval na zákon duchovní. Proto dlužno jeho slova vysvětlovati duchovně a s ohledem na nadpřirozený náš život. To platí také o účincích, jež se tam připisují přirozeným darům Božím chleba a vína. Duše naše z nich čerpá sílu a ta se pak projevuje nadšením pro všechno, co je dobré, co souhlasí s vůlí Kristovou. Spasitel nás v nejsvětější Eucharistii živí duchovním chlebem (artos pneumatikos) a naplňuje radostí nadpřirozeného života, která pak vyjasňuje a lesklým činí obličej duše naší v předtuše ještě užšího spojení s Kristem na věčnosti.

Z těchto myšlenek tak nasnadě ležících lze souditi, jaký smysl připisuje svatý Cyril slovům již dříve uvedeným, že tělo a krev Krista rozdělují se po všech údech našich a že se stáváme s Kristem téhož těla a téže krve. I v těchto výrocích je nám mysliti na d u c h o v n í ú č i n k y, jež záležejí ve zduchovnění a v jakémsi zbožštění těla. Podmínkou je ovšem vyjasnění obličej mysli své, to jest míti čisté svědomí a tak požívatí milostný pokrm.

Podobně se vyjadřuje již před svatým Cyrilem i svatý Cyprián (Ep. 63): „Pijeme-li Krev Páně . . . zarmoucené a zdeptané nitro, jež souženo bylo předtím znepokojujícími hříchy, nabývá klidu a radosti nad odpuštěním, jehož se nám od Boha dostalo . . . Kalich Páně

tak opíjí ty, kteří z něho pijí, že je činí střízlivými, aby obrátil mysl
 k duchovní moudrosti, aby povznesl každého od onoho pozemského
 pokrmu k poznání Boha." Podobně praví jinde (Ep. 54): „K tomu
 se připravuje Eucharistie, aby mohla býti ochranou těm, kteří ji po-
 žívají. Mysl klesá, jestliže ji nevzpružuje a nerozptyluje Eucharis-
 tie." Svatý Pavel napsal (II. Kor. 3, 13): „Neběreme si roušky, jako
 Mojžíš si kladl roušku na svou tvář, aby synové izraelští nepatřili
 na konec toho, co pomíjí." A dále (verš 18): „My pak všichni patřice
 jako v zrcadle s tváří odkrytou na slávu Páně, přetvořujeme se v týž
 obraz od slávy ke slávě, jako od Ducha Páně." Těchto slov vzpo-
 míná svatý Cyril na konci své katechese. Mojžíš sobě zahaloval
 rouškou tvář od té doby, co mluvil s Hospodinem na hoře Sinaji,
 poněvadž tvář jeho se stkvěla, jako by se v ní odrážel jas Boží. Aby
 záře tato nezastrašila syny izraelské, když měli naslouchati jeho
 hlasu, zakrýval si tvář rouškou. I nám je dovoleno hleděti na tvář
 Boží v nejsvětější Svátosti, ovšem jen jako v zrcadle. Ale nám není
 zapotřebí, abychom zahalovali tvář svou závojem hmotným, vydat-
 nějším je tu čisté svědomí, bez něhož se nesmíme přiblížiti Kristu.
 Tato pak sláva bude se zrcadlit na všech, kdož přijímají. Již zde na
 světě přetvoříme se v tutéž podobu Duchem Páně, jsouce posvěceni,
 poučení a posílení. Zdokonalením sebe přiblížíme se k slávě Kris-
 tově, jež spočívá v jeho božské povaze. Záře na věřících spočívající
 je duchovní a připomíná vyvolení za dítky Boží, které přetvořuje
 duši a obléká ji v božské důstojenství. Ale tato sláva potrvá i dále
 na věčnosti, ano změnění se v slávu větší, která bude záležitosti v patření
 na slávu Boží bez konce. Všechno to pak se stane pro Krista Ježíše
 Pána našeho, který naše tělo i duši za pobytu pozemského nejsvě-
 tější Eucharistií oslavoval a prozařoval, kdykoliv jsme se s ním spo-
 jili ve svatém přijímání.

(Pokračování.)

Polská cesta do Ruska.

Dr. V. V.

„Dróga do Rosji" — toť název oné části básnické knihy
 „Dziadły" velikého Mickiewicze, v níž popisuje své petrohrad-
 ské dojmy. A tento název vypůjčil si prof. V. A. Lednicki pro
 článek uveřejněný ve varšavském časopise „Kultura". Prof. V.
 Lednicki, jeden z věrných přátel Ruska, píše toto: „My, Poláci,
 musíme upřímně a jasně říci, že jsme nikdy Ruska dobře neznali
 a neznáme ho ani nyní. Nemáme badatelských ústavů, jaké má
 ČSR., Italie, Francie a Německo, v Polsku není kateder ruských
 dějin, jaké jsou všude na západě. Nemáme dokonce ani knihoven,
 jež by sbíraly „Rossika", ba ani časopisů není, jež by soustavně
 informovaly veřejnost o ruských záležitostech." Práctická znalost ruských poměrů je výsadou star-
 šího, již odumírajícího pokolení. Ostatně je také neplodná, poně-

vadž je to znalost Ruska minulého, které už dnes neexistuje. Mladá generace Ruska nezná. Na západě se konají velké a přísně vědecké diskuse o Rusku — v Polsku jsou nemožny — ba, praví prof. Lednicki — „nemohli bychom se této diskuse ani účastnit, poněvadž nemáme, co říci. Nedovedeme informovat cizince o Rusku a tím také se zříkáme úlohy státu zprostředkovatele, ztrácíme onen význam, který jsme měli ve století XVI. a XVII. Nyní Rusko přichází k nám ze západu, dorozumívá se se západem přes naši hlavu. Obávám se, že jsme nenávratně ztratili svou zprostředkovací misi mezi Ruskem a Evropou.

Nejednou se stalo, že skvělé knihovny ruských úřadů a rovněž i soukromé byly likvidovány způsobem věru barbarským. Naše úřady, které se nastolily do budov bývalých úřadů carských, v první řadě začínaly své působení tím, že likvidovaly „ruské smeti“. Z Polska do Prahy, Berlína, Paříže a Ameriky byly posílány vlaky ruských knih, knih hodnotných, za něž jsme dostávali jakési směšné a vůbec nepotřebné peníze.“ Knihovna varšavské university byla, podle slov prof. Lednického, jednou z nejceněnějších knihoven Evropy. Avšak tato universita neměla katedry věnované studiu Ruska, a tak se nikdo nestaral o její doplňování, čímž knihovna ztratila na ceně. „Domníváme se,“ praví autor, „kdybychom zřídily katedru ruské kultury, že naše universita by se stala důležitým střediskem, nepostradatelným pro každého cizince, zabývajícího se ruskou otázkou. Každému musí býti jasno, jaký užitek by přinesla podobná reforma. Téměř všechny university evropské opatřily si spolupráci ruských vědeckých pracovníků, jedině my, ač vůbec neoplýváme vědeckými silami, pohrdli jsme ruskými učenci, a to často opravdu prvotřídními kapacitami svého oboru.“

Znalost ruštiny v Polsku je podprůměrná. Ruské lektory mají pouze university, důstojnické školy a obchodní učiliště; ve střední škole ruštiny vůbec není a proto také ji téměř nikdo nezná.

„Zdaž lze pomysli,“ píše Lednicki, „že v polském státě, který má tak velkou hranici společnou s Ruskem, stav věci dospěje tak daleko, že zmizí veškerá znalost východního souseda? Žádný polský univ. profesor nepřednáší o politických dějinách Ruska, nikdo nevyučuje hospodářským ruským otázkám a znalost nejbohatší ze slovanských literatur je oficiálně svěřena pouze jedinému člověku (samotnému prof. Lednickému)! Ruské umění, hudba, divadlo, věda — oblasti, v nichž ruský genius tolik vynikl v XIX. a XX. století — nezasluhují nejmenší pozornosti?“

Autor zdůrazňuje, že dosud pro polskou společnost je směrodatnou vznětlivá Mickiewiczova „Dróga do Rosji“. Avšak je již čas, aby tato cesta byla konečně jednou opuštěna a aby polská veřejnost nalezla cestu jinou, užitečnější a schůdnější.

Zaznamenáváme tento strážlivý a hluboce vážný hlas nejlepšího polského znalce ruské otázky. Prof. Lednicki není tu osamo-

cen! Podobné názory svého času propagoval časopis „Polska“, před krátkým časem v časopise „ABC“ byly uveřejněny články poukazující na škodu, kterou působí Polsku neznalost ruštiny. Čím více bude podobných hlasů, tím lépe. Rusko-polská animosita, pokud jde o Rusy, již neexistuje. Je tedy na čase, aby také zmizela i na straně polské. Polsko i Rusko jsou předurčeny k společné cestě, dějiny je nikdy daleko od sebe nerozvedou! Je tedy nutno již teď usilovati o těsné duchovní sblížení, které v budoucnosti přinese užitek oběma bratrským národům, z nichž jeden tolik trpěl v minulosti a druhý trpí dnes.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

„Stověžatá Moskva“. Na místě moskevského chrámu Krista-Vykupitele, který byl přes všechny protesty kulturního světa zbořen, začíná se stavět obrovský palác sovětů. — Klášterní kaple sv. Pantelejmona jest zrušena, takže jsou dnes v Moskvě pouze dvě kaple — Svatomikulášská a kaple Spasitele u Moskvorečského mostu. Dvě třetiny kostelů jsou uzavřeny, dosud otevřené nepostačují návalu věřících. Metropolitě Sergiji celebruje v kostele sv. Sergie. — (Dnevnik, č. 58.)

Nové vymyšlené spiknutí. Dne 11. března 1933 rozhodlo se kolegium G. P. U. popraviti 35 „státních úředníků z komisariátu národního hospodářství a zemědělství za to, že se zúčastnili protirevoluční záškodnické činnosti v oblasti selského hospodářství Ukrajiny, severního Kavkazu a Běloruska.“ — Tak začíná úřední zpráva o nových popravách. — 40 jiných úředníků jest odsouzeno na 8 a na 10 let do vězení. Je samozřejmo, že i tito „záškodníci“, stejně jako i všichni dřívější, nemají nejmenší viny. Jde o to, aby sovětská vláda přeložila odpovědnost za své neúspěchy na ramena podřízených úředníků. Státní velko-statky („sovchozy“) selhaly: rolník — zbavený vlastnictví půdy — nechce pracovati na panském, pracuje leda byle, či jak řekl profesor Slavík, „lidi-dacky. Úroda roku loňského byla podprůměrná. Nad Ruskem již třetí rok se vznáší příšera hladu. Někdo musí býti odpovědný za nezdar vlády, a tak byli snadno a rychle nalezeni viníci. Je to nový zločin sovětské státní správy, ale je to jenom pouhý člán-

nek v řetězu dřívějších zločinů, i těch, které ještě budou následovati. — („Pravda“ ze dne 16. března 1933.)

Emigrantský tisk o posledních popravách v Moskvě. Organ prof. Miljukova „Poslednija Novosti“ píše: „Dávno jsme již uvykli onomu způsobu sovětské vlády, jakým si vždycky myje ruce a omlouvá své nezdarý „záškodnictvím“ protirevolucionářů, vyvolávajíc vždy procesy, které ukončí popravou dvou nebo tří desítek úplně nevinných a bezbranných lidí. Ale i mezi těmito procesy, jejichž schválnost je na první pohled patrna, vyniká poslední proces právě svojí nezakrývanou a strašlivou lží, která do něho byla vložena. Nevíme, postačí-li Stalinovi jeden proces pro jeho ospravedlnění před zemí a národem, či bude-li k tomu zapotřebí ještě nových obětí poprav a žalářů. Ale i kdyby se toto stalo, není a nemůže býti v dnešním Rusku žádné takové „záškodnické“ organisace, která by mohla dosáhnouti onoho cíle „přiznaného prý vinníky“ před sovětským státním zastupitelstvím. Nikoli jen vymyšlení „škůdcové“, nýbrž celé ruské rolnictvo povstalo proti Stalinovi. Jen tím možno si vysvětliti onen strašný rozvrat a zmatek v zemědělství, jehož dosáhl Stalin, když usiloval zlomit a zotročiti rolnictvo v zájmu komunistické strany.“ — A „Vozroždenie“, organ pravcových kruhů, píše podobně: „Nepomůže ani poprava 35 nevinných lidí. Tato nová hromadná vražda nikoho nezastraší; neboť popraveným byly prisuzovány zločiny, jichž se zjevně nedopustili. Mezi ruským lidem rodí se proto nikoli představa o nebezpečnosti činů, z jakých byli ob-

vinění lidé nedávno popravení, nýbrž jasný pocit, že se dnešní stalínovské ústředí jako zuřivé a vtěklé zvíře vrhá na každého, i na ty, kdož se ho vůbec ani nedotkli. Komunistická vláda ztratila orientaci, nemá a již nikdy nebude mít správné taktiky. Tato vláda je už předem odsouzena ke zhroutení a dnes jde už jen o to, kdy padne a co bude příčinou jejího pádu."

Sliby, sliby. Bolševický car — Stalin — pronesl velikou řeč o zřizování a udržování „kolchozů“ (družstevnických velkostatků). Zdůraznil v ní, že v dnešní době jsou pouze dvě možné cesty: buď k socialismu, anebo k kapitalismu. Třetí cesta — návrat k soukromému vlastnictví půdy — je prý ve skutečnosti návratem ke kapitalismu. Vítězství komunismu nad „kulakem“ (hospodářsky soběstačným, zámožnějším rolníkem) „zachránilo prý před otroctvím dvacet milionů chudých sedláků“ — nezachránilo jich však, bohužel, před hladem. Nutno prý nyní učiniti členy kolchozů zámožnými, a toho lze dosáhnouti racionelnějším využitím hospodářských strojů. Dříve — vykládal Stalin — chtěl-li se sedlák státí zámožným, musel vykořisťovati a vydíratí své sousedy a dělníky. Nyní je prý všechno jinak! Zámožný je ten, kdo pracuje svědomitě a dbá zájmů celého „kolchozu“. — V závěru své řeči Stalin prohlásil, že během nejbližších 2—3 let učiní všechny chudé sedláky zámožnými a zlepší jejich životní úroveň. — Bohužel, i sovětská statistika prozatím ukazovala, že přijde spíše katastrofální snížení, nežli zlepšení životní úrovně! — („Izvestija“ ze dne 23. února 1933; „Vozroždenie“, č. 2824. a 2828. a další.)

Padl car, ať žije nový samovládnější! Literární způsoby sovětského Ruska dnes poněkud překvapí západního člověka. Nedávno redaktor „Izvestij“, Gronskej, přednášel na sjezdu sovětských spisovatelů o umělecké literatuře, mluvil však hlavně o „geniálnosti Stalinově“. Citoval Pisarěva: „Pravý básník musí znáti všechno, co v dané chvíli zajímá nejrozumnější, nejlepší a nejosvědčenější představitele tohoto věku.“ a pak dodal: „Studujte Stalina! Na hranici nové doby stojí dva nenapodobitelní obři myšlenky — Lenin a Stalin.“ — V zá-

věru své přednášky pravil Gronskej: „Ptám se, je-li dnes možno psáti o čemkoli a při tom nezmati Stalina? Naprosto nelze. Bez Stalina člověk ničeho nepochopí a ničeho kloudného nenapíše!“ A celé shromáždění odpovědělo dlouhým a bouřlivým potleskem. Jak známo, sověť (rada) lidových komisařů vypsal soutěž na nejlepší hru z revolučního života. Mezi sovětskými spisovateli a dramatiky nastalo veliké vzrušení. Cena za nejlepší hru byla opravdu pěkná — 15.000 rublů. Lákal to tedy jistě každého, vyznamenat se při této soutěži. Ředitel propagačního odboru komunistické strany Stěčkej, jenž je zároveň předsedou jury (rozhodčí komise), prohlásil autoritativně: „Pro spisovatele sovětského svazu je zajisté největší ctí a největším vyznamenáním nikoliv obdržeti peníze, nýbrž získati si uznání vlády našeho státu.“ Jinými slovy: literatura je přípustná pouze tehdy, když plave s bolševickým proudem! Úkolem literátů je vrtěti ocasem před mocnými tohoto světa! — („Russunion“, 14. března 1933.)

Samosprávná židovská republika má být prohlášena letos v chabarovském okrese (severně nad Vladivostokem) a nazývat se má Birobidžan. Plán osídliti tento kraj mezi sibiřskou drahou a řekou Amurem Židy vznikl již roku 1927. Vypracoval jej prof. Bruk, člen skupiny židovských intelektuálů, která neustala spolupracovati se sovětskými státními organisacemi. Proč se stal pojednou Birobidžan, jak oznamuje „Socialističeskij Věstnik“, tak důležitým celostátním problémem? Či má jím býti řešena neupravená dosud židovská otázka v Rusku? Těžko tomu věřit, když i podle nejrozsáhlejší myšleného kolonisačního plánu je tam možno usaditi nanejvýše 100.000 lidí. Vysvětlení musíme hledati jiné. Sovětský tisk napřed zcela potichu a pak stále hlučněji zpracovává určité palčivé záležitosti. Jisto je, že cizina sympatizuje se sovětským plánem zřízení židovské samosprávy. Do Birobidžanu mají býti pozváni pracující Židé i ze zahraničí, a to má veliký význam, jak aspoň píše sovětské listy. Zahraniční židovský tisk obdržel již potřebné instrukce, a tak uklidňuje přiblížené židovské kolonisty, že se nemusejí obávat žádného nebezpečí války na Východě a že i židovským

dělníkům, tak jako dělníkům celého světa, připadá povinnost hájiti SSSR. Tak odkrývá sovětská vláda v nové mezinárodní hře své karty. Komunistická strana, zakládajíc nový nárazníkový stát, jen z části očekává nějaký vojenský prospěch pro své hranice. Avšak je něco jiného, hájiti úplně neznámých a neplodných břehů Amuru a něco jiného hájiti židovské republiky socialistické. Taková „Židovská Belgie“ může sehrát důležitou úlohu v nastávajících událostech. Území Birobidžanu, vklíněné do chabarovského okresu, hájí přímo důležité čáry Blagověščensk—Chabarovsk. Vždyť právě tento kraj, vypukne-li jakýkoliv spor, bude tvořiti nejprvnější operační základnu a upoutá pozornost celého světa. Bolševici tudíž chtějí založiti „židovskou republiku“ na místě, jež pokládají za nejohroženější pro případ branného konfliktu s Mandžurií nebo Japonskem.

„Komunistický ženský den“ — byl nadšeně oslavován 8. března veškerým bolševickým tiskem, zvláště v „Pravdě“. Cetné činovnice ženského komunistického hnutí byly při této příležitosti vyznamenány řádem Leninovým a „Rudého praporu“. Orgán revolučního vojenského sovětu „Krasnaja Zvezda“ uveřejňuje celou stránku vzpomínek a vyprávění o ženách v rudé armádě. „Trud“ přináší statistická data o počtu žen, zaměstnaných v sovětském průmyslu. Celkem je v SSSR 7.000.000 žen-dělnic. Z nich 70.000 pracuje v nejdůležitějších průmyslových odvětvích (106.000 v uhelných dolech, 87.000 v závodech černého kovoprůmyslu, 266.000 ve strojařském průmyslu, 114.000 v jiném strojařském odvětví a 67.000 v chemických továrnách), 930.000 žen studuje, a to: 96.000 vysoké školy, 416.000 technická učiliště, 120.000 „rabfaky“ (to jest dělnické fakulty) a 300.000 žen je v továrních školách.

Přebudování Moskvy. Ve Svazu moskevských komunistických architektů přednesl zajímavý referát architekt Semenov. Podle jeho zprávy žije v Moskvě asi jeden milion dělníků, 200 tisíc průmyslových úředníků a 400 tisíc profesorů a studentů. Poloha celého města zabírá plochu 24.650 ha, podle nového plánu bude však rozšířena až do 40.000 ha. Rada ulic

bude změněna, jinak zplánována a znovu uspořádána a tak bude navždy zničen starobylý historický ráz Moskvy, která se stává typickým moderním městem evropským. — („Izvestija“ ze dne 26. února 1933.)

Návrat k starým řádům. Revoluce zrušila všechny diplomy, vědecké tituly a vyznamenání. Bolševici prohlásili, že zřídí novou „polytechnickou“ školu, která připraví studující ze všech odborů a učiní z nich jakési universální genie. Ideál „polytechnismu“ byl však již dávno opuštěn, a nyní se sovětská vláda vrací i k titulům a vyznamenáním. Prozatím je rozhodnuto, že názvy „profesor“, „docent“ a „asistent“ budou považovány za tituly. Mimo to budou uznáni doktoři a magistři — poslední titul je nižší nežli doktorský a oba jsou podmíněny předložením vědecké písemné práce a veřejnou disputací. — Z původních plánů nezbylo tedy takorba nic! — („Za komsoz. prosvěščení“.)

Sovětská literatura o evropském pohodlí. Bytová nouze v Rusku je dosud vředom na těle sovětského veřejného života. Sovětští spisovatelé, kteří pobýli za hranicemi, ličí své dojmy z kapitalistického Západu takto: „S cesty do Evropy jsem si odnesl trochu obnovenou představu o pohodlném bydlení a hygieně (zdravotnictví). V západo-evropských hlavních městech jsou byty buržoasie opatřeny nejenom koupelnami otápenými plynem, nýbrž i toaletními kabinami pro každodenní použití. Koupelen se na západě užívá nejenom snad před svátečními dny. Péče o tělo a jeho čistotu je velmi značná. Myslím, soudruhu Saryčeve, není-li to proto, že buržoasie má svědomí špinavé, tak si aspoň kůži čistí?“ Tento citát vyjímáme z knihy D. Žipliga „Setkání na vorech“. Ani vtip však nezastře onoho naivního překvapení, které se zrcadlí v uvedených slovech komunistického literáta. Ostatně myslíme, že není výhodou mítí nejen svědomí, ale i kůži špinavou, tovaryši Žipligu!

I sověty šetří. Moskevská rada lidových komisařů nařídila všem státním podnikům propuštění nového značného počtu úřednictva. Sníženy byly také mzdy v průmyslových podnicích. Propuštění mělo býti ukončeno do 10. března podle změněného průmyslového plánu na rok 1933. Přímy dozor

na dodržování tohoto nařízení vyhradila si Rada lidových komisářů. Žádný podnik nesmí překročití povoleného rozpočtu. Kolektivní smlouvy musejí býti zrušeny, jestliže platy a mzdy, jaké ustanovují, vybočují z rozpočtového rámce. — („Večernjaja Moskva“, 25. února 1933.)

Popravy sektářů na severním Kavkaze. Počátkem února bylo odsouzeno k smrti 24 Molokanů, obviněných z toho, že pomáhali povstalcům, vzbouřivším se proti sovětské vládě a dodávali jim potraviny a zbraně. Záležitost tato se projednávala jako tak zvaný „vzorný proces“, to jest veřejném líčení. Rozsudek byl vykonán za 3 dni po vyřčení. Jak se z Moskvy oznamuje, byl v Rostově n. Donu zahájen nový proces proti 53 Molokanům ze severokavkazských vesnic. Rozsudek již Moskva předurčila. Obžalování se chovají velmi důstojně. Nikoho neprozrazují, neodpovídají na hrozivé výkřiky čekistických soudců, jen se tiše modlí a zpívají náboženské písně. — („Russunion“, 17. března 1933.)

Patnácté výročí „bílého odboje“. Dne 22. února 1933 uplynulo 15 let od onoho dne, kdy se generál Kornilov s hrstkou důstojníků, studentů a nezralých mladíků uchýlil na Don a Kuban, aby čelil bolševickému revolučnímu náporu. Nebyt „bílého odboje“, mohlo se klidně psát, že celé Rusko lehce ztratilo čest a mlčky se podrobilo sovětskému jármu. Většina zakladatelů bílé armády již se nedočkala tohoto výročí. Zemřel Kornilov, Alexějev, Kaledin, Pokrovskij, A. Bogajevskij a Kutepov. Generál Denikin, bývalý vrchní velitel „bílé armády“ je dosud na živu. Na slavnostní schůzi v Paříži učinil u příležitosti letošního výročí časový projev: Rusové ať nespolehají nikdy na cizí síly, nýbrž výhradně jen na sebe samy! Očekávali pomoc od Japonců a zklamali se. Nyní zase mnozí skládají naděje na Hitlera, ač právě Hitlerova politika zatím sblížíla Francii a Anglii se sovětským Ruskem. Může se Rus postaviti po bok cizího státu, jenž vede boj proti bolševikům? Jedině tehdy, když tato cizí mocnost nepřipravuje rozklad Ruska. Ruský důstojník může bojovati proti sovětské vládě, ale za Rusko, nesmí však bojovati proti sovětům a proti Rusku. Tako-

vé poučení připíná generál Denikin k smutnému výročí „bílého odboje“, které vyvolává zvláště v ruské emigraci trpké vzpomínky na mnoho mladých zničených životů, na mnoho neúspěchů, bojů, útrap a zklamanych nadějí. Útěchou ruských vlastenců zůstává přesvědčení, že „bílé hnutí“ bylo opravdu spontánním odbojem, projevem statečných srdcí, jež nezapomněla na význam slov: „Věrnost, čest, vlast, Bůh.“ Pro národní ruskou povahu je pak dějinným dokladem, že nebyla úplně znetvořena ani v době světové války a revoluce.

Blahobyť sovětských umělců. „Národní herec“ sovětské republiky M. Sadovskij zemřel velmi chud, přes svůj čestný a honosný titul, jímž ho obšťastnili bolševici. Ukrajinský list „Dilo“ (vycházející ve Lvově) uveřejnil dopis Sadovského, jež obdržel nedávno kterýsi ze Lvovských přátel zesnulého herce; píše tam: „Drahý příteli, snad máš doma nějaké staré kalhoty. Máš-li, buď tak laskav, pošli mně je, neboť nemám v čem vyjít na ulici. Tvůj Mikuláš Sadovskij, národní herec.“ — Komentář je zbytečný.

Poslední plenární schůze výkonného výboru ukrajinské strany komunistické značně změnila dosavadní postoj ukrajinisace, která přivedla k rozkvětu šovinistické a separatistické snahy na Ukrajině. Z řeči byla odstranována všechna slova, která se podobala slovům ruským a musela býti nahrazována jakýmikoliv výrazy jinými, které se nesměly podobati ani zdaleka pojímům ruským. V úřadech je řada osob, jež sice ovládají ukrajinštinu, ale smýšlejí nepřátelsky vůči ústřední vládě; a také obyvatelstvo je nespokojeno. Kající bylo uznáno, že rada lidových komisářů Ukrajiny učinila několik závažných chyb, ale místo nápravy zdůrazněno jen „bratrské spojení proletářské Moskvy a proletářské Ukrajiny“. — Jinými slovy: ukrajinisace bude zastavena a omezi se pouze na tabulky na ulicích a vývěsní štíty. — („Vozroždenie“, čís. 2834.)

Z boje proti negramotnosti. „Večernjaja Moskva“ vypravuje zajímavý doklad, jak bolševici usilují odstranit negramotnost. Zavedli za tím účelem zvláštní organizaci, jež se zkráceně jmenuje „Likbez“. Jako většina sovětských úřadů, i tato organizace pracuje dosti neplánovitě, takže není ni-

jak příjemným přijít s ní do styku. „Likbez“ posílá létací komise, které navštěvují obytné domy a zjišťují ne-gramotné. I stalo se, že tato komise vpadla též do bytu občana N., kde jí otevřela jeho žena. Předseda létací komise se hned přisně táže: „Občanko, proč nenavštěvujete večerní kursy „Likbeza“?“ Paní N-ová, která asi před 10 lety skvěle absolvovala universitu, odpovídá: „Proč? — proto, že toho nepotřebuji.“ Členy komise taková odpověď přímo pobouřila: „Jak to, že nepotřebujete? Styďte se, občanko! Jde již na šestnáctý rok revoluce a vy neuznáváte významu „Likbeza“? To jste opravdu zpátečníci!“ — „Ale vždyť jsem absolvovala universitu.“ — „Absolvovala, povídate? Ale máte vysvědčení od „Likbezu“?“ — „Mám diplom.“ — „Diplom má každý. Ukažte nám raději vysvědčení! Nepředstírejte, že jste gramotna, přiznejte se!“ — „Odkud pak mám Vám obstarat toto vysvědčení?“ — Členové komise dali hlavy dohromady a vynesli pak šalomounský rozsudek: „Tak hleďte, občanko! Tvrdíte, že jste se na universitě naučila číst a psát. Dejme tomu, že je to pravda. Ale chceme důkaz. Vemte tedy kousek papíru a tužku a budeme psátí diktát...“

Sovětský militarismus v literatuře. K patnáctiletí rudé armády byl sovětské literatuře dán nový úkol, a to „neodkladný a naléhavý“. Je třeba prý „zmobilisovati“ všechny síly, poněvadž „proletariát čeká“ atd. Žádá se, aby literáti vytvořili „železnou pravidelnou armádu revoluční, stmelenu pevnou kázní, posílenou dělníky a komunisty, vedenou komisaři a politickými odbory, jdoucí za revolučním rozumem a řízenou operační taktickou moudrostí štábů a velitelů, zkrátka musí to být armáda, vedená naší stranou k řešení generálních vojensko-politických potřeb revoluce“. Dlužno ovšem jistě očekávatí rozkvět tohoto písemnictví, které podle výroků sovětského dramaturga V. Višněvského „z rudé kasárny učiní tvrze a laboratoře rudé kultury“. („Pravda.“)

Světová rovnováha a Rusko. Proslulý italský historik G. Ferrero uveřejňuje v pařížském týdeníku „Illustration“ významný článek pod záhlavím: „Dřívější Rusko a světová rovnováha.“ Ferrero ukazuje na to, že té-

měř všechny státy na světě jsou dnes zachvácený strachem z možné války. Tento nepokoj stále vzrůstá. Je to snad šilenství? Šilenství to není, prohlašuje Ferrero, ale pomatení myslí. A to pomatení myslí evropské pevniny, která po celé století se těšila z blahodárných účinků míru, udržovaného Ruskem. Když se zhroutilo Rusko, padla rovnováha, kterou se právě tato říše vždy snažila ve světě udržet. Ferrero píše, že od roku 1814 do roku 1914 prožila Evropa poměrně málo válek, a to většinou nepřiliš krvavých a ničivých. Německo, Francie, Anglie i Spojené státy těšily se do roku 1914 míru a pořádku, jenž panoval na zeměkouli celé století. Těžily z bohatství, kterého dovedly vyzískati v době míru, zaznamenávaly úžasné úspěchy lidského rozumu podporované právě oním ohromným nastřádaným bohatstvím. Všecko toto dobro a blahobyt pokládaly pak výhradně za plod své činnosti, své politiky. Dnes však víme, že to všecko byl lacínó získaný dar, který dali Německu, Francii, Anglii, Spojeným státům a celému západu poslední dědicové Byzance, staré polobarbarské říše. Bylo by velmi důležitě zkoumatí, pokračuje Ferrero, proč ruští carové tak neústupně sledovali politiku rovnováhy, která konec konců vedla k válce roku 1914 a ke zkáze ruské říše. Tato politika je z největších tajemství dějin 19. věku. Než at byly jakékoli příčiny, jež nábádaly ruské cary neustále se snažit o udržení světové rovnováhy, nelze nikterak pochybovati o tom, že od roku 1815 do roku 1914, vyjma bouřlivé období revoluční roku 1848 a rok válečný 1878, těšila se Evropa míru, za nějž ve značné části vděčila ruské politice.“

Postupné přeorientování sovětské vlády napravo je viděti z toho, že během posledních měsíců Stalin prudce uhodil do levice a poznenáhlu se smiřuje s činiteli pravicové frakce komunistické strany, kteří do této chvíle byli vyřazeni z veřejného života. Z ciziny byl povolán Sokolnikov, vzat na milost Šejnman. Rovněž Rykov a Bucharin se úplně podrobili všemocnému diktátoru, ovšem museli se s počátku vyznati z „bludů“ a učiniti všennárodní „pokání“. Bucharinovi, jenž byl před krátkým časem pronásledován, dokonce již tleskali na sjezdě sovětů.

Rykovovi prozatím ještě netleskají — alespoň nenalézáme o tom v stenogramu ani zmínky — avšak je legalisován (uzákoněn). Tedy: Stalin brzdí, aby se jeho kára nerozsykala. (Viz „Poslední novosti“ č. 4321.)

Nová sovětská anekdota: V Moskvě, jak známo, pečují o to, aby zahraniční hosté odnesli si co nejpříznivější dojem. Turisté řekli průvodci, který jim byl přidělen: „Všechno je v Moskvě hezké, jenom policejní režim je špatný. Nemáte tu svobody slova!“ Druhého dne pravil průvodce: „U nás může každý mluvit, co chce.“ — „A co noviny?“ — „Noviny jsou dovoleny jenom komunistické, avšak na schůzích máme volnost slova!“ Turisté byli zvědaví a projevíli přání, podívat se do nějaké schůze. Průvodce jim to slíbil a příštího dne opravdu přivedl je do sálu, plného posluchačů. Hosté byli uvedeni do první řady. Na podiu stojí řečník „buržoasního typu“. A ten začíná: „Občané, nemůžeme důvěřovati své vládě, Stalin vede stát do náruče hladu... Pětiletka se zhroutila. Musíme nutně usilovati o to, aby k vládě a moci se dostaly všechny složky obyvatelstva. Musíme protestovati...“ — Turisté poslouchají a sluchu nevěří. Ohlédli se po svých spoluposluchačích. Ti sedí klidně, ani okem nemrknou. Průvodčí obrácí se vítězoslavně ke svým turistům: „Nu, což, viděli jste, slyšeli jste? Svoboda slova je úplná!“ Teprve při odchodu všiml si kdosi z turistů tabulky připevněné na dveřích: „Útulek pro hluchoněmé.“

Z POLSKA

Polský ministr osvěty, Jędrzejewicz, vytkl veřejně v budžetní komisi (23. ledna), že někteří členové vysoké církevní hierarchie polské bijí do „neporušitelné autority vlády a jejích orgánů“ a tak vrhají stín na vládní úsilí o harmonickou spolupráci s Církví. Nejmenoval ani osob, ani záležitostí, které měl na mysli. Je pravda, že se polský episkopát ozval velmi rozhodně proti návrhu vládní kodifikační komise, který ohrožoval posvátnost katolického manželství, že hájil práva Církve na školu a na katolickou výchovu dětí, že nejednou protestoval proti volnomyšlenkářům ve státních úřadech a proti jejich přehmatům, ale to ještě není útok na státní autoritu.

Stát není modla, které třeba obětovat svobodu křesťanské víry; moloch byrokraticko-policejní vlády rád by si ovšem učinil i z katolictví povolný nástroj své všemohoucnosti, ale takové pohanské pojmání státu neprospěje nijak lepší budoucnosti Polsky. Proto právem odmítají polští katolíci nejen názory p. Jędrzejewicze, ale celý režim vládního autokratismu, který prakticky zavádí „zbožnění“ státu. (Viz „Przegląd Powszechny“, č. 590.)

Počet studentů všech vyšších škol v Polsku činí 38.155. Z toho je katolíků 71.2 proc., ačkoliv v celkovém počtu obyvatelstva tvoří katolíci jen 63.8 proc. Zato řekokatolíků studuje pouze 1.5 proc., ač počtem obyvatelstva dospují 11.2 proc., stejně jako pravoslavných studentů je pouze 2.2 proc. při 10.6 proc. celkové obyvatelstva. Také evangelíci, kterých je 3.8 proc. obyvatelstva, mají jen 2.5 proc. studentů. Zato Židé, tvořící 10.5 proc. obyvatelstva, posílají na studie 18.3 proc. všeho studentstva vysokoškolského. Nejvíce židovských vysokoškoláků má universita lvovská (31.9 proc.), vilenská (29.7 proc.) a krakovská (26 proc.). Na universitách v Lublině a Poznani Židé vůbec nestudují.

Falešný mučedník. Veliké myšlenky mučednictví za viru zneužívá jakýsi Tarło-Tarłowski, který se vydává v Polsku za kněze-uprchlíka z vyhnanství na soloveckých ostrovech. Metropolitní kurie varšavská úředně prohlášeje, že Tarło vůbec není knězem.

V nejbližší době počne ve Varšavě vycházeti nový dvoutýdeník v řeči ukrajinské, věnovaný unionistickým otázkám. Časopis povede O. Petr Tabiński, bývalý rektor volyňského semináře pravoslavného, jenž se sjednotil s Církví katolickou.

Oprava ohrožené katedrály ve Vlně (viz obrázek v textu) vyvolala demagogické útoky všech protikatolických živlů proti arcibiskupovi vileenskému a jeho kapitole. Po způsobu našich volnomyšlenkářů chtěli jim prohledávat kapsy a diktovat a poroučet.

Na slavnostní pravoslavné akademii, již se zúčastnil metropolita Dionisij, arcibiskup grodenský Alexěj, biskup lublinský Savva a téměř všechno varšavské ruské duchovenstvo, přednesl referát známý prof. N. S. Arsenjev na téma „Křesťanský realis-

mus a současnost". Rečnický zdůraznil význam nejsvětější Svátosti, jakožto pramene křesťanského obrození. Přirozeně mluvil především o pravoslavné církvi, ale věnoval též pozornost protestantismu a katolictví. Slavnost byla ukončena několika ukázkami církevní hudby.

Řeckokatolický episkopát v Polsku chystá se prostřednictvím Katolické akce uspořádat náboženskou manifestaci ukrajinské mládeže pod heslem: „Mládež ukrajinská Kristu". Bolestné překvapení způsobila mu však právě nejvýznamnější část mládeže ukrajinské, totiž akademické studentsko, jehož většina odřekla účast na chystané náboženské slavnosti, a to z důvodů politických a národnostních. Ukrajínští akademici vytykají Katolické akci, jako by byla závislá na činitelích cizích, národu ukrajinskému nepřátelských. Je to výčitka, jak píše řeckokatolický časopis „Meta" (ze 26. března), převzatá z tábora sovětofilského. Přinesl ji tisk přející bolševikům hned, jak byl založen Ukrajinský katolický Sojuz (Svaz) a podezíral Ukrajinskou Katolickou akci ze závislosti na polském episkopátu. Naproti tomu konstatuje „Meta", že ukrajinskou Katolickou akci řídí výlučně jenom komise řeckokatolických biskupů haličských.

První protoigumen východní větve řádu jesuitského, O. Vladimír Piontkievič, zemřel dne 23. března 1933 v misijním domě v Albertýně (u Slonima v Polsku), o jehož vybudování si byl získal veliké zásluhy. Jak nám sděluje spolubratr zesnulého, P. St. Sakač, T. J., z Dubna, byl ještě O. Piontkievič přítomen dne 23. března mši sv. východního obřadu, sedě u oltáře pro svoji těžkou chorobu. Pojednou mezi modlitbou „Vjeruju" („Věřím") zpozoroval celebrant, že Otec protoigumen sklesl v lenošce do nepřírozené polohy, a když k němu přistoupil blíže, viděl, že už umírá. Hned přispěchal jiný kněz a tam před oltářem udělil umírajícímu poslední pomazání, zatím co celebrant pokračoval ve svaté liturgii. A když dospěl k sv. přijímání, vydechl O. protoigumen svoji šlechetnou duši. Pohřeb v Pánu zesnulého předního apoštola unijního v Polsku konal se v neděli, dne 26. března 1933 za veliké

účasti věřících (na 2000) z celého okolí albertýnského. Pochovával msgr. Mikuláš Čarneckij, biskup východně-slovanského obřadu, za přísluhy četného duchovenstva; haličského metropolitu zastupoval rektor Duchovní akademie lvovské, dr. Josef Slipyj. Po východních pohřebních obřadech vykonáno „Libera" též v obřadě latinském. Východní větve jesuitská ztrácí v ř. O. Piontkievičovi svého prvního vůdce, ale získává, jak pevně doufáme, mocného přímluvce v nebesích. O. Piontkievič byl upřímným přítelem našeho Velehradu a poslal i na poslední sjezd zástupce albertýnského domu. O. v p.!

Z JUGOSLAVIE

Násilnický návrh sokolského stařešiny dra Otona Gavrančiče na vyhnání jesuitů z celé Jugoslavie měl i jednu dobrou stránku. Dal příležitost, aby se široká veřejnost hrvatská dověděla o záslužné činnosti jesuitů na poli kulturním a národním. Tak kněžstvo kotorské diecese zastalo se energicky řádu jesuitského, poněvadž národu vychoval nejstarší velikány literární. Rodák z Perasta jesuita Josip Marinovič († 1801), zasloužil se perem i skutkem o sjednocení Arménů s katolickou Církví. Kněžstvo diecese dubrovnické, protestující proti násilné předloze Gavrančičově, vzpomíná dubrovnického rodáka, jesuitu Rugjera Boškoviče, největšího učence své doby, který proslavil svůj národ po celém světě; vzpomíná dále i nesmrtelných zásluh jesuitů, kteří právě v Dubrovniku založili slavné „Collegium Ragusinum", z něhož vyšli všichni jejich velikáni. Stejně odmítajíc sokolský návrh kněžstvo diecese hvarské, makarského přímoří a kraje cetiňského, zdůrazňuje zásluhy jesuitů na poli národním, výchovném, literárním, osvětovém a náboženském.

Svetosávské oslavy ve školách stávají se kamenem úrazu mezi jugoslávskými katolíky a pravoslavnými. Katolické děti jsou totiž nuceny zúčastnit se těchto oslav nejenom tím, že deklamují a zpívají básničky a zpěvy srbsko-pravoslavného obsahu, nýbrž navštěvují též pravoslavné bohoslužby a oslavují „vrchní hlavu srbské církve". A když katolický kněz z povinnosti svého svědomí varuje školní

děti před svatosávskou slavností, má z toho nejprve školní a pak i úřední vyšetřování, jak se stalo v obci Č. v sárvské bánovině. Je-li mohamedánům přiznána náboženská svoboda, mají totiž právo i katolíci jugoslaviští.

Bratrská nenávisť slovanská. Bulharské časopisy jsou plny zpráv o útisku bulharského obyvatelstva v jugoslávské Macedonii. Vraždy a týráni bezbranných lidí je prý na denním pořádku. — Po atentátu na gen. Kovačeviče v r. 1928 povraždili četníci více než 800 osob. Jako novou „bastilu“ ličí vězení v Požarevci, kde je vězněno přes 100 Bulharů, aniž prý byli vyslýcháni anebo vyšetřováni. Celá Makedonie je ve stavu obležení. Ve dne v noci 16.000 četníků prohledává prý celou krajinu, zatýkají, pronásledují a týrají. Jeden 60letý Bulhar roztrhal obraz srbského krále a za to byl odsouzen na 10 let do vězení, kde však zemřel následkem bití. Situace je den se dne zoufalejší a bulharsky smýšlející kněží jsou prý stejně pronásledováni jako v sovětském Rusku. — („Zarja“, 1. března 1933.)

Pravoslavná oslava Milostivého léta. Srbský svatý Synod předepsal zvláštní kajicnou modlitbu, která se bude konati při mši svatě ihned po evangeliu. Zavedení této modlitby je v souvislosti s pastýřským listem pravoslavného patriarchy Varnavy, který prohlásil rok 1933 (až do velikonoce r. 1934) „rokem kajivosti“, jako vzpomínku na 1900 výročí smrti Ježíše Krista. Z toho důvodu bude organizována řada výprav do Palestiny a do všech důležitějších srbských klášterů. V Srémských Karlovcích bude vycházeti měsíčník pod názvem „Pokajni narod“, kde budou uveřejňovány programy všech jubilejních slavností a manifestací, pořádané svatým Synodem. — („Carskij Věstnik“, čís. 325.)

Na katedrálu svatého Sávy v Bělehradě, která se má už letošním jarem začít stavět, nasbíráno bylo dosud v Jugoslavii 8 milionů dinarů. Poněvadž však za nynější krise padla hodnota mnohých cenných papírů, zmenšil se i sebraný obnos na stavbu katedrály o 2 miliony dinarů. Také prosby na peněžní ústavy zůstaly z téže příčiny bez úspěchu.

Úřední list bělehradského patriarchy

„Glasnik srpske pravoslavne patriaršije“ referuje častěji též o náboženském životě katolickém. Útoky proti katolické Církvi se letos zmírnily, ale ještě úplně neustaly. Zajímavé, že úřední církevní orgán bělehradský i veřejňuje letos i dějepisný román „Vivija Perpetua“.

Nenávisť neporozumí ani nejbližší řeči. V srbské sbírce pravoslavných „nábožných knih pro lid“ vyšla také brožura, která dopodrobna vypočítává katolické řády mužské a ženské v Jugoslavii a vidí v nich všude jen nebezpečí pro pravoslavnou církev. A strach má vždycky velké oči, ale špatně vidí! Tak se píše ve zmíněné brožurě na příklad o Školských sestrách v Celji, že prý „vzdružují větší počet vdov“. Jak přišly Školské sestry k těm vdovám? Pravoslavný přestrašený pisatel srbské brožury četl někde slovinskou zprávu, že u Školských sester v Celji má sídlo Mariánská družina, která čítá 50 „udov“ (údů — členů). A z těchto „udov“ udělal snadno a rychle srbský pisatel vdovy!

Z BULHARSKA

Podezřelí advokáti. Své nepřátelské stanovisko vůči víře pravoslavné dokázaly ruské sověty tolika krvavými důkazy, že nemožno o něm vůbec pochybovat nikomu. Jakou láskou lnuli bolševici k bulharskému králi Borisovi, patrně z nadávek, jimiž ho dosud vždy častoval bolševický tisk, nazýváje ho „vrahem a krvavým řezníkem“. A víte, kdo z těchto zarytých nepřátel učinil horlivé obhájce pravoslavného bulharského krále Borisa?! Kdo z ruských bolševiků udělal advokáty pravoslavi? Řím, papež! Protože papež označil pravoslavný křest prvorozené dcery bulharského krále Borisa jako věrolomnost, všecek sovětský tisk vystoupil na obranu carovu a hanobí potupnými karikaturami papeže a straší svět nebezpečím evropské vojny mezi Vatikánským Městem a Bulharskem. Vidíte už jasně, koho nejvíce nenávidí bolševici, kdo jim nejvíce stojí v cestě k provedení jejich hrozného díla?! Je to hlava katolického světa, papež, je to katolická Církev! To je klíč k porozumění opětných útoků bolševického tisku proti Římu!

Jubileum svobody. Dne 3. března

vzpomínalo Bulharsko padesátého pátého výročí svého osvobození od tureckého jařma. Trajanopolský biskup Antim uveřejnil v časopise „Mir“ (č. 9793.) obsáhlý článek, v němž zdůraznil úlohu, kterou hrálo Rusko v díle osvobození bulharského lidu. O Bulharsku se stále mluvilo, ale nikdo mu nepodal pomocné ruky, až car Alexander II. rozhodně prohlásil, že „Bulharsko musí býti volné“ — a své slovo splnil! Přirozeně je při jubileu osvobození hojně vzpomínáno činnosti a smrti cara Alexandra (na příklad „Zarja“, č. 3453.), který byl před 52 lety úkladně zavražděn ruskými teroristy. A je také snad na místě blíže seznámiti českého čtenáře s nezapomenutelnými činy jeho vlády. Zde jejich stručný výpočet: 1. Zrušil osady „kantonistů“. — Byly to vojenské osady, kam byly dávány děti v útlém věku, odnímané rodičům. 2. Amnestoval Poláky, kteří se zúčastnili povstání roku 1831. 3. Dal autonomii Polsku a jmenoval markýze Welepolského regentem země. 4. Reorganizoval ruské soudnictví. 5. Ohlásil osvobození nevolníků a zrušil roboty. 6. Utvořil volené okresní a gubernské rady. 7. Dal právo volit obecní funkcionáře. 8. Zrušil právo prodávání alkoholických nápojů, což dosud vedlo k vykořisťování selského obyvatelstva. 9. Otevřel nová gymnasia a několik universit. 10. Zkrátil lhůtu presenčení vojenské služby s 35 let na pouhých 5 let a zavedl všeobecnou vojenskou povinnost. 11. Stavěl železnice. 12. Zrušil tělesné tresty. 13. Osvobodil Bulharsko. Toto vše vykonal ruský car, a bylo zapotřebí bolševické „pjatiletky“, která jeho dílo zmařila. Car Alexander II. byl dne 13. března 1881 zavražděn, ale jeho slavné tradice nezemřely a jistě oživnou zase v novém Rusku.

Jasní se pravoslavný obzor? V deníku „Mir“ A. Teodorov-Balan uveřejnil řadu článků pod společným názvem „Skudobulgari — špatní Bulhaři“. Článek uveřejněný v čís. 9800, zasluhuje i naší pozornosti, třebaž se s autorem nemůžeme ve všem souhlasiti. Teodorov-Balan se tam přimlouvá za náboženskou snášelivost, ale po našem názoru mylně nadřazuje myšlenku státní nadiehy náboženskou. Jinak má pravdu, když tvrdí, že oficiální bulharské pravoslaví příliš si

usnadňuje existenci tím, že každého Bulhara katolíka prohlašuje za špatného vlastence. Je to tentýž zjev, který bylo lze před několika lety pozorovati mezi ruskými emigranty, kdy každý konvertita byl hned považován za odrodilce. Nyní tatáž obehnaná plotna hraje dále v Bulharsku. Podle mínění autorova chybují prý katolíci, když příliš vyvyšují určitá období bulharských dějin, kdy bulharská knížata byla v úzkém styku se Svatým Stolicem. Zdůrazňováním těchto dějinných údobí se prý dráždí pravoslavná bulharská veřejnost. (Dějinná pravda zůstane však pravdou, i když je nemilá. Pozn. red.) Avšak i bulharské pravoslaví činí velikou chybu tím, že příliš snadno se dává strhnouti k paušálnímu obviňování a odsuzování. Nikdy prý vážně nepřemítá o svém poměru ke katolictví a raději je ochotno prohlásiti všechno katolické za špatné a zavržení hodné. Tím však nikoho k sobě nepřiblíží, nýbrž jenom ochuzuje vlastní národ o jeho nejlepší syny. Autor uvádí řadu konkrétních příkladů toho, jak bulharské oficiální pravoslaví neporozumělo touhám katolíků, jak je odstrkovalo, jak stát byl vůči nim zaujatý. — Je to vážná úvaha, a bylo by si jenom přát, aby podobné varovné hlasy se ozývaly častěji a došly patřičné ozvěny a porozumění v národě.

Svoboda pravoslaví. Na novinářské zprávy, že angorská (turecká) vláda prý pronásleduje zástupce bulharského exarchy v Cařihradě a znemožňuje mu oficiální styky s tureckými úřady, odpovídá protosingel exarchátu bulharský biskup Kliment prohlášením, že zástupce exarchův, metropolita Boris je v Turecku úplně uznáván a vážen všemi úřady. Exarchát se prý cítí volnějším v Turecku, kde se může nerušeně věnovati své náboženské činnosti, nežli v oněch územích, která připadla jiným státům — zejména Jugoslavií. Tam prý je činnost duchovní hlavy všech pravoslavných Bulharů všemožně omezována a zkracována bez ohledu na platné mezinárodní závazky a smlouvy. — („Zora“, č. 4066.)

Církevní a státní moc. Bulharská vláda dává občas svatému Synodu pocítiti svoji moc. Ke sporům mezi pravoslavnou církví a státem došlo nyní v otázce sídla exarchova. Vláda si přeje, aby exarcha sídlil v Sofii,

kdežto většina pravoslavného duchovenstva je pro ponechání sídla exarchova v Cařihradě. Proto chce vláda zapůsobit na církev po stránce finanční. Dosud byly kostelní voskové svíce vyráběny ve výhradní režii sv. Synodu, z čehož měla pravoslavná církev značné příjmy. Nyní chce vláda prohlásiti výrobu voskovic a obchod jimi za volný. Svátý Synod označil tento návrh za nepřátelský církvi a namířeny proti pravoslavnému episkopátu, a miní vyvodit z toho důsledky. — („Makedonija“, 16. března 1933.)

Politické vraždění bez konce. V městse Vasilko byl zavražděn pravoslavný kněz Christo Zografov, který pocházel z řecké Makedonie. Zastřelil ho Makedonec Christo Božilov, který se dal klidně zatknouti. Svůj čin vysvětloval politickou mstou. Zavražděný kněz prý za svého pobytu v řecké Makedonii sloužil řecké vládě a poštlal místní policii, aby prý týrali Božilova a dokonce jej za živa pálili. Rovněž pronásledoval i jiné bulharské autonomisty. Proto se vrah po letech pomstil bez nejmenšího smilování. Je to ukázka balkánských mravů, ale tím trapnější, že jde o kněze. — („Zarja“, č. 3454, 15. března 1933.)

Údiv neinformované zaostalosti. V Bulharsku vychází deník „Zarja“ (nikoliv „Zora“), který se pochlubil (čís. 3341.) obsáhlou korespondencí až z Paříže. Dal jí sensační záhlavi: „Ruští emigranti se podřídili papeži“. Zpravodaj „Zarje“ popisuje svou návštěvu rusko-katolického chrámu svaté Magdaleny v Paříži. Spatřil prý kněze ve východních hábitech, jak se ubírají do katolického kostela, i vstoupil tam spolu s nimi. S údivem, jemuž nechybí značná dávka komiky, upozoroval, že ruský kněz koná bohoslužbu v řeči církevně-slovanské, že jsou ve chrámě přítomni pařížský arcibiskup kardinál Verdier a několik latinských biskupů! „Když kněz vzpomněl v modlitbách Svatého Otce — papeže — a církevní hierarchie, pochopil jsem všecko! — Ruská církev se podřídila kuratele Říma!“ Úžas zpravodaje byl patrně tak veliký, že pod jeho vlivem prohlásil dílo sjednocení za skutečněné a ukončil lyricky: „Tak jsem byl přítomen pohřbu samostatné pravoslavné ruské církve.“ — Snad se zmýlil a byl přítomen počátku jejího rozkvětu!

Projev pravoslavného filokatolictví v Rumunsku. Naši čtenáři znají zajisté mnoho jmen osob a ústavů zasluhujících o myšlenku sjednocení Církve (na příklad msgr. d'Herbigny, dr. Spáčil, prof. Grivec atd.), ale jedno jméno bude jim zcela nové... Je to pravoslavný kněz Jeremiáš Čekan z Kišeneva. S tímto knězem prý uzavřela katolická Církev tajný spolek a tomu spolku nadřazuje prý i pravoslavný metropolita rumunský Gurij! To objevil bukurešťský deník „Naša Rječ“, který v čísle 59. přinesl štvavý článek pod titulkem „Nový skandál v besarabské církvi“. Řekneme-li, že „Naša Rječ“ je časopis židovský, stačí to k poznání, že takový list je nejméně povolán k tomu, aby mluvil a psal o „scandalum crucis“ (pohoršení kříže). A co se vlastně přihodilo? Měli jsme již dávno soukromé, nahodilé sice, avšak naprosto spolehlivé zprávy o tom, že mezi pravoslavným ruským klerem v Besarabii projevují se jisté filokatolické nálady. Snad byly tyto nálady posíleny tím, že vzdělanější ruský klerus měl příležitost blíže se stýkati s méně vzdělaným rumunským duchovenstvem, pod jehož církevní nadvládou se ocitl po připojení Besarabie k „alta cara“ — k Rumunsku.

Jeden z takových filokatolických orientovaných pravoslavných kněží, O. Jeremiáš Čekan, vydal brožuru unionistického obsahu pod názvem „Naše objedinenie“ („Naše sjednocení“). Autor vychází z tvrzení, že dnes existují pouze dvě velké světové síly: zednářství a katolictví. Zednáři nepovažují ostatní církve za nebezpečné a obávají se jedině katolictví. Podle názoru Čekanova není možno zvítěziti nad bezbožectvím, nespojili se pravoslavi s katolicismem. Toto spojení představuje si ovšem O. Čekan takto: S počátku byla by organizována jakási „liga církví“ podobná „Svazu národů“. Časem se prý spojení utuží, učiní se vzájemné ústupky, avšak zachován bude princip, že církve je světovou duchovní monarchií. V druhé části své brožury hledí O. Čekan odůvodniti právo papeže na vedení celého křesťanského světa. Odůvodňuje — a to velmi obratně — správ-

nost katolického učení o neposkvrněném Početí, vycházení Ducha Svatého od Otce i Syna i nauku o papežském prvenství. Brožura však končí dosti nejasně jakousi chválou rumunské strany sociálně-demokratické.

Každý čtenář „Apoštolátu“ třeba by ani neměl theologického vzdělání, snadno pochopí, že názory O. Čekana jsou směsí tvrzení správných, ale i naprosto bludných, takže nemohou býti v žádném případě považovány za výklad oficiálního katolického stanoviska. Uznává sice nutnost jednoty Církve, ale vychází ze základu naprosto chybného! Jednoty je zapotřebí nikoliv proto, že zednáři si cosi usmyslili, nýbrž proto, že to žádá Kristus. Také názor O. Čekana o „Svazu církví“ je papežskou encyklikou „Mortalium animos“ odsouzen jako bludný; o nějakých ústupcích katolické pravdy nelze přece vůbec mluvit. Ale přece je ta brožura zajímavá jako projev samostatného filokatolicismu! Pravoslavná náboženská mysl hledá nových cest, klopýtá, ale znovu a znovu vstává a dále hledá, až konečně vyjde na správnou cestu. Jsou v brožuře názory, jež by mohl podepsati každý katolik, ale jsou tam i tvrzení úplně nekatolická. „Naša Rječ“ zaujala však svoje stanovisko. Hned prohlašuje O. Čekana za pomateného, hned zase uznává, že spisek je „obdivuhodně logický“. Pochybuje o tom, že to napsal sám O. Čekan a napovídá, že to asi složil nějaký katolický kněz. Pokrytecky „nechce ani věřiti, že by se katolická Církev mohla vědomě kompromitovati svým spojením s O. Čekanem“. V závěru pak se nerozpakuje

prohlásit autora za „kacíře“ a žádá jeho vyobcování z pravoslavné církve, odsuzující při tom metropolitu Guria poněkud dosud nezakročil proti O. Čekanovi.

Pravoslavný metropolita Gurij nepotřebuje jistě rady židovského listu. Ví sám dobře, že by zakročením proti O. Čekanovi jenom popudil ruské duchovenstvo a nijak ho neodradil aby hledalo východisko z nynějšího neutěšeného stavu. Aby „Naša Rječ“ však mohla souditi pravoslavného kněze a prohlašovati jej za kacíře, k tomu by musela mít více theologických vědomostí, vzdělání a rozhledu, při nejmenším však musili by její redaktori býti aspoň křesťany!

Dne 15. března byl v Kišinevě (Bessarabie) svolán kongres vysokoškolských křesťanských studentů. Kongresu seúčastnilo asi 40 zvolených delegátů všech vysokoškolských ústavů. Dopoledne odsloužil metropolita Gurij slavnostní bohoslužbu, odpoledne v místnosti diecévního domu byly zahájeny práce sjezdové. Nejdůležitějším bodem programu byla politická orientace studentstva: zda se mají sbližovati s pravavicovou skupinou poslance Kuzu, anebo s fašistickým hnutím „Železné gardy“, či dokonce mají-li pracovati samostatně. Připomínáme, že tak zvaní „křesťanští studenti“ jsou původci všech výtržností a protiruských a protizhidských demonstrací, jež tolik znepokojují rumunskou veřejnost. Není to tedy s tím „křesťanstvím“ asi moc vážné — alespoň v programu sjezdu nenalézáme ničeho, co by připomínalo seriózní hledání nových náboženských cest, tolik nezbytných pro rumunské pravoslavi. („Parerea Noastra“ č. 73.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Výroční zpráva „Apoštolátu jednoty“ v diecési brněnské za rok 1932. V roce 1932 konány dvě schůze „Apoštolátu jednoty“, a to jedna schůze představenstva a druhá výborová. Při prvé sestavena výroční zpráva za rok 1931, která byla při druhé schůzi vzata členy výboru na vědomí. Schůzím

výborovým vadí vzdálenost členů výboru a jejich úřední zaměstnání, jež jim znemožňuje pravidelnou účast na schůzích. „Apoštolát jednoty“ utrpěl v roce 1932 ztrátu 18 členů jejich úmrtím, R. i. p.! — Stav členstva je následující: Z roku 1931 zbylo členů 522, nově přistoupilo členů 32, dohromady 554. Z toho zemřelo členů 18. Zbývá počátkem roku 1933 členů 536.

Jeví se tedy stálý vzrůst členstva. V roce 1933 projevil J. Exc. nejdušojnější pan biskup dr. Josef Kupka přání, aby byl zapsán za člena „Apoštolátu jednoty“. Vzhledem k získávání členů bylo — podle usnesení ze dne 28. ledna 1932 — vykonáno toto: 1. V A. C. Ep. uveřejněna výroční zpráva za rok 1931, z níž mohli poznati členové i nečlenové význam, důležitost i činnost „Apoštolátu jednoty“. 2. Na základě nového „Katalogu cleri“ provedena kontrola, kdo dosud není členem a týž byl pozván, aby za člena přistoupil. Akce ta se setkala se zdarem. 3. Nastávající novosvěceníci byli vybidnuti k přistoupení za členy a přihlásilo se jich 7. Ostatní snad budou získáni později. 4. Zkoumáno, zda ze všech děkanství jsou příspěvky zasílány a shledáno, že — až na nepatrné výjimky — se tak děje. Kde by se zapomínalo, bude svým časem připomenuto.

Ze zprávy pokladníkovy uvádíme, že za rok 1932 mohl „Apoštolát jednoty“ odevzdat „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“ 5.497.94 Kč.

(Dokončení.)

Bývalý ředitel ruského reformního gymnasia v Moravské Třebové, Adrian Petrov, zemřel dne 26. února v Jugoslávii. Zesnulý byl dříve ředitelem gymnasia v Rostově, po nuceném odjezdu z Ruska věnoval se organizaci ruského školství v ČSR, o které se také nemálo zasloužil. Snažil se žákům nahraditi domov a umožniti rozvoj jejich nadání. Za jeho časů vznikaly v trebovském gymnasiu četné kroužky, spolky a středoškolské organizace. Zemřelého A. Petrova budou vděčně vzpomínat všichni jeho žáci.

ČECHY

Pražští „evrasijci“ (ruští stoupenci názoru, že Rusko se má odtrhnouti od Evropy a přičleniti k Asii) po nešťastném schůzování rozesílají nyní letáky, v nichž prohlašují evrasijství za hnutí „sovětské“, nikoliv však „stalinské“. Ba dokonce si přejí osvoboditi sověty od Stalinovy nadvlády a učiniti je svobodným. Současné však zdůrazňují rozdíl mezi sebou a ostatními ruskými emigranty: chtějí být uprostřed a snad také navždy uprostřed zůstanou — mezi dvěma židlemi. — Evrasijství bylo s po-

čátku hnutí neškodných, ač dosti potměšilých náboženských blouznivců; později je strhlí bolševičti provokátoři a řada evrasijců odjela i do Ruska. Nyní zbytky tohoto směru usilují o obnovení původního elánu, ale zřejmě se jim to nedaří. Zůstávají jen skupinkou ukvapených intelektuálů, naivně věřících, že přijdou zlaté doby, kdy Stalin odstoupí a povolá je, pražské blouznivce, aby se ráčili ujeti opustěných komisařských křesel. K tomu ovšem potřebují nadlidské trpělivosti!

Evrazijství v naší ruské emigraci. Presidium ústředního výboru svazu evrazijských organizací vydalo nové „these“ (články). Ukazují, že bolševisace evrazijského hnutí rychle pokračuje. V bodu šestém se žádá ponechání tak zv. „kolchozů“ (= kolektivních velkostatků). Bod devátý tvrdí, že je nutno, aby stát podržel ve svých rukou ruskou těžkou a lehkou industrii. Jako poslední bod se navrhuje ustanovení „ideokratické internacionály“. — Je viděti, že vavříny Mussoliniho a Hitlera nedávají docentu Savickému spáti. Hnutí evrazijské již jednou se rozštěpilo na dvě části a jedna skupina jeho stoupenců přijala sovětskou státní příslušnost. Myslíme, že v brzkou dojde k nové secesi.

SLOVENSKO

K nepříjemnému případu z posledního unionistického sjezdu velehradského vrací se první číslo letošního ročníku slovenské „Kultury“, orgánu literárně-vědeckého odboru Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě. Na unionistický sjezd byl totiž pozván a také svou účast slíbil pravoslavný biskup Serafim, který po svém útěku ze sovětského Ruska bydlí nyní ve Vídni. S katolickým farářem ruským, drem Gornikievichem, vydal se na cestu na Velehrad, byl však v Břeclavi zadržen a bez udání důvodů poslán zpět do Vídně. Předsednictvo sjezdové, zvěděvši o tom, obrátilo se ihned prostřednictvím posl. dra Mičury, který byl sjezdu přítomen, telegrafickým dotazem na ministerstvo vnitra a na zemskou správu politickou, proč bylo biskupu Serafimovi zabráněno v cestě na Velehrad. Obojí úřední odpověď odvolávala se jen na to, že se tak stalo z „důležitých důvodů“ a že rozhodnutí

nemožno změnit. Referent „Kultury“ podává vysvětlení případu podle zprávy lublaňského „Času“, který míní, že v tom měla prsty ruská sovětská vláda. Biskup Serafim měl prý po evropských městech (Praze, Berlíně a j.) přednášky o pronásledování víry v Rusku, které vyvolaly značný chlas a roztrpčení proti bolševikům. A proto prý mu překazili bolševici příjezd na Velehrad. Pokud víme, byl biskup Serafim dotazován a podezírán ze styků s ruskými monarchisty; v ruční tašce, kterou mu na hranicích prohledali, nenašly ovšem naše úřady pro to žádných dokladů. Německou a ruskou knížku, kterou s sebou biskup vezl jen jako pramen k citování pro své vývody, mu beze všeho ponechaly. Zajímavější byla by však otázka, jak se dověděly úřady o přihlášené účasti biskupa Serafima na Velehrad!

PODKARPATSKÁ RUS

Církevní umění. Během poslední doby upozornil na sebe mladý ruský malíř Ivan Pak žijící v Mukačevě. Umělec věnoval se výhradně církevnímu malířství a s velkou dovedností restauroval starobylý řeckokatolický kostel v Komarovcích, takže jeho práce došla všeobecného uznání i obliby. („Podkarpatskij Golos“ č. 61.)

V „Ruské lidové universitě“ v Praze přednášel dne 8. března t. r. prof. V. V. Sachanov na téma: „Karpato-ruská církev v době svého připojení k Církvi katolické.“ Období reformace mělo — podle jeho mínění — veliký vliv na Podkarpatskou Rus, která byla zmítána luterstvím a kalvinstvím. V roce 1546 byl v Prešově svolán luterský sněm, který formuloval svoje vyznání víry zv. „Confessio pentapolitana“. Postavení pravoslavného duchovenstva bylo tehdy vskutku ubohé; na sněmě makovickém Josef de Kamelis takto líčí jeho životní úroveň: „Alter in schuba (jeden v ko-

žichu), alter in guba (druhý v houni), plurimi in cholosuis (přemnozí v šatu z domácího rezného plátna), rari in veste talari“ (málokterý v kněžském taláři). Biskup Sergij nemohl se vydati ani na visitační cestu a konečně se musel odstěhovati za hranice. I duchovenstvo bylo v poměru robotním k pánům. Pouze unie (sjednocení s katolickou Církví) osvobodila duchovenstvo od tohoto trapného života a pozvedla autoritu kleru. Bylo však zapotřebí téměř sta let, nežli se i postavení ruského kněžstva vyrovnalo postavení duchovenstva latinského.

Americký spor, vyvolaný 18 kněžími řeckokatolické eparchie biskupa Takače (jde hlavně o zavádění celibátu a o kult Božského Srdce Páně) přenáší do neklidných beztak poměrů na Podkarpatskou Rus časopis „Karpatorusskij Golos“ (viz čísla 43, 44, 45). Odtud pak přebírají tyto zprávy různé protikatolické časopisy a píší ovšem hned o nebezpečí, jako by Řím chtěl vůbec zrušit řeckokatolický obřad (viz „Pravoslavnaja karpatskaja Rus“ č. 3). Divíme se redakci, v níž přece má slovo profesor katol. bohosloví, že nedovede postupovati alespoň trochu taktněji! Či snad jí opravdu tolik záleží na tom, aby ji chválil nenávidník katolíků, pravoslavný archimandrita Vitalij? Poslední dobou přináší „K. G.“ příliš mnoho takových článků, které poškozují dílo jednoty. Když před několika lety v dobrém úmyslu vydal C. Korolevskij knihu „L'Uniatisme“, neužili ji odpůrci katolictví k potírání unijských snah. Případ C. Korolevského mohl by poučiti i dra Fencyka o tom, že pro vážné náboženské a církevní-správní záležitosti existuje odborný tisk a nikoliv politické deníky. Uveřejňovati v novinách kritiku episkopátu neprospěje dílu, nýbrž je spíše poškodí. To si odpůrci dra Fencyka počínají daleko moudřeji a opatrněji!

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Nový chrám buduje v Římě na náměstí Mazziniho Kongregace kněží nejsv. Srdce Ježíšova. Má být letos v létě dostavěn; délka nového chrámu činí 67 m a výška 32 m. Italská

vláda přispěla na jeho stavbu kvotou 630.000 lir. Kongregace kněží nejsv. Srdce Ježíšova byla založena ve Francii r. 1877 P. Leonem Dehonem, vynikajícím sociologem a nadšeným apoštolem křesťanské lásky. V Římě se usadila před necelým desí-

tiletím a za podpory a požehnání papeže Benedikta XV. pojala smělý plán, že postaví v Římě kostel Božského Srdce. Narazila tehdy ovšem na odpor zednářstva a socialistického tisku, který chtěl znemožnit hned koupi stavebního místa. Kongregace se však nezalekla a letos uvidí uskutečněno dílo Bohu jistě milé.

Italští archeologové uvedli znova na přetřes otázku otevření hrobu sv. Petra v Římě, který nebyl otevřen od nepamětných dob. K tomu je ovšem třeba svolení Sv. Otce. Je možno, že Sv. Otec ještě během jubilejního léta svolí, aby za účelem vědeckého badání byl hrob sv. Petra otevřen. Doud však o tom rozhodnutí neučinil.

Z ANGLIE

Proti bolševickému násilí. Alexandra Lvovna Tolstá, dcera známého ruského spisovatele Lva Tolstého, uveřejnila v „Morning Postu“ projev, v němž vyzývá kulturní svět k protestům proti neslýchanému teroru v sovětském Rusku. Projev ruské ženy zapůsobil na anglické veřejné mínění mohutným dojmem. Nyní téměř každé číslo „Morning Postu“ otiskuje dopisy a projevy docházející redakci od jednotlivých osob a veřejných organizací, které vyslovují sympatie ruskému národu a rozhořčení proti bolševikům. Mnozí navrhuji, aby bylo přikročeno k neprodlenému zorganizování protestního hnutí v širokém měřítku, aby byly v celé zemi pořádány protestní tábory, vydávána agitáční literatura atd. Z podnětu některých vynikajících politických a veřejných činitelů byla zahájena akce k založení zvláštního výboru, jenž vezme na sebe organizaci tohoto hnutí. Článek profesora V. V. Černavina „Věda v SSSR“, uveřejněný v četných listech, byl rozšířen mezi vědci a akademiky celé Anglie. Také tento článek se nemínil účinkem, ale dal podnět k organizaci protestu proti vyvražďování ruské inteligence bolševiky.

Debatují o ruské svobodě. V Sheffieldě byla uspořádána schůze výboru „svobodné církve“ s přednáškou o postavení náboženství v Rusku. Baptista Rashbroock a socialistický poslanec Salter polemizovali velmi ostře a jejich debata stávala se chvílemi

nadmíru prudkou. Rashbroock prohlásil, že dnes v Rusku nemůže působiti žádný kazatel, a že tam byli lidé popravováni proto, že rozmlouvali s věřícími a dětmi o Bohu. Socialistista Salter naproti tomu tvrdil, že baptisté a kveřlí (američtí sektáři) mají v SSSR více svobody, než jí bylo za doby carismu, což však vyvolalo všeobecné pobouření. Rashbroock sdělil na konec, že kvekrům nezbylo nic jiného, nežli odvolati svoji misi z Moskvy, poněvadž za nynějších podmínek je každá náboženská práce naprosto vyloučena. („Vozroždenie“ č. 2845.)

Z BELGIE

V Bruselu konala se nedávno velká protestní schůze proti novému způsobu bolševické propagandy bezbožcké, která kneužit chce poštovních známek ke svému účelu. Protestní schůze účastnil se i král Albert se zástupci mnohých států; hlavním řečníkem byl R. Duguet, který upozornil na tuto urážku náboženských citů dosud neslýchanou v civilisovaném světě i na porušení práva ostatních národů, jehož se sověty svým protináboženským fanatismem dopouštějí. Mezinárodnímu poštovnímu svazu ve švýcarském Bernu byl poslán se sjezdu bruselského energický protest proti sovětské poště a ostatní křesťanské národy vyzvány k stejnému zakročení proti sovětskému barbarství!

Z ESTONSKA

Trapné a houževnaté boje o nové opata pečerského kláštera ukončilo rozhodnutí revelské synody, která jmenovala opatem O. Mikuláše Lejsmana, stoupence estonského národního směru. Nový opat absolvoval řížský seminář a petrohradskou akademii. Od r. 1896 do 1916 byl členem řížské konsistoře a farářem tamějšího katedrálního chrámu. Poněvadž úřad opatský je spojen s velikým vlivem na život všech pravoslavných pečerského kraje a nový opat je Estonec, vidí v jeho volbě jakousi nesrovnalost místní obyvatelstvo, které je ruského původu. („Vozroždenie“ č. 2825.)

Z FRANCIE

„Ruské studentské hnutí křesťanské“, jehož centrála je v Paříži, doporučuje pravoslavný metropolita Jevlogij přízní a podpoře ruské emigrace u příležitosti desítiletého trvání této organizace. Vydává mu svědectví, že „svoji práci vede toto hnutí ve jménu pravoslavné církve, s pozhnáním a za účasti pravoslavných arcipastýřů a pastýřů“. Třeba však konstatovati, že pravoslavná skupina metropolity Antonína, hierarchy zajisté velmi významného, ostře odsuzuje křesťanské studentské hnutí a spatřuje v něm zřetelné stopy protestantského a zednářského vlivu. Není našim úkolem rozsuzovati tento spor, nespornou věcí však je, že nynější „hnutí“ není dávno takovým, jakým bylo původně a jakým je chtěli mítí jeho zakladatelé. Čím dále tím více připodobňuje se americké YMCA, kde placení tajemníci z povolání hlásají zkomolené a zjednodušené křesťanství. A tak na konci prvního desítiletí dožívá se „hnutí“ nikoliv duchovního rozkvětu, nýbrž zmaterialisování a úpadku. (Viz „Vozroždenie“ č. 2833.)

V Alsasku pokoušejí se nepřátelé katolické Církve pod vedením „Volné myšlenky“ vyvolávat náboženské nepokoje. Katolíci ovšem nemlčí. V Milhúzách uspořádali dva velké tábory katolického lidu, na nichž se dovolávali se vši rozhodností občanských práv a svobody náboženské a odmítli protináboženská ustanovení zaváděná do tamější nemocnice. Obou táborů se účastnil štrasburský biskup dr. Ruch, který prohlásil, že katolíci budou bojovat všemi zákonitými prostředky za práva a svobodu nemocných a umírajících a nedají se ztročit nepřátelům víry.

Z HOLANDSKA

„Stille omgang“ (tichý pochod) nazývají se holandské zvláštní kající procesy mužů, která se v době postní konají v Holandsku a západním Německu se zvláštní zálibou. Pozdním večerem scházejí se ze všech stran města i z okolí mlčící skupiny mužů a utvoří zvolna jeden dlouhý postupující proud několika tisícového někdy zástupu. V hlubokém mlčení procházejí po celou noc ztemnělými uli-

cemi města; neslyšet nic, než ohlas jejich kroků v nočním tichu. K ránu rozplynou se zástupy do ozářených chrámů, aby tam zbožnou adorací před vystavenou nejsv. Svátostí ukončili své kající procesy a pak se vrátily domů a ke své práci.

Z LOTYŠSKA

Spojení zednáři a sektáři, Rížský deník „Segodnja“ upozorňuje na vliv zednářstva v baltických zemích. Již od počátku lotyšské samostatnosti zakořenili v Rize svobodní zednáři; uvedl je tam metodistický biskup Simons, významný člen severoamerického zednářství. Spolu s ním se v Rize usadil i ruský zednář Rafalovskij. Rížské zednářstvo je dvojho druhu — tajné a úřední. Členy oficielní lóže na Gildejském náměstí jsou všichni metodističtí duchovní. Jednu tajnou lóži v Libavě zavřela policie, když u ní zabavila kompromitující materiál. Deník „Segodnja“ vítá činnost řádu jesuitského, který se nebojavně postavil proti lotyšským zednářům. (Vozrožd. č. 2788.)

Z MAĎARSKA

Mezi časovými tématy, jimiž se zabýval poslední národní sjezd uherských katolíků, mluvil prelát Szemán též o sjednocení církví ve víře katolické. Zmínil se o dosavadních pokusech unijních a prohlásil za jediné správnou cestu k jednotě podle zásad papežské encykliky „Mortalium animos“. Vyzýval uherské katolíky, aby vedle modlitby pracovali pro myšlenku unijní tiskem a spolky. Uhry prý viděl koncem XVIII. století miliony odloučených vracet se k církevní jednotě. Dnes ovšem nejde už o otázku politickou, nýbrž o záležitost čistě náboženskou a proto je prý unijní akce snadnější.

Z RAKOUSKA

Spolek „Veselého dětství“ (Frohe Kindheit), zavedený už za ě kard. Piffa ve vídeňské diecési, má za účel poskytovat chudým dětem nejen pomoc hmotnou, ale chránit je též před nebezpečím nevěry a mravní zkázy. V roce 1930 měl 106 místních odborů s 13.000 členy a poskytl pomoci asi

11.000 dětí obnosem 596.000 šilinků (= 2,831.000 Kč). Roku 1931 vzrostl počet odborů na 132, počet členů na 23.000 a děti podporovaných na 14.000. Vydání vzrostlo na 800.000 šilinků (skoro 4 miliony Kč). Na 1000 dětí z Vidně a z míst průmyslových bylo nákladem spolku „Veselého dětství“ umístěno o prázdninách na zdravém venkově. Spolek vydává časopis „Das Kind“ (Dítě), který je čten nejen v Rakousku, nýbrž i v Německu, má ústřední knihovnu zvláště pro literaturu dětského jeviště, pořádá stálou výstavu dětských prací. Spolkové činnosti účastnily se horlivě i organisace katolických akademiků. Při instalaci nového arcibiskupa vídeňského, dra Innitzera, zpívalo v nádvoří arcibiskupské residence sedm tisíc dětí ze spolku „Veselého dětství“ na jeho počest dobře nacvičené veselé písně a jménem spolku pozdravil ho dr. Arnold. Byla to nejlepší propagace „Veselého dětství“ před tváří celé Vidně.

Z E ŠVÝCARSKA

Obětavost švýcarských katolíků pro vnitřní (domácí) misie ani za nynější hospodářské tísně nevymizela. Podle nedávno vyšlé zprávy za r. 1931 bylo sebráno na vnitřní misie 361.974,24 švýc. franků (= 2,352.832 Kč). Z obnosu toho bylo podporováno 257 katolických osad roztroušených mezi protestanty. Vznikla nová střediska náboženského života v roce 1931. V Sils-Maria (Engadin) posvětil msgr. Gisler novou kapli Krista Krále (11. června), v Davosu obnovená a posvěcena kaple Matky Boží (23. srpna), v Bucksu, v dolině rýnské, byl rozšířen kostel; v Zollikonu, před samým Curychem, byla vystavěna veliká kaple a fara. Ve francouzské části Švýcar, v Payerne, posvětil msgr. Besson nový kostel, desátá farnost katolická v Ženevě má též nyní nový kostel zasvěcený sv. Joanně ze Chantal. V Chene-Bourg — před Ženevou, kde byla zneuctěna za „kulturního boje“ nejsv. Svátost, je nyní zbudována nová krásná basilika; skromná kaplička v Troinex, také v ženevském kantoně, stala se už farním kostelem — takové radostné události vypravuje zpráva o vnitřních misích švýcar-

ských katolíků za rok 1931, že mohou být příkladem a povzbuzením k následování i katolíkům v jiných zemích!

Smrt ve vyhnanství. V Lausanne zemřel dne 28. února t. r. 80letý starzec Fedor Ozmajlovič Rodičev, bývalý člen ruské Gosudarstvenné Dumy ve všech 4 obdobích a člen ústředního výboru strany Národní svobody. Zesnulý účastnil se v mládí jako dobrovolník srbsko-turecké války v letech 1874-75. Byl předním zástupcem slovanského směru v ruské veřejnosti a upřímným přítelem slovanských národů.

Z MEXIKA

Nové pronásledování katolické Církve v Mexíku. Katolický kněz Betancart byl zatčen právě, když vyučoval 300 dětí náboženství a byl odveden do žaláře. Když proti tomuto bezprávní protestoval jiný katolický kněz Urdanivia, opíraje se o platné předpisy, byl také uvězněn. Dokonce vládní násilí neušetřilo ani děti, které se pokusily hájit svého zatčeného katechety. V San Christobal Ecatepec odvedla policie do žaláře s lůžka nemocného kněze Huiborro, poněvadž se prý účastnil bohoslužeb, ačkoliv nebyl zapsán ve státním seznamu duchovenstva. Žalářování nemocných kněží a děti je opravdu barbarským hrdinstvím!

Z ČAŘIHRADU

Změny. Čarhradské časopisy přinášejí zprávu, že podle rozhodnutí turecké vlády slovo „Allah“ má býti zaměněno původním tureckým slovem pro označení pojmu božství „Tanrı“. Koran se smí čísti pouze turecky, nikoliv arabsky, rovněž i tradiční modlitba tureckých „hodžů“ má nyní znít nikoliv „Allah akbar“, nýbrž „Tanri uludur“, což znamená „Bůh je veliký“. Ředitelství, jemuž byla svěřena správa všech kostelů, zahájilo kroky k vyučení kněží těmito novým liturgickým textům.

Z PALESTINY

Antiošský patriarcha Cyril IX. Mo-gabgab stojí v čele katolíků melchitského obřadu, roztroušených po Palestině, Syrii, Egyptě a Libanonu od

roku 1925, kdy se stal patriarchou. Narodil se roku 1855 v Syrii v Ain Zehalta a na kněze byl vysvěcen roku 1883. Slaví tedy letos své padesátileté kněžství, ke kterému jeho věřící sbírají fond na nejdůležitější církevní účely, podporované a vedené patriarchou.

Z ASIE

Stíny války. Japonsko-čínská válka obnovila řemeslo „chunguzů“, divokých čínských loupežníků, kteří přepadávají bezbranné obyvatelstvo a drancují jeho majetek. Nejvíce tím trpí ruští usadlíci v okolí Charbinu, poněvadž nepožívají ochrany žádného státu. Na Mulinských dolech zahynul pravoslavný kněz Pavel Galievko, který byl ztýrán a zavražděn. Tam, kde jsou „chunguzi“ pod bolševickým vlivem, provádějí své řemeslo ještě krutěji. S. Kosjakova umučili způsobem věru zvířeckým. Vyřízli mu jazyk, uřezali ucho a teprv pak usekli hlavu. Východní tisk uvádí přesná jména obětí těchto ukrutností: v lednu 1933 zahynuli: M. Gladyšev, S.

Kosjakov, J. Bronnikov, G. Turin, M. Šulga, Bitjukov a jeho dva synové, S. Gorjaev, P. Muraškov a Butorov — všichni ruští emigranti.

Japonsko a Čína zápasí spolu a přitom se úkladně prolévá ruská krev. Utrpení bezbranných lidí dostupuje vrcholu a není nikoho, kdo by se jich ujal a vystoupil na jejich obranu. — („Poslednija Novosti“ č. 4333.)

V Šanghaji se ustavil komitét pro pomoc sovětským uprchlíkům, kteří hledají záchrany v Japonsku. Japonská vláda však z nepochopitelných důvodů žádá od každého uprchlíka, jejichž počet den se dne roste, zálohu 500 jenů. Ubozáci však, kteří v malých lodičkách opouštějí ruské pobřeží, aby zachránili holý život, nemají žádných peněz. A tu se stalo, že japonská vláda vypověděla několik takových nemajetných uprchlíků zpět do SSSR. Aby zabránila tomuto neštěstí, rozhodla se šanghajská emigrace vytvořit zvláštní výbor, který by sebral potřebný fond na záchranné kauce. V čele výboru stojí generál Valter. („Shanghajskaja Zarja“, čís. 2191.)

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kanafasů, sypkovin, plátěn, zefírů, grádílů, prostěradel a. j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

*Lidové závody
tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.
v Olomouci*

JARNÍ proměnlivé počasí

působí

revmatikům

značnou svízel.

Provádějte na radu lékaře

masáže

mentholovou francovkou

ALPA

a budete výsledkem plně
uspokojeni.

Žádejte ALPU jen v lahvích,
opatřených plombou.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.
Vydala*

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

nikl jako kazatel, který svými nadšenými slovy přivedl na cestu pokání nespočetné hříšníky a Církvi získal mnoho jinověrců z řad mohamedánů a Židů. Kázal latinsky a španělsky a horel pro jednotu Církve v době západního rozkolu (zemřel 1419).

6. Den smírných pobožností na památku 1900. výročí smrti Vykupitelovy.

7. Svátek Sedmibolestné Matky Boží, živého zrcadla bolesti Spasitelových, v nichž se stala Matkou vykoupěného lidstva. Předtucha Velkého pátku!

9. Neděle květná — úvod do velkého, či svatého týdne. Jásavé „Hosana“ ustoupí nenávislnému volání: Ukřižuj ho! Pašije podle sepsání sv. Matouše. Čti v tyto dny Písmo sv.

10. Pondělí. Události posledních dnů pozemského života Pána Ježíše nabývají rychlého spádu. Spasitel vrátil se podle evangelia z Betanie do Jerusalema a vyhnal prodavače a kupce z chrámu, popudiv tím proti sobě ještě více hněv nepřátel.

11. Úterý. Pán Ježíš opět v chrámě, kde dosvědčuje své božské poslání, varuje před farizejským smýšlením a předpovídá zkázu Jerusalema a konce světa. Pašije podle sv. Marka.

12. Středa. Jidáš nabízí se Židům: Co mi dáte, a já vám Ježíše zradím! Pašije podle sv. Lukáše.

13. Zelený čtvrtek — den loučení Spasitelova s těmi, které až do konce miloval. Jeho všemohoucí láska splnila, co slíbil: „Já s vámi zůstanu po všechny dny až do skonání světa“ — ustanovením nejsvětější Eucharistie.

14. Veliký pátek. — Naplněno slovo Předchůdcovo: „Ejhle, Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa!“ „Lide můj, co jsem ti učinil? Povýšil jsem tě k veliké moci a ty jsi mne povýšil na dřevo kříže!“

15. Bílá sobota. Boží hrob mlčí — ale nově svěcený oheň a světlo velikonoční svíce dávají už tušit slávu vzkříšení!

16. Hod Boží velikonoční. Přemožen hřích a věčné smrti vyrvána kořist nejslavnějším vítězstvím. — Aleluja v neztěněné radosti i podobě zaznívá vykoupěným světem.

17. Pondělí velikonoční. Kristus zmrtvýchvstalý je nejlepším průvodcem života, který upokojuje každé lidské „proč?“ světlem správné-

ho poznání a útěchou srdce. Učedníci emauzští z evangelia to říkají každému věku, pokolení i jednotlivci!

19. Lev IX., papež; za jeho pontifikátu začal cařihradský rozkol církevní; zemřel 1054.

21. Sv. Anselm, biskup a církevní učitel, bývá nazýván „otcem scholastiky“ pro svoji učenost. Jako arcibiskup kanterburský hájil neohroženě práv a svobody Církve a byl proto dvakrát trestán vyhnanstvím (zemřel 1109).

23. Sv. Vojtěch, mučedník a první pražský biskup z českého rodu Slavníkovců, patron naší vlasti, ale uctíváný zbožně i v Polsku a Uhrách.

25. Sv. Marek, evangelista Páně, žák sv. Petra, kterého provázel na jeho apoštolských cestách a jehož svědectví o Kristu Pánu zaznamenal ve svém evangeliu.

27. Sv. Petr Kanisius, jezuita, který svojí apoštolskou horlivostí stavěl hráz proti vlnám výbojného luteránství v celé střední Evropě. Památný jest jeho katechismus katolického učení (zemřel 1597).

30. Sv. Kateřina Sienská, sestra III. řádu sv. Dominika. Její horlivost, odříkání a lásku odměnil Pán četnými zjevenými a vtisknutím svých svatých ran (zemřela 1380).

LITERATURA

Dějiny naší vlasti slovem i obrazem, napsané katolickým historikem P. Jiřím Sahulou a bohatě ilustrované akademickým malířem K. Rélinkem, vycházejí ve čtrnáctidenních sešitech po 2.50 Kč. Je to dílo velmi pěkné a každý český katolík by je měl čísti. Dopíše si ještě dnes o sešit na ukázkou. První sešit má obsah: Pravěk lidstva. - Národové v našich zemích před příchodem Slovanů. - Bojové a Kotíni. - Markomané a Kvádové. - Příloha: Obraz sv. Cyrila a Metoděje na křídovém papíře. Adresa: Dějiny naší vlasti, redaktor V. Vedral, Č. Budějovice, Vrchlického nábřeží 689.

Katolickým časopisům, ať deníkům či týdeníkům, doporučujeme informace tiskové kanceláře „Russunion“, která pracuje velice levně a denně dodává spolehlivé a obsažné zprávy o Rusku. Bulletin vycházejí v řeči české, denně tři stránky. Bez znalosti současné-

ho ruského života nelze pracovatí unionisticky a slovansky. Katolické zpravodajství v ruských otázkách můžete zlepšiti navázáním styků s „Russ-unionem“, Praha II., Vladislavova ul. č. 10.

Sestry dominikánky v Řepčíně-Olomouci vydaly loni (1932) „*Tří listy Miláčka Páně*“ a letos (1933) „*List sv. Judy Tadeáše*“ a „*Nejstarší dva okružní listy biskupa římského (I. a II. list sv. Petra)*“, jež podle kritického znění řeckého rozčlenil, přeložil a stručně vyložil dr. Jan Hejčl, univ. profesor biblické vědy na cyrilometodějské bohoslovné fakultě v Olomouci. Náš nejlepší znalec a překladatel Písma sv., prelát dr. Hejčl, vždy znova projevuje svoji horoucí lásku ke Knize knih. Po velikém svém životním dile, překladu a obsáhlém výkladu Starého zákona, jež bohatostí poznámek nahrazuje celou biblickou literaturu pomocnou, přistoupil k stručnějšímu lidovému vydání Starého zákona, a zároveň jal se znovu překládat i Nový zákon. Podnikl za tím účelem obtížnou studijní cestu po stopách apoštola národů a svých bohatých vědomostí a zkušeností překladatelských využívá neúnavně k tomu, aby ještě hlouběji dal nahlédnout českému čtenáři Písma sv. do jeho myšlenkových i jazykových krás. Takové ukázky překladatelských perel vydaly řepčínské sestry dominikánky v uvedených knížkách s pietou, jaké si zaslouží každá práce dra Hejčla. Aspoň na katolických školách a ústavech by měli číst takové překlady dra Hejčla i v hodinách — češtiny!

Kde budou exercície v dubnu a květnu? Ve Skalici u Litoměřic (Ozdravovna SKM) pro jinochy od 6. do 10. dubna. — V Kardašově Řečici pro dívky od 8. do 12. dubna. — Na Velehradě pro pracovníky ve veřejném životě od 9. do 13. dubna. — V Hlučíně pro dívky, které exercície konaly, od 17. do 21. dubna. — V Nové Říši (klášter premonstrátů) pro jinochy od 28. dubna do 2. května. — Na Velehradě pro terciářky sv. Frant. a sv. Dom. od 17. do 21. dubna. — V Hlučíně pro dívky od 21. do 25. dubna. — Na Velehradě pro mar. sodálky od 23. do 27. dubna. V Hlučíně pro ženy od 25. do 29. dub-

na. — V Hlučíně pro muže od 29. dubna do 3. května. — V Praze-Břevnově pro jinochy od 28. dubna do 1. května. — V Kardašově Řečici pro ženy od 29. dubna do 3. května. — Ve Staré Boleslavi pro jinochy od 28. dubna do 1. května. — V Hlučíně pro III. řád (ženy a dívky) od 3. do 7. května. — V Hlučíně pro ženy od 8. do 12. května. — Na Velehradě pro ošetřovatelky ústavů stát. i souk. od 13. do 17. května. — Na Velehradě pro úřednice státní a soukr. od 20. do 24. května. — Na Velehradě pro železničáře od 24. do 28. května. — Na Vranově u Brna pro obchodníky od 25. do 28. května. — V Rajhradě pro dívky od 29. května do 2. června. — V Kardašově Řečici pro dívky od 31. května do 4. června. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě; pro Novou Říši, Praha-Břevnov, Starou Boleslav, Skalici u Litoměřic: Exerciční sekretariát Praha II., Ječná 2; pro Vranovu u Brna: Exerciční sekretariát, Brno, Alumnát; pro Kard. Řečici: Školské sestry v Kard. Řečici. — Poplatek 50 Kč. — Velehrad 60 Kč. — Exercície začínají vždy večer prvního dne, který je uveden, a končí posledního dne ráno. Přihlaste se aspoň týden předem, aby vám mohli napsat, kdyby už místa nebylo.

Kam letos k moři? Do Lussingrande, jediné přímořské ozdravovny čl. katolíků na Adrii. Subtropická vegetace otsrova Lošina. Jeho klíma poskytně úplné zotavení po zimním období chřipky, anginy, krčích a plicních katarhů. Čtyřnedělní pobyt od 800 do 1000 Kč bez nejmenších devisových potíží. Děti poloviční pensi. Ilustrované prospekty a informace zašlou obratem všechny diecéšní svazy Charity. Výpravy odjíždějí vždy začátkem měsíce, počínajíc květnem. Závazné přihlášky vyřídí, valuty i jízenky obstará jen Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci.

Aprilové proměnlivé počasí působí revmatikům krutá muka. Provádějte na radu lékaře masáže mentolovou francovkou Alpa. Masážemi Alpou docílíte velké úlevy, krev se dokonale rozproudí a poskytne tělu náležité výživu.

ДВРШН НАН

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 5.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Maria Panno. miluješ Rusko? . . .	157	Nebezpečný apoštolát . . .	172
Touha po matce . . .	158	Svatý Cyril Jerusalemský o nej-	
Svatý rok a křesťanský Východ . . .	159	světější Eucharistii . . .	175
Bl. Ondřej Bobola – apoštol Pińska . . .	161	Unie všeslovanská . . .	177
Vykonal pokání . . .	163	Křesťanský Východ . . .	179
O. Vladimír Piątkiewicz T. J. . . .	165	Katolický obzor . . .	193
Z galerie hrdinů křesťanství na		Literatura . . .	201
Východě . . .	170		

Členské příspěvky. P. T. římskokatolický farní úřad, Velká Bystřice, 381.50 Kč; nejmenovaná z Přerova 50 Kč; vdp. C. Lochman, farář, Pivín, (P. L. Koncer, farář, Čehovice) 65 Kč; P. T. Aloisie Urbánková, L. Albrechtice, 5 Kč; římskokatol. farní úřad, Domažlice, 75 Kč; A. V. Bárta, Proseč u Skutče, 8 Kč; římskokatol. farní úřad, Dolní Újezd, 30 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Misie zahraniční. Min. zahraničí, Praha, 9.900 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; farní úřad, Cotkytle, 10 Kč; prelát dr. Kam. Dočkal, Zagreb, SHS, 12 Kč; A. Frgal, Nantes, Francie, 18 Kč; J. Konečný, Saint-Symphorien, Francie, 18 Kč; Cyrillo, Roma, Itálie, 18 Kč; H. Ličmanová, učitelka, Brno, 20 Kč; farní úřad, Lhota, 13.30 Kč; Aloisie Domlátilová, Rosice, 50 Kč; redakce „Hlasu“, St. Louis, USA dr. H. Dostál, 340 Kč; farní úřad, Zborovice, 150 Kč; farní úřad, Klášterec, 80 Kč; Alois Luska, farář, Slavonín, 28 Kč; Pavla Vaculíková, Vlkost, 10 Kč; farní úřad, Újezdec u Luhačovic, 230 Kč; Cyril Havlík, Bojanovice, 10 Kč; L. Routilová, Hlušovice, 18 Kč; Rev. J. C. Kunc, farář, East Bernard, Texas, U. S. A., 495 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; Jednota Čs. Orla ve Šternberku, 58.20 Kč; farní úřad, Pustějov (nejmenovaná), 500 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M., Brno, 7.000 Kč; farní úřad, Laškov, 20 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; K. Pištěková, New-York-City, 1000 Kč; Kašpar Te-

sař, Long-Island, U. S. A., 30 Kč; redakce „Lid. listů“, Praha (dr. Štursa, profesor, Brno), 50 Kč; Cyrilometoděské družstvo, Velehrad, 3.495.50 Kč; Josef Kubiček, Olomouc, 5.250 Kč; Ant. Melka, České Budějovice, 88 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; Piére Leguix Coulances, Francie, 7 Kč; J. Kantor, Řím, 50 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Pro chudé kostely darovali: Vdp. František Srovnalík, Mor. Ostrava-Přivoz, 1 knihu ke mši sv.; nejmenovaný 1 štolu; vdp. dr. Hoblík, Terežín, 7 kasulí s příslušenstvím, 1 pokrývku, 2 dalmatiky, 1 štolu, 2 manip., 3 kusy vyšívané a 1 bursu; vdp. K. A. Medvecký, probošt, Bojnice, Slovensko, 9 pokrývek oltářních, 4 ornáty, 1 černý pluviál, 5 vel, 2 štol, 2 límce, 4 manip., 1 pláštík na ciborium, 3 bursy, 3 paly, 2 kusy všívek, 3 kusy látky na správkou a 1 pokrývku na křest; vdp. Ant. Štaffa, farář v. v. v Boršicích: 2 bursy a 1 štolu; M. Nedomová a spol., Olomouc, 460 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Známky, knihy, staniol, darovali: B. Menšíková, Konice; J. Výmyslická, Dolní Bojanovice; farní úřad, Klášterec; děti z „Komenium“, Olomouc; Bedřich Březina, Hranice; vdp. dr. J. Hejčl, prelát, Olomouc; vdp. J. Šumšal, Olomouc; nejmenovaný, Olomouc; farní úřad, Kozlovice; ctpp. bohoslovci, Olomouc; Fr. Sehnal, Velké Prosenice; vdp. K. A. Medvecký, probošt, Bojnice, Slovensko; děkanský úřad, Jistebnice; B. Březina, poštovní úředník,

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Květen 1933.

Číslo 5.

Maria Panno, miluješ Rusko?

J. Mastylák CSSR., Obořiště.

Rus uštvaná lká nebes ku výšinám:

*Maria Panno, miluješ nás? Rci nám,
vždyť bez bolesti nikdy neusinám.
Žár srdci padá pekla ke hlubinám,
a milionů cesty nejdou jinam!
Pěst vítězná tu pod mohylou tli nám,
žluč pijeme jen k trpkým jeřabinám,
kat kupí hlavy k rudým obětinám,
by nad troskami svým dal zaznít hymnám! —
Jsi Matkou ještě, miluješ nás? Rci nám! . .*

María odpovídá ruským rozvalinám:

*„Ach, toho hoře! Ve dne ruce spínám
a v tmavé noci hvězdy nezhasinám,
mám balzám útěchy i lidským vinám
a v bouři chráním ticho slabým třtinám,
svých dítek ani hříšných neproklínám . . .
A Synu doporučet vás nezapominám,
by požehnal zas víry novým prvotinám
té země kdysi svaté, propadlé pustinám.
Až pokyne, já hlavy pozutínám
všem hadům, proti jedovatým slinám
v obranu stanu, zloby strůjce zjimám,
trak věrných dětí v dálku, k Apeninám,
až k Řimu obrátím a brány pozotvirám
všem tužbám svaté jednoty — pak oltář smiru zazáří nám!*

Touha po matce.

Antonín Šuránek.

Železná srdce zvonů jsou zavázána. Spasitel trpí a umírá. Ať mluví k němu srdce ž i v á. Chladné zvony ať mlčí, ať jejich hlahol neruší bolesti věřících. Bolest, aby dozrála, potřebuje ticha. Není dnes oběti nekrvavé, na Kalvarii se koná oběť krvavá, krev Syna Božího stéká s kříže na ušlapanou zemi. Ušlapanou nohama hříšníků, tvrdou jako ta srdce pyšné inteligence, pochechtávající se kolem kol... Nebude třeba z v o n i t k pozdvihování, dnes ať zarachotí skály kalvarské a ať zastená žalně trhající se opona chrámová... Z v o n y s v ě t a, b u d ě t i c h o, t í c h o!

Je poledne. Velký pátek. Dnes marně volají hodiny jednotvárnými údery. Poslední úder nevyvolá hovorů poledních zvonů... Poslední úhoz kladiva na radnici. A slyš! Co to? Přece zvoní? Zmýlil se někdo někde...? Pomalu, teskně, smutně zaznívá nad Olomoucem nějaký zvon... Zvolna. Prosebně.

Znáte ten chrám z červených cihel, s krásnou vysokou věží? To je p r o t e s t a n t s k ý chrám... A na tom chrámě se rozhoupal zvon a jeho volání letí k nebesům — dnes na Velký pátek... Je to tentýž teskně volající zvon, který mluvívá k srdcím denně o sedmé hodině večer... Je to jeho tesklivé volání p o m a t c e. Když zvony katolických chrámů pozdravují Pannu Marii, Matku Boží, která přijala nás, lidské děti, z a s v é v nevýslovných bolestech pod křížem od Syna, když nás vlastní předrahou krví svou byl v y - k o u p i l, tenkrát s j á s a v ý m i jejich hlasy letí i volání t o h o t o zvonu. I protestanté, naši bratři, mají s r d c e, i oni potřebují m a t k y. A jako dítě, které třeba i ze vzdoru opustilo matku, odešlo do ciziny, ať si to jakkoli zapírá, přece se leckdy obrátí očima k rodné domovině, zdlouha se zadívá, oko mu zvlhne, srdce prudčeji zatluče... tak i ti naši bratři. Snad si to ani jasně neuvědomují, ale už tak mnozí z nich to řekli: „Je nám smutno v našich chrámech, není tam v ě č n ě h o s v ě t l a, není tam n e j s v ě t ě j š í S v á t o s t i oltářní, je nám t e s k n o, nemáme M a t k y, P a n n y M a r i e.

Jaké to bylo s j e d n o c e n í pod křížem! Boží Syn, největší bratr náš, j e d i n ý, Matka Boží, nebeská, předobrá matka naše, j e d i n á, Jan, Páně miláček, v němž nás v š e c k y Kristus Pán odevzdává do mateřské náruče své milované matky... A on ji jménem nás všech přijal za svou. M y v š í c h n i v něm a s n í m jsme ji p ř i j a l i. Proč ji někteří opustili? A proč se k ní nevrátí, aby opět všichni j e d n o byli? Ten protestantský zvon mluví dojemně, srozumitelně: „Matko, matičko, slyšíš? I my jsme zde! Obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám ukaž..., ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria... Oroduj za nás — svatá B o ž í R o d i č k o...“

I kdyby protestantský zvon nemluvil tak srozumitelně, n a š e zvony tak mluví ráno, v poledne a večer. V o l a j í k M a t c e. Nut-

kají, abychom se na chvíli zamyslili nad hlubinami tajemství vtělení Syna Božího, jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny a přebýval mezi námi, nejprve v živém svatostánku, v lůně Dívky Páně, pak viditelně po třiatřicet let... a od té doby tajemně v našich svatostáncích.

Nemohl bys, milý čtenáři, dát v měsíci mariánském pozor, aby ses hodně uvědoměle, rád a uctivě modlíval Anděl Páně? A nemohl bys obětovat tuto modlitbu třikrát denně

Oslavená Bohorodička (obraz v katolickém kostele v Sofii).

na ten úmysl, aby ten protestantský zvon nezněl tak smutně, aby se brzy změnilo jeho teskné volání v radostný jásot, spadající v jeden mohutný akord s oslavným zpěvem našich zvonů...? Aby toto Milostivé léto přispělo hodně ke sblížení katolíků s protestanty ke sjednocení všeho křesťanstva? Že by Maria, Matka Ustavičné Pomoci, neslyšela tvého volání, že by nepomohla? Rozhodni se tedy a porad i jiným, s nimiž se stýkáš, jak by mohli využití krásné modlitby mariánské, kterou se denně modlí, když zazní nad krajem plným květů mariánských zvonů. Buď zdrav!

Svatý rok a křesťanský Východ.

P. Jeronym M. Jurák O. P., Řím.

Vyhlášení Svatého roku o devatenáctistém výročí smrti Spasitelovy vzbudilo nesmírný ohlas v celém světě. Bylo napsáno mno-

ho úvah o významu tohoto Svatého roku pro duchovní a mravní obrození světa. Při té příležitosti musíme obrátit své zraky také k Východu, který byl první účasten plodů vykoupení. — A to tím spíše, ježto popud dal k tomu sám Svatý Otec.

V audienci, ve které přijal dne 9. března 1933 posluchače Východního ústavu, pravil mezi jiným: „Také milovaný Spasitel musí býti s vámi velmi spokojen, ježto se s takovou horlivostí věnujete vědám, které neslouží jen cíli vědeckému, nýbrž jejich základ je nadpřirozený a apoštolský: usilují nalézt co nejúčinnější prostředky k rozšíření a upevnění království Božího zvláště na Východě, jenž byl kolébkou Vykupitele a Vykoupení a který nyní je mnohem více účasten utrpení než vykoupení a nesmírných dobrodiní nám vykoupením získaných.“

Tato slova pronášel Pius XI. s velikým dojetím. Jeho vroucí apoštolské srdce pociťuje velikou bolest, že Východ, který byl „jevištěm“ vykoupení, jest odloučen od jednoty církevní. Kristovo mystické tělo je rozděleno. — V Palestině vládnou židé, mohamedáni, nejružnější rozkolníci a bludaři. Řecko, které největší hlasatel jednoty mystického těla Kristova — Církev — apoštol národů, svatý Pavel, přivedl do ovčince Kristova — svévolně se odtrhlo od Pastýře, a nejen to, Řecko strhlo s sebou také ostatní křesťanský Východ a později Rusko. — Svatý Otec jistě měl v prvé řadě na mysli Rusko, když pravil: „... rozšíření a upevnění království Božího na Východě, který nyní je mnohem více účasten utrpení, než vykoupení...“

Rusko je dvojím způsobem účastno utrpení Páně: předně Rusko svaté trpí podobně, jako trpěl Spasitel: Rusko svaté, křesťanské je pronásledováno, Spasitel je v něm znova křížován. A Rusko bezbožské činně přispívá k novému křížování Spasitele, bolševici mají tam úlohu katanů.

Ve Svatém roce, v jubilejním roce, musíme pamatovat v prvé řadě na Rusko, aby opět bylo účastno radosti a blaženosti „vykoupení a nesmírných dobrodiní získaných nám vykoupením“. — K tomu musíme přispívat každý podle své možnosti: oddaností k Církvi katolické a její hlavě — zvýšenou horlivostí a vroucností v modlitbě a dobrých skutcích — apoštolátem slova i vědy.

Svatý Otec pravil dále: „Kéž v tomto velikém jubileu se lidstvo raduje v největší míře z nekonečných plodů vykoupení a v celém světě se rozšíří a rozvine uznání a vzpomínka, kolik Syn Boží vtrpěl za nás. Taková vzpomínka již sama sebou může býti požehnáním pro celé lidstvo prostřednictvím velkého a všeobecného pozdvihování duší (k nebi), jež s sebou přináší: ale ještě více bude požehnaná, když věřící — tak jako nepochybně vy, drazí synové, — vynasnaží se slaviti toto veliké výročí v souladu s úmysly Zástupce Ježíše Krista — s větší horlivostí a vroucností v modlitbě a dobrých skutcích a nade všechno — s povinností pracovati s nadšením na spásu vlast-

ní a posvěcení druhých. — Tato práce nejvíce se blíží a líbí Srdci Božského Vykupitele, jenž zemřel jen proto, aby jeho děti — vykoupené — „měly život a v hojnosti měly!“

Život víry, život svobody Církve, dětí Božích — má se vrátiti opět na svatou Rus. Pro me vroucně, horlivě a vytrvale Vykupitele zmrtvýchvstalého: Pane, vzhlédni k Východu, vysvoboď své děti vykoupené drahou krví. Shromáždí je kolem svého vítězného kříže v jednotě své Církve!

Bl. Ondřej Bobola – apoštol Pińska.

V jesuitském kostele al Gesu (čti al Džezu) v Římě uloženy jsou u oltáře svatého Františka Xaverského tělesné pozůstatky velikého apoštola svaté jednoty, kněze-mučedníka z řádu Tovaryšstva Ježíšova, bla h. O n d ř e j e B o b o l y, jemuž se dostalo od papeže Pia IX. cti oltáře (5. července 1853). Původně odpočívalo tělo mučedníkovo v jesuitském kostele v P i ŋ s k u (v Polsku), a bylo předmětem velké úcty katolíků i pravoslavných. Za vpádu bolševického bylo odvečeno roku 1920 sovětským vojskem do Moskvy a teprve po dlouhém a obtížném vyjednávání podařilo se Svatému Otcí Piu XI. získat jeho vrácení.

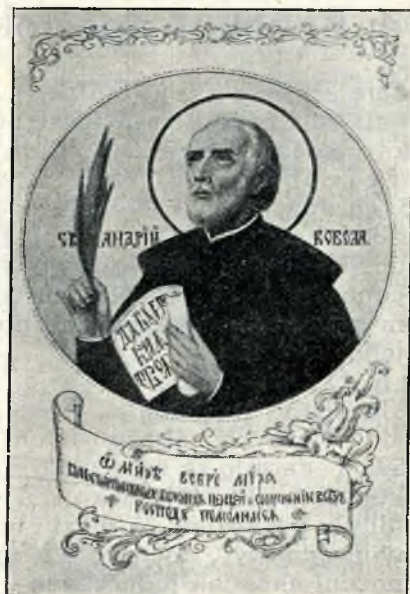
Kdo to byl bla h. O n d ř e j B o b o l a a kdy byl umučen? Život tohoto blahoslaveného mučedníka, který byl knězem řádu jesuitského, spadá do smutných náboženských bojů na Bílé Rusi a Ukrajině. Roku 1595 sjednotilo se na s y n o d ě v B r e s t u devět východních biskupů s Církví katolickou. Ale přesto zůstávala značná část kněží i lidu v pravoslavi. A mezi nimi a ostatními sjednocenými, tak zvanými „uniaty“, docházelo k úpornému nepřátelství, v němž nesjednocení napadali jednotlivce i celé osady sjednocených, zabírali jim kostely, ba někdy i pálili. Ve V i t e b s k u stal se obětí této nenávisti sjednocený arcibiskup, svatý J o z a f a t K u n c e v i č, a v letech 1647—1667 zahynulo od kozáků na 100 katolických kněží, z nichž bylo 40 jesuitů. Blahoslavený Ondřej Bobola byl jedním z těch, na nichž náboženská zaslepenost kozácká zkoušela své nejkrvavější násilí.

Místem jeho apoštolského působení byl P i ŋ s k a daleké jeho okolí. Neopustil je, ani když už kozáci obsadili město; apoštoloval tajně dále. Před svátkem Nanebevstoupení Páně roku 1657 vydal se ještě na cestu, chtěje navštívit katolíky v J a n o v ě. Ale když přišel do vesnice P i e r e d i l, setkal se s katolickými uprchlíky pronásledovanými od kozáků, a ti ho přiměli k tomu, že přisedl k nim na vůz a ujížděl s nimi do sousedního M o ğ i l n a. Tam je však kozáci dohonili a hned horlivého kněze stáhli s vozu na zem. Klidně jen prohlásil: „Buď, Bože, vůle tvá!“

S počátku se pokoušeli kozáci získat katolického kněze vlídností: „Přejdi na naši víru a neuděláme ti nic zlého!“ — „Raději vy se obraťte, chcete-li býti spaseni,“ odpovídal jim zajatec.

Tím ovšem popudil jen jejich nenávist, která sáhla ke krvavému násilí. Strhli s něho kněžský šat až po pás, uvázali ho k plotu a začali ho bít, až krev stříkala okolo; hlavu mu stahovali pevnými pruty, ranami do tváře několik zubů mu vyrazili, s povrchu pravé ruky mu kůži stáhli a několik nehtů z prstů mu vytrhali. Blahosla-vený Bobola šeptal při těch bolestech jen svatá jména: „Ježíš, Ma-ria . . .“

Po tomto prvním mučení přivázali kozáci zajatého kněze ke ko-ním a odvedli do Janova, vzdáleného 4 km. Když cestou unaven

Bl. Ondřej Bobola, T. J. — apoštol Pińska

padal, bodali ho kopím do prsou a do ruky, až ho přivlekli ke svému veliteli. Při výslechu popudil blahoslavený Ondřej svým jasným vyznáním katolické víry kozáckého velitele tak, že ho šavlí srazil k zemi, zraniv mu pravou ruku a levou nohu. Na zemi ležícímu vy-loupl pak jeden kozák šavlí pravé oko. Když se probрал z hrozných bolestí, pravil jasně a bez nejmenší trpkosti: „Věřím a vyznávám, že je jeden pravý Bůh, tak jako je jedna pravá Církev, jedna pravá katolická víra, kterou učil Kristus a hlásali apoštolé, a za ni i já rád trpím a umírám, jako apoštolé a tolik mučedníků!“

Zlobu nepřátel toto vyznání vystupňovalo k zuřivosti. Za nohu zavlekl ho kozák do blízké j a t k y, tam ho na stůl hodili a uvázali a zběsile mučili: Ohněm složeným u jeho boků opékali obnažené tělo, dřevěné třísky mu vráželi za nehty, celé pásy kůže s těla mu drali na potupu kněžských rouch, jež oblékával při bohoslužbách, kněžskou tonsuru bolestně zneuctili skalpováním celé hlavy, prsty

na rukou i nohou mu komolili a usekávali, ale trpělivý mučedník zvedal k nebi své zkrvavené a odřené ruce a vlně domlouval svým mučitelům: „Mé drahé děti, co to děláte? Kéž by byl Pán Bůh s vámi a dal vám do sebe vejít z vaší zlosti! Ježíši, Maria, buďte se mnou! Osvěťte temných svým světlem...! Ježíši, Maria! — Pane, v ruce tvé odevzdávám duši svou!“

Mezi diváky, kteří s hrůzou přihlíželi hroznému trápení nepřemožitelného vyznavače Kristova, byl i nějaký žid. Spatřiv ho blahoslavený Ondřej, vyzýval jej, aby se odřekl svých bludů a přijal katolickou pravdu, pro niž takové svědectví vydává.

Katané chtěli připravit věrnému knězi co nejvíce bolesti. Proto mu dále hanobili tělo, uřízli nos i uši, rty kolem úst, ba jeden kozák hlubokou ranou na krku otevřel cestu ke kořenu jazyka, který pak jiný surovec celý rukou vytrhl ven; v levý bok vbodli mu velké šídlo — až k samému srdci.

Poslední slova mučedníkovy byla: „Ježíši, Maria!“ Když přišel kozácký plukovník, který prohlížel v Janově mrtvolu katolíků, do jatky, našel blahoslaveného Ondřeje uvázaného za nohy viset s trámu. Vida, že ještě žije, kázal ho dobít mečem.

Tak dotrpěl blahoslavený mučedník za víru Kristovu v předvečer svátku Nanebevstoupení Páně dne 16. května 1657 kolem třetí hodiny odpolední. Blahoslavený Ondřeji, oroduj za nás!

(Posol B. S. J.)

Vykonal pokání.

Alexej Remizov. — Přel. dr. J. Matula.

Fedora měla dva syny: Anisima a Těrentije. Mladší byl více tichý, ale starší byl popudlivý.

Fedora dala Anisimovi jeho podíl a zůstala žít s Těrentijem.

Minul čas, Anisim se vzmohl ve svém hospodářství k bohatství. Ale Těrentije a matku stále stíhalo neštěstí. Těrentij se oženil, vzal si ženu ne špatnou, počali žít spolu všichni tři, ale nemohou se zmoci: nic se jim nedaří.

Přišly velikonoce, a Těrentij nemá ani, čím by oslavil konec postu.

*

Tu pošle Těrentij ženu k bratrovi poprosit o mouku — aby mohli upéci velikonoční mazanec: kéž by aspoň svátky mohli prožít jako lidé, pak ať už je, jak Bůh dá!

Anisim švagrovou odbyl: „Cožpak,“ praví, „či sám dělám mouku? I bez vás je nyní zle; všichni potřebují, čeho jste si dříve hleděli?“

Tak se žena vrátila s prázdnou.

Jakáž pomoc; vrátili se domů z ranní pobožnosti a neměli, čím oslaviti konec postu.

Matku to mrzelo. Pošle ráno Těrentije: „Jdi k bratrovi, popros aspoň o kousíček pro mne.“

mladého jesuitu za magistra do kolejí. V té době byla svěřena jesuitům reforma basiliánů, kteří z řádu rozjímavého chtěli se státí řádem činným. Mnozí jesuité stali se tak jejich představenými a novicmistry. Mladý klerik Piątkiewicz byl poslán do Dobromile, aby v noviciátu učil basiliánské řeholníky. Tu asi třeba hledati první počátky jeho lásky k Východu. Neboť v Dobromili se po prvé setkal z blízka s východním obřadem, uviděl krásu jeho bohoslužeb. Tu lásku zesílily ještě misionářské výpravy, které dělali tehdy na Podlaši k pronásledovaným unitům jeho řeholní spolubratři. Ozvěnu toho tlumočila báseň „Widzenie z Kroź“, opěvující vytrvalost unitů, uveřejněná roku 1894. Druhý rok učil latinu na jesuitském gymnasiu v Chýrově. Pak počal studia theologická v Krakově. Tam od několika let vycházel vědecko-náboženský měsíčník „Przegląd powszechny“. Nadaný Piątkiewicz byl jeho spolupracovníkem ještě jako posluchač theologie.

Své nadání básnické ukázal v hlubokém posudku latinských básní polského jesuity Sarbiewského, z nichž mnohé přeložil krásnou polštinou. Kromě toho napsal četné texty písní, k nimž jeho mladší bratr Alexander, nadaný skladatel hudební a rovněž jesuita, složil nápěvy. Již po druhém roce theologie — o rok dříve než jiní — byl vysvěcen na kněze. Po studiích theologických celý rok věnoval se studiu svatých Otců církevních, zvláště řeckých. Po tak zvané třetí probaci (druhý noviciát) od roku 1899 do r. 1901 přednášel v Krakově dogmatiku. Jak hluboké byly jeho výklady, svědčí jeho rozprava theologická „Mystické tělo Kristovo“, která dosud se počítá mezi nejlepší práce toho druhu. Spisovatelské nadání P. Piątkiewicze se nadějně rozvíjelo a redaktor „Przeglądu powszechnego“, O. M. Morawski T. J., těšil se, že bude míti vynikajícího pomocníka a nástupce.

Ale bystré oko představených objevilo v mladém řeholníku dar daleko důležitější pro řád — neobyčejné „donum gubernandi“ (správní schopnosti). A že se nemýlili, svědčí to, že od roku 1903, kdy byl jmenován superiorem ve Lvově, až do své smrti byl téměř nepřetržitě představeným. Roku 1905 byl ze Lvova poslán na důležité stanovisko — jednoho ze sekretářů P. generála v římské kurii Tovaryšstva. Po dvou letech byl mu svěřen rektorát krakovské koleje, v níž řeholní dorost studoval theologii i filosofii. Od roku 1908 do r. 1912 spočívala v jeho rukou správa celé provincie polské. Roku 1913 opět zaujal profesorskou stolicí v Krakově. Když byl v roce 1915 krakovský klášter obsazen vojskem, věnoval se P. Piątkiewicz na nějaký čas misím ve Slezsku a Poznaňsku a tehdejší srpen ztrávil na Velehradě. — Velehrad, jenž byl již tehdy ohnískem unionistických snah, hluboce naň působil. Ještě po 15 letech naň vzpomínal rád, ba i celé bližší okolí si dobře pamatoval. I jako protoigumen se vypravoval několikrát na unionistické sjezdy, ale vždy byl nucen pro nemoc poslati jen svého zástupce. Rovněž veliký podíl měl na tom, že roku 1930 byla svolána první unionistická konference do Pińska — podle vzoru velehradského.

V roce 1916 opět mu byla svěřena správa residence ve Stanislawově. Když v roce 1917 byla ta část Polska obsazena ruským vojskem, byl představeným všech domů, nacházejících se na tom území. Chtěl založit na Ukrajině nové jezuitské kláštery; s tím úmyslem navštívil staroslavný Kijev, ale bolševická revoluce zhatila jeho plány.

V roce 1920 vrátil se opět jako představený do krakovské koleje, v letech 1923 i 1924 byl superiorem krakovské residence svaté Barbory.

Roku 1924 založila polská provincie z vůle Svatého Otce východní misi. Leč bylo, bohužel, málo lidí, málo porozumění pro velikou

Jesuité východního obřadu v Albertýně se ř protoigumenem P. Piątkiewiczem uprostřed.

myšlenku. P. Piątkiewicz byl tehdy již 60letým starcem, zasloužil si odpočinku po tolikých pracích pro Tovaryšstvo. Ale jeho láska k Východu nedopřála mu pokoje; dobrovolně, mezi prvními, přihlásil se na misi. Obět jeho byla přijata, a dne 17. července 1925 byl jmenován protoigumenem misie. — Na tom stanovisku vytrval až do smrti.

Nebyla to obět lehká, nesla s sebou mnohé obtíže i pro mladého, zdravého nadšence. Ale on v krátké době prostudoval staroslovanský jazyk a seznámil se s obsáhlým východním obřadem. Tak pronikl v jeho ducha a porozuměl jeho hloubce, že se zdálo, jako by od malička byl v něm vyrostl. Rovněž se naučil rusky a bělorusky, alespoň tolik, že se mohl dorozumět s lidem.

Jako protoigumen přemohl všechny hmotné překážky a místo

malého stavení, v němž byla administrace statků hraběte Pusłowského, zdvihla se prostraná budova albertýnského monastýru. V roce 1932 měla již misie čtyři domy: v Albertýně, v Synkowiczach, ve Vilně, papežský seminář v Dubně se 24 alumny, 62 členy v Polsku a vydávala dva měsíčníky: ruský a běloruský.

I vnitřní správa albertýnského domu vymáhala veliké zkušenosti a rozvahy. Mezi členy byly četné národnosti, z nichž mnohé — jako Bělorusi, Ukrajinci a Poláci — vzájemně na sebe nevraží. P. Piątkiewicz je objímal všechny rovnou láskou, nad prospěch jednotlivých národností učil je klásti v e l i k ý i d e á l s j e d n o c e n í. A toho se rozhodně domáhal ode všech členů. Kdo nedovedl svého srdce tak rozšířit a obejmout všechny podle jeho názoru neměl povolání k východní misii. A proto panovala tam vždy vzájemná láska, která jednotila všechny ve velkou rodinu. A O. protoigumena pokládali všichni raději za svého otce než za představeného.

A on je též miloval jako děti — od první chvíle, v níž překročili práh monastýru. Nejednou pozdě v noci sám očekával přijíždějícího kandidáta, sám ho uložil ke spánku a ráno byl první u něho s přáním dobrého jitra. A když ten usměvavý stařeček s vousem bílým jako mléko tiskl na zápraží po prvé v srdečném objetí nesmělého kandidáta, získával si v jedné chvíli úplně jeho srdce.

Dlouho toužil po tom, aby mezi členy misie byli i Češi. Přání jeho splnilo se roku 1929. Po celý čas pobytu v Albertýně věnoval jim zvláštní péči a starostlivost. Když je někomu představoval, vždy dodával: „szczególniej ukochani“ (zvlášť milovaní). A když „Apoštolát“ vyhledal své krajany i v dalekém Albertýně, vždy našel volnou chvíli, aby každé číslo prohlédl, přečetl zajímavosti. Prál si mítí podobný unionistický časopis polský; přání to se splnilo letos, když začal vycházet časopis „Oriens“ v Krakově.

Roku 1930 oslavil v kroužku svých duchovních synů padesátiletí řeholního života.

Poslední leta života, když se již jeho dílo nadějně rozvíjelo, ztrpčila mu t i s k o v á k a m p a n ě p r o t i m i s i i. Bránil ji statečně v denících a když to nepomáhalo, důkladnou brožurou „Prawda o Albertynie“ zdrtil všechny útoky protivníků. Dočkal se toho, že mnozí změnili svůj názor o misii a stali se jejími obránci.

Ale těžká práce vyčerpávala jeho síly. Četná korespondence a správa misie zabírala mu mnoho času, nejednou ještě po dvanácté hodině hořelo v jeho pokoji světlo. Na podzim minulého roku ulehl a nevstával několik měsíců. Trpěl zvlášť oslabením srdečních svalů, sklerosou, k tomu se přidala ještě vodnatelnost. Lékař již nedával žádné naděje. Ale přece po vánocích vstal ještě s lůžka, chodil, sbíral síly, takže měl záměr odejet na léčení. Při tom plnil neustále povinnosti představeného. V neděli 19. března cítil se hůře. V pondělí měl horečku 39.6°, ale přivolaný lékař neshledal zvláštního zhoršení nemoci, jen rozkázal ležet. Tak tedy celé pondělí, úterý a středu ztrávil v posteli. Při tom však nepřerušoval své obyčejné zaměstnání. Poněvadž připravoval článek na obranu Synkowič, hle-

dal s pomocí sekretáře mezi svými papíry výstřižky z novin, které se týkaly té věci. Byl při tom čilý, v dobré náladě, neustále žertoval. Večer o půl 9. hodině vykonal svou týdenní svatou zpověď. Ve čtvrtek 23. března ráno ujišťoval bratra laika, který mu pomáhal v oblékání, že se cítí velmi dobře a oznámil, že sám půjde na mši svatou. Opíraje se o hůl, došel do presbytáře a usedl v koutě za ikonostasem blízko oltáře, na svém oblíbeném místě. Tam sedával vždy, když byly delší bohoslužby a nemohl pro slabost sloužit sám. V čase epištoly pohlédl naň P. S. Ząbek, jenž sloužil mši svatou. Zarazilo ho, že je příliš bledý, hlavu má skloněnou. Po slovech „Milujmež druh druhu, abychom jednomyslně vyznávali Trojici . . .“ začal kašlat, dusit se a zachvěl se na židli. P. S. Ząbek přiskočil k němu a zadržel ho, aby nespádl. Nejevil již právě známek života. Hned zavolali O. Nemancewiče, jenž mu udělil poslední pomazání. Ve chvíli shromáždil se celý dům u nohou umírajícího protoigumena. P. Nemancewič doplnil obřady posledního pomazání a O. Ząbek pokračoval ve mši svaté. V čase svatého přijímání, s epitrachilem (štolou), na ruce, leže před oltářem, tiše skončil na loktech svých spolubratří. Bleskem roznesla se o tom zpráva po Albertýně, a telegramy oznámily smutnou zvěst všem přátelům misie. Příšly přechetné projevy soustrasti. Pohřeb byl odložen na neděli. Přijel vladyka J. Čarneckij, O. Slipyj, jako zástupce metropolity Šeptického, profesor Piątkiewicz, bratr zemřelého, rektor z Dubna, P. provinciál atd.

Ráno odsloužil apoštolský visitátor pontifikální mši svatou a odpoledne o 3. hodině započaly pohřební obřady. Shromáždilo se okolní duchovenstvo latinské a východní, asi 2000 věřících, pravoslavných, katolíků latinského i východního obřadu, někteří i z osad 20 km vzdálených. Tělo bylo vyneseno přede dveře kaple a vladyka Čarneckij vykonal pohřební obřady, jež se protáhly až do 6. hodiny. Pak promluvil sám apoštolský visitátor rusky, O. Slipyj, rektor východní akademie ve Lvově, ukrajinsky, místní děkan polsky a jménem farníků rozloučil se bělorusky se zesnulým O. Nemancevič. Po promluvách ve večerním šeru rozvinul se velkolepý pohřební průvod při plápolu nesčíslných svící a východní kněží na ramenou nesli zemřelého k poslednímu odpočinku. Po východních modlitbách nad hrobem i latinské duchovenstvo odzpívalo „Libera“ a P. provinciál poděkoval všem jménem řádu a misie. Za zpěvu sboru slonimského učitelského ústavu sester Neposkvrněného Početí Panny Marie byla rakev uložena na svatém poli.

Tak spí první z jesuitů ve stínu sosen na albertýnském hřbitově, obklopen hroby pravoslavných a unitů, jimž se úplně věnoval. Jeho skrovný hrob pokryly úplně věnce a na stuhách lesknou se dojemné nápisy. U skromné mohylky chýlí k modlitbě svá kolena všichni, kteří ho znali, bez rozdílu vyznání a obřadu.

Bůh odvolal ho z misie v době, kdy ještě potřebovala jeho péče a rady. Těžko jsme se s ním loučili. Ale útěchou nám bylo, že misie bude mít v něm mocného přimlůvce u trůnu Božího.

A mladí jeho spolubratři řeholní, jimž vštěpoval do srdcí své velké ideály, budou pokračovati v díle, jež on začal, a budou v něm vidět jasný vzor a příklad pravdivého apoštola svatého sjednocení. Věchna pamjat!

Z galerie hrdinů křesťanství na Východě.

M. Smolova.

(Dokončení.)

Ve městě byla zbudována kovová socha Eudoxie. Pyšná císařovna žádala, aby tato socha byla při svém odhalení zahrnuta takovými poctami, jaké byly věnovány sochám císařů. Stalo se, jak si přála, a po několik dní byly pořádány okázalé a nákladné slavnosti pro lid. Poněvadž hyění a hluk o slavnostech rušil bohoslužby v blízkém biskupském kostele, prosil patriarcha prefekta, aby učinil těmto nepřístojnostem přítrž. Na kazatelně pak vytýkal lidu potupu, jaká byla chrámu učiněna. To vše bylo ihned považováno za osobní urážku císařovny. A nepřátelství vzrostlo velmi rychle tou měrou, že alexandrijský patriarcha Teofil byl po druhé povolán, aby soudil patriarchu cařihradského.

Teofil neváhal. Nežli však nastoupil cestu, našlo se již dosti biskupů, kteří na synodě znova prohlásili Janovo sesazení. O následujícím postu vydal pak císař rozkaz, aby patriarcha opustil svůj chrám. Vyznavač Kristův však klidně odpověděl: „Můj Spasitel mi tento chrám přidělil, abych v něm pracoval na spáse lidu, a já jej nesmím opustiti. Je-li to však opravdu tvá vůle, pak mne můžeš vyhnati z něho násilím, neboť tvé je město.“

Použití této moci následovalo velmi brzy. Na Bílou sobotu, když patriarcha Jan konal bohoslužby v kostele, byli věřící rozeznáni zbraněmi. Křestní voda se začervenala krví křtěnců. A když se pak vypuzení začali shromažďovati poznovu, došlo opět ke krvavé srážce.

Patriarcha, nemoha nikde nalézt opory a spravedlnosti, obrátil se k papeži Innocencovi, který se všemožně snažil přispěti utlačovanému na pomoc. Avšak ani on nemohl záležitost urovnati. A tak podepsal Arkadius dne 10. června roku 404 rozkaz, aby patriarcha byl vypovězen. Nevinně odsouzený uposlechl rozkazu vladařova, a aby zabránil vzbouření, opustil nepozorovaně město, rozloučiv se pouze se svými nejvěrnějšími přáteli. Neměl již Cařihradu vícekrát uzříti. Za několik hodin potom vyhořel chrám svaté Moudrosti a palác senátu. Hluboký zármutek, bolest a rozčilení zavládlo ve městě...

Vzdáleného pastýře pojilo se stádcem stále dopisování. Velká část zůstala mu věrna zvlášť po smrti Eudoxie, která velmi brzy následovala a v níž lid viděl svědectví o nevině patriarchově.

Místem vyhnanství byla Zlatoústému určena Nicea, a to Kukusus, chudé městečko v nevlídném kraji Malé Armenie. Vyčerpán, zesláb-

lý a nemocný musel světec za největších veder procházeti celou Malou Asií, nemaje mnohdy ani nejpotřebnějšího. Každé chvíle podobal se umírajícímu, avšak vždy se snažil vzpřímiti, aby dokonal svoji křížovou cestu.

Přátelé snažili se jej těšiti vším možným způsobem, aby aspoň částečně odčinili křivdy, jichž se mu od protivníků dostávalo. Leč

Primice krajana v Římě (P. Cyrila Navrátila, O. Cap. z Domaželic u Přerova).

největší útěchu nalézal ve svém srdci, spojeném co nejužěji s Bohem. Tam vládlo smýšlení, které vyslovil, když jednou mluvil o svatém Pavlu: „Kdyby mi byla dána volba seděti mezi anděly v nebi nebo u spoutaného Pavla, volil bych vězení.“

Nyní byl sám zajatcem Kristovým a jásal ve svém utrpení. Jinak si ovšem počínali jeho nepřátelé, v nichž vyrostla nenávist tak, že vykázali trpitele ještě vzdálenější místo: Pytius, na východním pobřeží Černého moře. Uprostřed léta r. 407 musel nastoupiti novou,

obtížnou cestu. Nelekal se jí, nemyslel na ni. Jeho mysl i srdce zaujímala cele touha po spáse duší. A jako Pavel v zajetí vykonal nesmírně mnoho pro církev, tak nechtěl ani tento světec zahálet. Posílal stále do všech koutů svých působišť dopisy, jimiž jednak těšil nevinně pronásledované, jednak získával, poučoval a vychovával církev nové apoštoly, nebo prosil o misionářskou pomoc pro Goty, pro Foenicii nebo Persii.

Svaté utrpení a apoštolská práce vyplňovala život světcův až do konce. Jimi také vyčerpal svoji poslední sílu. Na cestě do Pythie přišel na smrt nemocen k Romaně v Pontu, kde jemu Bůh seslal znamení brzkého vysvobození. Proto prosil svoje průvodce, aby cestu odložili, ale marně. Musel dál. Na cestě ubylo mu však tolik síly, že se museli rychle vrátit k městu. Přiblížila se poslední hodinka světce. Dal se proto odít nejkrásnějším rouchem, jaké měl, neboť šel vstříc Spasiteli, kterému věnoval celý svůj život. Potom přijal poslední posilu na cestu do věčnosti a požehnal všem přítomným. Za několik okamžiků požehnal se svatým křížem, pronesl ještě jednou své životní heslo: „Buď Bohu chvála za vše“ a s posledním Amen odevzdal svoji duši do rukou Stvořitelových... Zlatá ústa na této zemi zmlkla navždy, nebe však vítalo jednoho z největších bojovníků za věc Kristovu.

Nebezpečný apoštolát.

(Z misii na někdejších ruském Podlaši)

Czeslav Sejbuk T. J., přel. O. P. T. J.

(Pokračování.)

Když už konečně měl také cestovní pas v pořádku, udělal P. Markefka se svým průvodcem Štěpánem Małyszskou plán celého podniku. Jeho průvodce totiž přišel právě za tím účelem z Podlaši, neboť pomáhal skoro všem předešlým misionářům v práci mezi svými krajany. Rodem byl ze Sokołowa, kde roku 1884 četníci usilovali polapiti přestrojeného P. Broëra T. J. Byl spokojen s přestrojením P. Markefky, neboť bylo nenápadné a slibovalo větší bezpečnost. Stal se totiž velmi opatrným, vždyť sám viděl dřívější chyby a šlo také o jeho kůži. Jeho úkolem bylo přivést misionáře na trhy a tam za pomoci místních vůdců připravit mezi unity práci, která se měla konat tajně v noci. Radil také P. Markefkovi, aby si pro vlastní bezpečnost opatřil malý kapesní revolver, neboť četní zloději mají spadeño zvláště na kupce. Psal proto P. provinciálovi; když byla však žádost zamítnuta, zvětšila se tím jeho důvěra v ochranu Boží.

„Jsem spokojen,“ píše P. provinciálovi, „že nemám mítí zbraň; neboť mohu s tím větší důvěrou spolehnouti na Pána Boha a anděla Strážce a doufám, že mne neopustí. Prosím vás také, abyste mi jako představený dal autoritativně nové jméno a příjmení, pod kterým mám pracovat, abych s čistým svědomím mohl říci, že jsou mé. Po-

něvadž mám prsa široká, jak starý medvěd, jak mi kdysi řekl jeden doktor, byly mi všechny obleky malé, a když jsem jen trochu hlouběji vdechl, všechno na mně praskalo a pukalo. Mimo to byly ty úbory pro mne příliš elegantní a proto jsem si musel pořídit nové vhodné zimní šaty. Také jsem neměl pořádných bot, v kterých bych mohl v blátě a sněhu hnát svůj statek. Dal jsem si proto udělat nové juchtovice, které mi sahají až nad kolena. I různé jiné maličkosti jsem potřeboval; všechny tahají krejčárky z kapsy... Hodlám se již v pátek vydati do R. a odtud do Z.; tam Vám napíši dopis. Na konec snažně prosím Vaši Důstojnost o potřebné pokyny a otcov-

*Profesoři a posluchači Východ. ústavu římského po audienci
u Sv. Otce 9. března 1933.*

ská slova k mé potěše a posile v díle Božím, neboť vaše slova jsou mi drahá jako klenoty. Doporučím se modlitbám — sluha v Kristu — Dr. Fritz.“

Těsně před odjezdem píše P. Markefka P. provinciálovi z Radomyšlu, kde se zastavil u mladého faráře K. K. „Vše jest ujednáno. Byl jsem dnes již na trhu a učil jsem se kupovat. Příští pondělí chci překročit hranice. Obchod se tam lépe daří než zde. Jenom škoda, že Prusové jej tam kazí; leč tím více pomohou mým zájmům, neboť budu méně nápadný. Se svými společníky jsem velmi spokojen, zacházejí se mnou jako s vlastním, pečují o mne a učí mne svým způsobům. U hraběte jsem ještě nebyl, ale půjdu tam zítra a složím zkoušku, koupí-li několik prasátek. Jsem zvědav, zda mne pozná.“

Ke konci října překročil P. Markefka ruskou hranici. Jel s ním zdatný řeznický pomocník z Bytomě a vedl je obuvník ze Sokołowa.

S nimi přicházel P. Markefka na trhy. Nejdříve obešel jeden z nich celý trh, vyzvídal ceny, trochu smlouval a nechtěje vyplatiti žádanou cenu, odcházel. Pak šel druhý a nabízel ještě méně. Na konec přicházel P. Markefka a kupoval již za sníženou cenu. Se zakoupeným stádem bývalo dosti práce, bylo toho někdy 30 až 40 kusů. Bylo potřeba všechno zahnat na železniční stanici, tam naložit a poslat na německou hranici, kde vepře odbíral řezník z Bytomě.

Jako takový velkoobchodník měl P. Markefka mnohé známosti na Podlaší s policisty a četníky. Aby si je naklonil, nešetřil zpropitným; byl proto tím více vážen. Takový dobrý poměr se strážci bezpečnosti mu umožňoval větší svobodu pohybu; a to bylo pro apoštolské práce mezi unity velmi potřebno. Leč opatrný misionář nepřestával být i při tom ostražitý, a přesto se vyhýbal všemu, co mohlo vzbuditi i stín podezření. Neměl tudíž především s sebou bohoslužebná roucha a nádoby ke mši sv. mimo pás s hedvábnou podšívkou. Vždy jej nosil a užíval ho jako štolý; byl to jediný odznak při vykonávání kněžského úřadu. Měl od Sv. Otce zvláštní dovolení užívat ke mši sv. místo kalicha obyčejné skleničky; měl také tři korporály v podobě kapesníků. Oplatky na hostie a mešní víno kupoval v lékárnách, leč měl dovolení užívat i kvašeného chleba. Místo latinského oltářního kamene užíval roušky se zašitými svatými ostatky podle východního obřadu. Svaté oleje měl jakoby léky v lékárnických kelímcích; tím způsobem mohl bez obav před prohlídkou lehčeji a bezpečněji udílet v noci sv. svátosti shromážděným unitům. Scházeli se a sjížděli někdy i z daleka do nějaké osady, kde pak P. Markefka křtil někdy 300 až 400 dětí, zároveň je podle východního obřadu biřmuje. Stávalo se někdy, že osoby již odrostlé přijímaly najednou i čtyři svátosti: křest, první sv. přijímání, biřmování a manželství.

Po několikahodinové, někdy i celonoční práci v tichosti zmizel a odešel na jiné již připravené místo. Nebyla to práce bez nebezpečí, ale jeho chladnokrevnost mu nejednou pomohla.

Kdysi jeli při bledém světle měsíce do dosti odlehlého městečka Sterdyně. Tu se před nimi vynořili četníci. — „Jak jsou drahá prasata tam na trhu ve Sterdyni?“ ptá se hned neohrožený misionář četníků. A pustili je, netušíce nic podezřelého.

Jindy policie dostala podrobný popis kněze, který v noci nablízku v lese udílel svaté svátosti. Četníci ho stíhají po všech silnicích. Ano, ten člověk před nimi, to je on. Silný, vysoký, ramenatý . . . Dojždějí. „Sak na ryby, prach a kule do vás . . .“ Ne, tento tak jadrně hromující kupec, ženoucí stádo vepřů, to jistě není kněz. Minuli ho. A P. Markefka byl zachráněn.

Neobešlo se při té obětavé práci i bez zábavných příhod. Když hned na počátku své misijní cesty si koupil koně, hledal také kočího. Zavedli ho tedy k jedné dohazovače. Ta přemýšlí, koho poradit. Její dcerka jí cosi šeptá do ucha, ale matka odporuje, že ten k ničemu není. „Snad se přece bude hodit,“ povídá náš misionář. „Ale prosím vás, kdepak ten Markiewka,“ — tak se totiž jmenoval dcer-

kou nabízený kočí — „ten za nic nestojí, to je piják, darmošlap, nic po něm.“ Srdečně se zasmál tomu ocenění P. Markefka, jehož bývalé jméno okolostojící neznali, a tak nepochopili, proč se vlastně směje.

Za tohoto desítiměsíčního apoštolování byl také několikrát v Haliči, dokonce u P. provinciála v Krakově, a nikdo ho nepoznal.

V červnu 1891 byl již P. Markefka prací vyčerpán. Vyslav opět novou zasilku vepřů za hranice, odešel na Jasnou Horu do Čenstochové, aby se doporučil ochraně Panny Marie. Vážně však onemocněl. Řekli mu, že tam nemá co dělat, že bude nejlépe, když odjede za hranice a uchýlí se někam do nemocnice. Bez odkladu to učinil.

Později se dověděl, že právě tehdy mu přišli Rusové na stopu. Vyzvěděli, kdo vlastně je ten obchodník prasaty, co uměl tak dobře smlouvat a po případě i hromovat. Nalíčili na něho past a důkladné pátrání. Avšak misionář již nebyl v Rusku, neboť Boží Prozřetelnost a ochrana Panny Marie ho právě chorobou vyvedly z hrozícího nebezpečí.

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

Jedná-li IV. katechese mystagogická o Eucharistii jako s v á t o s t i, pojednává o ní katechese V. jako o o b ě t i. Tato katechese má podle slov sv. Cyrila nad celou výukou jakoby sklenouti střechu, tedy dovršiti její výstavbu. Podotýkáme předem, že chceme z této katechese vyňati pouze to, co se vztahuje na nejsv. Eucharistii jako na svátost. Nebudeme se tedy zabývatí její liturgií, jaké používali křesťané jerusalemsťi za dob sv. Cyrila.

Krista svátostného nazývá tato katechese „t r e m e n d a h o s t i a“ = h r ů z u b u d í c í o b ě t í. Jistě proto, že se třesou andělé v nebi před tím, kdo je v ní obětován, ne úzkostí, jakou vzbuzuje hrozný a nepřístupný pán, nýbrž pomyšlením na jeho svatost, která vyžaduje, abychom se k ní blížili s čistým svědomím a s uctivostí největší.

Již Starý zákon učí, že shlíží Bůh na ty, kteří se ho bojí, kdo zkroušeně přijímá jeho slova a s patřičnou úctou obcuje s ním. Tak praví Isaiáš (66, 2.): „Ale na koho shlédnu? Jen na chudičkého zkroušeného ducha, a třesoucího se před mými řečmi.“ V pokoře a duchu kajícím, bez vychloubavé pýchy máme přicházeti na mši sv. Ale v pojmenování tom skrývá se opětne upozornění na velikost Svátosti oltářní, abychom si uvědomili, že se v ní obětuje Kristus za nás.

7. „Potom, když jsme se sami posvětili těmito duchovními chválami, vzýváme nejdobrotivějšího Boha, aby vylil Ducha sv. na předložené dary, aby totiž učinil z chleba tělo Kristovo, z vína pak krev Kristovu. Jistě totiž, čehožkoli se dotkne Duch sv., bývá posvěce-

no a proměněno." Proměnění se tu připisuje třetí božské osobě Duchu sv. Výslovně uvádí sv. Cyril, že se děje dotekem Ducha sv. Vylučuje tedy omyl, jako by se dary stávaly pouhými nositeli milosti Boží; pak by nemohl mluvit o „p r o m ě n ě n í“.

Již dříve (v M. I. 7) zmínil se sv. Cyril o z n e s v ě c e n í pokrmů, používaných při pohanských slavnostech, při nichž bývají vzývání démoni. Zde se chléb a víno p o s v ě c u j í vzýváním Ducha sv. Sv. Cyril připomíná hned rozdílný účinek tohoto vzývání; „chléb se stává tělem Kristovým a víno krví Kristovou“, kdežto vzýváním démonů nastávalo jen zevnější znesvěcení pokrmů.¹

Zdá se skutečně, že sv. Cyril míní tu toliko zevnější znesvěcení pokrmů obětovaných démonům, poněvadž je nazývá zneuctěnými pouze a zavržení hodnými, kdežto u Eucharistie praví: „chléb se stává tělem Kristovým a víno krví Kristovou“. At je názor sv. Cyrila na pohanskou modloslužbu jakýkoliv, jedno z toho místa plyne jasně, v čem totiž záleží posvěcení chleba a vína ve mši sv., způsobované od Ducha sv.: přestávají totiž býti obyčejným pokrmem, ztrácejí zlořečení, kterým stížena je veškerá příroda, a připravují se k vyššímu účelu, aby byly proměněny v tělo a krev Kristovu. Také řecké sloveso „metabálo“, kterého se tu užívá, vylučuje jakoukoliv jinou proměnu a znamená jen p r o m ě n u p o d s t a t n o u.

Slov konsekračních, kterými se děje ve mši sv. předpodstatnění, sv. Cyril neuvádí z úcty k slovům Spasitelovým. Ale vysvítá již z dřívějšího opakování slov apoštolových: toto jest tělo mé, toto jest krev má, že mu tanula na mysli. Jaký účinek připisoval slovům konsekračním, ukazuje dostatečně slovy: „aby totiž učinil z chleba tělo Kristovo, z vína pak krev Kristovu“. To znamená: odejmouti chlebu a vínu podstatu jejich a vložití na její místo podstatu těla a krve. Nepřipouští tedy sv. Cyril bludného mínění protestantského o impanaci ani o pozdějším proměnění vírou přijímajících. Döllinger (Die Eucharistie in den 3. ersten Jahrh., str. 86) k tomu podotýká: „Obyčejný způsob vyjadřování sv. Otců dokazuje, že nemyslíli na lutherský názor o spojení těla Kristova s chlebem neboli o impanaci, neboť obyčejné vyjádření by muselo zníti: v chlebě je t a k é tělo Páně obsaženo, tělo Kristovo jest s p o j e n o s chlebem: Slova: chléb j e s t tělo Kristovo, která lze všude nalézt, byla by úplně nevhodně volena.“

¹ Touttéé má za to, že byl sv. Cyril přesvědčen, že i do darů obětních při pohanských pobožnostech vstupují démoni a v nich zůstávají přítomni skutečně. Proto praví: „Aby se nezdál rozdíl příliš veliký, který nastává mezi pokrmy znesvěcenými toliko zevní a mravní nečistotou po vzývání démonů a mezi dary eucharistickými podstatně změněnými konsekrací, dlužno si uvědomiti, že sv. Cyril připouští 1. při oněch pokrmech skutečnou nečistotu, která přináší skutečnou zkázu těm, kteří jich požívají, 2. že učí skutečné přítomnosti démonů v pokrmech těch, pro kterou dobře je lze srovnati s Eucharistií, v níž je přítomen Kristus.“

Unie všeslovanská.

Ze svého archivu sděluje architekt Boža Dvořák, Pardubice.

Arcibiskup dr. Ant. Cyril Stojan říkával: „K r á s n á j e v í r a o s v ě ě o v a n á s k u t k e m.“ Bylo nemalým potěšením s ním rozmlouvat i a slyšeti jeho bystré úsudky o poválečné situaci. Vyjadřoval se klidně, bez vášně, ale kladl důraz na věci, které měly sloužiti za dobrý základ našeho mladého, tehdy teprve se tvořícího státu.

Velice se zajímal o chystaný slovanský sjezd v Bělehradě (1920), ke kterému, bohužel, nedošlo. Měl býti mezi delegáty Československa (dr. Krámář, dr. Stojan, opat Zavoral, Prokůpek, dr. Hodža a Renata Tyršová). Konference mírová v Paříži¹ sjezd odvolala a také naše Národní rada mnoho se neexponovala.² V lednu 1921 jsem dostal přips z Paříže, kde si přáli zvěděti, z kterých členů je složena Národní rada čsl. Dojel jsem do Olomouce a sestavili jsme (10. května 1921) francouzský dopis, na který se arcibiskup Stojan vlastnoručně podepsal. Dopis plný otcovské lásky ke všem bratřím slovanským tlumočil věrně, třebaš v méně osobi-

¹ Že o slovanském sjezdu bělehradském bylo jednáno na mírové konferenci pařížské, svědčí tento dopis, poslaný autorovi z jugoslávského min. osvěty:

Ministarstvo Prosvete Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovena.

Poštovani Gospodine!

Prema obaveštenju, koje sam dobio od predsedništva beogradskog odbora Društva za Slovensku Uzajamnost, načelno je odlučeno, da Prvi Sveslovenski Sjezd bude u Beogradu, verovatno godine 1920.

O detaljnijem planu rada na tom sjezdu umoljeni su naši predstavnici na Konferenciji Mira u Parizu, da se dogovore sa predstavnicima svih slovenskih naroda, kojih ima tamo u dovoljnom broju. Ti su dogovori već počeli. Po njima potrebno je, da se, pred sam sjezd, sastanu u Beogradu izaslanici svih slovenskih naroda, radi definitivnog utvrđenja dnevnog rada za taj sjezd.

Opšta je želja, da se broj pitanja, o kojima će se konferirati na sjezdu, svode na najmanji mogućni, na najpotrebniji, i da se pri tom izbegnu sva pitanja, koja bi mogla vregjati osetljivost ma koga slovenskog naroda.

Beogradski odbor bio je odredio jednog člana svog da otpuťuje u Prag, Lvov, Varšavu i dr. radi potrebnih dogovora o Prvom sjezdu, ali je on, zbog važnih državnih poslova, morao odložiti taj svoj put za docnije.

Primite, Gospodine, uverenje o mom odličnom poštovanju.

Beograd 5. IX. 1919.

Po naredbi Ministra Prosvete
za načelnika: podpis nečitelný.

² Dává to tušit dopis, kterým odpověděla autorovi na jeho proposice. Dopis zněl:

Národní rada československá.

V Praze, dne 24. září 1919.

Čis. jedn. I.—2.

Panu inž. Božovi Dvořákovi, architektu a konservátoru v Pardubicích.

Na vážený včerejší dopis Váš stran eventuálního Slovanského sjezdu v Bělehradě 1920 dovolujeme si odpověděti tolik, že otázka sjezdu zástupců slovanských národů jest nadmíru důležitá a proto nedá se prostě prováděti akce pro uspořádání sjezdu takového dříve, dokud nejsou naprosto zabezpečeny všechny nutné předpoklady. Toho dosud ani zdaleka není. Proto rozhodně nedoporučujeme, aby podobné projekty s datem tak unáhleným byly fedrovány.

Naproti tomu sdělujeme, že Národní rada československá dobře jest si vědo-

tém francouzském znění Stojanovy názory slovanské:

Není pochybnosti, že demokracie všech států slovanských uzná, co uznávají s námi přátelské státy Francie, Anglie a Italie. Neboť není nikde tak příznivých podmínek, jako u slovanských národů pro utvoření pevného svazu, jenž by spočíval na zcela přirozené solidárnosti všestranných zájmů. A pak je zde nejprůhodnější čas, který světová válka vytvořila, kdy veškeré Slovanstvo osvobozeno od cizích vlád se má ozvati a spojití v bratrský, nerozlučný svaz.

Slovanstvo a zvláště československý národ nemůže stále společněhati jen na „Dohodu“ a její ochrannou ruku.

Jedině vzájemná pospolitost, založená na všeobecné rovnoprávnosti a na mravní vládě lidu, dá pevný základ, na kterém Slovanstvo může budovat politicky mravně vyspělý stát a nabídnouti přátelskou ruku těm, kteří s ním stejně cítí.

Přes veškeré překážky a nástrahy nepřátel musí se Slovanstvo poznati a spojití a celému širému světu ukázati, jak je mravně i kulturně vyspělé až do posledních dědin, kde lidový folklor (písň, hudba a umění) je plný poesie a je posvěcen křesťanstvím a starobylostí dějin i jazyka. Bez tohoto mravního základu bylo by budování nových států evropských nemožno. Nacionalismus jednotlivých národů slovanských je chvályhodný, ale musí vždy směřovati k celkovému citění a povznešení Slovanstva a musí se uvarovat závisť, osobních nesvárů a záští. Vznešený cit vlastenecký musí provázet s v o r n o s t a v z á j e m n á l á s k a.

Tento krásný list, plný vznešených myšlenek, došel plného ohlasu v Paříži. Rozradostněn byl arcibiskup dr. Stojan dopisem ruského velkoknížete Nikolaje Nikolajeviče z Paříže, kde vysoko ocenil unijní snahy (snahy o spojení Slovanstva) velikého kardinála Rampolly.³

Arcibiskup dr. Stojan byl ve stálém styku s pěstiteli myšlenky všeslovanské a těžce nesl, když těch krásných idejí nebylo dbáno pro politické ohledy. Nad stavem v Rusku se nejvíce rmoutil a zvláště ho bolely zprávy a pronásledování pravoslavného lidu, kněží a biskupů. Jeho zákrok u zástupce Svaté Stolice, apoštolského nuna povinností československého národa, ujmouti se ve vhodné chvíli iniciativy pro obrození myšlenky slovanské takovým způsobem, aby nevzešlo z akce místo užitku škody snad nenapravitelné po dlouhá desetiletí.

Zájem Váš pro myšlenku sjezdovou plně oceňujeme a žádáme Vás především o věcné informace o původním počínu a organisaci předběžné, z jejížto výsledků ráčíte nám citovati některé úsudky.

S dokonalou úctou a oddaností:

Národní rada československá.
Prokúpek, předseda.

³ Dopis velkoknížete N. Nikolajeviče zněl:

Paris, L'Union Tous Slaves. Monsieur Architecte.

Le President Generalissime Nikolaj N. est tout entier plaisir la propagation de cette pensée le Grand Cardinal Rampolla il même suivra toujours avec le respect plus devoné.

Vous avous bien repos la note del'Association National.

Le Margrave Pallavicini est le bon ami. Monsieur le prof. dr. Dvorník, est il quel délégué?

Paris 1. VI. 1921.

cia Marmaggiho, a kardinála Vanutelliho měl dobrý výsledek, jak ukázal celý další postup Svatého Otce. Jsem přesvědčen, že by bylo raněno srdce velikého Slovana, arcibiskupa dra Ant. Cyrila Stojana, v hlubinách svých zbožných a vlasteneckých citů, kdyby se byl dočetl, — že carské Rusko musí být vyhubeno jako Sodoma a Gomorha, aby tam nastala nová doba —;

a že náboženství musí tam ustoupiti bezvěrectví a z národa má se státi internacionální sebránka, jak psáno bylo později slovan-skými lidmi ve slovanské řeči!

Smrtí velekněžete Nikolaje Nikolajeviče (který se nikdy nepo-depisoval jako velkokníže) byla pochována všechna snaha a dobrá vůle usilující o sjednocení Slovanstva.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Letošní velikonoce slavil křesťanský Východ současně s katolickým Západem. Starý i nový kalendář se tu shodl ve společném datu oslavy zmrtvých-vstání Páně. Jako by sama Prozřetel-nost byla tomu chtěla, aby devate-náctistého výročí jediného a téhož dí-la v y k o u p e n í vzpomínali všichni křesťané ve stejný den. Kéž letošní Milostivé léto toto zevnější časové sjednocení prohloubí ve sjednocení mysli a srdcí.

Kněží, kteří se vrátili ze sovětského Ruska, vypravují o neobyčejných pří-kladech křesťanského hrdinství věří-cích a líčí nyníjší způsob duchovní správy, který se podobá pastoraci prvních křesťanů v katakombách. Duch Svatý sám jako by připravoval v Rusku obnovení nesešitého roucha Spasitelova, jímž jest jeho jednotná Církev. Blahoslavení spolupracovníci na tomto díle Božím.

Protivelikonoční kampaň v SSSR. Tak jako leta minulá, rozhodl se Svaz bojových bezvěrců u-spořádati v dubnu „protiveliko-noční kampaň“. Všude nařízeno konat přednášky, zejména v továrnách a závodech, kolchozech i sochozech, při nich propagovat „úspěchy pětilet-ky“ a rokovat o protináboženských tématech. Státní protináboženské na-kladatelství vydalo letáky a brožury, brojící proti oslavě velikonoce. V Petro-hradě bylo rozhodnuto uspořádati v dělnických klubech „večery pro-tináboženské knihy“. V museu

dějin náboženství při Akademii věd usneseno otevřít protináboženskou vý-stavu. („Socialističeskoe Zemlědělie“ 27. III. a „Krasnaja Gazeta“ 26. III.)

Jarní setba v SSSR. vážne. Sovět-ské noviny sdělují, že ze 37 sovchozů „Zernotresta“, ležících v severo-kav-kazském kraji, přikročilo k jarní setbě teprve 13. Než i z těchto 13 sovchozů 6 — mezi nimi i proslulý „Gigant“ — stojí dnes už před nebezpečím přeru-šení jarních polních prací pro naprostý nedostatek osiva. Z Voroněže se ozna-muje, že krajský pozemkový úřad v středoruské černozemní oblasti má „k o n f l i k t s p o č a s í m“. Letos se-šel snih v severních krajích dříve, než v jižních, avšak pozemkový úřad ne-hodlá této skutečnosti dbáti, čímž pro-mrhává drahocenné dny k jarní práci. („Izvěstija“ ze dne 27. března.)

GPU... „Dejte chleba!“ Bývalý ta-jemník Lloyda George, Garret Johnes, počíná v „Daily Expressu“ otiskovati serii článků, v nichž, jak list oznamuje, „bude pověděna úplná pravda o so-větském Rusku“. V prvním článku líčí Johnes, jak se dověděl o z a t č e n í anglických inženýrů: „Seděl jsem s několika diplomaty v Charkově. Vstoupil sluha a oznámil nám uto překvapující zprávu. Zavládlo hrobové ticho. Nikdo z nás tomu nevěřil, tak byla tato zpráva neočekávaná. Pozdě-ji, navrátil se do Moskvy, setkal jsem se na anglickém velvyslanectví s Monkhousem, jenž právě byl propuš-těn z GPU a úžasně se změnil násled-kem neustálých mučivých výslechů. Monkhaus byl velmi podrážděn a vy-

děšen, avšak zmužile očekával budoucnost. Po svém propuštění nebal se znovu jíti do GPU., aby tam odnesl oděv pro Torntona. Na velvyslanectví se pracovalo dnem i nocí — téměř beze spánku. Garret Johnes vyslovuje údiv nad tím, že mohl býti zatčen takový muž, jako je Monkhouse, jenž zastupoval největší snad anglickou firmu a byl všeobecně vážen. Johnes píše dále: „Pochopil jsem, že příčiny zatčení Angličanů dlužno hledati v samém Kremlu a v GPU. Kreml je dnes v panickém strachu, ježto nad Ruskem se rozpoutala strašná katastrofa. Lid je svrchovaně nespokojen. Mezi mladými komunisty roste rozhořčení a zklamání nad zhroutením všech jejich ideálů. — Dělníci, jimž byl slibován ráj na zemi, cítí, že jejich sny se nesplnily. Komunističtí vůdcové, vyděšení tímto všeobecným rozčarováním, snaží se svaliti vinu za svůj nezdar na cizince. Proto fakticky odevzdali celou svoji moc GPU., které dalo podnět k zatčení 6 anglických inženýrů. Kreml se svými strachem, Kreml je v moci GPU., toť příčina, proč angličtí inženýři sedí v žaláři.“ „Celým sovětským Ruskem hlaholí dnes jediný výkřik: „Dejte nám chleba.“

Zajímavé jsou dojmy Johnesovy: v Moskvě na Tverské ulici stojí vousatý mužik a žebrá o almužnu. Práví, že je z Ukrajiny, že tam vůbec není chleba a že v jeho obci lidé umírají hladem. Jiný sedlák přijel do Moskvy v naději, že tam bude moci koupiti chleba a poslati jej poštou do své rodné obce. Anebo jiný obrázek: osmiletá holčička prodává květiny. Johnes se zastavil a rozhovořil se s ní. Zase stejná historie. Děvčátko uteklo se svou matkou z Krymu, poněvadž tam není chleba. Tam zase hoch, polomladík už, prodává hliněné džbány. Přijel z Nižního Novgorodu, kde rovněž není co jísti... V Ruskou jsou dnes jenom dvě moci — toť G. P. U., všemocná politická policie a... Car — Hlad. A ruské obyvatelstvo sní o tom, aby alespoň na okamžik se osvobodilo od těchto dvou vládců. Leč není východiska: buď G. P. U., anebo hlad: Hlad... anebo G. P. U.

Marxovo jubileum a ruští spisovatelé. K 50. výročí úmrtí Karla Marxe připravili si všichni přední sovětsští hodnostáři své proslovy a vzpomínkové chvalo zpěvy. Všichni museli vystou-

piti, neboť, jak se vyjádřil Lunačarskij, „masy čekaly na slova o velikém Karlovi“. Také A. Tolstoj učinil projev na komunistické akademii a na veřejné schůzi leningradských spisovatelů, kde pravil toto: „Rostu-li jako umělec, vděčím za to jedině okolnosti, že se stále pevněji podřizují Marxově metodě. Pravou svobodu tvorby jsem poznal teprve nyní.“ Dále vypravoval Tolstoj, jak pracoval na své knize „Petr I.“: „Již dávno měl jsem namířeno na Petra, slyšel jsem jeho hlas, viděl jsem skvrny na jeho kamizole... Avšak nedařilo se mi s Petrem. Teprve marxismus mně pomohl. Ještě více ovšem pomohla mi pětiletka (?). Všichni jsme usrkli živé vody,“ volal v šťastném zanícení Tolstoj. — Posluchačstvo mlčelo. („Vozroždenie“ 4. dubna 1933.)

A zase Marx... jenže spolu se Shakespearem. Sovětská literatura se nyní chopila hesla — „shakespeareovati“ (čti šekspirovati). — Toto heslo bylo prý vzato z nějakého Marxova dopisu. Vykládá se však docela moderně a časově. „Literaturnaja Gazeta“ je na př. vysvětluje takto: „Shakespeareovati“ znamená: býti v dnešku a vzrůstat do budoucnosti. „Shakespeareovati“ znamená vládnouti vědomostmi, kulturou a učením Marxovým, Englovým, Leninovým a Stalinovým, znamená to býti vášnivým bojovníkem své třídy. „Není prý pochybnosti, kdyby dnes Shakespeare žil, že by náležel k nejpřednějším úderníkům sovětského svazu a horlivě by dramaticky zpracovával řeči Stalinovy nebo Molotovovy. — Chudák Shakespeare — je věru šťasten, že nežije a neslyší a nečte bolševické tlachy.“

Sovětská literatura. Noví sovětsští spisovatelé nezdřídka se honosí svou vzdělaností a sčtetlostí. Mladý beletrista Zarudin snaží se ukázat, jak ovládl celou kulturní minulost a proto píše ve svém novém románě takto: „Ředitel sověchozu stál jako Napoleon u Slavkova... Vzduch mu připomínal paradox Anatola France... Dělník vyznamenával se velkými a vpadlými rty Erazima Rotterdamského... Pomocník učeného vinaře plál jako Werther u rýnského nazelenalého vína atd.“ — Jiný autor, sovětský kritik V. Jermilov rozepisuje se v „Krasnoj Novj“ o pravdě a lži v tvorbě N. Gogola: „Kde je ta gogolovská pravda?“ Vtělila se do

pravdy proletariátu. Pravda Gogolova je pravdou Stalinovou. A kde je Gogolova lež? Ta je zosobněna v Merežkovských a Miljukovech. V nich jest jeho ubohost, jeho slabost." Komentář k takovým projevům sovětských spisovatelů je zbytečný...

Zhroucení leninovské taktiky. Když Lenin, využiv slabosti ruské Prozatímní vlády a rozpaků ruské buržoasie, dosadil terorem a upevnil bolševické samodržství v Rusku, prohlásil, že to byl pouze boj předvojů, po němž dojde k ohromné ofenzivě proti světové buržoasii. Taktický postup bolševiků je již dávno každému znám: je to nasazení komunistických buněk do závodů a továren, do škol, státních podniků, armády atd. a rozklad jejich pomocí tajných anebo zjevných komunistických agentů. Avšak podívejme se, kam vedly plány a taktika Leninova po 15letém panství bolševiků nad státem, který jim dal do rukou takřka nevyčerpatelné zdroje propagandy a náporu na buržoasní svět? Bolševici jsou dnes pány nad šestinou celé zeměkoule, leč jaké jest jejich postavení s hlediska revoluční strategie? Na severu není žádného východiska pro revoluční energii, na jihu je tomu zrovna tak. Afghánistán a Persie rozhodně odmítly přátelství a služby komunistické internacionály, Turecko sice má přátelské styky se sověty, ale uskutečňuje národní revoluci. O komunistickém podniku Indii nemůže být řeči, protože od ní jsou bolševici oddělení hrází Pamíru a Himalaje. Pohlédneme nyní k východu. Tam, jak se zdálo, byly chodbičky nejen pro komunistické výpady, nýbrž i pro velkorysou ofenzivu na široké frontě. A přípravná ofenziva byla skutečně zahájena posověťštěním Vnější Mongolie a ovládnutím situace v Mandžurii. Zároveň komunistická internacionála nepřetržitě přilévala oleje do ohně čínských zmátků a dosáhl toho, že některé provincie se svými generály veřejně se k ní přihlásily. Když věci dospěly tak daleko, zakročilo Japonsko, leč ne přímou ranou, namířenou proti sovětům, nýbrž obsazením Mandžurie a získáním vůdců vnější Mongolie k odboji proti sovětům. Za dobu velmi krátkou — od polovice loňského září — byla východní „výpadní brána komunistické internacionály“ neprodyšně Japon-

skem uzavřena. Na východě nemá už komunistická internacionála čeho pohledávat. Silnou oporou proti zbolševizování západu s přímými hranicemi proti návalu bolševismu jsou Rumunsko, Polsko a Finsko. Výbojnost komunistické internacionály na západě byla jiného rázu než na východě. Zde tvořila silné odbory v jednotlivých státech a za svou nejprvnější zahraniční základnu pokládala Berlín. Její hlavní úsilí bylo namířeno na zbolševizování Německa. Leč předud této revoluce rozplynul se jako dým. Hitler rozmetl celou její důmyslnou stavbu a přibouchl „západní bránu komun. internacionály“ právě tak neprodyšně, jak to Japonci udělali na východě. Obsazení provincie Džehołu japonským vojskem a Hitlerovo volební vítězství z letošního 5. března — tot nejdůležitější a nejvýznamnější události po světové válce, poněvadž obě události sevřely do kleští celou komunistickou internacionálu a ukázaly tím naprosté zhroucení Leninovy soustavy — zrevolučnění a zproletarisování světa. („Pararea Noastra" č. 80.)

Vzpomněli si na učence! Předsednictvo výkonného výboru schválilo návrh Rady lidových komisářů na zlepšení bytových podmínek vědeckých pracovníků. Mají nyní právo na „dodatečný samostatný pokoj pro studia, v případě, že po ruce není podobného pokoje — pak na dodatečnou obytnou plochu v rozloze 20 čtverečních metrů. Celá plocha obývaná učením, a to jak plocha základní, tak i dodatečná, má být zaplavena obnosem úměrným nezvýšené činži. Vědecký pracovník, konající vědeckou cestu, podrží obytnou plochu na místě svého stálého pobytu."

Uvedený citát každého zajisté přesvědčí o tom, že v Rusku není tak zle. Nyní, v patnáctém roce revoluce, bylo konečně možno dáti učencům i 20 čtverečních metrů pro pracovní! Je to zajisté pokrok — tím větší, že dosud v SSSR mnozí učenci byli nuceni spokojiti se s pouhými dvěma čtverečními metry až do zmrtvýchvstání „obytné" půdy. („Izvestija" ze dne 29. března 1933.

Cizí odborník o SSSR. Londýnský dopisovatel „Posledních Novostě" (orgánu prof. Miljukova) uveřejňuje svůj rozhovor s Angličanem, jenž se právě

vrátil z SSSR, kde ztrávil asi půl roku v sovětských službách. „Drive — praví — v západ. Kanadě jsem spravoval během posledních 20 let velké farmy zařízené podle všech nejmodernějších požadavků. Zmechanisovali jsme skoro všechny obory zemědělské práce. Sovětská vláda mě povolala do SSSR jako poradce v zemědělských otázkách. Pobyl jsem v mnoha městech severokavkazských, ukrajinských i povolžských. Obejel jsem desítky největších sochozů a traktorových stanic. Traktorů a strojů zemědělských jsem viděl dostatečné množství. Leč většínou tyto stroje nepracují. Stojí v kolnách a pod přístřešky nebo prostě pod širým nebem, vydány všanc nepohodě a rozmarům přírody... Nikdy bych si nebyl pomyslel, že je možno tak barbarsky nakládati s drahými a vzácnými stroji, jak s nimi nakládají v sovětském Rusku. Jistě vám padne na mysl otázka, zdaž to není úmyslné zškodnictví, sabotáž? Nikoli. Nic podobného, to jsou samé hloupé tlachy, pohádky pro hlupáky a děti. Hlavní úlohu tu hraje jistě bezhlavost, zmatek, nerozumnost a nedbalost, hrůzostrašná přímo nevědomost oněch sovětských úředníků, kteří spravují tento odbor. Netvrdím, že by snad nebyli dobrými komunisty a znamenitými politickými řečníky, ale jako organisátoři obrovského zemědělského tělesa, tolik složitého a komplikovaného, jsou prostě zholia nemožní. Za nějaké 2 až 3 roky komunisté zničili celou pracovní soustavu ruského zemědělství, jež se vyvíjela po dlouhá staletí. Avšak nové soustavy nevytvořili žádné. Země byla tímto šíleným a strašným pokusnictvím uvržena do stavu úplného zoufalství, zmatku a dokonale desorientovanosti (bezradnosti). Pokud jde o jednání sovětských úřadů se mnou, nemohu si stěžovati. Byli ke mně vždycky vřídni a laskaví. Než přece jsem nemohl zůstatí dále v sovětském Rusku. Pohled na tak obrovský stát, svíjející se v předsmrtných křečích a stesku, je nad lidské síly...”

Za jakých okolností zemřela žena Stalinova? Čtenáři se zajisté pamatují na smrt Nadězdy Allilujevové, Stalinovy choti, jež zemřela za okolností podezřelých a nejasných. Sovětský tisk byl pln oslavných článků, oficiální básníci psali ody o Stalinovi jako „hrdém kapitánovi, který neochvějně

řídil loď a náhle byl zasažen těžkou ranou”. Nicméně celá historie zůstala jaksi nejasná přes všechny úřední zprávy. Jest jisto, že Allilujevová byla ženou dobrého srdce, která těžce snášela ono ovzduší všeobecné nenávisti, v němž se tak snadno pohyboval její manžel.

Nyní přinášíjí „Posledníja Novosti” (č. 4382), nejseriosnější list emigrantský, interview s cizincem-odborníkem, který teprve dne 21. března se vrátil z Moskvy a sděluje toto:

„Nesledoval jsem emigrantského tisku a nevím, co se v cizině psalo o smrti Nadězdy Allilujevové. Ale řeknu vám, co se o tom všeobecně tvrdí v Petrohradě a v Moskvě: Na Stalina byl připravován atentát, který však závčas zjistili agenti GPU. Bylo hned zatčeno osm lidí, jejichž jména jsou dosud neznáma. Jeden ze zatčených byl osobně dobře znám s chotí Stalinovou Allilujevovou, která se rozhodla zakročití ve prospěch svého přítele.

Jakmile Allilujevová vstoupila do pracovny Stalina a začala jej prosití o propuštění zatčeného, zavolal diktátor telefonicky předsedu GPU a rozkázal:

„Okamžitě popravte všech osm spiklenců.”

Allilujevová byla tak deprimována nelidským jednáním svého manžela, že vyběhla do sousedního pokoje a střelila se do srdce. Tato sebevražda způsobila velké vzrušení v Moskvě a dosud se o ní ještě mluví...”

Hrozná zpráva, tak příznačná pro nynější ruské mravy, vrhá jistě pronikavé světlo na asiatsky brutální a panovačnou povahu Stalinovu. Diktátor po celý svůj život krácel přes mrtvolu — nyní však překročil i přes mrtvolu vlastní ženy, jež mu byla bezmezně oddána.

Požár na východě. Ruský tisk z Dalekého východu je pln zpráv o povstalecké válce v SSSR. Den co den přibývá uprchlíků, kteří vypravují podrobnosti o protisovětském hnutí v SSSR. „Rupor” (č. 51) píše toto: „Ačkoli sovětský tisk zachovává houževnaté mlčení o odehrávajících se událostech, přece horečně přeskupování vojska a příjezd raněných rudých vojáků do Vladivostoku nejlépe svědčí o tom, že povstalci jsou v činnosti. Do suchanského kraje byl vyslán vojenský oddíl, přidělený velitelství GPU, a některé jiné vojenské jednot-

ky. Rovněž ve Vladivostoku samém oživila činnost GPU. Za posledního měsíce bylo tam pozatýkáno mnoho nespolehlivých a podezřelých živlů, mezi nimiž byli také příslušníci důstojnického sboru rudé armády a státní zaměstnanci. Tvrdí se, že v imanském kraji je v proudu rozsáhlé povstalecké hnutí. Povstalci přepadli transport vypovězenců, dopravovaných na nucené práce, osvobodili zajatce a spolu s nimi zmizeli. Sovětské úřady se obávají útoků na tábory, v nichž jsou věznění vypovězenci. Povstalci počínají si při svých operacích organizovaně. Jednotlivé oddíly přepadávají vesnice, kde zabíjejí všechny komunisty. Počátkem února byly rozhozeny na vladivostockých ulicích hektografované letáky, podepsané „štátem národní armády“, v nichž obyvatelstvu byl oznamován zahájený boj proti sovětské vládě a lid se vyzýval, aby povstalece podporoval.“ — Jiný list z Dálného východu, „Gun bao“, věnuje pozornost militarizaci sovětského pohraničí. Podle jeho informací jsou podél čínsko-mongolských hranic na území sovětského svazu v proudu intenzivní přípravy k válečným operacím. Nablízko stanice Olvjannaja je zřízen obrovský vojenský tábor. Ze středoruských gubernií bylo tam posláno mnoho vojenských oddílů; neustále docházejí válečné zásoby a vyzbroj. Přibýlo tam nedávno 30 obrněných automobilů, značný počet tanků a mohutných nákladních automobilů. Správně poznamenává orgán prof. Miljukova „Poslednija Novosti“ (viz č. 384), že konflikt mezi Japonskem i Ruskem je pouhou otázkou času. Prozatím na obou stranách se konají přípravy. Na Východě hrozí nový požár.

Přípravy bezbožníků. „Antireligiozník“ oznamuje, že právě vyšly následující protináboženské knihy: A. Longinov, „Legendy o Kristovi“, Tolin, „Velikonoce škodlivý přežitky“, Olešuk, „Nové období protináboženského boje“, Lukačevskij, „Marxismus-leninismus jakožto bojující ateismus“ a „Marx a Engels o náboženství a boji proti němu“, Fridman „Teorie relativity a protináboženská propaganda“, Nikolskij, „Původ člověka“. Časopis „Bezbožník“ (ze dne 25. března) přináší několik zpráv o poklesu „protináboženského entuziasmu“. Tak prý na

jižním toku Volgy „flandákům“ se žije dobře. Do kostelů chodí hodně lidí, církevní svátky jsou oslavovány v četných kolchozech, o protináboženský boj nikdo nestojí. V Kerči není protináboženské buňky, v knihovnách nelze nalézt ani jediné protináboženské brožury. V Elaninském rajoně rovněž není buněk a lid je nalaďen nepřátelsky vůči ateismu. Jsou tedy v Rusku místa, kde nevěrecká propaganda nemůže ničeho pořídit — je to velmi cenné přiznání — tím hodnotnější, že pochází od komunistů!

Lidská sláva — polní tráva. Když zemřel tvůrce ruského bolševismu, Lenin, zbudovala mu sovětská vláda v Moskvě nádherné mauzoleum z červeného mramoru u zevnějších zdí Kremlu; mrtvolu dala balzamovat a uložit do skleněné rakve, aby byla veřejně uctívána nejen při oficiálních bolševických parádách, ale i jednotlivými návštěvníky Moskvy a Kremlu. Zároveň chtěli tím bolševičti bezbožníci podvrtnout úctu pravoslavných věřících k světcům, jejichž těla se zachovala neporušena. (Pravoslavný lid nesprávně viděl už v tom znamení svatosti, že tělo zemřelého nepodlehlo hnilobě. Proto také bolševici barbaricky zneuctili hroby světců i osob za světce pokládaných, hledající ve ztrouchnivělých snad jejich ostatcích důkaz proti jejich záračné svatosti.) Balzamování mrtvoly Leninovy mělo být vítězstvím vědy nad starou pověrou pravoslavi: Není třeba Boha, ani jeho zázraků — nám věda zachová tělesné pozůstatky Leninovy. — A nyní ta hrozná skutečnost: ani balzamování nepomohlo, mrtvola Leninova podléhá hnilobě. Nezbylo tedy, než přístup ke skleněné rakvi v mausoleu uzavřít i před zraky nejoddanějších ctitelů Leninových. Ale po Moskvě si lid potají septá, že rozklad těla Leninova je symbolem i blízkého rozkladu jeho lidského díla — bolševismu!

Na cestě k jednotě. Ruská právní věda vypuzená sovětskou vládou z vlasti, uchýlila se jednak do Evropy, jednak též do Asie. Mnoho skvělých emigrantských právníků přednáší dnes na evropských universitách, nemálo jich je také i v asijském Charbině. Na tamější právnické fakultě působí již dlouhá léta profesor G. K. Gins, stálý její děkan. Přesto, že Charbin leží v pásmu neustávající občanské války,

profesor Gins nezanedbává přece vědecké činnosti. Právě vydal tři velké svazky, z nichž první nese název „Cesty ke státu budoucnosti“, a dva ostatní „Nové idey v právní vědě“. Je zajímavé, že v těchto pracích je stále zdůrazňována jedna myšlenka, která byla dosud ruské právní vědě naprosto cizí — totiž myšlenka „solidarismu“. Skutečně, dřívější ruští právníci si ji takoruka ani nevšimli, tak byla ruskému světovému názoru cizí. Profesor Gins se jí zabývá s horlivostí věru podivuhodnou, arci v čistě právnickém pojetí (tak asi je vyjádřena u L. Bourgeoisa, Dugisa a Ch. Jidea). Avšak kromě tohoto formálního právníckého pojmání má myšlenka solidarismu i jiný odstín — totiž solidarismus náboženský, či přesněji řečeno — křesťanský, dnes tolik běžný na katolickém západě. A tento nábožensko-mravní odstín je ovšem nejdůležitější a podmiňuje všechny ostatní obsah myšlenky solidarismu. Bude-li ruská pravověda pokračovati na této cestě, nastoupené Ginsem, dojde k tomu, že bude nucena postaviti se na stanovisko křesťanského solidarismu. A to bude štěstím pro ruský národ, na který právě nedostatek solidarity přivedl taková utrpení. Myšlenka křesťanského solidarismu může se však také státi novým účinným pojítkem mezi světem katolickým i pravoslavným. Na stránkách „Apoštolátu“ měli jsme již nejednou příležitost zdůrazňovati, jak veliký význam má pro Rusko sociální učení katolické. Nyní neváháme říci totéž i o katolické nauce o státě: Čím více se bude ruská veřejnost o ní zajímat, tím více prospěje pravoslaví a ruskému lidu, který právě v těchto oborech sociálně praktických postrádá vůdčích křesťanských směrnic.

Zotročování dělnictva v sovětech. Zvýšená revoluční bdělost, kterou ohlásil Stalin a jiní vůdcové sovětů, přinese dělnictvu další omezení osobních svobod. Dosaďované předpisy o ukáznění průmyslového dělnictva, o nichž jsme už psali, nezůstaly jen na papíře, ale budou ještě zostřeny. Dělník, který bez omluvy nepřišel jeden den do práce, může býti nejen propuštěn, ale i potrestán odnětím potravin jemu i celé rodině. Dozor nad rozdělením potra-

vin se postupuje správám továren. Je v tom opravdu nepochopitelný paradox (zvláštnost), když se v sovětské unii vyvyšuje význam dělnictva jako třídy a zároveň se omezuje svoboda jednotlivého dělníka. A soukromý život dělníka bude napříště ještě více podřízen potřebám sovětského průmyslu. Průmyslová výroba zůstala hrozivě pozadu za stanoveným plánem. Molotov odhaduje vzestup loňské výroby jen o 8.5 procenta proti 36 procentům předcházejícího roku, a Molotov jistě nepřepíná. Možno tudíž předpokládati, že jsou skutečné poměry ještě nepříznivější!

Poněvadž nedostatečná kázeň při práci (jako je nedocházení do továrny, nedbalá práce a ohromné plýtvání materiálem) zavinuje především nynější hospodářské nesnáze, je zostření kázně nezbytné. Zejména se úřady vynasnaží zameziti úžasné stěhování dělnictva, které v některých továrnách a dolech činí měsíčně (!) 100 až 200 procent. Zavedením odpovědné správy továren byla již před lety opuštěna zásada, aby dělníci sami dozírali na jednotlivé závody. I dnes se ovšem přijímají podněty a stížnosti továrního dělnictva, ale to se děje také v kapitalistických závodech rozumně spravovaných. Přímý vliv sovětského továrního dělníka na správu závodu je však omezen na nejmenší míru. I kdyby nebylo používáno dalekosáhlých plných mocí, propůjčených správám sovětských závodů, už sama skutečnost těchto plných mocí je děsivá. Vždyť nejhorší věcí, kterou může kapitalistický zaměstnavatel postihnouti svého dělníka, je propuštění z práce. Ale komunistická správa tovární může dělníkovi odníti i právo na novou práci na šest měsíců, může mu odníti nákup potravin ve státních obchodech a může jej vystěhovati z bytu. Tak daleko to nepřivedl ani kapitalistický západ, aby se v rukou továrny soustředilo všechno: obchody, školy, byty i policie k potlačení stávek. A poněvadž jsou sověty jedinými zaměstnavateli v zemi, pokládají se stávky právně za protistátní čin. Agitátory, kteří by vyzvali i jen k ojedinělým stávkám, by v sovětech prostě zastřelili jako nepřátele státu.

Lucký biskup A. Szelaż zřídil se svolením apoštolské nunciatury varšavské v Lucku při vyšším diecéšním semináři Ústav pro doplnění vzdělání těch pravoslavných duchovních, kteří se sjednotili s katolickou Církví, (jak ohlašuje v „Miesięczniku Diecezjalnym Łuckim“, čís. březnové 1933). Splnil tím přání těch nově sjednocených duchovních, kteří už dříve navštěvovali kratší kursy ve Vilně či v Pińsku, pořádané k doplnění jejich studia dogmatiky, morálky a pastorálky. Neboť v těchto oborech vědomostí bohoslovných pocítovali sjednocení nejvíce rozdíl mezi pravoslavy a katolictvím. Ředitelem luckého ústavu byl jmenován dosavadní rektor semináře kanovník Ant. Jagłowski a přednášet budou seminární profesori. Kurs trvá po 4 měsíce a jsou do Ústavu přijímáni nově sjednocení duchovní ze všech polských diecézí.

Úmrtí biskupa vyhnance. Cestou s pohřbu zemř. biskupa Nowaka zemřel ve vlaku bývalý biskup kaměněcký Petr Mańkowski. Pocházel ze zámožné zemanské rodiny na Podolí, kde se ve vsi Sahince narodil r. 1866. Ve třiceti letech vstoupil do semináře v Žitoměři, kde byl r. 1899 vysvěcen na kněze. Po tříleté vikářské službě při žitoměřské katedrále stal se farářem v Podolském Kaměnci. R. 1911 byl však ruskou vládou svého úřadu zbaven, poněvadž prý podporoval tajné řehole. Pracoval potom v biskupské kurii žitoměřské až do války. Když bylo po válce obnoveno v Kaměnci biskupství, byl r. 1918 jmenován tamějším biskupem, ale pro bouři a nepokoje na Podolí mohl se teprve r. 1919 ujet svého úřadu. Ovšem jen na krátko, poněvadž brzo musel ustoupit bolševickému násilí. Uchýlil se do Bučače (v diecézi Lvovské), kde v nově založeném semináři pečoval o dorost pro svou diecézi. R. 1926, nemaje naděje na návrat do Kaměnce, zřekl se své diecése a byl jmenován arcibiskupem enejským a žil pak jako spirituál svého bučačského semináře, jež přenesl do Vladimíru v diecézi lucké, jsa též arcijáhmem tamější katedrální kapituly. Zesnulý arcibiskup Mańkowski vynikl na poli literatury asketické a byl horlivým apoštolem myšlenky unijní.

Nový unijní spolupracovník na tvrdě půdě různých předsudků polské veřejnosti, dvouměsíčník „Oriens“ (vycházející v Krakově redakcí P. J. Urbana, T. J.), pěkně se uchytil, získav, jak se dovídáme, hned prvním číslem pevné řady předplatitelů. Poslání tohoto unijního časopisu je tím důležitější právě na polských kresách, poněvadž právě v poslední době ztratila tam myšlenka unijní své nejlepší apoštoly, biskupa Loziňského z Pińska, prvního jesuitského protoigumena O. Piątkiewicze z Albertynu a arcibiskupa Petra Mańkowského, který ještě do posledního čísla „Oriensu“ (březen-duben 1933) napsal důležitý článek: „Uczuciowe momenty w zwalczaniu unii“ [Citové pohnutky při potírání unie]; přimlouvá se v něm za vzájemnou liturgickou snášenlivost a úctu mezi oběma obřady, latinským i východním.

Agitace sektářů a bezbožníků mezi haličskými řeko-katolíky nabyla takových rozměrů, že stanislavovský biskup Rehoř Chomysyn věnoval tomuto nebezpečí zvláštní pastýřský list. Varuje v něm své věřící před „duchovní ruinou“ (zpusťšením), již připravuje sektářská agitace v národě. Nejlepší obranu vidí v pevném uvědomení náboženském a mravním.

Pravoslavné misie konaly se — třetí už během roku — v Kovlu ve dnech od 17. do 19. února t. r. Účastnilo se jich 27 pravoslavných duchovních v čele s biskupem Šimonem z Křemence. Ale kazatelem byl laik — diecéšní misionář Peretruchin. Je přirozeno, že se pravoslavi v Polsku brání proti úspěšné nábožensko-obrodné činnosti východních redemptoristů kovelských, ale způsob, jakým to činí, může zfanatisovat proti katolicismu nanejvýš lidi naprosto negramotné, kdežto u rozumnějších lidí dosahuje pravého opaku. Tvrdit dnes, že katolíci a unité dělají z papeže Boha, že věří, jakoby se v nejsvětější Eucharistii skrývalo tělo papežovo, že řeholníci redemptoristé jsou bolševickými špehouny, nebo že papežství povstalo tehdy, když lucifer, svržený s nebe, letěl do propasti a zachytil se v Římě o skálu, na níž pak bylo vybudováno papežství — znamená neodpovědně zatemňovatí prostý lid, budít v něm jen vašeň nenávisť a zloby, která ubíjí opravdový náboženský život, ale

nemůže zabránit rozváznějším pravoslavným posluchačům, aby hledali a našli pravdu. Že si pravoslavi takovými metodami misijními jenom škodí, je patrné z živého ujníhoho ruchu právě v kovelském kraji. Ve vsi Kolo-dižno na př. přihlásilo se přes 100 pravoslavných k sjednocení, 16 jejich dětí navštěvuje vyučování katolického náboženství v Kovelu a v sousedním okresu lubomilském několik vesnic pravoslavných prosí o katolické kněze, takže katol. misie kovelská nestačí ani všem vyhovět! A stejně je tomu i na Volyni.

Zatvrzelá neslušnost. Bohužel, byli jsme již nejednou nuceni poukázat na ruský časopis „Molva“, který se specialisoval na soustavné a nenávislné štvání proti katolíkům. Je to tradice p. Filosofova, redaktora vládního polského časopisu, který již dávno pozbyl v kruzích ruských emigrantů jakoukoliv důvěru. Před nedávnem „Molva“ nechutně rozdmýchala domnělou „aféru“ O. Alexandra Deubnera, napadnuvši jeho čest způsobem naprosto nemístným. Nyní mu (v čísle 58.) věnuje redakční poznámku, z níž se dovídáme, že O. Deubner poslal redakci dopis, vyvracející všechno podezřívání. „Molva“ však dopisu neuveřejnila, protože prý „Deubner jako kněz měl zaslati svůj list prostřednictvím představených“. Napřed pošpinit čest Deubnerovu a pak umlčet jeho obranu — takové jednání sotva se srovnává s onou tradicí poctivosti, jež byla vždy vlastní ruskému tisku.

Ale „Molva“ pokračuje ve své zatvrzelé neslušnosti. V čísle 68. otiskuje fotografii pod názvem „Vatikán a rudá Moskva“. Na obrázku je zachycen papežský nuncius msgr. Marmaggi, jak v den jmenin Pilsudského u vchodu do Belvederu smeknutím klobouku odpovídá na pozdrav sovětského vyslance Antonova Ovščenka.

Je to něco odsouzeníhodného? Papežský nuncius je stařešinou diplomatického sboru. Musí tedy dbáti diplomatických zvyků a obvyklé i mezi lidmi zdvořilosti. Kdyby tak nečinil, urazil by nikoliv jen kolegy-diplomaty, nýbrž i společného hostitele — Polsko. Odpovědí na pozdrav Antonova nikterak přece neschválil jednání sovětské vlády. To je každému jasno. Stejně je jasno, že otisknutím této fotografie pod kráklavým nápisem: „Va-

tikan a rudá Moskva“ nesledovala „Molva“ jiné cíle, nežli podrážditi nebolševické Rusy a vyvolati v nich city nepřátelství vůči Římu. „Molva“ soustavně se snaží prohloubiti dějinou propast mezi východem a západem. Tážeme se otevřeně a upřímně: V čích je to pravoslavný časopis službách a kdo jej za ně platí? A když polská tisková agence KAP. protestovala proti takovému naprosto neslušnému jednání vůči nunciu, „Molva“ odpovídá jen výsměchem (č. 73). Což pro ni neplatí žádné zákony slušnosti a mravnosti jako pro bolševiky? Ano, jednání „Molvy“ až nápadně připomíná jednání bolševického „Bezbožníka“. A prospěch z toho má také jenom „Bezbožník“. Věru, podivná fronta: soudruh Jaroslavskij a „bývalý intelektuál“ p. Filosofov, kdysi přítel spisovatele Merežkovského, kdysi slušný člověk!

Nový biskup polský. Dosavadní vojenský biskup polský msgr. Stanisław Gall resigňoval na své místo. Svátý Otec jej jmenoval titulárním arcibiskupem karpatohorským. Vojenským biskupem stal se prelát Jos. Gawlina, bývalý řed. Polské katolické tiskové agencie, později farář v Královské Huti u Katovic. Má titul biskupa mariánského. Nový biskup Gawlina je u nás velmi dobře znám jako účastník unionistických kongresů velehradských. I loňského roku se na Velehrad chystal, jenom že se mu stala nehoda, přijel na Velehrad o měsíc dříve; spletl si totiž náš červenec s polským czerwcem (červen). Četní moravští přátelé preláta Gawliny i náš ACM k novému vysokému důstojenství mu co nejsrdečněji blahopřáli, aby Pán Bůh svou milostí stále jej provázel. Biskup Josef Gawlina se narodil r. 1892 v Stržbiku u Ratiboře. Maturoval r. 1914 a vstoupil do bohosloví ve Vratislavě. Téhož roku však musil narukovati do německé armády. R. 1915 byl raněn a vrátil se do semináře. R. 1917 opět musil do války. Dostal se na frontu do Palestiny, kde u Damašku jej zajali Angličané. Jako zajatec zůstal v Egyptě do konce r. 1919. Na kněze vysvěcen byl r. 1921. Po třech letech kaplanství převzal gen. sekretariát Katol. ligy a redakci listu „Nedělní host“. Roku 1927 stal se ředitelem katol. tiskové agencie ve Varšavě, kterou organizoval. Roku 1929 se vrátil do Katovic jako

ředitel Katolické akce. Posléze byl farářem u sv. Barbory v Královské Huti a čestným kanovníkem.

Z JUGOSLAVIE

Katolické kněžstvo ze všech diecézí jugoslavských konalo v Záhřebě dne 9. března t. r. schůzi širšího výboru své celostátní organizace „Uzajemnosti“ (= Vzájemnosti), na které se jednomyslně usneslo na důležitých resolucích: 1. Proti farizejské péči a výzvě ministerstva osvěty, aby přý nezůstávaly katolické děti ve školách bez náboženské výchovy, třeba konstatovat: a) že ministerstvo osvěty samo bez disciplinárního vyšetřování a bez předchozího uvědomění příslušného biskupského ordinariátu propustilo na jednotlivých školách učitele náboženství, aniž je nahradilo jinými; b) že školské úřady neobsadily katechety ani ona místa, která jsou systemisována a zákonitě schválena, ač s církevní strany byl podán příslušný návrh; c) že školské úřady nedovolily vyučovat náboženství některým farářům a kaplanům (v mariborské diecési ve čtyřech případech, a ve více případech i v diecési lublaňské); d) že ministerstvo osvěty samo uvolnilo (výnosem z 11. února 1931) starý závazek školních obcí, aby poskytovaly povoz učitelům náboženství do přespolních škol, a tím fysicky nemožno tam vyučování náboženství.

2. Kněžstvo všech jugoslavských diecézí protestuje proti násilnickému návrhu zákona na vyhnání jesuitů z vlasti, o niž si získali nesmrtelných zásluh zvláště svojí výchovatelско-kulturní činností ve svých kolech a ústavech: v Záhřebě, Varaždinu, Rjece, Dubrovniku, Sarajevu, Travniku, Osijeku, Mariboru, Lublani a jinde.

3. Kněžstvo jugoslavské protestuje dále proti zalařování a týrání svých spolubratří za to, že plnili své církevní povinnosti, jako bylo v případech fra Pašky Bačiče, faráře v Lišanech (Dalmácie), fra Vl. Pavlova, faráře v Kruševu (Dalm.), fra Ivo Mengjušiče, františkánského vikáře v Kninu a kvardiána fra Alfreda Bukiće tamtéž (byli zavřeni pro

neznalost srbského písma), a františkánů z provincie hercegovské, dále děkana J. Bočkaje z Ludbregu, dra Fr. Duha, faráře z Martijance, faráře Ivana Vučetiće ze Sv. Gjurjgu Ludbreškého, faráře Mat. Gažije z Vel. Bukovce, děkana Petra Paviše ze Nové Gradišky a jiných kněží z téhož dekanátu.

4. Kněžstvo z „Uzajemnosti“ protestuje také proti tomu, aby pro nahodilé výkřiky byly církevně-náboženské manifestace (procesí) prohlašovány za politické projevy a kněží pořadatelé voláni k odpovědnosti za to, co se stalo proti jejich vůli a zákazu (msgr. dr. Milan Beluhan ze Záhřebu a remetský farář Leopold Rusnan byli trestáni za výkřiky v procesí jdoucím ze Záhřebu do Remety).

5. Kněží rozhodně odsuzují rozpustění „Osvětového Svazu“ lublaňského a mariborského a všech osvětových spolků v drábské banovině z pouhého, ani nevyšetřeného obvinění, že přý některé z těch spolků přestoupily okruh své působnosti.

6. Kněžstvo protestuje proti tomu, že policie posílá pravidelně své zřízence do katolických kostelů, aby kontrolovali kázání a udávali kazatele politickým úřadům.

7. Kněžstvo celé Jugoslavie s rozhořčením odmítá útoky zednářského tisku proti katolickému episkopátu, že z nábožensko-mravních důvodů vydal svůj známý pastýřský list (proti Sokolu), a protestuje proti nespravedlivé tiskové cenzuře, která nedovoluje katolickému tisku se bránit proti útokům zednářstva.

8. Stojíc věrně za svým episkopátem odsuzuje „Uzajemnost“ nekřesťanské jednání dona Fr. Ivaniševiče a Vjekoslava Špinčiče, kteří se v tak těžkém boji za práva katolické Církve postavili proti episkopátu. —

Uvedené resoluce dávají nejlépe nahlédnout do církevně-náboženských poměrů jugoslavských!

V jugoslavském ruském tisku se debatuje o článku Sablina, který zdůraznil potřebu přiblížit dnešnímu pokolení dávné vzory ruské kultury. Jakožto první takový vzor uvádí Sablin významnou osobnost sv. Vladimíra. P. S. Lopuchin poukazuje zase na zdlouhavost práce svatovladimírského výboru a lituje, že osobnost Vladimíra

rova není dobře chápána. Uznáváme to a tvrdíme, že ani nemůže býti sv. Vladimír náležitě pochopen, dokud nebude soustavně a všestranně promyšleno jeho životní dílo. Nutno si uvědomiti také to, že kníže Vladimír byl světcem netoliko pravoslavným, nýbrž také katolickým. Jedině dobové okolnosti mu zabránily, těsněji se přimknouti k západnímu dílu křesťanského světa. Sv. Vladimír je v první řadě postavou unionistickou — uvědomte si to a budete míti úplně porozumění pro jeho dílo — a tehdy i váš vztah k němu bude vřelejší! (Carskij Věstník č. 328, 329.)

Mariborský biskup dr. Andrej Karlín zemřel dne 5. dubna v Mariboru u věku 76 let. Pocházel ze Stari Loki na Gorenškém, v Lublani vystudoval střední školu a bohosloví a byl r. 1880 vysvěcen. Roku 1890 stal se kaplanem v Animě v Římě. Po dokonání studií vrátil se do Lublaně, byl profesorem, kanovníkem, ředitelem ústavu sv. Aloise, uplatňoval se publicisticky, kulturně, a organizačně, až po odchodu biskupa dr. Nagla byl r. 1910 povolán za biskupa do Terstu. Zakusil tam těžké válečné doby, až jej r. 1919 Italové vypudili. Stal se rektorem biskupského ústavu sv. Stanislava v Št. Vidu u Lublaně, a r. 1923 byl povolán na biskupský stolec do Mariboru, kde pracoval horlivě v duchu Slomškově, zvelebil chlapecký seminář, bohoslovecké učiliště a vybudoval Katol. akci. Zesnulý účastnil se také unionistického kongresu na Velehradě.

Italové oslavují letos sté výročí znamenité knihy Silvia Pellica „Le mie prigioni“ (Můj žalář), která s hlubokou křesťanskou věrou a odevzdaností do vůle Boží líčí veliké utrpení italského vlastence, vězněného před sto lety v kasematech brněnského Spielbergu. A je zajímavé, že právě tato kniha vytrysklá z horoucí lásky k italské vlasti, mocně působila — vedle spisů opata Giobertiho, Mazziniho a Domenica Guerazziho — na první stoupence t. zv. ilyrského hnutí na slovanském jihu a na ony vynikající hrvatské vlastence, kteří zvláště v Dalmácii posílili a dokonali dílo národního hrvatského obrození a snili o zbudování velikého svobodného Hravska. Národní buditelům na hrvatském Prímorí, kteří byli většinou vychováni a vzděláni v italských školách, přede-

vším na universitách v Padově a ve Florencii, tanula před očima šlechtěná postava onoho prvomučedníka italské svobody a národního sjednocení, Silvia Pellica, a jeho knížka „Le mie prigioni“ nadchla k obětavé činnosti národně-buditelské nejen Ljubišu Puciča, Klaiča a Pavlinoviča, nýbrž i Antu Starčeviča. Tak silná byla její myšlenka mravní, nikoliv politická.

(Hrvatska Prosvjeta, roč. 20, č. 3.)

Nový bělehradský farář ve farnosti Krista Krále, bývalý profesor bohosloví v Đakově, dr. Mat. Petlič, byl od krále jmenován konsultorem bělehradské arcidiecése (VII. hodnostní třídy). Čestitamo!

Smutné jubileum „Starokatolické hrvatské církve“. Odpadlý katolický kněz hrvatský, Marko Kalogjera, zakládaje novou „církve“, utekl se r. 1923 pod ochranná křídla rakouské starokatolické církve, která byla už zákonitě schválena na území bývalého Rakouska (ve Slovinsku a Dalmácii v r. 1877). Přijal starokatolický katechismus, vydaný pro německé starokatolíky ve Warnsdorfu, a ve věrouce a v církevních zásadách se sjednotil s t. zv. Utrechtskou unií, již tvoří dva starokatolíti biskupové z Německa, tři z Holandska, jeden ze Švýcar, jeden z Československa (Němec) a jeden z Litvy. (Polský mariavitský „arcibiskup“ Kowalski musel býti z „Unie“ vyloučen, když byl pro nemravnosti odsouzen do žaláře.) Přes to, že snahy Marka Kalogjery, který se stal zatím prvním biskupem starokatolické církve hrvatské, docházely v Jugoslavii podpory vládní, vznikla v nové církvi brzo ostrá oposice, vedená přímo její správní radou (Upravno Vijeće). Rozpory došly tak daleko, že správní rada starokatolické církve hrvatské obžalovala svého biskupa u nejvyšší instance, Utrechtské unie, která s biskupské své konference, konané 13. března t. r. v Mnichově poslala Kalogjerovi tento rozsudek: „Veledůstojný pane! Následkem mnohých žalob proti Tvé osobě i proti Tvé biskupské činnosti radili jsme Ti, aby ses zřekl biskupství, ale Tys to odmítl. Odmítl jsi také přijít na biskupskou konferenci, která měla posoudit Tvůj spor.

My jsme zatím v rozhovoru přetřásali Tvůj tajný sňatek, pro nějž i nadále zůstaneš ve špatné pověsti, i Tvoji bezuzdnou správu církve, pro niž

nastaly spory, i duchovní a manželský soud, který je hanbou církve, a pak stanovila konference po obsáhlé rozpravě, že veledůstojný biskup Kalogjera už nezastupuje starokatolickou církev v Jugoslavii a že přestává být starokatolickým biskupem." Správní rada starokatolické církve, v níž zasedají faráři a předsedové farních rad, oznámila pak všem starokatolickým věřícím vyloučení Kalogjerovo nejen z Utrechtské unie, nýbrž i z církve starokatolické.

A Kalogjera? Dává se hájit zase „synodální radou“ téže starokatolické církve hrvatské, která v novínách (v bělehradské „Politice“ z 23. března t. r.) a též usnesením ze svého zasedání převádí celý spor na úplně jiné koleje: Biskup Kalogjera prý hájil národní autonomii hrvatské církve starokatolické proti germánské Unii utrechtské. Tlučení na národní buben má zachránit Kalogjera proti jeho vlastním věřícím a kněžím, jako před desíti lety tatáž germánská Unie utrechtská mu byla dobrou k „zákonitému“ zbudování nové církve. Slovanská reprezentace v starokatolické Utrechtské unii, hrvatský biskup Kalogjera a polský arcibiskup mariavitský, Kowalski, byla opravdu „par nobile fratrum“. Nezbude nyní vyhozeným nic jiného, než aby založili vlastní unii. Tak končí vždy lidské dílo sektářských zakladatelů různých církví. Ale kdo odpoví před Bohem za ty svedené duše prostých lidí, jimž se lichotilo vlasteneckými frásami v Polsku a Jugoslavii i u nás?

Z BULHARSKA

Smrt apoštola Makedonie. Dne 27. března 1933 zemřel v Turině mnich řádu lazariů, P. Josef Aloatti, který celý svůj život zasvětil unionistické činnosti v Makedonii. Zesnulý se narodil roku 1857 v Itálii, vysvěcen byl 24. září 1882 a přijel ihned po vysvěcení do Soluně, kde začal horlivě studovati bulharštinu. Brzy také přestoupil na východní obřad, aby se plněji mohl věnovati službě makedonským Bulharům. Roku 1889 organizoval ženskou řeholní společnost eucharistinek, zřizoval asyly, školy a horlivě se zabýval pastorační činností, v tom kraji nesmírně těžkou. Za balkánské

války byl pronásledován od Řeků a dům sestřiček byl vydrancován. Po světové válce žil v Sofii a konečně odjel do Itálie, aby zemřel ve své staré vlasti. Celý jeho život byl zasvěcen lásce k Bohu a k lidem. („Istina“ č. 45.)

Těžké postavení pravoslavné bulharské církve. Zástupce předsedy sv. Synodu, metropolita Neofit, v rozhovoru s představiteli denního tisku zdůraznil, že sv. Synod je v nesmírně těžké finanční situaci. Ministerstvo financí chce uspořít 30 proc. na církevním rozpočtu a Synod nemá prostředků potřebných k vydržování bohoslovců. Postavení kněžstva je velmi špatné a nesmí být ještě více zhoršováno, odměny farářů jsou nepatrné. („Zora“ č. 4128.)

Monstrance ruského patriarchy. V souvůli s nedávným vysvěcením obnoveného chrámu sv. Neděle znamená denní tisk, že tento kostel vlastní vzácnou „darochranitelnici“ (monstranci), která má velkou věcnou i historickou cenu. Tato monstrance patřila dříve ruskému patriarchovi Tichonovi a byla s velkým nebezpečím dopravena do Cařihradu, kde ji koupil sv. Synod a věnoval kostelu sv. Neděle. Monstrance je celá zlatá a je v ní uchovávána po pravoslavném způsobu nejsvětější Svátost. V jednom z minulých čísel „Apoštolátu“ poznamenali jsme, že památná gruzinská „mirilikijská lampada“ se zachovala v Paříži. Nyní vidíme, že i jiné vzácné církevní předměty jsou zachráněny mimo Rusko. Bohužel, tisk nesděluje, jak se vlastně tato monstrance dostala do Cařihradu — a to bychom právě rádi věděli. („Zora“ č. 4129.)

Komunisté v klášteře. Redaktor deníku „Mir“ S. Vlasakov popisuje svoji cestu do rylského kláštera — sděluje však vskutku překvapující novinu. Většina úředníků v městyse Ryla byla komunistická, rovněž i v samotném klášteře existovala komunistická buňka čítající 7 až 8 mnichů! Jeden z komunistických mnichů spáchal krádež v klášteře — jsou tam předměty nesmírně umělecké a historické ceny, a tak celá věc vyšla najevo. Věru, je těžké postavení bulharské církve, žijící i v pravoslavných klášterech komunisté! („Mir“ č. 9825.)

Uveřejněný návrh nového tiskového zákona bulharského pojednává též

(par. 37) o urážce náboženství tiskem. Bulharsko ukázalo se tu daleko šetrnějším k víře lidu nežli na příklad Československo. Zákon zní takto: „Kdož by se v tisku rouhal, vysmíval, zlehčoval anebo vykládal s ironií náboženské věci, dogmata, obřady, symboly anebo odznaky státem uznaných náboženských organizací, anebo podobným způsobem propagoval takové nazírání na zmíněné organizace, budíž potrestán vězením nejméně šestiměsíčním.

Bude-li zločin namířen proti náboženství panujícimu ve státě, budíž potrestán vězením po dobu alespoň jednoho roku a pokutou od 3000 do 30.000 lvů.“

„Volná myšlenka“ a naše pokrokové organizace sotva si dají předpis tohoto paragrafu za rámeček. („Zora“ č. 4015.)

Komunistické spíknutí na střední škole. Bulharské časopisy („Zarja“ č. 3460 a 3462) přinášejí zprávy o naprostém zbolševisování gymnasia v Samokově. V tomto městě byly vždy silné komunistické živly a právě tam bolševické vedení zahájilo propagandu mezi středoškolskou mládeží, aby tak zrevolucisovalo inteligentní dorost. V předvečer výročí smrti Karla Marxe policie překvapila několik gymnasistů, právě když se chystali červenou barvou pomalovat domy místní správy. Vyšetřování ukázalo, že v gymnasiu je mocná komunistická buňka, která dostávala zbraně ze Sofie — bylo zabráno 80 revolverů a 100 pušek, vyrobených v sovětském Rusku, a několik set nábojů. Spíknutí se účastnili i dva učitelé a jedna učitelka, kteří byli zatčeni, jakož i 14 středoškoláků. Spisovatel Štilian Čilingirov v „Církevním Věstníku“ protestoval před krátkou dobou proti cizozemským školám v Bulharsku a v tomtéž čísle „Církevního Věstníku“ se dozrává, že bulharské školy jsou otráveny komunismem. K tomu poznamenává katolický týdeník „Istina“ (č. 43), že ukvapení odpůrcové katolických a protestantských škol musejí rozumně voliti mezi výchovou komunistickou nebo náboženskou, třeba ne pravoslavnou. Pisatel ukončuje resignovaně: „Naše národní školy jsou dnes jedním z největších neštěstí naší země.“

Boj proti komunismu v Bulharsku. Vůdčí kruhy svazu záložních důstojníků a poddůstojníků daly podnět k u-

tvorení jednotné fronty národních pracovníků bulharských proti komunismu. Mají být pro ni získány všechny vlastenecké organizace. Hlavním jejím cílem bude, chrániti proti komunistickým útokům církev, školu a armádu. Pokud jde o vhodné prostředky k boji proti komunismu, uvažuje se především o rozpuštění dělnické strany. Proti tomu jsou však přední zemědělské pracovníci, kteří se obávají, že by tím byla posílena posice emigrantů, kolem nichž se patrně soustřeďuje oposice. Ministerstvo osvěty poslední dobou propustilo ze svých služeb asi 100 komunistických učitelů. Pokud však známe bulharské poměry, neslibujeme si mnoho od této akce. Boj proti komunistům byl již mnohokrát zahajován, ale vždy ztroskotal pro nesvornost vládních stran.

Otázka exarchátu opět odložena.

Dne 6. dubna bylo ukončeno sezení sv. Synodu, který se rozhodl, aby prozatím nebyl svoláván biskupský sněm k definitivnímu schválení nového exarchálního statutu. Oficiálně se oznamuje, že toto rozhodnutí bylo dikto-
váno finančními potížemi. Ve skutečnosti, zdá se, rozhodovala spíše ona nesvornost v otázce sídla exarchova, o níž jsme již referovali v předešlých číslech „Apoštolátu“. Ze naše tvrzení je správné, je vidět z nářádky uveřejněné v „Míru“, čís. 9813, kde se píše, že „vláda nechce se zavázati k řešení tak choulostivé otázky“ — proto ten odklad. („Mir“ 9821.)

Vyobcování z církve. Sofijská pravoslavná metropole upozorňuje všechny věřící, aby se nestýkali s bývalým knězem Athanasem Stojkovem, který byl zbaven kněžské hodnosti a vyobcován z církve. Stalo se tak proto, že se Stojkov připojil k sektě Christa Ustabašijeva a prohlásil sebe za velekněze „obecné církve Andělská obec“. („Mir“ č. 9821.)

Bulhaři se účastnili zapálení německého parlamentu? Sofijské časopisy přinášejí zprávu, že německá policie zaslala do Bulharska fotografie zatčených komunistů, kteří se účastnili atentátu na parlament. Bulharská policie konstatovala, že mezi nimi je Jiří Dimitrov, bývalý bulharský komunistický poslanec, který uprchl ze země, když se mu nepodařilo zorganiz-

sovati v září minulého roku komunistické nepokoje. („Mir“ č. 9820.)

Obnovení chrámu sv. Neděle. Jak si čtenáři „Apoštolátu“ zajisté pamatují, byl před několika lety spáchán komunistický atentát na bulharského cara. V chrámu sv. Neděle byl podniknut pumový útok, který si vyžádal mnoho lidských obětí. Chrám byl položoben. Teprv nyní, dne 7. dubna, byl konečně chrám obnoven a znovu posvěcen. Současně byla sloužena zvláštní smuteční bohoslužba za oběti komunistického atentátu a byli jí přítomni členové diplomatického sboru. („Mir“ č. 9820.)

Nová kniha o Makedonii. Známý italský žurnalista p. G. Nuriiggiani, který stále žije v Sofii a dobře zná balkánské poměry, vydal právě obsáhlý italský spis o Makedonii nákladem římské firmy „Ausonia“. O knize přinášíji pochvalné referáty sofijské časopisy („Zarja“ č. 3458 a „Mir“ č. 9814) a také italský čtrnáctideník „Ottobre“ obsírně se o ní roze-psal.

Autor důkladně rozebírá politické a etnografické dějiny Makedonie, dotýká se onoho postavení, do kterého bylo uvrženo makedonské obyvatelstvo po válce, a dospívá k závěru, že na Balkáně nemůže býti klidu, dokud nebude zřízen nový samostatný makedonský stát. Křivda, která se dnes na Makedoncích páše, musí býti odčiněna tím, že jim bude dopráno svobodného, nerušeného vývoje. Fikce „Jižního Srbska“, jak je dnes Makedonie úředně označována, musí padnouti. — Je ovšem těžko rozsuzovat spornou otázku macedonskou, která je především vnitřní záležitostí slovanskou, ale je bedlivě sledována i Řeckem a Itálií. Poražené Bulharsko a vítězné Srbsko (ne celá Jugoslavie) měly mezi sebou soudcem meč a jeho rány nejsou dosud zace-leny. V Srbsku mají v ty strany daleko k slovanské lásce a Bulharsko je roze-žíráno mezinárodním bolševictvím. Italská láska k Bulharsku je při nejmenším — p o d e z ř e l á — i v otázce macedonské. To třeba si uvědomit i při četbě italské knihy o Makedonii, jejíž znalost je slovanským národům, tedy i nám, aspoň tak potřebná jako Italům!

Zase Makedonie. Georges Desbounes, znalec bulharské otázky, uveřejňuje v pařížské „Action Française“ řa-

du článků pod názvem „Hříchy mírové smlouvy“. Autor stručně popisuje makedonský boj o samostatnost, vývoj diplomatického řešení makedonského problému a konečně jeho dnešní situaci. Rozdělení Makedonie je zámlnkou k novým mezinárodním zápletkám, které nenechají na sebe dlouho čekat. Desbounes poukazuje na nahodilost dnešního uspořádání srbsko-bulharských hranic — vždyt do roku 1885, podle svědectví Pašičova, Srbsko ani nemyslelo na Makedonii. Přičlenění tohoto území k Srbsku stalo se proti všem požadavkům zeměpisným, jazykozpytným a etnografickým. Autor ukončuje své články heslem „Justice pour la Macédoine!“ — Spravedlnost Makedonii.

Třeba se bránit. Sofijský metropolita Stefan vydal tři nové knihy: „Česta do Damašku“, „Bulharská církev“ a „Exarcha Josef I.“. V prvním spise autor obhajuje věrouku církve a odmítá bolševickou kritiku křesťanství, zejména Darkševičovo nemožné vysvětlování Kristových zázraků jakožto projevů histérie a somnambulismu. Ve spise „Bulharská církev“ metropolita vysvětluje m r a v n í zásady křesťanství a jeho poměr k národnosti; třetí spis je oslavou sedmnáctého výročí smrti exarchy Josefa. Všechny tyto knihy jsou známkou obrody bulharské theologie a náboženského písemnictví.

Židovsko-ruský deník bukreštský „Naše Rječ“ snaží se mermomocí dělat advokáta ruskému pravoslaví v Rumunsku. Pro svůj „filokatolický“ projev napadený O. J. Čekanem poslal redakci dopis na vysvětlenou svého stanoviska. „Naša Rječ“ však odmítla jeho uveřejnění, poněvadž prý „nechce sloužiti propagandě proselitismu“. Uveřejňuje však jeden citát z dopisu O. Čekana: „Kdyby ruská církev měla alespoň na dvě hodiny možnost svolati sněm, pak první prací tohoto sněmu byl by akt připojení ruské církve ke svatému Stolci.“ V tomto mužném vyjádření hlubokého přesvědčení spatřuje „Naša Rječ“ „hanobení“ ruské církve a opětně vyzývá metropolitu Guria, aby nešťastného O. Čekana zbavil kněžské knodnosti, protože se prohlásil za filokatolika. Takovou náboženskou nesnášenlivost jistí v Rumunsku časopis židovského kapitálu. („Naša Rječ“ č. 69.)

V Ý C H O D

Východní obřady katolické. Péči posv. Kongregace pro východní církev vydán byl po prvé úplný soupis všech katolických obřadů východních na způsob každoročního „L'Annuario Pontificio“ — pod názvem „Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale“ (Statistika s dějinnými zprávami o hierarchii a věřících východního obřadu, Tipografia Poliglotta Vaticana 1932.) Statistika podává stav východní církve z prvních měsíců r. 1931. Velmi cenné jsou historické poznámky o rozvoji každého obřadu a o národech k němu příslušných, také nejdůležitější literatura je tam uvedena.

Statistika všimá si pěti hlavních katolických obřadů východních:

I. Obřad alexandrijský:

Patří k němu:

1. Koptové — počtem 32.300 katolíků; mají vlastní svůj patriarchát alexandrijský, který od r. 1908 spravuje apoštolský administrátor. V duchovní správě pracuje celkem 66 kněží pod vedením 2 biskupů.

2. Etiopové v Habeši čítají 29.837 věřících s 89 kněžími. V Erytreji mají sice biskupa vlastního obřadu, jsou však podřízeni latinskému apoštolskému vikáři.

II. Obřad antiošský zachovávají:

3. Malankarci — počtem 9000 — kteří se teprve roku 1931 sjednotili s Církví katolickou a tvoří dnes zvláštní větev antiošského obřadu. V čele jejich stojí 1 arcibiskup, 1 biskup s 35 kněžími.

4. Maronité — počtem 366.015 — mají vlastního patriarchu antiošského, 14 biskupů a 1012 kněží.

5. Syrové — pod správou patriarchy zvaného též antiošským (Syorum) a 8 biskupů se 164 kněžími čítají 71.354 věřících.

III. Obřad armenský.

Príslušníky jeho jsou:

6. Armeni (99.274 věřících), kteří na Východě mají patriarchu v Cylicii, z biskupství je dnes obsazen pouze 7. Armenský arcibiskup sídlí ve Lvově a je bezprostředně podřízen Sv. Stolicí. V Rumunsku obdrželi Armeni po uzavření konkordátu s Apoštolskou Stolicí vlastního apoštol-

ského administrátora. K obřadu armenskému patří též mechitaristé ve Vidni, Benátkách a v jiných městech. Vedle patriarchy je obřadu armenského 10 biskupů a 113 kněží.

IV. Obřad byzantský čili řecký. Patří k němu:

7. Bulhaři katolíci, jichž je 5.598 věřících a 41 kněží pod správou apoštolského administrátora v Sofii (msgre Roncalli).

8. Řekové, usazení v Řecku a Turecku v počtu 3.048 věřících s 20 kněžími, tvoří jednu osadu se střediskem v Cařihradě, kde mají též svého biskupa.

9. Italo-Řekové (50.850 věřících a 61 kněží), někdejší uprchlíci řečtí, kteří ve stol. XVI. hledali ochranu před Turky a usadili se v jižní Itálii a na Sicílii. Dnes jsou to převážně Albánci řeckého obřadu. Papež Benedikt XV. zřídil pro ně r. 1919 vlastní diecési v Kalabrii, jejíž sídlo je v městě Lungro. Biskup byzantského obřadu (episcopus ordinans — pro svěcení kněží) sídlí však na Sicílii v městě Piana dei Greci.

10. Jugoslavia s jedinou diecésí křiževackou, jejímž sídlem však už nejsou Křiževci, jak statistika uvádí, nýbrž Záhib. Počet katolíků činil 41.597 a kněží 58. Národnostně patří k této diecési Hrvaté, něco málo Srbů, dále Rusíni z Podkarpatska i Haliče, Rumuni a Macedonci.

11. Melchité (166.214) s vlastním patriarchou antiošským, 17 biskupy a 167 kněžími.

12. Rumuni (1.394.957 katolíků s 1628 kněžími) obdrželi na základě konkordátu novou diecési s biskupským sídlem v Baia Mare (dioecesis Maramarensis). Celkem tvoří nyní církevní provincii pod správou 1 arcibiskupa (Fogaras čili Alba Julia) a 4 biskupů sufragánů.

13. Rusíni či Ukrajinci tvoří dnes i počtem i živým náboženským ruchem nejsilnější větev východní církve katolické. Počtem 5.162.385 věřících mají 14 biskupů a 3.562 kněží. Kromě metropole lvovské a dvou sufragánů (Stanislavov a Přemysl) v Polsku a kromě dvou biskupství v Československu (Prešov a Užhorod) utvořena r. 1925 z rusínských farností v Uhrách apoštolská administratura (exarchát) řeckokatolická

se sídlem v Miškolci. V Rumunsku dostali Rusíni v nové (čtvrté) die-

cési rumunské svého generálního vikáře s hodností biskupskou.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Společné svaté přijímání dětí na ochranu nešťastných ruských dětí. Před třemi lety vznikla ve Francii, když bylo oslavováno výročí prvního sv. přijímání sv. Terezičky Ježíškovy, pěkná myšlenka, aby se konala zvláštní pobožnost společného dětského sv. přijímání za nešťastné ruské děti. Strádají v bolševickém Rusku nejen hmotně, ale daleko více duchovně, jsouce zbaveny jakékoliv výuky a výchovy náboženské. Na výslovnou prosbu předsedy Papežské komise pro Rusko, msgr. d'Herbignyho, požehnal loni v dubnu Sv. Otec těmto úmyslům a doporučil takovou pobožnost všem katolickým dětem. Letošní jubilejní rok jest jistě vhodnou příležitostí, aby i u nás české katolické děti projevily svůj soucit a lásku k ruským, nevině trpícím dětem a obětovaly za ně společné sv. přijímání. Výročí prvního sv. přijímání sv. Terezičky Ježíškovy připadá na 8. květen. Naše děti se rády účastní májových pobožností, na některých místech přednášejí před mariánským oltářem dojemná přání Královně máje. Nejmilejším přáním Matce Boží byla by jistě taková pobožnost za opuštěné ruské děti, spojená se sv. přijímáním, aby skrze Marii, tolik kdysi uctívanou právě na slovanském Východě, byly nevinné ruské děti zachráněny P. Ježíši, jejich nejlepšimu, božskému příteli. Prosíme naše důstojné kněžstvo, aby se této myšlenky ujalí a nám pak o výsledku své snahy podali laskavé zprávy.

Z „Apoštolátu jednoty“ v Brně. (Dokončení.)

Ke konci zprávy považujeme za důležité upozorniti P. T. děkanské úřady i veškeré členstvo na následující:

1. Každý si budiž vědom, že „Apoštolát jednoty“ není pouze spolkem sběracím, nýbrž na prvním místě duchovním, jenž má modlitbou, obětí mše sv. — v době svátku sv. Cyrila a Metoděje — a pak i almužnou přispívati pro účely unionistické, pro něž

má člen pracovati i poučováním lidu a šířením Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ve farnostech.

2. K vůli vlastní informaci i poučení farníků má každý člen býti odběratelem časopisu „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“.

3. Pro zaslání příspěvků budiž použito jediné šeků znějících na pokladníka dr. Frant. Švábeníka v Král. Poli, označených razítkem „Apoštolát jednoty“. Pro ty, kdož by chtěli použití složenky „in bianco“ se tu uvádí adresa i číslo pošt. spoř.: dr. František Švábeník, Brno-Královo Pole, číslo (pošt. spoř.) 103.125 Brno.

4. Lhůta pro zaslání příspěvků není stanovena. Stačí je zaslati během roku v době, kdy je to pro klerus nejvhodnějším. Nejlépe ovšem po obdržení šeků, jež se rozasílají počátkem jara.

5. Vybíráním příspěvků může P. T. pan děkan pověřiti i některého ochotného důvěrníka z děkanství, aby všechna práce toho druhu nespočívala na jedněch bedrách.

6. Na jednotlivce se zasílají zvláštní šeky jenom mimořádně, t. j. na takové, kteří nejsou ve spojení s děkanskými úřady (profesoři, pensisté a j.), aneb na nově přihlášené členy. Dostal-li tedy někdo šek, jenž již zaplatil příspěvek cestou děkanství, necht to nepovažuje za upomínku. Stačí šek odložit, aneb jej dáti k případnému použití děkanskému úřadu.

7. Na konsistorní šeky nebudiž nikdy zasílán příspěvek pro „Apoštolát jednoty“. Vznikají tím značné obtíže při účtování.

Ředitel „Apoštolátu jednoty“: Msgr. Fr. Adamec, děkan a farář v Bystrci. Jednatel „Apoštolátu jednoty“: Fr. Všečka, spirituál chlapeckého semináře v Brně.

Z výborové schůze Ústředního ACM, konané v Olomouci 5. dubna 1933 za předsednictví msgr. Stávěla. Přítomno 7 členů výboru, dva omluveni. Předsedající věnoval posmrtnou vzpo-

mínku nedávno zemřelému protoigumenovi P. Vlad. Piontkievičovi z Albertýna (v Polsku), prvnímu představenému východní větve Tov. Ježíšova. Zpráva pokladníková (prof. P. Horáka) konstatovala celkový příjem za první čtvrtletí letošního roku 38.243 Kč 74 hal. a vydání 20.276 Kč 9 hal. Z referátů tajemníkova: Noví zakládající členové ACM: P. Václav Koubá, farář v. v. v Berouně, P. Gustav Maitner, katecheta v Uničově, P. Stanislav Suchánek, farář v Albrechticích: Vyplacen dar † P. Josefa Kubička (5000 Kč s úroky), příspěvký brněnského odboru ACM 7000 Kč, Rev. A. Zlámal z Clevelandu, Ohio, 1000 Kč, Rev. Josef Kunc, East Bernard, Tex., 15 dolarů, msgr. Mlejnek z Weston Nebr. 5 dolarů, P. Alois Viceník z Klášterce (sbírku) 80 Kč, P. Jindřich Skácel z Újezdu (sbírku) 230 Kč, nejmenovaná z Pustějova 500 Kč, Češi ve Šternberku 58.20 Kč, firma Nedomová, Olomouc, 460 Kč. Prostřednictvím ÚACM odevzdány dary: 1000 Kč nejmenované vodovy z Nov. Yorku pro monastýr v Michalovicích, píradové Sýkorové z Č. Budějovic pro Bosnu 600 Kč, pro nemocné ruské studenty 200 Kč. Miss Pištěková z N. Yorku zaslala na časopis 1000 Kč. Tajemník měl 8 přednášek o ACM (při tříduch). Péčí vdp. dra Mitnacha založen studentský odbor ACM v augustiniánském konviktě v Praze. — Na žádost ACM odejel 28. března do Sofie P. Alois Lazecký na krajanské misijní pobožnosti. Vdp. P. Stríž ze St. Bělé převezme i letos misijní zájezd na Volyn. Katol. Slovákům v Paříži poslal ACM náboženské knihy a nové objednal u Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě. České škole v Toruni na Podkarpatské Rusi daroval ACM české katechismy, bibl. dějepravy a modlitby. Sekretariát ACM vyjednává o další misie zahraniční v Jugoslávii, na Porýní a v Brémách a o vyslání kanadského misionáře (ze Spolku sv. Rafaela v Praze). Obstará letos misijní pobožnosti na Podkarpatské Rusi. Uvolil se umístit krajanské děti u nás i o letošních prázdninách. — Knihy pro krajanské zahraničí darovali: vdp. P. Vyhlídal z Vyškova a pan probost Medvecký z Bojnic (Slovensko). Pro chudé kostely v

Bosně odeslal ACM p. arcibiskupu sarajevskému dvě velké bedny parament a kostelního prádla, jež (podle potřeby) ochotně opravila obětavá fa Nedomová z Olomouce. Tisk „Zpráv o VI. velehradském sjezdě unionistickém“ se zdržel, poněvadž tiskárna nemohla dostat objednané potřebné typy ze zahraničí. Ruské naší emigraci zprostředkoval sekretariát ACM pomoc v nalehavých záležitostech. Podpora povolena Papežskému ústavu východnímu v Dubně, Spolku sv. Vasyly Vel. v Praze (na Paschu) a užhorodské akci paschální. K nitranským slavnostem Prvinovým převzal ACM organisování společného zájezdu.

ČECHY

V Mladé Boleslavi byla v dubnu t. r. výstava slavistiky a slovanské spolupráce. Zdála se být jakýmsi hřebem všeslovanských slavností v městě pořádaných a skutečně znamenala pěkný finanční efekt vzhledem k četným návštěvám; přišly řady školní mládeže, zavítal i ministr zahraničí Ed. Beneš. Výstava nebyla bez šablony: řada diagramů, spousta odborných (převážně literárních) knih, málo dokladů z dějin slovanského výtvarného umění, ještě méně turistiky. Co nás upoutalo, to byla pěkná kolekce ikonografická. Marně jsme hledali náš „Apoštolát“ anebo tak oblíbené snímky z něho. Vyroložené album „Komenia“ však mělo snímky, které dokumentovalo i rozvoj slovanského protestantismu až v Bulharsku (!) Litujeme, že se náš pověstný „výběr“ zase i taktó projevil. (Pozn. red. O výstavě slovanské spolupráce jsme se dověděli až z novin. Není to prvé ignorování katolické spolupráce slovanské, která se ukazuje širšímu publiku. Oficiální statistika zahraničních krajanů na př. nic neví o katolických krajanech v Bulharsku, ač náš ACM každoročně tam posílá svého misionáře, který jim káže a je zpočívá. A my o tom píšeme v „Apoštolátě“ — sed Moravica non leguntur.)

Velikonoční číslo „Lidových listů“ přineslo dvoustránkovou přílohu s projevy nejlepších představitelů ruské veřejnosti. V čele těchto projevů byl dopis pražského pravoslavného biskupa Sergije, dále přispělo několik filosofů, univ. profesorů, spisovatelů atd. Je to

nový podnik a lze říci, že se vydařil: všechny tyto projevy zdůrazňují úplnou nutnost duchovního sblížení mezi Východem a Západem. Biskup Sergij poukazuje na providenciální význam oné okolnosti, že v Praze žije tolik ruských emigrantů. Redakce „Lidových listů“ měla dobrý nápad a bylo by záhodno pokračovati na této cestě. Domníváme se, že by bylo na čase uspořádati řadu projevů reprezentantů českého katolicismu o ruské otázce — ukázalo by to Rusům, že nejsou osamoceni, že čeští katolíci chápou jejich bolesti a sdílí jejich touhy po znovuzkříšení křesťanského Ruska!

SLOVENSKO

Na březnové konferenci Sekretariátu slovanských katolických organisací akademických, konané v Bratislavském „Svornost“, za účasti delegátů polských, hrvatských, slovinských, ukrajinských, i našich českých a slovenských, byl stanoven program letošního kongresu v Poznani pro dny od 27. července do 2. srpna. Téma přednášek bude jistě časové: „Hospodářská krise a slovanský katolicismus.“ Účastníci sjezdu navštíví též Čenstochovou a Gdyni.

„Na pohárové“ slavnosti v Bratislavě zvolen byl držitelem Hlínkova poháru univ. profesor dr. Josef Baboř, Čech a katolík, který se těší u slovenského studentstva veliké oblibě. Ústředí katol. studentstva slovenského určuje každý rok držitelem poháru darovaného mu prel. Hlínkou toho, kdo se nejvíce zasloužil o rozvoj katolicismu na Slovensku. Škoda, že nebylo na Slovensku takových českých Babořů více, otázka česko-slovenská byla by vypadla docela jinak!

Ako je to vo Francúzsku? Pěkné pokyny pro slovanské vystěhovalce dává v „Poslu B. Srdca Ježíšova“ (Trnava, Slovenská čís. 4, 1933) „starý slov. vystahovalec“. Upozorňuje na sociální a právní předpisy francouzské, jichž neznalost už mnohým krajanům uškodila, ale varuje též před lehkomyslností mravní a náboženskou. Na konec pak dává krásné vysvědčení naší krajanské misii v Paříži, kterou po leta už obětavě vede apoštol. protokolár, dr. Rud. Zháněl. Píše tam: „Ke by sa v š a k (k r a j a n s k á d i v-

ka) s dôverou obrátila na našu katolícku misiu (20 rue Monsieure, Paris VII.), myslím, že by sa jej pomohlo. Viem, že msgr. Zháněl, predstavený misie, už mnohým našiel zamestnanie, pomohol hladat a pripravil na sobáš (sňatek) potrebné listiny — a to všetko s najväčšou ochotou, bezplatne.“

O Privinovi a jeho kostele v Nitře uveřejňuje v pražském „Životě“ (čís. 6—7) nepodepsaný autor kritický rozbor dějinných dokladů vztahujících se k památné době křesťanských počátků na Slovensku. „Vzhledem k odvislosti poddaných od knížete v tehdejší době nepokládá pisatel za dobře možné, že by se na samotném knížecím hrade mezi poddanými ujalo křesťanství, dokud kníže byl pohanem. (Privina přijal křest teprve po svém vypuzení z Nitry v Traismauern.) Spíše jest tudíž pomýšleti na usazené cizince, kteří tu byli ve službách Privinových anebo provozovali obchod, a jichž náboženství Privina trpěl, poněvadž jich potřeboval. Poněvadž nemnoho později shledáváme v Nitře mocný živel německý, jehož vlivem se Svatopluk přiklonil k Frankům a Němec Wiching se tu stal biskupem, má mnoho do sebe dohad, že Privinův kostel byl určen pro Němce, čímž se stane též pocho-pitelným, že Privina, z Nitry vyhnaný, byl přijat a územím obdarován Němci, s nimiž až do smrti setrval v přátelských stycích: styk s německým živlem, jemuž kolem r. 830 v Nitře dal či dovolil stavěti kostel, otevřel mu přístup do Němec.“

Privinův kostel byl podle všeho jen misijním kostelíkem dřevěným, prostou oratoří, jakých více shledáváme v Pannonii na venkovských statcích... Po Privinově kostele není dnes památky, ba neznáme přesně ani místo, kde v Nitře stál.

Privina jeví se na konec jako příslušník oné řady slovanských knížat, kteří, jako Mojmir, poznali potřebu vyšší křesťanské kultury pro sebe a pro svůj lid, ale chodili pro ni do Němec. Druhá generace, Rastislav a Kocel, poznali již politické nebezpečí, které hrozilo provázeti víru přijímanou ze západu a proto hledali zdroj křesťanské víry a kultury jinde. V důsledku tohoto snažení byla šťastným řízením z Cařihradu prostředkována nejen křesťanská víra, nýbrž vyslaná

misie i písmem zachytila slovanskou řeč a tak ji učinila základem národní kultury a zachovala životu, i když za nedlouho znovu přišla k platnosti kulturní a politická orientace, mířící více k západu, jako za Priviny.

Tím však neubýlo velikosti Privinovi. V pochybnost nelze uvést skutečnost, že kolem r. 830 byl v Nitře zbu-

dován a posvěcen křesťanský kostelík, dříve tudíž, pokud víme, než kdekoliv v sousedních zemích a oblastech na sever Dunaje. Je to událost tak významná, že její jedenáctisté výročí je svátkem nejen Slovenska, nýbrž celé republiky, vzpomínající při té příležitosti Priviny, jeho rozhledu a díla."

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Jmenování nového prefekta římské Propagandy, kardinála Fumasoni di Biondi, potkalo se v zahraničí s vděčným souhlasem. Nový ředitel katolického misijního díla je znám nejen v severoamerické Unii, kde byl posledně apoštolským delegátem ve Washingtoně, nýbrž na svých dřívějších působistích v Indii a v Japonsku, kde měl příležitost seznat z blíзка požehnanou práci katolických misionářů. Postavil tedy Sv. Otec v čelo nejdůležitější kongregace pro rozšíření víry opravdu muže světového rozhledu.

Biskup-mučedník, msgr Boleoslav Sloskan, přijel ve čtvrtek, dne 30. března t. r. do Říma. Na nádraží Termini přivítali hrdinného biskupa, kterého po 6 let věznila sovětská vláda z nenávisť proti katolické víře, první komoří Sv. Otce, msgr Caccia Dominioni a msgr Confalonieri, zvlášť vyslaní Sv. Otcem a sdělili mu, že si Sv. Otec přál osobně přijít a hned na nádraží se s ním setkat, kdyby mu to bylo možno. Tak živou a otcovskou láskou lne Sv. Otec k biskupu-mučedníkovi. Po příjezdu do Vatikánského Města byl uvítán a přijat msgr Sloskan celou řadou vynikajících osobností církevních jako: předsedou Papežské komise pro Rusko, msgrm d'Herbigny, sekretářem msgrm Giobbe, msgrm Cerconim, prefektem apoštolských ceremonií msgrm Respighi, P. Tyškěvičem z Ruské koleje a j. Soukromá audience u Sv. Otce byla zvláště srdečná. Sv. Otec ho otcovsky objal a pozval k jubilejní slavnosti otevření Sv. brány ve vatikánské basilice; na znamení své úcty k veliké oběti mučednického strádání jmenoval Sv. Otec msgra Sloskana asistentem papežského trůnu.

O zahájení letošního Milostivého léta v Římě píše nám náš římský dopi-

sovatel: Byl jsem právě na otevření Sv. brány u sv. Petra a přál jsem si zvláště vidět msgra Sloskana, ale nevěděl jsem, který to on je. Znáám ho jen z obrázku a ta leta utrpení jistě změnila jeho podobu. A potom těžko bylo ho zahlédnout v průvodu, v němž kráčelo přes 50 biskupů a kardinálů v bílých mitrách na hlavě. Ale jistě byl mezi nimi i msgr Sloskan. Lidí ve chrámě a před ním bylo tolik, jak jsem dosud za 4 roky v Římě neviděl, ani při slavnostech kanonisačních před 3 roky. Valilo se to jako mohutné proudy, jejichž sílu odhadovali na 60 až 100 tisíc účastníků. Dojemný byl pohled na Sv. Otce, když se svíci v ruce první vstupoval uvolněnou Sv. branou do basiliky. Na konec posvátných obřadů poklekl Sv. Otec za konfesí (náhrobkem) sv. Petra, nahoře na balkoně rozzály se svíce a Sv. Otec i všichni věřící v basilice přijali požehnání nejvzácnějšími památkami na dílo Vykoupení, které se u sv. Petra chovají, totiž veliké ostatky sv. kříže, kopí setníkovy a roucho Veronického.

Věčné Město stává se letos cílem nesčetných výprav poutnických i turistických z celého světa. Hned o první neděli jubilejního roku přibýlo tam přes sto tisíc poutníků, takže mnozí z nich museli být ubytováni v okolních městech Albánských hor, město Řím nestačilo!

Papežský Východní ústav v Římě byl dne 10. března přijat Sv. Otcem Piem XI. v audienci. Mezi studenty jsou zastoupeny nejružnější národy: Španělé (7), Francouzi (6), Italové (5), Belgičané (3), Jihošlované (3), Čechoslováci (2), Němci (2), Maďaři (2), Holanďané (2), Rumuni (2), Američané (2), dále je zastoupeno Řecko, Rusko, Gruzínsko, Bulharsko, Mezopotámie, Mexiko — celkem 20 států. Stejně pestrý je národnostně i profesorský sbor, v němž po leta už působí i náš

krajan P. Boh. Spáčil, T. J. — Sv. Otce zřejmě potěšil pohled na zastupce tolika národů a proto pravil, že při takových příležitostech zvláště živě pocituje, jak světová jest jeho otcovská oblast, kterou mu svěřilo ve sv. Církvi nejsv. Srdce Božího Syna. S radostí sleduje, jak se Východní ústav úspěšně rozvíjí. Chovancům doporučel, aby pilně pěstovali vědu, ale zároveň i hledali cesty a prostředky, aby se rozšířilo a upevnilo království Boží zvláště na Východě. Východ je kolébkou Vykupitele i vykoupení, ale dnes je ten Východ více účasten utrpení nežli nadpřirozených dober spásy.

Z ANGLIE

Katoličtí Irčané a komunismus. Koncem letošního března uspořádali komunisté v Dublině veřejnou schůzi, na níž chtěli agitovat mezi lidem pro svoji stranu. A skutečně se jim podařilo přilákat na schůzi i značný počet katolíků. Sotvaže však začal komunistický řečník mluvit proti Církvi, ihned byl přerušen, ale ne křikem nebo pís-kotem, nýbrž nábožným zpěvem, který se ozval rázem z úst přítomných katolíků. A komunisté porozuměli takovému protestu a bez prodlení opustili jejich řečníci tribunu, znajíce dobře resolutnost zpívajících katolických zastupů, které by dalších urážek nesnesly!

Z BELGIE

Z Winterslagu (v Belgii). (Z krajan-ského velkonočního dopisu.) ... „Včera jsem navštívil se svým kolegou N. důstojného pána P. Vondru ve Winterslagu, který tam koná tří-denní krajan-skou misií. Rozeslali jsme předem 150 pozvánek. Zítra budou mít krajané společnou mše sv., při níž si zazpívají od srdce „Ejhle, oltář“ a „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“; natiskli jsme jim ty písně v 90 exemplá-řích.

Z FINSKA

V Helsínkách vyšla vážná kniha ruského emigranta Konstantina Ostro-gorského o francouzském katolickém filosofovi J. de Maistrovi — „Joseph de Maistre und seine Lehre von der höchsten Macht und ihren Trägern“ (Josef de Maistre a jeho učení o nej-vyšší moci i jejich nositelích). Autor

stručně a výstižně kreslí de Maistrovu nauku o významu Božské Pro-zřetelnosti pro život národů, o papeži, o panovníkovi. — Je zajíma-vo, že Ostrogorskij vystupuje nikoliv jen jako vykladač názorů francouzské-ho myslitele, nýbrž často i jako ob-hájce jeho učení. Zaznamenáváme tento zajímavý spis ze dvou příčin: jednak jako doklad vědecké zdatnosti ruských emigrantů, jednak jako zají-mavé svědectví nadšení pravoslavné-ho spisovatele pro vyložené katolické-ho autora.

Z FRANCIE

Sv. Albert Veliký — pojítkem Fran-cie a Německa. Úcta velikého světce a učenice katolické Církve, sv. Alberta Velikého, sjednotila jeho francouzské a německé ctitele v letošních manis-festních oslavách pařížských, které po-čátkem dubna byly zahájeny v pa-mátném chrámě Notre Dame za pří-tomnosti dvou kardinálů a velkého počtu duchovních i světských hodnostá-řů. V předvečer slavnosti konala se na německém vyslanectví recepce, na níž byli pozváni apoštolský nuncius, fran-couzský ministr osvěty a zástupci Sor-bonny. O slavnosti samé uspořádala pařížská Sorbonna (universita) sk v ě- l o u a k a d e m i i, kterou řídil sám mi-nistr osvěty de Monzie. Přednášeli u-čený profesor z College de France, Etienne Dilon, a profesor mnichovské university Hildebrandt, který mluvil o „duchovní jednotě Evropy“. V závěrečné promluvě velebil ministr de Monzie sv. Alberta Vel. jako badatele, učitele a filosofa i jako po-jítka bratrského porozumění mezi vě-deckými pracovníky Francie i Němec-ka!

Generál Nissel o rudé armádě. Fran-couzský generál Nissel uveřejnil v „A-mis du peuple“ velký článek o rudé armádě. Rozborem obsáhlé látky, kte-rou měl generál k dispozici, dospěl k závěru, že přes všechny nesporné úspě-chy, jichž bylo poslední dobou dosa-ženo, není bojová způsobilost rudé armády valná. Nadto dlužno uvážiti tuto okolnost: dnes činí počet komu-nistů a komsomolců v sovětském voj-sku 59.4 proc. Kdyby však došlo k mo-bilizaci, toto procento velmi značně poklesne. „Jen úžasné lehkomyšlní ne-bo nezasvěcení lidé,“ píše generál Nis-

sel, „mohou mluvit o nutnosti francouzsko-sovětského vojenského spolku.“

Velikonoční číslo časopisu „Novyj put“, orgánu ruských křesťanských dělníků, přináší zajímavý článek francouzského profesora A. Arnou, věnovaný přehledu katolické sociální nauky. Podrobně rozebírá obsah papežských encyklik „*Rerum novarum*“ a „*Quadragesimo anno*“. Redakční poznámka obzvláště doporučuje tento článek pozornosti čtenářstva. Je vidět, že právě sociální otázky a jejich katolické řešení vzbuzují pozornost ruských emigrantů. Tyto proslulé encykliky nabudou kdysi velkého významu pro dílo sjednocení Církve. Časopis „Novyj put“ koná velmi dobré dílo tím, že plánovitě a promyšleně seznamuje své krajany s duchem nynějšího katolicismu.

Zpovědník sv. Terezičky Ježíšovy, bývalý opat premonstrátský P. Godefroy Madelaine, zemřel. Netušil jistě, že ještě za svého života uvidí oslavenou na oltářích pokornou řeholnici, jejímž byl po léta zpovědníkem. Rodné sestry sv. Terezičky dosud žijí v Li-sieux.

Sjezd katolické mládeže francouzské (Action Catholique de la Jeunesse Francaise) v Lyoně, kterého se účastnili tři kardinálové, četní biskupové a 6.000 delegátů skupin mládeže z celé země, pozdravil též duchovní vůdce katolické mládeže německé Clemens. Kdo vzpomene animosity katolických akademiků francouzských, kteří ještě na sjezdu pražském svého času demonstrativně odešli, když měla vyřídit pozdrav katolická akademická německá, jistě se bude radovat, že vlny nepřátelství francouzsko-německého v mládeži už opadly. Deset tisíc Francouzů tleskalo v Lyoně, když německý delegát Clemens pravil:

„Buď s vámi pokoj. Toto poselství vám posílá 400.000 mladých německých katolíků, posílá je vám, svým katolickým bratřím francouzským, jež s pohnutím zdravím. Není politickou manifestací, když vám pravím: Katolická mládež německá se modlí a pracuje a bojuje jako vy, aby byl vybudován mezinárodní mír na základech pokoje Kristova. Jsme dětmi téže Církve.“

Sjíždějí-li se sportovci hlavních měst, spojují-li se vůdcové průmyslu a fi-

nančníci přes hranice, jestliže továrníci vyrábějí válečný materiál, udržují vzájemné styky, jež stále více znepokojují, neznají-li ani nepřátelé království Božího hranic svých zemí, měli by katolíci užstati k sobě chladnými? Byla by láska méně silná než zášť nebo touha po penězích? Musíme si podati ruce a milovati se. Toť krásný apoštolát, který musí vyvíjet mladá generace v nové době. Není možno v dnešních poměrech milovati svoji vlast, aniž bychom znali a chápali země sousední. Vaše práce, draží bratři, dosáhly vysoké úrovně, vyšší než kongresy v jiných zemích. Nalezl jsem ve vašich očích plamen, který jsem hledal.“

Z HOLANDSKA

Z krajanského dopisu z Maastrichtu. ...Počínajíc květnem chce p. farář Hoenen z Heerlerheide zavést ve své farnosti každou první neděli v měsíci noční adoraci mužů-horníků všech národností. Kraján V. byl pověřen získat pro myšlenku i slovanské horníky. Už se mu přihlásilo 10 Poláků a 6 Čechoslováků... Každá národnost bude hodinu adorovat a tu by si pan farář přál, aby účastníci té které národnosti měli co možná stejné modlitební knížky, aby se takto mohli i společně a nahlas modlit různé litanie a modlitby. Prosím Vás tedy uctivě, aby nám ACM poslal asi 10 menších stejných modlitebních knížek... (Pozn. red. ACM ovšem milerád té prosbě vyhověl)... Počet Čechoslováků-horníků je zde v Holandsku stále menší, nespolehlivé nebo churavé horníky propouštějí následkem krise z práce. F. Š.

„Apostolaat der Hereeniging“ (Apoštolát jednoty) nazývá se věstník stejnojmenného holandského Spolku unijního, který zaznamenává radostný vzrůst unijní myšlenky v Holandsku. Spolek unijní má už 25.000 členů zorganizovaných ve 206 střediskách. Jenom za poslední rok přibýlo nových členů 3000 a letos už se chystá 45 nových farních sekcí. Sebraných příspěvků používá „Apostolaat der Hereeniging“ především k podpoře východních křesťanů, jimž v letošním lednu rozdali 6240 guldenů (asi 81.120 Kč). Také slovanské ústavy misijní (na př. v Dubnu) podporují holandská katolíci ze Spolku unijního.

Z NĚMECKA

Z Hambornu na Porýní. Těsně před letošními velkonočními svátky navštívil náš Spolek sv. Václava v Hamborně - Duisburgu vdp. rada P. Theisselmann, děkan z Walsumu na Rýně, a měl u nás po celou hodinu českou pobožnost. Po ní poskytl krajanům příležitost k sv. zpovědi v rodné řeči české a také mnoho krajanů k sv. zpovědi přistoupilo. S přáním šťastných a požehnaných velkonoce všem členům „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“ zasílá srdečné a uctivé pozdravy za nemocného muže (předsedu Spolku sv. Václava)

Annastazie Voláčková.

Známe katolické nakladatelství „Goerresovo“ (Goerreshaus) v Kolíně nad Rýnem stalo se obětí hitlerovského režimu v Německu. Dostalo úředního sekvestra, hitlerovce dra Bodenheima, který zabránil dosavadním správcům Mauseovi a Stockymu přístup do kanceláří závodu a zabavil osobní jmění konsula Stockyho, dličeho v zahraničí. Goerresovo nakladatelství vydávalo po řadu let jeden z nejpopulárnějších katolických deníků německých, „Kölnische Volkszeitung“, jehož redaktorem byl v posledním desetiletí právě Stocky. Příčina tohoto vládního zákroku je politická, Hitlerův režim se tak pomstil za stanovisko vedoucích činitelů „Goerreshausu“, kteří nepřáli spolupráci centra s národními socialisty Hitlerovými. Po nešťastném konci kolínského centrového purkmistra je to těžká rána pro německý katolicismus na Porýní.

Bavorská vláda zakázala jakoukoliv činnost americkým sektářům, tak zv. „badatelům Písma“. Přišla totiž na to, že tito sektáři pod rouškou náboženských shromáždění podporovali revoluční snahy komunistické. Vládní zákaz týká se nejen sektářských schůzek, ale i tiskové propagandy, kterou jim umožňovaly bohaté americké fondy.

Jak budou pracovat komunisté v Německu? O. Pjatnickij, jeden z vůdců komunistické třetí internacionály, uveřejnil v „Pravdě“ (ze dne 25. března) zajímavý článek, věnovaný taktice komunistických stran v západní Evropě, zejména v Německu. Píše toto: „Nové poměry, jež zavládly v Německu, způ-

sobují vážné změny v dosavadních metodách a obsahu komunisticko-politické i odborářské činnosti v Německu. Německá komunistická strana musí nyní pracovat tajně. Těžiště své činnosti musí přesunouti do jednotlivých podniků. Strana nyní již nemůže svolávat dělnických schůzí a táborů. To znamená, že ústní a písemná agitace v podnicích nabývá ještě většího významu než dříve. Rovněž přípravy ke stávkám mohou být prováděny pouze uvnitř jednotlivých podniků, neboť němečtí fašisté zakazují odborovým svazům organisovat stávky. Konečně přímo v továrnách lze snáze zorganizovat jednotnou frontu dělnictva všech směrů. Komunisté a revoluční dělníci stojí před úkolem, upevnit se ve všech davových dělnických organisacích nekomunistických, zejména pak v odborových svazech. Komunistická strana si vytkla za úkol všemožně zesílit práci agitační mezi nezaměstnanými. Musí využiti všech zákonitých možností pro agitaci a zvláště tribuny zákonodárných sborů. Komunistická strana německá měla, než přišel k moci Hitler, něco přes 300.000 členů. Je možné, jak se to již stalo za podobných poměrů v Itálii, že přejdou malomyslní a zbabělí lidé do tábora třídního nepřítele. Strana ovšem bude takovéto odpadlíky nemilosrdně pranýřovati. Německá komunistická strana musí se přebudovat takřka v běhu, rozvinouti boj všemi silami, nezastavujíc se ani před hromadnými politickými stávkami.“ — Je tedy viděti, že ruští komunisté jsou odhodláni bojovati proti Hitlerovi až do poslední kapky krve . . svých německých soudruhů!

„Deutsche Christen“ (Němečtí křesťané) konali počátkem dubna v Berlíně sjezd, který vyzněl velmi ostře proti dnešnímu vedení protestantské církve, zvláště proti generálnímu superintendentovi dru Ottovi Dibeliovi. Farář dr. Wienecke-Soldin prohlásil, že hákový kříž (odznak Hitlerových národních socialistů) a kříž Kristův patří dohromady; a farář Hossenfelder z Berlína odvážil se dokonce i tvrdit, že by Ježíš — kdyby dnes povstal — byl vůdcem boje proti marxismu, internacionalismu, tedy v řadách Hitlerových. Z protestantské církve mají být odstraněny jakékoliv volby, mají být vyloučeny všechny osoby, které se nepřiznají k „třetí říši“; válečná

služba se prohlašuje za poslušnost vůči Bohu. Vyučování náboženství zreformují „němečtí křesťané“ tak, že místo Starého zákona zaujmou germánské pověsti, místo proroků nastoupí osobnosti z německého duchovního života a filosofie, tedy také Hitler, Goring a j. A nejsmutnějším je, že protestantský lid a zvláště mládež je nadšena tímto novým německým „náboženstvím“. Uzávřává jen ovoce plánného stromu protestantské církve, která ve svých chrámech před válkou pěstovala místo náboženství „císařské vlastenectví“, sloužila Vilémovi, jako nyní přechází do služeb Hitlerových.

Katolická mládež v Německu, zorganizovaná ve „Svazu mladých katolických mužů“ (Katholischer Jungmännerverband) zaujala ve svém věstníku „Die Wacht“ (Stráž, březnové číslo) záměry a své stanovisko k přeměnění dosavadní t. zv. „dobrovolné pracovní služby“ (Freiwilliger Arbeitsdienst) v povinnou. Vidí v tom jen snahu z militarizovat mládež. Píše rozhodně: „Pořádek, kázeň, tělesnou péči — ano! Ale nikoli bezduchý cvik (Drill) a výchovu obětí kanonů (Kanonenfutterzucht)“. Proti příčinám dnešní bídy je třeba bojovat, t. j. proti hříchům necitelného kapitalismu!

Z PORTUGALSKA

Nová ústava portugalská byla schválena neočekávanou, téměř dvoutřetinovou většinou (70 proc.) hlasů sněmovny. Nevyhovuje sice všem přáním katolického obyvatelstva, ale znamená pro ně velké zlepšení zvláště v otázkách manželství a školy. Katolíci ovšem nelenili a rozvinuli už dávno předtím energickou propagandu pro své požadavky; také horlivá veřejná činnost osvědčeného státníka, Oliveira Salazara, praktického katolíka, přispěla nemálo k přijetí nové ústavy.

ZE ŠPANĚLSKA

Vlastenectví španělských uchvatitelů vládní moci ukázalo se v jasném světle v případě prof. Einsteina. Po převratě Hitlerově v Německu, který ostře vystoupil proti Židům, zřekl se prof. Einstein (známý původce t. zv. teorie relativity) pruského občanství a při-

jal nabídku španělské vlády, aby přednášel na jejích univerzitách. Vládní tisk velebil tento krok zednářské vlády jako velké vyznamenání pro kulturu a republiku španělskou. Správně připomínají k tomu katolické časopisy, že tatáž vláda, která s takovou ochotou a uznáním volá do země cizího učenice izraelitu, pronásleduje své vlastní rodáky, učence světového jména. Tak byl vypuzen z vlasti hr. Cuadallborce, původce velikých a zemi neobyčejně prospěšných podniků hydraulických, poněvadž byl spolupracovníkem gen. Primo de Rivery, a stejný osud potkal i P. Perez del Pulgara, organisátora bezplatných technických kursů pro tisíce dělníků proto, že byl — jesuitou. — Vysvětlení je ovšem snadné, když si připomeneme vliv mezinárodního Židovstva v organisaci svobodných zednářů. A v jejich službách je právě španělská vláda!

Vandalským bořením chtějí se proslovit i španělští nepřátelé katolicity. V Bilbao postaven byl r. 1924 monumentální pomník B. Srdce Páně. Je 49 m vysoký a váží 2350 tun. Soutěže k jeho vybudování účastnilo se 160 umělců z různých národů. Je dílem nejslavnějších sochařů španělských. Ale nová městská rada — tříhlasovou většinou se usnesla pomník odstranit. Noviny, které proti tomuto barbarství protestovaly (Gaceta del Norte), byly odsouzeny k velké pokutě (10.000 peset) a 50.000 lidí, kteří veřejným projevem se proti tomu ozvalo, bylo policií rozehnáno a mnoho mužů i žen zavřeno. Když nepomohl ani protest tamějšího biskupa, ani apoštolského nuntia, začali si občané vybírat své peníze z městské banky — a to snad pomůže, neboť obecní rada je prý velmi znepokojena.

ZE ŠVÉDSKA

Princ a vyzvědači. Před několika měsíci švédský princ Lenardt Bernadotte uzavřel morganatický sňatek s obyčejnou dívkou, slečnou Nisvandtovou. Proti tomuto manželství se postavil král a princ byl nucen zřici se práva na trůn a přijati občanské jméno „pana Bernadotte“.

Rozmíška s králem byla brzo urovnána, avšak princ Lenardt přece navždy ztratil své oficiální postavení. Začal si hledati nějaké povolání, i po-

kusil se o spisovatelství. Avšak uveřejněné jeho povídky byly tak nicotné, že se princ sám vzdal naděje získat jméno jen poněkud obstojného spisovatele romanciera. Rovněž i pokus o komerční podnikání zůstal bez výsledku. Konečně bývalý princ pokusil se o štěstí u filmu: stal se ředitelem filmové společnosti, která začala natáčet na finsko-sovětských hranicích. Avšak i tato společnost byla za několik týdnů likvidována a nyní noviny přinášejí podrobnosti této neslavné příhody.

Film vzbudil pozornost finského generálního štábu, který zahájil tiché vyšetřování. Bylo zjištěno, že režisérem je jistý von Maidel, známý německý vyzvědač, a že celý podnik byl řízen bolševickými agenty, dovedně redigovanými sovětskou vyslankyní pí Kollantajovou. Princ Lenardt byl pouhým pláštikem, který měl, aniž sám o tom věděl, dodávat celému podniku zdání počestnosti a politické spolehlivosti.

Práce v podniku se účastnila řada předních švédských kinohorců, úlohu hrdiny převzal finský důstojník baron Gunard von Hartmann — a tak s jejich pomocí byly pořízeny snímky nejdůležitějších strategických bodů finské hranice.

Štáb zasáhl právě předtím, než hotový film měl být odeslán do ciziny. Společnost byla likvidována, baron Hartmann onemocněl překvapením a princ Lenardt náhle ztratil zájem o filmovou výrobu, jež tak neslavně končí, je-li pěstována za pomoci sovětské vyslankyně, která krom lásky k umění jeví i mimořádné nadání vyzvědačské. („Neues Wiener Journal“ a pařížské „Les derniers Nouvelles“ č. 4392.)

Z AMERIKY

Nemohu mlčet. Autorka známého provolání ke světové inteligenci, dcera zesnulého spisovatele Tolstého, kněžna A. L. Tolstaja, odejela do Ameriky a měla tam několik přednášek o poměrech v SSSR. Americký tisk oznamuje, že za své přednášky ve

Philadelphii v posluchárně tamní university, kde mluvila před shromážděným studentstvem proti sovětské vládě, byla střežena třemi agenty tajné policie, ježto byly obavy, aby se proti přednášející bolševici nedopustili násilnictví.

Z ASIE

Podvratná činnost komunistů v Číně. Jak nedávne zatykáni komunistů šanghajskou městskou policií potvrzuje, agenti III. internacionály pokládají toto město za nejvhodnější pro šíření komunismu, jimž odtamtud chtějí dále proniknouti do celé Číny. Podle dokladů, jichž se dostalo šanghajským úřadům do rukou, bylo tam založeno na sta komunistických hnízd. A právě tyto „buňky“ zneužívají pohostinství ve francouzské koncesi i v settlementu (= mezinárodní čtvrti šanghajské). Za poslední dva roky bylo zásluhou policie zchytáno více než 100 komunistických štábů, které tam řídily aktivní komunistickou „práci“. Ale ani tak neustala komunistická útočnost. Čínská vláda je sice ostře protikomunistická, ale přece vstoupila ve styky se SSSR. Došlo ke zřízení sovětských konsulátů v Číně a tím vznikly nové obtíže úřadům, které chtějí chránit veřejnost proti rozvratné práci III. internacionály. Metody komunistů jsou dobře známy. Chytají se hned dělnických, hned zase selských těžkostí a trampot a vedou všude organizovanou agitaci proti vládě a úřadům. Ve Futzjanu pracují proti místní vládě, v Mandžurii vyzývají „k boji proti japonským imperialistům“. A samí rozdmychují protijaponský bojkot. Žádné dělnické výtržnosti a nepořádky v Šanghaji se neobejdou bez „pomoci“ komunistů. V Šanghaji vydali bolševici dokonce letáky, adresované japonským a francouzským úřadům, jež vyzývají k odepření poslušnosti. „North China Daily News“ píše, že v Šanghaji má III. internacionála agenty, kteří náležejí k nejlejší společnosti a stojí nad jakýmkoliv podezřením, že by vykonávali rozkazy dané jim rudou Moskvou.

Literatura.

Příprava školních dětí na sv. zpo- věd a sv. přijímání od Tom. Blaten-

ského, na mnohých školách užívaná a katechety chválená, vyšla právě ve

druhém přepracovaném vydání. Cena 60 hal., poštou 1 Kč, 10 výtisků poštou 6 Kč. Na velmi pěkném a trvalém papíru 1 Kč, poštou 1.40 Kč, 10 výtisků poštou 10 Kč. — *Modlitby k sv. z povědi a k sv. přijímání*, jako zvláštní otisk s titulním obrázkem, Cena 40 haléřů, poštou 80 hal., 10 výtisků poštou 4 Kč. Na velmi pěkném a trvalém papíru 60 hal., poštou 1 Kč, deset výtisků poštou 6 Kč. — *Zasílá: Český tiskový spolek v Českých Budějovicích, Kněžská ulice č. 7.* — Vřele doporučujeme nejen pro školní dívky, ale i pro dospělé.

Význačný časový spis Sexuální problém (eros a sexus v mládí) z pera odborníka vychovatele dra M. Habáně vyšel v tyto dni v edici Krystal, Olomouc, Slovenská 14. Habánův spis zřetelně ukazuje na význam duševní síly i v sexuálním životě mládí, vidí příčiny dobra i zla a ukazuje cesty k úspěšnému ovládnutí rašící síly životní. V rukou dospívající mládeže bude osvoboditelem z temna nejrůznějších moderních hesel o „zákonu přiroze-

nosti“ a vůdcem z labyrintu mučivých záhad a pochyb. Dílo stojí 7 Kč i s poštovným, pro studenty 5 Kč. Spolehlivé dílo katolického vychovatelství, hodné upřímného doporučení.

Dílo dra Fr. Dvorníka o cyrilometodějských legendách. Slovanský ústav v Praze vydal objemné francouzské dílo českého byzantologa dra Fr. Dvorníka o cyrilometodějských legendách s byzantského hlediska. Autor srovnáním údajů staroslovanských legend s byzantskými prameny dospěl k závěru, že cyrilometodějské legendy, o jejichž autoritě se často pochybovalo, jsou naprosto hodny víry, že byly napsány na Moravě Slovanem, který žil v Čaribradě v první polovici 9. století a že jsou vlastně nejdůležitějšími prameny historickými pro vývoj celé střední Evropy a byzantské říše v této době.

Ústředí katolického studentstva v Praze v edici „Jitra“ vydalo novou knihu prof. Dominika Pecký „*Svatí a lidé*“. Pro katolíka největším pokladem se stane jen dobrá katolická kniha, a takovou je dílo Peckovo.

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kanafasů, sypekvin, pláten, zefirů, grádlů, prostěradel a. j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

v Olomouci

JARNÍ proměnlivé počasí

působí

revmatikům

značnou svízel.

Provádějte na radu lékaře

masáže

mentholovou francovkou

ALPA

a budete výsledkem plně
uspokojení.

Žádejte ALPU jen v lahvích,
opatřených plombou.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-

táře, kazatelny, křtitelnice, křížové

cesty a obklady z mramoru, dále veš-

keré pomníky a náhrobky. Návrhy a

rozpočty nezávazně zdarma. Četná

odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Hranice; slečna Hoféřková, Neobuza; vdp. Fr. Chramosta, prof. v v., Zhoř; slečna Marie Svozilová, Olomouc; Jan Semrád, Brno; nejmenovaný, Mor. Ostrava; Marie Varnušková, Záboř nad Labem; Marie Rozehnalová, Kostelec na Hané; školní děti z Kozlovic (P. Dubina); řím.-katol. farní úřad, Dubicko na Moravě; sl. Rozálie Krutílková, Krásno nad Bečvou; vdp. Fr. Duda, katecheta, Šumperk; T. Boháčik z Bukovan; nejmenovaný, Svätý Kopeček; sl. Navrátilová, Olomouc. „Pán Bůh zaplatí!“

Naše obrázky.

1. Oslavená Bohorodička, obraz z pěkně obnoveného katolického kostela v Sofii v Bulharsku, navštěvovaného i našimi krajany.

2. Bl. Ondřej Bobola, mučedník za sv. jednotu Církve. Na závětku pod obrázkem je liturgická prosba o mír všeho světa a sjednocení církví.

3. Jesuité východního obřadu v Albertyně (u Slonímu v Polsku) se svým prvním protoigumenem, nedávno zemřelým P. Piatkiewiczem.

4. Primice našeho krajana v Římě (P. Cyrila Fr. Navrátila, kapucína z Domaželic u Přerova. Sedící po stranách primicianta jsou teologové z „Nepomucena“ pp. Lužný a Rakos. Stojící: P. Jan, o loňských prázdninách vysvěcený, též z Domaželic u Přerova, Jaroslav Kantor z Přerova, náš dopisovatel, a bratr Bonifác (Němec). Fotografováno v koleji kapucínů, kde má sídlo generál.

5. Profesori a studenti papežského východního ústavu v Římě, po audienci u Sv. Otce 9. března 1933, v čele s čestným rektorem msgrm d'Herbigny; po jeho pravici sedí ředitel ústavu dr. Herman, za ním stojí prof. dr. Boh. Spáčil a dále vlevo náš dopisovatel dominikán P. Jeronym Jurák z Olomouce.

Církevní kalendář.

Květen. 2. Sv. Boris, bulharský kníže (843—888), který přivedl svůj národ ke křesťanské víře, na starost zřekl se trůnu a odešel do klášterní samoty (zemřel 907).

3. Sv. Teodosij Pečerskij byl se sv. Antonínem Pečerským zakladatelem mnišského života ruského v Kyjevě (zemřel 1074).

4. Sv. Monika, matka sv. Augustina, kterého svými modlitbami po druhé zrodila pro nebe. Sv. Augustin sám vyznává, že byl takřka pokřtěn slzami své matky.

5. Papež Pius V. z řádu dominikánského. Byl povolán Boží Prozřetelností na Petrův stolec v pravý čas, aby provedl obrodu Církve podle usnesení tridentského sněmu (zemřel 1572).

7. Sv. Stanislav, biskup krakovský a patron národa polského, rozdál chudým všecek zděděný majetek a vynikl ve svém kněžském působení velikou horlivostí a dobročinností. Jako biskup káral neřesti Boleslava Smělého, který jej sám u oltáře mezi mši sv. zabil roku 1079.

9. Sv. Řehoř Nazíánský, biskup a učitel církevní, zvaný pro svoji učenost „Bohoslovcem“. Pocházel z rodiny opravdu svatě. Otec jeho Řehoř, matka Nona, bratr Cesarij a sestra Gorgonia — všechny uctívá Církev jako světce.

11. Sv. Mamert, arcibiskup francouzského města Vienne, zavedl pobožnost „křížových dnů“, která se rozšířila po celé Církvi (zemřel 457).

12. Sv. Nereus a Achilles, bratři, a sv. Domitilla, panna, mučedníci. Neteř císaře Domiciána, Flavia Domitilla, měla služebnky Nerea a Achilla, kteří v ní roznitili takovou lásku ke Kristu — Božskému Ženichovi, že odmítla vznešeného pozemského ženicha. Stihla je zato všechny trestem mučednické smrti.

16. Sv. Jan Nepomucký, mučedník za zpovědní tajemství a ochránce země české. Byl obětí královského hněvu za to, že statečně mlčel, když ho vázala svatá povinnost, ale i za to, že neohroženě mluvil, když kázalo svědomí. A ten hněv vášnivého krále na tolika místech znovuzrozené vlasti obnovila vašeň lidí zaslepených a svedených, jimž mlčelivá socha světcova mluvila do zlého svědomí. Neutopil král požehnanou památku světcovu, nezničil ji ani vandalské obrazoborectví v osvobozené vlasti — pravda zvítězí!

17. Sv. Paskál Baylon, bratr řádu sv. Františka, vyrostl v chudobě a dovedl zalíbit se Bohu i jako prostý pasák dobytka (1592).

18. Sv. Venancius, mučedník.

Už v 15 letech šířil známost evangelia a za pronásledování Decijova byl nescetnými mukami zkoušen ve své věrnosti ke Kristu. Zvítězil však nad nejkřutější zlobou mučitelů a když mu ani šelmy neublížily, byl stat (asi roku 250).

20. Sv. Bernardin Sienský, kněz řádu sv. Františka, stal se apoštolem Itálie, pracuje pro mír mezi křesťany, pro obrodu mravní a pro rozšíření úcty eucharistické (zemřel 1444).

23. Bl. Ondřej Bobola, kněz z řádu Tov. Ježíšova, horlil pro sv. jednotu Církve, umučen 16. května 1657. Viz článek v textu.

25. Sv. Řehoř VII., papež, z kláštera benediktinského přišel do Říma do ústředních služeb Církve. Jako papež bojoval o svobodu Církve, potíral svatokupectví a obnovoval církevní kázeň (zemřel 1085).

26. Sv. Filip Neri, zakladatel kongregace oratoriánů, vysloužil si korunu svatosti neúnavnou péčí o záchranu duší. Žil chudě, ale radostně (zemřel 1595).

29. Sv. Marie Magd. de Pazzi, panna z řádu karmelitek, žijíc v pokoře a kající, nemohla pochopit, jak mohou křesťané vědomě urážet Boha (zemřela 1607).

31. Sv. Anděla Merici, panna, z řádu sv. Františka, zakladatelka řádu sester sv. Voršily.

Kde budou exercicie v květnu a červnu? V Hlučíně pro ženy od 8. do 12. května. — V Želivě (klášter premonstrátů) pro dívky od 8. do 12. května. — V Kuksu u Dvora Král. pro muže od 12. do 16. května. — Na Velehradě pro ošetřovatelky od 13. do 17. května. — Na Velehradě pro úřednice od 20. do 24. května. — Ve Veltrusích pro dívky od 24. do 28. května. — Na Velehradě pro železničáře od 24. do 28. května. — Na Vranově u Brna pro obchodníky od 25. do 28. května. — V Rajhradě pro dívky od 29. května do 2. června. — V Kardašově Řečici pro dívky od 31. května do 4. června. — V Kuksu u Dvora Král. pro jinochy od 2. do 6. června. — V Hlučíně pro dívky od 2. do 6. června. — Na Velehradě pro paní a dívky městské od 5. do 9. června. — V Hlučíně pro III. řád (ženy a dívky) od 6. do 10. června. — V Hlučíně pro ne-

mocné všech stavů od 10. do 14. června. — Na Velehradě pro muže a jinochy, zejména sodály a terciáře, od 18. do 22. června. — V Hlučíně duchovní obnova 18. června. — V Hlučíně pro nemocné všech stavů od 19. do 23. června. — V Hlučíně pro maturanty od 24. do 28. června. — Na Velehradě pro farské hospodyně a pomocnice v domácnosti od 25. do 29. června. — V Hlučíně studující od 30. června do 2. července. — V Kardašově Řečici pro kněze od 30. června do 4. července. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě; pro Veltrusy a Želiv: Exerciční sekretariát, Praha II., Ječná 2; pro Rajhradu Vranovu Brna: Exerciční sekretariát, Brno, Alumnát; pro Kuks u Dvora Král.: Farní úřad ve Dvoře Králové nad Labem; pro Kardašovou Řečici: Školské sestry v Kardašově Řečici. — Poplatek 50 Kč. — Velehrad 60 Kč.

LITERATURA

Cyrlometodějské knihkupectví Gustava Francla v Praze I., čís. 536, vydalo: „Česká škola národní v historickém vývoji a v dnešní podobě“. Kniha má 131 stran a stojí 10 Kč. — Uvedená novinka na literárním trhu obsahuje nejen zhuštěnou retrospektivu, ale zároveň přináší obraz vývoje české školy po převratu. Otázka reformy školské stala se nejnaléhavějším kulturním problémem. Ministerstvo školství a národní osvěty ve dnech 8.—12. dubna 1929 svolalo „školský sněm“, aby vyslechlo mínění zástupců politických stran, profesorů, učitelstva i zájmových občanských skupin o hlavních otázkách školské organizace, rozvrácené válečnými vlivy a zneklidněné varem nových myšlenek a pokusů pedagogicko-didaktických. Přirozeně i duchovenstvo tato na výsost důležitá otázka školská zajímala a zajímá více než kteréžto jiného činitele kulturního a sociálního, zvláště po vydání památné encykliky o výchově mládeže Sv. Otce Pia XI. „*Divini illius Magistri*“. Proto dojísta nová kniha známého odborného pracovníka našeho prof. Josefa Hronka bude sympaticky přijata.

ДАВЪСН НУДН

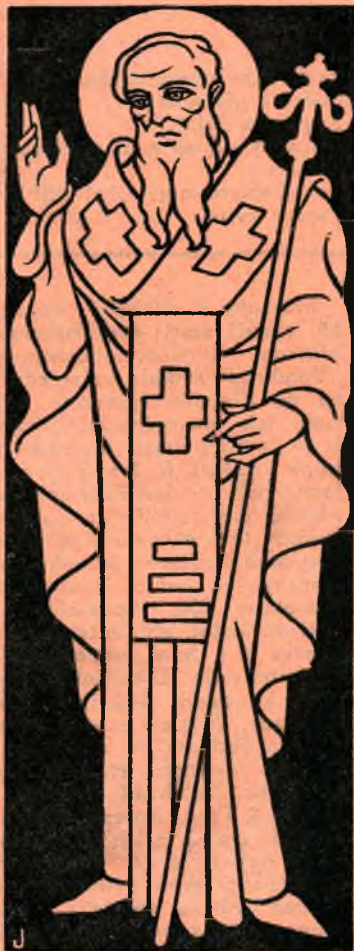

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 6.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ŮACM.

O B S A H :

První žalm unionistický	205	Milenium 1863 a čeští katolíci	216
Srdce v plamenech	205	Svatý Cyril Jerusalemský o nej-	
Koptická církev	207	světější Eucharistii	220
Obrázky s misíí mezi podlažskými		Krajanské velikonoce v Bulharsku	221
unity	209	Křesťanský Východ	223
Jak si komsomolci obstarali byt	211	Katolický obzor	228
Prostý kvítek	214		

Přípravy k důstojné vzpomínce na 10. výročí smrti arcibiskupa Ant. C. Stojana. Cyrilometodějské družstvo „Velehrad“ svolalo ve středu 10. května do Přerova poradní schůzku o tom, jak co nejpíetněji vzpomenouti 10. výročí úmrtí bl. paměti arcibiskupa dr. Ant. C. Stojana a jak náležitě oslavit desetiletí episkopátu nynějšího metropolity dr. L. Prečana. Porady této účastnili se prozatím zástupcové družstva samého, pak obou moravských jednot duchovenstva, Apoštolátu CM, Apoštolátu jednoty, Ústředí katol. studentstva, katol. učitelstva a j. Svou nepřítomnost omluvil předseda Diecévního apoštolátu posl. kanovník Světlík, vyslav svého zástupce, Matice svatohostýnská, vídeňská Jednota sv. Metoděje a taj. P. Boxan. Jednání řídil místopředseda Družstva Velehrad rektor P. Josef Habesš T. J. Referát podal insp. P. Jan Mlčoch z Uh. Hradiště. Po obšírné debatě bylo konstatováno, že letos na podzim vyjde obšírný a důkladný obraz života a mnohotvárné činnosti Stojanovy z pera dr. Fr. Cínka (kniha bude čítati asi 500 stran), dále, že olomučtí bohoslovci vydají almanach, obsahující řadu vzpomínek na Stojana. Ve sbírání vzpomínek bude i dále pokračováno. Mají býti posílány ústřednímu sekretariátu Apoštolátu sv. C. a M. v

Olomouci, Wilsonovo nám. 16. Dále budou vydány asi dvě serie památkových pohlednic stojanovských a uspořádána serie diapositivů nebo filmových pásek pro přednášky. V rodině Stojanově, Beňově, bude na rodném domku pěči místních činitelů odhalena pamětní deska. Slavnost uspořádána bude už v červnu a bude tak zahajovati vzpomínky na Stojana. Podobná akce bude asi provedena v Dražovicích. Bude vyžádán od odborníka návrh na důstojnou úpravu hrobu Stojanova v Královské kapli, který je prozatímní, namnoze ze sádry, a už se vlivem vlhka rozpadává. Bude podniknuta akce k získávání členů Družstva Velehrad, jež pečuje o udržování a dobudování Stojanova a rozšíření exercičního hnutí. Bude učiněna výzva, aby ve všech moravských farnostech byl opravdu zaveden Apoštolát CM, jak už to nejd. konsistoře dříve žádaly. Oficiální vzpomínka smrti Stojanovy bude konána na Velehradě dne 27. září, v předvečer svátku sv. Václava. Mají býti z věčnosti uspořádány vzpomínkové projevy ve všech obcích, kterým Stojan prokázal dobrodiní. Usneseno pořadatelský výbor rozšířiti a vyzvati Katol. akce, ústředí Orla a Omladiny, Svaz lidových zemědělců, Všeodborové sdružení křesť. dělnictva, organizace katolických žen, železničářů

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Červen 1933.

Číslo 6.

První žalm unionistický.

J. Mastylák C. SS. R., Obořiště.

*Blaze muži, který nesvornosti sterý
úmysl a zradu láskou pošlapal,
za jednotu svatou s dlani rozepiatou
modlil se a žertvou na oltáři plál;
oživne jak réva z nebeského dřeva
na mystickém kmeni, jímž se Kristus stal!*

*Avšak nájemníci v Pastýřově lici
najdou víchr pomsty, dmoucí mračno plev,
na soudu pak němí budou přede všemi
počet vydávati za nevinnou krev.*

*Ano, Hospodine, andělské i stinné
srdce znáš i ledví: lásku dáš i hněv!*

Srdce v plamenech.

(K hlavním svátkům červeným.)

Ant. Šuránek.

Zrovna když u nás slunce má dostupovat vrcholné výše, když žhavé léto má ke žni chystat požehnané lány, ukazuje nám svatá Matka Církev na s v a t o s t á n e k : „Tam plane vaše S l u n c e, plné žáru, v jehož světle a teple kvetou lilie a zraje silný, výživný chléb.“ A proniknete-li zrakem víry bílou způsobu chleba v monstranci, padnete na kolena, oči zastřete, jako Mojžíš, klečící u hořícího keře . . . Vidíte s r d c e v p l a m e n e c h. Živé, tlukoucí. Je korunované trním, srdce královské, velkomyslné, ochotné dáti se probodnout znova a znova, aby mohlo tokem své krve očistit, zachránit d u š e.

Š t ě d r é srdce! Kdo by spočetl všechny jeho dary? Kolikrát zatluklo za třiatřicet let, kolikrát se obětovalo, rozdávalo! A od té doby na kolika oltářích, v kolika svatostáncích. . . A přece několikrát se rozechvělo z v l á š ť významně. Nebylo to tenkrát,

když na otázku Kristovu: Za koho lidé považují Syna člověka? A za koho vy, apoštolové, mě považujete, řekl Šimon, osvěcen nebeským zjevením, s planoucím okem zaníceně: Ty jsi Kristus, to jest Vykupitel světa, na kterého čeká lidstvo, Ty jsi Syn Boží... A tenkrát promluvil srdce dobrého Mistra, dalo lidstvu skálu, na níž by se zachránilo v zátopách bludů, omylů a zloby, jako kdysi se zachránila svatá rodina Noemova v arše, dal lidstvu Petra, papeže, a kolem něho zástupy apoštolů — biskupů, učedníků — kněží... Církev, dar nejsvětějšího srdce — archa Noemovi svěřená pro záchranu lidstva, a Petr — v té arše Noem...

Jak asi se rozechvělo Srdce Ježíšovo, když zvolal při poslední večeři: S toužebností jsem dychtil po tom, abych jedl s vámi tohoto beránka... Loučil se, rozdával se úplně; majetku nemá, neměl, kam by hlavu sklonil, večeři naposled a to v domě cizím, šaty mu seberou, než ho ukřížují, Matku svou odkáže na kříži, až bude opuštěn od apoštolů, umírat bude nahý, zbude mu jedině to jeho Tělo a jeho Krev. Nuže, to rozdává, aby se dal celý, celý. Po tom touží jeho srdce, aby se strávilo ve službě lásky... A tak ustanovuje Pán oběť mše svaté, nekrvavou obnovu krvavé oběti na kříži, obětuje způsobem napřed nekrvavým své Tělo, dává je za pokrm srdcím svých věrných, obětuje svou Krev, podává ji jako nápoj... Vezměte a jezte, vezměte a pijte...! Je zajímavé, že si Pán sám vyžádal, aby ústřední svátek jeho hořícího Srdce byl slaven v pátek po oktávě Božího těla. Abychom si, až v jásavých průvodech veřejně vyznáme víru v jeho přítomnost ve svatostánku, účinně připomněli, že je tam proto, aby nás miloval, s námi se modlil, s námi pracoval... „Vidím utrpení mého lidu... ano, znám jeho bolest. Sestoupil jsem, abych ho vysvobodil z moci Egyptanů a vyvedl do země krásné a prostranné, do země, která teče mlékem a medem. Ano, úpění dětí israelských přišlo ke mně, viděl jsem jejich útrapy, kterými je Egyptané utlačují...“ Tak mluvil Hospodin k Mojžíšovi. Kdo má srdce čisté, pokorné, milující — ten má antenu, která zachycuje podobné vlny zvukové, řinoucí se ze svatostánku. Rozhlas Boží... „Znám bolest svého lidu...“ Znám a zasáhnu v pravý čas! Pojdte ke mně všichni... Vezměte a jezte! Užívejte mojih darů...!

A ještě jeden dar. „Jdu k tomu, jenž mě poslal... Je vám užitečno, abych odešel. Neodejdu-li, Utěšitel nepřijde k vám. Odejdu-li, pošlu ho k vám. Naučí vás všeliké pravdě... a příští věci zvěstuje vám. On mě oslaví...“ (Sv. Jan, kap. 16.) A když přišel den letnic, byli všichni pohromadě na jednom místě. Tu náhle povstal s nebe hukot, jako když táhne silný vítr... i ukázaly se jim jazyky jako ohnivě rozdělující se tak, že posadil se na každém jeden, a všichni byli naplněni Duchem svatým... (Skutky apoštolské, kap. 2.) To je ten nevýslovný dar mladé Církvi, který ji jako vánek provívá celou, naplňuje ji jako budovu

na skále, proniká ji jako tajemné T ě l o, procházej e hlavou i údy, oživuje, otepluje, zahřívaje, hlavně v hrudi hromadí sílu svatého ohně svého, ohniště l á s k y, snaží se v každém, kdo mu nebrání v ustavičné činnosti vytvořit srdce podobné nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, srdce v p l a m e n e c h, žhavě milující Boha, bližního, sebe pro Boha. A tak usiluje Duch svatý sjednotit všechno lidstvo, učinit je srdcem jediným, podobným srdci Ježíšovu, omýt všechny lidi vodou k ř e s t n í, posílit je a zapálit, zanítit pro Pravdu, Dobro a Krásu, ve sv. bi ř m o v á n í, učinit lidstvo milým Bohu a d ě s n ý m ď á b l u! Co čteš, vane ten Duch svatý kolem tebe... Co žádá po tobě? Nebraň mu dobrovolnými nevěrnostmi v malém, hříchy, aby mohl pracovat v t o b ě, a nabídní se mu jako nástroj v práci mezi jinými...

Slyšíš, co praví Hospodin k Mojžíšovi? „Pojď tedy, pošlu tě faraonovi, abys vyved můj lid z Egypta.“ Mojžíš se vymlouvá. Nemá daru řeči, není výmluvný. Hospodin ho kárá: „Kdo stvořil ústa člověka? Zdaž ne já? Jdi tedy a já budu v tvých ústech a budu tě poučovati, co ti bude mluvit!“ A Mojžíš šel a vykonal dílo nesmírné... Co k t o b ě volá srdce v plamenech? „Jdi, buď a p o š t o l e m, apoštolkou; hlásej svému okolí skutky a slovy, že vím o jejich strastech, že se ve svatostánku za ně ob ě t u j í, že na ně č e k á m, abych jim nalil oleje na rány jejich, pokoje do rozbouraných niter jejich, abych jim přeměnil srdce zklamaná, ledová, kamenná, na srdce milující, radostně se ob ě t u j í c í v p l a m e n e c h lásky. Nevymlouvej se a j d i! Já budu v ústech tvých...!“

Koptická církev.¹

J. Maštylák C. SS. R.

Dnes jméno církve koptické zní nám poněkud cize: před očima mnohých mlží se nejasné a chladné představy o jakýchsi rozkolnicích, od nás vzdálených, na kterých málo záleží. Avšak byla doba, kdy se církev koptická honosila slávou, linoucí se na její vlast — E g y p t — hojnými proudy z celého křesťanstva i samého nebe. Když roku 641 moslemínský půlměsíc stanul vítězně nad metropolí země, A l e x a n d r i í, začalo arabské moře nadobro pohlcovati domorodé nářečí a řeč, kterou mluvili stavitelé pyramid. V 17. století zemřel poslední stařec mluvící e g y p t s k y. Egyptané stali se „K o p t y“.² Nás ovšem dojímá ještě více úpadek církve než osud národa.

Obyvatelé nilských břehů měli pro národ vyvolený před vykoupením význam výjimečně veliký. Pro křesťanství byl Egypt

¹ Pro tento článek je směrodatnou nejnovější publikace dra Koppa: *Glaube und Sakramente der kopt. Kirche*, *Orientalia christiana*, 1932, n. 1. a úřední vydání Východní kongregace: *Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientali*, Roma 1932.

² Aígyptos vyslovovali Arabové *gibt*, odtud „kopt“.

rovněž půdou svatou, zúrodněnou modlitbami a potem Ježíše Krista i Matky Boží. Již sv. Petr založil v Alexandrii křesťanskou obec skrze sv. Marka, nebo podle jednoho egyptského podání sám osobně.³ Proto lze právem nazvat církev egyptskou „prvorozenou dcerou Církve římské“, jak ji oslovil již sv. Řehoř Vel. a jak to uznal první všeobecný sněm. Ale žárlivému Cařihradu, který bojoval úspěšně o právní prestiž se samým Římem (roku 380, 451, 553, 870), podařilo se lehce zatlačit Egypt do pozadí. Mravní a duchovní autorita, které se kdysi Egypt těšil ve

Papežský seminář východního obřadu v Dubně (r. 1932/33).

všesvětové společnosti křesťanské rodiny, našla hrob právě ve své oslnivé velikosti. Či nemohla být Alexandrie hrda na svou *exegetickou školu*, založenou v 2. století sv. Pantenem, kterou sv. Kliment a Origenes povznesli na prvotřídní universitu křesťanského starověku? A v krvavých pronásledováních římských vládařů uměla egyptská církev hrdinně nastavovat hlavy pod meč a vydávat těla mučidlům. Zvláště za Diokletiána trpěla hrozně, ale i heroicky, že se dodnes sluní v záři této doby mučednické a za první rok svého letopočtu počítá počátek vlády císaře Diokletiána, nejukrutnějšího hubitele křesťanstva (284). A jestliže se někteří z jejích dítek zachvěli před mučednictvím krvavým a utíkali na poušť, oživilí a posvětili ji nedostižnými téměr vzory modlitby a odříkání. Tak začal sv. Pavel za Decia, sv. Antonín za Diokletiána; tak pokračoval svatý Pachom-

³ „Babylon“ v prvním listě sv. Petra (5, 13) je podle tohoto podání pevnost, jež stála na místě nynějšího starého Cairu.

mius, sjednotitel mnichů. Egyptské mnišství, o jehož mládí vypravuje už Origenes, jalo se sloužiti vtělené Moudrosti se vši vervou předkřesťanských Therapeutů, stojících nepochybně ve službách Moudrosti věčné (Sr. Moudr. 24, 9—11).

Po noci pronásledování a krve nastoupil nejskvělejší den v dějinách egyptského křesťanství, kdy Alexandrie byla předním a takřka jediným mluvčím pravé víry. Máme na mysli sv. Atanáša, „sloup pravoslavi“, a sv. Cyrila. Celý Egypt lpěl na těchto mužích a jejich sláva ho okouzila. Alexandrijský patriarcha Dioskur, čelný pořadatel efeského „Latrocinia“, (nezákonného církevního sněmu roku 449 svolaného císařem Theodosiem II. a odsouzeného papežem Lvem I. jako lupičský sněm), byl roku 451 odsouzen na církevním sněmu v Chalcedoně pro monofysitismus.⁴ Od té doby putuje věky církev egyptská s vyrytým znakem monofysitismu. Bránila se proti odsouzení na sněmu Chalcedonském vši mocí, protože v něm větrila nestorianismus (blud, popírající božské mateřství Panny Marie). Císař vynucoval uznání Chalcedonu po zlém a v tom mu pomáhala helenistická vrstva „melchitů“. Domorodci houževnatě odpírali. Basiliscus a Zenos pokusili se dosíci shody s monofysity tím, že zmírnili nauku sněmu chalcedonského ve smyslu monofysitském. (Enkýklion 476, Henotikon 482). Až energický Justinian chopil se uspaného sporu s novým násilím. Na 300.000 Koptů prý padlo mečem. Hierarchie vymřela a odpor na dlouho byl nemožný. Tu podpořil monofysity Syr Jakub Baradaï († 578) tím, že jim tajně světil biskupy a kněze. Po něm slují asi monofysité též „jakobity“.⁵ Dokončení přístě.

Obrázky s misíí mezi podlašskými unity.

Jos. Olšr T. J.

(Ú v o d.)

Při třetím dělení Polska dostalo Rusko opět území, jež bylo obydleno částí unitů, kteří se sjednotili roku 1595 na Brestském sněmu s Církví římskou. Hned od počátku měla ruská vláda záměr, přičlenit je k státní pravoslavné církvi jako unity na Bílé Rusi. Odpad byl zvolna připravován již od roku 1831 — ovšem osvědčenou metodou Siemaškovou. Konsistoř chelmská, vedená Wójcickim a Popielem neprotívala se vládě, nýbrž jí pomáhala. Sjednecí kněží, kteří dosud lnuli k Římu, byli posláni do výslužby nebo přesazeni s důležitějších míst do zapadlých vsí a na jejich místa povolávání unitští kněží ze sousední Haliče, nespoko-

⁴ Bludné učení, že v Ježíši Kristu byla jen jediná přirozenost — řecky: moné fysis, odtud pojmenování bludu: monofysitism.

⁵ Někteří odvozují název „jakobitů“ od patriarchy Dioskura, který prý se před svým zvolením jmenoval Jakub; jiní od starozákonního patriarchy Jakuba. Název „jakobitů“ má však u Koptů vždy příchut hany.

jení s přísnou kázní katolické Církve. Ti za peníze slíbili, že odpadnou veřejně, kdykoliv toho od nich požádají. V takovém duchu byl vychováván i kněžský dorost v chelmském semináři.

Dne 24. května 1874 Marcell Popiel, pokládaje přípravy za dostatečné, svolal do Chelmu sněm a se stejně smýšlejícím kněžstvem podepsal „akt sjednocení“, podobný aktu polskému z roku 1839. Ale novou „unii“ nebylo tak snadno zaštipiti na místo dřívější. S jedné strany u podlašského lidu unie zapustila hlouběji kořeny než na Bílé Rusi — a s druhé strany Popiel se nevyrovnal svému učiteli Siemaškoví ani v důmyslném připravení odporu, ani v opatrném rozšiřování „unie“.

Proto potlačoval odpor násilím. Zbytek unitských kněží, kteří odmítli „sjednocení“, byl poslán do pravoslavných klášterů „na pokání“. Latinským kněžím zakázáno udělovat svátosti bývalým unitům — pod trestem vyhnanství a uzavření kostela. Potvrzení tohoto drakonského zákona vynutila vláda na slabém lublinském světicím biskupu Baranovskim

Ale odpor lidu nedal se tak snadno zlámati. „Naše chrámy, které jste nám vzali, budou prázdné, my do nich nepůjdeme“ — prohlásili rozhodně. A nešli. Súčastňovali se latinských bohoslužeb, při větších slavnostech tajně přistupovali tam k svatým svátostem. Děti křtili si sami, v noci pochovávali své drahé na sv. poli zabraném pravoslavnými. Snoubenci chodili pro požehnání na společnou cestu životem za hluboké noci na fary latinských kněží, nebo příkrádali se přes hranici k unitským kněžím do rak. Haliče. Ale vláda ta manželství neuznávala, rozháněla je pomocí policie jako konkubináty a dětem odnímal právo na dědictví.

Za nesplnění náboženských povinností v pravoslavných svatyních byli uniti trestáni vězením, peněžitou pokutou, vyhnanstvím. Mladé muže brali na dlouhá leta do vojska, do neposlušných vesnic posílala vláda oddíly kozáků, kteří v nich řádili podle své vůle a týrali bezbranné obyvatelstvo.

Odvážnější z latinského kleru přes zákaz vlády tajně poskytovali pomoci pronásledovaným unitům. Nejedem svou lásku k opuštěným ovečkám zaplatil vyhnanstvím! Ale to bylo málo. Staré pokolení, které pamatovalo unii, vymíralo — a mladí věděli o ní pouze z vypravování rodičů. Zda ten lid ze své přirozenosti hluboce nábožný dlouho ještě vydrží bez náboženské útěchy, či na konec vysílen bojem a vysušen duchovní opuštěností obrátí se k pravoslavným duchovním a do pravoslavných kostelů? Zda při neustálém mlčení Říma (ruská vláda totiž tajila neustále veškeré zákroky papeže ve prospěch unitů — chtějíc tak u nich vzbuditi podezření, že Řím je opustil) nezachvěje se v nich dosud tak hluboká oddanost a láska k Sv. Stolicí?

Tyto otázky si položil P. M. Morawski T. J., mladý profesor ve Starejwsi a takovou si dal odpověď: Třeba poslat k unitům misionáře, aby je ujistil o neustálé péči Sv. Otce, který protestuje proti násilím na nich páchaným — a povzbudil je k vytrvalosti! S tím-

to plánem svěřil se svému představenému P. Jackowskému T. J. — a společně předložili jej Římu. Sv. Otec však dlouho uvažoval o návrhu. Přemýšlel, zda to stojí za to, vystavovati misionáře v nebezpečí, že budou dříve uvězněni, než se dostanou k ubohým unitům, a zda taková misie nepodráždí ještě více ruskou vládu — a tím jen pronásledovným škodu nepřinese!

Na konec však odpověděl Řím kladně. Misie byla svěřena haličským jesuitům a dne 7. prosince 1877 vyšlo nařízení pověřující tím těžkým úkolem haličské jesuity a udělující jim potřebná dovolení, jako na příklad udělovat sv. bířmování i pod. Jedné z farností krakovských svěřeno vedení křestních a snubních matrik.

Prvním misionářem byl P. J a c k o w s k í T. J., jeho druh P. Morawski byl neschopen pro tak těžké práce misionářské.

P o z n á m k a: Chci podati tu několik obrázků z oněch misí. Látku jsem čerpal z poznámek misionářů, které jsou uchovány v soukromém archivě Tovaryšstva Ježíšova v Krakově. Dokumenty se strany ruské vlády jsou nyní ve státním archivě ve Varšavě.

Jak si komsomolci obstarali byt.

E. Kalikin.

Ve velkém domě na Arbatě v Moskvě, v pokojíku, který prozrazoval, že jeho majitel si příliš nezakládá na čistotě, vesele šuměl samovar. Komsomolec Gnojev rovnal na stole připravenou hostinu a stále s nedočkavostí pohlížel ke dveřím.

„Proč již nepřicházejí?“ hovořil si sám pro sebe. Očekával návštěvu dvou kamarádů z rodiště, jež místní komsomolská buňka vyslala do Moskvy, aby studovali na vysoké škole. Již mnoho let se s nimi neviděl, jistě aspoň od té doby, co také jej poslali do Moskvy studovat. Štěstí mu přálo, uchytil se dobře. Byl velice bystrý a proto si brzy získal přízně představených. Nyní už měl veliký vliv a co nejhlavnější, uhodl vždy, které „generální linie“ se má držeti. Žádné změny v politice komunistické strany nepřivedly ho z rovnováhy. Byl také na to hrd a proto s dychtivostí očekával, jak budou jeho venkovští kamarádi překvapení, až uvidí jeho vliv a postavení.

Konečně bylo na dveře zaklepáno. Do pokoje vkročili dva mladíci, které Gnojev velmi srdečně přivítal a hned pozval, aby zasedli ke stolu, občerstvit se po daleké cestě. Hosté s překvapením zjišťovali, že jejich velkoměstský kamarád má všeho hojnost: chleba, másla i klobásy... Doma dávno nic podobného neviděli.

„Ty jsi jako buržost,“ projevili jeden z nich svůj údiv.

Gnojev se zasmál: „Konám namáhavou, odpovědnou práci a proto musím zase podle toho stravovati; však jenom počkejte, až já se vás ujmu, všemu vás také naučím...“

„Máš pravdu,“ odpověděl druhý host: „Žijeme jen jednou na světě a potom jsme přece předvojem světového proletariátu...“

Všichni tři se při tom hlasitě rozesmáli a hovor plynul plným tokem upřímnosti. Venkované vypravovali svoje novinky a vyptávali se zase na poměry v Moskvě.

Jídla na stole rychle ubývalo, hladové žaludky hostů zdály se býti nenasytnými. Brzo musel Gnojev doběhnouti ještě pro jednu láhev vódky. Ale když se vrátil, zlostně nadával.

„To jsou prašiví buržousti, nedají člověku nikdy klidu, neustále se roztahují.“

První sv. přijímání děti ve Srijemské Mitrovici.

„Co se stalo?“ tázali se oba hosté najednou.

„Ale souseď, který bydlí ve vedlejším pokoji, jakýsi Kozlovský, nám nařizuje, abychom nekřičeli, že prý vyrušujeme jejich děti.“

„A kdo ti to říkal?“

„Kdo? No, souseďka...“

„Tak abychom nezpívali.“

„Ani mně nenapadne, abych ji poslouchal, řas ji vem, buržů-ku prašivou,“ rozčiloval se Gnojev a hrubě zakřičel: „Hoj, vzhůru, komsomolci, na boj s kapitalismem!“

Hosté jej následovali...

Zpěv trval drahnou chvíli, až se konečně otevřely dveře a na prahu se objevil předseda domovního komitétu, také komunista, a za ním stála bledá, ustaraná tvář souseďčina.

„Přestaňte zpívat,“ poroučel předseda: „Vždyť celý dům se až otrásá od vašeho řevu...“

„Ale dovol, tovaryši,“ snažil se brániti Gnojev: „Jsem přece ve svém soukromém bytě...“

„Jakýpak soukromý byt v socialistickém státě? Přestaňte, anebo zavolám GPU, a ti vás zkrotí!“ Předseda se po těchto slovech obrátil a odešel...

Kamarádi měli náladu pokaženu, mlčky vypili vodku a Gnojev prohodil: „Potvora, prašivá buržoustka, tak se tu roztahuje... Takových nepřátel proletariátu by neměli ponechávat v našem státě...“

Klení a nadávky Gnojevovy neúčinkovaly však na jeho hosty a také jeho komsomolské veličenstvo začalo v jejich očích klesat. Gnojev to zpozoroval a v očích se mu pojednou zablesklo.

„Právě mně napadla otázka, kde budete bydlet?“

Hosté se rozpačitě podívali jeden na druhého a mlčeli.

„U mne nemůžete zůstat na dlouho. Jsem odpovědný pracovník a potřebuji klidu... Ale také bych vás nerad ztratil, mohli byste se snad ubytovati v sousedním pokoji, kde teď zůstávají ti Kozlovští.“

„Vždyť je obsazen.“

„To nám nemůže vadit, ta prašivá buržujka bude na mne pamatovati. Je dcerou velkostatkáře, pochází tedy z třídy utlačovatelů lidu a její manžel je rovněž něco takového, každopádně je inteligent...“

Gnojev se slavnostně podíval kolem sebe a zeptal se:

„Ještě nechápete?“

„Ne...“

„Právě bylo vydáno nařízení o nových pasech; kdo ho nedostane, musí se ihned vystěhovati a jeho byt i s nábytkem připadne městské radě. Napíšeme do GPU, že ona potvora je bývalá velkostatkářka, pas jí nevydají, a tak se bude muset vystěhovat. Pokoj zůstane volný a já se už postarám o to, aby jej přidělili vám...“

Uplynul měsíc. V úředovně, kde se vydávaly pasy, stála před úředníkem paní Kozlovská s dvěma dětmi a usedavě plakala...

Tvář úředníkovy byla zamlklá a jeho oči pohrdavě se dívaly na plačící ženu.

„Nic naplat, občanko, pocházíte z třídy nepřátel proletariátu a proto neobdržíte pas...“

„Ale, co mám dělati?“

„Odcestujte na venkov!“

„Kam? Vždyť nikde nikoho nemám, celý svůj život trávíme s mužem v Moskvě.“

„Odjeďte někam do kolchozů, tam je nouze o lidi, tam se najde pro vás práce. Ale pospěšte si, jinak vás pošleme na sever do lesů kácet stromy...“

Zima byla ten rok nekonečně dlouhá a kruté mrazy nechtěly polevovat...

Na všech nádražích v Moskvě se tísnila spousta lidí. Každý hleděl co nejdříve uniknouti z města, aby si mohl nové bydliště vybrati podle své chuti. Žádnému se nechtělo čekat až ho pošlou na sever kácet lesy...

V nádražních čekárnách bylo poněkud tepleji než venku, aspoň tam nefíčel vítr. Lidé mlčky seděli na svých zavazadlech a bezradná zoufalost zračila se v jejich tvářích. Byla tu i paní Kozlovská s mužem a dětmi. Kam se chystali? ... Nikdo z nich ještě nevěděl... Příbuzných neměli, známých také ne. Vzali si však jízdenku na jih, doufajíce, že tam bude alespoň tepleji. Co jich tam čeká? Marně o tom přemýšleli...

Dětský zoufalý pláč pojednou vyrušil zástupy čekajících na nádraží. Po čekárně pobíhalo asi 9leté dítě a s nárkem hledalo svoji matku... Lidé dívali se na ně tupě, nikdo se ho neujímal.

„Matka mu ujela a ponechala dítě jeho osudu,“ zašeptala jedna žena, jež seděla poblíž paní Kozlovské!

„Podobných případů bylo zde více.“

„A co se stane s těmito dětmi?“ s úžasem se ptala paní Kozlovská.

„Odvede je milice,“ lhostejně vysvětlovala neznámá žena a dodala: „Možná, že je dají do útulku; co s nimi? Nikdo dnes neví, co bude dělat a kde se octne... Nejspíše zemrou hladem, na venkově prý sami nemají co jísti... Tak vypadá boj proti „bezprizorným“ dětem!“

Paní Kozlovská a její manžel podívali se na sebe a potom na své děti. Jedna a táž myšlenka kmitla v jejich hlavách. Zrodilo ji milující srdce otce, matky!

A v té době v jejich bývalém pokoji na Arbatě oslavovali komсомolci zabrání nového bytu.

Prostý kvítek.

Krištof Fillo, O. S. B. M.

Počátkem dubna 1918 přihlásila se v klášteře SS. Mironosic v Kristinopolu dvě ukrajinská děvčata Anastasie Stadniková a její přítelkyně Marie, aby směly sloužití Pánu Bohu v řeholním životě. Dívky vzbudily svým vážným chováním ihned pozornost i oblibu u řeholnic, které si je ponechaly několik dní v klášteře, aby jim daly lépe nahlédnout do zátiší řeholního života. A potom je poslaly domů se slibem, že budou přijaty.

Anastasie Stadniková se brzy vrátila do kláštera, po němž vroucně toužila. Její přítelkyně Marie zůstala doma, poněvadž jí rodiče její nedovolili zasvětit se řeholnímu životu. Převorka prostosrdčně uvítala Anastasii na prahu nového života řeholního, v němž se chtěla zasvětit utrpení a snaze po křesťanské dokonalosti.

Řehole SS. Mironosic založena byla v Kristinopolu při klášteře OO. basiliánů teprve dne 30. června 1914 a měla úkolem kromě vlastní dokonalosti pečovat o osoby zestárlé věkem.

Byl právě veliký půst, když Anastasie začala svůj noviciát. První duchovní cvičení, kdy celá šťastná prodlévala ve vnitřní

modlitbě a v usebrání a v živém poutu přítomnosti Boží, odhalily jí krásu řehole, učily ji lásce, pokoře, absolutnímu odpoutání ode všech pozemských věcí, odevzdanosti do vůle Boží, ale zároveň i odříkání a umrtvování. Její duše se vznášela v mystických výšinách. Zamilovala si zvláště Spasitele skrytého v nejsvětější Svátosti. Před svatostánkem učila se žítí životem duchovním. O těch chvílkách napsala v prosté básničce: „Jaká rozkoš, Bože, chvíli tu klečeti!“

V roce 1920 byla oblečena rouchem řeholním a podle zvyku vý-

Prodavači vody v Kahýře.

chodních řeholí změnila své jméno Anastasie na Anna. Byl to pro ni veliký a pamatný den!

Po skončeném noviciátě nastal však sestře Anně nový noviciát utrpení. Onemocněla plicní choroou, která ji zachvátila tak úporně, že přípravu na řeholní sliby provázela příprava na cestu do věčnosti. Dne 26. dubna 1921 přijala sv. svátosti a byla zaopatřena a na druhý den složila svaté sliby. Sestry vyzdobily její celu jako kapli a pro nemocnou upletly z prostých jarních květů panský věnec. V životě jejím byl ten den největším svátkem. Ve svém zápisníku poznamenala o něm: „Složila jsem dnes sliby, což mám ještě chtít? Nic nemám a všechno mám. Mám Ježíše a Ježíš má mne a k tomu ještě budu mít nebe.“

Po slibech nemoc zdánlivě ustala a sestra Anna mohla zase pracovati, ale ne na dlouho. Těžké utrpení se brzo vrátilo. Tvář její začaly už ovívat perutě smrti. Rostla v ní touha po Bohu. V zápisníku jejím čtème: „Přiď, ó Lásko, vezmi mne k sobě, já nemohu bez Tebe žít. Touha po Tobě rdousí mi duši a láska

k Tobě srdce mi krájí.“ Svě bolesti snášela však trpělivě a hrdinsky, ačkoliv nemohla půl druhého roku z lůžka vstáti.

Konečně se dočkala sestra Anna návratu k věčnému ženichovi své duše. Byl právě Zelený čtvrtek, když naposled přijala sv. přijímání. Kalich utrpení byl naplněn až po okraj.

Na Velký pátek ráno 1923 vstoupily do cely sestry Anny řeholnice a ptaly se jí, zdali si nepřeje sv. přijímání. Nemocná spokojně řekla: „Ne — dnes je den smrti Páně — jenom mne ještě zvednětel!“

Když jí vyhověly, jenom si povzdechla: „Otevři mně, můj Bože, otevři, Ježíši,“ a její duše odletěla k nebeským dvorům.

Sestra Anna nečinila za svého života nic neobyčejného, ale konala všechno neobyčejně dobře. Bůh jí dal srdce věrné, něžné, které, když milovalo, milovalo provždy. A ten, jehož milovala, dal jí též milost síly k utrpení a dokonalému sebeobětování.

Na mladém záhonku řeholního života východního na Podkarpatsku rozkvetl kvítek prosté krásy a nebeské vůně.

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

Ú v o d.

Těžký a vysilující boj — nejen státoprávní, nýbrž vůbec o právo na život — vedl český národ v letech šedesátých. Dvouhlavý rakouský orel zatínal tehdy tak mocně své spáry do těla národa, že celý organismus ochaboval a chřádl. I houževnatí duchové při tomto smutném pohledu resignovaně skládali ruce v klín, vidouce marnost svých snah.

Než Bůh neopustil národa a v nejtěžších chvílích mu sesílal anděla útěchy a tlumený život národní vybleskoval jako jiskra zpod popele. Čím řidčí byly příležitosti, kdy se tento život mohl v plné síle projevit, tím opět pozoruhodnější byly svou živelností.

Je nesporno, že památné jubilejní oslavy příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu r. 1863 byly jedním z nejmohutnějších projevů náboženského a s ním nerozlučně spojeného života národního v druhé polovici minulého století. Náboženství a národnost, tyto dva nerozluční spojenci, triumfovali na Velehradě tak velkolepě, že jejich pověst šla vítězně celým slovanským světem, zanechávajíc radostnou ozvěnu u bratří, u nepřátel však hrůzu a nenávisť.

Události roku třiašedesátého a později osmdesátého pátého volají přímo po tom, aby byly zaznamenány. Letošní 70. výročí milenioých oslav vyčítavě se ozývá, že by synové sv. Cyrila a Metoděje neměli zapomínat...

Vraťme se tedy o sedm desítiletí zpět a prožijeme s našimi otci

onen milostivý rok. Všimněme si nejprve náboženského ohlasu u katolíků v Čechách.

*

Zdalo by se na první pohled, že důstojné oslavy konané v Praze a po celých Čechách a korunované velkolepým pomníkem karlínského chrámu, zasvěceného sv. Cyrilu a Metoději, jsou výsledkem dlouho živeného nadšení a příprav na jubilejní rok 1863. Jestliže tomu tak bylo na Moravě, sídle a působišti svatých bratří, nevyplyvá z toho, že i v Čechách projevy náboženského života byly tak těsně spjaty s dědictvím cyrilometodějským. Mučednická a světecká sláva duchovních synů Metodějových, sv. Václava, Ludmily, Vojtěcha a Prokopa, zastíňovala slávu duchovních otců jejich a prvních dobrodinců kouzlem květů vykvetlých z domácí půdy.

Nedivno tedy, že biskupové čeští, zamítнувše návrh mileniových oslav pokřtění Čech 1845, jak bylo navrhováno se strany německé, rozhodli se slaviti dvojité jubileum: p o k ř t ě n í B o ř i v o j e a L u d m i l y s v a t ý m M e t o d ě j e m a 900. v ý r o č í z a l o - ž e n í p r a ž s k é h o b i s k u p s t v í (973). Než mělo tomu býti jinak.

Přehnal se revoluční rok 1848, myslí se počaly uklidňovati a věnovati klidné pozitivní práci pro národ. Vznikají spolky politické i osvětové v Čechách i na Moravě. Na Moravě zvláště pronikavě zasáhlo do života náboženského i národního „Dědictví sv. Cyrila a Metoděje“ od roku 1850.

Hlavně jeho působením vznikají na Moravě čím dál tím více tajná i otevřená přání mohutných oslav cyrilometodějských v tisícím výročí příchodu sv. apoštolů slovanských na Moravu 1863. Čím více se blížil jubilejní rok, tím bylo jistější, že Morava ho oslavovat bude. Morava pak svým nadšením zapalovala i v Čechách. Stále hlasitějšími se stávala přání, aby i Čechy se přidaly k sesterské Moravě v oslavě slovanských apoštolů. Kardinál Schwarzenberg nemohl neslyšeti těchto hlasů.

Než jak už tomu bývá, do věci zasáhly i zájmy politické a národnostně prestižní. Bylo už poukázáno, že Němci už ve čtyřicátých letech chtěli využití oně historické události, kdy se 14 českých lechů dalo pokřtiti v Řezně (845), a horlivě usilovali o to, aby se tisícileté jubileum pokřtění Čech oslavovalo již r. 1845. S oslav sešlo, ježto biskupové neuznávali tento fakt za dostatečný důvod k oslavám. Nyní tedy snaha této strany se obrátila jiným směrem. Když Němci nemohli prosadit svůj původní záměr, snažili se nyní oslabit a podvrátit důvod chystaných oslav cyrilometodějských, jež tím větší obavy jim naháněly, čím rozsáhlejší přípravy dávaly tušiti mohutnost oslav samých. Utvořil se zvláštní spolek pro dějiny Němců v Čechách a na Moravě, či jak jej překřtili Čechové: „Spolek pro dělání dějepisu Němců v Čechách“, který s vytrvalostí prohlašoval, že oslavy příchodu svatých bratří na Moravu jsou bláhovostí, neboť prý historicky přes-

ně je možno stanovití nanejvýš třicetiletí, ve kterém oni slovanští apoštolé na Moravu přišli. Na druhé straně pak, že pokřtění oněch 14 lechů je přesně historicky zjištěno: odtud tedy jest hledati počátky křesťanství v Čechách. Tím chtěli vnést zmatek do řad národních, vyraziti zbraň z ruky a podvrátiti pevný základ, na němž slovanský živel budoval, totiž, že je hodno a spravedlivě, aby celý národ oslavil své po Bohu největší dobrodince, křesťatele národa a zakladatele jeho kulturní a tím i národní samostatnosti. Slované jsou tudíž pány v Čechách i na Moravě a Němci jen přistěhovalci, jimž Slované nejsou povinni ničím, ježto ani křesťanství není jejich darem.

Podívno, že hlasy Němců nalézaly sluchu i na české straně. Zmatek tím větší nastal, když i muž tak věhlasný, jako byl dějepisec Tomek, zastával mínění, že rok příchodu Konstantina — Cyrila a Metoděje na Moravu je nejistý.

Za takové situace nebylo ovšem možno, aby se v Čechách opravdově připravovali na oslavy r. 1863. Kardinál Schwarzenberg sám byl na rozpacích a postavil se vlastně proti oslavám. Dne 15. prosince 1862 posílá biskupům královéhradeckému a litoměřickému list tohoto znění:¹ „Když se r. 1844 ozvaly ve veřejných listech hlasy, které očekávaly tisíciletou jubilejní oslavu pokřtění Čech roku 1845, byla Vaše Excelence mým předchůdcem v úřadě, blahé paměti, žádána, aby laskavě uvážila, zda skutečnost pokřtění t. zv. 14 českých lechů r. 845 v Řezně dává o p r á v n ě n ý důvod k pořádání oslav a jakým způsobem by se jubileum mělo slaviti. Vaše Excelence se vyslovila v odpovědi

¹ Dr. Cölestin Wolfsgrubner O. S. B.: Friedrich Kardinal Schwarzenberg, II. Band: Pragerzeit, str. 568 a 569.

„Als sich 1844 in öffentlichen Blättern Stimmen erhoben, welche für das Jahr 1845 die tausendjährige Jubelfeier der Christianisierung Böhmens in Aussicht stellten, wurden Euer Exzellenz von meinem hochseligen Amtsvorgänger ersucht, in gefällige Erwägung zu nehmen ob die Tatsache der im Jahre 845 zu Regensburg stattgefundenen Taufe der sogenannten 14 böhmischen Dynasten einen berechtigten Anlass zu Veranstaltung der Feier enthalte und in welcher Weise das Jubileum zu feiern wäre. Hochdieselben haben sich in der Rückäußerung gegen die Opportunität der in Aussicht gestellten Säkularfeier ausgesprochen, zugleich aber den Antrag gestellt, das die Feier des Millennium an das im nächsten Dezennium wiederkehrende Andenken der Taufe Bořivojs angeknüpft und allenfalls mit dem 900jährigen Säkularfest der Gründung des Prager Bistums verbunden werden könnte. In der Voraussetzung, dass Euer Exzellenz auch dermalen ungeachtet der öffentlichen Stimmen, welche sich für die Veranstaltung der Jubelfeier im nächsten Jahre 1863 erheben, den im Jahre 1844 gestellten Antrag festhalten, beehre ich mich zu eröffnen, das ich dieser Meinung zwar unbedingt beipflichte, immerhin aber es mit Rücksicht auf die in jüngster Zeit laut gewordenen Wünsche für notwendig erachte, das schon im nächstfolgenden Jahre irgend eine Vorfeier des heranahenden Doppeljubilaeums in unserer Kirchenprovinz stattfinden möchte. Es dürfte dies schon darum rätlich sein, damit die aus Anlass des mährischen Millenniums angeregten Hoffnungen bezüglich der gleichzeitigen Jubelfeier in Böhmen nicht ganz vereitelt und den infolge getäuschter Erwartung leichthin möglichen Ausschreitungen tunlichst vorgebeugt werde.“

proti vhodnosti očekávaných sekulárních slavností, současně však navrhla, aby oslava milenia byla připojena k památce Bořivojova křtu, která případně v příštím desetiletí, a v každém případě by mohla být spojena s 900letou sekulární oslavou založení pražského biskupství. Předpokládaje, že Vaše Excelence také tentokrát nedbajíc veřejných hlasů, které se ozývají pro uspořádání jubilejních oslav v příštím roce 1863, podrží návrh daný r 1844, považují si za čest oznámiti, že sice s tímto míněním bezpodmínečně souhlasím, přesto však se zřetelem na hlasitá přání v posledním čase považují za nutno, aby se již v příštím

Pohaněc osla a felažská žena.

roce nějaká předslavnost blížícího se dvojitého jubilea v naší církevní provincii konala. Bylo by to radno už proto, aby vzbuzené naděje pro současnou jubilejní oslavu v Čechách, k nimž dalo popud moravské milénium, nebyly zcela zmařeny, a aby se co nejvíce možno předešlo lehce možným výtržnostem, bude-li zklamáno očekávání...

Podobný list poslal kardinál též do Budějovic.

Jak z listu vidno, kardinál stál zásadně na stanovisku, slaviti v Čechách dvojité jubileum v příštím desetiletí. Avšak byl nucen sleviti se svého zásadního stanoviska, jak sám uznával „se zřetelem na hlasitě projevená přání v posledním čase... a na vzbuzené naděje, k nimž dalo popud moravské milénium“.

Všimněme si blíže těchto „hlasitých přání“ a sledujme, jak se obrazilala tato přání katolického národa v časopisech a listech katických „Blahověstu“, „Pozoru“ a jinde.

(Pokračování.)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

O síle mše svaté.

Hl. 8. „Potom, když dokonána byla duchovní oběť, nekrvavý kult, před onou obětí slitování zapřisaháme Boha, modlíce se za všeobecný pokoj církví, za správný stav světa, za císaře, vojáky a spojence, za ty, kteří jsou nemocní, za ty, kteří trpí soužení a vůbec za všechny, kteří potřebují pomoci; modlíme se my všichni a přinášíme tuto oběť.“ — Sv. Cyril výslovně tu nazývá mši sv. „*duchovní*“ oběť, aby posluchači nesoudili podle toho, co smysly poznávají na darech obětních, a nepovažovali je za chléb a víno. Konsekrační slova působí přepodstatnění (transsubstanciaci), z hmotných darů stávají se dary duchovní, ponechávající si toliko způsoby hmotné. Myslílo se vždy, že způsoby bez podstaty nemohou trvati, při Eucharistii však zůstávají, i když se změnila podstata všemohoucností Ducha sv. Všemohoucnost Boží může vždy nahraditi nižší podstatu.

Mši sv. nazývá sv. Cyril obětí a naznačuje také, proč ji nazývá nekrvavým kultem (v 10. hlavě), zabitým Kristem. Poukazují tyto názvy na učení, že mše sv. se koná na památku krvavé oběti na kříži, při níž umřel Kristus. Smrt jeho připomínají na oltáři dvě způsoby chleba a vína od sebe oddělené, aby se naznačilo, že se při smrti oddělila krev od těla. Ale je také rozdíl mezi těmito oběťmi: na kříži trpěl Kristus a umřel, na oltáři netrpí a neumírá, poněvadž jsou zde přítomny duchovní dary, totiž oslavené tělo a krev, a Kristus oslavený nemůže ani trpěti ani umřítí. Chtěl Ježíš Kristus své Církvi zanechatí ustavičnou oběť co nejdokonalejší co do způsobu obětování i co do účinků, které mají zdroj ve mši svaté.

Tuto myšlenku prohodil již sv. Ireněj (Adv. haer., I. 4, c. 18): „Jako totéž Slovo, ač jich nepotřebovalo, přece přikázalo oběti konati lidu israelskému, aby se cvičil sloužiti Bohu, rovněž tak chce za touž příčinou, abychom i my často, ba bez přestání obětovali na oltáři.“ Ale právě tím se stává mše sv. nejdokonalejší a nejzáslušnější obětí, že Bohu v ní přinášíme dary nejvzácnější, které máme, totiž tělo a krev Syna Božího. Kdyby dary tyto měly se omeziti jen na chléb a víno, i když posvěcené modlitbou Církve, nebyla by mše svatá o mnoho záslušnější a dokonalejší než oběť Melchisedehova, kterou celá i nejstarší minulost křesťanská považovala za pouhý předobraz mše svaté.

Tak jen mohl mši svatou srovnávati sv. Cyprian s obětí nejvyššího kněze Melchisedecha a říci o ní (Ep. ad Caecil. de sacram): „Aby tedy podle knihy Genesis to požehnání pro osobu Abrahamovu skrze Melchisedecha všem náležitě uvedeno bylo ve

známost, předcházela ta předobrazující oběť, záležející v chlebě a víně; potom však tento obraz zdokonalil a uskutečnil Pán, obětovav chléb a kalich s vínem vodou smíšeným, a ten, který jest plností pravdy, objasnil úplný význam obrazu zastíněného." Oběť Melchisedechova mohla býti zdokonalena a uskutečněna jen tenkrát, jestliže obětí novozákonní obětovati se mělo něco daleko vyššího a cennějšího, než jsou obyčejné obětní dary, tedy skutečné tělo a krev Kristova. Protože však oslavené tělo a oslavená krev jsou živé a s Kristem Bohem ustavičně spojené, proto pod způsobem chleba je per concomitantiam (pro své spojení) přítomna i krev, a pod způsobem vína přítomno je i tělo a v obou je Kristus přítomen také jako Bůh.

Mši sv. vzdává se Bohu nejvyšší pocta, úcta klanění čili „latrīae“; v původním řeckém textu jest tato nejvyšší úcta vyjádřena slovem „latrīa“. Oběť mše sv. se dokonává zničením darů obětních při sv. přijímání. Sv. Prosper praví: „Když se láme posvěcený chléb, když se lije z kalicha krev v ústa věřících, což to znamená jiného, než těla Páně na kříži obětování a prolítí krve z jeho boku?“ (Senten. de Consecr., List 2, can. 36.) Je to také pravá oběť slítování nebo smírná, protože se v ní obětuje Syn Boží za nás, ale ovšem sama nepůsobí smíření. To jednou pro vždy vykonal Spasitel za nás na kříži. Mši sv. se nám prostředkují a rozdělují milosti smíření dokonáného smrtí Páně. V témž smyslu praví sv. Jan o Ježíši Kristu (I 2, 2): „A On jest obětí smírnou za hříchy naše.“ Protože je na oltáři Syn Boží přítomen, vzrůstá naše důvěra na takový stupeň, že není v životě našem a ve světě záležitosti, kterou bychom nesvěřovali ve mši sv. pomoci Boží a jeho milostivému přispění. Proto se modlíme za jednotu Církve, za blahodárné poměry ve světě, za pomocníky, vojska, za spojence, za nešťastné a nemocné a konečně za všechny bez výjimky, jimž je zapotřebí milosti Boží řinoucí ze mši svatě. Kdyby byla mše svatá obětí darů obyčejných, byť i posvěcených, kdyby to nebyl Kristus sám, jenž se v ní obětuje, neměla by tato důvěra neomezná dostatečného podkladu.

Pokračování.

Krajské velikonoce v Bulharsku.

P. Alois Lazecký S. V. D.

Ústřednímu apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje bylo oznámeno, že sofijský p. biskup mšgre Pejev nařídil našim krajanům v Sofii osmidenní misie od neděle Smrtné do neděle Květné. UACM požádal podepsaného, který už po několik let navštěvuje bulharské krajany, aby převzal tyto misie. Krajané byli na ně připraveni jednak místním farářem P. Leopoldem, jednak katechetou české školy P. Josafatem. Po příjezdu svém vydal se podepsaný ještě s P. Josafatem na objíždku ke krajanům. Přijati byli jsme všude vlídně. Krajané se této návštěvě velice těšili. Je třeba uznati, že

P. Josafat je mezi našimi v Sofii velice oblíben. Malí i velcí vítali ho jako dobrého přítele.

Kázání měla být každý den dvě, ráno a večer. Ranní bývalo navštíveno slaběji, večer býval kostel dobře obsazen. Docházely také pilně děti. Za to přísluší dík především sl. M. Maršounové, jež je druhým neoficiálním katechetou na naší české škole. Zvláštní promluvy pro děti byly dvě, ve středu a v sobotu. P. řídící Hlaváč vyšel podepsanému velmi vstříc.

Kolik bylo všech krajanů u sv. zpovědi, nemohu přesně určit, protože byli mnozí také u jiných kněží. U společného sv. přijímání na Květnou neděli jich byl počet veliký, také všechny katolické naše děti přistoupily též den ke sv. přijímání.

Čtyřem nemocným bylo zaneseno sv. přijímání ve středu.

Farní duchovenstvo bylo s výsledkem spokojeno, aspoň se tak vyjádřilo.

V neděli Květnou večer opustil podepsaný Sofii a odejel do Gebedže.

V Gebedži (sklárna a porculánka) je krajanů méně. Část jich odešla do nové sklárny při Perníku.

Až na několik mužů, kteří museli nutně do práce a chystali se vykonati svou velikonoční povinnost na Boží hod velikonoční, byli krajané u sv. svátostí. Kázání byla ráno a večer. P. Věnceslav, assumptionista, se těšil, že přišel kněz-krajan k jeho ovečkám. Kolonie totiž vzrostla počtem cizinců, nekatolíků. Tak i naši krajané trpí trochu vlažností svého okolí. Protože pak nemohou ze svého výdělků poslati ničeho domů, zbytečně utrácejí vydělané peníze. Vydělávají dobře. Propadají leccakým nepravostem.

Z Gebedže odjel podepsaný do Gorné Orechovice. Předběžné informace o Gorné Orechovici byly dost smutné.

Cukrovar (majitelem jeho je pražská Anglobanka) propouští krajany, protože není práce a možnosti prodeje vyrobeného cukru. Známy inženýr psal, že věřících je tam sotva několik. Skutečnost byla smutnější než zpráva.

Několik dobrých katolických rodin bylo propuštěno. Pan farář trnovský, administrující Gornou Orechovici, je nemocen a nebyl od vánoc vůbec u svých g. orechovických oveček. Děti jsou bez vyučování náboženství, není mše sv. Protože několik katolických rodin bylo na dovolené, byl výsledek duchovní velice malý.

Podepsanému bylo však útěchou, že mohl přispěti duchovní útěchou i tomuto malému stádečku a připravit vedle obvyklých pobožností velikonočních i dvě první sv. přijímání.

Krajané i jejich duchovní správcové uložili podepsanému povinnost, aby poděkoval Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, zvláště ale jeho předsedovi, panu arcibiskupovi msgru dru Prečanovi, za laskavost, že k nim byl opět poslán kněz-krajan do Bulharska. Díky projevil především nejdp. apoštolský delegát msgr Roncali.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Sovětská vláda uvěznila kněze Josefa Pietkieviče, který s nadlidským úsilím konal duchovní správu v pěti pohraničních farnostech sluckého okresu: cimkovické, kopylské, uzdzienkové, bobovieňské a slucké. Po dlouhou dobu ztěžovaly bolševické úřady pastýřskou činnost horlivého kněze, až ji nyní úplně umlčely — žalářem. Bohužel, byl P. Pietkievič v celém tom kraji jediným a posledním knězem, takže nyní zůstanou věřící bez útěchy náboženské.

Propaganda nevěrectví. V Moskvě je organizována speciální „univerzita bezbožníků“, řízená pověstným Jaroslavským. Tento ústav připravuje agitátory pro všechny země. Jsou tam „na studiích“ černoši, Čiňané, Indové, Peršané a Evropané. Metoda vyučování je různě odstupňována: pro USA jsou nutní šířitelé bezbožectví, pro kolonie zase je nezbytno, aby nevěrecká propaganda byla doplňována štváním proti Evropě. V osadách někdy používají propagandisté v boji s křesťanstvím i pomoci pohanských kněží. V Hamburku je velké nakladatelské středisko, kde se tiskne protináboženská literatura pro osady velmocí v Africe a Australii. V Indii je veden boj proti náboženství třemi směry: jednak se bojuje proti křesťanstvím i misionářům — těch je tam však málo. Společnost „Antipriestcraft Association“ (Sp. proti kněžské šalbě), založená r. 1930, vystupuje proti braminům, „Indická racionalistická asociace“ útočí na moslemíny a nová společnost „Přátelé sovětů“ soustředila ve svých rukou jak protináboženskou propagandu, tak i komunistickou akci.

Zvlášť originelní je práce v republice Peru. Tam místní komunisté v řadě článků a pamfletů vychalují starobylý kult Inků, v němž byly některé komunistické prvky. Spisovatel Louis Valcarsel v knize „Temper tad en los Andes“ propaguje myšlenku návratu k uctívání slunce, agitátor Mariateggi, jenž právě zemřel, horlivě vystupoval proti křesťanství. Moskevští agitátoři pracují společně s

fantasty, již jsou pro obnovu starobylého pohanství. Zvlášť se posílila protináboženská propaganda v Belgii; podnětem byla k ní stávka dělníků, organizovaná komunisty. V Anglii komunista T. Jackson vybízel na komunistickém sjezdu k organizaci intenzivní nevěrecké propagandy a trval na tom, aby komunisté „nenechávali bez odpovědi kněžská kázání“. Skutečně v roce 1932 na vánoce byla v některých anglických městech uspořádána protivánoční kampaň podle moskevského vzoru. Byly přednášky, divadelní představení a dokonce i radiová propaganda.

V Bulharsku agitace proti pravoslaví je vedena takofka stejnou metodou jako v Rusku. Je zde také „Svaz bojujících nevěrců“ a vychází časopis „Bezbožník“. V mnohých městech pravidelně dochází k nevěreckým demonstracím, jak jsme již poukázali v „Apoštolátě“, dokonce i v některých klášterech jsou nevěrecké a komunistické buňky. Na věžích kostelů komunisté v noci vyvěšují rudé prapory, chrámy jsou polepovány protináboženskou proklamací. Ve svých svoláních bulharský svaz nevěrců vybízí, aby lid vypudil „netoliko cary pozemské s jejich vojáky, ale také i cara nebeského s jeho anděly a svěťci“. „Posledníja novosti“ č. 4384.

Bytová krise. Bytová krise je v Moskvě tak veliká, že některé školy jsou umístěny v soukromých domech, jindy zase soukromníci žijí ve školních budovách. Tak první škola Baumanského rajonu v Moskvě má z 32 pokojů budovy jenom 13, ostatní jsou propůjčeny podnájemníkům, kteří nemají se školou nic společného. Jednotlivé pokoje jsou tak umístěny, že nájemníci musejí procházeti třídami, v době vyučování vynášet odpadky atd., což ovšem ruší učitele i žáky. Pak dochází k takovým rozhovorům: — Počkejte s vyučováním — praví žáci — Ludmila Innokentjevna půjde ihned pro mléko. A skutečně, za chvíli se objevuje nájemnice s kastrolkem v ruce. Učitel chce začít vyučování, ale žáci ho upozorňují: — Ještě okamžik, ihned vynesou samovar a splašky z pokoje z prava a pak, než vyvedou psíka na procház-

ku, budeme moci několik minut se učit. („Večerníjaja Moskva“ ze dne 15. dubna 1933.)

Čištění ruské komunistické strany bude prováděno počínajíc 1. červnem t. r. zvláštní komisí složenou z Rudzutaka, Kaganoviče, Kirova, Jaroslavského a 4 jiných komunistických polhavlárů. Za posledního 2 a půl roku komunistická strana i s čekateli členství vzrostla se 2,000.000 na 3,200.000 členů. Bude zřízena zvláštní oficiální kategorie „sympatisujících“, do níž budou zařazeni komunisté, kteří nedovedou pochopiti pravého smyslu komunistického programu. V této obrovské a velkorysé očistě bude hlavním měřítkem požadavek nejtužší kázně, naprosté poslušnosti a horlivosti v hájení politiky Stalinovy proti „třídním nepřátelům“ — kulkům (t. j. bohatým sedlákům), povalečům a lenochům, spekulantům, zlodějům a rozkradačům „národního jmění“. Tlachalové slabých nervů a všichni, kdož kritisují vládní politiku v teorii i praxi, budou nemilosrdně vyhnáni z bolševické strany. Tak zv. „bezpártijní“ (neorganisovaní komunisticky) budou vyzváni, aby se účastnili veřejného odhalování „nedůstojných“ komunistů. Důvodem k vyloučení mohou býti i tyto okolnosti: zpustlý a nemravný život, opilství, antisemitismus a obcování s nebolševickými živly. Zvláštním nařízením (ze dne 29. dubna) se však podotýká, že se „čistka“ netýká členů ústředního výboru, ústřední kontrolní komise, členů očistné komise a také nově jmenovaných ředitelů sovchozů a traktorových stanic, vyjma případy, když na některého z nich došla závažná stížnost již před zahájením očistné akce. Očista má býti ukončena do 30. listopadu 1933. Ozdraví však z kořenů sovětskou morálku syrové moci?

„Prosévání“ ruského obyvatelstva na základě nově zavedených pasů bude též „čistkou“, zejména v některých krajích SSSR. Podle zpráv moskevských dopisovatelů anglických listů bude zřízeno zvláštní zakázané pásmo podél západních hranic SSSR — 100 km široké a zákaz pobytu v průmyslových střediskách bude rozšířen na další města. Oboje opatření je asi diktováno strategickými důvody. Bolševici nechťejí, aby v pohraničním

pásmu obývaly živly nepřátelské sovětské vládě. Anglický list, „Sunday Times“, uvádí seznam dalších „zakázaných měst“. Kromě Moskvy — Petrohradu a Charkova — jsou to: Kyjev, Odessa, Rostov na Donu, Caricyn, Jekatěrinburg, Nižnij Novgorod, Minsk, Jekatěrinoslav, Perm, Magnitogorsk, Sevastopol, Groznyj, Baku, Juzovo a Čeljabinsk. Zvláštní pozornost je věnována také Dalekému Východu. Všem „nespoehlivým živlům“ byl zakázán pobyt ve Vladivostoku, Chabarovsku, Nikolsk-Ussurijském, Spassku a Blagověščensku. Východní čínská zeď padá, sověty ji budují na evropském západě, před světem si hrají na osvoboditele proletariátu, doma ho otročí nejtěžším policejním režimem.

Pronásledování učenců na Ukrajině. Sovětské časopisy neustávají útočit na vědeckou činnost ukrajinských universitních profesorů, které obviňují ze šovinismu a mysticismu. Jsou tím asi míněny jejich vědecké práce, které se často zabývaly otázkou obnovení sv. obrazů, kopulí a křížů — v letech 1921—1922. Kyjevští profesoři jsou zase obviňováni, že příliš často citují práce ukrajinských emigrantů. Tedy i citování může býti sovětskému státu nebezpečné!

(„Komsomolskaja pravda“ ze dne 24. dubna 1933.)

Z POLSKA

Vlny národnostního rozvášnění přelévají se z hitlerovského Německa i do Polska. Na horním Slezsku došlo počátkem května v jedné smíšené farnosti k násilnému zabránění německých bohoslužeb Poláky, kteří tak chtěli splácet pronásledování svých bratří v sousedním Německu. Slezský biskup Stanislav Adamski vydal proto zvláštní pastýřský list, v němž vyzývá své věřící, aby nezanášeli do chrámů národnostních a politických sporů, protože chrám katolický je místem pokoje a bratrské lásky všech dítek Božích. Záležitosti politické nutno řešiti na jiném foru. Poláci, kteří na sobě samých zkoušeli po dlouhá leta trpkost násilí, nesmějí nikdy připustit, co odsoudili u jiných. Ke konci pak připomíná pastýřský list, že nikdo nesmí měnit dosavadního pořádku a jazyka kostelních pobožností ve farnostech národnostně smíšených bez

předchozího svolení celého polského episkopátu.

Stvanice proti východnímu obřadu. Organ pravoslavné metropole „Voskresnoje čtenie“ na základě informací převzatých ze sektářských časopisů, zejména z „Polsky Odrodzone“, uveřejnil článek, ve kterém „brání polské zájmy proti útokům se strany jesuitů, kteří v ruském duchu vychovávají své novice v Albertýnu!“ Je to opravdu situace svrchovaně komická, když organ pravoslavných Rusů obviňuje jesuity východního obřadu z rusifikace! Albertýnský ústav vysvětluje v časopise „K soedineniju“ svoji výchovnou činnost, při níž nelze mluvit o nějakém odnárodňování. Nikdo nezakazuje bohoslovcům mluvit jejich rodnou řeč, ani ne polsky. Nesprávné jsou také údaje o národnosti příslušnosti obyvatel „Albertýna“, jak je udává „Voskresnoje Čtenie“. Dnes je tam jenom pět kněží, a to: 1 Francouz, 1 Bělorus, 3 Poláci. Z chovanců je 6 Poláků, 2 Bělorusové, 1 Čech a 1 Ukrajinec. („Voskresnoje Čtenie“, čís. 5., a „K soedineniju“, čís. 4.)

Pravoslavný kněz vzdal se kněžské hodnosti. Ukrajinský tisk uveřejňuje dopis pravoslavného kněze Kablukova, adresovaný biskupu grodněnskému Alexějovi a varšavskému metropolitovi Dyonisiovi. Kablukov prohlašuje, že se zřiká kněžské hodnosti, poněvadž nemůže snést onoho tíživého ovzduší, „ve kterém je nucen působiti. Po revoluci se stal z ideových důvodů knězem a po sedm let poctivě vykonával svůj úřad. Setkal se však jen s podezřívavostí, formalismem a pedanterií. Za to, že chtěl zavést slavení svátků podle evropského kalendáře, že se stýkal s katol. knězem a že učil děti netoliko pravoslavným, ale i katolickým vánočním zpěvům, byl považován za „nebezpečného pro pravoslavi“ a poslán na 3 měsíce do kláštera. Je těžko pracovati v duchu křesťanské lásky, dokud pravoslavní biskupové budou projevovati naprostě neporozumění vůči potřebě míru a bratrského žití! („K soedineniju“, čís. 4.)

Důležité rozhodnutí zásadního významu učinil polský nejvyšší soud ve sporu o církevní majetek v Kobylanech (pow. Bialski), o nějž se soudně domáhala pravoslavná církev pro-

ti podlažskému katolickému biskupu A. Przeździeckému. Jako důvod svého práva uváděli pravoslavní, že byli víc než třicet let — to jest od zrušení unie roku 1875 — v držení církevního majetku v Kobylanech. Nejvyšší soud však proti tomu rozhodl, že roku 1875 dostal se majetek sjednocených katolíků do rukou pravoslavných carským násilím, a že násilí nemůže ani po třiceti letech nabytí zákonitého práva vlastnického. V takovém případě neplatí tedy sebe delší promlčení.

V Papežském východním semináři v Dubně připravují se vedle vlastních chovanců k unijní práci též řeholníci z řádů, které nastěpují na svůj dosavadní kmen větev východní. Tak studují letos v dubenském semináři východním P. Lopuszański z řádu oblátů Neposkvrněného Početí P. Marie z Kodnia, a bratr Anděl, kapucín z Lublina, který se chce státí jáhnem východně-slovanského obřadu. — O svátku Zjevení Páně (19. ledna) čili Jordanu, navštívil dubenský seminář apoštolský visitátor biskup Čarneckij a O. Petr Tabiński z Křemence. (Viz obrázek v textu.)

Z JUGOSLAVIE

Bosenští řeko-katolíci — Ukrajinci původem — nemohou se dovolat spravedlnosti proti křivdám, páchaným na nich v ohledu náboženském. Dřívejší zabrání řeckokatolických kostelů a kaplí v Nové Dubravě, Kamenici, Lišnji, Hrvačanech prošlo bez trestu, ba bylo ještě dovršeno zabráním církevního majetku a kaple řeko-katolíků v Srděvici u Prnjavora. Všechny stížnosti poškozených řeko-katolíků zůstaly jednoduše ležet u soudu. — Kromě toho snaží se mezi řeko-katolíky všemi možnými prostředky pracovat pro státní pravoslavi jakýsi pravoslavný „misionář“ V. Strilček, který je také Ukrajinec, ale hned po soudech honí svého krajana, který se mu odváží říci do očí pravdu o jeho „misijsní“ činnosti — čili o jeho kupování duší (na příklad K. R. z Hrvačan). Pravoslavný „misionář“ zasahuje i do rodinných poměrů řeko-katolíků, pomáhaje ochotně k manželské rozluce a k novému sňatku (J. F. v Devitině) — a srbský pravoslavný diecéšní soud v B. Suci podřizuje neprávem takové případy své pravomoci.

A nejvyšší pravoslavný úřad — Sv. Arch. Sabor? Podporuje takovou propagandu. Tak má být na jeho rozkaz pro několik odpadlých řecko-katolíků postaven nový chrám v Prnjavoru, městečku o 2000 obyvatel, kde už jsou tři kostely: římskokatolický, řeckokatolický a pravoslavný a jedna džamie. A při tom zeje dosavadní pravoslavná církev prázdnotou, jak si sám prota — duchovní správce — stěžuje.

Jesuité v Jugoslavii. Vzhledem k protikatolické a protijesuitské kampani jugoslávského tisku prohlašuje superior Tovaryšstva Ježíšova, P. Viktor Lopatin, úředně ve „Slovenici“, že celá jejich jugoslávská provincie čítá toliko 77 kněží, 48 kleriků a 67 bratří. Celkem je tedy všech jezuitů v Jugoslavii 192. V celé provincii není ani jediného španělského jesuity, jak to tvrdí protikatolický tisk.

U příležitosti založení nové pravoslavné diecése v Záhřebě píší bulharské časopisy, že Srbové hodlají zostříti boj proti katolictví. Metropolita Dositej z Niše, který je ustanoven prvním záhřebským metropolitou, je ze své minulosti dobře znám. Přesto, že srbsí hierarchové hledají smír s jinými národy, zapominají na nutnost náboženského smíru uvnitř země. Či sofijské schůzky episkopátu jsou jen proto, aby byly získány sympatie pravoslavného Balkánu v boji proti Balkánu katolickému? („Zora“, č. 4136.)

Nový útok na církevní svobodu ruských emigrantů. Moskevský zástupce ruského patriarchy, metropolita Sergij, požádal srbského patriarchu bělehradského, aby působil na ruský emigrantský episkopát a donutil jej k poslušnosti Moskvy. Podle mínění Sergiova metropolita Antonij a jeho biskupský sněm ve Srémských Karlovicích pěstuje politiku, svévolně obsazuje biskupské stolce a překáží prý dobrým stykům církve moskevské se sesterskými pravoslavnými církvemi. Proto metropolita Sergij žádá, aby biskupové, kteří „si přejí smíření se sovětskou vládou“, prohlásili své právo metropolitovi Elefteriovi a pak buď zůstanou na svých místech, anebo obdrží nové jmenování. Ti, kteří by se nechtěli podrobiti sovětům, mají rovněž učiniti příslušné hlášení, odevzdati spravované jimi kostely a prohlásiti, pod kterou církevní jurisdikci (pra-

vomoc) chtějí vstoupiti. V každém však případě má být zrušeno karlovické církevní středisko; jinak budou neposlušní hierarchové souzeni a zbaveni své hodnosti. Metropolita Sergij dává jim lhůtu do dne 9. května, pak hrozí svou kletbou.

Zpravodaj pařížského listu „Vozroždenie“ (čís. 2880.) navštívil pravoslavného biskupa Serafima, jenž patří ke karlovické skupině a žije nyní v Bulharsku, aby se ho zeptal na toto poselství moskevského metropolity Sergie. Biskup Serafim rozhodně prohlásil, že právě uposlechnutí metropolity Sergia uvrhlo by pravoslavné církve do politiky. Ostatně emigranti nejsou už nyní ruskými příslušníky, nemohou se tedy podříditi Moskvě. Diecése jsou obsazovány na přímou žádost kleru a věřících. Nyní budou obsazeny biskupské stolce v Pekingu, Charbině a v Urmii. Metropolita Sergij je nucen takto jednati, proto nelze mu jeho skutky zazlívati. Kdyby nebyl pod tlakem cizí moci, nepsal by podobných poselství, poněvadž ví, že biskupské svědomí nikdy nedovolí emigrantským hierarchům zapomenouti na jejich povinnost vůči věřícím. Nemůže být ani řeči o smíru s Moskvou a žádný emigrantský biskup nepodá podobné žádosti.

Je to tedy nový útok na běženec-kou pravoslavnou církevní organizaci. A bohužel, není to asi ani útok poslední.

Z BULHARSKA

Svatá hodinka sofijských katolíků, konaná v den zahájení Milostivého léta v katolickém kostele svatého Josefa, byla vpravdě katolická. Otcové kapucíni ji dobře připravili, účast věřících byla veliká a kázání bylo proslaveno v pěti jazycích: bulharském, francouzském, českém, německém a vlašském. Přítomen byl též apoštolský delegát msgr Roncalli. Katolíky východního obřadu shromáždil o hodinu později v jejich kostele msgr. Kurtěv, který řídil pobožnost svatě hodinky v duchu východního obřadu a za krásných liturgických zpěvů slovanských.

Srbsí pravoslavní biskupové v Bulharsku. V posledních dnech dubna sjeli se do Sofie srbsí a bulharští biskupové za účelem sblížení obou církví a obou národů. Záměr zajisté

chvalitebný; záleží nyní na tom, do jaké míry bude srbská vládní politika skutky podporovat nastoupené sblížení. Konferenci se zúčastnil bývalý ministr M. Madžarov, starozagorský metropolita Pavel, ochridský biskup Mikuláš, sofijský metropolita Štefan, novosadský biskup Irinej, vračanský metropolita Paisij, bývalý jugoslávský ministr-kněz dr. V. Janič, Kynčo Z. Šipkov, profesor dr. St. Cankov, ochridský kněz Achil Cvětinov. První přijel do Sofie ochridský biskup Mikuláš Velimirovič, který byl na nádraží uvítán metropolitou Pajisiem, biskupem Borisem a jinými zástupci synodu bulharské církve. Sofijské porady mají připravit balkánskou konferenci pravoslavných církví, jež se sejde v květnu v Bukurešti. V místnostech synodu byli hosté uvítáni metropolitou Štěpánem. Zvláště dobrý dojem na obecenstvo učinil biskup Mikuláš Ochridský, který se v kostele svatého Alexandra Něvského ptal po obrazech svatého Cyrila a Metoděje, a dodal: „To byli ochridští světci.“ Pak se před nimi pomodlil, postavil tam svíce a teprve potom se odebral k oltáři. Sofijský tisk čile komentuje vzácnou návštěvu: „Dem. Sgovar“ píše toto: „Prostřednictvím přátelství mezi církvemi k přátelství národů, na základě stejné úcty k historickým právům a osudům!“ Týž časopis zdůraznil, že bulharští biskupové mají upozorniti své srbské kolegy na křivdu, která se děje bulharské menšině v Jugoslavii. „Mir“ očekává, že Mikuláš Ochridský nezapomene ve své diecési na věřící Bulhary. Redakce doufá, že morální působení církví zmírní napětí mezi oběma státy. V interviewu, který biskup Mikuláš poskytl spolupracovníku „Zory“, projev il naprostou spokojenost s uvítáním, a pokud jde o makedonské poměry, řekl, že „v Makedonii není dovolen ani bulharský, ani srbský bohoslužebný jazyk — nýbrž jen bohoslužba staroslovanská.“ — Rovněž zdůraznil, že chce navštívit rylský klášter, který je prý ve veliké úctě i v Srbsku. Interview ukončil biskup slovy, která se hodí i pro naše české poměry: „Nechť vaše mládež pamatuje, že slovanští národ, zřekne-li se Krista, nemůže míti žádného poslání ve světě.“

Na první schůzi, jež se konala dne 29. dubna, bylo rozřešeno mnoho otázek vzájemného sblížení. V neděli byla sloužena společná biskupská bohoslužba. Dne 30. dubna navštívili hosté sofijský seminář, kde byli uvítáni profesory a bohoslovci. Ochridský biskup promluvil k nim významnou řeč, a oznámil, že odmění peněžitou cenou nejlepší práci bulharského bohoslovce na téma: „Svatý král Boris, sv. Eftimije a svatý Ivan Rylský“. Dne 1. května odjeli všichni do rylského kláštera k závěrečné schůzi. Není pochybnosti, že toto sblížení balkánských hierarchů je velmi významné. Vítáme je, jako každou sjednocovací snahu, jež chce povznést náboženskost a mravnost slovanského Balkánu.

Uctívání svatého Klimenta Ochridského. V souvislosti s návštěvou biskupa ochridského Mikuláše Velimiroviče v Sofii vzpomínají bulharské časopisy kultu svatého Klimenta, který je patronem sofijské university. Většina časopisů si však trpce stěžuje na to, že ochridská diecéze je odtržena od Bulharska a že se v zemi svatého Klimenta nemůže jeho lid modliti ve své mateřštině. Refrén těch nářků je všude stejný: dříve Ochrida trpěla od Turků, dnes od Slovanů. Přece však je patrna ve všech článcích umírněná zdrženlivost, aby někdo z hostů srbských nebyl uražen, zejména ne biskup Mikuláš, jehož tolerance a vědomosti vzbudily všeobecnou úctu. („Zora“, čís. 4145, a 4146.)

Razhradský případ. V malém venkovském městě bulharském, Razhradě, usnesla se místní „hygienická rada“ proměnit část tureckých a bulharských hřbitovů v zahrady. Hřbitovy obklopují celé město a překážejí jeho dalšímu vzrůstu. Bylo rozhodnuto, že hrobky nebudou porušeny a že se vyhne všemu, co by bylo lze vykládati jako zneuctění mrtvých. Ostatně hřbitovy pocházely ze starodávných dob: nové pohřby se tam již dávno nekonaly a také žádné bohoslužby.

Dva místní občané, zpravodaji cařihradských listů, poslali však do svých redakcí poplašné telegramy, v nichž mluvili o úmyslném zneuctění a demonstrativní snaze zrušiti turecké hřbitovy. Tyto zprávy nejen pobouřily místní obyvatelstvo, ale měly ješ-

tě horší následky v Cařihradě. Tam tlupa mladíků, většinou vysokoškolských studentů, uspořádala nepřátelskou demonstraci před bulharským vyslanectvím a pak se odebrala na bulharský hřbitov, aby jej zneuctila. Jedněs zákrok turecké policie znemožnil provedení tohoto ohavného úmyslu.

K uklidnění lidu přijeli do Razhradu významní úředníci a uspořádali tábor, na kterém vysvětlili shromážděným, oč vlastně jde. Také turecká vláda energicky potlačila cařihradské protibulharské výtržnosti a diplomatickou cestou urovnala konflikt. Ale jsou na věci zajímavé dvě okolnosti: je to jednak známka probouzejícího se tureckého nacionalismu, jednak důkaz náboženského citu tureckého lidu, který přes všechny pokrokové Kemalovy reformy lpí na svých nábo-

ženských zvycích. Je zde i třetí příznačná okolnost, kterou konstatuje časopis „Zora“: v celém případě nejhůře se choval orgán bulharských zemědělců, srbofilský časopis „Pladne“, který vychází za peníze neznámého a temného původu. Z jeho psaní bylo možno tušiti, že za těmito událostmi, jež nemají většího významu a jež byly uměle zveličovány, stojí kdosi třetí, kdo chce působiti Bulharsku obtíže. Je to ten, kdo vede v Bulharsku defaitistickou propagandu a hlásá nutnost toho, aby se Bulharsko ve prospěch Srbska zřeklo své samostatnosti. Jinými slovy — jsou to velkosrbské organisace a spolu s nimi pracující kruhy bulharských zemědělců, stoupenců zavražděného Alexandra Stambolijského. („Mir“, čís. 9836. a „Zora“ čís. 4138, 3139, 4140, 4141.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Katolické studentstvo ze severovýchodní Moravy na sv. Hostýně. Byla to šťastná myšlenka v mariánském měsíci shromáždit rostoucí řady katolického studentstva u P. Marie na sv. Hostýně k pouti a k pracovní konferenci. Sobotní večer a nedělní dopoledne ve dnech 6. a 7. května byly krásnou antifonou k první jarní pouti svatohostýnské, kterou zazpívala katolická mládež studentská svaté Panně, Stolicí moudrosti. Hlavní kádr studentských poutníků připutoval z Valaš. Meziříčí (80), z Holešova (80), z Přerova (70) a ze Vsetína, vedle účastníků z Hranic, Lipníka a Místku. Symbolicky zahájila v sobotní večer studentská mládež za vedení prof. P. Julia Klímka z Val. Meziříčí svoji pout v jubilejním roce vykoupení pobožností křížové cesty — per crucem ad lucem — a pak pietní vzpomínkou u pomníků padlých, jako by chtěla zdůrazniti, že vědomě navazuje svoji činnost na tradici ideální obětavosti. Večerní akademie, na níž srdečně pozdravy ke studentstvu a jejích přátelům pronesli superior svatohostýnský P. Vídeňský, tajemník ACM msgr. Jemelka z Olomouce,

zástupce studentského Ústředí dr. Hořina z Prahy, dr. Vilinský z Brna, stud. Fiala z Val. Meziříčí, byla oživena pěknými sbory Cyrillské jednoty z Val. Meziříčí, která za řízení svého sbormistra p. Svozila, prezentovala se jako mohutný a dobře secvičený pěvecký sbor. Bylo už po 10. hod., když předsedající prof. Klímek rozpouštěl mladý tábor k nočnímu odpočinku. Časné jitro nedělní věnovali studentští poutníci a poutnice i jejich přátelé svému posvěcení. Všichni poutníci přijali sv. svátosti. O 8. hod. měli společnou mši sv., kterou sloužil prof. P. Klímek a při níž zase zazníval svatý velebný zpěv Cyrillské jednoty valašskomeziříčské. Případnou promluvu s kazatelnou pronesl k studující mládeži P. Kubeš T. J. Od 10. do 12. hodiny dopoledne trvala zdařilá konference, kterou řídil stud. V. Kot, předseda SSS z Val. Meziříčí. Letní sál naproti poutnímu domu zaplnila studující mládež a její přátelé. Po krátkých pozdravech následovaly za sebou velmi obsažné referáty řečníků: Tajemník ACM, msgr. Jemelka, mluvil o ideji cyrilometodějské jakožto základně náboženského obrození a sjednocení Slovanstva. Spisovatel dr. Vilinský

z Brna srovnával náboženský život ruského studentstva a katolického studentstva čl., líčil smutnou přítomnost svého národa a vroucím apelem vyzýval katolickou studující mládež k práci na poli unionistickém v rámci CM, apoštolátu. Dr. Hořina analysoval duchovní situaci dneška a vytkl jasně a nadšeně katolické stanovisko, opřené o pravdu a milost Kristovu. Redaktor dr. Krlín, poslední referent, uchvátil mladá srdce studentská krásou myšlenek i přednesu, když líčil podmínky duchovního zrání s jemností psychologa a s vroucností otce. Předsedající stud. V. Kot shrnul výtěžek referátu v stručné heslo, či spíše program práce katolického studentstva: „Pro nový řád — na základě katolicismu — a pro realizaci myšlenky cyrilometodějské v celém národě.“ — P. S. Jdu po polednách ke kostelu a v tom příběhne větší studentka a ptá se: „Je tu, prosím, ještě p. prof. Klímek?“ „Už odešel se svými na nádraží.“ — „A jak je to daleko?“ ptá se překvapená studentka, ale hned dodává: „Promiňte mě prosbě, já jsem studující z N., jsem dcera evangelického faráře — ale my se máme s katolíky rádi.“

„Katolictví a Ukrajina.“ Na toto téma přednášel v pražském „Sdružení sv. Vladimíra“ prof. dr. Konstantin Miklík a jeho přednášku uveřejnil pak pražský časopis „Přehled“ (čís. 4). I čtený obsah nadšené řeči dává tušit výborného řečníka, který chtěl zapůsobit na mladá srdce svých slovanských posluchačů myšlenkově všelijak orientovaných, chtěl zapalovat přečetnými řečnickými otázkami, jež přednesené „im Eifer des Gefechtes“ (v horlivosti řečnické) nechtějí být ani vždy přesně, statisticky zodpovídaný. A řečník měl jistě na mysli jen dobrý cíl svých slov jak po stránce náboženské, tak i slovanské. Přece se však některými větami bolestně dotkl náboženského a vlasteneckého citění naší ruské pravoslavné emigrace. A ta nás, redakci časopisu unionistického, volá nyní za soudce. Nebudeme soudit výskyty učeného spolubratra, které byly řečnický spíše jen nadhozeny, nežli věcně doloženy, na př. otázka mučednictví i pravoslavných věřících v sovětech — konstatujeme jen z á s a d-

ní stanovisko našich unijních snah, postupujících vždy v duchu Sv. Stolice: idlo sv. jednoty je nepolitické, nechce vyvyšovat ani snižovat žádný národ, hlásá lásku a odsuzuje každou nenávisť. Resoluce posledního unijního sjezdu velehradského žádá, abychom se modlili právě za národ, který je nám nepřátelský. Redaktor.

ČECHY

Českorusinské bratrství. Okresní sdružení katol. mládeže ve Velké Praze uspořádalo počátkem května spolu s duchovní správou řeckokatol. při chrámu sv. Klimenta a Apoštolátem sv. Cyrila a Metoděje propagační neděli, která se pěkně vydařila.

Dopoledne byl vysvěcen při mši sv. za účasti všech rusínských spolků v Praze prapor. Při pobožnosti odpolední za sjednocení Slovanů měl působivé kázání prof. P. Pechuška. Pak bylo slavnostní shromáždění v sále Katol. tovaryšů za účasti biskupa Gojdiče, prof. Vajse, Pechušky, prof. dra Berana, kanov. Švece, rady Černého a jiných.

Úvodní slovo měl P. Vasilij Hopko, duch. správce řeckokatol. v Praze. Pak promluvil prof. dr. Beran, který s radostí uvítal sbratření českorusinské a prof. A. Novák na téma „Mladí lidé a dnešek“. Upozornil na úskalí, která čekají mládež, zdůraznil nutnost charakteru jako předpoklad pro své životní povolání i veřejnou činnost.

Pak pronesla řada funkcionářů své zdřavice, živě aklamované.

Pak se přihlásil ke slovu p. biskup Gojdič, který z Prešova přispěchal do Prahy za svými ovečkami. Osvědčil, že každou obět pro mládež rád přinese. Mládež je vystavena tak velkým nebezpečím, že biskup s radostí uvítal myšlenku organizace mládeže, o níž P. Vasilij Hopko s takovou péčí v Praze se stará. Děkuje mu, protože není to lehká práce. Děkuje také p. Duškovi za myšlenku organizace a prosí ho, aby nadále pracoval. Všem ostatním, kteří podali ruku Rusinům, děkuje a žehná pastýřským a slovanským srdcem.

Mládež, která pečuje o duši a sílu ji chlebem nebeským, neztratí se v životě. Pokojné svědomí činí spokojeným srdcem.

J sme Slova ny a ka to lí ky
— hle dej me, co ná s spo ju je.
Sr deč ná sla vnost by la za kon če na
zpě v em a ča jo v ým ve čí r k em.

Výstava slovanských časopisů v Praze. Na této výstavě, jež se konala v druhé polovici dubna, bylo ruské oddělení zorganizováno „Ruským historickým zahraničním archivem“ v Praze. V tomto oddělení jsou vystaveny sešity ilustrovaných publikací, jež vycházely a dosud vycházejí za hranicemi starého Ruska, ve státech evropských, v Americe a na Dalekém východě. Zahrnuto je tu období od r. 1918 až do dnešního dne. Archiv pečlivě sbírá všechny ruské zahraniční periodické tisky (sborníky i noviny), aby je zachoval pro budoucího historika. Tyto periodické tisky náležejí emigraci ze starého Ruska a ruským národním menšinám v nových státech. Vynikající místo v zahraničním periodickém tisku ruském náleží ilustrovaným sborníkům. Uvedeme zde nejvýznačnější: „Illustrirovannaja Rossiia“ (vycházející 10 let v Paříži), „Ruběž“ (vych. od r. 1926 v Charbině), „Teatri Žizn“ — v Paříži, „Prožektor“ v Sanghaji a Charbině, „Mir i Iskusstvo“ v Paříži, „Panorama“ v Rize, „Žar-ptica“ v Berlíně, „Čisla“ v Paříži (sborník pro literaturu a umění, jehož spolupracovníky jsou ruští umělci v Paříži a Praze — Mako a Musatov). Průměrně vychází ročně asi 100 ruských ilustrovaných sborníků. Příznačné je zjištění, kde vycházel ruský zahraniční tisk periodický (obrázkový i bez obrázků). Nejčilejší vydavatelská činnost projevila se v letech 1918-32 na Dalekém východě (193 názvy sborníků), pak ve Francii (185 názvů) a v slovanských státech (258 názvů). Nejvíce bylo vydáno sborníků v Československu (108), v Jugoslavii (73), v Bulharsku (51) a v Polsku (26). Kulturně-osvětová práce, kterou vykonal ruský ilustrovaný sborník byla ohromná.

Co do svého rázu dělí se ruské zahraniční sborníky takto: politických je 280, nábožensko-mravních 102, literárně-společenských 10, literárně-uměleckých 115, vědeckých a vědecko-populárních 80, historických 13, odborových, korporáčních, společenských atd. 201, vojenských 74, kozáckých 37, dětských 21, sportovních

17 a různých 55. Neméně významné jsou také údaje o ruském novinářství. Novinový fond Archivu sebral asi 800 ročníků jednotlivých novinových publikací, vyšlých v letech 1918—1932 v evropských státech, Americe a na Dalekém východě. Místně vycházejí noviny ruské takto: v Evropě: ve Finsku 13, Estonsku 45, Lotyšsku 50, Litvě 11, Polsku (část Bílé Rusi, Volyně a Halič) 108, v Rumunsku 52, Dánsku 3, Gdansk 3, Německu 39, Československu 38, Jugoslavii 35, Bulharsku 31, Řecku 4, Turecku 28, Rakousku 6, Švýcarsku 12, Holandsku 4, Belgii 3, Francii 81, Švédsku 4; v Asii: Mongolie 1, Čína 141, Japonsko 3. V Americe: Kanada 10, Spojené státy 71, Argentina 6, Brazílie 3 a Uruguay 1.

SLOVENSKO

Čsl. gymnázium v nemeckej správě. Dňa 10. mája dostavila sa päťčlenová deputácia zo Slovenska pod vedením dra Josefa Spírka, profesora bohoslovnia v Spišskej kapituli — do ministerstva školstva a žiadala osamostatnenie a poštátnenie slovenských pobočiek pri kežmarskom nemecko-evanjelickom gymnáziu. Tá vec má túto minulosť: Československá verejnosť žiadala r. 1927 slovenské štátne gymnázium do Kežmarku. Žiadosť bola tak odovodená, že ministerstvo vyhovieť tejto — a povolilo čsl. štátne gymnázium v Kežmarku. Spišskí Nemci a evanjelici, ktorým táto kultúrna ustanovizeň Slovákov v Kežmarku bola veľmi neprijemná — keď už ju úplne znemožniť nemohli — zasadili sa, aby československé gymnázium dostalo sa do ich správy. Ich vliv bol tak silný (zasadil sa ev. biskup Janoška), že po 14 dňoch po otvorení sl. gymnázia — dostalo sa čsl. gymnáziu v Kežmarku do správy nemeckého evanj. gymnázia. A v takom stave sa nachádza i včl. Stát nesie úplný osobný a vecný náklad — charakter školy však dávajú spišskí Nemci a evanjelici, ačkoliv je v slovenských pobočkách 90 proc. katolíkov a len 10 proc. evanjelikov. Je to kultúrnym škandalom, na ktorom sa právom pozastaví nielen každý čsl. občan, ale i cudzinec, navštevujúci slovenské školy. L. A.

PODKARPATSKÁ RUS

Neschůdná cesta. V pražském katolickém časopise „Dorostu“ osvětloval PhC. St. Rosocha karpatské národní problémy, snaže se dokázati, že ruština je Rusinům cizí, že jsou tam jen Ukrajinci a že ruskou orientaci přinesli na Podkarpatskou Rus emigranti. Neprozřetelně zmínil pisatel ve svém článku i karpatoruský episkopát a tvrdil, že pomáhá ukrajinisaci (ač to není pravda, viz „Ruskoe Slovo“), a připočetl mu to k zásluze. Podkarpatoruské poměry jsou příliš složité, než aby mohl vzdálený pozorovatel být jejich spravedlivým soudcem. Víme dobře, kolik trpkostí připravily zemělému vladěkovi mukačevskému, msgru Gebejovi, a jaké opatrnosti je třeba i nyníšim řeckokatolickým biskupům v těchto otázkách. A sotva komu dala právo, aby byl tlumočnickem jejich názorů. Článek v „Dorostu“ vyvolal hned ostrou odvetu v „Karpatorusském gososu“ (čís. 88., úvodník „Chceme viděti jasně!“). Těmito cestami se dosavadní zmatky neujasní.

OO. basiliáni z provincie sv. Mikuláše na Podkarpatské Rusi konali v době postní letos tyto lidové misie: O. Theofan Skyba a O. Tit. Polinkáš (25. března až 2. dubna) ve Velkém Berezném, kde horlivě pracuje pro rusínský lid kanovník A. Melleš. Misie se účastnili řeckokatolíci a též římskokatolíti Slováci. — Od 6. dubna do 10. dubna dávali titíž misionáři svatou misii na Verchovině ve Stavném, kde se odehrály za světové války prudké boje rusko-rakouské. — Od 23. března do 31. března měli sv. misii O. Onufrij Burdjak a dr. O. Ivan Liki pro Rusíny a Maďary ve Vyškově u Chustu. — O. Onufrij

Burdjak navštívil také ukrajinskou emigraci ve Vídni. Tam vykonal třídní svatou misii v řeckokatolickém kostele sv. Barbory, kde odpočívají ostatky sv. Josafata, mučedníka jednoty Církve. — V Malém Berezném v klášteře OO. basiliánů dával duchovní cvičení pro školní děti rusínské O. Krištof Myškov od 8. dubna do 16. dubna. — V užhorodském klášteře OO. basiliánů konala se též lidová misie od 1. dubna do 4. dubna. Kromě toho dr. O. Martynec měl duchovní cvičení pro gymnasijsní mládež, dr. O. Miron Kalinec třídní duchovní cvičení pro měšťanskou rusínskou školu a dr. O. Josafat Roga pro dívčí učitelský ústav při klášteře SS. basiliánek. — Duchovní cvičení v kněžském semináři v Užhorodě převzal dr. O. J. Tymčuk a v semináři prešovském dr. O. Josef Martynec. — Neldávno odjeli z Mukačeva do Spojených států dva misionáři O. Theodor Legeza a O. Marián Stankanyne na krajauskou misii. — Dejž Bůh, aby tato duchovní setba přinesla hojnou a dobrou úrodu mezi rusínským podkarpatským lidem.

V Užhorodě OO. basiliáni založili minulého roku „Asketyčnu biblioteku“ vydavnyctva OO. Vasilian v Užhorodi. Již vyšly první tři knížky: „Sposib Rozvažanja“ — „Nasliduvanija Marii“ — a „Katechyzm Obitiv“, jsou psané v čistě ukrajinském jazyce. Malé jsou ty knížečky, ale jistě budou základem k dalšímu rozvoji duchovního života podkarpatských Rusínů. Horlivý duchovní spisovatel, dr. O. Josef Martynec, který založil „Asketyčnu biblioteku“, dobře viděl, že vedle fysické pomoci potřebuje rusínská inteligence též obnovení duchovního.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Sv. Otec daroval biskupu Sloskanovi vzácný náprsní kříž, když se dověděl, že skromný pektorál (kříž biskupský), s kterým byl msgr Sloskan u papežské audience, měl vypůjčený. Dar Sv. Otce doručil msgru Sloskanovi sám státní sekretář, kard. Pacelli, v doprovodu dvou vatikánských hodnostářů. Svoji pozorností

uctil Sv. Otec jen hrdinskou lásku věrného sovětského mučedníka!

Kardinál Ceretti, člen kongregace pro východní církve, zemřel v Římě dne 8. května ve věku 60 let, onemocněv chřipkou při přejímání předměstské diecése velletrijské. Kardinál Ceretti byl prvním apoštolským nunciem v Paříži po obnovení styků Francie se Sv. Stolicí. Jako protektor konferencí sv. Vincence z Pauly mluvil ješ-

tě nedávno na jejich sjezdě v Římě. Byl pohřben za účasti 22 kardinálů a zástupců úřadů vatikánských i královských a fašistických.

Správou památné basiliky sv. Pavla za hradbami v Římě byl pověřen apoštolský nuncius při královském dvoře vlašském, arcibiskup Borgongini-Duca. Jak známo, připadla tato basilika na základě lateránské dohody Vatikánu.

Koncem dubna konal se v Římě sjezd diecézních delegátů italských v záležitostech východní církve. Zahájen byl v basilice P. Marie Větší (Maggiore) zpěvem ke cti Bohorodičky a to v různých východních jazycích: řeckém, maronickém, armeniském, etiopském, ruském, rusínském a rumunském. Za předsednictví biskupa d'Herbignyho byla pak konána schůze Východního ústavu a na ní přednášeno o „Křesťanském Východě a jeho náboženské myšlenky“.

Svatý Otec a československá inteligence. Sv. Otec přijal nedávno ve zvláštní audienci redaktora „Filosofické revue“ dra M. Habáně. Vyslechl jeho referát o činnosti kruhu, který se seskupil kolem této revue a který již po tři roky pořádá filosofické kursy přednáškové a umělecké večery, seznamující veřejnost s hodnotami katolické kultury. Loni uspořádal též mezinárodní filosofické konference. Sv. Otec projevil přání, aby se v této práci pokračovalo a hlavně zdůraznil důležitost uspořádání Akademického týdne, který bude konán letos na podzim v klášteře břevnovském. — „Osservatore Romano“ přinesl současně dlouhý rozhovor s drem Habáněm o postupu práce u nás.

Česká pout u Sv. Otce. Svátý Otec přijal 800 čl. poutníků, vedených pražským arcibiskupem drem Kašparem a královéhradeckým biskupem drem Píchou, a měl k čl. poutníkům delší projev, tlumočený do češtiny arcibiskupem drem Kašparem, ve kterém podotkl, že zná Prahu ze svých dřívějších návštěv, a konstatoval, že mezi Sv. Stolicí a čl. republikou jsou dobré styky.

Z ANGLIE

Prvním katolickým profesorem na slavné universitě v Cambridge stal se

prof. Eduard Bullough. Bude přednášet o řeči a literatuře vlašské. Pochází ze Švýcar, jeho manželkou je dcera slavné Eleonory Duse, a obě jeho děti, syn i dcera, současně vstoupily do řádu benediktinského. Prof. Bullough vynikl jako předseda světového sjezdu, který konala r. 1928 „Pax Romana“ (mezinárodní organizace katol. studentů) v Cambridgi. Oslňoval tehdy účastníky hlubokým odborným vzděláním vědeckým a znalostí řeči, rozmlouvaje plyně ve čtyřech jazycích.

Anglie napravuje dávné křivdy, jež napáchal před 400 lety ukrutný nepřítel katolické Církve, král Jindřich VIII. Ve své nenávisti dal tehdy r. 1538 vyhnat ze země řeholníky karmelitské, tak zv. „Bílé bratry“ — a jejich kláštery poručil zničit ohněm. Nyní — po čtyřech stech letech — nabídl biskup ze Southwarku, msgr. Amigo, řeholi karmelitské duchovní správu ve dvou farnostech své diecése. První karmelitě přibudou do Anglie z mateřského svého domu v Dublině.

Měsíční věstník anglických knihkupců vysvětluje čtenářské obci anglické, proč odmítl prodávat poslední knížku bláznivého spisovatele Bernarda Shawa nesoucí nápis: „The adventures of the Black Girl in her Search for God“ (Příhody černého děvčete hledajícího Boha): „Většina našich čtenářů jsou věřící lidé; proto nemůžeme rozšiřovat literatury, která by se přičila jejich náboženským cítěním. Ostatně knížka B. Shawa může přinést značně víc škody nežli dobra. Obsahuje ona úplně zřejmý a přímý útok na pojmy, které jsou zřídlem všeliké kultury na světě a z kterých vzalo počátek umění i věda. Poslední dílo Bernarda Shawa je útokem na celé křesťanstvo.“ Našli se už kdy u nás tak stateční knihkupci?

Z FRANCIE

Proti prudkému názoru bezbožectví, které pod vedením ruského bolševismu tlačí se do všech zemí a ohrožuje všechno pozitivní křesťanství, utvořil se ve Francii Svaz věřících křesťanů, a to jak pravoslavných, tak i katolíků a protestantů k obraně náboženství. Bude vydávat měsíčník pod názvem „Demain“, který bude sbí-

rat a uveřejňovat všechny spolehlivé zprávy o činnosti bezbožců v Rusku i v jiných zemích, ale také zároveň informovat o veškerém podnikání Církve a zvláště o činnosti protibolševické. Měsíčník „Demain“ není určen široké veřejnosti, nýbrž oněm, kdož chtějí studovat bezbožecké hnutí z pramenů spolehlivých.

Sbližování. V orgáně známého ruského republikána, prof. P. N. Miljukova, „Poslednija novosti“ uveřejňuje redaktor R. Slovcov pravidelně obsáhlé a velice zajímavé články o katolictví a o významných zjevech katolického života. Tak poslední ve třech číslech (4381, 4388 a 4402) píše o řádu karmelitánském, o jesuitech v Číně a o jesuitech v Japonsku. Články jsou psány nestranně, ba se značnou dávkou sympatie.

Článek o karmelitánech pojednává o sestře Tereze Sovallecour, která v době francouzské revoluce odkoupila od revolucionářů karmelitský klášter a spolupracovala s biskupem de Mayetem, který byl jedním z nejčilejších vůdců tak zv. „illegální církve“. V době teroru stal se biskup členem národní gardy, denně navštěvoval spolkové místnosti členů komuny a pod pláštěm republikána konal své církevní funkce.

V Číně se objevili jesuité v roce 1520. Přijel tam kněz Matteo Ricci, známý pod jménem „doktor Li“. Vědomosti a společenská obratnost učeného jesuity zjednaly mu a jeho spolubratrům výjimečné postavení: mohl navštěvovati císaře, radil mu a pomáhal ve státnických záležitostech. V době císaře Jung-Čžene bylo v Číně již na 300.000 křesťanů. Než po roce 1756, kdy jesuité opustili Čínu, křesťanství rychle upadlo.

Do Japonska přišli jesuité již roku 1542. Žák sv. Ignáce, sv. František Xaverský, setkal se v Indii s Japoncem Andžiro, kterého pokřtil, naučil se od něho japonštině a pak oba, ještě spolu se třemi kněžími vydali se do neznámé země. Úspěch kázání Xavrových byl zcela mimořádný, avšak šíření křesťanství překázelo to, že si tehdy Japonci velmi vážili Číňanů a nechtěli přijati Krista, dokud tak neučiní Číňané. Konečně kníže Oda Nibunga stal se křesťanem, což poskytovalo společnosti Ježíšové nejlepší vyhlídky do budoucna. Avšak Nibun-

ga byl zavražděn a jeho nástupce „daimio“ Midenosi byl smýšlení protivropského a postavil Evropany mimo zákon. Jesuité byli pronásledováni, ale s velkou statečností šli na smrt. V roce 1600 byli vypuzeni kněží a teprve po dlouhé době mohli se opět vrátiti do Japonska, kde nalezli ještě několik tajných křesťanských obcí. Jejich členové byli potomky oněch Japonců, kteří viděli mučednickou smrt prvních jesuitů.

Články E. Slovcova jsou opravdu velmi zajímavé a lze si jenom přát, aby autor pokračoval v publikaci podobných statí, jež vhodně a takticky seznamují Rusy s duchovním bohatstvím a skvělou minulostí katolické Církve.

Z HOLANDSKA

Krajanské misie. (Z krajanského dopisu.) Po velkonocích zastavil se u nás ve Winterslagu dp. P. Vondra, vraceje se z ČSR do Tronchiennes. Přijel 19. dubna v poledne a zůstal až do 24. dubna do rána. Jeho příjezd byl už před svátky v kolonii ohlášén pozvánkami, které nám ochotně natiskli bohoslovci z Maastrichtu. Hned prvního dne začali jsme chodit po kolonii navštěvovat české rodiny a chodili jsme tak celých pět dní. Druhého dne, ve čtvrtek, měli jsme večer první kázání a svaté požehnání. Ostatní dny jsme měli ráno mši svatou a večer svaté požehnání. Již během prvních dnů chodili naši krajané horlivě ke svaté zpovědi. Sv. svátosti přijalo přes 60 Čechů i s dětmi, kterých bylo asi 20 u sv. zpovědi. Celkem je ve Winterslagu nyní asi 100 českých rodin. Také jsme zde měli svatbu českých manželů, kteří byli jen civilně oddáni. Založili jsme si zde „Růžencový věnec“ žen a dívek, který má 15 členek pro počátek. V květnu navštíví dp. P. Vondra Waterschei, kde půjdou české děti k prvnímu svatému přijímání. Při této příležitosti stavi se také u nás ve Winterslagu aspoň na jedno odpoledne. Budeme se snažit, aby pokud možno byla zde mše svatá pro Čechy každý měsíc. Snad se nám pak s Boží pomocí podaří celkovou situaci zlepšit. Teď v květnu bude mít mši svatou zdejší kněz, který mluví polsky, a české kázání bude mít ctp. Šilhán z Maastrichtu. V červnu přije-

de snad ještě jednou dp. P. Vondra S. J.

Druhý dopis: Promiňte, p. redaktore, že Vás v poslední době stále obtěžujeme. Prosili bychom Vás, kdybyste byl tak laskav a poslal nám co nejdříve 15 lístků s Tajemstvími svatého růžence. Je to pro naši „Růži“, která půjde v neděli do Waterschei, kde má českou mši svatou, a chtěly bychom už mít lístky s sebou. Je-li Vám to možno, pošlete nám tyto listky jako tiskopis. Jak asi pozorujete, začínáme se v nábož. životě lépešit v celém Limbursku. Od 17. do 22. května je dp. P. Vondra ve Waterschei a od 22. do 24. května ve Zwartberku. Po ukončení těchto misí Vám o nich něco zase napíši, nebudete-li mít ovšem informací lepších.

Z NĚMECKA

Protipolský teror. Podle „Kurjera Warszawskiego“ hitlerovci v Unruhstadtu na pohraničí polsko-německém ostře vystoupili proti polským bohoslůžbám. V petici, kterou zaslali úřadům, čteme: „Každý pravověrný německý národovec, považuje za největší provokaci konání bohoslůžeb a kázání polských v německých kostelích. Není toho vůbec zapotřebí, neboť všichni obyvatelé znají dobře jazyk německý a jemu rozumí. My stojíme zde na stráži na čelných předmostích a chceme vytvořit živou hradbu proti postupujícím Polákům. Základy této obranné akce musíme stavět velice důkladně, aby stavba se nezhroutila. Vše, co odporuje němectví a německému duchu, musí být bezpodmínečně a bezohledně zničeno i s kořeny.“

Polské noviny jsou přeplněny zprávami o násilnostech hitlerovských oddílů. Poláci ve východním Prusku „Na Mazurách“, jsou krutě pronásledováni. Nikdo nesmí se ozvat polsky, chce-li se vyhnout nepříjemnostem. Všichni polští národní pracovníci byli zatčeni a odvezeni do vězení. — V obci Narejty (v okrese Ščitno) byla zatčena řada osob, jimž nelze ničeho jiného „dokázati“ než, že se hlásili otevřeně k polské národnosti a četli polský list „Mazur“. Polský menšinový tisk je šikanován konfiskacemi a zákazem vycházení, aby nemohl své čtenáře povzbuzovati

k vytrvalé obhajobě národnostních práv. O smutné situaci pojednává „Kurjer Poranny“ a píše: „V celém světovém tisku je plno nářků nad pronásledování Židů v Německu. Ale o systematickém vyhlazovacím boji, utrpení a pronásledování polské menšiny a polského tisku v hitlerovském Německu nenajdeme nikde ani nejmenší zmínky; nikde nezvedne se hlas protestu. Pod nejrůznějšími záminkami zakazuje se vydávání polských listů, redaktoři jsou zatýkáni a vrháni do vězení, jiní opět jsou terorizováni, stánky a prodejny novin, které si dovoli prodávati polské časopisy, jsou demolovány a listy polské demonstrativně ničeny. Pravidelné útoky na redakční místnosti polských časopisů, přepadávání a týrání polských redaktorů a spolupracovníků, neustálé konfiskace a zastavování listů, vězení, policejní, administrativní a soudní pronásledování — to je malá ukázka života polského menšinového tisku v Německu.“

Stejně píše katovická „Polonja“, která uvěřejňuje řadu případů barského zacházení se zatčenými Poláky, kteří po každém „výslechu“ ztratili vědomí od ran, utržených od hitlerovců. V Purdzie hitlerovci přepadli polskou školu a rozbili celé její zařízení, zničili knihovnu, vytloukli všechna okna, takže vyučování musilo být na delší dobu přerušeno. V Butrymách (v okrese olštinském) přepadli opět polskou faru, kterou demolovali.

Tot několik výmluvných ukázek „volného a svobodného“ kulturního života slovanských menšin v Německu, které přes to neustává hlásati do světa, že se u nich „nikomu křivda neděje“. („Evropský tisk“ č. 6.)

Přes pěkná slova o křesťanské základě nového hitlerovského Německa nedbá národnostní fanatismus hákovitého kříže náboženských práv jiných národností. Polské menšiny to trpce pocítují i tam, kde dosud byl zachováván klid a náboženská snášenlivost — v kostelích. Polský zpěv a kázání — jindy obvyklá — jsou znemožňovány výkonnými silami národnostní vášně, proti níž jsou místy bezmocny i spravedlivé církevní úřady. Běda, kdyby tyto proudy měly zaplaviti i pole života náboženského!

Hrubá pěst nových vládců Německa

zasáhla tvrdě i nejmenší slovanský národ — lužické Srby, kteří byli nyní zbaveni posledního prostředku udržujícího jejich národní život, tisku a organizace. Ve školách už dávno oněměl jejich jazyk, nyní oněmě i apoštolát tisku, hrstka národních vůdců umlčena ve vězeních a jejich dílo, kulturní a hospodářské organizace jsou „revidovány“. Malý slovanský ostrůvek v germánském moři se topí před očima kultury, která za-

chraňuje cituplně prořídla stáda amerických buvolů nebo afrických goril! V krvavém moři západní fronty utopený P. Jiří Deleňku, tvé mladé oči zůstaly ušetřeny aspoň tohoto pohledu na zpečetěný osud těch, jež jsi tolik miloval!

Podle poslední statistiky má Německo celkem 24.235 katolických kněží, z nichž 3.507 jsou řeholníci, 2.800 pracuje na poli vychovatelském a ostatní jsou činní v duchovní správě.

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Nahodilá koupě!

Celé kusy - i menší množství - trochu pošpiněných kanafasů, sypkovin, pláten, zefírů, grádů, prostěradel a. j. obdržíte velice levně. Chyba v prádle ihned zmizí.

Žádejte ceník u firmy **Josef Stolín, Náchod.**

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-

táře, kazatelny, křtitelnice, křížové

cesty a obklady z mramoru, dále veš-

keré pomníky a náhrobky. Návrhy a

rozpočty nezávazně zdarma. Četná

odporučená důstojných farních úradů.

TELEFON ČÍSLO 3 2 5

JARNÍ proměnlivé počasí

působí

revmatikům

značnou svízel.

Provádějte na radu lékaře

masáže

mentholovou francovkou

ALPA

a budete výsledkem plně
uspokojeni.

Žádejte ALPU jen v lahvích,
opatřených plombou.

a živnostníků, klub lidových poslanců a senátorů, výkonný výbor lidové strany a zkrátka všechny, pro které Stojan pracoval, aby do výboru vyslali své zástupce. Příští porada bude ve středu 31. května odpoledne v Přerově. — Zástupcové olomucké arcidiecése pak probrali způsob oslav desítiletí episkopátu žijícího „unionistického arcibiskupa“ moravského metropolitu dr. L. Prečana. O provedení oslav v Olomouci, kde stojí mimo jiné velké dílo arcibiskupovo, hejčínský chrám sv. Cyrila a Metoděje, bude požádána Katolická akce. Vedle Velehradu, jako místa slavných unionistických kongresů, jimž pan arcibiskup předsedal, přijde v úvahu pro oslavy sv. Hostýn, kde byl postaven velký poutní dům. Katolická omladina, již tolik vzácných listů pan arcibiskup napsal, též učiní zadost své povinnosti při oslavách. Cílem těchto oslav bude zejména prohloubení a rozšíření exercičního hnutí. A ještě celá řada jiných oslavných počínů byla zmíněna. Detaily obou slavnostních akcí jak stojanovské, tak prečanovské, budou probrány a stanoveny při dalších poradách. Všem v úvahu přicházejícím činitelům bude z Cyrilometodějského družstva Velehrad včas dopsáno.

Moravskoslezská pout do Říma v Milostivém roce bude uspořádána ve dnech 20. až 31. srpna. Bude to oficiální pout katolíků z našich zemí, které se účastní oba arcipastýři dr. Leopold Prečan, arcibiskup v Olomouci, a dr. Josef Kupka, biskup v Brně. Celý pořad pouti je vypracován tak, aby to byla vpravdě pout, ale při tom, aby byla poskytnuta účastníkům největší možná příležitost, viděti z toho nejlepšího co nejvíce. Stručný program cestý jest volen takto: Pojede se zvláštní vlakem, jedna část vlaku vyjede z Olomouce a bude přibírat účastníky až po Břeclavi a druhá z Brna. V Břeclavi se vlaky spojí v jeden. Další místa pouti jsou Vídeň, Padova, Florencie (1 den), Řím (4 dny), Assisi, Ancona, Loreto, Rimini, Benátky (1 den), Gorice, Bled, Vídeň. Kdo pojede do Neapole, bude v Římě pouze 3 dny.

Pout je aranžována tak, že pouze první a poslední noc bude ve vlaku. Jinak vždy v hotelích. Večeře bude

vždy teplá. Stravování bude stejné jak pro účastníky ve III., tak i II. tř. vlakové. V srpnu je volena pout proto, aby před začátkem školního roku byla skončena.

Poutní a cestovní poplatek jest včetně jízdy, stravování, auta, vstupného atd. z Břeclavi ve III. tř. Kč 1400, ve II. tř. Kč 1750. Z Brna ve III. tř. Kč 1440, ve II. tř. Kč 1775. Z Olomouce ve III. tř. Kč 1450, ve II. tř. Kč 1790. Vyžádejte si podrobný program pouti a všech podmínek. Ochotně vám je zašle msgr. dr. Josef Foltynovský, univ. profesor, Olomouc-Úř. čtvrt, Pod lipami, a msgr. Antonín Bartoš, prof. náboženství, Brno, Zelný trh 3.

Pout do Lurd, 13. národní, bude se konati od 8. do 19. srpna t. r. z Brna—Prahy. Bude jubilejní manifestační s pravými úmysly pokání, modlitby sv. růžence a nejužšího přilnutí k božskému Vykupiteli v nejsv. Svátosti oltářní. Směr jest: Brno, Praha, Štrasburk, Verdun, Paříž, Lisieux (ke sv. Terezičce) Lurdy: Nevers (k bl. Bernadettě), Paray le Monial (zjev. Božského Srdce Páně); Štrasburk, Praha, Brno. Ceny mírné: Z Prahy III. tř. 1698 Kč, II. tř. 2240 Kč. Z Brna III. tř. 1848 Kč, II. tř. 2476 Kč. V uvedené ceně jest obsaženo: ubytování, stravování, nápoje, zpropitné a veškeré dopravní prostředky, jichž bude použito. Přihlaste se co nejdříve u Lurdského spolku v Praze I., Husova 8.

Kde budou exercicie v měsíci červnu? V Rajhradě pro dívky od 29. května do 2. června. — V Kardašově Řečici pro dívky od 31. května do 4. června. — V Kuksu u Dvora Král. pro jinochy od 2. do 6. června. — V Hlučíně pro dívky od 2. do 6. června. — Na Velehradě pro paní a dívky městské od 5. do 9. června. — V Hlučíně pro III. řád (ženy a dívky) od 6. do 10. června. — V Hlučíně pro nemocné všech stavů od 10. do 14. června. — Na Velehradě pro muže a jinochy, zejména sodály a terciáře, od 18. do 22. června. — V Hlučíně duchovní obnova 18. června. — V Hlučíně pro nemocné všech stavů od 19. do 23. června. — V Hlučíně pro maturanty od 24. do 28. června. — Na Velehradě pro farské hospodyně a pomocnice v domácnosti od 25. do 29. června. — V Hlučíně studující od 30. června do 2.

července. — V Kardašově Řečici pro kněze od 30. června do 4. července. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě; pro Veltrusy a Želiv: Exerciční sekretariát, Praha II., Ječná 2; pro Rajhrad a Vranov u Brna: Exerciční sekretariát, Brno, Alumnát; pro Kuks u Dvora Král.: Farní úřad ve Dvoře Králové nad Labem; pro Kardašovou Řečici: Školské sestry v Kardašově Řečici. — Poplatek 50 Kč. — Velehrad 60 Kč.

Církevní kalendář.

Červen: 4. Sv. František Cacciolo, zakladatel kongregace Menších řeholních kleriků, jejímž byl také druhým generálním představeným. Lnul zvláštní úctou k nejsvětější Svátosti (zemřel r. 1608).

6. Sv. Norbert, biskup a patron český. Založil řád premonstrátský, byl horlivým kazatelem a vedl kající život. Hrob jeho je na pražském Strahově (zemřel r. 1134).

9. Sv. Primanus a Felicián, bratři-mučedníci, kteří za svoje neohrožené vyznání víry křesťanské byli vězněni, mučeni a nakonec stati sekýrou roku 287.

11. Sv. Barnabáš, apoštol. Prošel se sv. Pavlem východní kraje a zvláště pečoval o Církev křesťanskou v Antiochii. Byl na rodném Cypru od Židů ukamenován roku 60.

13. Sv. Antonín Paduánský, kněz a obdivuhodný kazatel z řádu Menších bratří. Jako byl za svého života miláčkem lidu, tak jím zůstal i po smrti, jsa všude po světě křesťanském s neobyčejnou důvěrou zvýván ve všech potřebách (zemřel r. 1231).

14. Sv. Basil Vel., biskup a církevní učitel, původce vroucí východní liturgie a zakladatel nejmohutnější východní řehole, po něm pojmenovaných basilánů.

15. Sv. Vít, mučedník a patron český; byl křesťanský vychován od své chůvy sv. Krescencie a jejího manžela sv. Modesta. Od pohanského otce soudu udán, podstoupil statečně — mladý hoch — mučednickou smrt za císaře Diokleciána.

18. Sv. Efrém Syrský, církevní učitel; zůstal jen jáhnem a věnoval se horlivě kazatelství a bohovědě.

Skládal překrásné duchovní písně. (Zemřel r. 380.)

21. Sv. Alois z Gonzagy, panický vzor i ochránce křesťanské mládeže, zvláště studující. V krátkém čase naplnil život velikými ctnostmi (zemřel r. 1591).

24. Narození sv. Jana Křtitele — kající a neohrožený připravitel království Božího na zemi.

28. Sv. Irenej, biskup a mučedník, žák sv. Polykarpa a svědek dob poapoštolských. Jako biskup lyonský potíral bludařství a usiloval o zachování církevní jednoty.

29. Sv. Petr a Pavel, knížata apoštolská; jejich památku oslaví zvláště letošní Milostivé leto u jejich římských hrobů.

LITERATURA

Edice „Jitra“ vydala knihu básní Miloše Krejzy: „Gotické květy“. Je to kniha, která jest takřka konglomerátem života víry a lásky. Opojně výše a zas závratně hlubiny tajemství jsou spojeny éternými pouty snů. Je to kniha, která mnoho slibuje a mnoho dává.

Laskaví čtenáři jistě uznají, že redakci a vydavatelstvu našeho „Apoštolátu“ jde především o rozšíření nuyšlenky cyrilometodějské. Nešetříme proto obětí při vydávání našeho časopisu. Poslední číslo bylo tříarchové a mělo 5 obrázků. Kdo jenom trochu zná vydavatelské poměry, dosvědčí, že 1 Kč za takové číslo nezaplátí ani jeho výrobní náklad. Máme dvojí možnost: buď zmenšit rozsah časopisu, anebo zvýšit jeho předplatné. Obojí bychom velmi neradi učinili. Prosíme proto o laskavé dary na vydávání časopisu apoštolátního, a předem za ně uctivě děkujeme.

Dr. Jan Hejčl vydal vlastním nákladem zase duchovní perličku v knize nazvané „Chléb s nebe“. Shrnul v ní své hluboké meditace o nejsvětější Svátosti, jež uveřejňoval jako přílohu revue „Na hlubinu“ (roč. VII. a VIII.). V naší chudobné literatuře homiletické přichází Hejčlova knížka zvláště vhod i kazatelům při eucharistických a adoračních pobožnostech. Pán Bůh za ni autorovi zaplatí!

ДДВЪСН НДН

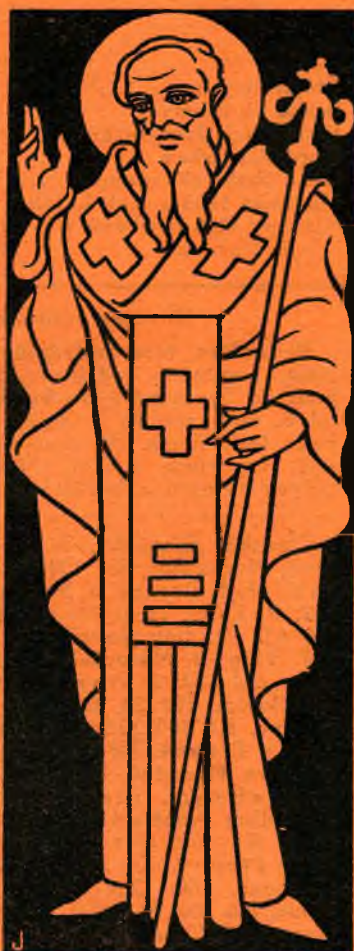

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 7.—8

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Stojanův vzkaz	237	Dr. Stojan a krajanské zahraničí	263
Srdce Slovanstva	238	Svatý Cyril Jerusalemský o nej-	267
P. Jindřich Jackowski T. J.	240	světější Eucharistii	268
Koptická církev	250	Nejbližší Východ	270
Ceny „babiček“ stoupají	251	Křesťanský Východ	284
Milenium 1863 a čeští katolíci	254	Katolický obzor	
Kláštery OO. basiliánů v Haliči			
a na Ukrajině	260		

Hovorna redakční.

Vydáváme toto prázdninové dvoj- číslo, poněvadž redaktor odjíždí na pout do Sv. země a do Říma. V době od 8. července do 5. srpna t. r. nebude tedy doma. Na svatých místech rád vzpomene v modlitbách všech milých čtenářů a horlitelů ACM.

Členské příspěvky. Ř. katol. farní úřad, Rychaltice, Kč 133.25. Ř. katol. farní úřad, Brodek u Nezamyslic, Kč 242. Ř. katol. farní úřad, Jakubovice, Kč 65. Ct. bohoslovci, Olomouc, Kč 181. Vldp. B. Matoušek, kaplan, Prostějov, Kč 150. J. Pitra, bohoslovec, Č. Budějovice, Kč 20. Orelská župa, Olomouc, Kč 300. Odbor Apoštolátu C. a M. v Přerově, Kč 250. Ř. katol. far. úřad ve Hvozdně, Kč 78.80. Sociální stud. sdružení, Hradec Králové, Kč 26. Odbor Apoštolátu C. a M. v Přerově, Kč 300. Odbor Apoštolát C. a M. v Přerově, Kč 200. Orelská župa, Olomouc, 150. Ctp. bohoslovci, Olomouc, Kč 100. Ř. katol. farní úřad, M. Hůzová, Kč 70. Ř. katol. farní úřad, Raduň, Kč 93.50. — Pán Bůh zaplať!

Zahraniční misie. Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20. Vldp. J. Kozielek, Kmířow, Polsko, Kč 36, (vldp. Gája, katecheta, Vsetín). Nejmenovaný, Olomouc, Kč 10. Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20. Josef Kubíček, Bremen,

Kč 88. Vldp. J. Kozielek, Kmířow, Polsko, Kč 72, (vldp. Gája, katecheta, Vsetín). Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20. — Pán Bůh zaplať!

Knihy, staniol, známky, darovali. Vldp. msgr. dr. V. Karlík, Olomouc. K. Osina, Olomouc-Bělidla. Fr. Vykydalová, Brno. Vldp. Al. Kostruch, katecheta, Olomouc. Fr. Sehnal, Velké Prosenice. Ctp. bohoslovci, Olomouc. — Pán Bůh zaplať!

Pro chudé kostely daroval. Ř. katol. farní úřad ve Svinově, 1 pluviál a 1 stolu. — Pán Bůh zaplať!

Církevní kalendář.

Červenec. 5. Sv. Cyril a Metoděj, apoštolé slovanští. Letos je 1070 let od jejich příchodu do Velké Moravy. Hlavní svátek Apoštolátu, který nese jejich jméno — den modliteb a almužny pro účely ACM.

8. Sv. Alžběta, vdova, královna portugalská, vynikala velikou dobročinností a mírumilvností, byla své říši andělem míru.

11. Pius I., papež a mučedník. Za jeho doby napsal sv. Justin Obranu křesťanství, určenou císaři Antonínovi a římskému senátu.

Sv. Olga, ruská kněžna, babička prvního křesťanského knížete Vladimíra (zemřela r. 1070).

14. Sv. Bonaventura, biskup a církevní učitel, je právem nazýván

APOŠTOLÁT

sv. Cyríla a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV. Červenec - Srpen 1933. Číslo 7.-8.

Stojanův vzkaz.

O. Josafat Březina C. Ss. R.

*Hlas smutný chví se ruskou plání,
tak bolestný, že srdce se mi svírá:
tu jako výkřik, teď jak tiché lkání
se nese krajem — v dálce zmírá ...*

*Ten hlas? To není zvonů znění,
jež v maticce se Moskvě rozepěly,
ni slavičků to za večera pění,
ni píseň děv, již ruské luhy zněly.*

*Ten hlas? Toť pláč, jenž krásnou vesnou
ze srdcí ruských místo zpěvu tryská!
A výkřiky? — to panichidu děsnou
nad hrobem Ruska rota vrahů výská ...!*

— — — —

*Tatíčku Stojane! Tvé svaté touhy,
tvé práce tedy všechny marné byly?
Sny o unii — vše byl přelud pouhý?
Tys marně obětoval svoje síly?*

*„Ó nikoliv!“ zní tiše z jeho hrobu:
„Křtem vlastní krve smývá svoje viny
teď ruský národ — avšak lepší dobu
mu chystá Bůh a nové slavné činy!*

*Jen prosím vás, vy slávké moje děti,
ó, spojte se mnou modliteb svých hlasy:
Až miliony pro se k nebi vzletí,
Bůh neodolá, Rusii Bůh spasí!“*

Srdce Slovanstva.

(*K velehradským slavnostem*).

Ant. Šuránek.

Národ i stát je živý organismus. Má svou *hlavu*, hlavní město s vysokými úřady, školami, se sněmovnou, kde se přemýšlí o potřebách celostátních, rozhoduje o nových zákonech. Tam jsou oči, které pozorně sledují nebezpečí, uši, které naslouchají každému stenu, nářku, sbírají prosby občanstva . . . Tam pracuje *rozum*. Často chladný, rozhodující podle statistiky. *Praha* — hlava říše. Kdysi „matička stověžatá“. *Srdce* státu ! Jaký má význam srdce v těle člověkově ? Jest *nejvěrnějším* a *neúnavným* sluhou člověka. Snáší největší námahu po celý život nepřetržitě, ve dne i v noci, ve zdraví i v nemoci, ani na okamžik se nezastavuje ; samo *nejvíce bojuje za život člověka* proti úkladům nemoci a smrti ; když všechno ostatní odpočívá a spí, ničeho necítíc z denních námah a bolestí, srdci není dopráno odpočinku, neboť krátká chvíle odpočinku způsobila by smrt. *K srdci se obrací celé tělo o pomoc*, srdcem procházejí nemoci, slabosti a jedy těla, srdce nese celou tíži těla a je *poslední záchranou těla*. Ale srdce nese ještě jiné bědy, kterými je mu přitěžováno ; nese bědy všech *vášni*, všech *litosť* a všeho *utrpení duševního* ; v něm působí nejen nestálá radost a nestálé štěstí, ale též mnohem stálejší lítost a hoře i neštěstí . . . Srdce nás *živí*, *nese*, *zdvihá*, trpí za celé ostatní tělo, i za duši a raduje se našimi radostmi. Do něho klademe střed své bytosti . . . (J. Durych, Srdce a kříž.)

Srdce je tedy středem. Je žhavá pec, do níž se slévá všechna naše krev, zahřívá se, aby se mohla opět rozletět žilami, oteplovat, oživovat, sílit — a podivuhodným oběhem zase se vracet zpátky, omladit se, a vhánět do žil nové proudy . . . A srdce tou krví bičované bije, radostně bije . . . Uvědomuje si *hlava*, co by se stalo, kdyby srdce přestalo bít ? Uvědomuje si *tělo* význam srdce . . . ? Kdo pracuje tak nenáročně, nezištně, tak skrytě . . . tak namahavě, a při tom tak rád ? Do srdce klademe střed své bytosti . . . Tam plane ústřední oheň . . .

Srdce *našeho státu* ! Kde je ? Kde vytryskl život ? Kde vzplanul první oheň kultury ? Odkud vyšlehl plameny pravé lásky k Bohu, k národu, k otčině, rodině, jedinci ? Kdo procítil radosti a strasti jak slavné říše velkomoravské, tak bolesti bratří českých, slovenských — ba všech pobratimů slovanských ? Kdo pocítil i zkázonosné *vášně národa*, kdo jeho nemoci, ponížení . . . ? Kdo obstál čestně v bojích se staletími ?

Kolik to bouří nad vlastí se sneslo . . . o život bylo zápasit nám v boji. Mohutné sídlo Svatopluka kleslo, *Velehrad* víry bez pohromy stojí . . . ! On zaněcoval posvátné ohně, do něho se stékal nadšení velikých synů a dcer národa . . . Z něho šlehal a šlehá oheň posvátný . . . *Velehrad nás ten rozkvétá vždy znova* . . . Srdce naše. Uprostřed nás bije . . . na sever touží tryskat hodně svěží, silné krve, na jih a na východ hodně tepla . . . K srdci se obrací celé tělo o pomoc. I kdyby to tělo nevolalo, srdce *cítí* jeho potřeby.

V Čechách je tak málo kněží. Kam se obracejí zraky věřících ? Ne

na Moravu? A kdo jim pošle nové věrověsty? Ne Velehrad? Nebude to láska, čerpaná u hrobu sv. Metoděje a jeho velikého nástupce arcibiskupa Stojana, která bude pudit studenty, bohoslovce do Čech, do cizích diecézí, jako kdysi pudila obětavá láska slovanské apoštoly ze Soluně...? A naši bratři ze Slovenska, kteří si tak rádi vylévali své žaly na Velehradě, pokud ještě byli „v cizím jařmu“, nenajdou na Velehradě vždy bratrského přijetí? A bratři z Podkarpatské Rusi? Cyrilometodějský Olomouc má ve svém semináři jejich budoucí kněze.

Sv. Cyril a Metoděj na obraze v italské Grottaferratě.

Od severu a od západu, od jihu a od východu, *obratte zraky k Velehradu!* Ať luští učenci otázku jeho polohy, my potřebujeme jeho *světla* a *tepla*, jeho *sjednocující lásky!* Nevěra, nedostatek živé, činem mluvící víry ochromuje náš národ a ohrožuje stát; ten se tak snadno chytá novot, přicházejících s té strany, se které přicházely žaloby na sv. Metoděje! *Obratme se sami k sobě!* Naslouchejme chvíli tlukotu vlastního srdce! Budme svoji! Slovanští! Cyrilometodějští! Věrní *dědictvi otců!*

Velehrad náš! První veliký exerciční dům přijímá tam tolik srdcí ochladlých a propouští je žhavá. Tam se rozdává kvas, který má pokřesťanit naše země. Tam podle obvyklého výroku budovatele Velehradu, Stojana, „oddechuje“ sv. Metoděj! A jeho dech musí být *dech*em našim, jeho *duch* našim *duchem*. K němu přes hořící hranici nešťastného

Mistra musí se rozletět naše srdce, tam, jediné tam, *na hrobě otce svého přesvatého se sjednotíme!*

Ó, kéž se rozšiřuje den ze dne úcta k sv. apoštolům slovanským v našich vlastech, aby Velehrad se stával *středem* zájmů, poutí, sjezdů; tam, do svého srdce, aby se rok co rok scházeli velicí synové a velké dcery slovanských národů, jako krev sbíhající se z celého těla. Tam aby načerpali nové svěžesti, síly, svatého nadšení, bez něhož stárnou, chladnou, umírají národové i státy!

Zavolejte mocně, velehradské zvony...! Svolávejte! A nedejte se ničím přehlúšit! Rozezvučíte tisíce srdcí — píseň cyrilometodějská se rozleje naší vlastí od Šumavy k Tatrám a daleko, daleko ještě za transké velikány!

P. Jindřich Jackowski T. J.

(Obrázky z misii mezi podlašskými unity.)

Josef Olšr T. J.

(Pokračování.)

Pomocí svého bratra v Prusku dostal pas a vypravil se do Ruska jako velkokupec hospodářských plodin. Ve Varšavě navštívil známé a informoval se o poměrech na Podlaší. Brzy se však přesvědčil, že jako velkoobchodník těžko pronikne — bez podezření — do doškových chatk zapadlých podlašských vsí. Vrátil se domů a rozhodl se, že po druhé přijede jako podomní obchodník. Těch tam bylo plno — mohl tedy nepozorovaně proniknouti do nejzapadlejších koutů.

V Budapešti nakoupil potřebné zboží — ale chyběla mu nejdůležitější věc — cestovní pas. Po cestě do Vídně (jel ovšem přestrojen) svěřil se se svou tísní spolucestujícím, poctivému Židáčku. Ten se nabídl, že mu za 200 zlatých odstoupí vlastní pas. A skutečně již druhého dne obdržel P. Jackowski na umluveném místě, v předměstské krčmě, vytouženou legitimaci na jméno Otty Hilsnera, podomního obchodníka plátnem a drobnou galanterií. Přípravy se protáhly ještě dva měsíce.

Konečně dne 25. března 1878 stanul na ruské hranici. S pasem neměl žádných obtíží, zato celní prohlídka zboží zadržela ho na celý den.

Ve Varšavě prodloužil si pas, vzal si dovolení u ruských úřadů na podomní obchod, a nejbližším vlakem odejel do Ľukova; odtud se chtěl po ními cestami dostat až k Vlodavě, do samého středu podlašských unitů.

Aby nebyl odkázán na cizí povozy, koupil si za 90 rublů pěkný vozík s koněm a vydal se na objížďku po okolních vsích.

Koupě vozu byla však neopatrným krokem, který se mu stal osudným. Ľukovští Židé se totiž ohromně divili, že takový kramář — teprve začátečník — má již peníze na koně a vůz.

„To je podezřelý kramář,“ řekli si a závistivé oči slídily za ním. P. Jackowski úlohu obchodníka hrál výborně. Smlouval, hádal se

o každý halěř, přechvaloval své zboží, každému je dotěravě nabízel. Ale praktické znalosti tohoto oboru měl skromné; neuměl vzít do ruky pořádně nůžky, a kupující Židovka musila si ustríhnout kanafas sam. Rovněž jeho rozmluvy a jednání — podle úsudků místních Židů — bylo příliš „pobožné“; neklel, nelhal, neokrádal, měřil dobrým metrem.

Zpozorovali též drobné nepřesnosti v pasu a začali za ním slídit. P. Jackowski to postřehl a chtěl co nejdříve se dostat pryč z tohoto okolí.

Večer dne 31. března přijel do nějaké vesničky v okolí Radzynia a zůstal na noc v malé židovské krčmě. Hostinský dal mu zvláštní pokoj a klíčovou dírkou pozoroval hosta. Jednou dokonce — jakoby náhodou — pootevřel dveře a uviděl, že se jeho nocležník kleče modlí z nějaké knížky (z breviáře). Překvapilo ho to, ale prozatím zachoval to v tajnosti.

Druhého dne časně ráno odešel P. Jackowski do městečka na mši svatou a zavazadla nechal v krčmě. U kufríku s bohoslužebnými paramenty náhodou se polámal zámek a nebyl ještě spraven. V nepřítomnosti hosta krčmář ze zvědavosti nahlédl do pokoje — a v kufríku našel bohoslužebné nádoby.

Po mši svaté P. Jackowski, nevidě nic podezřelého v chování hospodáře, odejel do městečka Radzynia; ubytoval se rovněž — podle zvyku podomních obchodníků — v židovské krčmě a prodával celý den. K večeru objevil se strážník a žádal pas. Prohlédl jej pečlivě; poněvadž vše bylo v pořádku, mlčky odešel.

Pozdě večer opět kdosi zaklepal na dveře — a do komůrky vešel muž v civilním oděvu. Mluvil německy a představil se jako unita pronásledovaný vládou; nedávno prý se oženil s unitkou — a za to ho chtějí vzít do vojska. Plakal a prosil P. Jackowského o pomoc.

Neznámý unita — bezprostředně návštěvě policie — zdál se P. Jackowskému podezřelým. Leč i kdyby vše bylo pravda, přece jako tajný misionář a cizí poddaný, nemohl mu ve vyjednávání s ruskou vládou nikterak pomoci.

Vyslechnuv příval slov a nářků, P. Jackowski udiven vyvalil naň oči. „Co s tím chcete u mně? S tím se obraťte k úřadům! Co mohu já, podomní obchodník, udělat ve vojenských záležitostech? Kdybyste chtěl něco koupit — to je něco jiného! Mám výborné plátno, kanafas — takový nedostanete v celém okolí, zahraniční zboží, prvotřídní jakosti“ . . . a již rozevíral před ním svá zavazadla.

Ale neznámý se nedal vyrušit; plakal a nařikal, komu nechá ženu, že v okolí není žádného katolického kněze.

P. Jackowski byl již přesvědčen, že má před sebou špehou. „Děláte si ze mne blázna, nebo co?“ houkl naň. „Kupujete nebo ne? Nemám času!“ —

Neznámý bez pozdravu odešel. Za chvíli vletěl již s křikem sám hostinský: „Aj vaj! Was haben Sie? To bylo špeh — tajná Polizei! Jak tam něco mají, tak mně to ukáží a povědí — já být čestný člověk . . .

„Chytrý ptáček!“ pomyslí si P. Jackowski.

„Ovšem, že mám! Račte se jen podívat!“ odvětil, otvíraje ochotně

zavazadla před zvědavým Židem. „Mám kanafas, plátno — prvotřídní jakosti, nožíky, límečky, knoflíky, stužky — všechno zahraniční výroba, všechno za reklamní cenu . . .“

Zklamaný Žid se obrátil a s dlouhým obličejem vyšel; P. Jackowski za ním.

„Jsem v pasti,“ myslil si. „Ale děj se vůle Boží; budu dělat, co mohu, abych se odtud dostal.“

V nálevně uviděl člověka slušně oděného; podle chování a tónu řeči bylo možno souditi, že je to zchudlý polský šlechtic. Přisedl tedy k němu a po krátké rozmluvě pozval ho do své komůrky.

„Poslouchejte, pane! Jste poctivým člověkem? — Nemýlím se?“ otázal se, hledě mu vážně do očí.

Šlechtic udiven odvětil: „No — myslím, že čestným jsem.“

„Jste Polákem?“ — „Jsem.“ „Dobrým Polákem?“ — „Dobrým . . .“ „Unitou?“ — „Věrným unitou!“

„Jestli tomu tak, tedy svěřím vám kufřík s bohoslužebnými paramenty. Jsem knězem, stíhají mne. Ukryjte kufřík u sebe, nebo jej odevzdejte některému z okolních kněží.“

Poctivý šlechtic byl ochoten vyplnit prosbu, když tu se náhle otevřely dveře a vešel — sám okresní hejtman.

P. Jackowski neztratil duchapřítomnosti. Začal se hádat se šlechticem o cenu kanafasu, smlouvat, předstíraje, se nezpozoroval přichozího.

Šlechtic se dovtípl, chvíli smlouval, pak hodil kanafas kramářovi pod nohy a vyšel ven, zlostně třísknuv dveřmi.

Hejtman požádal o pas a papíry; vše bylo ovšem v pořádku. Pozdravil a odešel. Po chvíli se vrátil a úředním tónem oznámil, že panu Hilsnerovi zakazuje podomní obchod v městech.

P. Jackowski, jako pravdivý kramář začal naříkat a křičet, až ho bylo slyšet na ulici: „To je nespravedlivost, křivda! Já s tím budu ohromně poškozen! Kdo mně zaplatí cestu? Koupený materiál na vsích neprodám. Já mám dovolení z Varšavy bez jakýchkoliv výminek; podám stížnost ke gubernátorovi, do „Kazisnnoj palaty“.

Hejtman dále nenaléhal a odešel. P. Jackowski celou noc oka nezamhouřil. Ráno před svítáním zabalil své věci, naložil na vůz a chtěl odejet.

Tu se ukázal opět okresní hejtman — s dvěma strážníky v plné zbroji. „Ve jménu zákona vás zatýkám a nařizuji úřední prohlídku zavazadel!“

Proházeli všechno a našli „corpus delicti“ — bohoslužebné nádoby a roucha.

„Jste knězem?“ zněla první otázka hejtmanova.

P. Jackowski viděl, že již nepomůže žádné utajování. „Jsem knězem,“ odvětil klidně.

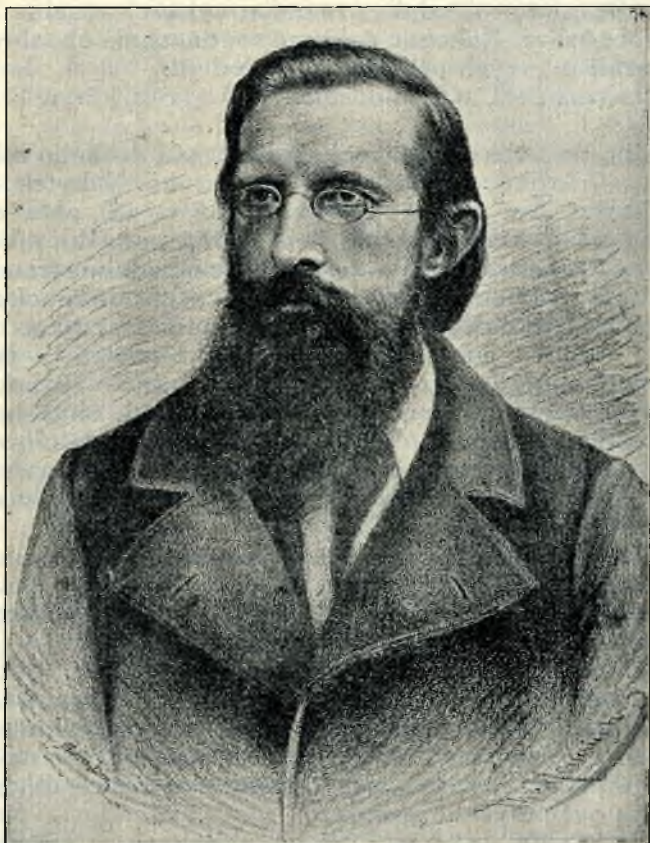
Úředníky ta odpověď ohromila — ač na ni čekali.

„A víte, jaké jsou u nás zákony?“ přerušil soudce po chvíli mlčení, když zatím přišli na místo vyšetřování.

„Vím. Ale nad vašimi zákony uznávám ještě jiné zákony — Boží“ — odpověděl P. Jackowski.

Přivolaný kněz potvrdil pod přísahou, že corpus delicti jest skutečně bohoslužebné nádobí a roucha.

Prohledali P. Jackowskému kapsy, odpárali podšívku a našli poznámky a dokumenty.

O. Henryk Jackowski na Podlaši.

Spoutali ho a odvezli do Siedlec ke gubernátorovi. Tam ho zasypali otázkami: Odkud je, proč přijel, či je knězem — a jaké je jeho pravé jméno.

P. Jackowski odpovídal jasně a krátce na všechny otázky — kromě poslední.

„Prozatím uznávám za zbytečné vyjevovati vám své pravé jméno. Až bude třeba, pak se je dovíte; ještě je na to čas.“

Vyšetřující komise chtěla ho vyslýchat polsky přes tlumočníka —

ale on k jejich velkému údivu odpovídal jim rusky. Začali se mezi sebou radit francouzsky — on jim odpovídal také francouzsky, mluvili německy — on také.

„Umíte italsky?“ ptal se již přímo překvapený gubernátor.

„Umím.“ „A anglicky?“ — „Ne. Nemluvím ani nerozumím.“

Po krátké poradě přišli úředníci k závěru, že zatčený Hilsner je vlastně Angličan — a proto úmyslně zapírá znalost angličtiny.

Po výslechu opět prohledali zavazadla; vyházeli všechno a prohlédli každou drobnůstku. Nakonec pokynul soudní sluha obžalovanému, že si může posbírat „svých pět švestek“ a odejít.

„Kdo si to rozházel, ať si to posbírá!“ — odvětil klidně P. Jackowski a odešel.

Odvedli ho do kobky, v níž měl prosedět půl druhého roku. Byla to komůrka 6—7 kroků dlouhá, asi 6 stop široká. Nábytek — železné lůžko — vlastně dvě železné tyče vražené ve zdi, potažené hrubou měchovinou místo slamníku, na něm zíněná poduška a houně, malý stolek, rovněž železný, židle — železná deska jednou stranou vražena do stěny. Byla právě nad rourou sloužící k ohřívání pokoje a proto, když se topilo, byla tak horká, že se na ní nedalo sedět a když se netopilo, byla studená jako led. Večer — ze šetrnosti — nikdy se ve vězení nesvítilo. Jedli pouze dvakrát denně; ráno o 10. hod. dostávali bramborovou polévku, odpoledne o 4. hod. oběd, obvykle hrách se zelím. K tomu porce černého chleba a třikrát denně džbán vody. K pokrmům — ač bývaly obvykle přesoleny nebo nedovařeny — bylo možno ještě přivyknout, ale nikdy nemyté dřevěné misky a lžice odebíraly úplně chuť k jídlu.

Dozor byl s počátku přísný. Před okénkem ve dveřích seděl nestále vousatý „anděl strážce“, ozbrojen až po zuby. Rovněž neměl se vězeň stýkat s nikým ze spoludruhů, ba ani na procházku na dvůr ho nepouštěli. Vždyť takový majitel falešného pasu — kněz, jenž nechce sdělit svého jména — kdo ví, co to za ptáčka.

Trestní zákoník neznal hlavního zločinu — P. Jackowského — že se pokoušel pomoci pronásledovaným unitům; proto soudcové nevěděli, co mají s vězněm dělat. Prozatím ho trestali pro užívání cizího pasu — o další informace psali ministerstvu spravedlnosti. Úřední šiml vlekl se ovšem velmi pomalu.

P. Jackowski chtěl uvědomiti představené o svém uvěznění, ale ani při tom nechtěl prozraditi svého pravého jména a vzbudit podezření u ruské vlády, že misie byla organizována jesuity. Při všech vyšetřováních vystupoval jako misionář „na vlastní pěst“ — a nikoliv jako by byl s vůle představených poslán.

Věc rozřešil tím, že napsal dopis na adresu p. Bodenhamu, Angličana, jenž měl za manželku sl. Moravskou, tetu P. M. Moravského, iniciátora podlažských misíí. Oznámil mu, že jest uvězněn v Siedlcách a prosil, aby přiložený dopis poslal jeho otcí, nebo jestli neví jeho adresu „tomu, jemuž on (Bodenham) doručil koncem minulého roku cenný dokument, podepsaný Vilémem Turnas. Při tom prosil, aby zachoval v tajnosti obsah druhého dopisu, který si může přečíst, bude-li

chtít. Druhý dopis byl pro P. provinciála, začínal titulem „Drahý otče“. Tam krátce popsal, kterak s pasem Otty Hilsnera překročil ruskou hranici, jak pracoval, jak byl uvězněn. Oba dopisy byly psány francouzsky, ale tak, že Bodenham mohl z obsahu poznat, komu je má poslat.

Oba dopisy skutečně doručil ruský vyslanec Šuvalov anglickému ministerstvu vnitra. Jednoho dne objevil se úředník u překvapeného pana Bodenhamu s dvěma dopisy bez podpisu. Domyslíl se, komu patří, ale odpověděl, že se musí otázati ženy; ona je Polka, bude snad lépe rozumět, komu patří. Paní Bodenhamová je přečetla a ihned se dovědla, o čem jde. Řekla, že se musí nad nimi déle zamýšlet, prostudovat je — pak že bude moci říci něco určitějšího. Vzala dopisy do své pracovny, rychle je opsala a pak vrátila s lakonickou poznámkou: „Jsou nejasně psány, proto nechci s nimi nic mít.“

Panu Bodenhamovi předložil úředník ještě celou litanií otázek: Zdali zná nějakého Hilsnera, jeho otce atd. Na všechny odpověděl s klidným svědomím záporně, poněvadž o celé podlažské aféře zloha nic nevěděl.

Kopie oněch dopisů dostal P. Mycielski, tehdejší provinciál haličské provincie Tovaryšstva a začal se hned starat prostřednictvím rakouské vlády o vysvobození P. Jackowského.

Zpráva o uvěznění katolického kněze, který přišel pomáhat podlašským unitům, bleskem se rozlétla po celém Podlaší. Uniti zpočátku nedůvěřovali novému misionáři. Těžko bylo u podomního obchodníka dát křtít děti, zpovídat se . . . Soudili, že je to nějaká nástraha vlády, která násilím i lstí chtěla je přivést do lůna pravoslavné církve. Ale uvěznění P. Jackowského je přesvědčilo, že tento misionář nemá nic společného s pravoslavím a že svatý Otec poslal jim skutečně pomoc z Říma . . .

V siedleckém vězení sedělo tehdy mnoho unitů; byli odsuzováni na pět dní za neplnění náboženských povinností u pravoslavných duchovních, za odpor i na delší čas. Mnozí byli zavřeni již několikráte. Za pobytu P. Jackowského vystřídal se jich asi 200. Rozhodli se, že musí za každou cenu přijít do styku s uvězněným misionářem.

O velikonoční neděli po deváté hodině večerní P. Jackowski uleh na tvrdé lůžko a snažil se usnouti. Tu uslyšel blížící se kroky na chodbě. „Kdo to jde? Teď všichni spí!“ myslel si.

Někdo zaklepal na okénko, otevřel a v komůrce se ukázala hlava. „Otče, to jsem já, dozorce!“ šeptal neznámý. „Moje žena vám posílá „svěceného“, jsou dnes velikonoce.“ Hlava zmizela a místo ní přesunula se ruka s dosti objemným balíčkem.

„A nechťel byste za nějaké dvě, tři hodiny vypovídat dva unity?“ tázal se šepem dozorce, když se P. Jackowski přiblížil. „Přivedu je sem a budu hlídat, aby nikdo nepřišel.“

Tak temná kobka P. Jackowského stala se zpovědnicí. Žalární kaplan přinášel mu proměněné sv. Hostie a on v noci uděloval sv. přijímání unitům. Takovým způsobem vlastně plnil své misijní poslání teprve ve vězení. Umlouval s unity příští zájezdy misionářů, určoval okresy a vesnice, do nichž měli zavítat; vybíral průvodce, sděloval hesla, podle

nichž se měli vzájemně poznávat. Od očitých svědků sbíral cenné zprávy o tamějších poměrech, které mohly pak být užitečné v práci misionářské. Unití, když se po návratě vězněných souvěrců dověděli o misionáři, předstírali drobné přestupky, aby se dostali na několik dní do vězení a mohli si promluvit se „svým“ knězem.

P. Jackowski těžce nesl, že mu nedovolili sloužit mši svatou. Směl pouze v neděli a ve svátky chodit společně s jinými na služby Boží a při nich mohl vždy přistupovati k sv. svátostem. Modlit se breviář dovolili mu teprve po dlouhém naléhání. Musel napřed slavným úřadům vysvětliti *per longum et latum* (zdaleka široka), co je to breviář, jak se modlí breviář, ujistiti je, že tím nebude nikterak ohrožovati bezpečnost ruské říše. Teprve tehdy podle jeho pokynů vyhledali mu v zavazadlech ozdobně vázanou knížku a dva strážníci v plné zbroji přinesli mu ji do vězení — v slavnostním průvodu zvědavých spoluvězňů.

V dlouhých měsících vězení P. Jackowski nezahálel. Připravil do tisku svou knížku: „O poznání Nejsladšího Srdce Ježíšova“ (psát směl podle libosti; číst však mu nedovolovali). Kromě toho vykonal si ve vězení dvakrát měsíční duchovní cvičení.

Spoluvězňové, kteří nad P. Jackowským měli „neúřední dozor“, vidouce ho okénkem, jak po celé hodiny kleče rozjímá, mimoděk sami vzpomínali na své povinnosti vůči Bohu, začínali svědomitěji vykonávat své ranní a večerní modlitby — a v nočních temnotách klepávali na okénko obchodníka-kněze a prosili o sv. zpověď, mnohdy již od několika let zanedbanou...

Mezi jinými obrátil se tak starší již člověk nesjednocený, známý v širém okolí jako zloděj. Nazývali ho „pan majstr“, poněvadž skutečně mistrovsky dovedl otevřít nejsložitější zámek.

Po svaté zpovědi po dlouhých letech vykonané — plakal jako dítě. Sliboval, že pro takového kněze udělá všechno — třeba mu i žalární bránu paklíčem otevře...

A zatím mijely měsíce a věc P. Jackowského dosud nebyla vyřízena. Podával žádosti, stížnosti, prosby o rychlejší vyřízení, ale nic nepomáhalo. Za hranicemi řeholní představení starali se všemi silami o vysvobození podlažského misionáře; dostali se až k císaři, jenž rozhodl, že věc bude vyřízena cestou diplomatickou. A skutečně rakouská vláda úředně požádala o vydání svého občana a slíbila, že za přestupky ho potrestá podle vlastních zákonů. Ale vyjednávání se vleklo bez konce. Oslavil již ve vězení druhé velikonoce a neměl naděje, že jsou to poslední...

Dne 19. května 1879 P. Jackowski klidně se modlil breviář, když se náhle rozlehly na chodbě hlasy, kroky, řinčení ostruh a šavlí. Než mohl rádne pomyslit, co by to mohlo být, uslyšel přede dveřmi: „A kdo je tu?“

„P. Jackowski! S padělanými dokumenty na jméno Otty Hilsnera, přišel z Haliče pobuřovat vzdorné unity proti vládě,“ odvětil tazateli dozorce.

Zarachotil klíč, skříply dveře a na prahu se ukázal generál-guber-

nátor hr. Kotzebue, sídlecký gubernátor Moskvín, prokurátor soudního tribunálu Rinskij-Korsakov, podprokurátor Biedermann a jejich průvod.

Hr. Kotzebue, jenž přijel prohlédnout vězení, začal sám francouzský rozhovor s P. Jackowskim.¹

„Proč jste přijel do Ruska?“

„Přinést duchovní útěchu pronásledovaným unitům, kteří jsou jí od dlouhého času zbaveni.“

„A proč jste užíval cizího pasu a přijel v přestrojení?“

„Přece na svůj pas jako katolický kněz nebyl bych dostal visum od ruského konsula, ani zvláštního dovolení k příjezdu od generál-gubernátora...“

Hr. Kotzebue se usmál:

„Ovšem, jistě bych nebyl dovolil... Tedy vy jste přišel obracet pravoslavné unity na katolictví... S tím my nemůžeme nikterak souhlasit...“

„Měl bych právo i na to, poněvadž mnoho unitů bylo k pravoslaví přinuceno. Ale já jsem chtěl jen pomáhat věrným ještě unitům.“

„Takoví již asi nejsou; snad jen hrstka v radzyňském okrese... násilím jich neobracíme...“

„Naopak, Excellence! V průběhu roku, co tu sedím, vězněno jich zde víc než 200; minulou sobotu bylo jich zde ještě 19, dnes zůstalo ještě 9.“

Generál tázavě pohlédl na prokurátora. Ten mlčky přisvědčil.

„Oni tu nesedí za unii, nýbrž za to, že nechťejí dát zapisovat svých dětí do státních matrik,“ bránil se hr. Kotzebue.

„Umožněte jim plnit tu povinnost bez odpadu.“

„Já o tom neustále přemýšlím... Staral jsem se o unitské kněze, ale nemohu jich dostat!“

„Byl bych velmi vděčným, Excellence, kdybyste mne k tomu zplnomocnil; najdu vám jich, kolik chcete, třeba i v Římě...“

„Nežádáte nic víc, než být prostředníkem mezi Nejjasnějším pánem a papežem,“ přerušil ho ironicky sídlecký gubernátor. „Či snad nominace má se odbýt ještě ve vězení?“

„Zdá se mi,“ odvětil vězeň, „že věc, o níž mluvíte, jest příliš vážná, než aby se o ní žertovalo. Vláda lituje unity, nebo předstírá, že lituje, a nebohý lid prožívá peklo...“

„Ovšem, že lituje,“ řekl generál-gubernátor, „ale zahraniční kněze přece přijímat nemůžeme.“

„Tož dovolte místnímu latinskému duchovenstvu, aby pomáhalo unitům.“

„To nejde; uniti mají tutéž víru, jako pravoslavní. A to, že uznávají autoritu papeže, není ještě dostatečným důvodem, aby se stali latiníky.“

„Nejde o to, aby se stali latiníky, ale o to, aby nebyli přinucováni k pravoslaví, kterého nechťejí; že jest rozdíl mezi nimi a pravoslavnými, dokazuje již sám odpor. Duše podobné lnou samy k sobě.“

¹ Tu rozmluvu sepsal sám P. Jackowski; je zde podán věrný její překlad.

„Ne, my se násilí nedopouštíme!“

„Soudím, že ano. Jsou zde ve vězení dva uniti, kteří byli za trest vyvezeni do chersonské gubernie; utekli z vyhnanství, nemocní, zlámání věkem vrátili se domů — a teď mají být odvezeni na Sibir . . .“

„Kde jsou?“

„Za chvíli je uvidíte, Vaše Excelence!“ odvětil prokurátor.

„Utiskování — utiskování. Dějiny svědčí, že katolíci utiskovali pravoslavné ještě hůře,“ obrátil se opět hr. Kotzebue k P. Jackowskému.

„Znám též trochu dějepis a soudím o tom jinak. Přiznáváte, Excelence, že dějiny bývají stranické, spravedlnost může být relativní.“

Generál umklkl a po chvíli se otázel:

„Vy jste jesuitou?“

Ale P. Jackowski se nedal chytit do pastí.

„Záleží na tom,“ odvětil, „co rozumíte jesuitou. Jestli dobrého kněze, jsem jím; jestliže farizeje a licoměrníka, pak jím nejsem.“

„Rozumím. Vím však ještě více, než mluvíte. Máte kněžská svěcení?“

„Ovšem. Máte přece mé dokumenty v rukou.“

„Jakým tedy způsobem, jsa knězem latinského obřadu, mohl jste udělovat svátosti unitům?“

„Znám církevní právo a vím, co smím a co ne.“

Generál chtěl již odejít, ale ještě se obrátil a řekl:

„Nepokládejte mne za fanatika. Jsem luteránem, tedy jedním z těch, které vy nazýváte heretiky a nikoho nenutím měnit víru. Ale zatemnělí sedláci musejí poslouchat vlády. Na shledanou!“

„Pojďme k těm, co utekli z Chersonu,“ řekl hr. Kotzebue k prokurátorovi a tiše dodal po rusky: „Což oni se ještě neumoudřili?“

Dveře se zavřely, P. Jackowski opět osaměl.

Tedy již vědí jeho pravé jméno, vědí víc než pověděl . . . To asi představení začali se starat o jeho propuštění. Ale zdali ho pustí, dovedli-li se, že jest jesuitou? Jistě ne!

A po návštěvě generála-gubernátora mijely týdny a postavení P. Jackowského se neměnilo. Psal žádosti, odvolání — marně. Tu si vzpomněl na „pana majstra“. Či nebylo by lépe zachránit se útekem? Je přece uvězněn nespravedlivě, všechny zákonné prostředky již vyzkoušel . . . Otázal se tajně P. provinciála, co o tom soudí. Brzy přišel lístek: „Staráme se, ale zklamání za zklamáním. Připravujte se k útěku, máte k tomu všechna práva lidského i božského zákona!“

Bylo tedy rozhodnuto.

Na odpolední procházce zastavil „pana majstra“. Po několika obyčejných otázkách zeptal se tiše: „Je to pravda, že dovedete otevřít každé dveře? Dovedl byste udělat klíč do žalářních vrat?“

„Panu majstrovi“ radosti se až oči zajiskřily.

„Pro tak svatého misionáře všechno udělám,“ odvětil. „Potřebuji jen dva pilníky a klíč, který by se více méně hodil do zámku.“

„Ale jak jej dostat?“

„Ve městě se koupí,“ na to „pan majstr“ a hned se pustil do práce. Našel kus kůry, začal ji tak pro zábavu řezat, loupat — a kůra nabývala stále víc a více podoby klíče.

Pak ji přiměřil k zámku, opravil — a za několik dní skupina unitů, propuštěná z vězení, odnášela s sebou vzor a noví vězňové přinesli již železný klíč a dva pilníky.

„Pan majstr“ byl radostí celý pryč. Oblepil klíč chlebovou střídkou a při večerní procházce vsunul jej nepozorovaně do zámku; na chlebě se věrně otiskly všechny zářezy zámku — a podle otisků klíč propi-
loval — a v krátkce odevzdal jej již hotový P. Jackowskému.

Klíč byl uschován v komíně na místě vypadlé cihly. Za zbytek peněz koupil si P. Jackowski prostřednictvím unitů vůz a koně. Na útěk byla zvolena noc se 16. na 17. listopadu.

P. Jackowski již se rozloučil se spoluvězni, oznámil zasvěceným heslo, po němž ho měli poznat, naznačil místo, kde ho měl čekatí vůz.

V noci s 15. na 16. listopad probudil se časně ráno; připomněl si, že v příští noci má se pokusit o útěk. Podaří-li se, svoboda, nepodaří-li se, šerá leta nového vězení.

Přešel v mysli ještě jednou celý plán, všechny podrobnosti. Dobrý je; velká pravděpodobnost, že se podaří. „Pan majstr“ měl velké zkušenosti v tom oboru a dal skutečně výtečné pokyny.

Tu na tiché chodbě spícího žaláře zaduněly těžké kroky. Zarach-
otil klíč — a na prahu stanul žalární dozorce s dvěma četníky v plné zbroji.

„Prohlídka!“ blesko překvapenému misionáři hlavou. „Plán útěku prozrazen; najdou klíč — a vězení se zase potáhne bez konce . . .“

„Jste propuštěn z vězení pod podmínkou, že ihned opustíte ruské území. Věci budou vám vydány u brány,“ oznámil dozorce úředním tónem. „Stráž vás doprovodí až k hranicím!“

Radost naplnila srdce P. Jackowského po té neočekávané zprávě. Leč opanoval se, vzal breviář, rozloučil se pohledem s malou celou, která ho hostila víc než rok, v níž tolik prožil a klidně opustil vězení pohroužené ještě v hlubokém spánku.

*

Po polední stanul vlak v pohraniční stanici.

Rakouská stráž zdráhala se propustiti P. Jackowského omlouvajíc se nedostatkem informací. Zatelegrafoval tedy k hr. A. Potockému, místodržiteli v Haliči. Dovolení přišlo. Překročil tedy P. Jackowski rakouské hranice a večer 21. listopadu již se srdečně objímal se svým provinciálem, který ho očekával na nádraží.

Doma se dověděl, proč byl tak neočekávaně propuštěn. Když se totiž vyjednávání rakouské vlády s ruskou protahovalo do nekonečna, dověděl se nějaký pan M. Jurjevicz z ruského Podolí, že bývalý jeho kolega stal se ruským vyslancem ve Vídni. Obrátil se tedy k němu s prosbou, aby svým vlivem urychlil v Petrohradě vyjednávání o P. Jackowského. A skutečně za nedlouho byla věc vyřízena.

Po 25 letech (roku 1904) zvonil u klášterní brány krakovských jesuitů nějaký podlašský vesničan a tázal se, co má udělat s vozem, který měl P. Jackowski připraven k útěku z vězení. Ovšem nikdo nežádal od poutivého hospodáře, aby vrátil milou mu památku.

Tak tedy misie byla započata. Důvěra unitů získána, nahromaděny cenné zkušenosti, připravena půda pro budoucí pracovníky.

Koptická církev.

J. Mastylák C. SS. R.

(Dokončení.)

Aby pohroma, která postihla církev egyptskou, byla úplnější, přikvačily na Ponilí fanatické hordy mohamedánů a uvrhly křesťanstvo do těsných okovů. Je těžko vypovědět, jak neslýchaně mnoho strastí přinesla 1200letá poroba! Není tedy divu, že úsudky mnohých badatelů o církvi koptské vyzněly v posledních desetiletích drtivě.¹ Než její slávou je již to, že vůbec ještě existuje. Zaznamenaná statistika z posledních století svědčí dokonce o rapidním vzrůstu koptského křesťanstva. V 17. století odhadoval dominikán Vansleb počet Koptů na 15.000; kolem r. 1700 Maillet na 30.000; r. 1870 M. Lütke na 150 — 200.000. Úřední sčítání r. 1900, vykazalo 605.511 Koptů; poslední sčítání r. 1917 zjistilo už 834.474 Kopty, Nyní se může počítati s jedním milionem. Na církvi koptické je úplně závislá církev habešská, čítající r. 1930 podle udání samého císaře 8 mil. křesťanů.² „Přesvatý papež a patriarcha velikého města Alexandrie, celé egyptské země, svatého města Jerusalema, Nubie, Abessinie, Pentapole a celého obvodu sv. Marka“ — jak zní úřední titul — sídlí od 11. století v Kairu.

V posledních desetiletích dýchá křesťanský Egypt pod anglickým protektorátem volněji. Koptická theologie začíná se zvedat na vlastní nohy a dívá se na svět vlastníma očima. Uvádím jména některých zdatných theologů, jako je Habib Džirdžis, gommos (= igumen) Jùhannà Salámi, gommos Philotheus a Jassa 'Abd al-Masih. V Kairu je zřízen *ústřední seminář* pro bohovědné vzdělání kleru. I lidová osvětová práce postupuje mezi křesť. Kopty velmi rychle, takže mají tolik alfabetů, kolik mohamedáni analfabetů, t. j. 95%. Všichni užívají dnes *arabštiny*, do níž ve středověku byly i přeloženy i knihy liturgické. Kopština žije právě jen v liturgiích, ač i zde některé lehčí části zpívají se od starověku řecky a od středověku zachovalo se mnoho arabsky.

Protože theologické hnutí koptické je tak mladé, bez dějinné tradice a souvislosti, připadá mu nesnadný úkol, překlenouti mezeru dvanácti století. A vskutku, koptičtí theologové začínají tam, kde přestali svatí Otcové. Přijímají i učení církev. sněmu chalcedonského s naukou o dvou přirozenostech v Kristu se všemi výhradami (asynchýtòs, atrép-tòs, adiairètòs, achòristòs).³ Opírajíce se však o patristický výklad

1 „Obraz odumírající církve“ — „křesťanství degenerovalo v náboženství obřadnické“ (F. Loofs); církev kopt. „může platiti za nejztrnulejší ze všech křesťanských vyznání“ — „leží celá ve zlu“ (Beth).

2 Dr. A. Salajka udává 4 miliony. ČKD 1931, 536.

3 Chalcedonský sněm jako IV. obecný sněm církevní byl svolán r. 451 císařem Marciánem v dohodě s papežem Lvem I. Věřoucný list papežův schválilo tehdy 630 biskupů v Chalcedoně shromážděných prohlášením: „To je víra otců, víra apoštolů; ústy Lvovými promluvil Petr!“ Sněm odsoudil bludné učení monofysitismu (Entychianismus) o jedné toliko přirozenosti v Kristu, a prohlásil, že jsou v Kristu *dvě přirozenosti*, božská a lidská, nesmíšeně, neproměněně, neděleně, neodloučeně (to znamenají ta řecká slova) spojeny v *jednu* osobu, aniž byla zrušena rozdílnost přirozenosti.“

v obraze spojení duše s tělem (který je zvěčněn i v t. zv. Symbolu sv. Atanáše), upravují si takto svoji věrouku o Kristu: „Jedna osoba ze dvou osob, jedna přirozenost ze dvou přirozeností (*ek nikoli en*), jedna vůle ze dvou vůlí.“ To je trest dnešního bludařského monofysitismu koptické církve.

V době sv. Otců nachází koptická theologie silné svazky, které pojily svaté Otce s římskými biskupy. Snaží se je co nejdůkladněji rozuzlití a zneuznatí výsostné postavení církve Petrovy. Ano, *bázeň před papežem* zplodila u nich i *bázeň před Petrem*, proto co nejvíce chtějí umenšiti knížete apoštolů. Papeže si představují jako lačného polypa, který zhltná bez milosrdenství každou samostatnost a nechává žít jen otrocky poslušné duše. Pro uniáty mají ustálený ponižující výraz „závislí“.

Sjednociení koptské církve s katolickou bylo provedeno na *sněmu florentském* (1439), avšak se neudrželo. Za papeže Benedikta XIV. r. 1741 (známý ap. vikář Athanasius, Kopt) a Lva XIII. r. 1897 byly pokusy obnoveny s částečným zdarem. Dnes Koptové sami považují „nebezpečí“ unie za minulé. Sjedených Koptů čítáme na 32.000 (protestantů 55.000!).

Církev koptská, jež se v dějinách nejvíce provinila přílišnou ochotou v rozvazování svazku manželského, jednak pro tvrdost srdcí, jednak též, aby uhájila svou existenci proti mohamedánskému hedonismu (= rozkošnictví), snažila se přece vínout až dětsky upřímně jako ratolest k mystickému kmeni — Kristu. Tím proto bolestnější je skutečnost, že se dnes naděje sjednocení octly v dálce tak nedozírné. Zbloudilá dcera přimyká se v poslední době víc a více k církvi řecké. Tím se ovšem Římu nepřibližuje. Přímá práce o sjednocení Koptů je nyní skoro beznadějná.

Ceny „babiček“ stoupají.

M. Melgunova. Přeložil dr. Miloš Matula.

Ivan Petrovič se probudil, obrátil se na bok a pohlédl na hodiny. 8 hodin. Dnes je neděle, je možno si poležeti, není kam spěchat. Obvyčejně myšlenka, že je možno si oddechnouti, poválet se, příjemně pronikala celou jeho bytostí. Proč tedy dnes nebylo toho radostného pocitu? Odkud ta vnitřní podvědomá nespokojenost se sebou? Co se stalo?

Ivan Petrovič začal vzpomínat. Nepříjemností ve službě nebylo. S ženou včera jako by se nehádal. Spal dobře. V čem to tedy vězí?

„Ach, ano!“ vzpomněl si pojednou Ivan Petrovič, „rozhovor se Serjožou!“

Serjoža je jeho 9letý synovec-sirotek a žije u něho. Včera se chlapec vrátil z gymnasia znepokojen.

„Nu, jak se daří?“ otázal se jako obvykle Ivan Petrovič.

„Ach, strýčku, dnes to bylo tak pěkné, tak zajímavé. Profesor vykládal o Rusku. Moskvu nazval „středem historických památek starých dob“. A ty jsi byl v Moskvě, strýčku?“

„Narodil jsem se tam.“

„To jsi šťastný!“ snivě řekl Serjoža, „a v chrámě Krista Spasitele jsi byl? A mosaiku jsi viděl?“

„Jako bych byl...“ nejistě odvětil Ivan Petrovič.

Při slově „jako bych“ Serjoža udiveně na něho pohlédl, ale pokračoval.

„A Cara-zvon, Cara-dělo jsi viděl?“

„Nevím...“

„A Prolomnou bránu ve středu Moskvy?“

P. M. Wysokiński T. J.,

misiónář v Synkowiczach u Albertýna, se svým „automobilem“.

„Nu, brachu, pleteš cosi. Ve středu Moskvy a zlámaná brána? Dávno by ji spravili.“

„Ne zlámaná, nýbrž Prolomná,“ opravil ho Serjoža, „nebudou jí spravovat, je to památník velmi starých dob.“

Ivan Petrovič upadl v rozpaky. Serjoža umkl. Potom pohlédl na strýce a otázal se nejistým hlasem:

„Strýčku, a jsi ty Rus?“

„Ovšem, Rus, proč se tak hloupě ptáš?“

„V mé třídě je několik Židů,“ pomlčev řekl Serjoža, „vědi mnoho o Rusku a stále o něm mluví, a já jsem Rus a nic nevím. Leckdy je mně tak hanba!... a neříkám, že jsem Rus,“ dodal chlapec.

Serjoža odešel pracovat úkoly. Ivan Petrovič zůstal sám.

„Vskutku, je to hanba!“ přemýšlel. „Ale čím mu mohu pomoci? Co mohu říci o Rusku? Jako jedenáctileté dítě mne odvezli z Mos-

kvy. Potom 14 let emigrace! Dlouhé putování. Cestování s místa na místo, hromada nových dojmů. Gymnasium. Časná ženitba. Nyní služba. Nebylo kdy myslet na Rusko. Zůstaly jakési úryvky temných vzpomínek na ně. Car-zvon? Car-dělo? Bezpochyby jsem je viděl. Ale co mohu o nich říci Serjožovi? Nic. Snad někde něco přechíst? Kdy? Celý den jsem v práci. Ach, to vše není ospravedlnění! Dítě je Rus a já jsem povinen dáti mu to, čeho požaduje jeho duše. A až povyroste synáček Kosťa? Hnedle má dva roky. Za tři leta mi také bude dávat takové otázky. A co mu odpovím?"

Celý den mu tato myšlenka nedávala pokoje. Včera večer ho navštívil přítel. Ivan Petrovič mu pověděl o hovoru se Serjožou, ale Nikolaj Ivanovič se k tomu zachoval lhostejně.

„Jemu je dobře," přemýšlel Ivan Petrovič, neklidně se obraceje s boku na bok, „žije s ním matka, ta si pamatuje na Rusko a vypravuje o něm vnučatům. Ale co si já počnu?"

„A jsi ty, strýčku, Rus?" připomněl si Serjožova slova a výčitku, kterou vyčetl z očí chlapcových.

Nedělní odpočinek byl ten tam. Neodbytná myšlenka nedávala pokoje.

Odpoledne vzal Ivan Petrovič noviny a pojednou mu oči padly na inserát:

„Starší ruská emigrantka (Moskvanka) hledá zaměstnání. Nevyhýbá se žádné práci. Adresa..."

Ivan Petrovič vyskočil s místa:

„Geniální myšlenka!"

Rychle se oblékl, vyskočil na ulici, sedl do automobilu a za několik minut zvonil na naznačenou adresu.

Otevřela mu dveře šedesátiletá paní.

„Ach, jak je to dobře! Stařenka!" pomyslí si Ivan Petrovič. „Jen aby souhlasila."

Byl pozván, aby si sedl, a na otázku, „čeho si přeje", počal hořečně a nesouvisle vypravovati o tom, co ho znepokojuje.

Paní dlouho nechápala.

„Co vlastně chcete ode mně?" tázala se v rozpacích.

„Milá... Buďte babičkou. Přicházejte k nám. Vypravujte o Rusku, o Moskvě, o všem, co víte a čeho já nemohu dáti svým chlapcům."

Pochopivši, oč jde, paní se dlouho smála, ale souhlasila, a Ivan Petrovič si s úlevou oddechl.

Oblékaje si v předsíni kabát slyšel, jak novopečená babička dobromyslně bručela:

„Vida, to křičeli: „Otcové a děti! Vy otcové jste zahubili Rusko, my je spasíme." A teď, vida, i babičky bylo zapotřebí!"

Slyše bručení Ivan Petrovič jen mávl rukou a usmál se:

„Ať vrčí, proto je také babičkou!"

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

Již dlouhá leta před slavným rokem jubilejním šířil úctu cyrilometodějskou v Čechách kamenný hlasatel, budování karlínského chrámu sv. Cyrila a Metoděje, jehož zdi se tím více zdvihaly do výše, čím více se blížil jubilejní rok 1863. A právě, že byl budován ponejvíce z dobročinnosti národa, stal se symbolem a tlumočником úcty českého lidu k sv. Cyrilu a Metoději. Národní sbírky na tento chrám v „Blahověstu“ veřejně kvitované, připravovaly, třebaš neúmyslně, čtenáře listu na oslavy v jubilejním roce. Odvolávaly se totiž při vyzváních ke sbírkám na blížící se slavnost tisíciletou, k níž měl býti tento první chrám cyrilometodějský v Čechách dostavěn jako pomník. „Pozor“ vyzýval již v 9. čísle ze dne 12. ledna 1862 v úvodním článku k hojnému přispívání na dohotovení chrámu. „Blahověst“ pak ze dne 5. února 1862 uveřejňuje „Vyzvání“ „místopředsedy odboru pro sbírání na stavbu chrámu karlínského“ Jana hraběte Harracha, v němž jest tento pasus: „Ještě bolestnější bylo by, kdybychom ve slavném roce 1863 tisíciletou památku požehnaných počátků víry a Církve křesťanské v národě našem česko-slovanském nemohli v tomto chrámu sv. apoštolům slovanským věnovaném důstojně slaviti — památku křesťanskou vůbec, národu slovanskému a nám Čechům zvláště tak velice důležitou.“²

Mimo to duchovní spojení Moravy s Čechami bylo tehdy po jisté stránce užší, než je tomu nyní. Myšlenková stísněnost národa, který musel zápasiti o svoje bytí národní s Němci a neméně o svou víru s liberalismem jako lavina se valícím, byla hrází proti roztržistěnosti myšlenkové na různorodé zájmy jednotlivců, a tudíž úspěchy nebo krivdy na jedné straně byly pocíťovány jako vlastní na straně druhé. Odtud tolik dopisů z krajů českých v moravských listech, brněnském „Hlasu“ a „Mor. Orlici“, ale také naopak, pravidelné příspěvky dopisovatelů moravských v českém „Blahověstu“ a jinde. Na Moravě v roce 1862 byly už horečné přípravy k jubilejním slavnostem. Ustavuje se slavnostní výbor, zakládá se Matice velehradská, Koruna soluňská, ženy a dívky se sdružují k obnově zpuštělé svatyně velehradské a ruch pozorovat i v nezapadlejších koutech Moravy. Je samozřejmo, že Morava nezapomněla zpravit lid český o své radosti, neboť se právem domnívala, že je to radost také jeho. „Blahověst“ čas od času uveřejňuje mimo příspěvky svých moravských dopisovatelů krátké zprávy o ruchu cyrilometodějském na Moravě. Již v 4. čísle (z 5. února 1862) radostně zaznamenává, že i polská „Gwiadzka Cieszyńska“ vyzývá v čísle 5, „za příčinou tisícileté ročnice příchodu sv. Cyrila a Metoděje k příspěvkům na obnovu svatyně velehradské“ a dodává: „Moravy, Velehradu všímá si nyní neto-

² Blahověst 1862, str. 67.

liko Čech a Polák, což před lety nebývalo, ale i Chorvát.“ „Kněz Bedřich Chmelíček hlásá na Moravě jazykem našim, co se píše v listech jihoslovanských a tlumočí na jihu city a tužby naše. V „Zagrebském katol. listu“ hlásá o Velehradě, známou činí „Korunu soluňskou“, připravuje mysl k našemu tisíciletému jubileu.“

Brzy nato v témž Blahověstu (z 25. února 1862) snaží se horlivý ctitel sv. Cyrila a Metoděje P. J o s. E h l, kaplan v Libochovicích, seznámiti své rodáky s účelem „Koruny soluňské“. Píše: „Blížícího se roku 1863 budeme slaviti tisíciletou památku příchodu našich slovanských apoštolů sv. Cyrila a Methodia ze Soluni na Moravu, kdež léta Páně 863 středem a jako ohniskem blahonosné činnosti jejich, totiž rozšiřování víry křesťanské jazykem slovanským, stal se světoznámý Velehrad. Za tou příčinou snášejí horliví Moravané se všech stran dárky své, by zpustlý chrám velehradský k roku 1863 důstojně byl ozdoben. Aby dárky tyto hojněji plynuly, zarazila se na Moravě „Koruna soluňská“.

Je patrné z formy řeči a z nadšení, že Čechové oslavu jubilejního roku považovali za svou povinnost, a to svatou a milou povinnost, diktovanou velkou vděčností. Mluví se určitě: „budeme slaviti“, k „naší slavnosti“ a podobně.

Čím více se ovšem krátila vigilie velkého roku jubilejního, tím častěji se plní stránky „Blahověstu“ přáními, nadějemi i obavami, směřujícími k nastávajícímu slavnostem. Jakousi první bílou holubici je hlas z Prácheňska ze dne 12. února:³ „Rok 1863 kvapem se blíží. Tisíciletá památka příchodu sv. Cyrilla a Metoděje v naše kraje je přede dveřmi. Na oslavu roku toho vyjde kancionál pomocí obojího Dědictví. Jiný pomník připravuje se v Praze, totiž: „chrám karlínský“, zasvěcený památce těchto sv. apoštolů . . .“ „Třetí pak pomník má se postaviti apoštolům našim na Velehradě v Moravě . . .“ Po ukázav pak, že právě slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj uchránili nás osudu Slovanů polabských a Slovanů východních a jižních, kteří zabředli do rozkolnictví, volá dopisovatel nadšeně: „To-li uvážíme, kterak možná, aby, kdo vřelý Čech, s úctou n e l n u l k V e l e h r a d u ? Kterak možná, aby netoužil, by posvátný Velehrad co nejdříve povstal a povznese se k bývalé slávě své?“

Zajisté, že mohutné přípravy na Moravě nezůstaly bez vlivu i v Čechách. Čilý dopisovatel z Boskovic na Moravě, Libor Scholz, důkladně informuje čtenáře Blahověsta a snaží se je pobídnouti k následování radostným líčením příprav doma.⁴ Opravdu, také volání nemíjí se cílem, Čechové začínají si uvědomovati svou povinnost: „Rok 1863 se blíží a s ním tisíciletá památka obrácení na víru křesťanskou národa slovanského skrze sv. apoštoly Cyrilla a Metoděje. Vděčnost nám káže, abychom příštího roku co nejvíce oslavili tisíciletou památku příchodu sv. bratří, našich velkých dobrodinců,

³ Blahověst 1862, str. 97.

⁴ Viz Blahověst 1862, str. 421 a 529.

a tak vynahradili, co za minulých let úplně zanedbáno bylo. Očekáváme, že naši nejdůstojnější vrchní pastýřové v Čechách, jako na sesterské Moravě a slovutný biskup ďakovský, neopomenu ohlásiti slavnost tuto v pastýřských listech, aby věřící lid upamatován byl na veliká dobrodiní, která tito sv. bratři hlásáním víry Kristovy prokázali předkům našim..."⁵

Že pak tyto snahy nezůstávaly jen pouhým přáním, dosvědčuje týž dopis: „Poněvadž i u nás, jako všady jinde, k naší hanbě ni jednoho Cyrilla neb Methoděje nebylo, projeveno jest loňského roku v kázání přání, aby rodičové svým novorozencům dávali jména Cyrill a Methoděj, přemnoží uposlechli, a nyní máme již dosti Cyrillů a Methodějů a doufáme, že rok k roku bude jich více. — Při poradě veškerého váženého učitelstva a přemnohých duchovních z vikariátu jičínského v Bělohradě dne 5. července t. r. projevil důst. p. vikář a školdozorce Antonín Petera vřelé přání, aby k 1000leté památce mládež aspoň jedné písni o sv. Cyrillu a Methoději pp. učitelové a duchovní v každé škole naučili, potom že i lid v chrámě ji zpívati bude, což učiniti všickni co nejochotněji přislíbili a jak s potěšením se dovídáme, i rádi plní.“

Tak a podobně se ozývají hlasy na prahu roku jubilejního od Českého Brodu, od Vysoké, těšící se již na pouti na Velehrad: „Mám za to, že nikde se tak Čech, Moravan, Slovák, Polák, Chorvát a ostatní kmenové slovanští nepoznají, jako na prahu velehradské svatyně, vždyť se již pojí snahou oslaviti věrověsty sv. Cyrilla a Methoda.“⁶

Než zatím, co na Moravě poslední den roku dvaasedesátého zvonů slavnostně vyzváněly, oznamující milostný rok jubilejní, v Čechách na oficiálních místech bylo ticho. Nedivno tedy, že ctitelé cyrilometodějští byli naplněni obavami. Průchod svému zármutku dává v „Hlasu“ dopisovatel z „jižních Čech“ a k němu se přidává dopisovatel ze „středních Čech“: „Domníval jsem se, že i my budeme ve svatvečer nového roku na oslavu a pozdrav tisícileté památky našeho pokřesťanění radostně vyzváněti, že se lid pod vůdcovstvím svých pastýřů duchovních shromáždí ve chrámech Páně, aby zbožnými modlitbami uvítali rok náš 1863. Než ale nadarmo jsem čekal já a přemnozí jiní. Nezvonilo se v Čechách, nemodlilo se jinak, leč jak obyčejně na konci roku bývá. Lid tedy nečtoucí noviny neví ani, jaký rok mu zavítal, co povinen jest toho roku Bohu, co své duši, co svatým apoštolům našim sv. Cyrillovi a Methodiovi. Rmutné bývají stesky na netečnost naši od vp. dopisovatele z „jižních Čech“, i musím se já ze „středních Čech“ též k němu přidati a společnou s ním elegii zpívati.“⁷ Ostatně podobná přání nebyla z posledního data, ale věc byla přetřásána již dříve. Zajímavá jest zpráva „Hlasu“ hned z roku 1860, kdy před zářijovým sjezdem ka-

⁵ Blahověst 1862, str. 546. „Z Bělohradu 29. listopadu 1862.“

⁶ Blahověst 1862, str. 563. „Od Vysoké 5. prosince.“

⁷ Hlas 1863, str. 20. „Ze středních Čech dne 13. januára.“

toliků v Praze uveřejňuje toto oznámení: „Tolikéž máme za svou povinnost oznámiti, že program, jakým způsobem oslaven býti má církev ně rok 1863, stane se předmětem jednání na valném sjezdu jednot katol. v Praze (v září) a pak se ke schválení předloží nejd. episkopátu našemu.“⁸ Věc byla tedy známa a jistě také přijímána, ale následkem úporných bojů o rok příchodu byla dosud nerozhodnuta. Odtud ona netečnost, na níž si stěžují dopisovatelé a která protivníkům přinášela radost, že neúčast Čech oslabí význam slavností na Moravě, a národovcům zklamání a netrpělivost. Zvláště ostře se obráží ona netrpělivost v pražském Blahověstu. Poukazuje se tam, že i v dalekém Římě slaveno jubileum cyrilometodějské „kdežto u nás (v Čechách) zášť pod pláštěm hluboké učenosti a vědeckého badání o rok se hádá“. Dokládá pak: „Spoléhajíce na spravedlnost našich nejdůstojnějších vrchních pastýřů, očekáváme, že se stane spravedlnost sv. apoštolům našim i jejich věrným ctitelům. Počátek roku cyrilometodějského minul ovšem bez slavnosti, než vědouce, že se vyjednává se sv. Stolicí, neztrácíme myslí, ano nadějeme se, že se nahradí, co bylo obmeškáno.“⁹

Je pravda, že kardinál musel respektovati tak četná přání, ale byla to asi jiná věc, která měla rozhodující vliv, že ona „předslavnost“ dvojitého jubilea se stala formální oslavou sv. Cyrila a Metoděje. Osm dní po zaslání jmenovaného listu biskupům královéhradeckému a litoměřickému (15. prosince 1862) došla českého primase zpráva o mínění dějepisce Tomka o počátcích křesťanství v Čechách. Tomek, neznámo z jaké příčiny, opravuje svůj bývalý názor a prohlašuje, že rok příchodu slovanských apoštolů je zaručen. „Tento (Wáclav Tomek) vyjádřil se nyní ovšem zcela určitě,“ praví Wolfsgruber¹⁰ a uvádí vlastní slova Tomkova: „Rok křtu Bořivojova zůstal nám neznám. Ale známe rok, v němž Bořivojův křtitel, Metoděj, jako věrozvěst ponejprv na Moravu přišel. A toto jest jubilejním rokem pro celou skupinu zemí, do nichž v důsledku toho se křesťanství buď bezprostředně nebo prostřednictvím dostalo, anebo bylo nově a provždy upevněno. Čechy náležejí k této skupině zemí a radostně vzrušenému náboženskému citu, s jakým se hledí ne-

⁸ Hlas 1860, str. 144.

⁹ Blahověst 1863, str. 7.

¹⁰ Dr. C. Wolfsgruber: Friedrich Kardinal Schwarzenberg, II. Band, str. 569. „Dieser (Wenzeslaus Tomek) äusserte sich nun freilich ganz zuversichtlich. — „Das Jahr der Taufe Bořivojs ist uns unbekannt geblieben. Aber wir kennen das Jahr, in welchem Bořivojs Täufer Methodius als Glaubensbote zuerst nach Mähren kam. Und dies ist ein Jubeljahr für eine ganze Gruppe von Ländern, in welchen das Christentum entweder unmittelbar oder mittelbar, infolgedessen den Eingang fand oder neu und für immer gefestigt wurde. Böhmen gehört zu dieser Ländergruppe und dem freudig erregten religiösen Gefühle, mit welchem der dieses Jubeljahres demnächst entgegengesehen wird, fehlt es an der historischen Grundlage keineswegs. Möge eine unzeitige Zweifelsucht die Freude an dieser Feier nicht trüben!“

trpělivě vstříc oslavám tohoto jubilejního roku, nechybí nikterak historického podkladu. Kéž nevčasná pochybnost nezhatí radosti z těchto oslav!"

Vzav na vědomí tuto zprávu, kardinál Schwarzenberg vydává 2. února 1863 pastýřský list, jímž dovedně proplouvá mezi úskalím, sloučiv svůj názor s přáním národa. Podepsali jej i ostatní biskupové čeští. Jím byly vlastně oficielně zahájeny oslavy sv. Cyrila a Metoděje na půdě české. List zní (ve výtahu nejdůležitějších míst z „Blahověsta"¹¹) následovně:

„Pastýřský list o naší slavnosti cyrillo-methodějské.

Biskupové církevní provincie české vzkazují duchovenstvu i všem věřícím diecésí svých vrchnopastýřské pozdravení a požehnání ve jménu Páně!

Sousední země moravská slaví v tomto roce blahou památku, že před tisícem let dáno jí poznati svatou víru a do lůna Církve svaté uvedenu býti." — Po historickém úvodě pak se pokračuje: „A na tuto pozeňnanou činnost svých apoštolů s horouci vděčností se rozpomínajíc, slaví Morava v tisíciletém jubileu svého na víru obrácení nejdůležitější událost dějin svých, konáť dvojí slavnost, totiž svého povolání jakož ke křesťanskému životu, tak i ke křesťanskému vzdělání.

Z mnohých a podstatných příčin slušno a spravedlivo jest, aby se k této jubilejní slavnosti připojila i naše církevní provincie česká, neboť proslavená jména sv. bratří Cyrilla a Metoděje jsou též se slavnými dějinami naší drahé vlasti úzce a blahodárně spojena.

Ohlas učení a světlo svatosti jejich, které se z moravského Velehradu a ze slovenské Nitry, hlavních to sídel apoštolské jich činnosti, po okolních krajinách šířily, nezůstaly zvláště na sousední Čechii bez prospěšného vplyvu, jelikož kníže její s křesťanským panovníkem moravským v úzkém žil přátelství.

Byltě to svatý Method, jenž sobě o vlast naši získal té nesmrtelné zásluhy, že se mu s milostí Boží podařilo vévodu českého získati Kristu a jemu křest svatý uděliti.

Ať již nedostatečná známost dějepisu uvádí o prvopočátcích křesťanské víry v naší vlasti cokoli se jí zdá, tolik jisto jest: že apoštolská činnost Methodova obrácením a pokřtěním vévody Bořivoje rozhodně přispěla k vyvrácení pohanství a k utvrzení i rozšíření křesťanského náboženství mezi praotci našimi. Jak tato zásluha ovijí nehynoucí slávou jméno svatého Metoděje, tak vstupuje s jménem Bořivojovým první lesk křesťanství na knížecí stolec Přemyslovců, který brzy potom ve dvou vznešených údech téhož rodu dospěl k plné záři svatosti a mučednictví.

Příchod sv. Cyrilla a Metoděje na Moravu byl tedy i pro Čechy

¹¹ Blahověst, dne 15. února 1863, čís. 5. Pozn.: Blahověst vycházel tehdy 5., 15. a 25. každého měsíce.

nad míru důležitou událostí; svatí tito bratři byliť jsou vyvoleným nástrojem, jehož Bůh použil, aby předky naše a panovníka jejich k posvátným hodům Evangelia Kristova pozval.

Ježto pak vrchní pastýřové moravští, nástupci svatých apoštolů Cyrilla a Methoděje, věrným stádcům svým právě připomínají nesmírná dobrodíní sv. víry křesťanské a osvěty, jimiž je Prozřetelnost Boží skrze tyto vyvolené posly své před tisícem roků obdařila a až podnes obdařuje; přísluší zajisté i nástupci sv. Vojtěcha a jeho spolubratřím v úřadě biskupském: povzbuditi ve jménu Páně všech mi-

*České děti v Chustu na Podkarpatské Rusi
před prvním svatým přijímáním.*

lých věřících v Čechách, aby i oni letošní památku těchto svatých patronů země naší slavněji a s větší pobožností konali. K tomu cíli prosili jsme společně sv. Otce, aby udělením zvláštní apoštolské milosti letošní cyrillo-methodějskou slavnost naší zvelebiti a požehnati ráčil; a On prosbu tu blahosklonně vyslyšel dada (!) nám kromě sv. požehnání svého, které všem věřícím našim uděluje, též i milost plnomocných odpustků."

Nyní uvádí pastýřský list papežské breve o plnomocných odpustcích pro Čechy ve svátek sv. Cyrila a Metoděje 9. března a po celou oktávu pro ty, kteří „z hříchů svých upřímně a zkroušeně se vyzpovídají, nejsv. svátost oltární přijmou, chrám Páně nábožně navštíví a tam za svornost křesťanských knížat, za povýšení matky naší sv. Církve a za obrácení u víře bloudících k Bohu vroucně modlíti se budou".

Navazující na to biskupové, praví: „Vyzývajíce tímto milé bratry

a syny naše v Kristu, duchovní přednosty všech světských i řeholních far po diecésích našich, aby vrchnopastýřský tento list první neděli po jeho obdržení svým věřícím s kazatelnou ohlásili a je k spasitelnému použití tohoto náměstkem Kristovým k nastávající slavnosti podávaného pokladu milostí vhodně povzbudili a připravili, nařizujeme zároveň, aby se ve všech jmenovaných chrámech po celý oktáv každý den konaly slavné služby Boží, totiž:

a) Od 8. března v příhodnou, řádně oznámenou hodinu odpolední požeňání po litanii o všech svatých s obyčejnými modlitbami, které na úmysl svatého Otce konati se mají, avšak před nimi, na prvním místě říkati se bude níže položená modlitba k sv. Cyrillu a Methoději.¹² Na konci osmidenní té slavnosti „Te Deum laudamus“.

b) Dne 9. března velké služby Boží se slavnostním kázáním, v ostatní dny zpívaná mše svatá.“

List pak uzavírají díkem dobrodincům, kteří přispěli na stavbu karlínského chrámu:

„Posléze používáme My, podepsaní biskupové, této příležitosti, abychom srdečně díky vyslovili všem těm šlechtným dobrodincům a nábožným ctitelům sv. Cyrilla a Methoděje, kteří od desíti let svou obětivou štedrostí k tomu přispívají, aby stavba chrámu karlínského u Prahy dokonána býti mohla, a tento pomník naší úcty k sv. patronům zemským Cyrillu a Methoději ještě během tohoto roku posvěcen byl.

Dáno na Očišťování Marie Panny, dne 2. února 1863.

Bedřich, kardinál i arcibiskup Pražský, Karel Boromejský, biskup Královéhradecký, Augustin Bartoloměj, biskup Litoměřický, Jan Valerián, biskup Budějovický.“

¹² Je to officium na svátek sv. Cyrila a Metoděje.

Kláštery OO. basiliánů v Haliči a na Ukrajině.

Krištof Fillo, ř. S. B. V.

Podle zpráv dějepisců a kronikářů bylo ve středověku v Haliči asi 346 basiliánských klášterů. Počátek jejich sahá až do XII. a XV. století.

Tyto basiliánské kláštory zůstaly obydleny do roku 1500. Na Veliké Ukrajině, jak poznamenává starý dějepisec ruský Nestor (XI.), hlásali řečtí a bulharští basiliáni víru Kristovu už za Vladimíra Velikého, který pokřestanil Rus (988). Bylo tam do polovice XIX. století 540 mužských klášterů, kromě 23 klášterů v Bukovině a 24 na Podkarpatské Rusi.

Z XII. století pochází starodávny klášter sv. Ivana v Haliči; založil jej r. 1189 kníže Ivan Berlandík. Tam byl pochován roku 1189 kníže Rastislav Ivanovič, kterého Uhři v zajetí otrávil.

V XIII. století vznikl klášter Přesvaté Bohorodice v *Siněvidsku*. V roce 1240 přijel tam z Uherska kníže Danilo, ale už na druhý den ráno klášter opustil, poněvadž tím krajem se valily zástupy Tatarů.

Století XIV. vidělo vznik starobylého kláštera sv. Jura ve Lvově, jehož zakladatelem byl kníže Jur Lvovič. Při klášteře byl r. 1363 vystavěn architektem Duringem velký kostel místo dřívějšího dřevěného. Kostel ten se zachoval až do roku 1743. Ve Lvově byl též klášter sv. Onufrija z XV. století a prvním ihumenem a archimandritou jeho byl Joasaf, zemřelý asi r. 1493.

Ve století XV. mají svůj původ slavnější kláštery v Unevě (1401), Lavrově (1407), též v Peremyšli (1500) a jiné.

A povšimněme si klášterů OO. basiliánů sjednocených v *Haliči* a na Ukrajině, které byly obydleny po r. 1739. Ve Lvově byla r. 1739 zorganizována nová ruská provincie basiliánského řádu „Pokrova Presvjatoji Bohorodici“.

Z tohoto času datuje se nový život a nový rozkvět řádový. OO. basiliáni povznesli především řeholní studia. Studovali v Olomouci, ve Vídni, v řecké koleji v Římě a v jezuitské koleji v Brunsberku. Později si otevřeli své vlastní studijní kláštery. Studia *filosofická* mohli konat ve 12 klášteřích: Polocku, Lucku, Židičině, Zahajcích, Zamosťi, Umaňi, Šarhorodě . . . Studia *řečnická* pak v Krechově, Zbaraži, Počajevě, Kremjanci, Zahorově atd. Studia bohoslovná měli ve Vilně, Lvově, Lavrově, Sviržňu a Kamenci Podolském — až do roku 1795. Nejvíce prosluly školy v Lavrově a Drohobiči.

V klášterních kostelích konávali OO. basiliáni slavné „odpusty“, zvláště v *Žirovicích*, kde byl zázračný obraz Přesvaté Bohorodice. Pro tento zázračný obraz poslal papež Benedikt XIII. zlatou korunu, kterou byl obraz také slavnostně korunován Atanasiem Šeptickým r. 1730. V Žirovicích byl ihumenem mučedník za sv. sjednocení, sv. Josafat Kuncevič (* 1580, † 12. XI. 1623). Podobné zázračné obrazy byly uctívány v Krechově, Počajevě a Hošově. Do Žirovic však se scházel zbožný lid až z Litevska a Bílé Rusi, do Počajeva pak z Volyně, Haliče a Kyjevsku.

V roce 1772 kdy započalo pronásledování sjednocených v Rusku, bylo na Ukrajině 91 sjednocených basiliánských klášterů. Tak zv. uniátům zabral carský úřad kolem 1200 kostelů. Ruský generál Širkov uvěznil i cholmského biskupa Maksima Rylla pomocí 40 kozáků. Arcibiskupovi polockému Jasonovi Smogorzevskému slibovala vláda 50.000 rublů, když přestoupí z unie na pravoslaví, což arcibiskup ovšem nedělal.

Konfiskace nepřestala. V roce 1793 zmocnila se ruská vláda 11 basiliánských klášterů.

V počajevské basiliánské tiskárně zakázala vláda tisknontí církevní a náboženské knihy a sjednoceným kněžím nedovolila kázati, aby totiž nijak nebyla rušena pravoslavná propaganda. Za leta 1793—1795 převedly ruské úřady na Volyně, Kyjevsku a Podolí více než 1,500.000 sjednocených na pravoslaví. Na Podolí bylo vyvlastněno sjednoceným 100 kostelů za Kateřiny II. V roce 1794 došlo na basiliánský klášter v Šarhorodě a v 1795 na klášter v Kamenci Podolském. Ponechány byly jen kláštery, při nichž byly školy, poněvadž pravoslavní neměli svých učitelských sil. Osud zbylých klášterů v Baru, Satanově, Počajevě, Umani, Vladimíru, Ovruči, Lubaru a Kanevě nad Dněprem byl zpeče-

těm později r. 1831, kdy je vláda též zkonfiskovala a řeholníky uvěznila, mezi jinými také archimandritu Skivského. Nad zabráním kláštera počajevského, kde byla knihtiskárna a bohoslovecké studium, projevil radost sám cár Mikuláš I. zvoláním: „Sláva Bohu, vot i ješče uničtožili něskolko neprijatelskych krepostej“. (Chvála Bohu, byloť zničeno zase několik nepřátelských pevností.)

Řecko-katolická katedrála a residence v Prešově.

Do Baru přišli OO. basiliáni 1781 a založili tam školu, jež každoročně mívala kolom 553 žáků. Po konfiskaci roku 1831 připadl tento klášter pravoslavným mniškám.

Basiliánský klášter v Umani založil kníže František Potocki asi r. 1760 za metropolity Volodkoviča.

Řeholníci dali se hned do práce; po tři týdny konali v Umani misie, pak též i na jiných místech. Tuto misijní jejich činnost nepříznivě ovšem sledoval pravoslavný biskup Gervazij Lincevskij. Proto s ihumenem

Javorským zorganizoval povstání hajdamáků, kteří umučili 300 sjednocených kněží. V Umaní pobili na 18.000 lidí a 400 žáků basiliánské školy spolu s basiliánskými řeholníky s rektorem O. Iraklijem Kosteckým v čele.

Kláster v Kanevě nad Dněprem pochází z XI. století. Byl později obnoven kyjevským metropolitou Lvem Kyškou. Byl sídlem archimandrie a prvním archimandritou stál se O. Theodozij Lubineckij, pozdější biskup lucký (1730).

V klášterních školách kanevských studovali synové ukrajinské šlechty. Když byl klášter v roce 1831 konfiskován, převzala školy i klášter vláda.

I tento krátký jen přehled basiliánských klášterů svědčí o velikém významu řehole basiliánské pro myšlenku sjednocení, již stále zůstává věrna i za nového rozkvětu řádového.

Dr. Stojan a krajanské zahraničí.

(K letošnímu desátému výročí jeho smrti.)

Fr. Jemelka.

Řeka lidského života! Zamyslili jste se už někdy nad tímto prostým obrazem? Je v něm tolik vážné a hluboké symboliky pro každý život člověka a tím více pro život muže nad jiné vynikajícího.

Řeka! Tajemná moc Stvořitelova dává jí vytrysknout malým pramenkem někde v ústraní rušného světa. Jako stříbrnou nitku vede zpočátku slabounký její proud klikatou soutěskou tvořících se teprve břehů, kaskádami kamení a různých překážek nutí ji však záhy rozvíjet mladou energii, aby se hlouběji a pevněji, mohla vrývat ve tvář rodné země a poutati k sobě pozornost širšího kraje. A jestliže tomuto energickému toku určila vůle Stvořitelova vůdčí úlohu v oblasti vod, vidíte brzo jeho organizační sílu a přitažlivost, s kterou sbírá k sobě bratrské proudy na obou březích, usměřňuje jejich postup, jejich kolektivnímu přírůstku dává své jméno i formu, proniká i za hranice rodné země, přinášeje všudy požehnání, až konečně vstí v široké objetí dalekého moře.

Jako proud řeky je lidský život! Stranou velkého světa dal mu snad Tvůrce zrodit se z chudobných rodičů, prostínským, venkovským zátiším plynulo spokojeně jeho první dětství, ale záhy už musil se učit, zápasit s těžkostmi chudého studenta, jít školou sebezáporu a neúnavné práce za jasným ideálů. Zocelovala se tím ovšem jeho povaha, šířily obzory, duchovní zrak dále zahlédl do budoucnosti, energie a obětavost získávaly důvěry širšího a širšího okolí, přidávaly významu, vytvářely vůdce, vlivného reprezentanta kraje, země, jehož jméno na konec vtisklo pečeť době i celé generaci a proniklo slávou a uznáním i za hranice vlasti.

Je možno, že energický spěch takového životního proudu, pokud jen vpřed a dál bez oddechu pospíchal, nedopřával součastníkům ani pokdy, aby se ohlédl zpět a viděli, jak veliké povodí lidských snah a starostí

a zájmů s sebou už zabral. Ale když pout je dokonána, a vy se skloníte nad mapu minulých dějů rodného kraje, tu teprve si uvědomíte, jaký to veletok sbíral po desíletí ve svou náruč všechny ručeje jarního tání i slzy drobných, pokojných pršek, i špinavé proudy prudkých letních bouří — a všechno usměrňoval k dobru a požehnání.

Duchovně vzkříšená Velká Morava měla svůj veletok. Pod „švédskými šancemi“ v hanáckém Beňově vytrysklo jeho zřídlo a královská kaple cyrilometodějského Velehradu skrývá místo, kde skončila jeho pozemská pout. Byl to život a působení arcibiskupa *dr. Antonína Cyrila Stojana*. Mohutný proud myšlenek, plánů a činů. Hlavní řeka obrozené Velké Moravy. Co z její širé oblasti nasbírala přítoků naprosté důvěry, proseb a přání, ale i stížností a nářků a práce a obětí, bude zakreslovat životopisec Stojanův na mapě jeho života, jako nejhustší síť povodí lásky vpravdě cyrilometodějské.

Malým příspěvkem k takové mapě mají být tyto řádky, zachycující poměr Stojanův ke krajanskému zahraničí.

Dnes ovšem za státní svobody čsl. má péče o zahraniční krajany jiný kurs, nežli ho měla za doby první krajanské lásky Stojanovy. Dnes je to pole, o něž jsou nuceny oficielně se zajímat resorty ministerstva zahraničního, národní osvěty, sociální péče a národní obrany, dnes máme své konsuláty a vyslanectva za hranicemi, doma zvláštní Čsl. zahraniční ústav vedle řady spolků pečujících o čsl. vystěhovalce, dnes je to kurs vlastenecké zásluhy, mnohdy i dobře placené, anebo aspoň odměňované uznáním!

Ale když se P. Stojan v letech devadesátých minulého století ujímal nejenom české větve *na Dunaji a pronásledovaných Slováků v Uhrách*, ale i Čechů *v Bosně, v Sofii*, v německém *Poryní* a *v Rusku*, když utužoval v rámci nově založeného *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje* stále styky s emigrací *americkou* a pamatoval na duchovní péči o slovanské vystěhovalce v *transitní bráně hamburské a brémské*, když na *posvátném Velehradě* zaněcoval ohnisko čistého nadšení vlasteneckého i náboženského, aby tím věrněji a pevněji *obstála jednota národa* rozptýleného v chladné a odnárodňující cizině, tehdy byla to činnost vládnoucímu režimu nepříjemná, nevíтанá, podezříváná a nejednou i hodně ztěžovaná. Činnost obětavého jednotlivce, vyžadující širokého světového rozhledu i upřímné lásky k bratřím téže krve, činnost vykupovaná i nesčetnými oběťmi hmotnými, udržovaná jakousi všudybylovskou pohyblivostí, všestranností styků a jedinečnou Stojanovskou korespondencí. *Péče o zahraniční krajany* byla jedním z úkolů, pro něž byl nezdolným úsilím Stojanovým zakládán též zbožný spolek, „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje.“¹

1 V jednatelské knize apoštolátní, psané a vyplňované od počátku samým drem Stojanem (doslova vyplňované výstřižky novinářských zpráv, letáky, plakáty, oběžníky i původní korespondenci), jakož i ve zprávách později (1910) založeného Věstníku apoštolátního a ve vlastní korespondenci hledali jsme stopy této veliké lásky Stojanovy k zahraničním krajanům, sbírali jsme drobné kamenky k mosaikovému obrazu cyrilometodějského apoštola. A budeme vděční za věrohodné doplňky tohoto materiálu.

Hned na první valné hromadě ACM konané na Velehradě ve dnech 28. a 29. prosince 1892 byla pojednána *otázka pečování o české vystěhovalce*. Podnětem k tomu byla zpráva *Spolku sv. Rafaela*, který na katolických sjezdech v Německu na to opětně poukazoval, že je ochoten poskytnout všechny prostředky k udržování duchovního pro slovanské vystěhovalce v *Hamburku*, ale že dosud všeliké vyjednávání s jednotlivci nevedlo k cíli. Ústřední výbor Apoštolátu se proto ve svém prvním sezení usnesl, že si vyžádá informací, za jakých podmínek přijme Spolek sv. Rafaela duchovního správce vystěhovalců znalého slovanských řečí a pak poprosí nejd. biskupské ordinariáty, aby vhodné vyzvání uveřejnily v úředním svém listě.

R. 1896 podává už jednatel ACM, *dr. Stojan*, stručnou zprávu, že se Apoštolát stará o vystěhovalce do Ameriky, pokud se u Spolku sv. Rafaela v *Hamburku* přihlásí, a že byl apoštolátní jednatel jmenován od brněnského Ordinariátu *komisařem* pro Spolek sv. Rafaela. Tím přichází *dr. Stojan* do oficielního styku s velkým německým *Spolkem sv. Rafaela*, který byl už r. 1871 založen na katolickém sjezdě v *Mohuči* (kupcem Petrem P. Cahenským, r. 1924) na ochranu katolických vystěhovalců. Spolek ten měl v hlavních přístavních městech *Hamburku*, *Brémách* a *Le Havre* své důvěrníky, kteří pomáhali vystěhovalcům radou i ochranou před vykořisťováním hmotným i před mravními svody a starali se též o jejich duchovní potřeby.

Prvního vystěhovaleckého faráře měl Spolek sv. Rafaela v *P. Petru Schlösserovi* v Brémách v letech 1873—1891. Jeho nástupcem stal se r. 1891 náš moravský krajan *P. František Prachař*,² který právě roku

2 *František Prachař* narodil se dne 19. ledna 1860 (německý životopisec v po-smrtné vzpomínce „Ein Priesterleben unter Auswanderern“, vydané spolkem St. Raphaelsverein, Osnabrück 1927, uvádí jako den narození 24. leden) ve slovácké osadě *Polehradcích u Klobouk*, ale mládí prožil v blízkých *Brumovicích*, kam se r. 1862 rodiče odstěhovali. Studoval na českém gymnasiu v *Brně*, kde r. 1882 maturoval. Bohoslovecká studia absolvoval ve Vídni a dne 25. července 1886 byl vysvěcen na kněze. V duchovní správě byl ustanoven kaplanem v Moosbrunně u Vídne, ale už r. 1888 (15. července) odvolává ho tehdejší vídeňský arcibiskup kard. Gangelbauer a posílá na žádost předsedy spolku sv. Rafaela, knížete Isenburg-Birsteina, do duchovní správy vystěhovalecké. *P. Prachař* usadil se nejprve v *Hamburku* ve skromné světničce jediné tehdejší staré fary a po tři leta obstarával odtud duchovní správu vystěhovalců, dojížděje každý týden několikrát z *Hamburku* do Brém. Když však viděl, že hlavní příliv slovanských vystěhovalců projíždí Brémami, opustil v říjnu 1891 *Hamburk* a zvolil si *Brémy* za operní bod své péče o emigranty, kde setrval až do své smrti (dne 12. května 1927). V Brémách rozvinul *P. Prachař* obětavou horlivost i moudrou obezřetnost, již se podařilo po 12letém úsilí postavit (r. 1900) v protestantském městě novou veřejnou katolickou kapli a při ní skromnou faru nedaleko nádraží i vystěhovaleckých ubikací (ve Falkenstrasse č. 49). Pochován je *P. Prachař* ve Schwagstorfě u Fürstenau v Hanoversku, kam se chystal poslední leta na odpočinek. Arcibiskup *Stojan* vyžádal zasloužilému krajanovi v Římě monsignoriát, ale i německé kněžstvo vidělo v něm vzor široké apoštolské péče o duchovní blaho různojazyčných vystěhovalců, jejichž řeči msgré *Prachař* ovládal. Viz posmrtnou vzpomínku brémského faráře dra. Langea v „Apoštolátě sv. C. a M.“, roč. 1927, str. 209—212, nebo citovanou publikace Spolku sv. Rafaela: „Msgré *Prachař* — Ein Priesterleben unter Auswanderern“.

1891 přeložil své působíště z Hamburku do Brém. Jestliže P. Schlösser r. 1886 poukázal na veliký rozsah vystěhovalecké péče, již už tehdy připadlo udělit rady 180.000 vystěhovalcům a 22.000 jich připravit k sv. svátostem, vzrostla v Brémách P. Prachařovi, znalému téměř všech řečí vystěhovalců, práce v kanceláři, v kapli, u Lloydů a jiných úřadů do nezdolných rozměrů.³

Nedivno tedy, jestliže *Spolek sv. Rafaela* volal na katolických sjezdech po výpomoci kněze znalého slovanských řečí také pro opuštěný Hamburk. A na toto jeho volání reaguje starostlivá láska Stojanova hned v první valné hromadě ACM r. 1892 a pak oficiálně s ním spolupůsobí, budíc zájem o naše vystěhovalce v rámci ACM o slavnostech velehradských.

Nejlepší svědectví by nám tu ovšem mohla podati korespondence dr. Stojana se Spolkem sv. Rafaela a s P. Prachařem; ale té, bohužel, nemáme k dispozici, až na poslední její dozvuky, kdy arcibiskup Stojan používal starého přátelství P. Prachaře, aby připravil cestu apoštolátním delegátům do Ameriky.

Přece však i jednatelská kniha apoštolátní zachovala aspoň několik dokladů o tom, že navázané styky neochably. Tak se z ní dovidáme, že mezi pozdravnými přípisy o velehradských slavnostech ACM pořádaných ve dnech 31. července a 1. srpna 1893 byl čten také přepis důvěrníka Spolku sv. Rafaela z Brém. Dále je protokolováno, že se r. 1903 účastnil dr. Stojan jako ordinariátní komisař valné hromady *Spolku sv. Rafaela ve Vídni* a že požádal spolkové vedení za další péči o slovanské vystěhovalce a poděkoval mu za dosavadní vydatné podporování těchto snah hlavně v Brémách, kde vydržuje Spolek sv. Rafaela českého kazatele pro slovanské vystěhovalce vp. Fr. Prachaře.

K r. 1907 poznamenává v jednatelské knize dr. Stojan, že „Apoštolát“ věnoval pozornost slovanským vystěhovalcům. Jednatel vydatně podporoval u vlády důvěrníka katolického spolku sv. Rafaela Turobina(?) v Havru.

Na výborové schůzi ACM dne 16. února 1920 konané v přerovském klášteře byla jako druhý bod jednání přetřásána též otázka vystěhovalecká. Spolek sv. Rafaela pro vystěhovalce vydržuje kněze katolické v Brémách. Působí tam velmi blahodárně už 32 let (dp. P. Prachař). Poněvadž již zestaral v úmorné práci a místo to při vystěhovaleckém ruchu jest nesmírně důležité, přeje si P. Prachař, aby se tam dostal opět Slovan, a vznáší prosbu na Apoštolát, aby vyhlédl vhodného nástupce, který by ovládal všechny řeči slovanské a znal maďarsky, rumunsky, anglicky. Apoštolát někoho vyhledá. (Zápis jednatele P. Jaška).⁴

3 V generálním shromáždění spolku sv. Rafaela konaném dne 6. října 1918 v Kolenci podával P. Prachař jistě výmluvnou statistiku své činnosti za 30 let: Za tu dobu měl 11.578 pobožností pro vystěhovalce s různojazyčným kázáním, litaními a sv. požehnáním; účastníků bylo na nich 1.980.923, z nichž sv. svátosti přijalo 670.562. Kromě toho zodpověděl za tu dobu 150.353 vystěhovaleckých dopisů a kontroloval směnu různých valut v ceně 16.461.386 Mk

4 Za nástupce navržen byl podle jiného záznamu „P. Martin Bogár, který nastoupiv cestu na Kavkaz přes Ameriku, tam se zdržel, až by se poměry upravily. Vdp. arcibiskup slíbil, že dopíše P. Bogárovi, jakož i P. Kubáňovi, který rovněž své síly

V zápisu nejbližší schůze apoštolátního výboru (26. dubna 192) svolané opětně do přerovského kláštera je znova konstatována záslužná apoštolská činnost P. Prachaře a připojeno rozhodnutí: „Předseda UACM dr. Stojan poprosí papežského nuntia Micaru, aby P. Prachař byl jmenován monsignorem.“ K jmenování došlo však teprve r. 1926 o 40. kněžském jubileu P. Prachaře k veliké radosti nesčetných přátel jubilantových.

(Pokračování)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

Hl. 9. „Potom se rozpomínáme na ty, kteří zesnuli, napřed na patriarchy, proroky, apoštoly, mučedníky, aby přijal Bůh naši modlitbu na jejich prosby a přímlyvy. Pak se modlíme také za zemřelé, sv. Otce a biskupy, za všechny konečně, kteří mezi námi zemřeli, věřice, že toto bude největší podporou pro ony duše, za které vysíláme modlitby, zatím co leží před námi svatá a hrůzou jímající oběť.“

Sv. Cyril právě v této hlavě učí zcela určitě, jak to žádný jiný spisovatel tak jasně nepronese, že mše sv. pomáhá také duším v očistci a že za ně věřící konali modlitby, dovolávajíc se svaté a hrůzou jímající oběti. Aby toto učení dovolil, vzpomíná sv. Jan Zlat. tradice apoštolské: „Ne bez příčiny jest od apoštolů ustanoveno, aby se v oněch hrůzu budících tajemstvích vzpomínalo na zemřelé. Věděli zajisté, že jim z toho pochází mnohý prospěch, mnohý užitek. Neboť, když tu všechen lid, veškerí kněží stojí s rukama sepjatýma, a když se tu přináší hrůzu budící oběť, kterak bychom neuprosili Boha, za ně orodující?“ (Hom. 69. ad pop. Antioch.)

V následujících hlavách vysvětluje sv. Cyril prosby Otčenáše, který se modlili věřící při mši sv., a v hlavě 15. pokračuje: „Chléb náš podstatný dej nám dnes. Chléb obyčejný není podstatný. Chléb však svatý jest podstatný, jako bys řekl, chléb odnášející se k podstatě duše. Tento chléb rozděluje se do celého ústrojí k užítku těla i duše.“ Sv. Matouš uvádí podle Vulgaty v oné prosbě „chléb podstatný“, kdežto u sv. Lukáše nazývá se chléb „vezdejší“. Sv. Cyril s jinými spisovateli církevními přidržuje se prvního pojmenování a rozumí jím nejsv. Svátost na rozdíl od obyčejného chleba, nazývaje ji chlebem podstatným, protože se vztahuje na podstatu duše, která převyšuje tělo. Tak již Tertulián

Apoštolátu nabídl.“ Bohužel, otázka nástupnictví ve vystěhovalecké duchovní správě brémské za života P. Prachaře nebyla vyřešena. Po jeho smrti rozhodly o ní jiné, jak se později ukázalo i přiznalo, *nesprávné důvody*. Pož záminkou, že prý se proud slovanských vystěhovalců Brémám v posledních letech vyhýbá, byl jmenován nástupcem polyglotta P. Prachaře Němec, rektor P. Karel Fischer, který svojí němčinou a troškou polštiny nemohl ovšem stačit duchovním potřebám různojazyčných vystěhovalců. Ale jako horlivý kněz byl na tolik upřímný, že smutnou skutečnost vyznal a nezapřel a ustoupil místa tak těžkého a odpovědného. S naší strany bylo neštěstím, že smrt P. Prachaře padla do nejhorší téměř doby, kdy ÚACM nadarmo hledal v prodlých řadách českého kněžstva vhodného nástupce do Brém.

rozeznává, vykládaje toto místo, trojí chléb : obyčejný neboli vezdejší, chléb milosti a tělo Páně, o kterém praví: „Prosíce tedy o chléb vezdejší žádáme věčnost v Kristu a nerozdílnost od jeho těla.“ (De oratione, c. 6.) K tomuto tělu Páně odnáší se také, co napsal sv. Cyprián: „Chlebem života je Kristus, a tento chléb nenáleží všem, nýbrž toliko nám.“ (De orat. Dom., 7.)

Ve výroku sv. Cyrila ozývá se opět pojem Eucharistie jakožto pokrmu duchovního (artos pneumatikos), jak ji nazval již častěji. Uvádí také důvod, proč ji tak nazývá. Protože se vztahuje k duši. Obyčejný chléb nelze tedy nazvatí podstatným, kdyžž žije jen tělo, ve které se mění, ale duše se netýká a ji neživí. Jest tedy rozdíl mezi tím, co působí chléb eucharistický, a tím, co působí chléb vezdejší. Duší lidskou proniká Eucharistie a podmaňuje si ji, vnášeje do ní nadpřirozené bytí, které jí bylo uděleno křtem sv., posíleno sv. bířmováním, živeno, udržováno a rozmnoženo bývá svátostným chlebem. Nejedná se zde o milost posvěcující, ač dogmaticky bylo by správné, nýbrž o všechno to, co v nás nadpřirozený život podporuje a budí zálibu a duchovní radost na něm.

O tom, v čem záleží účinky svátostného chleba, dále se sv. Cyril nešíří, poznamenává toliko, že přináší užitek tělu a duši. Jmenuje napřed tělo, poněvadž je podkladem a nositelem duše, která v něm bydlí. Má-li chléb ten prospěti duši, i tělo pro ni dlužno připravit a posvětit, jelikož jím vchází Kristus a zasnuhuje se s duší. Proto se rozděluje do celého ústrojí přetvořuje také tělo a chystaje je pro budoucí oslavení. Sv. Cyril má tu na mysli pokrm nadpřirozený oslaveného těla Kristova. Zde hlásá tedy skutečnou, reální přítomnost Kristovu v nejsv. Svátosti oltární. Ač mluví zde jen o těle Kristově pod způsobou chleba, nevylučuje duši, krev a božství jeho, což vysvítá z toho, že je tu řeč o nadpřirozeném účinku, který může mít svůj původ jen v božství Ježíše Krista spojeném s jeho oslaveným člověčenstvím. (Pokračování.)

Nejbližší Východ.

Fr. Jemelka.

Od polovice letošního května až do svátků svatodušních měl jsem na misijním zájezdu krajanském příležitost poznat blíže nábožensko-kulturní poměry našich krajanů na Podkarpatské Rusi, i nahlédnout do zvláštních poměrů bratrského národa podkarpatoruského, ať už se nazývá rusínským či ukrajínským nebo i ruským. Poněvadž myslím, že i milé čtenáře bude zajímat tento náš nejbližší Východ, pokusím se ve stručné aspoň retrospektivě povědět něco ze svých zkušeností a poznatků. *I pro lásku k Bohu a národu* platí praktická pravda, že roste a se prohlubuje dokonalejším poznáním.

I.

Jako před třemi lety navštívil jsem letos opět krajany v *Mukačevě, Berehově, Chustu, Čopu a Užhorodu*. V *Tiačevě* měli už krajané před

velkonocemi svoji pobožnost zásluhou košických premonstrátů a do vzdáleného *Rachova* jsem si nadarmo telefonicky vyžadoval přístup z Chustu, ač duchovní opuštěnost tamějších katolíků nejvíce by potřebovala krajanské misijní pobožnosti. Že prý až na rok ji připraví. Je ovšem i na jiných místech Podkarpatské Rusi ještě mnoho roztroušených krajanů-katolíků — zvláště na tak zv. *Verchovině* — kteří sami volají po občasně aspoň pastoraci v rodné řeči, ale to bude úkolem dalšího rozvoje duchovní péče krajanské, letošní krátce vyměřená doba na to nestačila.

Celkově chtěl bych charakterisovat nábožensko-kulturní situaci krajanskou na Podkarpatské Rusi radostným *faktem rozvoje*, a to jak po stránce náboženské, tak i po stránce národní. Kdyby nebylo tak otřené politickým užíváním, mohlo by se tu použít běžného slova „*konsolidace*“. V jazykové a náboženské diaspoře tak pestré, jakou je právě Podkarpatská Rus, znamená taková konsolidace posílení i vnitřního života náboženského. Ověřil jsem si je nejen letošní pěknou návštěvou krajanů před kazatelnou, nýbrž i u sv. svátostí (416 penitentů), ačkoliv naše pobožnost padla letos téměř až na konec doby velkonoční. Mukačevo, Chust a Užhorod vykázaly po této stránce výsledky skoro už obvyklých tříduí domácích. Májové pobožnosti večerní, slavnosti prvního sv. přijímání českých dětí i zvláštní duchovní cvičení studentské (v Mukačevě) mluvily jasnou řečí, že krajanský katolicismus našel svůj uvědomělý, libozvuký tón v mnohotvárném duchovním proudění Podkarpatské Rusi. Zněla-li ještě před třemi roky naše misijní pobožnost, ať ve společné modlitbě, či zpěvu chrámovém hodně nesměle a nezladěně, mohli se už letos krajané pochlubit vyrovnanou harmonií pravidelně konané pobožnosti krajanské nejen v Užhorodě a Mukačevě, ale i v Chustu a Berehově. Mají už většinou všude kněze, kteří jsou schopni pastore v rodné řeči krajanů v kostele i ve škole. Mladší kněžstvo smíšených farností naučilo se jazyku našich krajanů buď za vojenské služby v historických zemích anebo za bohosloveckých studií v olomuckém semináři a mohli proto uskutečnit pravidelné nedělní a sváteční bohoslužby české i náboženskou výuku českou na přečetných školách.

Katolická pastore na Podkarpatské Rusi ve zbylé čsl. části bývalé diecése satmarské, rozdělené poválečnými hranicemi mezi naši republiku, Uhry a Rumunsko, není nikterak snadná. Trpí především nedostatkem kněžstva, nemajíc vlastního semináře, trpí *prozatímností* církevně-hierarchických poměrů — je pouze apoštolskou administraturou spravovanou *msgrem Abrahamem Tahy* v Užhorodě — a je zatížena velikou růzností jazykovou. Tak musejí na příklad užhorodští kaplani vyučovat náboženství ve školách maďarských, rusínských, českých, slovenských a německých, nečítáme-li za zvláštní obtíž tamější školu cikánskou s vyučovací řečí sice slovenskou, ale s tím nezhladitelným specifikem dětí volné přírody a cikánského žargonu.

Zajímal mne přirozeně ten školský *Babylon na Podkarpatské Rusi*, který zaviňuje i taková pedagogická monstra, jako je vyučování dětí v různých odděleních jazykových i náboženských až do půl 7. hodiny

večerní; a proto jsem vděčně přijal na školském referátě v Užhorodu od p. dra Slavíka právě vydanou *statistiku podkarpatoruského školství*, vydalo Státní nakladatelství v Praze 1933. Úřední tato publikace, zpracovaná podle úředních pramenů a za přispění úředníků referátu ministerstva školství a národní osvěty inspektorem Josefem Pešinou, dává nahlédnout nejen do přítomné školské situace, nýbrž i do jejího víc než desíletého vývoje v zemi, kde podle ústavní listiny (zák. z 29. února 1920) má kdysi *vlastní sněm* rozhodovat ve věcech jazykových, náboženských a *školských*. (Pokračování)

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Náboženství v sovětském Rusku. Přes všechna opatření sovětské vlády, přes všechnu její propagandu a přesto, že mnoho kostelů bylo za poslední leta zbořeno, že duchovní jsou prohlášováni za „lišence“ (osoby, zbavené všech politických a občanských práv) a jsou pronásledováni pod tou nebo onou záminkou, přesto, že v sovětských službách se neudrží ani nejsvědomitější a nejlepší úředníci, je-li věřící, přesto všechno se zřejmě množí příznaky, že víra v sovětském Rusku nezemřela. Zvláštní nevoli bolševiků vzbuzuje okolnost, že věřící jsou nejenom mezi zástupci staršího pokolení, nýbrž i mezi mládeží, vyrostlou již v sovětských poměrech. „Komsomolskaja Pravda“ věnuje tomuto tématu článek, v němž přímo ukazuje na to, že i v kolchozech je na mládeží viděti náboženský vliv. Je všeobecným pravidlem, píše dopisovatel, že víra na venkově je méně zviklána, než ve městech. Leč i tam jsou věřící. Dělníci jsou většinou bezvěrci, avšak jejich ženy stále ještě chodí do kostela. Zvláště se vyvíjejí poslední dobou různé sektářské skupiny. Dopisovatel praví, že snad utrpení a strádání, prožitá sovětskými občany za poslední leta, donutila je hledati útočiště ve víře. Vznikají četné sektářské kroužky, do nichž vstupují mladí sedláci, úředníci a dělníci (ti poměrně řídkěji než ostatní). V těchto kroužcích se hlásá zříkání se jakéhokoliv nadbytku, hlásá se abstinence a vůbec střídmy život. Sektáři stávají se příslušníci mládeže, jichž nemůže uspokojiti materialistická filosofie marxismu. Nedávno

ve Višně-Volocku mladá studentka, členka náboženské sekty, na otázku, proč nevstupuje do komsomolu, odpovíděla: „Nemohu sloužit dvěma páním — Bohu a Mamonu.“ Poslední dobou se zjistilo, že činnými členy náboženské obce při kostele sv. Ondřeje a Natalie v Moskvě byli dva studenti ústavu Karla Marxe. Studentka moskevského technického učiliště odpovíděla na otázku, proč nosí na hrudi křížek, takto: „Nikomu není nic do toho, v co věřím. Nikomu se dosud nepodařilo dokázati, že Boha není.“ — („Observer“.)

Nová věž babylonská. Čtenáři „A-poštolátu“ zajisté dobře se pamatují na to, s jakým spěchem sovětská vláda zbořila moskevský chrám Krista-Vykupitele a prohlásila, že na jeho místě bude za rok státi skvělá budova paláce sovětů. Nyní uplynuly již tři roky a na místě vznešeného chrámu dosud není ničeho, krom obrovské kupy rozbitých cihel a rozdrčené omítky. Bylo předloženo mnoho návrhů na vybudování domu sovětů, vláda dokonce se obracela na cizí architektky a teprve v těchto dnech bylo uveřejněno následující rozhodnutí ústředního výkonného výboru SSSR:

„Je rozhodnuto přijati návrh soudruha B. M. Jofana, jakožto základnu pro definitivní plán vybudování paláce sovětů. Horní část paláce bude ozdobena mohutnou sochou Leninovou, 50 až 70 metrů vysokou, takže budova paláce bude podstavcem pro tuto sochu. Soudruhovi Jofanu se svěřuje další vypracování návrhů na stavbu paláce, a to tak, aby bylo použito nejlepších detailů návrhů jiných architektů...“

Takto sovětskou vládou vyznamenaný soudruh Jofan spěchá ovšem sdělit své další myšlenky, k čemuž mu ochotně poskytují místo všechny moskevské časopisy. Nová slovnost z oboru rudého stavebnictví prohlašuje, že ráčila použití následující myšlenky: stavba paláce má být v těsném souladu s celkovým plánem a térenem moskevským. Palác má být důstojným (!) protějškem ke Kremli, avšak právě Kreml má zdůrazňovati vznešenost a monumentálnost paláce. Teď alespoň víme, nač moskevští carové budovali Kreml, nebude jenom obydlím pana Stalina, nýbrž bude také doplňovati celkový dojem sochy Leninovy.

Podle rozsahu bude palác budovou, jaké neznala ani klasická starověká, ani moderní architektura. Palác bude větší nežli všechny největší budovy světa, obrovské Radio-City v Novém Yorku zdá se být nepatrným vedle toho, co vytvoří soudruh Jofan — celkový výměr paláce rovná se půl čtvrtému milionu krychlových metrů. Na náměstí před palácem bude stát pomník Karla Marxe a dokola budou zahrady. Na straně k nábřeží budou tribuny. Hlavní aula je vypočítána pro 20.000 lidí, menší sál pro 5900 návštěvníků. V novinách jsou obrázky, znázorňující budoucí vzhled paláce sovětů. Podle těchto reprodukcí nová babylonská věž nesmírně připomíná jakousi velikou dortu, jaké za zvlášť slavnostních příležitostí dělají provinciální cukráři. Socha Leninova unyle zdobí vrcholek této dorty.

Nevíme, je-li soudruh Jofan šílenec anebo jen povedený podvodník. To se vysvětlí během uskutečnění této obrovské stavby. Je však příznačné, jaké návrhy zaměstnávají hlavy moskevských vládců, a to v době, kdy ruský sedlák umírá hladu. — („Vozroždenie“ č. 2924.)

Nálada v Rusku. Orgán ruských sociálních demokratů „Socialističeskij Věstník“ píše toto: „V SSSR během posledního půlroku došlo k pronikavému zhoršení nálady. Tato nálada nabyla ostré formy a dozrávala již dlouho. Naděje se nesplnily a tak se šíří přesvědčení, že 1. k žádnému dokončení pětiletého plánu nikdy nedojde a 2. že každé další uskutečňování

a rozvíjení tohoto plánu jen rozšiřuje a rozmnožuje vrstvy obyvatelstva trpícího bídu a hlad. Rodící se vlastenectví a nacionalismus jsou začasť vystřídávány zjevným poražením a očekáváním války, jako jediného východiska a jediné možnosti zbavit se nenáviděného režimu. Zajímavé je, že i v komunistických kruzích, zvláště mezi mládeží, rovněž se čeká na válku, jenže k ní upínají se v těchto kruzích jiné naděje. Jde o myšlenku, že jediné válka nebo jiná „krajnost“ může přimět vedení komunistické strany, aby uvolnila ona pouta, jimiž je svázána komunistická strana. — („Socialističeskij Věstník“ 10. června 1933.)

Cizinci v SSSR. Počátkem června konala se v Moskvě porada úředníků evropského diplomatického sboru, na níž bylo jednáno o otázce společného zakročení u sovětské vlády, když běží o osud zatčených cizinců. Na poradě vyšlo najevo, že je nemožno určit přesný počet cizinců, vězňů v sovětských žalářích a v koncentračních táborech. Ohromná většina případů zatčení cizinců unikne pozornosti zahraničních vyslanectví. Nejednou dané ujištění lidového komisařství zahraničních věcí, že GPU bude mu o každém zatčení cizince do 3 dnů podávat zprávu k dalšímu řízení, zůstává nesplněno. V četných případech zahraniční zastupitelství dovídala se o zatčení příslušníků svých států, ba i o odsouzení jich k mnohaletému vězení v koncentračních táborech teprve post-factum a musela dlouho jednati se sovětským komisařstvím zahraničních věcí a často bez úspěchu. Vyskytovaly se případy, že po půlročním vězení, kdy konečně bylo dáno formální ujištění o propuštění a příbuzní očekávali svého trpitele, došla najednou lakonická zpráva: „N. N. náhle zemřel takovou a takovou nemocí.“ Zvláště mnoho takových případů bylo v Sibiři, na Urale a v Turkestanu. Místní odbory GPU nepodávají konsulům zpráv. Celé měsíce je nutno psati nekonečné noty a protesty, znepokojujati samotného „šéfa“, aby konečně byla dána potřebná zpráva. Dbá-li ještě Litvinov trochu velvyslanců velmocí, chová se zato úplně pohrdavě k vyslancům menších států. Litvinovovi ostatně také nikdy

nevěří, neboť je známo, že nikdy se neodvází zapřísti spor s GPU. Často, ač ví, že zatčený je již vypovězen do koncentračního tábora anebo byl již popraven, uklidňuje diplomaty předstíranými zprávami. Litvinov má zvláštního tajemníka se třemi pomocníky, pracujícími v t. zv. „vězeňském odboru“. Na poradě se ukázalo, že v sovětských věznicích je zapsáno asi 100 cizinců a mnoho tisíc jiných úpí v žalářích a nikdo nic neví o jejich osudu. Mezi těmito je obzvláště mnoho cizinců, kteří byli od čekistů donuceni hrozbami k tomu, aby přijali sovětské občanství. Na poradě byla učiněna opatření pro společný energický protest u sovětské vlády. — („Russunion“ 6. června 1933.)

Hlad v Rusku. Z jižního Ruska docházejí zprávy, že zejména na Kubani hlad dosáhá neuvěřitelných rozměrů. Obyvatelstvo se živi všemožnými odpadky, kopřivami atd. V Jekatěrinodaru je neobyčejně velká úmrtnost. Lidé z hladu až otékají a mrtvol nikdo nepochovává. V Kijevě byl polský občan svědkem rvačky hladovějících nad odpadkovou jamou, z níž vytahovali různé odpaky. V Kijevě není vůbec soukromého obchodu potravinami. Prázdnotou zejí i prodejny Torgsinu (obchodu pro styk s cizinci za zahraniční měnu), jež přestaly již vydávati potraviny majitelům poukázek. — („Russunion“ 10. června 1933.)

Povstání v Rusku. Denní evropský tisk věnuje vskutku příliš málo pozornosti stále vzrůstajícímu protisovětskému hnutí v Rusku. Zato charbinské (asijské) listy otiskují pravidelné zprávy o situaci nejenom na Sibiři a na Dalekém východě, ale také v evropském Rusku. „Charbinskoje Vremja“ píše o vzpouře v Baku mezi oddily bakinské vojenské posádky. K vzbouřencům se dokonce připojily i oddily GPU. Odehrávaly se srážky na ulicích města, při čemž situace vládě věrných vojsk byla špatná. Brzy však se objevily posily, mezi nimi i tanky a letadla, takže povstání bylo snadno úplně potlačeno. Nyní je povstaleckým hnutím zachvácen celý Dagestan. Na Kavkaze a v jižním Rusku se vypravuje, že nenávisť obyvatelstva ke komunistické tyranii dosáhla za poslední rok vrcholu. Zvláště silné je protisovětské hnutí

mezi horaly, kteří již loni utvořili povstalecké čety a spojili se se vzbouřenými kubánskými kozáky. Po krutém potlačení vzpoury na Kubani plán velkorysého protikomunistického povstání se neuskutečnil. Boj však trvá dále a má ráz partisánského hnutí. Tyto zprávy, které docházejí nás oklikou přes Daleký východ, nutno doplniti zprávami jinými, uveřejněnými v ruském socialistickém časopise „Dni“ orgánu bývalého ministra Kerenského. Již tento původ dokazuje nestrannost a věrnost tohoto zprav, které tvrdí toto: „Od druhé poloviny dubna je na celé Povolžské čáře od Rybinska až do Astrachaně pozorovatelné ostré projevy dělnického aktivismu. Doprava nákladů do přístavů ustala, povozy, dopravující náklady, zmizely. Rozutekli se také dělníci, které se stěží podařilo získati pro přístavní práce. Všechny přístavy zůstaly bez dělníků. V továrnách střední velikosti jsou stávky. V sormovských dělnických čtvrtích, jak se praví, propukly již veřejné vzpoury. Hlavní příčinou je nedostatek potravin. Dělníci dostávají v přístavech velmi hubený přírůstek potravin, nepochybují o nepostačující k živobytí. Rozkazy z Moskvy, aby byla učiněna opatření, setkávají se s odpovědí: „Všechna opatření byla již vyčerpána, teď je třeba chleba.“ Jitření počíná i v okresech i v anovské oblasti vzdálenější od Volhy.

V mnohých krajích Ruska jsou rozšiřovány revoluční letáky a proklamace. Tak na příklad blíže Podolska byly v polovině dubna rozhozeny letáky se třemi pěticípými (rudoarmejskými) hvězdičkami, pod nimiž bylo dosti velkými písmeny vytištěno toto: „Kdo dostane Magnitstroj?“ Obsah letáků pozůstával z ostré kritiky vnitřní a zahraniční politiky sovětské vlády. Podobných případů je více a všechny tyto údaje potvrzují jednu nevyvratitelnou skutečnost: v Rusku boj trvá, politická aktivita ruského lidu začíná se probouzet. Polohlad anebo poloviční nasycenost jsou nejlepšími činiteli, kteří posilují politické boje. Již dnes je Rusko ve stavu velmi blízkém občanské válce. Uklidnění, zdá se, nepříjde, to znamená, že lze očekávati zhoršení.

Dvě knihy o církvi v SSSR. Pařížský theologický ústav vydal anglickou brožuru pod názvem „Fifteen Years of Religion and Antireligion 1917—1932“. Materiály jsou vzaty výhradně z pramenů sovětských a poskytují dosti pevný základ pro tvrzení, že v sovětském Rusku náboženství projevilo zcela nečekanou schopnost života. Komunisté se domnívali, že náboženství je výsledkem třídního uspořádání společnosti — zmizí-li třídy, že zmizí i náboženství. Avšak víra zůstala a dnes je jisto, že ani druhý pětiletý plán nezničí úplně náboženství. Podle plánu počet nevěreckých organizací měl se rovnati číslu 17 milionů, ve skutečnosti však je členů pouze 5 a půl milionu, stejně zůstal pozadu za plánem i náklad protináboženských časopisů.

Jiná nabadává a zajímavá, avšak myšlenkově nedostižná zpracovaná kniha patří peru známého spisovatele A. S. Izgojeva a jmenuje se „Zrozené v revoluci“. Autor se zabývá otázkou poměru náboženství k dnešním myšlenkovým směrům a zastavuje se před dvojím problémem. „na jedné straně idea spolupráce pravoslavné církve s levicovými pokrokovými hnutími přestává se zdáti utopií, na straně druhé je zase pro století dvacáté mnohem spíše utopií myšlenka součinnosti hierarchie s táborem bojovníků za svobodu lidstva“. Před tímto dvojím problémem stojí autor v nerozhodnosti, jež prozrazuje, že dobře nezná katolických příkladů a právě proto ani nechápe, jak může církev býti nesmírně pokrokovou právě tam, kde jde o zřízení sociální. Tato malá neinformovanost autora, jinak velmi svědomitého, utvrzuje nás v přesvědčení, že právě sociální nauka katolická bude jednou mocným pojítkem unionistickým — je nutno pouze, aby byla účinně přístupnou Rusům.

Je možný prodej ostrova Sachalinu a vyklizení přímorí? Charbinské časopisy přinášejí následující zprávu: Vzhledem k okolnosti, že vláda SSSR nabídla Japonsku, aby koupilo severomandžurskou dráhu, situace na Dalekém východě se pronikavě změnila. Japonské ministerstvo zahraničních věcí v úplné dohodě s votsenskými kruhy má úmysl podniknouti účinné kroky vzhledem ke změněné situaci.

Na prodej severomandžurské dráhy hledí se jako na úplný ústup SSSR na celém Dalekém východě. Proto lze míti za to, že v nedaleké budoucnosti je možné řešení rybolovné otázky a otázky prodeje Sachalinu. Prání prodání východočínskou dráhu je také známkou, že SSSR zamýšlí vykliditi přímorí. Ministerstvo zahraničních věcí bylo ode dne odchodu Japonska ze Společnosti národů připraveno na nejrozumnější případy a náhody, tak možné na Dalekém východě. Události se vyvíjejí přirozenou cestou. Tedy i státní území je v Rusku na prodej! — („Charbinskoje Vremja“ č. 128.)

Sovětská literatura. Sovětský spisovatel Leonid Grabar vydal divadelní hru „Velký pocker“. Kaučukový král Jim Well si vytkl cíl přemoci všechny krále a mocnáře, rozprášiti je a zvítěziti i nad — římským papežem. „Util-prach“ — toť název trustu, jehož hlavou je Jim Well. Tento trust skupuje prach, t. j. mrtvolu velikých lidí, roztloukává je ve stoupě a rozprodává po částech, těžce z lidské hlouposti: každému přece lichotí nositi v kapse nebo si postaviti na krb špetku ostatků Viktora Huga nebo Napoleona. Well mimo to skupuje také budoucí ostatky, platě lidem za to, že mu po své smrti prodají své mrtvolky. Tento obchod znamenitě vzkvétá, všichni velcí lidé jsou zákazníci Wellovými, který ve velkém skupuje celý pařížský pantheon. Leč i tyto jeho pekelné machinace mají svůj konec. Prodal trustu také svou budoucí mrtvolu, avšak ježto žil na Havajských ostrovech, zapomněl zaslati jakýsi roční příspěvek a tu agenti trustu, vedeni dřívější manželkou Wellovou, přicházejí si pro jeho vlastní „util-prach“. Well se zastřelí. Účelem hry je odhaliti a usvědčiti buržoasní svět. Avšak nelze nepochopiti, že základem jeho námětu je osud mrtvoly Leninovy. Politická „utilisace“ Leninova prachu měla bezděčný vliv na Grabarovu tvorbu a to čtenář nade vši pochybnost vycítuje. Je to zajímavý příklad toho, jak nynější sovětské prostředí zapůsobilo na mysl spisovatelů: všechny nehoráznosti, které jsou v Rusku dnes zvykem, pojímají jakožto cosi docela přirozeného.

Ve státi, kde není smíchu, vyučují veselosti. V SSSR před několika lety

byla, kromě jiných novot, zřízena škola pro vyučování odborníků veselosti. Konečně konaly se závěrečné zkoušky prvních odborníků „techniky masové práce“. Zkoušky byly pořádány v moskevském parku kultury a odpočinku a přinesly podle slov sovětského tisku velké zklamání. „Večernaja Moskva“ píše toto: „Kursisté, vyučovaní dva a půl roku, neukázali téměř ničeho, čeho by nedovedli dělati normální děti 8—9leté. Štěbetali tak, jak dovedou štěbetati žáci první třídy, tančili tak, jak tančí placení návštěvníci tanečních síní. Konferencier večera dělal takové vtipy, jaké by dovedl dělati nachlazený kůň.“ Zde několik ukázek jeho vtipů: „Proč je tak chladno? To ledoborec „Krasin“ rozvrátil led na severu a tamodtud teď fouká.“ — „Říká se, že prý Beethoven je mladý proletářský skladatel, ale já tomu nevěřím.“ Nové tance, vynalezené kursisty, nejsou nic jiného, než arytmiická montáž starých podiových tanců a vyumělkovaný fox-trott. Veselí se člověk nemůže naučiti, i kdyby chtěl — a smích v Rusku je opravdu málo. — („Večernaja Moskva“ 15. května 1933.)

Sovětský militarismus. Téměř při každém vojenském útvaru zřizují se nyní organisace v o l n ý c h s t ř e l c ů. — Ústřední vojenský orgán SSSR „Krasnaja Zvězda“ o tom píše: „Osoaviachim vycvičuje 2,000.000 střelců, organisuje střelecké školy a školy pro instruktory střelby.“ O úkolech těchto střelců píše list: „Pátrati po velitelských orgánech a spojovací službě odpůrcově a rušiti jejich práci, toť úkol střelců. Všecky tyto orgány a jednotlivci budou se snažiti jak možno nejohravněji se maskovati. To znamená, že střelec stojí před úkolem, aby byl nejenom výborným střelcem, ale také znamenitým zvědem — pozorovatelem. Střelce očekávají zvláštní úkoly. Proto mu dáváme zvláštní pušku. Výjimečně znamenitě palíci a zvláštního modelu, také dostává k této pušce optické zařízení k pozorování a cílení. Dále dostává střelec vzhledem ke svému důležitému poslání zvláštní výstroj a výzbroj, které mu zabezpečují bezvadnost jeho výkonů.“ Pravidelně možno v „Krasnoj Zvězdě“ čísti hesla: „Volný střelec je pýchou rudé armády“ atd. Příznačné

je, že při podvýchově prostého dělníka je rudá armáda znamenitě oblečena a nasycena, sovětské zbrojovky vyrábějí malokaliberní pušky pro cvičení střelců, které nikterak nezůstávají za nejlepšími modely zahraničními. Patron užívá sovětský voják jak domácí výroby „Patrubrestu“, tak zahraničního původu.

Náboženství v Moskvě. Sovětský deník „Večernaja Moskva“ přinesl cynický článek pod názvem „Otevřený list papeži Piu XI.“ Je z něho viděti, koho bolševici pokládají za svého nejnebezpečnějšího nepřitele. Ale „Otevřený list“ je zajímavý též proto, že dává nahlédnout do zvláštních moskevských poměrů náboženských. Nesmíme ovšem zapomenout, že je to statistika sovětská, což znamená, že není úplně spolehlivá. V sovětském Rusku může farnost existovati teprve tehdy, když se přihlásí určitý počet věřících na úřadě. V roce 1923 měly náboženské obce průměrně 85 členů. V roce 1930, kdy počet kostelů přístupných veřejnosti značně klesl, zmenšil se tento průměr na 28 členů. V roce 1923 bylo mezi členy náboženských obcí 20 až 50 proc. úředníků, 2—16 proc. řemeslníků, 0—12 proc. nezaměstnaných, 0—4 proc. studentů, 10—42 proc. hospodyní a samostatných žen, 1—9 proc. invalidů. V roce 1930 se prý situace změnila tak, že z členů farnosti bylo úředníků 10—35 proc., řemeslníků 3—20 proc., žen 15—55 proc., invalidů 3—20 proc., kdežto dělnictvo a studující jsou nyní zastoupeni jen v mízném počtu. Dále uvádí sovětská statistika, že v roce 1933 bylo průměrně stáří členů náboženských obcí 41,4 roku. Z celkového počtu farníků bylo asi 45 proc. ve věku mezi 20—40 lety. V roce 1930 stouplo však průměrné stáří na 51,8 roku.

Ze všeho toho vyvozuje sovětský časopis, že náboženství v SSSR postupně odumírá. Není ovšem divu, že se zmenšil počet osob úředně dávajících najevo své náboženské smýšlení; vždyť nejhorší pronásledování zneumožňuje dělníkům a studentům projevovati na venek své skutečné přesvědčení. Ale je také jisto, že kromě oficiálního církevního života nebyl vyhlazen skrytý život náboženský, protože ani sovětská vláda nemůže kontrolovati lidských myšlenek a srd-

cí. Ostatně nám musí být každá taková smutná statistika bolševická jen pobídkou, abychom zvýšili svoji účinnou lásku k pronásledovaným bratřím na Východě. („Večernjaja Moskva“ ze dne 16. dubna 1933.)

Metody GPU. Veliký bolševický proces s anglickými inženýry bezděčně vyvolal vzpomínku na tak zvaný „šachtinskij proces“, kde mezi obžalovanými bylo také několik německých inženýrů, zaměstnanců firmy „A. E. G.“ Po svém propuštění a návratu do Německa sestavili a uveřejnili tito inženýři memorandum o metodách, jimiž se řídilo GPU. Tenkrát berlínská odbočka GPU měla své důvěrníky v ústředí německé firmy A. E. G., kteří dodávali sovětské policii opisy dopisů zasílaných firmou inženýrům. Drzost sovětských důvěrníků GPU šla tak daleko, že falšovali na papírech firmy domnělé rozkazy, kterými se inženýrům nařizovalo, aby sbírali údaje o branné moci SSSR, hospodářských otázkách a pod. Za procesu pak tento materiál provokátéry vyrobený sloužil za základ obžaloby. Stejně i za procesu anglických inženýrů opakovala se tatáž drzá provokace, která měla ospravedlnovat nezdrary sovětské vlády domnělou vinou cizích odborníků. („Vozroždenie“ č. 2883.)

Orgán prof. Miljukova o situaci v SSSR. Pařížské „Poslednjaia novosti“ v čísle z 1. května t. r. přinesly článek, nadepsaný „Organisovaná pohroma“. O tom, že je v Rusku hlad, nebude už dnes nikdo pochybovat. Leckomu se zdálo tvrzení, že pětiletka povede k úplnému rozvratu selského hospodářství a k hladové pohromě, úplně neodůvodněným. Dnes však se už nahromadilo příliš mnoho dokladů, které svědčí o vyživovacích nesnázích a o skutečném hladu v sovětech. Velikost této pohromy nelze přesně určit jen proto, že Stalin a jeho okolí tají a ještě nějaký čas budou tajiti tuto „vymoženost“ socialistické výstavby. Vždyť hlad r. 1933 není výsledek a následek nějakých živelných pohrom, byl prostě zorganizován komunistickou stranou. Byl-li hlad z r. 1921 spjat s rozvratem zemědělství, jež zavinil Lenin, zvěštovaly se jeho hrůzy i tím, že ohromné území říše bylo postiženo katastrofálním suchem. Stalinovský hlad,

„model 1933“, nastal proto, že nejrozsáhlejší část zemědělských krajů, t. j. přes 60 proc. selského hospodářství, přešlo do správy komunistické strany kolektivisováním (zspolečněním); a ti samostatně hospodařící sedláci, kteří ještě zbyli, jsou jako výrobci úplně ochromeni. Je přirozeno, že se strana, která zorganizovala hlad, nepřízná k jeho existenci a naopak tvrdí jen, že široké rolnické vrstvy prožívají strašné pohromy jenom v kapitalistických státech. Může-li pak letošní jaro napravit nastalou situaci? Stalinův tisk žádá od členů kolchozů zrychlení postupu práce. Avšak tažného dobytka a koní je v kolchozech naprostý nedostatek. A všude je pozorovati váznutí mezi orbou, vláčením a setbou. Za takových podmínek nelze věřit, že jaro přinese úlevu a zlepšení vyživovací situace země. Naopak: pohroma jen poroste. Neštěstí se zvětšuje a prohlubuje proto, že je organizováno, a to jak shora, tak zdola: komunistická strana přivolává hlad svou politikou, rolnictvo zase snaží se jí čeliti nejhorším záškodnictvím. A výsledek: nové utrpení pro mnohamilionový ruský národ!

Byla státní banka v Leningradě přepadena? Poslední měsíce množí se v celém sovětském Rusku ozbrojené útoky na venkovské filiálky sovětské státní banky. Tak nedávno byly za bílého dne vyloupeny starodubská, porchovská a rybínská filiálka státní banky, při čemž zvláště v Rybinsku dostaly se útočníkům do rukou značné obnosy hotových peněz. Pozornost vzbuzuje také to, že útočníci neberou ani drobných peněz ani pokladničních rublových poukázek. Všude, kde došlo k podobnému útoku, zanechávají tištěnou proklamaci „Akčního výboru“ s výzvou, aby se „všichni ruští lidé připravili k poslednímu a rozhodujícímu boji proti sovětské vládě. Sovětský tisk nepřinesl o těchto přepadeních takofka ani slůvka. Teprve když se tyto dni přihodila v Petrohradě událost, o níž sovětský tisk už nemohl mlčet, vylíčil ji úplně zkomořeně. Napsal, že prý „... ozbrojený oddíl čekistů srazil se s tlupou ozbrojených lupičů, kteří přepadávají sovětské průmyslové a obchodní podniky, a že prý mezi oběma skupinami, lupičů a čekistů, rozpoutala se pře-

střelka, která se skončila zabitím agenta GPU, zraněním 5 jiných agentů a zatčením 4 útočníků." Ve skutečnosti se věc podle informací „Vozroždenie“ udála takto: Asi o 11. hodině noční vnikli do hlavní budovy státní banky ozbrojení mužové, jichž počet stěží bylo možno zjistiti, neboť ihned zahájili prudkou střelbu a donutili obecnost, jež právě meškalo ve dvoraně banky, ulehnutí na zem. Několik mužů s namířenými browniny v rukou chopilo se pokladny a zmocnilo se značné peněžitě částky v sovětských bankovkách. Dále odcizili útočníci všechnu zahraniční valutu v dolarech a librách šterlinků, která se právě ten den sešla v pokladně banky. Toto přepadení podnikli útočníci neobyčejně prudce a rychle je ukončili. Týž den na poplach GPU byly zmobilisovány všechny pomocné síly a v noci byly podniknuty hromadné domovní prohlídky v celém městě, leč úplně bezvýsledně. Příštího dne na Znamenském náměstí zastavil ozbrojený oddíl čekistů 3 muže, krácející spolu a vyzval je, aby zdvihli ruce. Zastavení mužové však vytrhli z kapes browniny a zahájili střelbu. Na pomoc jim přiběhli jiní ozbrojení muži a všichni jali se páliť na čekisty. Rozpoutala se pravá bitva, jež trvala 10 minut a vyžádala si na obou stranách několik mrtvých a raněných.

Úleva protináboženského boje v sovětech? Moskevský zpravodaj „Gazety polské“ sděluje, že prý lze pozorovati počátky jakéhosi mírnějšího postupu sovětů vůči náboženství. Na vsích je prý opět mlčky dovoleno vyzváněti o církevních svátcích — ve městech je to dosud zakázáno, aby prý nebyl tropen zbytečný hluk, který znervosňoval dělnictvo. Vzhledem k tomu, že sedláci nechtějí uznati šestidenní týden, je neděle uznávána jakožto den odpočinku. Prázdniny ve školách jsou přizpůsobeny tak, aby připadaly na vánoce a velikonoce (— to jsme již v „Apoštolátě“ svého času poznamenali). Kněžstvo prý nebývá na ulicích uráženo, jak se to pravidelně dříve stávalo.

Boj proti Církvi je prý nyní soustředěn ve školách a je veden pomocí tisku, přednášek, kina, radií a musea. Zpravodaj podotýká, že tento boj sklesl na formu spíše byrokratickou a zevnější, nemá dřívějšího elánu

a většina obyvatelstva je prý vůči němu lhostejná. Němečtí osadníci mají prý plnou možnost vykonávati své náboženské úkony, poněvadž však plní všechny povinnosti v odvádění chlebovin. Církev armenogregoriánská má jakousi výsadu a její postavení je výjimečné. Tak vloni na podzim volili Armeni svého „katholikose“ (patriarchu) a měli sněm všech biskupů, k němuž dostali pasové vísum biskupové žijící v cizině. Zvolení „katholikose“ bylo dokonce oznámeno v oficiálním sovětském listě „Zarja Vostoka“. Tato snášenlivost se vysvětluje tím, že 70 proc. úředníků státní policie na Kavkaze jsou Armeni.

Polský zpravodaj se domnívá, že dnešní Rusko je více náboženské, nežli Rusko předválečné. V Moskvě všech 58 zbývajících kostelů bývá prý přeplněno věřícími a mezi nimi je též mnoho dělníků. Osoby, jež dávají najevo své náboženské přesvědčení, nemohou ovšem počítati s nějakou kariérou, avšak jejich živobytí není prý jim odnímáno. Dokonce i mnozí komunisté mají svaté obrazy, což vysvětlují tím, že prý „ženské nelze převychovati“. Zpravodaj se domnívá, že se blíží doba mírného spolužití Církve a státu. Víme však, že je to pouze druhá fáse tak zvané protináboženské pjatiletky a proto jeho závěry se nám zdají býti příliš optimistické. („Gazeta polská“, 23. dubna 1933.)

Strážlivá sovětská anekdota. Příjizdělící ze sovětského Ruska vypravují, že v Moskvě koluje nyní tato opravdu tragická anekdota: „Stalin prý se rozhodl přesvědčiti se o tom, jaké míry dosáhne pokora a poslušnost obyvatelstva. Veli tedy jednomu ze svých tajemníků, aby se střechy Leninova mausolea ohlásil jménem sovětské vlády, že ode dneška bude chléb vydáván pouze každému desátému obyvateli v Moskvě. — „Co tomu říkali lidé?“ tázal se potom Stalin. — „Lidé mlčí,“ zněla odpověď. Stalin tedy nařídil svému tajemníkovi, aby oznámil obyvatelstvu, že od nynějška bude se chléb vydávati každému stému obyvateli. Avšak i na toto oznámení lid ani nemukl. Neozval se ani na nové oznámení tajemníkovy, že od nynějška se chléb nebude vydávati vůbec nikomu. A tak se Sta-

lin rozhodl podniknouti nejtěžší pokus: „Oznam moskevskému obyvatelstvu,“ nařídil svému tajemníkovi, „že zítra budou všichni postříleni.“ A když se tajemník vrátil, ptal se ho samovládce: „Nu, jak přijali lidé zprávu o postřílení?“ — „Nijak, staví se klidně jeden za druhým do řady“ — odpověděl tajemník. — („Vozroźdzenie“ č. 2933.)

Z POLSKA

Sjednocovací akce na Volyni silně pokročila kupředu. Dnešní její stav je následující: V roce 1927 sjednotila se s katolickou Církví obec Žaboze; později část neo-unitů odpadla, dnes je tam 200 věřících. V Cehówě je rovněž farnost, čítající 517 věřících, v Dubiecznie 4300 sjednocených, v Humnyszce 350, v Kraska asi 1000. Část pravoslavné farnosti v Kuškowcích Wielkých se sjednotila s Církví katolickou, věřících je dnes 250, rovněž se navrátil i místní ruský kněz. Redemptoristé v Kowelu mají dnes asi 300 konvertitů, mimo ně je na Volyni vice haličských osad východního obřadu, jako na příklad v Antonówce (200), v Oždrintycze (1200), v Alexandrówce, v Kadobyczoze, v Poworsku (300), v Rafalówce (120), v Źdžarach (400) a jednotlivci v řadě jiných vesnic a městysů. V nejbližší době lze očekávati vznik následujících nových far: v Dubnie, v Zloczówce, v Zastawii a v Lucku. Nejdůležitějším je to, že v unionistickém ruchu nastala potřebná stabilisace: není nezdravých přesunů, kolísání, ač hnutí ještě musí zápasiti jak s antagonismem polských šovinistů, tak i s nepochopením pravoslavných. — („Oriens“ č. 3.)

Delegáti SSSR na sjezdě historiků. Letos v srpnu koná se ve Varšavě mezinárodní sjezd historiků, na nějž pořadatelský výbor pozval vědce-historiky, a to jak ruské emigranty, tak rovněž i zástupce SSSR. Z SSSR přijedou do Varšavy akademik Oldenburg, předseda minské běloruské akademie věd Gorin a j. Gorin chystá se uspořádati ve Varšavě na sjezdě přednášku na téma „Koloniální politika carské vlády v Polsku“. Minský tisk oznamuje, že na přípravu k této své přednášce obdržel Gorin tříměsíční dovolenou. Smutná podívaná, jak rus-

ký vědec bude plivati na ruskou minulost, aby vyzvedl zásluhy sovětské vlády a získal pro sebe dovolenou!

Nový slovanský časopis. Podle krakovského „Czasu“ (z 31. května) péči krakovského akademického spolku „Liga“ počal vycházeti časopis „Ognio wo slowiańskie“, jehož první číslo přináší mezi jiným v polském překladu fragment (citát) ze „Světové revoluce“ presidenta Masaryka a několik básní Adolfa Černého. Týž list (3. června) přináší zprávy o zájezdě delegace (800 osob) Čsl. Orla a delegace čsl. učitelů do Polska. Současně oznamuje, že podle plánu čsl. ministerstva školství na čsl. reálních gymnasiích má býti zavedena polština jako povinný předmět.

Polsko a SSSR. Lvovské „Slowo Polskie“ (z 28. května) pod nadpisem „Fantastické berlínské pověsti“ zaznamenává, že političti vůdci ukrajinské emigrace v Berlíně od jisté doby se snaží poplašiti německou veřejnost smyšlenkami o Polsku, zejména tvrzením, že mezi Polskem a SSSR byla uzavřena vojenská konvence. Jde o insinuace, jejichž autoři zřejmě chtějí vyvolati v Německu nesprávný názor o situaci Polska.

Krakovský „Ilustrowany Kurjer Codzienny“ (z 27. května) přináší v čele listu moskevský dopis, v němž se zdůrazňuje, že poměr Kremlu k Polsku zásadně se změnil. Litvinov přesvědčil Stalina, že pro SSSR jest nejen možné, ale i velmi prospěšné navázati co nejlepší styky s Polskem. V oblasti hospodářské doufá Kreml získati v Polsku úvěr ve zboží, který podle minění sovětských hospodářských činitelů polské hospodářské kruhy mohly by Rusku poskytnouti s finančním přispěním francouzských bank. V komisiarátu obchodu jest již připraven plán objednávek, které mají býti uděleny Polsku, jakmile Polsko bude ochotno poskytnouti sovětům úvěr. Současně sověty počítají s vývozem svých surovin a polofabrikátů na polský trh. Vzhledem k tomu všemu poměr mezi Moskvou a Varšavou jest nyní zcela korektní.

Rozvody mezi pravoslavnými v Polsku se staly obvyklým zjevem. Organ metropolit Dyonisijsa „Voskressnoje čtenie“ (č. 9 z r. 1933) přiznává, že varšavská konsistoř povoluje ročně

asi 350 až 400 rozvodů. Stejná praxe je v ostatních čtyřech pravoslavných konsistořích. Je to zjev nesmírně povážlivý. Metropolita Dyonisij bojuje vesele proti katolíkům, zatím co křesťanská rodina je v úpadku. Tohoto výstražného mementa, jakým je zvýšení počtu rozvodů, měli by dbáti všichni pravoslavní kněží v Polsku, v první řadě sám metropolita.

„Spolek slezských volnomyslitelů“, jenž měl své středisko v Královské Huti, byl vojvodským úřadem slezským rozpuštěn, poněvadž rozvíjel už po delší dobu rozvratnou činnost protistátní podle směrnic komunismu ruského. Vřelého zastávce měli slezští volnomyšlenkáři v socialistickém listu „Gazecie Robotniczej“ (Dělnickém listě).

Z JUGOSLAVIE

Svátek Nanebevzetí Panny Marie v Jugoslavii. Město Zemuň leží rozkošně na pravém břehu Dunaje v blízkosti Bělehradu. Panna Maria je patronkou jeho kostela. Obzvláštní podívaná nás překvapí u kostelního vchodu. V četných rukou vidíme přinašet svíčky na počest Panny Marie, ale nedrží je rozžaté, nýbrž nakapou na zemi po několika kapkách vosku a pak celé okolí plane září. Tento způsob osvětlování domu Božího jest tu zvykem. Oltáře, zvláště hlavní oltář jsou obklopeny zbožnými ženami, až k zemi skloněnými a vroucně se modlícími: líbají posvátnou půdu, kánonické tabulky na oltáři, misály. Tak tak že stěží se vzdáli, když přijde kněz sloužit mši svatou. Sbor mladých dívek, doprovázený varhanami, pokračuje chorvatsky v modlitbách, začatých celebrantem. Hlasy znějí prostě, ale mohutně. Provedení jest zdařilé, plné života a nadšení. Průvod na počest Panny Marie, Matky Boží, koná se po mši svaté. Procesí jugoslávské je opravdu ušlechtilé, ale trochu nám cizí. Dítka Panny Marie zemuňské jsou bíle oblečeny a mají široké a dlouhé „jupky“, naškrobené na způsob krinolín; opásány jsou širokým modrým pásem, k němuž mají upravenou zástěru s krajkami; náprsenka jest vyzdobena s levé strany květy růžovými i bílými. Oranžové ozdoby jsou jakoby věncem. Závoje u nás obvyklého zde nenosí.

— N.

Náboženské blouznění. Podle sdělení „Observeru“ obyvatelé obce Ovče Pole v Makedonii jsou ve stavu náboženské extasy a fanatismu. Lidé zanedbávají práci, modlí se po celé dny a postí se přísnějším postem, nežli je na východě zvykem. Několik obyvatelů prohlásilo, že se jim zjevil archanděl Michael a rozkázal, aby opustili své domy, poněvadž jejich příbytky stojí na půdě, která musí náležeti církvi. Diecéšní úřady vyšly jim prý vstříc a zakoupily domy v jiné čtvrti, aby je mohly dáti těmto náboženským fanatismem postiženým lidem. — („Zora“ č. 4152.)

Pro dohodu s Bulharskem. Bělehradský „L'Esprit de Belgrade“, který vydává bývalý ministr Laza Marković, v úvodníku se přimlouvá za dohodu s Bulharskem. Návštěva jihoslovanských biskupů v Bulharsku vzbudila hluboký dojem v celé Jugoslavii. Všichni jihoslovanskí politikové všech stran a směrů se shodují v tom, že je potřeba trvalé dohody s Bulharskem. To není výsledek nějaké propagandy a nějaké politické a diplomatické kombinace. To jest výraz intimních citů dvou národů, které mají společný osud, je to spontánní odpověď na úsilí těch, kdož znemožňují dohodu a harmonii mezi Srby a Bulhary. Evropa se klame, věří-li v trvalé nepřátelství srbsko-bulharské.

V „Jugoslavensoj Reči“ (24. května), která jest orgánem Jugoslavenké akce, píše syn známého historika F. Šišić o potřebě dohody mezi Bulharskem a Jugoslavii. Národní jednotu od Triglava do Černého moře není obyčejnou utopií. Slovanský Balkán tvoří etnografickou homogenost (jednorodost). Zde ovšem se zaměňují pojmy sblížení kulturního a jednoty politické — pro poslední možnost nebyli by ovšem ani samotní Bulhaři.

Potíže se srbsko-bulharským sblížením. Srbská delegace odjela z Bulharska a pozvala do Makedonie a Bělehradu bulharskou delegaci, které se měli účastniti metropolita Stefan, metropolita Pavel, metropolita Pajisij, biskup Boris a archimandrita Cyril; den odjezdu ze Sofie byl stanoven na 26. června. Avšak vychází najevo, že jugoslávská vláda a církevní hodnostáři nejsou spokojeni s tímto ujednáním. Předně je nápadné to,

že z prohlášení vydaného v rylském klášteře (které uvádíme na jiném místě) a ze sofijské resoluce byl jugoslávskou vládou vyřazen bod ohledně cesty bulharských hierarchů do Ochridy, takže část tohoto prohlášení dosud vůbec nebyla oficiálně v Bělehradě uveřejněna. Biskup Mikuláš ochridský navštívil ministra vnitra Ziko Laziče, kterému prohlásil, že, nebude-li resoluce uveřejněna, navrátí se do Ochridy a při slavnostní mši svaté pak v kostele složí se sebe biskupské insignie a zřekne se stolce! Teprve na tuto hrozbu ministr povolil a biskup Mikuláš uveřejnil chybějící článek resoluce soukromě. S nemensšími potížemi setkal se biskup Mikuláš i na srbském biskupském sněmu. Patriarcha Varnava odmítl resoluci, načež mu biskup Mikuláš odpověděl toto: „Zdali pak víte, jaký význam má to, že vaše jméno bylo mnou pronášeno v největším sofijském chrámě sv. Alexandra Něvského? Myslíte, že bylo snadné vyslovit vaše jméno, když vás v Bulharsku považují za vraha bulharských kněží?“ Teprve po dlouhých debatách byl dán potřebný souhlas, avšak konečné rozhodnutí bude učiněno teprv podle toho, jak dopadne referát dra Janiče vláde. Bulhaři prohlásili, že, nebudou-li puštěni do Ochridy, vůbec se vzdají zájezdu do Jugoslaviie. Do Sofie dosud (do 10. června) ještě nebylo posláno oficiální pozvání, ač konference má být svolána na 27. června. Dr. Janič byl přijat králem Alexandrem a králem Borisem. — („Zora“ č. 4174 a 4161.)

Makedonská otázka. Světový tisk věnuje stále větší a větší pozornost makedonské otázce. Rumunský časopis „Dreptatea“ (14. dubna 1933) zdůrazňuje, že makedonská kultura je velmi nestálá. Dokud byla země pod vlivem bulharské církve, cítila se tamější inteligence bulharskou. Srbský vliv přinesl zase srbskou orientaci. V podstatě není Makedonie jednotná — je druhým Švýcarskem: jsou tam Bulhaři, Turci, Řekové, Albánci, Židé, Rumuni a Srbi. Přesto však je tento celek oduševnělý společným heslem: „Makedonie pro Makedonce“. Naproti tomu zdůrazňuje spisovatel Georges Desbounes, o jehož prvním článku jsme již psali v

„Apoštolátě“, ve svých dalších číslech (v „Action Francaise“ a „Action Nouvelle“) jednotnost makedonského kmene a jeho balkánský původ. Odvolává se při tom na řadu srbských autorit, jako na Boskoviče, Ratčanina, Popoviče, Ruvaraca, Subotiče, Miatoviče, Tomiče, Verkoviče, ba i Strossmajera. Autor zakončuje své články vřelou výzvou: „Spravedlnost pro Makedonci!“

Velmi významný hlas pro konkordát Jugoslaviie s Vatikánem. V bělehradském listě „L'Esprit de Belgrade“, který vydává bývalý ministr dr. Laza Markovič, napsal bývalý ministr kultu, pravoslavný duchovní dr. Voja Janjič článek, v němž se přimlouvá za uzavření konkordátu se Svatou Stolicí. Vzpomíná rozpravy při projednávání rozpočtu ministerstva zahraničních věcí ve skupštině a senátu, kdy této věci dotkli se poslanec Andjelinovič a senátor Švrljuga, kteří žádali, aby konkordátem byly upraveny poměry mezi Jugoslavií a Svatou Stolicí. „Otázkou tou hnuto bylo při různých kritikách, částečně nespravedlivých a mylných, mířených na adresu katolických biskupů jugoslávských pro postup a resoluci jejich proti sokolské organizaci. Oba řečníci přenesli debatu na nestrannou půdu, poukazovali na užitečnost a politickou oportunitu, aby všechny otázky, týkající se katolické Církve i jejího postavení v Jugoslavií, upraveny byly dohodou s kompetentním činitelem, Vatikánem. Papež je hlava katolické Církve a biskupové jsou pouze jeho orgány. Pro katolickou církev stále platí staré: „Roma locuta, causa finita.“ Tato dohoda je po mém mínění absolutní potřebou pro naši zemi. Je přece v Jugoslavií 5.5 mil. katolíků, jichž poměr ke státu není dosud jasně vymezen. V této důležité otázce jsou dva směry názorové. Jedni považují dohodu s Vatikánem a upravení situace katolíků konkordátem za nezbytné. To stanovisko považují za jedině správné a rozumné. Druzí jsou proti uzavření jakéhokoliv konkordátu. Mají za to, že stát má právo, aby sám od sebe, na základě své suverenity, upravil postavení katolíků ve státě. Myslí, že by náboženský problém byl nejlépe vyřešen interkonfesioním zákonem, který by se vztahoval

na všechna náboženství a všechny náboženské společnosti. To stanovisko zejména zastává velká tajná mezinárodní organizace (dr. Janjić myslí zednáře), která má i v Jugoslavii značný počet stoupenců již zejména v poslední době se pokoušejí, aby nabyli vlivu ve státní správě naší země. Členové této tajné organizace považují Svatou Stolicí za svého největšího nepřítele, což vysvětluje jejich úsilí, aby zmařili všechnu politiku dorozumění s Vatikánem. Myslím, že i dnes je možno konkordát s Vatikánem uzavřít. Je to pro naši zemi otázka, na níž větším dílem závisí vnitřní pokoj. Kromě toho i logika a spravedlnost mluví ve prospěch konkordátu. Vztahy všech ostatních náboženských společností upraveny jsou dohodou státu s nadřízenými orgány zainteresovaných církví. Nevidím, proč by měla býti činěna výjimka s katolíky a z jakého důvodu by se mělo přistoupiti k jednostranné úpravě, která by znamenala otevřený boj s Vatikánem? A já se ptám, v čím zájmu je takový boj? Katolická církev je největší křesťanská organizace, které není rovně. Ona i v Jugoslavii chce pouze „pax et libertas“ (mír a svoboda). Z kterého důvodu by se jí neměly dáti? Katolická církev v Jugoslavii je přece týmž právem národní církví jako církev pravoslavná. Žítí v míru s katolickou církví, to ukládá sám zdravý rozum!“ — Po bouři se tedy přece jasně!

Z BULHARSKA

Srbští biskupové odjíždějí z rylského kláštera. Po ukončení sofijské schůzky srbských a bulharských hierarchů, o níž jsme v „Apoštolátě“ podrobně referovali, odebrali se účastníci do rylského kláštera, kde vydali prohlášení zdůrazňující, že úkolem obou církví je spolupůsobiti k zavedení nového ducha k obrození náboženství i politiky. Z rylského kláštera byla telegraficky zaslána resoluce do Sofie a Bělehradu a také ústřednímu výboru svazu pro přátelství národů skrz církev. Bylo umluveno, že příští světová konference tohoto svazu bude se konati v Sofii a to ve dnech 17. až 22. září t. r., účastníci se jí představitelé 48 států a 56 křesťan-

ských vyznání. Delegáti byli přijati králem Borisem a udělili několik interview žurnalistům. Bylo umluveno, že bulharská delegace přijede do Srbska oplatit návštěvu a navštíví také Makedonii. Biskup Mikuláš ochridský důrazně prohlásil, že Srbové neuznávají Bulhary za rozkolníky, jak to tvrdí Řekové. Tedy zdánlivě je nejlepší shoda! — („Mir“ č. 9845 a 9864, „Žora“ č. 4151 a 4153.)

Odpor Makedonců proti stykům se Srby. Všichni nejsou v Bulharsku nadšení návštěvou srbských hierarchů. Nevrokopský metropolita Makarius uveřejnil v deníku „Makedonie“ (ze dne 18. května) článek, ve kterém se ostře postavil proti chystanému zájezdu bulharských hierarchů do srbské Makedonie. Odůvodňoval své stanovisko tím, že Makedonci jsou dnes ve stavu odboje; spatřili-li, že Bulhaři se paktují se Srby, kteří přece nepřipouštějí bulharského duchovenstva k práci na makedonských farách, budou pohoršeni a desorientováni. Národní rada makedonských organizací uveřejnila obsáhlé prohlášení, v němž vytkla Jugoslavii, že Srbové nemají o noho „dobrého ducha“, o který usilovala konference. Vůbec jde, podle mínění Makedonců, o to, aby cesty bulharských hierarchů bylo využito v zájmu bělehradské vlády. Jiné listy polemizují s tímto názorem, je však nepopíratelné, že cesta dohody srbsko-bulharské má velké obtíže! — („Makedonie“ ze dne 18. a 26. května, „Žora“ č. 4155, „Mir“ č. 9864.)

A zase pochyby! Bulharsko-katolický časopis „Istina“ přináší věcný úvodník, v němž zdůrazňuje, že schůzky bulharských a srbských hierarchů sloužily spíše k sblížení politickému nežli církevnímu. Tedy církev je využívána pro věci, s nimiž nemá ve skutečnosti nic společného. V „Miru“ zase píše v úvodníku V. Velčev, že Srbové sice změnili své původní stanovisko — požadavek integrální Jugoslaviie — avšak, jak se zdá, domnívají se, že tím nějak obzvláště si zavázali Bulhary. Biskupské rozhovory nejsou rozhodující, dokud Bulhaři žijící v Jugoslavii jsou nuceni zápasiti o právo na život, zůstanou vždy určitě pochyby o srbské upřímnosti. — („Mir“ č. 9868 a „Istina“ ze den 8. června 1933.)

Církevní rozpočet. Církevní rozpočet v Bulharsku byl i na tento rok zachován ve své dřívější výši, t. j. v obnosu 43.890.500 lvů. Rozpočet uznává existenci 14 metropolitů, 4 vikářů, 2 biskupů bez diecése, 2350 kněží a jáhnů, z čehož na sofijskou diecési připadá 400, na tyrnovskou 328, na plovdivskou 325, na vidinskou a vračanskou po 200, na staro-zagorskou 194, na slivenskou 178, na nevrokopskou 140 atd. — („Zora“ č. 4163.)

Na výročí vraždy Stambolijského, stoupence zemědělské strany a bývalého ministerského presidenta v Bulharsku, vzpomíná časopis „Mir“. Dne 9. června 1923 došlo k vojenskému převratu a Stambolijský byl zavražděn. Znamenal pád zemědělců záchranu Bulharska či jeho záhubu? Ani to, ani ono. Nynější režim nesjednotil všech národních složek, nezajistil blahobyty — tedy Bulharsko nezachránil. Avšak také ani země nezahubil, poněvadž dnešní bulharské potíže jsou spojeny s celkovou světovou konjunkturou. Za Stambolijského jedna část obyvatelstva, sedláci, se postavili proti městům, všude byl otevřený teror, nenávisť. Převrat znamenal určitý zisk, avšak nikoliv takový, jakým by měl být. Je to výročí, na němž lpí stín trapného smutku — vždyť je to výročí nejenom převratu, ale také vraždy. — („Mir“ č. 9871.)

Svatí Cyril a Metoděj. Celý bulharský tisk (na příklad „Mir“ č. 9859) zaznamenal oslavy v den 24. května, kdy pravoslavní uctívají památku sv. Cyrila a Metoděje. Při té příležitosti se vzpomínalo, že právě tito dva apoštolové přinesli do Bulharska světlo křesťanské kultury, která byla evropská. Jsou také ctěni na celém katolickém Západě. S návratem k tradici Metodějově jest pro Bulharsko spojeno více opravdového duchovního obrození i prospěchu, nežli neplodné jednání se srbskými biskupy, o němž těžko říci, zdali sleduje cíle církevní či politické!

Car Mikuláš II. a Bulharsko. Dne 21. května měl vynikající bulharský profesor a politik S. S. Bobčev na svobodné universitě v Sofii nadmíru zajímavou přednášku na téma: „Poslední ruský car Mikuláš II. a Bulharsko.“ V druhé polovici roku 1912,

když vypukla balkánská válka, byl S. S. Bobčev vyslán do Ruska jako mimořádný vyslanec a pobyl tam zbytek roku 1912 a celý rok 1913. Zajímavé jsou jeho dojmy o osobním setkání a rozmluvách s carem Mikulášem II. dne 18. září 1912, dne 1. ledna 1913 a za oslav romanovského jubilea. Za druhého slyšení působila na Bobčeva velmi mocným dojmem prostota carova. Jak se prof. Bobčev vyslovil, byla to přímo jakási mystická prostota. Prof. Bobčev tlumočiv blahopřání bulharské vlády vyslovil také naději bulharského národa, že vnuk cara Osvoboditele nezůstane lhostejným k osudu bratrského národa. Car vyslovil svou velkou radost nad úspěchy bulharských vojsk ve válce proti Turkům, ale všechnu pozornost věnoval mezispojeneckým vztahům a chování Rumunska. „Upravte svůj poměr k Rumunsku a spojencům a pak uplatňujte určité požadavky,“ pravil car. Dotknuv se chování Rakousko-Uherska, podotkl car, že rok 1908 (okupace Bosny a Hercegoviny) se již nebude opakovati, avšak je nutno vystříhati se jakýchkoli provokačních činů, protože Rusko není dosud k válce připraveno a reorganisace výzbroje ruské armády bude dokončena teprve roku 1916 (světová válka vypukla, jak je známo, 1. srpna 1914). Tedy nové svědectví o tom, že Rusko si nepřálo války, která přivedla jeho zhroucení.

Církev a bolševismus. Varnenský pravoslavní časopis „Christianskita zaščita“ přináší zajímavý odstavec, věnovaný úvaze o dnešním postavení bulharské církve. Píše toto: „Lidstvo je dnes na křížové cestě a církevní vůdcové u nás i jinde jenom mluví a neodvažují se vstoupiti do otevřeného boje proti bolševismu. Nepopíráme, že také máme kněze, kteří potichu konají svůj apoštolát, avšak jsou i takoví, kteří pracují jedině na rozkaz, ba dokonce i takoví, kdož jsou nenávratně ztraceni pro Kristův ideál, třebaž dosud nosí kněžské klebírky.

Abychom nebyli zaskočeni, jak již byla zaskočena církev ruská, proto voláme: Křesťané, připravujte se k odporu, k obraně proti bestii nevěrectví, která útočí, ozbrojena protináboženskou literaturou a výbušnou pumou! Chystejte se k obraně, neboť

jinak zaniknete! — („Christ. Obrana“ z 15. května 1933.)

Známý univerzitní profesor Cankov rád v cizině vystupuje jako hlasatel míru a křesťanské lásky, ale doma se věnuje bezdůvodným útokům proti katolické Církvi. Na jeho výtku, že Svátá Stolice jmenuje katolické kněze bez souhlasu bulharské vlády, odpovídá nyní katolický týdeník sofijský „Istina“: „Je to pochopitelné: všechny civilisované státy dávno již upravily svůj poměr ke Svaté Stoliči, pouze Bulharsko dosud tak neučinilo. Vina tedy nespočívá na Svatém Otcí, nýbrž na bulharské vládě, která se raději zabývá makedonskou irridentou a domácími převraty, nežli diplomatickým jednáním tak nezbytným pro bulharské občany katolíky. Také není správná výtku, že bulharští preláti nesprávně informovali Vatikán o bližších okolnostech křtu bulharské princezny. Podstata věci je jasná, žádných zvláštních informací nebylo zapotřebí. A žádné informace, ať správné či nesprávné, nebyly by s to, aby vyvrátily fakt, který vůbec nelze vyvrátiti: car nedodržel carského slova. Toť jediná podstata celého sporu, a to je také příčina Cankovových útoků na katolictví.“ („Istina“, č. 46.)

Komunismus mezi kněžímí. V minulém čísle jsme se již zmínili o tom, že byla objevena komunistická buňka v staroslavném rylském klášteře. Nyní se dovidáme, že svatý Synod byl jedním bulharským ministrem upozorněn na to, že roste počet kněžsko-komunistů, kteří se dávají věsti komunistickými poslanci, vyloučenými z parlamentu. Také v sofijské arcidiecési bylo objeveno několik komunistických kněžů. Svatý Synod je nyní soudí, a třebaž rozsudek dosud nebyl vyhlášen, je jisto, že budou tři vesniční faráři zbaveni kněžského úřadu. Má tedy bulharská církev a její profesori theologie dosti co dělat, aby bránili rozkladu pravoslavi, a nijak jí neprospějí Cankovy útoky protikatolické. Jde o bulharský národ, kterému hrozí otrava komunistická. I pravoslavné Rusko mělo kdysi takové profesory Cankovy, náboženské filosofovy, kteří se místo pozitivní práce pro ozdravení svého národa bavili potíráním katolictví. A k čemu to přivedli? Aby se to také neopakovalo v Bulharsku! („Makedonie“, č. 1944.)

Z RUMUNSKA

Uprchlíků z SSSR přibývá. U Orgejeva na Dněstru roste poslední dny příliv ze sovětského Ruska. Lidé utíkají jak a v čem mohou. Rumunské pohraniční úřady hlásí, že tyto dny v noci odrazilo od sovětského břehu několik loďek poblž Dubossar. Sovětští pohraniční vojáci spustili na ně zuřivou palbu z kulometů. Avšak díky noční tmě podařilo se loďkám uniknouti z dostřelu a všechny bez nehody přirazily u Besarabského břehu. — („Dimineata“ z 24. května 1933.)

Židé poroučejí v pravoslavné církvi. Nejhorším nedostatkem církevního života v Besarabii je to, že každý považuje sebe za oprávněna míchati se do čistě církevních záležitostí, uplatňovati svůj názor a důrazně žádati po hierarchii, aby učinila právě to, co se jemu — X. Y. Z. — zlíbí. Psali jsme již o štvanci, kterou podnikl deník „Naše Reč“ proti knězi Jeremiášovi Čekanovi za to, že se opovážil hlásati nutnost církevní jednoty. Nyní týž časopis radí kněžstvu bělecké diecése, aby neposlouchali svého pastýře, biskupa Vissariona, poněvadž má jakousi kanonickou rozepři s metropolitou Guriem. Současně však se šve i proti témuž metropolitovi, kterého v předešlém odstavci redakce obhajuje — píše se o něm, že „uvizl v politice a v přátelském poměru s podezřelými individui“. Kněžím se doporučuje, aby místo kanonické poslušnosti dbali svých „stavovských a odborných zájmů“. Jest to ovšem psaní nesmyslné a prozrazuje fantastickou neznalost církevních poměrů, avšak je příznačné, ač „Naše Reč“ je takřka jediným větším časopisem, vycházejícím v Rumunsku v řeči ruské, že přece nedbá povinnosti svědomitého referování. Každý chce poroučeti a pak se naříká nad rozháranými církevními poměry! — („Naše rječ“ č. 148.)

Vztahy sovětsko-rumunské. Na ženevskou zprávu o nápadné vřelých vzájemných poklonách mezi delegátem rumunským ministrem Titulescem a delegátem sovětů Dovgalevskim u příležitosti diskuse o definici „útočníka“ list „Adeverul“ (z 28. května) navazuje úvodník, v němž pojednává o historii vztahů rumunsko-sovětských v poslední době. Vzpomíná zejména

událostí, které provázely jednání Vajdy Voevody se sověty o pakt o neútočení a vystoupení tehdejšího londýnského vyslance Titulesca, jímž toto jednání bylo zmařeno. Tenkrát byla značná část rumunské veřejnosti proti Titulescovi, jehož důvody proti jednání se sověty nebyly také správně chápány. Titulescu ovšem tenkrát velmi důrazně dal najevo, že není zásadně proti dohodě s východním sou- sedem, že však tehdejší situaci nepo- važoval s hlediska rumunského za příznivou pro sjednání paktu o ne- útočení se sověty. Tenkrát také Ti- tulescu tušil, že situace se změní ve prospěch Rumunska; jak se zdá, že- nevske zprávy skutečně nasvědčují tomu, že Titulescu měl pravdu a že situace je dnes pro Rumuny lepší. Již sama okolnost, že právě přičiněním Titulescovým byla přijata sovětská definice „útočnicka“, jest vlastně znač- ným ziskem s rumunského hlediska. Tato definice, že útočnickem jest ten, kdo překročí existující hranice dru- hého státu, jest definicí, která jistě prokáže v budoucnu Rumunsku vý- tečné služby při jakémkoliv jednání se sověty. Na takovou definici na př. sověty za nic nechtěly přistoupiti, když s nimi jednalo Rumunsko o pakt neútočení. Dnes se zdá, že SSSR při- jemím této definice se zříká myšlenky dobýti zpět Bes- arabii.

A zase jedna konference! Dne 22. května byla v Rumunsku ukončena konference pravoslavných balkán- ských výborů světového svazu přá- telství národů skrze církve. Se strany bulharské byli přítomni metropolita Pajisij, nezbytný Cankov a G. Cvěti- nov; za Recko kněz Mitilineos, dr. Cirindaris a kněz Moradtakis; za Ru- munsko Skriban, Michalčesku, prof. Ispir a prof. Kalan-Sibin; za Jugosla- vii biskup Vincenc Vujić a bývalý mi- nistr dr. Janič. Jednalo se o prak- tické křesťanské činnosti a bylo roz- hodnuto vytvořiti zvláštní výbory pro studium sociálně-etických otázek. O- hledně nevěrectví prohlásila konfe- rence, že nepostačí zmobilisování všech církevních sil, nýbrž je nutno pěstovati misionářskou činnost mezi mládeží. Rovněž byla zdůrazněna nez- bytnost křesťanské spolupráce jed- notlivých balkánských národů. Schů-

ze se účastnil protestant a předsta- vitel neblaze proslulé YMCA dr. Mott. Rumunský patriarcha Miron přijal bulharské delegáty a prohlásil, že je zapotřebí organisovati světový synod pravoslavných církví. Příští konference bude v Jugoslavii. — („Zora“ č. 4169.)

Z ŘECKA

Potíže na Athosu. Řecký tisk pří- náší zprávy, že srbsí mnichové na Athosu se snaží prosaditi svůj pri- máť a usilují o to, aby Athos vůbec připadl Jugoslavii. Dnes význam rus- kých klášterů poklesl, nyní je na A- thosu toliko 300 ruských mnichů, 140 Srbů, 100 Bulharů, asi 100 Rumunů a několik Gruzinců — všichni ostatní jsou Řekové (přesná číslce však ne- ní udána). Srbský klášter Chylendar byl dříve pod řeckou správou, Srbo- vé rozhodli, že se úplně osamostatní, a teď jsou v klášteře dvě skupiny — první uznává vládu sněmu všech klá- šterů, druhá neuznává. Není jisto, zdali igumen, jmenovaný ochridským me- tropolitem, je zákonitý. Toto napětí je zvyšováno také tím, že Srbové chtějí odkoupiti některé ruské klá- štery, čímž panství Řeků bylo by o- hroženo. — („Elefteros Anthropos“ z 29. května 1933.)

KŘESŤANSKÝ VÝCHOD

Východní obřady katolické. (Dokon- čení.) Rusíni (Ukrajinci) mají v A merice tři diecéšní biskupy, ale jejich pravomoc není vymezena všude hranicemi teritoria. Talk na témž ú- zemí Spojených států severoameri- ckých sídlí ve Filadelfii řeckoka- tolický biskup pro Ukrajince, pochá- zející z Haliče, a v Homsteadu zase řeckokatolický biskup pro Ru- sínyn, přistěhovalé tam z naší re- publiky, z Jugoslaviie a z Uher. Třetí biskup řeckokatolický řídí duchovní správu Rusínů i Ukra- jinců v Kanadě.

Ukrajinští vystěhovalci v Brasílii a Argentině mají sice kněze svého obřadu, ale jsou podří- zení biskupům latinským a Sv. Stoli- ce posílá k nim čas od času jen své- ho visitátora, jako v r. 1929 byl tam řeckokatolický biskup z Filadelfie.

13. Diecése hajdudorošská (Hajdudorog) v Uhrách se 142.000 věřících a 107 kněžími byla utvořena r. 1921 papežem Piem X. z farností ruských a rumunských. Zakládací bula papežská nařizuje jí užívání liturgického jazyka řeckého. Během 18. a zvláště 19. století podlehlí totiž tamější Rusíní maďarisaci, přeložili si do maďarštiny nejdůležitější zpěvy liturgické, pak i modlitby užívané při svěcení vody o svátku Sv. tři králů a 12 pašijních evangelií. Odvážnější z duchovních konali celou bohoslužbu v řeči maďarské; ačkoliv to Sv. Stolice opětne zakazovala, udržel se ten zlozvyk v mnohých farnostech dodnes, když ne v celé bohoslužbě, tož aspoň částečně.

V. obřad chaldejský.

15. Chaldeoové (71.642 věřících) mají vlastního patriarchu Babylonského, jemuž je podřízeno 7 biskupů a 155 kněží.

16. Malabarové — počtem 532 tisíc 351 — v anglické Indii tvoří dnes vlastní církevní provincii. Zřídil ji r. 1923 nynější Sv. Otec Pius XI. z jedné arcidiecése a 3 diecézí, kde pod vedením 4 biskupů pracuje 636 kněží.

Východních řeholí mužských je 28 a ženských 41, různého ovšem obřadu. Kromě toho vypomáhají na

Východě také řehole latinské, a to 11 mužských a 32 ženských. Četné latinské řehole mají už své větve východní, které se věnují výhradně křesťanskému Východu.

Tak v obřadu byzantském pracují dnes:

OO. františkáni: v Jugoslavii a Rumunsku;

OO. kapucíni: v Estonsku a Polsku;

OO. jesuité: v Rumunsku, Bulharsku, Polsku a v Římě;

OO. asumpcionista: v Bulharsku, Rumunsku a Turecku;

OO. redemptoristé: v Kanadě, Polsku a Československu;

OO. mariáni: v Polsku a v Římě;

OO. oblátí Neposkvrněného Početí: v Kanadě a v Polsku;

OO. resurektionisté v Bulharsku.

V obřadu koptském jsou činní afričtí misionáři z Lyonu

a v obřadu chaldejském lazaristé v Indii.

Celkový počet věřících i hierarchie podřízených Kongregací pro Východní církev jeví se takto: patriarchů 5, arcibiskupů a biskupů 92 (z toho 8 titulárních), světských kněží 8.250, řeholních 2.400 a věřících 8.177.522.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Moravskoslezská pout do Říma bude velkou manifestací. Jest již zajištěn zvláštní vlak i v Itálii. Přihlášky možno přijímati pouze do dosažení 600 osob. Počet přihlášených překročil již daleko 500. Kdo se hodlá účastnit, necht již se zasláním přihlášky neotáli. Ti, kdož se přihlašují, musejí mít svůj pas. Přihlášku zašlete ihned. Nejpozději do konce července nutno zaslati pořadateltvu pas s potvrzením o vyměněných cizích penězích (liry a šilinky). Nesmí jich však býti více jak v celku za 350 Kč. Po stránce technické velkou předností této pouti jest, že se nebude jezdit v noci a vždy bude nocování v hotelích.

Odpadá tím únava, která se dostavuje po nocích ztrávených ve vlaku. Program pouti jest velmi bohatý a naskýtá se vzácná příležitost za velmi levný obnos, ve kterém jest započítáno jak jízdné, tak celé zaopatření, jízdy auty, vstupné do museí a podobně, účastníci se této pouti v Milostivém létě. Znovu ještě upozorňujeme, že veškeré informace podají, prospekty zašlou pro arcidiecési olomouckou msgr. dr. Josef Foltynovský, univ. prof. Olomouc, Pod lípami, a pro diecési brněnskou msgr. Antonín Bartoš, profesor Brno, Zelný trh 3.

Oslava letošního svátku slovanských apoštolů na Velehradě shromáždila veliké zástupy poutníků, mezi nimiž byla 300členná výprava českých pout-

níků z Náchoda, dále poutníci z Vidně, ze Slovenska i Polska. Stanoviště automobilů před Stojanovem nestačilo návalu vozidel všeho druhu. V basilice sloužil ráno zpívanou staroslovanskou mši svatou rektor kláštera velehradského dr. Josef Haběš T. J., na nádvoří měl slavnou liturgii ve východním obřadě p. assessor Zorvan-Karpathy z východního Slovenska. Po ní se tam konala od 9. do 10. hod. tradiční stojanovská akademie, jíž předsedal starobrněnský opat p. prelát Bařina a kterou řídil tajemník ACM. z Olomouce msgr. Jemelka. Pozdravy na ni vyřídili vedle čestného předsedy pana preláta Bařiny p. senátor dr. Žiška za Slovensko, p. assessor Zorvan-Karpathy za bratry Rusíny, superior české kongregace OO. těšitelů P. Gabriel z Vidně a p. redaktor Kostka za vídeňské Čechy, za katolickou inteligenci čsl. p. profesor Svozil a za katolickou mládež sl. Fojtišová z Brumova. Předseda msgr. Jemelka vzpomněl velikého odkazu Stojanova, cyrilometodějského Apoštolátu, jeho nepomíjejícího významu pro náš národ a celé Slovanstvo, vyzval nadšené shromáždění k modlitbě za zemřelého tatíčka Stojana i za nynějšího jeho nástupce p. arcibiskupa dra L. Prečana, k jehož desátému výročí biskupství byl ze slavnosti poslán pozdravný telegram. Stejně byl telegraficky pozdraven i upřímný přítel Velehradu, nový marioborský biskup dr. Tomažič. O 10. hodině kázal venku na nádvoří p. senátor dr. Žiška a zpívanou mši sv. s asistencí sloužil tam profesor cyrilometodějské fakulty olomucké p. dr. Josef Vašica v jazyku staroslovanském. V basilice měl o 10. hod. kázání tajemník ACM, msgr. Jemelka a po něm sloužil — letos už po třetí — pontifikální mši svatou starobrněnský opat p. prelát Bařina. Teoforickým procesím po nádvoří, zásvětými modlitbami před vystavenou nejsvětější Svátostí a sv. požehnáním byly až po polednách skončeny poutní slavnosti cyrilometodějské. Velehrad o nich zase rozkvétl jedinečnou nádhrou krouž, vroucností modliteb a nadšených zpěvů — a tento pestrý obraz zvuků i barev byl letos filmován.

ČECHY

Z bohoslov, ústavu redemptoristů v Obořišti. Statistika: Všech nás unionistů, členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, je nyní 34. Pracujeme stále tichou modlitbou za sjednocení našich bratří. Vedeme též bez přerušení „Unionistickou hlídku“ při našem psaném měsíčníku „Alfonso“, do nějž ukládáme výsledky studií východních otázek.

V březnu na svatého Josefa oslavili jsme svátek našeho vdp. P. rektora na našem jevišti dramatem „Kříž a sovětská hvězda“ od Jos. Eckerskrona. Ač drama toho je dějově docí slabé, přece působilo na nás hlubokým dojmem některými tragickými momenty, v nichž je líčeno utrpení nešťastného ruského lidu. Povzbudilo nás opět k nové horlivé modlitbě za naše trpící bratry.

Počátkem května odejel náš vdp. P. provinciál Jan Haderka do Říma na oslavu 200. výročí založení naší kongregace. S radostí jsme slyšeli, že ani tam nebyl opomenut prvek unionistický: 13. května o 10. hod. sloužil totiž v kostele sv. Alfonsa na Eskvilině za blaho naší kongregace před našim paládiem — záračným obrazem Matky Ustavičné Pomoci — náš ndp. biskup dr. Mik. Czarneckyj, apošt. visitátor v Polsku, slavnou pontifikální mši sv. podle východního obřadu za asistence a zpěvu kněží a bohoslovců z orientálního ústavu. Přítomní jí byli, mimo zástupy zbožného lidu, všichni naši provinciálové ze všech dílů světa, v čele s ndp. P. Patr. Murray, generálním představěným, a jeho rádci. Kéž Matka Ustavičné Pomoci, jež je tak drahá nejen každému ruskému srdci, ale i každému členu naší kongregace, kéž žehná v ní unionistickým snahám, aby nové století plynulo ve znamení intensivní činnosti pro sjednocení rozkolných národů v pravém ovčinci Kristově! — O. Al. Josafat Březina, C. Ss. R.

Cyrlometodějskou oslavu uspořádal pražský odbor ACM. o svátku sv. apoštolů slovanských s tímto programem: Dne 5. července o 10. hod. dopol. slavné bohoslužby podle východního obřadu u sv. Klimenta v Klementinu, při nichž zpíval ukrajinský chrámový sbor. V témže chrámu o 7. hodině večer kázal p. kanov. Josef

Málek ze Staré Boleslavi a svätostné požehnaní udéil p. prel. dr. Bohumil Opatrný, generálny vikár. Zpívala Farní cyrilská jednota od sv. Ludmily. Poutní slavnosti ke cti sv. Cyrila a Metoděja konány též v Karlíně a staroslovanské bohoslužby na Vyšehradě, u sv. Jiří (zde 4. a 5. července, vždy o 7. hod. ranní) a dne 6. července pouti ke sv. Prokopu v Dalejích.

Ruský historický archiv zahraniční byl založen v Praze před 10 roky — v únoru 1923. Jeho úkolem jest sbírat, uschovávat, upravovat a vědecky zpracovávat materiál, vztahující se k nejnovejším dějinám Ruska a jeho národů, zvláště pak získávat pro fondy Archivu materiál vztahující se k dějinám veřejného hnutí v Rusku, k jeho účasti ve světové válce 1914—1918, k únorové revoluci, říjnovému bolševickému převratu 1917, občanské válce a ruské emigraci. Tak počal zajímavý pokus sebrat historickou látku — období nejbližšího událostem mimořádného dějinného významu. K r. 1933 bylo v Archivu soustředěno: rukopisů — povahy pamětí a vzpomínek — 798, 1,315.547 listů — různých dokladů, 29.532 knihy, 65.449 výtisků sborníků a 500.622 výtisků novin. Dokumentový fond archivu tvoří hlavní jeho hodnotu. Avšak při založení Archivu bylo do jeho úkolů počato také zřízení knihovny, jež by obsahovala knihy z dějin ruského veřejného a revolučního hnutí, o účasti Ruska ve světové válce, v revoluci a pozdější občanské válce, jakož i o ruské emigraci. Neméně cenný je novinový fond Archivu, obsahující 7.600 celoročních kolekcí novínového typu. Celkový počet názvů jednotlivých novin činí 3.310. Pražská výstava slovanských sborníků umožnila seznámiti širokou slovanskou veřejnost s úkoly Archivu, jež ruská emigrace pokládá za jeden z největších kulturních ústavů všenárodního rázu.

SLOVENSKO

Katolícka manifestácia vo Sv. Benediku. 25. júna bola slávnosť Božského Srdca Ježišovho na pamiatku 1900-roč. jubilea, na ktorej slávnosti manifestovalo na 17.000 veriacich z Srdca Ježišovo! Už v sobotu od večera prichádzaly procesie z ďalekých

dedín. Príchod pútnikov však vyvrcholil v nedefu. Bohoslužby konaly sa nadvoje v kostole pre maďarských pútnikov a vonku pred kostolom bola poľná sv. omša s asistenciou, ktorú celebraval osv. pán J. E. Bubnič, biskup rožňavský. Cez sv. omšu povedal kázeň o Srdci Ježišovom. Po sv. omši bol sprievod so Sviatosťou oltárnou. Sprievod šiel celou dedinou, ktorá je poldruha kilometra dlhá. Než sa všetky procesie pohnúť mohli, trvalo celú hodinu. Na zpiatočnej ceste bolo posledné požehnanie u oltára postaveného v dedine.

Odpoludnia o 2. hod. bolo shromáždenie katol. žien, na ktorom prehovorila pi. Anna Gregušová zo Sv. Kríža nad Hronom a pi. Anna Kamáková z Nitry. O 3. hod. bol sjazd katol. mládeže. Prvým rečníkom bol osv. pán J. E. biskup Bubnič, ktorý s veľou otcovskou láskou prehovoril k mládeži. Ďalším rečníkom bol msgr. Jemelka z Olomouca. Tlmočil pozdrav katol. mládeže moravskej a chválil silné katol. presvedčenie mládeže, jej úprimnú priľnosť ke katolicizmu na Slovensku. Posledným rečníkom bol vdp. farár Boleček z Nemčian, ktorý je tak medzi malými, ako i veľkými srdečne obľúbený. Prehovoril na téma: IV. Božie prikázanie.

Po rečiach nasledovalo cvičenie Orla z Novej Bane. Jeho skvelé výkony svedčia o veľkej disciplinovanosti, obetavosti a vytrvalosti.

Po cvičení Orla boli litánie a po nich rozchádzaly sa procesie. Celý Benedík bol vo sviatočnom tuchu.

PODKARPATSKÁ RUS

Fencykova akce proti řecko-katolíckému episkopátu. V časopise „Karpatorusskij golos“ uverejnené dvostránkové memorandum ruské mládeže (jen 42 podpisů) mukačevskému biskupu Alexandrovi. Tón tohoto memoranda je naprosto nepřipustný: podepsaní „trebujut“ — důrazně žádají zavedení ruštiny, odstranění určitých kněží, jmenování kněží jiných, kteří se jim zdají býti lepšími a pod. Biskupovi je „dána lhůta jednoho měsíce, jinak podepsaní budou ho pokládati za vinníka v potlačování ruskosti“. — V tomtéž čísle je uverejnené otevřený a naprosto nemožný list jistému knězi, dále nový útok na biskupa mu-

kačevského. Pro změnu se v úvodu níku chválí biskup prjaševský — patrně proto, aby bylo zastřeno protikatolické smýšlení Fencykova listu. V tomtéž čísle se oznamuje, že Svatý Otec Pius XI. má své 76. narozeniny — věru špatný hold Svatému Otci či-

ní redaktor „K. G.“, dr. Fencyk! Nevíme, jaké cíle tímto neodpovědným štváním sleduje, víme však, že jeho prostředky jsou demagogické a poškozují i prestiž ruského díla. — „Karpatorusskij Golos“, č. 120-1.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Sv. Otec Pius XI. účastnil se o svátku Nanebevstoupení Páně slavných služeb Božích v starobylé basilice sv. Jana v Lateráně. V kostele i na prostranném náměstí sešlo se obrovské množství poutníků, jimž — v počtu asi 200 tisíc — udělil Svatý Otec po skončené bohoslužbě své požehnání. Tak obnoveny byly letos zase slavnosti, které se odedávna konaly o svátku Nanebevstoupení Páně v lateránské basilice, a které byly přerušeny roku 170 spory mezi italskou vládou a papežem. Pius XI. přestal být „vatikánským vězněm“!

Novináři — poutníky. O svátcích svatodušních připutovalo do Říma hodně mnoho katolických novinářů z celého světa. Měli tam svůj sjezd. Mezi nimi byl také feckokatolický biskup msgr Kalavassy, který je znám jako vynikající žurnalista.

Z ANGLIE

Lloyd George o zhroutilí carského Ruska. „Daily Telegraf“ uveřejňuje výňatek z paměti Lloyda Georga, v němž pisatel mluví o chybě spojenců, která měla osudné následky pro ruskou frontu. Lloyd George píše toto: „Zatím co v létě roku 1915 ruské armády musely snášeti drtivé úderý německého dělostřelectva, proti němuž se nemohly náležitě postaviti, francouzská armáda shromažďovala střelivo pro děla, jako by to byly zlaté franky, a pyšně ukazovala jeho ohromné zásoby za svou frontou. To byla osudná chyba. Po každé, když z Ruska docházely žádosti o výpomoc střelivem, francouzští a angličtí generálové odpovídali, že sami mají tak- tak nábojů. Avšak na německé západní frontě dešť těžkých granátů byl bezmocný proti obrněným a vybetonovaným zákopům. Bitvy v Champagny stály nesčíslné a marné oběti.

K osvobození Francie nevedly a Rusku nepomohly. Kdybychom byli na ruskou frontu odeslali aspoň polovinu nábojů, jež jsme vyplývali v těchto zbytečných a bezvýsledných bojích a jenom pětinu děl, z nichž jsme tyto náboje vypálili, byli bychom nejen zabránili zkáze Ruska, ale Německo by bylo utrpělo takovou porážku, že by proti ní bylo bývalo jejich dobytí několika čtverečních km krví zbrocené francouzské půdy zjevem směšně nepatrným.“ Lloyd George je toho mínění, že stará ruská armáda osvědčila za tak nesmírné obtížných poměrů nebyvalou odolnost a ruské vojenské velitelství zasluhovalo by velkého uznání. Všechny manévry německých vojevůdců byly zmařeny a ruské armády ušly obklíčení. Nebyly poraženy schopnějším vojskem, nýbrž neměly pouze možnosti měřiti s ním své síly, poněvadž neměly dostatečného množství dalekostřelných děl a kulometů. Spojenci podle mínění Lloyd Georga, byli by tu mohli pomoci, ale místo toho ponechávali Rusko jeho osudu a tím zavinili tragedii, která měla vliv na trvání války. Je to příznačný hlas, který stojí za to, aby byl zaznamenán. Avšak zajímavé je to, že právě Lloyd George to byl, který dnes hořekuje nad zhroutilím Ruska a v době mírové konference tvrději se bránil tomu, aby podporoval „bílou armádu“ a tak zachránil Rusko. Možná ještě, že napíše něco i o svém státnickém činu!

Z FRANCIE

Deváté číslo rusko-katolického časopisu „Blagověst“ je velmi zajímavé, a nutno uznati, že tento časopis se značně zlepšil. Zaznamenáváme strízlivou a důstojnou polemiku Jiřího Bennigseny s metropolitou Antoníem, velmi zajímavý článek bývalého diplomata Mikuláše Boka o stycích mezi Ruskem a Vatikánem v době

světové války a hodnotnou kroniku. Jediné nesouhlasíme s článkem p. J. M. „O náladách ruské mládeže“, který je věnován hnutí tak zv. „mladorossů“. Toto hnutí, ač poměrně čilé, má své těžké vady a má rovněž mnoho odpůrců. Článek v „Blagověstu“, plný zbytečných komplimentů, zavdává příčinu k domněnce, že ruští katolíci chtějí se nějak zasloužit před „mladorossy“, což je ovšem závěr nesprávný. Ale právě stať p. J. M. dala již podnět k podobné interpretaci v pravoslavných ruských časopisech. A to je chyba! — V. V.

Rusko a Židovstvo. V síni „Sociálního musea“ v Paříži konal žurnalista S. Levin přednášku na téma „Národní obrození Ruska a Židovstvo“. Přednáška přivábila velmi četné posluchačstvo a trvala nepřetržitě 2 hodiny. Přednášející je odpůrcem intervence, ale také nevidí evoluce bolševiků. Osvobození z vnitřku, nový převrat v Rusku, to je podle mínění řečníkova nejbližší budoucnost ruského národa. Po osvobození, jež musí nastati vnitřními silami ruského národa, přijde ruská říše, v níž každý nositel ruské kultury bude ruským občanem, příslušníkem ruské říše, majícím stejná práva a stejné povinnosti ke své společné vlasti. Přednášející pravil: „Hitlerovská diktatura je proti diktatuře bolševiků vtělená svoboda, diplomatické uznání celého světa dnes již nepomůže bolševikům a neupevní jejich postavení, protože jich neuznal sám ruský národ.“ Po svržení sovětské moci je Levin připraven i na možnost pogromu. Jsa sám původem Žid, obrací se na ty židovské kruhy, jež se bojí povalení bolševiků právě proto, že mají strach z protizhídvovských pogromů, a volá k nim takto: „A kdyby panovali bolševici tisíc let, je přípustno, aby 160,000.000 ruského lidu bylo mučeno po celou tu strašně dlouhou dobu jen pro udržení šesti dvou milionů ruských Židů?“ Tragedií Ruska jsou podle mínění Levinova vinny všechny kruhy a nejvíce sovětská vláda. Nelze žádati od Židů „nějaké zvláštní politické čistoty“, jak to rádi žádají antisemité. „Bídáci jsou mezi Židy právě tak, jako mezi všemi jinými národy, a proč bolševikům by mohl sloužiti statečný generál a nemohl by jim sloužiti provinciální Žid?“ Podle tvrzení

Levinova antisemitismu v Rusku nebylo: „Je základní rozdíl mezi pogromem a soustavným vyhlašovaním Židovstva.“ Levin pravil, že za tak zvaného „prokletého carského režimu“ bylo Rusko duchovním ohniskem celého Židovstva. To vděčně uznávají také židovští činitelé, jako rabíni Schneerson a Eisenstadt. Duchovní učitelé, rabíni, školní učitelé a většina společenských vůdců Židovstva jsou — ruští Židé. Za onoho „prokletého režimu“ v Rusku Židovstvo hospodářsky bylo v plném rozkvětu. Něco zcela jiného je nyní. Řečník citoval slova Crolova o úplném zničení Židů v sovětském Rusku, kde je v proudu tichý bolševický protizhídvovský pogrom na sucho, a „tento pogrom je horší nežli dřívější pogromy chátry“ — dodává Levin. Tragický přízvuk měla slova řečníkova o tom, že dnes byla v Rusku rozmetána odvěká základna Židovstva, jeho posvátná půda: „Za vlády sovětu není už židovské rodiny, která je v rozkladu a hyne.“ Řečník vyzýval k úplnému upřímnému a novému vzájemnému porozumění všech Rusů, Židů i Nežidů, aby se sjednotilo jejich společné čestné úsilí ku práci v obrozené společné vlasti — v ruské říši. Nezapomeňme, že bezvříci bojují i proti Židovstvu. Tak v Rusku vychází protináboženský židovský časopis „Der Apikojes“. U příležitosti přednášky Levinovy vzpomínáme na knihu jiného Žida — Bromberga, který rovněž je pln obav před budoucností svého národa. — „Vozroždenie“ 8. června 1933.

Ruská nábožensko-filosofická akademie a ruské studentské hnutí křesťanské v Paříži vydává populární letáčky čtyřstránkové, v nichž potírá bolševická hesla protikřesťanská. „Listovka“ čís. 2. serie „Chriťianstvo na bezbožnom frontě“ stručně pojednává na př. o „pravěch člověka“ pod hesly: Kdo lépe chrání právo člověka, komunismus či křesťanství? Co je to exploatace (oblíbené bolševické slovo)? Křesťanství žádá svobodu člověka. Jediné křesťanství může zabezpečit práva člověka. — Nebo „Listovka“ čís. 3. nese nápis: „E t o l o ž l“ (To je lež!) a probírá hesla: Náboženství — opium či tvůrčí síla? Křesťanství aktivní (cínorodé). — Bylo by třeba, aby takové letáčky byly vydávány ve všech řečech

světových, jako se šíří bolševická nevěra též ve všech řečech světa!

Ostatky posledního cara ve Francii. Podle zprávy časopisu „Posledníja novosti“ (č. 4414) sebral vyšetřující soudce N. Sokolov popel, kousky kostí a zbytky šatů zavražděné carské rodiny a uschoval vše do několika beden, které svěřil francouzskému generálu Janinovi. Tento je přivezl do Paříže a nabídl velkoknížeti Nikolaji Nikolajevičovi, který se však zdráhal je přijati na svoji odpovědnost. Tak byly bedny odevzdány předsedovi rady ruských vyslanců M. N. Girsovi. Jsou v nich uloženy protokoly vyšetřovaných svědků, fotografie, ikony, spony, sklo z brýlí zavražděného carského lékaře dra Botkina, zbytky šňěrovaček a perlových náhrdelníků, desetikarátový diamant, náušnice atd. Tyto skvosty byly zašity do šatů zavražděných princezen a utrpěly ovšem ohněm, jímž byly spalovány mrtvoly. Mimo to je zachován prst — asi carevny — a několik kousků lidské kůže a mnoho rozsekaných kostí. „Car“ Cyril žádal, aby mu byly bedny vydány, také metropolita Antonin chce je získat. Girs a svěřil pozůstatky carské rodiny zvláštnímu kuratoriu, které je automaticky doplňováno: na místo zemřelých členů jsou vždy voleni noví, významní reprezentanti ruské emigrace. Z politických důvodů byla zatajena jména členů onoho kuratoria a tak se vlastně nyní ani neví, kdo opatruje tragickou památku po poslední carské rodině ruské.

Z NĚMECKA

Zajímavý referát přednesl v ruské společnosti „Ikona“ německý profesor F. Schweifurt o ruském obraze svatého Teodora Stratilatu, který se uchovává v Německu od XVI. století. Nyní se nachází v protestantském chrámě v Kalbensteinbergu v Bavorsku a prokázal patrný vliv na tvorbu německých malířů vestfálské školy. Tato ikona byla kostelu darována rodinou Ritterovou asi počátkem XVI. století, a po prvé byla reprodukována roku 1724. Kalbensteinberský obraz připomíná analogickou ikonu novgorodskou, která však patří k pozdější byzantské škole, kdežto v německém obraze je patrna jistá ztrnulost

a stopy antické tradice. — „Vozroždenie“, čís. 2914.

Zavedení ruštiny na středních školách. Dne 27. dubna t. r. nařídilo pruské ministerstvo školství na všech středních školách pruských povinné vyučování ruštině a ruským dějinám. Ve výkladu, který doprovázel toto nařízení, bylo zdůrazněno, že ruština je nejdůležitější ze slovanských řečí, protože ní mluví 160,000,000 lidí. Budoucnost Německa spočívá prý na hospodářském a kulturním sblížení s Ruskem. Je nutno napravit dřívější chybu a všimati si více ruského jazyka a ruských dějin. Je potřeba k tomu pro českého člověka poznámky? A otevře to oči našemu ministerstvu školství a národní osvěty? (Vozrožd. č. 2887.)

ZE ŠPANĚLSKA

Nový primas španělský. Za revoluce byl ze Španělska vypuzen primas kardinál Segura, arcibiskup v Tolledo. Stolec od té doby byl prázdný. Nyní jmenoval Sv. Otec arcibiskupem toledským a tím i primasem španělským biskupa v Tarazoně, msgr. Isidora Goma y Thomas. Současně byl jmenován biskupem v Kadixu býv. kaplan krále Alfonsa a vojenský biskup msgr. Perez y Rodriguez. Současně s kardinálem Segurou vyhnaný biskup Mugia z Victorie vrátil se o velikonočních do svého biskupského sídla.

Z ASIE

Nechťají býti sovětskými občany! „Charbinskoje Vremja“ píše, že poslední dobou docházejí na policejní ředitelství den co den sta žádostí od sovětských občanů, kteří prosí, aby jejich státní příslušnost sovětská byla změněna v postavení emigrantské. Většina sovětských občanů, jímž dosud sovětská příslušnost byla nutná, aby mohli sloužiti na dráze anebo v jiných úřadech, je nyní znepokojena tím, že budou sovětsští příslušníci vypovězeni do SSSR, bude-li východočínská dráha prodána Maču-Kuo. Všichni tyto občané veřejně prohlašují, že raději dají přednost smrti před návratem do SSSR. Jsou mezi nimi i takové osoby, které již prostřednictvím notářů vrátily sovětskému kon-

sulátu své pasy s poznámkou, že již nechtějí nadále býti ve svazku sovětských státních občanů, poněvadž žádné ochrany se jim nedostává a oni ji ani neočekávají, předem vědouce, že kdyby došlo k nějakým zápletkám, budou ponecháni sami sobě. Není bez zajímavosti podotknouti, že hlavně resignují na sovětské státní občanství mladší zaměstnanci východo-čínské dráhy a železniční dělníci. Dochází také mnoho přihlášek o změnu příslušnosti od úředníků různých sovětských obchodních podniků a závodů. Krysy utíkají z tonoucí lodi — takové jsou konce sovětské politiky v Číně.

Biskup Viktor zůstane v Shanghai. Pekingský pravoslavný biskup Viktor, který přijel do Shanghai na pohřeb zesnulého arcibiskupa Simona, prohlásil zástupcům tisku, že hodlá navždy přesídliti do Shanghai. Pekingskou misi bude spravovati archimandrita Theodor a biskup Viktor bude tam jenom občas dojížděti. Poměry v ruské církvi v Číně dosud zůstávají nejasny, avšak lze již nyní říci, že tam začne veliký boj mezi vlivem sovětským a vlivem biskupské skupiny srémsko-karlovické. Výsledky tohoto boje budou mítí nemalý význam pro další osudy ruské církve. — „Slovo“, čís. 1444.

Jak žije Stalinův synovec? Deník „Shanghaijská Zarja“ píše, že přednosta dopravní služby ve správě východo-čínské dráhy, S. A. Džamojev, odejel z Charbinu do Moskvy na nucenou desetitýdenní dovolenou, se které se již na své místo nevrátí. Po odjezdu tohoto sovětského hodnostáře, jenž ukončil svou služební kariéru na východo-čínské dráze, dověděla se veřejnost některé velmi zajímavé podrobnosti. Ve světle těchto údajů lze teprve pochopiti, proč tento 28letý Džamojev byl jmenován na tak odpovědné místo náčelníka dopravní služby přes zjevnou svoji naprosto nezpůsobilost k vážné práci. Mluvílo se o moskevských stycích, o strýčkovi, lidovém komisari sovětského Gruzie; leč tyto zprávy byly neurčité. Džamojev je příbuzným všemohoucího diktátora a generálního tajemníka komunistické strany Stalina Džugašviliho. Stalin je vlastním bratrem Džamojevovy matky. Mladý muž žil na velké noze a pořádal ve svém bytě lukulské hody a athénské večírky. V

Charbině hledal zvláštního kuchaře, a našel konečně Číňana. Přijímaje ho do služby, rozpřel Džamojev s novým kuchařem tento nezapomenutelný dialog: „Zdali víš, ke komu jsi vstoupil do služby?“ — „Vím, jste vysokým úředníkem dráhy.“ — „Vysoký úředník, ale malý člověk. To je prázdný zvuk. Rozumíš a chápeš, co je to car?“ náléhal dále zaměstnavatel. „Jak bych nerozuměl; dříve byl v Rusku, ale teď tak, jako u nás Číňanů, cara tam není.“ — „Cara tam není, to je správné, ale je tam jiný car. Znáš ho? Vaše čínské noviny píší o Stalinovi? Tož tedy věz: Já jsem jeho vlastní synovec; je to bratr mé vlastní matky.“ Kuchař vypravoval potom všem známým: „Můj pán je velký kapitán. Je to carský synovec.“ Tedy rudá šlechta se vyvíjí a řadí daleko hůře nežli každá šlechta jiná! Pan Stalin má asi radost ze svého nadějného synovce. — „Shanghaijská Zarja“, čís. 2291.

Z AMERIKY

Ruská církev v Americe prodělává těžké období náboženských a kano-nických zmatků. Základním hnutím, jež pokračuje v tradicích patriarchy Tichona, je směr metropolitů Platona, který má čtyři vikáře: biskupy Theophila, Arsenija, Alexia a Pavla. Skupina přivrženců synodu ve Srémenských Karlovicích je reprezentována arcibiskupem Apollinarijem a dvěma biskupy. Třetí skupina je vedena knězem Černavinem, který přijel do Ameriky, a-by hlásal heslo: „Pryč z tříštění!“ a skončil tím, že založil vlastní „presbyterskou obec“ bez biskupa. Nyní do Ameriky jede arcibiskup Benjamin, zmocněnec sovětofilsky, orientovaného zástupce patriarchova metr. Sergeje — což asi vyvolá vznik nové skupiny a tím ovšem špatně zapůsobí na náboženský život věřících amerických pravoslavných. Oficiálně jede arcibiskup Benjamin na dvouměsíční přednáškovou cestu, která je zorganizována zmíněným knězem Černavinem. Zástupce patriarchův Sergij dal Benjaminovi titul „exarchy Severní Ameriky“, poskytl mu právo suspendovati biskupy a pověřil ho úlohou vysvětliti poměr metropolitů Platona k moskevskému stolci a tudíž i k sovětské

vládě. Jak jsme již řekli, arcibiskup Benjamin přijel do USA, jakožto host skupiny Cernavina, avšak po příjezdu byl pozván metropolitou Platonem na vysvěcení P. L. Turkeviče, takže byl mu umožněn přístup do dómského chrámu, kde nyní také oslavuje. Jinými slovy — ač arcibiskup Benjamin přijel jakožto host jedné skupiny, stal se brzy hostem skupiny jiné. Otázkou je, zda přece uzrávající konflikt brzy nepropukne a v jakých formách může se asi projevit. Jinak je, zdá se, neodvratný. — „Posledniia Novosti“, čís. 4462, a „Vozroždenie“, čís. lo 2923.

Bulhaři v Americe. Nyní vycházejí v Americe následující bulharské časopisy: „Narodem glas“ v Greenit City, „Makedonie“ v Indianopolisu, „Rabotničeska prosvěta“, „Syznanie“ — časopis komunistický, „Bylkansko-sdruženie“, rovněž komunistický list. Jsou dvě moderní tiskárny, knihy však ta-kořka nevycházejí. Bulharské pravoslavné fary jsou v Greenit City, v Maddison, v Indianopolisu, v Detroitu a ve Stiltonu. Ve St. Louis a v Chicagu jsou bulharské protestantské kostely. Vyhledky bulharské emigrace jsou dosti špatné: je chudobná a brzy se odnárodňuje. — „Mir“, č. 9861.

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

Služba veřejnosti!

3'50 m vlněné pánské látky 140 cm šíře na celý oblek **pouze za 62'— Kč a**
3'50 m dámské látky 115 cm šíře na celé šaty **pouze za 34'— Kč.**

Pište si o vzorky a ceník. Výpravou, lácí a jakostí bude každý překvapen.

Zasílá **textilní továrna, Dolní Hamry,**
pošta Vír na Moravě. — Zboží do komise.

p r a c u j í r y c h l e, v k u s n ě a l e v n ě

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.
Vydala*

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

pro svoji čistotu a učenost „serafinským učitelem“; zemřel r. 1274 na sněmu lyonském.

19. Sv. Vincenc z Pauly, zakladatel misijního řádu lazaristů a milosrdných sester. Nesčetné služby milosrdné lásky vykonal světec sám i vykonány byly pod jeho jménem po celém křesťanstvu.

24. Sv. Boris a Gleb, zbožní synové sv. Vladimíra, kteří byli ukrutně ubiti Svetopolkem roku 1015.

25. Sv. Jakub starší, apoštol, syn Zebedea a Salomy a bratr sv. Jana. První utrpěl z apoštolů mučednickou smrt, byv stat na rozkaz Heroda Agrippy.

26. Sv. Anna, matka bl. Bohorodičky, prošla velkou školou utrpení pro svoji bezdětnost. A přece ji Bůh vyvolil za babičku svého Syna.

31. Sv. Ignác z Loyoly, zakladatel řádu Tovaryšstva Ježíšova a vůdce duchovních cvičení.

Srpen. 1. Okovy sv. Petra, Sv. Petr byl dvakrát vězněn v Jerusalemě a v Římě. Císařovna Eudoxia poslala část jerusalemských okovů do Říma, kde se podivuhodně sepjaly v jeden celek, když přišly do styku s okovy římskými.

2. Sv. Alfons z Ligory, stal se z advokáta světcem a založil řád redemptoristů.

4. Sv. Dominik, zakladatel řádu dominikánského, s růžencem v ruce vítězil nad bludaři attigenskými.

5. P. Maria Sněžná — uctívána v památném chrámu římském „Ad nives“.

9. Sv. Jan Vianney, (zemřel r. 1859) v bouřlivé době francouzské revoluce, byl zbožně od rodičů vychován a jako farář v Arsu svojí prostotou, zbožností a pastýřskou horlivostí stal se požehnáním své vlasti.

15. Nanebevzetí P. Marie —

den smrti i zrození pro nebe. Proto v liturgii tolik se ozývá radosti, Maria stala se královnou andělů, nebes i země.

18. Sv. Helena, zbožná matka prvního křesťanského císaře Konstantina. Milovala zvláště rodnou zemi Spasitelovu a jejím přičiněním byl nalezen sv. kříž.

20. Sv. Bernard, opat a církevní učitel, největší světec z řádu cisterciáků.

22. Sv. Timotej, mučedník, po velikém mučení byl stat mečem roku 311.

24. Sv. Bartoloměj, apoštol a mučedník, hlásal evangelium v Arabii a Armenii.

28. Sv. Augustin, biskup a veliký učitel církevní, který slovem i příkladem hájil a šířil Církev Kristovu.

Exercicie v Hlučíně v červenci se konají: 2.—6. čeští učitelé; 6.—10. české dívky; 10.—14. čeští kněží; 14. až 18. něm. ženy; 18.—22. něm. kněží; 22.—24. něm. dívky; 24.—28. česká „Legio Angelica“; 28. července až 1. srpna české ženy.

Duchovní cvičení ve Stojanově na Velehradě v létě 1933. Červenec: 1. až 4. zaměstnanci fy Bafa ze Zlína. 12.—16. studenti od IV. tř. výše, poplatek 40 Kč. 17.—21. studentky a akademičky, poplatek 40 Kč. 24.—28. studenti VII. a VIII. třídy, poplatek 40 Kč. — Srpen: 1.—5. profesori, poplatek 60 Kč. 7.—11. kněží, 15.—19. akademici, poplatek 40 Kč; 20.—24. učitelé, poplatek 60 Kč; 24.—28. učitelky, poplatek 60 Kč; 28. srpna až 1. září rezervováno. — Září: 9.—13. paní a dívky, poplatek 50 Kč; 16. až 20. ošetrovatelky, poplatek 50 Kč; 23. až 27. železničáři.

Literatura.

UNIONISTICKÁ

Nová kniha o unionismu byla vydána v maďarském jazyku od preláta dr. Stefana Szémána, člena Svatoštěpánské akademie, nynějšího vikáře řeckokatol. apoštolské administratury v Miškolci. Má titul „Az Unionismus“ a obsahuje 266 stran. Důleži-

tější kapitoly naznačují obsah knihy: Unionismus, jeho význam a časová cena. Nutnost unie pro Východ i Západ, protože na sobě závisí. Západ je pracovitý, ale mnoho ztratil z umělecké duše jež převládá na Východě, ale Východ nemá zase organizace. Západ zbudoval nadherný systém scholastický, právo církevní a civilní,

kultivoval vědu renesanční a přispěl k vyspělosti techniky. Východ setrval při byzantismu a neoplatonismu, ale zachoval si též hlubokou víru, neoplatonickou mystiku. (A. Hello.) Ještě více však je nutno sjednocení na poli náboženském. Západ má se seznámit s theologií Východu, která se především soustřeďuje okolo Věčného Slova, zatím co si Západ všímá více Krista jako Spasitele. Západu je třeba se seznámit s nádherou východní liturgií, s nádherou hymnologie a ikonografie.

Další hlava: Východní rozkol a první pokusy k sjednocení. Velmi důkladně probírá tu autor všechny příčiny rozkolu, vyvrací obvinění proti papežům, Mikuláš I., Lvu IX., Innocentiovi III., i námitku, jako by papežové nebyli rozuměli východnímu duchu, když přece od založení Církve až do polovice VIII. století bylo více papežů východních než západních. Jen v jediném století (od polovice VII. století do polovice VIII.) z 19 papežů bylo 12 východního původu.

V jiné kapitole se autor zmiňuje o řecké církvi a jejím položení pod tureckou vládou. Roku 1913 bylo již 13 autokefálních církví. Pozornost věnuje dále novějším unionistickým pokusům: Unii haličské, rusínské, rumunské, srbské, armenské a liturgickému jazyku na Východě i na Západě. Podává dále statistiku nynějších sjednocených křesťanů, podle zemí a obřadů. Na 28 stránkách rozebírá pak dr. Szémán učení o Církvi a papeži, uvádí nauku východních církevních Otců o primátě papežském a neomylnosti. Ukazuje na poměr římského Stolce k východním obřadům, jichž čistotu vždy chránili. Inocenc III., Klement VIII., Pia IX., Lva XIII., Benedikta XVI., Pia X. a XI. Připomíná encykliku „Ecclesiam Dei“ vydanou na paměť sv. Jozafata. Následující kapitoly o hlavnějších rozdílech dogmatických a liturgických mezi katolickou Církví a pravoslavnou, o zvláštnostech při udělování svátostí (při křtu, břimování, posl. pomazání) a při svátostinách, o novějším unionistickém hnutí (Velehrad, Ljubljana, Paříž, Brussel, London), při čemž autor velmi chválí Velehrad jako nejživiější centrum unionistického hnutí,

vzpomíná také jiných unionistických hnutí (londýnské a stockholmské kongresy), i pokusy stran protestantských, pravoslavných i anglikánských. Mluví o překážkách unie (o duchu Východu a Západu, obviněných proti unii), registruje mínění některých pravoslavných theologů, jako Bulgakova, který poslal veřejný dopis unionistickému kongresu velehradskému a mínění M. Stelmaneskova („Vozmožno-li sojedinenje cerkvej“). Možnost unionismu vidí v potěšitelných návratech do katolické Církve. Připomíná A. Sipjagina, anonymní autorku knihy: „Moj put z Berlína“, M. Judina Bjeľinskzyho, N. A. Lappo Danilevskaju a j. Jméno Řím je mu symbolickým znamením. Latinské Roma-Amor, čteno zpětně, t. j. Řím-láska; po rusky Řím (čteno obráceně) — Mír, t. j. Řím-pokoj. Ke konci knihy přidává autor několik myšlenek o spolupráci katolíků s jinými křesťany, na příklad spolupráci pravoslavného dra Vilinského s katolickými kruhy. Konečný cíl unionismu. Město pokoje: Jerusalelem a Řím. Knihu možno dostati u autora: Dr. Szémán Stephanus, praelatus, Miskolc, Hunyadi u. 3. Maďarsko. Cena 4 pengő. V. H.

DOMÁCI

„Co musí manželé vědět a čím se řídit“, je název brožurky, schválené arcib. konsistoří v Olomouci dne 2. června 1933 č. 9410 — důležité pro důst. pány duchovní správce! Pro úsporu porta je záhodno, aby objednávky se děly hromadně po 10 ex. na ukázk; když se čtenářům bude zamlouvat, potom mohou se dít další objednávky! 1 ex. pro ČSR. i s portem — 1.70 Kč! Lze platit šekem č. 113.611 do Brna. 1 ex. pro rep. rakouskou i s portem 45 grošů rakouských. 1 ex. pro Ameriku i s portem 10 centů! Objednávky obratem pošty vyřídí: Fr. Navrátil, vikář v Olomouci, Morava, RČS. Brožurky v originále německém bylo již rozprodáno 60.000 ex. Je také přeložena do polštiny! Knížečka — jak se přesvědčíte po pozorném přečtení — zasluhuje, aby byla v každé katolické rodině. Cena její jest dostupna každé rodině v RČS!

ДѢВЬСНІЕ

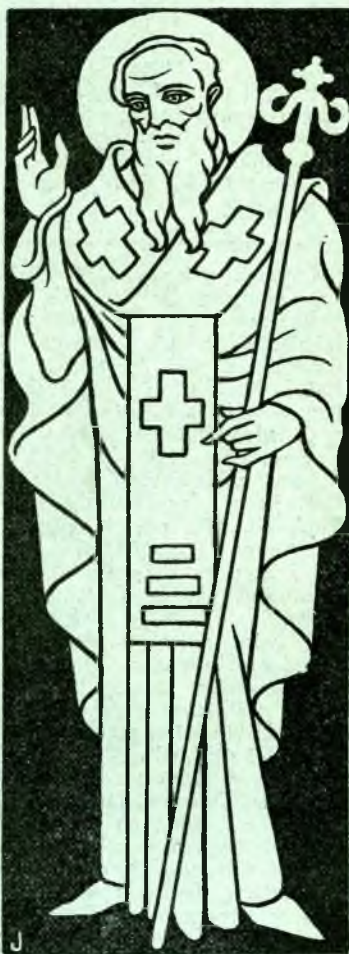

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 9.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar. Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Vzhľadni na ma!	294	Dr. Stojan a krajanské zahraničí	304
Obrazy z misíí mezi podlaškýmí unity	295	Dojmy z ciziny — mezi našimi krajany	307
Schopen?	297	Křesťanský Východ	310
Milenium 1863 a čestí katolíci	298	Katolický obzor	320
Nepotřebný	301	Literatura	330

Členské příspěvky. Cyrillská jednota, Olomouc, Kč 30; Misijní kroužek bohoslovců, Brno, Kč 100; řím. katol. farní úřad v Lešné Kč 101; řím. katol. farní úřad v Cotkytli Kč 40; řím. katol. farní úřad v Zábřehu Kč 400; řím. katol. farní úřad v Bernartících nad Odrou Kč 80; sbírky arcib. konsistoře, Olomouc, Kč 4.152.30; nejmenovaná z Kateřinek u Opavy Kč 300; řím. katol. farní úřad v Albrechticích Kč 100; pí Pésová, Štěpánov u Olomouce, Kč 10; řím. katol. farní úřad, Rénoty, Kč 113; ct. konvent dominikánů, Uh. Brod, Kč 50; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově Kč 250; vdp. Karol Medvecký, probošt, Bojnice, Slovensko, Kč 38; sl. Šubrtová, Olomouc, Kč 10; řím. katol. farní úřad v Polešovicích Kč 119.50; vdp. Fr. Podivínský, katecheta v. v. v. Hulíně, Kč 20; vdp. Jos. Vrzalík, kooperátor v Holici u Olomouce, Kč 5; vdp. Fr. Dovrtěl, katecheta, Mor. Ostrava (od různých členů — sbírka), Kč 135; rodina Grulichova z Olomouce Kč 25; vdp. Kamil Filipec, farář, Hlubočky, Kč 30; řím. katol. farní úřad v Předmostí u Přerova Kč 300; proboštský farní úřad, Dub n. M., Kč 119; řím. katol. farní úřad, Rénoty, Kč 15. „Pán Bůh zaplatí!“

Zahraníční misie. P. T. O. Nikolaj Boryslavskij, Stanislavov, Polsko, Kč 12; nejmenovaná, Olomouc, Kč 39; pí Steiglová, Vizovice, Kč 39, Aloisie Domlátílová, Rosice, 38; dr. Vilinský,

Brno, 507; Rev. Kowalský, Ennis, Texas, U. S. A., Kč 60; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20. „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, známky darovali: P. T. Vojt. Manhardt, Prostějov; Ferd. Sekanina, Olomouc; nejmenovaná, Přerov; nejmenovaný, Olomouc; nejmenovaná, Olomouc; vdp. Baltazar Hříva, děkan v Napajedlích; sl. Pokorná z Kyjova; vdp. Al. Duda, farář, Plumlov; pí Šipková, obchodnice, Olomouc; B. Brežina, Hranice; Oldřich Svozil, profesor, Staré Město-Uh. Hradiště; N. Černošek, Olomouc; řím. katol. farní úřad, Polanka nad Odrou; Mar. družina ve Staré Bělé; vdp. Josef Kocián, farář, Ostrožská Lhota; farní úřad, Dolní Újezd u Lipníka n. B. „Pan Bůh zaplatí!“

Pro chudé kostely daroval: vdp. Al. Duda, farář, Plumlov, 1 štolu červenou východního obřadu. „Pán Bůh zaplatí!“

Církevní kalendář. Září 8. Narození P. Marie, kmen lidského rodu naštipen svatou ratolestí neposkvřené Panny, aby na něm uzrál poženaný plod života.

9. Sv. Petr Klaver obětoval svůj život v pohanských misích, kde za 40 let pokřtil 300.000 pohanů vlastní rukou.

11. Pulcheria, panna; byla dcerou východo-římského císaře Arkadia. Za nedospělosti svého bratra Theodosia a po jeho předčasně

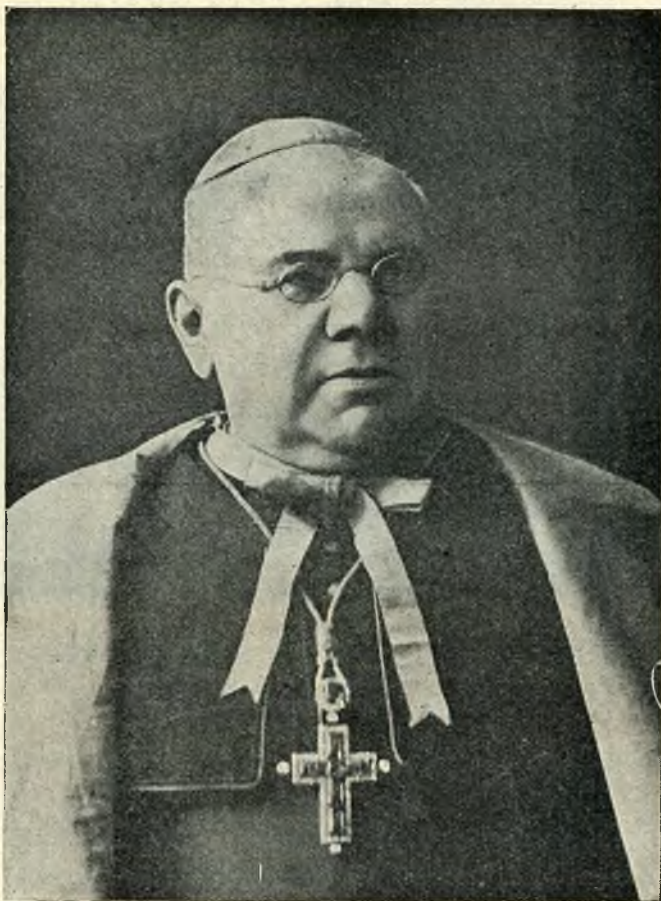
APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Září 1933.

Číslo 9.

PAMÁTKU

*cyrilometodějského apoštola, zakladatele ACM i našeho časopisu
† arcibiskupa olomuckého*

DR. ANTONÍNA CYRILA STOJANA,

*uctěme v letošním desátém výročí jeho smrti (29. IX. 1923)
vroucí modlitbou za něho a na jeho svaté úmysly, i oslavme do brými
skutky ve prospěch CM odkazu apoštolátního!*

Vzhliadni na mňa!

P. L. Michalovič C. Ss. R.

Ty veľký Bože, v neobsiahlej sile,
Ty, ktorý bývaš nad hviezd končiarom,
a v hĺbkach šírých vôd tej chvíle
sa dívaš na svet čiernym močiarom,
ó, vzhliadni na mňa, tvoju Rusiu!

V prach zašliapnutá slzou kroky zmáčam
a ruky spínam v nemej boľasti,
veď umieram a trpím kade kráčam,
môj život plynie popri priepasti.
Ó, vzhliadni na mňa k smrti ubitú!

Keď tichý večer spúšťa svoje kríla,
ja s hrôzou čakám vzchádzajúcu noc,
bo koľkorázy v smútku krv mou pila
a pocítila strašnú vrahov moc,
Ó, vzhliadni na mňa žiaľne prosiacu!

Keď tma sa brieždi hanbou postriekaná,
a slnko žiarne svítne spoza hôr,
zas vstávam k žitiu horko uplakaná,
že súcť so mnou má aj nemý tvor.
Ó, vzhliadni na mňa marne lkajúcu!

Mé srdce krváca, keď biedne dietky
sa vinú ku mne hladom zgniavené,
keď lúty vrah im chystá hnusné klietky,
čo zverským trusom boly zmrvené,
Ó, vzhliadni na mňa bóľne plačúcu!

No, najviac bolí mňa a smutne bije,
keď vidím zkázy mravnej povrazy,
tej diablov krutej zbrane, ľutej zmije,
čo ľudské náútro najviac prerazí.
Ó, vzhliadni na mňa mravne zničenú!

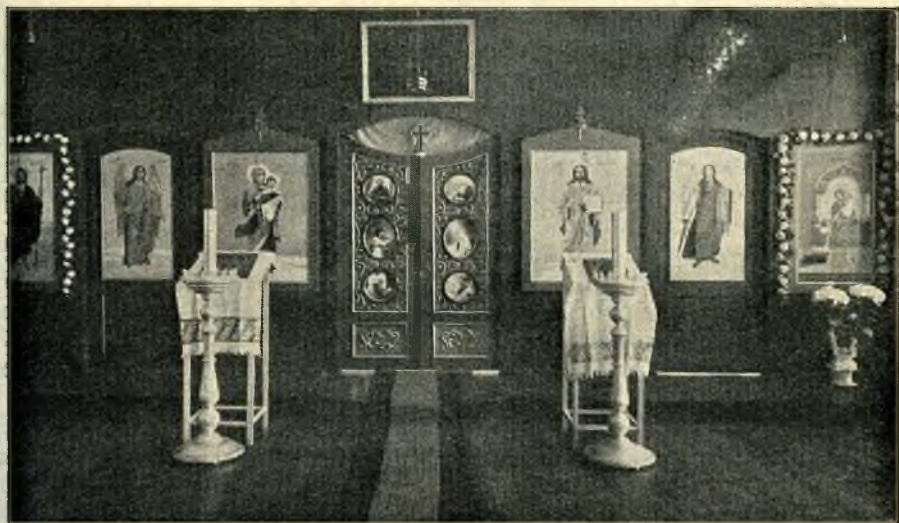
Ó, vyslyš, Bože, moje prosby žiaľne,
už strhni púta na sprievodu dňa,
tvé Rusie zas vyčist' vody kaľné
a zatni ostrie ku koreňu pňa.
Ó, vzhliadni, Bože, vzhliadni, smiluj sa!

Obrázky z misíí mezi podlašskými unity.

P. Valerián Mrowiński T. J.

(Josef Olšr T. J. — Pokračování.)

Po návratu P. Jackowského bylo třeba na nějaký čas přerušiti misii — počkat, až se ruská policie, podrážděná a povzbuzená k bdělosti, trochu uklidní a bude pochybovat o možnosti příjezdu nového misionáře. Ta opatrnost byla tím potřebnější, poněvadž Petrohrad, svoluje k propuštění P. Jackowského, oznámil, že

*Ikonoostas v novém chrámu slovansko-východního obřadu
v Narvě (Estonsko).*

příště v takových případech nic nepomůže, ani přimluva rakouské vlády.

Teprve v létě roku 1882 byl vypraven dvakrát k unitům P. Mrowiński T. J. Jel jako agent prodávající a kupující statky a lesy, maje četná doporučení od zprostředkovacích kanceláří. Tentokráte dal si vystavit pas na vlastní jméno, aby se vyhnul zdoluhavému vyšetřování, kdyby byl snad zatčen.

Uniti očekávali netrpělivě nového misionáře a poznali ho podle hesel, která smluvili s P. Jackowským. Na selském voze jezdil od vísky k visce. Den proležel někde v senníku u spolehlivého hospodáře a v noci pracoval. Ve stodole nebo v prostrannější chalupě shromáždili se uniti i s dětmi. Tam zpovídal starší, křtil nebo doplňoval křestní obřady u dětí, biřmoval je, žehnal

manželství; odsloužil mši sv., podal sv. přijímání — a před svítáním byl již v jiné vesnici.

Pracoval asi na 8 místech — pokřtil asi 360 dětí, sňatkům požehnal asi 30. Ale při druhé výpravě byl poznán. Jel vlakem po trati Białystok—Grajewo. Vstoupil do oddělení, v němž již seděli dva cestující — vyšší církevní pravoslavný hodnostář — a vyšší úředník. Zvědavě si prohlíželi nového spolucestujícího a hovořili důvěrně rusky. P. Mrowiński, aby odvrátil pozornost, že jest Polákem, vytáhl německé noviny a pohroužil se do čtení. Avšak jeho skromné chování, „duchovní“ výraz tváře i v přestrojení mimoděk ho prozrazoval. Za chvíli postřehl, že se spolucestující o něco prou. Naslouchá.

Pravoslavný duchovní tvrdí, že on — cizinec — je přestrojeným katolickým knězem nebo dokonce jesuitou. Úředník naproti tomu vyslovuje své pochybnosti a námitky.¹ P. Mrowiński předstíral, že nerozumí. Po chvíli odložil noviny, vstal a pozoroval oknem krajinu. V okenní tabuli jako v zrcadle viděl vše, co se dělo za jeho zády. Pravoslavný kněz využil zdánlivé nepozornosti P. Mrowińskiego, vstal, popošel na špičkách k němu a naklonil se nad jeho hlavou, hledaje sledy kněžské tonsury.

Za chvíli vítězně pohlédl na úředníka, naklonil se k uchu P. Mrowińskiego a řekl polohlasitě: „Vy jste jesuitou!“

P. Mrowiński se obrátil, udiveně naň pohlédl — a omlouval se německy, že nerozumí.

Vida, že jest poznán, rozhodl se bez meškání opustiti ruské hranice.

Když se vlak zastavil na nejbližším nádraží, oba spolucestující vystoupili; pravoslavný kněz vyhledal přednostu stanice — a rozmlouval s ním, ukazuje stále na oddělení P. Mrowińskiego. Avšak přednostu krčil jen rameny a odešel. Duchovní zmizel pak v nádražní budově.

O podezřelém cestujícím byla hned uvědoměna pohraniční stanice. Když tam vlak dojel, čekala již na nádraží policie. P. Mrowiński viděl, že je zle; hledal způsob, jak by se mohl dostat z pastí. Tu viděl známou paní — i napadla mu šťastná myšlenka. Krátce jí vysvětlil, v jakém jest položení, a prosil ji, aby v této chvíli vystupovala s ním jako jeho žena. Souhlasila. Podal jí tedy rámě a zavěšení šli po peroně k východu. Policie u dveří sice podezřele prohlížela P. Mrowińskiego, ale vidouc po jeho boku starší vážnou dámu, neměla odvahy znepokojovat solidní „manželský“ párek — a hledala misionáře mezi jiným pasažery.

Pohraniční stráž sice též bedlivě prohlížela pas, projevovala pochybnosti o totožnosti jeho osoby, ale pak ho přece pustili, nemajíce žádných pozitivních důkazů.

¹ V Rusku často zahraniční kněze, zvláště řeholníky pokládali za jesuity, o nichž mívali mnohdy nejpodivnější představy.

Schopen?

Ant. Šuránek.

(K první neděli v září: Andělů strážných.)

Kdyby byl Jano vojákem, dnes by tu nepobíhal po otcovské roli, menosil ječmene na povřísla a nepočítal snopů, byl by už kdesi v Košicích na cvičišti. Ale vojenský doktor řekl: „N e - s c h o p e n“ a tak se Jano vracel trochu s hanbou domů. A dnes vzpomíná na kamarády, vojáky. Je horko, chudáci, zapotí se, a nebudou moci po cvičení zaběhnout kousek za humna jako Jano do chladného Hornádu. Slunce pálí, hmyz jako by se plašil, i ptáci jaksi zmlkli. Ale ta vůně schnoucího obilí a vedle posečené jeteliny? Už budou hotovi, ještě několik snopů, a pak? Pak se proběhne Jano zaprášenou cestou, zapřáhne koně do vozu a znova na pole. Ten ječmen musí pod střechu. Už tolik dní je krásné počasí, nepotrvá věčně. Takový ječmen! Zbytek už svážou příbuzní sami, Jano utře pot a už běží...

Podivno jak rychle se zatáhla obloha. Slunce se skrylo, ale vzduch pálí nesnesitelně. Zahučel hrom. A opět, a silněji. Jano na žebříňáku rozkročený zahořel ve tváři, švihl bičem... a s rachotem hromu závodí rachot kol po vydlážděné silnici... a co šleh blesku — to švihl bičem... Jano letí na voze vstříc rozpáleným dělníkům, nahodí mandel, dva, tři... hrom duní, obloha se každou chvílí rozevívá... marně napomíná matka: „Nechte všeho, domů, domů...“ Jano neslyší... Ale marně, husté kapky, těžké jako ten pot na čele Janově, už padají... Čtyři mandele... ještě zbylo trochu místa vzadu, tam se posadí příbuzní, matka, a kam Jano? No, kam, když má opratě v ruce... vysoko na snopy vpředu...! A jede... rychle, koně se lekají... Však budou brzo doma... Jen ať se trochu rozběhnou... Jano sedí vysoko... nevidí vzadu matky, nevidí, leč oheň na nebi a slyší rachot hromu... Vichr se zvedá, kapky padají... A nebe se otevírá častěji, hrozněji... Vtom náhlé zablesknutí a rachot okamžitý a vůz naložený ječmenem se zastavil; na zemi leží kůň... na zemi leží příbuzní Janovi... jen matka zůstala, aby mohla trpět... Pohlédne dopředu, rukama zalomí... Jano, syn její vyvrácený... a pod ním se míhají plameny... Chce volat, nemůže, chce pomoci dítěti, Bože, vždyť na to je tady, nemůže...

Až za chvíli jel mimo vůz. Naložili Jana — ztemnělého, zsinalelého, s rukama zažloutlými — vezli ke kostelu, prosili kněze o pomoc... A zavezli domů, lékaře zavolali, injekce dávali, vydechli radostněji, když začala trochu proudit krev, podle slov lékařových... hluboko do země vložili mrtvolu, marně se snažili... Až se zhrozili, když z levého ucha začala vytékat krev, černá, černá... Konec...! Matka klečí u dítěte... a ječmen pod střechou vydechuje poslední kapky náhlého deště, a koně, Janovi koně, se dosud nevzpamatovali...

Do světnice vešel Štefan, Janův věrný kamarád... O rok mladší... Půjde na rok k odvodu. Těšil Jana, když přišel od odvodu n e s c h o p e n... Kleká k nohám jeho mrtvoly... hlavu do dlaní svírá... „Jano, jsi to ty? Včera jsme spolu mluvili... dnes jsme se odpoledne viděli... Je to možné...?“ — Jano mlčí! „Jano, ještě jednu otázku. Víš, co nás rodiče učivali, modlit se k a n d ě l u s t r á ž n ě m u, když je bouřka... Jano, modlíš ses? A jaké byly tvé myšlenky poslední...? Když tě Bůh povolal... Odvodní komise řekla: Neschopen... Jano, co řekl Bůh, když jsi se dostavil...? S c h o p e n?“

Štefanovi se derou do očí slzy, a že je muž, a muž nerad své slzy ukazuje, vychází ven s hlavou sklopenou... Nebe se opět otevírá, hrom opět duní, ale více z dále... Je večer, kde je Jano? Štefan jde sám a na rty se mu tlačí sladká modlitba, kterou se modlival na klíně matčině: Anděle Boží, strážce můj...

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

(Pokračování.)

O s l a v y 9. b ř e z n a.

Tímto prohlášením církevních knížat byla vlastně sporná otázka oslav rozřešena. Odpadají učené námitky tak zv. „Büdingerské školy“, jejíž stoupenci „běhají po knihovnách hledající ve starých spisech, co by se proti připravované počtě sv. apoštolů slovanských namítati dalo, byli-li na světě, zda-li byli v Čechách, přišli-li o několik dní a hodin dříve nebo později, než se vůbec za pravdu pokládá“, jak ironicky podotýká Blahověst,¹ protože jejich důvody nemohou mítí vliv na vlastní příčinu a důvod oslav soluňských bratří: vděčnost za dar víry. A lid věřící český i německý chápe tento odkaz sv. Cyrila a Metoda a chystá se tentokráte k mohutnějším oslavám než minulá leta. Skvělým příkladem Moravy, jež příchod velikého roku všemi zvony po celé vlasti oznamovala, a neméně též velkolepými oslavami v samém středisku křesťanstva v Římě nadchnuti Čechové se svými oslavami důstojně druží k sesterské Moravě a jiným zemím slovanským.

Není ovšem možno zachytiti aspoň zkráceně všech projevů vděčnosti a úcty českého lidu k sv. Cyrilu a Metoději, neboť oslavy byly nařízeny ve všech farnostech, ale slušno je věnovati pozornost aspoň těm místům, kde upřímnost, opravdovost a žhavost lásky k sv. bratřím se projevila nejen slovy, nýbrž i skutkem, ať už ve formě obnovy chrámu, kaple, postavení sochy, kříže a podobně, nebo v neobvyklých rozměrech slavností. Příkladem zajisté předcházela Praha svým jedinečným pomníkem snad celých oslav jubilejních, štíhlým c h r á m e m k a r l í n s k ý m s v.

¹ Blahověst 1863, str. 56.

Cyrila a Metoděje. Osudy tohoto chrámu zasluhují však zvláštního pojednání.

V Praze samotné byl oslaven 9. březem důstojně.² Památka byla slavena ve všech chrámech pražských. V metropolitním chrámu sv. Víta sloužil po předchozím kázání českém i německém kardinál Schwarzenberg zpívanou mši sv. Na Vyšehradě za velké účasti kázal kanovník V. Štulc. Sbírka toho dne na karlínský chrám vynesla přes 60 zl. Podobně u Panny Marie před Týnem byly ozdobeny věnci mramorové sochy sv. Cyrila a Metoděje darované císařem Ferdinandem Dobrotivým.

Na tuto suchou zprávu byla redakce Blahověsta přímo zasypana dopisy z různých krajů českých, v nichž se vyličují cyrilometodějské oslavy. Redakci nebylo možno uveřejnití všech dopisů z technických důvodů: „Tentokráte musíme prositi pp. dopisovatele za odpuštění; nebyloť lze uveřejnití všech dopisů nám zaslaných o slavnosti cyrilometodějské. Smysl všech jest: Veliké věci učinil nám Pán, jenž dobrý jest! — Svatým bratřím ze Soluně stala se spravedlnost, ti pak, kteří byli proti nim a proti nám, zahambeni jsou a zastydělí se. Všelike strašáky rozpadly se v ni-več, lid náš použil slavnosti k spasení duší svých, k skutkům dobrým a záslužným. S hrdostí poukazujeme toliko na dopisy naše a na příspěvky, zaznamenávané v „Listárně“ každého čísla listův těchto. S radostí jsme pozorovali, že slavnosti naší čistě katolické si všímaly časopisy všech barev, netoliko naše listy politické i nepolitické, ale i jinojazyčné, i zahraniční, ano i listy zájmům jiným než náboženským věnované přinášely zprávy o tisícileté památce naší.“³

Opravdu plným právem může redakce poukazovati na dopisy, jež na následujících stránkách uveřejňuje (čtyři: ze Starého Kolína, z Říčan, z Plzně a z Dejšína, a pak úryvky z dopisů „z rozličných měst a míst po 16. březnu 1863“: z Kouřimi, z Kolína, Hradce Králové, Hudlic, Solopisk, Votic, Arnoštovic, Týnice n. L. a Kosolup). Lid hojně navštěvoval chrámy nejen v den sám (9. března), nýbrž i po celou oktávu. Na mnohých místech slavili ten den jako zasvěcený svátek. Potěšitelná je zvláště duchovní obnova ctitelů, kteří hojně v ty dny přistupovali ke svatým svátostem. Poslyšme je však samy: „Ze všech krajů naší milé vlasti docházejí útěšné zprávy, jak se slavila tisíciletá památka sv. Cyrila a Metoděje. A což „vždy věrná a katolická Plzeň?“ I ona slavila památku tak vzácnou způsobem důstojným, „... Se všech stran shromáždili se lidé jako o nějakém velikém svátku na služby Boží a naplnili prostranný chrám náš. Však útěšnější bylo to, že věřící po celý oktáv hojně přistupovali ke svaté zpovědi a svatému přijímání...“ Dopis ze Starého Kolína: „Slavili, slavně jsme slavili slavnou památku sv. apoštolů slovanských Cyrila i Metoděje. Po celý oktáv zaznívaly v kostele písně k sv.

² Blahověst 1863, str. 130.

³ Blahověst 1863, str. 141.

Cyrilu a Metoději; a co nejradostnější, po celý ten milostivý týden bylo mnoho, musím říci velmi mnoho těch, kteří vykonali svou pobožnost velikonoční, aby spolu stali se účastní pokladů duchovních — plnomocných odpustků. ... Jistě, že je ta radostná slavnost všecky utvrdila ve víře katolické ..., v naději ..., a že je ta slavnost utvrdila v lásce křesťanské, toho důkaz již podali. Vybídnulť v řeči své důst. p. děkan, zvláště matky a dcery naše, aby podle známého jim provolání zbožné a šlechetné paní

† *P. Emanuel Kubiček T. J.,
zasloužilý ředitel Papežského ústavu na Velehradě.*

Marie Riegrové z Prahy dokázaly svou vděčnost k Bohu a sv. apoštolům našim nějakými dárky na upravení chrámových rouch prvního cyrilometodějského chrámu v Karlíně u Prahy. A hle, zbožné matky a dcery naše rozumějí lásce křesťanské. V tom témdni sešlo se v naší malé osadě na penězích 38 zl. 84 kr. r. č. a jedna asi čtyřiačtyřiceti loketní stučka tenkého plátna."

Zvlášť nadšeně mluví o slavnosti pisatel z Dejšína: „Div jsem radostí neslzel, patře na ten nesmírný zástup, jenž se sešel, aby u přítomnosti Ježíši Krista v nejsv. Svátosti oltární vydal svědectví, že pamatuje na správce své, kteří k němu mluvili slovo Boží! Naši osadníci sami si udělali zasvěcený svátek. Ano, musím se zmíniti, že i na železné dráze dovoleno dělníkům, kdo

by chtěl, do chrámu Páně jíti. Je to věru neobyčejný výjev; nebo tam v neděli i ve svátek... ustavičně se pracuje... Věrný Čech, věrný Moravan ctí památku sv. Cyrila a Metoděje." Nakonec dodává: „Dovídám se též, že naše obec dejšínská chce nás překvapiti obrazem sv. Cyrila a Metoděje na památku tisícileté slavnosti.“

Než skrovné stránky Blahověstu daleko nestačily, aby vylíčily všechno to, co bylo vykonáno z lásky k sv. Cyrilu a Metoději. I brněnský Hlas (roč. 1863, str. 69, 70, a jinde) přinášel obšírné zprávy o oslavách z Poděbrad, Ustí n. Orlicí a odjinud, jako by Čechové chtěli závodit s Moravany ve výzdobě svých chrámů, kaplí i svých příbytků, aby společná vlast českomoravsko-slovenská mohla se objeviti v důstojném hávu svatebním. Ba mnoho společného v přípravách a oslavách samých měly Čechy se sesterskou Moravou. Po vzoru „Jednoty moravských paní a panen“, za příkladem Moravanek hraběnky Belcrediové, roz. z Vratislavů, a Boženy Helceletové, neváhá klepati na soucítlná česká srdce hraběnka Schönbornová, roz. Lobkovicová, s dcerou Františka Palackého, šlechetnou Marií Riegrovou, jež si vzaly za úkol vnitřní výzdobu budovaného karlínského chrámu a potřebná paramenta. Velehrad, moravský Betlem, povstává z josefinských ssutin, jsa pozvedán společnou láskou moravských synů a dcer, — karlínský chrám cyrilometodějský je též národním pomníkem, jež vybudovala láska a obětavost českého lidu. Jestliže brněnský „Hlas“ a „Mor. orlice“ v dlouhých sloupcích uváděly seznam dárců a darů, nemusel pražský „Blahověst“ ani v nejmenším žárliti. Na obou stranách shledáváme knížecí dary vedle haléře chudé vdovy.

(Pokračování.)

Nepotřebný.

E. Kalikin.

V zimní jasné noci třpytilo se na čistém nebi na sta hvězdiček a mrazivý větřík nepříjemně šlehal do tváře. Pod stromem na pokraji lesa seděl celý schoulený asi 18letý hoch a čekal. Jeho těkavý zrak neustále se upíral do dálky, snaže se zachytiti nejmenší pohyb na rovině, jež se rozkládala před jeho očima. Ani nejmenší šustot neušel jeho sluchu...

Asi čtvrt kilometru před ním leskla se ledová hladina Dněstru, oné pověstné řeky, jež dělí svaz sovětských republik od ostatního světa. Hoch se právě chystal dostat nějak přes ni a proto tak napjatě vyčkával vhodné chvíle. Věděl, že oba dva břehy jsou hlídány a že po uprchlících se bez milosrdenství střílí. Již třetí noc zde čeká celý promrzlý a vyhladovělý. Včera v noci pozoroval, jak nějaké stíny přebíhaly přes řeku, potom zaslechl výstřely a stíny jeden za druhým se kácely na bílý sníh, zůstávající

nehybně ležeti. Věděl, co to znamená — smrt stihla nešťastníky před samým cílem.

Jednu chvíli váhal, nemá-li se vrátiti zpět; ale co by ho tam čekalo? Před nedávnem z hladu a vysílení v těžké práci zemřela mu matka; pocházela ze třídy „nepřátel proletariátu“, její manžel byl kdysi důstojníkem a proto musela konati nejtěžší práce bez patřičné odměny.

Také Pěťa, tak se jmenoval hoch, byl všude odstrkován pro svůj neproletářský původ. Strádali oba, až matka dotrpěla... Před smrtí mu však připomněla, že kdesi v Praze v Československu žije jeho otec.

„Vyhledej ho,“ pravila; „posílal nám dříve zprávy o sobě, ale ty dopisy od něho byly pro nás nebezpečím a proto jsem ho prosila, aby nám psal co nejméně. Poslední lístek jsem dostala od něho asi před třemi lety... Zde máš jeho adresu. Pokus se ho vyhledat, je to tvůj otec...“ To byla poslední slova matčina, která nyní plnila mu hlavu, když tak upřeně zíral před sebe do tmy na tu řeku, za níž byla svoboda a život — a splnění matčina odkazu.

Najednou se ozvaly rány — jedna, druhá, třetí... Vlevo asi o kilometr dále se střílelo. A za malou chvíli viděl Pěťa, jak mezi ním a řekou odněkud se objevili lidé s puškami na ramenou a jak rychle běželi k místu, kde se ozývaly rány.

Cesta je tudy volná, problesklo mu hlavou a v zápětí utíkal, co měl síly, k řece. V minutě byl na břehu a odtud na ledě. Srdce mu prudce bušilo od rychlého běhu a nestačil mu dech. Zastavil se na chvíli a naslouchal. V dáli bylo slyšení úpění, ale poblíž bylo ticho.

Šťěstí mu přálo. Dostal se bez nehody na druhý břeh, nikdo ho nepozoroval. A když se vzdálil od nebezpečné hranice, poklekl a vroucně poděkoval Bohu za jeho milost.

*

Uplynulo několik týdnů. Po Bělohorské třídě v Praze kráčí Pěťa, pozorně prohlížeje čísla domů. V této ulici má bydleti jeho otec; nedivno, že se mu srdce chvělo nedočkavostí. Od té chvíle, co překročil hranici, stále myslel na své první setkání s otcem, jehož podoby si už ani jasně nedovedl představit. Vždyť mu byly čtyři roky, když otec opouštěl domov; matka mu tehdy říkala, že jde bojovat proti bolševikům. Potom jen slyšel, že bolševici zvítězili, a několik let o otci neměli ani nejmenších zpráv. Matka již myslela, že není na živu, když tu pojednou přece došel od otce lístek. Pravda, obsahoval pouze několik řádek, ale byl psán jeho rukou. Než i toto štěstí zkalila jim GPU, které dlouho vyšetřovalo matku pro otcův lístek a propustilo ji s pohrůžkou, aby se neopovažovala udržovati dalších styků s kontrarevolucionářem. Docházely-li potom ještě zprávy od otce, Pěťa nevěděl, až mu matka před svojí smrtí dala tento lístek s adresou, který nyní

pevně svíral v ruce. Kolikráte si to již přečetl: Praha-Břevnov, Bělohorská třída č. 185, a stále znova a znova se díval na lístek, aby se snad nezmýlil.

Konečně stanul před malým domkem, na němž spatřil hledané číslo. Nesměle se zeptal na otce nějaké ženy, která šla mimo. Vyslechla jeho slova, ale poznavši, že je to Rus, mávnutím ruky jen ukázala mu na úzký průchod někam do dvora. Peťa váhavým krokem zamířil dovnitř.

Na malém dvorku sedělo na lavičkách několik bídne oděných lidí, ale nikdo z nich si nevšímal přichozího. Jejich unavené, bledé tváře prozrazovaly úplnou lhostejnost ke všemu, co se dalo okolo nich. Byl to útulek udržovaný Čsl. Červeným křížem pro ty, kteří nemohli najít práci anebo nebyli už vůbec schopni pracovat. Podařilo-li se některému ubožákovi najít si později něco lepšího, děkoval vroucně i za toto skromné přístřeší, které mu pomohlo přečkatí nejhorší bídu.

„Prosím vás,“ osmělil se konečně Peťa otázat nejbližšího staříka, „nevíte, kde je zde pan Murov?“

Stařík pozvedl hlavu, díval se chvíli na Peťu a pak řekl: „Neznám ho, zeptejte se pana ředitele, stojí tamhle u dveří...“

Peťa se obrátil naznačeným směrem; spatřil vysokého ramena-tého člověka s vlídnou, ale rovněž ustaranou tváří; popošel k němu a opětoval svou otázku.

Ředitel si též pozorně prohlížel přichozího a potom odpověděl: „Nepamatuji si na něj, teď však zde jistě ten pán není, ale podívám se do záznamů...“

Hochovi se srdce sevřelo zlou předtuchou. Nedočkavě pohlížel ke dveřím, za nimiž zmizel ředitel. Co je s otcem? Kde je...? ty bolestné otázky mučily mu hlavy. Uplynulo několik minut. Ředitel se vracel, ale jeho vlídný pohled smutně se upíral na Peťu.

„Býval zde pan Murov,“ děl tiše, „ale už před dvěma lety zemřel na tuberkulosu.“

Peťovi se zatmělo před očima. Takové kruté rány neočekával... Ředitel soucitně ho vzal za ruku a zeptal se ho: „Byl to snad váš příbuzný?“

„Otec,“ zněla tichá odpověď, a hochův hlas se zachvěl.

Nastala pomlka. Potom se hoch vzpamatoval a chtěl odejít.

„Kampak jdete?“ zadržel ho ředitel.

„Nevím... Budu si hledat práci...“

„Máte zde někoho?“

„Ne...“

„Tak, co budete dělat?“

Peťa se zamyslel. Cítil zatím jenom žal, všechny jeho naděje rázem ztroskotaly...

„Náš útulek,“ pokračoval ředitel, „bude sice brzo uzavřen, ale pokud ještě existuje, zůstaňte zde, postarám se, aby vám to povolili. Možná, že zatím si něco najdete...“

Uplynul ještě měsíc než byl útulek uzavřen. Peťa chodil celé

dny po Praze, hledaje si práci, ale marně. Nikdo ho nechtěl, všude slyšel tutéž odpověď, že je domácích nezaměstnaných tolik, že nevědí, kam s nimi. Co zbude tedy pro cizince, který nemá dokonce ani práva na práci nebo nějaké zaměstnání?!

Rusů bylo v Praze mnoho, ale většina z nich jen živořila. Aspoň ti, s nimiž se Peťa seznámil, byli k politování. Přece však, když se dověděli o jeho osudu, snažili se mu nějak pomáhati. Někde dostal oběd, jinde zase nějakou korunu a tak prozatím žil.

Když ale útulek zavřeli, ocitl se Peťa bez přístřeší; přespával v polích. Často když nocovával na bělohorských stráních a bezděčně zíral na zářící Prahu, vzpomínal oné chvíle, kdy stál doma na břehu Dněstru. Tenkrát bylo před ním nebezpečí smrti, ale byla také naděje na lepší život. Nyni toho nebezpečí nebylo, ale nebylo také naděje... Nikdo ho nepotřeboval, byl naprosto zbytečný na tomto světě...

Na čistém nebi se třpytily hvězdy. Ticho bylo nad Motolem, jenom ve stínu polozbořených zdí dozníval šepot modlitby opuštěného, nepotřebného člověka: Dej, Bože, aspoň místečko, kde bych mohl sklonit svou hlavu...

Dr. Stojan a krajauské zahraničí.

(K letošnímu desátému výročí jeho smrti.)

Fr. Jemelka.

(Pokračování.)

Stojanova láska krajauská nemohla se ovšem omezit pouze na „aktivní“ vystěhovalce, které tehdy vyháněla bída, či touha po volnějším životě, či strach před wojnou za Atlantický oceán.

Poznal z vlastní zkušenosti náboženské, národní i sociální potřeby krajanů, viděl hodně zblízka jejich opuštěnost v cizím prostředí. První školou byla mu Vídeň, tehdy největší české město ovšem pod vládou německou, kam tak často jezdíval dr. Stojan nejen poslancovat (od roku 1897), nýbrž i apoštolovat mezi naše krajany. Není tu možno vyčerpát tuto kapitolu pracovního života Stojanova — vídeňské působení zaslouží si samostatného všestranného pojednání — zde sledujeme dra Stojana na vídeňském poli jenom ve funkci jednatele ACM.

Je přirozeno, že lásku kněžského srdce Stojanova získal si ve Vídni především tamější náboženský spolek Jednota sv. Metoděje, která měla pečovat o duchovní potřeby vídeňských krajanů. Pro ni dr. Stojan pracoval osobně do úpadu, pro ni hledal spolupracovníky, příznivce i mecenáše, pro ni psal a mluvil nesčetněkrát, pro ni uměl nadchnout zvláště poutníky velehradské a svatohostýnské. Pozdravy vídeňské Jednoty sv. Metoděje nechyběly před válkou téměř nikdy na slavnostech ACM na Ve-

lehradě, ať telegraficky poslané, ať ústně vyřizované.¹ Za ta leta vystřídala se na velehradské tribuně apoštolátních slavností celá řada krajanských pracovníků vídeňských,² kteří pak nadšení nábožensko-vlastenecké z Velehradu přivázeli domů a rozdávali svým bratřím v residenčním městě tehdejší říše. Praktický duch Stojanův neulpěl ovšem na pouhém zevnějšku, nespokojil se sebevroucnějším, nadšenějším slovem. Z apoštolátních příspěvků pamatováno bylo štědrě na vídeňskou Jednotu sv. Metoděje, která do svých potvrzených stanov přijala i odstavec, že „jmění Jednoty, kdyby se rozešla, anebo byla propuštěna, případně

*Česká delegace na V. kongresu Katol. akademiků
v Poznani 1933.*

Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“. Pro tuto asi finanční souvislost měl ACM zprostředkovat Jednotě sv. Metoděje ve Vídni koupi staré budovy v Gersthofě pro český klášter. ACM měl ji zakoupit na své jméno, ale za peníze Jednoty. „Apoštolát“ učinil v tom ohledu patřičné kroky u Propagandy v Římě,

¹ Viz na př. „Hlas“, čís. 178 ze dne 6. srpna 1893, „Hlas“ z 11. srpna 1894, čís. 181, „Hlas týdeník“ z 9. srpna 1895, č. 32, „Hlas“ ze 7. srpna 1896, č. 181, „Hlas týdeník“ z 13. srpna 1897, č. 33 atd.

² P. Šafránek roku 1895, P. Křesadlo, O. S. Fr., katecheta českých škol, roku 1896, P. J. Malý, roku 1897, P. Tomáš Bláha, P. Alois Jemelka, T. J., P. Ant. Kostka roku 1913 a j.

prostřednictvím brněnského biskupa dra Františka Sal. Baue-
ra. Než vídeňská kapitula ze známých příčin prodala stavení tri-
nitářům právě z Francie vyhnaným a příšlým.³

Když tato akce selhala, začal neúnavný dr. Stojan s novým
plánem, aby aspoň částečně byla zabezpečena duchovní správa
„tak nesmírně důležitá a potřebná pro vídeňské Čechy“. Roku
1903 staral se jednatel o to, jak poznamenává sám v jednatelské
knize, „aby starobrněští augustiniani založili ve Vídni klášterní
filiálku“. Než ani těmto snahám nebylo přáno úspěchu. V proto-
kolním zápisu z 28. listopadu 1904 stěžuje se dr. Stojan takto:
„ACM ujímá se Jednoty sv. Metoděje. Přežel, že snahy cíle ne-
docházejí. Zavedeny toliko služby Boží české v Brigitinavě (kro-
mě posavadních). Jinak měl býti z a v e d e n č e s k ý k l á š t e r
d o V í d n ě, odbočka to starobrněnského kláštera. Tolik překá-
žek se nahromadilo, že řádu zašla chuť, odbočku zříditi, najmě
proto, že má převzítí faru, čímž by ovšem vídeňským Čechům se
neprospělo.“

Ale to by nebyl Stojan, aby od dobré věci upustil. A tak čte-
me v témž zápise dále: „V poslední době naděje kynula, že rá-
zem vše se ve prospěch Čechů změní, neb církevní vrchnost dbá
o to, abychom zakoupili klášter na Rennwegu od redem-
ptoristek a zabránili tak, aby kostela nezakoupili protestanté.
Než není peněz. Nejvíce při všem divno, že tak málo porozumění
je pro vídeňské rodáky naše a jejich potřeby duchovní. Předpo-
kládá se ovšem, že to je jen justament jakýsi, že chtějí míti čes-
ké služby Boží, že umějí německy. Statisíce nezná německy. So-
ciální demokraté a národní socialisté strašně mezi nimi rádi. Sta-
rost jest jinak o jednu ovečku, a zde tisíce a tisíce nechávají se
v pravém smyslu slova odkřesťaniti a zpohanštěti. Protestantská
propaganda zde mezi Čechy bují... Zřízeny ve Vídni železniční
misie nádražní. Jednatel zprostředkoval, že ustanoveny 2 d á m y
č e s k é, které dochází ke vlakům a hlavně o česká děvčata se
starají.“

Zde slyšíte bít celé Stojanovo srdce: láskou k Církvi a národu!
Na Rennwegu dočkal se dr. Stojan přece radosti, když se
tam usadila slovanská řehole OO. těšitelů, tak slibně se rozví-
jející i pro zahraniční cyrilometodějský apoštolát.

Těžké dni dolehly na českou Vídeň zvláště po válce.
Tvářnost bohatého kdysi císařského města se mění, bída se tlačí
do jeho ulic a příbytků, zámožnější a samostatnější Čechové
opouštějí Vídeň, a kteří tam musejí zůstat, volají k šťastnějším
bratřím o pomoc. Ochotným tlumočnickem těchto proseb je zase
dr. Stojan, který jménem Jednoty sv. Metoděje i ACM vydává
toto provolání:

„Šlechetní lidumilové! Den jak den slyšíte o bídě, která je ve

³ Viz jednatelskou zprávu dra Stojana za 1898—1890; zpráva však se dotýká
činnosti ACM už od roku 1894. Podle kontextu jde při vídeňské akci asi o rok
1896.

Vidni, kdež žijí též naši krajané a rodáci. Bídy tam stále přibývá. Není tam co jísti, ani čím topiti. Jest sice pravda, že i nám se zle vede, mnozí snad ani nepocítují tak veliké bídy, a mohli by přece přispěti ku pomoci. A proto prosím šlechetné lidumily, kteří mohou vzítí některé dítě — školáka — našich rodáků a krajanů z Vídně přes zimu, aby tak učinili. Budtež pamětlivi slov Pána a Spasitele našeho: „Co jste nejmenším z mých učinili, mně jste učinili.“ Račtež svůj šlechetný úmysl oznámiti posl. dr. Ant. Cyr. Stojanovi v Olomouci, který vše další zařídí. Přejeme Vám, aby všemohoucí Pán měrou přehojnou Vám odplatiti ráčil dobrodiní prokázané.“ („Našinec“ z 23. prosince 1919).

Na českou Vídeň nezapomněl dr. Stojan, ani když starosti nového úřadu arcipastýřského obtížily jeho prošedivělou hlavu. Na první schůzi UACM, již předsedal už jako arcibiskup ve své residenci olomucké dne 29. dubna 1921, rozhovořil se o náboženských potřebách českých dětí ve Vídni, jež nemají ani katechetů, ani náboženských učebnic. „Ve Vídni je,“ pravil s bolestí arcibiskup dr. Stojan, „56 českých tříd bez náboženství. Je žádoucí, aby tam přišli aspoň 2 čeští kněží. (Také do Poštorné má býti poslán český kněz...) ACM pokládá za svou povinnost odpomoci těmto nedostakům. Schválena koupě 1000 exemplářů náboženských učebnic pro Vídeň.“

(Pokračování.)

Dojmy z ciziny — mezi našimi krajany.

Prof. In. Neužil.

Loňská cesta moje o prázdninách do Polska a k Baltickému moři do Gdyně, kde jsem byl svědkem nadšení celé Polsky za práva polského moře, přivedla mne na myšlenku zajet letos na západ až k moři, případně až do Londýna. A poněvadž cesta vede Holandskem a Belgií, kde žije mnoho našich krajanů jako vystěhovalců za chlebem, a v Apoštolátě četl jsem výzvu tajemníka P. Jemelky, aby kněží, pokud cestují cizinou mezi krajany, je navštívili a nábožensky posílili, zaslal jsem ACM zprávu o svém plánu a požádal o potřebné informace. Poslali mně adresy jak pro Francii, tak pro Belgií a Holandsko. Nejvíce prý by potřeovaly návštěvy krajané naši v Holandsku.*

Navštíviv Londýn, vracel jsem přes Dower do Ostende a do Bruselu, kde jsem se zaučoval po belgicku. V Bruggách právě slavili státním svátkem připojení k Belgií. Město plné praporů, večer slavnostní osvětlení, hudba, atd., jako u nás o svátku svobody 28. října. Rád bych se byl zde zdržel, nebýti slibu p. děkanovi v Heerlenu v Holandsku, že v neděli, dne 23. července chci býti u něho, vlastně mezi krajany Čechy, jeho farní-

* Tehdy ještě ACM nevěděl o zamýšlené misijní cestě vdp. P. Krivánka T. J. z Prahy do Holandska.

ky. Odpovědi jeho jsem ovšem neměl, ale svůj slib jsem chtěl za každou cenu splnit a do neděle být v Heerlenu. Projel jsem napříč Belgií přes Lovan a Maastricht na půdu Holandska a v sobotu odpoledne jsem byl u cíle.

Jdu napřed do kostela poděkovat Pánu Bohu za šťastný příchod. Kostel plný dětí a pan děkan s ostatními kaplany — má 3 kaplany — všichni ve zpovědnicích. Hoch jeden uvedl mne do jeho fary za kostelem. Jaké překvapení, když jeho sestra, samá dobrota, mi představuje misionáře — Čecha, P. Křivánka T. J., který již po 14 dní objížděl Čechy v pánvi heerlenské.

První krajan — Čech a tak daleko od vlasti a za týmž cílem jako já. Ovšem, on jako misionář z povolání, ovládající holandštinu, neboť studoval v koleji OO. jezuitů v Maastrichtu, já jako náhodný spolupomocník na své studijní cestě Holandskem. Hned jsem poznal, že moje misie se zde brzy ukončí. Přišel p. děkan Nicolaije z kostela a pravil mi, proč mi na můj dopis nemohl odpovět. Nevěděl, kde by mne dopis jeho zastihl. A P. Křivánek již po 14 dní obětavě mezi Čechy v okolí pracuje. Mimo to na fáře měl právě 2 polské biskupy, kteří mezi Poláky misionářovali.

Za to, nemohl-li jsem já misionářovati mezi svými, nebyla moje návštěva p. děkana v Heerlenu, tak dnes tuto cestu nazývám, bez duchovního užitku. To, co jsem v neděli od rána po celé dopoledne v jeho kostele viděl a zažil, je pro mne jako kněze nezapomenutelné. Pravil mi mezi jiným p. děkan, ať jen přijdu a pomohu jim podávat Tělo Páně. Že jeho farníci přijdou. U nás bych se bál tak určitě co slibovat. Trochu nepohody a naše kostely jsou poloprázdné. Ale pan děkan zná své a oni znají ho. A drží dohromady. Na 5000 katolíků-farníků má ročně půl druhého milionu svatých přijímání. A přišli. Žasl jsem, když o půl šesté ráno jeho kostel byl plný. A je tak veliký a prostranný, jako v Brně na Petrově. To byli Němci na své mši svaté. Němec-kněz měl ke svým zde krajanům promluvu, mši sv. a skoro všichni šli ke svatému přijímání. Jeden kněz totiž zde hned od začátku mše sv. podává, zatím co druhý slouží. Mnohdy i dva podávají současně, aby byli hotovi. Pak přišli domácí — Holanďané — asi naše ranní mše sv. Kostel za chvíli plný až dozadu. A ta zbožnost při mši sv.; každý tiše se modlí ze svých knížek a když jdou ke sv. přijímání, všichni se sepjatýma rukama jako živí andělé a právě tak se i vracejí na svá místa. Je to tak krásné, vidět malé 6leté děti jako andílky s rukama sepjatýma kráčet mezi ostatními muži a ženami ze všech stavů, jak jako duchové odcházejí od hostiny nebeské. To se musí vidět. A v lavici po návratu několik minut bez knížek, každý hlavu mezi dlaněmi, děkuje a se modlí.

Po ranní mši svaté slyším hudbu venku. Napadá mi — to jdou sportovci na kopanou na nádraží nebo něco podobného. Ale jaké překvapení: Hudba — 30 mužů — jde ke katolické škole, aby

doprovázela k I. sv. přijímání prvokomunikanty. Na sto 10- až 12letých hochů a dívek — všichni se svícemi, přes půl druhého metru vysokými, jdou s veselou tváří do kostela. Jak to? Oni tam totiž slaví první svaté přijímání dvakrát: po prvé v 6 letech, po druhé až dorostou, slavně, jak jsem viděl, kdy sami již obnovují křestní slib a prožívají s plným pochopením hostinu eucharistickou. Zase kostel plný. S asistencí kněží je vedou do kostela, kde mají prvokomunikanti vyhrazeny první lavice. Střídavě se modlí nebo společně zpívají dvojhlasně a překrásně. A co mne až k slzám dojalo, bylo, že modlitby a zpěvy řídil jejich katolický učitel a řeholní sestra-učitelka. Tak jsem mimoděk srovnával, jak jsme my u nás za nimi daleko. Pan děkan měl k nim od oltáře promluvu a obnovu křestního slibu. Svíce nechali v kostele a pak zase s hudbou odcházeli. Rodiče líbali venku své děti, miláčky. Byl to pro ně den nezapomenutelný a pro mne též.

Poněvadž vlak můj jel až odpoledne, zůstal jsem v kostele ještě dál, abych viděl vše až do konce. V městě poloprázdno, v hostincích téměř nikoho, koncert žádný za dopoledne, zato kostel o hrubé zase nabitý. Až ke hlavním dveřím vše plné, každý skoro jako by už měl svoje místo, žádné přecházení, otáčení. Všichni se tiše modlí a připravují ke sv. přijímání. Po evangeliu kněz jde na kazatelnu a nadšeně mluví o prorocství Danielově a o konci světa. Tolik jsem mu aspoň porozuměl. A zase co jeden kněz slouží, druhý mezitím podává. Po kostele dva starší obce konají sbírky na potřeby chrámu a každý jim svůj dar dává. Neboť tak si platí svoje kostely, školy a své kněze. Že jsou katolíci tam velice obětaví, svědčí mimo jiné i to, že pan děkan staví v Heerlenu exerciční dům pro dívky. Také jsem ho viděl a žasl; jak to bude krásné a praktické — a na tento dům vybral asi půl druhého milionu našich korun. Tak pracují v Holandsku exerciciemi a svatým přijímáním denním, jak jsem ovoce jejich práce sám viděl a musel jsem jim závidět. Ovšem i kněz pracuje jinak než u nás. Všechny své farníky aspoň jednou za rok kněz v bytě navštíví, všechny je zná, je jim duchovním otcem. A státní orgány kněží jsou na pomoc. Když někdo se k nim přistěhuje, dostane o tom též zprávu farář, aby mohl novou ovečku poznati, než mu ji někdo odloudí.

Současně, co já jsem prožíval duchovní radosti nad katolíky holandskými, potil se — tak po našem tuším — s našimi krajany P. Krivánek T. J. při své misii v Heerlenu a Sittardu. Pravil mi, jak je těžko sehnati naše krajany dohromady. Jsou rozptýleni po šachtách a dolech po celé pánvi limburgské a celém Porurí. Na kole v týdnu je musel objíždět a zvat na neděli ke mši svaté. Ani svého kostela nemají, ač pan děkan Nicolaije vychází všem národům vstříc. Němci mají svého kněze, i Poláci. Jen Češi nemají zde nikoho. Není divu, že lidé z Kladenska, Ostravska a jiných dolů bez kněze se dlouho neudrží pevní ve své víře. A pak jsou zde velmi rozptýleni a ojedinelá návštěva jakéhokoli kněze

nemá té ceny, co misionář, který zde může déle se zdržeti, zná holandsky a za pomoci pana děkana, jenž i misionáři-Čechovi rád poskytne přístřeší, obětuje se pro naše krajany. O tuto zkušenost jsem z misí mezi krajany v Holandsku bohatší a nikterak nelituji, že můj původní plán se mi po celé stránce nepovedl. Získal jsem mnoho právě zde v Holandsku a kdybych zase mohl, zase bych tam rád zajel. Kdy to bude, nevím. Krajanům v Holandsku posílám pozdrav, P. Křivánkovi přeji mezi nimi mnoho zdaru pro spásu jejich duší, a mnoho nadšených misionářů, jak i já jsem jel s láskou k nim a jejich duším. Tedy po této stránce ani moje cesta nebyla nadarmo.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

A zase dopis sv. Otcí. U moskevských nevěrců stalo se už zvykem, že píší občas dopisy svatému Otcí. Posledně se takto vyznamenal p. Boris Kandidov, autor několika nevěreckých knih, který uveřejnil svůj list v časopise „Večernjaja Moskva“. Dokazuje v něm, že náboženství není v Rusku pronásledováno, ale současně tvrdí, že v nejbližší době úplně zahyne. Při tom útočí na římskou „Komisi pro Rusko“ a jejího předsedu msgra d'Herbignyho, kterého líčí jako „bělogvardějce“. Útočí-li nevěrecký tisk na „Komisi pro Rusko“, je to jenom důkazem, že tento ústav pracuje zdárně a je proto trnem v oku sovětským nevěrcům. („Večernjaja Moskva“ č. 87.)

Kněží na Soloveckých ostrovech. Časopis pravoslavné ruské emigrace „Vozroždenie“ přináší intervier s polským katolickým knězem, který byl vězněn na Soloveckých ostrovech a je dnes vypovězen do Polska. Tento kněz zdůrazňuje ve své zprávě, že na Solůvkách panuje opravdu bratrský poměr mezi duchovenstvem pravoslavným a katolickým. Obě strany se snažily vyhnout všemu, co by mohlo vyvolat nějaké spory, velmi často pořádaly společné referáty, přednášky a pod. Tato přátelská spolupráce byla přerušena v roce 1929, kdy byli katolíci kněží deportováni na ostrov Anzer. Spolu s nimi byl tam vypovězen i pravoslavný biskup Arkadij, který byl rozhodným odpůrcem otrockého smíru pravoslavné církve se sovětskou vládou, proto také veřejně vystupoval

proti moskevskému metropol. Sergiovi a jeho přílišné povolnosti k bolševikům.

Od roku 1929 je na Solůvkách zakázáno přechovávatí bohoslužebné předměty, mešní víno a náboženské knihy. Posledních 60 mnichů, kteří dříve obývali památný solovecký klášter, bylo r. 1930 vypovězeno na pevninu. O biskupech dosud žijících odmítl polský kněz hovořiti, aby tím snad nezhoršil jejich postavení. Z mrtvých vzpomněl arcibiskupa Illariona, který byl tam vězněn po šest let a zemřel na skvrnitý tyfus. Stejně nemocí podlehl též arcibiskup Petr z Voroněže; řada kněží byla popravena. Chystaný hromadný útěk r. 1930, kterým se chtěli uboží vyhnanci zachránit, byl kýmsi z nich vyzrazen a zmařen. V dusném ovzduší soloveckého vyhnanství nechyběli ani provokatéři (bohužel i mezi duchovními). Nejvíce zla způsobil jáhen A. Ivanov, který udával bolševikům kdekoho, jen aby zlepšil své postavení a sebe doporučil přízni ukrutných představených. Na jeho udání byl potrestán desetiletým vězením protoierej M. Mitrockij, („Vozroždenie“ č. 2939.)

Protináboženská fronta praská? Na jiném místě uvádíme statistické údaje, jak se rozšířilo nevěrectví v SSSR. Za imponujícími číslicemi jsou ovšem skryty věci, jež nesvědčí o nějakém opravdovém nadšení členů bezbožického Svazu. Nyní časopis „Poslednija Novosti“ poukazuje na fakt, že od počátku r. 1933 protináboženské časopisy „Antireligioznik“ a „Bezbožnik“ začaly vycházeti nepravidelně. Během 6 měsíců vyšly pouze dva svazky „Anti-

religiozníka" a „Bezbožník" vychází asi každých 9—10 dnů, místo dřívějších pěti. Ozývají se nářky na nečinost „nevěřeckého aparátu". Také nálada ve Svazu komunistické mládeže se mění. Dříve tam platilo všeobecné zásadní přesvědčení: „Bůh neexistuje — je to jen výmysl". Dnes, podle sovětských časopisů, našli už jinou formuli: „Nikdo neví, zdali Bůh existuje či nikoliv"! To znamená pozvolný ústup fanatismu nevěry! („Posledníja novosti" č. 4469.)

Nové dokumenty o dějinách ruské církve. V bělehradském časopise „Carskij věstník" uveřejňuje arcibiskup Serafim řadu zajímavých článků pod společným názvem „Církev a sovětská vláda". V posledním článku rozebírá pod tímto zorným úhlem chování patriarchova zástupce, metropolity Sergie. Uvádí řadu jeho dopisů a rozkazů a poukazuje na příklad na to, že metropolita Sergij označoval útok na sovětského vyslance ve Varšavě, Vojkova, i za útok proti církvi. — Jak známo, je posuzována činnost metropolity moskevského Sergie s dvojího stanoviska: jedni se snaží jej obhájit jako dobrého pastýře, který jinak jednat nemůže, druzí naproti tomu dokazují, že zástupce patriarchův těžce pochybil tím, že sloučil své zájmy s existencí sovětské vlády. Arcibiskup Serafim se staví svými bělehradskými projevy na stanovisko druhé a snaží se je věcně odůvodnit. („Carskij věstník" č. 343., 344., 345., 346., 347.)

Sovětské tresty vládní. V Koroštemenu, městečku vzdáleném asi 100 km od Kijeva na Ukrajině, odvážilo se obyvatelstvo ve spojení s několika sousedními obcemi zoufalého činu: vyloupili z hladu všecka skladiště potravin a zabili několik komunistických úředníků. Ještě v noci přitáhlo sovětské vojsko z Kijeva, obklíčilo všechny ty osady, z nichž obyvatelstvo uteklo většinou do lesů. Na druhý den zrána začala krvavá exekuce bolševická. Vojsko zahájilo pravidelný útok z děl, jímž pobořena byla větší část obydlí nešťastných vesnic, z balonů vrhány na ně pumy s otravným plynem, a na toto divadlo hrůzy byli nuceni patřit s blízkého pahorku sousední občané — pro výstrahu. Když byli vojáci hotovi s dílem zkázy, přivedli čekisté

(sovětská policie) 48 zajatců, které pochytali za vojenského útoku na vesnice, a před očima nucených diváků je postříleli. Přes tyto krvavé exekuce nemůže sovětská vláda zdolat, jak uprchlíci z Ukrajiny dosvědčují, revoluční hnutí obyvatelstva, hladem štvaného do zoufalství. Umřít hladem nebo padnout ranou bolševických tyranů — k takové hrozně alternativě dochází na bohaté Ukrajině.

Nové nálady v sovětské mládeži. Podle líčení A. Museviče-Borinova v bulharském časopise „Mir" vzrůstají se v ruské sovětské mládeži nacionální proudy, které obracejí pozornost její k minulosti a srovnávají ji s přítomností. Tak prohlásil akademik Pokrovskij na sjezdu marxistických historiků: „Pozdě jsme pochopili, že ruské dějiny jsou protirevolučním pojmem, a musíme teď tuto chybu napravit." Probouzející se ruský nacionalismus vystupuje v různých formách, někde se projevuje i v sektářském učení, jinde v otevřené protisovětské opozici. Řada posledních procesů a spiknutí ukazuje na průbojnost těchto nových směrů. Bulharský autor je snad sám též národním optimista, ale Rusko bylo odedávna zemí všelikých možností! („Mir" č. 9889.)

G. P. U. je jím málo — potřebují ještě P. P. U. Pod tímto zkráceným názvem vznikl v SSSR. nový státní úřad. G. P. U. jest, jak známo, státní politická správa. P. P. U. je výkonná politická správa a má tři odbory: 1. pro selskou politickou správu, 2. pro uhelnou politickou správu a 3. pro kovoprůmyslovou politickou správu. V novém sovětském úřadě doposud nepoutalo zájem veřejnosti jediné oddělení, totiž politotděly (politické odbory) při traktorových stanicích a sovchozech, které mají právo kontroly. Všecky jsou podřízeny přednostovi selské politické správy, který je zase podřízen generálnímu tajemníkovi komunistické strany, t. j. Stalínovi. Rovněž tak kovoprůmyslová polit. správa. Úkolem P. P. U. jest „zdlouhovatí v lůně komunistické strany odpor proti plánům generálního vedení, lámání kulackou sabotáž podvodníků s komunistickými legitimacemi". Dále má P. P. U. za úkol předcházeti a mařiti stranickou

sabotáž průmyslových a výrobních plánů a směrnic, vydaných ústředím, pátrati po nepřátelích a škůdcích, haticích vykonávání plánů, a ničit je, aby sabotáž byla znemožněna. Tedy stará Čeka utěšeně rozšiřuje pole své působnosti a získává nové pomocníky v osobě agenta P. P. U. Název je nový, ale podstata stejná. („Russunion“ 19. VII. 1933.)

Sovětská literatura, kritika a život. Vdova po Leninovi, pí Krupská, razila nedávno nové heslo, že je třeba vytvořit dětskou literaturu třídně uvědomělou. Sověští spisovatelé ihned poslušně přijali tento nový úkol. Dopisovatel „Rosta“ tázal se básníka Bezymenského, co chce napsati sovětským dětem. Bezymenskij se na chvíli zamyslel a pak odpověděl: „Chtěl bych zpracovati veliké téma... Velmi rozsáhlé. Svou čistotou jistě dojme a překvapí děti.“ — „A jaké je to téma?“ — „Napišu pro naše knížku o životě — Stalinově.“

Sovětská kritika snaží se poslední měsíce oživit svůj sloh, dosud příliš nezáživný. Posudky o nějaké knížce bývaly vždy přelínovány citáty z Lenina. Tím přirozeně zevšeďněla i Leninova citovaná moudrost! Oživují ji tedy tím, že rozdrobí posudek na malé kapitoly, jimž dávají samostatné názvy. Tak dostává článek ráz dialogu (rozhovoru), kde se stále střídají uváděcí věty: „praví kritik“, — „praví čtenář“, — „dí spisovatel!“ atd. Při tom všem dovede sovětská kritika přímo vzkypět takovou nenávisť a zlobou, že někdy čtenáře až hrůza jímá. — Slavná sovětská romanciérka Marietta Saginjanová podávala osobně na výstavě své literární tvorby shromážděnému obecnstvu různá vysvětlení a informace. Neobyčejně vřele vykládala, jak začínala literárně pracovat a jak od mlhavého symbolismu přešla k radostnému líčení sovětského života. V hlavní síni visela podobizna továryše Stalina. Spatřivši ji Saginjanová, propukla v nadšení: „Toť on mne všemu naučil, všemu; i tomu, jak psát, i tomu, jak žít a bojovati. Učte se i vy, soudruzi, od našeho společného vůdce!“ Tak vypravuje v „Rostě“ továryš Maizels, který s celou brigádou komunistických dělníků navštívil vý-

stavu tvorby spisovatelky Saginjanové, a dodává: „Brigáda naše se vrátila do továrny a hned se jala čísti Stalina.“ Dlužno však podotknouti, že Stalin měl rozhodný vliv i na pravdomluvnost Saginjanové, která ještě před několika roky psala, že jejím jediným učitelem byl — Goethe. Hledte, jak v sovětech přestala býti literatura svobodným uměním! (Z různých sovětských časopisů: „Rosta“, „Izvěstija“, „Več. Moskva“ a j.)

Boj o chleba. Jak úřední sovětský orgán „Izvěstija“ z 3. VII. oznámil, prohlásil lidový komisař sovchozů SSSR Jurkin všechny ředitele státních velkostatků osobně odpovědnými za to, že celé letošní obilní sklizeň sovchozů bude bez výhrady odevzdána státu. Ředitelé trustů a sovchozů mají s a m i o s o b n ě zjišťovati stav úrody, nikoliv prostřednictvím podřízených činitelů. Rozkaz hrozí zároveň nejpřísnějšími tresty, jestliže se zjistí, že byl zatajen pravý stav sklizně. Nyní je už veřejným tajemstvím, že sklizeň obilnin v roce 1932 byla menší nežli úroda z r. 1931, ačkoliv počet obyvatelstva za poslední rok vzrostl o 3,000.000 duší. K posouzení hospodářské situace Ruska jsou zajímavý statistické číslice za posledních 5 let, jak je uveřejnil „Statistický oznamovatel za r. 1932“, za hranicemi ovšem málo známý. V r. 1913 na př. měřila celková osevní plocha v milionech ha 102,0, obilí se urodilo (v milionech tun) 81,6, průměrná sklizeň z jednoho ha (v metrických centech) 8,0, na jednoho obyvatele připadalo (v metrických centech) 6,5. V roce 1928 jevíly se tyto číslice takto: 92,4, 71,5, 7,7, 4,8. V roce 1929: 95, 71,7, 7,5, 4,6. V roce 1930: 105,6, 87,4, 8,5, 5,5. V roce 1931: 102,0, 67,0, 6,3, 4,7. V roce 1932: 98,2, 62,0, 6,3, 3,8. Z této statistiky vysvitá, že úrodnost ruských polí vyjma rok 1930 klesá velmi značně. Totéž platí o sklizni technických kultur. V pětiletém plánu kolektivisačním bylo řečeno, že jediné zavedení potřebného zemědělského nářadí a strojů zvedne úrodnost o 35 procent. Dnes však, kdy nejenom zemědělské stroje a nářadí byly dodány, ale kdy dokonce 50 proc. veškeré orné půdy je obděláváno nejnovějšími stroji (traktory), klesá úrodnost ruských polí rok od roku. Proč? Protože

sedlák, který ztratil svou půdu, nechce pracovat na panském.

Očista komunistické strany — obrázek ze života. Přednosta petrohradské krajské očistné komise Škirjakov promluvil velkou řeč v plénu krajského výboru strany o prvních výsledcích očisty. Již první dny očisty prý ukázaly, že při přijímání členů do strany leckde nebyla zachována patřičná bdělost. Uvedl řadu příkladů. Tak na př. v továrně „Skorochoď“ komunista Nikolajev má takovou minulost, že nejenom není hoden nazývat se komunistou, ale není hoden ani pasu občana SSSR. Při vstupu do strany zatajil, že pochází z kulacké (selské) rodiny a že byl spekulantem a podlouníkem. Na očistných schůzích jsou dávány úskočné otázky, nejčastěji to dělají zástupci venkovských komun. organizací. Někdy tak činí proto, aby zostudili a diskreditovali „počestného komunistu“ pro stranu zvláště „cenného“. Na správném řízení schůzí očistných málo záleží. Když vyslýchaný komunista dá nesprávnou odpověď, nikdo z předsednictva k tomu nepodá žádného vysvětlení. „Pravda“ z 20. VII. přináší některé výjevy z očistných schůzí, z nichž je viděti, že osud člověka v Rusku je v rukou jeho nepřátel a očistné schůze jsou příležitostí, aby se vyrovnávaly osobní účty.

Historika o střevících. Občanka B. koupila ve státním obuvnickém krámku č. 2 na ulici Gercena střevíce, které se během pěti dnů rozpadly. Hned si doběhla do obchodu, kde byli všichni jejím vypravováním hodně zarmoucení a vzali střevíce na správu. Za dva týdny byly střevíce opraveny, ale po třech dnech jejich špičky nabyly znovu příšerného vzhledu. Opět je tedy poslala na správu. Po uplynutí patřičně dlouhé lhůty dostala občanka B. střevíce neopraveny, při čemž jí příručí řekl:

— Vaše střevíce nelze spraviti!

— Tak si tedy vemte vaše střevíce zpět — odpověděla občanka B.

Rozepře o tom, čím vlastně jsou ty střevíce, zůstala neukončena, poněvadž státní obchod č. 2 odmítl pokračovati v debatě, považuje ji za zbytečnou. („Večernaja Moskva“ z 16. července.)

Z minulosti ruské bohovědy. Ruský metropolita Antonij, žijící v Jugosla-

vii, uveřejnil zajímavý článek o nedostatkách bývalých ruských duchovních akademií. Vytýká zvláště nešetrné zacházení s profesory, i když byli významnými teology. Tak roku 1893 metropolita petrohradský Palladij zbavil profesury nadaného prof. Tichomirova jedině proto, že se mu zdála jeho vědecká přednáška býti fádni. Známý prof. Barsov byl nucen odstoupiti, poněvadž žádal, aby universitnímu senátu byly přesně vyúčtovány peníze, určené na hospodářské potřeby akademie. Prof. Lebedev, jehož jméno je známo i v cizině, musel odejiti z akademie na filosofickou fakultu z podobných vedlejších příčin. Metropolita Antonij uvádí takových dokladů více a dochází k závěru, že někdejší ruská theologie trpěla byrokratickou svěvolí pravoslavných biskupů, kteří brzdili její rozvoj. („Carskij věstník“ č. 320.)

Osud biskupa Ondřeje. V „Apoštolátě“ a ve spisech prof. dr. Grivce a dr. Vilinského lze často čísti jméno biskupa Ondřeje Ufimského, laickým jménem knížete Uchtomského. Tento vysoce vzdělaný pravoslavný biskup byl vždy příznivcem myšlenky sjednocení církve. Podle soukromých našich informací byl biskup Ondřej loňského roku deportován do Turkestanu, kde vedl otevřenou unionistickou propagandu. Nyní z rusko-čínského tisku se dovídáme, že je uvězněn v novém koncentračním táboře, tak zv. „Bamlag“, nablízko městyse Bargusina na březích Bajkalského jezera. Je tam asi 90.000 lidí, mezi nimi dvě dza biskupové — Ondřej a Varsanofij z Vladivostoku. Oběma biskupům byly ostříhány vlasy a dán civilní šat tak špinavý, že podle slov svědka, který z tohoto tábora utekl, „bylo odporné vzítí jej do rukou“. Dnes oba biskupové pracují na stavbě železnice. Takový osud stihl věhlasného theologa, nadšence unionistické myšlenky biskupa Ondřeje. Vzpomeňme naň v modlitbách. („Russkoje Slovo“ č. 2211.)

Vzrůst členstva Svazu nevěrců. Podle úřední sovětské statistiky stoupl vzrůst členstva Svazu nevěrců takto: roku 1926 bylo členů 87.033; roku 1927 — 138.402; roku 1929 — 465 tisíc 498; roku 1930 — 2.000.000; roku 1931 — 5.000.000; r. 1932 — 5 mil. 673.000. Rok 1928 je z neznámých příčin vynechán. Jsou to ovšem závratné

číslice, ale přece svědčí o tom, že neobyčejný přírůstek členstva (150 proc.) r. 1931 následujícího roku zdaleka už nebyl dosažen. Roku 1932 přistoupilo jen 673.000 nových členů, což je vzhledem k intenzivní propagandě výsledek dosti chabý. Nejsmutnějším zjevem přesto zůstává skutečnost, že ve Svazu nevěrců jsou z převážné většiny lidé mladí: od 14 do 22 roků — 45 proc., od 23 do 45 let — 45 proc., výše 46 let — 10 proc. Mužů je 72.6 proc., kdežto žen je jenom 27.4 proc. V roce 1931 vycházel deník „Bezbožník“ nákladem 473.500 výtisků, obrázkový týdeník „Bezbožník“ v nákladu 199.500 výtisků, měsíčník „Antireliguosník“ v počtu 31.500 výtisků. V poměru k milionovému počtu členstva jsou tyto náklady přece jen slabé. Je to důkazem, že mnoho členů nevěreckého svazu nečte protináboženských časopisů a že jsou asi k členství donuceni jen panujícími poměry. Náklad vydaných letáků a knih je sice značně větší: celkem 16,080.350 výtisků, t. j. asi 3 výtisky na jednoho člena, ale tu už jde více o širokou propagandu v celé veřejnosti.

Z církevního života pravoslavného. Koncem roku 1932 zamřeli dva arcibiskupové: Vladimír Sokolovský, bývalý ředitel cholmského semináře, a Dimitrij Verbickij, vikář kijevský. V březnu 1933 náhle zemřel poslední rektor kijevské duchovní akademie, arcibiskup Vasilij Bogdaževskij. Biskup dmitrovský Tichon (kníže Turlestanov), vikář moskevský, byl jmenován metropolitou s právem nositi „bílý klobouk“ a kříž na mitře. Metropolity byli dále jmenováni: arcibiskup Alexej, arcibiskup oděsský Anatolij, arcibiskup jaroslavský Pavel, arcibiskup charkovský Konstantin a biskup kremeněcký Serafim Meščerjakov. Na popud metropolity Serafima Čiřagova bylo uděleno metropolitovi Sergiovi „právo kříže“, t. j. že je před ním za bohoslužby nosen kříž. Tuto výsadu patriarchy a metropolity kijevského měl dosud pouze metropolita Antonij, který sídlí v Jugoslavii. Katedrálním chrámem v Moskvě je dnes kostel Zjevení Páně v předměstí Dragomilově. Tam bylo vykonáno posvěcení sv. oleje (sv. míra). V Kremlu jsou ukončeny obsáhlé restaurační práce v bývalých kostelích Uspěnském, Archangelském,

Zvěstování a sv. Jana Lestvičnika. Obnoveny všechny malby, kopule jsou natřeny průsvitným lakem; restaurační práce byly prováděny pod dohledem Igora Grabara. Dnes ovšem jsou z těchto chrámů zřízena musea. Bývalý profesor patologie na kazanské theologické fakultě, protojerej A. V. Lebědev, byl jmenován vedoucím kanceláře moskevské patriarchie a klíčníkem katedrálního chrámu. Dosavadní kancelář, biskup Pitirim, stal se arcibiskupem a byla mu svěřena správa moskevských arcidiecése. („Voskresnoje Ctenie.“)

ESTONSKO

Z Narvy. (Původní dopis.) Milý Otče msgr! Už dávno jsem Vám chtěl psát, ale byl jsem pořád tak zaměstnán, že jsem Vám nemohl ani poděkovat za „Apoštolát“, který dostávám k veliké své radosti. Omluvte mne a nezblyte se, buďte milosrdný k dalekému missionáři, který nikdy nemůže na Vás zapomenout, na šťastná leta prožitá u Vás. Zůstanou mně navždy hluboko v srdci.

Byl jsem velmi dojat zprávou o smrti dobrého Otce Emanuela Kubička, který tak velice pečoval o Velehrad. Byl tak širokého srdce, že nikdy nikomu neublížil. Velmi rád jsem s ním pracoval. On to byl, který se jal zřizovat ikonostas v Cyrille, a já vzpomínám, jak se oň staral, děláje vše možné, s velikou pomocí J. E. Vašeho p. arcibiskupa, jen aby byl ikonostas co nejpěkněji vyzdoben ve východním duchu. Jemu, Jeho Excelenci a Vám patří má srdečná i zbožná vzpomínka.

Zde pracuji podle možností, které jsou ovšem velmi skromné. Podařilo se mi v dubnu pomoci ruských umělců dokončit zřízení východní kaple, jejíž fotografii Vám posílám. Není tak pěkná, ale je útulná. Posvětili jsme ji 1. května, a od té doby koná se v ní bohoslužba. Přicházejí k nám lidé, po každé asi 20. Velmi těžko bylo sestavit chór, každý se bál. Konečně jsem ho dostal dohromady, zpívali pěkně, ale stálo to velmi mnoho. Nyní od začátku července přišly k nám řeholnice východního obřadu z Polska a ony utvořily ženský chór, který — i když ještě nedosáhl doko-

nalosti — přece má dobrou vůli. Tyto řeholnice chystají se vbrzku zařídit útulek pro chudé děti a tam budeme jim prokazovat milosrdenství a osvědčovat veškeru dobrotu, již jsou naplněna katolická srdce. Obracíme se zvláště k Rusům, třebas se k nám ještě chovají nepřátelsky. Pravoslavní Estoncí projevují více náklonnosti k sjednocení, ale my se ještě nemůžeme na ně obracet, poněvadž nikdo z nás dosud neovládá dostatečně jejich jazyk. Učím se mu však pilně.

Jeden mladý Estonec, už řeko-katolik, přijel do Narvy mně na výpomoc na celý měsíc červenec, a nedovedete si ani představit, jak tento mladý člověk výborně chápe všechny naše cíle. Je to naděje budoucí estonské řecko-katolické Církve.

Jiný mladík, ještě pravoslavný, mně psal: „Všechna moje naděje spočívá v Panně Marii, kterou my stejně milujeme jako katolíci a která nás brzo sjednotí v bratrské lásce.“ —

Jeden kněz, velmi vážený, dal nedávno vytisknout modlitební knihu estonsky, kde spolu jsou umístěny modlitby východní i západní, jako Anima Christi (Duše Kristova, posvěť mne), Angelus (Anděl Páně). Ukázal mně tu knížku a pravil: „Chci ukázat svým farníkům, že je Církev jedna a že se katolíci tak dobře modlí jako i my.“ Předě dvěma roky pozval jednoho z našich Otců (t. j. jesuitů), aby kázal v jeho „cerkvi“.

Estonští pravoslavní slouží všichni liturgií estonsky; přeložili si ji ze slovanského jazyka. Ruští pravoslavní mají v Estonku 30 farností, pravoslavní Estoncí 120. Počátkem května mne pozvalo zdejší pravoslavné duchovenstvo na veřejnou schůzi, kde jsem jim objasnil naše cíle, t. j. splnit pouze vůli Spasitelovu, aby všichni byli jedno. Oni však odpověděli, že katolická Církev chce jen všechno podříditi papežovi a že naše používání východního obřadu je pouhým klamem. Řekli, že se budou k nám chovat nepřátelsky a také začali vydávat brožurky, v nichž vzpomínají inkvisice, jesuitů, Kunceviče (jak nazývají sv. Josafata) a činí vše možné, jen aby od nás odvrátili Rusy.

Modlete se za nás, mnohovážený Otče, a pozdravujte všechny známé. Na fotografii naší kapličky vidíte, že

tam není ještě obraz sv. Cyrila a Metoděje. Nemohl jsem ho dosud dostat, je to zde těžko! Vždy Vám oddaný v Kristu O. Vasilyj Bourgeois S. J.

Z POLSKA

Píúsk zůstává věren své tradici. Na dny 7.—9. září svolává nynější biskup piúský, msgr Bukraba, do svého sídla čtvrtou už unijní konferenci, na níž projednána budou tato témata: 1. „Mohou pravoslavní svolat obecný sněm?“ (red. P. Jan Urban T. J. z Krakova); 2. „Nauka pravoslavné církve o povinnostech kajícníků“ (dr. Ignác Swirski, prof. z Vilna); 3. „Pravoslavná nauka o svátostném zadostučinění“ (dr. A. Bukowski T. J., univ. prof. z Varšavy); 4. „Zpovědní prakse u neofytů“ (P. Bazyli Wieliczkowski C SSR.); 5. „Byzantinism jako kulturní forma“ (dr. Josef Slipyj, rektor Duch. akademie ze Lvova); 6. „Negativní stránka byzantinismu“ (prof. dr. M. Niechaj z Lublína); 7. „Východní či latinský obřad?“ (dr. Ant. Donbrowski T. J., protoigumen a rektor duch. semináře z Dubna); 8. „O možnosti unie v Rusku“ (O. D. Nowicki, řeko-slov. farář z Torokaň). Konferenční porady se konají v budově vyššího duchovního semináře piúského, slavná mše sv. v obřadu řeko-slovanském v katedrále. Po konferenci je proponován zájezd účastníků na Podlesí do jedné z farností řeko-slovanských.

Počet všech řecko-katolických Ukrajinců v Evropě i v Americe uvádí „L'Annuario Pont.“ číslem 5,162.385 duší. Péče o ně je svěřena 1 metropolitovi, 11 biskupům a 3562 kněžím téhož obřadu.

Kongregace kněžší-marianitů měla dosud generálního představeného v katolicko-východním biskupu Petru Bucysovi. Při posledních volbách zvolen jeho nástupcem O. Ondřej Cíkoto, pocházející z arcidiecése vileňské a upřímný přítel našeho Velehradu, kde se zúčastnil unionistického sjezdu v r. 1927.

„Przewodnik Katolicki“ (vůdce, průvodce katolický) je nejčtenější katolický týdeník polský. Vychází ve 250 tisících exemplářů v Poznani a těší se pro svůj obsah i zevnější pěknou úpra-

vu přízni největší čtenářské obce v Polsku. Má za sebou záslužný kus práce kulturní a vlastenecké, poněvadž téměř po 40 let už koná své úspěšné poslání v národě a konal je i za poměrů nejmutednějších, kdy část Polska úpěla pod jařmem pruským. Katolický směr týdeníku byl však trnem v očích pokrokářského učitelstva polského. A tak se stalo, že ministerstvo školství (náboženských vyznání a veřejné osvěty!) zakázalo oběžníkem (ze 6. VII. 1933) rozšiřování „Przewodnika Katolického“ na všech polských školách, poněvadž prý jsou v něm uveřejňovány „články tendenčně překrucující fakta ze života současné Polska a ovlivňující čtenáře v duchu nepřívznivém a nepřátelském v poměru k jednání vlastní vlády“. Takové všeobecné obvinění nemůže ovšem stačit katolické veřejnosti polské k potlačování jejího dobrého tisku, aby volnější cestu k mládeži školní měl volnomyšlenkářský tisk pokrokového učitelstva!

Šíření pravoslavlí mezi haličskými Lemky. Západní část bývalého Haliče s okresními městy: Sanok, Krosno, Jaślo, Gorlice, Grybów a Nový Sondec stala se znova dějištěm hnutí pravoslavně-ruského. Je obydlena větvi západních Rusinů (Ukrajinců), kteří se nazývají Lemkové. (Podle Brücknera pochází toto pojmenování od slova „lem“ = jenom; podle P. Urbana zase od polských koncovek slovesných „lem“, na př. „robilem“ = dělal jsem — jak mluví Lemkové na rozdíl od Ukrajinců, kteří by řekli: „ja robyw“.) Odlišovali se vždycky svým smýšlením národním jak od Poláků, tak i od Ukrajinců, pokládající se za samostatnou haluz velikého národa ruského. Už před válkou pronikalo mezi Lemky v Haliči odbojné hnutí náboženské z americké jejich emigrace, která tam odpadla od sjednocené církve řecko-katolické a vedla vášnivý boj proti americkému sjednocenému biskupovi Soteru Ortynskému. Dotazy vystěhovalců a jejich protikatolický tisk („Amerykańska Ruś“, „Postup“ a j.) připravovaly půdu pro hnutí rusko-pravoslavné u haličských Lemků. Také pravoslavní misionáři z Ruska, hlavně z Počajova, získávali tam celé tisíce odpadlých sjednocených řecko-katolíků pro pravoslavlí už před válkou. Tehdejší vláda rakousko-uherská

posuzovala ovšem toto hnutí především se stanoviska svého politického nepřátelství k Rusku a viděla v pravoslavných misionářích politické špehouny. Proto také došlo hned po vypuknutí světové války k pronásledování náboženských a národních vůdců na „Lemkowszczyzně“. V Gorlicích byl zastřelen pravoslavný ruský misionář Maksym Sandovič a stal se tak v očích lidu jemu oddaného „mučedníkem“ a nejlepším i po své smrti šířitelem odpadlického hnutí, stejně jako slávou mučednictví ověnění duchovní a inteligenti, které rakouská vláda věznila za války v pověstném Talerhofě. Za ruské okupace Haliče šířil pravoslavlí i mezi Lemky arcib. Eulogij a založil mezi sjednocenými řecko-katolíky několiknát farností pravoslavných. Přesto však bylo r. 1921 napočítáno ve čtyřech vojvodstvích východní a střední Haliče jenom 4566 pravoslavných. R. 1926 zvedá se vlna odpadlická znova, a to nejsilnější právě mezi západními Lemky. Podle pravoslavného věstníku varšavského „Voskresnoe Čtenie“ bylo r. 1932 v Malopolsce (Haliči) celkem 26.030 pravoslavných, z čehož by připadalo na Lemky plných 20.000 „novonavracených“ k pravoslaví. Nejvíce byly hnutím postiženy děkanáty gorlický, grybowski a dukelský, kde už i celé vesnice přešly k pravoslaví. Jako na naší Podkarpatské Rusi svého času, tak i mezi Lemky v Haliči operuje pravoslavné hnutí svůdnými „důvody“ národnostními.

Z LITVY

V Rasciniai na Litvě obnovili tři američtí dominikáni — 2 kněží a jeden bratr — rodáci z Litvy — starý dominikánský klášter, dávno opuštěný, a zahájili tam svoji řeholní působnost. Před sto lety zakázala ruská vláda na Litvě dominikánům přijímat do klášterů řádový dorost. Tím byla ovšem někdejší slavná provincie OO. dominikánů na Litvě — odsouzena k smrti, a to jak provincie litevská, tak i ruská.

Z JUGOSLAVIE

Veliké neštěstí postihlo biskupský katedrální chrám v Djakově v Jugoslavii, který před 51 lety (1881) veli-

ký Strossmayer vybudoval jako pokladnici posvátného umění. Letos o svátku Božského Srdce Páně byl zachvácen hrozným požárem. Zničený v něm byly velké kolekce varhany, dva drahocenné lustry, růžice nad východem, poškozena byla velká část hlavní lodi a, co nejbolestnějšího, úplně zrušeny dva obrazy Seitzovy, mimořádné umělecké ceny: Stvoření Evy a Vyhánění z ráje. Djakovská „stolná crkva“ byla chloubou církevního umění v Jugoslavii. Její výzdobu svěřil biskup Strossmayer římským mistrům umění Maximiliánu a Ludvíku Seitzovi, otci a synu, kteří od r. 1873—1882 namalovali al fresco 7 obrazů ze Starého zákona, 15 z Nového zákona, 6 obrazů t. zv. „grau in grau“ (šedých), dále znázornění 7 svátostí a osmerna blahoslavenství. Nejkrásněji vystihl uměleckou stránku Strossmayerovy djakovské katedrály přední kritik tehdejší doby, dr. Ivo Kršnjavi, který ve svých „Črtách ze Slavonie“ („Crtice iz Slavonije“) napsal r. 1882 tato slova: „Djakovský chrám nikdo nenavštíví, aby mu neoblažil duši a nevypudil ze srdce jakoukoliv disharmonii (nesoulad). A to je jeden z nejlepších úkolů umění, aby doplnilo, co je v srdci neúplného, urovnalo, co křivého, aby nám srdce i duši pozvedlo nad denní starosti a tísně, nad spory a boje, aby nás přeneslo v ideální svět krásy a dobra. Opravdový chrám i k tomu má být jako je i chrám djakovský — k usměnění a zemi.“ (Str. 40.)

Den katolické mládeže společně slaví jugoslavští katolíci v neděli před Povýšením sv. kříže, tedy letos 10. září. Je toto datum zvoleno symbolicky pro celou činnost katolické mládeže, která nyní může být v Jugoslavii organizována jen v čistě náboženských spolicích, t. zv. „Křižáků“. Jejich cílem je povýšení, oslava kříže Kristova v celém národě. Kromě slavných služeb Božích pořádají Křižáci všude i slavnostní akademie a sbírky na spolkové účely. Na mnohých místech konají se též svěcení křižáckých praporů jako na př. v Bělovaru, Šibeniku, Nové Gradišce, Malé Subotici, Herešině, Vidovcích a jinde. Akci vede záhřebské ústředí Křižáckého bratrstva (Pejačevićev trg 15).

Nádherný chrám biskupský v Dja-

kově, postavený velkým biskupem Štrossmayerem jako památník jeho unijních snah i jako pomník nad jeho hrobem, vyhořel. Na obnovu poškozené katedrály věnoval jugoslavský král Alexander 100.000 dinarů, jak bylo sděleno djakovskému biskupu ministerstvem královského dvora.

Dozvuky boje jugoslavského Sokola proti katolickému episkopátu. Apoštolský administrátor v Subotici, biskup L. Budanovič byl svého času obžalován od Svazu Sokola království jugoslavského proto, že dal čísti známý pastýřský list jugoslavského episkopátu, namířený proti Sokolstvu, a byl také za to odsouzen na 10 dní vězení a k pokutě 4.800 dinarů, v případě nezaplacení, k dalším 80 dnům vězení. Svaz jugoslavského Sokolstva podal nyní králi Alexandrovi žádost, aby amnestoval biskupa L. Budanoviče. Chce prý tím jugoslavský Sokol ukázat, že nikdy nebojoval proti víře a Církvi a k žalobě proti subotickému biskupovi že nebyl veden žádnou osobní nenávisť. Spokojuje se prý satisfakcí, danou pravoplatným výrokem soudu. Král Alexander vyhověl žádosti Sokola a zprostil biskupa Budanoviče trestu, vyměřeného soudem sobotickým.

Soud nad pravoslavnými biskupy. Klatbu, kterou svého času postihl bulharskou církev jako schismatickou (rozkolnou) cařihradský patriarcha pravoslavný, nikdy neuznávala pravoslavná církev rumunská a ruská. Nyní přistoupila fakticky na totéž stanovisko i církev srbská. Jak jsme již v „Apoštolátě“ psali, navštívila před krátkou dobou Bulharsko delegace srbského pravoslavného duchovenstva a dva srbsští biskupové vysvětili tehdy v Rylském klášteře mnicha Zachariáše. Cařihradský pravoslavný patriarcha zvěděl o tom, označil jednání srbských biskupů jako porušení někdejší „klatby“ a uvalil soud na oba biskupy, Mikuláše Velimiroviče a Ireneje Novosadského. Klade jim za vinu, že spolecelebrováním s bulharskými biskupy stali se účastníky a podporovateli bulharského rozkolu a vysvěcením mnicha Zachariáše své nesprávné jednání ještě dovršili. Cařihradský patriarcha se ovšem takovým postupem odsoudí sám — do bezmoci a bezvý-

znamnosti ještě větší, nežli v ní už tone přes svůj titul „oekumenikos“ („Zora“ č. 4184 a 4189.)

Veřejný život a církev! Ochridský biskup Mikuláš uveřejnil obsáhlý článek o své návštěvě Bulharska a stejně jako bulh. metrop. Stefan se zabývá otázkou poslání pravoslavné církve ve veřejném životě. Metropolitá Stefan všímá si činnosti vnitřní, kdežto biskup Mikuláš horuje pro působnost mezinárodní. Nechce se vměšovati do nějakých jednání a podradných akcí, nýbrž chce, aby pravoslavné kněžstvo udávalo tón, nasycovalo celé ovzduší duchem křesťanské lásky. Má při tom jistě úmysl dobrý. Ale je to zajímavé, že najednou všichni pravoslavní biskupové horují pro účast a vliv církve i ve veřejném životě. Když k tomu vyzývala sv. Stolicе v zájmu obecného blaha a pokojе, byla to právě pravoslavná církev, která proto tak ráda obviňovala katolicismus z chtivosti moci a světské vlády. Snad nyní padne tato výtku, když sami pravoslavní biskupové poznali nezbytnost uskutečňování křesťanského ideálu i v životě veřejném! („Glasnik srpske patriaršie“.)

Expanse srbského pravoslaví. Na žádost srbského patriarchy povolil cařihradský patriarcha biskupu Mikulášovi Ochridskému příjezd na sv. horu Athos. Biskup Mikuláš se ubytoval v srbském klášteře „Chylandar“ a jal se ho ihned reformovat. To se ovšem přičilo samosprávné ústavě Svaté Hory athonské a patriarcha cařihradský i řecká vláda podali také ihned protest proti svéprávnému jednání biskupa Mikuláše. Následkem toho budou asi srbské reformy odvolány, dřívější opat se opět vrátí na své místo a srbský patriarcha dá snad i satisfakci patriarchovi cařihradskému, na které tento trvá. Avšak to neznamená, že přestane srbská církevní expanse, která se hledí všemožně uplatnit i na Athosu a pomalu strhuje na sebe onu vedoucí úlohu, kterou mělo tam kdysi pravoslavné Rusko. („Eklessia“, „Orthodoxia“, „Proja“ a „Mir“ z 28. VI. a 7. VII. 1933.)

Z BULHARSKA

Katolíci v obraně. Bulharský katolický týdeník „Istina“ nestačí se

hájit proti stále stejným útokům nepřátel (posledně proti zemědělskému časopisu „Pladne“ a deníku „Rodná zaštita“, orgánu polofašistického typu). Bulharským katolíkům je upírána odanost národu, jsou považováni za jakési mezinárodní cizince. Pravoslavní vlastenci zapomínají, že takovými útoky snižují vlastně význam pravoslavlí na pouhý přídomek bulharské národní povahy. Totéž činili s počátku mnozí ruští emigranti, ale teď se většinou stydí za svoji dřívější argumentaci. Zůstali tedy bulharští vlastenci hodně pozadu, jestliže dosud používají zbraní, které jinde už dávno odložili do starého železa. A přece bylo tolik bulharských katolíků — vlastenců — třebaš Parčevič! Právě před krátkou dobou vzpomněl v bulharském parlamentě za debaty o rozpočtu i ministerský předseda Mušanov vřelými slovy vlasteneckých zásluh bulharských katolíků. Novinám ovšem nejde o pravdu, ty slouží jiným zájmům, i když se tím samy činí směšnými. („Istina“ č. 5. a 8.; „Rodna Zaščita“ č. 348. a „Pladne“ č. 1367.)

Má se vzpomínati jména carova při bohoslužbě? „Církeven věstník“ a „Pravoslaven missioner“ uveřejnily ostré články proti katolíkům proto, že v katolickém kostele v Plovdivě kněz přestal vzpomínati při bohoslužbě jména cara Borise. Deník „Mir“ se domnívá, že je to ziev dočasný a že proto není třeba se horšiti na katolíky. Boji se však „skutečného nebezpečí“, totiž katolické propagandy, která prý ovlivňuje už řadu časopisů, ba i pravoslavné kněžstvo. — Nejde ovšem o žádnou katolickou propagandu. Bulharři si prostě počínají uvědomovati, že je i pro ně nezbytno zavést i opravdu řádný církevní život. Po té stránce jim musí katolictví imponovat. Ani bulharská hierarchie není spokojena s nynějším stavem pravoslavlí, ale prozatím jen hledá nápravu, mluví, debatuje. A konvertité ji nalézají — tot celý rozdíl. („Mir“ č. 9879.)

Církevní censura proslovů v kostele. Sv. Synod pravoslavný konstatoval, že v příležitostných proslovech, které laici pronášejí v kostelích při pohřbech, panychidách a jiných pobožnostech, používají někdy výrazů, neodpovídajících posvátnosti místa. Proto na základě předpisu VII. ekumenic-

kého sněmu a článku 142. Diecesního statutu sv. Synod zakázal mluvití laikům v kostele bez předběžné censury jejich proslovů. Projevy politické, stranické, anebo i urážlivé, nepatří do chrámu a nemají se dát ani v přítomnosti kněze. („Zora“ č. 4182.)

Kněžský sjezd pravoslavný. Dne 25. června byl v Sofii svolán osmnáctý řádný kongres kněžských organisací, který byl — je to první případ — zahájen náměstkem předsedy sv. Synody, metropolitou Neofitem Vidinským. Kongres byl očekáván s jistým napětím. Svaz kněží zdůraznil v osobě svého tajemníka P. K. Kožucharova nutnost reform, což v celku odpovídalo plánům vyšší hierarchie. Kněžský Svaz čítá 2470 členů, z nichž asi 100 je penzistů. Před kongresem požádalo srbské a řecké duchovenstvo o stanovy Svazu, aby mohlo doma zařídití podobné organisace; prací sjezdu se zúčastňují i rumunští delegáti. Dosud Svaz vyvíjel poměrně značnou činnost: Bezplatně rozšířil velký počet brožur, jejichž tisk stál asi 180.000 levů, poskytl podpor v celkovém obnosu 1.700.000 levů a pravidelně vydává dva časopisy: „Pastyrsko dělo“ a „Pravoslaven pastyr“.

Před zahájením sjezdu konala se menší porada kněží sofijské diecése. Metropolita Štěpán pronesl obsáhlou řeč, ve které prohlásil, že se musejí zabývatí otázkou nevěrectví, pojednají problém účasti církve na veřejném životě, otázku pomoci chudému kleru a rovněž věnuje pozornost sebevraždám a vraždám politickým. Z jeho řeči byly pozoruhodny především dva body. Metropolita prohlásil, že návštěva Srbska bulharskými hierarchy netroskotala, nýbrž je odložena na září, a to jednak proto, že práce biskupské srbské synody se prodloužily, jednak proto, že král Alexander chce osobně uvítati bulharské biskupy. Dále metropolita se pozastavil u několika případů urážek pronesených v parlamentě na adresu církve a zdůraznil nezbytnost toho, aby kněžstvo se aktivně zúčastňovalo politického života a tím na něj blahodárně působilo. A tu se metropolita odvolal na příklad zemí katolických, kde kněží jsou v parlamentě a mohou tam obhajovati

zájmy Církve. V časopise „Mir“ tvrzení metropolity Stefana podepřel bývalý bulharský vyslanec v Praze pan Vasov, který projevil radost nad tím, že kněžstvo s porozuměním vidí své místo v ovčinci, mezi věřícími, a že jeho apoštolátské je třeba všude, tudíž i mezi parlamentáři.

Kongres přijal následující resoluce:

1. Sv. synod zařídí v každé diecési pansion, kam budou dávány děti kněží-vdovců, kteří nesmějí vstoupiti v druhý sňatek; 2. zdůrazňuje se, že církev musí opět zaujati své místo ve veřejno-politickém životě zemí; 3. má se zintenzivěti boj proti nevěrectví a vláda musí býti vyzvána, aby podnikla za tím účelem všechny kroky, které jsou dovoleny ústavou; 4. církev odsuzuje politické vraždy a trvá na tom, aby vláda odstranila ony příčiny, které způsobují dnešní bratrovražedný boj. Tím se skončil kongres duchovenstva sofijské diecése a byl zahájen obecný sjezd delegátů všech bulharských kněží. („Zora“ č. 4187, 4190, 4191 a „Mir“ č. 9884 a 9888.)

Církev a politika. Závěry metropol. Štěpána stran účasti pravoslavného kleru v politickém životě země — takový byl smysl jeho projevu na kongresu kněží sofijské diecése — podepřel bývalý ministr p. Atanas Burov, který za přítomnosti vyšší hierarchie pronesl významnou řeč v sále Slovanské besedy. Ministr Burov vzpomněl bulharských kněží buditelů, kteří se vždy věnovali politické práci a zdůraznil, že dnešní doba žádá po kněžích, aby se opět navrátili tam, kde jejich pastýřská práce může přinést opravdu velký užitek — do veřejného života. Církev nemá práva býti lhostejnou k dnešní bulharské krizi a bídě, její povinností jest jíti všude a všude blahodárně působiti. Zejména v otázce menšinové je nutna pomoc kněží — a to jak bulharských, tak i srbských. Pan Burov vítal též činnost Svazu světového přátelství skrz církev a ještě více vítal myšlenku jugoslávsko-bulharského sblížení, jak se nedávno projevila za zájezdu srbských hierarchů do Bulharska. Denní tisk živě komentuje projev ministrův, nechybějí ovšem projevy souhlasu i nesouhlasu. („Bulharska nezavisimost“ ze dne 21. VI. 1933, „Mir“ č. 9881 a 9882.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Katolická Morava nezapomněla svého velikého arcibiskupa † dra Ant. Cyr. Stojana. Po vzpomínkových slavnostech katolického studentstva a mládeže na sv. Hostýně uctila rodná obec Beňov spolu s Jednotou katolického duchovenstva olomucké diecése miláčka Moravy zaslazením pamětní desky na jeho rodném domě. Slavnost vyzněla opravdu manifestálně. Brněnské kněžstvo podobným způsobem oslavilo desáté výročí smrti Stojanova a zasadilo mu pamětní desku na faře v Dražovicích, kde byl 20 let farářem (1888 až 1908). V den výroční koná se oslava † arcibiskupa dra Stojana na Velehradě a na četných jiných místech diecése i mimo ni.

Bolest exercičního domu Stojanova. Stojanov plní své poslání. Exercicie přináší požeňmané ovoce. Jedno však chybí: řádná příruční knihovna pro exercitanty. To byla ustavičná bolest dra Stojana, již v záplavě práce nestačil odstranit. Učiní tak jeho duchovní děti: kněží a bohoslovci. Proto se obracíme na všechny důstojné a ctihodné pány s prosbou: uctěte desáté výročí úmrtí arcibiskupa Stojana věnováním vhodné knihy pro exerciční knihovnu ve Stojanově. Pán Bůh zaplať předem. — Dary přijímá Josef Beneš, bohoslovec, Kladníky u Lipníka n. B., země moravskoslezská.

Organisace ruského křesťanského všeodborového svazu na základě encykliky „Rerum novarum“. Konečně i v Praze stejně jako v ostatních zemích evropských organizovalo se všeodborové ruské sdružení, které ihned navázalo styky s místními katolickými odborovými svazy. O založení nového hnutí velmi se přičinil p. poslanec Petr, který urychlil schválení stanov. Ovšem věc prozatím poněkud vážne, poněvadž podle čl. zákonů ruští emigranti nemají nárok na podporu v případě nezaměstnanosti. Předsedou svazu zvolen dr. E. Kalikin, místopředsedou dr. V. Vilinský. Nové Sdružení ruských pracujících křesťanů ukazuje cestu ke sblížení katolíků a pravo-

slavných, prozatím alespoň na základě stejného nazírání na otázky sociální. Výbor sdružení obrací se na čtenáře „Apokolátu“ s prosbou o zprostředkování práce nebo nějakého zaměstnání členům sdružení. Kdo by nějak pomoci mohl, ať dopíše buď do Ústředí ACM do Olomouce anebo přímo předsedovi sdružení dru E. Kalikinovi, Praha-Břevnov, Žižkova ul. č. 614.

Profesor bubenečského arcib. gymn. P. Emanuel Kubiček T. J., předčasně zesnulý v letošní poslední májový den v Praze v nemocnici Milosrdných sester pod Petřínem, získal si velikých zásluh o náš Velehrad. Od roku 1922 až do svého odchodu do Prahy roku 1929 byl starostlivým ředitelem tamějšího Papežského ústavu a od roku 1924 též rektorem velehradské koleje Tovaryšstva Ježíšova. Ač už tehdy nebyl pevněho zdraví, věnoval všechny síly své ušlechtilé osobnosti rozkvětu mládeže ústavu, pro nějž bylo třeba mnoho upravovat ve starém zámeckém komplexu, ale též mnoho cest a cestiček vyhledávat k milosrdným srdcím ve prospěch chudých většinou chovanců. P. rektor Kubiček mnoho řeči nenadělal, byl spíše mužem činu, a to jak pro svůj ústav misijní, tak i pro hmotné a duchovní povznesení posvátného Velehradu. Odkázán pouze na štědrost lidskou, dal se do důkladné zevnější opravy velehradské basiliky, která sama stála na 300.000 Kč, a se kterou spojil i odborné archeologické vyšetření terénu i zdí basiliky, jak dodnes na boční stěně chrámové je patrné. P. rektor Kubiček nesl břímě příprav i starostí domáčího pána o dvou unionistických kongresích r. 1924 a r. 1927, o velkých poutích jubilejního roku svatocyrilského, kdy dal zazářit basilice velehradské v nádherném osvětlení elektrickém. O jeho umělecko-náboženském porozumění pro Velehrad svědčí za něho krásně upravená boční kaple sv. Josefa s mistrovským dílem českého sochaře prof. Zálesáka, sochou sv. Josefa a nádherným obrazem Matky svaté unie, a nový iko-

nostas v kapli Cyrilce, zařízené pro slovanskou liturgii. Na svoji lásku k cyrilometodějskému Velehradu P. Kubíček nezapomněl ani, když byl povolán za profesora na arcibiskupské gymnasium v Praze v Bubenči. Jeho přičiněním stal se bubenečský kroužek misijní zakládajícím členem ACM., když si nastrádal z výměnky misijních studentských akademií potřebný obnos (1000 Kč).

Oborem zesnulého P. Kubíčka byl zeměpis a dějepis, v jehož hodinách uměl rozněcovat studentskou mládež pro své ideály misijní a uniijní. Že nikoliv bez užitku, ukázalo se při jeho smrti, kdy někteří z jeho žáků místo věnce složili příspěvky ve prospěch misii. P. Kubíček byl rodákem z Biskupic u Mor. Krumlova, kde se narodil roku 1873. Studia gymnasiální i bohoslovecká vykonal v Brně, kde byl roku 1896 vysvěcen na kněze. V duchovní správě zůstal však jen do roku 1900, kdy se jako farář pavlický (u Znojma) přihlásil do Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě. Řádové studium filosofie absolvoval v Bratislavě, bohoslovné v Inšpruku; po něm na pražské fakultě filosofické věnoval se studiu dějepisu a zeměpisu a po státních zkouškách převzal profesuru na nově založeném arcibiskupském gymnasiu (roku 1913) v Praze-Dejvicích. Když se tam po své činnosti velehradské roku 1929 vrátil, bylo už jeho zdraví otřeseno. Zápal plic letos na jaře obnovil starý neduh nezhojený a přivodil předčasnou smrt ideálního vychovatele mládeže a horlitele cyrilometodějského. O. v p.!

V. kongres slovanských katol. akademiků a seniorů konal se letošního roku v Polsku. Delegáti se sjeli v Čenstochové a zahájení i průběh kongresu byl v Poznani, odkud poslední den jelo se do Toruně a zakončeno bylo v polském přístavě Gdyni. Kongres v plenárních zasedáních obíral se tématy hospodářskými a sociálními a postavením katolické akademické mládeže v dnešní tak těžké době. Zasedání v sekcích bylo věnováno námětům a debatám, z nichž vyšly také uspokojivé výsledky. Zasedala též sekce cyrilometodějská, kde byly podávány referáty o uniijní práci v jednotlivých zemích. Ideový referát za dra Grivce přednesl prof. Krošl a zdůraz-

nil v něm význam a program práce na poli uniijním. Potom sám referoval o práci uniijní mezi Slovinci. O tomto tématu za Poláky promluvil prof. Kowalski, za Chorvaty prof. L. Perenič, za Slováky senátor dr. Kovalík, za Čechy Emil Zavadil a za Ukrajince prof. Čechovič. Referát E. Zavadila zmiňoval bohatou činnost Ústředí ACM., Akademie velehradské a Cyrilometodějských kroužků. Vzpomenuto bylo 10leté výročí smrti arcibiskupa dra A. C. Stojana. S vděčností a obdivem byla přijata zpráva o uniijní činnosti UACM. za předsednictví p. arcibiskupa dra Leop. Prečana. Z námětů vzešlých stojí za zaznamenání, že kongres přijal název „Slavia Catholica“, jehož se nyní bude užívat podle obdoby „Pax Romana“. Příští kongres bude uspořádán začátkem července 1934 v Praze. Aby rozšířil se více zájem o řeči slovanských národů, vyšel na kongresu podnět k vydání sbírky slovanských písní. Letos se konečně uskutečnil také výměna mezi katol. studentstvem u nás a v Poznani, takže se tím bude také prohlubovat znalost slovanských jazyků.

Česká delegace byla zastoupena počtem 4 členů Ústředí katol. studentstva čl. v Praze a 2 seniorů. Dr. Doležal přednesl v plenu jeden z nejceněnějších referátů: Bludy kapitalismu jako pramene hospodářské krise.

Poněvadž Ústředí katol. studentstva čl. v Praze převzalo pořadatelsví VI. kongresu „Slavia Catholica“, bude první povinností nás všech účasti na přípravách během roku přičiníti se o zdar tohoto kongresu a tím i o příspěvní na tomto poli slovanské vzájemnosti mezi katolickými akademiky. — E. Z.

Na letošním prázdninovém sjezdu bohosloveckém na Velehradě (28. až 29. července) věnoval památce zemřelého arcibiskupa dra Ant. Cyrila Stojana vroucí vzpomínku v kázání P. rektor Habeš, P. J. zdůrazniv jeho hluboké vnitřní zakotvení v Bohu — pevný základ jeho činnosti veřejné. Mezi referáty sjezdovými zabýval se šéfred. P. Zamykal významem a posláním ACM; prof. dr. Vašica přednášel o staročeské a barokové poesii, rektor dr. Habeš, místopředseda CM. družstva Velehrad, podal zprá-

vu o činnosti tohoto spolku a jeho budoucích nálehavých úkolech (sano-
vání Stojanova a zbudování nových
nocleháren); spirituál olomuckého se-
mináře, P. Šuránek, naznačil zvlá-
ště bohoslovcům cesty spolupráce pro
oba cyrilometodějské odkazy Stojan-
ovy, ACM a Družstvo Vele-
hrad. Účast bohoslovců mimomorav-
ských byla, bohužel, malá, zaviněná
snad roztržitostmi prázdninových
akcí. Zvláště bolestným zjevem je
slovenská abstinence boho-
slovecká od cm. Velehradu. Vzáci-
ní hosté — dva slovenští kněží na
bohosloveckém sjezdě velehradském
mohli pomalu opakovat nářky z dob
někdejšího režimu maďarského, který
mezi Velehradem a Slovenskem sta-
věl těžko překročitelnou čínskou zeď!
Což už nepotřebuje slovenský ka-
tolicismus jednotící myšlenky cyrilometodějské?

O svátku cyrilometodějským sloužil
na nádvoří velehradském mši sv. ve
východním obřadu starý přítel
Velehradu assessor Zorvam Kar-
pathy, staroslovanský v basilice
rektor dr. Habeš, T. J., a na ná-
dvoří prof. dr. Vašica a pontifikál-
ku latinskou p. opat Bařina, O.
S. Aug. z Brna — letos už po třicáté.
Kázali venku prof. dr. Žiška sloven-
sky a v basilice taj. ACM msgr Jem-
melka, který také řídil „stojanov-
skou“ akademii na nádvoří. Ze slav-
nosti apoštolátní byl zaslán gratulační
pozdrav novému mariborskému bisku-
pu, dru Tomažičovi. Kromě do-
mácích poutníků připutovala na Vele-
hrad 5. července 300členná výprava
z Náchoda, mnoho krajanů vídeň-
ských, bratří ze Slovenska a z Pol-
ska. Ovšem i na velehradské pouti se
uplatňuje zrychlené tempo nyn-
ější doby: náhlý příliv a odliv pout-
níků automobily.

SLOVENSKO

Vyjednávány „Modus vivendi“ mezi
naší republikou a Sv. Stolicí má mezi
jiným luštit zvláště otázku rožnav-
ské diecése. Přejde tedy i našim
čtenářům vhod několik dat o tomto
kraji Slovenska u nás málo známém.
Území rožnavské diecése bez části ná-
ležející k Maďarsku — je to sedmina
toho území — rovná se asi diecési
spišské nebo báňsko-bystrické. Poně-

vadž však zabírá kraj slovenského
Krušnohoří, má nepoměrně menší po-
čet farností, než tyto diecése, a kromě
toho žije tam též vysoké procento
věřících jiných vyznání.

Národnostně je to diecése
trojjazyčná se slovenskými, ma-
ďarskými a německými věřícími. Mezi
287 tisíci obyvateli (podle statistiky z
r. 1921) je 152 tisíc národnosti česko-
slovenské. Katolíků má rožnavská
diecése 151 tisíc, z nichž je 83 tisíc
národnosti československé. Sloven-
ských farností je 33 a kromě toho se
konají slovenské bohoslužby a vyučo-
vání náboženství pravidelně v 31 far-
nostech. Maďarských a německých
farností je 19. Není tedy rožnavské
biskupství většinou maďarské, jak
se často píše a mluví. Ještě jasněji
to ukazují poměry školské. Na
celém území biskupství rožnavského
je 418 obecních (lahodových) škol; na
248 z nich se vyučuje výlučně slo-
vensky, na ostatních maďarsky
a německy. Maďarské školy obec-
né připadají hlavně na obyvatele evan-
gelicko-reformovaného vyznání, které
je tam právě na Slovensku nejsilnější a
kompaktní. Jest jich asi 40 tisíc a jsou
tuhými Maďary. Ze 13 měšťanských
škol na teréne rožnavského biskupství
jest 11 slovenských, a také tři střední
školy jsou slovenské; patří tedy Slo-
vákům v rožnavském biskupství abso-
lutní většina ve školství po stránce
jazykové.

„Gemerské biskupství.“ Právě před
300 roky byl podán Sv. Stolicí (roku
1633) úřední návrh, aby bylo zřízeno
„gemerské“ biskupství se sídlem v
Rožnavě. Návrh nebyl tehdy usku-
tečněn; teprve roku 1775 došlo z cír-
kevních důvodů k zřízení rož-
navského biskupství. Před protestant-
skou reformací bylo na území rožnav-
ské diecése na 200 katolických far-
ností. Reformací byl však tam ka-
tolicismus tak potlačen, že v celém ge-
merském kraji zůstaly jen 2 katolické
fary (Krásnohorské Podhradie a Hr-
káč) a v Malohontě byl r. 1731 už je-
nom jediný katolický kněz, a to ve
Velké Suché. Mělo se tedy tehdy zří-
zením biskupství rožnavského dostat
vytlačovanému katolictví ochrany
a pomoci. Katolická renesance
mohla ovšem postupovat v tehdejších
bouřlivých dobách jen velmi zvolna.

Zuřily boje, Turci zajížděli na plen až k Dobšíně, filakovský hrad měli v rukou, dobyli i menších jihogemerských zámků. Státní hranice kolísala, závisela na vytrvalosti a síle pohraničních pevností, pokud které z nich dovedly vzdorovat náporu nepřátelskému. „Ad conservandam orthodoxam fidem“ (k zachování pravé víry), takové posláni dostalo katol. biskupství v Rožnavě do vínku. Že bylo proto trnem v očích maďarských kalvinů a evangeliků, je pochopitelné.

Dnešní náboženský stav v rožnavské diecési. Katolíci mají 173 kostelů a kaplí, v kterých se konají služby Boží; naproti tomu mají nekatolíci 234 chrámů. Katolických duchovních správ je 135, nekatolických 181. K tomu ještě trpí katolická duchovní správa nedostatkem kněží, takže průměrně připadá na jednoho katol. kněze pastorať 1700 věřících, roztroušených po „kopanicích“ a dědinách, zatím co duchovní augsburškého vyznání pastorek průměrně jen 800 duší a duchovní reformovaný toliko 450 věřících. Tak nejsou řídké případy, že jeden katolický farář má ve svém farním obvodu i víc než 10 nekatolických duchovních. Tím je ovšem též pastorek jeho značně ztižena. V konfesním ohledu má rožnavské biskupství největší procento nekatolíků, totiž 47.2 proc.; báňsko-bystrické má jen 24.9 proc.; spišské 22.4 proc.; trnavské 19 proc. a nitranské 10 proc. Dosavadní nejistota, dotýkající se samé existence rožnavské diecése, nemůže přirozeně blahodárně působit na rozvoj náboženského života v kraji dvojnásobně smíšeném. A přece rozvoj katolictví znamená tam i posílení myšlenky národní i státní!

Pribinovy slavnosti v Nitře, pokud byly rázu náboženského, ukázaly živou sílu slovenského katolicismu. Snad ještě nikdy nesoustředila Nitra tolik procesí prostého věřícího lidu, jako tentokrát o svátku Nanebevzetí Panny Marie. Nejen Kalvarská hora, ale i ulice a chrámy nitranské zaznívaly dnem i nocí upřímnými modlitbami a zpěvem zbožných poutníků. Kdo chtěl vidět skutečnou tvář katolického Slovenska, mohl ji tehdy jasně vidět. Pokud však stranická politika zneužila slavnosti, zplodila jen

trpkosti, nenávist a lidské odplácení, jehož konců těžko předvídat. V rámci Pribinových slavností konal i ACM. svou zdařilou schůzi v Misijním domě. Rozhodně však nemohlo a nemůže být smyslem oslav Pribinových zatemnění velikých postav slovenských věrozvěstů na katolickém Slovensku.

Slovanská akademie cyrilometodějská konala se za Pribinových slavností v Nitře v pondělí 14. srpna odpoledne. Prostranný sál misijního domu byl naplněn slovenskými poutníky, zástupci akademiků a bohoslovců, kněží slovenských a českých; v předu zaujali místa biskupové: msgr. Mišić z Mostaru, msgr. dr. Čárský z Košic, biskup spišský msgr. Vojtaššák a rožnavský msgr. Bubnič, pan kanovník dr. Pobožný, msgr. Melka, regionál Pajkus, S. V. D. a j. Předseda diecésního ACM nitranského, biskup dr. Kmetko, iniciátor této cm. akademie, delegoval svým zástupcem p. kanovníka dr. Škrabíka. Schůzi zahájil spiso-
vateľ dr. Vilinský z Brna, který z pověření slavnostního výboru ji připravoval a pozval do Nitry také zástupce ruské pravoslavné emigrace, aby ani nevěrou ničený největší národ slovanský nechyběl na společné nábožensko-národní slavnosti nitranské. Jednání akademie řídil dr. Škrabík. Vyřídív pozdrav p. biskupa dra Kmetka, vytyčil význam díla sv. jednoty ve vlasti, která spojuje sever i jih, slovanský východ a západ křesťanský. Je třeba jednotné fronty proti bolševické nevěře. Za slovenský seniorát akademický pozdravil, shromáždění dr. Kaššovič, slibuje spolupráci slovenských akademiků i na poli unijním, kde dříve za režimu maďarského pracovat nesměli. V delším proslovu rozvedl pan rada tiskového odboru min. presidia, dr. Fuchs, myšlenku msgra d'Herbignyho, který srovnával apoštolát sv. Pavla s nynějším apoštolaťem unijním — obojí dílo Boží Prozřetelnosti. Jménem nově vytvořené odborové skupiny křesť.-sociální pro ruské pracující křesťany v Praze tlumočil sjezdu pozdrav předseda dr. Kalikin, volaje staroruské: „Bog na pomoc!“ Říšský Němec, dr. Alfons Mitnachts, O. S. Aug., z Prahy, korektní češtinou připojil k pozdravu svého

generála zmínku o činnosti a plánech řádu sv. Augustina pro myšlenku sv. jednoty. Redaktor ruské korespondence „Russunionu“, dr. Magerovský z Prahy, projevuje upřímnou vděčnost Rusů za soucit i modlitby s jejich trpící vlastí, zdůraznil význam společného kultu sv. Cyrila a Metoděje a vroucně prosil Boha za návrat Ruska do společné rodiny slovanských národů, aby i v něm apoštolát cyrilometodějský mohl rozvinout svoji požehnanou činnost nábožensko-národní obrody. Msgr. Mišič dodává ve svém otcovský milém projevu útechy a naděje i pro nešťastné Rusko, kde nevymírá přes hrozná pronásledování důvěra k Matce Boží. Matka nikdy neopustí svých dětí. Jménem misijního domu pozdravil přítomné řádový regionál P. Fajkus, vzpomenuv unijních a misijních úkolů, které převzal jejich řád na Slovensku i pro Slovanstvo. Vhodné bylo k tomu připomenutí rožňavského p. biskupa, že o zavedení OO. Božského Slova na Slovensko měl první zásluhu zvěčnělý arcibiskup dr. Stojan. — Po pozdravech následovaly přednášky. Ústř. tajemník ACM z Olomouce, msgr. Jemelka, mluvil o souvislosti Pribinova jubilea s apoštolátem cyrilometodějským. Že nezůstalo před jedenácti sty lety při jediném chrámu Pribinově, bylo dílem sv. věrověstů slovanských, Cyrila a Metoděje. Politické vyhnání Pribinovo z Nitry pomstil jeho syn Kocel věrnou oddaností k dílu cm. ve Velké Moravě. Jako před věky, má idea cyrilometodějská sílu a moc pokračovat v díle Pribinově opravdovým pokřesťaněním všeho Slovanstva a jeho sjednocením. Když jsme neposlechli Strossmayerů, Slomšeků, Stojanů, poslechněme aspoň sv. Otce Pia XI. a vybudujme náboženskou centrálu v ACM, kde každá diecése má zaručenou svoji autonomii. To bude pevným a důstojným pomníkem prvnímú stavitelí křesť. chrámu v Nitře. Za město Nitru přihlásil se k slovu městský rada pan kanovník Beňo, aby přivítal všechny účastníky a zvláště slovanské hosty. Město Nitra je si vědomo závazku vzpomínky, že v něm byla na Slovensku sloužena první mše svatá. Svätí Cyril a Metoděj jistě požehnají snahám o zachování jejich dědictví. — Univ. prof. dr. B. Vašek z O-

lomouce měl sice těžké téma, ale suverenní ovládní látky a vroucí přednes upoutal nejen přítomnou inteligenci, ale i řady prostých posluchačů z lidu. Cituje úvodem z Berdjajevovy knihy o komunismu sociálně-náboženské nedostatky carského pravoslaví, rozvíjí v dalším nadšeném výkladu papežské encykliky „Rerum novarum“ a „Quadragesimo anno“ nezvratitelné zásady křesťanského socialismu, jež nazývá slovem prorokovým: „signum levatum in natione“ (znamení vyvýšené v národě). Integrální křesťanství realizované činem v moci Kristově, a proto s radostným elánem optimismu — je jedna z cest, jež vedou k spojení Východu a Západu. — Třetí řečník, dr. Vilinský, musil už mluvit velmi stručně. Pribinovo jubileum připomíná Rusům jejich prvního křesťanského knížete sv. Vladimíra. Stejně počátky křesťanství — ale jak hrozně rozdílná je přítomnost. V Nitře jása křesťanství plné života — na Rusi je odsouzeno k smrti. Tam jest jediný unionismus — krve. — Pod dojmem slov posledního řečníka zakončuje předseda dr. Škrabík cm. akademií nejvhodnější — modlitbou za trpící Rus a sv. jednotu.

PODKARPATSKÁ RUS

Politika poškozuje náboženství. Před krátkou dobou 42 rusínských studentů předložilo p. biskupovi Alex. Stojkovi memorandum, ve kterém ve formě docela nepřipustné ho žádali, aby netrpěl hnůtí ukrajinského. (Jako by to patřilo do pravomoci biskupské!?) Štafáž tomuto memorandu obstarával místní časopis, „Karpatorusskij Golos“. Osoby pak, jež podepsaly memorandum, brzy nato vystoupily z Církve katolické a staly se pravoslavnými. Je to opravdu smutný, odsouzeníhodný zjev, když se otázky národnostní či politické nadřadují zájmům náboženským. A jaká je v tom logika, když inteligent, nespokojen s tím, že jeho biskup nepodporuje stranictví jedněch na úkor druhých, vystupuje beze všeho z rodné Církve a mění vyznání jako kabát a píše memoranda s jakýmsi ještě mravním rozhořčením? Což opravdu nechápalo oněch 42 studentů, že se takovou neúctou k Církvi zbavují legitimace cokoliv od ní žádat? A hledají-li v pravoslaví jen zá-

jmy národní a politické, pak jsou i pro ně pochybným ziskem. Nedivíme se ostatně důvěřivému mládí, litujeme ho, poněvadž se stalo pouhým nástrojem v rukou několika ctižádosti-

vých politiků, kteří by rádi takto vynikli, nemohouce jinak uplatnit své karierní plány. Škoda však mladých lidí, obětí cizích osobních zájmů!

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Ještě letos prohlásí sv. Otec za svaté bl. Dona Boska, kterého osobně znal, a bl. Bernardettu Subirous (čti Subiru), již se zjevila nejsv. Panna ve výklenku massabielské skály v Lurdech. Komise posv. kongregace obřadů je svolána na nejbližší dobu, aby rozhodla o předpokladu kanonisace, t. j. o dvou zázracích, jež musejí býti bezpečně zjištěny, aby se blahoslavencům dostalo cti svatosti.

Jubilejní rok našeho vykoupení přivádí do Říma nespočetné poutníky ze všech dílů světa, kteří buď často pozorost už způsobem svého putování. Tak jedna z poutí belgické mládeže přijela do Říma na bicyklech — urazivši celkem 1300 km cesty. — Z Milána tímž způsobem přibyl do Říma 70letý stařec. Mnoho poutníků přichází — pěšky — a to nejen z Italie, ale i ze vzdálených zemí, na př. až i z Číny. Z Londýna byla ohlášena pout letadly. Nejzajímavější však pout podnikl asi katolický týdeník „The Univers“, který za poslední čtyři měsíce nasbíral 4.000 liber šterlinků — pro nezaměstnané — na jejich římskou jubilejní pout. Přispěli na tuto sbírku oni zámožní katolíci, kteří sami na pout do Říma nemohou. Zastoupí je tedy — nezaměstnaní počtem asi 400.

Celé nové universitní město buduje vláda Mussoliniho v Římě, poněvadž stará universita „Sapienza“, pocházející z r. 1660 nikterak neodpovídá dnešním potřebám. Náklad na novou universitu je rozpočten na 70 milionů lir. Má zaujímat prostorů 210 tisíc čtverečních metrů. Uprostřed universitního komplexu 12 hlavních budov zůstane jakési forum 240 m dlouhé a 68 m široké. Hlavní budova rektorátní bude mít jedenáct poschodí a budou v ní umístěny kanceláře, reprezentační sály rektorátu, veliká knihovna a posluchárna pro 3000 osob. Víc

než polovici prostoru universitního města zaujmou však parky a zahrady. Nebylo zapomenuto na divadlo pod širým nebem pro stará klasická dramata, na sportovní hřiště, tělocvičny, basény, menší študovny, jídelny a místnosti pro dobu oddechu (Casa dei studenti). Tento skvělý plán Mussoliniho provádí římský architekt Placentini s celým štábem mladých stavitelů z různých krajů italských, aby i tím se naznačilo, že jde o záležitost nejen Říma, ale celého národa!

Kaple Matky Boží čenstochovské v Castelgandolfo. V letním sídle papežově v Castelgandolfo upravují kapli, která podle přání papežova bude pojmenována kaplí Matky Boží čenstochovské. Kapli vyzdobí freskami polský malíř prof. Rosen, a to podle návrhů samého sv. Otce. Jeden z freskových obrazů bude znázorňovati obranu Čenstochové a kněze Kordeckého, druhý zázrak nad Vislou a kněze Skorupku. Kartony fresek jsou už hotovy a v kapli zavěšeny. Sv. Otec při návštěvě Castelgandolfa dal poslední dispoice o umístění fresek.

Z ANGLIE

Severní Anglie měla od časů reformace po prvé příležitost přivítat papežského legáta, kardinála westminsterského Bournea, když přijel do Liverpoolu posvětit základní kámen nové katolické katedrály Krista Krále. Na 50.000 katolíků ho tam očekávalo s irským primasem kard. Mc. Rorem, arcibiskupem liverpoolským drem Downeyem a ostatními anglickými biskupy a opaty v čele. Myšlenka postavit v Liverpoolu katedrálu tanula na mysli už r. 1856 biskupovi Alex. Gossovi, brzo po obnovení anglické hierarchie katolické, znova byla přetřásána, když se r. 1911 stal Liverpool metropolí severní Anglie. Ale teprve biskup Keating (po roku 1921) organisoval přípravný výbor stavební a sbíral dary a příspěvky na

stavbu. R. 1927 sešlo se už na 120.000 liber šterlinků na ten účel. R. 1930 zakoupil konečně nynější arcibiskup Liverpoolský dr. Downey za 100.000 liber šterlinků — přes všechny překážky se strany protestantské — výhodné stavební místo v městě pro novou katedrálu, která má být po římském chrámu svatopetrském největším chrámem katolického světa.

Z FRANCIE

Generálem misionářské řehole lazaristů zvolen byl ve shromáždění řádových delegátů v Paříži P. Karel Souvay. V pořadí nástupců řádového zakladatele, sv. Vincence z Pauly, je nový generál už osmnáctým představeným lazaristů. Současně je též představeným řeholních sester sv. Vincence, zvaných též charitkami.

O akutním tématě přítomné doby bylo jednáno na letošním „Sociálním týdnu“ (Semaine Sociale de France) v Reimsu ve Francii (od 24. do 30. července): „Společenství politické a myšlenka křesťanská“. Shromáždilo se na něm 4—5 tisíc účastníků nejen z celé Francie, ale i z ostatní Evropy a zámoří, v čele s pařížským kardinálem Verdierem, lillským biskupem-kardinálem Lienartem, řadou jiných biskupů, rektorem katol. university v Lille (M. Lesne) a v Toulousu (B. de Solages) a jiných vynikajících mužů vědy. Porady se konaly v místnostech velké firmy vinařské (vyrábějící šampaňské víno) a ubytování účastníků zabralo všechny městské hotely. Francouzské sociální týdny mají už svou osvědčenou tradici, jak co do velkého počtu účastníků, tak i co do vysoké úrovně a vhodnosti projednávaných otázek!

„Ekumenická liturgie“. Dne 9. července byla v ruském kostele na rue Daru v Paříži zpívána tak zvaná „ekumenická liturgie“, to jest pravoslavná mše, komponovaná profesorem N. Kedrovem. Její vznik líčí prof. Kedrov takto: „V listopadu 1921 v Petrohradě projevil metropolita Veniamin přání, aby bylo dne 30. ledna, na svátek svatého Basila, svatého Řehoře a Jana Zlatoustého, vykonána zvláštní pobožnost pro sjednocení Církve. Metropolita si roz-

hodně přál, aby se církevní zpěvy konaly ve všech řečích křesťanské Evropy. Po dlouhém přemýšlení rozhodl jsem se složit hudbu na texty řecké, latinské a německé a pak i na známé mi již texty slovanské.

Začal jsem textem řeckým a použil starobylých vzorů. Brzy byly hotovy zpěvy „Agios“ a „Theos“ a pak i antifona „Zehnej mé duši, Pane“. Ukázal jsem je známému hudebníkovi Ljapunovovi, který nešetřil chválou. To mne vzpružilo, takže jsem během několika týdnů dokončil celou mši. Poněvadž jsou texty v různých řečích, vznikla přirozeně slohová různotvárnost kompozice: znějí v ní byzantské harmonie, protestantské chorály i volný sloh katolických zpěvů. Skladbu jsem věnoval památce metropolity Veniamina, a prosím všechny, kdož budou přítomni liturgii, aby se pomodlili za tohoto mučedníka. (Metropolita Veniamin byl popraven sovětskou vládou.) — „Vozroждение“ č. 2958.

Spolek sv. Cyrila a Metoda v Paříži, čili Svaz katolíkův z ČSR. ve Francii. Vznik spolku katolíků vystěhovalců jest položití do počátku roku 1924. Tenkrát dlel v Paříži na studiích kněz arcidiecése olomucké dr. František Dvorník, naši krajané pak scházeli se ve Vanves, předměstí pařížském. Když pak podzimem téhož roku bohoslužby pro naše vystěhovalce konaly se v cizineckém kostele v Paris VI.-33 Rue de Sévres, bylo i sídlo tohoto spolku přeneseno tam, a to do sousedního domu č. 35. Tam totiž ve II. poschodí propůjčil nejdůst. p. biskup cizinecký msgr. Emmanuel hr. Chaptal spolku místnost, kde by se mohli katolíci z ČSR. scházeti. Místnost tuto museli jsme sdíleti s vystěhovalci ruskými, počtem daleko početnějšími. Bylo to dosti nepřijemné.

Proto vdp. kanovník dr. J. Hanuš při své návštěvě v Paříži roku 1927 vymohl na arcib. ordinariátu v Paříži, že byla nám v sousedství kostelním v téměř č. 35 vykázána místnost zvláštní s vlastním vchodem, abychom nemusili ji sdíleti s jinými.

Dr. Dvorník sestavil též provisorní stanovy spolkové, jež byly dne 15. března 1928 i schváleny arcib. ordinariátem v Paříži a jež byly též prostřednictvím československé legace předloženy i čsl. ministerstvu sociální péče v Praze; na základě toho povo-

lena našemu spolku každoroční subvence.

Ve Francii však vyžaduje se na všech sdruženích a spolcích, aby se ohlásily u policejní prefektury. To se stalo i pro náš spolek, že předloženy tam opisy stanov, po čemž vydala policejní prefektura řádné osvědčení. (Récépissé No 1737 dto 22. Mai 1933.)

Úřední orgán francouzský „Journal Officiel de la République Française“ (č. 131, dne 4. Juin 1933, str. 5972) oznámil schválení i účel spolku takto: Prohlášení ze dne 22. května 1933 — Svaz katolíkův československých ve Francii pod ochranou svatých Cyrila a Metoděje. — Předmět: Sdružování katolíky československé ve Francii, skýtatí jim útěchu, umožňovati jim plnění povinností náboženských a vlasteneckých, pěstovati vzájemné styky mezi katolíky francouzskými a československými. — Sídlo spolku: v Paříži, v ulici Monsieur 20.

Katolíky spolek tento odpovídá živé potřebě emigrace a snaží se ve svornosti s jinými vystěhovaleckými organisacemi přispěti k dobru našich lidí.

Z NĚMECKA

„Germánsko-německé hnutí náboženské“ konalo nedávno v Eisenách konferenci; radili se tam, jak rozšířit nejen v Německu, ale mezi Němci v zahraničí starogermánskou víru v boha Wuotana a jiná pohanská božstva. S jemnou ironií referoval katolický tisk německý o této konferenci a podotkl případně, že se asi členové germánsko-německého hnutí náboženského dostavili na svoji konferenci do Eisen v příslušných starogermánských krojích historických, totiž ve zvířecích kůžích a s býčímí rohy na hlavě!

Hitlerova vláda německá uzavřela se sv. Stolicí konkordát, v němž článek 23. upravuje poměry katolického školství. Zní: „Vydřovávání dosavadních a zakládání nových konfesních škol katolických se zaručuje. Ve všech obcích, ve kterých si rodiče nebo osoby je zastupující toho žádají, zůstanou utvořeny lidové školy katolické, pokud počet žáků a ohled na místní poměry dovoluje organizaci školství, v rámci předpisů státních, jako řádně fungující školy.“ Článek 24. mluví o

vzdělání katolických učitelů a článek 25. řeší otázku katolických škol soukromých. Tak nový Hitlerův konkordát dává německým katolíkům vše, co konstituce pruská z r. 1850 (31. I.) povolovala Prusku. Poslední Konstituce v ý m a r s k á z roku 1919 (11. VIII.) zaručovala jen p o n e c h á n í konfesních škol tam, kde si to rodiče přejí (čl. 146. II. odst.), v konkordátě je zaručen i další rozvoj katolického školství.

Svaz německých katolických akademiků požádal benediktinskou řeholi, aby se usadila v Berlíně a založila tam svůj klášter. Žádosti té chtějí OO. benediktini vyhovět a jejich opat P. Michal Witowski přijel za tím účelem do Berlína.

Osud poslanců katolického centra německého musel být rozhodnut do 1. září: Buď složit mandát anebo přejít jako hospitant klubu národně-socialistického. V souladu s konkordátem nepřicházejí do tohoto rozpočtu osoby duchovní. Dále všechny ženy složí své mandáty. Poslanci starší 60 let se nepřijímají do strany národně-socialistické. Vedoucí a sekretáři odborových svazů musejí se vzdát svých funkcí. Noví hospitanti mohou se účastnit schůzí strany, mají právo tam rokovat i hlasovat, ale nemusejí nosit odznaky či uniforem stranických!

Národní menšiny v Německu mají mít podle 29. článku nově uzavřeného konkordátu se sv. Stolicí právo užívat m a t e ř s k é h o j a z y k a při úkonech náboženských, při vyučování náboženství a ve spolcích církevních do té míry, pokud se toho práva dostává menšinám německým v příslušném státě. Zásada jistě spravedlivá, ale její aplikace bude obtížná a sporná, poněvadž bude možno zakalit pravdu tendenčním lčením národnostních poměrů menšin při vypjatém nacionalismu německém!

Z RAKOUSKA

Úpadek slávy socialismu a volno-myšlenkářství ve Vídni osvobodil mnoho závislých lidí od dosavadního nátlaku, pod jehož vlivem opustili po převratě rodnou Církev a umožnil jim návrat ke katolictví. Za posledních šest týdnů vrátilo se ve Vídni přes 2000 odpadlíků do katolické Církve.

Památku svého bývalého kancléře † preláta Ignáce Seipela uctí katolíci rakouští stavbou nového kostela ve Vidni, jehož základní kámen posvětil nedávno vídeňský arcibiskup kard. dr. Innitzer. K slavnosti, při níž pietní vzpomínku svému velikému předchůdci věnoval nynější kancléř dr. Dollfuss, dostavili se nejen četní hodnostáři státní, ale i předáci světa vědeckého a uměleckého, jakož i celý sbor diplomatický — až na zástupce Německa.

ZASIE

Těžké postavení pravoslavné církve na asijském Východě. U příležitosti blízkého diecésního sjezdu charbinské eparchie informoval arcibiskup Meletij denní tisk o smutné situaci pravoslavi na asijském Východě. „Během tohoto roku," pravil, „byla diecése charbinská postižena řadou těžkých otřesů; mnoho jejích kostelů bylo zbořeno a farností zničeno. Celý církevní život soustředil se toliko v městě Charbině; v oblasti východní železnice zavládlo mrtvé ticho. Poněkud lépe je v městysu Pograničnaja, ale z jiných měst byli jsme nuceni odvolat kněze. Materiální postavení kněžstva je úzasně bídné a diecésní rozpočet je přetížen; také nábožensko-osvětová činnost trpí finanční tísň. Budeme musit všechno budovat od počátku." („Zarja" č. 147.)

ZAMERIKY

Katolický ruský biskup Bučys v USA. Americké rusínské časopisy jsou plny nadšených článků o řecko-katolickém biskupu Petru Bučysovi, který navštívil Spojené státy a v Pittsburgu konal konference s řecko-katolickým duchovenstvem. Všichni byli uneseni jeho ruským proslovem a noviny konstatují, že není velkého rozdílu mezi rusínštinou a literární ruštinou. Návštěva ruského katolického biskupa probudila veliký zájem o Rusko a o křesťanský Východ. („American Russian Falcon" č. 21.)

Prozatímní samostatnost ruské církve v Americe. Referovali jsme již, že do Ameriky přijel pravoslavný arcibiskup Veniamin, ale účel jeho cesty byl dlouho úmyslně zastírán. Nyní ko-

nečně vyšel najevo. Arcibiskup Veniamin požádal jménem patriarchova zástupce, metropolity moskevského Sergie, amerického biskupa Platona, aby uznal sovětskou vládu. Metropolita Platon ovšem to odmítl a zvláštním poselstvím zakázal pravoslavným kněžím a věřícím jakýkoliv styk se sovětským vyslancem, arcibiskupem Veniaminem. Byla svolána schůze duchovenstva, která schválila odmítavé stanovisko Platonovo. Na schůzi vyšlo také najevo, že všichni pravoslavní kněží — až na tři — jsou již americkými občany, takže naprosto nemohou vyslovovati loyaltitu vůči sovětské či jakékoliv jiné vládě. V přijaté resoluci prohlášena dočasná samostatnost ruské pravoslavné církve v USA., a to v jejím dnešním osobním a majetkovém stavu, dokud se v Rusku neustálí normální život, který by připouštěl obcování s mateřskou moskevskou církví. („Poslednija Novosti" č. 4476. a „Russkaja Gazeta" ze dne 4. VII. 1933.)

Práce sovětského vyslance biskupa Veniamina. Pravoslavný biskup Veniamin, poslaný sovětskou vládou, aby pro ni získal ruskou církev v Americe, byl jednohlasně odmítnut americkou pravoslavnou veřejností. Univ. prof. J. Emeljanov pronesl proti němu v rozhlase velkou řeč, která upoutala všeobecnou pozornost a byla citována americkým tiskem. Přes to se však biskup Veniamin odvážil svolat schůzi, na níž mluvil sám a jeho sekretář, O. David Balfour, tlumočil jeho slova anglicky. (O. Balfour je bývalý benediktin amayský, který vloni na hoře Athos přešel k pravoslaví a nyní, bohužel, ač rodem Angličan, dělá náhončího sovětské politiky.) Oba byli však posluchačstvem přijati nepřátelsky. Staříčkový biskup kanadský Arsenii řekl sovětskému vyslanci do očí: „Je mi už 68 let a z nich plných 48 let sloužím církvi. Nemůžete si představit, jak je mi těžko, když vás takto slyším mluvit. Jste arcipastýř, sluha a apoštol Kristův — proč tedy jste přišel k nám s tak nevděčným úkolem rozhárati náš církevní život? Nechte nás v klidu. Nepoškozuje našeho církevního života, dokud v Rusku nebude zákonitě vláda a církevní svoboda."

Odpadlému mnichu Balfourovi do-
stalo se jen užitečné a důrazné rady,
aby se jako cizinec nepletl do ruských
věcí, kde nemá žádného práva. Tak
skončilo americké vystoupení nesvě-
domitého ruského biskupa a jeho an-
glického sekretáře trapným fiaskem.
(„Russkaja Gazeta“ č. 95.)

Apoštolát pro obrácení Židovstva.

Leží-li Ježíši na srdci spása všeho lid-
stva, nejvíce zajisté touží po spáse o-
noho lidu, z něhož podle svého svo-
bodného rozhodnutí se narodil a jemuž
dal přečtené důkazy své lásky. Vše-
cek svůj život trávil jen mezi svým li-
dem, tam pracoval, učil, konal své
zázraky, z něho si vyvolil své apošto-
ly a poslal je nejprve k zahynu-
lým ovcím domu izraelského (Mat. 10,
5. 6). Předvídaje trest za zatvrzelost
Izraelitů, něžně pravil: „Kolikrát chtěl
jsem shromážditi dítky tvé, jako sle-
pice shromáždí pod křídla kuřát-
ka svá, a nechtěl jsi...“ (Mat. 23, 37.)
Ještě na kříži se za ten lid modlil.

V nejnovější době dal najevo tuto
touhu, aby Židé, ulomené ratolesti
dobré olivy, byli zase v olivu svou
vstípeni (Řím. 11, 24), záračným ob-
rácením bohatého židovského banké-
ře Alfonse Ratisbonne, které se
stalo v Římě dne 20. ledna 1842 pod
vlivem nadpřirozeného zjevení v chrá-
mě svatého Ondřeje (S. Andrea delle
Fratte).

Od prvního okamžiku svého obrá-
cení byl si Alfons Ratisbonne vědom,
že tato zvláštní, převeliká milost je-
ho obrácení byla v plánu prozřetel-
nosti Boží, která ho volá, aby pracoval
na obrácení celého židovského ná-
roda.

Proto spolu se svým starším bratrem
Theodorem (který se na katolickou
víru obrátil již dne 14. dubna 1827 a
dne 18. prosince 1830 se stal knězem)
s povzbuzením a požehnáním svatého
Otce založil řeholní společnost „Otců
a sester naší milé Paní Si-
onské“ (N. D. S., to jest Notre Da-
me de Sion).

Společnost kněží N. D. S., která
doufá, že bude moci později vykonati
mnohem více, je zatím v čele rozsá-
hlého hnutí pro konání modliteb, kte-
ré se vznášejí na celé zeměkouli, aby
svolaly milosrdenství pro židovský ná-
rod. Vážná a četná obrácení opravňu-
jí k největším nadějím.

Povinností členů tohoto Apoštolátu

modlitby je: denně se modliti spolko-
vou modlitbou:

„Bože dobrotivý, Otče milosrden-
ství, prosíme snažně, abys pro nepo-
skvrněné srdce Mariino a na přímlu-
vu patriarchů a svatých apoštolů
shlédl milostivě na zbytky Izraele, aby
došly k poznání jediného Spasitele na-
šeho Ježíše Krista a staly se tak ú-
častnými drahocenných milostí vykou-
pení.

Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co
činí. Amen.“

Věřící, kteří se zavazují obětovati
jednou měsíčně svaté přijímání za ob-
rácení Izraele, a kněží, kteří aspoň
jednou do roka přinášejí nejsvětější
oběť mše svaté na tento úmysl, mají
též podíl na všech odpustcích.

Sídlem arcibratrstva jest basilika
„Ecce homo“ v Jerusalemě. — Při-
hlášky přijímá dr. František Vyborný,
kaplan v týnské faře, Praha I.

Kéž by se přihlásilo mno-
ho členů!

Aby mohlo být arcibratrstvo v Pra-
ze zřízeno, je třeba, aby mnoho kně-
ží o to žádalo pana arcibiskupa. By-
lo by účelno zříditi arcibratrstvo v
Týně, kde je pohřben konvertita ze
židovství a mučedník Šimon Abeles
(† 21. ledna 1694), jehož vlastní otec
umučil, poněvadž se nechtěl vzdáti
katolické víry.

Podrobnější pojednání o tom, jak
Božské Srdce touží po obrácení Izra-
ele, o obrácení Alfonse Ratisbonne, o
kongregaci i činnosti N. D. S., i sta-
novy arcibratrstva atd., jsou obsaže-
ny v knížce „Nový apoštolát
smíru Božského Srdce Pá-
ně. — Práce za obrácení Židovstva“.
Vyšla ve sbírce „Životem“, čís. 174.
Cena 50 hal. Nakladatelství Exerci-
ní dům, Hlučín. Kéž by se tato velmi
zajímavá knížka hodně rozšiřovala.

Otcové N. D. S. mají internát pro
hochy, kteří se chtějí stát kněžími.
Adresa: M. Louis Nicolas (t. j. kněz
N. D. S.) 8, Impasse Cloquet, Issy-
Les Moulineaux (Seine) u Paříže. —
Školní rok začíná 1. října. Celé za-
opatření (včetně prádla, spravení
prádla a šatů) stojí měsíčně 250 fran-
ků (to jest asi 330 Kč). Tyto podmín-
ky mohou být zmírněny v jednothi-
vých případech. Kéž by se přihlásilo
mnoho hodných českých hochů, kteří
by se chtěli stát kněžími N. D. S.,
by tato kongregace mohla později pů-
sobiti též v čsl. republice. Naše ju-

venáty beztoho bývají přeplněny. — O přijetí za bratra-laika třeba se hlásiti u nejdp. generála N. D. S., 68, Rue

Notre Dame des Champs, Paris VIe.

Štěpán Goldschmid.

Literatura.

Dr. Fr. Dvorník, Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance (= Legendy o Konstantinovi a Metodějovi s hlediska byzantského), Praha, 1933. Badání o staré Byzanci zvolil si učený profesor církevních dějin na pražské universitě Karlově, dr. Dvorník, svým odborným polem studia. Už jeho první kniha: „Les Slaves, Byzance et Rome,“ vydaná v Paříži 1926, zabývala se důležitými otázkami křesťanského Východu a jeho poměrem k Římu a to z oněch věků, kdy také Velká Morava přišla do styku s Cařihradem. Nová kniha dra Dvorníka s hlediska byzantského ověřuje vědecky věrohodnost slovanských legend o sv. Cyrilu a Metodějovi za přední pramen historický z té doby. Dr. Dvorník vychází při svých studiích ze správného stanoviska, že nové světlo do dějin cyrilometodějských může vnést studium staré Byzance a jejích tehdejších poměrů. Francouzské vydání Dvorníkových knih šíří zároveň známost otázek cyrilometodějských za úzkými hranicemi naší vlasti.

Říša Velkomoravská, sestavil dr. Ján Stanislav, str. 576, brož. 50 Kč. Životy slovanských apoštolů Cyrila a Metoda, čili tak zv. Panonsko-moravské legendy, z církeвно-slovanských textův, přeložil dr. Ján Stanislav, s ilustracemi akad. maliara Martina Benku. Obě knihy vydalo nakladatelství „Svazu slovenského študentstva“ v Bratislave a Prahe.

První kniha je sborník prací vynikajících autorů slovanských — dr. Škultéty, prof. dr. Cibulka, univ. prof. Kos, Lublaň, profesor dr. Murko, dr. Dvorník, dr. Pastnek, dr. Huščava, inž. Mencl, prof. Zlatarški, Sofia, prof. Hrušovský, dr. Weingart, dr. Popp, Bukurešť, prof. Ramorš, Lublaň a j. Zajímavá a obsáhlá je zvláště práce dra Dvorníka, přeložená z jeho francouzské knihy, lušticí otázky doby cyrilometodějské.

Druhá kniha podává slovenský překlad panonských legend a je tudíž ja-

kousi náhradou obšírného životopisu sv. apoštolů slovanských, na něž oficiální oslava Pribinova ať zúmyslně či bezděčně hodně zapomněla!

Katolícke Slovensko, na pamiatku tisícstoročného jubilea blaženého zvestovania Kristovej viery nášmu národu slovenskému, keď založil prvni kresťanskú svätýňu slovenský knieža Pribina v Nitre, 833—1933, vydal Spolok sv. Vojtecha, Trnava, 651 str. Po způsobu zahraničních katolíků (Poláků, Francouzů, Němců a j.) vydali k Pribinovu jubileu slovenští katolíci obsáhlou knihu, jež má zachytit sytý obraz jejich nábožensko-kulturního života. Po vydavatelské předmluvě správce Spolku sv. Vojtecha J. Pöstenyiho, a úvodním pozdravu biskupa msgra Blahy podává sborník podrobný soupis církevní správy slovenských diecézí, slovenských řeholí, katolického školství slovenského, památek z minulosti i dokladů z přítomné činnosti slovenského katolicismu, dále zprávy o misijním hnutí a Katolické akci na Slovensku i u vystěhovalců slovenských v Americe. Sborník, na němž spolupracovalo mnoho předních katolických pracovníků slovenských, je oživen přečetnými fotografiemi osob a míst, o nichž podává zprávy, a tím se jeho četba stává zajímavější a trvaleji vrývá se v paměť čtenářů. Sborník zůstane hodnotnou památkou jubilea Pribinova a — pro svůj obsah — jistě nebude památkou mrtvou!

Nové obrázky svatých. Tři druhy velice pěkných obrázků do modliteb vydalo Cyrilometodějské knihupecství Gustava Francla v Praze. V prvé řadě jsou to obrázky podle starých i současných mistrů českých i cizích. Serie má 20 velice pěkných reprodukcí tříbarvotiskových. 100 kusů stojí 16 Kč. Podobné obrázky, avšak pouze jednobarevné, budou se hoditi za památky při sv. misiích, na velikonocní zpověď atd. Cena pouze 7 Kč za 100 kusů. — Pro děti k rozdávání hodí se nová Adámkova řada (12

druhů) maličkých obrázků, 100 kusů 7 Kč.

Na cestu do školy. Začátek nového školního roku, nové povinnosti i starosti dětí — a hlavně rodičů. Škola je přípravou a výchovnou cestou pro život. Jaká výchova je děcku dána od útlého mládí, tak je pak odolno vůči různým svodům života.

Na přední stráži dětské výchovy a nevinnosti stojí již po leta osvědčený přítel mládeže měsíčník „Anděl strážný“, 53. roč. Rediguje vzorný učitel a nadšený přítel mládeže P. Em. Masák, katecheta v Brně. Vychází v nové úpravě měsíčně po dobu školního roku za snížené předplatné 8 Kč ročně. Románová příloha „Ca-

rův posel“, příběh mladého nadšence z rusko-japonské války, ročně 4 Kč. Objednejte si potřebný počet ukázkového čísla, rádi pošleme. Adresujte: Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ul. čís. 19-21.

Společenská tiskárna v Přerově vydala krásně vypravenou knihu dra A. Neumanna „Piaristé a český barok“. Poznáváme z ní velké zásluhy řádu piaristického o barokní kulturu, jakož i podíl jeho v boji o naše národní práva v dobách největšího našeho pokoření. Katoličtí pracovníci poznají, že církev zvítězila školou. Doporučujeme všem příznivcům a ctitelům baroka tuto knihu co nejlépe. Cena brož. svazku jest pouze 25 Kč.

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

pracuji rychle, vkusně a levně

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-

táře, kazatelny, křtitelnice, křížové

cesty a obklady z mramoru, dále veš-

keré pomníky a náhrobky. Návrhy a

rozpočty nezávazně zdarma. Četná

odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

smrti často řídila otěže říšské vlády. Byla ochránkyní pravé víry katolické proti bludům Eutychievým a prováděla usnesení církevního chalcedonského sněmu.

14. Povýšení sv. kříže — matka na jerusalemskou oslavu kříže Kristova, když jej byzantský císař Heraklius roku 628 zpět dobyl po svém vítězství nad Peršany.

16. Sv. Ludmila, vdova a mučednice, „matka“ českého národa, babička a vychovatelka sv. Václava.

19. Sv. Január, biskup beneventský, a jeho druhové byli za pronásledování Diokleciánova dlouho vězněni, v cirku předhozeni šelmám a a když jim neublížily, stati roku 305. Krev sv. Januára, uchovávaná dodnes v Nepoli, je oslavována známým zázrakem.

20. Sv. Matouš, apoštol a evangelista, hlásal evangelium v Persii a v Etiopii a byl při sloužení mše sv. proboden.

28. Sv. Václav — kníže a dědic země české, zahájil u nás katolickou akci v nejlepším slova smyslu; v jeho šlépějích je třeba v ní pokračovat.

29. Sv. Michal, archanděl, vůdce vojska nebeského, k němuž se kněz s lidem po každé mši sv. modlí — po vůli Sv. Otce Pia XI. má to činit — za křesťanský Východ, pronásledovaný útočnou nevěrou.

30. Sv. Jeroným, učitel církevní, uctíváný zvláště na slovanském jihu. Hrob jeho je v Betlemě.

Kde budou exercicie v září a říjnu?

1. V Králíkách pro jinochy od 7. do 11. září. 2. Na Velehradě pro paní a dívky od 9. do 13. září. 3. V Králíkách pro dívky od 11. do 15. září. 4. V Hlučíně pro ženy, které už byly na exerciciích, od 11. do 15. září. 5. V Kardašové Řečici pro ženy od 12. do 16. září. 6. V Hlučíně pro dívky, které už byly na exerciciích, od 15. do 19. září. 7. Na Velehradě pro ošetřovatelky od 16. do 20. září. 8. V Hlučíně pro jinochy od 19. do 23. září. 9. Na Velehradě pro železničáře od 23. do 27. září. 10. V Kardašové Řečici pro dívky od 23. do 27. září. 11. V Hlučíně duchovní obnova 24. září. 12. V Želivě (premonstráti) pro jinochy, zvláště odvedence, od 29. září do 2. října. 13. V Hlučíně pro dívky (Orlice) od 29. září do 3. října. 14. V Hlučíně pro ženy, které na exerciciích ještě nebyly, od 9. do 13. října. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. Pro Králíky: Děkaný úřad v Kyšperku. Pro Kardašovou Řečici: Školské sestry v Kard. Řečici. Pro Želiv: Exerciční sekretariát Praha II., Ječná 2. Pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě. — Poplatek 50 Kč, není-li jinak naznačen. — Exercicie začínají vždy večer prvního dne, který je uveden, a končí posledního dne ráno. Přihlaste se aspoň týden předem, aby vám mohli napsat, kdyby už místa nebylo.

Literatura.

UNIONISTICKÁ

Ch. Bourgeois S. J., *L'appel des Races au Catholicisme*. Xaveriana f. X., č. 109. Leden 1933, Lonvain, 11. Rue des Récollets, Belgique. Str. 31.

P. Bourgeois podává v této brožurce velmi zajímavou charakteristiku Rusínů. Sám měl příležitost poznati je osobně, když u nich několik roků pracoval. Proto jeho líčení jest živé, doložené několika skutečnými příklady. Pro nás mají největší důležitost hlavně poslední stránky, kde spisovatel se ptá, proč u nás po převratě tolik Rusínů odpadlo k pravoslaví. Při-

činu nalézá tu, že pravá víra římskokatolická byla Rusínům podávána v rouše cizím, totiž jako by nutně spojená se západní kulturou latinskou, kterou však tamější lid naprosto odmítá. Odtud i ten jejich odpor proti „západní“ víře.

Chceme-li tedy získati Východňany pro naši víru, pak jim ji musíme podati úplnou a neztencenou, ale nezávislou na každé kultuře a mentalitě. To je pravý universalism naší víry, která jest nad každou kulturu a všechny národy volá do svého lůna.

Tyto velmi zajímavé pravdy budou rozvedeny a doplněny v následující

brožurce, kterou autor slibuje brzy vydati.

A. Lepka.

Sborník statí pod názvem „Christianskoe vozsoedinenie“ (křesťanské sjednocení) vyšel právě těchto dnů v Paříži a v němž jsou uveřejněny názory vynikajících hierarchů, theologů a myslitelů pravoslavných na otázku sjednocení (pařížského protoiereia S. Bulgakova, cařihradského aricib. Genadia, metropolity Bukoviny Nektaria, pařížských profesorů N. Berdjajeva a A. Kartaševa, sofijského protopresvitera Stef. Cankova, G. Alevizata a athénského a prof. V. V. Ženkovského z Paříže.)

Uvedeme dnes jenom úsudek prof. Berdjajeva o ekumenickém hnutí protestantském, kde potvrzuje vlastně pravoslavný profesor zásady katolického hnutí ekumenického.

Prof. Berdjajev píše:

Mnozí též pokládají ekumenické hnutí jako hnutí k interkonfesionalismu. Já však spíše myslím, že interkonfesionalismus je poblouděním a nebezpečím pro ekumenické hnutí. Protestantské organisace nezřídka zdůrazňují princip interkonfesionalismu a v něm zamyšlejí sjednotit všechny konfese a církve. Než interkonfesionalismus ze všeho nejméně může být uznán vesměrným (obecným). Interkonfesionalismus není obohacením, nýbrž ochuzením, není konkrétní plností, nýbrž abstrakcí. Interkonfesionalismus konfesi neobohacuje a nezdokonaluje, nýbrž je ochuzuje a poškozuje. Je to vyrovnávání po nejmenší míře (minimum). Interkonfesionalní křesťanství je křesťanství abstraktní, není v něm konkrétní plnost života. Přivrženci interkonfesionalismu navrhuji křesťanům, aby se sjednotili na abstraktním minimu křesťanství, na příklad na víře v božství Ježíše Krista, odvrhnouce všechno, co rozděluje. Ale touto cestou nelze ničeho dosáhnout v náboženském životě. Náboženský život vůbec není podoben životu politickému; v něm jsou nemožny bloky, zakládané podle zásady: já ti ustoupím v tom a v tom, a ty mně ustup zase v tom a v tom. Víra může býti jen integrální, celistvá, v ní nelze nic ustupovat. Jen tehdy je ona životná, jen tehdy může ona nadchnout k aktivitě. Uctívám-li já, jako pravoslavný, Boží Matku, nemohu dělat zdání

jako bych byl na to zapomněl pro souhlas s těmi křesťany, kterým je tento kult cizím. Vesměrnost (obecnost, t. církve) je plnost a k ní nevede cesta abstrakce, ani cesta skládání a odčítání. Vůle k vesměrnosti je vůle k větší plnosti a bohatství a jen v této plnosti a bohatství je možno si myslit sjednocení křesťanského světa. (Str. 71.)

Povrchnost (náboženského života) nás rozděluje doktrínami, formami myšlení, rasovou psychologii i formou církevní organisace. V hlubině (jeho) se stýkáme se samým Kristem a tak i druh s druhem. (Str. 72.)

Acta VI. Conventus Velehradensis, Olomouc, 1933, sumptibus archiepiscopi Olomucensis. Zpráva o loňském unijním sjezdu velehradském vzrostla opětně v knihu o půl čtvrtu stu stránek a byla vydána nákladem předsedy ÚACM p. arcibiskupa olomuckého, dra Leopolda Prečana. Obsahuje v první části podrobný průběh sjezdu, v II. části přednášky sjezdové a ve III. zprávy z apoštolátních odborů a ústavů unijních spolu s ohlasem, jaký vzbudil sjezd v ruském tisku. Účastníkům sjezdu obnoví vzpomínky rušných dnů velehradských, těm pak, kdož nemohli na Velehrad, podá věrný obraz sjezdu i učené referáty odborníků v otázkách unijních. Knihu možno objednat v sekretariátě ACM, Olomouc, Wilsonovo 16.

Doporučujeme všem svým čtenářům, aby dětem objednali „Dětský svět“. Číslo ukázkové dostanou u místních duchovních, učitelů náboženství, nebo si může každý čtenář dopsati listkem administraci, Praha II., Karlovo nám. č. 5. Cena listu je každému přístupná, Kč 10 za rok a během roku vyjde 20 čísel, tedy za číslo 50 hal. Obsah časopisu zaujme dětskou pozornost celou. Najde tam povídky, básničky a pohádky, dále hádanky, rebusy, šachové turnaje, loutkové divadlo, Kašpárkův koutek, radio, sport a hry, esperanto atd. Jsou vypsány i cenné odměny. Jako novinku zřídí vydavatelstvo v roce 1934 prázdninovou kolonii, do které vyšle na svůj náklad z každého místa, kde bude nejméně 50 odběratelů „Dětského světa“, jednoho plného čtenáře nebo čtenářku, které vylosuje sám kolportér „Dětského světa“.

ДВЪСН КЕДН

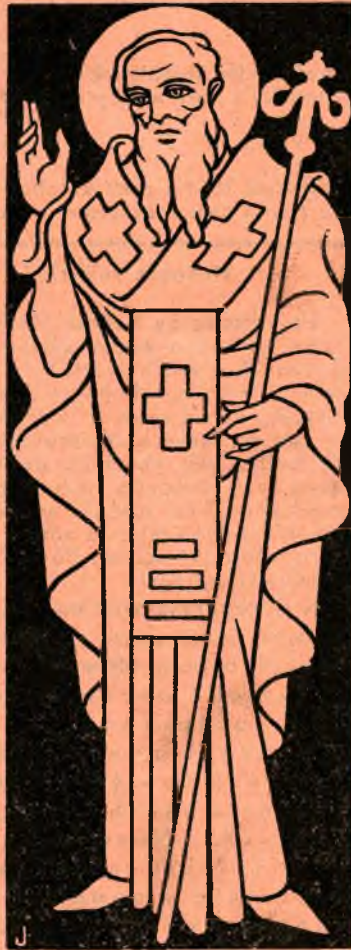

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 10.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnulí: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Druhý žalm unionistický	333	Sv. Cyril Jerusalemský o nejsvětější Eucharistii	347
Obrázky z misí mezi podlažskými unity	334	Jednatel. zpráva o činnosti Cyrilo-metodějského družstva Velehrad za rok 1932	349
Na Velehrad	337	Křesťanský Východ	352
Pout	339	Katolický obzor	365
Milenium 1863 a čestí katolíci	342		
Ze života našich krajanov v Belgii.	343		

Hovorna redakční.

Unionismus na Volyni. Máme autentické zprávy o poměrech volyánských z různých stran. Největší bída je v tom, že není volných schopných pracovníků. Otázka národnostní i otázka obřadu je tam pro svoji komplikovanost příliš delikátní, než abychom do ní mohli zasahovat hotovým návrhem. Proto odkládám Váš článek neuveřejněný, ale děkuju zaň jako za námět k diskusi na výborové schůzi. Pozdrav! Nezapomínejte na nás!

K Stojanovým oslavám. Je radostno sledovat jejich počet i vnější úspěch. Ale rádi bychom též viděli jejich praktické ovoce v obnoveném ruchu apoštolátním, v získávání nových členů a v plnění apoštolátních povinností všech členů dosavadních. Nesmíme přece ústy velebit zakladatele Apoštolátu a nepomáhat též skutky, aby jeho zbožné dílo (pium opus) apoštolátní mohlo plnit své poslání. Apoštolát musí přece aspoň cestu hradit svým zahraničním misionářům, když za ostatní práci jim splácí jen

křesťanským: Pán Bůh zaplatí!

Měřítkem opravdové lásky k ř arcib. dru Ant. Cyr. Stojanovi jest odpověď na dvě otázky:

1. Jsi členem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje Stojanem založeného?

2. Zaplatil jsi už letos členský příspěvek (3.60 Kč)?

Členské příspěvky: P. T. Inn. Kučák, Buchlovice, Kč 10.—; řím. katol. farní úřad v Předmostí Kč 440.—; řím. kat. farní úřad v Kyjově Kč 35.—; duchovní správa v Biskupicích, p. Kralice na Hané, Kč 150.—; příspěvky III. čtvrtletí z arcibiskupské konsistoře v Olomouci Kč 1.497.20; řím. katol. farní úřad v Kojetíně Kč 45.50; řím. katol. farní úřad na Velehradě Kč 130.60. „Pán Bůh zaplatí!“

Zahraníční misie: Rev. O. Zlámal, Cleveland, Ohio, U. S. A., Kč 955.—; nejmenovaný, Bystřice pod Hostýnem, Kč 40.—; sl. Pištěková, New York, U. S. A., Kč 322.—; příspěvky z Valaš. Meziříčí, Kč 250.—; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.—. „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy daroval: P. T. Frant. Dvořák, Nový Telečkov, p. Velké Meziříčí. „Pán Bůh zaplatí!“

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Říjen 1933.

Číslo 10.

Druhý žalm unionistický.

(Ke svátku Krista Krále.)

Br. Mastylak CssR.

*Proč se bouří klanitelé bohů,
kacířské se hlavy s nimi vzpírají,
vládců zvuky ve stříbrném rohu
hrůzně ječí, dlaně meče svírají
proti Kristu, jeho Náměstkovi:
„Roztrhejme pouta Církve kletá,
srazme jho, jež v šíje Řím nám metá!“?*

*V nebesích Král králů s trůnu slávy
usmívá se — vítěz — mlčí v bolu svém;
pak se záře jeho očí tmaví,
slovo přibojem zní v moři pěnivém:
„Já jsem přece ustanovil Skálu,
pod níž v blátě leží žezla králů;
Já jsem řekl vůli všemohoucí
apoštolu: „Ty jsi Petr, skála má,
klíčník můj a pastýř nehynoucí.
Na tobě Já vzdělám Církev Boží,
dám ti klíče zemské, nadzemské,
pasiž ovce, beránky — mé zboží,
pas je v lásky svitu hvězdy betlemské . . .“*

*Nuže tedy, nevěřící davy,
svaté pravdy nepřátelé, zmoudřete,
před Kristem i Petrem skloňte hlavy,
uznejte jen Církev Boží knížete,
zlíbejte mu ruce v slzách hojných,
by se Kristu tvář i oči zjasnily
leskem rovným slávě bohabojných!
Neboť běda, hněv-li Boží vzplane;
šťasten však, jenž věřit neustane!*

Obrázky z misíí mezi podlašskými unity.

P. František Broer T. J.

(Josef Olšr T. J. — Pokračování.)

Zkušenosti P. Jackowského i P. Mrowiňského ukazovaly, jak těžko jest přímo ze zahraničí proniknout do unitských vsí a nestále se tam zdržovati, vlastně potulovati ze vsi do vsi. Bylo jasné, že nejlépe by udělal misionář, kdyby si našel stálé místo, kde by ho mohli sami uniti vyhledati a odkud by mohl na několik dní zajížděti do připravených vsí.

P. Jackowski, jenž se zatím stal provinciálem a superiorem podlašské misie, svěřil tu úlohu P. Broerovi, který před krátkým časem vrátil se z indických misíí. Byl to člověk velice čilý a praktický. Již 31. srpna 1883 s německým pasem v rukou překročil ruské hranice jako vychovatel a učitel cizích jazyků. Ve Varšavě se ubytoval v hotelu „Victoria“, navštívil německého konsula, jenž mu dal doporučení, ale oznámil mu, že dovození pro vyučování musí si obstarat u kuratora škol Apuchtina.

Následujícího dne dal se P. Broer ohlásiti u Apuchtina. Mlčky se ukloniv, odevzdal mu dopis německého konsula — kurator přečetl doporučení, podal mu ruku na přivítanou a ukázal na křeslo u psacího stolu:

„Račte si sednout. Cím vám mohu sloužit? Konsul píše příliš neurčitě.“

„Jsem vychovatelem a učitelem cizích jazyků. Byl jsem v Indii, učil jsem dokonce děti vicekrále. Poněvadž podnebí neodpovídalo mému zdraví, byl jsem nucen na stáří vrátit se do rodného Slezska. Ale moje cestovatelská vášeň nedává mi pokoje, musím do ciziny. Poněvadž zdejší podnebí neliší se od slezského, vybral jsem tento kraj. Přišel jsem tedy, pane ministře, požádat vás o dovození k vyučování. Mimo to konsul mne těšil, že vy sám mně snad i poradíte dům, v němž by potřebovali učitele...“

Apuchtin, jemuž lichoťlo, že ho vychovatel místokrálových dětí tituluje ministrem, rychle ho přerušil:

„Nabízím vám místo učitele ve svém domě; vlastně jsem už hledal vychovatele pro vlastní děti.“

Do P. Broera jako by hrom udeřil. Na to nebyl připraven, ale nabídku nemohl přijati za žádnou cenu. Z domu Apuchtinova dojíždět k podlašským unitům! Ale jak se vymluvit? Říci, že není hoden té cti — namítne, že přece učil děti místokrále. Dát na srozuměnou, že kurátor je po místokráli příliš nízkou osobou — to také nejde.

Vzdychl k sv. Duchu, k svému andělu strážci — a šťastná myšlenka blesknula mu hlavou. Vždy ji pokládal za vnuknutí Boží.

„Velice rád přijímám vaši nabídku,“ odpověděl s úsměvem Apuchtinovi. „Skutečně milé to pro mne překvapení, pane ministře osvěty. Mám nésti osvětu do domu, z něhož osvěta vychází. Takové cti ani nezasluhuji,“ žertoval.

„Tedy dobře. A kolik žádáte ročně?“ otázal se Apuchtin, chtěje celou věc vyřídit jednou ranou.

„Prozatímne 60.000 rublů ročně,“ bez zajiknutí pronesl P. Broer.

Ted' zase hrom udeřil do Apuchtina. Nechtěl věřit vlastním uším, ale bylo to tak, 60.000 rublů ročně. — Ovšem, vždyť vychovával děti vicekrále, bral tedy královský plat. Třeba tedy vzít svoji nabídku zpět — sám přece tolik nemá ročně. Cítil se tím pokoren a měl chuť ukázat dveře protivnému hostu. Ale co si pomyslí německý konsul? Hledal vrátka, jimiž by mohl uniknout z pasti bez větší újmy sebevědomé hrdosti. Svraštil čelo, hryzl rty, neklidně se hnízdil v pohodlné lenošce.

„To je vaše poslední slovo?“ otázal se nevěda, co říci.

„Jestli se vám zdá, pane ministři, že v srovnání s dávnějším platem žádám málo, mohu vzít i více. Od přírustku kapsy neboli,“ odvětil klidně P. Broer.

To Apuchtina dorazilo.

„Ptal jsem se vás na poslední slovo,“ řekl podrážděně. „Neočekával jsem, že se snad budete domáhati v budoucnosti více. Nenarodil jsem se kupcem, smlouvatí neumím. Beru zpět svoji nabídku. Na prosbu pana konsula mohu vám doporučit polskou šlechtu.“

„Dovoluji si připomenouti ještě svoji první prosbu — o písemné dovolení k vyučování.“

„Dostanete ji v mé kanceláři, přihlaste se u sekretáře. Poroučím se,“ odvětil suše Apuchtin, podáváje mu lístek s několika klykyhaky.

P. Broer vyšel a děkoval Pánu Bohu, že ho šťastným nápadem vysvobodil ze lví jámy.

Premýšlel nad tím, kam by se měl přihlásit za učitele. Ale došel k závěru, že z domu nějakého hraběte bude právě tak těžko dojížděti k unitům, jako z Apuchtinova paláce. Třeba tedy úlohu řešiti jinak.

Náhodou potkal bývalého svého chovance z chyrovského konviktu — p. Podhorského, který ho na první pohled poznal. Tomu se svěřil se svojí starostí a společně rozhodli, že nejlépe bude založit obchod. Může prodávat příručí — a on může jet, kam chce. Mohou tam rovněž nenápadně uníté navštěvovati svého misionáře; do obchodu přece přicházeli rozliční lidé.

Po několika dnech byl založen potravinářský obchod, který vedla s počátku jedna známá paní, později br. Jos. Jankiewicz T. J.

Skutečně v krátkém čase P. Broer navázal styky se svými ovečkami. Získal mnoho obratných průvodčích z unitských vsí, kteří připravovali své spoluvěrce na příchod misionáře, přiváděli je do varšavského obchodu, zvláště snoubence; v sousedních pokojích přijímal je P. Broer, sloužil mši sv., uděloval sv. svátosti. Čas od času dělal několikadenní apoštolské vyjížďky do okolí.

Na den 13. ledna 1884 byl určen zájed do okresního městečka

Sokołowa. Byl právě Nový rok podle ruského kalendáře, lid byl v kostele; jen strážník Lisunov zpozoroval, že uniti scházejí se u hospodáře unity Ignáce Sojky, a proto chodil po náměstí, netrpělivě očekávaje, co bude.

Tu se ukázal vůz s P. Broerem.

„Kdo to jede?“ otázal se Lisunov vozky a zastavil koně.

„Copak mne neznáš? Lewkowicz přecel!“ houkl vozka a chtěl jet dále.

„To vím. Ale kdo je ten druhý?“ dotíral dále strážník nevypouštěje úzdy z rukou.

„Přijíždím z Varšavy,“ odvětil P. Broer.

„Máte pas?“ „Ovšem, mám,“ klidně na to P. Broer.

„Pojďte se mnou na městský úřad,“ rozkázal Lisunov.

„Proč?“ otázal se P. Broer, chtěje již slézatí.

„Nechoďte, nebo bude zle!“ šeptal Lewkowicz P. Broerovi, a chytil ho za rameno, dávaje znát Lisunovi, že ho nepustí.

Lisunov však chytil P. Broera za šál, jímž měl ovinut krk, stáhl tak silně, že se misionář počal dusit a ztratil vědomí. Tak bezvládného cizince chtěl odvléci na strážnici.

Zatím okolo vozu shromáždil se zástup zvědavců. Lewkowicz uviděl mezi nimi unity. Šeptnul jednomu do ucha: „Ten pán — to je náš misionář!“

Ta zpráva jako elektrická jiskra proletěla všemi zasvěcenci. Povstal zmatek, v něm byl Lisunov povel a zbaven pláště a zbraně. Vysvobozeného P. Broera odvedli do nejbližšího statku — katolíka-latiníka — a ukryli v malé komůrce.

Na poplach Lisunova přišla celá městská policie — započala hon na misionáře. Byly obsazeny všechny cesty, telefonicky požádali policii okolních městeček, aby zadržela každého příchozího, prohledávali domy.

Celé dvě hodiny slyšel P. Broer pokřiky: „Chyťte ho! Držte ho! Tu je!“ — Nejvíce křičeli uniti a vodili slavnou policii za nos. P. Broer chtěl se dobrovolně vydati v ruce strážníků, aby nevystavoval nebezpečí hospodáře, u něhož byl ukryt. Ale shromáždění uniti ho nepustili, oznámili, že ho budou bránit před celým kordonem policie.

Podvečer, když shon utichl, převlékli P. Broera do selských šatů a provázen několika svalnatými vesničany vypravil se za městečko, kde u židovského hřbitova čekal již vůz.

Cestou potkávali hloučky lidí se strážníky, kteří se vraceli s honu za misionářem. Průvodcové P. Broera ptali se: „No, chytlí jste ho?“ Tázání odpovídali záporně. Ani jim nenapadlo, že jde právě mimo.

Na voze odjel v noci do Varšavy a vrátil se ihned do Haliče. Policie však misionáře dále nepronásledovala, poněvadž Lisunov tvrdil, že to byl převlečený místní latinský kněz P. Pawlowski. Uniti ovšem své energické zakročení odseděli, ale byli hrdi na to, že přere svého misionáře ubránili.

Když se P. Broer dověděl, že varšavský obchod policie nevypátrala, vrátil se opět na misi. Ale poněvadž mu byly svěřovány i jiné záležitosti církevní ve Vilně, v Petrohradě, mohl se jen v přestávkách věnovat unitům. Rovněž útěk do Varšavy na selském voze v mrazivé lednové noci vážně otrásl jeho zdravím. Proto byl mu poslán na pomoc v roce 1884 P. Antonín Mühl T. J. a po něm P. Josef Franke. Oba pracovali podle metody P. Broera. Přijímali unity ve Varšavě, čas od času na několik dní odjížděli pracovat do vsí.

Roku 1885 rozhodnuto misi začít na větší skálu. Podobné středisko misijní, jako obchod ve Varšavě, mělo být založeno v Lublíně. V lednu se tam vypravil P. Theodosius Sozański T. J.; na pomoc mu tam přijel P. Matěj Šaflarski T. J., jenž však byl již v srpnu 1885 vypátrán a uvězněn. P. Sozański r. 1885 a 1886 podnikl čtyři velké zájezdy do lublínského okolí; první sám, ostatní spolu s br. Gruzickim T. J. (Pokračování.)

Na Velehrad.

Ant. Šuránek.

Vlak se přihnál do Hradiště. Zástup se tlačí u východu. Kolik jich asi jede na Velehrad?

Auto! Auto! — Děkuji, pravím a vzpomínám si, jak arcibiskup Stojan konal svou arcibiskupskou pout na posvátný Velehrad pěšky za nepříznivého počasí. V jeho stopách, polní cestou... Tenkrát, když on šel s vlnákem na pravé ruce, nebylo ještě na Velehradě bílého domu v krásné zahradě, kde se nyní scházejí lidé, aby tam zpytovali své životní cesty, napravovali minulost, usměrňovali budoucnost. Nebylo *exercičního domu*... A velký putník po něm toužil... V očích se mu asi zalesklo a kdo ví, nepoklekl-li na zem, když ušel z lesního zátíší vrcholky štíhlých velehradských věží... Nepolíbil-li tu půdu, jak říkával, třikrát svatcu...

Jdu polem, podravuji lidi v poli... Léto už prchlo, blíží se jezeň. Trnky se modrají na stromech... Vzduch je jasný, Buchlov se dívá zamyšleně...

Kolik už asi tisíc zde putovalo zaprášenou cestou? A kolik duší zaprášených? Aby se očistily...

Je dnes cosi nápadného na té cestě. Každou chvíli volá z prachu kus bílého papíru... Kdo by si všiml! Ale volá zas a zas... Po páté, po desáté... Roztrhané stránky nějaké knihy? Podívám se... Ano, kniha, vytištěná v Praze; je vidět na kousku stránky, jaký měla asi obsah. Špatná kniha... Ve které mluvilo tělo, svět a ďábel... Jdu dál a zase přihlédnou. Na každé stránce plno mravní špíny... A to někdo tu knihu trhal takřka od nádraží, od sošky sv. Antonína až k Velehradu? Ještě v lese, za každým asi desátým krokem kousek a tak na drobnou rotrhaný... Co to?

Kdo šel touto cestou, a proč právě na této cestě trhal knihu, která byla schopna otrávit jeho nitro, pošpinit duši...? Četl tu knihu, stránku za stránkou a pak ji trhal, aby neotravovala druhých? Nebo přečetl tu knihu dříve a poznal se, poznal, jak chybil a šel touto cestou, aby vše napravil? Posypal si tu cestu — na duchovní cvičení — tím, že zničil hříchy minulosti? To, co ho ke hříchu svádělo? To by bylo významné na této cestě k duchovní obrodě náboženské, že si někdo vydělá takřka cestu zničením nemravné knihy... Pomodlím se za toho člověka a poprosím čtenáře Apoštolátu, aby i oni se vydali na podobnou

Kristus Král, stropní obraz v katol. kostele v Sofii.

cestu, ať s sebou vezmou všechno, co ušpinilo, nebo co pošpinit může jejich duši a na této cestě ať to odhodí, zničí, prve než započnou na Velehradě svoji duchovní obnovu... Co by pomohly exercicie, kdyby tam doma čekala otravná kniha, špinavé noviny, obrázkové časopisy, které vydávají nepřátelé sv. bratří soluňských, Otců našich přesvatých Cyrila a Metoděje? A poprosím, aby, nemohou-li ihned zajet na Velehrad na exercicie, aby aspoň ihned vymetli doma své světničky a zničili všechno, co by mohlo otrávit duše jejich a drahocenné duše dětí jejich, dětí, naděje budoucnosti cyrilometodějské...

Zamyslete se, milí čtenáři a vážené čtenářky. Je měsíc říjen, měsíc nejčistší Panny. Podzim, přijde zima, kdy je více času na exercicie. Nemohli byste letos na Velehrad? Je krise hmotná, ale není zaviněna tou vnitřní, duchovní? Je! A třeba vytnout strom od kořene... Ale nepomohou růžové plány do budoucnos-

ti, neučiníte-li pořádek s minulostí... Budoucnost není ve vašich rukou, ale minulost ano! Odvrzte všechno zlé, upravte si tak, vydlážděte cestu k Velehradu...

Vidíte už jeho věže... Bože, cos ráčil... Pomodlím se tam za vás. Abyste přišli zničit svou minulost, pokud byla psaná chybně, jako špatná kniha a abyste začali psat znovu lépe, lépe...

Pout.

Sevir Polevoj.

Žádné rozklady, žádné důvody nepomohly. Týden před výroční poutí ve velkém klášteře chystá se na cestu šedesátipětiletá starěna Štěpanida. Z dřevěného kufru, který uschovala na půdě v nejtemnějším a nejzaprášenějším koutě, vyndala tmavé šaty, aby je vyžehlila a očistila. Kufr pak znovu pečlivě uzavřela. Má v něm ještě jeden poklad, rubáš do hrobu, který si sama ušila.

Štěpanida dobře ví, že už kolik roků nebývá ve velkém klášteře pout, vždyť klášterní kostel, obytné i hospodářské budovy obsadilo vojsko. Do široké brány přijíždějí tam nyní a odjíždějí pěkná auta i špinavé těžké vozy. Vojáci běhají, křičí, zpívají a hřmotí plechovým nádobím.

Ale nemůže zapomenout, jak to tam bývalo dříve o pouti raného podzímku. Pobledlé nebe, měkce teskný vzduch, nazlátlé a nahnědlé listí po chodnicích u bílých klášterních zdí, po kterých klouzaly krajkové stíny bujného větvení stromů. Lidé putovali zblízka i z daleka, mníši černě odění pobíhali lehkými neslyšnými kroky, řady žebráků a mrzáků táhle zpívali jeden přes druhého a do toho poutního ruchu velebně znělo slavnostní vyzvánění největšího zvonu. To měla Štěpanida o čem povídat, když se s takové pouti vrátila domů do vesnice, vzdálené asi dvacet kilometrů. Všem přinášela dárky; obrázek, křížek, životopis jeho svatého patrona nebo korále.

A teď? Když se přibližuje člověk klášteru, nemůže se, vlastně nemá ani před čím se pokřížovat. S vysokých bání sdělali kříže a na místech, kde byly na zdech vyobrazení svatí, jsou nyní namalovány jakési hvězdy, srpy a kladiva. Není vidět poutníků, mníchů, žebráků, nevyzvánění ani jeden zvon. Holubi, kterých jindy tam bývala celá hejna, také odletěli. Z dřívějších obyvatel zůstal tam jen jeden, zpola nepřítelny žebráček Boris. Může mítí asi čtyřicet roků, ale jeho obličej je dětský. Zmrzačené a pokroucené nohy skládá na nevelký kožený polštář a je k němu uvazuje. Když se chce pohybovat, musí se Boris opřít rukama o zem a přenášet svůj polštář i nohy s místa na místo. Usedne-li, má na klíně vždy položenou železnou mísu na almužnu a velký železný kříž. Vojáci nechali si Borise jediného na bývalém poutním místě pro svou zábavu; smějí se mu, když těžkopádně skáče po velkých kamenech, kterými je vydlážděn jejich dvůr. Někdy vyhoví do-

konce i jeho žádosti a posadí ho na zeď, která je tak široká, že se může Boris na ní bezpečně pohybovat kolem celé rozlohy bývalých klášterních pozemků. Tu se pak na vše strany rozhlíží, káže, modlí se a žehná křížem. Někdy se Boris na zdi i dobře vyspí.

Řeckokatolický kostel v Gjurjevu.

Štěpanida odešla z vesnice den před výroční poutí. Lidem řekla, že se jde do města podívat, co dělá její vnuk — krejčí. Třeba tak povídat, aby se nedozvěděla nějaká „pětiletka“, že jsou v jejich rodině pobožní lidé. Mstili by se na nich bolševici; zničili by jim hospodářství a poslali každého jinam. S malým uzílkem vydala se Štěpanida na pout. Pod městem přenocovala u známé trhovkyně a doprovodila ji pak ráno na trh. Tam se zdržela do desáté hodiny dopolední. Pak nastoupila další cestu.

Pomalu se vleče podél břehu velké, široké a klidné řeky a chvílemi odpočívá na vystouplých kořenech starých vrb. Asi za hodinu dochází pod bývalý klášter, kde začíná cesta stoupatí nahoru. Napolo ztracenou stezkou v dusně a hořce vonící trávě dostala se až k několika akátům a husté skupině keřů, které rostly pod klášterní zdi. Opatrně, aby se neporanila, prodírá se divokou spleť větví a je u cíle. Zvědavě vzhlíží ke zdi. Zůstal na ní

z celé někdejší výzdoby jediný obraz: Svatý Mikuláš s šedým vousem a v načervenalém splývavém šatě, dívá se na ni přísně a čistě. Štěpanida dojata, kleká a dlouho se modlí. Modlí se, aby jí byly odpuštěny její hříchy, modlí se, aby sv. Mikuláš vyprosil u Pána Boha více rozumu pro jejího syna, Matěje, a vůbec pro celou vesnici. „Hrůza to vykládat, sv. Mikuláši, ty nás zastánče“ — šeptají bledá ústa poutnice; „kostel u nás zbořili, popa oběsili a teď jeden na druhého se nedívá, když na to přijde řeč; udělali prý to na rozkaz úřadů, ze strachu, aby jich bolševici nepostříleli, kdyby se v kostele modlili. Ach, sv. Mikuláši, vypros zdravého rozumu úřadům i takovým našim lidem. Pomoz, aby každý mohl žít i umřít křesťansky! Vládu prý si teď volí lid, přimlouvej se zaň, aby tedy vyvolil vládu takovou, která by byla Pánu Bohu milá a vážila si Ho a ctíla. Ať naše Lidka nezpívá, že nevěří v Boha a že chléb nedává Kristus Pán, nýbrž stroje a nové kolektivní hospodářství.“

Štěpanida se dlouho modlila vroucně a upřímně. Často se křížovala. Unavena konečně, chtěla si trochu odpočinout, položila se na suché listí na zemi a usnula. Probudila ji suchá větev, kterou vítr na ni shodil se stromu. Slunce sice ještě stálo dosti vysoko na obloze, nebylo pozdě, ale dlouho se tu už nemohla zdržovat. Vstala tedy, že se ještě pomodlí na cestu. Vrací se ke známé skupině keřů, odsouvá větev a pravici už zvedá, aby se požehnala před obrazem sv. Mikuláše a... zapotácela se. Nad její hlavou zahřměl divoký smích. Na zdi už nebylo vidět podobu svatého Mikuláše. Obraz byl hrubě zamazán a na jeho místě byl namalován úhlem nízký, odporný výjev. „No, což?“ — křikl někdo zblízka a s akátů seskočili dva vojáci. „Co čekáš? Pokřižuj se přece, polib obraz, modli se!“

Stařena se pomalu obrátila po hlase a řekla tiše: „Styďte se!“ — Ale se zdi spustil ostré kázání bláznivý Boris: „Proč to děláte, darebové? Pánu Bohu neublížíte, vše se děje z Jeho vůle! Svatému Jeho také neublížíte! Proč však ubližujete jí, této stařeně, co vám udělala zlého, ničemové! Nebudu tu s vámi, nedám vám požehnání!“

Žebraček Boris sklouzl potom po akátu dolů do výšky obrazu. Jednou rukou se držel stromu, na rukáv druhé plival a tak očišťoval zneuctěný obraz. Pomalu vystupovaly zase šedé vousy, obličej a načervenalé, splývavé šaty sv. Mikuláše.

Stařena i vojáci hleděli naň zaraženě. „Učí vás a vychovávají vás jako zvířata, která nemají duše a nic nevědí o Bohu,“ řekla Štěpanida, obracejíc se k vojákům. „Samí jste o tom nikdy nepřemýšleli, anebo se bojíte jeden druhého, hotoví na sebe žalovat a vzájemně se udávat. Pravda, vojáčku?“ Ten však místo odpovědi praví kamarádovi: „Pojď odtud pryč a nech je, ať je ďas sebere!“ „Tak, tak,“ křičel mrzáček Boris, sedě už zase na zdi a tlouče křížem do mísy. „Neboj se, staruško, a modli se klidně dál! Ďábel dobře ví, kdo mu v Rusku patří!“

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

(Pokračování)

Tak minuly oslavy svátku sv. Cyrila a Metoděje dne 9. března, k němuž Blahověst přinesl dlouhou úvodní báseň s obrázkem, vzatým z jubilejního životopisu našich světců od dra Bílého, kterak Rostislav vítá soluňské věrozvěsty. Než tím daleko nebyly skončeny oslavy cyrilometodějské v Čechách, ba možno říci, že to byl začátek velké řady i menších slavností, táhnoucích se celým jubilejním rokem, jichž středem byly velehradské poutě ve slavnostní oktáv od 5. do 12. července, a zakončením dostavba a posvěcení kostela v Karlíně, tehdy ještě u Prahy. Víme, že roku třiasedesátého neslavil se již na Moravě 9. březen, jak tomu bylo ještě v Čechách a na Slovensku, nýbrž veškeré slavnosti se přesunuly na nově stanovené datum 5. července. Snad právě této okolnosti máme co děkovat, že Čechové sledovali přípravy a ruch na Moravě pozorněji a konečně byvše stržení živelnou radostí a nadšením přijeli manifestovat společně s Moravany, Slováky, Poláky, Chorvaty a Slovinci ve středisku víry na moravském Velehradě. Jestliže v Čechách byli zvyklí pohlížeti na sesterskou Moravu jaksi s patra, myslíce, že sestra se nezmůže na něco kloudného, pak s tím větším zadostiučiněním můžeme konstatovati překvapení českých poutníků. „Člověk nerad vyzná, v čem se zklamal, ale rád poví, že ho to neb ono mile překvapilo. Podobně vedlo se mně, a to na Velehradě, kamž jsem se ve společnosti svého přítele důst. p. vikáře H. byl vydal, prozatím více ze zvědavosti, chtěje se o účastenství přesvědčiti, než z opravdové vděčnosti za dar víry, tam a tamodtud k nám přinesené... ale jakého účastenství jsme my při svém příchodu na Velehrad očitými svědky byli, toho jsme se nikdy nenadáli, věru naše překvapení, ač jinak nemile nás se dotklo (nemohli najít nocleh na Velehradě), bylo nadmíru radostné.“¹

Je opravdu radostno čísti, jak velké překážky překonávali čeští poutníci, aby mohli přijíti na Velehrad. Putování tehdy bylo nesešné pro nedostatečné komunikační prostředky — hlavně železnic bylo pořádku — dále se tehdy většinou na vozech nebo pěšky.² Jako ze všech dekanátů moravských putovaly nepřehledné zástupy poutníků pěšky nebo na vozech na Velehrad, tak se ani Čechové nezalekli daleké cesty, a protože jim české dráhy nepovolily přes želání³ a stížností⁴ slevnou jízdu, jak tomu bylo na Moravě, nemajíce dosti peněžních prostředků, putovali pěšky. V jižních Čechách postavilo se v čelo této svépomocné akce ně-

¹ Blahověst 1863, str. 285. Od Kolína.

² Čas. katol. duch. (1863, str. 307) rozpočítává pout od Prahy na Velehrad na 14 dní.

³ Čas. katol. duch. 1863, str. 307. — ⁴ Blahověst 1863, str. 314.

kolik nadšených kněží: „Vzhůru tedy na pout k Velehradu! Po-
něvadž pak lid náš namnoze neví, kudy a jak by se tam dostal,
usneslo se několik duchovních, chopiti se hole poutnické a býti
průvodčími na této cestě. Posud jsme čtyři, jenž(!) jsme se k to-
mu odhodlali: Jan Duben, farář v Nezamyslicích, František Pavlí-
ček, farář v Malenicích, Josef Hesoun, kaplan v Jiníně a Václav
Mostecký, kaplan ve Vodňanech... Vyjdeme (17. května) na
Vltavo—Týn do Veselí na Kardašovou Řečici, Jindřichův Hradec,
Telč, Třebíč, Brno — do Velehradu... Celá pout tam a sem trvala
by tedy 15 nejvýše 16 dnů... Mnoho tedy krokův požádá každý
den, mnoho potu to státi bude, než tu cestu vykonáme; ale tisíci-
leté památky nedočkáme se zase.“⁵ Pout tato se uskutečnila a na
500 poutníků s „požehnáním biskupa Jirsíka“ vyrazilo na Vele-
hrad.⁶

Jiný hlas vyzývající na posvátný Velehrad se ozval od Hor
Kutných⁷: „Vím, že by měl býti jubilejní rok kvasem, který by
celé tělo Slovanské pronikl, ... než i v tom ohledu doufám od
Pána Boha, že se mnoho stane, zvláště putováním na posvátný Ve-
lehrad! Dovolte, abych učinil návrh. Bylo by chvalitebné, ne jed-
notlivě, ale u větším počtu putovati na Velehrad. Čas již, aby se
stala úmluva mezi námi, pátý červenec máme co nevidět. Vy,
bratři, tam na západě a půlnoci naši milé vlasti české, umluvte se
brzy, kdy a kterou cestou putovati chcete na Moravu a oznamte
to v listech našich. Praha, Plzeň, Rakovník, Mělník, Slaný, Mladá
Boleslav, Jičín atd. jsou snad ta nejpríhodnější místa k poradám
o pouti velehradské. Oznamte kdy, a půjdem na Velehrad ve jmé-
nu Páně! Čechy jsou velké a v nich posud katolický duch!“

(Pokračování.)

Ze života krajanov v Belgii.

P. Peter Makoš.

Keby sme vystúpili do výšky horizontu, dostačujúceho k celko-
vému pohľadu na povrch Belgie, videli by sme, ako je južná Bel-
gia rozrytá od kopální a čierna, severná však ako nejaká záhrada.
V severnej Belgii sa viac už pestuje roľníctvo (flamandské čierno-
biele kravy a maličké brabantké kone). Mlikovité výrobky fla-
mandské poskytujú blízko susediacim Angličanom vela pokrmovej
rozkoše. Belgia, ktorá predtým bola rezaná a trhaná od svojich
súrodov so všetkých strán dľa ľubovôle a napriek drahej ceny ži-
votov ľudských, padlých za slobodu svojho národa, roku 1831
(dňa 21. júla), vydobila si národnej slobody a rozhodla sa za de-
dičnú konštitučnú monarchiu, ktorá štátna forma až dosiaľ trvá.
Polovica južnej Belgie (od strany Francie) mluví jazykom valon-
skym (dialekt francúzčiny), severná polovica Belgie však jazy-

⁵ Blahověst 1863, str. 188. — ⁶ Blahověst 1863, str. 243.

⁷ Blahověst 1863, str. 254: „Z Malína od Hor Kutných 31. května 1863.“

kom flámskym (akýmsi dialektom staronemeckým). Uradný jazyk v celej Belgii je dvojaký, valonsky a flámsky.

Táto ináč pokojamilovná krajinka stala sa počas svetovej vojny bojišťom medzi Nemcami a Francúzmi. Pres svoju neutralitu bola Nemcami na juhu zpusťovaná. Stopy tohoto násilenstva nemeckého su i dnes v južnej Belgii, kde takmer všetky provincie susediace

P. Peter Makoš v průvodu dvou inženýrů připraven k návštěvě dolů v Belgii.

s Franciou su akoby veľké záhrady hrobitovov, v ktorých ležia svoju otčinu si bránivší Belgičani. Na severu pobrežie belgické akoby chránia a zurivé vlny morskej utišujú vysoké hrádze pobrežné.

Rozloha Belgie je len 30.444 km², ale má 8 miliónov obyvateľov (s 265 obyv. na 1 km²). Teda všetko pomerne až 3—4 krát viac a všetko hustejšie ako naša republika. Hustota miest a dedín

je tu tak veľká, že keď človek cestuje Belgiou, veru veľmi ťažko zbadá kde vlastne počína jedna osada a kde druhá. Horstva Belgia nemá, iba najvyš 600 m vysoké Ardenny, ktoré svojou luxurnou investíciou upomínajú na naše Tatry.

Priemysel belgický nosia na svojich chrbtoch rieky Meuse, Sambre, Escaut, z ktorých riek vedú na všetky strany umele zhotovené kanále. Hospodárstvo Belgie je veľmi nepatrné k pomerne veľkému počtu obyvateľstva. Tu sa pestuje cukor, káva a tabák, ktorý je tu pomerne najlacnejší v Európe. Severná Belgia je však po stránke hospodárskej trochu bohatšia ako južná. Najmä veľké nivy pestrých kvetín (begonie, hyacinty, orchidey atď.) robia zo severnej Belgie pohádkovú záhradu a tešia sa svetovému exportu. Čo Belgia nemá na povrchu zeme, to má ukryté pod zemou ako uhlie, cink, olovo, meď a železo.

Najbohatšie oblasti uhlia su v provincii Lucemburskej, Hainautskej a Campinskej. Priemysel belgický sa pyšní svojimi sklárňami, keramikou a bruxelleskými výšivkami. Belgia je štátom industriálnym a svojím exportom je úplne závislá na cudzine. Aby vývoz priemyselných produktov bol čo najživší, celá krajina je pretkaná hustou sieťou železničnou (11.000 km) a ďalej dopravou električiek a iných všemožných dopravných prostriedkov. Belgická komunikačná sieť prevyšuje ostatné štáty svojou hustotou. Pri belgickom obchode je zamestnané 13 proc. obyvateľstva domorodého.

Čo do administratívy Belgia je rozdelená na 9 provincií. Na veľkú pomoc Belgičanom je ich Kongo (kolónia), ktoré dodáva svojej materskej krajine kókusový olej, palmové jadra a iné tropické plodiny trhové.

A do tejto romantickej a svetovú krízu ešte veľmi necítiacej krajiny sa vysťahovalo do 4000 Čechov a Slovákov vyhľadávať si svoj denný chlebiček. Naši robotníci sú roztrúsení po celej Belgii a miestami sa nachádzajú v počtu len 10—20—30 ľudí. Vzdialenosť, ktorá ich oddeluje, činí najviac 60 km. Od najväčšieho mesta Bruxellesu až po najmenšiu kopálnu uhliarsku, všade sa nachádza kde tu bytove roztratených niekoľko našich robotníkov, ktorí nariekajú za svojou otčinou. Ako pri každej ruži býva i trň, tak aj naši robotníci, hoci sa tešia akému-takému zárobku, (35—40 frankov denne), preca tento zárobok je ovinutý trňovým vencom ťažkej a životu na každom kroku nebezpečnej práce a závaňa horkými pilulkami nenávisti se strany mnohých už komunizmem a životnou rozmazanosťou napáchnutých robotníkov, Belgičanov-socialistov. (Domorodé robotníctvo belgické je v 70 proc. socialistické.) Naši robotníci až na malé výminky sú si vedomí svedomitosti v práci a preto horké pilulky nenávisti se stránky belgických socialistov sú miernené láskou a porozumením veducích orgánov (riaditeľstvá, inžinieri atď.), ktoré orgány vidia v našich robotníkoch spoľahlivú silu a všemožne ich chránia proti bezprávnym útokom čo i domorodého robotníctva. Tri štvrtiny našich robotní-

kov pracuje v uholných baniach. Celá južná Belgia sa podobá široko-daleko sa rozprestierajúcej pustatine, pokrytej čiernym popolom uholnej vrstvy a na každé 2—3 km vzdialenosti s 80 až 100 m vysokými kopcami, podobajúcimi sa starým pyramidám. Tieto kopce su nič iné, ako odpadky a smeti vyvezené z vnútra zeme, kde sa dorába uhlie. Pri každej takejto pyramide sa vysoko vypína s rôznymi baníckymi strojmi preplnená továreň (šachta), ktorá pomocou svojich 800—1000 robotníkmi vyváža a spracováva uhlie.

Takýchto uholných šiacht je v Belgii do 180. Keď chceme sestúpiť až na dno takejto jednej šachty, musíme si sadnúť do nákladného liftu a tak sa spustiť dolu pod zem, do hĺbky 800 až 1300 m. Tu nájdeme ľudí s čiernymi tvármi, s čela tečúcim čiernym potom, v rukách ťažké banícke nástroje — a to sú naši česko-slovenští robotníci. Na prvý pohľad by si veru človek nemyslel, že su to synovia holubičieho národa, ale skôr nejakí odsúdení na doživotný podzemný žalár. Keď som sestúpil do takejto jednej šachty (800 m pod zem, na zvláštne povolenie riaditeľstva a po podpísaní osobného zaručenia sa v prípade nejakej katastrofy) hľadať našich robotníkov a im oznámiť naše misie, a oslovil som našich robotníkov našou materinskou rečou, zbadal som, že sa im oči zaligotaly kúzlom prekvapenia a tvár sa im usmiala. Nepoznali ma, pravda, že som kňazom! (Pred zostúpením do bane som aj ja musel si natiahnúť celý banícky oblek k tomu predpísaný a lampku elektrickú do ruky. Je to banícky predpis, platiaci tak pre predstaveného ako i pracujúceho.) Keď som im ale oznámil, že budeme mať svoje bohoslužby a prednášky misijné v materinskom jazyku, veru niektorí plakali od radosti. Veď niektorí naši robotníci už vyše 4—5 rokov nepočuli slova Božieho v materskej reči.

Tu v týchto podzemných dierach panuje hukot strojov hladajúcich uhlie a ozýva sa škripanie krompáčov lámajúcich veľké tabule uholné, ktoré potom vyvážajú na železných vozíkoch na povrch do továrne, kde sa potom dokonalé očisťuje od kamenných prísveskov a nakladá na nákladné vlaky alebo lode. Ťažkým srdcom sa možno dívať na telesné rozpoloženie sa podzemného robotníka-uhliara, ktorý neraz veru celých osem hodín pracovnej doby musí dľa okolností poležačky, poklakačky ba aj horeznačky zápasíť s uhlom v úzkych týchto podzemných dierach, plných prachu a gázu, vyparujúceho sa s ešte uplne nedozrelého uhlia.

Vzduch v takejto šachte je umele preparovaný a veľkými rúrami s povrchu vedený. Naši robotníci tu si vyrábajú denných 35—40 frankov. Belgičania tu pod zem nechcú ísť robiť, oni radšej sa tísnu za dozorcov a do tovární, ktoré su na povrchu a kde je lepší vzduch. Pracovná doba v Belgii je 8hodinová. Dľa štátneho zákona ženy a mládež do 16. roku nesmia pracovať ani v noci ani v bani pod zemou.

Byty pre robotníctvo má na starosti správa baní. Byty tieto su

väčšinou po hygienickej stránke málo vyhovujúce, keďže su postavené v blízkosti továrne, ktorá svojim ustavičným chrľom čierneho dymu vzduch veľmi znečisťuje. Jednotlivci platia za byt jednoizbový 12 fr. týždne a bývajú obyčajne v spoločných domoch hutníckych, tak zv. k a n t í n o c h. Niektorí ale i v privátnych bytoch (najmä rodiny). Rodiny čím sú početnejšie na svojich členov, požívajú pomerne k tomu slavy. Niektorí jednotlivci, ktorí sa k vôli sporivosti sami stravujú, varia si na veľkých 8krát15 m veľkých spoločných šparhétoch vo svojich kantínoch. Nejednen je veru tu nutený priučiť sa kuchárskemu remeslu. Jedlá si pripravujú obyčajne dľa receptu, ktorý odkukali ešte vo svojej vlasti od svojich matiek a manželiek.

Každý baník si nesie so sebou do bane flašku čiernej kávy, ktorou si potom pod zemou hasí smäd a tak tiší nesnesiteľnu horúčosť podzemného života baníckeho. Šaty v ktorých pracujú (predpísané), pozostávajú so silných, klincami napratých bakančov, modrých ľanových nohavíc a kabáta, šatka na hrdle (proti prípadnej chrípke pri premene teploty) a tvrdého remenného klobúka a v ruke s ťažkým 5kilovým lampášom elektrickým. Toto je rovnosť predpísaná pre každého robotníka ba i predstaveného, zostupujúceho do bane. Po 8hodinovej práci ťažké lifty potom vyvážajú robotníkov na povrch, kde sa robotníci vo spoločných kúpeloch (s tušom) dobre vykúpu a hlboko dýchajú čerstvý vzduch slnkom oživený.

(Pokračování.)

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii.

Dr. Martin Mikulka.

(Pokračování.)

Vyloživ modlitbu Páně, vrací se sv. Cyril k dalšímu výkladu mše svaté, k sv. přijímání.

10. „Když se toto stalo, praví kněz: „svaté svatým“. Svatým se nazývá, co spočívá na oltáři po sestoupení Ducha sv. Svatými jste také vy, kteří jste se stali hodnými Ducha sv. Svaté odpovídá tedy svatým. Pak říkáte: jeden svatý, jeden Pán, Ježíš Kristus. Skutečně, neboť jeden je toliko svatý, svatý přirozeností svou. My jsme také svatí, avšak ne přirozeností, nýbrž majíce podíl na svatosti dobrými skutky a modlitbou.“

Sv. Cyril popisuje bezprostřední přípravu před sv. přijímáním. Kněz připomíná věřícím povinnost, aby přistupovali ke stolu Páně ve stavu svatosti. Mezi svatostí Krista, jehož přijímáme v nejsv. Eucharistii, a svatostí přijímajících činí ten rozdíl, že naše svatost je pouze nahodilá a získaná, kdežto Kristus svátostný je svatost sama, svatost podstatná. Ač je totiž tolik svatých, přece o jednom toliko lze říci, že je svatý přirozeností svou, Kristus. A tento Kristus se v Eucharistii přijímá. Kristus jest však již dříve přítomen ve svátosti, než se člověk odváží ho přijíati, ne

teprve v přijímání. Předpodstatněním se stává Kristus přítomným na oltáři, ne teprve přijímáním věřících, jak učili někteří reformátoři.

V hlavě 20. praví sv. Učitel: „Nedovolujte, aby ústa tělesná tvořila úsudek a mínění o této věci. Nikoli, pravím, nýbrž víra zbavená veškeré pochybnosti. Kdo požívá, nepožívá chléb a víno, nýbrž znamení těla a krve Kristovy.“ Znova vybízí posluchače, aby Eucharistií nepovažovali už za chléb a víno, nýbrž za znak (antitypos) těla a krve Kristovy.¹

V hlavách 21. a 22. Katechesí sv. Cyrila jsou vylíčeny o b ř a d y s v. p ř í j í m á n í. Věřící mají levou dlaň podložiti pod pravou, která přijme jako trůn krále svého. Při tom řekne kněz: „Tělo Kristovo“ a věřící odpoví: Amen. Přijímá tedy tělo Páně skutečné a živé, jinak by se nemohlo zváti „Králem naším“. Totéž potvrzuje kněz, když praví: „Tělo Kristovo,“ i věřící dodáváje: Amen = tak jest, vyznáváje svou víru v přítomnost Ježíše Krista. „Jakmile jsi opatrně posvětil oči své pohledem na sv. tělo, přijmi je, dávaje pozor, aby se ti z něho nic neztratilo. Neboť necháš-li něco spadnouti, považuj to, jako by ti to z vlastních údů bylo odňato... Zda tedy daleko pilněji nedáš pozor, aby ti ani odrobinka neupadla z toho, co je drahocennější nad zlato a drahé kameny.“

Slova tato nasvědčují především, že také naše tělo se posvěcuje Eucharistií; zde jsou to oči, jež pouhý uctivý pohled posvěcuje.

Právě tak i ostatní smysly bývají posvěceny. Ve hlavě 22. popisuje sv. Cyril to přijímání krve z kalicha a napomíná přijímajícího: „Jestliže ti ještě zbyla vláha na rtech, rukou se jich dotkni a posvět oči a tělo a ostatní smysly.“ Ovšem mluví se zde o zevnějším posvěcení našich smyslů, ale tím, že se rozcházejí sv. dary do celého těla, bývá celé posvěceno a pro oslavení připraveno.

Dále poučuje nás sv. Cyril, že i v n e j m e n š í č á s t e č k e je p ř í t o m e n J e ž í š K r i s t u s c e l ý. Vysvětluje to z jeho napomenutí, že ztráta každé částičky sv. způsobí je větší než ztráta údu neb nejdražších skvostů. Z toho důrazu mluví přesvědčení sv. Cyrila, že jest Ježíš Kristus pod způsoby chleba přítomen oslavený. Tak napomínal již T e r t u l i á n věřící (De corona 3.): „Dáváme pozor, aby nic nespadlo na zemi z kalicha nebo z cheba našeho.“ A O r i g e n e s stejně poznamenává: (Hom. 13 in Ex.): „Vy, kteří obcujete sv. svátostí, vězte, jak při přijímání tělo Páně máte co nejopatrněji a co nejuctivěji o to dbáti, aby ani nejmenší částička nepadla na zemi, aby se neztratilo nic z posvěceného daru.“ Nikde sv. Cyril nemluví s podobnou přísností, jedná-li se o částičky křestní vody, nebo sv. olejů.

Konečně naznačuje sv. Cyril v hlavě 23. svých Katechesí pramen, z něhož čerpal své učení: „T y t o t r a d i c e p o d r ž t e n e p o -

¹ Touttéé poznamenává pod čarou, že antitypos znamená totéž, jako „signum et sacramentum“; tedy znak a svátost, totiž viditelné znamení toho, co neviditelně se uděluje; v našem případě jsou tím míněny způsoby chleba a vína, pod nimiž jsou obsaženy tělo a krev Kristova.

rušené a zachovejte se bez poskvrny. Přijímání nezanedbávejte. Nepřipravujte se o tato svatá a duchovní tajemství, poskvrňující se hříchy.“ — Doznává, že vše, co tu pověděl o nejsv. Svátosti, je ústním podáním zaručeno a že nic z toho, co bylo předneseno, není výmyslem jeho. Svá poučení podporuje nezkaleným promenem víry jakožto nejlepší zárukou, že bylo vše řečeno správně. Proto je smyslu tohoto Cyrillova prohlášení odvolávali jsme se u jednotlivých hlav také na výroky starší, než jsou jeho Katechese, abychom doložili, že se dal sv. Cyril ve svých přednáškách skutečně věsti nejstarší tradici Církve sv. Na konci této hlavy povzbuzuje své posluchače k častému sv. přijímání a jako podmínku stanoví čisté svědomí čili stav posvěcující milosti.

Doslov autorův: Pisatele tohoto pojednání vedlo při rozboru Katechesí sv. Cyrila Jerusalemského úsloví: Ex silice lux, ex antiquitate persuasio, t. j. z křemene jiskra, ze starobylosti přesvědčení.

Jednatelská zpráva o činnosti Cyrilometodějského družstva Velehrad za rok 1932.

Rok 1932 je pro Cyrilometodějské družstvo Velehrad stejně významný jako minulý jubilejní rok, v němž jsme vzpomínali 30letého trvání Družstva. I když nelze letos ukázat přímo na nějaký zvlášť nápadný počín, nutno přece zdůraznit drobnou, ale vytrvalou práci jak 1. pro exerciční hnutí a 2. pro exerciční dům Stojanov, který je majetkem Družstva, tak 3. pro důstojné oslavy desátého výročí úmrtí zakladatele Družstva bl. paměti arcibiskupa dra A. C. Stojana.

1. Už na schůzi výboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje (ACM) a exercičních horlitelů v Přerově v lednu 1932 byla zdůrazněna úzká souvislost ACM a exercičního hnutí, které mělo na Velehradě právě před 40 lety své kořeny v prvních duchovních cvičeních učitelů, svolaných Stojanem, a má tam dosud exercičním domem své hlavní středisko. Hnutí bylo v naší arcidiecési organisováno laskavou péčí J. E. nejdp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana. V čelo byl postaven horlivý kněz Tovaryšstva Ježíšova P. Alois Stork, tehdejší superior na sv. Hostýně. Jeho přičiněním byla svolána na Hostýn v srpnu 1931 schůze zájemců a pracovníků v exercičním hnutí. Tam byly pak také dávány třídní exercicie pro kněze, kteří by byli ochotni za stálého vzrůstu hnutí pomáhati jako exercitátoři. Nejdp. arcibiskup jmenoval pak pro jednotlivé obvody exerciční horlitele jako pomocníky diecévního referenta P. Storka. Tak byl dán hnutí pevný základ. Začato velmi slibně, s nadšením. Horlitelé se pak sešli v listopadu k významné poradě do Přerova a v lednu 1932 je tam sezval ke své výborové schůzi Apoštolát, aby doporučil hnutí svoji organizační formu, aby totiž absolventi exercicií byli vyzýváni k vstupu do ACM a stali se tak jeho horliteli. Leč brzo nato byl P. Stork jmeno-

ván spirituálem Nepomucena v Římě a celé tak slibné hnutí ochablo. A tu vystoupil pokladník a člen výboru Družstva P. Mlčoch na soukromé schůzi zájemců v residenci J. E. nejdp. biskupa msgra Stavěla, starosty Družstva, s důraznou žádostí, aby hnutí exerciční bylo rychle podchyceno a uvedeno v pravidelný chod. Přítomný místopředseda Diecéšní Katolické akce univ. profesor dr. Foltynovský se věci ujal a svolal jménem Katolické akce horlitele do Přerova na 16. listopad 1932, aby je představil novému diecéšnímu referentu exercičnímu p. superiorovi svatohostýnskému P. Vídenskému a povzbudil k soustavné práci. Tato přerovská schůze exercičních horlitelů měla pro hnutí význam mimořádný, byla svolána v pravý čas. Od té doby se scházejí horlitelé častěji. Vydány střídaneky, nálepky v různých barvách, používáno hodně denního tisku k propagaci hnutí. Tisk se postavil velmi ochotně do služeb exercicií. Zvlášť vřelých díky zaslouží olomucký „Našinec“, jehož šéfredaktor P. Ladislav Zamykal má jak o hnutí vůbec, tak o Cyrilometodějské družstvo velikou zásluhu, a pražská korespondence „Vox“. Sklady střídanek byly umístěny ve více městech a místech, takže střídanek už pomalu chybí, a ty, které byly prodány, přinášejí zvolna požehnané ovoce. — Se vzrůstem exercitantů nastala brzy potřeba statistického vedení v exercičních domech podle farností. Návrhy vhodných tiskopisů, hlášenek a výkazů přesně propracoval hospodář Družstva P. Mlčoch, který hraje v hnutí významnou roli, a postavil je tak statistikou na nový základ. Vydání potřebných tiskopisů uvolil se financovati Apoštolát Jednoty se stejnou ochotou, s jakou vydal svým nákladem střídanek a nálepky. Dokázal tak opětovně, že hnutí exerciční souvisí dokonale s jeho posláním a že může tedy Apoštolát skytout hnutí svůj organizační rámec v tom smyslu, že by absolventi exercicií — horlitelé apoštolátní — pomáhali udržovati ve farnostech ducha apoštolátního a se vzrůstem členů ACM by rostly i hmotné prostředky k účinné podpoře exercičního hnutí vůbec a jednotlivých exercičních domů zvlášť. Apoštolátu budiž zde vysloven za podporu hnutí exercičního a CMD vřelý dík!

2. V e x e r c i č n í m d o m ě vykonán letos notný kus práce. Možno říci, že byla dokončena úprava zahrady. Družstvo tak poskytlo exercitantům vhodné místo k potřebnému oddechu. Nic jich nebude rozptylovat v zahradě oseté vkusně travou, vyzdobené keři a stromky. Vypískované cestičky zvou k procházkám kolem jednoduše, ale pěkně upravených zastavení křížové cesty. Ze staré zahrady pak vedou dveře do polí, nyní také postupně proměňovaných v zahradu užitkovou i parkovou, obehnanou z části živým, z části umělým plotem. Horlivému hospodáři pomáhali ochotní dobrodínci, jak bude patrné ze správy hospodářské. Úpravou zahrady splnilo Družstvo opět jeden ze svých úkolů. Ale ještě těch úkolů zůstává mnoho. Je zde předně d l u h na exercičním domě, který klesl letos sice pod milion, ale tísní tím více, čím méně mohou pomáhat v době všestranné hospodářské krise obětaví dobrodínci, jak jedinci, tak i korpora-

ce. Ale Velehrad není pouze místem exercičním, nýbrž byl, je a musí zůstat předním p o u t n í m místem slovanským. A Družstvo má ve stanovách za úkol pečovatí také o hmotné zaopatření poutníků po případě výletníků. Není na Velehradě poutního domu, není nocleháren pro hromadné ubytování! Nová starost pro Družstvo. A tu jako asi vždy ve vhodné době se ozvali olomučtí bohoslovci a po sjezdě jejich na Velehradě lze říci: bohoslovci m o r a v š t í, nabízejíce Družstvu své služby. Staroslavná Literární jednota bohoslovců olomuckých změnila totiž hned po smrti Stojanově svůj název na: Stojanova literární jednota. Členové této jednoty chtějí letos oslaviti desáté výročí svého předního čestného člena a ustavičného dobrodince hodně prakticky, činem, chtějí pomoci uskutečňovati životní plány Stojanovy, pokračovati v jeho životním díle. Rozdělili si svou práci tak, že Mariánská družina bohoslovců si vzala na starost šíření a prohlubování exercičního hnutí — jak to má býti vnitřní náplní oslav desátého výročí episkopátu J. E. nejd. arcibiskupa dra Leopolda Prečana, Stojanova literární jednota pak chce pomoci v činnosti ACM a CMD Velehrad, jak to má býti vnitřní náplní oslav stojanovských. A tu se Družstvo, vidouc takové nadšení bohoslovců, o jejichž obětavosti mluví na Velehradě už nejedna památka, obrátilo na bohoslovce s návrhem, aby ukázali lásku k lidu, z něhož vyšli, vybudováním n o c l e h á r e n na Velehradě. Návrh a prosbu přednesl bohoslovcům moravským, shromážděným na velehradském sjezdě 29. července, místopředseda Družstva rektor dr. Habeš. Bohoslovci námět s radostí přijali a hned se dali do práce. Už nyní prodávají na venkově „cihly“ na noclehárny. Jsme přesvědčení, že od svých šlechtetných snah neustanou, a že úkol, který na sebe se svolením vysocedůstojných představených vzali, také splní. Jak vysocedůstojní představení seminářů olomuckého a brněnského, tak i ctihodní páni bohoslovci zasluhují našeho upřímného poděkování!

3. Družstvo se snažilo konečně postarat se o důstojné oslavy desátého výročí úmrtí svého zakladatele. Takové jubileum si zaslouží, aby ho bylo dobře využito. Je třeba ukázati po deseti letech opět na dílo Stojanovo a na jeho význam, třeba připomenouti mravní dluh cyrilometodějské Moravy vůči velikému apoštolu náboženského obrodu a apoštolu unionismu, třeba upozorniti na poslední vůli Stojanovu, aby ti, kteří ho nazývali tatíčkem, tedy děti jeho, pomohli vybudovat a udržet exerciční dům, jeho jménem nazvaný. Je třeba konečně zdůraznit, že Velehrad musí zůstat duchovním ohniskem Moravy, že nutno obnoviti veliké pouti cyrilometodějské, které hrály v náboženském obrození a v národním uvědomění Moravy úlohu tak významnou. Je třeba zavolat, že existuje CMD Velehrad a světový spolek Apoštolát, jehož organisování bylo nejd. arcibiskupskou konsistoří nařízeno v každé farnosti. A k tomu mohou být oslavy stojanovské účinnými prostředky. Proto svolalo CMD dvakrátě zájemce a zástupce účastněných korporací do Přerova na poradu. Tam vypracován program oslav pro jubilejní rok od 29. září 1933

do 29. září 1934, rozhodnuto vydati vhodné provolání; jednotlivé úkoly přiděleny jednotlivcům k provedení. Družstvu připadl úkol opravit svým nákladem náhrobek Stojanův, na němž se sádrové ozdoby už rozpadávají, vyjednávat s architektem Madlmayerem o eventuelní úpravu Královské kaple v budoucnosti a podati žádost Katolickému podporovacímu spolku na Velehradě o pojmenování nádvoří velehradského jménem Stojanovým. Družstvo samo pak uspořádá pietní oslavu v den své valné hromady na Velehradě 27. z á ř í. Průběh větších oslav v Beňově a v Dražovicích je znám z deního tisku. Družstvo povede oslavy stojanovské po celý jubilejní rok v evidenci a ukončí je svou příští valnou hromadou. (Příště dále.)

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Jak vyloupili bolševici úředně carskou hrobku v Petropavlovsku? Sovětská komise, dychtivá velké kořisti, odvážila se zneuctit i místo posledního odpočinku ruských carů v Petropavlovsku. Doprovázena „odborníky“ zotvírala násilně jednu kamennou rakev za druhou. Mrtvole cara Alexandra III., oblečené v parádní uniformu gardového generála, uloupila sovětská komise s prsou řády posázené démanty a též bohatou démantovou ozdobou jeho šavle. Stejně okradli mrtvoly Alexandra II. a Mikuláše I. Rakev cara Alexandra I. našli prázdnou. Potvrzena tak legenda, podle níž tento car dal prý sám sobě vystrojit slavný pohřeb, aby pak jako světu neznámý muž dokončil svůj život v odloučenosti sibiřské. Císařovně Kateřině I. sňala bolševická komise se šíje diamantový náhrdelník nesmírné ceny. Veliké zklamání čekalo komisi, když byla otevřena prostá, dřevěná rakev cara Petra Velikého. Místo hledaných pokladů našli nabalsamovanou mrtvolu carovu oblečenou v jednoduchý šat, v ruce držící jen státní pečeť. U nohou obrovité postavy carovy ležely dřevěné modely staveb, které zbudoval v Petrohradě, prapor a plán města jím založeného. — Na jak dlouho vystačí bolševickému hospodářství poklady uloupené hnusným násilím z carské hrobky a čím ještě převyší neslýchané barbarství hanobitelů hrobů?

Hladový režim. Otmar Berson je moskevským korespondentem vlivné-

ho polského listu „Gazety Polskie“, která vždy hájí potřebu „dobrých vztahů“ mezi Moskvou a Varšavou. Jeho úsudek o bolševickém vládním umění nevychází tedy z nějakého nepřátelství k nynějšímu Rusku, s jehož vládou je spíše v poměru přátelském. A tento Otmar Berson dochází o bolševickém režimu k tomuto úsudku: „Sovětská vláda za 16 let své existence ani jedinou minutu neměla co dělat se sytým občanem. Sytý občan vyžaduje také jiných metod (způsobů) vládních, ale hladného možno vždycky přinutit k povinnosti fysickou silou. Já osobně mám za to, že nad ruským lidem je nejsnadněji vládnout, když hladoví, neboť ruský člověk ve stavu sytosti projevuje neposlušnost. Právě mně jeden moskevský politik: „V soustavě hladového režimu (ovládání hladem) nelze očekávat význačnějších změn; neboť zůstane-li tu jen malá šterbina, může se jí dostat průvan.“ Proto tedy nelze očekávat v brzkém času upuštění od hladového režimu. Co se týká úrody, tu je stanovisko sovětské vlády velmi prosté: Bude-li úroda pěkná, vláda dostane pěkný důchod; bude-li úroda špatná, důchod vlády se zmenší, ale obyvatelstva se to netýká, neboť hladový režim zůstane. Sytý občan je v očích sovětské vlády nebezpečným.“

A podobně soudí i dopisovatel anglického listu „Morning Postu“, Maegeridge, který do nedávna dlel v Rusku: „Hlad v SSSR představuje tu zvláštnost, že netoliko je zaň vláda odpovědna — ona ovšem popírá jeho existenci — ale i nad to je to

hlad plánovitě organisovaný. Vždyť nebylo v Rusku ani sucha, ani jakýchkoliv jiných podstatných příčin vysvětlujících hlad. Ale kolektivismace (zespolečnění), cizí povaze ruského sedláka a zároveň tak charakteristická pro bolševickou tupost a surovost, přivedla do takového stavu věcí, že značná část ruského obyvatelstva je odsouzena k smrti hladem. Chléb zabírají pro Kreml, pro GPU a pro Červenou armádu. A tento stav věcí může ještě déle trvat. Bolševici otevřeně praví, že pro ně je lhostejno, zahyne-li několik milionů lidí. (Jedinstvo z 18. IX. 1933.)

Píseň vězňů v sovětských táborech smrti:

Chof i za prestupky soslali nas sjuda, no vsě že my imějem bol'sija prava: Gazety polučajem, gazety izdajem. My zaključennyje strany svobodnoj, gđe nět mučenij, pytok nět: Nas někarajut, a ispravljajut, eto ně tajna i ně sekret. Izdali gazetu, živaja ona a za granicej věd' etogo „něma“. (Byť i za prestupky sem nás poslali, tož přece ještě máme velká práva: Noviny dostáváme, noviny vydáváme. Jsme věznové svobodně země, kde není muk ani tyranství: Nás netrestají, ale napravují, to není tajnost, ani sekret. Vydali noviny, živé jsou ony, ale v zahraničí přec toho „není“. — (Paměti N. J. Kiselova-Gromova.)

„Nas někarajut, a ispravljajut“ (nás netrestají, ale napravují) — musejí zpívat sovětsští vězni na Sibiři. A přece, jak nelidské jsou tam tresty, jež si na ubohé vězně vymýšlí vynalézavost čekistů. Píše o nich ve svých pamětech z „Táborů smrti“ v SSSR N. J. Kiselov-Gromov, který byl 8 let náčelníkem tajného oddělení zplnomocněného představenstva OGPU na Kavkaze a 3 roky zplnomocněncem Inspekčního, informačního a vyšetřujícího oddělení správy severních (z a t e c k ý c h) táborů, než se mu podařilo uprchnout z hrozné atmosféry bolševického barbarství. Uvedeme zde aspoň některé z nejobyčejnějších trestů užívaných čekisty: Prvním trestem bývá t. zv. „drynovka“. Čekista bije vězně pažbou pušky, co mu síly stačí, a de-

sátník mu pomáhá „drynem“, t. j. silným, sukovitým klackem. Druhým trestem je hodně obtížné vojenské cvičení. Třetí trest je „chození po osmičce“. Desátník vyznačí ve sněhu osmičku a po ní musí trestaný vězeň tak dlouho chodit, až jeho druhové jsou hotovi s prací. Krutý je způsob čtvrtý: Vězeň do naha vysvlečený postaví se ke stromu, a to těsně nese ke kmeni, který tak dlouho je poléván vodou, až nos úplně ke stromu přimrzne. V létě užívají pátého způsobu, t. zv. „stojka na komárech“. Úplně obnažený vězeň je přivázan ke stromu tak, že nemůže od sebe odhánět hejna komárů, která ho do krve štípají. Jindy zase prostrčí čekisté vězňovi rukávy haleny čtyřmetrovou tyč a přiváží mu k ní ruce a tak musí chodit lesem. Nemoha přímo, prodírá se chudák bokem mezi hustými stromy lesa, až únavou padá.

„Krikušniky.“ Nejrozšířenějším trestem — kromě bití — je v kruté praxi čekistů — vsazení do „krikušniku“. Bývala to dříve malá bouda sbitá z tenkých prken, mezi nimiž byla vždy nechána mezera dva prsty velká, aby v zimě mráz a v létě komáři mohli snadno dovnitř; podlaha byla z udupané hlíny — jinak tam nebylo na co sednout nebo lehnout. Později, když se začalo šetřit dřevem, zhotovili takový „krikušník“ jednodušejí: Vykopali v zemi jámu asi tři metry hlubokou, nad ní udělali malý srub, na dno jámy hodili hrst slámy a „krikušník“ byl hotov. Svě jméno dostalo toto vězení proto, že se z něho stále ozývá křik (rusky krik) a nářek vězněného: „Občane představený, pustte mne do baráku se ohřát.... Občane představený, smilujte se, občane představený, vždyť tu zmrznu... občane představený, já vyplním půldruhého úkolu, jenom mne pustte se ohřát...!“ Ale „občan představený“ odpovídá: „Mlč tam, ty šakale! A zmrzneš-li, vzal tě čert, bude o jednoho šakala méně!“ (Šakaly nazývají ubohé vězně, protože se vyhladověli vrhají dychtivě i na hnijící odpadky jídel a strašně páchnou špinou.) Takových „krikušníků“ mají čekisté 873, t. j. právě tolik, kolik je vězeňských komandýrovek. V zimě v nich trestanec mrzne mrazem, v létě zas je štípaný hejny komárů — neboť do „krikušniku“ musí vstoupit vždycky vy-

slečen do naha. A proč se ukládá tento trest? Jestliže se vězeň nepostavil při rozmluvě s čekistou „do pozoru“, jestliže nestál v šiku při raním či večerním hlášení jako „zka-menělý“, jestliže nedostí uctivě mluvil s „občanem představeným“, chtěl-li si stěžovat nadřízeným na čekistu, nevykonali celého pracovního úkolu, odepřel-li psát za dozorce články do nástěnných novin, nebo kreslit do nich karikatury — kdyby byl nevim jak unaven, dostane „krikušník“. „Skoč“, křikne na něho čekista a musí do „krikušniku“, a když má být propuštěn, podá se mu tyč, aby vylezl po ní ven, může-li ovšem.

Jak umírají mučedníci víry. Němec E. Beck, který právě prchl ze sovětského Ruska, uveřejnil v charbinském deníku „Slovo“ článek o osudu ruského kněze Vlad. Smirnova z městyse Šumicha blízko Čeljabinska. Kněz Smirnov pomáhal všem a každému, netáza je nikdy, je-li člověk, který se naň obrací, věřící, či komunista. Těšil se proto bezmezně lásce všech farníků, ale též proto se stal místní bolševické administraci nepohodlným. Byl zatčen čekistou Moškovičem a odvezen za město, aby byl popraven. Před popravou prosil jen o jedno, aby se směl ještě pomodlit. Když mu to čekista dovolil a O. Smirnov vykonal vroucí poslední modlitbu, poklekl nakonec před Moškovičem a pravil mu klidně: „Odpust mně, jestliže jsem tě snad někdy zarmoutil. Dejž ti Bůh, abys spokojeně zemřel ve vysokém stáří obklopen svými nejbližšími. Ještě dnes, až budu popraven, budu prositi Nejvyššího, aby ti odpustil tvou vinu. Odpust, můj synu!“ Moškovič byl těmi slovy knězovými překvapen a zaražen. Ale O. Smirnov se také uklonil vojákům, připraveným už k smrtici ráno, požehnal jim a požádal je za odpuštění. Takové loučení kněze odsouzeného k smrti mocně působilo na všechny přítomné. Přes to však čekista rozkázal knězi, aby se postavil před vojáky. Zazněla salva výstřelů, ale kněz neklesá — všichni vojáci mířili stranou! Tu vytáhl necitelný čekista revolver a vlastní rukou zastřelil kněze. Dokonal skutek, který však nepřestal hlodat v jeho svědomí. Aby je ohlušil, oddal se od té doby vášnivému pití a za půl roku zemřel. Také železničář, který P. Smir-

nova čekistům udal, se za týden po jeho smrti oběsil.

(„Slovo“, č. 1558.)

K Herriotově cestě po Rusku píše krakovský „Czas“ (z 31. srpna) toto: „Právě nyní koná široce projektovanou cestu po Rusku nedávny ministerský předseda Herriot. Jest tam přijímán s velikými poctami — a prohlíží si všechny ty výtvary komunistického režimu, které bolševici tak rádi ukazují cizincům, navštěvujícím Bolševii. Nic nového se p. Herriot nedoví, především proto, poněvadž nezná ruského jazyka — a pak, poněvadž mu jeho sovětsí čičeronové ukáží toliko to, co je možno Evropanům v Rusku ukázat. Nesoudíme také, že se p. Herriot oddává v tomto směru přehnaným nadějím, že věří v možnost vážného prostudování sovětského zřízení a nynější situace ruské. Cestuje jako turista, jako „přední cizinec“ a konečně jako host ruské vlády a bude moci popatřit na některé stránky sovětské činnosti a v rozmluvách s úředními představiteli režimu uslyší mnoho kulatých frází o mírovém usilování Bolševie i o její horoucí touze po spolupráci s evropskými demokraciemi. Pravdivě tvárností současného Ruska neuvidí a to také není cílem jeho výpravy do širokých končin euroasijských. Pan Herriot má jen prokřestit cestu pro sblížení Ruska a Francie, poněvadž každý krok v tomto směru znamená oslabení hitlerovských posic německých — a trhá na cáry smlouvu rapallskou. Jako politický zprostředkovatel může p. Herriot docílit vážných úspěchů, poněvadž i po stránce sovětské jest terén pro dorozumění již dobře připraven.“

Kniha o ruské nevěře. V pařížském ruském listě „Vozroždenie“ věnoval univ. prof. N. Timašev velký článek nově italské knize katolické, kterou napsal Lino Capuccio a vydal pod názvem „U. R. S. S. regno dell' anticristo“ (SSSR — království satanovo). Ruský kritik vítá tento novější spis o nevěrecké propagandě v sovětském Rusku a zvlášť zdůrazňuje, že tato kniha nemá pro Rusy nepřijemné tendence, jakoby neštěstí pravoslavných bylo zaviněno jen odloučením od Říma. Celkově usuzuje autor takto: Nevěra nezdočila Rusko. To znamená, že Rusko zdolá a přemůže nevěru. Boj ruské církve proti nevěrcům je

věcí světového významu a proto nutno ji podporovat i v její obraně výt. („Vozroždenie“ č. 2984.)

Nábytek na splátky. Sovětské obchodování bývá někdy podivné a právě sovětské časopisy přináší o tom výmluvné doklady. Citujeme: „Státní nábytkářství na Sucharevském náměstí rozšiřuje reklamu: „Prodej nábytku na úvěr. Pro všechny úvěrové akce na čtyři měsíce. Doručení do bytu zdarma.“

Do obchodu přišel občan, který si přečetl tento plakát, vybral si otoman a zeptal se na podmínky úvěru. Prodejní cena otomanu — 440 rublů. Podmínky úvěru: 1. sepíše se protokol, 2. předloží vysvědčení od úřadu, v němž je zaměstnán, 3. předloží úřední výkaz o výši své gáže, 4. předloží potvrzení policie o pobytu v městě, 5. potvrzení od domovní správy, že má vlastní byt a 6. pas. Ostatní podmínky jsou už jednodušší: Občan zaplatí ihned 400 rublů a zbývajících čtyřicet může splácet v měsíčních splátkách. Občan se zamařil. Což stojí to za to, pro 40 rublů shánět tolik dokladů! Praví: Zaplatím celý obnos ihned, koupím otoman za hotové. — Jakže, za hotové, zaražené namítá příručí a nač máme úvěrovou akci? Ale takový úvěr není výhodný. Mám peníze, tož hotové zaplatím. — Ted se zase zamařil příručí: To přece není třeba! Raději to vemte na úvěr s doručením do bytu, použijte poslední vymoženosti úvěrové akce! — A což, chci-li koupit za hotové peníze, dostanu u vás otoman či nikoliv? Příručí v rozpacích: To se musíme zeptati tovaryše ředitele.

Jdou do ředitelny. Ředitel naslouchá. Nechápe, spíše nedůvěřivě si prohlíží záškodníka úvěrové akce. — Proč nechcete na úvěr? — vyhrkne konečně ze sebe! Občan znovu ze široka vysvětluje. Nové námítky a otázky ředitelovy do nekonečna jako při nějakém útrpném právu. Konečně ředitel prohlásil, že z osobní laskavosti a výjimečně dovolí prodati otoman za hotové. Šťastný občan zaplatil a dává adresu, kam má být otoman doručen.

— Ne, to už není naše povinnost! Jenom otomany prodané na úvěr doručujeme bezplatně do bytu.

Po dlouhém vyjednávání a prošení svolil konečně ředitel, aby byl oto-

man dopraven bezplatně toliko k domu občanovu. Za dopravu do bytu musel doplatit zvláštní příplatek. Tak pracuje státní nábytkářství č. 101.

(„Pravda ze dne 21. srpna.)

Desetileté jubileum MOPR—a. Sovětská vláda, i když se smlouvou zavazuje, že nebude vésti revoluční akce v některém státě, přece má řadu pobočných, zdánlivě soukromých institucí, které jsou ve službách bolševické akce v zahraničí. Jednou z takových organizací je proslulý MOPR čili „Mezinárodní organizace pomoci revolucionářům“, která právě oslavuje své desetileté výročí.

Je určena k tomu, aby získávala lidi nepatřící ke straně komunistické a použila jich ve prospěch zájmů revoluce. Stará se o komunistické agitátory, zejména, když byli zatčeni. Během roku 1931 vydalo MOPR 77 brožur a provedla 186 místních a 37 internacionálních kampaní ve prospěch některého zatčeného komunisty. V období 1923—1931 rozeslala revolucionářům různých států podpor v úhrnné výši 8,386.967 dolarů, což je 69 proc. všech příjmů MOPR—a. Ostatních 31 proc. nebylo oficiálně vyúčtováno, jde patrně nikoliv o podpory zatčeným, nýbrž o subvence na revoluční účely, na krytí deficitu komunistických časopisů a pod.

(„Informacionnyj bjuleten“, Paříž, čís. 203.)

Biograf v katedrále sv. Izáka v Petrohradě. Pro návštěvníky protináboženského musea v katedrále sv. Izáka pořádají se bezplatná kinematografická představení. Promítají se většínou filmy protináboženského obsahu: „Vasilij Crjaznov“, „Pod klenbami mešity“, „Svátek svatého Jorgěna“, „Otec Sergij“, „Čudotvorec“ a j. — Tělo zabíjejí hladem a duši ruského člověka otravují nevěreckým cynismem — to je dílo bolševiků! — („Večernaja Krasnaja Gazeta“ 27. VII. 1933.)

Ceny v Moskvě. Moskevské noviny právě uveřejnily nové úředně stanovené ceny potravin. Ceny jsou tyto za 1 kg: cibule 36 kopějek, fazolí, bobů a hrachu 1 rubl (loni 1.58 rublu), cerelu 160 kopějek, petržele 60 kop., rajských jablíček 2 ruble 50 kopějek, bramborů 40 kopějek. Hlávka kvěťáku stojí 2 ruble 30 kop. Cena krupice a sekaných jáhlů je 27 kop. za jeden

kg, pohanky 32 kop., ovesných vloček 53 kop., perlových a ječných kruppek 49 kop., dětské krupice 70 kop. Dlužno však poznamenat, že ani státní prodejny těchto cen nezachovávají a zvyšují je o 10 až 40 proc. Řídíme-li se oficiálním kursem sovětského rublu (t. j. 17 Kč), jsou rajská jablíčka v Moskvě desetkrát dražší nežli v Praze, brambory jsou rovněž desetkrát dražší nežli v Praze, květák 15 až 20krát dražší atd.

(„Pravda“ z 23. srpna.)

Hladové přiděly v SSSR. Dnes není už možno mluvit o vyživovací krizi v SSSR, nýbrž prostě o hladu. Sovětská vláda se všemožně snaží zatajit pravý stav věcí, leč hlad nabyt takových rozměrů, že ho již není možno utajit. Na Ukrajině a v severním Kavkaze lidé hromadně umírají hladem. Situace je všude velmi vážná, vyjma několik velkých měst, kde je zásobování organizováno poněkud lépe. Avšak přesto i v samé Moskvě v kooperativech a rozdělovnách vydává se chléb pouze na lístky (800 gramů denně pro dělníka a 400 gramů pro jiné privilegované kategorie) a cukr 400 gramů (— 1 kg měsíčně podle kategorií). Másla, ba ani margarinu a jiných umělých tuků již vůbec není. Ve státních prodejnách možno koupit chleba volně bez lístku (za 3 rubly těžký černý a za 4 rubly bílý). Na volném trhu platí se 7—8 rublů za 1 kg másla. A to ještě je Moskva pokládána za oasu v nynější vyživovací bídě. Města se hemží tisíci a tisíci žebráky, prosících o almužnu. Moskevští obyvatelé dostávají od svých příbuzných z venkova prosebné dopisy, aby jim poslali trochu chleba.

(„Petit Parisien“ 1. VIII. 1933.)

Sovětské anekdoty. V sovětských novinách není místa k žertování, ale po ruské zemi bloudí přece smích, zlobný a smutný smích, topící se v slzách. Směje se tak uštvaný, polohladový obyvatel. Hledatí skladatele časových vtipů a písniček — poře-kadel a hádanek, anekdot a průpovědí, jimiž široké masy reagují na dnešní trpké události v SSSR, je věc beznadějná. Národní tvořivost nezná jmen. Co řekne jeden, to zachycují hned druzí, pozměňují to, a již se vtip nebo anekdota šíří celou zemí. Sovětský obyvatel mnoho se již navtipkoval nad všemožnými zkratkami

názvů sovětských úřadů. Tak zkratkou „RSFSR“ vykládají takto: „Ředkij Slučaj Fenomenalnago Sumašestvija Rasy“ (což česky znamená: vzácný případ fenomenálního bláznovství rasy); „Raboče-Krestjanskaja inspekcijskaja“ (RKI) čtou: „Ředkaja kolekcija idiotov“ (česky: vzácná sbírka idiotů). Automobil je nazýván Chamovozem, poněvadž je přístup jen vládnoucím kruhům z pokolení Noemova.

Anekdota o tempech: Komunistická strana a bolševický tisk žádají od dělníků tak zv. tempa, t. j. rychlé vykonání uložené práce. Ke Kalininovi přijeli jednou návštěvou tvrdší krajanové. Jeden z nich prosil všeruského starostu, aby mu vysvětlil, co je to tempo. Kalinin chtěl mu to vysvětlit hodně názorně, odvedl mužíka k oknu svého domu a povídá: „Podívej se, elektřina na příklad jezdí nyní každých 5 minut, ale je třeba, aby jezdila každou minutu. Podobně automobil. A to je to tempo.“ Sedlák přijede domů a pokouší se také sousedům názorně vysvětlit, co je to tempo. Vede milé sousedy k oknům své chalupy. Právě jiný soused veze na márách svou starou matku. A sedlák povídá: „Vidíte, tamhle vezou nebožtíka. A je třeba, aby je vozili každou minutu. To je to tempo.“

Nová očista komunistické strany. Na schůzi před stolem kontrolní komise stojí skromný nižší pracovník krotkého vzezření, Žid. Očistná komise se ho ptá, jaký je jeho poměr k sovětské vládě. A Žid odpovídá: „Jako k mé ženě.“ Komise vrtí hlavou, žádá vysvětlení záhadné věty. A tak milý Žid vysvětluje: „Ženu mám trochu rád, moc se jí bojím a přál bych si jinou!“

Minulých 15 let sovětského s. o. c. budování je nepetržitý řetěz polohladového života mužíkova. A tak vtipálkové si vymyslili tuto opravdu britkou větu: Za 15 let zůstalo v ruské zemi: z Lenina portret (obraz), od Stalina dekret (rozkaz) a od mužíka skelet (kostra). V Charkově byla dokončena stavba letadla K—7, jež prý je největší na světě. O tomto technickém úspěchu kolují mezi sovětským obyvatelstvem nejrozmantější anekdoty. Tak podle jedné z nich oznamuje charkovský obyvatel, že hodlá odletět letadlem do Kyjeva,

poněvadž si tam může na lístek koupiti 3 vejce. Jeho společník chce ho však odradit od dalekého a nebezpečného letu a proto mu praví, že je ten let zbytečný, když přece „chvost“, t. j. fronta lidí čekajících na vejce v Kyjevě končí u nich v Charkově.

Podle jiné anekdoty byl v Moskvě zařízen obchod technicky tak zdokonalený, že v něm všecko dělá jediný zaměstnanec: Je to vrátný, který oznamuje kupcům, že v obchodě ničeho není na prodej.

Poněkud pochmurnější je jiná anekdota: Leninovu duši přivleklí ďábli do pekla a hned začali hledat Karla Marxe. Našedše ho, ptají se: „Jste Karel Marx?“ — „Jsem.“ — „Jste tvůrcem „Kapitálu?““ (t. j. hlavní knihy, v níž uložil své socialistické učení). „Jsem.“ — „Tak tady máte Lenina jako úroky.“

O pražském sionistickém sjezdu vědí i v Moskvě. Velmi rozšířena je tam tato anekdota: „Co je to sionismus?“ — „To je taková kombinace, když jeden Žid plamenně přemlouvá druhého Žida, aby za peníze třetího Žida byl čtvrtý Žid vypraven do Palestiny.“

POLSKO

Statistika posledního sčítání lidu v Polsce zjišťuje, že k náboženství římskokatolickému se přihlásilo 63.8 procenta všeho obyvatelstva, k řeckokatolickému 11.2 proc., k pravoslavnému 10.6 proc., evangelickému 3.8 proc. a židovskému 10.5 proc. Na ostatní vyznání jako mariavity, baptisty, mohamedány a jiné připadá sotva 0.1 proc. obyvatelstva Polsky. Římskokatolíci mají 5241 farností a filiálek s 5819 kostely a kaplemi, řeckokatolíci 1974 farností s 3.151 kostely a kaplemi, pravoslavní 1614 farností s 2.076 svatyněmi, evangelíci, kteří se dělí na patero vyznání, mají 701 farnost a 826 kostelů. Žímskokatolických farností je 83.5 proc. venkovských a 16.5 proc. městských, z farností řeckokatolických je 93.7 proc. venkovských, z pravoslavných 90 proc., z protestantských jen 60.8 proc. Z drobných sekt mají mariavité 70 farností s 67 církvami, volně reformované 1 náboženskou obec a kostel, baptisti 13 far a 10 kostelů. Mohamedáni

utvořili v Polsce 18 náboženských obcí se 16 svatyněmi, Karaimi 4 obce se 4 svatyněmi a židé 1067 obcí s 2.041 modlitebnou. Poměrně jsou nejhustěji usazení Židé v centrálních vojvodstvích, nejdříve v západních. Římskokatolických biskupů je v Polsku 41, řeckokatolických 8, tolikéž i pravoslavných, všech kněží a řeholníků 14.867, z toho 61.6 proc. katolických.

V Albertyně vysvětlil biskup Mikuláš Čarneckij o letošních prázdninách O. Angela z řádu kapucínského, za diakona a dva scholastiky jesuitské z lublínského „Bobolanum“, Adolfa Šnipa a Jana Litvinského, za jáhny. Všichni byli vysvěceni pro obřad východně-slovanský.

Dosavadní redaktor krakovského „Przegladu Powszechnego“, P. Jan Urban, T. J., vzdal se redakce tohoto výborného katolického polského měsíčníku, aby se cele mohl věnovat práci unijní a redakci unijního orgánu „Oriens“.

Správce fary východně-slovanského obřadu v Synkovičách, O. Marcel Wysokiński, který přes 7 let s napětím všech sil vedl tamější obtížnou duchovní správu, byl přeložen za faráře do Albertyna, kde si má léčit porouchané zdraví. Na jeho místo do Synkovičů odešel P. Antonín Nemanecvič z Albertyna, redaktor běloruského časopisu unijního „Da zlučeńnja“.

Zánik časopisů! Nové slovanské časopisy „Panslavia“ a „Ogniwo Slowianske“, založené před prázdninami, přestaly nyní vycházeti pro finanční obtíže. „Panslavia“ vycházela v Poznani a sledovala hlavně věci čsl. a jihoslovanské. „Ogniwo Slowianske“ vzniklo ve Varšavě a propagovalo sbližení všech Slovanů. Časopisy vydávaly studentské organizace, proto byla jejich finanční základna tak slabá. Stálou slovanskou rubriku miní zavést „Gazeta Warszawska“. Pěkně se uplatňuje na poli všeslovanském dvouměsíčník vedený neúnavným krakovským jesuitou P. Janem Urbanem.

Ukrajina na sotnách. Tak volají společným pastýřským listem (ze 24. července t. r.) všichni řeckokatolíci biskupové ukrajinští v čele s lvovským metropolitou Šeptyckim k svědomí kulturního světa. „Nepřátelé Boha i lidstva“ — praví ve svém pro-

volání — „odstranili náboženství — základnu společenského řádu, vzali svobodu, největší dobro lidu, ze svobodných měšťanů a venkovanů učinili nevolníky a nedovedou je nyní nasytiti za jejich těžkou otrockou práci konanou v potu tváře. Vůči takovým zločinům nemá slov lidská přirozenost, krev stydne v žilách.

Nemohouce přinést jakoukoliv materiální pomoc hynoucím bratřím, vyzýváme své věřící, aby modlitbami, posty, všennárodním pokáním, obětmi a všemi možnými dobrými skutky křesťanského života vyprošovali s nebe pomoci, když na zemi není nádeje na lidskou pomoc.

A před celým světem znova protestujeme proti pronásledování malých, bidných, slabých a nevinných lidí a na pronásledovatele vznášíme žalobu k soudu Božímu. Krev dělníků, kteří o hladu orali černou půdu Ukrajiny, volá k nebi o pomstu a hlas hladových žen-ců došel k sluchu Boha zástupů.

Všechny křesťany celého světa, všechny věřící v Boha a zvláště všechny dělníky a rolníky, především všechny naše rodáky prosíme, aby se připojili k tomuto hlasitému protestu a spolu a rozšířili ho až do nejvzdálenějších krajů světa.

Všechny radiové stanice prosíme, aby vyslaly náš hlas do celého světa; snad dojde i do bidných chloupek hladem hynoucích venkovanů.

Ať jim přinese před strašnou smrtí v kruté trýzni hladu malou třebas jen útěchu zvěst, že jejich bratři věděli o jejich strašném osudu, že nad nimi truchlili, s nimi spolutrpěli, za ně se modlili.

A vy, strádající, hladovějící a hynoucí bratři, vyzývejte milosrdného Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista; trpíte ukrutná muka — přijímejte je za svoje hříchy, za hříchy celého národa a volejte s Ježíšem Kristem: „Bud' vůle Tvá, Otče nebeský!“ Po vůli Boží přijatá smrt — toť svatá žertva, která spojena s obětí Ježíše Krista přinese vám království nebeské a celému národu spásu.

Naděje naše v Bohu!“

Čeští katolíci jistě celým srdcem se připojují k protestu ukrajinského řeckokatolického episkopátu a nezapomenou přidat i svoje modlitby a oběti za hynoucí bratry na Ukrajině, kde

zaznívala dříve hymna naděje: „Šče ne vmerla Ukrajinu!“

Studující bohoslovecké akademie Lvovské využili letošních prázdnin k tomu, že organisovali oslavy ukrajinského buditele O. Markiána Šaškoviče, pořádali koncerty s přednáškami o jeho zásluhách a vzorným zpěvem při bohoslužbách i v menších osadách zjevovali krásu východní liturgie a tím i lásku Boží budili v srdcích prostých věřících.

Vyjednávání o sjednocení s katolickou Církví zahájili zástupci pravoslavných Malorusů v čele s biskupem Stanislavem s apoštolským nunciem arcibiskupem Marmagim, když dlel na letních prázdninách ve Vysokých Tatrách. Povede-li jednání k cíli, znamenalo by to návrat několika milionů Malorusů, jejichž předkové byli ruskou vládou carskou v letech 1795, 1839 a 1875 přinuceni přejít k pravoslaví. Tehdy opustilo na 7 milionů řeckokatolíků katolickou církev!

Po příkladu katolickém. Na polsko-sovětských hranicích na území polském stojí starobylý, pravoslavný klášter zagaecký, který během posledních let takorba úplně zpustl. Když tam byl však jmenován převorem mladý archimandrita Panteleimon, přestavěl klášter a věnoval se zcela nábožensko-osvětové činnosti. Jejím ovocem bylo, že se stal klášter zagaecký střediskem náboženského života celého kraje. Dne 3. září 1933 byla tam pořádána první slavnostní pout, t. zv. „odpust“, již se účastnil i biskup Šimon a na 30 kněží. Z referátů ruských novin je zřejmo, že se pravoslavný „odpust“ plně zdařil a že nejsou pravdivé stížnosti pravoslavných, jako by v Polsku byly potlačovány projevy jejich církevního života. Pravoslavní naopak po příkladu katolickém pomalu se probouzejí k náboženské činnosti. Čím více budou prohlubovati duchovní život svých věřících, tím více naleznou styčných bodů vzájemného sblížení a dorozumění s katolíky. („Russkoje Slovo“ č. 211.)

Náboženské výtržnosti. V den svatého Joba, zvláště uctívaného ruským volynským obyvatelstvem, přišlo do počajevské lavry více nežli 20.000 poutníků. Připutoval též varšavský metropolita Dionysij, arcibiskupové Šimon a Polikarp, ano i zástupcové rumunské pravoslavné cír-

kve. Po slavnostní mši svaté způsobila však skupina stoupenců ukrajinského hnutí v pravoslavné církvi výtržnost, namířenou proti metropolitu Dionysiovi. V demonstračním průvodě nesli asi 50 tabulek s nápisy volajícími po odstranění „rusifikace“ pravoslavné církve. Senátor Glowacki a poslanci Skrypnik, Bura a Teležinskij pronášeli řeči, v nichž hrubě útočili proti metropolitovi. Toto zneužití náboženské slavnosti pro zájmy politicko-národnostní vyvolalo všeobecné rozhořčení mezi pravoslavnými v Polsku. Takovým způsobem se národních práv v církvi nedomáhá.

(„Vozroždenie“ č. 3030.)

V letošním jubilejním roce Vykoupení pořádají také polští pravoslavní pouti do Svaté země za vedení pomocného biskupa Savy ve dnech od 20. září do 9. října. Technickou stránku pouti obstarává cestovní společnost „Frankopol“, která stanovila výlohy poutní obnosem 900 zlotých. Poutníci vyjedou z Varšavy přes Lvov do Konstance, odtud lodí do Cařihradu, kde navštíví ekumenického patriarchu na Fanaru, pak zase lodí do Pirea, Athén a dále po moři do Beyrutu a Haify. Cestu po Palestině vykonají auty ve čtyřech dnech, zajedou též do Egypta (Kahýra, Memfis, Alexandrie) a vrátí se po moři přes Pireus, Cařihrad a Konstanci domů.

JUGOSLAVIE

Rukovina (bír) je starý patriarchální způsob vydržování katolické duchovní správy u Jihoslovanů. Že dosud ještě mistry trvá, svědčí řeckokatolický „Spomenica-Kalendar“ (z r. 1931), kde na př. o řeckokatolické farnosti v Gjurgjevu (dunavská banovina, Banát) výslovně se praví: „Věřící platí podle domovních čísel pro faráře po 5 kg pšenice, dvojčlenná rodina též po 5 kg a 3 kg za katastrální jitra. Kromě toho dostává farář od církevní obce 600 dinarů měsíčně za vyučování náboženství a vagon dříví na otop. Církevní zpěvák dostává 7 a půl kg od každé rodiny, která má pozemky, a pět kg od těch, kteří pole nemají. Zpěvák je povinen si vydržovat pomocníka. Zvonář kromě přírodního bytu a kostelník dostávají z každého čísla po 4 kg žita a hrobař má k užívání 3 katastrální jitra orné pů-

dy. Řeckokatolických majitelů domů je v Gjurgjevu 460, obývaných 580 rodinami, které vlastní přes 2500 katastrálních jiter půdy. Po agrární reformě měl se tento polní výměr zvětšit na 3500 jiter půdy. (Viz obrázek v textu!)

Pro obrodu náboženského života mají veliký význam kláštery. Proto se ozývá u katolických Hrvatů volání (viz „Katolički list“ ze 14. září t. r.), aby byly zbudovány nové kláštery zvláště v krajích, kde daleko široko není žádného kláštera. Zatím co některé okresy (požešský, novogradišský, brodský a j.) mají každý po jednom klášteře, nemá sousedních patnáct okresů ani jednoho mužského kláštera. A jsou mezi nimi i veliké farnosti jako Pakrac, Daruvar (2.500 duší), Grubišno Polje (7.600), Bjelovar (12.000 duší), kde jsou usazeny i naše početné krajské menšiny,* pro něž by se mezi řeholníky snáze našel kazatel a zvědník znalý jejich jazyka.

Čím byly kláštery ve Slavonii po stránce národní, nejlépe ilustruje tento historický fakt: Za tureckého vpádu do Slavonie přešlo v okolí Brodu, kde nebylo žádného katolického kláštera, 40.000 Hrvatů k islamu (mohamedánství), kdežto v okolí Pakrace, kde bylo více klášterů, bojovali katoličtí Hrvati proti Turkům do posledního muže; raději padli za vlast, nežli by se byli poddali Turkům. Vylidnění jejich kraj osídlili později bosensští Vlaši, odkud také vzniklo jeho jméno „Malé Vlašsko“. Většinu hrvatských klášterů zničili fanatičtí nepřátelé křesťanstva, ostatní zrušil „osvěcený“ císař Josef II. — jako u nás.

Sociální obrázek hrvatský. Přišel farář ke katolickému knihaři. Potřeboval dát svázat knihu pro farní kancelář. Vazba měla stát 70 dinarů. Proč tolik? „Proto,“ omlouvá se knihař, „dělník má s knihou skoro celý den co dělat, a já mu platím na den 100 dinarů.“ — „Tak? A to je pěkné! Blahopřeji vám, že můžete dnes platit dělníkovi 100 dinarů na den. Jeho rodina jistě netrpí bídy a on nikterak

* Viz „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, roč. XXII., článek P. Fak. Peterka, Krajané v Jugoslavii, str. 305—307, 336—338 a 376—378.

netouží po občanském převratě. Ze srdce přeji každému dělníku na den stovku. Ale já vám nemohu dát knihu vázat. Dal bych ji, kdybych měl plat, jako váš dělník. Zatím mám já, farář, člověk s akademickým vzděláním, denního platu 25 dinarů. Nikdy jsem nebyl v divadle, nikdy jsem nepřekročil státní hranice, nechodím do kina, ani na zápasy fotbalové — vašemu dělníkovi je to ovšem možné. Kdybych byl materialistou (jako že nejsem), nabídl bych se vám za dělníka."

Nový církevní kantuál (zpěvník) hrvatský vydalo „Bogoslovsko pjevačko društvo“, „Vijenac“ v Záhřebě (Kaptol 29); v předplacení stojí 150 dinarů, později, po 10. říjnu, bude stát 225 dinarů. Původně chtěl pěvecký spolek záhřebských bohoslovců jenom připravit nové vydání zapomínané „Hrvatske crkv. pjesmarice“, zpěvníku, kde byly uveřejněny též krásně harmonisované hrvatské chorály z „Citary octochordy“, ale podceňované lidem, jemuž se více zamlouvají cizí, často bezcenné, nasládlé písně; když v přípravné práci k tomuto vydání hledali bohoslovci rady a pomoci u odborníků, poslechli konečně i jejich výzvy a vydali místo staré „Pjesmarice“ raději nový kancionál v duchu ovšem církevního hnutí ceciliánského. Jest jistě chvaly-hodná odvaha hrvatských bohoslovců k dílu, před nímž jinde váhají i daleko vlivnější činitelé nežli je pěvecký spolek bohoslovců!

O novou duchovní akademii v Bělehradě. Dosavadní pravoslavná bohoslovná fakulta v Bělehradě pokládá se za integrální část tamější university a je tedy nezávislá na církevní vládě pravoslavné. To se ovšem nelíbí nynějšímu bělehradskému patriarchu Varnavovi a proto se chystá zřídit v Bělehradě vysokou školu bohoslovnou, jakousi duchovní akademii, po vzoru někdejších ruských duchovních akademií, která by byla úplně pod jeho církevní pravomocí. Tento záměr zvláště prý doporučí ruský metropolita Antonij. Na letošní konferenci biskupské je tato otázka na pořadí jednání. Pravoslavná fakulta bohoslovná vidí ovšem v záměru patriarchově nebezpečného rivala.

Kněžstvo srbské pravoslavné církve bylo zorganizováno ve stavovském

sdužení. Vydávalo svůj orgán „Vesnik srpske crkve“ a hájilo často účinně stavovských zájmů kněžských. Veřejně však podrobovalo kritice zástupce vysoké církevní hierarchie. Letos se měla konati hlavní schůze tohoto kněžského sdužení ve dnech 30. a 31. srpna. Ale měsíc před tím rozpustil patriarcha srbské pravoslavné církve kněžské sdužení. Jakousi náhradou má snad být chystaná organizace pravoslavných učitelů náboženství, o kterou se vyjednává nyní v Záhřebě.

Na kněžské prázdninové konferenci ve Smederevu usneslo se pravoslavné duchovenstvo srbské na této resoluci: „Upadání kněžské vážnosti je veliké zlo; třeba je zvolna léčit Kristovým učením, které musí opět oživnouti a nabýti své životodárné moci. V důležitých případech by měla v tom směru zakročiti i veřejná moc. Kněžstvo ať se duší a tělem věnuje pouze církvi. Venkovské duchovenstvo ať jde více mezi lid, aby získalo jeho důvěry a oddanosti. Ať se vystříhá zaměstnání, které škodí vážnosti kněžské. Ať usiluje o odborné bohoslovné vzdělání. Ať se schází na konferencích a tam pojednává o důležitých náboženských, mravních a kněžských otázkách!"

Nové předpisy manželského práva v pravoslavné srbské církvi platné od 1. ledna příštího roku pro Jugoslavii uveřejnil úřední věstník srbského pravoslavlí, „Glasnik". Podle nich srbská pravoslavná kněží, odpovědí, nemohou uzavřít druhého manželství. Pro pravoslavné věřící je nemožné manželství s osobou nepokřtěnou nebo s takovou, jejíž křest se pokládá za neplatný. Jako dostatečné důvody manželského rozvodu se uvádějí: cizoložství, zúmyslný potrat, mravní zkaženost, která úplně znemožňuje manželské spolužití, hříchy proti přirozenosti, vzdomné odpírání manželské povinnosti nejméně po jeden rok, odsouzení pro zločin, anebo provinění po uzavření manželství spáchaná a mající za následek trvalou ztrátu občanských práv a konečně zúmyslné a stálé násilí nebo pronásledování jedné strany v manželství. Par. 107 pravi: Manželství se rozvádí vinou manželského vinníka, který odpadne od srbsko-pravoslavné víry, nebo přijme jinou víru či vyznání aneb je-li

vyloučen z pravoslavné církevní společnosti.

Smíšená manželství dovolují nové předpisy pravoslavné církve za stejných podmínek, jaké předpisuje i Církev katolická; nepravoslavná strana se reversem zaváže, že bude mít v úctě pravoslavné vyznání svého druhá v manželství a nebude mu klásti překážek v plnění jeho náboženských povinností, zaručí pravoslavnou výchovu dětí, přičiní se o jeho získání pro pravoslaví a uzavře v pravoslavném kostele sňatek. Dispens na žádost faráře uděluje příslušný arcijerej. Smíšená manželství, uzavřená s touto dispensí, přísluší jedině pod kompetencí pravoslavného církevního soudu. Bylo-li uzavřeno smíšené manželství pravoslavné strany před duchovním nepravoslavným a nepravoslavná strana nechce přijati pravoslaví, může se takové manželství na žádost strany pravoslavné po zákonu nebo úředně zrušiti pro překážku manželskou. — Nové předpisy manželského pravoslavného práva znamenají především definitivní rozřešení otázky druhého sňatku ovdovělých pravoslavných kněží, která tak dlouho zmítala kněžskou veřejností pravoslavnou, znamenají dále zdůraznění konfesionelní a lidské stránky manželství i na úkor manželské nerozlučnosti. Praxe ukáže, jak je nebezpečno otevírat vrata lidským slabostem i v zájmu pravoslavné církve!

Vyšla pozůstalost Strossmayerova. Nákladem jugoslávské akademie a péčí Ferd. Šišiće vyšly tiskem dokumenty a celá korespondence velkého biskupa djakovského Strossmayera. Dosud byla vydána pouze korespondence s historikem Račkim, další svazky přinesou veškeré dokumenty o činnosti biskupově sebrané ze všech archivů. Tato edice jistě bude obsahovati i četné dopisy týkající se unionismu, zejména poměru Strossmayerova k Vladimíru Solovjevu. Upozorňujeme na ni všechny přátele unionismu.

Pronasledování katolických kněží. Bulharský tisk rozhořčením doprovází zprávu záhřebských „Novostí“, že byl odsouzen do vězení slovinský kněz P. Josef Kapus, poněvadž prý, zpovídat je kteréhosi Sokola, kritisoval sokolské zřízení. Obžalovaný P. Kapus odmítl podati soudu vysvětlení, dovolává se

zpovědního tajemství. Také nic nepomohla námitka obhájce, že není pro obvinění kněze jiného důkazu, nežli tvrzení zaujatého žalobce. Bulharské listy právem se táží s úžasem: Mohou-li takové věci se dít v kulturním Slovinsku, co se asi teprve děje v odlehlejší Macedonii. („Zora“ č. 4244.)

O jednotu pravoslaví v emigraci. Známénávali jsme v „Apoštolátě“ pokusy o smíření dvou hlavních církevních směrů mezi ruskými emigranty — (mezi stoupenci pařížského metropolity Jevlogia a stoupenci karlovického metropolity Antonia). Nedávno jsme zmínili i smírný popud, který vyšel z řad pravoslavných Rusů v Americe. Třebas konečný úspěch je dosud hodně vzdálen, nezůstala americká výzva zcela bez výsledků. Po dlouhém jednání mezi metropolitou Jevlogiem a skupinou karlovických biskupů bylo konečně formulováno zásadní stanovisko, jež vítá a zároveň žádá spojení emigrantských pravoslavných skupin a směrů. Toto jednání bylo prý připraveno osobním setkáním metropolity Platona (hlavy autokefální americké církve) s reprezentantem karlovické synody, biskupem Tichonem. Nyní vyjednává v zastoupení karlovického metropolity Antonína arcibiskup Anastasij s arcibiskupem Alexandrem, který je důvěrníkem pařížského metropolity Jevlogia. Podle zpráv došlých z Ameriky, bylo už dočleno dohody a čeká se jenom na vhodný okamžik k jejímu publikování. („Russkaja Gazeta“ č. 97.)

Pravoslavný biskup Nestor ze Šanghaje přijel do Jugoslaviie a navštíví také ČSR, Německo a Francii. Účelem jeho cesty je navázati svazky pravoslavné církve na asijském východě se zahraniční veřejností evropskou a též dohodnouti se s karlovickým synodem o několika životních církevních otázkách. Biskupa Nestora doprovází jeho tajemník, mnich Nafanail, (hrabě Grabbe), jehož strýc řídí kancelář karlovického synodu. I tato cesta může přispět ke konsolidaci emigrantských církevních poměrů. („Slovo“ č. 1554.)

Sjezd Svazu pracujících Rusů. Dne 6.—8. srpna sněmoval v Bělehradě Svaz všeodborových sdružení pracujících — křesťanů. Tento sjezd je důležitou etapou rozvoje hnutí, jež může mít nemalý význam v životě bu-

doucího Ruska. V Jugoslavii má nyní Svaz řadu sekcí někdy až o 400 členech. Ve většině měst jsou organizovány zvláštní fondy, pracovní čety, jídelny i samostatné podniky. Tak v Ljublaně je vedena bezplatná lékařská pomoc, v Záhřebě zřízeny dílny, v Niši nasbírali kapitál pro případy náhlé pomoci, v Požarevcu mají krejčovské a ševcovské dílny atd. Do výboru hlavní jugoslávské rady jsou zvoleni E. Mitlevič, E. Messner, D. Janovský a V. Šatochin.

(„Russkij Golos“ č. 123.)

BULHARSKO

Kněžské padesátiny. Vidinští katolíci oslavovali padesátileté kněžské jubileum svého duchovního pastýře P. Antonína Chruzy, který již 32 roky působí v Bulharsku. Když jubilant vstupoval do semináře, byl těžce nemocen a lékaři mu dávali nejvýše 3 měsíce životní lhůty. Avšak Bůh ho zachoval pro apoštolskou práci v Bulharsku. Kromě misijní činnosti mezi Bulhary staral se P. Chruza i o maďarské katolíky, zač mu zvláště děkoval biskup Lajos. Slavností kněžských druhotin se účastnilo snad více pravoslavných, nežli katolíků, poněvadž jubilant je velmi oblíben ve všech vrstvách vidinského obyvatelstva.

(„Istina“ č. 12.)

Katolíci hájili integrity Bulharska. Časopis „Istina“ přináší doklady o tom, jak se zasloužili o Bulharsko katoličtí misionáři, zachránivše mu ohrožené území Plovdiv, Stará Zagora, Burgas v době mírového jednání neuilského. Tehdy se Řecko domáhalo tohoto důležitého pásma bulharského pro sebe; rozhodnouti měl referent, známý francouzský diplomat. Ten si vyžádal informace ode dvou francouzských misionářů, kteří mnoho let žili v Bulharsku. Misionáři horlivě hájili celistvosti Bulharska, sebrali všechny příslušné důkazy a tak dosáhli toho, že města Burgas, Stará Zagora, Plovdiv a Stanimaky zůstala bulharská.

(„Istina“ č. 14.)

Bulharské kláštery pravoslavné jsou v žalostném úpadku, jak s litostí vyznává pravoslavný žurnalista archimandrita Vitalij. Tento úpadek se obvyčejně projevuje ve dvou směrech: v hospodářství a v životě duchovním. Klášterní hospodářství v Bulharsku

nikde není aktivní, třeba mají kláštery někde značné latifundie (pozemky.) Sv. Synod sice organizoval zvláštní hospodářskou kancelář, posílá klášterům agronomy, lesníky a školené hospodáře, ale kláštery je přijímají s nedůvěrou a tak vzniká ostrý antagonismus (žárliivost) mezi mnichy a tímto cvičeným personálem. Na žádné výstavě hospodářské nemohl ani jeden bulharský klášter vystavovati svých výrobků — nedovedly vybudovati nic pozoruhodného. Na druhé straně však vládne v klášterích bulharských též duchovní úpadek. Archimandrita Vitalij vzpomíná případu ieromomacha Antonína (kde šlo o vraždu a sebevraždu v klášteře). Dokazuje dále, že dosud je v bulharských klášterích mnoho lidí méněcenných, naprosto nevzdělaných, ba někdy i zločinných. Někteří „duchovní otcové“ nedovedou se pryč ani dobře podepsati. Archimandrita Vitalij píše doslovně toto: „Pro toho, kdo zná naše kláštery, jeví se tato ponižující úroveň mnichů zvláště hrozivou, když navštíví některý klášter katolický. Rozdíl je nesmírný. Tam naleznete lidi inteligentní, lidi vysoké kultury, odborníky v různých odvětvích vědy a hospodářství. Právě proto jsou jejich kláštery v kvetoucím stavu.“

Autor žádá pečlivý výběr mnichů a reorganizaci klášterního života podle vzorů katolických. Jedině tak může přijíti náprava. Sv. synod sice mnoho zmeškal, ale může ještě mnoho zachrániti, zahájí-li velkorysou očistu náboženskou i v klášterích.

(„Mir“ 9916.)

Sbližení bulharské a srbské církve. Pod tímto názvem vyšel v deníku „Mir“ zajímavý článek A. Nedělkova, který horlivě obhájí myšlenku bulharsko-srbského sblížení, odůvodňuje ji však argumenty poněkud podivnými. Ale snad na Bulhary působí nejvíce právě takové hospodářské důvody. Nedělkov tvrdí totiž, že žádné obchodní ani diplomatické smlouvy nemohou ničeho svěsti proti srbské úmyslné neloyalnosti (nepřiznání), jež hatí všechny kulturní sblížovací snahy bulharsko-srbské. Srbská administrace zaujatá protibulharsky zaviňuje, že na př. transitní zásilky snadno se kazícího zboží, zejména potravin, nepřicházejí z Bulharska nikdy k cíli určení jinak než zkažené. Všude ve vzájem-

ném styku hospodářském lze pozorovati nepřátelství a nepřízeň. Změnu může způsobit jedině náboženské sblížení. Autor má ovšem nepopíratelnou pravdu, avšak zřejmě zaměňuje příčiny a důsledky. Vzájemné sblížení může sice zabezpečiti na př. včasné dodání bulharských selátek až na vídeňský trh — to je možné, ale žádati v zájmu zahraničního hospodářského vývozu sblížení srbské a bulharské církve, je přece jenom trochu komické. Ostatně to autor minil dobře, i když použil argumentace tak zvláštní. („Mir“ č. 9933.)

Bulharští studenti. Na jedné straně je v Bulharsku viděti úsilovnou snahu o náboženský obrod společnosti, na straně druhé však spatřujeme tvrdošíjný odpor, na který tato snaha naráží. Psali jsme již v „Apostolátě“ o neuvěřitelném případě komunistické buňky v pravoslavném klášteře. Nyní se hlásí jiný, neméně trapný případ. Na gymnasiu ve Vrace konalo se slavnostní vydávání maturitních vysvědčení. Byl přítomen ministr školství dr. Bojadžiev, velitel posádky a biskup Paisius. Abiturienti dostávali knižní odměny, které byly z části věnovány ministerstvem osvěty, z části sv. synodem, takže každý vyznamenaný dostal dvě knihy: jednu světského, druhou náboženského obsahu. Devět vyznamenaných studentů odmítlo však přijati náboženské knihy, nic se neohlížeje na přítomnost biskupovu. Tak hluboké kořeny zapustila už u studující mládeže komunistická a nevěrecká agitace. Denní tisk nemůže pochopit, proč byli připuštěni na slavnosti takoví studenti-provokatéři a proč za svůj čin nebyli nijak potrestáni. („Mir“ č. 9928.)

Cesty k pokoji na Balkáně. „Berliner Tagblatt“ (2. září) uveřejnil telegram svého budapešťského korespondenta o chystané „konferenci balkánských králů“, kterou prý ideově připravilo duchovenstvo obou zemí. Do Sofie přijel viceprezident francouzské sněmovny Delbos, aby pokračoval ve snahách Herriotových o sblížení balkánských států. V nejbližší době má prý dojít ke schůzce jihošlovanského a bulharského krále na půdě švýcarské.

„Neue Züricher Zeitung“ (31. srpna) referuje zase ve článku svého bukurešťského korespondenta o plánu

rumunského ministra Titulescu, usilujícího o sblížení rumunsko-bulharské. Titulescu prý učinil Bulharsku tyto nabídky: Rumunsko zastaví kolonizování Dobrudže Kucovalachy, rumunskými emigranty z Makedonie. Bude plně respektovati práva bulharských menšin v Dobrudži a v Besarabii, zřídí bulharské školy v obcích, kde jest bulharská většina, postoupí Bulharsku pruh země na jih od měst Tutrakan a Balčík; tato města zůstala by Rumunsku, jenom město Dobrič bylo by vráceno Bulharům.

Sněmování pravoslavných spolků. Dne 1. září byl zahájen v městě Gabrovo sněm Svazu pravoslavných náboženských bratrstev, tedy něco podobného „Katolické akci“. Je to již šestý sněm, účastnilo se ho na 2000 delegátů, metropolit Pavel, Michal a Paisius, a biskupové Chariton, Sofronius a Ondřej. Návštěvníky přivítali metropolita Filip a místní administrace. Sněmování náboženských bratrstev v Bulharsku podporuje myšlenku křesťanské aktivity a má už v tom směru dobrou tradici.

(„Zora“ č. 4249 a 4250.)

Manifestace rusko-bulharského přátelství. Na sofijském zářijovém sjezdu delegátů ruských invalidů z celého světa bylo zastoupeno 6.265 ruských organizovaných invalidů ze světové občanské války, kteří pozbyli 50 procent pracovní schopnosti. Byli hosty bulharské vlády a bulharská veřejnost sledovala jejich sjezd s mimořádnou pozorností. Uvítací výbor tvořili zástupci 30 bulharských organizací pod čestným protektorátem metropolity Stefana a za předsednictví generála Nikiforova. Delegáti dostali na sjezd bezplatná vísa a byli slavnostně uvítáni na hranicích v Lomu a Dragomanu. Sjezdové porady trvaly celý týden. Dne 12. září sloužil metropolita Stefan v chrámě sv. Alexandra Něvského slavnostní služby Boží, po nichž byl položen věnec na pomník cara Osvoboditele. Divadla hrála ruská představení a všude se pořádaly peněžité sbírky, jež vynesly dodnes přes 50.000 lvů. Po Sofii měli delegáti navštívit Starou Zagoru a Plevno, kde je čekalo slavnostní uvítání, a dále historická města Tulovo, Kazanlyk, Šipku, Gabrovo, Tyrnovo a jiná místa, známá z války 1877-78. Základním předmětem sjezdového jednání byla otázka

ka organisování pomoci. Dosud tato pomoc pozůstávala ze státních subvencí (jugoslávské, bulharské, francouzské, československé, polské a belgické vlády), z místních sbírek a dobročinných sbírek Ústředního výboru v Paříži. ČSR zastupovali v Sofii generálové Michějev a Silling a plukovník Čapčikov.

(„Zora“ a „Mir“ z 11. až 19. září 1933.)

Málo důvěry. V Sofii koná se ve dnech 15. až 23. září konference Svazu pro přátelství národů skrze církve, který je silně ve službách protestantských. Dlouho nebyli pro ni jmenováni delegáti srbští a albánští. Nyní konečně přijel do Sofie albánský pravoslavný arcibiskup Bessarion, aby osobně poděkoval sofijskému metropolitovi za jeho podporu, že byla Albanie přijata do Svazu. Srbská církev pravoslavná dosud však neohlásila svého zástupce pro konferenci Svazu a není vyloučeno, že ho vůbec ani nepošle. Na konferenci se bude totiž jednati o menšinové otázky, a ta je pro Jugoslavii hodně nepříjemná. Srbské komitě dosud také neposlalo pozvání bulharskému výboru, aby byla skutečně na chystaná návštěva bulharských biskupů v Makedonii. Jinými slovy: „Přátelství skrze církve“ nedovedlo dosud ani připravit nesitelného poměru mezi Bělehradem a Sofií! („Zora“ 4250.)

RUMUNSKO

Boj proti sektářům. Rumunské ministerstvo národní osvěty zahájilo neúprosný boj proti sektářství, které v pravém slova smyslu rozleptává Besarabii. Dosud v Besarabii řádily nejvíce dvě sekty: tak zvaní „Innokentjevci“ a „chlystové“. Většina modliteben těchto sekt byla jakýmsi semeništem pohlavní nevázanosti, odkud se šířily i venerické nemoci a všeobecná znemravenlost. Zmíněné sekty hlásají zásady, které nemůže trpět při vši náboženské svobodě žádný civilisovaný stát. Také o sektě „badatelů bible“ bylo zjištěno, že je úplně ve vleku bolševického a slouží

komunistické propagandě. Proto byl zákaz sekt přijat rumunským tiskem s velkým uspokojením.

(„Naše rječ“ č. 228.)

Pravoslavné sbližování. V bukureštských církevních kruzích se živě přetřásá návštěva bulharského archimandrity Cyrila u rumunského patriarchy Mirona v Bukurešti, odkud přivezl potřebný sv. olej (sv. miro). Jak je známo, cařihradský patriarcha uvalil na bulharskou církev klatbu, které sice ostatní pravoslavné církve nedbaly, ale která nebyla dosud oficielně snata. Proto dostávali Bulhaři bohoslužebný olej — posvátné „miro“ — nikoliv přímo z Cařihradu, nýbrž z Ruska. Když ho nyní archimandrita Cyril přivezl z Bukurešti, znamená to, že ani Rumuni nedbají zákazu cařihradského patriarchy. Rumunský patriarcha Miron učinil také toto prohlášení:

„Byl jsem první, který podal bratrskou ruku sousední bulharské církvi tím, že jsem poslal svého delegáta do Sofie, aby bylo umožněno navázati potřebnou pravoslavnou dohodu. Osobně jsem zakročil pro zrušení klatby. Mnohokrát jsme posílali posly do Cařihradu a do Sofie, abychom dosáhli tohoto cíle. A budeme také dále využívat každé vhodné příležitosti k odstranění všech rozporů.“ Živý ohlas našlo toto prohlášení v řeckém tisku, který se však zdržuje od jasného vyslovení svého stanoviska. Bulharský tisk pravoslavný v celku vítá projev rumunského patriarchy. Katolický tisk bulharský má však za to, že zrušení klatby má pouze těsněji připoutati Bulharsko ke sféře protestantského vlivu, jak jej reprezentuje „Svaz pro přátelství národů skrze církve“. Klatba cařihradského patriarchy nebyla pro bulharský národ nijak škodlivou. Kdyby ji nebylo bývalo, cařihradská patriarchie byla by už dávno pofečtila většinu bulharských far a tak by byla potlačila národní vědomí bulharského lidu. Odloučení od Cařihradu prospělo naopak bulharskému pravoslaví, které se mohlo nerušeně rozvíjeti, jsouc uchráněno řeckého vlivu.

(„Zora“ č. 4226 a „Istina“ č. 13.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Co všechno mohou zavinit velehradské sjezdy unijní. V Americe jsou kromě oficiální pravoslavné (patriarší) církve také četní stoupenci tak zv. synodální (dříve zvané „živé“) církve. Církvi synodální dá se jistě leccos vytýkati, ale její svěcení, alespoň z větší části, byla vždy považována za platná. Nyní oznámily noviny, že v městě Peekskill, v newyorském státě, přijal katol. biskup řecko-slov. obřadu Petr Bučys do katolické Církve bývalého pravoslavného biskupa Vladimíra Alexandrova a s ním též hned spolu-sloužil mši svatou. Alexandrov byl po třicet let misionářem na Aljašce a byl pak metropolitou Kedrovským, zástupcem synodální církve v Americe, vysvěcen na biskupa. Bolestně dotčen nynějšími církevními spory pravoslavnými, požádal Alexandrov biskupa Bučyse, aby jej přijal do Církve katolické. Poněvadž osobnost starého misionáře nevzbuzovala nejmenších pochybností, byl přijat a jeho kněžské a biskupské svěcení bylo uznáno nikoliv ovšem proto, že pocházelo od metropolitů synodální církve Kedrovského, nýbrž proto, že bylo založeno na apoštolské posloupnosti. Alexandrov se netajil svými úmysly, řádně informoval svého představeného, metropolitu Kedrovského a ten se dokonce osobně setkal s biskupem drem Bučysem a konferoval s ním celé tři hodiny. Rozhovor se pohyboval v oblasti obvyklých církevních otázek, a jak metropolita Kedrovskij doznává, mluvilo se též hodně o velehradských kongresích. Při tom sám metropolita Kedrovskij zdůraznil ve svém oficiálním prohlášení, že zesnulý patriarcha Tichon vítal velehradské sjednocovací hnutí. (Velmi cenné doznání, na které již nezapomeneme.)

Sotvaže však se pravoslavný biskup Alexandrov sjednotil s katol. Církví, strhl se ihned pokřik. Metropolita Kedrovskij zbavil Alexandrova, nyní již katolického biskupa, církevního úřadu, moskevský synod „živé“ církve ho slavnostně odsoudil, ale, co horší-

ho, tisk naladěný proti metropolitovi Kedrovskému začal tvrdit, že uznáním platnosti biskupského svěcení Alexandrova sv. Stolec uznal i zákonitost synodální (bolševické) církve, schválil náboženské pronásledování v sovětském Rusku a příčinou toho všeho, že jsou velehradské unijní kongresy.

Celý tento pokřik (viz: Russkaja Gazeta, Novoje russkoje Slovo) je nanejvýš licoměrný a ukazuje jednak neznalost zásadních věcí církevních, jednak též ono zpolitisování ruského života, které tak zhoubně působí na poměry náboženské. Dnes jsou v Americe čtyři ruské církve pravoslavné, každá se prohlašuje za jediné pravou; lze se tedy diviti, že se poctivý pravoslavný kněz zalekl takového trhání roucha Kristova a dobrovolně se připojil k jednotě se Stolicem Petrovým? Ale také jinak vyšla najevo naprostá neinformovanost emigrantských novin o slovanských věcech církevních; tak na př. psaly, že biskup Bučys má titul „metropolit byzantského“, zaměňující patrně obřad s jeho hodností a pod. Jediný závěr je tu správný: Kristus volá k sobě čistá, věřící srdce a dobří kněží i laikové, poslušní svého svědomí, jdou za Kristem.

Desáté výročí úmrtí zemřelého arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana dalo podnět k četným srdečným oslavám v duchu velikého nebožtíka. K zasazeným už pamětním deskám v rodném Beňově a na faře v Dražovicích přibyla nová na probošství v Kroměříži; její odhalení bylo spojeno s manifestační oslavou, které se účastnilo celé město i okolí. Slavnostním řečníkem byl senátor P. Eduard Kavan z Valaš. Meziříčí. Na Velehradě před samým výročím smrti Stojanovy, dne 27. září, uspořádalo cyrilometodějské družstvo Velehrad, Stojanem založené, pietní vzpomínku: slavné rekvíem sloužil světicí biskup olomucký, msgr. Jan Stavěl, kázání měl P. Mlčoch z Uh. Hradiště a v Královské kapli u hrobky nebožtíkovy pronesli tklivé projevy lásky a vděčnosti předseda Jednoty katolického duchoven-

stva z olomucké diecése senátor P. Kavan, za německé kněžstvo olomucký kanovník dr. Kraft a jménem p. arcibiskupa olomuckého světicí biskup msgr. Stavel. Vedle celé apoštolské školy velehradské přišlo se k hrobu Stojanovu pomodlit na 60 kněží a řada zbožných věřících. — Vděčně vzpomínali zemřelého arcibiskupa dra Stojana i v Praze zásluhou tamějšího ACM — řečníkem byl dr. Mořic Hruban a kazatelem opat dr. M. Zavoral — ve Štramberku, Příboře, Třebíči, Valaš. Meziříčí, Napajedlech a v jiných městech se ještě připravují pietní oslavy Stojanovské. Také v radiovém rozhlasu promluvil o životě Stojanově (1. října) P. Boxan z Mor. Ostravy a dne 14. října promluví o Stojanovi jako zakladateli ACM ústřední tajemník msgr. Jemelka v brněnském rozhlasu.

ČECHY

Slovanské duchovenstvo má být i hlasatelem slovanské vzájemnosti — toto heslo prohlásil nedávno ruský český časopis „Jedinstvo“, (č. 15.), vyzývá katolické i pravoslavné kněze ke spolupráci na díle vzájemného sblížení (1. října) P. Myšlenka jistě správná a katolické duchovenstvo české již dávno se snaží ji uskutečňovat. Každá podobná práce kněžská musí však spočívat na pevném podkladě náboženském. Kněží nemohou pracovat pro náboženské sblížení s cílem politickým, aby snad založili „Spojené státy slovanské“, podobná politická konstelace může snad časem vzniknouti jako následek sblížení náboženského. V tom spočívá celý základní plán: pracujme ve jménu Kristově a Kristus nám dá všechno ostatní. Čím blíže Kristu, tím blíže i jednotě. Ruka katolíků je vždy napřažena k přátelskému stisknutí.

Ruské reálné gymnasium v Praze zahájilo po prvé za svého desíletého trvání letošní školní rok církevní pobožností — a to na přání rodičů žáků, jichž bylo přijato 253. Plných 50 procent žáků je české národnosti. K akutní otázce, má-li být ruské gymnasium z Prahy přeloženo do Moravské Třebové, vyslovilo se 96 proc. rodičů žáků pro Prahu.

SLOVENSKO

Ohlas Nitry. V pařížském časopise „Rossija i Slavjanstvo“ roze-psal se pěkně o nitranských Pribinových slavnostech dr. E. Kalikin. Zdůraznil, že také Rusko bylo zastoupeno, a to, na apoštolátní cyrilometodějské konferenci, pořádané pod protektorem p. biskupa dra Karola Kmetko. Popisuje průběh schůze a končí svůj článek takto: „Schůze byla velice živá a zanechala v srdcích ruských účastníků pocit vděčnosti za to, že se v takovém množství účastníků (nitranských slavností) našli lidé, kteří mají zájem o skutečné národní Rusko...“

(„Rossija i Slavjanstvo“ č. 224.)

Na I. sjezd právníků slovanských států sjelo se ve dnech 8. až 11. září do Bratislavy 1500 právníků. Pojednávali o všech důležitých otázkách právních v deseti různých sekcích. Lví podíl na přípravných pracích, jakož i na řízení sjezdovém měl generální tajemník sjezdu dr. Cyril Bařinka, advokát v Bratislavě, rodák z Bohuslavice na Vlče (Moravan). Hlavními řečníky byli dr. Dragoljub Arandjelovič, prof. z Bělehradu, dr. Štěpán Bobčev, prof. ze Sofie, dr. Štěpán Cankov, prof. ze Sofie, dr. Karel Drbohlav, v. soudní rada z Bratislavy, dr. Ludvík Ehrlich, prof. ze Lvova, dr. Stanislav Kutrzeba, prof., rektor university v Krakově, dr. Stan-ko Lapajne, univ. prof. z Lublaně, dr. Jos. Lepšík, podplukovník justiční služby z Prahy, dr. Longchamps de Berier, prof. ze Lvova, dr. Emil Rapport, prof., Varšava, dr. Alois Štangler, prof. z Prahy, dr. Petko Stajnov, prof. ze Sofie, dr. J. Perič, prof. z Bělehradu, dr. Jos. Sulkowski z Poznaň, dr. Hugo Werk, advokát ze Záhřebu. — V pracovním odboru, pojednávajícím vztah církve a státu, byla přijata resoluce: První kongres právníků slovanských států vychází z úvahy, že poměr mezi státem a církví musí být upravován podle jejich zvláštních podmínek a potřeb ve vzájemné spolupráci a dohodě státu a církve u provádění zásady „svobodná církev ve svobodném státě“.

Na sjezd byl pozván pan arcibiskup olomucký a jménem jeho přednesl při zahajovací schůzi pozdrav dr. Josef Matocha: „Jeho Excellence metropoli-

ta moravský, dr. Leopold Prečan od počátku s velkým zájmem sledoval přípravné práce k tomuto prvému a dosud jedinečnému sjezdu slovanských právníků v naší vlasti čsl. — Jako dlouholetý profesor církevního práva na C. M. bohoslovecké fakultě v Olomouci, nyní jako metropolitě moravský na stoli Metodově, kráčí ve šlépějích velkého Slovana dra Stojana, věrně střeží ideu cyrilometodějskou, ideu to velké jednoty všech Slovanů u víře cyrilometodějské.

Proto metropolita dr. Prečan děkuje za pozvánku na sjezd, zdraví a vítá co nejserdecněji všechny přítomné hosty, syny a dcery Slavie, dlí v duchu mezi námi a z celého srdce slovansky citícího želá na Pánu Bohu, aby I. sjezd slovanských právníků přispěl účinně k utužení bratrských styků mezi všemi národy slovanskými, želá, aby I. sjezd slovanských právníků znamenal prohloubení otázek právních, jež tak hluboko zasahují do života národů. — Kéž je tento velkolepý sjezd signálem nové, lepší doby všech Slovanů, poslou jejích světového renomé. Kéž v té nové době vítězně zní světem naše píseň: „Slovan všude bratry má!“ a kéž vyzní v radostnou obměnu: „Slovanská právní věda všude dobrý zvuk svůj má!“

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Sv. Otec Pius XI. přijal v audienci 900 poutnic belgického Svazu katolické ženské mládeže a na holdovací jejich adresu, podanou mu apoštolským nuntiem Micařou, odpověděl delší řečí, v níž zdůraznil křesťanský život jako ovoce našeho vykoupění.

Na slavnostní mši sv., kterou svatý Otec sloužil v basilice sv. Petra o svátku Narození P. Marie, byly přítomny — vedle množství cizích jubilejních poutníků — také tisíce členů obou fašistických organizací italské mládeže: Giovani Avanguardisti a Giovani Italiani!

Ve své promluvě ke katolickým učitelům, kteří se v počtu 300 sešli v Římě v jubilejním roce za studijním i poutním účelem, připomněl sv. Otec Pius XI. apoštolský význam jejich povolání, jejich odpovědnost za velikou

PODKARPATSKÁ RUS

Slavné poutní místo Černěču goru u Mukačeva navštívilo o hlavní pouti mariánské (koncem srpna) na 30.000 poutníků z celé Podkarpatské Rusi, z nichž 12 tisíc přistoupilo k sv. přijímání. Pontifikální mši sv. sloužil řeckokatolický biskup Alex. Stojka z Užhorodu.

V obci Izě u Chustu konal se „sbor“ (sněm) karpatoruských pravoslavných batušků, který měl dlouhý a rušný průběh a skončil výzvou, aby dosavadní pravoslavný biskup Damaskin vzdal se svého úřadu. Pravoslavné kněžstvo na Podkarpatské Rusi těžce nese ostrý postup biskupa Damaskina proti negramotným a pologramotným batuškům, kteří byli vysvěceni na kněze za útočné agitace pravoslavné církve proti řeckokatolíkům. Na místo biskupa Damaskina přišlého ze Srbska žádá si pravoslavné duchovenstvo za biskupa pověstného jednatele ze spolku Duchnovičova, bývalého řeckokatolického profesora dr. Fencyka, který se nadarmo ucházel podivnými cestami o stolec katol. biskupa užhorodského.

důvěřivost svěřených dětí i za osobní příklad života. Tím, že Spasitel náš se stal učitelem, vykoupil a oslobodil školu, a je krásnou úlohou katolického učitele, aby v tomto díle Spasitelově pokračoval.

Kapitula basiliky sv. Marka v Benátkách odstranila konečně nepěkný zlozvyk, který zneuctíval posvátnost starobylého chrámu a byl namnoze obtížný i četným poutníkům, navštěvujícím tuto basiliku. V předsíni chrámové prováděli totiž své hluché obchody prodavači pohlednic, alb, mosaikových památek i lehounkých dámských šálů a závojų pro dekoletované návštěvnice basiliky, jež vlastně nesměly vejít do svatyně. Nyní zakázala kapitula toto obchodování, uzavřela prozatím — až na dvě — ostatní brány předsíně chrámové a policie bude bdít nad zachováváním zákazu.

Zapomínané hrdinství. Vítězný přelet oceánu, jímž mladý italský ministr

Balbo se svojí hrdinnou družinou právem strhl k jásofu celý světový tisk, nesmí v zapomenutí zatlačit jiné hrdinství těchto neohrožených katolíků. Když jim na počest uspořádala rada města Chicaga slavnostní banket, na nějž bylo pozváno 5000 hostů — nestyděl se Balbo se svojí družinou veřejně před jídlem pomodlit! V chicagské katedrále byli hrdinní letci přítomni slavným službám Božím, v lodi chrámové mezi ostatním lidem. Když je chtěli uvést do čestných lavic dopředu, odpověděl Balbo: „Nepřišli jsme do kostela na parádu, nýbrž se pomodlit a Bohu poděkovat. Zůstaneme zde, v lodi chrámové.“ — Zazvonili k „Sanctus“. Velitel hrdinných letců dal tiichý povel: „Kleknout!“ A tak klečel Balbo a jeho důstojníci a vojáci na kolenou při mši svaté, až bylo po sv. přijímání. Jejich mužná zbožnost byla povzbuzením přítomným katolíkům, a téměř sensací nekatolíkům, které do katedrály přivedla lidská zvědavost. Vítězní letci, věnčení lidskou slávou — na kolenou před svým Bohem — tot nejkrásnější hrdinství!

Svaz mužské mládeže Katolické akce italské uspořádal nedávno *Studentijní týden* pro své mladé vůdce v Montaldo Torinese. Súčastnilo se ho 120 mladých mužů.

Z ANGLIE

Nová protestantská unionistická instituce. Arcibiskup z Cantenbury spolu s biskupem z Yorku organizovali zvláštní radu, aby navazovala a udržovala pravdivelné styky s ostatními církevními organizacemi celého světa. Čestným předsedou je arcibiskup z Cantenbury, jeho náměstkem je biskup z Yorku, výkonným předsedou je biskup z Gloucesteru. Všichni tito anglikánští biskupové všimají si už dávno pravoslavi a udržovali s jeho biskupy přátelské vztahy. Nyní se obrátili na všechny patriarchy a metropolity, zastupující autokefální pravoslavné církve, zvláštními informativními dopisy. Nově utvořená rada rozhodla se pak umožnit pravoslavným studentům bohosloví studie na oxfordské anglikánské universitě, a tak uskutečňovat praktické sblížení s anglikány. Při stísněných poměrech ruské pravoslavné emigrace je nebezpečí p r o t e s t a n t

ského vlivu na ruské bohoslovce veliké. „Russkoje Slovo“ č. 205.

ESTONSKO

Estonsko je nejmenší z baltických států. Má zajímavou historii náboženskou. Ve století XIV. koupil území nynějšího Estonska řád německých rytířů, který tam také rozšířil katolickou víru. Za reformace přijali estonští „stavové“ již r. 1524 novou víru protestantskou a za rok potom vyhnali ze země všechny katolické řeholní řády. Po obnovení státní samostatnosti roku 1919 prohlásilo estonské národní shromáždění luteránskou církev za státní. Dnes žije v Estonsku něco přes 2000 katolíků. Dříve byli estonští katolíci podřízeni m o h y l e v s k é m u římskokatolickému arcibiskupovi, později připadli pod jurisdikci biskupa v Rize, který byl roku 1922 povýšen na arcibiskupa. V roce 1925 byla zřízena pro Estonsko samostatná apoštolská administratura, podléhající bezprostředně Svaté Stolicí. Patří k ní čtyři farnosti: Tallin (Revel), Tartu (Dorpat), Narva a Valk.

Z FINSKA

Finsko je státem z 98 proc. protestantským. Vedle hrstky pravoslavných (asi 54 tisíc) je katolíků ještě méně, jen 1500 a jejich duchovní správu vede od r. 1920 apoštolský vikariát v Helsinkforsu. Teritoriálně zabírá Finsko dosti rozlehlý kraj v bezprostředním sousedství sovětského Ruska, jehož bylo dříve součástí, ale jeho území je řídko obydleno, majíc pouze 3 a půl milionu obyvatel.

Z FRANCIE

Apoštolátu náboženské obrody mezi námořnictvem věnuje Katolická akce ve Francii velikou pozornost a péči už proto, aby tu stavěla hráze velmi čilé agitaci socialistů a komunistů. Letošní porady námořnického Apoštolátu konaly se v bretoňském městečku Sainte-Anne-d'Auray. Byl to už čtvrtý kongres od prvních porad, konaných v Boulogne sur Mer. Kongresy Apoštolátu námořnického jsou svolávány každý druhý rok.

HOLANDSKO

Krajanské misie v Holandsku. P. Ed. Křivánek, T. J. z Prahy, který už za svých studií v Holandsku věnoval obětavou duchovní péči tamějším krajanům, zajel k nim o letošních prázdninách znova. U ctih. sester v Lutteradě, kde na dole „Maurito“ bývalo dříve zaměstnáno mnoho krajanů, měl pro ně dne 9. července české bohoslužby. Předcházelo jim ovšem dlouhé vyhledávání a zvaní krajanů, jejichž řady za poslední rok hodně prořídly. Druhý týden věnoval P. Křivánek krajanům v Heerlerheide, Brunssumu a okolí. Návštěva služeb Božích v Brunssumu v kapli Domova pro svobodné horníky byla neočekávaně pěkná a v Heerlerheide - Heksenberku v nouzovém kostelíku ještě radostnější, poněvadž tam čekaly řady krajanů na sv. zpověď a při bohoslužbách pak pěkně uplatnil zpěvácký sbor p. Vanouse nacvičené kostelní písně.

V třetím týdnu konal P. Křivánek pastorační krajanů v okolí Schaesbergu a Eggelshovenu. Pobožnost u památné mariánské kapličky nad Schaesbergem shromáždila všechny krajany zbylé v tomto kraji, kde měli před lety i krajanský spolek „Říp“ — potěšila a povzbudila je nábožensky i národně; do Eggelshovenu přišlo však na mši sv. k sestřičkám do kaple Domova pro svobodné horníky tolik krajanů, že jim kaple ani nestačila. Pohostinné sestřičky, které počítaly s obvyklým počtem krajanů, musely pak přivařovat k snídani čokolády pro krajanské děti.

Celkově možno říci, že se už krajanům v Holandsku tak dobře nedaří, jako v minulých letech. Zmenšil se výdělek; stačí na živobytí, ale nikoliv už na nějaké úspory. Co však i tento výdělek ztrpčuje, je obava, aby nebyli krajané jako cizí příslušníci propuštěni z práce. Proto se mnozí, kdož přes 10 let jsou už v Holandsku, pokoušejí získat státní příslušnost holandskou, aby si výdělek zabezpečili pro horší snad ještě časy.

Z NĚMECKA

V Trieru, jihoněmeckém městě, byla vystavena k veřejnému uctění tunika (roucho) Pána Ježíše ve

dnech od 23. července do 10. září. Denně přicházelo přes 40.000 poutníků, takže vzácnou památku křesťanskou uctilo daleko přes milion návštěvníků. Byli mezi nimi i těžce nemocní a z těch si někteří vyprosili v Trieru i náhlé uzdravení. Všechny případy ovšem s naprostou nestranností a přisností zkoumají církevní úřady. Trevír je stará římská kolonie Augusta Treverorum, kde se narodila veliká ctitelka ukřižovaného Spasitele, císařovna sv. Helena. Od ní právě pochází ten vzácný dar rodnému městu, sv. roucho Kristovo.

Známý protestantský pastor Lortzing z Göttingen, který už po leta literárně pracuje pro sjednocení protestantské církve s Římem, napsal do vídeňské „Schönere Zukunft“ článek: „Jak připravíme cestu opětnému sjednocení ve víře?“ (Wie bahnen wir die Wiedervereinigung im Glauben an?), kde mezi jiným píše: „My (protestanté) musíme začít. Materský dům (t. j. katol. Církev, pozn. překl.) činí nejprve dosti, když nechává ve dne v noci dveře domu otevřeny, popud k návratu domů musí vyjít od odloučených členů rodiny, aby byl úplně dobrovolný. Bez pobízení, bez předchozího pozvání od opuštěného materského domu musí zcela spontánně u členů rodiny vzniknouti hnutí k společnému návratu. Častěji se už v dějinách protestantismu ozvaly hlasy, které litovaly, že za reformace bylo mnoho lehkomyšlně a bezohledně odhozeno, co musí být znova získáno: soukromá zpověď, úřad biskupský, řeholní stav, pojem obětí a cokoliv ještě jiného. Jiní chtěli zase spojit oba díly (církve) v čemsi třetím, vznešenějším; opět jiní byli skromnější a mluvili jen o vzájemném sebezpoznání, o vzájemné vážnosti, o společné práci na půdě neutrální, o pokojném závodění jednotlivých vyznání; ještě skromnější lidé chtěli obě církve sjednotit pod společným pojmem národností. Ale jasné a plně srozumitelné heslo: „Společný návrat k materské Církvi“ nebylo dosud vydáno. Toto heslo je nové. Nechybělo sice jednotlivců, kteří se vrátili, ale to nestačí, ani hnutí konvertitní, které — jako se již stalo v Anglii — zachvacuje širší kruhy. Musí povstati docela něco podstatně nového. Musí vyvstati myšlenka: Společně

jsme odešli z mateřského domu, musíme tento odchod uznati za poblouzení, a jej napravit: společným návratem. Tato myšlenka musí přijíti, musí si raziti cestu přes všechen odpor, musí vésti k organizaci a se uskutečnití."

Zlé dílo konají ruští obdivovatelé Hitlera, kteří pod vedením jistého Světozarova-Plchau utvořili ruské úderné oddíly, spojené v organizaci „Rond“, a jako svůj orgán vydávají časopis „Probuždenie Rossiji“. Bezmyšlenkovitě napodobují německé vzory a místo pozitivní práce hlásají nekřesťanskou nenávist proti Židům. Tím Rusko nezachrání, nýbrž naopak jenom kompromituji osvobozovací hnutí v očích všech, kteří se sympatiemi sledují každý pokus odboje proti sovětské vládě. Řešení židovské otázky může být provedeno toliko v Rusku. Není důstojno opravdové lásky k vlasti, když se emigranti oblékají do operetních uniform, chodí pod cizími prapory a vydávají časopisy, jež nemají jiného obsahu, nežli články, po Hitlerově chuti psané.

(Viz: „Probuždenie Rossiji“ č. 5.)

Z AMERIKY

Odsouzení arcibiskupa Veniamina. Církevní pravoslavný výbor v St. Francisku vydal za předsednictví biskupa Teofila zvláštní prohlášení proti arcib. Veniaminovi, který se snažil podrobiti americkou pravoslavnou církev pravomoci moskevské patriarchie. Prohlášení zní takto: „Vzhledem k tomu, že sovětská vláda projevila vůči pravoslavné církvi nebývalou ukrutnost, nelitostně umučila tisíce metropolitů, arcibiskupů, biskupů a kněží, zničila, poskvnila a zbořila rodné svatyně, svatokrádežně vzala jejich majetky a vyhlásila odloučení církve od státu, prohlašuje církevní výbor: „Všechny činy arcibiskupa Veniamina, jimiž chtěl vnutit zákonitým představitelům americké pravoslavné církve zvláštní reversy a tak je zavázat k loyálnosti vůči sovětské vládě — rozhodně odsuzujeme a uznáváme za protizákonné. Autonomii americké církve, řádně schválenou sněmem laiků a duchovenstva v Detroitě a nyní také vyhlášenou metropolitou Platonem, považujeme za užitečnou, dobrou a zachraňující naši náboženskou svobodu. Vítáme ji, po-

něvadž je zárukou našeho rozvoje a znemožňuje sovětům zasahovati do našich církevních věcí."

(„Russkaja gazeta“ č. 97.)

Biskup Veniamin spokojen s bolševiky. V pařížském ruském časopise „Pravoslavie“, vydávaném sovětskou skupinou metropolity Veniamina, uveřejněn dopis tohoto biskupa, který svým zájezdem do Spojených států amerických chtěl v tamějším pravoslaví lovit pro sověty. Citujeme z listu několik odstavců: „Kdy Vám piši tento list, v té chvíli v Moskvě v patriarchální kanceláři se asi projednává naše záležitost americká. Nevím ovšem, jaká bude odpověď, tuším však, že přísná; přece jde o nezákonné prohlášení autokefalie, (samostatnosti), t. j. američtí pravoslavní odmítli Veniamina, vyslaného zástupcem patriarchovým, moskevským metropolitou Sergijem, který plní jen rozkazy sovětů, kritisoání Matky — Církve, jako by byla v zajietí nevěrců a stala se jejich nástrojem atd. — všechno to poskytuje jen malou naději na shovívavost..."

...„A zde ještě novinu pro Vás: pozitrku přednáším „b o l š e v i k ů m“. Ano — je zde společnost přátel sovětského Ruska. Jejich členové slyšeli mne na různých přednáškách a nyní požádali, abych také promluvil u nich na téma „Žije-li církev v Rusku?“ Židovka-redaktorka, která mne přišla pozvat, při příchodu i rozloučení — dvakrát — mi políbila ruku... Podivné jsou cesty Božské Prozřetelnosti... u Boha to není tak jednoduché.“ „Včera jsem přednášel, bylo přítomno asi 300—350 lidí. Poslouchali napjatě, tleskali. Vůbec byl jsem tam ve „vlastním“, t. j. v ruském ovzduší. Úplně jako na Rusi — lze s nimi dobře vycházeti. Byli spokojeni.“ Biskup Veniamin snad ani netuší, jak je trpko čísti tato slova — pravoslavného ruského biskupa, nadšeného tím, že mu židovská novinářka políbila ruku, a vychvalujícího milé ovzduší společnosti amerických přátel bolševického Ruska.

Z ASIE

Výstava ruského církevního umění v Charbíně shromáždila četné originály, některé i jedinečné krásy. Skvělá je na př. ikona na skle, malovaná carským malířem J. Makarovem, nebo

vzácná řezba na sloním klu, znázorňující Večeři Páně. Vystavena je Iverská Bohorodička, obraz, který patřil kdysi zavražděné velkokněžně Alžbětě Feodorovně. Zvláštní pozornost vzbuzují vložky do Pisma svatého, práce poslední ruské císařovny. Několik sv. obrazů pochází až z XVI. a XVII. století; velkou vzácností

je obraz Spasitelův od proslulého malíře Vasněcova. Vedle moderních obrazů vystavuje charbinská výstava též starobylé ikony, malované na kameni. Otevření výstavy bylo zahájeno „panichidou“ věnovanou památce prvního ruského církevního malíře blahosl. Alimpie.

(„Zarja“ č. 234. a 238.)

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakosti:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodné platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

ODZNAKY orelské, spolkové, organizační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

pracuji rychle, vkusně a levně

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučená důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.
Vydala*

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

Z výborové schůze ÚACM, konané ve středu 13. září 1933 v Olomouci, za přítomnosti šesti členů. Předsedající pan profesor V. Horák vzpomněl nejprve letošního desátého výročí smrti arcibiskupa dra Stojana. Dále věnoval vděčnou vzpomínku zasloužilým členům ACM † P. Em. Kubičkovi T. J., dlouholetému řediteli velehradského papežského ústavu, a † P. Al. Pavlíčkovi, faráři na odp. v Plumlově. Pokladní práva konstatovala veliký úbytek příjmů ACM, zatím co vydání ještě rostou. (Příjem 4310 Kč, vydání 17.779 Kč za posledních 5 měsíců.) Z referátu tajemníkovy: Po prvé nemůže ve výborové schůzi hlásit žádného nového zakládajícího člena ACM! Posmrtné odkazy jednak se dlouho nevyplácejí, jednak bývají značně redukovány, poněvadž vítězí nikoliv poslední vůle testatorova, nýbrž vůle dědiců. Vdovin groš je takový příspěvek chudého vystěhovalce (80 Kč z Brém), nebo domácího chudáka pensisty (nejm. z Bystřice p. H. 40 Kč) pro ACM a Boží požehnání jistě spočine na něm. Na zahraniční krajauskou péči duchovní věnoval ACM v poslední době 5525 Kč, kromě knih, poslaných krajanům do zahraničí. Misijní zájezdy ke krajanům vykonány: do Bulharska — P. Al. Lazecký S. V. D., ze Štiavniku; do Belgie — P. Josef Vondra T. J., z Tronchiennes v Belgii, a P. Frant. Šilhan T. J., z Maastrichtu v Holandsku; na Volyn — P. Josef Stříž, farář ze St. Belé; do Rumunska — P. Jan Mlčoch, inspektor náboženství z Uher. Hradiště; do Belgie a Holandska — P. Petr Makoš, katecheta z Námestové a P. Ed. Krivánek T. J. z Prahy; na Poruží — P. H. Theisselmann, farář z Walsum na Rýně; a na Podk. Rusi — tajemník ACM. Bližší zprávy přináší o těchto misích apoštolátní časopis. — Prázdňinová akce apoštolátní umístila u domácích dobrodinců dvě výpravy chudých krajauských dětí: na dobu od 28. června do 4. srpna 1933 — třináct dětí z Brém, a na dobu od 22. července do 3. září 1933 též třináct dětí z Porýní. — Sekretariát zprostředkoval v mnoha případech zahraničním krajanům úřední doklady, jako domovské listy, vysvědče-

ní způsobilosti k sňatku a pod. — Knihy pro zahraniční krajany darovali: P. T. P. Duda, katech. ze Šumperku, pí Pokorná z Kyjova, p. Boháčik z Bukovan, msgr. dr. O. Karlík z Olomouce, K. Osyna z Bělidel, Ferd. Sekanina z Olomouce, nejmenovaná z Přerova (přidala též oltářní pokrývku) a P. Al. Duda, farář z Plumlova epitrachyl pro východní liturgii. Na sochu svatého Václava pro novou kapli krajanů v Jazveniku v Jugoslavii věnoval nejmenovaný z Olomouce 200 Kč. — Zajímavé misijní referáty podali P. J. Mlčoch o krajanech v Rumunsku a P. Josef Stříž o Volyni. P. Mlčoch navštívil od 14. července do 13. srpna v Rumunsku 17 krajauských obcí, měl 30 kázání, 759 sv. zpovědí, 21 křtů, 25 sňatků, 3 zaopatření. — P. Stříž prodlél na Volyni od 16. května do 30. června a navštívil 23 obcí krajauských, měl 124 kázání, 1626 sv. zpovědí, 2 sňatky a 32 návratů do katol. Církve. Taková misijní práce zasluhuje jistě podpory všech členů ACM, jejich modliteb i almužen v plné míře. — Rozvoj duchovní péče o zahraniční krajany vedle jiných úkolů ukládá ÚACM veliké povinnosti; může je splnit, zůstane-li ACM živou a rostoucí náboženskou organizací českých katolíků. To třeba si uvědomit zvláště letos při vděčné vzpomínce na zakladatele ACM, zesnulého arcibiskupa dra Ant. Cyr. Stojana!

Církevní kalendář.

Říjen. 3. Sv. Terezie Ježíšková, řeholnice z řádu karmelitek; mladíčká — patnáctiletá — vstoupila po příkladu svých rodných sester do kláštera v Lisieux a ve věku 25 let tam zemřela. Dala světu nový příklad velikosti v drobných povinnostech denního života, jež posvětila neobyčejnou láskou k Bohu. Hrob její v Lisieux stal se brzo toužebným cílem nesčetných poutníků Svatý Otec Pius XI. zasvětil uniijní snahy přimlívám sv. Terezie Ježíškovy.

4. Sv. František z Assisi, hlasatel a milovník radostné chudoby, svítí jako maják i do dnešních sociálních zmatků a krísi. Má co říci bohatým i chudým.

8. Sv. Brígita, vdova, milovala rozjímání o umučení Páně, k jehož cti založila řád Spasitele světa.

9. Bl. Vintíř, poustevník našich šumavských lesů, byl pochován v Břevnově roku 1045.

14. Sv. Kalist I., papež a mučedník, byl zprvu otrokem, pro víru Kristovu byl odsouzen do vyhnanství na Sicílii a jako papež umučen tím, že byl hozen do studny a zaházen kamením.

16. Sv. Hedvika, vdova, patronka slezská; svého knížecího postavení využila jen k dobročinnosti.

18. Sv. Lukáš, evangelista, společník sv. Pavla na jeho apoštolských cestách. Byl umučen v Achaji ve věku 80 let.

20. Sv. Jan Kentský, kněz-vyznavač, universitní profesor krakovský, přítel zvláště chudého studentstva. Vykonal pěšky kající pout do Sv. země a čtyřikrát do Říma; zemřel 1473.

21. Sv. Voršila a její družky, panny a mučednice, byly pobity Huny v Kolíně nad Rýnem.

24. Sv. Rafael, archanděl, průvodce mladého Tobiáše na daleké cestě, ochránce poutníků a slepců.

28. Sv. Šimon Horlítel a sv. Juda Tadeáš, apoštolé, Evangelium hlásal sv. Šimon v Egyptě a sv. Juda v Mesopotamii a pak společně apoštolovali v Persii. Umučeni byli oba: sv. Šimon ukřižován a pilou rozřezán, sv. Juda ubit kyjem.

30. Sv. Marcel, mučedník, byl odsouzen vojenským soudem k smrti mečem za to, že se nechtěl jako důstojník účastnit pohanských obětí.

Kde budou exercicie v říjnu a listopadu? V Želivě pro jinochy od 26. do 30. října. V Jilovicích pro jinochy od 26. do 30. října. V Břevnově (klášter bened.) od 26. do 30. října. V Želivě pro dívky od 30. října do 3. listopadu. V Rajhradě pro dívky od 6. do 10. listopadu. V Nové Říši pro jinochy od 2. do 6. listopadu. Na Velehradě pro ženy, hlavně z Hané, od 5. do 9. listopadu. V Hlučíně pro muže od 10. do 14. listopadu. Na Velehradě pro jinochy, hlavně z Hané, od 15. do 19. listopadu. V Hlučíně pro ženy, které ještě na exerciciích nebyly, od 20. do 24. listopadu. Na Velehradě pro dívky, hlavně z Hané, od 22. do 26. listopadu. V Hlučíně pro dívky, které ještě nebyly, od 24. do 28. listopadu. V Hlučíně pro dívky, které už na exerciciích byly, od 28. listopadu do 2. prosince.

Příhlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Jilovice: Farní úřad, Jilovice u Č. Budějovic; pro Břevnov, Novou Říši a Želiv: Exerciční sekretariát Praha II., Ječná 2; pro Rajhrad: Exerciční sekretariát Brno, Antonínská 1; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě.

Literatura.

Dr. Jan Hejčl, Eucharistická četba bible. Praha, 1933, Cyrilometodějské knihkupectví G. Francla. Dobrá kniha je jako úrodný strom, který vždy znovu přináší chutné ovoce. V duchovní zahradě lidstva nebylo plodnějšího stromu nad knihu Písem sv. Přesazen do všech jazykových oblastí světa zahrnuje požehnanou úrodou své pěstitele. Naše česká vlast má už od let v univ. profesoru prelátu dru Jos. Hejčlovi nad jiné výborného pěsti-

tele Božího štípení biblického. Hluboké odborné vzdělání dává mu vnikat do nepřeberného bohatství bible a tak v nové úhledné knížce podává ukázky eucharistické četby v Knize knih. V úvodě dává vzdělanějšímu čtenáři i klíč k duchovní pokladnici biblické, aby sám se snažil jít ve šlépějích autorových. Kniha je věnována světlé památce biskupa Brynychy. Platí o ní: Vezmi a čti!

Zaslal jsi předplatné?

ДѢВЬСН КѢН

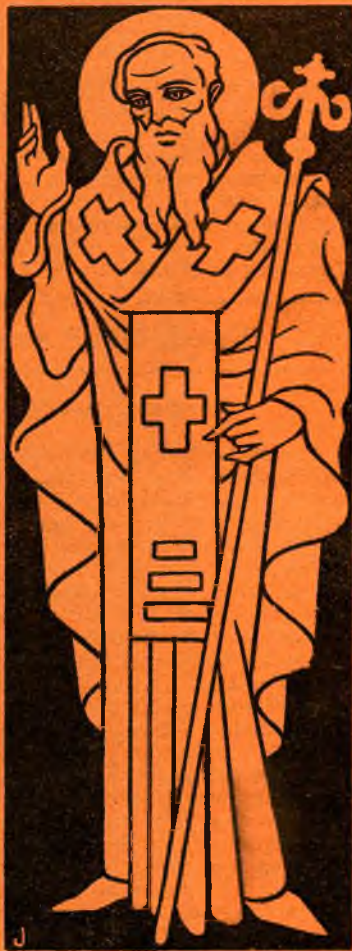

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 11.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

OBSAH:

Výkřik	374	Světlo a stín	393
Deset let předsedou ÚACM	375	Milenium 1863 a čestí katolíci	394
Obrázky z misí mezi podlašskými unity	379	Svatoklimentské svatyně v naší vlasti	397
Dr. Leopold Prečan, milostí Boží arcibiskup velehradský	383	Jednatel. zpráva o činnosti Cyrilo- metodějského družstva Velehrad za rok 1932	399
Sašovo zatčení	386	Křesťanský Východ	400
Arcibiskup dr. Leopold Prečan a Rusko	388	Katolický obzor	411
Ze života krajanov v Belgii	390		

Předplatné se zasílá složenkou čis. 14.289.

Hovorná redakční.

Prosíme všechny horlítele a přátele apoštolátní, aby nám laskavě získali každý aspoň jednoho nového odběratele anebo aby nám zaslali adresy svých přátel a známých, jimž bychom mohli poslat 1. číslo nového ročníku k odebrání. Rádi bychom nejen udrželi, ale ještě i rozšířili obsahem i rozsahem náš unionistický měsíčník, ale to je možno jen při zvýšeném počtu odběratel. Prosíme též, aby nám naši čtenáři sdělili dobrotitivě svá přání, případně i posudky, jež by mohly přispět k zvelebení „Apoštolátu“.

Krajské misie. Velikým poklesem apoštolátních příspěvků — celá řada farností úplně zapomíná na apoštolátní odkaz Stojanův — jest ohrožena duchovní péče o zahraniční krajany. Tisíce vystěhovalců strádá nejen hmotně, ale i duchovně; a když se po dlouhém hledání najde obětavý misionář, který chce té duchovní opuštěnosti vystěhovalců odpomoci, není ani peněz na jeho misijní cestu. Prosíme v jubilejním roce Vykoupení pro lásku Spasitelovu k nesmrtelným duším lidským, po-

mozte Apoštolátu rychlým zasláním příspěvků a darů, aby mohl vyhověti úpěnlivému volání opuštěných krajanů v americké Kanadě a mohl jim poslat zkušeného krajana misionáře. (P. Floriána SVD.) Nebude-li tato otázka rozhodnuta příznivě do Nového roku 1934, bude snad už navždy pozdě. S. O. S.! — zachraňte naše duše! — volají krajané!

Členské příspěvky. P. T.: In, Kučik, Buchlovice, 10 Kč; římskokatolický farní úřad, Domaželice 50 Kč; farní úřad, Dolní Němčí 30 Kč; různé sbírky, Olomouc (Našinec) 290 Kč; L. Hradílek, Vel. Prosenice, 81.70 Kč; pí Chytilová, inspektorová, Olomouc, 10 Kč; skupina Apoštolátu sv. C. a M., Šternberk, 100 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M., Přerov, 220 Kč; farní úřad, Olomouc-Kl. Hradiško 200 Kč; P. Adolf Horák, děkan v. v., Lipník nad Bečvou, 15 Kč; duchovní správa na sv. Hostýně 147 Kč. Pán Bůh zaplatí!

Zahraniční misie. P. T.: Nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; nejmenovaný

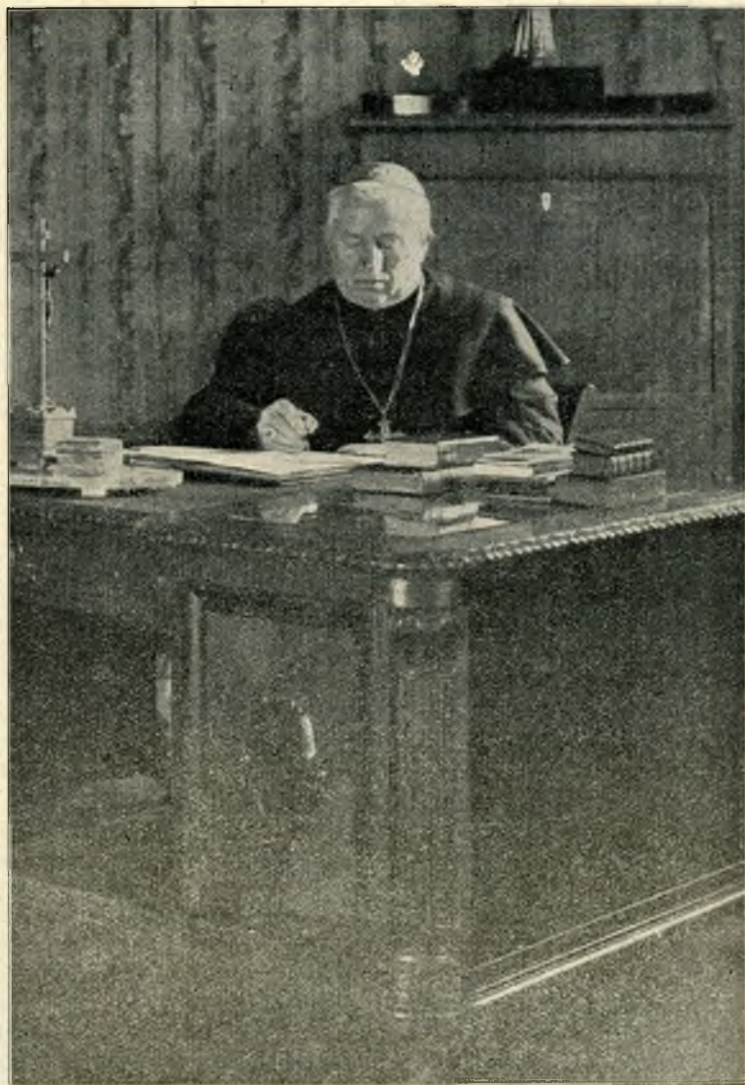
APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Listopad 1933.

Číslo 11.

*Moravský metropolita,
arcibiskup dr. Leopold Prečan, deset let arcibiskupem.*

Výkřik.

(Věnováno J. E. msgru dru Leopoldu Prečanovi, metropolitovi moravskému, arcibiskupovi unionistickému, k desátému výročí jeho nastolení.)

František Střížovský.

*Když teplá lidská srdce hřeby rozdírali,
když nahá těla v mrazu vodou polévali.
když děti nahajkami k smrti bičovali,
když údy mržčili, oči vypíchali, —*

*když pušek pažbami z těl duše vyráželi,
když na ostrovy smrti světce odváželi,
když statisíce v kobkách žalářových mřely,
když miliony hladem, hrůzou zešilely, —*

*kdo dbal tě, umučená ruská duše bílá,
kde liga lidských práv, kde humanita byla,
kam světa čest a hrdost, kam se síla skryla,
že Satan triumfoval zdarem svého díla? — — —*

*A přece výkřik zazněl jako rána z děla,
hlas rozhořčení, bolu, slova lásky smělá,
té lásky k Rusii, jež jako matka bděla,
kdy všechna srdce světa mrzce otupěla.*

*Zněl výkřik z Olomouce, z hrudi Prečanovy,
zněl protestem a soudu mohutnými slovy,
zněl na poplach a burcoval svět nový,
zněl něžně, jako siré utěšitel vdovy. — — —*

*Ne, nejsi opuštěna, sestro Církve šťvaná,
ó mučednice bledá, hořce zrazovaná.
Je otevřena bílá Vatikánu brána
a k východu se denně Otec dívá zrána:*

*„Co asi dělá dcera moje milovaná?“ —
On trpí s ní a stokrát chtěl by umřít za ni.
Co bolí ji, i jeho srdce v hloubi raní.
On, jako lvíce mládě, svým ji srdcem chrání,
a těší se, ach, těší, Bože — na shledání! — — —*

(3. listopadu 1933.)

Deset let předsedou ŮACM.

Fr. Jemelka.

Předčasným úmrtím svého prvního tajemníka, *P. Adolfa Jaška*, ztratil ústřední Apoštolát sv. Cyrila Metoděje před desíti roky nejlepší hybnou sílu své vnitřní i vnější činnosti. A když téhož roku umřel i opravdový *starosta* apoštolátní, arcibiskup *dr. Antonín Cyril Stojan*, zachmuřily se u nás povážlivě obzory nad lichou cyrilometodějskou. Kdo se ujme pluhu, aby dál na ní oral započatou brázdou? Kdo podepře naděje tak slibně vzešlého rána veliké a svaté myšlenky cyrilometodějské, kdo soustředí roztroušené její dělníky k nové práci, kdo převezme velehradské dědictví Stojanova?

Vím, jak nás, osiřelé delegáty ACM, mučily tyto otázky na dalekém Západě v severoamerické Jově. Neuměli jsme si na ně nijak odpovědět, poněvadž jsme dlouhou vzdáleností od vlasti ztratili i domácí možnost lidských kombinací. A byly by nás jistě takové dohady zklamaly, poněvadž „*Dei miseratione et Sedis Apostolicae gratia*“ (Božím milosrdenstvím a Stolicí Apoštolské milostí) povolán je nový biskup.

Papežský nuncius msgr Marmaggi poslal dne 7. listopadu 1923 do Olomouce sdělení, že Sv. Otec Pius XI. jmenoval nástupcem zemřelého arcibiskupa dra Ant. C. Stojana tehdejšího kapitulního vikáře preláta dra Leopolda Prečana, který pak dne 30. prosince 1923 přijal biskupské svěcení v metropolitním chrámu sv. Václava v Olomouci.

Už dne 14. listopadu 1923, v den sv. Josafata, mučedníka sv. jednoty, přihlásil se však otevřeně k cyrilometodějskému odkazu Stojanovu nově jmenovaný arcibiskup *dr. Leopold Prečan* na valné schůzi ŮACM, které se kromě všech domácích pracovníků účastnili též delegáti z Čech: kanovník dr. Hanuš, univ. prof. dr. Vajs, min. rada dr. Hronek, prof. P. Pechuška, P. Lepka T. J., a řecko-katoličtí zástupci O. Glěb Verchovskij a E. Oldekop z Prahy, ze Slovenska dr. E. Nécsey z Nitry, gen. superior těšitelů P. Jos. Litomiský z Vídně, msgr. Sigbert Jerzabek ze Štrasburku a řecko-katolický redemptorista P. Trčka ze Stropkova na východním Slovensku. Na uvítání místopředsedy ACM, kanovníka *Stavěla*, odpověděl tehdy arcib. dr. Prečan: „*Buďte ujištěni, že jako jsem dosud pilně sledoval postup v otázce unionistické, tak i v budoucnosti chci ji věnovati nejen své osobní síly, nýbrž i vliv svého úřadu. Dr. Stojan bude mojí hvězdou, a jak se praví, že všechny cesty vedou do Říma, tak i všechny cesty naše nechť vedou na Velehrad. Program, který si vytyčil dr. Stojan, nezměníme, ale budeme se snažiti, jemu dostáti, jej realizovati. Vím, že je to práce namáhavá, ale když vidím toto shromáždění pracovníků, nemám starosti, naopak podávám radostně ruce ke spojení a k uskutečnění velikého cíle.*“

S toutéž otevřeností a vroucností mluví arcibiskup dr. *Prečan* o následování svého předchůdce na poli cm. apoštolátu i ve svém prvním pastýřském listě k věřícím své arcidiecése.

Rozdělané dílo *Stojanovo* volalo však hned do práce. *Čtvrtý unionistický sjezd na Velehradě* vyžadoval rozsáhlých a pečlivých příprav. Než odejel nový arcibiskup dr. *Prečan* na svoji první visitační cestu po diecési roku 1924, měl už absolvovánu řadu měsíčních výborových schůzí apoštolátních, na nichž byl nejen celý program IV. unionistického sjezdu dopodrobna vypracován, nýbrž i projednáno mnoho životních otázek ACM, jako reorganisace Apoštolátu, oprava stanov, zdokonalení apoštolátního věstníku, zdůraznění významu *Velehradu* v náboženském hnutí unionistickým, péče o duchovní správu řecko-katolické emigrace ruské a ukrajinské, podpora ukrajinských bohoslovců v olomuckém semináři i zahraničních krajanů atd. Stanovisko nového předsedy v poradních schůzích apoštolátních vynikalo vždy jasností a pevností cíle i rozhodností cesty k němu a proto byla rokování tak plodná.

Památné dni IV. unionistického kongresu na Velehradě (od 30. července do 3. srpna 1924) uvedly arcib. *dra Prečana* slavnostně v celé apoštolátní dědictví *Stojanovo*: jako skvělého, pohotového a výmluvného předsedu učeného sjezdování postavily ho v čelo velehradského unionismu i v jeho nové mezinárodní formě; jako předsedovi valné hromady ACM a Cm. Družstva Velehrad, jež se tehdy konaly za účasti vzácných hostů s unionistického sjezdu a 50.000 poutníků slovanských, odkázaly arcib. dr. *Prečanovi* *Stojanovu* otcovskou lásku ke všem duchovním dětem *cyrilometodějským* a slavné svěcení exercičního domu *Stojanova* bylo manifestačním převzetím předchůdcovy apoštolské péče o duchovní obrod národa.

Co následovalo po těchto skvělých apoštolátních primicích arcibiskupa *dra Prečana na Velehradě*, tvoří významný oddíl dějin i rozkvětu našeho cm. Apoštolátu. V úzkém rámci stručného článku možno jen skizzovat.

I. Převzaté vedení velehradského unionismu podržel arcibiskup *dr. Leopold Prečan* k dalšímu jeho úspěšnému rozvoji. Roku 1925 předsedá a řídí „orientální kurs“ v *Lublani*, který se obsahem svým i rozsahem může zvát pokračováním velehradských sjezdů unionistických. Z *Lublani* si odváží domů upřímnou lásku jugoslávského episkopátu i lidu, ale též novou starost: Ústředí ACM má připravit na světovém eucharistickém kongresu v *Chicagu* roku 1926 „orientální sekci“. Předseda arcibiskup *dr. Prečan* uvolňuje k této nesnadné misi dva své kněze (*P. Jemelku* a *P. Pospišila*, někdejší *Stojanovy* apoštolátní delegáty v Americe), vyzbrojuje je potřebným církevním doporučením a připravuje jim půdu i v Americe autoritou svého úřadu. ÚACM vede pak se zdarem i další akci — vypravení čl. delegace k *chicagskému* světovému sjezdu eucharistickému, v níž poselstvím ústředního předsedy pověřen byl místopředseda ACM, kanovník *Jan Stavěl*. Na rok 1927 připadlo 1100leté jubileum sv. *Cyrila* soluňského. Sv. Otec *Pius XI.*

oslavil je apoštolským listem „*Quod S. Cyrillum Thessalonicensem*“ (z 13. února 1927) a předseda ÚACM arcibiskup dr. Prečan píše svému kleru a věřícím vroucí *pastýřský list*, kde je vyzývá k účtě slovanských apoštolů nejen slovem, ale skutkem a životem. S oslavou *svatocyrilského jubilea* spojil však ÚACM pořádání *pátého sjezdu unionistického na Velehradě* (20.—24. července 1927), jehož tíže příprav i řízení zase spočinula na bedrách předsedy, arcibiskupa dra Prečana. Lichotivá slova uznání a vděčnosti slyšel tehdy z úst nejpovolanějších, staříckého metropolity lvovského arcibiskupa *Šeptického* a msgra *d'Herbignyho*, předsedy východního ústavu římského, jenž své milé velehradské dojmy tlumočil věrně Sv. Otcí. Idea cyrilometodějská — vexillum unionis — spojuje Velehrad s Římem.

Není tedy divu, že byla v Římě vyslyšena prosba arcib. dra Prečana a brevem papeže Pia XI. ze 7. února 1928 byl povýšen velehradský kostel za „*basiliku menší*“. A je také pochopitelné, že z Říma přicházející nový apoštolský nuncius, arcib. *Petr Ciriaci*, pozdravuje zvláštním dopisem unionistického arcibiskupa olomuckého.

V *jubilejním roce svatováclavském* (1929) volá arcibiskupa dra Prečana do Prahy nový „orientální kurs“, jež s osvědčenou dovedností řídí a hluboko se zapisuje v paměť i srdce pravoslavných účastníků, když pohnutými slovy tlumočil soucit katolíků s věřícím Ruskem, jemuž bolševické barbarství zbořilo svatyni iverské Matky Boží.

Ještě širšího ohlasu došel u Rusů *protest*, jež 11. ledna 1930 podepsal arcib. dr. Prečan jako předseda ACM proti náboženskému teroru sovětských vlád na Rusi. Výzva Sv. Otce Pia XI., která potom k svátku sv. Josefa dala iniciativu k světovému tažení modliteb za pronásledované křesťany na Rusi, našla už u nás akci ACM půdu dobře připravenou. Poněvadž se do služeb cm. unionismu přihlásili svými mezinárodními sjezdy také *katoličtí akademici slovanští*, vyslal svou delegaci ústřední Apoštolát na jejich sjezd lublaňský (roku 1930), bratislavský (roku 1931) a poznaňský (roku 1933) a na nich spolupracoval. Akademického sjezdu na Slovensku (v Nitře roku 1931) použil ÚACM ke svolání své mimořádné valné hromady, na níž byla vykonána vzdálenější příprava VI. velehradského sjezdu unionistického (pro rok 1932).

Kdo chce aspoň zdaleka posoudit, co znamená *pořádání světových sjezdů unionistických* a jejich řízení, nechť si přečte aspoň zprávy o nich vydané tiskem pod názvem „*Acta conventus Velehradensis*“. Jsou to silné knihy zachycující jak rušný běh velehradských dnů, tak i bohatství látky projednávané světovými odborníky unionistickými. Je to vědecká literatura, jež zůstane navždy spiata se jménem našeho Velehradu i se jménem *obětavého mecenáše arcibiskupa dra Prečana*, který umožnil její vznik, její vydání a světové rozšíření.

II. O *cyrilometodějské slovanské lásce arcibiskupa dra Prečana*,

jejíž oficiální zastoupení převzal svým apoštolátním předsednictvím, mohly by vyprávěti nespočetné návštěvy, dopisy a prosby z nejrůznějších stran slovanských i krajanských, jeho přátelské styky s cyrilometodějskými pracovníky jinოსlovanskými, s česko-katolickou Amerikou, (s Národním katolickým svazem, s českým biskupem lincolnským msgrm Kučerou, red. dr. Dostálem, kons. radou Rev. Zlámalem atd.), jeho přízeň k chudým katolickým bratřím na Východě i na Jihu slovanském, na vídeňské vedetě česko-katolické, jeho soucit nad neštěstím ruské emigrace a zvláště její mládeže studující. Ale to jsou většinou činy, k nimž předsednictví ACM jenom širší otevřelo bránu, ponechávajíc je jinak v nepřístupném světle skrytosti.

III. Hluboká vděčnost arcib. *dra Prečana* k svatým apoštolům slovanským snažila se pro náboženský obrod národa obnovit především jejich slavnou památku. Povzbuzující přízeň k náboženskému umění mistra *Köhlera* vzkřísila v nespočetných chrámech, kaplích i příbytcích katolických úctu sv. bratří soluňských; jejich typicky slovanské postavy dívají se na vás s oltářního obrazu v domácí kapli arcibiskupské, stejně jako jsou zvěčněny na největším čsl. mosaikovém obraze nové cyrilometodějské svatyně v Olomouci-Řepčíně. Přes mnohé nepochopení nedal se arcib. dr. Prečan ničím odvrátit od svého dobrého předsevzetí z jubilejního roku svatocyrilského a postavil své lásce cyrilometodějské nehynoucí pomník v nádherné svatyni řepčinské. Obnovená basilika velehradská, ikonostas v kapli Cyrille, sv. Hostýn a jiné chrámy a podniky veliké diecése mluví o téže lásce. *Obrodnému hnutí náboženskému* sloužily po vůli cyrilometodějského arcipastýře *skvělé euchar. sjezdy krajinské* (olomucký r. 1928), významná oslava 800let. jubilea založení olomuckého dómu (roku 1931), svěcení cyrilometodějské svatyně řepčinské a zvláště *hnutí exerciční*, jež vyrostší z kořenů apoštolátních rozvíjelo se zvolna přízní arcipastýřskou v organisaci exercičních horlitelů a důvěrníků.

Stojanovská duchovní péče o zahraniční krajany za apoštolátního předsednictví *arcibiskupa dra Prečana* rozrostla se do takových rozměrů, že o posledních biskupských konferencích v Olomouci (roku 1933) postavil ji čsl. episkopát *pod centrální vedení celoříšské* do rukou právě arcibiskupa dra Prečana.

A tak i stručný přehled desítileté činnosti arcibiskupa dra Leopolda Prečana v předsednictví apoštolátním je důkazem, že velikému dílu Stojanovu dopřál dobrotivý Bůh důstojného pokračovatele, který se snaží požehnáním ideálů cyrilometodějských oblažit a zvelebit církev i národ i celé Slovanstvo.

Sv. Panno Maria, sv. Cyrile a Metoději, orodujte za něj i za jeho stádece cm. u Boha!

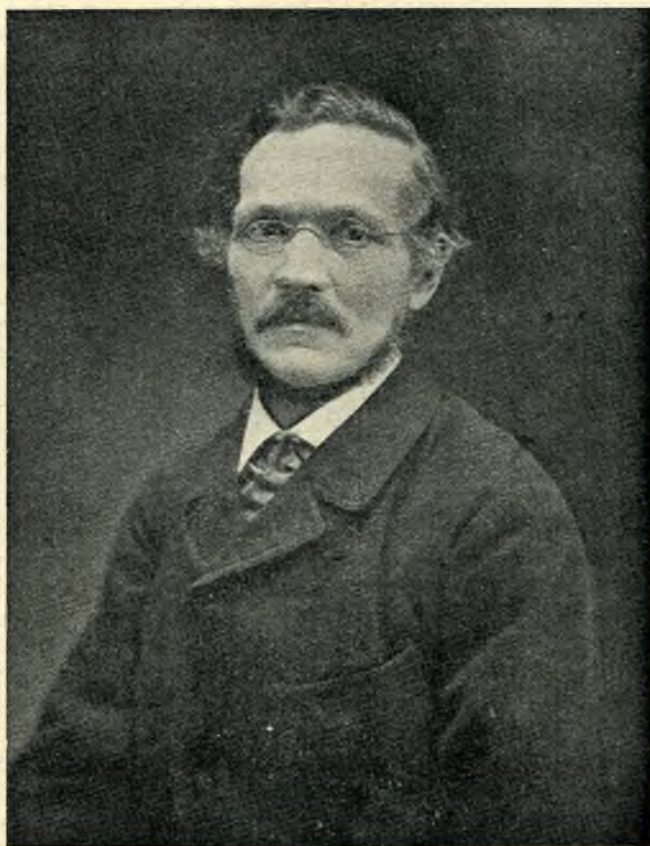
Obrázky z misíí mezi podlašskými unity.

Z první výpravy P. Sozaňského roku 1885.

Josef Olšr T. J. Podle zápisků P. Sozaňského.

(Pokračování.)

Zazněla trubka, vlak zasupal a hnul se z krakovského nádraží směrem k pruským hranicím. Den 21. ledna 1885 byl mrazivý. Ostrý vítr honil vzduchem zmrzlé jehličky sněhu a bičoval jimi

*P. Teodory Sozański T. J., misionář
podlašských uniátů.*

nahá ramena stromů. Potýkal se s telegrafními sloupy při dráze a na napjatých drátech hrál své divoké písně.

V oddělení posledního vozu seděli dva bradatí muži P. Franke a P. Sozański.

„Již jsme se hnuli, možná, že se tou cestou zpět již nikdy nevrátíme.“ přerušil mlčení P. Franke.

P. Sozaňski mlčky kývl hlavou a pozoroval oknem v dáli mizející město.

„Jak jste dostal vlastně pas? Jak jste si to vypravil?“ tázal se P. Franke. „Zcela prostě,“ odpověděl P. Sozaňski, odvraceje se od okna. „Já vlastně, podle pasu, jedu prohlédnout nejnovější elektrická zařízení pro chyrovské gymnasium.“

„A co říkali známí proměně vaší tvářnosti?“

„Trochu se divili; ale pověděl jsem jim, že si nechávám plnovous, poněvadž prý to pomáhá od bolení zubů — a zuby mne skutečně bolely.“

Vtom se otevřely dveře a vstoupili dva cestující. Misionáři přerušili rozhovor. Vlak letěl s větrem o závod a ve vytopeném oddělení bylo dusné teplo — a stejná i nálada.

Po delším čase P. Sozaňski sebou trhl, jako by si byl na něco vzpomněl. Sáhł vzhůru pro svůj kufřík a otevřel jej: Nahoře ležely nějaké papíry.

Rozhlédl se po spolucestujících. Jeden spal v koutě a druhý zívaje hleděl skleněnou tabulí dveří na chodbičku.

Rychle tedy přestěhoval papíry z kufříku do náprsní kapsy — a když se cizí cestující obrátil, byl již kufřík na svém místě a P. Sozaňski s velkou pozorností studoval obrysy pohádkových palem na zamrzlém okně.

*

Pruská pohraniční stanice. Stráž v těžkých pláštích, s vyhrnutým límcem přešlapuje a dechem zahřívá zkrchlé prsty. Naši dva cestující vystoupili a zamířili k celnímu úřadu. U vchodu stál staniční úředník. Uviděv P. Sozaňského, obrátil se k němu a s úsměvem volal; „Dobrý den, důstojný pane! Jedete do Vratislavy?“

Tázaný zachmuřil čelo a bručel: „Aby tě husa kopl! Poznal mne!“ „Ano,“ odpověděl hlasitě — a urychliv kroky zmizel ve dveřích celnice. Za půl hodiny již uháněli pruskými vesnicemi a městečky do Vratislavy. Někáká větší stanice, křižovatka. Cestující se vyhrnuli z oddělení a misionáři zůstali opět sami.

„Co jste to tak kvapně schovával do kapsy před pruskou hranicí?“ otázal se P. Franke svého společníka.

„Zapomněl jsem v kufříku naše papíry; musel jsem je schovat, neboť již při první prohlídce zavazadel byli bychom prozrazeni. Beztoho mne poznal jeden úředník na pohraniční stanici a ptal se, jedu-li do Vratislavy.“

„Tu nás alespoň již nikdo nezná.“

Oba cestující pohroužili se v mlčení.

Vratislava. P. Franke a P. Sozaňski vystoupili z vlaku, vsedli do drožky, a zakrátko již zvonili u dveří jednoho z činžáků na Karlově náměstí. Služka otevřela a zavedla je do salonu. Tam již s otevřenou náručí na ně čekal P. Broer T. J. Dlel zde na léčení

u svého bratra-lékaře, který za chvíli rovněž přišel ze sousedního pokoje se ženou a matkou. Všichni jednohlasně tvrdili, že v P. Sozaňském na první pohled každý pozná kněze.

Proto po mši svaté odebral se P. Sozaňski k holičovi a dal si jinak upravit účes, aby byl více podobným na světského člověka.

Po polední již odcházel na nádraží provázen P. Frankem i P. Broerem.

„Tak pozdravte tam ve Varšavě všechny naše známé a sdělte jim, že za několik dní rovněž přijedu.“

*Umučení sv. Josafata, stropní obraz,
malovaný prof. Bokšajem v cerkvi OO. basiliánů v Užhorodě.*

„Ale na jednu věc jsme zapoměli,“ přerušil je P. Broer. „Musím vám říci, jak nám máte oznámiti, kdyby snad některý z vás byl uvězněn. Stane-li se to vám, P. Sozaňski, tož pošlete vy nebo naši pomocníci telegram: „Dědečku, pošli co nejdříve peníze.“ Potká-li to neštěstí P. Frankeho, zatelefonujete: „Slečna Josefka těžce onemocněla.“ — Pod slovem „dědeček“ nebo „pan Jindřich“ bude se rozumět P. Jindřich Jackowski T. J., provinciál a představený podlažské misie.“

„Ale telegramy a dopisy budeme posílat na adresu vašeho pana bratra?“ otázal se P. Franke.

„Ovšem, ovšem,“ přisvědčil P. Broer.

Zatím už přišli na nádraží. Koupili si jízdenku a rozloučili se s P. Sozaňským. „Nezapomeňte adresu pí Čartoryjské; ona vás seznámí s osobami pomáhajícími nám v práci. Hned, jak přijedete do

Varšavy, zajděte si k ní; ona vás pozná, neboť jsem vás dobře popsal v dopise," dodal P. Broer, tiskna mu ruku.

Za chvíli již unášel supající železný oř P. Sozaňského k ruským hranicím. Byl poněkud vzrušen. Měl po prvé překročit hranice oné země „zapovězené“ pro všechny katolické kněze a jezuity zvláště, země pronásledovaných unitů.

Zimní slunečko se unaveně sklánělo k modrým lesům na obzoru a posypalo krvavými rubíny bílé sněhové pláň.

P. Sozaňski prohledával kapsy, nemá-li v nich něco „podezřelého“. Našel několik křížků a medalionků. Ač nerad, vyhodil je oknem ven. Rovněž vytrhl ze zápisníku adresy známých osob, aby policie pro případ uvěznění — nemohla nic vypátrati.

Bledý měsíc již poléval stříbrem šeré postavy sosen, když vlak vjel do první ruské stanice. Celní a pasová prohlídka. Všichni cestující ho předešli, neboť neměli žádných zavazadel. Strážník ho změřil přísnýma očima od hlavy až k patě. Hned spustil naň déšť otázek: Kdo je, odkud jede, ke komu, koho zná, v kterém městě miní se usaditi atd. Jiných spolucestujících neptal se nic.

„Snad něco větrí," projelo P. Sozaňskému hlavou. „Ale nedám se, budu se bránit všemi čtyřmi, kdyby mne chtěli zadržet.“

Strážník zapsal jeho odpovědi do knihy, po krátkém váhání vrátil mu pas a pustil ho na nádraží. P. Sozaňski vyšel trochu znepokojen a zamířil do restaurace počkat na vlak a povečeřet. Aby odvrátil podezření, že jest knězem, poručil si maso, ačkoliv byl pátek. Leč pocit jakési stísněnosti a nejistoty provázal ho celou cestu do Varšavy. Přijel tam časně zrána. Ubytoval se v hotelu Saském, posnídal a vyšel na procházku. Poněvadž k návštěvě paní Čartoryjské bylo ještě příliš časně, bloudil bez cíle nábrežím Visly a městskými třídami. Zvolna se počaly oživovati pusté ulice a za nedlouho tepna velkoměstského ruchu bila obyčejným tempem.

Zamířil na ulici Nowogrodskou; snadno našel dům číslo 3 — byt paní Čartoryjské. Zazvonil. Paní otevřela. Trochu se zarazila, leč v několika okamžicích ho poznala a pozvala dále. Rovněž se seznámil s p. Čartoryjským, jenž byl úředníkem v trafice Union. Svěřil se mu se svojí obavou — totiž o podezřelém vyšetřování na hranicích.

„Ale to nic není, nedělejte si z toho těžkou hlavu," těšil ho pan Čartoryjski. „Tak ‚zpytují‘ svědomí každému cizinci, který přijíždí do Ruska. Vy jste byl tehdy vlastně jediným cizincem. Všichni ostatní — to byli ruští dělníci, kteří pracují v blízkých pruských městech. Pohraniční stráž je dobře zná, neboť jezdí velice často a proto jich nezadržuje.“

P. Sozaňski si oddechl. Tedy o podezření nemůže býti ani řeči. Zatím přišla paní Lisiecká, pro niž byla paní Čartoryjská poslala. Její muž pracoval rovněž v trafice Union a měl tam byt. Oba byli horlivými pomocníky podlažských misionářů. U nich se zdržovali, sloužili mši svatou, jejich prostřednictvím dostávali a posílali dopisy řeholním představeným. Paní Lisiecká rovněž vedla „je-

suitský“ obchod, založený P. Broerem, uvědomovala unity o příjezdu misionáře a přiváděla je k němu do Varšavy.

P. Sozański měl se odebrati do Lublína a pracovati v okolních vískách, do nichž ještě noha misionářova nevzkročila. Jsa přesvědčen, že od dobrého pořádku mnoho záleží, nechtěl jet do Lublína, pokud nebude vše připraveno pro jeho pobyt. Druhého dne odsloužil mši svatou u Lisieckých. Pak paní Lisiecká odjela do Lublína a o den později sám P. Sozański; odpoledne 28. ledna byl již v Lublíně. Na nádraží ho očekávala paní Lisiecká a zavedla ho k nějakému Boresewiczu. Pobožný ten muž měl žehlírnu na ulici sv. Ducha a byl ochoten s velkou sebeobětavostí pomáhati podlašským misionářům. Našel P. Sozańskému byt u p. Kwiatkowského, jenž byl rovněž do všeho zasvěcen. Mijely dni a P. Sozański byl nucen sedět nečinně v Lublíně. Boreševič tajnými alegorickými telegramy oznámil unitům příjezd misionáře (na příklad koně jsou v Pulawach a pod.), ale odnikud nepřicházela odpověď. Zatím byly přineseny od biskupa sv. oleje, pořízena malá bednička na způsob příruční lékárníčky.

Jednoho dne — asi za týden po příjezdu — přivedl Boreševič unitu Levčuka ze vsi Kolano, jenž hledal misionáře. Dalí mu tedy sv. oleje, aby je zavezl do vsi, všechno připravil k noční schůzce a pak přijel pro misionáře.

Míjel týden, druhý a vesničan se nevracel. Již byly obstarány novc sv. oleje a P. Sozański netrpělivě očekával práci. Posílal rozmanité posly do vesnice, ale nikdo se nevracel se zprávou, že má přijet.

V neděli 15. února vrátil se se mše svaté. Sám nesloužil, poněvadž neměl potřebných předmětů.

Tu někdo zaklepal na dveře a vešel Boreševič s Levčukem.

„Kde jste byl tak dlouho? Již pojedeme?“ ptal se P. Sozański pln radosti.

„Již dávno všechno připraveno; ale nemohl jsem přijet, poněvadž mně ochromli koně,“ omlouval se prostodušný vesničan. „Pojedeme hned. Leč soudím, že bude lépe, když pojedete z města až do Bystřice drožkou, tam vás budu čekat na návsi. Ve městě každý pozná, že jsem z Podlaší a tak by věděli, kam jedete.“

„Dobře; vezměte tedy potřebné věci, mezi jinými i mé plstěné boty,“ souhlasil P. Sozański. Levčuk odešel. (Pokračování.)

Dr. Leopold Prečan, milostí Boží arcibiskup velehradský.

Dr. František Grivec.

Když oživily slavné cyrilometodějské tradice starodávného Velehradu a dosáhly svého vrcholu v mezinárodních velehradských sjezdech, připadla olomucké arcidiecési, k níž patří Velehrad, čest-

ná, ale i těžká úloha, aby připravila, řídila a vedla veliké mezinárodní kongresy v duchu myšlenky cyrilometodějské pro obecnou svatou jednotu.

První velehradské sjezdy připravoval a řídil ideální dr. Antonín Cyril Stojan, dobrý tatíček těchto kongresů; vědeckou a církevní autoritou prvé sjezdy vedl a jim předsedal lvovský metropolita Šeptickij, právem nazvaný jejich pilířem (columna).

Jako olomucký arcibiskup svolal sice dr. Stojan mezinárodní konferenci roku 1921 a připravoval veliký mezinárodní velehradský kongres na rok 1923, ale předčasně ho schválila nemoc a smrt. Poněvadž pro různé těžkosti a chorobu ani lvovský metropolita Šeptickij nemohl už vésti velehradské cyrilometodějské akce, obávali jsme se, že zůstanou bez domácího hierarchického vedení. Ale modlitby členů ACM i přátel cyrilometodějské akce velehradské vzbudily nám nového, nadšeného a schopného hierarchického vůdce velehradských sjezdů, arcibiskupa dr. Leopolda Prečana.

Arcibiskup dr. Prečan neměl ve své dřívější službě příležitosti, aby aktivně spolupracoval na prvních velehradských sjezdech. Proto mu nebylo lehkým převzít vedle správy rozsáhlé olomucké arcidiecése, ještě také ideové dědictví velikého cyrilometodějského idealisty dra Antonína Cyrila Stojana. Ale jakmile zasedl na arcibiskupský stolec sv. Metoděje, se vši oddaností, horoucností a láskou poslechl hlasu sv. Církve, která mu pražským apoštolským nunciem msgrm Marmagám doporučela pokračovat ve Stojanově cyrilometodějském odkazu, poslechl hlasu Božího, hlasu svého lidu a kněžstva — a stal se milostí Boží nejen olomuckým arcibiskupem, ale též arcibiskupem velehradským.

Milostí Boží arcibiskup cyrilometodějského Velehradu. Biskupská ordinace (svěcení) není jen symbolický obřad, ale uděluje též potřebnou stavovskou milost ke konání biskupského úřadu. Velikou laskavost, nadšení a dovednost, s kterou arcibiskup dr. L. Prečan řídí cyrilometodějskou akci a velehradské kongresy, nemohu si jako theolog a historik jinak vysvětlit, než jako ovoce milosti Boží, udělené při biskupském svěcení, ovoce milosti, s kterou náš vznešený jubilant se vši láskou a horoucností spolupracoval. Tak se stal po vůli Boží a milostí Boží důstojným nástupcem dra Ant. Cyr. Stojana, aby konal ony funkce, které na prvních kongresích plnili dr. Stojan a metropolita Šeptickij.

Arcibiskup Stojan umřel uprostřed příprav pro první veliký velehradský sjezd po světové válce. Jeho nástupce čekal veliký úkol. Ale arcibiskup Prečan plnil tu úlohu s radostí, láskou, obětavostí a zdarem.

Hned prvé týdny po svém nastoupení posílal pozvánky k spolupráci. V únoru roku 1924 svolal konferenci širokého přípravného výboru. Z iniciativy nynějšího Sv. Otce, papeže obecné jednoty a křesťanského Východu, budil se po celém světě živý zájem o Východ a o svatou jednotu v duchu cyrilometodějské myšlenky. Zá-

jem o velehradský kongres byl neobyčejně veliký a proto musela býti veliká též práce přípravného výboru a jeho předsedy — arcibiskupa Prečana.

Veliké břímě rozsáhlé arcidiecése po těžkých letech církevní krise v ČSR. nebylo mu překážkou při tom díle. Dobře si ještě pamatují, jak nám se své první kanonické visitaci z různých farností posílal důležité listy o přípravách sjezdových. Tak úspěšně připravoval největší a nejskvělejší velehradský kongres, který počtem a významem účastníků daleko převýšil všechny dřívější. Pravda, byla politická situace příhodnější, než v době prvých kongresů. Ale je také pravda, že vznikly též nové konflikty a že vedení sjezdové bylo o tolik těžší, oč byl bohatší jeho obsah. A tu se ukázalo, že je metropolita Prečan opravdu muž na svém místě, vskutku milostí Boží arcibiskup velehradský! Vzpomínám si ještě dobře, jak všichni s uspokojením a obdivem mluvili o dovedném předsednictví arcibiskupa Prečana. Jak ideálně spolupracoval vznešený triumvirát toho kongresu: nuncius M a r m a g g i, arcibiskup P r e č a n a P. M. d' H e r b i g n y. S jakou lehkostí, dovedností a laskavostí přemáhali tyto mužové mnohé těžké situace vzniklé na sjezdě.

Následujícího roku 1925 jsme měli východně-bohoslovný kurs v L u b l a n i. S velikou vděčností vzpomínám protektorátu i přátelské spolupráce arcibiskupa Prečana. Přispěchal do Lublaně na sjezd a předsedal mu s takovou dovedností a láskou, že se mu v úctě podívovali všichni účastníci, zvláště Slovinci byli mu vděční. Ještě dnes se o něm v Lublani mluví jako o nejvýznamnějším předsedovi mezinárodních kongresů.

Pak přišly nové sjezdy unionistické roku 1927 na Velehradě, 1929 v Praze a konečně roku 1932 zase na Velehradě.

Nejtěžší úlohu měl na posledním sjezdu roku 1932. Přijelo mimořádné množství odborníků i mimořádně významná ruská delegace s prof. Kartaševem v čele a nebylo tam biskupa M. d'Herbignyho. Arcibiskup Prečan musel sám nésti celé břímě a velikou odpovědnost kongresu. A nesl to břemeno s takovou ochotou a s takovou laskavou pohotovostí, že jsme se mu všichni právem podívovali. A když se v závěrečném proslovu loučil s účastníky, mnohým se zaleskly slzy v očích! Tak hluboko zasáhla jeho slova.

Vpravdě sacerdos magnus (t. j. velekněz) velehradských sjezdů! Olomucká arcidiecése může být Bohu vděčna, že jí dal takového arcipastýře a že ho tak vysoko postavil na svícen, aby důstojně svítil před celým světem na tak významných mezinárodních sjezdech a v tak velké mezinárodní akci. Nevíme, čemu bychom se měli více podívovali, zda jeho důstojenství, dovednosti a laskavosti, či jeho klidné klasicky plynoucí latině, či jeho srdečné prostotě, nebo jeho jemnému taktu, či jeho umění diplomatickému.

To všechno nemůžeme si jinak vysvětliti, nežli když s vděčností k Bohu vyznáme: dr. Prečan je milostí Boží arcibiskupem cyrilometodějského Velehradu! Bůh nám ho ochraňuj a ve zdraví zachovej na mnohá ještě léta! Dominus conservet eum et vivificet eum!

Sašovo zatčení.

(Výňatek z románu „Zápas s rudými provokatéry“, jenž se připravuje k tisku.)

L. Kalikin.

Jakmile se Vasilij ocitl mezi keři, hned na mýtinu vyrazil usmívající se Saša. Chlapec vyslechl celý konec rozmluvy a měl velikou radost, že teď zná strýčkovo tajemství. Ačkoliv mu bylo teprve devět let, začal se najednou pokládat za dospělého člověka, jehož svědomí je zatíženo tajemstvím, o kterém nesmí nikdo zvědět. Saša byl neobyčejně bystrý hoch a již dávno pozoroval, že se strýčkovi všechno nelíbí, co se děje kolem. Zaslechl také mnohokrát poznámky jiných dělníků a zvláště jejich žen, které poslední dobou nešetřily nadávkami a beze všeho povídaly, že dříve takové bídy jaktěživo nebylo a že to všechno zavinili komunisté. GPU si jejich povídání již nevšímalo, jinak by muselo všechny zavřítí nebo postříletí. Zatýkalo jen ty, kteří se zdáli nejnebezpečnějšími. Saša to všechno dobře věděl a prsa se mu dmula pýchou. Copak teď proti němu znamená Vaňka? Ech! Co na tom, že před nedávnem jezdil do Minska na jakýsi komsomolský sjezd. To nic není, teď si ho ani nevšimne.

Premýšleje stále o tajemné rozmluvě, vykračoval si už po silnici, když tu zahlédl skupinu svých kamarádů, kteří se odněkud vraceli se svým učitelem. Pojednou si vzpomněl, že dnes šly děti do kolchozu.¹ Blížila se senoseč a jejich škola uzavřela s kolchozem smlouvu, že mu pošle děti na pomoc. Saša měl také jít, ale místo toho poslal jej strýček do lesa. Teď si hned představil, jak mu budou kamarádi hubovat, a červeň polila jeho líce, když zaslechl, že už na něho volají:

„Saška, ty čerte, pojď sem!“

Saška hrdě pozvedl hlavu a vsunuv ruce do kapes svých kalhot, ušitých ze starého pytle, přiblížil se k houfu dětí.

„Kde jsi byl? Proč jsi nešel s námi?“ sypaly se naň se všech stran otázky. „Styď se, v kolchoze nám všem určili práci a jen ty jsi tam nebyl.“

Hoši mluvili o překot, všichni najednou a nejvíce se rozčiloval Vaňka, jenž sám se opozdil a přišel do kolchozu až po svém setkání se Sašou, nežli šel do lesa.

Učitel, muž s bledou vyhublou tváří, na niž se pouze oči zdály býti živými, stál dosud opodál a pozoroval pouze své žáky. Viděl, že Sašovi nedávají ani možnosti, aby se ospravedlnil, proto popošel blíže a unaveně řekl:

„Ticho, hoši, to se musí vyšetřit, proč nebyl s námi. Ale to uděláme, až se vrátíme, ve škole!“

„To je zbytečné otálení,“ skočil mu do řeči starší asi 14letý hoch.

¹ Kolchoz — kolektivní hospodářství, jež zavedli bolševici v Rusku.

jenž byl ve škole předsedou komsomolské buňky: „Vyřídíme to po bolševicku, ihned. Co tomu říkáte, soudruzi?“

„Souhlasíme,“ odpověděly děti sborem.

Učitel zahanbeně zmlkl a komsomolec obrátil se k Sašovi:

„Soudruhu Čuvakove, nešel jste dnes s námi do kolchozu, ačkoliv jste byl pozván a víte, že je to povinností, účastnit se práce ve prospěch naší sovětské republiky. Povinností každého komsomolce a pionýra jest, aby všechny své síly věnoval socialistické výstavbě a vy se tomu zatím vyhýbáte.“

„Nejsem ani komsomolcem, ani pionýrem,“ vpadl mu do řeči Saša.

„Jak to? Jste tedy nepřitelem komsomolců?“

Saša zaraženě mlčel. Znal nebezpečí této otázky a proto raději na ni neodpovídal. Avšak komsomolec na něho nenaléhal a pokračoval: „Co by bylo, kdyby každý z nás utíkal od práce? Kdo by pracoval? Pouze kuláci mohou se potulovati po lese, ale my musíme pracovat...“

Nikdo z dětí nemohl postřehnouti a chápati nesmyslnost, s jakou mluvil jejich vůdce. Stále jim vtloukali do hlavy, že musejí pomáhati pracovat starším, ale nikdy jim ani ve snu nenapadlo, proč to musejí dělati, když jsou ještě tak malé. Teď jim dali za úkol hlídat během senoseče čerstvé seno, aby ho nepokradli kuláci a jiní nepřátelé sovětské vlády. Často slýchaly o nepřátelích, kteří ve všem překáželi komunistům a křížili všady jejich záměry. Ale nikdy jich na vlastní oči neviděly, věřily jenom, že existují. Teď jejich dobrý kamarád byl obviněn, že je povaleč a že pomáhá kulákům, a proto souhlasně vítaly konec řeči svého předsedy, který Saša veřejně pokárál a vyzýval ho, aby se polepšil.

Učitel jenom poslouchal, nemíchaje se do dětského soudu. Když ale všichni hoši křičeli, že je to hanba a opovržlivě se od Saše odvraceli, vzal jej za ruku a začal ho těšiti. Sašovi vyhrkly z očí slzy a skrápěly jeho rozpálenou tvář.

„Jen se uklidni, Sašo, vím, že jsi na to zapomněl. Měl jsi to předsedovi vysvětliti, jistě by ti nebyl huboval...“

„Vždyť mně nepřipustil ani ke slovu,“ odpověděl hoch vzlykaje. „Jak jsem mu to mohl vysvětliti...?“

Učitel mlčel, znal dobře poměry a věděl, že se celý výjev odehrál pouze proto, aby komsomolec předem povzbudil své kamarády a připravil je k nepřijemné a nebezpečné práci — k hlídání sena a obilí, které sovětské úřady braly hladovému venkovskému lidu. Děti dělníků byly k tomuto schválně určeny, jelikož neznaly tak dobře venkovských poměrů a byly prosyceny komunistickou propagandou. Tím více se mohlo na ně spolehnouti.

Tak mlčky kráčeli spolu hoši, každý zahloubán do svých myšlenek. Ostatní dávno byli v městě, než tam zvolna došli učitel se Sašou.

„Tak co, bylo krásně v lese?“ otázal se ještě před rozchodem učitel Saše. Neobyčejně ho zajímalo, kde hoch byl a co tam dělal.

„Ano!“

„A jahody tam rostou?“ pokračoval učitel ve svých otázkách.

„Ano . . .“

„A kolípkap jsi jich snědl? Mnoho?“

„Ano . . .“ Jednotvárné odpovědi chlapcovy trochu popudily nervosního učitele a proto již podrážděně vyhrkl:

„Ovšem, sbírat a jíst jahody je příjemnější, než pracovat. Vím to také . . .“ Hocha se nepříjemně dotkla tato výčitka, měl rád svého učitele a nechtěl, aby o něm myslel špatně.

„Strýček mne poslal, musel jsem vyřídit nějaký vzkaz . . .“ Sotva to řekl, poznal, že chybil, ale bylo již pozdě. Učitel se rychle tázal dále: „Jaký vzkaz? Komu?“

Hoch nic neřekl přes všechno další naléhání. (Pokračování.)

Arcibiskup dr. Leopold Prečan a Rusko.

Dr. V. Vilinskij.

Každému unionistickému pracovníku je znám svérázný rys současné ruské psychologie. Rusové jsou nedůvěřiví k unionistické myšlence — je to smutná skutečnost, ale je to fakt. Jsou téměř lhodestj, pokud jde o odtažitou koncepci, o slova, lekají se činů, jsou zkrátka nedůvěřiví. Každá idea, která je chce získat, musí mít netoliko vnitřní odůvodněnost, logickou souměrnost a přesvědčivost, ale musí mít za sebou člověka, který ji chce a bude uskutečňovat, na němž je pečeť vyznavače. Ne, že by člověk — vyznavač a hlasatel myšlenky — musil svou osobností ručít za její vnitřní hodnotu — to nikoliv. Ale musí dosvědčít, že bude *správně a dobře* uskutečňována.

Unionistická myšlenka, hlásaná zesnulým kardinálem Mercierem, byla Rusy nadšeně vítána, zatím co jiní její hlasatelé nebyli ani slyšeni, anebo byli bezdůvodně podezříváni z úmyslů panovačských, útočných, Rusku nepřátelských. Pravda zůstává pravdou věčně. Avšak rozdíl je však v tom, kdo ji pronáší a jakým způsobem to dělá.

Jméno J. E. arcibiskupa dra Leopolda Prečana je známo Rusům více, nežli světlé jméno Stojanovo; příčinou toho je přehrada let válečných a malá dřívější informovanost o českém katolicismu. Ostatně velké unionistické kongresy velehradské konaly se teprve po smrti Stojanově a starší generace ruských bohoslovců, kteří pamatovali kongresy dřívější, buď zůstala v Rusku, anebo zahynula. Po této stránce dokumentární význam mají v amerických ruských listech uveřejněné rozhovory mezi biskupem Alexandrovem, který se sjednotil s katol. církví, a pravoslavným metropolitou Kedrovským: mluvilo se o Velehradě a o díle unijním, Stojanem tam začatém, ale jméno velkého otce unionismu nevysloveno.

S arcibiskupem drem Prečanem měli Rusové příležitost vejít do častých a plodných styků. Především jsou zde tři velehradské

kongresy z let 1924, 1927 a 1932, jakož i orientální kursy v Lublani r. 1925 a v Praze v roce svatováclavském — všechny měly hojný ohlas v ruském tisku a byly živě a poměrně příznivě komentovány. Dobročinné a charitativní působení J. E. dr. L. Prečana, stejně jakož i štedrost zesnulého dra Stojana úmyslně ponechávám stranou: lidé, jimž bylo pomoheno, jsou dosud naživu, a nebylo by na místě dotýkati se tohoto choulostivého tématu. Proto také nezmiňuji ani velkou pomocnou akci pro hladovící v Rusku — byl to zajiště krásný skutek, avšak měl ráz charitativní. Vědomě tedy *vyklučuji* velmi značný úsek působení obou arcibiskupů, úsek, jenž po letech bude chloubou dějin cyrilometodějského Apoštolátu.

Jsou lidé, kteří mají zvláštní citlivost a vnímavost, že si jasné uvědomují význam a dosah každého kroku. Chápou téměř pudově a vycitují srdcem to, co jiní pochopí rozumem až po delší době. Jsou vedeni láskou, citem, jenž se nemýlí a nikdy nezklame. A je dobře, když na odpovědném místě stojí takový člověk.

Tři lidé včas pochopili celou děsivost postavení ruského kněžstva, odsouzeného k pomalé záhubě, pronásledovaného, trpícího a přece se nezříkajícího své víry. Mnichovský kardinál Faulhaber zvedl svůj hlas k protestu v polovici ledna 1930, když už předtím z výborové schůze ACM 8. ledna varovně zazněla protestní slova, podepřená autoritou předsedy, olomuckého arcibiskupa dr. Leopolda Prečana. Několik dní potom bylo ticho. Váhy kolísaly. Nikdo nevěděl, zda z těchto dvou protestů, tak vítaných ruskými emigranty, povstane mohutné hnutí, či zdali nevyznějí naprázdno, neprobudíce svědomí světa.

K těmto dvěma hlasům připojil se však brzo třetí — autoritativní hlas S v. O t c e P i a XI., jenž dával nejvyšší sankci tomu, co se začalo v Olomouci a v Mnichově. Památný dopis papežův kardinálu Pompilimu nese datum 2. února 1930 a dal signál ke křížáckému tažení modliteb celého křesťanského světa za Rusko.

V Československu se rozpoutalo protestní hnutí, jehož rozvoj je pěkně zachycen v knize dra J. Doležala „Řím — Moskva“. Schůze stíhala schůzi. Osobně jsem řečnil asi na 40 schůzích s celkovou návštěvou 15—20 tisíc lidí. Myslím, že se veřejného protestního hnutí účastnilo alespoň 400—500 tisíc československých katolíků — a do toho počtu zahrnuji jen lidi, kteří se dostavili na protestní schůze. Spočítati všechna kázání, pobožnosti, modlitby a oběti, konané na přání Sv. Otce za Rusko, je nemožno.

Vzplanula opravdu vlna svatého nadšení pro trpící Rus, vlna upřímné lásky, jež nemohla nechatí Rusy hostejnými. Byli jí také stržení, nadšení, uneseni. A není bez významu okolnost, že ruská organizace „Rolnické Rusko“ v ČSR. docela spontánně přeložila protest arcib. dra L. Prečana do ruštiny, uveřejnila jej ve svém věstníku a v hojném počtu exemplářů rozšířila ilegálně i v Rusku. Věru, arcib. dr. Prečan sotva tušil, že i pravoslavní v Rusku budou se navzájem povzbuzovati jeho protestem proti krutostem sovětské vlády.

Tímto protestem, či správněji řečeno, touto svou citlivostí vůči ruskému neštěstí se arcib. dr. Prečan trvale zapsal do paměti Rusů. Další styky, zejména velehradské kongresy, charitativní činnost, dobrý dojem jenom upevnily. Dnes ovšem není ještě čas psát o všem, co bylo, ale myslím, že jednou dějiny A. C. M. za období 1924—1933 budou četbou nejenom poučnou, ale také překvapující — alespoň pro ty, kteří se zajímají o myšlenku slovanské vzájemnosti.

Ruský tisk vždy s velkým porozuměním sledoval každé „ruské“ počínání arcib. dra Prečana a je až nápadné, jak se změnilo stanovisko vůči velehradským kongresům. Jsou ještě dnes jisté námitky, snad někde i nesouhlas, ale není již podezřívání českých katolíků, jako by chtěli „zotročiti pravoslavi“. V ruské psychologii, díky působení arcib. dra Prečana, nastal obrat: osoba ručí za správné uskutečnění dobré myšlenky. Záruka — poskytnutá osobností nynějšího dědice těžkého úřadu Metodějova — byla ruskou veřejností svorně uznána a přijata a ruská emigrace ctí arcib. dr. Leopolda Prečana jako „slovanského Merciera“, poznala ho jako dobrého pastýře, jehož srdce je otevřeno netoliko katolíkům, nýbrž i pravoslavným bratřím v jejich těžkém čase navštívení doma i ve vyhnanství.

Ze života krajanov v Belgii.

P. Peter Makoš.

(Pokračování.)

Ešte minulého roku bolo tu našich vysťahovalcov do 6000. Dnes tento počet je veľmi zmenšený. Prečo? Minulého roku v júli vyvolali tunajší belgickí socialisti-robotníci generálnu stávk. Belgickí robotníci, ktorí su tu vo väčšine rozoštvaní židovsko-komunistickými agitátormi, nechcú sa vžiť do situácie svetovej krízy a žiadali 40procentové zvýšenie dennej mzdy. Správy baníckych spoločností, ktoré dneská zmenšenie exportu uholného veľmi citelne pocitujú, nebylo finančne schopné jejich prehnané nároky splniť. Socialisti zaalarmovali generálny štrajk. Naši robotníci, ktorí sú spokojní, že ešte môžu si niečo zarobiť, nechceli poslúchnuť belgických socialistov a chceli ísť pracovať. Jaj, ale šlo to veľmi ťažko, a s veľkým nebezpečím, nakoľko belgickí socialisti obklúčili vchody šiacht a ku vchodom postavili svoje ženy a deti, ktoré potom kamením odháňali pracovať chcujúcich robotníkov. Počas tejto stávky, deň-nocou sa túlali stávkujúci socialisti a každého do práce idúceho ohrožovali na živote. Naši mnohí robotníci len potajomky a veľkými oklukami a za sprievodu polície mohli vniknúť do bane. Tí ale, čo sa nechceli vystaviť nebezpečenstvu života, so strachom očakávali výsledok stávky. Robotníkom, potajomky pracujúcim, socialisti potom cez noc zaklincovali dvere, obloky ba mnohých aj poranili. Socialisti v istom meste, Binche, násilne vyvliekli riadi-

teľa bane na balkón jeho domu, sobliekli do naha a prinútili ho, aby pred celou shromaždenou lúžou zavolať: „Je suis lache!“ (Ja som darebák!) Obchodníci v celej Belgii s hrôzou sa dívali na toto všetko a v domnení, že istotne vypukne občianska vojna, všetky potravné články poskrývali. Mnohí naši robotníci, svoje usporené peniaze boli takto nútení minúť a zarobiť si nemohli žiadne pre teror socialistov. Ba niektorí naši robotníci boli nútení si vyhľadávať živobytie z domu do domu. Keď toto videli naši mnohí robotníci, vystaňovali sa späť do svojej vlasti, kde pravda len rozmnožili šíky nezamestnaných. Stávka trvala uplyných deväť týždňov a vtedy sa vystaňovalo dobrej dve tretiny našich robotníkov.

*Slovenští robotníci v Belgii s misionářem
P. Makošem.*

Výsledok stávky? Nútení boli sa uspokojiť s 5procentovým zvýšením mzdy — hoci správy ihneď na počiatku stávky boli ochotné miesto 40 percent zvýšiť len 15 percent.

„Le peuple“, soc. plátok belgický vo svojom 186. čísle 1932 písal medzi iným proti cudzincom v namierenom článku aj toto: „Kým bude tu v Belgii čo i jeden cudzinec, nebude dobre a nepôjdeme do roboty.“

Čo sa týka výkonnosti takejto jednej šachty, denne vydoluje čistého uhlia aj do 14.000 qu. Robotníci týchto uholných šiacht

zpočiatku podliehajú ťažkým chorobám vredovým. V bani totižto pri veľkom sa spotení nasadá na ich spotené telo veľa žravého prachu uholného, ktorá smiešanina potom zapríčiňuje vysypanie tvrdých vredov.

Keby sa v bani stalo nešťastie (explozia), práca v bani je zastavená, až kým sa mŕtvola nenájde. Paronkou baníkov je sv. Barborka, na ktorý deň sa ani v jednej šachte nepracuje ale sa tento deň svätí.

Čo sa týka sociálnych inštitúcií, tu su robotníci v tomto ohlade takmer na seba odkázaní. Pri úraze v bani dostáva robotník počas neschopnosti 50 procent dennej mzdy. Sociálne poistenie je tu čisto z iniciatívy individuálnej a sú úplne pod protekciou tej onej strany politickej. Poistenie je tu rázu súkromného. Pre prípad nezamestnanosti su tu tak zv. „syndikáty“. Doteraz su dvojaké: kresťanský a socialistický syndikát. Banické spoločnosti ako oficiálne majú len starobné poistenie. Úradné nemocenské poistenie banické je obmedzené len na jednu pätinu dennej mzdy a i to len vtedy, ak robotník pracoval tri mesiace v bani alebo šesť mesiacov na povrchu bane. V prípade onemocnenia lekára a lieky si hradí nemocný sám. Nárok na starobné poistenie má len robotník po 3 ročnej službe a po dovršení 60. roku života.

Náboženský život v Belgii je smeru katolíckeho. Hoci ale Belgia je 95 proc. katolícka a je vlastou všetkých možných reholných inštitúcií, predsa stopy Antichrista už tu badať veľmi nápadne. Sú tu štyri politické strany (katolíci 89 posl., socialisti 86 posl., liberáli 27, a komunisti 3 posl.).

Jazyčkovitou stranou pri zostavovaní vládneho kabinetu rozhodujú tu vlastne liberáli, ktorí dosiaľ z obavy pred svojimi ideovými nepriateľmi — socialistami, vždy sa priklonili ke katolíckej strane a tak tejto zabezpečili vládnu majoritu. Strana socialistov belgických je tu čisto stranou ideologicky proticírkevnou, a to preukazujú aj vo svojom praktickom živote (úplné zanedbávanie nábož. povinností, civilné sobáša a pohreby bez kňaza).

Inteligencia belgická je buď liberálna, buďto katolícka (väčšinou posledné). O našich robotníkov je tu v náboženskom ohlade veľmi málo postarané, a preto není ani čudno, že už veľké rady našich robotníkov pohltí víchor socialistický. Naš robotník, keďže nepočuje slova Božieho v svojej materskej reči, veľmi ľahko ochladne oproti ostatným náboženským povinnostiam. Najmä smutné je to v radoch mládencov a ženáčov bez rodiny svojej. V rodinných krboch bdejú nad náboženskou iskrou ako-tak ešte rodičia, ktorí oheň viery akosi svojím spôsobom rozduchujú pomocou časopisov objednávaných zo svojej vlasti. Poliaci, Horváti, Maďari, Taliani su v tomto ohlade veľmi dobre postaraní. Každá národnosť, slovianska má tu svojich vodcov duchovných. Ba i bratia Česi, ktorí sú väčšinou v Limbourgu, tešia sa častejšie návštevám svojich duchovných, ktorí (obyčajne jezuiti — Pátri z Maastrichtu) ich občas navštvia — hoci i títo len vo svojom voľnom čase študii. O slo-

venských robotníků, pracujících většinou v jižní Belgii (tu je 90 proc. Slováků z pomězi našich čsl. vystahovalců) je třeba vyslat stálého duchovního, který by byl vždy na pomoci ve všech záležitostech a nanejvýš v nábožensko-národním životě. Ináč sú tito naši slovenskí robotníci vydaní na pospas internacionalistickému víchru komunistickému.

Poliakov je tu do 20.000, a majú 8 kňazov poľských a svojich učiteľov, ktorí vyučujú týždenne v materskej reči jeden deň poľské deti najpotrebnejším veciam k tomu, aby sa diťky a vôbec mládež neodcudzila svojrodu. Pre dospelú mládež a stárež majú pozakladané spolky a tak udržiujú kontakt se svojou vlasťou. Horváti majú svoje „Savezy“, v ktorých sa vo forme prednášiek cvičia vo viere a národnom živote. Maďari majú svoje kongregácie slúžok v Bruxellesu a „Ženské jednoty“, ktoré organizujú všetkých Maďarov po celej Belgii.

Světlo a stín.

PhDr. Hoblík Felix.

Vločky sněhové tiše dopadaly na chladné tabule okenní. Ulicí pohvizdával příšerný severák a chvílemi se spustil širokým komínem s divokým svistem až ke dvírkám mých chatrných železných kamen v pokoji, zacloumal lehkým plechem u násady kouřové roury a s kvílením opět zmizel v tmavém kraji.

Stropem zaznívala ke mně lehká a lahodná hudba. Byl reprezentační ples. Šum kroků tančících párů slábl a sílil s tempem hudby. Některé melodie hudební jsem rozeznával dost jasně. A tak naříkání zimy a ozvěna z ozářeného sálu nade mnou se mísily v divný jakýsi nesoulad.

Najednou zazvoní telefon. Že abych hned přišel do nemocnice, ale hned, na pokoj... —

Věděl jsem, o koho asi jde. Den před tím jsem s ním mluvil. Přišel s těžkým zápallem. Právě si uléhal do postele, když jsem šel mimo. Zajímavým hlasem a s horečkou v očích mi vykládal své obtíže, zajektl zuby a zatáhl se pod pokrývku.

Spěchal jsem prázdnými ulicemi. Kostry kaštanů bez listů čněly, jak žebrákovy ruce k nebi a ve světle svítilny se obrazy v plouživém stínu na šedé zemi.

Přišel jsem do nemocnice. Uhodl jsem. Byl to on. Těžký dech, na čele pot, modravé rty, srdce sláblo. Lékař se omlouval, že mě dal zavolat. Děkoval jsem mu za milosrdenství. Velmi jemný a dobrý člověk. Dal nemocnému se svým kolegou injekci pro posílení srdce a ustoupili pak stranou, abych mohl nemocného zaopatřit.

Celá světnice ztichla. Několik nemocných lítostivě a se soucitem pozorovalo se svých lůžek nemocného kamaráda. Zdravější byli na nohou a bratrsky stáli k službám. Poprosil jsem, aby raději

mluvili a hovorem přikryli tajemství zpovědního vyznání, kdyby snad nemocný ve své úzkosti řekl něco hlasitěji.

Rádi uposlechli.

Po sv. zpovědi jsem požádal, zdali by nešel někdo z kamarádů nemocného se mnou, aby nesl svíčky před Nejsvětějším. Přihlásil se hned ochotně. Při sv. přijímání a při posledním pomazání byl nemocný obklopen opravdovými bratry v Kristu. Byli to většinou Češi. Umírající byl Slovák. Vše mu udělali, jak matka nebo sestra. Jeden utíral pot, druhý jej nadzdvihl, třetí mu podával sklenici. Vše bez hlesu, zmatku a rozčilení. Lékaři ještě byli ve světnici.

Tázal jsem se nemocného, jenž mi nesl svíci, čím je v civilu. Že stavebním asistentem.

Povzbudil jsem přátele nemocného, aby se oň starali i v noci. Slíbili to. A dodrželi slovo. Téže noci k ránu chudák zemřel. Jeho duše odletěla z domoviny pozemské k stánkům věčným.

Šel jsem z nemocnice mimo kostel. V stromořadí před hlavní branou jsem slyšel hlučnou hádku.

Sníh mi vrzal pod nohama a lehký led se lámal pod každým krokem.

Dvě postavy, muž a žena, se ubírali pomalu alejí.

„Josefe, prosím tě, pojd' domů, nechod' do baru!“

„Mlč! Běž si domů sama. Co pro mne lezeš?“

„Josefe, prosím tě, pro Boha, pojd' se mnou!“

Právě stáli před portálem. Kdyby byl kostel býval otevřen, byli by viděli věčné světlo.

„Nejdu! A nejdu!“ A dvě rány do tváře byly dotvrzením slov surovce. Popošel jsem blíže. Už nebil. Ale zuřil a vyhrožoval. Šťouchl do své ženy. A chuděra se vzlykotem neustále prosila: „Josifku, prosím tě, nebij mne a pojd' domů k dětem.“

Šel konečně s ní! — Trpký úděl žen takových manželů! Děsná odpovědnost majitelů brholů, kteří rozbíjejí rodiny!

*

Měsíc se díval jako by udiveně roztrhanými mraky na chladnou zem. Chladnou však dvojnásob, kde s ní odletí teplo Kristovy lásky. Kdo přinutí lidi k soucitu s bližním? Kdo je přiměje k bratrské a mateřské lásce a pomoci v nemoci? A kdo vrátí otce a matky jejich vychladlým krbům a smutným dětem? — Jenom Ježíš Kristus, nesmrtelný král věků.

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

(Pokračování)

I „Časopis katolického duchovenstva“ (1863, str. 307.) nadšená slova adresuje kněžstvu: „V příštím měsíci červenci konati se bu-

dou hlavní slavnosti (na Velehradě), jakých po tu dobu svět slovanský nikdy neslavil, jakých se již nikdo z nás nedočká;" a navrhuje pouti z Čech na srpen, aby nebyl nával.

Hojně Čechů poslechlo těchto hlasů a putovali už v květnu a červnu na Velehrad, obávající se právem velkého návalu poutníků o hlavních slavnostech červencových. Podle pamětní knihy velehradské, jak oznamuje Blahověst,⁸ bylo na Velehradě do polovice června procesí z Vodňan (již zmíněné), z Vacova, Písku, Jinína, Nezamyslic a Malenic; příchod opověděli Budynští, Velvarští, Čáslavští a jiní.

Byli-li překvapení ti čeští poutníci, kteří příputovali před hlavními slavnostmi, byli ti, kteří viděli velkolepost slavnostní oktávy, přímo uneseni. Výrazem nadšení je skoro třístránkové líčení hlavních slavností od poutníků od Hor Kutných zakončené ohnivou výzvou k těm, kteří váhají: „Jdi též, okřeješ na duchu, zapomeň na nepohodlí, na hlad a slabotu těla. Duše tvá má tu potravu hojnost, anaž se prýští z rukou milosrdného Boha; ty okřeješ, nabudeš pružnějšího ducha, potěšíš se, a pln sladkých snů o budoucí slávě katolického národa vrátíš se k domácímu krbu svému, věda, že víra v lidu posud žije, a pokud víru zachová, nezahyne; uznáš, že pravdu měl řečník, jenž pravil, na Velehradě se ukázalo, že ten malý slávský David stal se Goliášem, jehož se ulekli nepřátelé jeho.“⁹ Těsně po hlavním týdnu (13. července) příputovalo pěšky přes Mor. Třebovou, Prostějov a Kroměříž procesí z vikariátu litomyšlského a vysokomýtského a 18. července poutníci z Budějovicka. Z Prahy příputovali ke konci července.¹⁰

Z význačných jednotlivců, kteří přišli na Velehrad, sluší jmenovat primase pražského kardinála Bedřicha Schwarzenberka, který zahájil pontifikální mši sv. dne 5. července vlastní jubilejní slavností na Velehradě. Ten den byla provedena na kůře mše „Cyrilla“ za osobního řízení autora Jana Beránka, profesora konservatoře ve Vídni. 8. července přijel, jsa nadšeně vítán, českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík v průvodu kanovníka K. Vinařického a Vojtěcha Ruffera, probošta na Vyšehradě. Mimo ně bylo na Velehradě mnoho mužů vlasteneckých, kněží i laiků, kteří si nedali ujíti této řídké příležitosti. (Kan. Štulc, Mařan, redaktor Blahověstu Srdínko a jiní.) Sluší se zmíniti zvlášť o spisovateli Františku Pravdovi (P. Vojtěch Hlinka), který dlel tou dobou na studijní cestě po Moravě a navštívil Velehrad třikrát. Lze ho nazvat jakýmsi dodatečným referentem Blahověstu, neboť v posledních šesti číslech uveřejňuje obšírně své zážitky pod názvem „Pout na Velehrad“.¹¹ Zakončuje tyto české pouti na Velehrad v jubilejním roce jeho slovy: „Velehrad mi zůstane v milé paměti. Odtud víra, a můžeme říci, odtud i národnost naše. Budiž

⁸ Blahověst 1863, str. 286.

⁹ Blahověst 1863, str. 315. — ¹⁰ Blahověst 1863, str. 397.

¹¹ Blahověst 1863, str. 489, 506, 523, 540, 556, 574 (s obrázkem).

tedy naším střediskem! Putujme tam i budoucně. Roku 1863 slavný začátek učiněn. Poznávejme se, spojujme se k zachování dědictví cyrilometodějského!"¹²

Posvěcení karlínského chrámu Páně sv. Cyrila a Metoděje.

Sotva dozněly v Blahověstu a Hlasu poslední vzpomínky na velehradské pouti, nový ruch zavládl v celých Čechách. Stavba karlínského chrámu sv. Cyrila a Metoděje se blížila svému dokončení a chrám měl býti 18. října posvěcen. Čechové znovu putovali, tentokráte do Prahy, aby slavně zasvětili nový cyrilometodějský chrám Páně v Karlině, jak je zval Blahověst: K slavnosti této učinil výbor karlínský pozvání k veškerému obyvatelstvu země. Jakož všechny stavy a třídy, vysocí i nízcí, bohatí i chudí, na stavbu chrámu tohoto ochotně přispívali, mají též všechny stavy a třídy bráti účastenství v slavnosti vysvěcení, díky vzdávající Bohu za zdaření velikého díla tohoto...¹³

Tento odstavec budiž věnován dobrodincům, kteří přispěli na vybudování chrámu. Je cosi podivuhodného při pročitání těchto velkých i malých darů. Zdá se, jako by se národ předstihoval v obětavé lásce, každý jako by považoval za svou povinnost přispět na stavbu nebo výzdobu sebemenším dárkem. Nejen studenou hmotu, i kus vřelého srdce posílaly obětavé dámy a dívky s nádherně vyšívanými paramenty do Prahy. Je pozoruhodné, že obzvláště šlechta závodila mezi sebou v darech, jdouc za příkladem císařských manželů, kteří věnovali jeden ze čtyř zvonů. V čísle 13. ze dne 5. května 1863 uvádí Blahověst dlouhou řadu dobrodinců, z nichž z řad šlechtý většími dary vyniká hr. Jan Kolovrat 200 zl., Jirí hr. Bouquoy 100 zl., Eugen hr. Černín 200 zl., hr. Schönborn 200 zl., a řada jiných šlechticů s menšími obnosy.

Ještě potěšitelnějším je seznam darů od šlechticů, které si spolu se sborem paní vzaly na starost vnitřní výzdobu kostela, hlavně opatření parament. V polovici října uspořádaly v síních Staroměstské radnice výstavku došlých darů, jež početností a drahocenností překvapila. Dvě stránky Blahověstu (1863, str. 461 a 462) vypočítávají téměř všechny součástky kostelního náčiní, rouch a prádla: 16 ornátů darovaných vesměs od šlechticů, z nichž na prvním místě je uvedena bílá kasule, zlatem vyšívaná, dar arciknížete Františka Karla, druhá od arcikněžny Žofie. Pak následují dary od občanů, povětšinou menší, ale i kasule. Ve druhém oddíle jsou vypočítávána paramenta, zhotovená dámským komitétem z došlých darů. Zase řada ornátů, vel, burs atd. Nás zajímají věci, které mají přímý vztah k sv. Cyrilu a Metoději. Je to předně kasule s latinským nápisem: „Sct. Cyrille, Sct. Methude, orate pro nobis“ (t. j. Sv. Cyrile, sv. Metode, orodujte za nás!), práce slečny Marie Honzíkovy. Dále dvě korouhve s obrazem sv. rodiny a sta-

¹² Blahověst 1863, str. 581. — ¹³ Blahověst 1863, str. 463.

roslovanským nápisem hlaholským: „Raduj se, Maria, blagoslovená ty ve ženách,“ a druhá s obrazem sv. Cyrila a Metoděje a cyrilským nápisem: „S. Kyrille i S. Methode molite za ny.“ — Obrazy jsou od A. Lhoty. — Karel Grohmann, dvorní klenotník v Praze, daroval ciborium a pozlacený kalich podle nákresů profesora Rösnera; na jejich podstavci je vyryt nápis: „In piam patris sui memoriam novae ecclesiae Carolinaevallensi in honorem SS. Cyrilli et Methodii, Apostolorum Slavorum aedificatae hunc calicem (hoc ciborium) dedicavit Carolus Grohmann 1863.“ (t. j. Na zbožnou paměť svého otce věnoval tento kalich (ciboř) novému chrámu karlínskému, zasvěcenému ke cti sv. Cyrila a Metoděje, apoštolů slovanských, Karel Grohmann, 1863.)

Mezi darovaným prádlem jsou i tři alby, 18 korporálií a 18 purifikatorií císařovny Karoliny Augusty. Zajímavost je rocheta ručně vyšíváná hraběnkou Černínovou-Schaffgotschovou a komteskou Karolínou Černínovou podle nákresu Bedřicha Wachsmanna, představující 12 apoštolů s českým nápisem: „Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

(Pokračování.)

Svatoklimentské svatyně v naší vlasti.¹

Antonín Šorm.

(K svátku sv. Klimenta 23. listopadu.)

1. Praha, chrám sv. Klimenta „U mostu“.

Kostel sv. Klimenta, „U mostu“ zvaný, stál již v jedenáctém století. Stalo se to prý z vnuknutí zbožné ženy Trubky, podle rozkazu sv. Klimenta ve snách jí zjeveného.² S počátku náležel kostel a klášter sv. Klimenta českopolské, později české dominikánské řeholní provincii sv. Hyacinta; za Karla IV. zřídili při něm dominikáni učiliště, jež roku 1383 přivtěleno bylo k vysokému učení pražskému.

Dne 8. srpna 1420 vrhli se Táboři s pražskou luzou na klášter sv. Klimenta a zničili jej. Teprve ke konci XV. věku byl kostel opět obnoven. Po příchodu jezuitů do Prahy stal se klášter svatoklimentský hlavní tvrzí obhájců Církve Kristovy v Čechách, kteří na místě bývalého kláštera vybudovali známé „Klementinum“. Starý kostel stál až do roku 1711. Na místě prvního kostela sv. Klimenta postaven v první letech XVIII. věku (1711—1715) chrám nynější podoby. Je to stavba jednoduší, pyšníci se čtyřmi freskami ze života sv. Klimenta od mistra Jana Hiebla, třemi malbami Václava Kramolína, na barokovém oltáři sv. Linharta vzácným obrazem Brandlovým a na oltáři sv. Anny malbou Raabovou.

¹ Literatura: František Ekert: Posvátná místa Prahy I., str. 349—382. Viz článek téhož autora v „Apoštolátě“ roč. 1932, str. 131—134.

² Dalimilova Kronika LXXX.

I sochařská výzdoba pilířů a řezby na kazatelně jsou vynikajícím dílem Braunovým. Akustika tohoto chrámu je chvalně pověstna.

Klenba jednolodního kostela je okrášlena freskami Jana Hiebla, z nichž ona nad hlavním oltářem zachycuje výjev ze života sv. Klimenta, zázračně opatřujícího vodu trpícím na Chersonesu, druhá líčí smrt Klimentovu, třetí adoraci mučedníka anděly, nad kruchtou pak nejsvětější Trojice se světcí Klimentem a Aloisem, pod nimiž andělé drží plátno s obrazem Klementinské koleje.

Hlavní oltář je mramorový a za ním na zdi presbytáře až do klenby je freska Václava Kramolína, představující mramorový oltář barokový s bílými obrazy čtyř evangelistů, uprostřed s olejovým obrazem Nanebevznesení sv. Klimenta, a nejvýš s obrazem sv. Ignáce z Loyoly. Chrám má ještě 6 oltářů.

2. Kaple sv. Klimenta v domě kapitulního probošta vyšehradského.

Bývalý probošt Václav Štulc dal roku 1873 na Vyšehradě podle plánů prof. Jos. Niklasa vystavět novou budovu proboštskou, do níž pojal pseudogotickou arkýřovou kapli a zasvětil ji sv. Klimentu, aby tím jeho památka na Vyšehradě ožila.³

Oltář ozdoben obrazy sv. Václava a sv. Klimenta, které maloval Josef Hellich.

Zpráva soudobá o posvěcení této kaple a nové proboštské residence na Vyšehradě jest otisknuta v Blahověstu, r. XXIV., (1874).

3. Kostel sv. Klimenta v Bubnech, nyní Praha III.⁴

První zmínka o Bubnech děje se roku 1088 v zakládací listině vyšehradské, v níž král Vratislav poručil kapitule v Bubnech šest usedlostí a hlídače kostela. Kostel sám zřejmě se uvádí teprve roku 1234, kdy vladyka Zdislav, daroval jej s veškerým nadáním klášteru Zderazskému. (Erben: Regesta I. č. 837, str. 393). Později křížovníci osazovali kostel svým klérem, vyprosivše mu roku 1298 zvláštních milostí duchovních. Listem datovaným v Římě u sv. Petra dne 2. března t. r., za papeže Bonifáce VIII., povolují se 40hodinové odpustky všem, kdož přijmou sv. svátosti a navštíví kostel bubenečský o Božích hodech, o svátcích mariánských a v den patrona, totiž sv. Klimenta, i v den posvěcení chrámu, jakož i těm, kteří přispějí k potřebám chrámovým.

Ve válkách husitských kostel bezpochyby pro nepatrnou svou budovu ušel záhubě, zato však nebyl ušetřen od Švédů, kteří v říjnu 1639 kostel zapálili. Hrabě Max. Valentin z Martinic ujal se

³ Josef Ekert: Posvátná místa, díl II., str. 282.

⁴ Literatura: F. Lehner: Kostel sv. Klimenta v Bubnech, Method XI., 18, a XII. (1890), 62.

Herain J.: Štuková výzdoba na klenbách kostela sv. Klimenta. Zprávy komise pro soupis památek Pr., IV. (1912), 84.

„Blahověst“, XXXV., 496 a 531.

„Památky“, III., 231.

opuštěné svatyně a roku 1659 ji zvelebil a uvedl do stavu, jak se dosud spatřuje, s výzdobou štukovou na stropě.

Zajímavo je také, že svatyně bubenečská byla protilehlým kostelem sv. Klimenta „Na poříčí“.

(Pokračování.)

Jednatelská zpráva o činnosti Cyrilo- metodějského družstva Velehrad za rok 1932.

(Pokračování.)

Má-li CMD splnit své poslání, potřebuje stále větší pozornosti veřejnosti a vzrůstajícího počtu členů. Má jich podle dobře vedené kartotéky 1195, z nichž letos přistoupilo 175; zemřeli, pokud bylo hlášeno, tito členové: Ignác Janák, prelát v Olomouci, František Koupil, kanovník v Kroměříži, Ludvík Koncer, děkan v Čehovicích, Jakub Rosendorf, děkan ve Veverské Bytyšce, Václav Dostál, farář v Kurovicích, Melichar Rada a Františka Coufalová z Nákla, Marie Dvořáková z Líšně, Viktorie Horáková v Jalubí, Marie Kléslová v Luboměři, František Čech ve Lhotce a Marie Jiříčková, učitelka v Otnicích. Za ně a za ostatní zemřelé členy a dobrodince byla dnes, v den valné hromady, sloužena mše sv. a denně jsou za ně konány modlitby v basilice velehradské. Kromě uvedené mše sv. v den valné hromady jsou ještě za členy a dobrodince Družstva slouženy nejméně čtyři mše sv. do roka. Jména zemřelých budou nyní postupně uveřejňována v apoštolátním časopise a jejich duše doporučovány modlitbám čtenářů. Prosíme tedy, aby úmrtí byla hlášena na adresu P. Jan Mlčoch, inspektor a duchovní správce v Uher. Hradišti. — Zbývá tedy po odečtení zemřelých a dvou vystouplých členů 1180 členů. Jubilejního roku stojanovského musí býti využito k získávání nových členů. Brzy bude vydána informační brožurka o Družstvu s obrázkem Stojanova a s výňatkem stanov spolu s přehledem třicetileté činnosti Družstva. Brožurka bude zaslána všem členům a bude sloužit zároveň za členský průkaz. Budou také častěji vydávána provolání v denním tisku a nově přistoupí členové budou v „Našinci“ uveřejňováni.

Podle usnesení minulé valné hromady má výbor nyní 11 členů, 2 virilisty, 4 náhradníky a 2 revisory. Jsou to: starosta J. E. mšgre Jan Stavěl, světicí biskup v Olomouci, místostarosta dr. Josef Habeš, rektor koleje na Velehradě, jednatel Ant. Šuránek, spirituál kněžského semináře v Olomouci, hospodář a pokladník Jan Mlčoch, inspektor a duchovní správce v Uh. Hradišti. Členové výboru: Baltazar Hříva, děkan v Napajedlích, Jan Krajča, účetní v Napajedlích, Jakub Hudeček, děkan v Huštěnovicích, JUDr. Miloslav Skácel, advokát v Uh. Hradišti, Ing. Vojtěch Stancl, továrník v Uh. Hradišti, mšgre Frant. Jemelka, kanovník v Olomouci, Jan Novotný, farář v Břeclavi, Jan Kalous, katecheta v Bučovicích, P. Jos. Stryhal, farář na Velehradě, který byl letos vystřídán svým nástupcem P. Ja-

nem Vraštilem. Náhradníci: Frant. Hromádka, ředitel velkostatku na Velehradě, Josef Bělohlávek, katecheta ve Valticích, Ant. Kopal, spirituál kněžského semináře v Brně, a Ant. Zelnitius, řídící školy a archeolog na Velehradě. Revisori: Leopold Sedlář, městský tajemník v Uh. Brodě, a Ant. Lakomý, farář v Kostelanech.

Výborové schůze byly v roce 1932 tři. Představenstvo se však scházelo častěji.

Výbor považuje za milou povinnost poděkovati při valné hromadě vroucně všem příznivcům a dobrodincům Družstva. Jsou to na prvním místě veledůstojní Otcové Tovaryšstva Ježíšova, kteří po desetiletí řídí obětavě exercicie, pak ctihodné sestry cyrilometodějské, které se stejnou obětavostí se starají o hmotné potřeby exercitantů a udržují exerciční dům v krásném pořádku, hospodář Družstva P. Mlčoch, který se věnuje Stojanovu celou duší, a p. řídící Zelnitius, který s mnoha oběťmi uspořádal, s velkou péčí spravuje a obohacuje naše museum. Z dobrodinců uvádíme jmenovitě J. E. nejdp. arcibiskupa olomuckého dra Leopolda Prečana, Katolický podporovací spolek na Velehradě a všechny ostatní skryté dobrodince, známé jen Bohu, kteří podporují Družstvo jak modlitbami, tak hmotně. Bůh jim všem odplat a udržuj v nich obětavou lásku ustavičně. A žehnej Družstvu dobrotivě v jeho práci na přímmluvu bl. Panny Marie a sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje. Velehrad náš nechť rozkvétá vždy znova!

Na Velehradě 27. září 1933.

Ant. Šuránek, jednatel.

(Pokračování.)

„Každá nová ratolest na vinném kmeni Církve je ovocem životní síly vinné révy, a nikoliv péče vinařovy. Proto máme s pokorou a vděčností přijímat takovou novou ratolest. Nic by více neurazilo nově obráceného, jako naše povýšenost. Také pro nás je Církev pouhý dar milosti, tím větší, jestliže jsme zůstali ušetřeni vnitřních bojů a jestliže naše katolická jistota nikdy nebyla otřesena. Musíme jinověrce bráti vážně v jejich víře a životě, v jejich zápase o pravdu a dobro.“ (Z řeči P. Jiřího Bichlmaira T. J., na katol. sjezdě vídeňském.)

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Katolíci v Moskvě — počtem asi 20.000 — měli dříve tři větší kostely: farní kostel sv. Petra a Pavla, Matky Boží a francouzský kostel sv. Ludvíka. Kromě toho měli katolíci východního obřadu svou kapli a své du-

chovní. Dnes je všechno zničeno. V Moskvě udržuje se dosud jediný katolický biskup Never, rodilý Francouz, a to pod ochranou francouzského vyslanectví, ale jeho duchovní působení je znemožněno přísnou státní kontrolou. Vedle něho žije v Moskvě ještě jeden katolický kněz východního ob-

řadu, Sergěj Solověv, synovec slavného ruského filosofa a hlasatele církevního sjednocení, Vladimíra Solověva, který však těžce churaví a není proto schopen žádné kněžské práce.

Ve vyhnanství v Archangelsku dokonale své mučenictví horlivý kněz diecése žitoměřské P. Adolf Pětkěvič. Celou řadu let dlel v sibiřském vyhnanství, až nyní po dlouhé nemoci podlehl zápalu plic.

Morituri vos salutant (k smrti odsouzení vás pozdravují). V koncentračním táboře v Jaroslavi drželi bolševici 68 kněží, většinou polské národnosti. Ačkoliv mnozí z nich jsou těžce chorí a hladem zmučeni, dala bolševická vláda všechny kněze bez teplejšího obleku z tábora jaroslavského převést na ostrovy Solovecké, kde řadí epidemie tyfová. Co se stalo s knězem P. Blechmanem, vězněným v Kyjevě, není známo. Bývalý vojenský kněz P. Lowiński, který za bojů polsko-bolševických upadl do zajetí sovětského, strádá dosud v Petrohradě. Agenti GPU. tak s ním zacházeli, že utrpěl duševní poruchu.

Katolických kněží, kteří dosud zůstali činní v duchovní správě, je v sovětském Rusku podle zpráv německého tisku nanejvýš 20, ostatní jsou v žalářích a ve vyhnanství. Střední Asii ruskou pastorekuje pouze jediný katolický kněz, rodem Bělorus. — Tak nezpustošili křesťanské země ani Hunové ani Tataři, ba ani Turci za svých nejhorších nájezdů!

Hlad v Rusku. Ruský univ. prof. J. Puzyno, známý ze VI. velehradského kongresu, uveřejnil v pařížském „Matinu“ zajímavý článek, jenž vzbudil široký ohlas. Pisatel uveřejňuje několik dopisů z Ruska a doprovází je stručným vysvětlením; obviňuje sovětskou vládu, že skrývá před Evropou strašlivou pohromu, jež stihla největší část Ruska, a že se nestará o žádnou pomoc pro nešťastné hladovějící obyvatelstvo. Pisatelé dopisů z Ruska jsou profesoru Puzynovi osobně známi, a píší podrobnosti přímo ohromující: 1. „...Hlad u nás je tak strašný, že lidé klesají a umírají na ulicích. Matky odkládají své děti, připevňujíce k jejich oděvu lístek se jménem křestním a příjmením. Ba mnoho matek i zabilo své děti a samy skončily sebevraždou.“ 2. „...Zástupy žebraků ryjí v odpadkových ja-

mách, doufajíce naléztí cokoliv k jídlu. Tito nešťastníci se podobají živým mrtvolám...“ 3. „...Loupežné vraždy jsou už každodenním zjevem. Lidé jsou vražděni, aby jim byly z úst vytrhávány zlaté zuby.“ — „Matin“ 1. října 1933.

300 poprav za 3 měsíce. V sovětských novinách začaly se znovu objevovati seznamy popravených. Tak jekatěrinburský, permský, čeljabinský a vjatský tisk uveřejnil seznamy dělníků, techniků a inženýrů, kteří byli vojenskými soudy odsouzení k smrti pro „organizování spiknutí proti sovětské vládě, pro škůdnictví a zlovolné sabotáže“. Celkem dala sovětská vláda za srpen a září na Urale popravit přes 300 osob. Nedávno bylo v Trojicku (orenburgský kraj) popraveno 15 kozáků pro krádež obilí a potravin v sovchozech (sovětských státních statcích). V krajích věrchně-uralském a orském došlo k bromadné popravě kozáků pro zatajení zcela nepatrných zásob obilí a jiných potravin. V mijasské továrně byl zastřelen inženýr Jevdokimov, odborný geolog, jenž řídil těžbu zlata, byv obviněn ze škůdnictví. — „Russunion“ ze dne 13. října 1933.

Sovětský kanafas. „Pravda“ líčí vývoj sovětské estetiky: Dnes kanafas a jiné laciné oděvní látky v sovětském Rusku nemají obyčejných buržoasních vzorků, jako byly květinčky, čtverce anebo kolečka. Na plátně pro spodní prádlo je vyobrazena — turkestanská železnice, proslulý „Turksib“. Na žlutém písku karavana velbloudů, v dálí jsou berani a uprostřed — lokomotiva. Jak je asi příjemno spát v takových spodcích! Spíš a zpod tebe se žene lokomotiva. Otoč se na bok — a tam jsou berani. Zase se otočíš — procházejí se velbloudi! Pro košile jsou rovněž báječné vzorky: osevy kolchozních polí s aeroplánů, nebo celá eskadrila vzducholodí.

A jiné štočky látek zdobí náměty z občanské války. Dostanete látku na dámské šaty s vyobrazením buď dobytí Perekopu, anebo vítězství pod Žmerninkou. Jsou zde zobrazena děla, kulomety, bajonety, výbuchy třaskavin, klesání zraněných vojáků atd. Anebo můžete mít šaty na zvláštní téma (jako při knize) na příklad: „šaty na téma o čínské revoluci“ atd.

„Pravda“ ze dne 6. října 1933.

Nové protináboženské museum. „Večernjaja Moskva“ (ze dne 7. října) oznamuje, že nové protináboženské museum se zřizuje vedle Stříbrného Boru v bývalém trojicko-lykovském kostele bojarů Naryškiných. Mají v něm býti soustředěny sbírky církevního sochařství. Otevření se připravuje k říjnovým oslavám bolševické revoluce.

Sovětské anekdoty. V SSSR. se neustále mluví o válce, jako o něčem nevyhnutelném, co může změnit k lepšímu nynější bezútěšný stav věcí. Rus povídá Židovi: „Budeme všichni muset bojovat. Nikdo nesmí býti zbabělcem, po válce bude lépe než dnes.“ A Žid odpovídá: „Co se mne týče, budu raději 5 minut zbabělcem, než celý život nebožtíkem...“

V Berlíně zemřel bohatý Žid, emigrant z Ruska. Třem svým zeťům — Rusovi, Němci a Židovi napsal před svou smrtí dopisy; chtěl se přesvědčit o jejich oddanosti, žádal v nich, aby před otevřením zanechané závěti položili každý do jeho rakve po 1000 německých Mk. Němec bez váhání vyňal náprsní tašku a pečlivě ji položil pod podušku nebožtíkovu. Rus nemeškaje, vypůjčil si od svých přátel po 100—200 Mk a položil do rakve plných 1000 Mk v drobných bankovkách. Konečně došlo na Žida. Ten pomalu nadzvedl okraj podušky pod hlavou nebožtíkovou, vyňal tamodtud složené peníze, pozorně je přepočítal a položil stranou na stůl. Poté vytáhl ze svého kabátu šekový bankovní blok a napsal na místě šek na 3000 Mk. Vyplněný šek položil nebožtíkovi zase pod hlavu a peníze zpod podušky vzaté shrábl a vstrčil do kapsy, a odešel s vědomím přesně splněného závazku... Až tchán bude na onom světě potřebovat žadáných 3000 Mk, předloží asi šek svého zetě některé nejbližší bance.

Kněz v Rusku. Řecký archimandrita Pojisijs, bývalý farář řecké kolonie v Moskvě, byl právě vypovězen ze sovětského Ruska. V rozmluvě s redaktorem pařížského „Figaro“ učinil několik velmi zajímavých úsudků o dnešním sovětském Rusku, zejména o jeho náboženském životě. Dnes v SSSR není více pronásledovaného člověka, nežli je ruský kněz. Kněz, který vychází na ulici, stává se terčem posměchu, dokonce i urážek.

Zvláštní drzost projevují i děti, jimž je vštípena neúcta k duchovenstvu. Kromě nadávek a neslušných vtipů házejí po knězi kamením, ba setkávají se kněz oblečený v hábitu na periferii s tlupou „bezprizorných“, může to zaplatit i životem. GPU si bedlivě všímá každého kněze a pronásleduje zejména ty, kteří vynikají křesťanskou aktivitou anebo charitativní činností. Archimandrita uvedl jeden doklad sovětské rafinovanosti protikněžské: Jistý moskevský kněz zachránil s nasazením vlastního života domnělého sebevraha, který skočil na osamocené místo do řeky. Sebevrah vypadal jako žebrák, kněz ho vzal k sobě a nakrmil. V noci tento „sebevrah“ spolu s jinými čekisty odvedl kněze do vězení.

„Russkoje slovo“ č. 207.

Kerenskij o carovi Mikuláši II. Právě vyšla kniha Hanse Rodgera Madola „Rozmluvy s odpovědnými“ je sbírkou interviewů. Pisatel sjezdil celou Evropu, byl na zámku Buchlově u hraběte Berchtolda, od něho odejel do Paříže ke Caillauxovi, měl rozmluvu s býv. bulharským carem Ferdinandem atd. Rozmlouval i s Kerenským, bývalým předsedou ruské prozatímní vlády a uvádí jeho úsudek o posledních carských manželích: „Naše carevna jistě nehrála žádné komedie. Všecky její mystické náboženské výlevy opravdu vyvěraly z její povahy. A Mikuláš II. nikterak nebyl pod vlivem své manželky, nýbrž, věřte mi, byl povahy velmi jemné a citlivé. Car nebyl ovšem velký člověk, ale také nebyl tak nepatrný a nicotný, jak byl namnoze líčen. Nikdy nezapomenu na jeho krásné oči... Po chvíli mlčení dodal Kerenskij: „Na jeho překrásné, světlomodré oči.“ Ostře vyzněl úsudek Kerenského o Paleologovi, bývalém francouzském velvyslanci v Petrohradě: „Byl zarputilým stoupencem carismu. Tento salonní velvyslanec pohrdal naší revolucí.“

Lehký průmysl sovětský nejen nesplnil svůj výrobní plán, ale i to, co vyrobil, je ve značné míře jakosti velmi špatné. Jak mohou vedoucí orgány prováděti hlásaný boj za zlepšení kvality, ptá se sovětský list „Izvestija“ (z 28. září), když se dosud nenaučily rozeznávat dobré zboží od braku, který vykazuje až 50 proc. továrních výrobků (textilie, obuv). Příčin je tu

několik, ale vinny jsou v první řadě kancelářsko-byrokratické metody při správě podniků. Na mnohých závodech je plno zbytečného personálu. Továrny namnoze proto nepracují, že nedostávají včas potřebných surovin. Stroje se opravují líně. Nápravy nebude docíleno, nebudou-li dokonale vymýceny ledabylé živly a znemožněny pokusy, oklamávat proletářský stát a sovětského spotřebitele, který se dnes už nedá uspokojit všelijakým zbožím. — Takový lék navrhuje sovětský list. Nevíme ovšem, zdali se sovětský spotřebitel opravdu odhodlá protestovat, když po patnáct let byl šťastěn, dostával-li vůbec nějaké, byť i vadné zboží!

Let do stratosféry a jízda do Karakumské pustiny. Sovětský list „Pravda“ přinesl úvodník nadepsaný: „Dva světové rekordy“. Referuje v něm o letu sovětského balonu (stratostatu) „Mars“, jenž dosáhl výšky 19.000 m a tím světového rekordu. V téže době se vrátily do Moskvy sovětské automobily s cesty do Karakumské pouště v Asii, urazivše za nejtěžších podmínek 10.000 km. List používá této příležitosti k nadšenému vychvalování přednosti a pokroku techniky SSSR, a k útokům na kapitalistické státy: „Tam jízdy a lety se dělají pro reklamu a pro výdělek jednotlivých kapitalistických podniků. Kapitál nezná jiného zákona, kromě zákona výdělků a násilí vůči pracujícím. U nás se všechno dělá pro vytvoření nového, radostného socialistického života, o němž snili, za nějž bojovali a hynuli nejlepší lidé všech časů. — Ledový oceán, Bělomořsko-baltický průliv, nové naftové oblasti, let do stratosféry, jízda Moskva—Karakum—Moskva a jiné, všechny tyto problémy se řeší proto, že je u vlády proletariát, proto, že jemu v čele stojí a vede komunistická strana. Hrdinská dělnická třída, komunistická strana, její leninský ústřední výbor, její vůdce soudruh Stalin — to je motor historie, to je mohutná páka, která uvádí v pohyb tvůrčí síly a bohatství státu.“ — Po útoku na fašistické Německo konstatuje bolševický list krizi, která prý ničí celý kapitalistický svět, a znovu zdůrazňuje, že jedině komunistická strana je s to, aby vedla lidstvo k blahobytu. Při vši úctě k světovým rekordům SSSR. máme za to, že

měl býti onen úvodník nadepsán: „Zábavy sytých pánů v době lidového hladu“. — „Pravda“ 1. října 1933.

Povinné dodávky masa pro stát v r. 1934 určila rada lidových komisářů a ústřední výbor komunistické strany v podobě daní pro jednotlivé oblasti a kraje, a to podle tří kategorií: kolchozy bez farem chovajících dobytčů, kolchozy s dobytčáckými farmami a jednotliví sedláci. Povinnosti sedláků jsou oproti dodávkám kolchozů skoro dvojnásobné. Dodávky jsou rozvrženy na jednotlivá čtvrtletí. Dobytčácké farmy samy musejí ze svého chovu a kolchozy ze svého společného stáda odvésti státu 30 kg masa z každé krávy a jalovice, 120 kg z každého vepře, 8 kg z každé ovce, a to pod trestem přísných pokut. — Skromný dotaz: mají-li sedláci odvésti státu 120 kg z každého vepře, co jim zbude k jídlu? Či je v SSSR. o výkrm jařtečného dobytka tak skvěle postaráno? — „Izvestija“ 13. září 1933.

Cena rublu. Francouzský žurnalista Audar píše v „Paris Soir“: „V kapitalistickém státě frank zůstává frankem, ať je kdokoli jeho majitelem. Rotschild nemůže si koupiti za svůj frank více, než člověk, který sbírá na ulicích cigaretové odpadky. Ale v Rusku je tomu docela jinak. Rubl je na světě jediná valuta, jejíž hodnota se mění podle toho, kdo ji má v rukou. Vezměme na příklad tři pracovníky: úředníka z ústředí, pracovníka odborového, zaměstnaného v průmyslu pro stát velmi důležitém, a konečně obyčejného továrního dělníka. Dejme tomu, že všichni tito tři lidé mají 300 rublů měsíčního platu (ve skutečnosti je to pravděpodobně jen u prvního). Ale všichni tři budou přece za své stejné peníze žítí velmi různé. Vyšší ústřední úředník dostane ve svém kooperativu vybrané potraviny a jiné potřebné věci za mírné ceny. Technik nebo inženýr ve svém kooperativu zaplatí za stejné věci už mnohem více a prostý dělník jich za své peníze vůbec ani nedostane — jeho rubl je tedy úplně ilusorní. — „Paris Soir“ 15. září 1933.

POLSKO

Letošní listopad přináší katolickým Polákům vzpomínku na velikého u-

mělce, vlastence a zbožného katolíka Jana Matějku, který právě před 40 roky zemřel. Geniální tento malíř pozvedal v nejhorších dobách národa polského jeho ducha k lepší naději do budoucnosti svým uchvacujícím uměním. O jubilejních slavnostech cyrilometodějských r. 1885 byl mistr Matějka též mezi poutníky velehradskými, a jeho krásný obraz svatých apoštolů slovanských přinesli tehdy bratři Poláci velehradské svatyni darem, který dodnes před hlavním oltářem hlásá výmluvným uměním Matějkovým myšlenku sjednocení Slovanů ve víře cyrilometodějské. Katolické a umělecké kruhy polské se chystají letošní čtyřicáté výročí smrti Matějko-
vy uctít přiměřenou slavností.

Druhý týden sociální uspořádala ve dnech od 16. do 21. října 1933 v Poznani křesťanská universita dělnická pod protektorátem kardinála Hlonda. Referáty pojednávaly o nejaktuálnějších otázkách přítomné doby: Na přelomu krise, Velký odpad a jeho konec, Novověké pohanství, Nezaměstnanost, její důsledky a perspektivy, Soumrak liberalismu, Dědictví socialismu, Křesťanský korporacionismus, Majetek soukromý či společný, Apoštolská Stolica a krise přítomná, Rodina a rodinné platy jako základ nové úpravy, Křesťanství činu. Účast na přednáškách denně vzrůstala, a to jak z řad dělnictva, tak i z inteligence.

„Legion Mlodych“ (legie mladých) postavila se posledním projevem v Zakopaném v čelo protikatolického tábora polského. Jeho stanovy prý mu prikazují boj proti katolickému kněžství. Také konkordát Polsky s Vatikánem byl tam podroben odsuzující kritice a nazván „jedním z nejhanebnějších ujednání, který prý postavilo Polsko do poměru kolonie k vládnoucímu státu“. — Budou-li takovou politikou nenávisť krmiti polskou mládež, přestane býti jistě radostnou nadějí vlasti.

„Bratra Alberta“ vzpomínají polští katolíci nejen jako bojovníka z revolučního povstání roku 1863, nýbrž i jako zakladatele „Shromáždění bratří a sester III. řádu sv. Františka, posluhujících chudým“. Vlastním jménem slul Adam Chmielowski a pocházel ze staré šlechtické rodiny. Jeho matka Josefa z Borzyslawskich, obětovala

jej, slabé dítě, Bohu, a za kmotry při křtu svatém mu vzali dva kostelní žebráci — vytvořili tak duchovní příbuzenství, jehož bratr Albert v celém svém životě nezapomněl. Jako sedmnáctiletý student účastnil se povstání roku 1863, v němž byl granátem raněn do nohy. Dostudoval pak v zahraničí za inženýra. Veliké nadání malířské přivedlo ho však na další studie do Mnichova, kde se věnoval zvláště náboženskému malířství. Když se vrátil do Varšavy a později do Krakova, nastal nový přelom v jeho životní dráze. Bída pouličních otrhaných zametačů ho tak dojala, že se rozhoduje sloužiti chudině. Přilnul celým srdcem k III. řádu sv. Františka a horlivě ho šířil po kraji podolském, až ho ruská vláda vypověděla za hranice. Vrátil se do Krakova. Tam s velikým sebezapřením vyhledává chudinu v městských „ohřívárnách“ a její bídou dojat, vyprošuje si od krakovského kardinála Dunajewského svolení, aby směl nosit šat bratra III. řádu sv. Františka, a od správy města — péči o chudinu, zvláště v městských „ohřívárnách“. Brzy je změnila k nepoznání láska bratra Alberta. V někdejších útulcích bídý buduje různé dílny, ba i malou kapličku, aby vedle pomoci hmotné mohl své svěřence zachraňovati i morálně. A příklad bratra Alberta získává šlechteté duše ke stejné službě lásky, a tak vzniká družina řádu Albertýnců, kteří se v rámci řehole III. řádu sv. Františka výhradně věnují péči o chudinu. Bratr Albert umírá roku 1916 v pověsti světce — hrdina z bojů o svobodu vlasti odchází jako hrdina bliženské lásky nejpokornější.

Jubilejní pout polskou, konanou v polovici letošního října, doprovázeli do Říma biskupové podlažský, sandoměřský, piňský, lublinský, tarnovský, čenstochovský, lucký, vloclavský, vojenský biskup Gawlina, apoštolský visitátor východně-slovanského obřadu msgr. Čarnecki a cisterciácký opat ze Ščítice. Všichni polští poutníci přistoupili ke společnému svatému přijímání v polském kostele sv. Stanislava při mši svaté, sloužené lublinským biskupem msgr. Fulmanem, který ve svém kázání slavil Polsku jako věrnou dceru Říma, vzpomenuv skvělých příkladů dějinných, zvláště krále Jana Soběského, osvoboditele

Vídně od Turků. Bohoslužeb účastnili se též členové polských vyslanectev při Vatikáně a Kvirinále a generál jezuitů P. Ledóchowski.

V rámci letošních oslav vítězného krále Jana Soběského vzpomínali Poláci vděčně i prvního hlasatele vzájemnosti slovanské Jiřího Křižaniče, který tehdy roku 1683 byl v dominikánském klášteře ve Varšavě pod jménem P. Augustina a s vojskem krále Jana Soběského jako stařec 65letý (narozen 1618 v Obrhu, nad řekou Kupou v Hrvatsku) táhl k Vídni, kde také v boji položil život svůj za svobodu křesťanskou ze jha tureckého. Křižanič, ohnivý vlastenec hravský, chápal dobře pohromu, která hrozila celé křesťanské Evropě panstvím půlměsíce. Ve Varšavě byla v září slavnostně odhalena Křižaničovi pamětní deska na zdi františkánského kostela. Křižanič se pokusil zavést umělý jazyk všeslovanský, a napsal jím též své nejdůležitější dílo „Politika ili razgovor ob vladatelstvu“.

První řeholní sliby v Zahraněním semináři v Potulicích skládal do rukou kardinála Hlonda dne 16. října 1933 jeden kněz a 15 kleriků nové misijní řehole, která povede duchovní správu polských vystěhovalců v zahraničí. Plamenná slova promluvil ke svým duchovním synům sám zakladatel řehole kardinál Hlond, když zdůrazňoval důležitost jejich poslání: „Za vámi svět. Před vámi výšiny svatosti a apoštolská práce. Nad vámi Bůh a nejsvětější Matka. Tam daleko miliony duší, kterým vaše obět přinese spásu...“ Obrozená Polska nezapomněla nikdy na své vystěhovalce, ale misijní dílo kardinála Hlonda znamená posílení svazků lásky a pospolitosti duchovní i národní měrou vrchovatou!

„Koło Jedności Katolickiej“ (Kroužek katolické jednoty) založili asi před půl rokem profesori bohoslovecké fakulty a kněžského semináře ve Varšavě. Předseďou je P. W. Kwiatkowski, profesor varšavské university, jeho zástupcem P. St. Mystkowski, vicerektor metropolitního kněžského semináře. Úkolem „Kroužku“ má být podle slov kardinála Kakowského „realisování velké idey (totiž unijní) velikého papeže“ — Pia XI. Přihlížet budou ke vzorům této práce, vykonané už příslušnými

organizacemi nebo ústavy jinde, na příklad prý v Československu, ale přizpůsobí ji svým poměrům polským. Apoštolský nuncius arcibiskup Marmaggi doporučil „Kroužku“ pozhnanou památku a účtu slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje, které tvoří nejkrásnější pojítka mezi katolíky a pravoslavnými.

Židovský týdeník „Opinja“ (Minění), vycházející ve Varšavě, uveřejnil v řadě článků překlad díla dra Josefa Klausnera pod názvem „Jezus z Nazaretu“, kde na základě židovského talmudu je rouhavě snižována svatá osobnost Spasitelova. Na zakročení kardinála Kakowského nařídil státní komisař konfiskaci celého nákladu židovského týdeníku a zakázal další tisk překladu knihy Klausnerovy; zároveň bylo soudně zakročeno proti odpovědnému redaktovi. Zato beztrestně šíří dosud mor nemravnosti židovská firma „Księngopol“ ve Varšavě, rozesílajíc prospekty pornografických snímků pro stereoskop, pornografická alba a podobné zboží, jež muselo se vystěhovati z Německa. Což ani hitlerovská lecke v sousedním Německu nenaučila židovské redaktory a knihkupce slušnosti oproti obrovské většině katolického obyvatelstva v Polsku? V jubilejním roce Vykoupení odvažují se ve svém tisku talmudistickými domněnkami poskvřňovat svatozář Boha-člověka a otravovat veřejnou mravnost křesťanskou! A k tomu by měli katolíci mlčet? Kdo seje vítr, klidí bouři, to by mohly pochopit aspoň rozvážné kruhy židovské!

IV. misijní konference v Pińsku ve dnech 7.—9. září účastnilo se 5 biskupů, jezuité obojího obřadu, basiliani a jiní řeholníci a kněží jak východního tak i latinského obřadu, celkem asi 80 účastníků národnosti polské, ukrajinské, běloruské a ruské. Referovali: 1. P. Jan Urban T. J., redaktor misij, časopisu „Orients“ z Krakova na téma: Je-li možné svolání obecného sněmu pravoslavnými? (Jsou různá mínění podle různého pojetí církve. Teoreticky se možnost svolání přiznává, ale prakticky jsou tu překážky téměř znemožňující svolání sněmu.)

2. Dr. Pawłowski podal „Vývoj nauky Vladimíra Solovjeva o Církvi“. (Od názoru Chomjakova o církevním

demokratismu dospěl Solovjev až k pojmání Církve jako mystického těla Kristova s absolutní vládou papeže.)

3. Dr. Josef Slipyj mluvil „O byzantinismu jako kulturní formě“, zdůraznil jeho světlé stránky a žádal, aby při návratu pravoslavných k Církvi katolické nebyla ničena jejich kultura byzantská, ale zušlechťována. — Referát profesora Niechaje o stinných stránkách byzantinismu odpadl pro nepřítomnost referentovu.

4. Dr. Ant. Dąbrowski T. J. východního obřadu, odpovídal na otázku: „Východní či latinský obřad?“ Pravoslavný sjednocující se s katolic-kou Církví má volnost volit si obřad; neprojevili-li žádného rozhodnutí, patří obřadu východnímu.

5. Dr. J. Swirski podal historii „Nauky pravoslavné církve o povinnostech penitentů“. Povinnost svatě zpovědi začínala v Rusku s počátku od 14. roku pro chlapce a od 12 let u děvčat, později platila pro oběi pohlaví od 7. roku. Nad vykonáváním svatě zpovědi jednou za rok bděly i předpisy státní, které ovšem zavinily mnoho neupřímnosti, farizejství a svatokrádeží.

6. Referát O. B. Wieliczkowskiho „O zpovědní praksi nově-sjednocených“ a referát 7. dra Ka-leninka „Jak vypadá misijní práce na Podlesí v praxi“ dotýkaly se různých nedostatků zjištěných zkušeností; třeba je napravit, ale nepatří před veřejnost.

8. P. Poczipko upozorňoval na výhody západního obřadu, jichž prý nemají býti zbavováni sjednocení.

9. Dr. Novicki, který se nedávno vrátil z Ruska, mluvil „O možnosti unie v Rusku“, přirovnáváve nynější stav k době křesťanských katakomb a tvrdil, že jenom východní obřad může Rusko získat katolické Církvi.

Na zakončení sjezdu sloužil biskup Čarnecki slavnou liturgií ve východním obřadě. Obtíží konference byl čtverý jazyk, jimž se na ní mluvilo!

V Lucku na Volyni konal se ve dnech 21. a 22. října třetí sjezd české katolické mládeže, která je organizačně spojená se Svazem katolické mládeže polské v Lucku. Sešlo se přes 200 delegátů — všichni v národních krojích českých. Za doprovodu svých dvou hudebních ka-

pel a pod četnými prapory odebrali se v neděli, dne 22. října ráno do katedrály, kde prelát T. Skalski posvětil jim nové prapory a měl k nim slavnostní proslov. Při mši svaté zpívali české písně, k nimž hudba hrála doprovod. Na náměstí před katedrálou pak defilovali a po slavnostním pochodu městem složili hold zastupci luckého p. biskupa, generálnímu sekretáři katolické mládeže polské dru St. Kobyleckimu. Referáty na sjezdě přednesli: P. Z. Chmielnicki, redaktor „Życia katolickiego“, P. Jadczyk, farář české osady Hrušvice, a delegát české mládeže katolické z Prahy p. Dušek. Večerní české akademie účastnilo se duchovenstvo i katolíci lučtí v hojném počtu.

Pravoslavná konsistoř varšavská vyvolala důležité rozhodnutí apelačního soudu polského. Rozvázala totiž manželský svazek občana S. M., protože byl uzavřen v katolickém kostele. Varšavský apelační soud přiznal však postiženému občanovi S. M. právo stížnosti proti pravoslavné konsistoři, že překročila svoji pravomoc. V zásadě odvolává se apelační soud na výrok nejvyššího soudu (z 8. listopadu 1926), podle něhož předpisy manželského práva z roku 1836, uznávající svrchovanost pravoslavní nad jinými vyznáními, ztratily svou moc v obnoveném státě polském.

Poměry v pravoslavné církvi v Polsku osvětlily nedávné násilnosti pravoslavných Ukrajinců v Lavře Počajevské proti varšavskému metropolitovi Dionysiovi, jak jsme o nich referovali minule. Nyní vydal metropolita Dionysij pastýřský list, ve kterém odsuzuje nacionální fanatismus, volající po jeho odstoupení. Zároveň ohlašuje svolání církevního sněmu, který rozhodne o úpravě pravoslavné církve v Polsku. Příčiny těchto sporů tkví v tom, že pravoslavná hierarchie v Polsku usiluje zachovat všude ruský ráz pravoslavní. I kdyby pravoslavný duchovní chtěl vyhovět přání svých ukrajinských farníků, hrozí mu se strany představených nebezpečí, že bude přeložen na horší faru, anebo že bude i svého místa zbaven. Z varšavské pravoslavné metropole se pak důsledně umlčovaly všechny prosby a žádosti věřících, jimž se domáhali svého přirozeného

práva: slyšet v kostele slovo Boží v rodném jazyku, naprázdno vyznělo i zakročení parlamentární delegace volyňské, ukrajinských poslanců a senátorů. Tak vysvětluje časopis „Volyň“ (z 8. října) poslední trapné události v pravoslavné církvi v Polsku!

LITVA

Láskyplného uvítání dostalo se jedenácti kněžím-mučedníkům, kteří se nedávno (19. října) vrátili z útrap bolševického „táje“ na Litvu. Jménem arcibiskupa z Rigy přivítal je hned na pohraniční lotyšské stanici Indra biskup Rancan a za rodnou Litvu je pozdravil P. Vincenc Měteško z Kovna, který jim přinášel vstříc též zvláštní apoštolské požehnání Svatého Otce. Po srdečném a krátkém poděkování v řeči lotyšské i litevské přijali osvobození kněží pohostinství v železničním voze biskupa Rancana. Cítili se jakoby zmrtvýchvstali. Na nádraží v Kraslavju očekával jejich vlak velký zástup lidu, který kyticemi květů a balíky potravin ukazoval svoji vděčnost a úctu k hrdinům víry. A tak je vítaly na každé stanici větší nebo menší zástupy katolíků, radujících se z jejich svobody, ale i k slzám dojatých nad jejich ubohým zevnějškem. Mezi stanicí Litovou a Uzwaldou prozradil biskup Rancan překvapeným spolecestujícím biskupskou hodnost P. Matulonisa, o níž nevěděli ani jeho druhové kromě P. Pronckietisa, svědka konsekrace; položil mu na hlavu biskupskou fialovou čepičku (soli Deo), přivezenou z Rigy. Kontrastovala ovšem divně tato fialová čepička s vyhublou, v hadrech oblečenou postavou biskupovou; ale to nijak nepřekáželo, aby mu všichni přítomní složili hold úcty a políbili ruku. V Dynaburku shromáždili se na nádraží k příjezdu vlaku osvobozených mučedníků sovětských katolíci v obrovském zástupu v čele se svým kněžstvem i zástupci vlády a města. Školní mládež tvořila špalír, hudba hrála papežskou i národní hymnu. Mezi obědem v nádražní restauraci zpívaly školní děti lotyšské písně; jím i všem přítomným udělil pak biskup Matulonis své první veřejné požehnání biskupské. Za nadšeného zpěvu písně „Boha my chceme“

odjížděli potom z objetí smrti vysvobození kněží na rodnou Litvu, kde je teprve čekalo nejradostnější uvítání. V neděli, dne 2. října sloužil biskup Teofil Matulonis v kovenské basilice děkovné služby Boží za šťastný návrat z ruského zajetí; súčastnili se jich i ostatní spoluvězňové a mnoho lidu, který slzel při pohledu na zbědované postavy mučedníků.

Z ruských žalářů vrátili se do rodné Litvy tito kněží-mučedníci: 1. P. Teofil Matulonis, vysvěcený za biskupa dne 8. února 1929 v Leningradě; už dne 24. listopadu téhož roku dostal se však do žaláře, kde vytrpěl hrozná muka. Vypadá proto velmi špatně, strašně vyhublý, tvář bleďolutá a útlé tělo biskupovo pokrývaly odporné hadry dodávající mu divokého vzezření; na nohou měl obuv nestejné velikosti a podoby.

2. P. Michal Rugienis, bývalý děkan a farář v Omsku na Sibiři, pozbýl svobody dne 21. srpna 1930, byl odsouzen na smrt, ale dostal milost, byl poslán na těžké práce.

3. P. Kazimír Juršan — byl posledně farářem v Babinovicích, uvězněn byl roku 1926. Po vytrpění trestu na Solůvkách byl trvale vypořádán do okolí Krasnojarska.

4. P. Vincenc Ilgin, farář z Charkova, snášel už od roku 1926 muka žaláře, která ohrozila vážně jeho zdraví a zanechala stopy v jeho ubohé podobě.

5. P. Vladislav Čegis byl farářem v Gatčině, uvězněn od r. 1931.

6. P. Vincenc Dejnīs, uvězněn v Petrohradě r. 1928, byl posledně držán v koncentračním táboře svirském.

7. P. Augustin Pronckietis konal též duchovní správu v Petrohradě a byl dne 27. ledna 1930 odsouzen do žaláře a později na Solůvky, odkud se vrací velmi zbědovaný.

8. P. Vitold Poškievič, farář mohylevský, byl uvězněn též dne 27. ledna 1930 a jeho zdraví je velmi zeslabeno, jak svědčí i jeho zmučená podoba.

9. P. Jan Pavlovič byl posledně farářem v Kaluži, odkud vedl duchovní správu ještě osmi jiných farností. Uvěznili ho ve Smolensku, vrací se nemocem, natíká na bolesti hlavy, tvář má opuchlou a vypadá strašně.

10. P. Kazimír Vieličko pů-

sobil v Petrohradě, odkud byl před třemi lety vypovězen navždy do okolí Irkutska

11. P. Jan Lodyga pochází z Polska.

JUGOSLAVIE

Jaké lásce se těší staříčský arcibiskup dr. Ant. B. Jeglič v Lublani a v celé Jugoslavii, ukázala zřetelně slavnost jeho diamantového jubilea kněžského. Lublaň vyzdobená slavobranami stala se dostaveníčkem 12 jugoslavských biskupů, z Říma poslal státní tajemník, kard. Pacelli, zvláštní blahopřejný list Sv. Otce, přijel též slovanský asistent generála jezuitského dr. Prešern a lidu slovinského nahrnulo se do Lublaně tolik, že jubilat sloužil pontifikální mši sv. pod širým nebem na Stadioně. Kázání lublaňského knížete-biskupa dra Rožmana a přede mši sv. i hluboký proslov záhřebského arcibiskupa dra Bauera na téma: „Otče, dokonals jsem dílo, které jsi mi uložil,“ mocně působil na posluchače. Na večerním koncertě v „Unionu“ zpívalo 350 zpěváků na oslavu milovaného buditele a vůdce katolických Slovinců.

Diecése senjská otevřela opět svůj vlastní bohoslovecký seminář u příležitosti oslavy 1900. jubilea Vykoupení v neděli, dne 8. října t. r. Poválečné hospodářské těžkosti zavinily zavření semináře; nyní však byl obnoven a přizpůsoben všem potřebám dnešní doby. Svěcení semináře vykonal sám senjský biskup dr. Ivan Starčević. Jubileum Vykoupení bylo oslaveno velkolepým eucharistickým průvodem, jehož se účastnil celý Senj i okolí.

Vlivy zednářské v Jugoslavii bylo možno právem tušit z různých zjevů veřejného života, které mřily ostře proti Církvi katolické. Zjevně však se přihlásily k slovu o nedávném pohřbu senátora dra Emila Gavrilu. Po okázalých církevních obřadech v pravoslavném kostele v rodném Velikém Bečkereku, jichž se účastnil i zástupce králův plukovník Radosavljevič, pronesl na hřbitově vůdce zednářské lóže zv. „Vojvodina“ posmrtnou vzpomínku, v níž velebil zemřelého senátora dra Gavrilu jako „bratra“, který šel životem „s kladivem a zednickou lžicí v ruce“ (t. j. odznaky

zednářskými), a skončil svůj proslov voláním „Slávy velikému zednáři dru Emilu Gavrilovi!“

Konflikt mezi králem a cařihradským patriarchou. Podle sdělení časopisu „Makedonie“ nepřijal král Alexander delegaci řeckého patriarchy cařihradského, která přijela na lodi „Dubrovnik“, aby ho navštívila, a také si nepřál osobního setkání s patriarchou. Příčinou tohoto přtkého postupu krále jsou rozpory mezi Jugoslaíí a patriarchíí v otázce athonského chylendarského kláštera. Odmitnutí krále Alexandra působilo velkým dojmem v Cařihradě.

„Zora“ č. 4282.

List karlovického metropolity Antonie do Moskvy. Pravoslavný metropolita Antonij ze Srémských Karlovců zaslal ruskému metropolitovi Sergiovi do Moskvy obsáhlý dopis, ve kterém se dotýká životních otázek ruské pravoslavné církve v emigraci. Odpovídá zároveň na pokusy Sergiovy zrušit karlovickou synodu. Moskevské církevní úřady nemají prý práva souditi emigrantské biskupy, také potírá ostře metropolita Antonij Sergijovo heslo o loyaltitě k sovětské vládě, již chce spojití světlo s tmou, neřídě se příkladem Kristovým, nýbrž dáváje přednost příliš snadné cestě kompromisu. („Voskresenie“ č. 17.)

Jihoslovansko-bulharská liga byla nedávno (24. září) založena v místnostech polsko-jihoslovanské ligy v Bělehradě. Předsedal generál v. v. Čeda Gjurgjevič. Prof. Zečević přednášel o kulturních stycích Jugoslavie s Bulharskem a prof. Jonič v další přednášce dokazoval, že nemůže dojít na Balkáně k dohodě bez jihoslovansko-bulharského dorozumění. Temné moci, které zde dosud hrály úlohu, nesmějí se dále uplatňovat. Na žádost přítomných promluvil i novinář Kosta Krajsumović a tlumočil stanovisko bulharských sedláků, při čemž zdůraznil, že mluví na základě svých posledních zkušeností s cesty Bulharskem. Řečník označil za nejdůležitější otázku vyrovnání hospodářských zájmů. K dohodě může dojít na podkladě vzájemné ochrany zájmů obou národů. Pak pronesli pozdravy zástupcové různých bělehradských národních korporací a spolků, při čemž zástupce sdružení jihoslovanských invalidů Petrovič prohlásil, že za dosavadní ne-

dobré styky mezi Jihoslovany a Bulhary není odpověden bulharský lid, nýbrž jeho „hrobaři“. K založení spolku pronesl pozdrav i jménem československé ligy spisovatel Milošević. Ještě před skončením schůze dostavil se do ní bulharský vyslanec v Bělehradě Kjuševanov a byl bouřlivě přivítán. Po přijetí prozatímních stanov bylo usneseno svolat do měsíce první řádnou valnou hromadu.

(Záhřebské Novosti a bělehradská Politika z 25. září 1933.)

BULHARSKO

Prekvapení vyvolávají referáty o schůzích výkonného výboru „Svazu pro přátelství skrze církev“, který zasedal těchto dnů v Bulharsku. Nikdy jsme nedůvěřovali tomuto protestantskému unionismu, dnes však musíme rozhodně zdůraznit, že se Svaz dostal do vleku podivných živlů. Od roku 1931 přestal být předsedou Svazu biskup z Canterbury a stal se jím lord Dickinson, který nyní přijel do Sofie a byl tam s velkou okázalostí uvítán metropolitou Štěpánem. Předseda lord Dickinson, prof. de Boer a řada jiných hostů dotýkali se ve svých projevech otázky revisionismu a horovali pro změnu mírových smluv. Chápeme sice, že myšlenka pokřesťanění života má bráti zřetel ke všem důležitým událostem a zjevům přítomnosti, pochybujeme však, že by se podařilo dosáhnouti jednoty rozestáváním beztak dosti neklidné Evropy. Se stanoviska křesťanského světového nazírání můžeme dospěti k otázce pravdy v mírových smlouvách. Je však naprosto vyloučeno, abychom dospěli k pozitivnímu křesťanskému ideálu, budeme-li se zabývat domnělými křivdami, spáchanými na Maďarsku, Německu a pod. Nevíme opravdu, zda protestantismus se dostal do vleku revisionismu, či revisionismu využívají protestanté ke zlákání pravoslavných Bulharů. V Sofii se zatím vesele sněmovalo, pronášely se přípitky a obligátní řeči o sblížení národů, církví a států, jako by šlo o sblížení akciových společností, či příbuzných obchodů. Pravoslavní hierarchové při tom asistovali získání státními zájmy (Makedonie, Dobrudže, východ k Egejskému moři). Tak se uskutečňovalo sblížení církví na podkladě re-

visionismu. Před odjezdem lord Dickinson milostivě přijal deputaci bulharských menšin, Nešťastní Bulhaři — hledají Krista a nalézají Dikinsony! „Zora“ č. 4260, 4261, 4262, 4267.

Oplacení návštěvy. Referovali jsme již, jak byli Jihoslované krásně uvítáni v Sofii a po celé zemi. Nyní má být tato návštěva oplacena zájezdem bulharského duchovenstva do Jugoslaviie, zejména do Makedonie. Ale tu se náhle vyskytly potíže. Napřed dlouho nedocházelo pozvání od Srbů; srbská hierarchie prý chtěla pozvati Bulhary, ale vláda činila potíže. Pak zase byla jugoslávská vláda ochotna přijati bulharský episkopát, ale ne celý, a pustiti ho sice do královského paláce, avšak nikoliv do Makedonie. Bulharská delegace již již měla odjeti — najednou však onemocněl srbský patriarcha. Nevíme ovšem, zda to byla nemoc skutečná, či diplomatická, Pak se jednalo o to, aby z účasti na výpravě byli vyloučeni zástupci bulharského tisku. — Nutno opravdu říci, že si Bulhaři ze samé upřímnosti nepočínali zrovna dvakrát taktně! Jihoslovanaň přijelo k nim jen několik a byli to kněží. Bulharů se přihlásilo k zájezdu daleko více a za delegáty se cpou představitelé nejrůznějších skupin. Vyvolalo to rozladění a nespokojenost na všech stranách. Konečně delegace se vypravila, obáváme se však, že její cesta nebude příliš snadná, ani příliš příjemná. Snad někde i upřímnost přivítání bude hodně pochybná. V příštím čísle přinese podrobnosti.

„Zora“ č. 4269, 4270, 4282, 4278, „Mir“ 9967 a 9976 (13. října 1933).

Nové starosti bulharských katolíků. Bulharsko je demokratické a svou demokracií se rádo ohání. Nepronásleduje žádné náboženství, dává všem rovná práva — to jsou hezká slova. Skutečnost je méně hezká. Teď bulharští katolíci mají novou starost. Podle ustanovení ministerstva školství mají býti na školách zvláštní dozorčí rady, jejichž předsedové musejí býti pravoslavní. A což tam, kde pravoslavní nejsou? Jsou na příklad místa čistě katolická — a ministerstvo úmyslně tam postátnuje školy, aby donutilo katolíky podrobiti se pravoslavnému diktátu. Na příklad selo Orěš má dvě třetiny katolíků, ostatní jsou mohamedáni; v Dragomirovu jsou

dvě třetiny katolíků a jedna třetina je pravoslavných — a předseda musí být ve smyslu nedemokratického výnosu ministerstva školství — pravoslavný. To znamená, že duch dnešního Bulharska není opravdu demokratický. Katolíci nejsou považováni za rovnoprávné občany. Bulharsko zapomíná, že Ilja Marinov, Petr Bohdan, Petr Parčevič — nejlepší synové vlasti — byli katolíci. Dnes si v Bulharsku ponejvíce všimají jen revisionistických protestantů, jako lorda Dikinsona a zapomínají na práva vlastních občanů-katolíků. Nemůže se domáhati práva a pravdy ten, kdo sám páchá křivdu na jiném! — „Istina“ čís. 17, 18, 19.

Albánský arcibiskup Bessarion přijel do Sofie k zahájení světové konference pravoslavné církve. Arcibiskup chce zřídití několik bulharských farností v Albánsku a hledá bulharského kněze, kterého by vysvětil za biskupa. Archimandrita Cyril, předseda osvětové kanceláře svatého synodu, tuto nabídku odmítl; pravděpodobně bude povolán převor rylského kláštera Cyril.

Albánská církev pravoslavná byla prohlášena za autokefální v roce 1922. Bessarion tehdy sloužil v cařihradské patriarchii; předtím byl řeckým farářem v Sofii. V květnu roku 1925 byl vysvěcen na biskupa; cařihradská patriarchie dosud neuznala samostatnosti albánské církve a pokládá Albánce za rozkolníky. Arcibiskup Bessarion přijal sofijské žurnalisty a zdůraznil, že si váží přátelského poměru k bulharské hierarchii a církvi, která ho pozvala do Sofie, považujíc albánské duchovenstvo za rovnocenné. Přistoupí stejně jako srbsí a rumunští hierarchové ke svatému přijímání společně s biskupy bulharskými, aby tak dokumentoval kanonickou a dogmatickou solidaritu s bulharským pravoslavím. — „Zora“ čís. 4259, 4269.

O sv. Františkovi Serafinském objeví se o jeho svátku v bulharských pravoslavných časopisech vřele psaný článek. Byl sice jednostranný, obšírně pojednáváje toliko o světově lásce ke zvířatům, nicméně nakreslil velmi pěkný obraz tohoto světce v Bulharsku poměrně málo známého. Zajímavý je podpis pod touto statí: Spolek pro ochranu zvířat. Použil k propagandě svých myšlenek příkladu sv.

Františka, jenž jistě na čtenáře zapůsobí více nežli všelijaká obvyklá sentimentální prohlášení. A zároveň seznámí pravoslavný Východ se skvělou historickou postavou západního světce!

„Mir“ 4. října čís. 9968.

Sezení sv. Synodu. Na den 14. listopadu je svoláno sezení svatého Synodu bulharské církve. Súčastní se ho pouze metropolitové, biskupové jsou však též pozváni do Sofie, aby tam dleli po dobu sněmování. Na programu je pouze jeden bod, ale důležitý, totiž návrh stanov pravoslavné bulharské církve. — „Zora“ čís. 4274. dne 2. října.

Význam církve. V šumně právě vyšla zajímavá kniha S. Gennadieva pod názvem: „Co jsme dlužni církvi a duchovenstvu?“ Autor s velkou historickou erudicí probírá bulharskou minulost a přichází k závěru, že národ bulharský dluží své církvi vděčnost za všechnu svoji velikost: za písmo a literaturu (zde se vzpomíná sv. Cyrila a Metoděje), za školství, za udržení národní svébytnosti. Byly to bulharské kláštery, které uchránily od záhuby bulharský lid, vytvořily umělecké poklady, krásné rukopisy, naučily lid řemeslům a konečně uchovávaly v něm nezdolnou touhu po politickém osvobození. Knihu Gennadievu doporučujeme každému, kdo chce poznati bulharskou církevní minulost. Mimoděk se vám však bude při čtení vrtat otázka: Nebyla by bývala historická úloha bulharské církve usnadněna a nebyl by býval i národ bulharský uchráněn trpkých zkoušek, jež musel přestáti v boji s cařihradskou patriarchií, kdyby jeho pravoslavná církev nebyla odloučena od jednoty s Římem?

Zbavení kněžské hodnosti, čili „razstriženie“ je smutný obřad, který se vyskytuje poměrně zřídka. Avšak v Bulharsku byl obnoven, poněvadž snaha po nápravě církevního života narážela na výbojnou nechuť některých kněží. Tak dne 16. srpna r. 1933 byl zbaven kněžství ieromonach (řádový kněz) Antím. Příčinou byla nepořádnost jeho života a zlomyslné pomlouvání církevních představených. Stejný proces byl zahájen i proti jinému knězi, jehož chování působilo pohoršení. Církevní pravoslavný soud se usnesl projednati urychleně všechny podobné záležitosti, aby jednou pro-

vždy byl dán odstrašující příklad a obnova kázeň v kleru. Obřad „razstriženija“ byl proveden takto: Ieromonach Antim, který byl dosud převorem kláštera sv. Iliáše, musel se dostavit do budovy sofijské metropole, kde mu ostříhali bradu a vlasy. Pak byl zbaven řeholního hábitu, dostal občanské šaty, klobouk a něco hoto- vých peněz. Tím přestal být před církví i veřejností knězem!

(„Zora“ č. 4235.)

Konference proti nevěrectví a sek-tárství konala se v místnostech sva-tého Synodu; všechny bulharské die-cése vyslaly na ni své delegáty. Byl přítomen ruský metropolita Mi-chal, protosingel plovdivské metropo-le Kliment a řada jiných. Referáty podali profesor Dimitrov a náčelník vnitřních misij P. Stoimenov. Konfe-rence doporučila organizaci křesťan-ských dělnických syndikátů podle vzoru katolického západu, dělnickou kooperaci, zařízení byro práce, asylů, útulků a pod. Je to jistě krok ku-předu, alespoň ve směru ideovém. Pů-jde ovšem o praktické uskutečnění.

„Zora“ čís. 4258.

Příbývá rozvodů. Sofijská metro-pole uveřejňuje smutnou statistiku rozvodů. V období od 15. září 1932 do 15. září 1933 bylo podáno v kanceláři metropole 567 žádostí o rozvod a roz-luku manželství, z nichž 459 bylo při-jato k vyřízení. Celkem projednal bě-hem roku duchovní soud 703 rozvo-dové procesy. Ze 459 žádostí pouze 145 pocházelo od městských obyva-tel, 314 od osob, žijících na vsích. Z úhrnného počtu 703 rozvodů 189 při-

padů týkalo se viny manželovy, 127 viny ženiny, 93 vina oboustranná, v 89 případech vina nebyla dokázána, ve 3 případech byl sňatek uznán za neplatný a 15 aktů bylo přikázáno soudu církevně-trestnímu. 324 rozvo-dů bylo u manželství bezdětných, 192 s dětmi, a to 89 rozvedených man-želství mělo jedno dítě, 53 2 děti, 24 tři děti, 19 4 děti a 7 mělo dokonce už 5 dětí. Pokud se věku rozváděných manželů týká, bylo jich do 20 let 30, od 20 do 30 let 305, od 30 do 40 let 344, od 40 do 50 let 181, od 50 do 60 57, od 60 let 8.

Podle povolání byli mezi rozvádě-nými: 35 advokáti, 297 domácích hos-podyň, 35 zemědělců, 4 lékaři, 3 agro-nomi, 15 restaurátérů, 215 dělníků a dělnic, 25 úředníků, 9 pensistů, 3 inženýři, 156 úředníků a úřed-nic, 8 krejčích, 26 řemeslníků, 4 věz-ni, 3 pekaři, 14 učitelů, 5 studentů, 3 stolaři, 6 ševců, 2 porodní asistentky, 4 holiči, 6 policistů, 10 obchodníků, 5 artistů, 3 důstojníci, 2 žurnalisté, 2 let-ci, 1 soudce, 1 konsul, 2 malíři a řada jiných povolání.

Ženy, které žádaly o rozvod z viny manželovy, náležely těmto povoláním: 156 hospodyň, 1 lékařka, 2 zubní lé-kařky, 2 porodní asistentky, 91 úřed-nic, 123 dělnic, 5 učitelek, 2 herečky a 1 malířka. — Z této statistiky je vidět, že rozvodová epidemie těžce postihla všechny vrstvy bulharského obyvatelstva. Nápravu může přimést nejenom obrození mravů, nýbrž také i zostření rozvodové praxe, která je v církvi pravoslavné příliš shovívavá.

„Zora“ č. 4259.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Z arcibiskupského semináře v Olo-mouci. Do letošního studijního roku na CM. bohoslovecké fakultě bylo zapsá-no celkem 319 posluchačů. Z toho 292 pro arcidiecési olomouckou a 27 pro ji-né diecése. Počet v jednotlivých roč-nících je tento: (první číslice naše die-cése, druhá cizí): V. ročník 50, 3; IV. ročník 46, 7; III. ročník 52, 6; II. roč-ník 71, 4; I. ročník 73, 7. Do jiných di-

ecésí a řádových učilišť bylo posláno 29 posluchačů.

Pěknou památku na letošní milostivé léto bude mít naše přední mariánské poutní místo sv. Hostýn v dokon-čené a dne 15. října posvěcené kří-žové cestě. Je originálním dílem našich domácích umělců Jurkovi-če, který pro ni budoval svérázné ka-menné kaple, Jože Úprky a Jano Köhlera, kteří zase malířsky zvěc-nili veliká tajemství našeho vykoupe-

ní. Skoro třicet let přešlo, než bylo dílo dokonáno ze štědrých obětí dobrodinců. Technika obrazů pozorovaných zblízka zarazí snad nejednoho poutníka — ale to není žádná módní schválnost umělcova, nýbrž nucený boj malíře s drsným podnebím svatohostýnským. Zkuste na př. zadívat se z přiměřené dálky na první zastavení křížové cesty — a poznáte hned jeho zbožnou, hlubokou krásu. Nová křížová cesta, v níž jsou zasazeny dřevěné křížky, přivezené z Jerusalema, je svěráznou ozdobou sv. Hostýna a bude jistě do svého stínu zvát všechny ctitelky Bohorodičky, aby s ní putovali v duchu a pravdě kající lásky za Vykupitelem — per cruce ad lucem — křížem ke světlu.

Propagace myšlenky cyrilometodějské. Dne 25. října sešla se v Hlučíně z popudu vřesinského p. faráře J. Nejedlého katolická inteligence, aby porokovala o práci v rámci Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje. — V „Jitru“ vedou si letos katoličtí studenti čile hlídku cyrilometodějskou.

Řada pietních oslav desátého výročí smrti arcib. dra Ant. C. Stojana měla své výmluvné pokračování. Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Litovel, Zábřeh, Rychvald u Bohumína, Nové Město na Moravě, Újezdec u Luhačovic, Obytčov na Novoměstsku, Okříšky a Čachtín u Třebíče, Veřovice, Bludov, Bojkovice, Zlín a opětně Velehrad s lidovou poutí ke hrobu Stojanovu — všude mladí i staří, prostý lid, inteligence, studentstvo a mládež hlásí se s nadšením k odkazu Stojanovu — k práci pro cm. apoštolát!

ČECHY

Praha — památce Stojanově. V neděli 1. října ukázal pražský katolický lid, jak i jeho srdci byl blízký veliký biskup olomoucký, nehynoucí paměti dr. Ant. Cyr. Stojan, na něhož právem vztahují se slova Písma: V paměti věčné bude spravedlivý. Kostel sv. Ignáce ráno o 8. hod. byl plničký, když vystoupil na kazatelnu výmluvný opat Metod, aby tklivými, srdci i myslí hýbajícími slovy krátce vylíčil svatou památku arcibiskupa Cyrila. Všem z duše mluvil, když ve své promluvě vedle sebe postavil a srovnal dva Antoníny biskupské hodnosti, totiž Stojana a Podlahu a dovedl z toho pro nás

a zvláště pro katolickou mládež jíti a usilovně pracovati ve znamení ideí, které byly tak drahé oběma těmto našim nesmrtelným velikánům. Horoucí modlitby a veliká řada sv. přijímání, obětovaných za duši Stojanovu při mši sv., sloužené p. opatem svědčila o lásce, jakou si získal veliký arcibiskup Moravy i u nás.

A bylo zcela na místě, jestliže poradatelstvo slavností připojilo k římskokatol. způsobu oslavy památky Stojanovy i řeckokatolickou panichidu odpol. u sv. Klimenta. Bylť Stojan u nás prvním a největším průbojníkem ideje za sblížení katol. Západu s křesťanským Východem a kdo zná stojanovské pořádání unionistických slavností a sjezdů, ví, že bez slovanského obřadu východního nebylo a není to nikdy. Při panichidě, kterou sloužili 4 naši řeckokatoličtí kněží, zpíval krásně a dojemně prvotřídní sbor uprajinských pěvců, řízený prof. Ščurovskou, a to velmi mistrně.

Večer pak v emauzském sále byl imposantním zakončením vzpomínek na nezapomenutelného nám arcibiskupa Stojana. Při přeplněném sále mluvil svým hřejivým a mistry i roztomile rozmarným způsobem o svém nejdelším spolupracovníku p. místopředseda senátu dr. Mořic Hruban. Vylíčil všestranně jeho přebohatou činnost náboženskou, kulturní, národní i politickou. Dotkl se při tom i bolestných zjevů našeho národního života, připojuje k tomu v zápětí též jedinečně poutavé doklady o hanáckém humoru a přímo svaté prostotě velikého srdce Stojanova, které podmaňovalo sobě všechny, přátele i nepřátele. V těch chvílích zrovna jako by byl ten Stojan na obraze před námi ožvil. Tentýž, ale zesílený sbor jako u sv. Klimenta uchvátil přítomné precizním a procitlým přednesem 2 ukrajinských duchovních kantů, což dobře symbolisovalo vděk slovanských, ať sjednocených nebo i pravoslavných východních bratří k štědrému příznivci jejich národa. Mohutným a podmanivým zapněním velebného církevního zpěvu za mrtvé „Věchnaja pamjat“ byl skončen pamětní večer Stojanův. — Navštívili jej, pokud jsme postřehli: strahovský opat dr. M. Zavoral, emauzský opat Vykoukal, pap. proton. msgr. Vaněček, prelát Wünsch, rektor Komenského univerzity v Bratislavě dr. Reinsberg, pap. sk.

komoří dr. Rückel, prelát Ledóchow-ski, prelát a kan. prof. dr. Vajs, který jako předseda ACM i jménem SKM večer zahájil a řídil, metrop. kan. dr. Dohalský a Kulač, prof. Trnka, zástupci Ústředí katol. studentstva a rusínské mládeže, zástupci premonstrátů, dominikánů, redemptoristů a basilianů, Škol. bratří, mnoho kněžstva. Písemně se omluvil chorobou J. Exc. nejdp. světicí biskup dr. Zapletal. Fr. P.

Po zdařilém akademickém kursu, který přes znesnadněný styk s cizinou dal účastníkům možnost slyšet i přednášky vynikajících zahraničních hostů, jako generála dominikánského řádu P. Gilleta a P. Garrigou-Lagrange — nebo jesuitu P. Muckermanna — uspořádán byl zásluhou emauzských benediktinů první liturgický týden v Praze. Jeho přednášky byly jednak povahy teoretické, jednak se však dotýkaly hluboce i praktického života náboženského. Po této stránce byla by velmi prospěla diskuse, ne ovšem v slavnostním shromáždění, ale v užším kruhu odborníků. Emauzy přirozeně přidaly k týdnu skvělé ukázky posvátné liturgie ve své svatyni. Učiněn šťastný a slibný počátek!

SLOVENSKO

Spišský bohoslovecký seminář má letos 66 alumnů, a to v I. ročníku 17, v II. III. 29, ve IV. a V. 20. Vyučování započalo už 16. srpna. Před tím byly pro bohoslovce osmidenní exercicie. Spišský seminář byl letos dobudován, rozšířen a zmodernisován. Je to dvouposchoďová budova s moderní kanalisací, vodovodem, elektrikou, ústředním topením, prostornými chodbami a zdravými obytnými místnostmi, obrácenými na jih a proto plnými slunce a

vzduchu. Seminář pan biskup Vojtašák posvětil 8. září. Akad. malíř Hanula vyzdobil seminář v průčelí obrazem sv. Jana.

Bratislava utčila památku buditele a zastance Slovenska, msgra dra Aloise Kolíska, uměleckým pomníkem na ti-chém náměstí Františkánském; při jeho odhalování dne 17. září 1933 pronesl slavnostní řeč předseda Školské matice P. Ferd. Juriga, který vy-ličil zvláště veliké zásluhy Kolískovy o slovenskou kulturu a svobodu.

PODKARPATSKÁ RUS

Apoštolský administrátor msgr A-braham Tahy v Užhorodě oslavil v ne-děli dne 15. října 1933 své zlaté jubi-leum kněžské za účasti nejenom své různojazyčné farnosti, nýbrž i zástup-ců úřadů i církve řeckokatolické. Msgr Tahy je rodákem z Homoku ne-daleko Užhorodu a farářem užhorod-ským je už od roku 1911. Po převratu byl jmenován generálním vikářem té části bývalé diecése szatmarské, která připadla čsl. republice, a roku 1930 stal se jejím apoštolským administrá-torem. Různojazyčnost římskokatolic-ké duchovní správy na Podkarpatské Rusi — v Užhorodě se vyučuje nábo-ženství v pěti jazycích — nedo-statek kněžstva, prozatímnost církevní úpravy, rozvoj školství a bída domácí-ho obyvatelstva činí úřad apoštolské-ho administrátora užhorodského o-pravdu obtížným. Počáteční nesnáze ustoupily však klidné a spravedlivé ú-pravě i na choulostivém poli jazyko-vých menšin. Čeští krajané mají už skoro všude, kde se o to hlásili, své pravidelné bohoslužby. Proto také sil-ná užhorodská kolonie krajanská sú-částnila se ráda oslavy kněžských pa-děsátin msgra Tahyho.

Za hranicemi.

ŘÍM A ITALIE

Duchovní cvičení konají se letos ve Vatikáně od 19. do 25. listopadu; sú-částní se jich též Svatý Otec. Po dobu exercicií odpadají všechny audience ve Vatikáně.

Zvláštní soukromou audienci vyžá-dala si u Svatého Otce filmová ko-mise nedávného katolického sjezdu ví-

deňského, která předvede Svatému Otcí skvělé slavnosti vídeňského ju-bilea ve filmu.

Světznámá papežská hvězdárna bu-de přenesena z Říma do letního sídla papežského v Castelgandolfo, kde odborná firma Zeissova buduje novou kopuli a nejmodernější zařízení astrofysické pracovny. Ředitelem hvězdárny zůstane jesuita P. Jan

Stein. Vědecké práce hvězdárské povede profesor inšprucké university, též jesuita, P. Gatterer. Nová hvězdárna v Castelgandolfo leží 450 metrů nad hladinou mořskou a má na klidném venkově nejpříznivější podmínky k hvězdárskému pozorování.

Mezi jubilejními poutníky v Římě budilo pozornost procesí hluchoněmých, kterých tam z celé Italie připutovalo na 400. Organizátorem pouti hluchoněmých byl generální superior Spolku hluchoněmých msgr. Umberto Montevichi, a jejím protektorem byl kardinál Lega. Návštěvu římských basilik konali hluchoněmí poutníci právě v neděli, kdy se čte evangelium o zázraku Pána Ježíše, jímž uzdravil hluchoněmé, procházející krajinou Tyru a Sidonu.

Při audienci salesiánských alumnů z Frascati vzpomněl Sv. Otec vpravdě otcovské lásky, kterou mu v prvních letech kněžských projevil blahoslavený Don Bosco. Proto se také cítí Sv. Otec šťastným, že mohl roku 1929 tohoto muže svatého života povýšit v počet blahoslavených, a doufá, že ještě větší počty se dostane vbrzku blah. Don Boscovi — svatořečením. Pravděpodobně dojde k němu na jaře příštího roku.

K uctění letošního jubilea Vykoupení vydá italská vláda zvláštní poštovní známky, jejichž výtěžek bude věnován na misijní účely latinského patriarchátu jerusalemského. Známky budou čtverého druhu: Jedny nesoou obraz svatě brány a anděla ukazujícího světu kříž vykoupení; druhé — kopuli svatopetrskou s obrazem Kalvarie v pozadí; třetí holubičku ve stínu kříže jako symbol pokoje, který dává kříž; čtvrtý — holubičku s ratiolestí olivovou mezi kopulí svatopetrskou a jerusalemskou basilikou Božího Hrobu.

Duchovní cvičení kněžím obřadu východně-slovanského v Římě dával poslední týden říjnový biskup Sloskan, mučedník sovětských žalářů. Súčastnili se jich také O. Jevrejev, rektor ruského katolického kostela v Paříži, P. Sipiagin, člen kodifikační komise kanonického práva východního z Říma, a kníže P. Volkonskij. Na zakončení sloužil slavnou liturgii biskup Čarnecki se čtrnácti koncelebranty ve východně-slovanském obřadě.

ANGLIE

Katolický týdeník anglický „Universe“, který vychází ve 100.000 exemplářích, zaujal správné stanovisko k hluché propagandě „Světového komitétu pomoci obětem německého fašismu“. Odsuzuje násilí páchané v Německu na Židech, uznává pohotovost židovské zpravodajské služby, která ihned vyšetřila 43 případů násilné smrti spáchané na Židech, ale žádá stejný soucit a zastání pro daleko krutěji pronásledované křesťany v Iraku. Angličtí zpravodajové napočítali tam v jediném malém okrsku irackém 315 mrtvol povražděných křesťanů. Zběsilost protikřesťanská beze vší příčiny chce vyhubit křesťany iracké — nezastluhuje ten bezbranný lid také zastání?

BELGIE

V belgickém Beauraingu, kam putovalo v poslední době neobyčejné množství poutníků, má dojít ke stavbě nového velkého chrámu. Mezi dárce, kteří přispěli na stavbu tohoto kostela v Beauraingu, je též ona šťastná osoba, která vyhrála hlavní výhru v loterii belgické samosprávy v obnosu 5 milionů franků. Polovici této výhry darovala na kostel.

V boji proti katolické škole sjednotili se socialisté belgičtí s volnomyšlenkáři, aby zničili rozkvétající školy katolické, prosadili jen laické školy v celé zemi. Za tím účelem pořádali své sjezdy: „Přátelé státní výuky“, socialističtí učitelé v Bruselu a mezinárodní dělnictvo, též v Bruselu. Na sjezdě spolku volnomyšlenkářského vystoupil ostře proti náboženské škole vůdce francouzských socialistů Žid Leon Blum. V boji o školu snaží se postupovat socialisté v jedné frontě s komunisty.

FRANCIE

Zlaté jubileum „Dobrého tisku“ oslavovali katolíci francouzští právem radostně. Vždyť za 50 let svého trvání vzrostl tento tiskový podnik katolický do olbrímích rozměrů, vydává týdně několik milionů exemplářů dobrého tisku. Počátky byly ovšem skromné. Když dne 12. července 1873 vyšlo prvé číslo katolického

týdeníku „Le Pelerin“ (Poutník), přijali je francouzští katolíci, zvláště na venkově, s uznáním a porozuměním, kruhy volnomyšlenkářské však vytušily nebezpečí pro svůj všemohoucí vliv, a tak se stalo, že dokonce i tehdejší prezident republiky Adolfe Thiers vystoupil příkře proti novému katolickému týdeníku, „Poutník“ nabýval víc a více půdy mezi katolickým čtenářstvem a také obsahově i výpravou se nadějně zveleboval. Ve svátek Božského Srdce Páně roku 1883 konána tisková konference, jíž se účastnil zakladatel týdeníku P. Vincenc Paul de Bailby, předák katolický hr. Henri de l'Epinois a P. Picard, a tehdy bylo usneseno založit veliký deník katolický. Původně se měl nazývat „Le Catholique“, vyšel však pod názvem „La Croix“ a měl s počátku jen 5000 odběratel. Ale P. Bailby vede nový katolický tisk k utěšenému rozkvětu, jeho nástupce přejímá už deník „La Croix“ se 16.000 odběrateli, týdeník „Le Pelerin“ se 196.000 odběrateli a různé listy nedělní s počtem odběratelů od 10.000 do 500.000. Policejní persekuce za bojů proticírkevních roku 1899 nejenom katolickému tisku už neškodila, nýbrž naopak zvýšila jeho popularitu. — Po 50 letech stalo se vydavatelstvo katolického „Dobrého tisku“ (Pariž, rue Bayard) jedním z největších podniků tiskových. Počátkem tohoto roku mělo 35.000 propagačních výborů a vydává týdně 2.800.000 exemplářů různých časopisů. Deník „La Croix“ nabyl pak vůdčího vlivu v katolickém životě francouzském, přinášeje vedle zpráv politických i bohaté rubriky vědecké, literární, sportovní, ze života mládeže, rodinného atd.

RAKOUSKO

Liturgické hnutí, jehož ohniskem je Klosterneuburg, vydalo koncem října zvláštní listy velkého formátu a rozslalo je v 10.000 exemplářích na všechny farní úřady k veřejnému vyvěšení. První číslo této nové publikace je věnováno informacím ke svátku Krista Krále, Všech svatých a Dušiček; začíná citátem evangelia a podává různé zprávy ze života církevního a liturgického. Listy mají vycházet každý týden v barvě odpovídající

barvě mešních rouch a budou pojednávat též o důležitých otázkách dnešní doby. Vliv takové plakátové literatury nedá se podceňovat.

V rámci skvělého katolického sjezdu vídeňského konala řecko-katolická farnost ukrajinská u sv. Barbory unijní triduum. Začalo 7. zářímš s vatou u hrobu mučedníka za sv. jednotu, sv. Josafata, v kostele svaté Barbory a skončilo pontifikální bohoslužbou křiževackého biskupa dra Njaradiho v kostele universitním (jesuitském), kam byly slavnostně přeneseny ostatky sv. Josafata, a večerní unijní adorační hodinkou. Kázali řecko-katolický farář dr. Miron Hornykiewič, který podal dosavadní vývoj díla unijního, prof. dr. O. Szykora o významu unionismu a rektor vídeňské university prof. dr. Arnošt Tomek o nutné pomoci blízkému Východu, zmítanému bludy a nevěrou. Po závěrečné pobožnosti v universitním kostele byly zase ostatky sv. Josafata zpět zaneseny do kostela svaté Barbory, kde odpočívají od r. 1915.

Dollussova vláda rakouská prohlásila otevřeně, že se chce ve svých státních reformách řídit hlavně papežskými encyklikami: „Rerum novarum“ Lva XIII. a „Quadragesimo anno“ Pia XI. Tím přirozeně byl vyvolán i v řadách nekatolických neobyčejný zájem o nauky obou papežských projevů. Aby usnadnil a co nejvíce rozšířil pochopení křesťanského názoru sociálního, uspořádal „Katholischer Volksbund“ ve Vídní řadu informativních přednášek na téma papežských encyklik pro zástupce nekatolických deníků vídeňských. Dosud přednášeli dr. August Knoll o názoru papežských encyklik na otázku sociální struktury (přestavby společenské), dr. Hans Schmitz o otázce vlastnictví a Richard Schmitz, ministr sociální péče, o poměru mezi kapitálem a prací. Přednášky vyvolaly po každé rušný rozhovor — znamená, že jde o akutní otázky dneška.

NĚMECKO

Oběti nového režimu Hitlerova stala se rodina bývalého ministerského předsedy bavorského a vůdce bavorské strany lidové, dra Helda. Následkem ustavičného pronásledování utrpěl dr. Held třes nervů a musel

se podrobit těžké operaci čelistí, když nastal zánět nervů ve tváři. Jeho manželka byla postižena stihomamem v důsledku ustavičných prohlídek domovních a brutálního jednání hitlerovských úderníků a její fyzické zdraví je zničeno. Jeden ze synů dra Helda, Walter, který pracoval jako inženýr v bavorských podnicích motorových v Mnichově, byl uvězněn a po delší dobu držán v koncentračním táboře v Dachau. Druhý syn, Jindřich, který byl usazen jako advokát v Řezně, byl zbaven nyní advokátské praxe a nemá z čeho žít. Také bývalého předsedu bavorské lidové strany radu Schäffera poslal hitlerovský režim do koncentračního tábora v Dachau, kde je nucen konati těžké práce tělesné. Takové ovoce nese zkrivený hákovitý kříž!

Nakladatelství „Bücherstube“ v Kladsku (Glatz) vydalo v těchto dnech knihu o našem sv. Vojtěchu pod názvem „Der Gottswanderer“ (Boží poutník). Svatý Vojtěch, jak známo, utrpěl v Prusích mučednickou smrt. Knihu napsal Josef Jäkel, rodilý Němec.

Hitlerova vláda přiznala právo existence těmto katolickým organizacím v Německu: Katolický svaz mužské mládeže (Kathol. Jungmännerverband Deutschland) a jeho pobočné organizace: „Jungschar“, „Sturmschar“, „Pfadfinderschaft St. Georg“ a „Schachbund“, dále „Katolický svaz mládeže řemeslné“ (Kathol. Gesellenverband), „Deutsche Jugendkraft“ (Německá síla mládí), „Neudeutschland“ (Nové Německo), „Jung-KKK“, „Kathol. Arbeiterverband“ (Katolický svaz dělníků), „Werkjugend“ (Pracující mládež) a „Katolický svaz dívčí“ (Kathol. Jungfrauenverband). Členové katolických spolků i příslušníci „Organisace dobrovolné práce“ mají právo na nedělní a sváteční účast na mši svaté a nesmějí býti nuceni k úkolům, které se přiči jejich náboženskému a mravnímu přesvědčení.

ŘECKO

Synod pravoslavné církve řecké zakázal zvláštním listem svým věřícím členství ve spolcích svobodných zednářů. Neposlušné stihne trest vyloučení z církve. — Dost pozdě brání se pravoslaví rozkladnému vlivu zednář-

stva, které pod rouškou kultury snaží se ovládnout pravoslavné církve na Balkáně.

ŠPANĚLSKO

Katolická mládež ve Španělsku hlásí se veřejně ke slovu. V Toledě, sídelním městě španělského katolického primasa, sjelo se nedávno přes 500 delegátů organizací mládeže katolické ze všech krajů Španělska k poradám, na nichž bylo konstatováno stoprocentní přírůstek členstva od posledního sjezdu v Santanderu. Nepřátelé katolicismu ovšem dobře chápou význam mohutní organizace katolické mládeže, a ukázali to tím, že v den sjezdu zahájili v Toledě generální stávkou.

USA

Další sjednocení pravoslavných. Anglické listy „The Lamp“, „The Monitor“ a řada místních ruských časopisů věnují pozornost případu biskupa Vladimíra Alexandrova, o jehož sjednocení s katolickou Církví jsme psali v posledním čísle „Apoštolátu“. Biskup Alexandrov navštívil redakci „Nového ruského slova“ a podrobně informoval redaktora o svých stycích s katolickým biskupem Bučysem. Prohlásil, že ještě 38 kněží a jáhnů jedná o své navrácení do Církve katolické a zdůraznil, že všechny obavy před latinisací ruské církve jsou liché a bezpředmětné. Také s biskupem Kedrovským jednal Alexandrov, chtěje ho přiměti k tomu, aby zanechal ohledů na bolševiky a spojil se s Církví katolickou. Kedrovskij však odmítl. — „Pravda“ (USA) čís. 68. „Novaja Zarya“ čís. 1184.

Biskup Tichon v Americe. Ruští emigranti v USA byli pod jurisdikcí metropolitě Platona, který patří ke směru pařížského metropolitě Jovlogije. Pokus bolševiků, kteří poslali do Ameriky svého kandidáta biskupa Beniamína, se nezdařil. Nyní také karlovický synod pravoslavný jmenoval biskupa Tichona biskupem severoamerickým a kanadským. V rozhovoru s novináři odmítl i nový biskup Tichon každý pokus sovětské vlády, rozleptati ducha pravoslavné emigrantské církve v Americe. Karlovický synod přes všechny opačné zprávy nebude prý rozpouštěn;

ostatně srbský pravoslavný patriarcha Varnava by ani neměl práva zasahovati nějak do vnitřních emigrantských záležitostí církevních. Biskup Tichon ujistil novináře, že jedná s metropolitou Platonem o opětném spojení obou pravoslavných církevních skupin v Americe, plně uznávaje neblahý stav nynější církevní roztržitosti. — „Novaja Zarja“ 2. listopadu 1933 a „Novoje russkoje slovo“ čís. 7519.

MEXIKO

Poměry v Mexiku. Italskému knězi Silviu Masanteovi podařilo se po mnohých oklikách a pokusech dostat se do vnitř Mexika, kam je přístup cizímu knězi naprosto zakázán od té doby, co vládne nad nešťastnou zemí zednářská svévole a násilí. P. Silvio popisuje v „Osservatore Romano“ své zkušenosti. Tak viděl na př. v kterémsi městě na bývalém katolickém kostele nápis: „Divadlo pokroku“. Jinde zase navštívil hřbitov, kde ležely pokáceny kříže a pomníky a kde se na hrobech pásly krávy. P. Silvio vešel do domu vedle hřbitova a ptá se:

„Je to katolický hřbitov?“

„Ano, pane, je!“

„A je tu mnoho katolíků?“

„Skoro všichni jsou katolíci!“

„Jste i vy katolíci?“

„Ovšem, že jsme,“ praví hospodář; „moje děti, i nejmenší, se umějí modlit, dokonce i to, co má teprve čtyři roky.“

„A máte tu katolického kněze?“

„Dnes už ne, musel odejít, k nám přijde pouze na 14 dní za rok.“

„Máte tu nějaký kostel?“

„Kostel, kterého smíme užívat, je tu pouze jeden, na náměstí I.“

„Chodí lidé ještě do kostela?“

„Každý den o čtvrté hodině odpoledne!“

„Každý den? A jakou tam máte pobožnost?“

„Růženec poříkáme, pomodlíme se a zazpíváme si.“

„Kdo vám pomáhá?“

„Jedna paní všechno obstará. V neděli také vyučuje děti náboženství!“

„Zakazují vám chodit do kostela? Anebo vás kdo ruší?“

„Nikoliv, jsme všichni katolíci. Jenom nesmíme mít kněze, ani mše sv., ani procesí, ani svátosti.“

„Zdalipak lid vytrvává ve víře?“

„Jistě. Doufáme pevně, že to všechno přejde!“

„A jsou v městě též protestanté?“

„Několik cizinců tu je.“

„Mají kněze?“

„Mají. Proto dělají si, co chtějí!“

Obrazek z mexických katakomb.

Podle zákona, přijatého v posledním roce v Mexiku, má teprve 100.000 katolíků právo na jednoho kněze. Tak se stalo, že v celém městě Vera Cruz jediný katolický kněz obstarává duchovní správu všech katolíků. Jakým způsobem se to děje, vylíčila v časopise „The Universe“ (srpen 1933) katolická Angličanka, která se právě vrátila domů z Vera Cruz. Když se nejdříve ptala v hotelu, kde je ve městě otevřen katolický chrám, poukázali ji na kostel mexických rozkolníků, kteří vládním vlivem před lety odpadli k národní mexické církvi. Později zvěděla, že mají katolíci ve Vera Cruz 40 tajných kaplí, kde možno přistoupiti ke sv. přijímání. Vyhledala nejbližšího jitra jednu z těchto kaplí. „V soukromém domě,“ píše anglická katolička, „přijala mne v prvním patře nějaká dáma. Radou světnic přišly jsme do spárny. Tam stál mezi dvěma lůžky malý stůl a na něm noční světlo a obraz Matky Boží nad ním. Na stole soška Božského Srdce Páně, obklopená květinami a před soškou skleněná skříňka, která kryla složenou háčkovanou roušku. Záclony byly staženy. Několik žen klečelo na podlaze.“

Tu přistoupila paní domu ke mně a otázala se mne: „Chcete si sama podat svaté přijímání?“ — Ulekla jsem se velice a řekla: „Ó nikoliv, to nemohu učiniti, byla bych velmi rozčilena.“ — „Nuže tedy, buď já nebo má sestra vám je podá, ostatní dámy už také čekají.“ — A když se klečíc pomodlila několik modliteb, povstala, umyla si v umyvadle ruce, rozsvítila svíci, kterou držela její sestra, šla k oltářičku, opatrně otevřela skleněnou skříň a vyňala z obalu háčkované roušky stříbrné pouzdro. V něm byly svaté hostie. A po vážných slovech: „Pane, nejsem hoden...“ podala všem svaté přijímání. Sotva kdy jsem pocítila a viděla větší zbožnost, nežli v této kapli, která několika málo hmaty mohla být změněna v to, čím vlastně byla — v obyčejnou spárnu. Při odchodu pravila mně paní domu, že

už skoro rok má v domě tuto malou kapli. Dříve bylo skoro nemožno dostat svatě přijímání, až přišlo dovolení, že může býti v domě přechovávána nejsvětější Svátost a že si mohou věřící sami podat svatě přijímání. Jednou za měsíc přijde jediný kněz města sloužit mši svatou a proměnit svatě hostie. Tak v asi 40 kaplich bývá tu a tam sloužena mše svatá a děti vyučovány v náboženství. Kněz ovšem přichází inkognito (na zapřenou) a je třeba veliké opatrnosti, aby neměl obtíží anebo nebyl zatčen. Při tom však roste zbožnost věřících a ještě nikdy nebyli muži tak vroucně zbožní, jako nyní, kdy je nebezpečno veřejně se hlásiti ke katolictví."

ASIE

"Madonna Libanu". Území libanonské je nejoblíbenějším krajem pro katolické maronity, kteří vynikají zvláštní úctou k Panně Marii. Není tam kostela, který by neměl aspoň jednoho oltáře zasvěceného Bohorodičce, mariánské bratrstvo je v každé farnosti a není maronity, který by nepřináležel aspoň do jednoho z těch bratrstev. Pro tuto svou úctu mariánskou museli maronité vytrpěti krutá pronásledování od cizinců a nevěřících, takže se právem zovou národem mučedníků. Aby také navenek povzněl oblíbený kult mariánský, povolal patriarcha maronitský v dohodě s apoštolskou delegací v Syrii šťastnou myšlenku, postaviti pomník nejsvětější Panně pod názvem „Madonny Libanu“, aby k němu putovali všichni katolíci Východu. U příležitosti kněžského jubilea Pia X. a padesátého výročí lurdských zjevení, byl tento pomník roku 1908 postaven na jednom z nejpěknějších vrchů libanonských hor, zvaném Harissa. Každoroční poutě k „Madonně Libanu“ staly se o letošním 25. výročí postavení pomníku a v jubilejním roce vykoupení zvláště okázalými. Vyzval k nim maronity jejich antiochijský patriarcha hned na počátku letošního roku pastýřským listem a libanonští misionáři připravili slavnostní pořad od května 1933 do května 1934, podle něhož mají se konat bohoslužby v různých obřadech katolického Východu: latinském, maronitském, řeckém, armeniském, syrském a chaldejském. Při za-

hájení jubilea bylo přítomno přes 10 tisíc poutníků v době, kdy jejich bratři byli hromadně na Východě pobíjeni. Kázal maronitský arcibiskup bejrutský Mobarrah a lid s velikým nadšením přijal patriarchu Antonína Arida, provázeného řadou biskupů.

V Syrii je od roku 1762 apoštolský vikariát v Aleppo. Žije zde vedle 10 tisíc 250 katolíků latinského obřadu asi 250.000 maronitů, 75 melchitů, 12 tisíc Armenů, 10.000 Syrů a 2000 Chaldejců. Ze schismatiků je tu 300.000 Řeků, 156.000 gregoriánských Armenů, 35.000 jakobitů. Kromě toho žije na tomto území asi 22.000 protestantů, 100.000 židů, 200.000 Druzů a 2 miliony mohamedánů. Stejně různé jsou zde zastoupeny národnosti. Je tam: 1.500.000 Syrů, 1 milion Arabů, 45.000 Armenů, 25.000 Kurdů a Čerkesů, 12.000 Turků a 8000 Evropanů.

Křesťanství rozšířilo se v Syrii rychleji než v Palestině, ale stále velice trpělo ustavičnými boji a vpády cizích národů, jmenovitě Peršanů, Arabů, Seldžuků, Mameluků a Mongolů. Ustavičné nepokoje obrátily země kdy si tak kvetoucí většinou v poušť, plnou zbořenin, a tisíce domorodců opouštějí ročně svou vlast, aby jinde hledali nového domova.

Maronité mají vlastní kněžský seminář v Římě a v Beirutě, jakož i tři generální koleje. Střediskem misijní činnosti v Syrii je Alepo (od r. 1859 mají tam františkáni vyšší obchodní školu) a Damašek (střední škola lazaretistů) a Beirut, kde skoro všechny společnosti, činné v Syrii, jsou usazeny. Slavná je universita, založená roku 1875 jesuity, mající 430 studentů. K ní patří střední škola má asi 500 žáků. Školství obecné je v rozkvětu, na 21.000 dětí je vyučováno v 184 školách obecných.

Diskuse o katolictví. Měla to být vlastně diskuse o katolických školách, avšak obě debatující strany zapomněly — podle ruského zvyku — na předmět sporu a vesele nyní debatují o katolictví. Jde o polemiku mezi pravoslavným misionářem Aristarchem Ponomarevem a ruským katolíkem Zdaniským. Je to spor velmi prudký, ale může být prospěšný, poněvadž oživuje zájem o věci aktuální, úmyslně zatajované. Podstata sporu je tato: V Charbinu je několik katolických škol, které vychovávaly na 500 ruských dětí. (Viz

článek † dra Diodora Kolpinského v našem „Apoštolátě“ roč. 1931, str. 154. a násl.: „Ruští katolíci na Dálném Východě“.) Pravoslavný misionář A. Ponomarev přišel s návrhem, aby pravoslavní rodiče raději nechali své děti bez jakéhokoliv vzdělání, nežli aby je dávali do katolických ústavů. Současně však neopomenul prohlašovat katolickou církev za „tendenční sektu“ a metropolitovi Šeptyckému přičítal vinu za to, že svého času došlo k zatčení pravoslavného metropolity Jevlogija atd. Naproti tomu ruský katolík Zdanskij klidně vyvrátil všechny tyto nepravdy a zvláště zdůraznil, že metropolita Šeptyckij ve skutečnosti vlastně zachránil metropol. Jevlogia a metropol. Antonia, dav jim peníze a umožniv jim útěk. Pokud jde o katol.

školy, je katol. biskup Abrantovicz ochoten propustiti všechny pravoslavné děti, budou-li si toho přát jejich rodiče. Zdanskij ukončil svůj obsáhlý článek v duchu pravé křesťanské lásky a žádá Ponomareva, aby nesnižoval svého kněžství zbytečnými pomluvami a bezdůvodným špiněním katolické církve.

Poznamenáváme k tomu, že ruský tisk na Východě je daleko loyálnější vůči katolictví, nežli emigrantský tisk evropský. Polemiky samy, snad poněkud zbytečně ostré, nemusejí dobré věci škodit — lépe je občasná otevřená výměna názorů, nežli zavlité mlčení a popírání všeho, co dobrého katolíci pro Rusy konají na Dálném Východě.

(„Charbinskoje Vremja“ č. 218. a 234.)

Nejjemnější kostelní svítící olej, Glafeyovy noční knůtky, knůtky věčného světla Serafa a vhodné skleničky na věčné světlo

dodává za výhodné ceny

**JIŘÍ SCHICHT AKC. SPOL.
V ÚSTÍ N. L.**

Výroba mýdel, svíček, jedlých tuků a olejů

p r a c u j í r y c h l e , v k u s n ě a l e v n ě

Jesličky - sochy - oltáře,

křížové cesty,

jakož i veškerá nová zařízení,

opravy levně a trvale provádí

Pavel Juříček,

doporučený odborný závod

pro umělecké práce kostelní

v Olomouci, Křížkovského č. 5,

(vedle hl. pošty).

Vlastní návrhy, porady a roz-

počty zdarma.

*Kniha obrany katolické cirkve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

z Těšetic 100 Kč; Charles Levéel a Piere Legonix z Francie (10 frs.) 12.50 Kč; farní úřad, Horní Benešov 100 Kč. Pán Bůh zaplatí!

Knihy, známky, staniol darovali P. T.: Jan Semrád, Borůvka! ct. bohoslovci, Olomouc; P. Kavalír, katecheta, Olomouc; Marie Soprová, Olomouc; farní úřad Kopřivnice; P. Vl. Růžka, kooperátor, Pišt u Hlučína. Pán Bůh zaplatí!

Pomozte nám! Přijmeme vděčně každou duchovní knihu, které již nepotřebujete a chcete ji darovat pro exerciční dům Stojanov na Velehradě. (Následování Krista Pána, Myšlenky a rady, Životopisy svatých a podobné.) Nevylučujeme knihy stejné — neboť taková knihovna exerciční může obsahovat 20—30 exemplářů stejných

knih. Přijmeme i nějaký peněžní dar. Budeme vám vděční a budeme se za vás modlit. Pán Bůh zaplatí zvláště těm, kteří již přispěli. Exerciční kroužek Mariánské družiny bohoslovců v Olomouci. Čís. šek. kon. B. 113420.

Jesle-Betlem. Mezi křesťany jest u nás rozšířen zvyk, že o vánocích si staví ve svých rodinách jesličky. Jsou to figurky z papíru vystřihávané a pak do mechu nebo do papírové skalky zastrkané. Iniciativou Ústřední rady katolíků českých v Praze a za její pomoci byly vydány 4 kartony velmi pěkných a umělecky provedených „betlemáčeků“, jichž je tam přes 150. Provedl je akademický malíř J. Körber. Cena jejich je 20 Kč. Objednávky vyřizuje: Ikonografie, Praha-Smíchov čís. 642.

Literatura.

UNIONISTICKÁ

Theologia dogmatica christianorum orientium ab Ecclesia Catholica dissidentium, auctore Martino Jugie, O. S. Aug. Tom. II., Parisijs, nakladem Letouzey et Ané, 1933. Učený asumpcionista dokončuje tímto II. svazkem svoji velikou „Dogmatiku východních křesťanů, odloučených od katolické Církve“. I. díl o 726 stranách vyšel roku 1926 a obsahoval vznik, dějiny a prameny věrouky řecko-ruské; roku 1930 vydal P. Jugie III. díl o 510 stranách, obsahující výklad řecko-ruské věrouky o svátostech; následoval r. 1931 díl IV. o 666 stránkách, pojednávající o řecko-ruské nauce o posledních věcech člověka a o Církvi. Nyní vycházející díl II. o 828 stranách podává řecko-ruskou věrouku o Bohu jediném, o nejsvětější Trojici, o Bohu Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli. P. Jugie má autoritu odborného znalce východní věrouky, jak už rozsáhlost jeho díla svědčí. Všem, kdož se zajímají o snahy unijní, podává jeho „Dogmatika“ spolehlivou znalost nauky východních církví. Náš Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje umožnil nákladné vydání „Dogmatiky“ P. Jugieho tím, že se předem zaručil odkoupení 50 exemplářů celého díla. Kdo tedy má už první tři knihy P. Jugieho „Dogmatiky“, ať se

přihlásí o II. díl, právě vyšlý, v sekretariátě ACM. (Olomouc, Wilsonovo nám. 16), který rozesíláme za režijní cenu 60 Kč. Také ostatní díly této „Dogmatiky“ máme na skladě a za režijní cenu je expedujeme.

„Acta VI. conventus Velehradensis“, expedovaná právě UACM. v Olomouci, podávají dokonalý obraz posledního unijního sjezdu velehradského z roku 1932, poněvadž obsahují nejen odborné přednášky sjezdových referentů, ale zachycují též obraz duchovní účasti kulturní Evropy a zvláště Slovanstva na velehradské akci unijní. Poněvadž svým rozsahem vzrostla „Acta“ na knihu příliš objemnou, nemohou být přikládána přílohou k našemu „Apoštolátu“ (přípustná váha je do 500 gr.). Prosíme tudíž P. T. čtenáře, aby si neobtěžovali o ně dopsat lístkem naší redakci, a pokud jsou „Acta“ sjezdovým účastníkům zasílána, aby si je dobručivě ponechali a použili vložené složenky k zaplacení 50 Kč režijní jejich ceny.

DOMÁCI

K důstojné oslavě výročí Stojanova úmrtí velmi přispěla Maticе CM. v Olomouci vydáním serie hlubotiskových pohlednic ze života a z působení zemřelého metropolity moravského. Pohlednice zachycují Stojanův život od studentských let až do spočinutí v rakvi; v druhé části seznamují s

hlavními působišti Stojanovými. Serie má 12 čísel a stojí nepatrnou částku 6 Kč, takže může dojíti velkého rozšíření v korespondenci katolíků všech vrstev. S potěšením upozorňujeme na toto vydání. Pohlednice stojanovské rozesílá Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

Děti mají čísti, a hodně čísti, a rodiče rádi mají dětem tu korunku na časopis dáti, ale musí to býti časopis dobrý a katolický. Takovým časopisem je „Dětský svět“ s „Malým zpravodajem“. Ročně stojí 10 Kč. Je však možno odebírat i také samostatně „Malý zpravodaj“ za 5 Kč ročně, a to od místního duchovního, učitele náboženství, knihkupce nebo z administrace: Praha II., Karlovo nám. č. 5.

Do Soluně a do Galatie Dva listy svatého Pavla k Thessaloničanům a jeden list Galatům. Podle originálu přeložil a stručně vyložil dr. Jan Hejčl. Vydaly sestry dominikánky v Řepčíně. Všechny listy sv. Pavla jsou ohlasem jeho neúmorného apoštolátu Božích slova a milosti Vykoupení. Zrcadlí se v nich otcovská láska k dětem, jež v Kristu zrodil, a o něž má péči i na svých dalekých misijních cestách. Univ. prof. dr. Jan Hejčl dovede oživit apoštolovu lásku i činnost výborným výkladem a překladem jeho epistol. Slovanským katolíkům se zvláště zavděčuje dr. Hejčl vydáním obou listů sv. Pavla k Thessaloničanům, to jest k prvním křesťanským obyvatelům Soluně, rodného města našich slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje, jež překladatel roku 1930 navštívil na své studijní cestě, ubíraje se po stopách sv. Pavla i sv. bratří soluňských. Kromě osvědčené odborné vědecké výzbroje je právě tato autopsie dru Hejčlovi výborným spolupracovníkem při jeho zásluhném díle.

Literární poradce katolíkův, zpracovaný redaktorem drem J. Krlínem, je velmi praktickou a časovou novinkou naší literatury. Poradí čtenáři nebo knihovníkovi, která kniha skutečně zasluhuje pozornosti a lásky i důvěry, která má opravdu místo na stole uvědomělého katolíka. Dr. Krlín z bohaté zkušenosti zpracovává důkladný přehled dobré a příhodné literatury poučné, zábavné, pro dospělě i pro mládež, hodnotí a posudkem dává jasnou odpověď, která kniha se zvláště

bude hoditi pro zájmy a potřeby každého jednotlivce. Zásluha za vydání této nejvyšší užitečné a potřebné knihy náleží edici Krystal (revue Na hlubinu), Olomouc, Slovenská 14, která tuto knihu vydává v pečlivě upravené za přístupnou cenou 10 Kč, pro studenty 7 Kč.

„Andělům svým o tobě přikázal“. Modlitební knížka, jež právě vyšla v edici Smíru v Přerově, Šířava 7. V první části jsou nejdůležitější výňatky z církevní nauky o andělech, druhá část obsahuje modlitby k svatým andělům vůbec a k andělům strážným zvláště. Připojeny jsou i dětské modlitbičky a na konci knihy nejdůležitější všeobecné modlitby pro každého katolického křesťana. Stran 128. Cena v celoplošně 8 Kč. Knížka může sloužiti také jako vkusný a cenný dáreček k sv. Mikuláši, k Ježíšku, k jmeninám, k sv. birmování, ano i k prvnímu svatému přijímání.

Kde budou exercicie v listopadu a prosinci? V Hlučíně pro ženy, které ještě na exerciciích nebyly, od 20. do 24. listopadu. — Na Velehradě pro dívky, hlavně z Hané, od 22. do 26. listopadu. — V Hlučíně pro dívky, které ještě nebyly, od 24. do 28. listopadu. — V Hlučíně pro dívky, které už na exerciciích byly, od 28. listopadu do 2. prosince. — V Hlučíně pro české panny, ctitelky S. P. a horlitelky tisku, které již byly, od 3. do 7. prosince. — V Hlučíně pro české muže od 7. do 11. prosince. — V Hlučíně pro české jinochy od 11. do 15. prosince. — V Hlučíně pro český III. řád, ženy a dívky, od 19. do 23. prosince.

Příhlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Jilovice: Farní úřad, Jilovice u Č. Budějovic; pro Břevnov, Novou Říši a Želiv: Exerciční sekretariát Praha II., Ječná 2; pro Rajhrad: Exerciční sekretariát Brno, Antonínská 1; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě.

Poplatek 50 Kč. Na Velehradě v zimě s otopem 60 Kč, dělnictvo má však slevu.

Exercicie začínají vždy večer prvního dne, který je uveden, a končí posledního dne ráno. Přihlaste se aspoň týden předem, aby vám mohli napsat, kdyby už místa nebylo. U Velehradu dbejte rozdělení podle krajů.

ДАВЪСН НУН

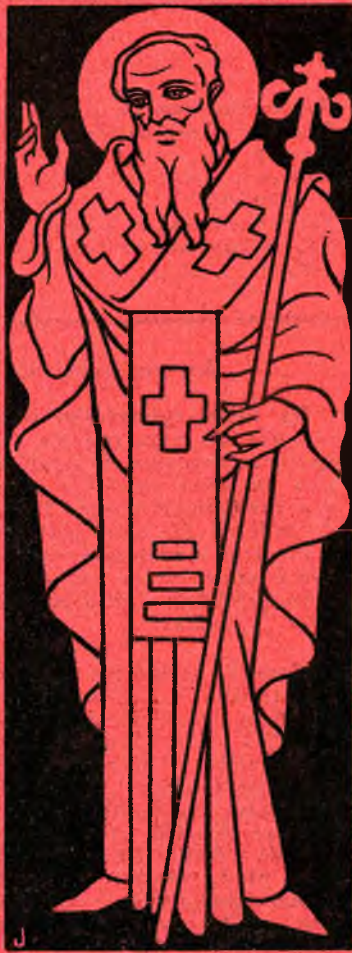

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 12.

Redakce a administrace Apoštolátu je nyní v Olomouci, Wilsonovo náměstí čis. 16, II. poschodí ve dvoře.

Časopis vychází každý měsíc. Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1 dolar.

Zakladatelé časopisu v Pánu zesnuli: Arcibiskup olomucký dr. Antonín Cyril Stojan a P. Adolf Jašek, katecheta kroměřížský. Redaktor: František Jemelka, tajemník UACM.

OBSAH:

Roráty nad Ruskem	421	Milenium 1863 a čestí katolíci	435
Obrázky z misí mezi podlašskými unity	421	Z činnosti Cm. družstva Velehrad za rok 1932	439
Sašovo zatčení	427	Křesťanský Východ	440
V době btdy	430	Katolický obzor	447
Ze života krajanov v Belgii	431	Literatura	450
Svatoklimentské svatyně v naší vlasti	433	Celoroční obsah	

Hovorna redakční.

Na konci redakčního roku děkuje redakce co nejupřímněji všem svým spolupracovníkům, horlitelům i čtenářům za jejich přízeň a prosí o ní i pro nový ročník našeho časopisu, který bude až 25., tedy jubilejní.

Prosíme o sdělení nových adres, na něž bychom mohli poslat 1. číslo našeho jubilejního ročníku 25. Předem díky a pozdrav!

Členské příspěvky. Dar z odkazu † Františka Matulíka z Těšova (vdp. Jindřich Skácel, farář, Újezdec), 200 Kč. P. T.: Jan Pitra, bohoslovec, Čes. Budějovice, 10 Kč; vdp. T. Loprais, farář, Halenkovice, 198 Kč; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově 300 Kč; ctih. bohoslovci, Olomouc, 68.80 Kč; římskokatolický farní úřad, Náměstí na Haré, 60 Kč; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově 200 Kč; farní úřad

blah. Panny Marie v Kroměříži 390 Kč; farní úřad v Polešovicích 163 Kč; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově 200 Kč; farní úřad v Tlumačově 157 Kč. Pán Bůh zaplat!

Zakládající členství. P. T. Jan Miko (přispívající členství), Hažín, Slovensko, 200 Kč. Pán Bůh zaplat!

Zahraniční misie. P. T.: Nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; římskokatolický farní úřad ve Zborovicích 135 Kč; nejmenovaný z Dolních Studének 20 Kč; misijní kroužek ctih. bohoslovců v Brně 20 Kč; vdp. B. Cyprín, farář ve Vtiněvsi, 51 Kč. Pán Bůh zaplat!

Knihy známky, staniol darovali: P. T.: B. Rozehnalová, ředitelka škol ve Vyškově; Ferdinand Sekanina, Olomouc; Frant. Sekanina, Velké Prosevice; římskokatolický farní úřad ve Zborovicích; sl. Roz. Krutílková, Krásno nad Bečvou; ctih. pp. bohoslovci, Olomouc; vdp. J. Šumšal, Olomouc. Pán Bůh zaplat!

Literatura.

Ksaver Meško je vedle Ivana Canara do češtiny nejvíce překládaný slovinský spisovatel. Právě vyšel nový překlad Meškových novel a poví-

dek pod názvem „Obrázky“ od Antoše Horskáka, který přeložil do češtiny již celou řadu Meškových knih. Sbírka má 8 novel a čítá 255 stran.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXIV.

Prosinec 1933.

Číslo 12.

Roráty nad Ruskem.

Br. Mastylak C. Ss. R.

Bože Veliký!

Zříš, démon zakouzl se v žezlo Tvoji ruky
a vzdoru hráze nastavěl Tvým proudům smilování;
už „Není Boha! — Není věčnosti“ — tak žvaní
nad rumem chrámů otec za syny i vnuky. —
A okem mdlým, jak nad propaštmi šer,
lká věrná Matka lidu pod tíhou Tvých dlaní:
Slyš, Bože, Matku bolů, upí panen Paní:
„Rorate coeli desuper!“*

Bože Jediný!

Žár podsvětí se vzdýmá smrti u podnoží,
uvadly větve stromů života z Tvých sadů,
krev mučednická vlačí hroudu bez ochladu:
Dej, dobrý Pane, zřídlu krvavým tok Boží,
žes na Golgotě tiskl trpký kalich k ústům!
Chrám Spasitele zbořen — srdce do základu
zas nového Ti chrámu vykoupení vloží:
„O nubes pluant Justum!“*

Obrázky z misíí mezi podlašskými unity.

Josef Olšr T. J. Podle zápisků P. Sozaňského.

(Pokračování.)

P. Sozaňski pln radosti vzal ruční kufřík a pospíšil na náměstí. Bylo k polední. Drožkaři lenivě rozmlovali mezi sebou, nebo se bezmyšlenkovitě procházeli a zevlovali na mimojdoucí.

P. Sozaňski zavolal na prvního, aby ho zavezl do Bystřice. Ten radostně pomohl mu do drožky, sám vyskočil na kozlík, práskl bicem a kůň se tryskem rozběhl směrem k Bystřici.

Za chvíli byli za městem. P. Sozaňski přemýšlel o nstávající práci. Cestou potkávali hloučky lidí, vracející se z ranních bohoslužeb. Nevěděl, jsou-li to katolíci či pravoslavní. Jak obyčejně, nejprve

* Rosu dejte nebesa s hůry — oblakové dštěte Spravedlivého.

letěli kluci křičíce, jako by někde hořelo, pak šli mladí vesele rozmlouvající — a za nimi se belhali bělovlasí, shrbení stařečkové a stařenky.

Za půl hodiny byli na návsi v Bystřici. P. Sozaňski vstal a rozhlížel se, ale Lewčuka nikde nebylo vidět. Poněvadž tam měl podle úmluvy čekat, kázal zastavit a vytáhl peněženku, aby zaplatil.

Tu upozoroval pod stromy nějaký vůz. Začal tedy nastudovanou rozmluvu. „Odkud jsi?“ „Z Ostrova.“ „Chceš mne tam zavést?“ „Ovšem.“ „Co za to chceš?“ „Tři ruble.“ „To je příliš mnoho!“ „Naopak, to je příliš málo. Nebť cesta je velmi špatná a je to 3 versty daleko.“

P. Sozaňski zaplatil kočímu, vyskočil z drožky a zamířil k vozu. Leč co to? Před sebou vidí úplně cizí, neznámou tvář.

„Máš všechno?“ otázal se. „Všechno,“ přisvědčil tázaný.

„I moje plstěné boty?“ „Tam jsou,“ ukázal vozka prstem pod sedadlo. Nebylo pochybnosti, byl to Lewčuk.

P. Sozaňski nezapamatoval si v Lublíně dobře rysů jeho tváře a proto ho nemohl poznat.

„Pojedeme hned?“ tázal se Lewčuk. „Ovšem, ovšem,“ odpovídal P. Sozaňski, jenž se již uveleboval na voze. — Vyjeli.

Hovorný vesničan vyprávěl mu, jak ho chtěli odvést ke starostovi za to, že pomáhá misionářům, jak všechny vyvedl za nos až na makovici. Zdál se býti dosti rozumným člověkem.

Zatím krátký zimní den chýlil se ke konci a hejna havranů s krákaním táhla na noc do okolních lesů. Již byl večer, když Lewčuk na kraji lesa zadržel koně. „Musíme nakrmit koně,“ pravil. „Zde v lese lépe, než někde ve vsi. Tam by se hned sešli lidé a vyptávali by se, koho vezu, odkud a kam.“

Za půl hodiny opět pokračovali v cestě. Na obloze se leskly první hvězdy. Nad hlavou lehce šuměly štíhlé sosny, jinak panovalo hluboké ticho, přerušované pouze rachotem vozu.

Asi po hodině jízdy odbočili se silnice na polní cestu. Vyjeli na kopec a v údolí usmála se jim vstříc osvětlená okna vesnických chaloupek.

U první se zastavili. Lewčuk seskočil, zaklepal na okno a tiše rozmlouval. Vrátil se, šlehl do koní a jel dále.

„Tázel jsem se, zdali zde nebyli četníci,“ vysvětloval. „Byl zde jeden, ale před chvilkou odešel.“

„Bohu díky,“ zašeptal P. Sozaňski. „To jako na posměch nepřátelům. Tedy můžeme dnes mít schůzku.“

Vjeli k Lewčukovi na dvůr. P. Sozaňski se ohřál trochu ve světlici a pak vešel do dřevěné stodoly, určené pro pobožnost. Několik lamp matně ozařovalo tváře tísnicích se mužů, žen, dětí, bělovlasých starců a stařen. Zahleděl se do těch lící, na nichž tvrdý boj za víru zapsal se písmem nezlomné odhodlanosti, a promluvil k nim. Líčil jim velikou lásku Svatého Otce, s kterou o ně pečuje, kterak s otcovskou hrdostí hledí na jejich statečný boj, jak ho bolí jejich utrpení, jak spolutrpí s nimi. Pak je povzbuzoval, aby trpělivě snášeli

Boží dopuštění, statečně hájili víry svých otců. Bůh jim jistě pomůže, vysvobodí je. — Oči všech přítomných lpěly na jeho rtech, hltali každé jeho slovo. — Po kázání oblekl komži a štolu a křtil, biřmoval a sezdával. Pak v přátelském rozhovoru svěřovali mu svá utrpení, neštěstí. Jeden byl zbaven majetku, jiný násilně odloučen od své ženy, poněvadž se s ní oddal u katolického kněze, tomu vzali do vojska jediného syna, oné muže odvezli do ruského vnitrozemí . . .

Přesvatá „Bohorodica Vladimirskaja“ na ikonostasu domácí kaple Ruské katol. duchovní akademie v Římě.

A misionář všechny těšil, posiloval, udílel jim rady . . .

Leč již se blížilo svítání a kohouti je vítali radostným kokrháním. — P. Sozaňski se rozloučil, napomenul k mlčenlivosti, aby se zbytečně nevydávali v nebezpečí a odjel dále.

Odvezli ho do lesní samoty Sewerinówki. Tam se vyspal, pokřtil děti hospodářovy — a když noc zahalila vše svým mlčenlivým pláštěm, udílel opět svaté svátosti unitům, kteří se shromáždili z okol-

ních vsí. Ještě téhož večera před půlnocí dorazil do Paševěk, kde již na něho čekal zástup unitů. Opět kázal, křtil, biřmoval a žehnal snoubencům. Již sedal na vůz, když k němu přiběhli, že přinesli ještě dvě děti ke křtu. Slezl a pokřtil je. Ale sotva skončil, byla zde zase nová nemluvnata ke křtu. Když se konečně vypravil, spustil se hustý déšť. Zrazovali ho, aby nejezdil, poněvadž do sousední vesnice bylo třeba jet polní cestou, lesem a přes velký příkop.

Leč on neustoupil, vždyť jiní naň čekají. Usedl na vůz, zahalil se do pláště, k vozkovi přisedl ještě jeden vesničan, který znal lépe cestu, a vyjeli. Déšť neustále houstl. Pojednou vůz se zastavil; vozkové seskočili, prohlíželi okolí — a po chvíli oznámili, že nejsou na pravé cestě. Nezbyvalo nic jiného, než povolit koni otěže a nechat ho samého hledat cestu.

Zanedlouho se octli v hustém lese; šťastně se dostali přes příkop a když se rozšířilo, zpozorovali, že kůň již našel pravou cestu. Vozka tvrdil, že těžko ji najít za bílého dne, že jistě Boží Prozřetelnost je vedla.

Ještě před svítáním přijeli do Zbygniewa. Vešli do domu p. Kozlowského, jenž měl vše připravit. Dověděli se však, že před několika dny odešel z domu a ještě se nevrátil. Byla tedy schůzka přeložena na příští noc. Než do večera — přes zákaz P. Sozaňského — se zpráva o příjezdu misionáře tak rozšířila, že se o tom mluvilo hlasitě v celé vesnici, v níž byl dosti značný počet pravoslavných. Za takových okolností byla večerní pobožnost nemožná. Nedbaje proseb vesničanů, odejel ihned, jakmile se trochu setmělo. Nechtěl poctivé, ale neopatrné unity vydati v nebezpečí, že budou chyceni policií na pobožnosti nebo na cestě z ní. Odejel na nádraží do Bílé a odtud vlakem do Lublína. Navštívil P. Franke ve Varšavě a přivezl s sebou vše potřebné ke sloužení mše svaté. Od toho času, nebyl-li na cestách, každého dne sloužil mši svatou. Když ráno odešla posluhovačka, zamkl dveře a spustil v okně záclony. Očistil psací stůl, přikryl jej plátnem složeným ve dvojí, rozestřel antimins¹ místo oltářního kamene. Oblékal delší noční košili, přepasoval ji prostou tkanicí; za ornát sloužily dva kusy černé látky, která visela nad lůžkem jako tapeta. Místo stóly a manipulu měl pásek a ústřížek z téže látky. Jako kalichu směl užívatí prostých skleněných nádob, ale obvyčejně užíval pozlaceného pohárku, a jako pateny zlatého popelníčku, který k tomu účelu posvětil a daroval P. Broerovi sám Svätý Otec Pius IX.

V tom ubohém rouše denně přinášel nekrvavou obět nebeskému Otci za vysvobození unitů.

Za několik dní poslal mu P. Franke zkušeného průvodčího Konráda, s nímž od 24. února do 27. března udělal několik misionářských zájezdů do lublínského okolí.

Když se vrátil 27. března do Lublína, zastal tam P. Šaflarského,

¹ Antimins je hedvábná rouška s vyobrazením Krista Pána v hrobě. Jsou v ní zašity ostatky svatých. Antiminsu se ve východních církvích všeobecně užívá místo oltářního kamene.

jenž byl velmi znepokojen dopisem P. Lisiecké. P. Šaflarski totiž ubytoval se ve varšavském hotelu „Victoria“. Dal si vyprat prádlo a poněvadž nebylo hotovo před odjezdem, nechal v hotelu adresu „misionářského“ obchodu s poznámkou, aby tam odevzdali prádlo. To ovšem byla velká neopatrnost; neboť kdyby byl uvězněn, snadno mohla policie vypátrati, že měl styky s oním obchodem, což by mělo za následek uvěznění paní Lisiecké a jiných pomocníků misionářů. O tom psala paní Lisiecká polekána a znepokojena. (Později po uvěznění P. Šaflarského byla skutečně i paní Lisiecká uvězněna.)

P. Josef Stříž na misiích u krajanů volyňských (Polsko).

P. Franke s P. Sozaňským přemluvili P. Šaflarského, aby alespoň na nějaký čas opustil ruské území. P. Franke cítil se velmi vysílen, prosil tedy P. Sozaňského, aby za něho navštívil několik vsí unit-ských v okolí Siedlec. P. Sozaňski slíbil a P. Franke 30. března odcestoval domů.

Osmého dubna měl navštívit ves Bokinku. Několik kilometrů měl jet vlakem až do Chotylova. Tam — podle Konrádových informací — měl naň čekatí povoz a kočí s ovázanou hlavou. P. Sozaňski měl se ho otázat: „Bolí tě zuby?“ — a on odpovědět: „Nejenom zuby, ale celá hlava.“ Podle toho měli se poznat. Podle úmluvy vše vykonáno. Ale od samého počátku měl P. Sozaňski malou smůlu. Na varšavském nádraží vstoupil do oddělení, v němž byli dva ruští důstojníci a pravoslavný kněz. Vyjítí hned z oddělení bylo by trochu nápadné; rozhodl se, že po několika stanicích vystoupí z vlaku a tak nepozorovaně změní vůz. Ale v Siedlcích důstojníci vysedli

a pravoslavný kněz se obrátil k němu a otázal se polsky: „Kam jedete?“ „Do Lukova,“ odpověděl P. Sozaňski, nechtěje prozraditi pravou stanici. Nastalo mlčení. Misionář viděl, že poslední odpovědi pohoršil ještě své postavení. Teď musí v Lukově nutně přestoupiti do jiného vozu. V Lukově opustil oddělení a na nádraží žádal průvodčího, aby mu našel volné místo. Poněvadž ten dlouho se neukazoval, začal hledati sám — a náhodou se ocitl na svém dřívějším místě. Chtěl ustoupiti, než ho zpozoruje pravoslavný bafuška, ale tu přišel průvodčí a oznámil mu, že tu jest volné místo. Byl nucen zůstat. Omluvil se spolucestujícím, že si nezapsal dobře stanici, musí ještě jet dále. Pak se opět rozhostilo mlčení. P. Sozaňski zkoumal pozorně tvář bafušky a snažil se vyčíst, co o něm myslí. Ale potom toho nechal, svěřiv vše Prozřetelnosti Boží.

V Chotylově vystoupili oba. Ale na P. Sozaňského čekal sám Konrád a proto snadno zmizel nemilému společníku s očí. Usedli na vůz a jeli nejprve silnicí opačným směrem, než byla Bokinka, pak teprve oklikou vrátili se na pravou cestu, aby zmátli policii, kdyby je snad hledala.

V Bokince zůstal u bratra vozky, jenž ho vezl. Práci měl začít teprve v noci. Odpoledne prosil ho hostitel, aby pokřtil jeho děti, vyzpovídal rodinu a posvětil dům. Ač nerad, přistoupil na to. Tu vešel nějaký člověk a uviděv dva vozy, zvolal: „A, vy máte hosty!“ Za chvíli přišel jiný a uviděl P. Sozaňského v komži. Bleskem se roznesla zpráva, že ve vesnici jest misionář. Lidé přicházeli, jeden druhého se tázali: „Kde je kněz? Pojďme se naň podívat.“ Za takových okolností ovšem nedalo se ani myslet o schůzce, zvláště že noční hlídku měli zarytí pravoslavní. Konrád tedy oznámil, že pobožnosti nebude. P. Sozaňski vyslechnuv, co se stalo, souhlasil. Odcestoval do Terespole a přes Brześć vrátil se do Varšavy. Pak měl pracovati ještě v okrese sokolovském. Vše bylo připraveno; 15. dubna odpoledne odjížděl. Když již vycházel z domu, dostal dopis. Poněvadž měl ještě dosti času na vlak, počkal chvílku a rozřezal obálku. Mezi jiným psal mu P. Franke: „... Nevím, zda Theodosie (tak zvali v dopisech P. Sozaňského) dostala zprávu, že se má ihned vrátit; proto jsem dostal rozkaz, abych ji sdělil, že nejpozději do 18. dubna má již být v Lancutě...“ Nebylo pochybností. P. provinciál úředně ho odvolával. Poslal tedy do vsí telegramy, že nepřijede, vyřídil pasové formálnosti a 17. dubna opustil Varšavu.

Seděl v kupé sám, přemýšlel o své první misionářské výpravě. Pracoval v 9 místech, křtů udělil asi 390, sňatků 15 a množství sv. zpovědí. Později se dověděl, že mnozí pochybovali, že jest knězem. Rovněž policie po něm pátrala, byla mu na stopě, ale nikdo nic neprozradil. Dokonce nějaký židek, který viděl vůz s nemluvnaty přivezenými ke křtu, při vyšetřování předstíral, že o ničem neví.

Sašovo zatčení.

(Výňatek z románu „Zápas s rudými provokatéry“, jenž se připravuje k tisku.)

E. Kalikin.

(Pokračování.)

Když se v městě rozloučili, učitel si byl jist, že má Saša něco za lubem.

Těžko je říci, kdo je nyní v Rusku nejubožejším člověkem. Zdá se, že všichni obyvatelé jsou si v neštěstí rovni, ale přece patří učitelé rozhodně k lidem nejnešťastnějším. Zvláště špatně se jim vedlo v různých odlehklých krajích, kde byli vydáni na milost a nemilost každému komunistickému vládci. A tito nevzdělaní a hrubí lidé, pocházející zpravidla z řad společenské spodiny, nenáviděli každého, kdo byl jen trochu vzdělanější než oni. Stačila nejnepatrnější záminka, aby byl učitel vyšetřován, zatčen a případně potrestán.

Když se učitel rozloučil se Sašou a vrátil se domů, zlá předtucha vířila mu hlavou. Cítil, že se dotkl nějakého tajemství a že by to měl ihned sdělit GPU, jak mu to bylo uloženo, ale bylo mu líto hocha. Znal ho dobře i jeho strýce a pokládal je za dobré lidi. Jak by je tedy mohl udati? Než nebylo mu dopřáno mnoho času na uvažování! Ve dveřích se objevil ředitel školy, mlčky přisedl ke stolu a chvíli se díval zkoumavě na svého podřízeného, pak děl:

„Předseda komsomolské buňky mně právě sdělil, že jste dlouho důvěrně mluvil s Čuvakovem, který se dnes kdesi toulal. Řekl vám, kde byl?“ — Hlas ředitelův zněl odměřeně a jeho oči se ostře zabobádávaly do tváře učitelovy.

Ten zbledl a zájímavě odpověděl: „Prý byl v lese.“

„A co tam dělal?“

„Sbíral jahody a . . .“ Učitel se celý třásl, jeho rty byly pevně semknuty a prsty křečovitě zařaty; obrátil se k oknu, jako by tam hledal nějakou pomoc. Nevěděl, ví-li už něco víc ředitel. Kdyby teď něco zatajil, mohlo by mu to přijít draze.

„Co dále?“ zněla netrpělivě otázka. „Víte, že se velitel vrátil. Kdyby něco zvěděl, zahynuli bychom oba.“ Hlas ředitele zněl v tuto chvíli skoro prosebně. Báł se, aby velitel GPU nepojal podezření, že se v jeho škole nadřžuje nespolehlivým žákům. Proto dychtivě čekal na odpověď.

„Prý ho strýc poslal vyřídít nějaký vzkaz . . .“ Učitel přímo vyhrll tato slova a cítil ulehčení, že bylo prozrazeno tajemství.

„A co ještě?“ naléhal ředitel dále.

„Více neřekl ani slova, vyptával jsem se ho, ale mlčel. Opravdu, mlčel jako hrob,“ ujišťoval učitel.

„Musíme ihned učinit oznámení,“ rozhodl ředitel: „Viděli ho jeho kamarádi, jak šel do lesa. A kdo ví, co oni vědí . . .“

Když se Saša vrátil domů, nebylo ještě Vasileje doma. Sedl si tedy ke stolu a rovnal si v zásuvce své věci. Bylo mu úzko, že prozra-

dil svěřené tajemství, ale umínal si, že víc nikomu na světě nepoví. V baráku — jako vždy — rozléhal se hluk. Dělníci přicházeli a odcházeli. Křiklavé písně a sprosté nadávky otravovaly ovzduší. Do Sašovy komůrky nahlédl Bojev, ale hned zase odběhl, když viděl, že se Vasilij ještě nevrátil. Čas pomalu ubíhal a Saša se zvolna uklidňoval.

Pojednou se někdo zastavil u jeho dveří. Byl to rudoarmějec, který pohlédl na Sašu a řekl pouze jedno slovo: „Pojď!“

Narození Páně na ikonostasu domácí kaple Ruské katol. duchovní akademie v Římě.

Co následovalo, připadalo Sašovi jako ve snu. Když ho rudoarmějec odváděl z baráku, postřehl jenom, že celé okolí náhle ztichlo a útrpně se dívalo za ním. Jenom nějaká žena zezadu vykřikla: „Darebáci, ani dítě nenechají v klidu!“ Ale hned umlkla, jakmile spatřila surový pohled rudoarmějcův. Pak posadili chlapce do auta a za chvíli se ocitl ve velké místnosti s neobyčejně širokými okny, jimiž se vkrádaly dovnitř poslední paprsky zapadajícího slunce. Uprostřed v pohodlném křesle seděl za stolem zamračený muž a prohlížel nějaké papíry. Měkký koberec tlumil kroky příchozích a celý vzhled toho pokoje působil na Sašu tísnivě. Rudoarmějec posadil na pokyn sedícího pána zatčeného hocha proti němu na židli a odkvapil, aniž co promluvil.

Uběhlo několik minut. Sašovo srdce se svíralo v hrozném strachu. Čekal, až ho ten člověk osloví, ale dlouho nadarmo. V pokoji vládlo

hrobové ticho, přerušované pouze tikotem hodin. Saša se díval upřeně v jedno místo a začal počítati vteřiny, snaže se uklidnit své myšlenky. — Vždyť jsem nic zlého neudělal, namlouval si, a nikdo neví, s kým jsem v lese mluvil. Strýček ještě není ani doma. Co asi bude dělat, až se dozví, že mne odvedli? . . . Saša pocítil dokonce jakousi pýchu, že se stal hrdinou takového dobrodružství . . .

Muž sedící u stolu pozvedl konečně hlavu a zašustil papíry. Tento nepatrný zvuk obrátil na něho opět Sašovu pozornost. Cítil, jak jeho malé pronikavé oči měří svou oběť od hlavy až k patě, co chvíle zlověstně zablýskly z popelavě šedé tváře, na níž mocně se rýsovaly jen rudé masité rty. A tu se zdálo Sašovi, že tento odporný člověk vidí mu až na dno duše, ale nejtrapnější bylo to mlčení. Saša zbledl, sotva dechem stačil, ale šklebící se bledý obličej stále a stále naň zíral . . .

„Zrádče!!!“ zařval pojednou ten člověk a se vši hrubostí udeřil pěstí na stůl.

Sašu pojala nepřekonatelná hrůza! Chtěl něco namítnouti, ale jazyk mu úplně zdřevěněl. Pootevřel pouze ústa a již padá se židle dolů, pozbýváje vědomí . . .

Velitel GPU — neboť to byl ten muž — podíval se s opovržením na bezvládné tělo hochovo, několikrátě doň silně kopl, a když se přesvědčil, že hoch skutečně omdlel, zlostně zabručel: „Proklatě . . .“

Tentýž rudoarmějce, který přivedl Sašu, odnesl jej zase ven. Zdál se býti člověkem, který nepromluví zbytečného slova; konal všechno, jako by z očí velitelových četl jeho rozkazy, tak dobře znal už svého pána.

Venku již slunce zapadlo, takže se v pokoji rozprostřelo šero. Dveře ze sousední místnosti se otevřely a nějaký ženský stín tiše vkročil do pokoje. Velitel GPU popošel mu vstříc a úsečně řekl: „Připrav se, hned pojeděš.“

„A ty?“

„Zatím zůstanu . . . Volají pouze tebe . . .“

Mezitím, co se toto v GPU odehrávalo, vracel se Vasilij z kolchozu domů. Ale nedošel. Na cestě daleko ještě za městem očekával ho Bojev. Jeho první slova mu sdělovala, že je prozrazen.

„Musíš ihned zmizeti,“ řekl, když krátce vyličil, co se stalo.

„A Saša?“ S úzkostí se tázal Vasilij.

„Ničím mu nemůžeš pomoci.“

„Ale když zůstanu, všechno se vysvětlí a oba nás pustí,“ namítl Vasilij.

„Cožpak nevíš, že je zde sám velitel GPU? Kdy ten někoho pustil?“ Bojev se rozhlédl kolem, jako by se bál, aby ten strašný člověk nebyl někde na blízku: „Kdyby Sašu pustili, dám na něj pozor, a ty utíkej . . .“

Vasilij s povzdechem uznal, že přítel má pravdu. Zůstat v městě bylo proň nebezpečné a bezúčelné.

„Tož půjdu,“ rozhodl a rozloučiv se s Bojevem zamířil do lesa.

V době bídy.

PhDr. Felix Hoblík.

Bída se plouží světem jak dusivá mlha. Nejbolestněji pro ty, kteří trpí nevinně.

Šel chudý hošíček po schodech vzhůru do jídelny. Měl asi 3 roky. Byl malý, ale dobře vyvinutý. Černé vlasy kryla stará temná čepička; oděn byl v obnošený kabátek a v kalhotky, na jedné straně natržené. Ale statečně cupkal do schodů. Musel vysoko zdvíhati nožpy ze schodu na schod.

Jednou rukou se přidržoval zábradlí u stěny, druhou nesl před sebou prázdný „kastrolek“. Několik schodů za ním šel jeho otec váhavě a jaksi ostýchavě.

V kuchyni dali chlapci plný kastrolek knedlíků. Neviděl jsem ho, jak odcházel ode dveří kuchyně. Ale stará paní, která vaří v jídelně, vykládala, že mu dala, co jen mohla, a že slyšela, jak otec pak řekl synkovi: „Tak tu si sedneš a tady to hned sníš.“ Chlapec poslechl a usedl přímo tam, kde právě stál. Poněvadž tam však chodili lidé do jídelny, odvedl ho otec až před bránu. Tam jsem ho zahlédl. Skromně jako úkropek seděl na tvrdém, kamenném dláždění ulice, maje „kastrolek“ na kolínkách; jedl s chutí, ale velmi pěkně. Ručkou si nabíral jídlo a na nikoho se neohlížel.

Nevinnost se totiž nedívá ani vlevo, ani vpravo a neptá se, co řeknou lidé. Ale najednou vstal a skoro plačtivým hlasem povídá otcí: „Tatinku, tu je zle sedět, já si sednu někde na stoličku.“

Hrdlo se mu stáhlo lítostí nad ubohým červíčkem.

Hledali jsme ho a čekali večer. Chtěli jsme mu udělati radost. Ale nepřišel. Kam šel? Pátrali jsme a dozvěděli se, že je to synek chudého podomního obchodníka, který do nedávna i se svou čtyřčlennou rodinou bydlil pod jedním mostem. —

Podzimní sychravá zima táhne krajem. Pod mostem je už prázdné. Není tam ubožáků, kteří tam do nedávna ještě měli svůj domov.

Kde bloudí dnes jejich synek? Co jedl dnes? A co bude jísti zítra? A čím se přikryje? Kdo mu dnes naložil jídla do jeho „kastrolku“?

Tak hluboce a prosebně hleděly tvé oči, hošíku drahý! Hledaly, pravda, dobré srdce! Či spíše z tvých očí je hledal sám Kristus Pán? A přece tisíce šťastnějších chodí kolem nich a nenapadne jim do nich se zadívat! Oči a myšlenky jim těkají a krouží s místa na místo, ale pohled na bídu jich nebaví. Cigareta, fintivá samolibost, touha po dobrodružstvích, kdy alkohol a smyslnost zabíjejí šlechetné zásady a myšlenky, to všechno dusí v srdci jiskru soucitné lásky a zastírá oči mlhou sobectví.

Není možný soucit, kde je nejvyšším cílem ukojení sobeckých libůstek. A nepřinesou záchrany ani nejlepší sociální zákony samy. Jejich předpokladem je upřímné sociální cítění a to nevyroste z půdy tvrdých srdcí!!

Všimnouti si u cesty ubožátka s kastrolkem, na to zákon není a

nebude. Odepříti sobě a dáti strádajícímu, to učil a přikázal přikázáním novým jedině Syn Boží.

Chladný podzim a tuhá zima nebude tak těžká, jestliže skutky milosrdenství přikryjeme hlad a bídu trpících. Sobě tím přikryjeme množství hříchů a utvrdíme se v dobrém!

Ze života krajanov v Belgii.

P. Peter Makoš.

(Dokončení.)

Najväčšie ťažkosti majú naši robotníci pri uzavieraní manželstiev. Manželstvá sa tu dľa št. zákonov musia najprv uzavierať civilne a len potom cirkevne. Pri civilnom uzavieraní naši, akožto cudzinci a neznalí presnú potrebnosť všetkých dokumentov, často musia prejsť veľkú kalváriu úradov. Po uzavretí civilného manželstva sa však boja, že také isté ťažkosti budú mať aj pri cirkevnom uzavieraní a preto ostávajú obyčajne v stave len civilne uzavretého manželstva. Hoci po uzavretí civilného manželstva odpadávajú už takmer všetky ťažkosti, nakoľko štátne úrady už odstraňujú takmer všetky prekážky spoločné s cirkevnými.

Školské učenie v Belgicku je požíva veľkej slobody a autonómie. Tu jest škôl tolko a takových, koľko a aké sú len idey a zamestnanie života pozemského. Sú vo všeobecnosti ale dvojakého typu: štátne a súkromné („l'ecole d'etat“ a „l'ecole libre“). Prvé sú vydržiavané štátom čo do vecného i osobného nákladu. Pri druhom type vecný náklad snáša majiteľ (súkromná spoločnosť) a na osobný náklad prispieva štát so 75 proc. (rehoľníkom-učiteľom však len 35 proc.). V školách súkromných štát nemá žiadnej moci, iba čo do otázok hygieny budov a dozor, aby niveau školy bolo rovné so školou štátneho typu.

Úprava, metóda a rozvrh učebnej látky je tu úplne v rukách autonómnej moci tej spoločnosti, ktorej patrí škola. Ako v štátnych, tak aj v súkromných školách všetky školské pomôcky pre žiakov úplne zdarma je povinná zaobstarať správa školy. Sú tu potom školy obecné, okresné, provinciálne atď., ktorých duch a ráz závisí od výšpomenutých teritoriálnych spoločností.

Náboženstvo sa vyučuje len v školách súkromno-náboženských (vyučujú laici-učitelia). Žiactvo ostatných škôl dľa rozhodnutia rodičov svojich dochádzajú na vyučovanie náboženstva na faru alebo do kostola a to v hodinách mimo školského vyučovania. Naše vysťahovalcké rodiny posielajú väčšinou svoje deti do škôl katolíckych. Aj preto je potrebný stály kňaz, aby vždy bdel nad touto vecou medzi našimi vysťahovalcami, ktorých často zlákajú hmotnými darmi agitátori socialistických škôl. Naše slovenské deti musia v týchto belgických školách zpočiatku veľa zápasiť s francúzčinou. Tieto deti musia hovoriť v škole francúzsky a doma so svojimi rodičmi po slovensky. Deti našich vysťahovalcov, ak nebude o nich v tom-

to ohľade dostatočne postarané, budú pre náš rod úplne ztratené. Česi sa v tomto ohľade dobre postarali — majú svoje české školy s českými učiteľmi (Winterslagu, Eysden, Waterschei).

Naša mládež tu pracujúca trávi svoj voľný čas väčšinou v k a t o l. s p o l k o c h, „JC“ „Spolok mladých robotníkov“, ktoré spolky sú čo do programu podobné našej „Omladine“ alebo „Orlu“. V týchto spolkoch sa neraz ozvú aj naše národné piesne. Ba niekedy odpoľudnia sa sídu naši robotníci (v nedelu) z viacerých kopální a pri rozťahujúcej harmonike si aj zatancujú svoje národné odzemky, na čo sa Belgičania s veľkou radosťou dívajú.

Belgická vláda majúca na zreteli zdravý život spoločenský čo do budúcnosti, veľmi napomáha f i n a n č n é p o l o ž e n i e r o d i n y. Každá rodina majúca vyše troje detí, môže byť členom „Ligue de la famille nombreuse“ (Líga početnej rodiny) a požíva každý člen takejto rodiny 50procentovú slavu na všetkých komunikačných prostriedkoch a tiež potravných družstvách.

Belgia je zemou slobody v najširšom slova smysle. Ku prevádzaniu živností, remesla, obchodu tu človek nepotrebuje veľkého administratívneho sa namáhania. Stačí keď má tu človek kapitál a obchod si môže ihneď otvoriť, kúpiť si auto a ihneď na ňom jazdiť, za dva — tri týždne odkuká učeň remeslo od svojho majstra a môže, keď sa cíti dost silným, ihneď na svoju ruku samostatne pracovať. Pravda, to potom všetko ide na osobnú zodpovednosť podnikateľa.

N e z a m e s t n á n ý c h t u v pravom slova smysle nieto. Keď Belgičan s odbornou kvalifikáciou nemá sebe-rovného a tesne kvalifikácií odborníckej zodpovedajúceho miesta, inné miesto, prameň existencie, hoci i výhodnejšie takýto „nezamestnaný(?)“ neprijme, ale sa hlási medzi nezamestnaných, ktorí sú na ťarchu štátnej pokladnice.

*

Keď robotník u t r p í ú r a z, „accident“, dostáva 50 proc. platu denného. V prípade odumretia následkom úrazu počas práce dostane člen — ale len existenčne priamo závislý na zomrelom — odškodné, ktoré činí 30 proc. dennej mzdy, ktorú by bol získal zomrelý do konca paušálnej pracovnej doby (60 rokov života). Vdovy po zomrelých v baniach majú právo na doživotnú rentu, ktorá sa im vypláca v štvrt ročných splátkach. Deti rodiny po zomrelom prichádzajú v úvahu len do 16-ho roku.

Aký je p o m e r r o b o t n í k a k u z a m e s t n á v a t e l o v i ?

Pri prijatí do práce dostane robotník pravidlá, ktorých obsah musí znať. Pri prestúpení týchto banických pravidiel neznalosť sa neberie do úvahy. Robotník podpisavší smluvu se zamestnávateľom nesmie túto smluvu svojvoľne zrušiť, ale iba s dorozumením druhej alternatívnej stránky. Robotník môže smluvu zrušiť a prácu opustiť len po 8dennom vopred oznámení toho svojmu zamestnávateľovi. Ináč zamestnávateľ má právo strhnúť robotníkovi 5-dennú mzdu. A naopak, jestli je robotník prepustený, má právo na 5-dennú mzdu. Spory vzniklé medzi robotníkom a zamestnávateľom

rieši tak zv. „Conseil de Proudhommes“, pozostávajúci z členov robotníctva a zamestnávateľov. Keby robotník opustil prácu bez akéhokolvek oznámenia, môže byť stíhaný aj do výšky niekoľko tisíc frankov, alebo v prípade nedostupnosti pokuty, môže byť deportovaný na nútné práce do niektorej kolónie, kde za 50 halierov dennej mzdy musí ťažko pracovať, kým si takto nevyrobí dostatočnú sumu na cestovné trovy za hranice Belgie, pri tom súc vylúčený zo všetkých podnikov v celej Belgii.

Svatoklimentské svatyně v naší vlasti.

Antonín Šorm.

(Pokračování.)

4. Stará Boleslav.⁵

Kostelík sv. Klimenta ve Staré Boleslavi byl vážen a hodnocen od našich předků již v nejstarších dobách, jak svědčí okolnost, že se mu vyhnul i kolegiální chrám kapitulní při svém budování. Jeho jméno uvádí nám na mysl ranní zoru křesťanství v našich vlastech, kdy svatí věrozvěstové slovanští kráčeli do moravských lesů s vírou v srdci, s ostatky sv. Klimenta v relikviáři a s knihou přeložených Písem svatých v rukou. Lehner klade jeho vznik do první polovice 11. století a velebí jeho nástěnné malby, o nichž dí: „Vzlet komposice, mistrná kresba, ladná draperie roucha, jemná modelace obličejů i rukou a umělecká pokročilost techniky překonaly vše, co před tím v umění malířském bylo u nás vykonáno. Tím zařazují se malby staroboleslavské na úplný sklonek románské doby.“

Dějepis výtvarného umění v Čechách, vydávaný S. V. U. Mánes v Praze, klade tyto malby do doby okolo roku 1175. Z maleb se zachovaly souvislé zlomky; v klenbě trůnil Kristus v mandorle, totiž umístěný ve velké elipse nahoře i dole zahrocené. Pod klenbou zobrazení v pásu svatí apoštolové. Dolní část stěny dokola pomalovaná širokým závěsem, draperií, jak často bývalo v románské době, kdy pochopili umělci, že věřící svým rouchem otírají stěny a proto nemalovány dole těžší figurální obrazy.

Nad tímto kobercem namalovány výjevy ze života sv. Klimenta, jak je po staletích později namaloval Bavorák Biebel v chrámu sv. Klimenta na Starém městě pražském. Starší, nežli malby staroboleslavské, je cyklus obrazů ze života sv. Klimenta v římském kostele San Clemente, jenž však není ve vztahu k malbám staroboleslavským a nebyl jim předlohou. Ve Staré Boleslavi je zobra-

⁵ Literatura: Lehner F. J.: „Hradní kaple sv. Klimenta ve St. Boleslavi.“ „Method“ XXI., 1895, 26.

Šittler Ed.: „Kostelík sv. Klimenta ve Sv. Boleslavi a románské fresky.“ Památky, XXX., 1900-1901/1.

Votka Jan Kř.: „Památky staroboleslavské.“ V Praze 1879.

Košnář Julius: „Stará Boleslav a její památky.“

„Kaple sv. Klimenta v St. Boleslavi“, „Zlaté klasy“, 1855, str. 333, 358, 390, 396.

zeno poslání světcovo do vyhnanství; císař Trajan sedí na vysokém trůnu, pravici vypuzuje mučedníka na Chersones a otrok odvádí vězně. Vidíme přesnou isokefalii, to jest, umístění hlav v jedné přímce. Druhý obraz vyznačuje zázrak nalezení vody; vypovězení křesťané těžce pracovali v lomech a strádali žízní; tu na přímluvu sv. Klimenta objevil se beránek na skále a nožkou vyrazil pramen vody. Nešťastníci v radosti žasnou nad touto událostí. Třetí obraz znázorňuje smrt sv. Klimenta, jenž zatížen těžkou kotvou z lodice, je vrhán do mořských vln. Obrazy jsou vyspělou románskou malbou.

Stropní část klenby nad tímto pásem je ozdobena malbou tři stojících postav, avšak osoby jsou značně poškozeny a zbývá z nich velmi málo zřetelného podání. Zato v přízemí na západním i východním konci pod emporou, jsou zachovány namalované dvě ženské postavy, jedna mladá s korunou, žezlem a říšským jablkem, druhá starší s bílou rouškou a se stylisovanými květy ve vztyčených pažích. Určení postav je obtížné a Lehner vyslovil domněnku o sv. Ludmile. Třetí z malovaných postav je již otřelá. Tyto malby patří k význačným ozdobám české vlasti.

5. L e v ý H r a d e c .

Když se Bořivoj vracel s třiceti velmoži na Velehradě pokřtěnými do Čech (Moravská legenda o sv. Cyrilu a Metoději), provázeli jej ctihodný kněz Kaich, přidělený knížeti od sv. Metoděje. Přišedše na opevněný Levý Hradec nad Vltavou nedaleko Prahy, založili tam kostel k počtě sv. Klimenta („Život sv. Ludmily“, *Prameny dějin čes.*, I. 193), kterýž byl prvním křesťanským kostelem v Čechách; odtud se tedy šířila víra křesťanská v celých Čechách a v českém národě.

Původní kostelík byl stavěn ve formě rotundy, podle pozdní, avšak zcela věrohodné zprávy Pešinovy, za jehož doby ještě původní svatyně stála. („*Phosphorus septicornis*“, str. 120.) Zde kníže Boleslav a jeho velmožové zvolili biskupem sv. Vojtěcha.

Levý Hradec byl později zastíněn vzrůstajícím se hradem pražským a dostal se v držení kláštera benediktinek svatojiřských na Hradčanech; uvádí se mezi statky potvrzenými tomuto klášteru již roku 1228 a 1233. Při kostele sv. Klimenta bývala fara, jež se připomíná v rejstříku desátek papežských roku 1352. Později, asi ve století 15., byl na Levém Hradci nepochybně ke zmíněné okrouhlé kapli přistavěn presbytář gotický, dosud zachovaný. Roku 1684 za abatýše Anny Mechtildy Schneeweissově z Eckštejna přestavěn pak na nynější podobu barokní.

Hlavní oltář jest raně barokní a obraz představuje sv. Klimenta, kterak hoří ukazuje k prameni řinoucimu se ze skály, na níž stojí beránek; za světlem několik postav stojících, vlevo klečící muž s rukama v údivu rozestřenými; před ním na zemi soudek u nohou světcových. Nad světlem dva andělkové, z nichž jeden drží papežský kříž a věnec, druhý tiaru.

Při presbytáři nízká hranolovitá věž a v ní zvon s nápisem na plášti: „Za panování osvětlené panny V. Kateřiny ze Šmidau, kněžny a abatyše kláštera sv. Jiří, ten čas zvon slitej jest k záduší hradeckému pod titulem sv. Klimenta léta MDCLX.“

Literatura: Dr. Antonín Podlaha: Posvátná místa, II. 102—106. Karel Cvrk: Levý Hradec a Budeč. (Praha) 1904. Anonym: O přispěvcích na opravu chrámu sv. Klimenta na Levém Hradci, „Blahověst“, II. (1856), 155. Anonym: Levý Hradec, „Blahověst“, XL. (1890), 414. Karel Procházka: Abatyše Zofie Albína z Helfenburka žádá o zvon ke sv. Klimentu na Levý Hradec. „Časopis přátel starožitností“ IV. (1896), 96. Památky archeol. I. 92, II. 54, III. 231, XII. 197.

Milenium 1863 a čeští katolíci.

B. Bozet.

(Dokončení.)

Dlužno se zmíniti také o karlínských zvonech, jež nesou na sobě znak jubilejního roku cyrilometodějského. Jsou čtyři. Největší 39 metr. centů vážící zvon má na sobě polovypouklý obraz sv. Cyrila a Metoděje s nápisem cyrilským: „СВАТІИ КИРИЛЪ А МЕТОДИИ АПОСТОЛИ СЛЮБАНЪ“ Pod tím: „Hanc campanam in honorem SS. Cyrilli et Methodii sanctificatam Deo dedit una cum Theresia coniuge Franciscus de Paula Müller, civis et mercator Pragensis dominusque fabricae in suburbio Carolinensi, natus Ponti regio oppido Bohemiae anno 1794. (T. j. Tento zvon, posvěcený ke cti sv. Cyrila a Metoděje, Bohu věnoval se svojí manželkou Terezií František de Paula Müller, měšťan a obchodník pražský a majitel továrny v předměstí karlínském, narozený v Mostě, královském městě českém roku 1794.) Druhý zvon sv. Františka Seraf., 22 q těžký, daroval císař František Josef I. s chotí Alžbětou; dal jej ulíti z kovu děl.¹⁴ Třetí zvon (10 met. centů) zasvětil svému patronu kardinál Bedřich Schwarzenberg s legendou: „Anno a salutifera Nativitate D. N. J. Ch. 1863 plaudentibus populis preconio SS. Cyrilli et Methodii per decem saecula christianis Reverendissimus Pater ac Dominus Fridericus Cardinalis Schwarzenberg, Archiepiscopus Pragensis, nomine et patrocinio sancti Friderici Abbatis sacraavit sonitum meum in templo in memoriam filiis gentis suae.“ (T. j. Roku od spásonosného narození P. N. J. K. 1863 za jásotu národů blahozvěstí sv. Cyrila a Metoděje po deset věků křesťanských nejdůstojnější Otec a Pán Bedřich kardinál Schwarzenberg, arcibiskup pražský, jménem a ochranou sv. Bedřicha, opata, posvětil můj zvuk v kostele na pamět synům

¹⁴ „Ex aere tormentorum, cuius octoginta centenarios gloriosus Imperator Austriae Franciscus Josephus I., qui unacum serenissima coniuge Elisabetha die 10. Junii 1854 fundamentum huius ecclesiae posuit, benigne largitus est.“ Pod obrazem pak sv. Alžběty je nápis: „S. Elisabetha. — A. D. 1863 exacto millenario christianitatis Slavorum me fudit Praegae Carolus Bellmann, c. r. aulicus campanarum fusor.“

svého národa.) Čtvrtý nejmenší zvon (4 q) věnoval zvonař Bellmann k počtě P. Marie. Nese nápis: „A. D. 1863 christianae Slavorum genti decies jubilari per Reverendissimum Patrem ac Dominum Fridericum Cardinalem Schwarzenberg, Archiepiscopum Pragensem, consecrata sum in honorem B. V. Mariae, ut sit vox mea ad filios hominum vox exsultationis et salutis.“ (T. j. Léta Páně 1863 křesťanskému národu Slovanů desetkrát jubilejního byl jsem posvěcen nejdůst. Otcem a Pánem Bedřichem kard. Schwarzenbergem, arcibiskupem pražským, ke cti bl. P. Marie, aby byl můj hlas k synům lidským hlasem jásohu a spásy.) Slavnost svěcení zvonů se konala s velkou slávou J. E. kardinálem Schwarzenbergem již 9. srpna.

Slavnost svěcení zvonů byla předzvěstí ještě mohutnější slavnosti posvěcení kostela samého v neděli 18. října. Není zde místo pro obsírné vyličování slavnosti, jen o nejdůležitějším se zmíníme ze zprávy v Blahověstu.¹⁵ V předvečer slavnosti byl hlavní vchod zahalen obrazem sv. Cyrila a Metoděje, z jehož nádherné iluminace zářila prosba: „Sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás.“ Slavnosti seúčastnili zástupci úřadů, spolky, školy a veliké zástupy lidu z Karlína i z Prahy. Jedině zpěvácký spolek Hlahol se nesúčastnil, ač účast přislíbil.¹⁶ U dveří prozatímního chrámečku karlínského uvítal světitele J. E. p. kardinála německy předseda Katolické jednoty pražské hr. Otakar Černín, jejímž dílem chrám je. Hlavní oltář světil kardinál, oltář P. Marie, budějovický biskup J. V. Jírsík a oltář sv. Václava světicí biskup Petr Krejčí. Po svěcení sloužil mši sv. u hlavního oltáře biskup Jírsík, u P. Marie kanovník Würfel, u sv. Václava kanovník Štulc. V duchovenstvu byly zastoupeny všechny české diecése, Moravu zastupoval dr. Bílý, „jenž uchvácen velikolepou slavností ujišťoval, že, ač se letos mnoho stalo, chrám a slavnost v Karlíně jest a zůstane prvním pomníkem tisícileté ročnice“.

Všimněme si ještě krátce kostela samého. Už sám sloh byzantský spojený se západním románským má být symbolický, jak to naznačil kardinál Schwarzenberg na sjezdu katolíků 1860: „Den Slavenaposteln Cyrill und Method solle der neue Tempel geweiht werden, und weil diese aus dem fernen Osten kommend im Westen das Licht des Christentums verbreiteten, sei auch der Charakter des Bauwerks ein Symbol dieser historischen Momente, indem sich der byzantinische Stil mit dem Rundbogen des Abendlandes eint.“¹⁷ („Slovanským apoštolům Cyrilu a Metodovi má býti nový chrám zasvěcen, a poněvadž oni z Dálného východu přišedše, na Západě rozšiřovali světlo křesťanství, jest také charakter stavby symbolem těchto dějinných chvil, an se byzantský sloh snoubí s kulatým obloukem Západu.“)

Vnitřek je krásným pomníkem mocného náboženského nadšení jubilejního roku, který vzbudil takové dobrodince. Obec karlínská

¹⁵ Blahověst 1863, str. 477 a 478. — ¹⁶ Blahověst 1863, str. 463.

¹⁷ Wolfsgruber, Friedrich Kard. Schwarzenberg. II. Band, str. 300.

postavila hlavní oltář, občané věnovali lavice. Hrabě Harrach postavil kazatelnu se zpovědnicemi. Paní Marie Riegrová, dcera Fr. Palackého a choť vůdce národa Fr. L. Riegra, darovala oltář sv. Václava, kanovník Würfel oltář P. Marie. Jiní dobrodinci věnovali zase ostatní zařízení: výzdobu apsidy, varhany, křtitelnici, hodiny, hlavní dveře.

I veliký biskup djakovský Josef Jiří Strossmayer považoval za vhodné osobně manifestovati v Karlíně za velikou myšlenku cyrilometodějsko-slovanskou. Ač teprve nedávno dosedl na biskupský stolec, nedbal nebezpečí svého jednání před vládou, přes všechny překážky přijel do Prahy a slavnosti se účastnil.

K r a j e n ě m e c k é.

Velký vznět náboženského života v největší části obyvatelstva království nutně s sebou strhával i menší část věřících německého jazyka i nekatolíky. Němci, hlavně ve smíšených farnostech, slavili svátek sv. Cyrila a Metoděje stejně vroucně jako Čechové. Malou ukázkou ze Šumavy přináší „Blahověst“:¹ „Mysleliť jsme s počátku, že v německých krajích, kde se nejvíce bavorští patronové (sv. Michael, sv. Wolfgang atd.) ctí, a z českých patronů sv. Jan Nepomucký, sv. Jiří a sv. Václav ve zvláštní lásce chovají, menšího účastenství nalezne slavnost, kterouž M o r a v a a č e s k é k r a j e n a š e v docela jiném světle spatřují. Než sotva byl pastýřský list přečten a vyložen, takový všude nával kajících veškeré kněze překvapil, že jsme všichni těchto osm dní namnoze od 6. do 1. hod. s poledne, a od 3. do 7. hod. večer bez oddechu zpovídati museli,“ (píše kněz, pozn. pis.). V dopise z Týnice² podotýká se k místní slavnosti: „Slavnost nebyla pouhou slavností národní, nýbrž byla pobožnost a slavnost katolická, mámeť zprávy i z krajů n ě m e c k ý c h.“(!) Cyrilometodějský chrám v Karlíně nalezl dokonce dobrodince i ve Vídni, kde redaktor „Signale“ Kinderfreund sebral a odvedl 145 zl.³

Č e š t í p r o t e s t a n t é.

Také čeští nekatolíci oslavovali slovanské věrozvěsty, pořádajíce „jubilejní slavnosti“, ovšem svým způsobem, zneužívajíce spíše jejich jména pro své agitační cíle proti katolíkům, a to do té míry, že to vzbudilo až pohoršení. „Blahověst“ s nimi polemizuje:⁴ „Odtržení bratří naši, evangelíci helvetského vyznání v Čechách a na Moravě konali o minulých hodech svatodušních taky „jubilejní slavnost na památku obrácení předků našich na víru křesťanskou skrze Cyrila a Metoda způsobem, o němž „Hlasy ze Siona“ řkou, „jak za to máme d ů s t o j n ý m“. Jak vypadaly ony oslavy, pro zajímavost aspoň toto uvádíme: V Krabšicích (píše „Blahověst“) bylo uzavřeno mimo jiné: při službách Božích o týden dříve s kazatelnou ohlásiti, „aby, jestliže by v sboru naroditi se měly v těchto dnech dítky,

¹ „Blahověst“ 1863, str. 161: „Od Šumavy z okresu nýrského 24. března 1863.“

² „Blahověst“ 1863, str. 145. ³ „Blahověst“ 1863, str. 212.

⁴ „Blahověst“ 1863, str. 283 a 284.

s křtem se posečkalo na jubilejní slavnost" a pak aby každému dítěti byla při křtu dána Bible svatá. Konečně jsou-li osoby, které od Církve římskokatolické odstoupily, a do církve evangelické přistoupiti chtějí, aby v jubilejní pondělí přijímány byly." V Libici v pondělí svatodušní také bylo kázání o bratřích soluňských, „kteří učení Kristovo v srozumitelném jazyku rozhlašovali a svátost Večeře Páně pod obojím způsobem vysluhovali“.

Nejvíce ve svém zaujetí zašel pastor v Hořátví. Jubilejní kázání jeho uveřejnily „Hlasy ze Sionu“. Některé výroky jeho jsou tendenční a naprosto neodpovídají pravdě. Tak na příklad: „Cyril a Metoděj založili svobodnou církev, ale římský biskup ji zdedil.“ „Evangelická církev zajisté hájí původní dílo oněch věrozvěstů, pokud je římský biskup sobě nepodmanil a dílo jejich neproměnil.“ Konec jubilejního kázání je vytištěn proloženým písmem: „Po celém tisíciletí Cyril a Metoděj také proto od Boha dán, aby si z něho příklad vzali papežští a Němcí.“ Na to vtipně poznamenává „Blahověst“: „Ti papežští v Čechách, na Moravě a ve Slezsku vzali si vskutku příklad ze světců svých, putujíť na Velehrad, kamž byli svatí biskupové naši před 1000 lety připutovali.“

Ohlas v literatuře.

Předmět oslav, světlé postavy soluňských bratří, byly podnětem k čilejšímu literárnímu ruchu, jsouce vděčným tématem vědeckých studií, životopisů a populárních spisů. Literatura cyrilometodějská jubilejního roku v Čechách je pozoruhodná a rovnocenně doplňuje značnou literaturu moravskou. Kanovník u sv. Víta dr. Adolf Würfel vydává „Život a působení sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje“, stručný životopis s přídavkem písně ke cti sv. Cyrila a Metoděje. U B. Stýbla vyšla knížka „Pravověrný ctitel sv. Cyrila a Metoděje, bratří apoštolův slovanských“. „Památka tisíciletého jubilea příchodu dotčených sv. apoštolův, údům bratrstva sv. Cyrila a Metoděje, jakož i poutníkům velehradským věnuje Václav Štulc, kněz, kanovník atd.“ Stran 138. U I. L. Kobera vydal zase František Hollmann veršovaný život a působení sv. Cyrila a Metoděje pod názvem „Počátek křesťanství na Moravě a v Čechách“. K tisícileté památní slavnosti roku 1863 sepsal a nákladem svým vydal František Hollmann. Stran 72.

Zvláštní pozornosti zasluhuje ustavení nové edice pro vydávání knih v Pisku s názvem „Zlatá kniha“, jejímiž zakladateli mezi jinými byli kardinál Schwarzenberg a biskup Jírsík. Toto nové „Dědictví“ vydalo k jubilejnímu roku knížku věnovanou dospělejším dívkám „Zlaté klasy“. Je to vlastně čítanka s 20 články od 11 spisovatelů za redakce prof. dra Josefa Pažouta. Sedm z těchto článků je psáno vzhledem k tisícileté slavnosti; na prvním místě je „Dnes tisíc let“ od A. Heyduka. Ustavení této edice pro dívky mělo býti též pomníkem jubilejním, jak edici přeje dopisovatel do „Blahověsta“:⁵ „Dejž

⁵ „Blahověst“ 1863, str. 317 a 565.

Bůh novému tomuto Dědictví, které v život vstoupilo na památku 1000leté slavnosti cyrilometodějské, zdaru a požehnání."

Jistě právem podotýká „Blahověst“, znamená toto oživení v chudé dosud náboženské literatuře: „Na všech stranách pátrají nyní učenci po památkách cyrilometodějských. U nás přispěli k odhalení záclony, která zakrývala slavný život světců našich, Palacký, Šafařík, Jireček, Gfrörer; život jejich vydali Štulc, Ginzel, Bílý, legendu Würfel a j. V Záhřebě sepsal učené dílo jazykem chorvatským kanovník a místodržitelský rada Rački, kteréž msgr Mlinarić, arcikněz u sv. Jarolima v Římě, v latině vydati chce."⁶

Úcta k sv. Cyrilu a Metoději se projevovala i hojným rozšířením Lhotova obrazu „Křest Bořivojův“⁷ a Würflova obrazu sv. Cyrila a Metoděje. V Praze byly prodávány i umělecké šošky sv. Cyrila a Metoda s nápisem: „Památka na Velehrad 863—1863.“ Byl dán dokonce i návrh na hry ze života sv. Cyrila a Metoděje pod širým nebem.⁸

„Sborník velehradský“ (I. ročník 1880, str. 300 nn.) uvádí tyto jubilejní pomníky v Čechách: „Kostel v Karlíně: Malín a Hlízov u Kutných Hor obnovily své chrámy. Jubilejní oltář postaven v Turnově od světicího biskupa dra Petra Krejčího. Karlův most v Praze zdobí též jubilejní sochy. Kříže: Hlízov u Kutných Hor, Starý Kolín s nápisem: „Posvěcen na den nalezení svatého kříže v roce cyrilometodějském 1863.“ Žampach, návrší u Písečné s chronogramem: „ZDe z Lásky a Ctí k SpasíteLI kníže z ChIMaI křlž postaVIL“ a nápisem: „Na zbožnou a vzácnou památku tisícetého jubilea zavedení křesťanství v Čechách.“ Mnoho obcí zjednálo si na památku zmíněné již jubilejní obrazy (Týniště n. Orli., Ústí n. Orli. a j.).

Sledujeme-li celkový průběh jubilejního roku cyrilometodějského v Čechách, vidíme, že duchovní pouto, jímž byli Čechové přivázáni k posvátnému Velehradu před tisíci lety, zůstalo pevným po věky. Velehrad byl střediskem a ohniskem a zůstal jím i po tisíci letech. Právem mohl dáti herold katolického lidu v Čechách „Blahověst“ na první stránku ročníku 1863 věnovací chronogram: „ChVáLa ss. CyrILLV MethoDěJI.“ Jeho předpověď oddané lásky českého lidu k sv. Cyrilu a Metoději se jistě splnila.

Z činnosti Cm. družstva Velehrad za rok 1932.

(Dokončení).

Exerciční zpráva.

V duchu zakladatele Družstva dra A. C. Stojana pracováno i loňského roku v exercičním hnutí. V roce 1932 bylo dáváno 38 kursů —

⁶ Je snad míněn „Viek i djelovanie sv. Cirila i Metoda“ I. díl 1857, II. díl 1859. Viz Slovník naučný; „Rački“.

⁷ Vydán u Ed. Hölzla v Olomouci. Cena 10 zl. — ⁸ „Blahověst“ 1863, str. 190.

od založení Stojanova 337 — jichž se účastnilo 2490 osob, z toho 1254 mužů; tedy ponejprv mají převahu muži. Srovnáme-li dřívější roky, vidíme: roku 1924 bylo 11 kursů a 767 účastníků, 1925 24 a 1508, 1926 26 a 1981, 1927 26 a 1663, 1928 28 a 2023, 1929 24 a 2050, 1930 27 a 2509, 1931 33 a 2248. Letos do konce srpna máme již 30 kursů a 2254 účastníků, z toho 1224 mužů. Hostil tedy Stojanov již 19.493 osob, které hledaly spojení s Bohem a klid své duše.

Bůh žehnal naší práci, jemu budiž vzdán náš největší dík. Musíme však s vděčností vzpomenouti exercičních horlitelů, kteří, ač často širší veřejnosti neznámí, vykonali pro obrodu farnosti velmi mnoho. Děkuje duchovenstvu za jeho práci pro exercicie, díky vzdáváme spolkům, které zůstaly velehradským exerciciím věrný — jsou to železničáři s p. senátorem Pavelkou v čele, Svaz lidových absolventů hospodářských škol, Mariánská družina učitelek, Svaz lid. zemědělců, Svaz katol. žen a dívek — s radostí vítáme dílo dra Vavruši: exercicie pro zaměstnance firmy Baťa. Nemůžeme pomínouti mlčením velikou účast na exerciciích z farnosti čejkovské a dolnobojanovské a dekanátu valašsko-klobouckého. Bůh odplat tamním horlitelům. Letos dává se do služeb hnutí Mariánská družina bohoslovců. Vítáme je a děkuje jim předem.

Na Velehradě 27. září 1933.

Dr. Josef Habeš T. J., rektor koleje.

Katolickou propagandu pro jednotu víry ličí P. Lippert takto: „Kdekoliv paprsek naší víry unikne do lidské duše, máme z toho radost. Ale naše propaganda není nešlechtná horlivost (zelotismus), která bližního trápí, až pod vnějším nátlakem zradí své svědomí; ani zločinné vynucování, které využívá nouze bližního k lovení duší; ani nekřesťanské pletichářství, které jedovatými slovy k tomu směřuje, aby v duši jinověrcově vyhubilo živé svazky lásky a důvěry, pojící ho s jeho souvěrci — v té naději, že duše ze svých dosavadních kořenů odervaná také odumře své staré víře. Toto všechno se nazývá proselitství — ošklivá věc! Pravá propaganda však, duch srdci upravdě apoštolských chce získat pravé víře otevíráním pohledu do své pravdy a jedinečnosti, svoji laskavosti, silou milosti, které uděluje, útěchou a uvolněním, které z ní trýskají. Tento duch propagandy je katolický a my se zaň nestydíme.“

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Duchovenstvo v ruských vězeních. V pařížském deníku „Poslednija Novosti“ uveřejňuje vysoce zajímavé paměti prof. Černavin. Citujeme aspoň

odstavec o chování ruských kněží v sovětských žalářích: „Charakteristickým příznakem církevních procesů byl názor zatčených na těžký jejich osud. Většina se dívala na uvěznění jakožto na zkoušku seslanou Bohem,

jako na pronásledování za víru a pravdu, a proto se nebála odporovati vyšetřujícímu soudci. U mnohých tento zápal byl zvláště zřetelný, nepřispěl ovšem ke zmenšení trestu, nýbrž naopak, poněvadž soudce si takové chování vykládal jako zatvrzelost! Vězni netajili své zbožnosti, a každý večer se shromažďovali v nejvzdálenějším koutku cely a tiše, docela tichounce zpívali modlitby. Hluk v cele přehlušoval jejich zpívání, takže dozorcí nic neslyšeli." — „Posledníja Novosti“ 1. října 1933, čís. 4575.

Reorganisace lidového komisariátu (ministerstva) osvěty. Až dosud lidový komisariát nevěnoval patřičné péče obecnému a střednímu školství; starost o ně byla rozdrobena na četné „funkční“ úseky. V celém komisariátě nebylo systematického dozoru nad školskou výchovnou prací. Všeobecná „Státní učená rada“ a její orgán „Učebně-metodické sekce“, pocházející z doby, kdy lidový komisariát měl ve své péči všechny vysoké školy, byly podle doznání sovětských časopisů spíše překážkou než podporou školského rozvoje. Nová reorganisace lidového komisariátu osvěty, ohlášená všemi sovětskými listy z 20. září, věnuje především pozornost elementárnímu (obecnému) a střednímu školství, chce podporovat učitele v jeho každodenní práci a připravovat pedagogické kádry. Zrušuje dosavadní „Státní učenou radu“ i „Učebně-metodickou sekci“ s oddělením uměleckým. Reorganisovaný lidový komisariát osvěty má nyní pět správních oborů (pro obecné a střední školství, pro přípravu učitelů, pro university a výzkumné ústavy, pro knihovnictví a pro divadelní a pod. podniky) a kromě toho ještě tato zvláštní oddělení: 1. pro předškolní výchovu, 2. pro dětské domy, 3. pro učebně pomůcky, 4. pro školy a kursy pro dospělé, 5. pro čítárny, kluby, domy a parky kultury a odpočinku, 6. pro musea, 7. pro vedení plánů a financí, 8. stavební, 9. zvláštní a 10. správní. V obor komisariátu školství patří nadále OGIZ. (Sdružení státních nakladatelství), Glavlil (Hlavní správa pro věci literární a vydavatelské) a Hlavní repertoárová komise. — „Pravda“, „Izvestija“ a „Več. Moskva“ ze dne 20. září 1933.

Komunistická strana kontroluje i

práci spisovatelů-bolševiků, provádějící i mezi nimi neúprosnou „očistu“. Předseda očistné komise Magidov dává velmi přísné otázky a vyžaduje na ně odpovědi bez vytáček a bez vykrucování. A bolševičtí spisovatelé se snaží vyznamenati před vládou a dokázati, že generální směrnice komunistické strany jsou jim dražší než život. Než najdou se i tu výjimky, že v činnosti zkoušených něco není v pořádku. Spisovatel Sitkovskij na příklad pronajímá svůj byt „třídně nepřátelskému žvilu“, což je ovšem v SSSR, hrách neodpuštělný. Jiný spisovatel Ivlev chodívá v sobotu na večerní bohoslužbu a v neděli na ranní. Ještě těžší je vina spisovatele Grudského, odborného literárního kritika. Prořekl se při jedné přednášce a řekl tuto poznámku: „Zde v této otázce ukázal se soudruh Trockij prozíravějším než Lenin.“ — „Literaturnaja Gazeta“, říjen 1933.

Ruský spisovatel J. A. Bunin, který byl právě poctěn Nobelovou cenou za krásnou literaturu, nedal se koupit bolševiky a raději v zahraničí strádal věren svému umění a své lásce k nešťastné vlasti. Poslední jeho knihou je „Život Arseněvův“, z níž ukázkou přinesl ruský pařížský časopis „Sovremennaja Zapiski“ a již přijala literární kritika s velikou chválou.

Komsomolci oslavovali své patnáctileté trvání úplně v duchu vojenském. Na schůzi ve Velkém divadle v Moskvě rozhodli se komsomolci vybudovat v roce 1934 z vlastních prostředků divisi ponorek. Komsomolci také pořádají sbírky na letecké účely a vedou propagandu mezi obyvatelstvem. Na jejich slavnosti přišli též představitelé dětských pionýrských organizací. Pionýři nesli modely vzducholoď a aeroplánů. Mnoho dětí mělo na hlavách protiplynové masky na důkaz, že je Rusko připraveno k plynové válce. Vojenskému komisaři Vorosilovi, který dlel tehdy v Turecku, poslali komsomolci pozdrav a slib, že, jsouce dokonale obeznámeni s vojenskou technikou, budou bedlivě dbáti rozkazů svého náčelnictva a neomylně drtit nepřítele... (Jedinstvo.)

V jednom měsíci. Během letošního července vyhodila do vzduchu a poborila bolševická vláda v Oděse ženský Michailovský klášter, zbořila přístavní chrám sv. Mikuláše a začala bourat

starobylý chrám „Nanebevzetí Panny Marie“. Ničivé tempo bourání bolševici lépe dodržují než tempo „výstavby“.

Už se zase připravují na vánoce ruští bolševici po své staré nenávisti protikřesťanské. V různých řečech dala moskevská vláda pořídit šest zvukových filmů namířených proti oslavě svátku Božího Narození. Mají být doplněk široce založené propagandy protináboženské!

Litvinův zájezd do Spojených států severoamerických přinesl prý sovětům obnovení vzájemných diplomatických vztahů s USA, uznání sovětů a navázání styků hospodářských, při čemž sověty zaručily prý americkým příslušníkům v Rusku náboženskou svobodu. Zúmyslně přidáváme slůvko prý, poněvadž teprve budoucnost ukáže pravou tvář slíbené s v o b o d y. I v nejlepším případě se obáváme, že ta svoboda půjde k duhu především americkému bohatému sektářství a ruskému křesťanství, pokud se udrželo, přinese jen nové zmatky. Sověty hledí se sblížit i s jinými státy, jako na př. s katolickým Polskem nebo i s naší republikou; ale nikdy tu není ani zmínky o takové americké podmínce: zaručit vlastním státním příslušníkům náboženskou svobodu. A přece zůstalo ještě tolik katolických Poláků v Rusku, kteří trpce zakoušejí sovětské nesvobody náboženské. A naši krajané s nimi!

Militarisece sovětských továren. Moskevský dopisovatel „Daily Telegraphu“ oznamuje, že místopředseda „Oscaviachimu“ Bělickij ve své řeči, pronesené na poradě této organisace, prohlásil: „Nesmí býti jediné továrny, která by neměla svého odboru pro vojenskou výchovu, která by neměla svých pušek, letadel a svých protiplynových sekcí.“ Bělickij vyzýval kosmopol, aby 15. výročí „svého založení oslavil rekordem vojenské přípravy“. Komsomolským buňkám musely býti k výročímu dni 29. října zaslány zprávy o počtu členů buněk, kteří prodělali zvláštní vojenský výcvik. Berou to tedy komunisté důkladně.

Ohlasy ze sovětské literatury. Sovětská literatura žije a tvoří ve znamení neustálých bojovných hesel, hlásaných komunistickou stranou. Hesla jsou různá: hned se volá: „Všichni do Donské pánve“, hned zase: „Tváří k aktivistice — kolchoznicí“, nebo zase „Za socialistickou rašelinu“. Po každé, když

heslo bylo vydáno, hned se pořádají schůze a na nich se odhlasují vzletné resoluce, ovšem jen proto, aby se za týden nebo za dva zapomnělo na „socialistickou rašelinu“, nebo „aktivistku-kolchoznicí“. Nyní je nejčasovějším heslem v SSSR výzva: „Všichni na železniční dopravu“. Proto „Literaturnaja Gazeta“ (říjnové číslo 1933) píše: „Vylíčiti v literatuře strojvůdce, signalistu, výhybkáře a mazače lokomotiv — což to není čestný úkol pro spisovatele? Spisovatelé, žeňte útokem na naši železniční dopravu.“ Delegát ústředního výboru Světlanov ukázal, že spisovatelé nemají pokračovati ve špatných tradicích klasiků, jako byli „Tolstoj, Čechov nebo Zola, u nichž železniční doprava byla jenom fabulovým detailem“.

Očista komunistické strany SSSR. „Observer“ (z 29. října 1933) uveřejňuje první výsledky letošního „čištění“ v ruské komunistické straně. Výsledky oficiálně oznámené sovětskými úřady týkají se prozatím jen Moskvy a moskevského kraje. V Moskvě prošlo rukama čistné komise více než polovina všech členů strany. 12,8 proc. celkového počtu členů, jichž se čistná akce týkala, bylo vyloučeno ze strany, 9,2 proc. převedeno mezi hospitanty a 6,8 proc. členů bylo zařazeno do kategorie „sympatisujících“. V moskevském kraji je procento vyloučených a vřazených do nižších kategorií mnohem značnější. Vylučování byli z komunistické strany dosavadní členové z těchto důvodů: pro porušení kázně, neproletářský původ, nečinnost, kariérismus a byrokratismus, pro nezachovávání komunistické morálky a pro politickou lícoměrnost. Významné je, že všechny komise zjistily velmi značný počet případů nedodržení a neuposlechnutí stranických rozkazů a usnesení. Dosáhne-li vylučování z komunistické strany v celém státě stejného rozsahu jako v moskevském kraji, bude přes 250.000 členů strany hozeno přes palubu a asi 300.000 jich bude přemístěno do nižší kategorie „hospitantů“ a „sympatisujících“.

Profesor Miljukov o možných změnách v Rusku. Vyšel třetí a poslední svazek „Dějiny Ruska“, psaných skupinou ruských učenců s P. N. Miljukovem v čele; od něho pochází značná část textu, zvláště posledního svazku (Histoire de Russie par Paul Milioukov, Ch. Seignobos et L. Eisenmann, Tome

III — Librairie Ernest Leroux). Tento třetí svazek se obírá ruskými událostmi až do našich dnů — do konce roku 1932. P. N. Miljukov ukazuje na to, že ono období ruských dějin, které se počalo říjnovým bolševickým převratem, není dosud ukončeno.

Období pětiletky a diktatury komunistické strany blíží se však ke konci. Jestliže druhá pětiletka — prozatím odložená — počne se přece uskutečňovati, stane se to za politických poměrů úplně změněných. Za posledních 5 let se ruská revoluce dosti vážně „znacionalisovala“, jinak řečeno, pozbyla značné části svého mezinárodního nátěru. Nadmíru vážné obtíže, s nimiž jest jí zápasiti, jsou potíže specificky ruské. Nejhlavnější z nich je nepochybně mezi zemědělskou povahou státu a příliš rychlým tempem zprůmyslovění. Pokusy zdolati tyto obtíže socialisací a kolektivisací zemědělství nesporně zkrachovaly. Tento nezdar musí znamenati také konec stalínovského období. Okolnost ovšem, že je tu ohromný byrokratický aparát, jenž jaksi splývá s komunistickou stranou, bude sice překážeti rychlým a rázným reformám. Ale dlužno míti na zřeteli zhoršení hmotného postavení úřednictva, rostoucí nenávisť, kterou vzbuzuje v masách, a konečně svazky, sdružující lidové masy s mládeží, odváděnou do rudé armády. Dějiny se nevracejí, ale není pochyby, nastane nové období ruských dějin.

Zprávy o hladu, drahotě a nakažlivých nemocech pronikají přece z Ruska do zahraničí přes všechny zákazy sovětské vlády. V Leningradě stouply ceny věcí denní potřeby do povážlivé výše. Tak stojí tam 1 kg mouky asi 18 Kč, 1 kg masa 130—250 Kč, zeměáků 18—70 Kč, cukru přes 200 Kč, litr mléka 50 Kč. Městská správa uložila sice zásoby zeměáků v bývalých chrámech, přeměněných ve skladiště, ale poněvadž je vysypala na holou zem, rychle propadají hnilobě. Z hladu vznikly v Leningradě nakažlivé nemoci, takže jsou tamější nemocnice přeplněny a v lékárnách nastal nedostatek léků. Na zimu není dostatek oděvu. Pár rukaviček nedostane se pod 500 Kč a zimní plášť stojí v Leningradě 5000—9000 Kč.

POLSKO

Polsko a Rusko. Deník „Russkoje Slovo“, vycházející ve Varšavě a Vilně zároveň, otiskl zajímavý článek pod záhlavím: „Obrození Ruska je v zájmu Polska samého“, v němž se praví: „Možnost vzkríšení Ruska dosud leká polské publicisty, kteří nechtějí uznati, že jenom obrození Ruska může upevniti postavení Polska a vrátiti mu východní trh, bez něhož je Polsko odsouzeno k živoření. Celý polský průmysl se svými textilními středisky, Lodží, Žirardovem a Bělostokem vznikl, vyrostl a pohádkově přímo rozkvetl jen zásluhou ohromného trhu ruského. Po vzniku samostatného Polska a Sovětského svazu mohl by vnitřní obchod přejíti v zahraničí, avšak Sovětský svaz je už přes 15 let ochromen hospodářskou mrtvicí, a o vývozu zboží na západ do Německa, ČSR, a jiných zemí s vyvinutým průmyslem nemůže býti ani řeči. Proto Polsko musí se dusiti v klestích nezaměstnanosti a neslychaného ochuzení obyvatelstva, jež bylo zbaveno svého nejhlavnějšího, odvěkého odběratele — ruského národa. Proto ani zažehnání světové krise nevyvede Polsko ze slepé hospodářské uličky. Země zůstane chudou dotud, pokud se neotevře trh na východě a dokud ruský národ nenabude své staré kupní síly. A to je možné jenom po obrození národního Ruska. Toto obrození je nutné pro Polsko i z politických důvodů. Třetí Rusko nikdy nebude činiti nároků na polské země, ani usilovati o zničení samostatnosti „Rzeczypospolitej“. Za prvé — Rusko bude míti velmi mnoho naléhavých úkolů, souvisejících se strašným bolševickým dědictvím; za druhé je oslabeno komunistickým pokusem a bude viděti pro sebe mnohem větší výhodu v tom, aby mělo za souseda slovanské Polsko, nežli silné Německo, jež stále se dere na východ. Před nebezpečím germanismu musí polský národ hledati sblížení s ruským národem, jehož široké vrstvy i kulturní prostředí vždycky polskému národu přály. Pohříchu utužení polsko-ruského přátelství není nikterak na prospěch ani nadbíhání bolševikům, ani ubohé, ale přece dosti časté policy ruské kultury, dějinám a národním idejím. Rusové, stejně jako ostatní ná-

rodové, chtějí mít svůj stát bez českistických jatek a lidojedinství. To dlužno pochopiti." — „Russkoje Slovo“ 17. září 1933.

Mezi mladou polskou inteligencí katolickou ujasňuje se příznivé stanovisko k otázce unijní. I s katolické strany polské bývalo dříve často namítáno, že myšlenka sjednocení víry ohrožuje státní zájmy obrozené Polsky. Byla to tak zvaná „racja stanu“, státní důvod, jímž i v katolickém tisku byla potírána náboženská snaha unijní. V orgánu mladé katolické inteligence „Bunt Młodych“ uveřejněn byl však nedávno článek „Historie, unie a zdravý rozum“ (listopadové číslo), kde autor ukazuje nesprávnost dějinného zdůvodňování škodlivosti unie. „Jestliže boje mezi sjednocenými a nesjednocenými ve století 17. přispěly mnoho ke konfliktu polsko-ukrajinskému, což se tak stalo proto, že jediná v politickém ohledu tehdy aktivní vrstva národa ukrajinského — kozáci — byla hluboce oddána pravoslaví, a protekce, kterou polská vláda nesporně podporovala unii, hnala kozáky proti státu.“ Ale poměry za tři staletí se úplně změnily. Dnes jsou právě unité nejaktivnější a nejkulturnější částí ukrajinského národa. Dnes už není kozáků Chmielnického, dnes už není velkého duchovního vůdce, pravoslavného metropolity Mohyly. „Místo toho je tu dnes s jedné strany pravoslavný metropolita Dionysij, nenáviděný všemi Ukrajinci, a s druhé strany sjednocený metropol. Šeptickij, mající dnes největší autoritu v tom národě.“ A mladý autor polský prohlašuje unii za jediný prostředek, kterým by bylo možno získat k solidární spolupráci duchovenstvo řeckokatolické se státem polským.

Polská pout palestínská, vedená biskupem Okoniewskim, musela na zpáteční cestě po čtyři dny čekat v Haifě, poněvadž polská loď „Polonia“ nesměla přistát pro arabsko-židovské nepokoje v palestinském přístavě, nýbrž musela odejet do Port Saidu v Egyptě. Teprve na zakročení polské vlády bylo dovoleno „Polonii“ odvézt poutníky polské z Haify do Athén v Řecku.

S Církví katolickou se sjednotil v Lucku bývalý pravoslavný duchovní 60letý O. Ondřej Viktorovskij.

V podlašské diecési sahá už komunistické bezvěří k vraždám. Dne 21. lis-

topadu byl na hřbitově farnosti Wandów pochován farář František Giziński, který byl úkladně zavražděn, vračeje se od zaopatřování nemocného, a s ním byl ubit i hospodář Kazimír Pleskot, který ho cestou doprovázel. Poněvadž ani zabitému knězi, ani jeho průvodci nebylo nic vzato z věcí, které měli při sobě, je patrné, že tu nešlo o loupežné přepadení, nýbrž o pomstu komunistických bezvěrců, proti nimž zabitý kněz energicky vystupoval. Celá farní osada obětovala za svého tak tragicky zemřelého kněze sv. přijímání a na jeho pohřeb přijel i diecéšní biskup podlašský msgr. Przeździecki. Současně s oběťmi zločinného útoku byl pochován i onen nemocný, kterého P. Giziński byl zaopatřovat a který brzo po sv. svátostech zemřel.

Profesor Marián Żdziedzowski o komunistickém ruském pokusu. V anketě, uspořádané časopisem „Wiadomości Literacke“, pojednává o otázce polsko-sovětského sblížení známý i u nás hlasatel slovanské vzájemnosti prof. Żdziedzowski. Píše mezi jiným: „Redakce správně nazývá sovětský stát „experimentem“. Právě tím se ruská revoluce liší od francouzské, která, ač neméně krutá, přece nebyla experimentem, protože měla před sebou opravdový, reální cíl, to jest cíl uskutečnitelný. Kdežto revoluce bolševická vytkla si cíl nereální, vzniklý z doktrinářského zaslepení, cíl, jenž znamená divoký úmysl, přetvořit lidstvo v ohromný automat. Tento cíl, i když nebyl v Rusku úplně uskutečněn, je blízek uskutečnění... Jako výsledek bolševického úsilí vidíme všeobecné zotročení, návrat k tomu, co bylo kdysi hanbou lidstva, a mělo být pohřbeno — nevolnictví. Metodou pro vybudování sovětského státu byl a dodnes zůstává teror (násilí). Dnešní poválečný svět pozbyl vůbec citu pro ukrutnost, nepohnou jím sebe horší projevy zvěrství, miliony nešťastníků, hynoucích hladem, miliony úpících v žalářích a sklepeních čeky — mezi nimi i tolik Poláků. Také 70letý biskup Malecki. Ale to všechno nevzbuzuje ve světě ani lítosti, ani rozhořčení.“ — „Wiadomości literacke“ zářijové číslo.

Významný měsíčník polský „Przeglad Powszechny“, vydávaný krakovskými jesuity, koná už padesát let své pozeňnané poslání v písemnictví pol-

ském. Založen byl P. Mariánem Morawským T. J., a shromáždil okolo sebe celou řadu vynikajících literátů z řad kněžských i laických. Jubilejní číslo bohaté obsahem vyšlo ve svátečním rouše. Letošní ročník přinesl i z české literatury zajímavé články dra Vilinského o našich básnicích Březinovi a Demlovi a o Floriánově edici staroříšské.

LOTYŠSKO

Lotyšští protestanté dostali konečně počátkem letošního listopadu nového „arcibiskupa“ dra Theodora Grünberga, bývalého pastora ve Vindavě. Od roku 1931 bylo totiž místo lotyšského biskupa neobsazeno. První biskup lotyšský, dr. Irbe, „vysvěcený“ r. 1922 zemřelým švédským arcibiskupem Soederblumem zároveň s drem Pelchau, luteránským biskupem pro Němce v Lotyšsku, vzdal se svého úřadu následkem sporu mezi lotyšskými a německými protestanty o řížský dóm, někdejší katedrálu arcibiskupů řížských. Všelotyšský luterský synod obsadil síce už dne 31. března 1932 uprázdněný stolec biskupský a povýšil dra Grünberga za „arcibiskupa“, ale veliké obtíže nastaly s jeho „vysvěcením“. Zahranického světitele zvat nechtěli, domáčí biskupové. Irbe a Pelchau, pro „démskou“ otázku účast odpirali a také nebylo shody v tom, jak získat novému arcibiskupovi „apoštolskou posloupnost“. Na konec přece byla otázka rozluštěna: Poněvadž prý nový arcibiskup „posvěcením“ nic jiného neobdrží, nežli plnou moc synodu a modlitbu o Boží požehnání, rozhodli se lotyšští pastori, že sami „vysvěti“ nového arcibiskupa. Učinil to tedy dne 5. listopadu 1933 pastor dr. Kundziņš se svými kolegy tím, že přečetl jmenovací dekret luterského synodu, pronesl slavnostní proslov, spolu s ostatními vkládal ruce na „svěcení“ a odevzdal mu pak biskupskou berlu a kříž. Němečtí luteráni se slavnosti nesúčastnili.

JUGOSLAVIE

Splitý biskup dr. Klement Kvírin Bonafacič dovršil letos desáté výročí svého episkopátu; kromě duchovní obrody své diecése věnoval péči kněžskému dorostu, postavil seminář bohoslovecký a dostavěl, rozšířil a upravil malý seminář chlapecký.

Počet náboženských hodin vyučovacích na obecných školách jugoslávských byl nařízením uinisterstva osvěty ze 17. července 1933 pro školní rok 1934-35 zredukován pouze na jednu hodinu týdně. Nyní byl tento výnos rozhodnutím téhož ministerstva z 30. září 1933 změněn v tom smyslu, že se zavádějí dvě hodiny náboženského vyučování v 1. a 2. třídě obecné školy.

V Záhřebě přednášel koncem října náš učený krajan dr. Pavel Šebesta S. V. D. o vědeckých výsledcích svých studijních cest, které konal mezi primitivními kmeny Pigmejů v Africe a v Asii. Přednášky doprovázené skioptickými obrazy s velkým zájmem vyslechli jak chovanci chlapeckého semináře záhřebského, tak i posluchači Lidové university.

Srbský patriarcha Varnava koná velmi horlivě kanonické visitace po způsobu katolické Církve. Navštívil už Vojvodinu (Bačku a Banát), Bosnu, Hercegovinu, Dalmácii i Slovinsko. Mnozí kněží pravoslavní, přívrženci bělehradského faráře Bogičeviče, předsedy rozpuštěné Jednoty, vidí v tom zrůst centrální moci patriarchovy a brojí proti nové církevní ústavě pravoslavné. Jiní zase, jako bělehradský farář M. Petrovič, chválí nynější režim patriarchův a odsuzují jednání Bogičevičovo.

V prizrenském chlapeckém semináři je 32 chovanců, z nichž navštěvuje 8 ještě obecnou školu, ostatní už gymnasium. Sedm studentů vyššího gymnasia studuje v Travniku (Bosna), dva bohoslovci v Lublani a dva v Sarajevě.

Mnišská škola srbská byla vloni přeložena do slavného kláštera Visoké Dečane, aby nynější mnišský dorost pravoslavný byl vychováván v duchu staré tradice. Ale místo rozkvětu octla se mnišská škola ve velkých vnitřních nesnázích, poněvadž její vedoucí — archimandrita (opat) Leontij Ninković — dostal se do sporu se svým biskupem Serafinem a proto se úřadu vzdal.

Předseda Jednoty srbského pravoslavného duchovenstva, bělehradský prota Bogičevič, odpověděl v „Polilice“ a ve „Vesniku srpske crkve“ na rozpuštění Jednoty duchovenské prudkými útoky, za něž bude volán před církevní soud. Oficiální orgán pravoslavného episkopátu („Glasnik

sprské pravoslavně patriarchie“) vysvětluje rozpuštění Jednoty kněžské tím, že od roku 1919 nepostarala se úpravou svých stanov o církevní schválení. Zdůrazňuje také skutečnost, že v Jednotě nebyla organizována ani desetina srbského pravoslavného kněžstva a doporučuje místo zrušené Jednoty zřídit diecéšní organizace duchovenstva, které pak mohou utvořit Svaz.

BULHARSKO

Protikomunistickou výstavu v Sofii uspořádal Svaz bulharských záložních důstojníků. Je velmi zajímavá jak rozsahem sebraného materiálu (přes 1000 fotografií a více než 200 plakátů), tak i jakostí vystavených věcí. Skýtá nestrannému pozorovateli přesvědčivý doklad, jakých rozměrů dosáhla práce komunistů na rozleptávání nynějšího světa. Lze směle říci, že takové výstavy dosud ještě nebylo. V prvním výstavním sále umístěný materiál vypráví o bolševickém převratu, o vraždě carské rodiny, občanské válce, zvěrstvech Čeky a GPU, o koncentračních táborech, o zřízení rudé vlády, rozšíření komunistické internacionály a její ohromné práci. Velmi zajímavé je schéma (náčrtek) organizace komunistické internacionály a její práce. Plakáty se střídají s fotografickými snímky a výstřižky ze sovětských novin. Sovětská literatura vůbec a zvláště sovětské novinařství je zastoupeno velmi hojně a výběr sovětských novin je velmi pečlivý. V jednom pokoji poutá pozornost návštěvníkovu „exposice bezvěrectví“. Tam je sebráno mnoho protináboženských, rouhavých karikatur, jež se vyznačují neobyčejným cynismem. V tomto oddělení jsou vystavena také čísla listu „Bezvěrec“, fotografie rozbitých a vyplněných kostelů, obrázků zbouraného chrámu Krista Spasitele a Šimonova kláštera v Moskvě. Rovněž jsou tam fotografie mučených kněží. V jiném pokoji jsou shromážděny původní věcné důkazy: vzorky sovětského chleba z Charkova, Kurska, Chersonu a Kubaně a chleba vojenského (nejhorší jakosti je chléb charkovský), sucharů, připomínajících opravdovou hlinu, dále sovětské peníze a pod. Tamtéž jsou dva velké plakáty s nalepenými původními dopisy, došlými z SSSR — živí to svědci utrpe-

ní ruského národa. Dopisy tyto jsou mezi řádky opatřeny bulharským překladem. Mnoho diagramů, schemat a statistických zpráv doplňuje výstavu, která je velmi silně navštěvována, zvláště mládeží. Taková výstava by měla putovat celým kulturním světem, aby viděli všude pravou tvář sovětské Rusi.

Boj nynějšího ministra vyučování Bojadžijeva proti katol. Církvi neustává. Soukromé katolické školy musejí platit nesnesitelné dávky (taxy). katolíci správce státních obecných škol v čistě katolických krajích byli odstraněni. Kde si katolický lid sám zvolil katolické učitele, zrušil ministr Bojadžijev takovou volbu.

RUMUNSKO

Unijní hnutí v Besarabii šíří deník pravoslavného O. Jeremiáše Cecana, který chce zachránit tamější věřící lid před záplavou Židovstva a komunistického bezvěří. Přes všechno pronásledování a nepřizeň vyšších kruhů pravoslavné církve i státu získala myšlenka unijní už přes 300 kněží pravoslavných, t. j. celou třetinu počtu všeho pravoslavného kněžstva besarabského v Rumunsku.

ALBANIE

Pronásledování katolíci v Albanii nadarmo volají po ochraně a zastání u Ligy národů. Tvoří jenom 11 proc. obyvatelstva albánského, jehož většina je vyznání mohamedánského; ostatní jsou pravoslavní. Od roku 1912, kdy nabyla Albanie samostatnosti, začala se sice slibně rozvíjet, ale vojna balkánská a pak světová zmařila lepší naděje. Nynější král Achmed Zogu, rodem mohamedán, byl roku 1924 národní revolucí ze země vyhnán, ale už po šesti měsících se vrátil, obklopen svými přívrženci a cizím vojskem. Po dvou letech vypukla nová revoluce, která se však nezdařila a postihla zvláště severní Albanii s katolickým obyvatelstvem velmi krutě. Mezi postřelenými obětmi revoluce byl i katolický kněz D. Gazulli, ač se nijak nesúčasnil povstání. Achmed Zogu se zabezpečil smlouvou s Itálií, roku 1928 se prohlásil králem a začal provádět svůj protikřesťanský program vládní. Všechny školy katolické

i soukromé byly vládním nařízením přes opačné královny sliby zavřeny. Nejstarší a nejvíc oblíbené školy františkánské i jezuitská gymnasia ve Skutari a v Tiráně byla tím zrušena. Episkopát albánský v čele se skutarským arcibiskupem Lazarem Mioda protestoval proti této krivdě u vlády albánské, a když to nepomohlo, obrátil se se svojí stížností na Ligu národů do Ženevy. Než došla tamodtud

jakákoliv zpráva, vystoupila albánská vláda dne 20. září s novým bezprávním proti katolíkům, kteří jsou nuceni opouštět svou vlast. Mezi těmito dobrovolnými vyhnanci je také národní básník albánský, františkán P. Jiří Fiskta, který zastupoval Albanii na mírové konferenci ve Versailles a nyní dlí v Itálii. Ve Skutari bylo více katolíků uvrženo do žaláře.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Karla Dostála Lutinova, který neočekávaně zemřel před 10 lety (29. listopadu), možno právem počítat mezi přední horlitele cyrilometodějské. Chápal myšlenku cyrilometodějskou více po stránce umělecko-kulturní a národní, nežli církevně-dogmatické, ale miloval drahý odkaz svatých bratří soluňských, zvláště slovanskou liturgii, šířil její známost nádhernou knížečkou staroslověnského liturgického textu i překladu („Povečerje“ a hlaholská mše od P. Fr. Starého), zveleboval kult sv. apoštolů slovanských svou ryzí poesií a zvláště svým mecenášstvím k umění cyrilometodějskému, jemuž navždy získal především svérázného moravského umělce Jana Kóhlera. Láska Lutinova k slovanskému umění církevnímu neleкала se žádných obětí ani překážek a vykonala pěkný kus i práce unionistické. Kóhlerův sv. Cyril a Metoděj, vydáný Lutinovem, pronikl nejdále do slovanského zahraničí.

Exerciční bilance v Hlučíně. Od 1. ledna do 1. října 1933 bylo v Hlučíně celkem 56 exercičních kursů, z toho: Pro muže 7 kursů, celkem 92 účastníků; pro ženy 15 kursů, 466 účastnic; pro jinochy 9 kursů, 178 účastníků; pro dívky 14 kursů, 359 účastnic; pro české maturanty 1 kurs, 18 účastníků; pro české studenty 1 kurs, 41 účastníků; pro české učitele 1 kurs, 15 účastníků; pro kněze 4 kursy, 62 účastníků; pro Legio angelica 1 kurs, 43 účastníků; pro české lékaře 1 kurs, 8 účastníků; pro nemocné 2 kursy, celkem 11 účastníků.

ČECHY

O vědeckých výsledcích byzantologického studia našeho cyrilometodějského historického odborníka, universitního prof. dra Frant. Dvorníka, píše v orgánu hrvatské bohoslovské akademie „Bogoslovska Smotra“ profesor dr. Janko Kalaj v článku „Cyrillo-Methodiana“ (str. 320—329, roč. 21., čís. 7.). Podává prozatím obsah tří kapitol Dvorníkovy knihy „Legendy o Konstantinovi a Metodějovi se stanoviska byzantského“. — V hrvatském „Obzoru“ (čís. 187., str. 190) referoval též o Dvorníkově knize dr. L. Katič.

Nový ruský hrob v Praze. Dne 29. října 1933 zemřel v Praze docent ruských dějin, 47letý dr. Boris Jevreinov. Zesnulý účastnil se světové války a „bílého hnutí“ v jižním a západním Rusku. Nějaký čas žil potom ve Varšavě, odkud odešel do Prahy. Byl velmi činným členem ruské kolonie, členem spolku ruských spisovatelů a novinářů, ruského historického spolku, ruského hudebního spolku a j. a také se činně účastnil politického života jako člen republikánsko-demokratické skupiny P. N. Miljukova. Psal články do zahraničních žurnálů, které se zabývaly slovanským problémem.

Svaz řeckokatolické mládeže v Praze, založený horlivou péčí pražského duchovního správce řeckokatolického, O. Vas. Hopko, v letošním únoru, soustředil už dosud 108 členů z řad učňů, dělníků a studentů. Předsdou byl zvolen na poslední valné schůzi říjnové Stefan Rosocha, studující filosofie. Velikou radost způsobil řeč-

kokatolické mládeži pražské pan biskup prešovský msgr. Gojdič, který ji koncem října navštívil a otcovskou laskavostí povzbudil k další činnosti. Je jejím upřímným ochráncem a dobrodincem. Řeckokatolická mládež v Praze pěstuje také přátelské styky se Svazem katolické mládeže české.

Bývalý profesor medicíny a rektor carské university v Oděse dr. Dmitrij Pavlovič Kišenskiij zemřel nedávno v Praze. Churavěl sám dosti dlouho a snad právě proto měl soucitné srdce pro své trpící krajany ve vyhnanství, zvláště se ujímal chudých a nemocných ruských studentů, za něž se i u našeho „Apoštolátu“ rád přimlouval o podporu. Profesor Kišenskiij byl hluboce věřící křesťan a poslal ještě k poslednímu křesťanskému sjezdu velehradskému vroucí pozdravy.

SLOVENSKO

Bratislavský svoradista, prof. Ján Lacko z Motyčiek, vykonal všechny zkoušky středoškolské i vysokoškolské s tak skvělým výsledkem, že na návrh profesorského sboru filosofické fakulty nařídilo ministerstvo vyučování jeho slavnostní promoci (sub auspiciis) za doktora filosofie. Je to první svoradista, jemuž se dostalo ta-

kového vyznamenání. Ve školním roku 1933 ukončila celá řada svoradistů svá studia, 8 z nich odneslo si z university akademické tituly. A to je nejkrásnější vysvědčení pro vysokoškolský katolický internát, jakým je bratislavský Svoradov.

V akademickém roce 1932 1933 dostalo se svoradovským akademikům v Bratislavě, z nichž většina jsou úplně chudí, různých podpor v celkovém obnosu 350.000 Kč. Z toho připadlo na stipendia ministerstva školství a národní osvěty 66.360 Kč, stipendia krajského výboru slovenského činila 172.248,50 Kč, fundančních stipendií bylo 121 v obnosu 82.800 Kč, 2 stipendia trnavského okresu v obnosu 7380 Kč a 3 stipendia ministerstva národní obrany v obnosu 21.000 Kč. Pro letošní školní rok poskytlo Slovensko svoradovským akademikům 116 stipendií v obnose 205.000 Kč.

PODKARPATSKÁ RUS

Správu biskupského internátu mládeže v Užhorodě svěřil mukačevský biskup Alex. Stojka jesuitům východního obřadu. Je to už třetí řád východního obřadu, který vedle basilianů a redemptoristů ujímá se práce na Podkarpatské Rusi.

Za hranicemi.

ŘÍM A ITALIE

Ostatky svatých mučedníků řeckých z doby pronásledování křesťanů za císaře Valeriána (253—260) byly nalezeny při opravě starobylého kostela sv. Agathy (Háty — Sant Agatha dei Goti). Do tohoto kostela byly ony ostatky ve středověku přeneseny z katakomb Kalistových. Jejich původnost je dosvědčena shodou nápisů náhrobních s vypravováním zápisů mučednických (Acta martyrum). Jde tu o členy řecké rodiny sv. Hypolita, jeho sestry Pavliny, jejího muže Adriána a děti Marie a Lva, kteří se přistěhovali z Řecka do Říma, přijali tam křesťanství a byli pak umučeni v domě římského tehdejšího prefekta nedaleko nynějšího kostela sv. Agaty. Nalezené jejich ostatky, uložené v nových urnách, byly slavnostně přeneseny do nových oltářů v

kostele sv. Agaty koncem letošního listopadu.

Apoštolská Stolica římská sleduje s velikými obavami národnostní třenice židovsko-arabské v Palestině, poněvadž ohrožují též katolické obyvatelstvo tamější. Práním Vatikánu je, aby nejposvátnější křesťanská místa v Palestině byla uchráněna co nejdříve mezinárodní úmluvou před politickými rozpory.

V římském chrámě P. Marie Větší (S. Maria Maggiore) byly po čtyřleté namahavé práci obnoveny starobylé mosaiky, pocházející z V. století. Stalo se tak z iniciativy uměnímilovného svatého Otce Pia XI. Nádherná výzdoba chrámové apsidy pochází z doby papeže Sixta III. (432—440.)

Předseda Papežské komise pro Rusko, msgr. Michal d'Herbigny, ochravně, podrobil se vážné operaci v bru-

selské nemocnici. Z lékařského nařízení zůstane delší dobu v léčení nemocničním a do Říma by se vrátil až v prosinci. Přejeme vzácnému příteli našeho Velehradu brzkého a plného pozdravení!

Na zakončení Milostivého léta o velkonocích r. 1934 svolává do Říma svůj sjezd Mezinárodní svaz katolických žen. Předmětem jeho porad bude otázka křesťanské výchovy podle směrnic posledního papežské encykliky, jednající o tomto tématě.

FRANCIE

Tři sta let uplynulo dne 29. listopadu 1933 od onoho dne, kdy svatý Vincenc z Pauly shromáždil tři či čtyři sestry k obsluze chudých a nemocných v době blah. Ludvíky de Marillac v Paříži a dal jim řeholní pravidla. To bylo hořčičné zrnko, které za tři sta let vzrostlo v jednu z nejrozsáhlejších katolických řeholí, v kongregaci Milosrdných sester svatého Vincence, které dnes čítají přes 40.000 sester a pracující v intencích zakladatele sv. Vincence a první generální představené blah. Ludvíky ve všech téměř zemích světa.

Ruská emigrace ve Francii vydala provolání k národům Ameriky a západní Evropy, v němž poukazuje na to, že dosud nebylo jí popřáno sluchu, když varovala před zhoubnými následky ruské komunistické moci pro celý svět. „Přesto však,“ praví provolání, „ruská emigrace nemůže a nesmí mlčet. Jen ona je s to, aby řekla skutečnou pravdu o Rusku, když doma — ve vlasti — je ruský národ zotročen a umlčen. V přítomné chvíli naléhavěji, nežli kdy jindy, nutí hlas svědomí ruskou emigraci, aby se ozvala ještě silněji. Zdržující se jakékoli kritiky politických předpokladů cizích států o úloze SSSR. a nevyslovující v tom směru žádných svých přání, snaží se ruská emigrace jen upoutati všeobecnou pozornost k té hrozně tragédii, jež se nyní odehrává v ruské zemi za panství komunismu. V době, kdy sovětská vláda, mluvící stále jménem pracujících mas a snažící se vzbudit úctu v cizině bývalou mohutností Ruska, sjednává s cizími státy politické a hospodářské smlouvy, mnohamilionové obyvatelstvo celého ruského státu — vyjma nečetné privilegované skupiny — je svíráno v kleštích

hladu a smrtelných hrůz. Tato neslýchaná národní pohroma nevyplývá z nepřízné přírodních poměrů a podmínek, nýbrž přikvačila jako nutný následek sovětské politiky. Naprosto nevyhnutelně převládá se Ruskem vbrzku nová vlna hladu, ale komunistická vláda v boji proti němu uteče se ke své obvyklé metodě — bude hostejně se dívat, jak vymírají vrstvy obyvatelstva, nepohodlné komunistům. Necht civilisovaný svět uslyší náš hlas a doví se, co se dnes děje v Rusku. Ruský národ byl vládou odsouzen k vyhlazení.“ Vyzvu podepsali: hrabě V. Kokovcev, gen. J. Miller, admirál M. Kedrov, M. Fedorov, hudební skladatel Sěrgěj Rachmaninov, kníže P. Dolgorukov, N. Bernackij, akademik P. B. Struve a mnozí jiní vynikající zástupci ruské emigrace.

NĚMECKO

Oficiální úctu prokazuje Hitlerova německá vláda zakladateli protestantismu, Martinu Lutherovi. Ministr financí nařídil vydání nových dvoumarkových a pětimarkových mincí, které budou mít na jedné straně znak státního orla a příslušnou číslici měny a na druhé straně profil hlavy Lutherovy a nadpis: „Eine feste Burg ist unser Gott“ (pevný hrad je náš Bůh!). Dosavadní stříbrné mince budou postupně vzaty z oběhu. — Jménem pruské vlády položil ministr kultu a osvěty Rust na hrob Lutherův v zámeckém kostele wittenberském věnec. — Lutherovo protestantství už jednou v dějinách vyřadilo německý národ ze společenství evropské vzájemnosti a uvnitř jej rozpoltilo, ani jeho nové hitlerovské ožívování nepovede k jiným koncům!

RAKOUSKO

Vídeňský pomocný výbor hladovějícím v Rusku má předsedou kardinála arcibiskupa Innitzera a členy výboru jsou zástupci všech náboženských vyznání ve Vídni. Výbor vydal k celému světu provolání, v němž se praví: „Nesmíme dopustiti, aby obyvatelstvo Ukrajiny, severního Kavkazu a jiných ruských krajů trpělo a umíralo hladem, jak to bylo pozorováno poslední měsíce, zatím co v jiných světadílech obyvatelstvo se topí v nadbytku obilí. Je

povinnosti lidstva a lásky k bližnímu zahájiti neprodleně pomocnou akci." Je však jisto, že bolševici dosud nepřiznávají hladu a sotva připustí nějakou mezinárodní pomoc.

Vídeňský „Svaz přátel sovětského Ruska“ byl Ústředním výborem pro veřejnou bezpečnost, jenž náleží ke kanceláři rakouského kancléře, rozpuštěn. Poněvadž je tu zasaženo ústředí Svazu, jsou tím rozpuštěny, všechny jeho pobočky v celém Rakousku. Malé Rakousko ukázalo názorně, jak lze rázně zmenšit komunistickou propagandu.

ŘECKO

V Pireu, hlavním přístavě athénském, byla nedávno v katolické kapli apoštolským delegátem msgrm Philipuccim posvěcena mramorová socha svaté Terezie Ježíškovy za účasti velkého množství athénských katolíků. Ve slavnostním kázání prohlásil assumptionista P. Basil Roussos, že není v Řecku katolického kostela ani kaple, kde by nebyla uctívána obrazem nebo sochou sv. Terezička. Utkají se k ní v modlitbách i mnozí pravoslavní Řekové.

Katolický biskup dr. Mar. Theofilos z Tiruvalla v Indii, který se roku 1930 spolu s arcibiskupem Mar Ivaniosem sjednotil s Církví katolickou, navštívil o letošním jubilejním roce Řím se svým sekretářem drem Varikyilem a podnikne studijní cestu též po některých zemích evropských. U nějní ruch mezi jakobity na pobřeží malabarském přivedl do katolické Církve za poslední tři leta 55 kněží, 14 řeholnic a 12.000 věřících. V nově utvořené (papežskou konstitucí roku 1932) provincie syrsko-malankarské pro sjednocené jakobity má unijní hnutí příznivější půdu v arcidiecési Trivandrum (Mar Ivaniosové) nežli v diecési Tiruvalla na severu. Především je třeba nových kostelů a ústavů výchovných. Společný malý seminář pro obě diecése v Tiruvalla má nyní 25 chovanců, ale chudíčkou teprve knihovnu, pro niž sjednocení biskupové vyprošují potřebné anglické knihy, zvláště slovníky, životy svatých a knihy asketického a bohoslovného obsahu. (Snad by tu pomoci mohli naši někteří američtí krajané anglickými knihami ze své bibliotéky. Pozn. red.)

Literatura.

„Šťastná pout životem“ je název velké rodinné knihy, vydané Čsl. akc. tiskárnou v Praze (440 stran velkého formátu, s četnými obrazy), kterou napsal podle vzoru oblíbené švýcarské knihy P. Josefa Haaga profesor arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubenči, P. Jan Hrubý T. J. Kniha došla zaslouženého povšimnutí zvláště v kruzích našeho episkopátu a byla s lichotivým uznáním přijata i Svätým Otcem Piem XI., který autoru poslal apoštolské požehnání. V době, kdy se vede zápas o základy řádné společnosti, o křesťanskou rodinu, stává se kniha P. Hrubého spolehlivým průvodcem všem členům rodiny, potřebným kompasem na rozbouraném moři života. Místo všelijakých bezcenných dárků k vánočním svátkům bude pěkná kniha P. Hrubého „Šťastná pout životem“ nejlepším dárkem pod vánoční stromek, poněvadž potěší obdarovaného

nejen o svátcích, ale kdykoliv ji vezme do rukou. A zajímavý obsah i krásné ilustrace bude čtenáře vábit vždy znova. Zvláště rád bychom tuto rodinnou knihu P. Hrubého viděli na stolech v čekárnách a přijímacích pokojích našich lékařů, advokátů, záložen, bank, ústavů výchovných a vzdělávacích a ve všech katolických obecních knihovnách a čítárnách. Dobrého semene je třeba nasít po celé naší vlasti, aby národ klidil požehnanou úrodu.

Hanácký povídkář Ludva Hanák sepsal krásné lidové povídky pod názvem „Kvítko z hostýnských strání“. Odráží se v nich prostá a srdečná duše moravského lidu i úcta k sv. Hostýnu a láska k rodné hroudě. Cena 8.50 Kč. Knižka čítá 144 stran a vyšla dosud první část v nakladatelství Společenské tiskárny v Přerově, Masarykovo nám. 16.

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakosti:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodně platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

ODZNAKY orelské, spolkové, organisační, sjezdové, Mariánských družin, pamětní medalie, upomínky slavnostní ke svěcení zvonů a eucharistickým kongresům zhotovuje vkusně a levně

ALOIS LOUDA, Žel. Brod 356, Čechy.

VARHANY a harmonia všech velikostí a nejnovějších soustav, přesného provedení staví první česká firma na Moravě (založena roku 1862)

MATĚJ STRMISKA, Uh. Hradiště

Největší varhany postaveny ve velechrámu na Velehradě. Převazy a opravy varhan se co nejdůkladněji za levnou cenu provádějí. Prospektové pišťaly a elektrické ventilátory se výhodně dodávají. ● ● ●
Rozpočty zdarma a franko.

pracuji rychle, vkusně a levně

Jesličky - sochy - oltáře,

křížové cesty,

jakož i veškerá nová zařízení,

opravy levně a trvale provádí

Pavel Juříček,

doporučený odborný závod
pro umělecké práce kostelní

v Olomouci, Křížkovského č. 5,

(vedle hl. pošty).

Vlastní návrhy, porady a roz-
počty zdarma.

*Kniha obrany katolické cirkve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Vyšla nákladem Společenské tiskárny v Přerově s titulním listem od malíře a grafika Rajko Šubiče.

Na zimní večery. Za dlouhých zimních večerů tak rádi saháme po knize, abychom se osvěžili, zušlechtili i vzdělali. Edice Smírů, Přerov, Šířava 7, vám takové četby poskytně dosti.

Knihu Pfannmüllerovu: Když přišla na svět láska, cena 20 Kč, si v rodinách obyčejně vydírá jeden druhému. Lekeuxova: Markétka, cena 16 Kč, se čte jako román. Lhande: Mé dítě knězem, cena 15 Kč, dojímá až k slzám. Lajeunie: Anička, cena 10 Kč, vás naplní nadšením a nejlepšími nadějemi pro výchovu vašich miláčků. Albertiho: Nová světla, cena 10 Kč, vám ukáží vzory, které vás budou strhovat za sebou. Berghoffův: Trestanec, cena 3 Kč, vás naučí hledati dobré snahy i pod halenou trestaneckou. Chardonovy: Vzpomínky anděla strážce, cena 12 Kč, vás provedou všemi stavy a rozmanitostmi života ve světle křesťanském. V brožurce: Ve službách milosrdenství, cena 3 Kč, nahlédnete do brlohů lidské bída a nabudete porozumění pro větší ubožák než jste sami. V Hockových: Letoráč, cena 3 Kč, spatříte svou duši věrně vyfotografovanou a naleznete léky na své vnitřní neduhy.

Svým miláčkům dětem dejte čísti: Květy nejsvětější Svátosti, cena 7 Kč; Bílé květy, cena 5.50 Kč; Dej mi srdce své, cena 10 Kč; Pán Bůh na návštěvě, cena 4.50 Kč. — Dětem dospívajícím a dospělým opatřte Dörnerovo: Na rozcestí, cena 2 Kč.

Pracovníkům a Katolické akci doporučíte: Chautard: Duše veškerého apoštolátu, cena 18 Kč. Wiesen: Laický apoštolát, cena 10 Kč. Lekeux: Markétka, cena 16 Kč. Ve službách milosrdenství, cena 3 Kč; Hymny mariánské, cena 20 Kč, k slavnostem; Hvězda z Lisieux, cena 10 Kč, na jevišti.

Studnicemi útěchy při modlitbě a rozjímání jsou: Duch sv. Terezie Ježíškovy, cena 18 Kč; Plus: Bůh v nás, cena 15 Kč; Myšlenka smíru, cena 10 Kč; Schmid: Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, cena 25 Kč, za který se nám nemohou lidé dosti vynaděkovati; Pobožnost k sv. Josefu, cena 1 Kč poštou 1 výtisk, jinak 60 hal;

Apoštolát, na který se zapomíná, cena 6 Kč; Novena k sv. Terezii Ježíškově, cena 1.50 Kč; Po vůni tvých růží, cena 10—12 Kč, slovensky: Za vůní tvých růží, cena 12 Kč; Andělům svým o tobě kázal, cena 8 Kč.

Se zřetelem na nynější hospodářskou krizi budeme ode dneška do Nového roku 1934, jakožto vánoční dárek (i mikulášský!) dávat i při větších objednávkách (od 4 výtisků výš) každý pátý výtisk zdarma.

Ve prospěch misii rozšiřujte pohlednice našich prvních misionářek! Dosud vyšla I. serie o 12 pohlednicích. Cena celé serie 8 Kč. Kolem Nového roku vyjde serie druhá.

Pracovníkům a pracovnícím v laickém apoštolátě vřele doporučujeme leták Směrnice. Vychází měsíčně a obsahuje praktické pokyny pro drobnou práci v laickém apoštolátě. Řídí dr. B. Vašek, univ. profesor v Olomouci. Administraci a expedici vedou sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově, Šířava 7. Roční předplatné 3 Kč. Ještě lze dostati i některé starší ročníky. Vyžádejte si ukázková čísla na propagaci!

Univerzitní profesor dr. J. F. Babor uveřejnil v časopise „Svorádov“ (roč. III., čís. 1.) recenzi knihy Ant. Melky „Homosexualita“ (Olomouc, Lidové knihkupectví 1933), či spíše stručné odborné pojednání o této rakovině moderního nazírání a praxe životní. Zásadní orientaci dává slovy: „Známe je ku pr., že u některých dievčat s istými psychoneurosami i mierneho stupňa sa vyskytuje sklon ješť kriedu, maltu, vápno blato atd. — či sa však najde blázon, ktorý by sa pre tieto mimoriadne pochútky zvláštného povolujúceho zákona dožadoval? Alebo vari i doporučujúceho?“

Slovenská obětavost. Píše nám chudý dělník ze Slovenska: „Bol by som hneď vám odeslal príspevok za časopis, ale chcel som sa prihlásiť aj do Apoštolátu sv. Cyrila a Metodeja za prispievajúceho člena. A zaplatiť 200 Kč navždy a za časopis 12 Kč. Tento obnos som nemal v hotovosti. Preto som musel počkať, dokiaľ mi nezaplatí moj zamestnávateľ. Posielam laskám vašim ako prispievajúci člen 200 Kč a za časopis sv. Cyrila a Metodeja 13 Kč na rok 1933. Prosím vás uctive, nemajte mi to za zlé, že som vám tak dlho ten obnos neposlal. Pri-

hlašujem sa za odberatela vášho časopisu na rok 1934 a zostávam s dokonalou úctou J. M., Hažin. — Ještě tedy nevymřela dobrá srdce — mezi chudými. Srdečný pozdrav a dík. Pán Bůh odplat!

Maticе cyrilometodějská vydala velmi pěkné a umělecké, hlubotiskem provedené vánoční a velikonoční pohlednice za cenu každému přístupnou. Uspokojí největší požadavky a přispějí ku prohloubení náboženského citění i uměleckého smyslu. Serii 10 vánočních pohlednic za 5.50 Kč lze objednat i v Matici cyrilometodějské, Olomouc, Wilsonovo 16.

Kde budou exercicie v prosinci a lednu? Na Velehradě pro dělníky, zvláště z Hodonínska od 7. do 10. prosince. — V Hlučíně pro muže od 7. do 11. prosince. — V Hlučíně pro jinochy od 11. do 15. prosince. — Na Svatém Kopečku pro ženy od 11. do 15. prosince. — Na Velehradě pro jinochy, hlavně ze Slovácka, od 17. do

21. prosince. — Na Sv. Kopečku pro panny od 18. do 22. prosince. — V Hlučíně pro III. řád, pro ženy a dívky, od 19. do 23. prosince. — V Želivě (prem.) pro dívky od 26. do 30. prosince. — V Přerově (sestřičky, Šířava) pro dívky od 27. do 31. prosince. — V Moravci pro dívky pokročilé od 27. do 31. prosince. — V Želivě (prem.) pro jinochy od 30. prosince do 3. ledna 1934. — V Jilovicích (kolonie SKM) pro jinochy od 30. prosince do 3. ledna 1934. — V Moravci pro dívky prvačky od 1. do 5. ledna 1934.

Příhlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Přerov: Ctihodné Sestry N. P., Přerov, Šířava 7; pro Jilovice: Farní úřad, Jilovice u Českých Budějovic; pro Moravec a Želiv: Exerciční sekretariát, Praha II., Ječná 2; pro Sv. Kopeček: Ctih. Sestry premonstrátky, Svatý Kopeček; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě.

Ziskáním nového odběratele „Apoštolátu“ pomáháš k vítězství veliké myšlenky sv. jednoty!